

NEUVOSTOLIITON
KOMMUNISTISEN
PUOLUEEN
HISTORIA

NEUVOSTOLIITON
KOMMUNISTISEN PUOLUEEN
HISTORIA

История
Коммунистической
партии
Советского
Союза

МОСКВА
Государственное Издательство
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
1959

Neuvostoliiton
Kommunistisen
puolueen
historia

PETROSKOI
KARJALAN ASNT:n
Valtion Kustannusliike
1960

OPPIKIRJAN OVAT LAATINEET:

*Neuvostoliiton Tiedeakatemia*n kirjeenvaihtajajäsen B. N. Ponomarev (johtaja), *Neuvostoliiton Tiedeakatemia*n kirjeenvaihtajajäsen V. M. Hvostov, *historiatieteiden tohtori* A. P. Kutškin, *akateemikko* I. I. Minz, *taloustieteiden kandidaatti* L. A. Slepov, *filosofian kandidaatti* A. I. Sobolev, *historiatieteiden tohtori* N. I. Satagin, *historiatieteiden kandidaatti* A. A. Timofejevski, *historiatieteiden kandidaatti* M. S. Volin, *professori* I. M. Volkov, *historiatieteiden kandidaatti* V. S. Zaitsev.

JOHDANTO

Mikään muu poliittinen puolue maailmassa ei ole kulkenut sellaista historiallista taivalta kuin suuren Leninin perustama ja kasvattama Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue. Tämä taival on kestänyt alun toista puolivuosisataa, joka on ollut työväenluokan sankarillisen taistelun, vaikeiden koettelemusten, maailmanhistoriallisten voittojen, sosialismin voittojen aikaa.

19. ja 20. vuosisadan vaihteessa puolue astui historian areenalle ja johti rohkeasti työväenluokan ja talonpoikaiston taisteluun tsaarin itsevaltiutta ja Venäjän kapitalismia vastaan. Taistelu Venäjän tsarismia ja kapitalismia vastaan oli samalla taistelua maailman imperialismia vastaan. Venäjältä tuli vallankumouksellisen maailmanliikkeen keskus. Puolue aseisti Venäjän työväenluokan sekä työtätekevän talonpoikaiston perusjoukot marxismin-leninismin aatteilla ja turvasi siten kansalle voiton tsaarin itsevaltiudesta ja porvaristosta.

Venäjän työväenliikkeessä 19. vuosisadan lopulla toimineista pienistä marxilaisista kerhoista puolue on kasvanut suureksi mahtavaa sosialistista valtiota johtavaksi voimaksi.

Kommunistinen puolue johdatti Venäjän kansat kolmen vallankumouksen — vuosien 1905—1907 porvarillis-demokraattisen, vuoden 1917 helmikuun porvarillis-demokraattisen ja Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen — läpi ja vei neuvostokansan maailmanhistorialliseen voittoon, sosialismiin. Kommunistinen puolue kesti kahden imperialistisen sodan (vuosien 1904—1905 Venäjän ja Japanin sodan ja vuosien 1914—1918 ensimmäisen maailmansodan) koettelemukset. Kommunistinen puolue johti neuvostokansan sankarillista taistelua kahdessa isänmaallisessa sodassa (vuosien 1918—1920 kansalaissodassa

ja vuosien 1941—1945 Suuressa Isänmaallisessa sodassa) ja pelasti sosialistisen Isänmaan joutumasta lukemattomien vihollisten saaliiksi.

Kaikissa kehitysvaiheissaan puolue on noudattanut Marxin ja Leninin opin pohjalta kehittämiensä työväenluokan, työtätekevän talonpoikaiston, maan kaikkien kansakuntien, Synnyinmaan etujen mukaista poliittista linjaa, joka tähtää kommunismin voittoon Neuvostoliitossa ja vastaa kansainvälisen sosialismin etuja.

Kommunistisella puolueella on runsaasti monipuolista kokemusta proletariaatin diktatuurin voiton puolesta käydystä taistelusta. Lokakuun vallankumousta edeltäneen kauden vaikeissa oloissa, jolloin puolue toimi maanalaisena, bolševikit kehittivät teoreettisen ratkaisun moniin vaikeihin ideologisiin, poliittisiin ja organisatorisiin kysymyksiin ja saavuttivat tällä pohjalla voiton porvarillis-demokraattisessa ja sosialistisessa vallankumouksessa. He kehittivät mm. opin vallankumouksellisesta marxilaisesta puolueesta, uudentyyppisestä puolueesta, ja loivat sellaisen puolueen; he kehittivät imperialismiin aikakautta vastaavan uuden vallankumousteorian, porvarillis-demokraattisen ja sosialistisen vallankumouksen strategian ja taktiikan; he kävivät taistelua proletariaatin hegemonian puolesta tsarismiin ja kapitalismin voittamiseksi, työväenliikkeen yhtenäisyyden puolesta, työväenluokan ja talonpoikaiston liiton aikaansaamiseksi, sorrettujen kansojen voittamiseksi proletariaatin puolelle; he taistelivat Venäjän ja maailman vallankumouksellisen liikkeen ja työväenliikkeen riveissä olleita marxilaisuuden vihollisia vastaan jne. Puolue yhdisti työssään esimerkillisellä tavalla illegaalisen ja legaalisen, parlamentaarisen ja ulkoparlamentaarisen taistelun ja toiminnan muodot.

Proletariaatin diktatuurin kaudelta Kommunistisella puolueella on vieläkin runsaammin ja vieläkin monipuolisempaa kokemusta. Maa, jossa ensimmäisen kerran ihmiskunnan historiassa rakennettiin sosialismi, oli valtavan suuri, taloudellisessa suhteessa verrattain heikosti kehittynyt ja väestöllisesti talonpoikaisvaltainen, monien eri kansojen ja etnisten ryhmien asuma maa. Puolue joutui ratkomaan teoreettisesti mitä monimutkaisimpia sosialistisen rakennustyön kysymyksiä, ja se ratkaisikin ne. NKP:n historiallisen kokemuksen piiriin kuuluu valtava määrä sellaisia seikkoja koskevia kysymyksiä kuin siir-

tyminen kapitalismista sosialismiin ja sosialistisen yhteiskunnan kehittyminen kommunistiseksi.

Niistä ovat tärkeimpiä:

proletariaatin diktatuurin, sosialistisen demokratian toteuttaminen neuvostoyhteiskunnan eri kehitysvaiheissa; työväenluokan ja talonpoikaiston yhteistoiminta työväenluokan johdolla kapitalismista sosialismiin siirtymisen kaudella; kansallisuuskysymyksen ratkaiseminen ja Neuvostovaltion sosialististen kansakuntien yhteisön luominen; sosialismista kommunismiin siirtymisen perusongelmien ratkaiseminen;

sosialististen talousmuotojen luominen; maan teollistaminen ja sosialismin aineellisen ja teknillisen perustan luominen; maatalouden kollektivisoiminen ja koneellisen sosialistisen suurmaatalouden luominen; riistäjäluokkien hävittäminen ja ihmisen harjoittaman toisen ihmisen riiston lopettaminen; entisten takapajuisten kansojen siirtyminen sosialismiin ohittaen kapitalistisen kehitysvaiheen;

valtioiden välisiä suhteita koskevien uusien, neuvostokansan ja koko maailman työtätekevien etuja vastaavien periaatteiden kehittäminen; rauhantahtoisen ulkopoliittikan — yhteiskunnalliselta järjestelmältään eriävien maiden rauhanomaiseen rinnakkainoloon tähtäävän politiikan — johdonmukainen noudattaminen; sosialistisen valtion puolustuskuntoisuuden lujittaminen ja parantaminen; sosialistiseen maailmanjärjestelmään kuuluvien maiden yhteistoiminnan voimistaminen ja laajentaminen;

sosialistisen ideologian vakiintuminen ja tieteellisen, marxilais-leniniläisen maailmankatsomuksen voitto; kulttuurivallankumouksen suorittaminen; sosialistisen tieteen kukoistus ja lukuisan uudenlaisen sivistyneistön, kansansivistyneistön, kouluttaminen; uuden ihmisen kasvattaminen kommunismin hengessä;

kommunistisen puolueen muuttuminen riistoyhteiskunnan kukistajasta uuden, kommunistisen yhteiskunnan rakentajaksi; puolueen johtava osuus proletariaatin diktatuurin järjestelmässä; puolueen yhtenäisyyden lujittaminen marxismin-leninismillä; puolueen perustalla; puoluedemokratian kehittäminen; puoluekaadrien ja puolueen koko jäsenistön kasvattaminen ja aatteellinen karaiseminen; yhteyksien lujittaminen veljespuolueisiin, kommunistisiin ja työväenpuolueisiin, marxismin-leninismin periaatteiden pohjalla.

Kaikkea tätä teoreettisesti kaikinpuolin kehiteltyä ja käytännössä kokeiltua tietoutta voivat nyt eri maiden ja yhteiskunnalliselta kehitykseltään eri tasolla olevat kansat käyttää hyväksi taistellessaan sosialismin puolesta, ottaen tietenkin huomioon kunkin maan kansalliset erikoisuudet.

Täten siis Neuvostoliiton kommunistisen puolueen teoreettisen työn ja käytännöllisen taistelun tuloksena, puolueen, joka on ollut työväenluokan ja kansanjoukkojen johdossa ja nojautunut toiminnassaan yhteiskuntakehityksen objektiivisiin lakeihin, ihmiskunta on saanut historian ensimmäisen sosialistisen yhteiskunnan ja samalla käytännössä tarkastetun tieteen sosialismin rakentamisesta.

NKP:n johdolla neuvostokansa ja sen Asevoimat ovat suojanneet sosialistisen Synnyinmaansa vapauden ja riippumattomuuden.

Uskollisena proletaarisen internationalismin periaatteelle Neuvostoliiton kommunistinen puolue on täyttänyt samalla johdonmukaisesti velvollisuutensa muiden maiden työväenluokkaa ja kansojen vapausliikettä kohtaan ja tehnyt kaikkensa sosialismin aatteiden voiton hyväksi. Toisessa maailmansodassa Neuvostoliitto vaikutti ratkaisevasti siihen, että hitleriläisvastainen liittoutuma voitti ja kansat vapautuivat fasismin ikeestä. Neuvostokansa tuki puolueen johdolla Kaakkois- ja Keski-Euroopan samoin kuin Kiinan, Korean ja Vietnamin kansoja näiden taistellessa Saksan ja Japanin miehityskomentoa vastaan ja auttoi sittemmin näiden maiden kansandemokraattisen järjestelmän luomista ja lujittamista.

Työväenluokan riistäjäluokista saaman voiton tuloksena luotiin sosialismin tielle lähteneiden valtioiden yhteisin ponnituksin ja veljellisellä yhteistyöllä sosialistinen maailmanjärjestelmä, joka käsittää kolmanneksen ihmiskunnasta. Sosialistisen järjestelmän kantamaata, Neuvostoliittoa, johtaessaan Kommunistinen puolue on voimiaan säästämättä ponnistellut sellaisen suuren historiallisen tehtävän ratkaisemiseksi kuin sosialistisen maailmanjärjestelmän lujittaminen ja kukoistus. Kommunistinen puolue on kaikkien kansojen välisen rauhan ja ystävyyden lipun kantaja.

Neuvostoliiton kommunistinen puolue on pitänyt ja pitää ohjeenaan marxismin-leninisin vallankumouksellista teoriaa. Puolue on torjunut kaikki marxilaiseen teoriaan kohdistuneet

julkisten ja salaisten vihollisten, kaikenkarvaisten opportunistien hyökkäykset ja kehittänyt tätä teoriaa edelleen. Kommunistisen puolueen perustanlaskija Vladimir Iljitš Lenin rikastutti kaikin puolin Marxin ja Engelsin oppia ja kohotti sen uudelle, korkeammalle asteelle. Leninismi on marxilaisuuden jatkoa ja kehittämistä, imperialismin ja proletaaristen vallankumousten aikakauden marxilaisuutta, Neuvostoliiton sosialistisen ja kommunistisen rakennustyön sekä sosialistisen maailmanjärjestelmän syntyminen ja kehittymisen aikakauden marxilaisuutta, sen aikakauden marxilaisuutta, jolloin ihmiskunta siirtyy kapitalismista kommunismiin.

Marxismien-leninismien lipun alla suoritettiin Lokakuun Suuri vallankumous, rakennettiin sosialistinen yhteiskunta, pystytettiin sosialismin maailmanjärjestelmä. Marxismien-leninismien lipun alla käyvät taisteluaan maailman kaikkien maiden työläisten ja työtätekevien miljoonaiset joukot.

Marxin, Engelsin ja Leninin uskolliset oppilaat ja seuraajat ovat puolustaneet ja puolustavat heidän suurta oppiaan, ovat kehittäneet ja kehittävät sitä edelleenkin niitä uusia olosuhteita vastaavasti, joissa nykyään käydään taistelua sosialismin ja kommunismin rakentamiseksi, maailman proletariaatin etujen ja kansojen kansallisen vapautuksen puolesta.

Venäjän vallankumousta valmisteltaessa ja suoritettaessa Kommunistinen puolue taisteli sitkeästi ja leppymättömästi silloisia vihamielisiä poliittisia puolueita ja ryhmiä, kuten „ekonomisteja”, menševikkejä, tätä Venäjän työväenliikkeessä esiintyneen opportunistien tärkeintä muunnosta, eserriä, anarkisteja samoin kuin monarkisteja, kadetteja, porvarillis-nationalistisia puolueita vastaan. Koeteltuaan näitä kaikkia poliittisia puolueita käytännössä Venäjän työväenluokka ja kansanjoukot vakuutuivat lopullisesti siitä, että niiden etujen todellinen puolustaja, niiden johtaja on Kommunistinen puolue.

Puolueen sisällä käytiin pitkällistä ja ankaraa taistelua erilaisia leniniläisvastaista ryhmittymiä, kuten trotskilaisia, „työläisoppositiota”, „demokraattisen sentralismin” ryhmää, trotskilais-zinovjevilaista blokkia, oikeisto-opportunisteja, nationalistisia ja muita ryhmittymiä vastaan.

Kaikkien vihamielisten puolueiden ja leniniläisvastaisten ryhmittymien poliittinen voittaminen ja aatteellinen murskaaminen olivat välttämättömänä edellytyksenä sosialistisen

vallankumouksen voitolle ja sosialismin rakentamiselle Neuvostoliitossa.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen historiassa erottuu kaksi kautta. Ensimmäinen kausi käsittää ajanjakson, jolloin puolue taisteli tsaarin itsevaltiuden ja kapitalistisen järjestelmän kukistamiseksi ja proletariaatin diktatuurin pystyttämiseksi. Toinen kausi on puolueen vallassaoloaikaa, puolueen taistelua sosialismin ja kommunismin rakentamiseksi Neuvostoliitossa. Näitä kausia vastaavasti ovat muuttuneet puolueen tehtävät, sen strategia ja taktiikka sekä sen toiminnan organisatoriset muodot.

Tutkimalla NKP:n historiaa, sitä voittoisaa tietä, jonka puolue on kulkenut, tutkimalla marxismin-leninismen teoriaa työtätekevät oppivat tuntemaan yhteiskuntakehityksen lait, luokkataistelun lait ja vallankumouksen liikkeellepanevat voimat, sosialistisen yhteiskunnan, kommunismin rakentamisen lait.

Puolueen historian tutkiminen herättää kommunisteissa ja kaikissa neuvostoihmisissä aiheellista ylpeyttä heidän suuren puolueensa ja sen maailmanhistoriallisten voittojen vuoksi ja pyrkimystä olla kaikessa puolueensa, Synnyinmaansa arvon mukainen, se auttaa käyttämään hyväksi puolueen mitä rikkainta kokemusta uusien tehtävien ratkaisemisessa ja innostaa tarmokkaaseen luovaan toimintaan kommunismin rakentamiseksi.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen historia, puolueen, jonka aikaansaannosta ovat sosialismin maailmanhistorialliset voitot kapitalismista ja joka on järkyttänyt imperialistisen maailmanjärjestelmän perustaa ja vienyt voittoon marxismin-leninismen aatteet, herättää muiden maiden kommunisteissa oikeutettua ylpeyttä voittoisan veljespuolueen vuoksi ja saa koko maailman työtätekevät luottamaan entistä varmemmin sosialismin voittoon. Puolueen historian tutkiminen auttaa marxismin-leninismen ja niiden kokemusten omaksumista, jotka on saatu taisteltaessa riistäjien sortovallan kukistamiseksi ja kommunismin rakentamiseksi.

Tämä kirja on suppea esitys Neuvostoliiton kommunistisen puolueen historiasta.

I LUKU
TYÖVÄENLIIKKEEN ALKU
JA MARXILAISUUDEN LEVIÄMINEN VENÄJÄLLÄ
(vuodet 1883—1894)

1. Kapitalismin kehitys ja kansanjoukkojen asema Venäjällä
19. vuosisadan jälkipuoliskolla

Tsaristinen Venäjä oli Euroopan takapajuisimpia maita. Kapitalismi alkoi kehittyä täällä verraten myöhään. Vielä 19. vuosisadan puolivälissä Venäjällä vallitsi maaorjuus, jonka aikana talonpoikia voitiin myydä ja ostaa kuin elukoita, kuin esineitä. Epävapaan maaorjan työn tuottavuus oli vähäistä ja tällaiselle työlle perustuva maatalous hyvin takapajuista. Myöskään teollisuus, joka tarvitsi vapaata työvoimaa ja kotimaisia markkinoita, ei päässyt kehittymään kunnolleen. Tavarataloudellisten kapitalististen suhteiden kehitys vaati maaorjuuden hävittämistä, mutta maaorjuutta kannattavat tilanherrat vastustivat sitä jyrkästi.

Maaorjuusjärjestelmän mädännäisyys ja sen vahingollisuus maan kehitykselle kävi yhä tuntuvammaksi. Sen osoitti erittäin havainnollisesti Krimin sota (1853—1856). Taloudellisen välttämättömyyden pakosta ja kasvavien talonpoikaislevottomuuk-sien uhkaamana tsaarin hallituksen piti lakkauttaa maaorjuus v. 1861.

Maaorjuuden kukistuttua Venäjällä alkoi kehittyä verraten nopeasti kapitalismi, ennen kaikkea teollisuudessa. Tehtaiden lukumäärä kasvoi vuodesta 1866 vuoteen 1890 enemmän kuin kaksinkertaiseksi, 2,5—3 tuhannesta 6 tuhanteen. Kone syrjäytti vähitellen käsityön. Ilmaantui silloisiin oloihin nähden valtavan suuria koneistettuja tehtaita, joissa oli tuhansia työläisiä. Suuria, yli 100 työläistä käsittäviä tuotantolaitoksia oli v. 1890 vajaat 7 prosenttia tuotantolaitosten kokonaisluvusta, mutta niiden osuus koko teollisuustuotannossa teki enemmän kuin puolet. Rautatieverkko kasvoi yli seitsenkertaiseksi, 4 tuhannesta 29 tuhanteen kilometriin. Suuret kaupungit — taloudellisen, poliittisen ja kulttuurielämän keskuksset — kasvoivat nopeasti. Syntyi uusia teollisuusalueita: Donetsin laakion

kivihiilialue (Donbass), Bakun nafta-alue. Nuo kaikki muutokset tapahtuivat neljännesvuosisadan, yhden ihmispolven aikana.

Kapitalismin kehitys aiheutti perusteellisia muutoksia väestön luokkakokoonpanossa. Maaorjuuden ajan Venäjällä oli ollut kaksi perusluokkaa — tilanherrat ja talonpojat. Kapitalismin kehittyessä astuivat yhteiskuntaelämän areenalle porvaristo ja proletariaatti. Porvaristo, joka oli syntynyt jo maaorjuuden aikana, kasvoi nopeasti, rikastui, kehittyi suureksi taloudelliseksi voimaksi.

Kapitalistisen teollisen suurtuotannon syntyessä ja kehityessä ilmaantui ja kasvoi nykyaikainen teollisuusproletariaatti. Yksistään suurissa tehtaissa, vuoriteollisuudessa ja rautateillä oli v. 1890 1.432.000 työläistä — kaksi kertaa enemmän kuin v. 1865. Noin puolet teollisuustyöläisistä (48,3%) oli keskittynyt suuriin, yli 500 työläistä käsittäviin tuotantolaitoksiin. Tehdastyöläiset muodostivat palkkatyöläisten valtavan armeijan ydinjoukon. V. I. Leninin laskelmien mukaan Venäjällä oli 19. vuosisadan lopulla noin 10 miljoonaa palkkatyöläistä teollisuudessa, rautateillä, maataloudessa, rakennustöissä, metsätaloudessa, maankaivutöissä jne.

Koneellisen suurtuotannon ja teollisuusproletariaatin ilmaantumisen oli edistyksellinen ilmiö. Mutta Venäjän muuttuminen kapitalistiseksi maaksi tapahtui, kuten kaikkialla muuallakin, työtätekevien riiston voimistumisen pohjalla. Tehtaiden määrällistä kasvua, rautateiden rakentamisen voimistumista ja työläisten lukumäärän lisääntymistä osoittavien numerotietojen takana oli kansan kärsimyksiä, sen kyyneleitä ja verta. Joukkojen asema oli sitäkin sietämättömämpi, kun kapitalistisen riiston ohella oli olemassa vielä maaorjuudellistakin sortoa.

Maaorjuus lakkautettiin siten, että maaorjanomistajat, tilanherrat, säilyttivät etuoikeutensa ja valtansa. „Vapautuksen” yhteydessä talonpoikia ryöstettiin mitä tunnettomimmin. Tilanherrat lohkaisivat itselleen enemmän kuin viidenneksen siitä maasta, jota talonpojat olivat aikaisemmin viljelleet. Talonpojat nimittivät noita heiltä pois otettuja maita „otrezkoiksi”. Jäljelle jääneet maat tsaarivalta pakotti talonpojat lunastamaan moninkertaiseen hintaan. Ei ole ihme, jos talonpojat vastasivat „vapautukseen” joukkoliikehtimisillä, jotka tsaarivalta tukahdutti julmasti. „Vapautuksensa” jälkeen talonpojat suorittivat melkein puolen vuosisadan ajan lunastusmaksuja tilanherroille omalla hiellään ja verellään kostuttamista maistaan. Tsaarin hallitus lakkautti lunastusmaksut vasta vallankumouksen pakotamana v. 1907.

Tilanherrat säilyttivät valtavat maarikkautensa ja valtansa. Ensimmäinen ja suurin tilanherra oli tsaari. Yksistään tsaariperheellä oli Euroopan-Venäjällä 7 miljoonaa desjatiinaa maata, siis enemmän kuin puolella miljoonalla talonpoikaisperheellä. Yksityisomistuksellisten maiden kokonaismäärästä, 91,5 miljoonaa

nasta desjatiinasta, kuului 70-luvun lopulla yli 73 miljoonaa desjatiinaa aatelisille tilanherroille. Tilanherrain suurmaan-omistus oli perustana puolittain maaorjuudelliselle riistolle. Talonpoikain oli pakko vuokrata orjuuttavilla ehdoilla maata tilanherroilta; hoitaa tilanherran maat omilla työkaluillaan ja hevosillaan, luovuttaa tilanherralle puolet sadostaan. „Työllä-maksu”, kahdaviljelys, lunastusmaksut merkitsivät, että maaseudulla oli säilynyt varsin tuntuvia maaorjuuden jäännöksiä.

Kapitalismi kehittyi myös maaseudulla eikä vain kaupungissa. Talonpoikaistalous muuttui yhä enemmän luontoistaloudesta tavarataloudeksi, tuli yhä enemmän riippuvaiseksi markkinoista. Kilpailu kehittyi, maan vuokrausta ja ostoa esiintyi yhä laajemmassa mitassa, maataloustuotanto keskittyi yhä enemmän varakkaimpien talonpoikien käsiin. Kapitalismin vai-
kutuksesta tapahtui talonpoikaiston jakautuminen: muodostui kulakisto (maalaisporvaristo) ja köyhälistö (maalaisproletaarit ja puoliproletaarit, kuten V. I. Lenin sanoi). 19. vuosisadan lopulla oli 10 miljoonasta talonpoikaistaloudesta köyhiä noin 6,5 miljoonaa, keskivarakkaita 2 miljoonaa ja kulakkitalouksia 1,5 miljoonaa.

Tilanherrat ja kulakit orjuuttivat talonpoikia saattaen heidät kurjuuteen ja nälkäkuolemaan. Katovuodet ja nälänhätä olivat usein toistuvia ilmiöitä maaseudulla. Vuonna 1891 40 miljoonaa talonpoikaa joutui hirveään nälänhätään. Hätä ajoi talonpoikia pois kotikylästä etsimään ansiotöitä. Tällaisia talonpoikia oli 90-luvun lopulla valtavasti paljon: maaseudulta poistui vuosittain 5—6 miljoonaa ihmistä. Huomattava osa heistä jäi kokonaan kaupunkeihin, tehtaisiin ja muuttui työläisiksi.

Talonpoikain kohtalo oli katkera. Äärettömän vaikeissa oloissa elivät myös työläiset, jotka olivat täydellisesti kapitalistien ja tsaarin viranomaisten vallassa. Työpäivä oli 12—13-tuntinen ja tekstiilitehtaissa jopa 15—16 tuntinen. Min-käänlaista työnsuojelua ei ollut. Palkkausehdot olivat äärimmäisen raskaita. Palkat olivat kurjia riittäen hädin tuskin niukkaan elatukseen. Mutta noita mitättömän vähäisiäkin ansio-
tuloja kavennettiin kaikin tavoin. Työläisiä petettiin palkanmak-
sussa, palkka maksettiin epäsäännöllisesti, isännän harkinnan mukaan. Työläisen täytyi ostaa elintarvikkeita velaksi tehtaan kaupasta ja maksaa moninkertainen hinta pilaantuneesta tava-
rasta. Työläisiä kuristettiin erittäinkin sakoilla. Niihin meni usein kolmannes, jopa 40% palkasta, ja niitä perittiin jos mistä syystä. Laajassa mitassa käytettiin naisten ja lasten työtä. He tekivät työtä yhtä paljon kuin miehetkin, mutta saivat palkkaa huomattavasti vähemmän.

Suurin osa työläisistä asui tehtaan kasarmeissa ja yhteisissä „makuuhuoneissa”, joissa oli kaksi tai kolme kerrosta makuu-
lavitsoja. Pienen huonepahasen nurkissa asui 3—4 perhettä. Kaivostyöläiset asuivat tavallisesti hökkeleissä tai maamajoissa.

Ankara työ ja kurja elämä aiheuttivat joukoittaista sairautta, näännyttivät työläisiä ja olivat syynä heidän ennenaikaiseen kuolemaansa, lasten suureen kuolleisuuteen.

Maaorjuuden jäännökset tuntuivat erikoisen voimakkaasti maan yhteiskunnallisessa ja poliittisessa elämässä. Poliittisen järjestelmänsä puolesta Venäjä oli rajoittamaton monarkia, ts. valta kuului täydellisesti ja jakamattomasti tsaarille, joka säätii lait ja nimitti ministerit ja virkamiehet oman harkintansa mukaan, kokosi ja käytti kansan varoja ilman valvontaa. Tsaaristinen monarkia oli olemukseltaan taantumuksellisten tilanherrain diktatuuria. Näillä oli kaikki poliittiset oikeudet, he nauttivat kaikkia etuoikeuksia, heidän hallussaan olivat kaikki tärkeimmät valtionvirat, he saivat kansan varoista avustuksina valtavia summia. Tsaarin hallitus tuki suurtehtailijoita, finanssi- ja teollisuusporhoja. Kansalla ei ollut Venäjällä minkäänlaisia poliittisia oikeuksia. Se ei saanut vapaasti kokoontua, lausua julki mielipiteitään eikä esittää vaatimuksiaan, yhtyä vapaasti liitoiksi ja järjestöiksi, julkaista vapaasti sanoma- ja aikakauslehtiä ja kirjoja. Lukuisa armeija santarmeja, urkkijoita, vanginvartijoita, poliisikonstaapeleja, stražnikkoja, urjadnikkoja, ispravnikkoja * ja maapäällikköjä suojeli tsaaria, tilanherroja ja kapitalisteja kansalta.

Tsaarin hallitus pelkäsi, että tiedon valo tekee kansan tottelemattomaksi. Siksi se piti kansaa pimeydessä. Kansanvalistusministeriö oli oikeastaan kansan tietoisuuden pimittämisen elin. Koululaitosta varten myönnettiin vain ropoja: siihen käytettiin kaiken kaikkiaan 80 kopeekkaa henkeä kohti vuodessa. „Kyökkipiian lapsia”, joiksi työläis- ja talonpoikaisnuorisoa ylenkatseellisesti nimitettiin, ei päästetty oppi- eikä korkeakouluihin. Melkein neljä viidesosaa väestöstä oli luku- ja kirjoitustaidotonta. Tsarismi piti kansaa paitsi aineellisessa, myös henkisessä kurjuudessa.

Tsaristinen Venäjä oli kansojen vankila. Kansallisuussorttoon olivat syypäitä Venäjällä riistäjäluokat ja tsaarivalta valtiokoneistoiheen. Ei-venäläiset kansat, jotka muodostivat väestön enemmistön — 57 prosenttia väestöstä, olivat täysin oikeudettomia, saivat kärsiä loputtomia nöyryytyksiä ja loukkauksia. Lakia ja oikeutta jakoivat niille tsaarin virkamiehet. Ei-venäläisten kansojen kansallinen kulttuuri oli hillittömän vainon kohteena. Monia kansoja kiellettiin julkaisemasta sanomalehtiä ja kirjoja sekä opettamasta lapsia äidinkielellä. Idässä väestö oli kokonaan lukutaidotonta. Tsaarin hallitus lietsoi tarkoituksetta kansallisuusvihaa, nimitti ei-venäläisiä kansoja virallisesti „inorodtseiksi” („muukalaisiksi”) ja yritti kasvattaa venäläisiä halveksimaan näitä kuin alempaa rotua. Tsaarin viran-

* *stražnikka, urjadnikka, ispravnikka* — tsaristisen Venäjän maapoliisin eri arvoasteita. *Suom.*

omaiset yllyttivät kansoja toisiaan vastaan, järjestivät juutalais-pogromeja, armenialaisten ja aserbeidžanilaisten välisiä verilöylyjä. Tsarismi oli ei-venäläisten kansojen pyöveli ja kiduttaja.

Maaorjuuden jäännökset pidättivät maan kehitystä. Noin viisi kuudennesta koko väestöstä oli 19. vuosisadan lopulla maatalousväestöä. Maassa oli vallitsevana talonpoikien vähätuottoinen pientalous. Kapitalismin kehityksestä huolimatta Venäjä pysyi taloudellisesti takapajuisena maatalousmaana.

Vuonna 1897 suoritettujen väenlaskun tiedot antavat likipitäisen kuvan tuon kauden Venäjän luokista. Venäjän väkiluku oli yhteensä 125,6 miljoonaa henkeä. Väestön perusosan muodostivat talonpojat, joista kaksi kolmannesta oli köyhiä. Melkein viidenneksen väestöstä muodostivat työläiset perheineen. Suunnilleen yhtä paljon oli varakkaisiin kerroksiin kuuluvia — kulakkeja, pienliikkeen omistajia, porvarillista sivistyneistöä, virkamiehistöä jne. Suurporvaristoa, tilanherroja ja korkeita virkamiehiä oli noin kaksi prosenttia.

Työtätekevät joukot — työläiset, maalaisköyhälistö, keski-varakkaat talonpojat, käsityöläiset — muodostivat melkein neljä viidennessä koko väestöstä. Ja tätä kansan valtavaa enemmistöä sorti ja orjuutti kourallinen tilanherroja ja kapitalisteja, joiden uskollisena suojavartiona oli tsaarin hallitus. Kaupungin ja maa-seudun miljoonat omistamattomat ja orjuutetut työtätekevät muodostivat valtavan vallankumouksellisen voiman. Mutta tämä voima piti *järjestää*, sitä piti *valistaa* poliittisesti, se oli saatava tuntemaan selvästi omat etunsa ja sorrosta vapauttavan taistelun tiet, *liitettävä* se työväenluokan ympärille.

Maaorjuuden lakkauttaminen ei poistanut talonpoikain ja tilanherrojen välisiä ristiriitoja, vaan toi niiden lisäksi uusia ristiriitoja — työläisten ja kapitalistien väliset luokkaristiriidat. Kapitalismin kehitys Venäjällä kärjisti kaikkia luokkaristiriitoja maassa. Työtätekevät joukot joutuivat kärsimään sekä kapitalistisesta riistosta että maaorjuudellisen sorron jäännöksistä. Kansan ja koko yhteiskunnallisen kehityksen edut vaativat ennen kaikkea maaorjuuden jäännösten hävittämistä ja tsaarin itsevaltiuden kukistamista.

Venäjä ei ollut 19. vuosisadan lopulla enää samanlainen kuin mitä se oli ollut vuoteen 1861. Lenin luonnehti silloista tapahtumien kulkua seuraavalla tavalla:

„Maaorjuudellisen Venäjän tilalle astui kapitalistinen Venäjä. Paikallaan asuvan, poljetun, kotikyläänsä kiinni kasvaneen, pappeja uskovan ja „esivaltaa” pelkäävän maaorjatalonpoijan tilalle nousi talonpoikien uusi sukupolvi, joka kävi muualla ansiotöissä, kaupungeissa ja oppi yhtä ja toista kulkurielämän ja palkkatyön karvaasta kokemuksesta. Suurkaupungeissa, tehtaissa ja tuotantolaitoksissa työläisten lukumäärä on yhä kasvanut. Työläiset ovat

vähitellen alkaneet muodostaa liittoja käydäkseen yhteistä taistelua kapitalisteja ja hallitusta vastaan. Käydessään tätä taistelua Venäjän työväenluokka on auttanut miljoonia talonpoikia nousemaan, suoristautumaan, luopumaan maaorjien tavoista” (Teokset, 17. osa, s. 72).

Näiden tapahtumien seurauksena oli vallankumouksellisen liikkeen voimistuminen Venäjällä.

2. Vallankumoukselliset demokraatit ja narodnikit. Ensimmäiset työväenjärjestöt

Venäjän vallankumouksellisella liikkeellä on tapahtumarikas ja maineikas historiansa. Maaorjuudellinen sorto, joka oli tuominnut kansan sietämättömän raskaaseen raadantaan ja kurjuuteen, kahlinnut maassa kaiken elävän, synnytti joukkojen keskuudessa tyytymättömyyttä ja vastarintamielialaa. Tämä tuli esiin kapinoina ja levottomuuksina. Vallankumouksellinen ajattelu Venäjällä johti juurensa taistelusta, jota talonpoikaisjoukot olivat käyneet maaorjuutta vastaan. Luokkataistelun otollinen maaperä kasvatti jo maaorjuuden kaudella, 19. vuosisadan 40—50-luvuilla, sellaiset suuret vallankumoukselliset demokraatit kuin V. G. Belinski, A. I. Herzen, N. A. Dobroljubov ja N. G. Tšernyševski. Heidän toiminnassaan ilmeni syvä viha kaikkia yhteiskunnallisessa elämässä esiintyviä maaorjuuden ilmiöitä vastaan, he puolustivat kiihkeästi maan edistysellistä kehitystä. He taistelivat uhrautuvasti kansan etujen puolesta ja esittivät huomattavaa osaa Venäjän kansojen vapausliikkeessä. Erittäin suuri vaikutus oli 19. vuosisadan jälkipuoliskon eturivin venäläisiin ihmisiin N. G. Tšernyševskillä — Venäjän vallankumouksellisten demokraattien johtajalla, esi-marxilaisen kauden huomattavimmalla vallankumouksellisella ajattelijalla.

Vallankumoukselliset demokraatit etsivät hellittämättä ja tiedonhaluisina oikeaa teoriaa, joka olisi ollut aseena kansan vapauttamiseksi itsevaltiudesta ja riistosta. He pitivät kansaa oikeutetusti yhteiskunnallisen kehityksen liikkeellepanevana voimana. Mutta he eivät käsittäneet, eivätkä voineetkaan vielä käsittää yhteiskunnan uudistamista työväenluokan historialliseksi tehtäväksi.

Vallankumoukselliset demokraatit olivat talonpoikaisvallankumouksen ideologeja. Taisteluhenkinen demokratismi ja utooppinen sosialismi sulautuivat heidän katsoimuksissaan erottamattomaksi kokonaisuudeksi. Yhteiskunnallisen sorron vastustaminen synnytti alussa kaikkialla Euroopassa utooppisia sosialistisia oppeja. Utopistisocialistit tuomitsivat kapitalismin ja haaveilivat paremmasta yhteiskuntajärjestelmästä voimatta kuitenkin osoittaa oikeaa ulospääsyä, sillä he eivät nähneet

sitä yhteiskunnallista voimaa, joka pystyy luomaan sellaisen uuden yhteiskunnan, missä ei ole ihmisen harjoittamaa toisen ihmisen riistoa. Venäjän sosialistiutopistit, jotka erotukseksi Länsi-Euroopan utopisteista tahtoivat uudistaa maan talonpoikaisvallankumouksen avulla, kuvittelivat voitavan siirtyä sosialismiin kyläyhteisön kautta. Venäjällä ennen vallankumousta olleelle kyläyhteisölle oli luonteenomaista maan yhteisomistus. Kukin maalaisisäntä sai maaosuuden väliaikaiseen käyttöönsä; aika ajoittain maa jaettiin uudelleen henkiveroa maksaneiden perheenjäsenten mukaan. Ja tätä kyläyhteisöä utopistisocialistit pitivät virheellisesti sosialismin ituna.

Maaorjuuden kukistumisen jälkeen Venäjällä voimistui vallankumouksellinen liike. Vallitseva asema tässä liikkeessä oli 1870-luvulla narodnikeilla. Nimitys „narodnikit” (sanasta народ=kansa) johtui siitä, että edistykselliset, mielialtaan vallankumoukselliset intelligentit, erittäinkin opiskeleva nuoriso, „lähtivät kansan keskuuteen”, maaseudulle, toivoen voivansa nostaa talonpojat vallankumoukseen tsaarin itsevaltiutta vastaan. Vallankumouksellinen narodnikkilaisuus oli laaja yhteiskunnallinen liike, jossa oli erilaisia virtauksia ja suuntavivahteita. Pääsuuntia siinä edustivat M. A. Bakunin, P. L. Lavrov, P. N. Tkatchev. Mutta Venäjän kehityksestä kaikilla narodnikeilla oli sama käsitys. He olivat talonpoikaisdemokratian ideologeja, luulivat venäläistä elämänjärjestystä erikoiseksi, olivat sitä mieltä, että kyläyhteisö on maan sosialistisen kehityksen lähtökohta. Siitä syystä he uskoivat talonpoikaisen sosialistisen vallankumouksen olevan mahdollista Venäjällä. Ja se innoitti heitä, nostatti heitä sankarilliseen ja antaumukselliseen taisteluun tsaarin itsevaltiutta ja tilanherrain harjoittamaa sortoa vastaan. Narodnikkien joukossa oli sellaisia huomattavia kumousmiehiä kuin A. I. Željabov, I. N. Myškin, S. L. Perovskaja. Tsaarin pyövelit tekivät säälimättä selvää vallankumouksellisista narodnikeista: näitä hirtettiin, näännytettiin vankiloiden kidutuskammioissa, räkkättiin pakkotyöleireillä. Eräät vallankumoukselliset narodnikit olivat Venäjän vapausliikkeen historiassa ensimmäisiä, jotka alkoivat toimia tehdastyöläisten keskuudessa, vaikka eivät käsittäneetkään proletariaatin historiallista merkitystä. Osoittaen narodnikkilaisuuden luonteeltaan sekavaksi ja ristiriitaiseksi Lenin arvosteli kuitenkin korkealle narodnikkilaisuuden vallankumouksellisen talonpoikaisen demokratismin ja vallankumouksutsum.

70-luvun narodnikkilaisuus esitti tärkeää osaa Venäjän vallankumouksellisen liikkeen kehityksessä. Mutta narodnikkien valitsema taistelutie ja erittäinkin teoria, johon he pohjasivat, olivat perin virheellisiä. Vaikka he olivatkin vallankumouksellisten demokraattien vaikutuksen alaisia, heidän katsomuksensa merkitsivät monessa kysymyksessä taka-askelta. Narodnikkien katsomukset eivät olleet läheskään materialistisia, he

idealisoivat talonpoikaa ja heidän käsityksensä kansanjoukkojen osuudesta historiassa oli virheellinen. Virheellinen käsitys, että kyläyhteisö on maan sosialistisen kehityksen lähde, muuttui erikoisen vahingolliseksi uusissa historiallisissa oloissa, jolloin Venäjällä alkoi kehittyä kapitalismi ja ilmaantui teollisuusproletariaatti. Narodnikit eivät kuitenkaan käsittäneet uusia historiallisia olosuhteita. He väittivät, että kapitalismi on Venäjällä „satunnainen ilmiö”, eivätkä siitä syystä tunnustaneet työväenluokan edistyksestä, vallankumouksellista osuutta yhteiskunnan kehityksessä.

Elämä osoitti narodnikkien käsitykset talonpojan „kommunistisista vaistoista” täysin kestäättömiksi. Talonpojat suhtautuivat epäluuloisesti narodnikkien propagandaan, joka oli kaukana heidän eduistaan. Tsaarin hallitus vangitsi vallankumouksellisia satamäärin. „Kansan keskuudessa käynnin” epäonnistuminen ei murtanut kuitenkaan heti narodnikkilaisia harhakuvitelmia. Vuoden 1876 lopulla syntyi narodnikkien „Zemlja i volja” („Maa ja vapaus”) järjestö, joka perusti maa-seudulle kannattajiensa vakinaisia siirtoloita toivoen voittavansa talonpoikaiston luottamuksen ja saavansa talonpoikaiston nousemaan vallankumoukseen. Mutta sekään ei tuottanut narodnikeille menestystä. Kiistat taistelun edelleen kehittämisen teistä kävivät yhä kärkevämmiksi. Vuonna 1879 „Zemlja i volja” jakaantui kahtia. Vähemmistöksi jäänyt osa narodnikeista pysyi entisellä kannalla: ei hyväksynyt poliittisesta vapaudesta käytävää taistelua, katsoen sellaisen taistelun olevan edullista vain porvaristolle. Se julisti, että kaikki maat, myös tilanherrojen maat on jaettava talonpoikien kesken, ja perusti „Tšernyi piredel” („Musta jako”) -nimisen järjestön.

Narodnikkien enemmistö yhdistyi „Narodnaja volja” („Kansan tahto”) järjestöksi. „Narodnaja volja” astui askeleen eteenpäin siirtymällä poliittiseen taisteluun itsevaltiutta vastaan. Mutta poliittista taistelua narodnajavoljalaiset eivät käsittäneet joukkojen taisteluksi, vaan salaliitoksi, jonka tarkoitusperänä oli tsaarin itsevaltiuden kukistaminen ja vallan valtaaminen pienen vallankumousjärjestön voimin. Taistelukeinokseen he ottivat yksilöterrorin, ts. tsaarivallan erinäisten edustajien ja itse tsaarin murhaamisen, uskoen voivansa vallata vallan pelottelemalla ja desorganisoimalla hallitusta. Lähtökohtanaan narodnajavoljalaiset pitivät tässä väärää teoriaa aktiivisista „sankareista” ja passiivisesta „laumasta”. Tämän teorian mukaan historiaa luovat yksityiset huomattavat yksilöt, joita massa, kansa, „lauma” kuuliaisesti seuraa. Narodnajavoljalaisten taktiikka kahlehti joukkojen aktiivisuutta aiheuttaen siten vallankumoukselliselle liikkeelle vahinkoa, mikä joukkojen taistelun kehityksessä kävi yhä tuntuvaammaksi.

Narodnikkilaisuus tuomitsi vallankumouksellisen liikkeen tappioon. Virheellinen teoria johti narodnikit väärälle tielle. He

eivät nähneet sitä historiallista voimaa, joka oli asettuva kansanjoukkojen johtoon taistelussa tilanherroja ja porvaristoa vastaan ja vievä tämän taistelun päätökseen. Tämä voima oli työväenluokka.

Petomainen riisto ja täydellinen poliittinen oikeudettomuus nosti työläisiä vastarintaan. Jo 60-luvulla oli levottomuuksia ja lakkoja. Vieläkin enemmän niitä oli 70-luvulla. Työläislevottomuuksia ja lakkoja oli kymmenen vuoden aikana (1870—1879) epätäydellisten tietojen mukaan 326. Ne olivat toistaiseksi vain vaistonvaraisia toimintoja, joihin epätoivon valtaan saadetut ihmiset ryhtyivät yrittäen vapautua sietämättömästä asemastaan tietämättä vielä, miksi he elävät kurjuudessa ja mihin heidän pitäisi pyrkiä.

Työläisten vaistonvarainen taistelu oli luokkatietoisuuden alkeellinen ilmenemismuoto: työläiset lakkasivat uskomasta, että heitä sortava järjestelmä olisi murtumaton, eivätkä halunneet enää tyytyä kaikkeen orjamaiseen nöyrinä, he alkoivat tajuta, että sortajille on tehtävä kollektiivista vastarintaa. Taistelun kuluksa työläisten keskuudesta alkoi nousta valvutuneita ja tietoisia työläisiä. Heistä tuli vallankumousmiehiä.

Vallankumouksellisessa liikkeessä oli silloin jakamaton valta-asema narodnikeilla, ja vallankumoukselliset työläiset joutuivat heidän vaikutuksensa alaisiksi, liittyivät läheisesti heihin. Mutta valvutuneimmat työläiset opiskelivat tiedonhaluisina. He etsivät kiihkeästi työläisten hädänalaisen aseman syitä ja heidän vapautuksensa teitä. Heillä oli jo tietty käsitys I Internationalesta ja eurooppalaisten työväenpuolueiden toiminnasta. He alkoivat saada ensimmäisiä venäjän kielelle käännettyjä Marxin ja Engelsin teoksia. He olivat Pariisiin Kommunistien aikalaisia. Vallankumouksellinen työmies mietiskeli paljon niitä kokemuksia, joita Venäjän proletaarien joukkoesiintymiset olivat antaneet. Häntä ei voinut enää tyydyttää narodnikkien oppi, joka asetti työläiset avustajien osaan vallankumouksessa. Valvutuneet työläiset yrittivät löytää itselleen *omia* taistelu-teitä, luoda *omaa itsenäistä* järjestöä.

Ensimmäinen sellainen järjestö oli „Etelä-Venäjän työväenliitto”, joka perustettiin Odessassa v. 1875. Sen järjesti vallankumouksellinen intelligentti J. O. Zaslavski. Liittoon kuului noin 200 työläistä. Sillä oli kannattajia Donin Rostovissa, Harkovissa, Orelissa ja Taganrogissa. Liitto toimi noin vuoden ajan, kunnes tsaarin poliisi hajotti sen. „Etelä-Venäjän työväenliitto” asetti tarkoituksensa harjoittaa „aatteellista propagandaa työläisten vapauttamiseksi pääoman ja etuoikeutettujen luokkien sortosta”, yhdistää työläiset „tulevaisuudessa alkavaan taisteluun voimassaolevaa taloudellista ja poliittista järjestelmää vastaan”. „Liitossa” tuntui vielä narodnikkilaisuuden vaikutus, esimerkiksi päätöksessä siirtoloiden perustamisesta maaseudulle talonpoikaiston keskuudessa tehtävää työtä varten. „Liiton”

historiallisena ansiona oli, että se levitti työväenliikkeessä poliittisen taistelun aatetta ja perusti proletariaatin itsenäisen järjestön.

1870-luvun puolivälissä myös Pietarin valveutuneet työläiset ryhtyivät luomaan omaa järjestöään, joka muodostui lopullisesti v. 1878 „Pohjois-Venäjän työväenliitto”-nimisenä. Sen järjestäjinä olivat huomattavat vallankumoukselliset työmiehet Viktor Obnorski ja Stepan Halturin. Tämän „Liiton” syntyminen merkitsi uutta huomattavaa edistystä työväenliikkeen kehityksessä. „Liiton” ohjelmassa julistettiin proletariaatin kansainvälisen solidaarisuuden aatetta ja mainittiin, että liitto „tehtäviensä puolesta liittyy läheisesti Lännen sosialidemokraattisiin puolueisiin”. „Liiton” päämäärä oli — „maassa vallitsevan poliittisen ja taloudellisen järjestelmän kukistaminen äärimmäisen epäoikeudenmukaisena järjestelmänä”. Lähin tehtävä — poliittisen vapauden hankkiminen. „Liiton” ohjelmassa tuntui vielä narodnikkien vaikutus: „Liitto” piti kyläyhteisöä sosialismin ituna.

„Pohjois-Venäjän liittoon” kuului noin 200 jäsentä. Se otti osaa useaan lakkoon, julkaisi lentolehtisiä, toi taisteluun järjestyneisyyttä. „Liitto” nautti arvovaltaa työläisten keskuudessa. Santarmit murskasivat „Pohjois-Venäjän liiton” vuosina 1879—1880, mutta sen asia ei kuollut. „Siis teidän sananne, työläiset, on viimeinen, teistä riippuu suuren Liiton kohtalo ja sosiaalisen vallankumouksen menestys Venäjällä” — tämä „Liiton” ohjelmassa annettu innokas kehotus syöpyi valveutuneiden työläisten tietoisuuteen.

Venäjän työväenluokka alkoi vähitellen asettaa laajakantoisia poliittisia tehtäviä. Taistelussa muovautuivat sen erinomaiset taistelukyky, vallankumoukselliset ominaisuudet. Työläisten keskuudesta nousi huomattavia vallankumousmiehiä. Enteellisenä kajahti moskovalaisen kutojan Pjotr Aleksejevin suuri ennustus oikeudessa v. 1877 Venäjän työväenluokan historiallisista tehtävistä: „Kohoa miljoonaisen työkansan jäntevä käsi, ja sotilaspistimin suojattu hirmuvallan ies on pirstoutuva tuhannen nuuskaksi!” Syntyivät proletariaatin ensimmäiset luokkajärjestöt. Mutta ne olivat vasta itsenäisen työväenliikkeen alkua. Valveutuneiden työläisten vapautuminen narodnikkilaisuuden painolastista kävi perin vaikeasti. Siitä on selvänä esimerkkinä S. Halturin, joka „Pohjois-Venäjän liiton” hajottamisen jälkeen kieltäytyi järjestelmällisestä toiminnasta joukkojen keskuudessa ja kääntyi väärälle tielle taistelussaan itsevaltiutta vastaan — yksilöterroriin. Proletaarinen suuntaus ei kyennyt vielä erottautumaan narodnikkilaisuuden yleisestä virtauksesta.

Voidakseen erottautua yleisdemokraattisesta liikkeestä työväenluokan piti osoittaa itsensä erikoiseksi luokaksi muihin luokkiin verraten, *itsenäistyä aatteellisesti ja poliittisesti*. Sitä varten työväenliikkeen oli vapauduttava narodnikkilaisuuden

pikkuporvarillisesta ideologiasta ja pohjauttava marxilaisuuteen, proletariaatin todelliseen ideologiaan.

Marx ja Engels, proletariaatin suuret opettajat, suorittivat 19. vuosisadan puolivälissä mitä suurimman vallankumouksellisen mullistuksen tieteessä. Marx ja Engels muuttivat sosialismin *utopiasta tieteeksi*. He tutkivat kapitalismia, selvittivät sen kehityslait ja todistivat tieteellisesti, että kapitalismi on historiallisesti ohimenevä ilmiö, niin kuin oli ollut sitä edeltänyt feodaalinen järjestelmäkin, että kapitalismi itse luo tuhonsa edellytykset. Kapitalismin kehittyessä tapahtuu tuotantovälineiden keskittyminen: suuret tuotantolaitokset syrjäyttävät ja nielevät alinomaan pieniä ja keskinkertaisia. Työ ja tuotanto muuttuvat luonteeltaan yhä enemmän yhteiskunnallisiksi, mutta yhteisen työn tuloksen anastaa itselleen kourallinen kapitalisteja, koska tuotantovälineet kuuluvat näille. Siten kapitalismi itse luo sosialismin toteuttamista varten aineelliset edellytykset — suurtuotannon. Kapitalistisen tuotantotavan vaihtamiseksi sosialistiseksi täytyy kapitalistiluokan yksityisomaisuutena olevat tuotantovälineet muuttaa koko yhteiskunnan omaisuudeksi.

Mutta vallassaolevat riistäjäluokat eivät luovu omaisuudestaan, etuoikeuksistaan ja vallastaan vapaaehtoisesti. Tarvitaan yhteiskunnallista voimaa, joka kykenee lakaisemaan pois vanhan riistoyhteiskunnan ja luomaan uuden yhteiskunnan, jossa ei ole riistoa. Sellainen yhteiskunnallinen voima on *proletariaatti* — nykyisten työläisten luokka. Marx ja Engels todistivat, että työväenluokan maailmanhistoriallisena tehtävänä on olla kapitalismin haudankaivajana ja uuden, kommunistisen yhteiskunnan luoja. Kapitalismi itse synnyttää proletaareja — ihmisiä, joilla ei ole tuotantovälineitä ja joiden on pakko myydä työvoimaansa voidakseen elää. Proletariaatti kasvaa ja kehittyä sitä mukaa, kuin pääoma kasvaa. Muihin työtätekevien joukkoihin verrattuna proletariaatilla on kapitalistisessa yhteiskunnassa erikoinen asema. Työväenluokalla ei ole yksityisomistuksessaan tuotantovälineitä, sille ei ole mitään etua riistoon perustuvan yhteiskunnan säilymisestä; sillä ei ole vallankumouksessa muuta menetettävää kuin kahleensa. Yhteinen työ suurkaupunkien suurissa tehtaissa liittää työläisjoukkoja yhteen, totuttaa heitä kurinalaisuuteen, järjestää ja opettaa heitä yhteistoimintaan. Joka askeleellaan työläiset joutuvat vastakkain pävihollisensa, kapitalistiluokan, kanssa. Työläisten ja kapitalistien välinen taistelu käy yhä kärkevämmäksi. Kapitalistisen yhteiskunnan sorretuimpana luokkana proletariaatti on kiinnostunut koko yhteiskunnan perusteellisesta uudestijärjestämisestä, yksityisomistuksen, kurjuuden ja sorron täydellisestä hävittämisestä. Se ei voi vapauttaa itseään vapauttamatta samalla myös muita työtätekeviä joukkoja kaikesta riistosta. Siksi proletariaatti on vallankumouksellinen ja edistykseellinen luokka.

Marx ja Engels todistivat tieteellisesti, että kapitalistisen yhteiskunnan kehitys ja luokkataistelu johtavat kiertämättä kapitalismin tuhoon ja proletariaatin voittoon. Tuo voitto saavutetaan käymällä päättäväistä ja leppymätöntä taistelua kapitalismia vastaan. Kapitalistisen omistuksen muuttamiseksi yhteiskunnalliseksi omistukseksi ja kapitalististen tuotantosuhteiden vaihtamiseksi sosialistisiin työväenluokan on johdettava kaikkia sorrettuja ja suoritettava sosialistinen vallankumous sekä pysytettävä oma poliittinen herruutensa, *proletariaatin diktatuuri*, voidakseen lannistaa riistäjien vastarinnan ja luoda uuden, luokattoman, kommunistisen yhteiskunnan.

Marx ja Engels opettivat, että työväenluokan voima on sen järjestyneisyydessä ja tietoisuudessa, siinä, että sillä on selvä käsitys päämäärästään ja tehtävistään, taistelun teistä ja keinoista. Jotta työväenliike voisi saavuttaa voiton, se täytyy aseistaa tieteellisen sosialismin teorialla. Marx ja Engels osoittivat siis välttämättömäksi sosialismin yhdistämisen työväenliikkeeseen, sillä vain tämän yhdistämisen kautta työläisten luokkataistelu muuttuu proletariaatin tietoiseksi taisteluksi kapitalistisen riiston hävittämiseksi. Sosialismin yhdistää työväenliikkeeseen *työväenluokan puolue*, joka ei edusta erillisten ammatillisten tai kansallisten työväenryhmien etuja, vaan koko proletariaatin yhteisiä etuja. Puolueen pitää osoittaa työväenliikkeelle sen poliittiset tehtävät ja lopullinen päämäärä. Siis jotta proletariaatti voisi kukistaa kapitalismin ja rakentaa kommunismin, sillä tulee olla oma *itsenäinen* puolue, kommunistinen puolue.

Marxilaisuus oli vaikuttava voima Länsi-Euroopan työväenliikkeessä 70-luvulla. Tämä seikka vaikutti tietyllä tavalla Venäjän vallankumoukselliseen liikkeeseen. Tieteellisen kommunismin luojat Marx ja Engels olivat yhteydessä moniin venäläisiin vallankumouksellisiin. He seurasivat heikentymättömällä mielenkiinnolla tapahtumain kulkua Venäjällä, olivat syvästi vakuuttuneita Venäjän tulevan vallankumouksen yleismaailmalisesta merkityksestä, opiskelivat venäjän kieltä voidakseen tutustua paremmin tähän maahan ja sen kansaan. Marx ja Engels antoivat ensimmäiset iskut narodnikkien opille. Artikkelissaan „Venäjän yhteiskunnallisista suhteista”, jonka kirjoittamiseen Marx otti välittömästi osaa, Engels arvosteli narodnikkilaisuuden tärkeimpiä „kulmakiviä” — käsitystä Venäjän erikoisista kehitysteistä, kapitalismin kehityksen kieltämisestä, kyläyhteisön idealisoimista ja sitä, ettei käsitetty Venäjän tulevaa vallankumousta luonteeltaan porvarilliseksi.

Marxin ja Engelsin erinäisiin teoksiin Venäjän edistyksellisimmät henkilöt tutustuivat jo vuosina 1840—1850. Mutta marxilaisuuden perustanlaskijain teosten leviäminen Venäjän vallankumouksellisten piirien keskuudessa alkaa vasta 70-luvulla. Erikoinen merkitys oli vuonna 1872 illegaalisesti julkaistulla

„Pääoman” I osan venäjännöksellä, joka yleensä oli tämän K. Marxin pääteoksen ensimmäinen käännös koko maailmassa.

„...venäläisille sosialisteille”, V. I. Lenin kirjoitti, „tuli teoreettiseksi pääkysymykseksi melkein heti „Pääoman” ilmestymisen jälkeen kysymys „kapitalismin kohtaloista Venäjällä”; tämän kysymyksen ympärille keskittyivät kii-vaimmat väittelyt, siitä riippuvina ratkaistiin tärkeimmät ohjelmakohdat” (Teokset, I. osa, s. 254).

Täten jo siihen aikaan, jolloin narodnikkilaisuudella oli jaka-maton valta-asema vallankumouksellisessa liikkeessä, vallan-kumouksellisen ajattelun ja työväenliikkeen koko kehitys valmis-teli Venäjällä maaperää marxilaisuudelle. Marxilaisuuden leviä-mistä varten ja erittäinkin sen viemiseksi voittoon Venäjän vallankumouksellisessa liikkeessä täytyi vapautua narodnikki-laisista katsomuksista, murskata ne aatteellisesti.

3. Plehanov ja „Työn vapautus” ryhmä. Marxilaiset kerhot Venäjällä. V. I. Leninin vallankumouksellisen toiminnan alku

Vuosina 1879—1880 Venäjällä muodostui vallankumoukselli-nen tilanne. Vuoden 1861 reformin jälkeen kansanjoukkojen asema oli huononnut. Niiden tyytymättömyys ankaraan sortoon ja täydelliseen oikeudettomuuteen kasvoi. Vuonna 1877 oli talonpoikaislevottomuuksia hyvin vajanaistenkin tietojen mu-kaan 11:ssä kuvernementissa, vuonna 1880 niitä oli jo 34:ssä Euroopan-Venäjän kuvernementissa. Myös työväenliike voimis-tui. Pietarissa oli 70-luvun lopulla suuria lakkoja. Vallan-kumouksellisten taistelu tsaarivaltaa vastaan aktivoitui. Val-lassa olleen tilanherraluokan keskuudessa lisääntyi vallan-kumouksenpelko. Hallitsevalle huippukerrokselle tuli hätä käteen: milloin se voimisti poliisiterroria, milloin taas lupasi antaa perustuslain.

Työläiset ja talonpojat eivät kuitenkaan olleet vielä valmiita kukistamaan rohkealla ja päättävällä joukkotoiminnalla itse-valtiutta. Talonpoikaisto nousi vain hajanaisiin vaistonvaraisiin kapinoihin, ja proletariaatti oli vasta alkamassa vallankumouk-sellista taisteluaan. Porvaristo käyttäytyi pelkurimaisesti, pyy-teli nöyrästi tsaarin hallitukselta pieniä reformeja ja itse asiassa auttoi itsevaltiuden lujittamista. Puuttui vallankumouksellista puoluetta, joka olisi ollut yhteydessä joukkoihin, tuntenut val-lankumouksellisen teorian ja osannut arvioida tilanteen oikein ja esittää tieteellisesti perusteltuja taistelutunnuksia. Narodnaja-vojlalaiset olivat näet valinneet aivan väärän tien, yksilöterrorin tien. Maaliskuun 1. p:nä 1881 heidän onnistui murhata Aleksan-teri II. Mutta tämän tilalle tsaariksi tuli Aleksanteri III. Tsaarin

vaihtuminen toiseen ei aiheuttanut mitään muutosta, itsevaltius alkoi sortaa vain entistä kovemmin joukkoja. Tsaarin hallitus siirtyi hyökkäykseen. Narodnajavoljalaiset murskattiin, sillä he olivat erillään kansasta. Vallankumouksen aalto laski.

Tappiosta sai alkunsa narodnikkilaisuuden syvä aatteellinen kriisi. Eräät narodnikit yrittivät herättää henkiin „Narodnaja volja” järjestöä, mutta tuloksetta. Suurin osa narodnikeista luopui kokonaan vallankumouksellisesta taistelusta. Niiden vallankumouksellisten eteen, jotka eivät halunneet luopua taistelusta, nousi kysymys: miksi Venäjällä ei tapahtunut tsaarin murhan seurauksena vallankumousta, minkälaisia ovat vallankumouksellisen liikkeen perspektiivit, mikä on se reaalinainen voima, joka voi toteuttaa sosialismin, mitkä ovat vallankumouksellisen liikkeen oikeat tiet ja keinot? Luonnollista oli, että vallankumouksellisten keskuudessa voimistui uuden vallankumouksellisen teorian etsintä. Siihen sysäsi ennen kaikkea narodnikkilaisuuden tuottama pettymys. Vallankumoukselliseen ajatteluun vaikutti huomattavasti työväenliikkeen kehitys Venäjällä ja Länsi-Euroopan proletariaatin saavuttamat menetykset.

Pieni ryhmä vallankumouksellisia narodnikkeja — „tšernopredelilaisia”, joiden oli ollut pakko siirtyä ulkomaille, alkoi tutkia innokkaasti marxilaisuutta ja tutustua huolellisesti Länsi-Euroopan työväenliikkeeseen. Se pohti vakavasti Venäjällä olleiden työväen lakkojen merkitystä ja mm. sitä omaa kokemustaan, jonka se oli saanut toimiessaan Venäjän valveutuneimpien proletaarien keskuudessa. Syyskuun 25. p:nä 1883 tämä ryhmä julkaisi ohjelmajulistuksen, jossa ilmoitti luopuvansa lopullisesti narodnikkilaisuudesta ja katsovansa välttämättömäksi erikoisen Venäjän työväenluokan puolueen perustamisen. Perustehtävikseen ryhmä ilmoitti marxilaisuuden levittämisen, vallankumouksellisten keskuudessa vallitsevan narodnikkilaisuuden arvostelemisen, Venäjän yhteiskunnallisen elämän tärkeimpien kysymysten käsittelyn marxilaisuuden ja Venäjän työtätekevien etujen kannalta. Siten syntyi ensimmäinen venäläinen marxilainen järjestö — „Työn vapautus” ryhmä. Siihen kuuluivat G. V. Plehanov, P. B. Axelrod, L. G. Deutsch, V. I. Zsulitš ja V. N. Ignatov. Ryhmän perustajana ja johtajana oli G. V. Plehanov, marxilaisuuden lahjakas teoreetikko ja propagandisti.

„Työn vapautus” ryhmä ryhtyiikin propagoimaan marxilaisuutta. Tässä tarkoituksessa ryhmä venäjäksi ja painatti useita Marxin ja Engelsin teoksia, joista mainittakoon „Kommunistisen puolueen manifesti”, „Palkkatyö ja pääoma”, „Filosofian kurjuus”, „Ludwig Feuerbach”, „Tieteellisen sosialismin kehitys”, „Puhe kauppavapaudesta”, „Friedrich Engels Venäjältä” („Venäjän yhteiskunnallisista suhteista”), ja levitti niitä salaa Venäjällä. Teostensa eräisiin venäjänkielisiin laitoksiin Marx ja Engels kirjoittivat erikoiset alkulauseet. Plehanov kirjoitti

useita teoksia ja artikkeleja, joissa propagoi ja puolusti oivallisesti marxilaisuutta. Plehanovin teoksista venäläiset vallankumoukselliset löysivät vastauksen moniin heitä askarruttaneisiin kysymyksiin. Hänen silloisilla teoksillaan oli suuri merkitys venäläisten marxilaisten ensimmäisen polven kasvatamisessa.

Venäläisten marxilaisten ensimmäisenä teoksena oli Plehanovin kirjanen „Sosialismi ja poliittinen taistelu”, joka ilmestyi syksyllä 1883. Venäjän vallankumouksellisesta liikkeestä tekemänsä analyysin nojalla Plehanov osoitti, kuinka syvällisesti elämän mukainen on se Marxin väite, että kaikkalainen luokkataistelu on poliittista taistelua. Sosialismi ja poliittinen taistelu eivät ole keskenään ristiriidassa, vaan päinvastoin niitä ei voida erottaa toisistaan, ne on sidottava, yhdistettävä kiinteästi toisiinsa. Tie sosialismiin kulkee työväenluokan poliittisen taistelun kautta, sen kautta, että proletariaatti valloittaa valtiovallan. Vallankumouksellinen liike Venäjällä johtaa sosialismin yhdistymiseen työväenliikkeeseen, ja silloin tästä liikkeestä tulee voittoisa liike.

Narodnikkilaisuuden todistamiseksi virheelliseksi oli tutkittava Venäjällä tapahtuvia taloudellisia prosesseja, jotka silloin olivat vielä vähän tutkittuja. Vuonna 1885 ilmestyneessä Plehanovin kirjasessa „Erimielisyytemme” yritettiin ensimmäisen kerran analysoida marxilaisesti Venäjän taloutta.

Plehanov kumosi narodnikkien katsomukset, joiden mukaan kapitalismi oli Venäjällä „satunnainen ilmiö”, jolla ei ole edellytyksiä kehittyä ja joka Venäjällä oli heidän mielestään yleensäkin taantumista, regressiivinen ilmiö. Kotimaisten markkinoiden kehitystä, työläisten lukumäärää, kotiteollisuuden harjoittajien asemaa ja tehtaiden määrää koskevat tosiasiat puhuivat siitä, että Venäjä oli jo lähtenyt kulkemaan kapitalismin tietä. Väärin on voivotella tämän johdosta ja puhua „proletarismin mätäpaiseesta”, kuten narodnikit tekivät. Plehanov sanoi, että vallankumouksellisten tehtävänä on käyttää kapitalismin kehitystä vallankumouksen ja työtätekevien hyväksi. Mutta sitä varten vallankumouksellisten pitää käsittää, että kapitalismi luo mahtavan vallankumouksellisen voiman — proletariaatin, ja nojata tähän voimaan taistelussa itsevaltiutta ja kapitalismia vastaan.

Kokonaan väärä oli narodnikkien se käsitys, että kyläyhteisö on suojamuurina kapitalismia vastaan ja siltana sosialismiin siirtymistä varten. Kyläyhteisö oli ollut olemassa muinoin monessa maassa, mutta se oli hajonnut kapitalismin iskuista. Myös Venäjällä oli selviä merkkejä yhteisön hajoamisesta. Yhteisön sisällä tapahtui köyhien ja kulakkien erottumista. Koskei köyhillä talonpojilla ollut välineitä maansa viljelemistä varten, he luovuttivat sen kulakeille ja palkkautuivat näille batrakeiksi tai lähtivät etsimään muualta ansiotöitä.

Talonpoikaisköyhälistö oli jo riippuvainen kulakista ja koronkiskurista, yhteisö muuttui sille rasiutukseksi. Sitä vastoin tsaarin hallitukselle kyläyhteisö oli edullinen nimenomaan välineenä, jolla kiskottiin veroja yhteisvastuun perusteella. Sellainen yhteisö ei ollut eikä voinutkaan olla sosialismin ituna tai perustana.

Plehanov osoitti, kuinka pahasti narodnikit erehtyivät väit- täessään, ettei työväenluokka esitä vallankumouksellisen etu- joukon osaa yhteiskunnan uudistamisessa. Vallankumoukselli- sen etujoukon osa ei kuulu talonpojille, vaan työläisille. Talon- pojat harjoittavat pientaloutta ja ovat hajallaan. Heillä on vähemmän kykyä tehdä tietoista poliittista aloitetta, ja he ovat vähemmän alttiita sosialistiselle opille, vaikeammin järjestettävissä. Toisin on suureen tehdastuotantoon sidotun proletariaatin laita. Proletariaatin lukumäärä kasvaa jatkuvasti, proletariaatti on altis sosialismin aatteille ja kykenee järjestäytymään. Val- lankumouksellisten tehtävänä on kehittää työläisten tietoisuutta, omatoimisuutta ja järjestyneisyyttä. Kaikki voimat on keskitet- tävä sosialistisen työväenpuolueen luomiseen. Vallankumouksel- listen päätehtävänä nykyisin on sosialistisen propagandan harjoittaminen työläisten keskuudessa.

Plehanov arvosteli niitä erheellisiä käsityksiä, joita narodni- keilla oli yhteiskunnasta. Teoksissaan hän rikastutti marxilaista materialismia. Erittäin tärkeä merkitys oli tässä suhteessa hänen kirjallaan „Monistisen historiankäsityksen kehityksestä”, joka julkaistiin 1895. Narodnikit kielsivät yhteiskunnan kehi- tyksen objektiivisten lakien olemassaolon ja olivat sitä mieltä, että historiaa tekevät yksityiset etevät persoonallisuudet, san- karit, että maailmaa johtavat aatteet. He väittivät, että intelligenssillä on ratkaiseva vaikutus yhteiskunnassa ja että historian pyörän kääntäminen suuntaan tai toiseen riippuu intelligenssin tahdosta. Yhteiskunnan elämää ja kehitystä eivät kuitenkaan määrää etevien persoonallisuuksien toiveet eivätkä aatteet, vaan yhteiskunnallisen tuotannon aineelliset edellytyk- set, tuotantotapojen muutokset. Kansa, juuri se on historian todellinen luoja. Aatteista tulee aineellinen voima vasta silloin, kun ne valtaavat joukot. Eteville persoonallisuuksilla on tärkeä osuus vain sikäli, mikäli he ilmaisevat oikein yhteiskunnan kehityksen ajankohtaisia tarpeita. Etevimmätkin persoonallisuud- det kärsivät väistämättömästi tappion, jos he eivät käsitä historiallisia oloja, jos heidän toimintansa on ristiriidassa yhteiskunnan tarpeiden kanssa. Vain marxilaisuus tekee mah- dolliseksi historiallisen kehityksen lakien oikean tiedostamisen yhteiskunnan uudistamiseksi. Plehanovin kirjalla „Monistisen historiankäsityksen kehityksestä” oli suuri merkitys tietee- lisen, materialistisen maailmankatsomuksen propagoimisessa. V. I. Lenin on huomauttanut, että tämä kirja „on kasvattanut kokonaisen sukupolven venäläisiä marxilaisia” (Teokset, 16. o s a, s. 265).

„Työn vapautus” ryhmän ohjelmalla oli suuri merkitys Venäjän marxilaisessa työväenliikkeessä. Siihen aikaan nähden siinä määriteltiin ylipäänsä oikein venäläisten marxilaisten taistelutie ja tehtävät. Siinä tähdennettiin, että vain työväenluokka käy itsenäistä taistelua sosialismin puolesta. Proletariaatin lopullinen päämäärä on uuden yhteiskuntajärjestelmän, kommunismin, pystyttäminen kapitalismin tilalle. Ennakkoehtona tämän päämäärän saavuttamisessa on, että työväenluokka valloittaa valtiovallan. Ohjelmassa julistettiin välttämättömäksi perustaa vallankumouksellinen työväenpuolue, jonka ensimmäisenä poliittisena tehtävänä on itsevaltiuden kukistaminen.

„Työn vapautus” ryhmä murskasi sen narodnikkilaisen harhaluulon, että Venäjä saattoi siirtyä siihen aikaan suoraan sosialismiin. Tuo käsitys oli sekä teoreettisesti että historiallisesti väärä. Vallankumouksellisen taistelun päivänpolttavimpana kysymyksenä oli maaorjuuden jäännösten hävittäminen, itsevaltiuden kukistaminen, siis maassa oli odotettavissa välittömästi porvarillinen eikä sosialistinen vallankumous. Tämän toteaminen oli Venäjän ensimmäisen marxilaisen ryhmän eittämätön ansio.

Mutta ryhmällä oli epäselvä käsitys luokkien sijoittumisesta tulevassa porvarillisessa vallankumouksessa. Ryhmä ei kyennyt määrittämään oikein talonpoikaiston paikkaa ja osaa vallankumouksessa, vaan otti tässä kysymyksessä epäjohdonmukaisen ja ristiriitaisen kannan. Eräissä teoksissaan Plehanov sanoi virheellisesti, että proletariaatin pitää poliitikassaan ottaa lukuun porvariston apu, mutta sivuutti huomiotta talonpoikaiston vallankumouksellisen osuuden. Lausuttiin myös ajatus, että porvaristoa ei pidä toistaiseksi pelästyttää sosialismin „punaisella aaveella” ja että siksi ohjelman pitää olla sellainen, jonka allekirjoittaisivat liberaalitkin. Tuleva Venäjän työväenpuolue kuviteltiin niiden sosialidemokraattisten puolueiden kaltaiseksi, joita siihen aikaan oli Länsi-Euroopassa. Kaikki nämä virheelliset katsomukset edistivät sittemmin ryhmän jäsenten loittomemista marxilaisuudesta ja johtivat heidät opportunistin leiriin.

Engels tervehti Venäjän ensimmäisen marxilaisen järjestön perustamista. Plehanov oli mukana perustamassa II Internationalea, jonka ensimmäisessä kongressissa v. 1889 hän piti puheen.

„Työn vapautus” ryhmä esitti huomattavaa osaa Venäjän historiassa. Plehanovin teoreettiset teokset rikastuttivat Venäjän kulttuuria. *Marxilaisuudesta tuli Venäjän yhteiskunnallisen ja vallankumouksellisen ajattelun suunta.* Narodnikkilaisuuden jakamattoman herruuden kausi Venäjän vallankumouksellisessa liikkeessä oli päättynyt. Marxilaisen arvostelun osuvista iskuista murtuivat perinnäiset vallankumouksellisen ideologian narodnikkilaiset perustukset.

Mutta narodnikkilaisuuden aatteellinen tappio ei silti ollut vielä likimainkaan täydellinen. Narodnikkilaisuuden vaikutus oli yhä suuri vallankumouksellisen intelligenssin ja valvutuneiden työläisten keskuudessa ja narodnikkilaisuus oli pahin aatteellinen este marxilaisuuden tiellä. Marxilaisuus raivasi itselleen tietä taistelua käyden, tunkeutuen yhä syvemmälle vallankumoukselliseen liikkeeseen ja vaikuttaen yhä voimakkaammin moniin narodnikkeihin. Siitä on todistuksena Aleksandr Iljitš Uljanovin (V. I. Leninin vanhimman veljen) ryhmän toiminta. Ryhmän ohjelmassa tuntuu marxilaisuuden vaikutus: sosialismi katsotaan kapitalismin kiertämättömäksi seuraukseksi, työläisille annetaan suuri merkitys sosialistisen puolueen ydinjoukkona. Mutta poliittinen taistelu ymmärretään vielä salaliittolais-terroristisessa hengessä. Ryhmä itse nimitti itseään „„Narodnaja volja” puolueen terroristiryhmäksi”. Ryhmän murhayritys tsarina vastaan maaliskuun 1. p:nä 1887 epäonnistui. Ryhmän johtajat, heidän joukossaan myös A. I. Uljanov, teloitettiin.

Marxilaisuus saattoi levitä ja vakiintua Venäjällä vain taistelussa narodnikkilaisuutta vastaan.

„Työn vapautus” ryhmän toiminta raivasi tietä marxilaisen työväenpuolueen luomiselle Venäjällä. Mutta tällä ryhmällä ei ollut käytännöllistä yhteyttä työväen joukkoliikkeeseen. Lenin on määritellyt tarkasti tämän ensimmäisen marxilaisen järjestön paikan Venäjän työväenliikkeen ja proletaarisen puolueen historiassa.

„„Työn vapautus” ryhmä loi sosialidemokratialle ainoastaan teoreettisen perustan ja otti ensi askeleen työväenliikettä kohti” (Teokset, 20. osa, s. 269).

Narodnikkilaisuuden teorian ja käytännön kriittinen tarkistus tapahtui myös Venäjällä. Vallankumousmielisen nuorison salaisissa kokouksissa käytiin kiihkeitä väittelyjä ja etsittiin hellittämättä uusia taisteluteitä. Suuri vaikutus vallankumouksellisiin piireihin oli „Työn vapautus” ryhmällä, joka oli toiminnallaan horjuttanut tuntuvasti narodnikkilaisuuden vaikutusvaltaa. Vallankumouksellisen ajattelun kehitys pohjautui työväenliikkeeseen, joka voimistui jatkuvasti Venäjällä alkaneesta ankarasta poliittisesta taantumuksesta huolimatta. Lakkoja ja levottomuuksia oli 80-luvulla 446, 90-luvun alkupuoliskolla oli 232 lakkoa, joihin osallistui 157 tuhatta työläistä.

Järjestyneisyytensä puolesta oli erikoisemmin huomattava Morozovin tehtaan työläisten lakko Orehovo-Zujevossa tammi-kuussa 1885. Lakon johdossa olivat kyvykkäät miehet Pjotr Moisejenko ja Vasili Volkov. Moisejenko oli ollut aikaisemmin „Pohjois-Venäjän liiton” jäsen ja joutunut kokemaan sekä vankila- että karkotuspaikkaelämää. Aktiivisimpien työläisten salaisessa neuvottelukokouksessa laadittiin tehtailijalle esitettävät vaatimukset entiseen työhinnotteluun palaamisesta ja sak-

kojen pienentämisestä. Työläisten lujus ja pelottomuus hämmästyttivät laajoja yhteiskuntapiirejä ja säikyttivät tsaarin hallitusta. Lakko tukahdutettiin aseellisin voimin. Noin 600 työläistä karkotettiin, 33 asetettiin syyteeseen. Oikeudessa paljastui kuitenkin niin järkyttävä kuva työläisiä kohtaan harjoitetusta ilkeimmästä, että jopa tsaristisenkin oikeuden valamiehet vastasivat syytöskirjelmän kaikkiin 101 kohtaan: „Syytön”. Taantumuksilehti „Moskovskije vedomosti” kirjoitti kiukustuneena „sadasta yhdestä kunnialoukuksesta Venäjälle ilmaantuneen työväenkysymyksen kunniaksi”. Vaikka oikeus julistikin Moisejenkon ja Volkovin syyttömiksi, santarmit eivät päästäneet heitä kynsistään. Heidät karkotettiin. Volkov kuoli kohta sen jälkeen. Moisejenkosta tuli myöhemmin bolševikki.

Morozovin lakko puhui työläisten luokkasolidarisuuden ja tietoisuuden heräämisestä. Työläiset tajusivat johdon ja järjestön merkityksen. Kun Volkov ja Moisejenko tuotiin oikeussaliin, kaikki salissa olleet työläiset nousivat seisomaan ja kumarsivat heille syvään.

Tsaarin hallituksen oli pian pakko säätää laki sakoista, joka jonkin verran rajoitti kapitalistien mielivaltaa.

Morozovin lakko muodostui merkkitapaukseksi Venäjän työväenliikkeessä. V. I. Lenin luonnehti sen joukkolakoksi, jossa oli mukana yksityisiä sosialisteja. Morozovin lakko oli paljonpuhuva todistus siitä, kuinka mahtavaksi voimaksi työväenluokka voi lujan järjestön johtamana muuttua.

Proletariaatin taistelu edisti vallankumouksellisen ajattelun kehittymistä marxilaisuuden suuntaan. Ulkomaisen „Työn vapautus” ryhmän ohella marxilaisia ilmaantui myös Venäjällä, ennen kaikkea Pietarissa. Talvella 1883/84 Pietarissa syntyi marxilainen järjestö, joka otti nimekseen „Venäjän sosialidemokraattien puolue” ja joka tunnetaan historiassa Blagojevin ryhmänä. Sen järjestäjänä oli Pietarin yliopistossa opiskellut bulgarialainen D. Blagojev, josta myöhemmin tuli Bulgarian sosialidemokraattisen ja sitten myös kommunistisen puolueen perustaja.

Blagojevin ryhmän ja „Työn vapautus” ryhmän välille järjestyi pian yhteys. Blagojevin ryhmä alkoi propagoida marxilaisuutta Pietarin työläisten ja ylioppilaiden keskuudessa. Se järjesti noin 15 työläiskerhoa. Vuonna 1885 ryhmä julkaisi salaisesti kaksi numeroa „Rabotši” lehteä. Tämä oli ensimmäinen sosialidemokraattinen työväenlehti Venäjällä.

Tsaarin poliisi pääsi ryhmän jäljille ja hajotti sen vuoden 1887 alussa. Mutta Blagojevin ryhmän kolmivuotinen toiminta ei ollut jättämättä jälkiä. Sen kylvämät siemenet orastivat. Ryhmä oli antanut alun marxilaisuuden järjestelmälliselle propagandalle työläisten keskuudessa maan valtiollisessa keskuksessa Pietarissa.

Syksyllä v. 1885 syntyi Pietarissa toinenkin marxilainen järjestö, joka myöhemmin otti nimekseen „Pietarin tehtaalaisten yhdistys”. Sen järjestäjänä oli P. V. Totšisski. Blagojevin ja Totšisskin ryhmät toimivat vielä erillään, ne eivät olleet yhteydessä keskenään. „Yhdistyksen” ansiota oli lujien organisatoristen yhteyksien järjestäminen eturivin työläisiin. Sen kerhoissa kasvoivat sellaiset mainiot työläisvallankumoukselliset kuin J. A. Afanasjev (Klimanov) ja V. A. Selgunov. Totšisskista, Selgunovista ja Klimanovista tuli myöhemmin bolševikkipuolueen jäseniä.

Vuonna 1888 poliisi hajotti „Yhdistyksen”. Vangitsemiselta välttyneet työläiset jatkoivat perinteitä uudessa järjestössä, joka muodostui vv. 1888—1889. Se tunnetaan järjestäjänsä nimen mukaisesti M. I. Brusnevin ryhmänä. Brusnevin ryhmästä muodostui vähitellen eheä järjestö. Melkein kaikissa Pietarin kaupunginosissa oli tähän ryhmään kuuluvia kerhoja. Yhteensä lasketaan olleen noin 20 kerhoa, joissa kussakin oli 6—7 työläistä. Perustettiin ensimmäinen työläisnaisten marxilainen kerho.

Brusnevilaiset pyrkivät lähemmäksi työläisiä. Eräiden lakkojen yhteydessä he julkaisivat julisteita. Valveutuneet työläiset osallistuivat v. 1891 demokraattisen kirjailijan N. V. Selgunovin hautajaisiin. Heidän kantamassaan seppeleessä oli kirjoitus: „N. V. Selgunoville, vapauden ja veljeyden tien osoittajalle, Pietarin työläisiltä”. Samana vuonna brusnevilaiset järjestivät ensimmäisen kerran Venäjällä vappujuhlan vieton. Kaupungin lähistössä pidettyyn salaiseen kokoukseen osallistui 70—80 työläistä. Työläiset itse pitivät puheita, joita sitten salaisesti painettiin ja levitettiin laajalti. Nämä olivat valveutuneiden työläisten ensimmäisiä sosialidemokraattisia mielenosoituksia, mutta joukkoliike vielä puuttui.

Ryhmän monista jäsenistä tuli sosialidemokraattisen liikkeen aktiivisia osanottajia. Työmies F. A. Afanasjev oli myöhemmin puolueen huomattava toimihenkilö.

Vuonna 1892 santarmit hajottivat Brusnevin ryhmän. Jäljelle jäi vain pieni ydinryhmä, joka säilytti yhteyden muutamiin työläiskerhoihin.

80-luvun loppuun mennessä marxilaisuus leviää Venäjän monille seuduille. Marxilaisia kerhoja ilmaantuu Moskovaan. Erääksi marxilaisuuden propagandan seuduksi muodostuu Volganvarren alue: Kasaani, Samara (Kuibyšev), Nižni-Novgorod (Gorki). Siellä vallankumouksellisten siirtymisessä marxilaisuuden kannalle oli suuri vaikutus N. J. Fedosejevillä, kyvykkäällä ja antaumuksellisella vallankumousmiehellä, joka menehtyi myöhemmin Siperiassa karkotuspaikalla. Marxilaisia kerhoja syntyy Ukrainassa — Kievissä, Harkovissa, Odessassa, Jekaterinoslavissa (Dnepropetrovskissa). Ensimmäisten marxilaisten

kerhojen järjestäjänä Ukrainassa oli huomattava vallankumousmies J. D. Melnikov.

Venäjän ensimmäisiä marxilaisia oli Vladimir Iljitš Lenin (Uljanov), bolševikkipuolueen, kommunistipuolueen, perustaja ja johtaja. Seitsemäntoistavuotiaana nuorukaisena hän osallistui v. 1887 Kasaanin vallankumouksellisiin ylioppilaslevottomuksiin, ja hänet vangittiin ja karkotettiin. Siten Lenin astui vallankumouksellisen taistelun tielle. Kiihkeä viha kaikkea mielivaltaa ja sortoa vastaan ja palava rakkaus tavallista työihmistä kohtaan tekivät V. I. Leninistä vallankumousmiehen. Hän omisti koko elämänsä taistelulle työtätekevien vapauttamiseksi sorrosta ja riistosta, taistelulle ihmiskunnan onnellisen tulevaisuuden puolesta. Lenin omaksui venäläisten vallankumouksellisten, edeltäjiensä, perinteet: mitä suurimman sankaruuden ja antaumuksellisen itseuhrautuvaisuuden, mutta lähti kulkemaan toista, oikeaa tietä, vallankumouksellisen marxilaisuuden tietä.

V. I. Lenin tutki Marxin ja Engelsin teoksia ja hänestä tuli vakaumuksellinen marxilainen. Vuoden 1888 lopulla hän osallistui erään kasaanilaisen marxilaisen kerhon toimintaan. Vuonna 1889 V. I. Lenin siirtyi Samaraan, järjesti siellä marxilaisen kerhon ja otti yhteyden Nižni-Novgorodin, Vladimirin ja Pietarin marxilaisiin. Lenin esitti jo silloin huomattavaa osaa marxilaisuuden levittämisessä Venäjällä. Lenin näki, että marxilaisuus oli mahtava ase maailman vallankumouksellisessa uudistamisessa, työtätekevien vapauttamisessa taloudellisesta, poliittisesta ja henkisestä orjuudesta.

Marxilaisen teorian käsittäminen kirjanoppineesti, abstraktisesti oli vierasta Leninille. Hänelle marxilaisuus oli aina elävä ohje vallankumoukselliseen toimintaan eikä kuollut dogmi. Omaksuttuaan marxilaisuuden Lenin ryhtyi jo vallankumouksellisen toimintansa alussa ratkaisemaan venäläisten marxilaisten mitä tärkeintä *teoreettista* tehtävää — tutkimaan kaikinpuolisesti Venäjän silloista yhteiskunnallis-taloudellista järjestelmää, taloudellista kehitystä ja luokkasuhteita. Sitä tekemättä ei voitu murskata narodnikkilaisuutta lopullisesti eikä kehittää tieteellisesti työväenpuolueen ohjelmaa ja taktiikkaa Venäjällä.

Keväällä 1893 kirjoituksessaan „Uusia taloudellisia muutoksia talonpoikaiselämässä” — ensimmäisessä säilyneessä kirjallisuudessa teoksessaan — V. I. Lenin esitti joukon tärkeitä ajatuksia. Hän todisti, että talonpoikaiston keskuudessa on muodostunut syvällistä taloudellista eroavuutta ja luokkaristiriitoja, että talonpoikaisto jakautuu kolmeksi perusrühmäksi, köyhien, keski-varakkaiden ja varakkaiden talonpoikain ryhmäksi, että kapitalismi kehittyy Venäjällä hillittömällä voimalla. Tämä kirjoitus osoittaa, kuinka mestarillisesti nuori V. I. Lenin sovelsi marxilaisuuden metodia analysoidessaan Venäjän elämän mitä monimutkaisimpia kysymyksiä.

Vuodet 1883—1884 olivat Venäjän sosialidemokraattisen liikkeen hitaan ja vaikean kasvun kautta. Uuden, marxilaisen opin kannattajia oli hyvin vähän. Koko valtavassa maassa oli alun toistakymmentä pientä marxilaista ryhmää ja kerhoa ja vain suurimmissa kaupungeissa. Nämä kerhot harjoittivat propagandaa vain kehittyneimpien työläisten keskuudessa, poliittista joukkotyötä ne eivät tehneet. Sosialidemokratia eli silloin, kuten Lenin sanoi, sikiökehityksensä kautta.

Narodnikkeja vastaan käydyssä aatteellisessa taistelussa karaistuivat ensimmäiset venäläiset marxilaiset. Tieteellisen sosialismin oppi valaisi heille kirkkaalla valollaan tulevien taistelujen tien, he levittivät tietojaan työläisten keskuuteen. Vallankumouksellisissa kerhoissa käytiin ankaraa taistelua marxilaisten ja narodnikkien välillä. Yhä useammista valveutuneista työläisistä ja vallankumouksellisista intelligenteistä tuli vakamuksellisia marxilaisia. 80-luvun lopun ja 90-luvun alun marxilaisten polvesta nousi bolševikkipuolueen huomattavia toimihenkilöitä: M. F. Vladimirski, V. V. Vorovski, L. B. Krasin, G. M. Kržižanovski, V. K. Kurnatovski, A. V. Lunatšarski, M. N. Ljadov, N. A. Semaško, P. I. Stutška, M. G. Tshakaja, A. D. Tsjurupa, V. L. Schanzer (Marat), A. G. Schlichter ja monia muita. Marxilaisuuden aatteiden vaikutuspiirissä kasvoivat noina vuosina tulevat proletaariset kirjailijat A. M. Gorki ja A. S. Serafimovitš. Marxilaisuus oli muodostumassa huomattavaksi voimaksi maan henkisessä ja poliittisessa elämässä. Narodnikkilaisuuden vaikutusvaltaa oli tuntuvasti horjutettu.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Kapitalismin kehittyessä ja teollisuusproletariaatin ilmaantuessa 19. vuosisadan jälkipuoliskolla tsaristisella Venäjällä vallankumouksellinen taistelu kiihtyi yhä voimakkaammaksi. Se ilmeni työväenliikkeenä, talonpoikaislevottomuuksina ja vallankumouksellisten järjestöjen toimintana.

Alussa sosialismin oppi ja työväenliike olivat Venäjällä toisistaan erillään, kuten aikoinaan kaikissa muissa maissa, joissa syntyi vallankumouksellista taistelua. Vähitellen, Venäjän työväenliikkeen pohjalla, narodnikkilaisuuden vararikon seurauksena ja Länsi-Euroopan proletariaatin saavuttamien menestysten vaikutuksen alaisina syntyivät ensimmäiset marxilaiset järjestöt Venäjällä. Plehanovin v. 1883 järjestämä „Työn vapautus” ryhmä antoi narodnikkilaisuudelle tuntevan aatteellisen iskun ja otti ensimmäisen askeleen työväenliikettä kohti.

Marxilaisuus kehittyi ja lujittui Venäjällä taistelussa narodnikkilaisuutta vastaan. Mutta vanhat ja aikansa eläneet katsomukset eivät koskaan luovuta paikkaansa ilman sitkeää ja raivokasta vastustusta. Narodnikkilaisuutta vastaan piti käydä vuosikautia päättävistä aatteellista taistelua, ennen kuin marxi-

laisuus voitti ja muodostui Venäjän työväenliikkeen aatteelliseksi perustaksi.

Ensimmäiset marxilaiset ryhmät ja kerhot eivät olleet vielä yhteydessä työväenliikkeeseen. 90-luvun puoliväliin asti marxilaisuus pysyi Venäjällä aatteellisena virtauksena, jolla ei ollut vielä yhteyttä työväenliikkeeseen. Proletariaatin taistelun kehitys ja marxilaisten järjestöjen toiminta loivat edellytykset tieteellisen sosialismin ja työväen joukkoliikkeen yhdistämiselle, marxilaisen puolueen syntyemiselle Venäjällä. Tehtävänä oli marxilaisen puolueen luominen, ja tämän tehtävän ratkaisi V. I. Lenin.

Venäjän työväenluokan ja vallankumouksellisen liikkeen historiassa alkoi uusi kausi.

II LUKU

TAISTELU MARXILAISEN PUOLUEEN LUOMISEKSI VENÄJÄLLÄ. VSDTP:n PERUSTAMINEN. BOLŠEVISMIN SYNTY (vuodet 1894—1904)

1. Leniniläisen vaiheen alku marxilaisuuden kehityksessä. Leninin taistelu narodnikkilaisuutta ja „legaalista marxilaisuutta” vastaan. Pietarin „Taisteluliitto työväenluokan vapauttamiseksi”. VSDTP:n I edustajakokous

19. vuosisadan 90-luvulla kapitalismi saavutti Venäjällä uusia voittoja. Nuo vuodet olivat teollisen nousun aikaa. Varsinkin rautateiden rakentaminen edistyi voimakkaasti. Vuosina 1890—1900 rakennettiin uutta rataa yli 21 tuhatta virstaa. Siitä syystä kasvoivat nopeasti rauta- ja polttoaineteollisuus. Maahan alkoi virrata voimakkaasti ulkomaisen porvariston pääomaa, jota houkuttelivat tänne korkeat liikevoitot. Kymmenessä vuodessa tuotanto ja työläisten lukumäärä kaksinkertaisuivat. Yksistään teollisuuteen tuli noin miljoona uutta työläistä. Puolet teollisuustyöläisistä oli perinnäisiä proletaareja, joiden isätkin olivat jo olleet työssä tehtaissa.

70—80-luvun vaistonvaraiset lakot valmistelivat työväenjoukkojen heräämistä tietoiseen taisteluun. Syksyllä 1893, työväenliikkeen nousun aattona, V. I. Lenin muutti Samarasta Pietariin osallistuakseen vallankumoukselliseen toimintaan. Jo ensimmäiset V. I. Leninin esiintymiset pietarilaisissa kerhoissa osoittivat, että vallankumoukselliseen liikkeeseen oli tullut huomattava johtomies, etevä teoretikko ja mainio organisaattori, horjumaton vallankumousmies, jolla oli raudanluja tahto ja ehtymättömästi tarmoa ja joka uskoi lujasti työväen asian voittoon ja valoi tätä uskoa toisiinkin. V. I. Leninistä tuli pian Pietarin marxilaisten yleisesti tunnustettu johtaja.

V. I. Lenin asetti marxilaisten tehtäväksi luoda itsenäisen marxilaisen työväenpuolueen. Puoluetta jouduttiin rakentamaan vaikeissa maanalaisuuden oloissa, herkeämättömien poliisivai-
nojen alaisena. Puoluettaan luodessaan Venäjän marxilaiset joutuivat käymään ankaraa taistelua ei ainoastaan narodnikkilaisuutta, vaan myös muita poliittisia suuntia samoin kuin niitä työväenliikkeessä olevia opportunisteja vastaan, jotka uhrasivat työväenluokan perusintressit tilapäisten hetken etujen vuoksi.

Taistelussa marxilaisuuden puolesta oli aikaisemmin esittänyt pääosaa „Työn vapautus” ryhmä. Nyt tässä taistelussa sai ratkaisevan merkityksen Venäjällä kasvanut huomattava marxilainen ydinjoukko.

Pahimpana marxilaisuuden juurtumista haittaavana aatteellisenä esteenä oli yhä narodnikkilaisuus. Marxilaisuuden voiton varmentaminen ja proletariaatin puolueen luominen vaativat sen lopullista murskaamista. Estääkseen marxilaisuuden vaikutuksen nopean kasvun vallankumouksellisten piirien keskuudessa narodnikit aloittivat sotaretkien marxilaisuutta vastaan. Venäläiset marxilaiset vastasivat kirjoittamalla lukuisia vastalausekirjeitä, joista huomattavimpia olivat N. J. Fedosejevien kirjeet. Nämä illegaaliset kirjeet kulkivat käsistä käsiin ja niitä luettiin ahneesti vallankumouksellisten maanalaisissa kerhoissa.

Narodnikkilaisuutta vastaan käydyssä aatteellisessa sodassa oli varsin huomattava merkitys V. I. Leninin kirjalla „Mitä ovat ‚kansan ystävät’ ja miten he taistelevat sosialidemokraatteja vastaan?”, joka painettiin salaisesti kesällä 1894. Siinä arvosteltiin narodnikkien maailmankatsomusta, taloustieteellisiä katsointokantoja, poliittista ohjelmaa ja taktiikkaa.

Narodnikkien idealistisen historiankäsitteilyn vastapainoksi V. I. Lenin esitti marxilaisen, materialistisen käsityksen yhteiskuntaelämästä. Historian kulkua eivät määrää yksityisten persoonallisuuksien subjektiiviset tahtomukset, vaan yhteiskunnan kehityksen objektiiviset lait. Marxilainen tiede paljastaa kapitalismin ajan kaikenmoiset ristiriidat ja osoittaa proletariaatille, miten vapaudutaan kapitalistisesta riistosta. Venäjän sosialistien tehtävänä on kehittää marxilaista teoriaa, levittää sitä työväenjoukkojen keskuuteen, järjestää työväenluokkaa. Marxilaisten teoreettisen työn ja käytännöllisen toiminnan tulee olla erottamattomassa yhteydessä keskenään: teorian täytyy palvella käytäntöä, antaa vastaukset elämän asettamiin kysymyksiin, ja sitä pitää tarkistaa käytännön antamien tietojen pohjalla. Vain siinä tapauksessa marxilaisista tulee proletariaatin todellisia aatteellisia johtajia, jotka ovat vapaita dogmatismista ja lahkolaisuudesta.

V. I. Lenin osoitti, että narodnikkilaisuudessa oli tapahtunut syvällisiä muutoksia, että se oli muuttunut vallankumouksellisesta liberaaliseksi; ja paljasti lopullisesti 90-luvun narodnikit. Narodnikit (Mihailovski, Vorontsov ym.) olivat alkaneet väittää, että kapitalismi saattaa „tulla kansan elämään” ilman talonpoikain taloudellista häviötä ja työtätekevien riistoa. He ylistelivät ahkeraa „taloudellista talonpoikaa”, ts. ylistelivät oikeastaan kulakitalouksien kehitystä. Narodnikit peittelivät maaseudun luokkaristiriitoja ja köyhälistön joutumista kulakien velkaorjuuteen esittäen kaikki ne vain „defekteiksi”, jotka „kansaa rakastava” hallitusvalta voi helposti poistaa. Heidän

esittämänsä vähäpätöinen ohjelma sisälsi pikku uudistuksia, jotka eivät kajooneet maaseudulla harjoitetun riiston perustoihin, vaan vetivät talonpoikia syrjään vallankumouksellisesta taistelusta ja saattoivat hyödyttää vain rikkaita, kulakkitalouksia. Narodnikit kieltäytyivät taistelemasta tsarismia vastaan. He panivat nyt kaikki toiveensa tsaarin hallitukseen, joka muka oli luokkien yläpuolella ja kykeni siitä syystä auttamaan työtätekeviä.

Liberaalinen narodnikkilaisuus erosi perinpohjin vallankumouksellisesta narodnikkilaisuudesta. Narodnikkilaisuuden rappeutuminen oli yhteydessä maaseudulla tapahtuneisiin syviin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin prosesseihin. 70-luvun vallankumoukselliset narodnikit toimivat olosuhteissa, jolloin talonpoikaiston jakautuminen eri kerroksiksi oli vielä vähäistä, he ilmensivät laajojen talonpoikaisjoukkojen mielialoja. 90-luvun liberaaliset narodnikit toimivat oloissa, jolloin talonpoikaisto jakautui kapitalismin kehityksen vaikutuksesta eri kerroksiksi, he olivat todellisuudessa kulakiston etujen ajajia. Narodnikit olivat siis vilpillisiä „kansan ystäviä”. Kansan todellisia edustajia olivat marxilaiset, jotka kehottivat kukistamaan tsaarivallan, tekemään lopun tilanherrojen harjoittamasta sorrosta ja kapitalistisesta riistosta.

Kirjassaan „Mitä ovat „kansan ystävä” ja miten he taistelevat sosialidemokraatteja vastaan?” V. I. Lenin osoitti Venäjän työväenluokan historialliseksi tehtäväksi olla kansan poliittisena johtajana, esitti proletariaatin hegemonia (johtoasema)-aatteen, selitti, ketkä ovat proletariaatin liittolaisia vallankumouksellisessa taistelussa. Taistelussa tsaarin itsevaltiutta vastaan proletariaatin liittolaisia ovat talonpoikaisto, laajat kansanjoukot. Kapitalismia vastaan työväenluokka ei astu yksinäisenä taistelijana, vaan yhdessä maan muiden työtätekevien kerrosten ja riistonalaisten joukkojen kanssa.

Voidakseen täyttää historialliset tehtävänsä proletariaatilla pitää olla marxilainen puolue, joka tuo työväenliikkeeseen tietoisuutta ja järjestyneisyyttä. Sen vuoksi Venäjän marxilaisten ensivuoroisena tehtävänä on järjestää hajallisista marxilaisista kerhoista yhtenäinen sosialistinen työväenpuolue. Kun marxilaiset ovat luoneet lujan järjestön, puolueen, joka muuttaa työläisten hajanaiset kapinoimiset ja lakot proletariaatin tietoiseksi luokkataisteluksi, „silloin”, V. I. Lenin kirjoitti, „Venäjän TYÖLÄINEN, noustuaan kaikkien demokraattisten ainesten eturinnassa, syöksee maahan itsevaltiuden ja johtaa VENÄJÄN PROLETARIAATIN (rinnan KAIKKIEN MAIDEN proletariaatin kanssa) avoimen poliittisen taistelun suoraa tietä VOITTOISAAN KOMMUNISTISEEN VALLANKUMOUKSEEN” (Teokset, 1. osa, s. 288).

Lenin oli Venäjän marxilaisista ensimmäinen, joka esitti proletariaatin hegemonia -teesin ja sen ajatuksen, että työväen-

luokan ja talonpoikaiston *vallankumouksellinen liitto* on tärkein keino tsarismiin, tilanherrain ja porvariston kukistamiseksi.

Nämä Leninin ajatukset olivat arvokas panos marxilaiseen teoriaan. V. I. Lenin opetti marxilaisia, valveutuneita työläisiä ymmärtämään, että proletariaatin historiallisena tehtävänä on olla kaikkien sorrettujen johtaja, tajuamaan ne valtavat vallankumoukselliset mahdollisuudet, joita piilee laajoissa kansanjoukoissa, ennen kaikkea talonpoikaistossa.

Vallankumouksellisilla marxilaisilla oli Venäjällä 90-luvulla narodnikkien lisäksi vielä toinenkin vastustaja, ns. „legaaliset marxilaiset”. Nämä olivat porvarillisia intelligenttejä, jotka käyttäen lippunaan marxilaisuutta propagoivat omia katsomuksiaan legaalisisa, ts. tsaarin hallituksen sallimissa, sanoma- ja aikakauslehdissä. Maan kapitalistisen kehityksen etujen puoltajina „legaaliset marxilaiset” arvostelivat omalla tavallaan narodnikkeja, pientuotannon puolustajia. Ja juuri tämän tapaista arvostelua varten he yrittivät soveltaa marxilaisuutta, mutta vain sellaista, joka oli puhdistettu kaikesta vallankumouksellisuudesta. „Legaalisten marxilaisten” päämies P. B. Struve ylisteli kapitalismia, ja sen sijaan että olisi kehottanut vallankumoukselliseen taisteluun porvarillista järjestelmää vastaan, hän kehotti „tunnustamaan sivistymättömyytemme ja ottamaan oppia kapitalismilta”. „Legaaliset marxilaiset” olivat näin muodoin porvarillisen ideologian ilmentäjiä. Heidän pyrkimyksensä oli sopeuttaa marxilaisuus ja työväenliike porvariston intressien mukaisiksi.

Taistelussaan narodnikkilaisuutta vastaan vallankumoukselliset marxilaiset tekivät väliaikaisen liiton „legaalisten marxilaisten” kanssa, alkoivat julkaista kirjallisia tuotteitaan „legaalisten marxilaisten” toimittamissa aikakauslehdissä. Samanaikaisesti teoksessaan „Narodnikkilaisuuden taloudellinen sisältö ja sen arvostelu hra Struven kirjassa” (1895) V. I. Lenin arvosteli jyrkästi „legaalista marxilaisuutta” sen johdosta, että se revisioi marxilaisuuden perustoja — oppia sosialistisesta vallankumouksesta ja proletariaatin diktatuurista. Sanoen „legaalista marxilaisuutta” marxilaisuuden heijastumiseksi porvarillisessa kirjallisuudessa V. I. Lenin paljasti „legaaliset marxilaiset” liberaalisen porvariston ideologeiksi. Tämä Leninin antama arvio „legaalista marxilaisuudesta” osoittautui myöhemmin täysin oikeaksi: heistä tuli huomattavia kadetteja (tätä nimitystä käytettiin Venäjän liberaalisen porvariston tärkeimmästä puolueesta) ja sittemmin kiihkeitä valkokaartilaisia.

Narodnikit olivat marxilaisuuden avoimia vihollisia. „Legaalisten marxilaisten” muodossa venäläiset marxilaiset joutuivat ensi kerran tekemisiin naamioituneiden vihollisten kanssa, jotka sanoivat olevansa Marxin opin kannattajia, mutta karsivat todellisuudessa marxilaisuudesta pois vallankumouksellista sisältöä. Samaan tapaan alettiin vääristellä marxilaisuutta myös

Länsi-Euroopassa. Taistelulla, jota V. I. Lenin kävi „legaalista marxilaisuutta” vastaan, oli kansainvälinen merkitys, se oli esimerkki marxilaisen teorian vääristelyjä sietämättömästä aatteellisesta leppymättömyydestä.

Huomattava merkitys marxilaisuuden kehityksessä ja marxilaisen ydinjoukon aatteellisessa ja teoreettisessa kasvatuksessa oli v. 1899 julkaistulla V. I. Leninin kirjalla „Kapitalismin kehitys Venäjällä”. Aatteellisessa mielessä tämä kirja murskasi lopullisesti narodnikkilaisuuden.

Tutkittuaan valtavan määrän tosiasiallista aineistoa V. I. Lenin teki varsin tärkeitä johtopäätöksiä: Venäjästä oli tullut kapitalistinen maa; kapitalismin ja maorjuuden jäännösten väliset ristiriidat kävivät yhä kärkevämmiksi; kapitalismin kehitys horjutti itsevaltiuden perustoja; maassa oli muodostumassa objektiiviset edellytykset tuon järjestelmän hävittämistä varten; yhteiskunnan sisällä kehittyivät vallankumoukselliset voimat — ratkaisevaa osaa oli esittävä työväenluokka, historian kehityksessä proletariaatti oli verrattomasti suurempi voima, kuin mitä sen lukumäärä koko väestöön nähden edellytti; työväenluokan liittolaisena oli talonpoikaisto, jonka vallankumouksellisuuteen oli syviä taloudellisia syitä. Tämä analyysi, jonka V. I. Lenin suoritti Venäjän taloudellisesta kehityksestä ja luokkasuhteista, oli pohjana kehiteltäessä marxilaisen puolueen ohjelmaa ja taktiikkaa.

Venäläiset marxilaiset sovelsivat Leninin aatteita työväenliikkeen käytännössä. V. I. Lenin asetti Pietarin marxilaisten tehtäväksi ryhtyä harjoittamaan poliittista agitaatiota työläisjoukkojen keskuudessa. Joulukuussa 1894 Semjannikovin tehtaalla (nykyisin V. I. Leninin nimeä kantava tehdas) tapahtuneiden levottomuuksien yhteydessä V. I. Lenin kirjoitti tämän tehtaan työläisen I. V. Babuškinin osanotolla työläisille osoitetun julisteen, jota levitettiin muutamia kappaleita tehtaalla. Sosialidemokraatit osallistuivat lakkoihin myös Uudessa sata-massa, Torntonin tehtaalla (nykyisin E. Thälmannin nimeä kantava tehdas), Putilovin tehtaalla (nykyisin Kirovin tehdas) ja monissa muissa tuotantolaitoksissa. Lentolehtiset, joissa taloudelliset vaatimukset yhdistettiin poliittisiin, saivat työläisten keskuudessa aikaan ennenkuulumattoman innostuksen ja kohottivat heidän vallankumouksellista tietoisuuttaan. Marxilaisten poliittinen kasvatustyö ja järjestelytoiminta työläisjoukkojen keskuudessa muodostui vakinaiseksi ja järjestelmälliseksi. Siten V. I. Leninin johdolla *siirryttiin* tietoisimpien työläisten pienissä kerhoissa suoritetusta propagandasta työväenluokan laajojen joukkojen keskuudessa harjoitettuun agitaatioon.

Joukkotyön kehittämiseksi Pietarin marxilaiset kerhot yhdistyivät V. I. Leninin aloitteesta yhtenäiseksi sosialidemokraattiseksi illegaaliseksi järjestöksi, joka vuoden 1895 lopulla otti nimekseen „Taisteluliitto työväenluokan vapauttamiseksi”.

„Liittoa” perustettaessa pidettiin periaatteina sentralismia, tiukkaa kurinalaisuutta ja läheistä yhteyttä joukkoihin. Järjestön ydinryhmään kuului 15—17 henkeä, jotka oli jaettu kolmen kaupunkipiirin kesken. Perustana olivat tehtaiden työläiskerhot. Liiton toimintaa ohjasi keskusryhmä johtajanaan V. I. Lenin, joka samalla oli „Liiton” kaikkien julkaisujen toimittaja. „Taisteluliittoon” kuuluivat A. A. Vanejev, P. K. Zaporožets, G. M. Kržizanovski, N. K. Krupskaja, J. O. Martov, A. N. Potresov, S. I. Radtšenko, V. V. Starkov ym.

„Taisteluliiton” toiminnasta huolestuneena tsaarin hallitus antoi „Liitolle” ankan iskun. Vuoden 1895 joulukuun 9. päivän vastaisena yönä vangittiin „Liiton” johtava ryhmä ja sen johtaja V. I. Lenin sekä noin neljäkymmentä aktiivista työntekijää. Vuoden 1896 aikana poliisi suoritti vielä muutamia ratsioita temmatten „Liiton” riveistä pois yhä useampia taistelijoita. V. I. Lenin joutui olemaan toista vuotta vankilan ristikkojen takana. Mutta sielläkään hän ei keskeyttänyt vallankumouksellista toimintaansa, vaan auttoi edelleenkin „Taisteluliittoa”: kirjoitti lentolehtisiä, laati puolueen ohjelman luonnoksen. Vuonna 1897 Lenin karkotettiin kauas Siperiaan. Niin ikään karkotettiin useita „Liiton” aktiivisia työntekijöitä. Niin raskaita kuin nuo menetykset olivatkin, tsaarivalta ei voinut hävittää „Liittoa” — niin syvällä olivat sen juuret työväenliikkeessä.

Vuosi 1896 toi „Taisteluliitolle” huomattavan voiton. Yli 30 tuhatta Pietarin työläistä ryhtyi kesällä lakkoon. Jekateringofin (nykyisin „Ravenstvo”) kutomatehtaan työläisten alkama lakko paisui pääkaupungin tekstiilityöläisten yleislakoksi. Ydinryhmän vangitsemisesta huolimatta „Liitto” johti lakkoa. Kuu-kauden aikana julkaistiin 13 lentolehtistä. Pidättäen toista tuhatta työläistä tsaarin hallitus pyrki ankarilla vainotoimenpiteillä murtamaan lakon ja hajottamaan liikettä aatteellisestikin vakuuttamalla vilpillisesti, että hallitukselle „ovat yhtä läheisiä niin tehtailijain kuin työläistenkin edut”. „Liitto” paljasti heti tuon manööverin lentolehtisessään. Tieto lakosta levisi ympäri maata ja kauas valtakunnan rajojen ulkopuolellekin. Lakkoliikkeen laajuuden pelästyttämänä tsaarin hallituksen oli pakko antaa v. 1897 laki työpäivän rajoittamisesta 11½ tuntiin.

Pietarissa olleista vuosien 1895—1896 lakoista, erittäinkin vuoden 1896 lakosta, alkoi uusi vaihe Venäjän historiassa — kansanvallankumouksen valmistelukausi. Työläisjoukot olivat nousseet ensimmäisen kerran taisteluun *sosialidemokraattisen järjestön johdolla*.

Proletariaatin esiintyminen aiheutti uuden tilanteen vallankumouksellisessa taistelussa. V. I. Lenin kirjoitti, että 19. vuosisadalla Venäjän vallankumouksellisessa liikkeessä erottuu selvästi kolme kautta sen mukaisesti, mikä yhteiskuntaluokka on lyönyt kulloinkin leimansa liikkeeseen. Maaorjuuden kaudella,

dekabristien esiintymisestä maaorjuuden kukistumiseen, vallankumouksellisessa liikkeessä olivat vallitsevina aatelisvallankumoukselliset. Vuodesta 1861 aina 90-luvun puoliväliin asti liikkeen perustekijänä oli *raznotšinetsilainen* *, demokraattinen intelligenssi. Kapitalismin kehitys, työväenliikkeen kasvu, marxilaisten toiminta saivat aikaan käänteä. Noin vuodesta 1895 alkaa vallankumouksellisen liikkeen kolmas, proletaarinen kausi. Työväenluokka astui esiin huomattavana poliittisena voimana, mahtavana vallankumouksellisena voimatekijänä. Työväen sosialidemokraattisen joukkoliikkeen synnyttyä Venäjän poliittisen elämän tärkeimmäksi kysymykseksi tuli se, kumpi — työväenluokka vaiko liberaalinen porvaristo — saa mukaansa talonpoikaiston.

„Taisteluliitto” kasvatti joukon eturivin proletaareja, puolueen rakentajia, jotka toimivat väsymättä joukkojen keskuudessa. „Liiton” aktiivisia työntekijöitä olivat suurten tehtaiden työläiset: Obuhovin (nykyisin „Bolševik”) tehtaalta — V. A. Selgunov, Semjannikovin — I. V. Babuškin, Putilovin — N. G. Polesajev (myöhemmin III Valtakunnanduuman jäsen), M. I. Kalinin ym.

V. I. Leninin johdolla Pietarin „Taisteluliitto työväenluokan vapauttamiseksi” ryhtyi ensimmäisen kerran Venäjällä *yhdistämään* sosialismia ja työväenliikettä toisiinsa sitoen työläisten taloudellisen taistelun tsarismia ja kapitalistista riistoa vastaan suuntautuvaan poliittiseen taisteluun. Tämä „Liitto” oli, kuten V. I. Lenin kirjoitti, työväenliikkeeseen nojaavan ja proletariaatin luokkataistelua johtavan vallankumouksellisen puolueen *ensimmäinen* huomattavampi *itumuoto*.

Pietarin „Taisteluliitolla” oli valtava vaikutus Venäjän sosialidemokraattisen liikkeen kehitykseen. Samanmallisia liittoja alettiin perustaa muissakin kaupungeissa. Moskovassa järjestettiin „Työväen liitto”. Sosialidemokraattisia ryhmiä perustettiin Tulassa, Ivanovo-Voznesenskissa (Ivanovo), Jaroslavlissa, Kostromassa, Vladimirissa, Donin Rostovissa ja muissa kaupungeissa. Sosialidemokraattisia järjestöjä syntyi Ukrainassa ja Taka-Kaukasiassa. Monet niistä ottivat nimekseen „Taisteluliitto”. Niiden erääksi perustehtäväksi tuli lakkotaistelun järjestäminen. Niiden pyrkimyksenä oli muuttaa jokainen lakko proletariaatin luokkataistelun kouluksi. Sosialidemokraattisten järjestöjen aktiivinen osallistuminen lakkoihin muodostui siten perinnäistavaksi. Sosialidemokraatit alkoivat elää samaa elämää kuin työläiset.

Socialidemokraattinen liike kehittyi myös läntisillä kansallisilla alueilla. Vuonna 1893 perustettiin Puolan sosialidemo-

* *Raznotšinetsit* — etupäässä porvaris-, pappis- ja talonpoikaissäädystä lähteneistä ja säädystään vieroittuneista henkilöistä muodostunut sivistyneistökerros Venäjällä 18. vuosisadan lopulla ja 19. vuosisadalla, liberaalisen ja demokraattisen porvariston edustajia. *Suom.*

kraattinen puolue. Vuonna 1897 järjestettiin „Venäjän ja Puolan juutalaisten yleinen työväen liitto” (Bund). 90-luvun jälkipuoliskolla syntyivät ensimmäiset sosialidemokraattiset järjestöt Latviassa.

Siirtyminen kerhopropagandasta laajojen työläisjoukkojen keskuudessa harjoitettavaan agitaatioon ei tapahtunut ilman järjestöjen sisäistä taistelua. Toiset yrittivät pitää itsepintaisesti kiinni vanhentuneista kerhotoiminnallisista propaganda- ja järjestömuodoista. Toiset taas olivat agitaatioon siirtymisen kannalla, mutta unohtivat tällöin proletariaatin poliittiset tehtävät kehottaen rajoittumaan vain taloudelliseen agitaatioon, perustamaan kassoja ym. sentapaisia järjestöjä työläisten taloudellisten tarpeiden tyydyttämiseksi ja jättämään poliittisen taistelun liberaaleille.

Täten jo heti Venäjän sosialidemokraattisen liikkeen alkuaikoina syntyi se vaarallinen tendenssi, että pyrittiin luomaan proletariaatin ahtaasti ammatillista, muttei poliittista järjestöä, ja antamaan työväenliikkeelle yksinomaan taloudellinen luonne. Tällaisten mielipiteiden kannattajia nimitettiin „ekonomisteiksi”. He nojasivat Venäjän „legaalisten marxilaisten” ja länsimaiden reformistien aatteisiin ja käytännössä he asettivat työväenliikkeen riippuvaiseksi liberaalisesta porvaristosta.

V. I. Lenin ja hänen kannattajansa ryhtyivät taistelemaan tarmokkaasti noita opportunistin ensimmäisiä ilmauksia vastaan Venäjän työväenliikkeessä. Marxin johtopäätös proletariaatin itsenäisen puolueen välttämättömyydestä oli V. I. Leninin mielestä kansainvälisen työväenliikkeen ehdoton löydös. Hän ryhtyi luomaan sellaista puoluetta Venäjälle taistellen leppymättömästi kaikkia sellaisia yrityksiä vastaan, joiden tarkoituksena oli loukata hiukankin tuon puolueen itsenäisyyttä. Tämä taistelu vaikutti suuresti tulevan bolševikkipuolueen jäsenistön muovautumiseen, bolševismin syntymiseen. Juuri sellaiseksi Lenin arvioi tämän taistelun historiallisen merkityksen, kun hän myöhemmin kirjoitti: „Bolševikit eivät ole „sattumanoikku”, vaan heidät kasvatti vuosien 1894—1914 opportunistinvastainen taistelu!” (XIV Lenin - k o k o e l m a, s. 317).

V. I. Leninin toiminta 90-luvulla, hänen esittämänsä aatteet, leppymätön taistelu marxilaisen teorian vääristelyjä vastaan, puolueen jäsenistön ja työväenjoukkojen kasvattaminen vallankumouksellisissa hengessä — kaikki tämä oli *marxilaisuuden kehityksessä* uuden, *leniniläisen kauden* alkua.

Socialidemokraattinen liike edistyi huomattavasti. Vallankumouksellisten marxilaisten tehtävänä oli nyt yhdistää sosialidemokraattiset järjestöt puolueeksi. Aatteellisesti tätä yhdistämistä oli valmistellut leniniläinen „Taisteluliitto”. Ryhdyttiin myös käytännöllisiin toimenpiteisiin edustajakokouksen koollekutsumiseksi. „Liiton” jäsen N. K. Krupskaja kävi siinä tarkoituksessa kesällä 1896 neuvotteluja muiden kaupunkien

sosialidemokraattien kanssa. V. I. Lenin kirjoitti karkotettuna ollessaan kirjasen „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät”, jossa hän Pietarin „Taisteluliiton” kokemuksen nojalla pohjusti työväenpuolueen marxilaista ohjelmaa.

Sosialidemokraattisten paikallisjärjestöjen ensimmäinen edustajakokous pidettiin salaisesti Minskissä maaliskuun 1.—3. p:nä 1898. Siihen osallistui vain 9 henkeä, jotka edustivat Pietarin, Moskovan, Kievin ja Jekaterinoslavin „Taisteluliittoa”, Bundia ja kieviläisen „Rabotšaja gazetan” ryhmää. Edustajakokous päätti perustaa Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen (VSDTP:n) ja valitsi kolme henkeä käsittävän Keskuskomitean. „Venäjän”-sanalla puolue korosti heti alusta pitäen, että se yhdistää Venäjän kaikkien kansojen valveutuneimpia työläisiä. Edustajakokouksen nimissä annettiin manifesti, jolla puolueen päämäärien avoimena julistuksena oli myönteinen merkitys. Puolueen nimessä manifestissa sanottiin:

„Venäjän proletariaatti on karistava niskoiltaan itsevaltiuden ikeen jatkaakseen entistä tarmokkaammin taistelua kapitalismia ja porvaristoa vastaan sosialismin täydelliseen voittoon saakka” („NK P edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmina ja päätöksinä”, Osa, Gospolitizdat, 1954, s. 13).

Manifestissa ei kuitenkaan esitetty riittävän selvästi V. I. Leninin formuloimia perusajatuksia proletariaatin suorittamasta valtiovallan valtaamisesta, työväenluokan johtavasta osuudesta ja sen liittolaisista taistelussa tsarismia ja kapitalismia vastaan.

Edustajakokous oli julistanut puolueen perustetuksi, millä seikalla oli suuri merkitys niin poliittisesti kuin vallankumouksellisen propagandankin mielessä. Sosialidemokraatit ottivat kaikkialla suurella ilolla vastaan tiedon puolueen perustamisesta. Viesti edustajakokouksen pitämisestä rohkaisi ja innosti puolueen jäsenistöä, joka joutui suorittamaan maanalaista vallankumouksellista työtänsä vaikeissa oloissa, ja avarsi sen näköalaa. Paikallisia sosialidemokraattisia järjestöjä alettiin nimittää VSDTP:n komiteoiksi. Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue tulee työväenjoukkojen keskuudessa yhä tunnetummaksi ja suosittumaksi.

Mutta todellisuudessa puolue jäi kuitenkin luomatta. Sosialidemokraattisilla järjestöillä ei ollut yhtenäistä ohjelmaa, ei sääntöjä eikä taktiikkaa, puuttui yhdestä keskuksesta käsin tapahtuvaa johtoa, puuttui aatteellinen ja organisatorinen yhtenäisyys. Kohta I edustajakokouksen jälkeen tsaarin poliisi vangitsi kaksi Keskuskomitean jäsentä ja useita huomattavia sosialidemokraatteja. Aatteellinen horjunta lisääntyi, opportu-

nististen ainesten vaikutus voimistui. Tuntui lujan ydinjoukon, karkotettujen vallankumouksellisten marxilaisten ja ennen kaikkea V. I. Leninin poissaolo.

Marxilainen puolue syntyi Venäjällä vaikeissa oloissa.

2. V. I. Leninin suunnitelma marxilaisen puolueen rakentamiseksi. Leniniläisen „Iskran” taistelu puolueen luomiseksi

Työväenpuolueen luominen kävi yhä välttämättömämmäksi. 20. vuosisadan alkuun Venäjällä oli kasaantunut jo kyllähti tulenarkaa ainesta vallankumouksellista purkausta varten.

Vuosina 1900—1903 alkoi maailman talouspula. Venäjällä se ilmeni erittäin kärkevänä ja vaikeana. Sen iskuista tuhoutui pieniä ja keskisuuria liikeyrityksiä. Noin kolme tuhatta tehdasta suljettiin. Teollisuuden keskittyminen voimistui, kapitalistien monopoliyhtymät kasvoivat nopeasti, kohoten valta-asemaan vuori-, metalli- ja koneenrakennusteollisuudessa sekä muilla tärkeillä teollisuusaloilla. Kapitalismi oli muuttumassa Venäjällä imperialistiseksi.

Pula kärjisti maan tilannetta yhä ja yhä enemmän. Työttömyys lisääntyi. Tuhansia työttömiä palasi „kotiin” — katovuoden runtelemalle ja nälkää kärsivälle maaseudulle. Työläiset alkoivat siirtyä uusiin taistelumuotoihin: taloudellisista lakoista poliittisiin lakkoihin ja mielenosoituksiin. Helmi- ja maaliskuussa 1901 Pietarin, Moskovan, Harkovin, Kievin ja muiden suurkaupunkien kaduille lähti VSDTP:n komiteoiden kutsusta mielenosoittajien tuhatlukuisia joukkoja tunnuksenaan „Alas itsevaltius!”. Monissa kaupungeissa järjestettiin vappumielenosoituksia ja lakkoja. Obuhovin tehtaan työläisten lakko kehittyi työläisten ja toisaalta poliisin ja sotaväen yhteenotoksi. Työläiset tekivät lujaa vastarintaa, mutta voimat olivat liian erilaisia. Tsaarivalta kukisti julmasti obuhovilaiset. Sankarillinen „Obuhovin puolustus” nostatti proletariaatissa taisteluhenkä.

Vuosi 1902 oli työväenliikkeen nousuaikaa. Pietarissa, Moskovassa, Kievissä, Bakussa, Batumissa, Nižni-Novgorodissa, Sormovossa, Odessassa, Saratovissa, Tiflisissä (Tbilisissä) ja muissa kaupungeissa oli lakkoja ja mielenosoituksia. Erikoinen merkitys oli Donin Rostovissa järjestetyllä suurella mielenosoituslakolla. Lakkoa johti VSDTP:n komitea. Useampana päivänä pidettiin mielenosoituskokouksia, joihin osallistui monia tuhansia työläisiä kuunnellen kiihkeästi sosialidemokraattien puheita. Poliisi oli voimaton estämään katu- ja mielenosoituskokousten pitämisen ja suoriutui työläisistä vain sotaväen avulla.

Vuonna 1903 työväenliikkeen aalto kohosi vieläkin korkeammalle. Vappuna oli monissa kaupungeissa lakkoja ja mielenosoituksia. Kesällä 1903 maan eteläosassa — Taka-Kaukasiassa

(Bakussa, Tiflisissä, Batumissa, Tšiaturissa, Taka-Kaukasian rautatiellä) ja Ukrainassa (Odessassa, Kievissä, Jekaterinoslavissa, Nikolajevissa, Jelisavetgradissa) — oli VSDTP:n komiteoiden johtamia poliittisia yleislakkoja. Näihin lakkoihin osallistui yli 200 tuhatta työläistä. Venäjän proletariaatti nousi vallankumoukselliseen taisteluun tsaarivaltaa vastaan.

Työväenliikkeen kasvua pelästyneenä tsaarivalta yritti pysäyttää sen kaikin tavoin. Proletariaatin vallankumouksellisiin esiintymisiin tsaarin hallitus vastasi yhä useammin kuulilla ja kasakanpampuilla, vankila- ja karkotustuomioilla. Erikoisen julmaa oli Zlatoustin työläisten ampuminen maaliskuussa 1903. Samaan aikaan tsaarivalta yritti vieroittaa työläisiä pois vallankumouksellisesta taistelusta. Tsaarin ohrana perusti asiamiestensä välityksellä muutamia kaupunkeihin järjestöjä, jotka koettivat saada työläiset uskomaan, että tsaarin hallitus on itse valmis auttamaan työläisiä heidän taloudellisten vaatimuksiensa tyydyttämiseksi, kunhan he eivät vain sekaannu politiikkaan. Tätä työläisten pettämisen taktiikkaa alettiin sanoa „poliisisosialismiksi” eli sen alkuunpanijan santarmieversti Zubatovin nimen mukaisesti zubatovilaisuudeksi. Mutta työväenluokan kasvava vallankumouksellinen liike lakasi tieltään pois nuo poliisijärjestöt.

Proletariaatin vallankumouksellisen taistelun vaikutuksesta alkoivat liikehtiä muutkin luokat ja yhteiskuntakerrokset. Taisteluun nousi talonpoikaisto, jonka ainainen puute oli saattanut epätoivon partaalle. Tämä taistelu ilmeni varsin voimakkaana vuonna 1902 Pultavan, Harkovin ja Saratovin kuvernementeissa, missä talonpojat ryhtyivät polttamaan tilanherrojen kartanoita, anastamaan heidän maitaan ja tekemään vastarintaa poliiseille ja sotaväelle. Ylioppilaatkin alkoivat liikehtiä. Vastaukseksi poliisien hillittömiin vainotoimenpiteisiin ylioppilaat järjestivät useissa kaupungeissa talvella 1901/02 lakkoja.

Myös liberaalinen porvaristo yritti liikehtiä. Mutta siitä ei ollut mihinkään päättäväisiin tekoihin, sillä se oli sidottu taloudellisesti tsarismiin ja pelkäsi joukkojen liikettä. Liberaalit rajoittuivat siihen, että lähettivät tsaarille anomuksia, joissa pyydettiin vähäpätöisiä uudistuksia.

Vallankumouksen läheneminen tuntui kaikkialla. „Iske voimakkaammin, myrsky!” — tämä Gorkin „Laulu Myrskylinnusta” runoelman palava kehotus kuvasti suurenmoisesti silloista vallankumouksellista mielialaa. Proletariaatin oli oltava kaikin puolin valmis vallankumoukseen, sillä piti olla marxilainen taistelupuolue, joka pystyi johtamaan työtätekevien taistelua.

Sosialidemokraattinen liike laajeni huomattavasti 19. vuosisadan lopulla. Sosialidemokraattisia komiteoita ja ryhmiä oli Pietarissa, Moskovassa, Tulassa, Tverissa (Kalininissa), Ivanovo-Voznesenskissa, Jaroslavlissa, Kostromassa, Nižni-Novgorodissa, Saratovissa, Kievissä, Jekaterinoslavissa, Odessassa,

Harkovissa, Nikolajevissa, Bakussa, Tiflisissä, Batumissa, Homelissa, Vitebskissä, Ufassa ja muissa kaupungeissa sekä Donbassilla ja Siperiassa.

Mutta nämä järjestöt eivät olleet yhteydessä toisiinsa. Komiteoilla ei ollut perusteellista toimintasuunnitelmaa, ja ne rajoittuivat vain paikalliseen, ahtaasti käytännölliseen työhön asettamatta itselleen laajakantoisempia koko Venäjää käsittäviä poliittisia tehtäviä. Toiminnan näpertelyluonteen ja huonon konspiraation vuoksi sosialidemokraattiset järjestöt joutuivat usein poliisiratsioiden uhreiksi. Siitä syystä toiminta ei ollut yhtäjaksoista. Organisatorista pirstoutuneisuutta enensi sosialidemokraattien aatteellinen hajanaisuus: ei ollut yhteistä mielihäpäidettä työväenliikkeen tehtävistä, näiden tehtävien ratkaisemisen teistä ja keinoista. Sosialidemokraattiset järjestöt jäivät ilmeisesti jälkeen joukkojen vaistonvaraisesta noususta. Venäjän sosialidemokratia eli hajaannuksen ja horjunnan kautta. Organisatorinen eristyneisyys ja aatteellinen kirjavuus olivat niin tuntuvia, että yhtenäisen sentralistisen puolueen luominen oli äärimmäisen vaikeaa.

Erityisenä vaarana olivat „ekonomistit”. Heillä oli omat äänenkannattajansa: „Rabotšaja mysl” lehti Venäjällä ja aikakausjulkaisu „Rabotšeje delo” ulkomailla. He kehottivat työläisiä rajoittumaan vaatimuksissaan taloudellisiin seikkoihin: palkanlisäyksiin, työpäivän lyhennykseen jne. „Ekonomistit” sanoivat: „Taistelu taloudellisen aseman parantamiseksi, jokapäiväisiin elämäntarpeisiin pohjaava taistelu pääomaa vastaan ja lakot taistelukeinoina tässä taistelussa — siinä työväenliikkeen tunnus”. Jotkut „ekonomistit” ajoivat tätä opportunistista aatetta peitetyimmässä muodossa propagoiden „aateteoriaa”. Tämän „teorian” mukaan työväenluokka asettaa vaatimukseensa taloudellisessa taistelussaan ensin lakkovapauden, siirtyen sitten vaatimaan liittoutumisvapautta ja nostaen lopuksi varovaisesti esille ajatuksen poliittisesta vapaudesta yleensä.

„Ekonomistien” katsomukset oli esitetty selvimmin asiakirjassa, joka sai nimekseen „Credo” (uskontunnustus). „Credon” kirjoittivat Kuskova ja Prokopovitš, joista tuli myöhemmin kadetteja, ja neuvostovallan aikana valkoemigrantteja. „Työläisille taloudellinen ja liberaaleille poliittinen taistelu”, he sanoivat. „Ekonomistit” väittivät, että proletariaatti ei esitä itsenäistä poliittista osaa ja että työväenluokka ei tarvitse omaa itsenäistä poliittista puoluetta. Tällaisten opportunististen aatteiden leviäminen uhkasi tehdä proletariaatista porvariston poliittisen lisäkkeen.

19. vuosisadan lopulla „ekonomistit” olivat enemmistönä sosialidemokraattisissa komiteoissa. „Ekonomismin” syntymisen Venäjällä aiheuttivat samat syyt kuin opportunistin syntymisen missä tahansa kapitalistisessa maassa, nimittäin porvariston vaikutuksen leviäminen työväenliikkeeseen ja se, että

proletariaatti oli kokoomukseltaan erilaista. Opportunismien leviämistä Venäjällä auttoi myös se, että väestön valtaenemmistönä oli pikkuporvaristo. „Ekonomismien” voimistumista edisti sitä paitsi vielä sekin, että huomattava osa marxilaisten kanta-joukosta oli vankiloissa ja karkotettuna, kun taas sillä intelligenssiin kuuluneella nuorisolla, jota marxilaisuuden narodnikkilaisuudesta saaman voiton vaikutuksesta oli äkkiä virrannut sosialidemokraattisiin järjestöihin, ei ollut kylliksi marxilaista lujuutta eikä poliittista kokemusta.

„Ekonomismi” oli kansainvälisen opportunismien venäläinen muunnos. 90-luvulla marxilaisuus oli jo johtava voima Länsi-Euroopan työväenliikkeessä, jonka vuoksi marxilaisuuden viholliset alkoivat esiintyä naamioituneina. Tunnuksenaan Marxin „vapaa arvostelu” he vaativat hänen oppinsa tarkistamista (revisioimista). Revisionistit väittivät, ettei sosialismia voida perustella tieteellisesti välttämättömäksi eikä kiertämättömäksi, ja julistivat, että työväenliikkeen „lopullinen päämäärä”, ts. kommunismi, on käsitteenäkin kestämaton. He kiistivät joukkojen kurjuuden kasvun ja kapitalististen ristiriitojen kärjistymisen. He vaativat luopumaan marxilaisuuden perusajatuksista — luokkataisteluoopista, sosialistisesta vallankumouksesta, proletariaatin diktatuurista. Revisionistien johtaja saksalainen sosialidemokraatti Bernstein sanoi: „Päämäärä ei ole mitään, liike on kaikki kaikessa”, ts. opportunisteista oli tärkeintä saada hallitsevilta riistäjäluokilta reformeja, pieniä parannuksia työläisille kapitalismin perustoihin kajoamatta. Opportunistien pyrkimyksenä oli muuttaa sosialidemokratia yhteiskunnallisen vallankumouksen puolueesta yhteiskunnallisten reformien puolueeksi. Samanlaisia reformisteja, jotka pettivät proletariaatin perusedut, olivat myös „ekonomistit”.

V. I. Lenin esiintyi päättäväisesti „ekonomisteja” vastaan.

Vastaukseksi „Credo” hän kirjoitti v. 1899 „Venäjän sosialidemokraattien vastalauseen”, joka hyväksyttiin seitsemäntoista Siperiaan karkotetun marxilaisen kokouksessa. Tässä ohjelmallisessa julkilausumassaan vallankumoukselliset marxilaiset kehottivat julistamaan leppymättömän sodan kaikkia „ekonomismien” aatteita vastaan. „Vastalause” tuli tunnetuksi laajalti sosialidemokraattisissa järjestöissä, ja sillä oli hyvin suuri merkitys rakennettaessa Venäjän marxilaista puoluetta. Monissa paikallisissa sosialidemokraattisissa järjestöissä alkoi taistelu „ekonomisteja” vastaan. Ulkomailla heitä vastaan esiintyi Plehanov.

Taistelu sellaista pahaakin näpértelyä, aatteellista horjuntaa, „ekonomismia” vastaan vaati kaikkien vallankumouksellisten sosialidemokraattisten voimien yhdistämistä. Jo karkotettuna ollessaan V. I. Lenin tuli siihen johtopäätökseen, että ratkaiseva merkitys marxilaisen puolueen luomisessa oli yleisvenäläisellä poliittisella sanomalehdellä. Vuonna 1900 heti karkotustuomionsa

kärsittyään V. I. Lenin ryhtyi tarmokkaasti järjestämään lehteä. Hän kävi monessa kaupungissa neuvotellen asiasta useiden sosialidemokraattien kanssa ja hankkien tulevalle lehdelle kannattajia sekä liittäen heitä yhteen. Valmistettuaan maaperää Venäjällä V. I. Lenin matkusti ulkomaille järjestääkseen siellä lehden julkaisemisen. Täksi lehdeksi tuli „Iskra” („Kipinä”), vallankumouksellisten marxilaisten ensimmäinen yleisvenäläinen lehti. Sen toimituskuntaan kuuluivat Venäjällä olevien sosialidemokraattisten järjestöjen edustajina Lenin, Martov ja Potresov sekä „Työn vapautus” ryhmän jäsenet Plehanov, Axelrod ja Zasulič. „Iskran” todellinen innoittaja, organisaattori ja johtaja oli V. I. Lenin.

„Iskran” ensimmäinen numero ilmestyi ulkomailla joulukuun 11. pnä 1900. Sen mottoa olivat sanat „Kipinästä tuli syttyy!”, jotka oli lainattu dekabristien Puškinille kirjoittamasta vastauksesta. Venäjän marxilaiset pitivät tiukasti kiinni Marxin julistamasta suuresta tunnuksesta: „Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!” ja katsoivat itsensä kansainvälisen työväenliikkeen osastoksi. Samalla he ilmoittivat selvästi, että Venäjän työväenluokka on jatkava aikaisempien vallankumouksellisten sukupolvien työtä, ja lausuiivat syvänä vakaumuksenaan, että nimenomaan proletariaatti ratkaisee Venäjän vallankumouksellisen taistelun historian säätämän tehtävän.

V. I. Leninin kirjoittamassa „Iskran” ensimmäisen numeron pääkirjoituksessa „Liikkeemme päivänpolttavat tehtävät” lehden päätehtäväksi asetettiin marxilaisen puolueen luominen Venäjälle. V. I. Lenin sanoi, että proletariaatti ei kykene ilman selaista puoluetta nousemaan tietoiseen luokkataisteluun, työväenliike jää voimattomaksi eikä työväenluokka pysty koskaan täyttämään suurta historiallista tehtäväänsä: vapauttamaan itseään ja Venäjän kaikkia työtätekeviä poliittisesta ja taloudellisesta orjuudesta.

„Edessämme on”, Lenin kirjoitti, „koko mahtavuudessaan vihollislinnoitus, josta meitä kohti syydetään sataamalla kuulia ja luoteja, jotka vievät parhaimpia taistelijoitamme. Meidän on valloitettava tämä linnoitus, ja me valloitamme sen, jos yhdistämme heräävän proletariaatin kaikki voimat venäläisten vallankumouksellisten kaikkien voimien kanssa yhdeksi puolueeksi, johon on pyrkivä kaikki, mikä Venäjällä on elävää ja rehellistä” (T o k s e t, 4. o s a, s. 354).

„Iskran” koko toiminta keskittyikin puolueen luomiseen.

Mutta kuinka puolue oli silloisissa oloissa muodostettavissa? Tähän kysymykseen V. I. Lenin antoi vastauksen artikkelissaan „Mistä on alettava?”, joka julkaistiin „Iskrassa” toukuussa 1901. Tässä kirjoituksessaan V. I. Lenin esitti kuulun suunnitelmansa marxilaisen puolueen rakentamiseksi. Pahinta

on, V. I. Lenin kirjoitti, että vaikka laajat joukot pyrkivät kiihkeästi taisteluun, vallankumouksellisilla ei ole johtajista ja järjestäjistä muodostuvaa esikuntaa. Ja kysymykseen „Mistä on alettava?“, hän vastasi: yleisvenäläisen poliittisen sanomalehden järjestämisestä. Sellainen lehti olisi valmisteleva työväenliikkeen sisäisten vihollisten aatteellista murskaamista ja varjeleva vallankumouksellisen teorian puhtautta. Lehti auttaisi pääsemään yhteisymmärrykseen puolueen ohjelmallisista päämääristä ja taktillisista tehtävistä, sen käytännöllisen toiminnan menetelmistä. Lehti olisi voimakas väline myös paikallisten komiteoiden ja ryhmien organisatorisessa yhdistämisessä yhdeksi puolueeksi. Koko puolueen asiana olevan lehden ympärille muodostuisi asiamiesverkosto, jonka tehtävänä olisi hankkia sille aineistoa, levittää lehteä, olla yhdysiteenä lehden ja työläisten välillä. Lehden kannattajain järjestö olisi tulevan puolueen ydinjoukkona.

„Iskra” alkoi toimintansa tilanteessa, jolloin suuttumus itsevaltiutta kohtaan oli vallannut yhteiskunnan laajat kerrokset. Sosiaalidemokraattisessa liikkeessä oli paljon erilaisia ryhmiä, joista jokainen julisti ainoaksi oikeaksi tieksi sen tien, jota se itse suositteli. Tähän liikkeeseen osallistui myös pikkuporvarillisia intelligenttejä, joille proletariaatin sosialistiset päämäärät olivat oikeastaan vieraita, mutta jotka toistaiseksi kulkivat työväenluokan mukana sikäli, kun kysymyksessä oli taistelu tsarismia vastaan. Kaikki vallankumoukselliset marxilaiset ainekset oli liitettävä lujasti yhteen ja sen vuoksi oli sanouduttava irti kaikenlaisista mukanakulkijoista, opportunistisista aineksista ja määriteltävä selvästi oma kanta. Niinpä „Iskra” julistikin:

„Ennen kuin yhdytään ja jotta voitaisiin yhtyä meidän on ensin tehtävä päättävästi ja tarkasti rajat selviksi”
(V. I. Lenin, Teokset, 4. osa, s. 336).

Ennen muuta oli sanouduttava irti „ekonomisteista”, jotka olivat pahimpana esteenä haittaamassa marxilaisen puolueen luomista. „Iskra” aloitti tarmokkaan hyökkäyksen heitä vastaan.

Vallankumouksellisen marxilaisen puolueen puolesta käydyssä taistelussa oli suuri merkitys V. I. Leninin kirjalla „Mitä on tehtävä?”, joka ilmestyi maaliskuussa 1902.

V. I. Leninin kirjan läpikäyvänä perusajatuksena on se ajatus, että *työväenliikkeen vallankumouksellistavana, johtavana ja järjestävänä voimana on puolue.*

V. I. Lenin osoitti, että „ekonomismi” on mitä pahinta marxilaisuuden karikoimista. „Ekonomistit” väittivät, että koska historiassa kaikki tapahtuu eittämättömien lakien mukaan, niin tietoiset ainekset esittävät siis mitättömän vähäistä osaa yhteiskunnan kehityksessä. Eikä siinä kaikki, kaikkalainen tietoinen ja suunnitelmallinen toiminta on tarpeetonta, jopa vahingollis-

takin, sillä se on eräänlaista väkivaltaa historian objektiivista kulkua kohtaan. Sen vuoksi puolueen ei pidä tietoisesti suunnata vaistonvaraista työväenliikettä, „ekonomistit” sanoivat, vaan puolueen on passiivisena odotettava, kunnes proletariaatti itse päätyy vähitellen sosialismiin.

Mutta marxilaisuudella ei ole mitään yhteistä opportunistisen vaistonvaraisuusfilosofian kanssa, joka yrittää halventaa teorian ja tietoisuuden arvottomiksi työläisten silmissä. Marxilaisuus ei suinkaan kiellä, vaan päinvastoin arvioi kansan edistyksellisten toimenmiesten tietoisuuden, tarmokkuuden ja päättäväisyyden merkityksen hyvin suureksi. Oikea teoria on voimallinen ase, se auttaa tiedostamaan nykyisyyden ja näkemään ennakolta tulevaisuuden, se auttaa proletariaattia saavuttamaan helpommin ja nopeammin päämääränsä. V. I. Lenin kirjoitti:

„...eturivin taistelijan osan voi suorittaa vain puolue, joka pitää ohjeenaan edistyksellisintä teoriaa” (Teokset, 5. osa, s. 361).

Sellainen edistyksellinen kumouksellinen teoria, kumouksellisen toiminnan luotettava opas on marxilaisuus.

Proletariaatti käy taistelua porvaristoa vastaan paitsi politiikan ja talouden alalla, myös teorian, ideologian alalla. Ideologisen taistelun merkitys työväenluokalle on erikoisen suuri, elintärkeä. Asia on niin, että kapitalistisessa yhteiskunnassa on kaksi ideologiaa — porvarillinen ja sosialistinen. Yhteiskunnallisen asemansa vuoksi työväenluokka pyrkii sosialismiin. Mutta hallitsevana luokkana porvaristo pyrkii juurruttamaan kaikin keinoin proletariaattiin omaa ideologiaansa. „Economistit” auttavat siinä porvaristoa väittämällä, että sosialistisen tietoisuuden levittäminen työväenluokan keskuuteen on tarpeetonta, ja sanomalla, että sosialistinen ideologia syntyy itsestään vaistonvaraisesta työväenliikkeestä. Sosialistinen ideologia, ts. marxilaisuus, syntyy kuitenkin tieteen kehittymisen seurauksena, ja työväenliikkeeseen sen tuo proletariaatin poliittinen puolue.

„...kaikenlainen työväenliikkeen vaistonvaraisuuden edessä kumarteleminen”, kirjoitti V. I. Lenin, „kaikkalainen „tietoisin aineksen” merkityksen, sosialidemokratian merkityksen väheksyminen merkitsee samalla — riippumatta lainkaan siitä, toivooko väheksyä sitä tahi ei —, että voimistetaan porvarillisen ideologian vaikutusta työläisiin” (Teokset, 5. osa, s. 373).

Sosialistisen ja porvarillisen ideologian välillä on käynnissä leppymätön taistelu. V. I. Lenin tähdensi:

„...kysymys on vain näin: joko porvarillinen tahi sosialistinen ideologia. Keskitietä tässä ei ole... Siksi

kaikkalainen sosialistisen ideologian väheksyminen, *kaikkalainen loitoneminen* siitä merkitsee samalla porvarillisen ideologian voimistamista” (s a m a, s. 375).

On siis ehdottomasti käytävä keskeytymätöntä ja päättävää taistelua proletariaatin keskuuteen tunkeutuvia porvarillisia aatteita vastaan. Tätä taistelua käy marxilainen puolue, jonka tärkeimpänä tehtävänä on proletariaatin aatteellisen itsenäisyyden suojeleminen, sosialistisen ideologian levittäminen työväenluokan keskuudessa. Puolue on *proletariaatin tietoinen osa, joka tuo sosialistista tietoisuutta vaistonvaraiseen työväenliikkeeseen*.

V. I. Lenin selitti, että kumartuessaan vaistonvaraisuuden edessä työväenluokan puolue muuttuu passiiviseksi voimaksi. Sellainen puolue laahustaa työväenliikkeen jäljessä muistuttamatta mitenkään tämän liikkeen johtavaa esikuntaa. Tosiasiallisesti proletariaatti jää ilman puoluetta ja riisuu siten aseensa luokkavihollisen edessä.

Proletariaatin poliittisesta taistelusta yleensä ja erittäinkin Venäjän työväenluokan poliittisista tehtävistä „ekonomistit” propagoivat perin virheellisiä ja vahingollisia käsityksiä. He kehottivat sosialidemokraatteja vain järjestämään „työläiset taloudelliseen taisteluun työnantajia ja hallitusta vastaan” ja siten „antamaan itse taloudelliselle taistelulle poliittisen luonteen”. Mutta pelkkänä taloudellisena taisteluna työnantajia ja hallitusta vastaan työväenliike rajoittuu vain kysymyksiin, jotka koskevat työvoiman edullisia myyntiehtoja, kun sitä vastoin proletariaatin edut vaativat, että riistoon perustuva yhteiskuntajärjestelmä hävitetään täydellisesti ja sen tilalle rakennetaan sosialismi.

Voidakseen käydä menestyksellistä taistelua sosialismin puolesta proletariaatin on oltava poliittisesti varsin luokkatietoista. Tätä tietoisuutta kehittää proletariaatissa marxilainen puolue, joka opettaa proletariaatin tarkastelemaan ja arvostelemaan oikein kaikkia luokkia ja niiden kaikkia elintoimintoja, opettaa sen suhtautumaan omalta näkökannaltaan kaikkiin mielivaltaisuuksiin ja sortotoimiin, kohdistukootpa ne mihin luokkaan tahansa.

V. I. Lenin kirjoitti, että Venäjän työväenluokan on taisteltava eturivissä demokratian puolesta, oltava tsarisminvastaisen yleiskansallisen taistelun järjestäjä ja johtaja. Sen vuoksi proletariaatti tarvitsee puolueen, joka on luokkansa todellinen etujoukko. Tullakseen todella etujoukoksi puolueen täytyy järjestää, että itsevaltius paljastetaan poliittisesti kaikin puolin, ja käyttää hyväksi kaikkia tähän kansan pahimpaan viholliseen kohdistuvia vastarinnan ilmauksia, puolueen täytyy olla kaikkien muiden edellä taisteltaessa jonkin yleisdemokraattisen kysymyksen ratkaisemiseksi ja puolustaa horjumatta proletariaatin etuja ja

sen sosialistisia tarkoituspäriä. Tämä on niitä tärkeimpiä tehtäviä, joita marxilaisella puolueella on työväenluokan vapautustaistelun *poliittisena johtajana*.

„...socialidemokratian ihanteena”, V. I. Lenin sanoi, „ei pidä olla trade unionin sihteeri, vaan *kansantribuuni*, joka osaa reagoida kaikkiin mielivaltaisuuksiin ja sortotoimiin, tapahtukoot ne sitten missä tahansa ja koskekoot ne mitä väestökerrosta tai luokkaa tahansa, kansantribuuni, joka osaa yhdistää kaikki nämä ilmiöt poliisimielivallan ja kapitalistisen riiston kokonaiskuvaksi ja joka osaa käyttää hyväksi jokaista pikkuseikkaa esittääkseen *kaikkien kuullen* sosialistisia vakaumuksiaan ja demokraattisia vaatimuksiaan, selittääkseen *kaikille* ja jokaiselle proletariaatin vapaustaistelun maailmanhistoriallista merkitystä” (Teokset, 5. osa, s. 414).

Tätä Leninin kuuluisaa lauselmaa, jossa todellinen vallankumousmies määriteltiin kansantribuuniksi, puolue piti ohjeinaan kasvattaessaan jäseniään ja vaatiessaan, että heistä pitää tulla poliittisia toimihenkilöitä. Puoluejärjestöt totuttautuivat järjestämään joukkoja tehden niille selkoa työväenluokan sosialistisista vakaumuksista ja demokraattisista vaatimuksista.

„Ekonomistien” orjamainen vaistonvaraisuuden kunnioittaminen ei ollut vähemmän vahingollista myöskään proletariaatin organisatoristen tehtävien alalla. „Ekonomistit” puolustelivat näpertelyä, he pyrkivät luomaan sen tyyppisiä järjestöjä, jotka olivat ahtaasti ammatillisia. V. I. Lenin kirjoitti katkeroituneena, että silloisten socialidemokraattisten järjestöjen toiminta on kuin nuijilla aseistautuneiden talonpoikain sotaretki nykyaikaista sotaväkeä vastaan. Voittaakseen tsarismia ja kapitalismia vastaan käymänsä sodan työväenluokalla piti olla oma luja järjestö.

„...Antakaa meille vallankumouksellisten järjestö, niin me mullistamme Venäjän!”, sanoi V. I. Lenin (Teokset, 5. osa, s. 459).

V. I. Lenin osoitti, että Venäjän työväenluokka voi täyttää historialliset tehtävänsä vain ehdolla, että sillä on taisteluhenkkinen sentralistinen vallankumouksellinen marxilainen puolue, jolla on kiinteät yhteydet joukkoihin. Sellainen puolue antaa vallankumoukselliselle työväenliikkeelle lujutta ja varmuutta. Rajattoman uskollisena vallankumouksen asialle puolue tulee nauttimaan mitä laajimpien työläisjoukkojen yhtä rajatonta luottamusta. Sellaisen puolueen rakentamiseen tarvitaan kanta-joukkona ammattivallankumouksellisia, jotka omistautuisivat kokonaan vallankumoukselliseen toimintaan, kehittäisivät itsesään sitkeästi ja järjestelmällisesti niitä ominaisuuksia, joita

siihen tarvitaan. Siten muodostuu koeteltu ja pitkäaikaisessa poliittisessa toiminnassa kouliintunut yksimielinen johtajisto, jota ilman „nykyajan yhteiskunnassa minkään luokan taistelu ei voi olla sitkeää” (s a m a, s. 454).

V. I. Lenin kirjoitti, että marxilainen puolue on „sosialistisen työväenliikkeen korkein muoto”. Venäjän työväenliikkeen erikoisuutena oli se, että työväenliike synnytti ennen muuta työväenluokan poliittisen järjestön, että proletariaatilla ei ollut silloin muita omia, paitsi sosialidemokraattisia järjestöjä. Mutta V. I. Lenin aavisti, että työväenliike synnyttäisi erilaisia muita järjestöjä. Hän sanoi, että työväenluokan puoluejärjestön ympärillä täytyy olla muita työväenjärjestöjä — ammatillisia järjestöjä, kulttuuri- ja valistusjärjestöjä jne. Koska puolue on *korkein luokkajärjestömuoto*, sen tehtävänä on johtaa proletariaatin kaikkia muita järjestöjä.

V. I. Lenin osoitti, että Venäjän työväenluokan vallankumouksellisen marxilaisen puolueen suoritettavana on mitä suurimpia historiallisia tehtäviä. Hän kirjoitti profeetallisesti:

„Historia on nyt asettanut meille lähimmän tehtävän, joka on *kaikkein vallankumouksellisin* minkä tahansa muun maan proletariaatin kaikista *lähimmistä* tehtävistä. Tämän tehtävän täyttäminen, ei ainoastaan eurooppalaisen, vaan myös (voimme nyt sanoa) aasialaisen taantumuksen mahtavimman suojamuurin murskaaminen tekisi Venäjän proletariaatista kansainvälisen vallankumouksellisen proletariaatin etujoukon” (s a m a, s. 364).

V. I. Leninin kirjalla „Mitä on tehtävä?” oli valtavan suuri merkitys „ekonomismin” aatteellisessa murskaamisessa, puolueen jäsenistön liittämässä yhteen marxilaisuuden pohjalla, VSDTP:n II edustajakokouksen valmistelemissä ja Venäjän vallankumouksellisen marxilaisen puolueen luomisessa. Tässä kirjassa V. I. Lenin antoi lujan iskun länsieurooppalaisten sosialidemokraattisten puolueiden revisionisteille, Bernsteinille ja hänen kannattajilleen, paljasti heidät opportunisteiksi ja työväenluokan etujen kavaltajiksi.

Uudella historiankaudella, proletariaatin porvaristonvastaisen vallankumoustaistelujen ajan lähetessä, V. I. Lenin asetti uudella tavalla kysymyksen työväenluokan puolueesta. Länsieurooppalaiset sosialistiset puolueet eivät johtaneet proletariaatin luokkataistelua sen kaikilla rintamilla. Ne rajoittuivat parlamentaariseen toimintaan. Opportunismien vaikutus tuntui niissä yhä voimakkaampana, ne eivät valmistaneet puolueen jäsenistöä eivätkä työväenjoukkoja vallankumoukseen.

Marxilaisista ensimmäisenä V. I. Lenin käsitti, että työväenluokka tarvitsee *uudentyyppisen* puolueen. Käsityksensä uudentyyppisestä puolueesta, sen luonteesta, sen tehtävästä työväen-

liikkeessä ja sen toiminnan pääperiaatteista V. I. Lenin esitti kirjassaan „Mitä on tehtävä?”

„Mitä on tehtävä?” teoksen historiallinen merkitys on siinä, että kehittelemällä tässä teoksessaan pitemmälle Marxin ja Engelsin ajatuksia proletaarisesta puolueesta V. I. Lenin määritteli vallankumouksellisesta marxilaisesta puolueesta, uudentyyppisestä puolueesta esittämänsä opin peruskohdat:

perusteli sen marxilaisen perusteisiin, että marxilainen puolue on työväenliikkeen ja sosialismin yhdistämistä;

osoitti, että tieteellisen sosialismin teorialla on mitä suurin merkitys vaistonvaraisessa työväenliikkeessä ja puolueen kaikessa toiminnassa;

selitti, että puolueen tulee olla proletariaatin poliittinen johtaja, työväenliikkeen johtava voima, joka yhdistää ja suuntaa proletariaatin luokkataistelua;

todisti, että puolueen koko toiminta on järjestettävä uudella tavalla pitäen silmällä joukkojen kasvattamista ja niiden valmistamista vallankumoukseen;

osoitti, että opportunismin aatteellisena lähteenä on ennen kaikkea työväenliikkeen vaistonvaraisuuden kumartaminen ja se, että väheksytään sosialistisen tietoisuuden merkitystä työväenliikkeessä.

Leniniläinen „Iskra” ryhtyi päättäväisesti puolustamaan marxilaista vallankumouksellista teoriaa. Venäläiset marxilaiset olivat eturiveissä siinä kansainvälisessä taistelussa, jota vallankumoukselliset kävivät opportunisteja vastaan. Marxilaisuuden puhtautta puolustaessaan V. I. Lenin korosti erikoisen voimakkaasti, että teoriaa on kehitettävä edelleen ja rikastettava käytännöllisen liikkeen antamalla kokemuksilla. Jo „Iskran” valmisteluvaiheessa V. I. Lenin kirjoitti:

„Me emme pidä Marxin teoriaa suinkaan minään lopullisena ja koskemattomana; päinvastoin olemme vakuuttuneet, että se on laskenut vain kulmakivet sitä tiedettä varten, jota sosialistien on kehitettävä edelleen kaikkiin suuntiin, elleivät he tahdo jäädä jälkeen elämästä” (Teokset, 4. osa, ss. 193—194).

V. I. Lenin selitti, että marxilaisuuden yleisiä periaatteita tulee kussakin maassa soveltaa tämän maan erikoisuuksia vastaavasti, että venäläiset sosialistit ovat velvollisia kehittämään itsenäisesti marxilaista teoriaa. V. I. Leninin oma toiminta oli näyte tällaisesta luovasta suhtautumisesta marxilaisuuteen.

Vallankumouksellisen marxilaisen puolueen perustamisen kannalta oli vakavana vaarana narodnikkilaisuus, joka vallankumouksellisen nousun vaikutuksesta oli jälleen elpynyt. Vuoden 1901 lopulla erilaisten narodnikkilaisryhmien rippeet yhtyivät puolueeksi, jolla oli komeakaikuinen nimi: sosialistivallankumouksellisten (eserrien) puolue. Vuosina 1901—1902 eserrät

suorittivat muutamia terroritekoja, murhasivat mm. kaksi tsaarin ministeriä. Eserrien narodnajavoljalaiset salaliittolais-terroristiset perinteet ja eräänlainen puhtaasti ulkonainen vallankumouksellisuus tekivät vaikutuksensa vallankumoukselliseen intelligenssiin, osaan työläisiä ja vieläpä riittämättömän lujiin sosialidemokraatteihinkin.

„Iskra” arvosteli mitä jyrkimmin eserriä. Väittämällä, ettei proletariaatin, talonpoikaiston ja sivistyneistön välillä ole luokkaeroa, eserrät tekivät työväenluokalle vaikeammaksi käsittää, että vallankumoustaistelussa työväenluokka esittää johtajan osaa. Propagoimalla intelligenssin ja itsevaltiuden välistä kaksinkamppailua he harhauttivat vallankumoukselliset käyttämään voimiaan hyödyttömiin terroritekoihin ja vahingoittivat joukkojen vallankumouksellisen taistelun järjestämistä. Esittäessään „maiden sosialisoimis”-vaatimuksen he pettivät työläisiä ja talonpoikia järkeilemällä, että maaseudulla sosialismi voidaan muka kapitalismin säilyessäkin saattaa voimaan siten, että lakkautetaan maan yksityisomistus ja maa jaetaan tasan talonpoikain kesken.

„Iskran” tärkeimpiä tehtäviä oli puolueohjelman luonnoksen laatiminen. Määrittelemällä puolueen päämäärät ja tehtävät ohjelma oli aatteellisesti sementoiva hajanaiset sosialidemokraattiset järjestöt yhtenäiseksi puolueeksi. Ohjelmanuonnos julkaistiin kesäkuussa 1902. Siinä sanottiin tarkasti ja selvästi: työväenliikkeen lopullinen päämäärä on sosialismin pystyttäminen kapitalismin tilalle; tähän päämäärään johtavia keinoja ovat sosialistinen vallankumous ja proletariaatin diktatuuri; Venäjän työväenpuolueen lähimpiä tehtäviä ovat itsevaltiuden vallankumouksellinen kukistaminen, demokraattisen tasavallan pystyttäminen.

Maassa alkaneen vallankumouksellisen nousun vuosina „Iskra” esitti laajan poliittisen suunnitelman tsarisminvastaisen yleiskansallisen taistelun järjestämiseksi. „Iskran” toiminta edisti huomattavasti tulevan vallankumouksen valmistelua.

Eräänä perustehtävänä „Iskra” piti silloisten sosialidemokraattisten komiteoiden muuttamista proletariaatin todellisiksi luokkataistelun johtajista ja järjestäjistä koostuviksi esikunniksi. Erotukseksi länsieurooppalaisista sosialistisista puolueista, jotka rajoittuivat rauhalliseen, parlamentaariseen toimintaan, „Iskra” kutsui vallankumoukselliseen taisteluun, korosti sellaisten vallankumouksellisten menetelmien kuin poliittisten lakkojen ja mielenosoitusten merkitystä. Iskralaisten komiteoiden merkitys työväenliikkeessä kasvoi jatkuvasti, niiden vaikutus ja johtotoiminta voimistui. Toimien välittömästi työväenliikkeessä VSDTP:n komiteat lujittivat yhteyksiään joukkoihin, kasvattivat todellisia joukkojen johtajia.

„Iskran” johdonmukaisena pyrkimyksenä oli joukkojen vallankumouksellisen taistelun proletaarinen johto. Se asetti

sosialidemokraateille tehtävän „mennä väestön kaikkien luokkien keskuuteen”. Lehden vaikutuksesta sosialidemokraattiset järjestöt laajensivat toimintapiiriään.

„Iskra” kiinnitti erikoista huomiota talonpoikaistoon, kuten proletariaatin liittolaiseen. „Iskra” kehotti työväenluokkaa tukemaan kaikin voimin talonpoikaisliikettä. Kun keväällä 1902 alkoivat talonpoikaislevottomuudet, niin sosialidemokraatit käsittivät selvästi tehtävänsä niiden suhteen. Sosialidemokraattisten aatteiden levittäjinä maaseudulla olivat 90-luvulla olleet ne työläiset, jotka oli karkotettu kaupungista „mellakoihin” osallistumisen vuoksi. Nyt VSDTP:n komiteat ottivat välittömän yhteyden maaseutuun: ilmestyi talonpojille osoitettuja lento-lehtisiä, järjestettiin ryhmiä, jotka suorittivat sosialidemokraattista propagandatyötä talonpoikien keskuudessa. Niin vaatimatomia kuin nämä ensimmäiset saavutukset olivatkin, niillä oli valtava periaatteellinen merkitys, sillä ne olivat alkuna luokkataisteluaatteen ja poliittisen tietoisuuden järjestelmällisessä levittämisessä monimiljoonaisten talonpoikaisjoukkojen keskuuteen.

Vuonna 1903 julkaistussa kirjassaan „Maalaisköyhälistölle” V. I. Lenin teki miljoonille talonpojille ymmärrettävällä kielellä selkoa työväenpuolueen politiikasta, selitti maaseudun köyhälistölle, mikä kanta sen tulee ottaa vallankumouksellisessa taistelussa. V. I. Lenin kirjoitti:

„...Venäjän kaikkien työläisten ja koko maalaisköyhälistön on käytävä taistelua kahteen suuntaan ja molemmin käsin: toisella kädellä — taistelua koko porvaristoa vastaan liitossa kaikkien työläisten kanssa; toisella kädellä — maaseudun virkamiehiä ja tilanherraorjuuttajia vastaan liitossa kaikkien talonpoikien kanssa...

Ensimmäisenä askeleena maaseudulla on talonpojan täydellinen vapauttaminen, kaikkien oikeuksien antaminen hänelle ja talonpoikaiskomiteoiden muodostaminen otrezka- maiden palauttamiseksi. Mutta viimeinen askelemme tulee olemaan samanlainen niin kaupungissa kuin maaseudulla: *me otamme pois tilanherroilta ja porvaristolta kaikki maat, kaikki tehtaat ja järjestämme sosialistisen yhteiskunnan*” (Teokset, 6. osa, ss. 393, 403—404).

Sosialidemokraattinen toiminta aloitettiin myös armeijassa. Joulukuussa 1902 syntyi Sotaväen vallankumouksellinen järjestö, joka oli läheisessä yhteydessä VSDTP:hen. Sosialidemokratian vaikutus lisääntyi myös opiskelevan nuorison keskuudessa. Korkeakouluissa perustettiin sosialidemokraattisia ryhmiä. Vuoden 1902 alussa kokoontuneessa Ylioppilaiden yleisvenäläisessä edustajakokouksessa päätettiin yhtyä mahdollisimman läheisesti VSDTP:hen.

„Iskra” tuki kaikkia yhteiskuntakerroksia, mikäli ne osoittivat tyytymättömyyttä Venäjällä vallinnutta järjestystä kohtaan. Tämä seikka oli määrävänä myös sen suhtautumisessa liberaalisen porvariston oppositioliikkeeseen. Niin kauan kuin liberaalit eivät olleet järjestyneet poliittiseksi ryhmäksi, „Iskra” kannusti heitä esittämään vastalauseita tsaristisen itsevaltiuden mieltä vastaan arvostellen heitä samalla heidän puolinaisuutensa ja arkuutensa vuoksi. Mutta kun vuonna 1902 syntyi P. Struven johtama liberaalien poliittinen ryhmä, jolla oli ulkomailla ilmestyvä äänenkannattajansa „Osvoboždenije” ja joka pyrki vapausliikkeen johtoon, niin „Iskran” perustehtäväksi tuli liberalismiin antivallankumouksellisuuden paljastaminen.

Venäjän marxilaisten taistelulehti puolsi johdonmukaisesti kaikkien kansojen oikeutta määrätä itse omasta kohtalostaan. „Iskra” vastusti päättäväisesti kaikkea kansallisuussortoa. Se puolusti Suomen kansan laillisia oikeuksia tuomien jyrkästi tsaarin koplakunnan väkivallanteot. Se paljasti Kaukoidässä harjoitetun politiikan siirtomaavaltauspolitiikaksi ja julisti rikolliseksi sodan, jonka Venäjän tsarismi ja Euroopan imperiaalistit olivat aloittaneet Kiinan kansaa vastaan. Leniniläinen „Iskra” teki paljon sen hyväksi, että sorrettujen kansojen työtätekevät joukot alkaisivat suhtautua luottamuksellisesti venäläiseen proletariaattiin nähdessään sen kaikenmuotoista kansallisuussortoa vastustavaksi päättäväiseksi ja horjumattomaksi taistelijaksi. Samaan aikaan „Iskra” taisteli leppymättömästi juutalaisia, puolalaisia ja muita pikkuporvarillisia nationalisteja vastaan, jotka kylvivät kansallista eripuraisuutta työläisten keskuuteen. V. I. Lenin propagoi väsymättä proletaarisen internationalismin periaatetta. Hän selitti, että tsarismi voidaan voittaa ja työtätekevien täydellinen poliittinen ja taloudellinen vapautuminen taata vain, jos sorretut kansat tekevät lujan liiton venäläisen proletariaatin kanssa ja koko Venäjän työväenluokka kansallisuudesta riippumatta on yksimielinen taistelussaan.

Siten leniniläinen „Iskra”, laajentaen jatkuvasti ja johdonmukaisesti työväenluokan vaikutusta maan yhteiskunnallisen elämän kaikilla aloilla, nostatti erilaisissa väestökerroksissa poliittista tyytymättömyyttä. „Iskra” rakensi kaikkea taloudellista, poliittista, sosiaalista ja kansallista sortoa vastustavaa taistelupuoluetta ja kasvatti työväenluokkaa yleiskansallisen tsarisminvastaisen taistelun johtajaksi.

„Iskra” toimi päättäväisesti Leninin organisaatiosuunnitelman toteuttamiseksi käytännössä. Kirjasessaan „Kirje toverille organisaatiotehtävistämme” Lenin ehdotti rakennettavaksi VSDTP:n paikallisjärjestöt seuraavan kaavan mukaisesti. Jokaisessa kaupungissa tuli olla yksi paikallista liikettä johtava puoluekomitea. Oli päästävä siitä epänormaalista ja vahingollisesta tavasta, että paikallisjärjestöt jaettiin kahdeksi komiteaksi,

kahteen — työläisten ja intelligenttien — osaan, kuten „ekonomistit” tekivät. Komiteaan piti kuulua työväenliikkeen kaikkien huomattavimpien johtohenkilöiden, joilla oli parhaat yhteydet joukkoihin ja jotka nauttivat suurinta arvovaltaa niiden keskuudessa. Komitean alaisina toimisivat kahdenlaiset järjestöt. Ensinnäkin piiriryhmät ja tehtaiden alakomiteat. Jokaisen tehtaan on oltava meidän linnamme, V. I. Leninin vaati. Näiden piiri- ja tehdasryhmien kautta komitea olisi yhteydessä työläisjoukkoihin. Toiseksi komitean omat puolueen erilaisia tarpeita palvelevat ryhmät: propaganda-, kuljetus- ja kirjapainoryhmät, konspiratiivisten asuntojen järjestäjien ryhmä, urkkijoiden silmälläpitäjien ryhmä, nuorisoryhmä, toimintaa avustavien virkamiesten ryhmä jne. Näistä ryhmistä toiset kuuluisivat välittömästi puoluejärjestöön ja toiset olisivat sen vaikutuksen alaisia kannattajaryhmiä. Puolueen jokainen paikallisjärjestö muodostuisi siis johtavasta, pääasiallisesti ammattivallankumouksellisista koostuvasta kantajoukosta ja laajasta paikalliskerhojen ja -ryhmien verkosta. Tällainen järjestö rakenne turvasi välttämättömän sentralismin, kurinalaisuuden, kiinteät joukko-yhteydet, manööverikyvyyn ja joustavuuden. Leninin suunnitelman pohjalla aloitettiin sosialidemokraattisten järjestöjen uudestijärjestäminen.

„Iskran” ympärille muodostui luja ammattivallankumouksellisten järjestö. Perustettiin „Iskran” järjestö Venäjälle ja „Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomainen liiga”. Maanalaisuuden vaikeissa oloissa, lukuisia vihollisia vastaan käydyissä taisteluissa karaistui ammattivallankumouksellisten kantajoukko. Nämä olivat uhrautuvaisia, proletariaatin asialle uskollisia, periaatteellisia ja kurinalaisia vallankumouksellisia, jotka olivat leppymättömiä kaikkea opportunistista saastaa kohtaan ja erottamattomassa yhteydessä joukkoihin. Tällaisia ammattivallankumouksellisia olivat I. V. Babuškin, N. E. Bauman, R. S. Zemljatška, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaja, M. M. Litvinov, G. I. Petrovski, O. A. Pjatnitski, J. M. Sverdlov, J. V. Stalin, J. D. Stasova, S. G. Saumjan ja monet muut iskralaiset. Iskralainen ammattivallankumouksellisten järjestö esitti huomattavaa osaa puolueen luomisessa ja kehittämisessä.

Taistelussa, jota käytiin puolueen perustamisesta, „Iskra” esiintyi yhtenä kokonaisuutena. Mutta määriteltäessä puolueen ohjelmallisia ja taktillisia näkökantoja V. I. Leninin joutui kamppailemaan toimituskunnan sisällä vakavaa horjuntaa ja haparoitua vastaan. Toimituksessa ilmeni erimielisyyttä siinä, miten oli suhtauduttava liberaaliseen porvaristoon. V. I. Lenin oli sillä kannalla, että on arvostettava ankarasti liberaalien poliittista selkärangattomuutta ja pelkuruutta ja paljastettava heidän anti-vallankumouksellisuutensa. Plehanovin ja Axelrodin mielestä liberaalit olivat vallankumouksessa liittolaisia.

Ankaria kiistoja syntyi ohjelmakysymyksistä. Plehanovin kanta proletariaatin diktatuuria koskevassa kysymyksessä oli haparoiva. Vain V. I. Leninin ansiosta saatiin ohjelmanluonnokseen selvä määritelmä proletariaatin diktatuurista, joka on marxilaisuuden perusteeksi. Plehanov ei erottanut proletariaattia muusta työtätekevien joukosta eikä korostanut, että työväenluokka voi ja sen täytyy liittää ympärilleen kaikki ne, joita pääoma sortaa. Hän ei esittänyt myöskään sitä ajatusta, että puolue johtaa proletariaatin luokkataistelua. V. I. Leninin vaatimuksesta ohjelmanluonnoksessa puolue luonnehdittiin selvästi proletariaatin puolueeksi, tuotiin selvästi esiin proletariaatin hegemonia -aate ja osoitettiin täsmällisesti, että puolueen tehtävänä on olla etujoukkona, johtajana työväenliikkeessä.

Kärkeviä yhteenottoja syntyi agraariohjelman kysymyksissä. V. I. Leninin esittämänä vaatimuksena oli maaorjuuden jännösten hävittäminen maaseudulta, muun muassa „otrezkamaiden” palauttaminen talonpojille. Samalla V. I. Lenin oli sitä mieltä, että vaatimus „otrezkamaiden” palauttamisesta talonpojille olisi vallankumouksellisen talonpoikaisliikkeen laajetessa vaihdettava maiden kansallistamista vaativaan ohjelmaan. Maiden kansallistamista koskevaa V. I. Leninin teesiä vastustivat Plehanov, Axelrod ja Martov, mikä todisti heidän aliarvioivan sitä merkitystä, joka työläisten ja talonpoikain liitolla on vallankumouksessa.

Toimituskunnan sisällä käydyissä kiistoissa hahmottui jo silloin kaksi poliittista linjaa — kumouksellinen marxilainen linja ja opportunistinen linja. Kärkevät erimielisyydet tärkeimmissä periaatekysymyksissä uhkasivat väliin hajottaa „Iskran” johtajakollektiivin, mutta kahtiajakaantumiseen saakka asia ei silloin mennyt.

V. I. Leninin johto turvasi „Iskralle” työväenliikkeen kaikissa kysymyksissä vallankumouksellisen marxilaisen kannan. Myöhemmin V. I. Lenin luonnehti vanhan „Iskran” lehdeksi, joka oli suuntaukseltaan täysin bolševistinen.

„Bolševismi”, V. I. Lenin kirjoitti, „johti kolmena vuotena, 1900—1903, vanhaa „Iskraa” ja lähti taisteluun menševismistä vastaan eheänä suuntana” (T e o k s e t, 16. o s a, s. 44).

„Iskra” aloitti työnsä hetkellä, joka oli aatteellisten horjuntojen ja järjestöllisen kaaoksen aikaa. „Iskran” melkein kolmivuotisen toiminnan tuloksena luotiin aatteellinen ja organisatorinen perusta vallankumouksellisen marxilaisen puolueen muodostamista varten. Vuoden 1902 jälkipuoliskolla ja vuoden 1903 alussa „Iskraan” liittyivät kaikki komiteat (paitsi Voronežin komitea, jossa „ekonomistit” olivat vielä vallassa). „Iskran” voitto piti varmistaa puolueen edustajakouksessa.

3. VSDTP:n II edustajakokous. Bolševikkipuolueen syntyminen

VSDTP:n II edustajakokous piti istuntojaan salaisesti ensin Brysselissä ja sitten Lontoossa vuoden 1903 heinäkuun 17. päivästä elokuun 10. päivään. Kokouksessa oli 43 edustajaa, jotka edustivat 26 järjestöä ja joilla oli 51 päätösvaltaista ääntä. Valmistelun huolellisuuden, edustuksen täydellisyyden ja käsiteltävien kysymysten piirin laajuuden puolesta VSDTP:n II edustajakokous oli Venäjän vallankumouksellisen liikkeen koko historiassa ennennäkemätön ilmiö. Edustajakokouksen edellä ja sen aikana Etelä-Venäjällä vyöryi valtava suurlakko-aalto. Edustajat toivat puoluekokoukseen lähenevän vallankumousmyrskyn henkeä.

VSDTP:n II edustajakokouksen perustehtävänä, V. I. Lenin sanoi, oli luoda todella vallankumouksellinen työväenpuolue niiden periaatteellisten ja organisatoristen näkökantojen mukaisesti, jotka „Iskra” oli kehitellyt ja esittänyt. Tätä tehtävää ratkaistaessa käytiin ankara taistelu opportunistia vastaan.

„Iskralla” oli edustajakokouksessa enemmistö, 33 ääntä. „Iskran” vastustajilla oli 8 ääntä (3 „ekonomistia” ja 5 bundilaista). „Južnyi rabotši” ryhmän kannalla olivat horjuvat ainekset — keskustalaiset eli „suo”, joksi V. I. Lenin heitä nimitti; heillä oli 10 ääntä. Vaikka edustajista useimmat lukeutuivatkin „Iskran” kannattajiin, he eivät olleet suinkaan kaikki todellisia leniniläisiä iskralaisia. Lujilla ja johdonmukaisilla iskralaisilla, V. I. Leninin kannattajilla, oli 24 ääntä; Martovia kannattaneilla, ns. „pehmeillä” iskralaisilla, tulevilla menševikeillä, oli 9 ääntä. „Iskran” vastustajat pyrkivät käyttämään hyväkseen kaikkia iskralaisten keskeisiä erimielisyyksiä.

Puoluetta perustettaessa edustajakokouksen oli poistettava sellainen este kuin kerholaisuus. Sosialidemokratian kehityksen erikoisuutena Venäjällä olivat erilaiset kerhot, joiden käsitykset puolueen politiikan periaatteista olivat eriäviä. Edustajakokouksen tuli vaihtaa ahtaat kerhoyhteydet yhteen laajaan puolueyhteyteen, luoda puolue, jossa kaikki järjestöt olisivat järjestöllisesti ja aatteellisesti kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Tämä kerhojen sulauttaminen puolueeseen ei tapahtunut kivutta, ja puolueperiaatteet joutuivat edustajakokouksessa useamminkin kuin kerran ristiriitaan kerholaisuuden kanssa.

Edustajakokous aloitti työnsä kysymyksestä, joka koski Bundin asemaa puolueessa. Se ei ollut satunnaista. „Iskran” pyrkimyksenä oli Venäjän kaikkien kansojen valvutuneiden työläisten yhdistäminen yhdeksi sentralistiseksi puolueeksi. Bund vaati rakentamaan puolueen federatiivisille perustoille pitäen sitä yleisestä puoluejohdosta riippumattomien kansallisten järjestöjen muodollisena yhtymänä. Sellaisten järjestöjen

keskinäinen yhteys olisi ollut löyhä, eivätkä ne olisi muodostaneet tiivistä proletaarista puoluetta.

V. I. Lenin ja hänen kannattajansa kävivät leppymätöntä taistelua bundilaisten organisatorista nationalismia vastaan osoittaen, kuinka vahingollista on federalismi, joka laillistaa karsinoitumisen puolueen sisäisessä elämässä ja on ristiriidassa sentralismin kanssa. Edustajakokous hylkäsi nationalistisen federalismiperiaatteen puolueen rakentamisessa. Voitti Leninin aate, jonka mukaan puolue oli rakennettava sentralismin ja proletaarisen internationalismin periaatteiden pohjalle.

Tämän jälkeen edustajakokouksessa käsiteltiin puolueen ohjelmaa.

Ankara taistelu syttyi proletariaatin diktatuuria koskevan ohjelmakohtaan johdosta. Opportunistien johtajat — bundilainen Lieber ja „ekonomistit” Akimov ja Martynov — vastustivat jyrkästi proletariaatin diktatuuria käsittelevän kohdan ottamista ohjelmaan vedoten samalla Länsi-Euroopan sosialististen puolueiden ohjelmiin, joissa ei asetettu tehtäväksi proletariaatin diktatuurin pystyttämistä. He väittivät, että luokkaristiriidat muka heikkenevät ja että työväenluokan aineellisen aseman asteittainen paraneminen johtaa itsestään sosialismiin ilman proletariaatin diktatuuria. Edustajakokous antoi lujan iskun opportunisteille ja hyväksyi ohjelmaan kohdan proletariaatin diktatuurista, joka on marxilaisuuden perusteeksi.

„Ekonomistit” vastustivat sitä ohjelmaan otettua kohtaa, jossa puhuttiin puolueen johtavasta osuudesta työväenliikkeessä, ja esittivät edustajakokoukselle useita „vaistonvaraisuusteorian” mukaisia korjausehdotuksia. Edustajakokous hylkäsi heidän kaikki korjausehdotuksensa.

Erikoisen kiivaasti opportunistit vastustivat talonpoikaiskysymystä koskevia ohjelmavaatimuksia. Väittämällä, ettei talonpoikaisto ole vallankumouksellinen, he yrittivät salata sen, että he eivät halua ja jopa pelkäävätkin nostaa joukkoja vallankumoukseen. Opportunistit vastustivat oikeastaan proletariaatin johtavaa osuutta vallankumouksessa, vastustivat työläisten ja talonpoikain liittoa.

Puolustaessaan agraariohjelmaa V. I. Lenin korosti, että maaorjuuden jäännösten hävittämistä tarkoittava vaatimus on luonteeltaan vallankumouksellinen vaatimus.

„Me uskomme”, hän sanoi, „että koska sosialidemokratia on nyt ryhtynyt taisteluun talonpoikaiston etujen puolesta, niin tulevaisuudessa saamme pitää tosiasiana sitä, että talonpoikaisjoukot tottuvat suhtautumaan sosialidemokratiaan kuten etujensa puolustajaan” (Teokset, 6. osa, s. 481).

Vakavia kiistoja syntyi myös kansallisuuskysymyksessä. Oikealla vallankumouksellisella kansallisuusohjelmalla ja -poli-

tiikalla oli tavattoman suuri merkitys sellaisessa monikansallisessa maassa kuin Venäjällä. Marxilaisen kansallisuusohjelman teoreettiset perusteet ja käytännölliset vaatimukset kehittäi V. I. Lenin. Teoksessaan „Kansallisuuskysymys ohjelmassamme” ja muissa „Iskrassa” julkaistuissa kirjoituksissaan hän perusti johdonmukaisen internationalistisen ohjelman peruskohdat, joissa vaadittiin täydellistä tasa-arvoisuutta kaikille kansalaisille kansallisuudesta riippumatta, tunnustettiin valtakunnan kaikkien kansojen itsemääräämisoikeus ja esitettiin periaatteeksi kaikkien kansojen työläisten yhdistäminen yhteisiin luokkajärjestöihin (puolue, ammattiliitot ym.).

Ohjelmallisena tunnukseksi kansojen itsemääräämisoikeus oli puolueen voimallinen ase vallankumoustaistelussa: se veti Venäjän sorrettuja kansoja proletariaatin puolelle, koska tämä taisteli johdonmukaisesti kansallisuussortoa vastaan, ja auttoi kasvattamaan työväenluokkaa proletariaatin internationalismin hengessä. Tämän tunnuksen vastapainoksi bundilaiset esittivät syvästi opportunistisen ja nationalistisen kansallinen kulttuuri-autonomia -vaatimuksen. Siten olisi karsinoitu työläiset kansallisen kulttuurin mukaan ja hajotettu proletariaatin kansainvälistä luokkayhtenäisyyttä; siten eri kansallisuuksiin kuuluvien työtekevien intressit olisi rajoitettu yksinomaan kulttuurikysymyksiin ja heidät olisi vieroitettu taistelusta, jonka tarkoituksena oli vallankumous, koko valtakunnan demokraattinen uudestijärjestäminen. Myös Puolan sosialidemokratian edustajat ottivat virheellisen kannan. Heillä oli se virheellinen käsitys, että kansojen itsemääräämisoikeuden tunnus on hyödyksi puolalaisille nationalisteille, ja he ehdottivat, että se poistettaisiin ohjelmasta.

Leniniläiset aatteet ja VSDTP:n II edustajakokouksen hyväksymä puolueohjelma kansallisuuskysymyksessä olivat isku nationalismille. Ne rikastuttivat marxilaista teoriaa ja auttoivat puoluetta noudattamaan oikeaa kansallisuuspolitiikkaa.

Iskralaiset löivät takaisin opportunistien kaikki hyökkäykset. Edustajakokous hyväksyi iskralaisen ohjelman, jossa oli kaksi osaa — maksimiohjelma ja minimiohjelma. Maksimiohjelmassa puhuttiin puolueen päämäärästä — sosialistisen yhteiskunnan rakentamisesta, sen toteuttamisen edellytyksistä — sosialistisesta vallankumouksesta ja proletariaatin diktatuurin pystyttämisestä. Minimiohjelmassa puhuttiin puolueen lähimmistä tehtävistä — tsarismien kukistamisesta, porvarillis-demokraattisesta vallankumouksesta, demokraattisen tasavallan pystyttämisestä, kahdeksantuntisesta työpäivästä, kaikkien kansojen täydellisestä tasa-arvoisuudesta ja itsemääräämisoikeudesta, maaorjuuden jäännösten hävittämisestä maaseudulta.

Toisessa edustajakokouksessa hyväksytty ohjelma oli proletariaatin vallankumouksellisen puolueen marxilainen ohjelma, joka erosi perin juurin länsieurooppalaisten puolueiden ohjelmista. Se oli siihen aikaan ainoa työväenpuolueen ohjelma,

jossa oli esitetty proletariaatin diktatuurin aate. VSDTP:n ohjelma oli yhteenvedo Venäjän marxilaisten teoreettisesta työstä, joka oli rikastuttanut huomattavasti marxilaisuutta. Tämä ohjelma määritteli puolueen politiikaksi johdonmukaisen marxilaisen politiikan ja auttoi kasvattamaan proletariaattia vallankumouksellisen valtataistelun hengessä. Puolue sai täydellä syyllä olla ylpeä sellaisesta ohjelmasta. Tuon ohjelman pohjalla muodostui ja lujittui bolševikkien puolue. Sitä ohjellaan pitäen puolue kävi menestyksellistä taistelua porvarillis-demokraattisen ja sitten sosialistisen vallankumouksen voiton puolesta Venäjällä.

Edustajakokous pani merkille ne huomattavat ansiot, joita „Iskralla” oli ollut taistelussa opportunistia vastaan, marxilaisuuden puolustamisessa ja kehittämisessä, puolueen rakentamisessa, ja julisti „Iskran” puolueen pää-äänenkannattajaksi. Siten edustajakokous hyväksyi „Iskran” suunnan koko puolueen suunnaksi.

Käsiteltäessä puolueen sääntöjä, erittäinkin sen ensimmäistä pykälää, joka koski puolueen jäsenyyttä, tuli esiin kaksi jyrkästi vastakkaista suhdetta puolueeseen. V. I. Lenin ehdotti seuraavanlaista ensimmäisen pykälän sanamuotoa: „Puolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka tunnustaa puolueen ohjelman ja tukee puoluetta niin aineellisilla varoilla kuin myös kuulumalla omakohtaisesti johonkin puoluejärjestöön”. Martov esitti V. I. Leniniä vastaan oman sanamuotonsa, jonka mukaan puolueen jäseneksi „katsotaan jokainen, joka hyväksyy sen ohjelman, tukee puoluetta aineellisesti ja antaa omakohtaisesti säännöllistä apua puolueelle tämän jonkin järjestön johdolla”. Puolueen jäsenyyttä määriteltäessä V. I. Lenin siis vaati „omakohtaista kuulumista johonkin puoluejärjestöön”, jota vastoin Martov kehotti rajoittumaan „omakohtaiseen säännölliseen apuun”.

V. I. Lenin käsitti puolueen järjestyneeksi kokonaisuudeksi. Puolueen jokaisen jäsenen täytyy välttämättömästi kuulua johonkin puoluejärjestöön. Siten turvataan puolueen kaikkien jäsenten marxilainen kasvatus ja luja kurinalaisuus kuin myös se, että puolue voi todella valvoa ja johtaa vaateliaasti jokaisen jäsenensä toimintaa. Silloin puolue on yhden suunnitelman mukaan toimivien puoluejärjestöjen sopusuhtainen järjestelmä, kurinalaisuuden ja järjestyneisyyden olennoituma.

Martov kehotti ottamaan puolueeseen kaikki halukkaat velvoittamatta heitä olemaan jonkin puoluejärjestön jäsen ja sitomatta heitä puoluekurin puitteisiin. Martov ja hänen kannattajansa noudattivat II Internationalen sosialidemokraattisissa puolueissa hyväksyttyä „avoimen oven” politiikkaa, mikä löyhensi proletariaatin puoluejärjestön johdonmukaista periaatteellisuutta. Martovilaisten mielestä jokaisella lakkolaisella tai intelligentillä oli oikeus lukeutua puolueeseen, vaikkei hän kuu-

lunut eikä halunnutkaan kuulua mihinkään puoluejärjestykseen. Siten puolue olisi menettänyt selvät järjestölliset puitteensa ja muuttunut kirjavaksi, löysäksi, epämääräiseksi muodostumaksi.

Leninin jäsenyyks-käsite oli marxilaisen puolueen linjan lujjuuden ja sen periaatteiden puhtauden suojana ja vaikeutti horjuvien ainesten pääsyä puolueeseen.

„Tehtävämme on suojella puolueemme lujjuutta, järkkämättömyyttä ja puhtautta”, V. I. Lenin sanoi. „Meidän on pyrittävä kohottamaan puolueen jäsenen nimi ja merkitys korkeammalle, korkeammalle ja korkeammalle, ja sen vuoksi vastustan Martovin sanamuotoa” (Teokset, 6. osa, s. 488).

V. I. Lenin varoitti, että kaikenlaisten epävarmojen, horjuvien ja opportunististen ainesten tunkeutuminen puolueeseen on vaarallista. Tämä joka maan työväenpuoluetta uhkaava vaara oli erikoisen vakava Venäjällä, jossa elettiin porvarillis-demokraattisen vallankumouksen aattoaikaa, joten puolueeseen pyrki pikkuporvarillisia aineksia. Bolševikkipuolueen erääksi tärkeimmäksi järjestöperiaatteeksi tuli Leninin ohje huolellisesta valinnasta puolueeseen ja suurten vaatimusten asettamisesta puolueen jäsenyyden ehdoksi.

Sääntöjen ensimmäisestä pykälästä käydyssä väittelyssä oli periaatteessa kysymys siitä, minkälainen puolueen tuli olla. Leniniläiset olivat monoliittisen ja taisteluhenkisen, hyvin järjestyneen ja kuralaisen vallankumouksellisen proletaarisen puolueen kannalla, martovilaiset — löyhän ja kirjavan, epämääräisen, pikkuporvarillisen, opportunistisen puolueen kannalla. V. I. Lenin kamppaili sen puolesta, että puolueen sisäinen järjestys olisi sellainen, joka takaisi puolueen johdonmukaisen vallankumouksellisuuden. Senpä vuoksi kaikki opportunistiset ainekset: bundilaiset, „ekonomistit”, keskustalaiset, „pehmeät” iskralaiset, puolustivatkin niin jyrkästi Martovin sanamuotoa. Sen tuloksena, että opportunistit — Akimovista Trotskiin saakka — liittyivät yhteen, edustajakokous hyväksyi sääntöjen ensimmäisen pykälän Martovin ehdottamassa sanamuodossa 28 äänellä 22 vastaan yhden edustajan pidättyessä äänestämästä.

Tuo opportunistien saama tilapäinen voitto ei horjuttanut leniniläisiä. Ankara taistelu käytiin puoluekeskusten asemaa koskevassa kysymyksessä. Opportunistit pyrkivät kaikin tavoin pienentämään Keskuskomitean johtavaa osuutta. He ehdottivat rajoittamaan Keskuskomitean oikeutta laskea hajalle paikalliskomiteoita ja katsomaan puoluejärjestöjä velvoittaviksi päätöksiksi vain senluontoiset Keskuskomitean päätökset, jotka koskevat koko puoluetta. Edustajakokous hylkäsi nämä ehdotukset. Säännöissä sanottiin suoraan, että Keskuskomitea „yhtenäistää ja ohjaa puolueen kaikkea käytännöllistä toimintaa”, jakaa puolueen voimat ja varat, järjestää erilaisia puoluelaitoksia ja

johtaa niiden toimintaa ja että „Keskuskomitean kaikki päätökset ovat velvoittavia kaikille puoluejärjestöille...” („N K P ... päätöslauselmia”, I osa, s. 46). Nämä säännökset säilytettiin kaikissa myöhemmissäkin puoluesäännöissä. Puolueen järjestörakenneperiaatteena sentralismi sai siis lujien iskralaisien ansiosta voiton opportunistisesta autonomia- ja federalismiperiaatteesta.

Taistelulla, jota iskralaiset kävivät V. I. Leninin johdolla puoluesäännöistä, on valtava merkitys. V. I. Lenin ja hänen kannattajansa veivät edustajakokouksessa voittoon iskralaisen organisaatiosuunnitelman. Tämä suunnitelma oli se perusta, jolla Venäjän vallankumouksellinen marxilainen puolue, bolševikki puolue, syntyi ja varttui.

Sääntöjä vahvistettaessa edustajakokous teki muutamia päätöksiä, joiden tarkoituksena oli puolueen lujittaminen. Edustajakokous päätti tehdä lopun siitä epänormaalista tilasta, että ulkomailla oli kaksi järjestöä, nimittäin „ekonomistien” „Venäjän sosialidemokraattien ulkomainen liitto” ja iskralaisten „Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomainen liiga”, ja hyväksyi „Liigan” VSDTP:n ainoaksi ulkomaiseksi järjestöksi. Vastalauseeksi kaksi „ekonomistia”, ulkomaisen „Liiton” edustajaa, poistui edustajakokouksesta.

Bund vaati edustajakokouksessa, että se tunnustettaisiin juutalaisen proletariaatin ainoaksi edustajaksi. Tämä olisi ollut työläisten karsinoimista puoluejärjestöissä kansallisuuden mukaan, kieltäytymistä proletariaatin yhteisistä luokkajärjestöistä. Bund oli nationalistinen juutalaisjärjestö. Edustajakokous torjui Bundin vaatimuksen. Silloin viisi bundilaistakin poistuivat edustajakokouksesta ilmoittaen Bundin eroavan VSDTP:sta. Seitsemän opportunistin poistuminen edustajakokouksesta aiheutti voimasuhteissa lujille iskralaisille edullisen muutoksen.

Iskralaisten periaatteiden voitto ohjelma-, taktiikka- ja organisaatiokysymyksissä oli varmistettava tekemällä päättäväisesti loppu kerholaisuudesta ja valitsemalla sellainen puoluejohto, joka olisi taannut johdonmukaisen vallankumouksellisen suunnan puolueen kaikessa toiminnassa. Leniniläiset tahtoivat Keskuskomiteaan lujia ja johdonmukaisia vallankumouksellisia. Martovilaiset pyrkivät siihen, että Keskuskomiteassa olisivat enemmistönä horjuvat, opportunistiset ainekset. Lujat iskralaiset ehdottivat, että „Iskran” toimitukseen valittaisiin Lenin, Martov ja Plehanov. Martovilaiset vaativat jättämään toimitukseen kaikki kuusi entistä toimittajaa.

Suurin osa edustajista kannatti päättäväisesti V. I. Leninin suunnitelmaa, jonka tarkoituksena oli iskralaisten puolueperiaatteiden voiton varmistaminen. „Iskran” toimitukseen valittiin Lenin, Martov ja Plehanov. Keskuskomiteaan valittiin Kržižanovski, Lengnik ja Noskov. Martov kuitenkin kieltäytyi osallistu-

masta toimituksen työhön, ja hänen kannattajansa eivät osallistuneet Keskuskomitean vaaleihin.

Puolueen keskuselimiä koskevasta kysymyksestä suorittamallaan äänestyksellä edustajakokous varmisti leniniläisten periaatteiden voiton puolueessa. Siitä pitäen V. I. Leninin kannattajia, jotka olivat saaneet enemmistön puolueen johtelinten vaaleissa, alettiin nimittää bolševikeiksi (enemmistöläisiksi) ja V. I. Leninin vastustajia menševikeiksi (vähemmistöläisiksi). Edustajakokouksessa käydyissä taisteluissa syntynyt „bolševikki”-sana alkoi merkitä samaa kuin „työväenluokan asialle, kommunismin asialle rajattoman uskollinen johdonmukainen marxilainen vallankumouksellinen”.

Bolševikkien voitto edustajakokouksessa oli sosialidemokraattisen liikkeen koko aikaisemman kehityksen tulosta. Puoluekokouksen edustajina oli opportunisteja vastaan käydyssä kiivaassa periaatetaistelussa kouliintunutta puolueen jäsenistöä. Se, että martovilaiset yrittivät luovuttaa puolueen johdon epävarmojen ja horjuvien ainesten käsiin, ei voinut olla vieroittamatta heistä iskralaisen linjan johdonmukaisia kannattajia. Edustajakokouksessa muodostunutta erilaisten opportunististen ainesten yhtymää vastaan esiintyivät tarmokkaina puolueen etujen puolustajina suurimpien puoluekomiteain edustajat: Pietarin puoluekomiteasta — A. V. Schottmann, Moskovan — N. E. Bauman, Bakun — B. M. Knunjants, Donin — S. I. Gusev, Kievin — P. A. Krasikov, Odessan — R. S. Zemljatška, „Pohjois-Venäjän liiton” — L. M. Knipovič ja A. M. Stopani, Tulan — S. I. Stepanov ja D. I. Uljanov (V. I. Leninin veli).

Edustajakokouksen työn kulussa tuli yhä selvemmin näkyviin Leninin huomattava osa taistelussa puolueen puolesta. V. I. Leninin ympärille ryhmittyivät kaikki, jotka ajoivat uskollisesti marxilaisen puolueen perustamisasiaa.

VSDTP:n II edustajakokouksen tärkein tulos oli vallankumouksellisen marxilaisen puolueen, bolševikkipuolueen perustaminen. Työväenliike oli kulkenut Venäjällä pitkän ja vaikean taipalen, ennen kuin sai kehityksi korkeimman muotonsa — itsenäisen poliittisen puolueen. Tämä puolue luotiin leniniläisen „Iskran” kehittämien ideologisten ja organisatoristen periaatteiden pohjalle, sen kantajoukkona olivat taistelussa karastuneet ammattivallankumoukselliset ja johtajina leniniläiset bolševikit.

Työväenluokan vallankumouksellisen puolueen syntyminen on Venäjän historian tärkeimpiä merkkitapahtumia. 90-luvun puolivälistä alkaen proletariaatti oli ollut huomattava poliittinen voimakeijä maan elämässä. Mutta perustettuaan oman puolueensa se muuttui vähitellen kaikkien työtätekevien johtajaksi. Työväenluokka, kovaosaiset talonpoikaisjoukot ja sorretut kansallisuudet havaitsivat VSDTP:n ohjelman ilmentävän niiden hartaimpia toiveita. Liberaalit rajoittuivat tahtomuksissaan vain kohtuulliseen perustuslakiin edellyttäen säilytettäväksi

tsaarin yksinvallan, ja eserrät eivät vaatineet enempää kuin epä-määräistä poliittista vapautta, mutta työväenpuolue kehotti joukkoja kukistamaan tsaarin itsevaltiuden ja vaati valtiollisen ja yhteiskunnallisen elämän täydellistä demokratisoimista tar-koitusperänään taistelu sosialistisen vallankumouksen ja prole-tariaatin diktatuurin puolesta, yhteiskunnan perinpohjainen uudestijärjestäminen sosialismin periaatteiden mukaisesti. VSDTP osoittautui Venäjällä ainoaksi puolueeksi, jonka toi-minta oli kokonaisuudessaan maan ja kansan etujen mukaista.

II edustajakokouksella on maailmanhistoriallinen merkitys. Se oli käännekohta kansainvälisessä työväenliikkeessä. Länsi-Euroopassa työväenpuolueet muodostuivat aikana, jolloin kapi-talismin kehitys oli suhteellisen rauhallista ja porvarillisten vallankumousten kausi jo pääpiirteissään päättynyt, mutta sosia-lististen vallankumousten kausi ei ollut vielä alkanut. Noissa oloissa niistä kehittyi vähitellen parlamentaarisia, porvarillisen legaalisuuden turmelema puolueita, jotka suhtautuivat sovinnollisesti keskuudessaan ilmenevään opportunistisiin. Venäjällä työväenpuolue muodostui aikana, jolloin maassa läheni vallan-kumous. Työväenpuolueen tehtävänä oli valmistaa joukot tuohon vallankumoukseen. Ankarat poliisivainot, kiivas taistelu oppor-tunismien erilaisia ilmentymiä vastaan karaisivat puoluetta teh-den siitä järkkymättömän vallankumouksellisen voiman.

Marxilainen puolue syntyi Venäjällä uuden historiallisen aikakauden, imperialismin aikakauden alussa, jolloin proleta-riaatti oli vallankumoustaistelujen kynnyksellä. II Internationa-len puolueet eivät voineet ratkaista uusia tehtäviä oikein, marxi-laisesti, ne eivät valmistaneet työväenluokkaa vallankumous-taisteluihin, joissa tavoitteena oli kapitalistisen ikeen suistaminen ja proletariaatin diktatuurin pystyttäminen. Engelsin kuoleman (1895) jälkeen II Internationalen johto kääntyi yhä enemmän opportunistisiin. Jo ensimmäiset taistelut revisionismia vastaan 20. vuosisadan alussa päättyivät siihen, että Länsi-Euroopan sosialististen puolueiden johtajat alistuivat tosiasiallisesti marxi-laisuuden vihollisten tahtoon, jotka kehottivat luopumaan sosia-listisesta vallankumouksesta ja sopimaan porvariston kanssa. Vallankumoukselliset ainekset olivat II Internationalessa liian heikkoja muuttamaan tilannetta.

Vain venäläiset marxilaiset — Leninin johtamat bolševikit — olivat uuden aikakauden tehtävien tasalla ja antoivat työväen-liikkeen peruskysymyksiin oikeat vastaukset. He osoittivat, että puolueen tulee olla proletariaatin poliittinen johtaja, ja asettivat tehtäväksi voittaa työtätekevät joukot työväenluokan puolelle, jotta voitaisiin suorittaa sosialistinen vallankumous ja pystyttää proletariaatin diktatuuri. Työväenliikkeen erääksi ajankohtai-simmaksi tehtäväksi he asettivat päättäväisen taistelun oppor-tunismia vastaan ja osoittivat itse esimerkillistä leppymättömyyttä opportunistia kohtaan. He loivat puolueen, joka kasvatti järjes-

telmällisesti työväenluokkaa vallankumouksen hengessä, ja tässä puolueessa muodostui myös johtajisto, joka on kiinteässä yhteydessä joukkoihin ja osaa vaikuttaa niihin.

Bolševismi oli vallankumouksellisin ja johdonmukaisin marxilainen suunta kansainvälisessä työväenliikkeessä. V. I. Leninin ja hänen johtamiensa marxilaisten toiminnan tuloksena Venäjällä syntyi ensimmäisen kerran uudentyypinen puolue, sellainen puolue, joka on leppymätön opportunistia kohtaan ja vallankumouksellinen porvaristoon nähden, yhteiskunnallisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin puolue — bolševikkien puolue. V. I. Lenin sanoi:

„Poliittisen ajattelun suuntana ja poliittisena puolueena bolševismi on ollut olemassa vuodesta 1903” (T e o k s e t, 31. o s a, s. 8).

4. Taistelu menševikkejä vastaan puolueen lujittamiseksi

Puolueen sisäistä tilannetta vaikeutti II edustajakokouksen jälkeen se, että iskralaiset itse jakautuivat kahdeksi ryhmäksi. „Ekonomistit” oli paljastettu opportunisteiksi ja lyöty. Puolue joutui tekemisiin uusien opportunistien, menševikkien kanssa, joiden todellinen opportunistinen olemus oli kuitenkin vielä paljastamatta. Jokaisen iskralaisen tuli tajuta selvästi, että menševikkien taholta puoluetta uhkaa vakava vaara.

Vallankumouksellisten ja opportunistien, ts. bolševikkien ja menševikkien välillä alkoi kiivas ja sitkeä taistelu, joka jatkui sitten vuosikausia. Puolueen tulevaisuuden samoin kuin vallankumouksen ja maan kehityksen kannalta tällä taistelulla oli hyvin suuri merkitys. V. I. Leninin, bolševikkien pyrkimyksenä oli saada puolue toimimaan edustajakokouksen vahvistaman vallankumouksellisen, marxilaisen ohjelman mukaisesti, toteuttamaan sitä käytännössä. Menševikit yrittivät ohjata puoluetta opportunistimin polulle. He kieltäytyivät alistumasta edustajakokouksen päätöksiin, mutta eivät kuitenkaan rohjenneet kehoittaa avoimesti kannattajiaan katkaisemaan suhteitaan puolueeseen eivätkä julistaneet avoimesti uuden puolueen perustamista. Kohta edustajakokouksen jälkeen menševikit muodostivat salaa puolueelta oman puoluevastaisen ryhmäkuntajärjestönsä, jonka johtoon tulivat Martov, Trotski ja Axelrod. He aikoivat vallata puolueen johdon boikotoimalla puolueen keskuselimiä ja hajottamalla puolueetyötä. Menševikit „nousivat kapinaan leninismiä vastaan”, kuten Martov sanoi.

Taistellessaan puoluetta vastaan menševikit käyttivät tuki-kohtanaan „Ulkomaista liigaa”, jossa kerhoiluperinteet olivat erikoisen voimakkaita ja intelligentit enemmistönä ja jolla ei ollut välittömiä yhteyksiä työväenjoukkoihin. Vähitellen menševikit anastivat käsiinsä puolueen kaikki keskuselimet:

marraskuussa 1903 „Iskran” ja heinäkuussa 1904 Keskuskomitean. Tässä he onnistuivat puolueen keskuselimissä olleiden sovittelijoiden avun ansiosta eivätkä siksi, että olisivat pystyneet voittamaan aatteellisesti puolueen puolelleen, saamaan sen vakuuttuneeksi siitä, että he olivat oikeassa.

Sovittelupolitiikan airuena toimi Plehanov, joka edustajakokouksessa oli kannattanut V. I. Leniniä, mutta kohta edustajakokouksen jälkeen vaati ottamaan kaikki neljä entistä menševikki-toimittajaa jälleen toimitukseen. V. I. Lenin ei voinut suostua sellaiseen edustajakokouksen tahdon rikkomiseen ja erosi toimituksesta. V. I. Lenin kooptoi Keskuskomiteaan, josta käsin hän alkoi taistelun opportunisteja vastaan. Plehanov kooptoi yksinään kaikki entiset toimittajat „Iskran” toimituskuntaan. Tekoaan hän perusteli kirjoituksessaan „Mitä ei saa tehdä”. Plehanov kirjoitti, että puoluerauhan säilymiseksi on tehtävä myönnytyksiä opportunisteille. Tämä oli periaatteellista perääntymistä vastustajan edessä. Kaikki vallankumouksellisen marxilaisen puolueen viholliset riemastuivat Plehanovin kirjoituksen johdosta. Porvarillinen liberaali Struve arvosti sen „merkittäväksi käännteeksi”.

Plehanovin oma toiminta oli näkyvä esimerkki siitä, „mitä ei pidä tehdä”. Julistamalla aluksi, että menševikeille on tehtävä myönnytyksiä, vaikka näiden kannanotot olisivatkin virheellisiä, Plehanov päätyi pian siihen, että hänestä itsestäänkin tuli kiihkeä menševikki. Puolueen jäsenistö näki omin silmin, että jos opportunistille tehdään myönnytyksiä periaatteellisissa kysymyksissä seurauksena on opportunistin voitto.

Plehanovin loitoneminen marxilaisuudesta johtui ennen kaikkea siitä, että hänellä ei ollut käsitystä työväenluokan uusista, uuden historiankauden asettamista tehtävistä. Siihen vaikutti myös hänen pitkäaikainen eristyneisyytensä Venäjän työväenliikkeestä. Plehanovin lankeemuksessa oli huomattava osuutensa aikaisemmillä, jo ennen II edustajakokousta olleilla horjahteluilla ja virheillä.

52. numerostaan alkaen „Iskra” lakkasi olemasta vallankumouksellisen marxilaisuuden taisteluhenkisen äänenkannattaja, se lakkasi olemasta aseena taistelussa puolueen puolesta. Anastettuaan „Iskran” käsiinsä menševikit käyttivät sitä aseenaan puoluevastaisessa taistelussa, puhujalavana, jolta saarnattiin opportunistimia ennen kaikkea organisatorisissa kysymyksissä. Menševikkien itsensäkin oli pakko tunnustaa, että „vanhan ja uuden „Iskran” välille on muodostunut kuilu”. Puolueen perustaja horjutettiin: vaatimus, että puolueen päätösten täyttäminen on ehdotonta, julistettiin „byrokratismiksi” ja „formalismiksi”, vähemmistön alistuminen enemmistön päätöksiin katsottiin puolueen jäsenen tahdon ja vapauden „karkean mekaaniseksi” polkemiseksi, puoluekuria hyljeksittiin „orjuutuksena”. Menševikit vetivät puoluetta takaisinpäin, organisatori-

seen pirstoutuneisuuteen ja holtittomuuteen, kerhoiluun ja näpertelyyn.

Oli ryhdyttävä päättäväiseen taisteluun menševikkejä vastaan, paljastettava heidän organisaatiokysymyksistä esittämimensä mielipiteiden opportunistisuus, osoitettava, miten vaarallista menševismi oli puolueelle. Tämän tehtävän täytti V. I. Lenin kirjassaan „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”, joka ilmestyi toukokuussa 1904. Siinä kehitettiin edelleen marxilaista oppia puolueesta. Lähtien käsityksestä, että marxilainen puolue on proletariaatin poliittinen johtaja, V. I. Lenin esitti bolševistisen puolueen seuraavat organisatoriset periaatteet:

Marxilainen puolue on työväenluokan osa, sen etujoukko. Puoluetta ja koko luokkaa ei saa sekoittaa toisiinsa. Puolue luodaan valikoimalla siihen työväenluokan parhaita väkeä, niitä, jotka ovat tietoisimpia, järjestyneimpiä, uhrautuvaisimpia ja vallankumouksen asialle uskollisimpia.

Proletariaatti ei ole yhdenlaatuista. Siinä on kerroksia, jotka eriävät toisistaan tietoisuustasonsa ja elämäkokemuksensa puolesta. Sitä paitsi työväenluokan riveihin tulee kapitalismin oloissa jatkuvasti täydennyksenä taloudelliseen häviöön joutuneita talonpoikia ja pienkäsityöläisiä. Työläisten valveutuneiden ainesten ja muun joukon välinen eroavaisuus on kiertämätöntä. Minkälainen puolueesta tulisi, jos se ottaisi riveihinsä ilman valintaa kaikki, jotka haluavat siihen liittyä? Selvää on, että se ei pystyisi täyttämään etujoukon tehtävää.

Menševikkien puolueesta esittämien mielipiteiden perusvikana oli se, että he sekoittivat puolueen ja luokan toisiinsa. Vaatimalla, että jokaiselle lakkolaiselle myönnettäisiin oikeus julistaa itsensä puolueen jäseneksi, menševikit pyyhkäisivät kokonaan olemattomiin valveutuneiden ainesten ja muun työläisjoukon välisen eron. Se olisi merkinnyt puolueen muuttamista järjestöksi, joka on kehittymättömien kerrosten takapajuisten käsitysten vanki sen sijaan, että kohottaisi koko työväenluokan tietoisuutta sen etujoukon tietoisuuden tasalle. Se olisi johtanut siihen, että puolue olisi välttämättömästi lakannut olemasta etujoukko.

Puolue on proletariaatin tietoisuuden korkein ilmentymä, se imee itseensä työväenluokan mitä rikkaimman kokemuksen ja vallankumoukselliset perinteet. Puolueella on aseenaan edistykseksellisin, vallankumouksellinen teoria — yhteiskunnan kehityksen ja luokkataistelun lakien tuntemus, ja siksi se kykenee johtamaan työväenluokkaa.

Puolue ei ole ainoastaan työväenluokan etujoukko, vaan myös sen *järjestynyt joukko-osasto*. Puolue voi täyttää etujoukon tehtävänsä vain järjestäytyneenä työväenluokan yhtenäiseksi, yhteiseksi, yhteisen tahdon, yhteisen toiminnan ja yhteisen kurin sementoimaksi joukko-osastoksi.

Jotta proletariaatin toiminta voisi olla yhtenäistä, tarvitaan yhteistä tahtoa, mutta yhteinen tahto on mahdoton ilman järjestöä. Työväenluokan tietoisena joukko-osastona puolue on sen järjestyneisyyden olennoituma. Puolue voi johtaa menestyksellisesti työväenluokan taistelua vain silloin, kun se on eheä järjestö.

Menshevikit yrittivät pelotella puoluetta sillä, että monet intelligentit jäävät puolueen ulkopuolelle, koska puoluekuri rasittaa heitä eivätkä he sen vuoksi halua liittyä puoluejärjestykseen. Mutta työväenluokan puolue ei tarvitse mieleltään individualistisia intelligenttejä. Proletariaatti ei pelkää järjestöä eikä kuria. Työläisten koko elämä opettaa heitä järjestymään. Kapitalistinen suurtuotanto liittää yhteen ja totuttaa proletariaattia kurinalaisuuteen, luokkataistelu auttaa sitä tajuamaan järjestön ja kurin tarpeellisuuden. Siksi valveutunut työläinen pitää arvossa järjestöä, käsittää, mikä merkitys sillä on taistelussa.

Proletariaatti on erilaista paitsi tietoisuustasonsa, myös järjestyneisyytensä puolesta. Järjestyneisyys ja tietoisuus ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Mitä korkeammalla on tietoisuus, sitä täydellisempää on järjestyneisyys. Työläisten joukossa on myös aivan takapajuisia, järjestymättömiä aineksia ja sellaisia vähän kehittyneitä kerroksia, jotka pystyvät järjestymään vain ammatillisesti. Puolue työväenluokan etujoukkona on proletariaatin täydellisin luokkajärjestö.

Puolueesta tulee luja ja eheä vain ehdolla, että se rakennetaan *sentralismin* pohjalle. Sentralismiperiaate merkitsee, että puolue rakentuu ja toimii yhteisten sääntöjen pohjalla, että sitä johtaa yksi keskuselin, jona on puolueen edustajakokous ja edustajakokousten välisenä aikana Keskuskomitea, ja että kuri on samanlainen kaikille, vähemmistö alistuu enemmistön päätöksiin ja alemmat järjestöt ylempien järjestöelinten päätöksiin.

Koska puolue oli tsaarin itsevaltiuden oloissa illegaalinen, puoluejärjestöt eivät voineet rakentua valinnallisuusperiaatteen mukaisesti, vaan olivat luonteeltaan hyvin konspiratiivisia. Mutta V. I. Lenin oli sitä mieltä, että kun puolueesta tulee legaalinen, puoluejärjestöt rakennetaan *demokraattisen sentralismin* perustalle.

Menshevikit väittivät demagogisesti, että sentralismi muka muuttaa puolueen „tehtaaksi” ja puolueen jäsenet „rattaiksi ja ruuveiksi”. Itseasiassa menshevikit vastustivat puoluekuria, he kiskoivat puoluetta takaisin niihin aikoihin, jolloin jokainen järjestö toimi oman harkintansa mukaan tunnustamatta minäänlaista puolueen yhteisten elinten valtaa. V. I. Lenin kirjoitti:

„...ennen puolueemme ei ollut muodoltaan järjestynyt kokonaisuus, vaan ainoastaan yksityisten ryhmien summa, ja sen vuoksi näiden ryhmien välillä ei voinut ollakaan muita suhteita kuin aatteellinen vaikutus. *Nyt* meistä on

tullut järjestynyt puolue, ja se juuri merkitseekin vallan luomista, aatteiden auktoriteetin muuttamista vallan auktoriteetiksi, alempien puolue-elimien alistumista ylempien tahtoon” (Teokset, 7. osa, s. 353).

Ilman yhden keskuselimen johtoa työväenluokan puolue ei voi olla todella vallankumouksellinen puolue eikä johtaa proletariaatin luokkataistelua.

Yhtenäinen ja sentralistinen puolue ei ole ajateltavissa ilman *kuria*. Järjestö ja kuri ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa, järjestö ei voi olla luja ilman tiukkaa kuria. Käsittelyn ja arvostelun vapaudeksi, toiminnan yhtenäisyydeksi — sellaiseksi V. I. Lenin määritteli työväenpuolueen kurin. Kun päätös on tehty, puolueen kaikkien jäsenten on toimittava kuin yksi mies, sillä järjestyneisyys on toiminnan yhtenäisyyttä.

Boikotoimalla edustajakokouksen ja Keskuskomitean päätöksiä menševikit horjuttivat käytännössä puolueen kuria. He saarnasivat, että edustajakokouksen päätökset eivät ole velvoittavia puolueen jäsenille, semmitenkään „valituille”, johtajille. Mutta työväenluokan puolueessa ei voida säätää sellaista järjestystä, että sen päätökset olisivat velvoittavia rivijäsenille, mutta eivät johtajille. Sellainen „järjestys” muodostuisi vakavaksi vaaraksi puolueen yhtenäisyydelle.

„Intelligenssille ominaisesta individualismista”, V. I. Lenin kirjoitti, „joka jo 1. §:stä käydyissä kiistoissa paljasti itsensä osoittautuen taipuvaiseksi opportunistiseen järkeilyyn ja anarkistisiin fraaseihin, *kaikkalainen* proletaarinen organisaatio ja kuri tuntuvat *orjuutukselta*” (Teokset, 7. osa, s. 343).

Puolueen todellinen yhtenäisyys ei ole ainoastaan aatteellista yhtenäisyyttä, vaan myös järjestöllistä yhtenäisyyttä, joka on mahdoton ilman yhteistä, puolueen kaikkia jäseniä velvoittavaa kuria.

Marxilainen puolue on etujoukon ja työväenluokan miljoonajoukkojen *yhteyden olennoituma*.

V. I. Lenin osoitti virheelliseksi menševikkien väitteen, että kehittyneimpien ainesten erottautuminen sentralistiseksi ja kurinalaiseksi järjestöksi heikentää niiden yhteyttä joukkoihin, että sellaisen periaatteen mukaan rakennettu puolue irtautuu joukoista.

„Päinvastoin”, V. I. Lenin vastasi, „mitä lujempia tulevat olemaan puoluejärjestömme, joihin kuuluvat *todelliset* sosialidemokraatit, mitä vähemmän tulee olemaan häilyväisyyttä ja haparointia puolueen *sisällä*, sitä laajempaa, monipuolisempaa, voimakkaampaa ja hedelmällisempää tulee olemaan puolueen vaikutus sitä ympäröiviin, sen johdettiin *työläisjoukkojen* aineksiin” (sama, s. 248).

Puolueen on huolehdittava jatkuvasti siitä, että sen yhteydet puolueettomiin joukkoihin lisääntyvät ja lujittuvat ja se voittaa luokkansa luottamuksen. Marxilainen puolue ei voi kehittyä, ellei se lujita yhteyksiään työväenjoukkoihin, elleivät joukot sitä tue.

Puolue lujittuu ja sen joukkoyhteydet lisääntyvät, jos puolueen sisällä vallitsee *demokratia* ja harjoitetaan *itsekritiikkiä*.

Täytyy kaikin voimin kohottaa puolueen jäsenistön aktiivisuutta, pyrkiä siihen, että kaikki puolueen jäsenet osallistuisivat puolue-elämän tärkeimpien kysymysten käsittelyyn.

„Jotta tulisimme joukkojen puolueeksi ei vain sanoissa”, V. I. Lenin kirjoitti, „meidän on saatava yhä laajempia joukkoja osallistumaan puolueen kaikkiin asioihin...” (Teokset, 7. osa, s. 103).

Marxilainen puolue katsoo olevansa velvollinen harjoittamaan „itsearvostelua ja paljastamaan armotta omat puutteellisuutensa” (sama, s. 196) nähden siinä tärkeimmän keinon toimintansa puutteellisuuksien voittamiseksi ja puolueen jäsenistön kasvattamiseksi.

Marxilainen puolue on proletariaatin luokkajärjestäytymisen korkein muoto.

V. I. Lenin selitti, että hävittäessään rajan puolueen — poliittisen järjestön — ja työväenluokan väliltä menševikit kielsivät itse asiassa sen, että puolue on työväenliikkeen johtava järjestö.

Marxilainen puolue yhdistää työväenluokan tietoisimpia ja järjestyneimpiä aineksia. Sen aseena on yhteiskunnan kehityksen lakien tuntemus, sillä on selvä ohjelma ja joustava taktiikka. Tällainen puolue on paras koulu työväenluokan johtajien kasvattamiseksi; kehittyneimmät työläiset saavat sen riveissä teoreettista tietoa ja poliittista kokemusta, jotka ovat tarpeen proletariaatin luokkataistelun johtamiseksi sen kaikissa eri muodoissa. Puolue, sen komiteat ja johtajat voittavat työläisjoukkojen luottamuksen osallistumalla proletariaatin jokapäiväiseen taisteluun ja puolustamalla horjumatta sen perusetuja. Kaiken tämän ansiosta puolue saa poliittisena järjestönä mahdollisuuden johtaa proletariaatin kaikkia muita järjestöjä, yhdistää ja yhdenmukaistaa niiden toimintaa, suunnata niiden toiminnan samaan päämäärään, jona on riistojärjestelmän kukistaminen ja sosialistisen järjestelmän pystyttäminen.

V. I. Lenin osoitti, että menševikkien katsomukset, jotka olivat tulleet ilmi väiteltäessä sääntöjen ensimmäisestä pykälästä, olivat kehittyneet nyt yhtenäiseksi opportunistiseksi käsitystavaksi. Menševikkien organisatorisen opportunistin peruspiirteitä olivat nurjamielinen suhtautuminen sentralismiin, kurin vihaaminen, järjestöllisen takapajuisuuden puolustaminen, työväenpuolueen ovien avaaminen pikkuporvarillisille, opportunistis-

tisille aineksille ja se, ettei puoluetta pidetty työväenluokan tärkeimpänä aseena taistelussa proletariaatin diktatuurin ja sosialismin puolesta.

Bolševikkien ja menševikkien peräti erilainen kannanotto organisaatiokysymyksissä ilmensi kahta vastakkaista tendenssiä puolueen rakentamisessa. Bolševikit edustivat proletaarista järjestyneisyyttä ja kuria, menševikit porvarillisen intelligenssin individualismia.

Tämä oli ensimmäinen kerta marxilaisuuden historiassa, kun organisaatorista opportunistia arvosteltiin näin perusteellisesti ja osoitettiin, miten perin vaarallista oli väheksyä järjestön merkitystä työväenliikkeessä. Teoksessaan V. I. Lenin osoitti tavattoman vakuuttavasti, miten valtava oli marxilaisen puolueen merkitys työväenluokan taistelussa erittäinkin historian uudella kaudella, jolloin Venäjällä oli syttymässä suuri kansanvallankumous ja kapitalistinen maailma oli kypsä socialistiseen kumoukseen.

„Proletariaatilla ei ole valtataistelussa muuta asetta kuin organisaatio. Porvarillisessa maailmassa vallitsevan anarkistisen kilpailun hajaannuttamana, pääoman hyväksi tapahtuvan pakonalaisen työnteon masentamana, syödynä vakituisesti täydellisen kurjuuden, villiintyneisyyden ja rappeutuneisuuden ‚pohjalle‘, proletariaatista voi tulla ja se tulee ehdottomasti voittamattomaksi mahdiksi vain siten, että sen aatteellista marxilaisuuden periaatteiden pohjalla tapahtuvaa yhdistymistä lujitetaan aineellisella järjestöyhtenäisyydellä, joka liittää miljoonat työtätekevät työväenluokan armeijaksi. Tämän armeijan edessä ei kestä Venäjän itsevaltiuden raihnaantunut valta eikä kansainvälisen pääoman raihnaantuva valta” (V. I. Lenin, Teokset, 7. osa, s. 400).

„Proletariaatilla ei ole valtataistelussa muuta asetta kuin organisaatio” — tästä Leninin väittämästä tuli bolševismin eräs kulmakivi.

Puolueesta taisteltaessa puolueen jäsenistö osoitti kypsyyttä ja leniniläisten organisaatioaatteiden syvällistä ymmärtämystä. Monet komiteat arvostelivat jyrkästi menševististä „Iskraa”. Uralin komiteat sitoivat puoluetta ja sen järjestöperusteita koskevan kysymyksen välittömästi proletariaatin diktatuurista käytävän taistelun tehtäviin. „Proletariaatin valmistaminen diktatuurivaltaan”, kirjoittivat uralilaiset, „on niin tärkeä organisaatorinen tehtävä, että kaikki muu on alistettava palvelemaan sitä. Tämä valmistaminen on muun muassa mielialan muokkaamista voimakkaan ja vaikutusvaltaisen proletaarisen järjestön hyväksi ja tämän järjestön merkityksen selittämistä” („VSDTP:n III edustajakokous”, asiakirja- ja aineistokokokuva, Gospolitizdat, 1955, s. 146).

V. I. Lenin joutui käymään taistelua puolueen puolesta ilman länsieurooppalaisten sosialidemokraattisten puolueiden johtajain tukea ja vieläpä näiden suoranaisesti vastustaessakin häntä. II Internationalen johtajat esiintyivät V. I. Leniniä vastaan, joka oli rikastuttanut marxilaisuutta esittämällä uusia ajatuksia puolueen merkityksestä, luonteesta ja organisaatioperiaatteista sekä puolueen jäsenistön kasvattamisesta päättäväisessä ja lep-pymättömässä taistelussa opportunistia vastaan. Taistellessaan bolševikkeja vastaan menševikit saattoivat nojautua sen ajan sellaisiin tunnustettuihin auktoriteetteihin kuin A. Bebel ja K. Kautsky.

Bolševikit antoivat II Internationalen johtajille asianmukai-sen vastauksen. Useamman kerran, muun muassa II Internati-onalen Amsterdamin kongressissa v. 1904, bolševikit sanoivat suoraan, että puolueen sääntöjen ensimmäisen pykälän leniniläi-nessä sanamuodossa on otettu varteen saksalaisten sosialidemo-kraattien murehdittava kokemus. Saksan sosialidemokraattisen puolueen säännöissä ei vaadittu, että puolueen jäsenet kuuluisivat johonkin puoluejärjestöön, ja tätä seikkaa opportunistiset ainek-set käyttivät laajassa mitassa hyväkseen puolueen vahingoksi.

Bolševikit kieltäytyivät rakentamasta puoluetta II Internati-onalen puolueiden esikuvan mukaan. Kansainvälisen ja Venäjän työväenliikkeen kokemusten tarkan tutkimuksen ja kriittillisen erittelyn pohjalla he rakensivat Leninin johdolla rohkeasti uudentyyppistä puoluetta.

Kesällä 1904 puolueen tila oli hyvin vaikea. Anastettuaan käsiinsä puolueen keskuselimet menševikkijohtajat alkoivat pirstoa puolueen paikallisjärjestöjä. Menševikkien hajotustyö vahingoitti työväenluokan yhteistoimintaa. Tällainen tila oli sitäkin sietämättömämpi, kun maassa vallitseva vallankumouk-sellinen tilanne vaati puolueen voimien yhteenliittymistä ja pro-letariaatin taisteluhenkistä yksimielisyyttä.

Suuri merkitys puolueen yhteenliittämisessä oli 22 bolševikin neuvottelukokouksella, joka pidettiin V. I. Leninin johdolla Sveitsissä elokuussa 1904. Tässä neuvottelukokouksessa hyväk-sytyssä vetoimuksessa „Puolueelle” puoluejärjestöjä kehoitettiin taistelemaan sen puolesta, että saataisiin koolle III edustaja-kokous, joka hillitsisi menševikit ja valitsisi puolueen tahtoa vastaavan — uuden johdon.

Syys- — joulukuussa 1904 pidettiin kolme konferenssia — eteläisen, Kaukasian ja pohjoisen alueen konferenssit —, joissa oli edustettuna VSDTP:n 13 komiteaa. Näissä konferensseissa muodostettiin enemmistökomiteain byroo (EKB), jonka johtoon tuli V. I. Lenin. Joulukuun 22. p:nä 1904 ilmestyi „Vperjod” („Eteenpäin”) lehden ensimmäinen numero. Tämä lehti oli van-han „Iskran” työn ansiokas jatkaja. Lehden toimituskuntaan kuuluivat V. I. Lenin, V. V. Vorovski, A. V. Lunatšarski, M. S. Olminski.

Bolševikkeja kannattivat suuret teollisuusalueet ja tärkeimmät keskukset: Pietari, Moskova, Riika, Baku, Jekaterinoslav, Odessa, Donbass, Keskinen teollisuusalue, Ural. Ammattivallankumouksellisten perusosa kannatti täydellisesti V. I. Leniniä. Bolševismin puolesta käydyssä taistelussa oli kasvanut uusia puolueytöntekijöitä. Puolue, sen valtaosa oli kokeillut kriittisesti sellaisia johtajia kuin Plehanov, Axelrod, Martov ja hylkäsi heidät ryhmittyen Leninin, johtajansa, ympärille.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Venäjän ensimmäistä vallankumousta edeltänyt kymmenvuotiskausi (vuodet 1894—1904) oli kansan elämässä suurten muutosten aikaa. V. I. Lenin sanoi, että työväenluokan — mahdollisimman vallankumouksellisen voiman — esiinmarssista alkoi uusi aikakausi Venäjän historiassa.

90-luvun puolivälissä päättyi se puoli vuosisataa kestänyt kausi, minkä venäläiset vallankumoukselliset olivat etsineet oikeaa, todella tieteellistä vallankumouksellista teoriaa. Lukemattomien uhrien hinnalla, erilaisten teorioiden käytännöllisen kokeilun ja kriittillisen vertailun tietä vallankumouksellinen ajattelu ja työväenliike päätyi Venäjällä marxilaisuuteen. Syntyi sosialidemokraattinen työväen joukkoliike. Sosialidemokratiassa muodostui kaksi suuntaa — vallankumouksellinen marxilainen suunta ja opportunistinen suunta. V. I. Lenin aloitti leppymättömän taistelun marxilaisuuden puolesta ja perusti Pietariin „Taisteluliiton työväenluokan vapauttamiseksi”, joka oli Venäjän marxilaisen puolueen itu. Marxilaisuuden kehityksessä alkoi uusi, leniniläinen kausi.

20. vuosisadan alussa Venäjällä kypsyi vallankumous; työväenluokka takoi itselleen aatteellis-poliittista asetta tulevia taisteluja varten. V. I. Leninin johtama „Iskra” kävi voittoisan taistelun „ekonomisteja” vastaan, laski pohjan marxilaisen puolueen perustamista varten. VSDTP:n II edustajakokouksesta sai alkunsa bolševikkipuolue, yhteiskunnallisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin puolue.

II edustajakokouksessa ja sen jälkeen bolševikit kävivät päättäväisesti taistelua menševikkejä vastaan. Bolševismin taistelulla menševismii vastaan oli mitä suurin historiallinen merkitys. Se oli taistelua uudentyyppisestä marxilaisesta puolueesta, työväenluokan johtavasta osuudesta itsevaltiutta ja kapitalismia vastaan käytävissä vallankumoustaisteluissa. Se oli taistelua kansainvälisessä työväenliikkeessä esiintyvää opportunistia vastaan.

Tämän taistelun tulesa V. I. Lenin loi opin puolueesta, osoittaen puolueen työväenluokan perusaseeksi taistelussa proletariaatin diktatuurin puolesta, voittoisan kommunistisen

vallankumouksen puolesta. V. I. Lenin oli proletariaatin suuri johtaja, Marxin ja Engelsin opin ansiokas jatkaja. Leninin kirjalliset tuotteet muodostuivat puolueen valtavaksi aatteelliseksi rikkaudeksi, puolueen murtumattomaksi teoreettiseksi perustaksi.

Työväenluokan vallankumouksellisen marxilaisen puolueen ilmaantuminen Venäjälle vaikutti mitä tuntevimminkin maamme ja koko kansainvälisen työväenliikkeen myöhempään vaiheisiin. Sorretuin ja vallankumouksellisin luokka — proletariaatti — lähti ensi kerran historiassa vallankumoukseen oman itsenäisen marxilaisen puolueen.

III LUKU

BOLŠEVIKKIPUOLUE

vuosien 1905—1907 VALLANKUMOUKSESSA

1. Vallankumousliike Venäjällä vuoden 1905 edellä. Venäjän ja Japanin sota. Tammikuun yhdeksäs päivä. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen alku

Venäjän vallankumous kypsyi useita vuosia. Venäjän taloudelliset ja poliittiset olot olivat muodostuneet 20. vuosisadan alussa sellaisiksi, että ne todistivat ilmeisesti vallankumouksellisen purkauksen olevan lähellä. Venäjällä samoin kuin muuallakin maailmassa kapitalismi oli siihen mennessä ehtinyt korkeimpaan ja viimeiseen kehitysvaiheeseensa, imperiaaliin, jolle on luonteenomaista kapitalistisen järjestelmän kaikkien sosiaalisten ja poliittisten ristiriitojen kärjistyminen äärimmilleen.

Imperialismilla oli Venäjällä omat erikoisuutensa. Oli olemassa pitkälle keskittynyt suurteollisuus, jossa kapitalistiset monopolit saivat yhä enemmän jalansijaa. Lukumäärältään vähäinen ryhmä kapitalisteja isännöi kaikkialla maan teollisuudessa ja rahataloudessa. Tämä korkealle kehittynyt kapitalismi punoutui yhteen talouselämässä ja poliittisessa järjestelmässä säilyneiden erittäin voimakkaiden maaorjuuden jäännösten kanssa. Tärkeimpiä sellaisia jäännöksiä olivat tsaarivalta ja tilanherraluokan maanomistus. Feodalismien (maaorjuuden) jäännökset painoivat leimansa maan koko yhteiskuntarakenteeseen. Niistä johtui, että proletariaatin riisto oli muodoiltaan tavattoman raakaa, talonpoikaisto eli äärimmäisessä kurjuudessa ja ei-venäläisiä kansallisuuksia sorrettiin häikäilemättömästi.

Venäjän proletariaatti joutui kokemaan kapitalistisen riiston kaikki kauhut. Vuosien 1900—1903 taluspula kurjisti työtätekevien asemaa entisestäänkin. Ilmaantui lukuisia työttömien armeija. Työttömiä oli yhteensä yli 200 tuhatta. Pulavuosina kapitalistit alensivat jatkuvasti työläisten palkkoja ja pidensivät työpäivää. Vaikka vuoden 1897 laki rajoitti työajan 11½ tuntiin, työpäivät olivat todellisuudessa useimmissa teollisuuslaitoksissa 12—14-tuntisia.

Työväen toimeentulo ja asunto-olot huononivat pulan aikana jyrkästi. Suurin osa työläisistä asui edelleen kellarihuoneissa, tehtaiden läheisyyteen rakennetuissa parakeissa ja asuntokasarmeissa. Jopa porvarillistenkin lehtien täytyi tunnustaa, että „elämä niissä ei eroa sanottavasti pakkotyöväen elämästä”.

V. I. Lenin kirjoitti työväenluokan asemasta:

„Tuhansia ja kymmeniä tuhansia ihmisiä, jotka koko elämänsä ajan ovat raataneet luodakseen muille rikkauksia, tuhoutuu nälänhädän ja alituisen aliravitsemuksen tappamina, kuolee ennen aikaisesta tauteihin, joita hirveät työehdot, kurjat asunto-olot ja levon puute synnyttävät” (Teokset, 5. osa, s. 14).

Työväen talonpoikaiston asema oli tavattoman raskas. Tilanherrojen, etuoikeutetun aatelissäädyn, käsiin oli keskittynyt suuria aloja parasta maata. Vuonna 1905 10,5 miljoonaa maanorjuudellisen riiston köyhdyttämää ja rasittamaa talonpoikaistaloutta omisti 75 miljoonaa desjatiinaa, ja melkein yhtä paljon — 70 miljoonaa desjatiinaa — oli 30 tuhannen suurtilanomistajan hallussa. Maanpuute pakotti talonpojat vuokraamaan maata tilanherroilta orjuuttavilla ehdoilla. Talonpojat maksoivat maasta lähes puoli miljardia kultaruplaa vuosittain.

Tilanherrain lisäksi talonpoikia orjuuttivat myös kulakit. Kulakit olivat keskittäneet käsiinsä puolet kaikista talonpoikain maista ja enemmän kuin puolet työjuhtakannasta. Kulakisto rikastui, mutta laajat talonpoikaisjoukot köyhtyivät. Pelkästään 19. vuosisadan viimeisten kymmenen vuoden aikana hevosettomien ja vain yhden hevosen omistavien talouksien luku kasvoi 5,7 miljoonasta 6,6 miljoonaan. Katovuodet ja nälänhätä olivat talonpoikaiston valtaenemmistön vakainaisia elämänkumppaneita. Talonpoikaisväestöstä lähti joka vuosi 8—9 miljoonaa henkeä ansiotöihin tehtaisiin, rautatierakennuksille, hakkuu- ja uittotöihin, sekatyöläisiksi kaupunkeihin ja jokisatamiin, rengeiksi ja päiväläisiksi kulakkitalouksiin.

Pienimmistäkin esivaltaa vastaan tehdyistä „rikkomuksista” tai verojen maksussa tapahtuneesta viivästymisestä talonpoikia ruoskittiin ja heidän omaisuuttaan myytiin. Ruumiinrangaistuksia sovellettiin talonpoikiin virallisesti aina vuoteen 1903 ja tosiasiallisesti myöhemminkin.

V. I. Lenin kirjoitti talonpoikien elämästä vuoden 1905 aattona:

„Koko reforminjälkeinen nelikymmenvuotiskausi on ollut tätä yhtämittaista epätalonpoikaistumista, hidasta ja tuskallista kuolemista. Talonpojan elintaso poljettiin kurjuuden tasalle: hän asui samoissa suojissa elukkain kanssa, kävi ryysyissä, söi maltsaa... Talonpojat olivat

alituaisesti nälänhädässä ja katovuosina, jotka toistuivat yhä useammin ja useammin, heitä kuoli kymmeniä tuhansia nälkään ja kulkutauteihin” (T e o k s e t, 4. o s a, s. 405).

Tilanherrojen ja kapitalistien harjoittaman sorron teki kaksin verroin raskaammaksi se mielivalta, johon kaikkea elävää ja edistyksellistä vainonnut tsaarin itsevaltius oli syyllistynyt. Armeija, poliisi- ja oikeuslaitos, koko tsaristinen valtiojärjestelmä suojeli riistäjien etuja.

Kaikenlaatuinen sorto — tilanherrojen ja kapitalistien harjoittama sorto, kansallisuussorto — yhdessä itsevaltiuden despoottisen poliisikomennon kanssa teki kansanjoukkojen aseman sietämättömäksi, kärjisti ja syvensi tavattomasti luokkaristiriitoja. Yhteiskuntakehityksen oleelliset tarpeet, työväen ja talonpoikien elinedut vaativat pakottavasti ennen kaikkea tilanomistajien herruuden ja tsaristisen monarkian hävittämistä. Vain vallankumous saattoi ratkaista nämä tehtävät.

Vallankumousta välittömästi edeltäneinä vuosina työväenluokan ja talonpoikaiston poliittinen aktiviteetti lisääntyi ja niiden mieliala vallankumouksellistui nopeasti. Näinä vuosina proletariaatti asettui avoimesti kaikkia riistäjäluokkia ja tsaarin hallitusta vastaan, esittäen vaatimuksia, jotka olivat omiaan yhdistämään maan kaikkia demokraattisia voimia. Eräissä teollisuuskaupungeissa järjestettiin v. 1904 poliittisia lakkoja ja mielenosoituksia. Joulukuussa puhkesi bolševistisen komitean johtama mahtava Bakun proletaarien lakko. Lakko päätyi työläisten voittoon. Bakun työläisten joukkoliike aiheutti myötätuntolakkoja Pietarissa ja muissa Venäjän kaupungeissa.

Työväenluokka oli vallankumouksellisessa aktiivisuudessaan esimerkkinä talonpoikaistolle. Talonpojat nousivat eri puolilla Venäjää yhä useammin taisteluun. Työväenluokan ja talonpoikaiston esiintymiset vaikuttivat poliittisesti muihin yhteiskunta-kerroksiin. Ylioppilaat alkoivat liikehtiä vaatien poliittisia vapauksia.

Bolševikit opettivat proletariaattia käyttämään kaikkia tsaarivaltaa vastustavia aineksia vallankumouksen hyödyksi paljastaen samaan aikaan johdonmukaisesti liberaalisen porvariston politiikan ja sen pyrkimykset sopia tsaarihallituksen kanssa.

Puolan, Baltian maiden, Suomen, Taka-Kaukasian ja muiden alueiden kansallinen porvaristo oli oppositiomielisempää kuin venäläinen porvaristo, koska tsaristinen monarkia harjoitti paitsi poliittista ja maaorjuudellista myös kansallista sortoa. Sorrettujen kansallisuuksien porvaristo halusi vapautua venäläisestä tsaarivallasta päästäkseen tilanteen herraksi ja voidakseen riistää vapaasti työtätekeviä. Mutta kapitalismin kehityksen seurauksena näiden kansakuntien sisällä muodostui työväenluokka, joka kävi luokkataistelua paitsi tsaarivaltaa, myös

„omaa” kansallista porvaristoaan vastaan. Sen vuoksi Venäjän kansallisten alueiden porvaristo oli perin epäjohdonmukainen oppositiomielisyydessään ja myöntyi sopimaan tsaarivallan kanssa. Vaikka Puolan suurporvaristo, aatelisto ja papisto tahtoivatkin Puolaan nähden suoritettavan pikku uudistuksia, ne suhtautuivat sovinnollisesti venäläiseen tsaarivaltaan, koska se suojeli heidän luokkaetujaan. Suomen kansan sorretusta asemasta huolimatta Suomen porvaristo ja suurmaanomistajat korostivat, että ne pysyvät lojaalisina tsaarivallalle. Latviassa ja Eestissä saksalaiset tilanherra-paronit olivat tsaarin hallituksen tukena. Monet heistä samoin kuin Gruusian ja Suomen tilanomistaja- ja porvaristoluokan huippukerrostien edustajat olivat korkeissa viroissa tsaarivallan hallituskoneistossa.

Vain työväenluokka taisteli johdonmukaisesti kaikkinaista kansallisuussortoa vastaan vaatiensa tsaarivallan sortamille kansoille täydellistä itsemääräämisoikeutta. Sorrettujen kansallisuuksien proletariaatti nousi venäläisen työväen esimerkkiä seuraten yhä useammin taisteluun tsaarivaltaa vastaan ja vastustamaan maaorjuudellista, luokka- ja kansallisuussortoa.

Laajenevan vallankumousliikkeen vaikutuksesta tsaarin hallitus pyrki saamaan liberaalisen porvariston puolelleen tekemällä sille vähäisiä myönnytyksiä. Vuoden 1904 lopulla alkoi, kuten siihen aikaan sanottiin, „vapaamielisyiden kevät”. Hallitus salli porvariston ja semstvoelinten järjestää edustajakokouksia ja juhlapäivällisiä. Liberaalisen porvariston ja tilanomistajain edustajat pitivät näissä tilaisuuksissa puheita perustuslain tarpeellisuudesta ja siitä, ettei olisi haitaksi, jos porvariston edustajia saataisiin lähemmäksi hallitusvaltaa.

Menševikit esittivät „semstvokampanja”-suunnitelmansa. He kehottivat työläisiä käymään juhlatilaisuuksissa taivuttamassa porvaristoa esiintymään tsaarin hallituksen edessä kansan nimissä. Työväki jätettiin siten laahustamaan liberaalisen porvariston perässä.

Tämän vastapainoksi bolševikit kehottivat työväkeä marssimaan kaduille eikä liberaalien juhliin, osoittamaan mieltään itsevaltiutta vastaan kaikkien taistelevien vallankumouksellisten voimien eturinnassa. Bolševikkien ja menševikkien väliset erimielisyydet syvenivät siis vuoden 1905 edellä hyvin jyrkästi. Niiden erimielisyyksien lisäksi, joita oli syntynyt II edustajakokouksessa organisaatiokysymyksistä ja jotka olivat kärjistyneet jatkuvasti, syntyi erimielisyyttä taktiikkakysymyksissä, siitä, millainen tuli olla puolueen linjan voimistuvassa vallankumousliikkeessä.

Tammikuussa 1904 puhjennut Japanin sota kärjisti kaikkia Venäjän yhteiskuntaelämän ristiriitoja ja joudutti vallankumoustopahtumia. Venäjän ja Japanin sota oli ensimmäisiä imperialismin aikakauden sotia. Sen perussyynä oli japanilaisen ja

venäläisen imperialismin intressien yhteentörmäys. Japanin hallitsevat luokat olivat ryöstäneet Kiinaa monia vuosia. Japani pyrki valtaamaan Korean ja Mantšurian, lujittamaan asemiaan Aasian mantereella. Tsaarivalta, jonka V. I. Lenin luonnehti „sotilaallis-feodaaliseksi imperialismiksi”, harjoitti vuorostaan omaa anastuspolitiikkaansa Kaukoidässä. Sinne perustettiin toimilupien nojalla liikeyrityksiä tsaarin ja häntä lähinnä olevien piirien itsekkäitä etuja silmällä pitäen. Venäjän porvaristo etsi uusia markkina-alueita.

Aavistaan joutuvansa vastakkain muiden imperialististen valtioiden kanssa Japani valmistautui voimaperäisesti sotaan. Se sai rahallista ja diplomaattista tukea Amerikan ja Englannin imperialismilta, joka kannusti Japania hyökkäämään Venäjälle laskelmoiden sodan heikentävän sekä Japania että Venäjää. Venäjä ei ollut valmis sotaan. Mutta tsaarivalta harjoitti seikkailupolitiikkaa luullen saavansa sodan avulla estetyksi lähestyvän vallankumouksen. „Helppo” voitto Japanista olisi tsaarivallan laskelmien mukaan tuonut uusia alusmaita, uusia vientimarkkinoita, kohottanut itsevaltiuden arvovaltaa ja auttanut murskaamaan sisäisen vallankumousliikkeen.

Tsaarivallan laskelmat osoittautuivat paikkansapitämättömiksi. Tietäen hyvin, etteivät tsaarin armeija ja laivasto olleet taisteluvalmiita, Japanin imperialistit hyökkäsivät salakavalasti, sotaa julistamatta Venäjän Tyynenmeren eskaaderin ja Port Arthurin linnoituksen kimppuun. He antoivat yllättäen raskaan iskun Kaukoidässä oleville Venäjän sotavoimille.

Venäläiset joukot taistelivat urhoollisesti. Mutta sotaan valmistautumattomana, lahjattomien ja taitamattomien kenraalien (kuten Kuropatkinin) sekä amiraalien (kuten Rožestvenskin) johtamana tsaarin armeija kärsi tappion toisensa jälkeen. Ensimmäisen ja toisen Tyynenmeren eskaaderin tuho, maajoukkojen tappio Mukdenin edustalla ja Port Arthurin kukistuminen puhuivat siitä, että sota oli menetetty. Tsaarin itsevaltius oli kärsinyt häpeällisen tappion.

Sodan yhteydessä VSDTP:n oli ensi kerran ratkaistava kysymys, miten työväenluokan on suhtauduttava oman maan hallituksen käymään imperialistiseen sotaan. V. I. Lenin, bolševikit antoivat selvän vastauksen tähän kysymykseen. Sotaa ei käyty Venäjän eikä Japanin kansojen etujen vuoksi, vaan tsaarin itsevaltiuden ja Venäjän imperialismin sekä toisaalta Japanin imperialismin ja Japanin hallitsevien luokkien etujen vuoksi. Sen tähden bolševikit vastustivat sotaa, selittivät kansalle sen olevan luonteeltaan epäoikeutettua ja kehottivat taistelemaan sotaa käyvää itsevaltiutta vastaan.

Bolševikkipuolue oli ainoa sosialidemokraattinen puolue, joka esitti tunnuksiksi oman maansa hallituksen tappion sodassa. Bolševikit todistivat, että tsaarivallan tappio sodassa ei merkitse kansan tappiota, vaan päinvastoin koituu kansan hyödyksi.

Tsaarivallan tappio johtaa vallankumouksen puhkeamiseen Venäjällä, auttaa kukistamaan tsaarivallan ja auttaa kansanvallankumousta voittoon. V. I. Lenin kirjoitti:

„Venäjän vapausasia ja Venäjän (sekä maailman) proletariaatin sosialismin puolesta käymän taistelun asia riippuu hyvin suuresti itsevaltiuden sotilaallisista tapoista” (Teokset, 8. osa, s. 39).

Tämän leniniläisen linjan mukaista oli myös bolševististen paikallisjärjestöjen toiminta työläisten, talonpoikien, sivistyneistön ja armeijaan kutsuttujen sotamiesten keskuudessa. Ne julkaisivat julistuksia ja lentolehtisiä, joissa tehtiin selkoa sodan todellisista syistä ja paljastettiin tsaarin itsevaltius. Bolševikit kehottivat taistelemaan sotaa ja tsaarivaltaa vastaan. Bolševikkien vallankumouksellis-marxilainen asenne Venäjän ja Japanin sotaan nähden auttoi heitä sittemmin ottamaan oikean linjan vuosien 1914—1918 imperialistisessa sodassa.

Menševikkien asennoituminen oli toisenlaista. He esittivät tunnuksen „rauha hinnalla millä hyvänsä” sitomatta tätä tunnusta itsevaltiuden vastaiseen vallankumoukselliseen taisteluun. Täten menševikit pohjustivat sen ilmi puolustuskantaisen toimintaohjelmansa, jota he noudattivat vuosien 1914—1918 sodassa.

Sotaan suhtauduttiin Venäjällä alun alkaen epäsuopeasti. Kaikki vallankumoukselliset ja demokraattiset kansankerrokset käsittivät Venäjän armeijan tappion olevan seurausta ei ainoastaan sotalaitoksen, vaan koko itsevaltiuden mädännäisyydestä. Japanin sodassa kärsitty tappio oli mitä ankarin isku tsaarin hallituksen arvovallalle.

Venäjän ja Japanin sota toi uusia onnettomuuksia työkansalle. Se järkytti talouselämää, saattoi kulkulaitoksen sekasortoon ja tyhjensi valtion kassan. Elämä kävi maassa yhä kalliimmaksi. Työläisten reaalipalkat laskivat melkein 25 prosenttia. Samaan aikaan porvariston huippukerrokset ja intendentuurin virkamiehet kahmivat ennenkuulumattomia voittoja. Maaseudulla asepalveluskutsunnat veivät talonpoikaisperheistä työkykyiset miehet, aiheuttivat nurinaa ja tyytymättömyyttä talonpoikien keskuudessa.

Sota oli viimeinen pisara, joka sai kansan kärsivällisyyden läikähtämään yli laidan. Maassa muodostui syvä vallankumouksellinen kriisi.

Tsaarin hallitus koetti kaikin keinoin hillitä vallankumousliikettä. Siinä tarkoituksessa se käytti hyväkseen kaikkia mahdollisia, jopa mitä katalimpiakin keinoja. Pappi Gapon perusti v. 1904 ohranan toimeksiannosta Pietarin työläisten keskuuteen zubatovilaista järjestöä muistuttavan yhdistyksen. Tammikuun alussa 1905, kun Putilovin tehtaalla puhkesi lakko, jota muiden tehtaiden työläiset tukivat, Gapon esitti provokaatiotarkoituk-

nessa ehdotuksen, että työläiset lähtisivät kulkueena Talvipalatsille viemään anomuskirjelmää tsaarille.

Bolševikit eivät kyenneet estämään sitä. Menševikkien hajotustoiminnan tuloksena Pietarissa oli VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen kolme sosialidemokraattista järjestöä: Pietarin bolševistinen komitea, Pietarin menševikkien ryhmä ja sovittelijain ryhmä (primirenetsit). Sosialidemokraattisten järjestöjen tällainen tila vaikutti haitallisesti pääkaupungin työväenliikkeeseen.

Bolševikit paljastivat Gaponin provokatorisen hankkeen ja varoittivat, että tsaari voi järjestää työläisille verilöylyn. Pietarin komitean lentolehtisessä sanottiin:

„Vapaus ostetaan verellä, vapaus valloitetaan ase kädessä, ankarissa taisteluissa. Älkäämme pyytäkö tsaarilta, älkäämme edes vaatiko häneltä, älkäämme nöyristelkö vannoutuneen vihollisemme edessä, vaan syöskäämme hänet valtaistuimelta... Työläisten vapautus voi olla vain työläisten oma asia, teidän on turhaa odottaa vapautta niin papeilta kuin tsaareiltakin... Alas sota! Alas itsevaltiutus! Eläköön kansan aseellinen kapina! Eläköön valankumous!”

Työläisten kokouksiin osallistuneiden bolševikkien vaikutuksesta anomuskirjelmään sisällytettiin sellaiset vaatimukset kuin poliittisista syistä tuomittujen yleinen armahtaminen, poliittinen vapaus, ministerien edesvastuu kansaan nähden, kaikkien yhdenvertaisuus lain edessä, työn oikeus taistella pääomaa vastaan, omantunnonvapaus, 8 tunnin työaika ja useat muut sosialidemokraattisen ohjelman mukaiset vaatimukset. Anomuskirjelmä päättyi sanoihin, joista ilmeni työtätekevien raskas asema: „Kärsivällisyytemme on lopussa. Meille on koittanut se kauhea hetki, jolloin kuolema on parempi kuin sietämättömien kärsimysten jatkuminen... Meillä on vain kaksi tietä: joko tie vapauteen ja onneen tahi tie hautaan...”

Mutta siihen aikaan suuri osa työläisistä uskoi yhä vielä tsaariin. Sunnuntaina tammikuun 9. päivänä yli 140 tuhatta Pietarin työläistä lähti rauhallisena kulkueena kirkkolippuja, ikoneja ja tsaarin muotokuvia kantaen Talvipalatsille.

Bolševikkien varoitukset osoittautuivat oikeiksi. Tsaarin käskystä sotaväki otti aseettomat työläiset, heidän vaimonsa ja lapsensa vastaan yhteislaukauksin, sapelin- ja nagaikaniskuun. Yli tuhat henkeä sai surmansa, lähes viisi tuhatta haavoittui.

Pääkaupungin työtätekevän väestön keskuudessa nousi suutumuksen myrsky. „Meillä ei ole enää tsaaria! huusivat tuhannet ihmiset petomaisesta verilöylystä järkyttyneinä. Työläiset alkoivat aseistautua. He torjuivat sankarillisesti Pietarin kaduilla sotamiesten ja kasakkain rynnäköit.

Siitä lähtien tammikuun 9. päivää on sanottu Verisunnun-
taiksi. Tämä päivä edisti suuresti Venäjän työläisten poliittista
heräämistä. Työläisille selvisi, kenen etuja tsaari ja tsaarin
hallitus puolustavat. Työläisten usko tsaariin oli hävitetty
kivääritulella. Vastaukseksi Talvipalatsin edustalla suoritettiin
hin ampumisiin kaikkialla maassa puhkesi vastalauselakkoja.
Työläisten ja sotaväen aseelliset yhteenotot jatkuivat Pietarissa
tammikuun 10. p:nä. Moskovassa alkoi tammikuun 10. p:nä
yleislakko. Riian proletariaatti julisti tammikuun 13. p:nä lakon
ja järjesti poliittisen mielenosoituksen. Poliisivoimien kanssa
syntyneessä kahakassa sai surmansa 70 ja haavoittui lähes
200 henkeä. Tammikuun 14. p:nä puhkesi yleislakko Varso-
vassa. Tiflisissä tammikuun 18. p:nä puhjenneesta yleislakosta
alkoi poliittisten lakkojen kausi Taka-Kaukasian kaupun-
geissa.

Saatuana ensimmäiset tiedot tammikuun 9. p:n tapahtumista
V. I. Lenin kirjoitti:

„Työväenluokka sai suurenmoista kansalaissoittoa-
peutusta; proletariaatin vallankumouksellinen kasvatus edistyi
päivässä pitemmälle kuin mitä se olisi voinut edistyä har-
maan, arkisen, tylsän elämän kuukausina ja vuosina. Pie-
tarin sankarillisen proletariaatin tunnus: „kuolema tahi
vapaus!” kiirii nyt kaikuna kautta koko Venäjän” (Teok-
set, 8. osa, ss. 82—83).

Vuoden 1905 tammikuun 9. päivä nostatti työväen joukot
kaikkialla maassa taisteluun tsaarivaltaa vastaan. Pelkästään
tammikuussa 1905 osallistui lakkoihin 440 tuhatta työläistä, siis
enemmän kuin koko edellisenä kymmenvuotiskautena.

Tammikuun 9. päivän jälkeen tapahtumat kehittyivät myrs-
kyn lailla. Maassa *alkoi vallankumous*.

Vuoden 1905 vappuna oli lähes 200:ssa Venäjän kaupungissa
poliittisia lakkoja, joiden tunnuksena oli „Alas itsevaltius!”.
Vapunpäivän lakot ja mielenosoitukset Puolan kaupungeissa
päättyivät laajaan aseelliseen yhteenottoon sotaväen kanssa.
Bakussa lakko jatkui kaksi viikkoa.

Proletariaatin taistelu sai myös satamiljoonaisen talonpoi-
kaismassan keskuudessa aikaan vallankumouksellista kuuhun-
taa. Jo helmikuussa 1905 puhkesi talonpoikaislevottomuuksia
Orelin, Voronežin ja Kurskin kuvernementeissa. Talonpoikien
liikehtiminen levisi kuvernementista toiseen. Keväällä talonpojat
ryhtyivät omavaltaisesti kyntämään tilanherrojen omistamia
maita, laiduntamaan karjaansa tilanherrojen mailla ja valtaa-
maan niittymaita. Tämä liikehtiminen oli erikoisen voimakasta
Volganvarren seuduilla, Baltian maissa, Taka-Kaukasiassa ja
Puolassa. Kylissä järjestettiin kokouksia ja mielenosoituksia.
Keväällä 1905 oli monin paikoin sosialidemokraattien järjestä-
miä maataloustyöläisten lakkoja.

2. Bolševikkien arvio vallankumouksen luonteesta, liikkeelle-panevista voimista ja tehtävistä. Puolueen III edustajakokous

Puolueen lujittamisella ja sillä, mitä linjaa puolue noudattaisi vallankumouksessa, oli ratkaiseva merkitys työläisten ja talonpoikien vallankumouksellisen taistelun menestyksellisen johtamisen mielessä. Mutta menševikkien hajotustoiminnan tuloksena VSDTP oli siihen aikaan jakautunut kahtia. II edustajakokouksen jälkeen puoluetta oli vaivannut syvälinen kriisi, minkä pohjimmaisena syynä oli, kuten V. I. Lenin sanoi, „II edustajakokouksen vähemmistön sitkeä haluttomuus alistua sen enemmistön tahtoon” (Teokset, 8. osa, s. 433).

V. I. Lenin toimi tarmokkaasti saadaksesen mahdollisimman pian koolle III edustajakokouksen, joka määrittäisi, minkälaista taktiikkaa puolueen tuli noudattaa alkaneessa vallankumouksessa, ja tiivistäisi sen rivejä VSDTP:n ohjelman pohjalla.

Edustajakokoukseen oli kutsuttu kaikkia VSDTP:n järjestöjä, mutta menševikit kieltäytyivät osallistumasta edustajakokouksen työhön ja kokoontuivat erikseen Geneveen. Osanottajien vähälukuisuuden vuoksi (kokoukseen saapui edustajia ainoastaan 9 komiteasta) menševikit eivät rohjenneet nimittää kokousta edustajakokoukseksi, vaan julistivat sen puolueyöntekijäin konferenssiksi.

III edustajakokous pidettiin Lontoossa huhtikuun 12.—27. p:nä 1905. Siinä oli saapuvilla 38 osanottajaa 20 bolševistisesta komiteasta, etupäässä suurten teollisuuskeskusten edustajia. Edustajakokouksen työtä johti V. I. Lenin. Osanottajien joukossa olivat mm. A. A. Bogdanov, V. V. Vorovski, R. S. Zemljatška, N. K. Krupskaja, M. M. Litvinov, A. V. Lunatšarski, M. G. Tshakaja.

Edustajakokouksessa käsiteltiin laajenevan vallankumouksen peruskysymyksiä ja määriteltiin proletariaatin tehtävät vallankumouksen johtajana. Käsiteltävinä olivat sellaiset kysymykset kuin aseellinen kapina, suhtautuminen hallituksen taktiikkaan kumouksen edellä, väliaikainen vallankumoushallitus, suhtautuminen talonpoikaisliikkeeseen, puolueesta irronnut osa (menševikit), VSDTP:n julkinen poliittinen esiintyminen ym.

„Venäjän proletariaatti”, sanottiin VSDTP:n III edustajakokouksesta annetussa tiedotuksessa, jonka oli kirjoittanut V. I. Lenin, „pystyy täyttämään velvollisuutensa loppuun saakka. Se pystyy asettumaan aseellisen kansankapinan johtoon. Se ei pelästy väliaikaiseen vallankumoushallitukseen osallistumisen vaikeaa tehtävää, jos tuo tehtävä lankeaa sille. Se pystyy torjumaan kaikki vastavallankumoukselliset yritykset, musertamaan armotta kaikki vapauden viholliset, puolustamaan omalla ruumiillaan

demokraattista tasavaltaa, ajamaan vallankumouksen tietä läpi koko minimiohjelmamme. Venäjän proletarien ei ole pelättävä, vaan kiihkeästi toivottava tällaista lopputulosta. Voittamalla tulevassa demokraattisessa vallankumouksessa me astumme siten jättiläisaskelen kohti sosialistista päämääräämme, päästämme koko Euroopan vapaaksi taantumuksellisen sotilasvallan raskaasta ikeestä ja autamme veljiämme, koko maailman tietoisia työläisiä... kulkemaan nopeammin, päättäväisemmin ja rohkeammin sosialismia kohti” (s a m a, ss. 429—430).

III edustajakokouksen hahmottelema strateginen suunnitelma edellytti, että vallankumouksen ensimmäisessä vaiheessa proletariaatti, liittoutuen koko talonpoikaiston kanssa ja eristäen porvariston, taistelee porvarillis-demokraattisen vallankumouksen *voiton* puolesta, mikä merkitsee itsevaltiuden kukistamista ja demokraattisen tasavallan pystyttämistä, maaorjuuden kaikkien jäännösten hävittämistä. Tällöin työväenluokan velvollisuutena ei ole vain välitön osallistuminen porvarillis-demokraattiseen vallankumoukseen ja antaumuksellinen taistelu sen voiton puolesta, vaan myös vallankumouksen johtaminen. Seuraavassa vaiheessa proletariaatin täytyy taistella porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittämiseksi viivyttämättä sosialistiseksi vallankumoukseksi.

Venäjän porvaristo oli kyvytön johtamaan vallankumousta ja viemään sen päätökseen, koska se ei ollut kiinnostunut itsevaltiuden kukistamisesta, vaan pyrki ainoastaan rajoittamaan tsaarin valtaa ja sopimaan tsaarivallan kanssa. Monarkian ja maaorjuuden jäännösten säilyminen oli porvaristolle edullista, koska se saattoi nojautua niihin taistellesaan proletariaattia vastaan. Työväenluokan liittolaisena saattoi olla vain talonpoikaisto, joka pyrki tekemään lopun maaorjuuden jäännöksistä maaseudulla, saamaan käsiinsä tilanherrojen maat ja vapautumaan tsaarin sekä tilanherrojen ikeestä. Kaiken tämän talonpoikaisto saattoi saavuttaa ainoastaan vallankumouksen täydellisen voiton tuloksena.

Tätä strategista suunnitelmaa vastaavaksi edustajakokous suunnitteli myös puolueen taktillisen linjan ja totesi, että puolueen ja työväenluokan tärkein ja ensivuoroinen tehtävä on *aseellisen kapinan* järjestäminen. Lähtien siitä, että proletariaatti esittää johtavaa osaa yleisdemokraattisessa vallankumousliikkeessä, edustajakokous osoitti, että „proletariaatin järjestäminen välittömään, aseellisen kapinan muodossa tapahtuvaan taisteluun itsevaltiutta vastaan on puolueen tärkeimpiä ja kiireellisimpiä tehtäviä nykyisenä vallankumouksellisena ajankohtana” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, I o s a, s. 77). Kaikkia puoluejärjestöjä kehoitettiin tekemään proletariaatille selkoa ei ainoastaan tulevan aseellisen kapinan poliitti-

sesta merkityksestä, vaan myös sen käytännöllisestä järjestelypuolesta.

Edustajakokous tähdensi, että kumouksen edellä ja sen aikana järjestetyillä poliittisilla joukkolakoilla on erikoisen tärkeä merkitys. Se kehotti ryhtymään mitä tarmokkaimpiin toimenpiteisiin proletariaatin aseellisten voimien järjestämiseksi, laatimaan ennakolta aseellisen kapinan suunnitelman sekä huolehtimaan kapinan välittömästä johtamisesta perustamalla sitä varten erikoisryhmiä puolueyöntekijöistä.

Tärkeimpiä edustajakokouksessa käsiteltyjä taktillisia kysymyksiä oli kysymys väliaikaisesta vallankumoushallituksesta, joka syntyisi tsaarivallan kukistumisen ja kansan vallankumouksen voiton tuloksena. Bolševikit olivat sitä mieltä, että väliaikaisen vallankumoushallituksen tulee olla voittaneiden luokkien diktatuurihallitus, ts. sen tulee olla *proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattista diktatuuria*.

Edustajakokous määritteli linjan, jota puolueen tuli noudattaa talonpoikaisliikkeeseen nähden vallankumouksen nousukaudella. III edustajakokous esitti vaatimuksen tilanherrojen, kruunun, kirkon, luostarien maiden ja apanaasimaiden konfiskoinnista (ts. korvauksettomasta pakkoluovutuksesta talonpoikien hyväksi). Tässä vaatimuksessa ilmeni konkreettisesti, että bolševikkien linjana oli työväenluokan liittoutuminen koko talonpoikaiston kanssa porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa. Tämä vaatimus oli omiaan nostamaan talonpoikaistoa taisteluun itsevaltiaan tsaarin ja tilanherrojen valtajärjestelmää vastaan. Edustajakokous kehotti perustamaan vallankumouksellisia talonpoikaiskomiteoita kaikkialle ja viipymättä sekä suorittamaan vallankumouksellisdemokraattisia uudistuksia alhaalta käsin. Kaikki puoluejärjestöt velvoitettiin myös „pitämään pyrkimisperänään maalaisproletariaatin itsenäistä järjestämistä, sen liittämistä yhteen kaupunkilaisproletariaatin kanssa sosialidemokraattisen puolueen lipun alle ja sen edustajien saamista talonpoikaiskomiteoihin” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, I o s a, s. 81).

Täten bolševikit saattoivat liikkeelle valtavat talonpoikaisreservit, jotka olivat valmiit taistelemaan itsevaltiutta vastaan yhdessä kaupunkiproletariaatin kanssa ja sen johtamina.

Päätöslauselmassaan „Puolueesta irtautuneesta osasta” edustajakokous tuomitsi menševikkien opportunistiset katsomukset niin organisaatio- kuin taktiikkakysymyksissäänkin. Ottaen huomioon, että vallankumouksen laajetessa proletariaatin voimien yhdistäminen oli ehdottoman välttämätöntä, edustajakokous katsoi samalla sallittavaksi, että menševikkejä kannattaneet puolueen jäsenet, eritoten työläiset, osallistuvat puoluejärjestöjen toimintaan, kuitenkin ehdolla, että he alistuvat puolueen edustajakokousten päätöksiin, noudattavat puolueen sääntöjä ja puoluekuria. Keskuskomitean tehtäväksi annettiin laskea hajalle

ne menševistiset järjestöt, jotka kieltäytyvät tunnustamasta III edustajakokouksen päätöksiä.

III edustajakokous muutti sääntöjen ensimmäisen pykälän sanamuotoa, joka oli hyväksytty Martovin ehdotuksesta II edustajakokouksessa. Se hyväksyi sääntöjen ensimmäisen pykälän sanamuodoksi Leninin ehdottaman sanamuodon. Tällä seikalla oli erittäin tärkeä merkitys myöhemmin jatkettaessa taistelua uudentyypin puolueen lujittamiseksi. Yksi tärkeimpiä leniniläisiä organisaatioperiaatteita tuli näin ollen vahvistetuksi VSDTP:n säännöissä.

Edustajakokous teki lopun puolueessa vallinneesta kaksikeskusjärjestelmästä (Keskuskomitea ja Pää-äänenkannattaja) ja valitsi yhden johtavan keskuslimen — Keskuskomitean. Sen johdosta, että „Iskra” oli joutunut menševikkien käsiin ja ajoi opportunistista linjaa, III edustajakokous antoi Keskuskomitean tehtäväksi perustaa uuden pää-äänenkannattajan, „Proletaari” lehden. Lehden toimittajaksi valittiin V. I. Lenin.

Menševikit antoivat Geneven konferenssissaan aivan toisen arvion vallankumouksen luonteesta, liikkeellepanevista voimista ja tehtävistä. Heidän mielestään Venäjän vallankumouksen tuli, samoin kuin aikaisemmin Länsi-Euroopan vallankumousten, tapahtua porvariston johdolla ja johtaa, jos se voitti, porvariston herruuteen.

Menševikit väittivät, että proletariaatilla ei ole itsenäisiä tehtäviä vallankumouksessa. He olivat sitä mieltä, että työväen tehtävänä on tukea porvaristoa ja huolehtia siitä, ettei porvaristo luopuisi vallankumouksesta joukkojen päättäväisen vallankumouksellisen toiminnan seurauksena. Menševikit vastustivat sitä, että proletariaatti esittäisi johtavaa osaa vallankumouksessa, eivätkä tunnustaneet myöskään talonpoikaiston vallankumouksellista osuutta.

Menševikit vastustivat erikoisen kiihkeästi aseellisen kapinan järjestämistä, mikä vastasi täydellisesti heidän opportunistista työväenliikkeen „vaistonvaraisuuden teoriaansa” ja heidän kielleistä suhtautumisestaan siihen, että puolueella olisi aktiivinen johto-osuus vallankumouksessa. Kapina, he sanoivat, on vaistonvarainen prosessi eikä sitä voida valmistella. Plehanov, Axelrod, Martov sekä muut menševikkijohtajat todistelivat, että kapina vain säikäyttäisi pois porvariston ja että kapinan valmistelu ei ole työväenluokan puolueen asia. Tässä kuten kaikessa muussakin kautta koko linjan menševikit omaksuivat pääasiallisesti saman asenteen kuin II Internationalen opportunistit.

VSDTP:n III edustajakokous määritteli ilman menševikkejä ja menševikkejä vastaan taistellen sen linjan, jota puolue oli noudattava alkaneessa vallankumouksessa. Bolševikit olivat tosiasiallisesti itsenäinen puolue, jolla oli oma ohjelmansa, omat sääntönsä, oma taktillinen linjansa, omat järjestönsä, omat sanomalehtensä ja Keskuskomiteansa. Kaksi edustajako-

kousta — kaksi puoluetta. Sellaiseksi luonnehti V. I. Lenin VSDTP:ssa v. 1905 vallinneen tilanteen.

III edustajakokouksen päätöksiä, puolueen strategista suunnitelmaa ja taktillista linjaa V. I. Lenin perusteli kaikinpuolisesti kirjassaan „Sosialidemokratian kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallankumouksessa”. Tämä teos, joka antoi erittäin suuren panoksen tieteellisen sosialismin teoriaan, on kirjoitettu kesä- ja heinäkuussa 1905.

V. I. Lenin tutki ja selitti ensi kerran marxilaisuuden historiassa, mitkä ovat imperialismin aikakaudella tapahtuvan porvarillis-demokraattisen vallankumouksen erikoisuudet, sen liikkeellepanevat voimat ja näköalat. Hän arvosteli murhaavasti menševikkien opportunistisia ja marxilaisuudenvastaisia kannottoja puolueen vallankumousteorian, -strategian ja -taktiikan kysymyksissä sekä menševikkejä tukeneiden II Internationalen johtajien reformistisia periaatteita.

Venäjällä alkanut vallankumous oli luonteeltaan ja tehtäviensä puolesta porvarillinen, ts. sen tarkoituksena oli tsaarin itsevaltiuden kukistaminen ja maaorjuudellisen järjestyksen rippeiden hävittäminen. Se ei asettanut välittömäksi tehtäväkseen kapitalistisen järjestelmän hävittämistä. Venäjän porvarillisella vallankumouksella, osoitti V. I. Lenin, oli kuitenkin joukko uusia piirteitä ja erikoisuuksia, joiden ansiosta se erosi perinpohjaisesti kapitalismin nousukaudella tapahtuneista Länsi-Euroopan porvarillisista vallankumouksista.

Erotukseksi Lännen porvarillisista vallankumouksista Venäjän vallankumouksen tärkein liikkeellepaneva voima ja johtaja oli proletariaatti. Joskin vallankumous oli luonteeltaan porvarillis-demokraattinen, niin proletariaatin johtavan osuuden ja itsevaltiutta vastaan käytettyjen taistelukeinojen (lakot sekä aseellinen kapina) puolesta se oli proletaarinen.

Samalla Venäjän vallankumous oli talonpoikaismallinen vallankumous, koska sen päätehtävänä oli tilanherrain maanomistuksen hävittäminen. Talonpoikaisto oli tämän vallankumouksen liikkeellepanevia voimia, proletariaatin lähin liittolainen, koska se saattoi vain työväenluokan johdolla saada haltuunsa tilanherrojen maat ja vapautua itsevaltiuden sekä tilanherrojen ikeestä.

Mitä tulee porvaristoon, niin sen edut olivat punoutuneet kiinteästi yhteen tsaarivallan etujen kanssa. Proletariaatin vallankumouksellisuuden säilyttämänä se ei ollut eikä voinutkaan olla vallankumouksen liikkeellepaneva voima. Porvariston oppositiohenki lamaantui sitä enemmän, mitä pitemmälle vallankumous kehittyi, ja porvaristo teki suoranaisen sovinnon tsaarivallan kanssa, siirtyi vastavallankumouksen leiriin. Tekemällä sovinnon tsaarivallan kanssa se yritti tyrehdyttää vallankumouksen.

„Meillä porvarillisen vallankumouksen voitto ei ole mahdollinen *porvariston voittona*”, V. I. Lenin kirjoitti. „Tämä tuntuu paradoksaaliselta, mutta se on tosi. Talonpoikaisvaltainen väestö, tuohon väestöön kohdistuva maaorjuudellinen (puoliksi maaorjuudellisen) suurmaanomistuksen hirveä paino, jo sosialistiseksi puolueeksi järjestyneen proletariaatin voima ja tietoisuus — kaikki nämä seikat tekevät meidän porvarillisen vallankumouksemme luonteeltaan *erikoiseksi*” (Teokset, 15. osa, s. 45).

Pohjaten Venäjän vallankumouksen peruspiirteiden ja erikoisuuksien tieteelliseen marxilaiseen analyysiin V. I. Lenin kehitteli ja selitti teoksessaan „Kaksi taktiikkaa” sellaiset kysymykset kuin

proletariaatin hegemonia porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa;

työväenluokan ja talonpoikaiston liitto porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa sekä proletariaatin ja talonpoikaisköyhälistön, kaupungin ja maaseudun kaikkien puoliprolaarien joukkojen liitto sosialistisessa vallankumouksessa; aseellinen kapina tsaarin itsevaltiuden kukistamisen ja vallankumouksen voittoon viemisen peruskeinona;

työväenluokan ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattinen diktatuuri ja väliaikainen vallankumouhallitus sen valtiollisena elimenä;

porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittyminen sosialistiseksi vallankumoukseksi;

proletariaatin poliittinen puolue sinä ratkaisevana edellytyksenä, jota ilman proletariaatti ei voi täyttää tehtävänsä kansanvallankumouksen johtajana.

Vallankumouksen kohtalo riippui siitä, mitä osaa työväenluokka tulisi esittämään, kansanvallankumouksen johtajan vaiko porvariston apulaisen osaa. V. I. Lenin näki kaksi mahdollista vallankumouksen lopputulosta: joko ratkaiseva voitto tsaarivallasta ja demokraattisen tasavallan perustaminen tai tsaarivallan ja kaikkein itsekkäimpien ja epäjohdonmukaisimpien porvaristokerroksien välinen lehmäkauppa, ellei riitä voimia viedä vallankumousta voittoon. Työväenluokan ja laajojen kansanjoukkojen etujen mukaista on saada täydellinen voitto tsaarivallasta. Mutta se on mahdollista vain siinä tapauksessa, että työväenluokka asettuu vallankumouksen johtajaksi.

V. I. Lenin osoitti, ettei Venäjän työväenluokka kärsi niinkään paljon kapitalismista kuin sen puutteellisesta kehityksestä. Maaorjuudellisten suhteiden osittainen säilyminen jarrutti tuotantovoimien kehitystä ja esti työväenluokkaa laajentamasta taisteluaan sosialistisen vallankumouksen ja sosialismin voiton puolesta. Sen vuoksi työväenluokan perusehdot vaativat puh-

distamaan maan mitä pikimmin kaikista maaorjuuden jäännöksistä.

Voidakseen tulla todella *vallankumouksen johtajaksi* proletariaatilla piti olla ensinnäkin *liittolainen*, jolle oli etua vallankumouksen ratkaisevasta voitosta. Toiseksi proletariaatin oli syrjäytettävä ja *eristettävä* liberaalinen porvaristo, joka yritti tukahduttaa vallankumouksen tekemällä työläisten ja talonpoikien kustannuksella sovinnon tsaarivallan kanssa.

„Vain proletariaatti voi taistella johdonmukaisesti demokratismin puolesta”, V. I. Lenin kirjoitti. „Se voi taistella voitokkaasti demokratismin puolesta vain sillä ehdolla, jos sen vallankumoukselliseen taisteluun yhtyvät talonpoikaisjoukot” (Teokset, 9. osa, s. 46).

Päinvastoin kuin menševikit, jotka väittivät talonpoikaiston olevan taantumuksellista, V. I. Lenin opetti, että talonpoikaiston perusedut tekevät sen luonnostaan proletariaatin liittolaiseksi ja jyrkän demokraattisen mullistuksen kannattajaksi. Vain vallankumouksen tietä voidaan hävittää tilanherrain maanomistus ja saavuttaa demokraattiset vapaudet. Vain proletariaatti saattaa tukea talonpoikaistoa loppuun saakka tässä taistelussa.

Talonpoikaisto ei ollut kokoomukseltaan yhtäläistä. Se muodostui talonpoikaisköyhälistöstä — talonpoikaiston perusjoukosta —, keskivarakkaista talonpojista ja maaseudun porvaristosta (kulakeista). Tämä oli eräänä synnä sen häilyväisyyteen. Talonpoikaiston häilyväisyys erosi kuitenkin perinpohjin porvariston häilyväisyydestä. Talonpoikaiston perusedut vaativat tilanherrain maanomistuksen lakkauttamista ja maaorjuuden jäännösten täydellistä hävittämistä. V. I. Lenin arvosteli murhaavasti menševikkien opportunistisia kannanottoja, jotka tiesivät liberaalisen porvariston hegemoniaa vallankumouksessa ja vallankumouksen korvaamista pikku uudistuksilla.

Porvaristolle on edullisempaa, V. I. Lenin kirjoitti, että välttämättömät porvarillis-demokraattiset muutokset tapahtuisivat reformien, uudistusten, eivätkä vallankumouksen tietä, „että nämä uudistukset kehittäisivät mahdollisimman vähän rahvaan, so. talonpoikaiston ja erikoisesti työläisten, vallankumouksellista omatoimisuutta, aloitteellisuutta ja tarmoa, sillä muuten työläisille tulee sitä helpommaksi „muuttaa kivääri olalta toiselle”, kuten ranskalaiset sanovat, so. suunnata porvaristoa itseään vastaan se ase, jolla porvarillinen vallankumous varustaa heidät...” (Teokset, 9. osa, s. 36).

V. I. Lenin perusteli kirjassaan syvällisesti niitä proletariaatin taistelumuotoja ja -keinoja, jotka takaavat vallankumouksen voiton. Päinvastoin kuin menševikit, jotka pitivät itsepintaisesti kiinni reformistisista taistelutavoista, V. I. Lenin piti *aseellista kapinaa* ratkaisevana tsaarivallan kukistamiskeinona. Tsaarivalta nojasi sotilasvoimaan — armeijaan ja poliisilaitokseen.

Vain aseiden voimalla, voitokkaan aseellisen kapinan avulla voitiin murskata tämä voima, kukistaa tsaarivalta ja pystyttää demokraattinen tasavalta Venäjälle. V. I. Lenin osoitti, että vallankumous on tehnyt aseellisen kapinan *välttämättömäksi*. Ensi kerran Marxin ja Engelsin jälkeen V. I. Lenin asetti aseellisen kapinan järjestämisen käytännön tehtäväksi, jota palvelemaan on alistettava puolueen koko toiminta vallankumouksen aikana.

Nostattaakseen joukoissa vallankumouksellista tarmokkuutta ja vetääkseen ne mukaan avoimeen aseelliseen taisteluun tsaarivaltaa vastaan puolueen esittämien poliittisten tunnusten tulee olla erikoisen läheisiä ja ymmärrettäviä kansalle. Tällaisia tunnuksia olivat bolševikkien mielestä 8 tunnin työajan saattaminen heti voimaan vallankumouksellisin keinoin, vallankumouksellisten talonpoikaiskomiteoiden perustaminen demokraattisten uudistusten, jopa tilanherrojen maiden konfiskoimisenkin suorittamiseksi maaseudulla, poliittiset joukkolakot, työväen aseistaminen ja vallankumouksellisen armeijan muodostaminen.

V. I. Lenin piti tavattoman tärkeänä sitä, että työläiset itse saattaisivat alhaalta käsin kaikkialla voimaan *kahdeksan tunnin työajan* ja että talonpojat panisivat toimeen demokraattisia uudistuksia maaseudulla. Tämä oli uutta taktiikkaa, joka innosti joukkoja aktiivisuuteen ja luovaan aloitteellisuuteen. Tämän taktiikan soveltaminen lamautti valtiovallan koneiston, teki sen kyvyttömäksi taistelemaan vallankumousta vastaan.

Uudeksi ja tärkeäksi aseeksi muodostui proletariaatille ominaisen taistelukeinon — *poliittisen joukkolakon* käyttö, millä oli ensiarvoinen merkitys mobilisoitaessa joukkoja taisteluun tsaarivaltaa vastaan. V. I. Lenin ratkaisi uudella tavalla vallankumouksen peruskysymyksen — *valtiolta* kysymyksen. V. I. Lenin todisti, että voitokkaan porvarillis-demokraattisen vallankumouksen, jossa proletariaatti esiintyy hegemonina, täytyy johtaa proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattiseen diktatuuriin eikä suinkaan vallan joutumiseen porvariston käsiin, kuten aikaisemmissa porvarillisissa vallankumouksissa on tapahtunut.

„Vallankumouksen ratkaiseva voitto tsarismista' on *proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattista diktatuuria...*”, kirjoitti V. I. Lenin.

„Ja sellainen voitto tulee olemaan nimenomaan diktaatturia, so. sen täytyy välttämättä nojata sotilasvoimaan, joukkojen aseistamiseen, kapinaan eikä joihinkin 'laillista', 'rauhallista tietä' luotuihin laitoksiin” (Teokset, 9. osa, s. 41).

Työläisten ja talonpoikien etujen mukaisten vallankumouksellisten uudistusten suorittaminen kohtaa epätoivoista vastarintaa tsaarivallan, tilanherrojen ja suurporvariston taholta.

Tarvitaan diktatuuria, jotta voitaisiin murskata tämä vastarinta, torjua vastavallankumouksen yritykset, viedä päätökseen porvarillis-demokraattinen vallankumous, suojata sen saavutukset ja raivata puhtaaksi areena sosialismin puolesta käytävää taistelua varten. Tämä ei kuitenkaan olisi vielä sosialistista, vaan demokraattista diktatuuria.

Proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattisen diktatuurin poliittisena elimenä olisi aseistautuneeseen kansaan nojaava *väliaikainen vallankumoushallitus*. Väliaikainen vallankumoushallitus varmistaisi vallankumouksen saavutukset, tukahduttaisi vastavallankumouksellisten vastarinnan ja toteuttaisi VSOTP:n minimiohjelman, ts. pystyttäisi demokraattisen tasavallan, saattaisi voimaan kahdeksan tunnin työajan ja konfiskoisi tilanherrojen maat.

V. I. Leninin mielestä sosialidemokraattien osallistuminen vallankumoushallitukseen ei ollut ainoastaan mahdollista, vaan suotuisissa olosuhteissa välttämätöntäkin. Heidän osallistumisensa takaisi sen, että säälimätön taistelu vastavallankumousta vastaan jatkuu, että valvotaan työväenluokan omia intressejä ja että vallankumousta kehitetään edelleen. Tämän ohella oli järjestettävä niin, että väliaikaista vallankumoushallitusta painostettaisiin alhaalta käsin, työväenluokan ja työtätekevien laajojen kerrosten taholta. Sekä hallitukseen osallistuminen että alhaaltakäsin tapahtuva painostus ovat omiaan lujittamaan ja laajentamaan vallankumouksen saavutuksia, auttavat toteuttamaan käytännössä sosialidemokraattien minimiohjelman sekä luomaan edellytykset porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymiselle sosialistiseksi.

V. I. Lenin paljasti vahingolliseksi sen menševikkien kannan, ettei vallankumoushallitukseen pitänyt osallistua, ja osoitti, että sellainen kanta merkitsee käytännössä vallankumouksen johdon luovuttamista porvariston käsiin.

Lenin kehitti teoksessaan *teorian porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymisestä sosialistiseksi vallankumoukseksi*. II Internationalen opportunistit olivat jättäneet unohtuksiin sellaiset Marxin aatteet kuin keskeytyksetön (permanentti) vallankumous ja proletariaatin liittoutuminen talonpoikaiston kanssa tällaisen vallankumouksen välttämättömänä edellytyksenä. Marxin vallankumouksellisten aatteiden vastapainoksi esitettiin opportunistinen kaava, jonka mukaan porvarillista vallankumousta erotti proletarisesta vallankumouksesta pitkä ajanjakso. Tämä antivallankumouksellinen kaava perustui siihen, että kiistettiin proletariaatin johtoasema talonpoikaistoon nähden, kiistettiin proletariaatin hegemonia porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa.

Marxin keskeytyksetön vallankumous -idean V. I. Lenin kehitti johdonmukaiseksi teoriaksi porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymisestä sosialistiseksi vallankumoukseksi.

Tämän teorian mukaan proletariaatin hegemonia porvarillisessa vallankumouksessa, kun proletariaatti ja talonpoikaisto ovat liitossa keskenään, on kehittyvä proletariaatin hegemoniaksi sosialistisessa vallankumouksessa, jolloin proletariaatti on liitossa talonpoikaisköyhälistön sekä muiden puoliproletaaristen aineiden kanssa. Proletariaatin ja talonpoikaiston demokraattisen diktatuurin tarkoituksena on valmistaa maaperää proletariaatin sosialistiselle diktatuurille.

„Itsevaltiuden vastarinnan murtamiseksi voimakeinoin ja epäroivän porvariston paralysoimiseksi proletariaatin on suoritettava loppuun demokraattinen vallankumous liittäen mukaansa talonpoikaisjoukot. Porvariston vastarinnan murtamiseksi voimakeinoin ja epäroivän talonpoikaiston ja pikkuporvariston paralysoimiseksi proletariaatin on suoritettava sosialistinen vallankumous liittäen mukaansa väestöjoukkojen puoliproletaariset ainekset”
(V. I. Lenin, Teokset, 9. osa, s. 85).

Perustellessaan oppia porvarillisen vallankumouksen kehittymisestä sosialistiseksi V. I. Lenin osoitti, että Venäjän yhteiskunta- ja talousjärjestelmässä on olemassa siihen objektiiviset edellytykset. Monilukuiset maaorjuuden jäännökset ja suhteellisen korkealle kehittynyt kapitalismi ovat aiheuttaneet Venäjällä kahdenlaisia ristiriitoja. Ristiriidat tuotantovoimien kehityksen ja puolittain maaorjuudellisten tuotantosuhteiden välillä loivat edellytykset porvarillis-demokraattiselle vallankumoukselle. Ristiriidat tuotantovoimien kasvun ja kapitalististen tuotantosuhteiden välillä loivat välttämättömät objektiiviset edellytykset porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymiselle sosialistiseksi vallankumoukseksi.

Tästä seurasi kaksi sosiaalista sotaa: yleiskansallinen sota tsaaria ja tilanherroja vastaan, demokraattisen tasavallan puolesta ja toinen — proletariaatin taistelu porvaristoa vastaan proletariaatin diktatuurin puolesta, sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseksi. Vuosina 1905—1907 oli etualalla yleiskansallinen taistelu itsevaltiuden kukistamiseksi. Työväenluokan kutsumuksena oli nousta taisteluun „koko kansan ja erikoisesti talonpoikaiston eturinnassa täydellisen vapauden puolesta, johdonmukaisen demokraattisen vallankumouksen puolesta, tasavallan puolesta! Kaikkien työtätekevien ja riistettyjen eturinnassa sosialismin puolesta!” (V. I. Lenin, Teokset, 9. osa, s. 99).

V. I. Lenin tähdensi ponnekkaasti, että vallankumousta on kehitettävä jatkuvasti aina siihen asti, kunnes sosialistinen vallankumous voittaa. Artikkelissaan „Sosialidemokratian suhde talonpoikaisliikkeeseen” V. I. Lenin osoitti:

„...demokraattisesta vallankumouksesta me alamme siirtyä heti ja täysin voimiemme, tietoisien ja järjestyneen

proletariaatin voimien mukaisesti sosialistiseen vallankumoukseen. Me olemme keskeytyksettömän vallankumouksen kannalla. Me emme pysähdy puolitiehen” (s a m a, s. 223).

Länsi-Euroopan opportunistien sekä Venäjän menševikkien katsomusten mukaan proletariaatti esiintyy sosialistisessa vallankumouksessa yksin, ilman liittolaisia, kaikkia ei-proletaarisia luokkia ja yhteiskuntakerroksia vastaan. Opportunistit eivät tunnustaneet kaupunkien ja maaseudun puoliproletaaristen joukkojen vallankumouksellisia mahdollisuuksia, vaikka nämä väestöainekset olivat pääoman ahdistamia ja riistämiä ja saattoivat sen vuoksi olla proletariaatin uskollisia liittolaisia taistelussa kapitalismia vastaan. Tästä seurasi se väärä johtopäätös, ettei olosuhteita voida katsoa otollisiksi sosialistiselle vallankumoukselle, ennen kuin proletariaatti muodostuu yhteiskunnan taloudellisen kehityksen tuloksena kansakunnan enemmistöksi.

Leninin esittämä sosialistisen vallankumouksen teoria kumosi nämä mitä vahingollisimmat opportunistiset dogmit, jotka tuomitsivat proletariaatin toimeentuloon.

Tärkeimpiä ehtoja, joista riippui porvarillis-demokraattisen vallankumouksen voitto ja tuon vallankumouksen kehittyminen sosialistiseksi vallankumoukseksi, oli V. I. Leninin mielestä työväenluokan itsenäisen poliittisen puolueen olemassaolo. Tämän puolueen tehtävänä oli vallankumouksellisen taistelun johtaminen ja järjestäminen. Proletariaatti kykenee esittämään hegemonin osaa tässä vallankumouksessa ainoastaan siinä tapauksessa, tähdensi V. I. Lenin, jos se on ryhmittynyt yhtenäiseksi ja itsenäiseksi poliittiseksi voimaksi vallankumouksellisen-marxilaisen puolueen lipun alle, puolueen, joka johtaa proletariaatin taistelua myös käytännöllisesti eikä vain aatteellisesti.

Leninin esittämä sosialistisen vallankumouksen teoria ei kumonnut ainoastaan venäläisten menševikkien ja II Internationalen reformistien teorioita, vaan myös Trotskin „permanentivallankumouksen” teorian. Väärentäen Marxin ajatusta permanentista (keskeytyksettömästä) vallankumouksesta Trotski kiisti proletariaatin hegemonian porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa ja talonpoikaiston vallankumouksellisen osuuden, kiisti proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattisen diktatuurin. Hän esitti muodoltaan vasemmistolaisen, mutta sisällöltään opportunistisen tunnuksen „ilman tsaaria, mutta työväenhallitus”. Tällainen harppaus vallankumouksen porvarillis-demokraattisen vaiheen ylitse olisi vain johtanut proletariaatin eristymiseen monimiljoonaisista talonpoikaisjoukoista ja vallankumouksen tappioon.

Leninin vuonna 1905 kehittänyt vallankumousteoria antoi bolševikkipuolueelle tieteellisesti perustellun strategian ja taktiikan. Se sisälsi jo melkein kaikki peruselementit sellaista

johtopäätöstä varten, että sosialismin voitto on aluksi mahdollinen yhdessä erillisessä kapitalistisessa maassa. Tällaisia elementtejä olivat teesit proletariaatin hegemoniasta vallankumouksessa, työväenluokan ja talonpoikaiston välisestä liitosta, uudentyypin puolueen johtavasta ja suuntaavasta osuudesta vallankumouksessa, porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymisestä sosialistiseksi vallankumoukseksi. Johtopäätöksen sosialismin voiton mahdollisuudesta yhdessä maassa V. I. Lenin teki v. 1915. V. I. Lenin rikastutti marxilaisuutta uudella sosialistisen vallankumouksen teorialla, joka muodostui proletariaatin mahtavaksi aatteelliseksi aseeksi sen taistellessa voitosta.

3. Vallankumouksen nousu. Yleisvenäläinen poliittinen lakko. Neuvostojen perustaminen. Joulukuun aseellinen kapina

Vallankumoustaapahtumien kulku vahvasti oikeiksi III edustajakokouksen päätökset. Vallankumousliikkeen aalto kohosi päivä päivältä yhä korkeammalle. Lakkotaistelu muuttui luonteeltaan sitkeämmäksi ja hyökkäävämmäksi ja oli varsin järjestynyttä.

Toukokuussa 1905 alkanut Ivanovo-Voznesenskin lakko kesti 72 päivää. Se oli esimerkki työläisten lujudesta ja muodostui mainioksi kouluksi, joka kasvatti joukkoja poliittisesti. Lakkoa johtamaan oli valittu Työväen valtuutettujen (edustajien) neuvosto. Vallankumoustaistelujen kulussa tästä neuvostosta kehkeytyi eräs ensimmäisiä Työläisten edustajien neuvostoja. Lakkotaistelua ohjasi Ivanovo-Voznesenskin bolševikkijärjestö, jonka johdossa olivat F. A. Afanasjev ja M. V. Frunze, ja siinä olivat aktiivisesti mukana työläis-bolševikit S. I. Balašov, J. A. Dunajev, F. N. Samoilov. Työläiset pitivät julkisia joukkokokouksia ja muita kokoustilaisuuksia, joissa laadittiin vaatimukset, harkittiin, mitä oli vastattava tehtailijoille ja suunniteltiin alustavasti, miten jatkettaisiin taistelua. Bolševikit pitivät samoissa tilaisuuksissa esitelmää ja luentoja työväenliikkeen tehtävistä. Kaikki tämä muodostui työväen „sosialistiseksi yliopistoksi”. Šujan, Orehovo-Zujevon ja muiden kaupunkien kutomatyöläiset yhtyivät Ivanovo-Voznesenskin työläisten lakoon. Tsaarivallan viranomaiset panivat toimeen verilöylyn työläisten taltuttamiseksi.

Ivanovon työläisten ampumisten johdosta puhjennut vastalausemyrsky vyöryi yli koko Venäjän. Lodzin työläiset kävivät kesäkuussa 1905 kolme päivää barrikaditaistelua poliisia ja sotaväkeä vastaan. V. I. Lenin kirjoitti, että tämä ei merkinnyt „vain uutta näytettä vallankumouksellisesta innostuksesta ja sankaruudesta, vaan myös korkeampia taistelumuotoja” (Teokset, 8. osa, s. 533). Uralilla olivat lakkotaistelussa kärkijoukkona Permin ja Jekaterinburgin (Sverdlovskin) metallimie-

het, Zlatoustin tehtaiden asesepät, Nadeždinskin ja Nižni-Tagilin rautatehtaiden työläiset, Tšeljabinskin, Ufan ja Jekaterinburgin rautatieläiset. Työväen valtuutettujen (edustajien) neuvostot, joita vuoden 1905 keväällä oli muodostunut Alapajevskissa, Nadeždinskissa, Motovilihassa, Nižni-Tagilissa ja Uralin muissa teollisuuskeskuksissa, muuttuivat lakkojärjestöistä vallankumouksen kehityksen johdosta yleisen vallankumoustaistelun elimiksi.

Latvian työläiset kamppailivat sankarillisesti ja uhrautuivasiesti. Nikolajevissa, Jekaterinoslavissa, Harkovissa, Luganskissa, Mariupolissa, Gorlovkassa sekä muilla paikkakunnilla poliittiset lakot kehittyivät mellakoiksi poliisivoimia ja sotaväkeä vastaan. Kesäkuussa oli yleislakko Tiflisissä ja sitten Kutaisissa, Batumissa sekä Tšiaturassa. Kolme neljäsosaa Bakun kaikista öljykentistä ja muista tuotantolaitoksista joutui kesä- ja heinäkuun aikana lakkotaistelun piiriin. Elokuussa Bakun proletaarien yleislakon aikana oli aseellisia yhteenottoja sotaväen kanssa.

Venäjän työväenluokka oli lakkotaistelujen päätyttyä poliittisesti entistä kypsyneempi ja karaistuneempi ja keräsi voimia ryhtyäkseen ratkaisevaan taisteluun tsaarivaltaa vastaan.

Kesällä 1905 alkoi kaikkialla syntyä puolilegaaalisia ammattiyhdistyksiä. Samalla kun ammattiliitot suojelivat työväen taloudellisia etuja, ne esittivät jo siihen aikaan useita mitä tärkeimpiä poliittisia vaatimuksia. Bolševikit osallistuivat aktiivisesti ammattiliittojen perustamiseen ja toimintaan, mikä vaikutti suuresti Venäjän ammattiliittojen, kuten proletariaatin luokkataistelujärjestöjen koko myöhäisempään kehitykseen.

Käymällä johdonmukaista vallankumouksellista taistelua proletariaatti näytti talonpoikaistolle, millä tavalla on taisteltava tsaarin valtajärjestelmää vastaan. Työväenluokan taistelun voimistumista seurasi talonpoikaisliikkeen voimistuminen. Vuoden 1905 keväällä ja kesällä talonpoikaisliike käsitti lähes viidesosan ja syksyllä enemmän kuin puolet kihlakunnista. Ukrainassa ja Baltian maissa puhkesi maataloustyöläisten lakkoja. Erittäin voimakkaaksi paisui talonpoikaisliike Volgan varrella, monilla Ukrainan seuduilla, Baltian maissa ja Gruusiassa.

Proletariaatin liike yhdessä talonpoikaiskapinoiden kanssa horjutti tsaarin armeijaa ja sotalaivastoa. Bolševikit panivat v. 1905 alulle uhrimieltä ja uskallusta vaativan toiminnan armeijassa ja laivastossa. VSDTP:n Keskuskomitea lähetti J. F. Dubrovinskin, J. M. Jaroslavskin, R. S. Zemljatškan ja muita tunnettuja toimihenkilöitä suorittamaan puoluettyötä sotaväen keskuudessa.

Vallankumouksellisessa työssään sotilaiden ja matruusien keskuudessa bolševikit sovelsivat erilaisia toimintamuotoja ja -menetelmiä: julkaisivat sanomalehtiä ja lentolehtisiä, järjestivät kokouksia, perustivat kerhoja. Tämän toiminnan ansiosta

bolševikkijärjestöjen vaikutus sotilaiden ja matruusien keskuudessa voimistui huomattavasti ja yhteydet työläisiin paranivat. Tsaarin armeijan tappio Kaukoidässä vallankumouksellisesti yhä enemmän sotaväen mielialaa.

Ensimmäiseksi sotilaiden ja matruusien tyytymättömyyden joukkoilmaukseksi muodostui panssarilaiva „Potjomkinilla” kesäkuussa 1905 puhjennut kapina. Ensimmäisen kerran historiassa sotalaivan miehistö nosti vallankumouksen lipun ja nousi taisteluun vallitsevaa järjestelmää vastaan. Kapinaan nousut alus saapui Odessaan. Mutta kaupungin bolševikkikomiteassa ei ollut yksimielisyyttä, komitea oli vangitsemisten heikentämä, eivätkä menševikit nostattaneet Odessan työväkeä kapinaan „Potjomkinin” matruusien tukemiseksi.

Matruusien uljuudesta huolimatta kapina epäonnistui, koska siltä puuttui oikea johto. Se oli vasta ensimmäinen vallankumouksellisen taistelun koe tsaarin sotaväessä. Mutta kapinalla oli jo sinänsäkin tavattoman suuri merkitys. Ajatus siitä, että armeijan sekä laivaston liittyminen työväenluokan kanssa yhteiseen taisteluun tsaarivaltaa vastaan on tarpeellista ja mahdollista, kävi selvemmäksi ja läheisemmäksi työläisille, talonpojille ja varsinkin sotilaiden sekä matruusien laajoille joukoille. Vallankumouksellisen armeijan luominen muodostui ajankohtaiseksi kysymykseksi.

„Potjomkinin” kapinan jälkeen bolševikit tehostivat vallankumouksellista toimintaansa sotaväen keskuudessa. Vuoden 1905 kesällä ja syksyllä oli kymmeniä sotilaiden ja matruusien vallankumouksellisia esiintymisiä. Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien erilliset esiintymiset olivat paisumassa koko Venäjää käsittäväksi vallankumoukselliseksi paloksi.

Tsaarivalta yritti myönnytyksillä ja lupauksilla kääntää kansaa pois vallankumoustaistelusta. Elokuun 6. p:nä 1905 julkaisiin manifesti Valtakunnanduuman koollekutsumisesta (tätä duumaa on sanottu Bulyginin duumaksi tsaarin ministerin Bulyginin, duuman muodostamista koskevan ehdotuksen laatijan, nimen mukaan). Tsaarin hallitus kiiruhti lopettamaan Venäjän ja Japanin sodan. Elokuun lopulla 1905 allekirjoitettiin rauhansopimus Japanin kanssa.

Duuman avulla tsaarivalta yritti tehdä lopun vallankumouksesta, ohjata sitä monarkistisen perustuslaillisuuden raiteille. Kutsumalla koolle duuman tsaari halusi niin ikään tehdä lopun liberaalisen porvariston oppositiomielisestä kuohunnasta. Liberaalinen porvaristo pelkäsi itsekin vallankumousta, vaikka samalla pelottelikin sillä tsaaria. Bulyginin duuman oli määrä muodostua tilanherrojen, kapitalistien ja mitättömän vähälukuisen suurtilonpoikaiston kokoukseksi. Se oli luonteeltaan vain neuvotteleva kokous, ts. sillä oli tsaarin neuvotteluelimenä oikeus käsitellä tiettyjä kysymyksiä. Tämä oli kansanedustuksen törkeää väärennystä.

Bolševikit kehottivat työläisiä ja talonpoikia boikotoimaan aktiivisesti kansanvastaista duumaa ja keskittivät koko agitaatiokampanjansa tunnuksiin: aseellinen kapina, vallankumouksellinen armeija, väliaikainen vallankumousohallitus. Menševikit suhtautuivat myötämielisesti duumaan pitäen sitä „vapausliikkeen käännekohtana” ja vaativat yhteistoimintaa liberaalien kanssa duumavaali-ilveilyssä, puoltaen parlamentaarista, reformistista linjaa. Menševikkien taktiikka duumakysymyksessä valoi tosiasiallisesti vettä liberaalisen porvariston myllyyn, auttoi sitä petkuttamaan kansanjoukkoja ja vieroittamaan näitä pois vallankumoustaistelusta.

Venäjän sosialidemokraattisten järjestöjen konferenssi, joka kokoontui Riikaan syyskuussa 1905 päättämään, mitä taktiikkaa oli noudatettava Valtakunnanduuman suhteen, hyväksyi bolševikkien esittämän linjan, jonka mukaan Bulyginin duumaa oli boikotoitava aktiivisesti, ja tuomitsi menševikkien politiikan, osallistumisen duuman työhön. Eivät ainoastaan työläiset, vaan myös talonpojat ja sivistyneistön edistyksellisin osa olivat tämän taktiikan, duuman aktiivisen boikotoinnin, kannalla. Bulyginin duumaa vastaan järjestettyä boikottikampanjaa bolševikit käyttivät keinona kaikkien vallankumouksellisten voimien mobilisointiseksi, poliittisten joukkolakkojen järjestämiseksi ja aseellisen kapinan valmistelemiseksi.

Vuoden 1905 kesällä ja syksyllä valmisteltiin voimaperäisesti poliittista yleislakkoa. Bolševikkien valtava organisaatio- ja agitaatiotyö edisti vallankumouksen kehittymistä. Syyskuussa alkoi Moskovan kirjaltajain lakko, jota tukivat muiden teollisuuslaitosten työläiset. Lakon aikana järjestettiin joukkokokouksia ja mielenosoituksia. Moskovan kaduilla syntyi aseellisia yhteenottoja työläisten ja poliisiin sekä sotaväen kesken.

Moskovan työläisten syyskuun lakko muodostui proletariaatille hyväksi poliittiseksi kouluksi. Poliittisesta joukkolakosta, johon liittyi vallankumouksellisia joukkokokouksia, mielenosoituksia ja aseellisia kahakoita poliisia vastaan, tuli levinnein työväenluokan taistelumuoto. Taistelun kulussa syntyi viiden ammattialan työläisten — kirjaltajien, metallimiesten ja tupakka-teollisuuden työntekijöiden, puuseppien ja rautatieläisten — Neuvosto. Yhä uusia työläiskerroksia liittyi bolševikkien johdolla poliittiseen taisteluun.

Lokakuun 6. p:nä VS DTP:n Moskovan komitea teki päätöksen poliittisen yleislakon aloittamisesta Moskovassa. Lakko levisi nopeasti kaikkiin teollisuuskeskuksiin ja laajeni koko Venäjää käsittäväksi lakoksi. Rautatieliikenne ja teollisuuslaitokset pysähtyivät. Posti- ja lennätinlaitos eivät toimineet.

Lokakuun lakko paisui proletariaatin mahtavaksi poliittiseksi joukkoliikkeeksi. Lakkotunnuksina olivat itsevaltiuden kukistaminen, Bulyginin duumaan kohdistettu aktiivinen boikotti, Perustavan kokouksen koollekutsuminen ja demokraattisen

tasavallan pystyttäminen. Lakkoileviin työläisiin yhtyi pikku-virkailijoita, ylioppilaita, koululaisia, asianajajia, lääkäreitä, insinöörejä ym. Lakkoon osallistui yli kaksi miljoonaa henkeä. Koko maata käsittävä poliittinen lakko oli vakuuttava todiste bolševikkipuolueen ja kansanjoukkojen yhteydestä ja bolševikkien tunnusten ajankohtaisuudesta.

Lokakuun lakossa ilmeni Venäjän eri kansallisuuksiin kuuluvien työläisten yhteyden lujittuminen. Lätiläiset, puolalaiset, ukrainalaiset, aserbeidžanilaiset, gruusialaiset, valkovenäläiset ja muihin kansallisuuksiin kuuluvat työläiset taistelivat yhdessä venäläisten proletaarien kanssa pahinta vihollistaan — tsaarin itsevaltiutta — vastaan.

V. I. Lenin selitti, miten huomattava merkitys on proletariaatin sellaisilla joukkoesiintymisillä kuin poliittisilla ja taloudellisilla lakoilla ja mielenosoituksilla. Näillä joukkoesiintymisillä on huomattava merkitys työväenluokan ja kansanjoukkojen elinetujen suojaamisessa, samoin kuin valmistauduttaessa käyttämään korkeampia taistelumuotoja, jollaisia ovat yleislakko, aseellinen kapina ja siis taistelu vallasta. Poliittiset ja taloudelliset lakot, kirjoitti V. I. Lenin myöhemmin, „tukevat toinen toistaan ollen toistensa voiman lähteenä. Ilman näiden erilaisten lakkojen välistä kiinteää yhteyttä ei todella laaja, joukkoluontoinen — ja samalla *yleiskansallisen* merkityksen saava — liike ole mahdollinen” (Teokset, 18. osa, s. 69).

Poliittisten lakkojen aikana työväenluokka ei rajoitu esittämään perusetujaan ilmentäviä poliittisia vaatimuksia, vaan puoltaa myös kansanjoukkojen yhteisiä etuja. Poliittisessa lakossa työväenluokka esiintyy koko kansan edistyneimpänä luokkana, kansanliikkeen hegemonina (johtajana).

Samalla myös taloudelliset lakot esittävät tärkeää osaa työväenliikkeessä. Osallistuessaan niihin ja pyrkiessään saamaan parannuksia taloudelliseen asemaansa kansanjoukot alkavat osallistua myös poliittiseen liikkeeseen.

Koko maata käsittävä lokakuun lakko osoitti, mikä mahtava voima oli työväenluokka itsevaltiuden vastaisen yleiskansallisen taistelun etujoukkona, järjestäjänä ja johtajana. Lakko halvaanutti hallituksen voimia. Vallankumous sai yhä laajemmat mittasuhteet. Vallankumouksen voimistumista säikähtänyt tsaarin hallitus kiiruhti tekemään muutamia myönnytyksiä pelastaakseen itsevaltiuden. Lokakuun 17. päivänä tsaari antoi lukuisia valheellisia lupauksia sisältäneen manifestin. Siinä julistettiin sanan- ja kokoontumisvapaus, vapaus perustaa yhdistyksiä ja liittoja, henkilökohtainen koskemattomuus. Manifestissa puhuttiin „Venäjän parlamentin” — lakiasäättävän Valtakunnanduuman — perustamisesta.

V. I. Lenin osoitti tsaarin manifestin ilmestymisen syyksi sen, että voimat olivat tilapäisesti eräänlaisessa tasapainossa, nimittäin työläiset ja talonpojat, jotka olivat puristaneet tsaar-

rilta manifestin, eivät vielä kyenneet kukistamaan tsaarivaltaa, ja tsaari taas ei enää kyennyt hallitsemaan entisin keinoin.

Porvaristo otti ilomielin vastaan tsaarin armopalan. Suurkapitalistit ja kapitalistiseen tapaan isännöineet tilanomistajamagnaatit olivat tsaarin hallituksen puolella, vaikka kinastelivatkin yhä sen kanssa vallan jakamisesta. Tsaarin manifesti tyydytti heitä täydellisesti. He yhdistyivät „Lokakuun 17. päivän liitoksi” eli lokakuulaisten, ts. tsaarin lokakuun manifestin kannattajain, puolueeksi. Osa kapitalisteista, tilanherroista, semstvolaitoksen toimihenkilöistä ja porvarillisesta intelligenssistä yhdistyi perustuslaillis-demokraattiseksi puolueeksi (kadetit), josta tuli liberaalis-monarkistisen porvariston johtava puolue. Kadettien pyrkimyksenä oli saada tsaari ja tilanherrat jakamaan valta porvariston kanssa. Työätekevien joukkojen pettämiseksi kadetit nimittivät itseään valheellisesti — „Kansanvapauden puolueeksi”. Todellisuudessa kadettien ohjelmassa ei vaadittu edes tasavaltaa.

Luonnehtiessaan kadettipuoluetta V. I. Lenin kirjoitti:

„Liberaaliset porvarit horjuvat kansan ja pogromi-
miesten hallituksen välillä. Puheissaan he ovat hallitusta
vastaan; käytännössä he pelkäävät eniten kansan taistelua;
käytännössä he haluavat sopia monarkian, ts. pogromi-
miesten kanssa kansaa vastaan” (Teokset, 11. osa, s. 289).

Porvaripuolueiden mielestä tsaarin manifesti antoi mahdollisuuden ohjata rauhalliseen, perustuslailliseen uomaan vallankumouksen ja pelastaa tuholta itsevaltiuden ja puolittain maaorjuudellisen yhteiskuntajärjestelmän. Ne ylistelivät kaikin tavoin lokakuun 17. päivän manifestia.

Bolševikit varoittivat työläisiä ja talonpoikia uskomasta „perustuslakiin”, joka oli olemassa vain paperilla, ja kehottivat jatkamaan taistelua siihen saakka, kunnes tsaarivalta saadaan kukistetuksi. Bolševikit julistivat, että hallitus pettää kansaa. Luvattujen vapauksien sijasta se järjesti vallankumousmiesten ja valveutuneiden työläisten pieksäjäisiä ja murhia, hajotti joukko-ym. kokouksia käyttäen siinä apunaan järjestöjä, joita poliisi perusti antaen niille sellaisia demagogisia nimiä kuin „Venäjän kansan liitto”, „Arkkienkeli Mikaelin liitto” ja joita kansa sanoi „mustaksi sotniaksi”. Tarkoituksenaan kansan voimien hajottaminen tsaarin viranomaiset lietsoivat kansallisuusvihaa, järjestivät verisiä juutalaisvainoja ja provosivat aserbeidžanilaiset ja armenialaiset vuodattamaan toistensa verta.

Poliittisella yleislakolla saavutetun ensimmäisen voiton jälkeen oli jatkettava taistelua tsaarivallan kukistamiseksi. Bolševikkien innoittamina työläiset ryhtyivät tarmokkaasti perustamaan taisteluosastoja.

Lokakuussa tapahtunut työväenliikkeen nousu antoi sysäyksen talonpoikaiston vallankumoukselliselle liikkeelle.

Venäjän talonpoikaisto ei ollut perustanut omaa puoluettaan. Vallankumouksen kulussa syntyneet „Yleisvenäläinen talonpoikaisliitto” ja „Työryhmä” eivät olleet varsinaisia poliittisia puolueita. Eserrät (sosialisti-vallankumoukselliset) ja enessät (kansansosialistit) esittäytyivät talonpoikaiston etujen ajajiksi, mutta todellisuudessa he ajoivat maaseudun huippukerroksen, kulakkien, luokkaetuja. Herätellen henkiin vanhoja narodnikkilaisia teorioita, joiden mukaan talonpoikaisliike on muka luonteeltaan sosialistista, eserrät kieltäytyivät tunnustamasta työväenluokkaa johtavaksi tekijäksi vallankumouksessa. Lenin, bolševikit paljastivat eserrien ohjelman luonteeltaan valesosialistiseksi ja arvostelivat talonpoikaisjärjestöjen horjumisia ja epäjohtonmukaisuutta. Mutta taistelussa tsaarivaltaa vastaan bolševikit tekivät kuitenkin heidän kanssaan tilapäisluontoisia liittoja.

Proletariaatin kärkijoukkona bolševikit puolustivat samalla talonpoikaiston etuja, niin poliittisia (itsevaltiuden ja talonpoikaistolle vihamielisen puolimaaorjuudellisen järjestelmän kukittaminen) kuin taloudellisiakin (tilanherrojen maanomistuksen lakkauttaminen ja maan luovuttaminen talonpojille). Sillä seikalla, että juuri bolševikit asettuivat puolustamaan talonpoikaiston perusjoukkojen etuja, oli valtavan suuri merkitys jatketaessa taistelua vallankumouksen voiton puolesta.

Bolševistiset paikallisjärjestöt toimivat tarmokkaasti saadakseen talonpoikaiston proletariaatin puolelle. Vuoden 1905 kesästä alkaen Moskovan, Kasaanin, Nižni-Novgorodin, Simbirskin, Saratovin, Samaran, Pietarin, Vladimirin, Kostroman, Ivanovo-Voznesenskin sekä Keski-Venäjän muiden puoluekomiteoiden samoin kuin Vitebskin, Minskin, Vilnon, Pultavan, Luganskin, Odessan ja Valko-Venäjän, Liettuan, Ukrainan ja Latvian muiden komiteoiden yhteyteen perustettiin agraari-ryhmiä.

Bolševistiset järjestöt tekivät maaseudulla poliittista työtä: levittivät julistuksia ja lentolehtisiä, perustivat vallankumouksellisia kerhoja talonpoikien keskuuteen. Moskovan Komitea julkaisi talonpoikien keskuudessa toimivia puolueen jäseniä varten erityisen ohjekirjelmän. Erittäin suuressa suosiossa oli talonpoikien keskuudessa V. I. Leninin kirjanen „Maalaisköyhälistölle”, josta bolševistiset paikallisjärjestöt julkaisivat useita uusintapainoksia.

Bolševikit voimaperäistivät toimintaansa sotaväen keskuudessa. Vuoden 1905 syksyyn mennessä he perustivat useita sotilaallisia puoluejärjestöjä. Suurimpia niistä olivat Pietarin, Moskovan, Suomen ja Riian järjestöt. Sotilaita ja matruuseja varten alettiin julkaista huomattavasti enemmän lentolehtisiä ja vetoomuksia. Syksyllä 1905 oli sotilaslevottomuuksia Harkovissa, Kieivissä, Taškentissa, Varsovassa sekä muissa kaupungeissa.

Kronstadtissa, Vladivostokissa ja Sevastopolissa puhkesi meriväen kapinoita.

Tällä vallankumouksen myrskyisän nousun kaudella syntyi *Työläisten edustajien neuvostoja*. Ne syntyivät työväenluokan vallankumouksellisen luovan toiminnan tuloksena. Eri tuotantolaitosten työläisten valtuutetuista eli edustajista muodostuneina eliminä Neuvostojen tehtävänä oli alussa taloudellisten ja poliittisten lakkojen johtaminen, mutta ne muuttuivat sitten kapinaa valmisteleviksi elimiksi, olivat uuden vallan ituja. Neuvostot antoivat tsaarin hallituslaitoksista piittaamatta omia päätöksiään, määräyksiään, käskyjään, saattoivat ilmoitusjärjestyksessä voimaan kahdeksan tunnin työajan ja demokraattisia vapauksia.

V. I. Lenin oivalsi kaukonäköisesti Neuvostot elimiksi, jotka tulisivat taistelemaan vallankumouksen voiton puolesta, sosialismin puolesta, *kansan diktatuurin elimiksi*, ja arvosti korkealle niiden merkityksen. V. I. Lenin esitti Neuvostoista teoreettisesti perustellun käsityksen. Siten työväenluokan vallankumouksellinen luomistyö, jonka tuloksena Neuvostot syntyivät, ja Leninin, puolueen suorittama Neuvostojen teoreettinen perustelu antoivat käytännössä yhdistettyinä työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston poliittista järjestymistä varten erinomaisen muodon, joka on esittänyt maailmanhistoriallista osaa taisteltaessa vallankumouksen voiton ja sosialismin puolesta. Vuoden 1905 Neuvostot olivat työväenluokan suuri historiallinen saavutus, ennakoiva esikuva Neuvostovallasta, joka pystytettiin vuonna 1917.

Bolševikit olivat kaikkialla mukana Neuvostoissa, ja siellä, missä heidän onnistui hankkia itselleen määräävä vaikutusvalta, Neuvostot muodostuivat tarmokkaiksi esikunniksi, jotka mobilisoivat vallankumouksellisia voimia, valmistelivat ja johtivat aseellista kapinaa, uusien valtaelinten alkiomuodoiksi. Menševikkien silmissä Neuvostot eivät olleet kuitenkaan muuta kuin lakkotoimikuntia tai paikallisen itsehallinnon elimiä. Menševikkien (Trotskin, Hrustalevin) johtama Pietarin Neuvosto ei täyttänyt päätehtäväänsä: muodostunut elimeksi, joka olisi johtanut aseellista kapinaa ja taistelua itsevaltiuden kukistamiseksi. Bolševikkien johtama Moskovan Neuvosto ja Moskovan kaupunkipiirien Neuvostot esittivät sitä vastoin huomattavaa osaa vallankumouksessa.

Marraskuun alussa 1905 V. I. Lenin palasi salaa maanpaosta Venäjälle. Heti Pietariin saavuttuaan hän ryhtyi ripeään toimintaan. Hän johti puolueen Keskuskomitean työtä. Hänen johdolla toimitettiin legaalista bolševistista sanomalehteä „Novaja Zizniä”, joka oli siihen aikaan tosiasiallisesti puolueen päääänenkannattaja. Hän piti puheita Pietarin Työläisten edustajien neuvoston toimeenpanevan komitean istunnoissa ja osallistui puoluekokouksiin.

Koko Venäjää käsittänyt lokakuun poliittinen lakko johdatti työväenluokan välittömästi korkeimpaan taistelumuotoon — aseelliseen kapinaan.

Noudattaen käytännössä puolueen III edustajakokouksen päätöksiä bolševikit yhdistivät agitaatio- ja propagandatyön kapinan käytännölliseen valmisteluun. Bolševikkien taisteluosastot aloittivat aktiivisen toiminnan. Järjestettiin katutaistelua ja ampumakoulutus, perustettiin pommiverstaita, asevarastoja jne. Taisteluosastoja muodostettiin Pietarissa, Moskovassa, Sormovossa, Jaroslavlissa, Ivanovo-Voznesenskissa, Uralilla, Ukrainassa, Siperiassa, Kaukasiassa, Baltian maissa. Kapinan sotilaallis-teknillistä valmistelua hoiti puolueen Keskuskomitean yhteydessä toiminut Taisteluryhmä.

Moskovan proletariaatti nousi ensimmäisenä aseelliseen kapinaan tsaarivaltaa vastaan. Joulukuun 5. p:nä pidetty Moskovan bolševikkien konferenssi asettui lakon julistamisen ja aseellisen kapinan kannalle tuoden siten julki työläisten tahdon. Moskovan Neuvosto julisti joulukuun 7. p:stä alkavan poliittisen yleislakon tarkoituksenaan paisuttaa se kapinaksi.

Jo kahtena ensimmäisenä päivänä yli 150 tuhatta henkeä ryhtyi Moskovassa lakkoon. Tehtaissa järjestettiin lukuisia kansankokouksia ja kaduilla mielenosoituksia. Alkoi olla ensimmäisiä yhteenottoja kasakoiden ja poliisivoimien kanssa. Viranomaiset kokosivat kiireesti voimia ja ryhtyivät hyökkäykseen. Moskovan proletariaatti vastasi viranomaisten toimenpiteisiin rakentamalla katusulkuja. Joulukuun 10. p:nä lakko paisui aseelliseksi kapinaksi. Syntyi kiivaita taisteluita. Presnjan, Zamoskvo-retšjen, Rogožsko-Simonovskin kaupunginosat ja Kasaanin rautatien ympäristö muodostuivat kapinan keskuksiksi. Moskovan kaduille rakennettiin noin tuhatkunta katusulkua. Työläiset taistelivat uhrautuvaisesti yhdeksän päivää.

Aseellisten taistelujen silminnäkijä A. M. Gorki kirjoitti: „...palasin vastikään kadulta. Sandunovin saunan ja Nikolain aseman tienoilla, Smolenskin torilla, Kudrinossa käydään taistelua. Oikeaa taistelua!.. Kaduilla riisutaan kaikkialla aseista santarmeja, poliiseja... Työläiset käyttäytyvät suurenmoisesti!”

Presnjan työläiset taistelivat tavattoman urhoollisesti ja sitkeästi. Sinne olikin keskitetty Moskovan työläisten parhaat taisteluosastot.

Moskovan työläiset taistelivat uhrautuvasti. Koko maailma seurasi jännittyneenä kapinan vaiheita, kapinan, joka järkytti maailman suurimman monarkian perustuksia. Tsaarin hallitus käsitti, että koko itsevaltiudellis-maajorjuudellista valtakomentoa uhkasi tuho, ja lähetti vahvoja sotavoimia kukistamaan kapinaa. Veresten sotilasjoukkojen saapuminen Moskovaan aiheutti taistelevien voimasuhteissa oleellisen muutoksen vastavallankumouksen eduksi.

Kapinaan nousseella työväellä ei ollut vielä kokemusta aseellisesta taistelusta eikä riittävästi aseita eikä kyllin hyviä yhteyksiä sotaväkeen. Joulukuun alussa nousi kapinaan Moskovaan majoitettu Rostovin rykmentti. Moskovan varuskunta horjui kahden vaiheilla. Mutta kapinan johtajat eivät käyttäneet otollisella hetkellä hyväksi sotilasjoukkojen epäröintiä vetääkseen ne kapinoivien työläisten puolelle. Tsaarin hallituksen onnistui pitää Moskovan varuskunnan joukot kuuliaisina ja eristää ne kapinallisista. Pietarin—Moskovan rata oli edelleen hallituksen käsissä. Menševikkien johtama Pietarin Neuvosto ei nostanut kapinalippua pääkaupungissa eikä lamauttanut hallituksen vastatoimenpiteitä. Moskovan kapina ei muodostunut koko Venäjää käsittäväksi.

Kapinan johto kokonaisuudessaan jäi jälkeen joukkojen alkuvoimaisesti paisuvasta liikkeestä. Kapinan alussa vangittiin bolševikkien Moskovan komitean johtavat työntekijät ja kapinan järjestäjät V. L. Schanzer (Marat), M. I. Vasiljev-Južin ym. Moskovan yleinen kapina muodostui erillisten kaupunginosien kapinoiksi. Taistelun kulussa noudatettiin hyökkäystaktiikan asemesta puolustustaktiikkaa, jonka vuoksi kapina oli tuomittu epäonnistumaan.

Menševikit ja eserrät aiheuttivat hajaannusta kapinallisten riveissä. Allekirjoitettuaan työläisten painostuksesta yleislakkoa ja aseellista kapinaa koskevan vetoomuksen he tiedottivat pian sen jälkeen omien taisteluosastojensa hajottamisesta. Joulukuun 14. päivänä, jo ennen Pietarista lähetettyjen sotilasjoukkojen saapumista, menševikit vaativat Neuvostoa lopettamaan viipymättä kapinan. Menševikkien ja eserrien antautumishenkinen asennoituminen oli osaltaan syynä kapinallisten tappioon.

Säästääkseen vallankumouksellisia voimia bolševikkien Moskovan komitea ja Moskovan Neuvosto kehottivat lopettamaan joulukuun 19. p:nä aseellisen taistelun. Järkkymätön usko työväenluokan tulevaan voittoon huokui Presnjan taisteluosastojen esikunnan viimeisestä vetoomuksesta: „Me aloitimme. Me lope-
tamme... Verenvuodatus, väkivalta ja kuolema tulevat seuraamaan kintereillämme. Mutta se ei merkitse mitään. Tulevaisuus kuuluu työväenluokalle. Kaikissa maissa sukupolvi toisensa jälkeen tulee oppimaan kestävyyttä Presnjan antamien kokemusten perusteella... Eläköön työläisten taistelu ja voitto!”

Moskovan kapinan jälkeen joulukuussa 1905 ja tammikuussa 1906 syttyi kapinoita muissa kaupungeissa. Joulukuun 12. p:nä nousi VSDTP:n komitean kutsumana Nižni-Novgorodin proletariaatti. Seuraavana päivänä puhkesi kapina Donin Rostovissa. Joulukuun 8. p:nä alkanut Novorossiskin poliittinen lakko kehittyi aseelliseksi kapinaksi. Valta kaupungissa siirtyi Työläisten edustajien neuvostolle, jonka johdossa bolševikeilla oli enemmistö. Neuvosto ei ollut pelkästään kapinaa johtava elin, vaan myös uuden vallan, kansanvallan elin. Niiden päivien Novoros-

sisk tunnetaan historiassa „Novorossiskin tasavaltana”. Myös Ukrainan proletariaatti nousi aseelliseen taisteluun itsevaltiutta vastaan. Erikoisen huomattavaa aseellista liikehtimistä oli Donbassilla ja Jekaterinoslavissa. Uralin työläisten vallankumouksellinen taistelu oli järjestyneintä Permissä (Motovilihan tehtailla) ja Ufassa.

Siperian työläiset kävivät hyvin tarmokkaasti aseellista taistelua erittäinkin Krasnojarskissa ja Tšitassa, missä bolševistiset järjestöt olivat voimakkaita. Sotilaat liittyivät siellä kapinallisiin työläisiin. Krasnojarskissa perustettiin yhteinen Työläisten ja sotilaiden neuvosto, josta tuli vallankumouksellisen vallan elin. Neuvosto julisti paino-, kokoontumis- ja yhdistymisvapauden, sääti kahdeksan tunnin työajan, riisui aseista poliisit ja santarmit. Tšitassa sikäläinen varuskunta siirtyi työläisten puolelle. Kaupungin tosiasiallisena esivaltana oli Sotilaiden ja kasakoiden edustajain neuvosto, joka oli muodostettu Tšitaan marraskuun lopulla. Syntyi niin sanottu „Tšitan tasavalta”.

Puolassa samoin kuin Baltian maissakin tehdas- ja maatyöläisten sekä talonpoikien aseellinen taistelu saavutti valtavat mittasuhteet. Kapina-aalto tavoitti myös Kaukasian, missä bolševistiset järjestöt yhdistivät työläisten taistelun ja talonpoikaisliikkeen taitavasti toisiinsa. Tavattoman sitkeäksi muodostui talonpoikaiskapina Guuriassa, missä kapinallisten käsissä oli kokonaisia piirikuntia. Myös Suomessa aseellinen taistelu tsaarivaltaa vastaan sai laajat mittasuhteet.

Tsaarin hallitus tukahdutti uskomattoman julmasti nämä kapinaliikkeet. Tsaari sai itselleen pysyvän liikanimen „Nikolai verinen”.

Moskovan työläisten aloitteesta puhjennut joulukuun aseellinen kapina, jota bolševikit johtivat, muodostui vallankumouksen kohokohdaksi.

Bolševikit ja menševikit antoivat kapinasta peräti erilaisen arvion. Menševikit tuomitsivat aseelliseen kapinaan nousseen Venäjän proletariaatin sankarillisen taistelun. „Ei olisi pitänyt tarttua aseisiin”, Plehanov sanoi. Päinvastoin, sanoivat bolševikit, aseisiin olisi pitänyt tarttua vielä päättäväisemmin, olisi pitänyt selittää joukoille, ettei tsaarivaltaa voida voittaa pelkillä lakoilla ja muilla rauhanomaisilla keinoilla ja että vallankumous voidaan viedä voittoon ainoastaan aseellisella taistelulla. V. I. Lenin antoi suuren arvon joulukuun kapinalle, analysoi syvällisesti sen myönteisiä puolia ja sen tappion syitä, kehotti kaikkia valveutuneita työläisiä tutkimaan kapinan opetuksia ja valmistautumaan uusiin taisteluihin.

Joulukuun kapina osoitti, että työväenluokan poliittinen tietoisuus ja järjestyneisyys oli tavattomasti lisääntynyt. Tammi-kuun 9. pn jälkeen oli kuljettu valtavan pitkä taival. Työväenluokka oli taistellut sankarillisesti ase kädessä kukistaakseen itsevaltiuden, viedäkseen vallankumouksen voittoon. Se ajatus,

että tsaristinen monarkia oli kukistettava ja puoliksi maaorjuudellinen järjestelmä hävitettävä, juurtui pysyvästi Venäjän työväenluokan ja miljoonien työtätekevien tietoisuuteen.

Joulukuun tapahtumat todistivat vakuuttavasti, että „vapautta ei saada ilman suunnattomia uhreja, että tsarismin aseellinen vastarinta pitää murtaa ja nujertaa ase kädessä” (V. I. Lenin, Teokset, 8. osa, s. 535).

4. Bolševikkipuolueen rakentaminen vallankumouksen aikana. VSDTP:n IV edustajakokous

Bolševikkipuolue rakentui ja kasvoi vuoteen 1905 saakka toimien maanalaisena, illegaalisisena. Siinä suhteessa se eroaa useimpien muiden maiden sosialidemokraattisista puolueista, jotka kehittyivät legaalisisina. Vallankumoukselliset maksoivat vuosikausien vankeudella ja pakkotyöllä pienimmistään sellaista yrityksistään kuin työväen kerhojen perustaminen tai julistusten ja lentolehtisten julkaiseminen. Puolueen jäsenet ja puoluekomiteat eivät voineet pitää kokouksia julkisesti. Puolueen paikalliskomiteat olivat VSDTP:n Keskus- tai aluekomitean nimittämiä. Vallankumoukselliset sanomalehdet, lentolehtiset ja kirjat julkaistiin etupäässä ulkomailla ja kuljetettiin salateitse Venäjälle.

Maanalainen toiminta vaati kaikilta puolueen jäseniltä tiukkaa konspiraatiota, mutta siitä huolimatta puolue ei ollut mikään itseensä sulkeutunut järjestö. Se oli kaikessa toiminnassaan kiinteässä yhteydessä työläisiin ja muihin työtätekeviin, johti proletariaatin lukuisia joukkoesiintymisiä.

Vallankumouksen nousu loi uudet edellytykset puolueen toiminnalle. Joukot hankkivat vallankumouksellisella taistelullaan kokoontumis-, yhdistymis- ja painovapauden. Kaikkialla maassa pidettiin joukkokokouksia, erilaisten yhteiskunnallisten järjestöjen edustajien kokouksia, neuvotteluja ja konferensseja. Joukkokokouksia varten otettiin ilmoitusjärjestyksessä käyttöön saleja ja auditorioita. Vuoden 1905 kesällä ja syksyllä pidettiin valtavia ulkoilmakokouksia. Bolševikkipuhujat samoin kuin muidenkin puolueiden edustajat kääntyivät julkisesti joukkojen puoleen, selostivat puolueensa ohjelmaa ja kutsuivat taisteluun sen puolesta. Bolševikkipuolueen aatteet levisivät laajalle, ja sen aktiivisten kannattajien lukumäärä kasvoi yhä suuremmaksi.

„Puolueemme”, V. I. Lenin kirjoitti, „oli keväällä 1905 maanalaisten kerhojen liitto; syksyllä siitä tuli *miljoonaisen* proletarijoukkojen puolue” (Teokset, 15. osa, s. 142).

Käyttäen hyväksi suhteellisen vapaita oloja monet bolševistiset järjestöt ryhtyivät julkaisemaan legaalisisia työväenlehtiä. Moskovassa ilmestyivät „Borba” („Taistelu”) ja „Vperjod”

(„Eteenpäin”), Taka-Kaukasiassa „Kavkazski rabotši listok” („Kaukasian työväen lehti”), Krasnojarskissa „Krasnojarski rabotši” („Krasnojarskin työmies”) Tšitassa „Zabaikalski rabotši” (Taka-Baikalin työmies) jne. Bolševikit alkoivat julkaista tataarin kielellä „Ural” nimistä lehteä, joka levitti Leninin aatteita Volganvarren ja Keski-Aasian kansojen osattomien väestöjoukkojen keskuuteen. Lentolehtisiä ja julisteita alettiin julkaista huomattavasti enemmän. Vallankumouskaudella bolševistiset järjestöt julkaisivat yli kaksi tuhatta erilaista lentolehtistä, joiden yhteinen painosmäärä teki yli miljoonan kappaletta kuukaudessa. Vuosina 1905—1907 julkaistiin bolševikkien aloitteesta runsaasti marxilaista kirjallisuutta Pietarissa, Moskovassa, Kievissä, Odessassa, Donin Rostovissa, Tiflississä, Bakussa, Tomskissa, Irkutskissa, Krasnojarskissa ja muissa kaupungeissa.

Uudet olosuhteet vaativat suorittamaan erinäisiä muutoksia puolueen rakenteessa ja sen järjestötyössä. Artikkelissaan „Puolueen reorganisaatiosta” V. I. Lenin esitti tällaisen uudelleenjärjestelyn ohjelman. Hän kehotti käyttämään kaikin tavoin hyväksi legaalisuuden tarjoamia mahdollisuuksia, perustamaan julkisia sekä puolijulkisia puolue-elimiä ja niiden yhteyteen järjestöverkoston, mutta säilyttämään samalla välttämättömästi illegaalisen puoluekoneiston. V. I. Lenin asetti tehtäväksi uusien jäsenjoukkojen hankkimisen VSDTP:n riveihin, ennen kaikkea työläisten keskuudesta. „...tuokoot he mukanaan nuoren vallankumouksellisen Venäjän raikkautta”, V. I. Lenin kirjoitti. Kaikkialla, missä se suinkin oli mahdollista, johtavat puolue-elimet oli valittava; maanalaisten kerhojen tilalle oli perustettava puoluesoluja, jotka olisivat puolueen varsinaisia perusjärjestöjä.

Puolue järjesti toimintansa uusia olosuhteita vastaavaksi. Demokraattisen sentralismin periaatetta alettiin toteuttaa käytännössä.

Vallankumouksen kulussa puolue kasvoi, siihen liittyi parhaita eturivin työläisiä. Vuoden 1905 lopulla Pietarin puoluejärjestössä oli lähes 3000, Moskovon 2500, Ivanovo-Voznesenskin noin 900, Bakun ja Harkovin 1000 jäsentä kussakin.

Venäjällä toimi siihen aikaan yli 50 bolševistista komiteaa ja ryhmää. Bolševistiset järjestöt olivat vallitsevina teollisuuskeskuksissa. Menševikkien vaikutus taasen oli suurempi käsityöläisten, sivistyneistön, opiskelijoiden, kaupunkien pikkuporvariston sekä vähemmän tietoisien työväen keskuudessa.

Vallankumouksen nousun kaudella VSDTP:seen liittyi paljon uusia työläisiä. Puolue muuttui joukkopuolueeksi. Nuoret puolueen jäsenet tulivat vasta vähitellen tietämään, että oli olemassa bolševikkeja ja menševikkejä, joiden katsomukset ja toimintaohjelma olivat eriäviä. He pyrkivät selvittämään itselleen näiden kahden suunnan välisiä erimielisyyksiä. Työläisiä

kummastutti se, että paikkakunnilla oli olemassa bolševistisia ja menševistisiä järjestöjä, jotka toimivat toisistaan eristäytyneinä, mutta käyttivät samaa nimeä — VSDTP. Luokkavaisto sanoi heille, että sellainen puolueen tila heikensi työväenluokkaa, puoluetta ja vallankumousta. Mutta siihen aikaan menševikit pitivät itseään edelleenkin sosialidemokraatteina, he eivät luopuneet avoimesti VSDTP:n ohjelmasta ja värväsivät uusia jäseniä järjestöihinsä. Tarvittiin tietty aika, ennen kuin puolueen jäsenjoukot vakuutuivat oman kokemuksensa nojalla menševikkien petturuudesta ja käsittivät, että ainoastaan bolševikit ajavat työväenluokan etuja, sosialismin etuja.

Pian VSDTP:n III edustajakokouksen jälkeen monet puolueen jäsenet alkoivat vaatia puolueen yhdistämistä. Tämä alhaaltakäsin virinnyt puolueen yhdistämistä vaativa puolueen jäsenjoukkojen ja eturivin työläisten liike osoitti näiden pitävän huolta puolueen ja sen arvovallan lujittamisesta työväenluokan keskuudessa, kaikkien voimien yhdistämisestä tulokselliseen taisteluun vallankumouksen voiton puolesta. VSDTP:n III edustajakokouksessa valittu puolueen Keskuskomitea asettui kannattamaan tätä vaatimusta. V. I. Lenin, bolševikit olivat vuorevarmoja siitä, että vallankumoukselliset marxilaiset periaatteet pääsevät VSDTP:ssä loppujen lopuksi voitolle ja menševikit joutuvat eristetyiksi.

Luonnehtiessaan VSDTP:n riveissä käydyn taistelun historiaa V. I. Lenin mainitsi:

„On sanottava, että kun menševikkien kanssa vuoroin muodollisesti erottiin, kuten keväällä 1905 ja tammikuussa 1912, ja vuoroin yhdistyttiin joko puolittain tai kokonaan, kuten vuosina 1906 ja 1907 sekä sitten 1910, niin tämä ei johtunut yksinomaan taistelun käännteistä, vaan myös syvien rivien painostuksesta niiden vaatiessa omaan kokemukseen perustuvia tarkistavia kokeita” (XXXV L e n i n k o k o e l m a, s. 303).

V. I. Leninistä, bolševikeista oli välttämätöntä saada koko VSDTP vallankumouksellisen marxilaisuuden kannalle ja johtamaan Venäjän työväenliikettä ja vallankumousliikettä. Bolševikit pyrkivät voittamaan puolelleen mahdollisimman laajat sosialidemokraattiset työläiskerrokset. V. I. Lenin asetti tehtäväksi saada koko VSDTP hyväksymään puolueen III edustajakokouksen toimintaohjelman. Hän osoitti, että voittaakseen menševikit bolševikkien oli silloisissa oloissa sovellettava luovimis- ja kompromissitaktiikkaa, „luonnollisesti siten ja sellaista, joka auttoi bolševikkeja pääsemään helpoimmin, pikimmin, varmimmin ja tehokkaimmin voitolle menševikeistä” (T e o k s e t, 31. o s a, s. 56).

Eivät yksin nämä näkökohdat tehneet tarpeelliseksi yhdistävän edustajakokouksen koollekutsumista. Bolševikkien ja

menševikkien lisäksi Venäjällä oli olemassa Puolan ja Liettuan Sosialidemokraatit, Latvian sosialidemokraattinen työväenpuolue sekä muita sosialidemokraattisia puolueita. Nämä puolueet eivät kuuluneet VSDTP:seen, vaan toimivat erillisinä. Tsarismivastaisen taistelun edut vaativat, eritoten vallankumouksen oloissa, Venäjän kaikkien kansallisuuksien ponnistusten yhdistämistä, koko valtakunnan työläisten internationalistista yhteenliittämistä.

Puolueen sääntömääräisen edustajakokouksen oli määrä ratkaista yhdistymiskysymys. Bolševikkien ei onnistunut kutsua edustajakokousta koolle suunniteltuna ajankohtana rautatielakon ja Moskovassa puhjennun aseellisen kapinan vuoksi. Tampereelle saapuneet edustajakokouksen osanottajat järjestivät bolševikkien konferenssin, joka työskenteli vuoden 1905 joulukuun 12. pstä 17. päivään.

Konferenssi kannatti puolueen yhdistymistä, „viipymätöntä ja yhtäaikaista käytännöllisten keskuselinten sekä kirjallisten keskusjulkaisujen yhdistämistä tasavertaisuuden pohjalla...” („NK P ... päätöslauselmina”, I osa, s. 98). Päätöslauselmassaan „Puolueen reorganisaatio” konferenssi kehotti toteuttamaan laajassa mitassa valinnallisuutta ja demokraattisen sentralismin periaatetta. Poikkeaminen tästä periaatteesta oli sallittavaa ainoastaan voittamattomien käytännöllisten vaikeuksien sattuessa. Agraarikysymystä koskevassa päätöslauselmassaan konferenssi laajensi puolueen III edustajakokouksen päätöstä ehdottamalla, että puolueen agraariohjelmassa ns. „otrezka”-maita koskevan kohdan asemesta vaadittaisiin kaikkien kruunun, tilanherrojen ja kirkon maaomaisuuksien konfiskointia.

Joulukuun lopulla muodostettiin VSDTP:n yhteinen Keskuskomitea, jolle annettiin tehtäväksi kutsua koolle puolueen IV edustajakokous.

V. I. Leninin mielestä bolševikkien oli esitettävä edustajakokouksessa oma kantansa vallankumouksen kaikista tärkeimmistä kysymyksistä, jotta työläiset näkisivät selvästi, mikä on bolševikkien asenne, ja voisivat tehdä valintansa bolševikkien ja menševikkien välillä. Helmikuun jälkipuoliskolla v. 1906 V. I. Lenin laati bolševikkien toimintaohjelman — edustajakokouksen tärkeimpien päätöslauselmien luonnoksen. Bolševikkien päätöslauselmissa kehoitettiin valmistelemaan uutta vallankumouksellista rynnistystä itsevaltiutta vastaan. Taistelun perusmuodoksi tunnustettiin laajojen kansanjoukkojen aseellinen taistelu. Menševikit esittivät edustajakokoukselle oman taktillisen ohjelmansa, jossa he itse asiassa luopuivat vallankumouksellisesta taistelusta. Molempien toimintaohjelmien käsittelyn tuloksena useimmat puoluejärjestöt asettuivat kannattamaan bolševikkien ohjelmaa.

VSDTP:n IV (yhdistävä) edustajakokous työskenteli Tukholmassa 10.—25. p:nä huhtikuuta 1906. Kokouksessa oli läsnä 112 päätösvaltaista edustajaa 57 paikallisjärjestöstä ja 22 neuvottelevaa edustajaa. Kansalliset järjestöt olivat edustettuina seuraavasti: Puolan ja Liettuan Sosialidemokraateilla, Bundilla ja Latvian sosialidemokraattisella työväenpuolueella oli kullakin kolme edustajaa, Ukrainan sosialidemokraattisella työväenpuolueella ja Suomen työväenpuolueella yksi edustaja kummas-takin.

Puoluekokouksen bolševikkiedustajain joukossa olivat V. I. Lenin, Artem (F. A. Sergejev), V. V. Vorovski, K. J. Vorošilov, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaja, A. V. Lunatšarski, I. I. Skvortsov-Stepanov, J. V. Stalin, M. V. Frunze, S. G. Saumjan, J. M. Jaroslavski. Puolan ja Liettuan Sosialidemokraattien edustaja F. E. Dzierżyński kannatti edustajakokouksessa bolševikkeja.

Päätösvaltaisten edustajain joukossa oli 46 bolševikkia ja 62 menševikkiä. Vähäinen osa edustajista omaksui epämääräisen asenteen. Menševikkien lukumääräinen ylivoima oli selitettävissä sillä, että monet aseellista kapinaa johtaneet bolševistiset puoluejärjestöt eivät olleet voineet lähettää edustajiaan. Keski-Venäjä, Ural, Siperia ja Pohjoiset alueet,— nämä bolševikkien linnakkeet — olivat vajavaisesti edustettuina. Sitä vastoin menševikit, joiden järjestöistä useimmat olivat maan ei-teollisilla seuduilla, pystyivät lähettämään enemmän edustajia. Edustajakokouksen tällainen kokoomus oli syynä siihen, että sen useimmat päätökset olivat luonteeltaan menševistisiä.

Edustajakokouksessa keskusteltiin agraarikysymyksestä, silloisesta tilanteesta ja proletariaatin luokkatehtävistä, suhtautumisesta Valtakunnanduumaan ym.

V. I. Lenin alusti bolševikkien puolesta agraarikysymyksen. Hän vaati kaikkien tilanherrojen maiden konfiskoimista ja kaiken maan kansallistamista, so. maan yksityisomistuksen lakkauttamista ja kaikkien maiden siirtämistä valtion omistukseen. Bolševikkien agraariohjelma kutsui talonpoikia taisteluun tilanherroja ja tsaaria vastaan. Maan kansallistaminen samoin kuin koko agraari- ja talonpoikauskysymyksen ratkaiseminen, V. I. Lenin sanoi, on mahdollista vain siinä tapauksessa, että tsaarin itsevaltius kukistetaan, kansa ottaa vallan käsiinsä ja pystytetään proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattinen diktatuuri. Maan kansallistaminen ei ainoastaan hävittäisi maaorjuuden jäännöksiä, vaan myös kiihdyttäisi talonpoikaiston sisäistä luokkataistelua, myötävaikuttaisi köyhälistön ryhmittymiseen proletariaatin ympärille, jouduttaisi porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymistä sosialistiseksi vallankumoukseksi.

Osa puoluekokouksen bolševikkiedustajista (J. V. Stalin, S. A. Suvorov ym.) vaati tilanherrojen maiden jakamista ja

luovuttamista talonpoikien yksityisomistukseen. V. I. Lenin arvosteli „maanjakajien” vaatimuksia todeten niiden olevan erheellisiä, vaikkakaan ei vahingollisia. „Maanjakajien” virhe oli siinä, että he ottivat lähtökohdaksi väitteen, jonka mukaan porvarillis-demokraattisen ja sosialistisen vallankumouksen välillä on pitkä välikausi, eivätkä nähneet sitä mahdollisuutta, että porvarillis-demokraattinen vallankumous voi kehittyä sosialistiseksi vallankumoukseksi.

Menševikkien kannattamana ohjelmana oli maan kunnallistaminen, joka tarkoitti tilanherrojen maiden siirtämistä paikallisten itsehallintoelinten (kunnallishallitusten) määräysvaltaan. Näiltä talonpojat olisivat vuokranneet sitten maata omaan käyttöön. Kunnallistamisohjelman poliittinen vahingollisuus piili siinä, että se ei kutsunut vallankumoukselliseen toimintaan, vaan kylvi sellaisia vahingollisia harhakäsityksiä, että agraarikysymys voidaan ratkaista rauhallisin keinoin taantumuksellisen keskusvallan säilyessä koskemattomana. Työväenluokan ja talonpoikaiston liiton sijasta menševikit propagoivat itse asiassa talonpoikien ja tilanherrojen keskinäistä sovintoa. V. I. Lenin arvosteli jyrkästi menševikkien kunnallistamisohjelmaa paljastaen sen virheelliseksi ja vahingolliseksi vallankumousliikkeelle. Edustajakokous hyväksyi äänten enemmistöllä menševistisen agraariohjelman. Bolševikkien onnistui kuitenkin saada päätöslauselmaan tilanherrojen maiden konfiskointia vaativa ohjelause menševikkien ehdottaman opportunistisen „luovutus”-määritelmän asemesta.

Alustuksen „Nykyhetken tilanteesta ja proletariaatin luokkatehtävistä” teki V. I. Lenin. Bolševikit vaativat paljastamaan liberaalisen porvariston puolueet ja liittoutumaan demokraattisten voimien kanssa taisteluun tsaarin itsevaltiutta sekä sitä tukevia poliittisia puolueita vastaan. Menševikit sen sijaan luovuttivat vallankumouksen johdon porvariston käsiin.

Bolševikit vaativat taistelemaan niitä duumaan liittyviä perustuslaillisuusilluusioita vastaan, joita liberaalinen porvaristo levitteli kansan keskuuteen, osoittamaan, ettei tsaarin hallituksen lupauksiin ja lakeihin ole luottamista, paljastamaan duuman kadettienemmistön kaksinaamaisuuden ja horjuvuuden. Mutta menševikeistä duuma oli „yleiskansallinen poliittinen keskus”, joka kykenee yhdistämään, „koordinoimaan” taistelua vanhaa järjestelmää vastaan, ja siksi he ajoivat vallankumouksen tyrehtyttämisen linjaa, koettivat ohjata vallankumousta parlamentaarisisille, duumatoiminnallisille raiteille. Tässä ilmeni erityisen näkyvästi menševikkien osuus työväenluokkaan kohdistuvan porvarillisen vaikutuksen välittäjinä.

IV edustajakokous hyväksyi puolueen järjestösaännöt. Niiden ensimmäisen pykälän sanamuodoksi tuli Leninin ehdottama sanamuoto. Sääntöihin liitettiin ensi kerran bolševistinen määri-

telmä demokraattisesta sentralismista. Siitä lähtien se on kuulunut puolueen sääntöihin.

Edustajakokous teki päätöksen VSDTP:n yhdistymisestä Puolan ja Liettuan sosialidemokraattien kanssa, jotka liittyivät VSDTP:seen kyseessäolevan alueen kaikkien eri kansallisuuksien proletaarien keskuudessa toimivina aluejärjestöinä. Edustajakokous hyväksyi myös niitä ehtoja koskevan esityksen, joilla Bund voi liittyä VSDTP:seen, mutta ilmaisi samalla erityisessä päätöslauselmassaan vastustavansa jyrkästi kansallisuuksittain tapahtuvaa proletariaatin järjestäytymistä. Ukrainan sosialidemokraattisen työväenpuolueen hyväksymistä VSDTP:n jäsenjärjestöksi lykättiin tuonemmaksi, ja se raukesi myöhemmin kokonaan sanotun puolueen pikkuporvarillisen, kiihkokansallisen luonteen takia. Ukrainan työläiset liittyivät yhteen ja taistelivat VSDTP:n yleisvenäläisten järjestöjen puitteissa, nämä järjestöt kasvattivat heitä luokkataistelun ja proletaarisen internationalismin hengessä.

VSDTP:n IV edustajakokous oli siis osoituksena Leninin julistamien ja puolueen II edustajakokouksen vahvistamien proletaarisen internationalismin periaatteiden voitosta. IV edustajakokouksen suuria myönteisiä saavutuksia oli Venäjän kansallisten sosialidemokraattisten puolueiden yhteensulautuminen VSDTP:seen kuuluvina järjestöinä. Tämä yhdistyminen antoi bolševikeille mahdollisuuden ulottaa aatteellisen vaikutuksensa maan kaikkien kansallisuuksien laajoihin työväenkerroksiin, kasvattaa proletariaatin tosivallankumouksellisia voimia internationalismin hengessä ja liittää ne lujasti yhteen ja helpotti opportunistien, šovinistien ja nationalistien paljastamista ja eristämistä.

„Edustajakokouksen suurena käytännöllisenä saavutuksena”, V. I. Lenin kirjoitti, „on suunniteltu (osaksi jo tapahtunutkin) yhtyminen kansallisten sosialidemokraattisten puolueiden kanssa. Tämä yhtyminen lujittaa Venäjän SDT:n puoluetta. Se auttaa hävittämään viimeisetkin kerholaisuuden jäljet. Se tuo uuden raikkaan tuulahduksen puolueen toimintaan. Se lujittaa valtavassa mitassa Venäjän kaikkien kansojen proletariaatin mahtia” (T e o k s e t, 10. o s a, s. 374).

IV edustajakokouksessa valittuun Keskuskomiteaan tuli 3 bolševikkiä ja 7 menševikkiä. Pää-äänenkannattajan, „Sotsialdemokrat” lehden, toimitus muodostettiin yksinomaan menševikeistä.

Sillä kärkevällä taistelulla, jota bolševikit kävivät edustajakokouksessa menševikkejä vastaan vallankumouksen kaikista periaatekysymyksistä, oli suuri merkitys proletariaatin kasvatamisen, menševikkien paljastamisen ja marxilaisen puolueen, uudentyypin puolueen lujittamiseksi käydyin taistelun

mielessä. Elämä vaati vastausta vallankumouksen ratkaiseviin kysymyksiin. Bolševikkien ja menševikkien väliset erimielisyydet syvenivät vallankumouksen kulussa. Menševikit luisuivat askel askeleelta alemmaksi, esiintyen yhä selväpiirteisemmin porvariston asiamiehinä työväenliikkeessä.

Heti edustajakokouksen päätyttyä V. I. Lenin kirjoitti bolševikkiedustajien nimissä puolueelle osoitetun vetoomuksen. Siinä hän arvosteli periaatteellisesti niitä menševistisiä päätöksiä, jotka IV edustajakokous oli hyväksynyt bolševikkien vastalauseista huolimatta. Hän arvosteli jyrkästi maan kunnallistamisohjelmaa ja kehotti kaikkia sosialidemokraatteja ajamaan seuraavassa edustajakokouksessa läpi tämän ohjelman kumoamista tarkoittavan päätöksen. Bolševikit aloittivat VSDTP:n riveissä kamppailun saadakseen puolueen seuraavan edustajakokouksen tekemään oikeita, vallankumouksellisia, marxilaisia päätöksiä ja kumoamaan siten IV edustajakokouksen väärät menševistiset päätöslauselmat.

Koska puolueen pää-äänenkannattaja oli joutunut menševikkien käsiin, bolševikit alkoivat elokuussa 1906 julkaista illegaalista „Proletari” („Proletaari”) lehteä. Lehteä toimitti V. I. Lenin, ja siitä tuli tosiasiallisesti bolševikkien pää-äänenkannattaja. Bolševikit ryhtyivät julkaisemaan myös legaalisia sanomalehtiä („Volna”, „Vperjod”, „Eho”).

IV edustajakokouksessa bolševikit ja menševikit yhdistyivät vain muodollisesti VSDTP:n puitteissa. Itse asiassa molemmilla oli omat katsomuksensa, oma toimintaohjelmansa vallankumouksen tärkeimmissä kysymyksissä. Bolševikit jatkoivat syvästi periaatteellista taistelua menševikkejä vastaan, työväenliikkeessä ilmenevää opportunistia vastaan. Bolševikit säilyttivät järjestöllisen itsenäisyytensä ja johtavan keskuksensa. Menševikeillä puolestaan oli omat itsenäiset järjestönsä. V. I. Lenin kirjoitti myöhemmin:

„Vuosina 1903—1912 olimme menševikkien kanssa väliin useampia vuosia muodollisesti yhtenäisessä sosdem. puolueessa luopumatta silti *milloinkaan* aatteellisesta ja poliittisesta taistelusta heitä vastaan, koska he olivat proletariaattiin kohdistuvan porvarillisen vaikutuksen välittäjiä ja opportunisteja” (Teokset, 31. osa, s. 53).

Bolševikit pitivät ohjeenaan sitä Leninin teesiä, että yhdistämispolitiikkaa ei saa käsittää bolševikkien ja menševikkien sotkemiseksi toisiinsa, heidän aatteellisten ja poliittisten asenteidensa sotkemiseksi toisiinsa. Ottaen huomioon sen suunnattoman vahingon, jota yhä opportunistisemmaksi käynyt menševikkien linja aiheutti (kadettilaisuuduman tukeminen, antautuminen liberaaliselle porvaristolle, pyrkimys vallankumouksellisen taistelun tyrehtyttämiseen), V. I. Lenin, bolševikit tehostivat taistelua tätä linjaa vastaan.

5. Bolševikkien taktiikka I ja II Valtakunnanduumaan nähden. VSDTP:n V edustajakokous. Vallankumouksen tappion syyt

Joulukuun aseellisen kapinan kukistuttua vallankumous alkoi vähitellen laantua. Mutta vallankumouksen aiheuttaneet syyt olivat syvälliset, ja joukkojen mieliala oli hyvin vallankumouksellinen niin kaupungeissa kuin maaseudullakin. Vallankumouksellista taistelua kesti aina vuoden 1907 puoliväliin. Vallankumoukseen nousseet Venäjän työväenluokka ja laajat kansanjoukot perääntyivät taistellen.

Tsaarivalta hyökkäsi yhä kiivaammin vallankumouksen voimia vastaan. Eri puolilla maata toimivat rankaisuretkikunnat ja kenttäoikeudet ja riehuivat mustasotnialaisten pogromijoukkioit. Tsaarin pyövelit hajottivat Työläisten edustajien neuvostoja, ammattiyhdistyksiä sekä muita työläisten, talonpoikien ja sotilaiden joukkojärjestöjä. Erikoisen ankarasti vainottiin työväenluokan parhaita edustajia, bolševikkeja. Tuhansia bolševikkeja ammuttiin, tuomittiin kuolemaan, hirtettiin ilman tutkimusta ja oikeudenkäyntiä.

Taistelussaan vallankumousta vastaan tsaarin hallitus turvautui paitsi vainotoimenpiteisiin, myös uudistuksiin. Joulukuun 11. p:nä 1905, Moskovan aseellisen kapinan ollessa kuumimmillaan, annettiin laki Valtakunnanduuman vaaleista. Tsaarivalta yritti kylvää joukkoihin harhakuvitelmia, että ne muka voivat saada vaatimuksensa läpi rauhallista tietä, „Venäjän parlamentin” kautta. Hallitus yritti pettää talonpoikia, jotka yhä vielä uskoivat saavansa tilanherrojen maita duuman myötävaikutuksella, ja irrottaa heidät työväenluokasta antaakseen siten lopullisen iskun vallankumoukselle.

Vaalilaki jätti enemmän kuin puolet maan väestöstä vaille äänioikeutta. Duuman vaalit eivät olleet yleiset eivätkä yhtäläiset, eivät välittömät eivätkä salaiset. Tilanherrojen ja kapitalistien edustajille oli tulevassa duumassa taattu valtava ylivoima. Väestö jaoteltiin varallisuus- ja luokkaeroavuuden perusteella erikoisiin kategorioihin, niin sanottuihin kuurioihin (maanomistaja-, kaupunki-, talonpoikais- ja työläiskuurioihin). Jokaisesta kuuriasta valittiin valitsijamiehet, mutta erilaisin äänimäärin. Tilanherroilla yksi valitsijamies tuli 2000 äänioikeutettua kohti, talonpojilla 30 tuhatta ja työläisillä 90 tuhatta äänioikeutettua kohti.

Työväenluokan ja talonpoikaiston sitkeä taistelu vuonna 1906 antoi toiveita uudesta vallankumouksellisesta noususta. Näissä olosuhteissa bolševikit eivät voineet luopua toimintaohjeesta, että vallankumousta oli jatkuvasti syvennettävä ja laajennettava. Sen vuoksi he kehottivat Tampereen konferenssin päätösten mukaisesti joukkoja boikotoimaan duumaa ja käyttivät vaalikouksia hyväksi agiteeraten niissä aseellisen kapinan

puolesta. Sen sijaan menševikkien julistamana taktiikkana oli puolittainen boikotti (osallistuminen valtuutettujen ja valitsijamiesten vaaleihin, mutta ei duuman jäsenten vaaleihin). Tämä menševikkien puolinen ja periaatteeton toimintaohje aiheutti hajaannusta työväen keskuudessa ja auttoi vahingollisten perustuslaillisuusilluusioiden leviämistä.

Vuoden 1906 tammi- ja helmikuussa VSDTP:ssä käytiin laajaa väittelyä duumaa koskevan taktiikan kysymyksistä bolševikkien ja menševikkien toimintaohjelmien pohjalla. Suurin osa puolueen paikallisjärjestöistä kannatti aktiivista boikotoimistaktiikkaa. Luokkatietoisimmat ja vallankumouksellisimmat työläiset sekä osa demokraattista sivistyneistöä boikotoivat vaaleja. Duuman vaaleja ei kuitenkaan onnistuttu ajamaan karille. Boikotin epäonnistumiseen oli perussyynä se, että puuttui joukkoluontoista vallankumouksellista nousua, joka olisi kyennyt ehkäisemään duuman koollekutsumisen. Boikotin epäonnistumiseen vaikuttivat myös menševikkien hajottavat ohjeet ja se, että perustuslaillisuusilluusiot olivat piintyneet talonpoikais-
toon, joka oli huomattavalta osaltaan antautunut kadettien vieteltäväksi. Eritellessään myöhemmin vallankumouksen kokemuksia V. I. Lenin totesi, että I duuman boikottaus vuonna 1906 oli virhe, sillä käytännössä osoittautui, että vallankumouksen kohokohta oli silloin jo sivuutettu.

Kadettipuolue sai enemmistön I Valtakunnanduumassa.

Bolševikit asettivat tehtäväkseen itsevaltiuden viikunanlehdeksi muodostuneen duuman toiminnan paljastamisen. Taistelu talonpoikien perustuslaillisuusilluusioita vastaan oli V. I. Leninistä siihen aikaan puolueen tärkeimpiä poliittisia tehtäviä. Lujittaakseen työväenluokan ja talonpoikien liittoa bolševikit antoivat tukensa *trudovikeille**, niille I duuman talonpoikaisedustajille, jotka tulkitsivat talonpoikaisjoukkojen pyrkimyksiä taistelussa maasta.

Menševikit, joiden lähtökohtana oli opportunistinen arvio vallankumouksen liikkeellepanevista voimista ja tulevista näköaloista, pitivät duumaa vallankumouksellisia voimia „yhteenliittävänä keskuksena”. IV edustajakokouksen valitsema menševistinen Keskuskomitea kehotti tukemaan duumaa sen suunnitellussa kadettihallituksen muodostamisesta. Moinen kehotus oli vain omiaan vahvistamaan perustuslaillisuusilluusioita, herättämään sellaisia pettäviä toiveita, että valta voidaan siirtää kansalle rauhallisoin keinoin.

Keskuskomitea ei ilmentänyt puolueen tahtoa duumakysymyksissä. Suurin osa puolueen paikallisjärjestöistä tuomitsi Keskuskomitean opportunistisen linjan sen perusteella, minkä

* *trudovikit* (työryhmäläiset)— pikkuporvarillisten demokraattien duumaryhmä, johon kuului talonpoikaiston ja narodnikkilaismielisen sivistyneistön edustajia. *Suom.*

arvion Lenin oli antanut duumasta ja miten bolševikit olivat arvostelleet menševikkien kannanottoja.

I duuman kokoontuminen ei pysähdyttänyt vallankumousliikettä. Proletariaatti kävi raskaita jälkitaisteluja hyökkäävää poliittista taantumusta vastaan, vetäen taimmaisekin reservit mukaan vallankumousliikkeeseen. Joulukuun kapinan kokemukset huomioon ottaen puolue tehosti toimintaansa talonpoikien ja varsinkin sotilaiden keskuudessa. Vuoden 1905 lopussa ja vuoden 1906 alussa useat sotaväen keskuudessa toimivat puoluejärjestöt alkoivat julkaista erityisesti sotilaille ja matruuseille tarkoitettuja sanomalehtiä: Pietarissa ilmestyi „Kazarma” („Kasarmi”), josta tuli itseasiassa bolševikkien sotilasjärjestön pääorgaani, Moskovassa „Soldatskaja Žizn” („Sotamiehen elämä”), Sevastopolissa „Soldat” („Sotamies”), Riiassa „Golos soldata” („Sotamiehen ääni”), Voronežissa „Žizn kazarmy” („Kasarmielämää”) ym.

Talonpoikaisliike sai kesällä 1906 uutta voimaa. Talonpoikaislevottomuudet käsittivät 215 ujestia — puolet Euroopan-Venäjän kaikista ujesteista. Sotaväen keskuudessa jatkuivat vallankumoukselliset levottomuudet. Sotilaiden ja matruusien huomattavimmat aseelliset levottomuudet vuonna 1906 olivat Itämeren laivastossa: Viaporissa, Kronstadtissa ja Räävelissä.

Tsaarin hallitus ryhtyi uusiin toimenpiteisiin tukahduttaakseen lopullisesti vallankumouksen. Se hajotti heinäkuun 8. pñä 1906 I Valtakunnanduuman, jonka puhujankorokkeelta tsaarin hallitusta oli arvosteltu melko useasti, enimmäkseen agraarikysymyksen yhteydessä. Duuman hajottamisen jälkeen vastavallankumouksen hyökkäys kiihtyi.

Vallankumouksen heiketessä bolševikit muuttivat taktiikkaansa. He päättivät tulla mukaan II Valtakunnanduumaan käyttääkseen sitä puhujalavana vallankumouksellisessa agitatioyössään, itsevaltiuden ja vastavallankumouksellisen porvariston paljastamisessa.

Bolševikit aloittivat vaalikampanjan käyttäen sitä hyväksi järjestääkseen ja valistaakseen poliittisesti proletariaattia. He esittivät „vasemmistoblokki”-ajatuksen, mikä merkitsi liittoutumista trudovikkien kanssa. Bolševikit tähdensivät, että trudovikkien agraaripoliittiset vaatimukset ovat luonteeltaan vallankumouksellis-demokraattisia ja, kuten V. I. Lenin huomautti, ilmentävät pikkuporvarillisesta rajoittuneisuudesta huolimatta „jotakin reaalista ja progressiivista historian nykyisellä ajankohdalla” (Teokset, 13. osa, s. 224).

Bolševikkien duumataktiikan päätarkoituksena oli vapauttaa talonpoikaisto liberaalisen porvariston vaikutusvallasta ja luoda duumassa työväenluokan ja talonpoikaiston edustajien vallankumouksellinen blokki.

Menševikit olivat halukkaita tekemään blokin kadettien kanssa niin vaalikampanjan aikana kuin itse duumassakin ja

auttoivat porvaristoa levittämään kansan keskuuteen sellaisia harhaluuloja, että vapaus voidaan saavuttaa ilman aseellista kapinaakin.

Menševistisen Keskuskomitean opportunistinen kanta taktiikan peruskysymyksissä herätti suuttumusta valtaosassa puolueen paikallisjärjestöjä. Nämä vaativat kutsumaan koolle mitä pikimmin ylimääräisen puoluekokouksen. Syyskuussa 1906 Pietarin komitea, Keski-Venäjän sosialidemokraattisten järjestöjen Aluebyroo, Puolan ja Liettuan Sosialidemokraattien Päähallitus ja Latvian sosialidemokraattisen puolueen Keskuskomitea hyväksyivät vetoomuksen puolueen edustajakokouksen koollekutsumisesta. Lukuisat puoluejärjestöt kannattivat tätä vetoomusta.

VSDTP:n V edustajakokousta pidettiin Lontoossa 1907 huhtikuun 30. pstä toukokuun 19. päivään. Kokouksessa oli 336 osanottajaa, jotka edustivat 147 tuhatta puolueen jäsentä (46 tuhatta bolševikkia, 38 tuhatta menševikkiä, 25 tuhatta bundilaista, 25 tuhatta Puolan sosialidemokraattia, 13 tuhatta Latvian sosialidemokraattia). Edustajien joukossa oli 105 bolševikkia, 97 menševikkiä, 44 Puolan ja Liettuan Sosialidemokraatit -järjestön jäsentä sekä 29 Latvian sosialidemokraattisen puolueen jäsentä. Loput olivat Bundin sekä puolueen muiden järjestöjen edustajia.

Se päättäväinen taistelu, jota bolševikit olivat käyneet Leninin johdolla opportunistisia virtauksia ja niiden suvaitsemista vastaan, sekä puolueen jäsenistön keskuudessa suoritettu jatkuva selitystyö oli johtanut siihen, että suurten teollisuuskeskusten (Pietarin, Moskovan, Uralin, Ivanovo-Voznesenskin ym.) edustajat olivat enimmäkseen bolševikkeja. Menševikki-edustajia tuli puoluekokoukseen etupäässä maalais- ja käsiteollisuusseuduilta.

Bolševikkiedustajat esiintyivät edustajakokouksessa tiiviinä ryhmänä, johon kuuluivat V. I. Lenin, A. S. Bubnov, K. J. Vorošilov, J. F. Dubrovinski, M. N. Ljadov, J. V. Stalin, M. G. Tshakaja, S. G. Saumjan, J. M. Jaroslavski ym.

VSDTP:n V edustajakokouksen työhön osallistui myös suuri proletaarikirjailija A. M. Gorki. Gorki oli pysyvässä yhteydessä työväenliikkeeseen, bolševikkipuolueeseen. Todellisena kansan ystävä hän oli koko sydäimestään myötämielinen vallankumoukselle ja antoi hyvin suurta apua bolševikeille. V. I. Lenin antoi Gorkille suuren arvon ja ylläpiti monia vuosia läheistä yhteyttä häneen. Gorki esiintyi julkisesti useamminkin kuin keran menševikkejä vastaan, tuomitsi heidän opportunistisen linjansa, ruoski kadetteja ja liberaaleja, taisteli uhrautuvasti tsarismia vastaan.

Puolan ja Latvian sosialidemokraatit tukivat edustajakokouksessa bolševikkeja. Toisinaan näiden puolueiden edustajat kuitenkin horjuivat ja antoivat äänensä menševikeille.

Edustajakokous teki peruskysymyksissä bolševistiset päätökset, jotka määräisivät puolueen politiikan pitkäksi ajaksi eteenpäin.

Pääkysymyksenä edustajakokouksessa oli suhtautuminen porvarillisiin puolueisiin. Sitä alusti V. I. Lenin.

Puolueet ilmensivät Venäjän tiettyjen yhteiskuntaluokkien intressejä. Bolševikkien ja menševikkien erilainen suhtautuminen ei-proletaarisiin puolueisiin määräsi samalla heidän kansansa vallankumouksen peruskysymyksiin nähden. V. I. Leninin mielestä oli käytävä säälimätöntä taistelua mustasotniaalaispuolueita („Venäjän kansan liittoa”, „Yhdistyneen aateliston neuvostoa” ynnä muita) ja suurmaanomistajien sekä porvariston puolueita („Lokakuun 17. päivän liittoa”, kauppa- ja teollisuuspuoluetta ym.) vastaan. Mitä tuli liberaalis-monarkistisen porvariston puolueeseen, kadettipuolueeseen, niin siinä suhteessa V. I. Lenin kehotti, että tätä puoluetta vastaan taisteltaessa paljastettaisiin varsinkin sen valheellinen kansanvaltaisuus, ettei annettaisi kadeteille mahdollisuutta viedä mukaansa talonpoikaistoa ja kaupunkien pikkuporvaristoa. Menševikit puolestaan kehottivat tekemään kadettien kanssa blokin Valtakunnanduumassa. Edustajakokouksessa V. I. Lenin paljasti kapitulaatiohenkiseksi tämän menševikkien taktiikan.

Aivan toisenlaisen arvion V. I. Lenin antoi trudovikeista, jota nimeä käytettiin silloin duuman ns. työryhmän jäsenistä. Tähän ryhmään kuului talonpoikien edustajia: puolueettomia, eserriä, kansansosialisteja. Nämä olivat kahden vaiheilla, alistuako liberaalien hegemoniaan vai ryhtyäkö päättäväisesti taistelemaan tilanherrojen maanomistusta ja feodaalista valtiota vastaan. V. I. Lenin kehotti osoittamaan työryhmän taantumuksellisen puolen, mutta piti samaan aikaan tarkoituksenmukaisena, että tietyissä olosuhteissa, työväenluokan ja talonpoikaiston taistellessa yhdessä tilanherroja ja itsevaltiutta vastaan, tehdään sopimuksia trudovikkien, pikkuporvarillisten kansanjoukkojen edustajien, kanssa.

Siitä, miten oli suhtauduttava porvarillisiin puolueisiin, edustajakokous hyväksyi bolševikkien ehdottaman päätöslauselman.

Menševikit kärsivät täydellisen tappion esittäessään ns. „työväen edustajakokous”-ideansa. Tämän idean esitti menševikki Axelrod, ja toiset huomattavat menševikit kannattivat sitä. He ehdottivat, että kutsuttaisiin koolle erilaisten työväenjärjestöjen edustajakokous ja että tässä edustajakokouksessa perustettaisiin „laajapohjainen työväenpuolue”, johon tulisivat kuulumaan sosialidemokraatit, eserrät ja anarkistit. Käytännössä se olisi merkinnyt VSDTP:n likvidoimista. Bolševikkien ehdotuksesta „työväen edustajakokous”-idea tuomittiin työväenliikkeelle ehdottomasti vahingollisena. Sekä Puolan (Rosa Luxemburgin johdolla) että Latvian sosialidemokraatit vastustivat „työväen edustajakokousta” yhdessä bolševikkien kanssa.

Bolševikit saavuttivat huomattavan voiton opportunisteista Valtakunnanduudessa noudatettavaa taktiikkaa koskevassa kysymyksessä. Edustajakokous päätti, että sosialidemokraattien toiminta Valtakunnanduudessa on alistettava palvelemaan duuman ulkopuolella käytyä taistelua, että duumaa on käytettävä ennen kaikkea puhujalavana tsaarin itsevaltiuden sekä porvariston sovittelupolitiikan paljastamiseksi, puolueen vallankumouksellisen ohjelman julistamiseksi ja tunnetuksi tekemiseksi.

Tämä oli proletariaatin edustajien parlamentaarisessa toiminnassa uusi, vallankumouksellinen-marxilainen linja. Se oli esikuvana koko kansainvälisellä työväenliikkeelle. Tämän linjan merkitys kasvoi erikoisen suureksi sen johdosta, että Länsi-Euroopan sosialidemokraatit luisuivat yhä enemmän opportunistin tielle, luopuivat vallankumouksellisesta taistelusta, juurruttivat työväenluokkaan sellaisia illuusioita, että valta voidaan vallata parlamentaarista tietä.

Edustajakokous hyväksyi niin ikään puolueen ja ammattiliittojen välisiä suhteita koskevassa kysymyksessä bolševikkien päätöslauselmaehdotuksen. Vallankumouksen seurauksena Venäjän ammattiyhdistysliike laajeni nopeasti. Maassa oli vuoden 1907 alkuun päästäessä lähes 650 ammattiliittoa. Vallankumouksellisen taistelun edistyminen riippui suuresti siitä, ketä ammattiliitot lähtisivät seuraamaan. Menševikit vaativat ammattiliittojen „puolueettomuutta”. Bolševikkien mielestä työläisiä oli kasvatettava proletariaatin luokkataistelun ja sosialististen tehtävien hengessä. V edustajakokous osoitti, että VSDTP:n kaikkien jäsenten on pyrittävä saamaan „ammattiliitot tunnustamaan sosdem. puolue aatteelliseksi johtajakseen...” („N K P ... päätöslauselmina”, I osa, s. 170).

Edustajakokous valitsi Keskuskomitean, jossa leniniläisen linjan kannattajat saivat enemmistön. Keskuskomiteaan tuli kuitenkin myös menševikkejä ja kansallisten sosialidemokraattisten järjestöjen edustajia, jotka horjuivat useasti bolševikkien ja menševikkien välillä. Ottaen huomioon, ettei eri suuntien edustajista muodostetun Keskuskomitean johtoon ollut luottamista, bolševikit pitivät edustajakokouksen aikana neuvottelun, jossa perustivat oman Bolševistisen keskuksensa.

Edustajakokouksessa saavutettu voitto ei pannut bolševikkien päätä pyörälle. V. I. Lenin tähdensi, ettei pidä ylvästellä tuloksilla, joita on saavutettu taistelussa opportunisteja vastaan, että edesspäin on vielä paljon taisteluja ja koettelemuksia.

Venäjän ensimmäinen vallankumous kesti lähes kaksi ja puoli vuotta. Vallankumous alkoi laantua varsinaisesti joulukuun aseellisen kapinan kukistuttua. Tämä vallankumouksen laantuminen tapahtui hitaasti, taisteluja käyden. Vuoden 1907 puoliväliin mennessä ilmeni, ettei työläisillä ja talonpojilla ollut kylliksi voimia voittaakseen tsaarivallan. Taantumus siirtyi ratkaisevaan hyökkäykseen.

Kesäkuun 3. pnä 1907 tsaarin hallitus hajotti II Valtakunnanduuman. Duuman sosialidemokraattinen ryhmä vangittiin. Samaan aikaan annettiin uusi vaalilaki, joka takasi taantumuksellisille tilanherroille ja suurporvariston edustajille jakamattoman ylivallan III Valtakunnanduudessa.

Työväenjärjestöt lyötiin hajalle. Taantumus ryntäsi kaikella voimallaan bolševikkipuolueen kimppuun. Poliisiviranomaiset etsiskelivät erityisellä innolla V. I. Leniniä tehdäkseen hänestä selvää. Luotettavat ystävät varoittivat ajoissa V. I. Leniniä, ja hän siirtyi ulkomaille suorittamalla hengenvaarallisen matkan jätse Suomenlahden yli. Tällä toisella maanpakomatallaan hän oli vuoden 1917 huhtikuuhun saakka.

Venäjän ensimmäinen kansanvallankumous päättyi tappioon.

Eräänä vallankumouksen tappion syynä oli se, että Venäjän työväenluokka ei ollut vielä onnistunut luomaan kestävää taisteluliittoa talonpoikaiston kanssa tsaarivaltaa vastaan. Talonpoikaiston liikehtiminen oli ollut hajanaista, se ei ollut kyllin järjestynyttä eikä päättäväistä. Huomattavimmat vallankumoukselliset talonpoikaislevottomuudet alkoivat vasta silloin, kun tsaarivalta oli jo tukahduttanut vallankumouksen tärkeimmät palopesäkkeet maan teollisuuskeskuksissa. Talonpoikien valtaosa, joka oli poliittisesti äärimmäisen takapajuista, luotti silloin vielä tsaariin. Eserrien ja kadettien vaikutuksesta johtuen talonpojat perustivat toiveensa tsaristiseen Valtakunnanduumaan. Myöskään sorrettujen kansojen työtätekevät joukot, joiden voimia hajottivat porvarilliset ja pikkuporvarilliset nationalistiset puolueet, eivät yhtyneet yksimieliseen vallankumoukselliseen rynnistykseen tsaarivaltaa vastaan.

Kaikki tämä vaikutti epäsuotuisasti myös armeijan käyttäytymiseen, sillä armeijan pääosan muodostivat sotilasmantteliin pukeutuneet talonpojat. Jos kohta muutamat joukko-osastot nousivatkin vastustamaan aktiivisesti itsevaltiutta, sotamiesten enemmistö pysyi uskollisena tsaarin hallitukselle ja täytti sen käskyt.

Työväenluokka esiintyi vallankumouksessa johtavana voimana. Mutta työläisetkään eivät toimineet riittävän yksimielisesti: muutamat työväen osastot nousivat taisteluun vasta sitten, kun proletariaatin kärkijoukko oli jo melkoisesti heikentynyt. Aseellinen taistelu muodostui luonteeltaan irrallisiksi paikallisiksi kapinoiksi, koska ei ollut yhteistä yleisvenäläistä keskusta johtamassa kapinaa.

Menševikkien hajaannusta ja sekasortoa aiheuttavan toiminnan vuoksi VSDTP ei ollut yhtenäinen. Bolševikit kamppailivat tavoitteenaan vallankumouksen kaikinainen laajentaminen, tsaarivallan kukistaminen aseellisen kapinan avulla, työväenluokan ja talonpoikaiston liiton lujittaminen, kadettiporvariston eristäminen, työläisten ja talonpoikien väliaikaisen vallankumoushallituksen muodostaminen. Menševikit kamppailivat

itsepintaisesti bolševikkien vallankumouksellista linjaa vastaan ja toimivat porvariston asiamiehinä työväenliikkeessä. VSDTP:n sisäinen rikkiinäisyys hajotti työväenluokan rivejä ja heikensi siten sen hyökkäystä. Näistä seikoista johtui, ettei proletariaatti kyennyt täyttämään täydellisesti ja loppuun saakka tehtävänsä vallankumouksen hegemonina eikä viemään vallankumousta voittoon.

Venäjän liberaalinen porvaristo teki lehmäkaupat tsaarivallan kanssa ja esitti vastavallankumouksellisessa voiman osaa.

Venäjän vallankumouksen tappiota joudutti lisäksi se finanssiapu, jota ulkomaisten imperialistit antoivat tsaarin hallitukselle peläten menettävänsä Venäjän teollisuuteen sijoittamansa pääomat ja vallankumouksen leviävän muihin maihin. Maailman imperialismi osoitti olevansa heti alusta pitäen Venäjän vallankumouksen vannoutunut vihollinen.

Japanin kanssa elokuussa 1905 solmittu rauha oli myös omiaan lujittamaan tsaarivallan asemaa.

Vaikka Venäjän ensimmäinen vallankumous kärsikin tappion, *itsevaltiusjärjestelmään oli isketty ensimmäinen halkeama*. Proletariaatti oli hankkinut sankarillisella taistelullaan sekä itselleen että koko kansalle joukon poliittisia ja taloudellisia parannuksia. Ensimmäisen kerran oli saatu Venäjällä, vaikkakin vain lyhyeksi ajaksi, sananvapaus, kokoontumis- ja yhdistymisvapaus, perustettu legaalinen työväenlehdistö, kulttuuri- ja valistusyhdistyksiä, ammatillisia järjestöjä.

Vallankumous oli pakottanut tsaarivallan antamaan ensimmäisen edustuslaitoksen — Valtakunnanduuman. Vaikka epädemokraattisesti valittu ja rajoitetut valtuudet omaava Valtakunnanduuma olikin tsaarivallan voimaton lisäke, bolševikit käyttivät sitä puhujalavanaan vallankumouksellisessa agitaatiotyössään ja paljastaessaan tsaarivaltaa sekä porvariston poliittisia puolueita.

Proletariaatti sai parannetuksi jonkin verran työehtojaan. Monilla teollisuuden aloilla korotettiin työläisten palkkoja. Talonpoikaisto sai vallankumouksen tuloksena lakkautetuksi maanlunastusmaksut sekä alennetuksi maan vuokra- ja myyntihintoja.

Mutta vallankumouksen päätarkoitus — tsarismien kukistaminen — jäi saavuttamatta. Vallankumous osoitti vakuuttavasti kansanjoukoille, että tsaarivallan järkyttäminen ei riitä, että se on hävitettävä kokonaan.

6. Vallankumouksen kansainvälinen merkitys

Vuosien 1905—1907 Venäjän vallankumous aloitti uuden aikakauden — mitä syvällisimpien poliittisten järjestysten ja vallankumouksellisten taistelujen aikakauden. Vallankumous oli antanut ensimmäisen iskun tsarismille, jonka edut olivat punou-

tuneet yhteen länsimaisen imperialismien etujen kanssa, ja heikentänyt siten koko imperialistista järjestelmää.

Vallankumouksesta alkoi uusi vaihe kansainvälisessä työväenliikkeessä, ja se myötävaikutti voimakkaasti siirtomaiden ja puolisiirtomaiden kansojen kansallisen vapausliikkeen kehittymiseen.

Vallankumous teki valtavan vaikutuksen Saksan, Ranskan, Italian, Itävalta-Unkarin, Romanian, Bulgarian ja muiden maiden proletariaattiin, herätti siinä lämmintä myötätuntoa ja sai siltä tukea. „Pariisin, vallankumouksen kaupungin työtätekevät”, sanottiin Venäjän proletaareille osoitetussa manifestissa, „ovat koko sydämestään teidän kannallanne ja kääntyvät puoleenne sanoin: Voitte luottaa meihin! Autamme teitä varmasti! Alas tsaarivalta! Alas riistäjät! Eläköön yhteiskunnallinen vallankumous!”

Äärettömän innostuneina ottivat Venäjän vallankumouksen vastaan sosialistisen ajattelusuunnan ranskalaiset edustajat J. Guesde, P. Lafargue, J. Jaurès ja Saksan sosialidemokratian tunnetut toimihenkilöt A. Bebel, R. Luxemburg, K. Liebknecht, F. Mehring, K. Zetkin. „Venäjän saavuttaessa vapauden vapautuvat samalla Preussi, Saksi, koko Saksa”, sanoi K. Liebknecht kehottaessaan saksalaisia työläisiä „astumaan Venäjän vallankumouksen lipun alle”.

Itävalta-Unkarin slaavilaisalueiden, erittäinkin Böömin, Määrin, Galitsian työtätekevät reagoivat vallankumoustahtumiin tavattoman kiihkeästi; slovenien ja horvattien kansallisessa vapausliikkeessä alkoi nousukausi. Itävalta-Unkarin suurimmissa teollisuuskeskuksissa — Wienissä, Budapestissä, Prahassa, Lvovissa — puhkesi vuoden 1905 marraskuussa työtätekevien joukkomielenosoituksia, jotka huipentuivat eräissä tapauksissa avoimiksi kahakoiksi poliisivoimien kanssa. Laajan lakkoliikkeen vaikutuksesta Itävallan hallituksen oli pakko saattaa voimaan yleinen äänioikeus.

Bulgariassa alkoi Venäjän vallankumouksen vaikutuksesta sitkeä taloudellinen ja poliittinen taistelu, jota tesnjakit* johtivat.

Romanian työtätekevät tervehtivät palavasti panssarilaiva „Potjomkinin” vallankumouksellisia merimiehiä ja siten vallankumoukseen noussutta Venäjän kansaa. Moldovassa ja Valakiassa alkoi vuonna 1907 voimakas talonpoikaissiike.

Vastoin oikeistolaisten sosialidemokraatti- ja ammattiyhdistysjohtajien tahtoa Saksan, Italian, Itävalta-Unkarin sekä muiden maiden työläiset alkoivat yhä useammin turvautua poliittisiin lakkoihin.

Venäjän vallankumouksella oli tavattoman suuri merkitys

* *tesnjakit* — alkuaan Bulgarian sosialidemokraattisen puolueen vallankumouksellinen osa, vuodesta 1903 itsenäinen marxilainen puolue, Bulgarian kommunistisen puolueen edeltäjä. *Suom.*

Idän maiden kansalliselle vapausliikkeelle. Suurimmissa Idän maissa — Iraanissa, Turkissa ja Kiinassa — tapahtui vuosina 1905—1912 porvarillinen vallankumous. Intiassa, Afganistanissa, Indonesiassa ja muissa maissa alkoi kansallisen vapausliikkeen nousu. V. I. Lenin totesi, että vuoden 1905 mahtava kapina oli painanut syvät jäljet ja että sen vaikutus, joka ilmenee satojen miljoonien etenevänä liikkeenä, on lähtemätön.

Vuonna 1912 kukistettiin Kiinassa monarkistinen järjestelmä. Kiinan vallankumousta luonnehtiessaan V. I. Lenin puhui profeettallisesti suuresta kansasta, „joka osaa myös *taistella* Kiinan ikivanhoja sortajia vastaan eikä vain murehtia vuosisataista orjuuttaan, vain haaveilla vapaudesta ja tasa-arvoisuudesta” (Teokset, 18. osa, s. 149).

Vuoden 1905 jälkeen Idän maissa alkaneet demokraattiset vallankumoukset järkyttivät imperialismin siirtomaajärjestelmää.

Varsin tuntuvaksi II Internationalen opportunisteihin kohdistuneeksi iskuksi muodostui se taistelu, jota bolševikit kävivät saadakseen vallankumouksellisen ratkaisun sellaisiin Venäjän vallankumouksen peruskysymyksiin kuin työväenluokan puolueen johtoasema, työväenluokan ja talonpoikaiston liitto, proletariaatin hegemonia, proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattinen diktatuuri, porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittyminen sosialistiseksi, kansallisen vapausliikkeen johtaminen, vallankumouksellisen taistelun muodot ja keinot. Bolševikit kumosivat ne II Internationalen puolueissa vallinneet käsitykset, että porvariston hegemonia on kiertämätöntä porvarillisissa vallankumouksissa, että talonpoikaisto on taantumuksellista ja että porvarillisen ja sosialistisen vallankumouksen välillä on pitkä väliaika.

Bolševikkien taistelu opportunistia vastaan oli omiaan edistämään vallankumouksellisen ja reformistisen virtauksen rajankäyntiä Euroopan sosialidemokraattisissa puolueissa ja vasemmistovirtausten (Saksan vasemmistososialidemokraattien, Britannian sosialistisen puolueen vasemmiston ym.) muotoutumista ja kehitystä. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen kokemukset auttoivat Bulgarian tesnjakkien sosialidemokraattista työväenpuoluetta pysymään vallankumouksellisella kannalla. Bolševikit kävivät esimerkillistä taistelua opportunistia vastaan ja antoivat näytteen siitä, miten valloitetaan vankka asema joukkojen keskuudessa.

V. I. Lenin, bolševikit paljastivat myös II Internationalen keskustalaiset. II Internationalen viralliset johtajat olivat omaksuneet keskustalaisen asenteen. He noudattivat opportunisteihin nähden sovittelu- ja myönnytysspolitiikkaa. V. I. Lenin kehotti tarmokkaasti Saksan sosialidemokraattien vasemmistoa katkaisemaan suhteensa ei ainoastaan reformisteihin, vaan myös keskustalaisiin.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Venäjän ensimmäinen vallankumous oli mitä huomattavimpia tapahtumia, jolla oli valtava vaikutus maan ja kansainvälisen vallankumousliikkeen koko myöhäisempään kehitykseen. Vallankumous nostatti Venäjän laajat kansanjoukot tietoiseen luovaan vallankumoukselliseen toimintaan ja antoi niille runsaasti poliittista kokemusperäistä tietoutta.

„Tämän kauden jokainen kuukausi”, V. I. Lenin sanoi, „opetti poliittisen tiedon alkeita — niin joukoille kuin johtajille, niin luokille kuin puolueillekin — yhtä paljon kuin kokonainen vuosi ‚rauhallisen’ ‚perustuslaillisen’ kehityksen kaudella” (Teokset, 31. osa, s. 11).

Vallankumous todisti vakuuttavasti, että tsaarin itsevaltius ja sitten myös kapitalismin ies voidaan hävittää vain joukkojen vallankumouksellisen taistelun tietä, Venäjän sorrettujen kansojen yhteisen taistelun avulla.

Vallankumouksessa tuli esiin kunkin luokan ja puolueen toiminta, ilmenivät niiden pyrkimykset, niiden osuus ja merkitys maan elämässä. Kansanjoukot saivat nähdä, minkä puolesta kukin puolue taistelee, kenen luokkaetuja kukin niistä puolustaa.

Vallankumous osoitti havainnollisesti, että työväenluokan yhtenäisyys on vallankumouksen voiton tärkein edellytys.

Työtätekevä talonpoikaisto lähti kaikesta epäroinnistaan huolimatta liikkeelle työväenluokan liittolaisena. Tosin tämä liitto oli vasta syntymisvaiheessaan, se oli vielä vaistonvarainen, muotoutumaton, useinkin tiedostamaton. Työläisten ja talonpoikien voimat olivat vielä hajanaisia, eivätkä ne olleet kyllin järjestyneitä.

Proletariaatti esiintyi ensi kerran historiassa porvarillisdemokraattisen vallankumouksen johtajana, hegemonina, riisti liberaaliselta porvaristolta kansanjoukkojen johdon. Siten proletariaatti todisti pystyvänsä johtamaan vallankumousta jopa silloinkin, kun se kapitalismin kehittymättömyyden vuoksi on määrällisesti vähemmistönä maan väestössä. Vallankumous todisti samalla demokraattiset talonpoikaisjoukot kykeneviksi auttamaan proletariaattia taistelussa voiton saavuttamiseksi. Vallankumous osoitti porvariston silminnähävästi vastavallankumoukselliseksi.

Venäjän ensimmäinen vallankumous osoitti, että maailman vallankumouksellisen liikkeen keskipiste oli siirtynyt Venäjälle ja Venäjän sankarillisesta proletariaatista tulleet koko maailman vallankumouksellisen proletariaatin kärkijoukko.

Venäjän ensimmäinen vallankumous nosti esiin uusia taistelukeinoja ja -muotoja, joita ei tunnettu aikaisemmissa vallankumouksissa. Ensimmäisen kerran turvaututtiin poliittiseen joukkolakkoon, joka muuttui sittemmin kapinaksi. Vallan-

kumouksen aikana muodostetut Työväen edustajain neuvostot eivät olleet vain kapinaelimiä, vaan myös proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattisen diktatuurin itumuotoja. Ne ennakoivat Neuvostovaltaa, joka pystytettiin maassamme Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voiton tuloksena.

Ukrainan, Valko-Venäjän, Puolan, Baltian maiden, Taka-Kaukasian, Keski-Aasian ja tsaristisen Venäjän muiden reuna-alueiden työläiset ja talonpojat taistelivat koko vallankumouksen ajan sankarillisesti venäläisten työläisten ja talonpoikien rinnalla tsaarivaltaa ja tilanherroja vastaan. Vallankumouksen antamat kokemukset vahvistavat sen, että proletariaatin johtama ja Venäjän kaikkien kansallisuuksien työtätekeviä yhdistävä taisteluliitto kansallisen ja yhteiskunnallisen vapauden saavuttamiseksi on sekä välttämätön että mahdollinen.

Tällä kaudella V. I. Lenin käsitteli vallankumouksen tärkeimpiä kysymyksiä ja viitoitti sen linjan, jota työväenluokan puolueen on noudatettava taisteltaessa vallankumouksen voiton puolesta.

Vallankumousvuodet muodostuivat kahden poliittisen linjan — bolševistisen ja menševistisen linjan — koetinkiveksi. Vallankumoustaistelun kulku vahvisti oikeiksi bolševikkien strategisen suunnitelman ja taktiikan.

Mitä tärkeimmäksi merkkitapahtumaksi puolueen elämässä muodostui III edustajakokous, joka antoi vallankumouksen luonteesta ja liikkeellepanevista voimista marxilais-leniniläisen määritelmän. Edustajakokous antoi puolueelle vallankumouksellis-marxilaisen strategisen suunnitelman ja taktillisen linjan, jotka erosivat perin pohjin menševikkien opportunistisista kannanotoista. Edustajakokous hyväksyi sääntöjen ensimmäisen pykälän sanamuodoksi Leninin ehdottaman sanamuodon, millä oli tärkeä merkitys puolueen lujittamisen kannalta.

Vallankumouksen etuja, työväenluokan yhtenäisyyden etuja silmälläpitäen useat kansalliset sosialidemokraattiset puolueet yhdistyivät IV (yhdistävässä) edustajakokouksessa VSDTP:n puitteissa V. I. Leninin esittämien proletaarisen internationalismin periaatteiden pohjalla. Mitä taas tulee yhdistymiseen menševikkien kanssa, niin edustajakokous sai aikaan ainoastaan muodollisen bolševikkien ja menševikkien yhdistymisen VSDTP:n puitteissa näiden ryhmien välillä vallinneiden syvällisten periaatteellisten erimielisyyksien takia.

VSDTP:n V edustajakokous hyväksyi bolševistiset päätöslauselmat sellaisista ensiarvoisen tärkeistä kysymyksistä kuin suhtautuminen porvarillisiin puolueisiin, ammattiliitot ja ns. „työväen edustajakokous”. Edustajakokouksen päätöksissä ja edustajakokouksessa ilmenneissä voimasuhteissa heijastuivat leniniläisten aatteiden menestyksellinen leviäminen, bolševikkien hankkima joukkojen kannatus.

Vallankumousvuodet muodostuivat bolševikkipuolueelle huomattavaksi poliittiseksi kouluksi, samalla kun puolue sai runsaasti käytännöllistä kokemusta organisatorisesta joukkotyöstä. Kun bolševikit ennen vuotta 1905 olivat tunnettuja vain verraten suppeissa piireissä, niin vallankumous teki heidät tunnetuiksi laajoille kansanjoukoille. Puolueesta tuli joukkopuolue. Bolševikit taistelivat uhrautuvasti kansan etujen puolesta, olivat mukana siellä, missä taistelu oli kiihkeintä ja vaara suurin. Kaikki tämä painoi syvän jäljen kansanjoukkojen tietoisuuteen ja vaikutti myöhemmin Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kulkuun.

„Ilman sellaista ‚kenraaliharjoitusta‘, jollainen oli vuosi 1905, vuoden 1917 vallankumous, niin helmikuun porvärillinen kuin Lokakuun proletaarinenkaan, ei olisi ollut mahdollinen” (V. I. Lenin, Teokset, 29. osa, s. 284).

IV LUKU

BOLŠEVIKKIPUOLUE TAANTUMUSKAUDELLE
(vuodet 1907—1910)

1. Stolypinin ajan taantumus

Hajotettuaan kesäkuun 3. p:nä 1907 Valtakunnanduuman tsaarivalta juhli voittoa. Koko maa oli joutunut mustasotnia-laisten terrorin puristukseen. Tsaarin hallitus kosti armottomasti työläisille ja talonpojille. Rankaisuretkikunnat ja kenttä-oikeudet riehuivat kaikkialla. Ne tekivät selvää kaikista, joiden epäilivät osallistuneen vallankumousliikkeeseen. Tuhansia vallankumoustaistelun osanottajia teloitettiin, kymmeniä tuhansia tuomittiin pakkotyöhön. Vankilat olivat täpötäynnä. Riistäjät kostivat julmasti työtätekeville, jotka olivat rohjenneet nousta vallankumoukseen. Tsaarin ministeri Stolypin sai liikanimen „hirttäjä”, ja hirsipuut, joita hänen toimestaan pystytettiin kaikkialla maassa, kansa risti „Stolypinin kaulanauhoiksi”.

Julmimmin itsevaltius ryntäsi työväenluokan kimppuun. Poliisi riehui erityisen vimmatusti työväenjärjestöjen nujertamiseksi. Vuosina 1906—1910 tsaarin virkavalta lakkautti 497 ammattiyhdistystä ja hylkäsi 604 ammattiyhdistyksen rekisteröintianomukset. Ammattiliittojen jäsenmäärä, joka oli vuoden 1907 alussa 245 tuhatta, supistui vuoden 1909 loppuun mennessä 13 tuhanteen. Taistelussaan vallankumousliikettä vastaan tsaarin ohrana käytti laajassa mitassa provokaattoreita, jotka harjoittivat urkintaa vallankumouksellisissa järjestöissä ja antoivat ilmi vallankumousmiehiä.

Työväenluokka ei joutunut kärsimään yksinomaan poliisivainosta, vaan myös pääoman hyökkäyksestä. Teollisuuden lamakauden vuoksi työttömyys kasvoi; vasta vuodesta 1909 oli havaittavissa vähäisiä taloudellisen elpymisen merkkejä. Työnantajain liitot kävivät raivokasta taistelua työläisiä vastaan. Tehtailijat julistivat työnsulkuja — sulkiivat teollisuuslaitoksia ja erottivat joukoittain työläisiä. Aktiiviset työläiset joutuivat „mustalle listalle” eikä yksikään työnantajaliittoon kuulunut

yrittäjä ottanut heitä työhön tehtaaseensa. Tehtaissa saatettiin monilta osiltaan uudelleen voimaan ennen vallankumousta vallinnut työpaikkakomento, työpäivää pidennettiin, palkkoja alennettiin ja sakotusjärjestelmää sovellettiin yleisesti. „Nyt on tullut meidän vuoromme, ja me olemme tilanteen herroja”, julistivat työnantajat röyhkeästi työläisille.

Tsaarivalta ei kyennyt kuitenkaan palauttamaan täydellisesti ennen vallankumousta vallinnutta komentoa. Venäjä ei ollut enää sama kuin ennen vuotta 1905. Kaikki luokat olivat käyneet läpi vallankumouksen, ja jokainen niistä oli ottanut siitä oppia.

Tsaarivalta, taantumukselliset tilanherrat käsittivät, että niiden oli valtansa ja tulojensa säilyttämiseksi mukauduttava Venäjän kapitalistiseen kehitykseen ja etsivät itselleen liittolaisia kaupunkien ja maaseudun porvariston keskuudesta. Siksi tsaarivalta ryhtyi toteuttamaan uutta politiikkaa, jota alettiin kutsua tsaarin hallituksen päämiehen Stolypinin mukaan stoly-pinilaisuudeksi. Stolypinilaisuudelle olivat luonteenomaisia kesäkuun kolmantena päivänä voimaan astunut poliittinen komento ja uusi agrariipolitiikka.

Tsaarivalta tarvitsi Valtakunnanduuma lujittaakseen tilanherrojen ja porvariston vastavallankumouksellista liittoa ja pettääkseen takapajuisia väestökerroksia. Mutta tsaarivalta tarvitsi kuuliaista duumaa. Uusi vaalilaki tyypisti entisestäänkin kansan oikeuksia: tilanherrat ja kapitalistit valitsivat omissa kuurioissaan runsaat kolme neljännessä kaikista valitsijamiehistä, mutta työläiset ja talonpojat vain vajaan neljänneksen. Tilanherroilla ja kapitalisteilla oli siis määräysvalta kuvernementtien valitsijamieskokouksissa, joissa kansanedustajat valittiin. Sorrettujen kansakuntien edustus supistui suuresti: Keski-Aasian kanta-väestöltä riistettiin äänioikeus kokonaan, Puolan, Kaukasian ja muiden kansallisten alueiden edustajaluku pieneni lähes kolmannekseen entisestä. Kiero vaalilaki tuotti hallitsevalle koplakunnalle sen toivomat tulokset. Tilanherrat saivat melkein puolet III Valtakunnanduuman edustajanpaikoista. Yhdessä tsaarin virkamiesten ja papiston kanssa heillä oli duumassa kahden kolmasosan enemmistö.

Tsaarivalta yritti ratkaista omalla tavallaan myös maakysymyksen, ratkaista sen siten, ettei maata tarvitsisi antaa kaikille talonpojille eikä kajota tilanherrojen maaomaisuuteen. Hallitseva huippukerros, jonka vallankumous oli pakottanut heittämään kaiken toivon talonpojan pysymisestä uskollisena „tsaarisälle”, ryhtyi muodostamaan itselleen tukinojaa maaseudun porvaristosta, kulakeista. Tätä pyrkimystä ilmensi Stolypinin agrariipolitiikka, joka siunattiin vuoden 1906 marraskuun 9. pn asetuksella ja kesäkuun 14. pnä 1910 annetulla lailla.

Tsaarin uudet maalat suojelivat tilanherrojen ja kulakkien etuja. Tilanherrojen maat säilyivät täysin koskemattomina. Jokainen talonpoika oikeutettiin eroamaan kyläyhteisöstä ja

huudattamaan maaosuutensa yksityisomaisuudekseen. Yhteisöstä eroavat saivat maaomaisuutensa yhtenä lohkona (huuttori- eli lohkotila). Kyläyhteisöä pirstottiin täten väkisin, minkä lisäksi kulakit saivat haltuunsa talonpoikien parhaat maat. Ei ihme, että talonpojat sanoivat maanjärjestelylautakuntia osuvasti „maanryöväyslautakunniksi” ja koko stolypinilaista maanjärjestelyä „maanreposteluksi”.

Yhdeksässä vuodessa (1907—1915) kyläyhteisöistä erosi noin 2,5 miljoonaa talonpoikaisiäntää, jotka huudattivat yksityisomaisuudekseen lähes 17 miljoonaa desjatiinaa maata. Yhteisöstä eroaminen kiinnosti ennen kaikkea maalaisporvaristoa. Kulakit pyrkivät sillä keinoin lujittamaan talouttaan. Yhteisöistä erosi myös osa talonpoikaisköyhälistöä, varsinkin sellaisia, jotka kävivät kaupungeissa ansiotöissä. Näiden tarkoituksena oli myydä maaosuutensa ja jättää lopullisesti maaseutu. Kulakit saivat siten tilaisuuden ostaa huokeaan hintaan Talonpoikaispankin avustamina köyhien maaosuuksia. Talonpoikaiston perusjoukoille yhteisöstä eroaminen ei luvannut mitään pelastusta puutteesta eikä velkaorjuudesta. Tsaarin vallanpitäjien tavattomasta painostuksesta huolimatta Euroopan-Venäjän kaikista talonpoikaistalouksista erosi yhteisöistä kaiken kaikkiaan vain noin neljännes.

Stolypinin agraaripolitiikka köyhdytti talonpoikia yhä enemmän ja kärjisti luokkaristiriitoja maaseudulla. Puutteen painamana talonpoikaistalous pysyi takapajuisena. Talonpoika rehki kuten ennenkin kehnolla ehtyneellä mitättömän pienellä maatilkullaan käyttäen vanhoja, alkeellisia maanmuokkausvälineitä ja viljelymenetelmiä. Talonpoikaistalouksissa oli vuonna 1910 käytössä lähes 8 miljoonaa puusahraa ja yli kaksi miljoonaa puuauraa.

Stolypinilaisuus oli vuoden 1861 reformin jälkeen toisena askeleena tsaarivallan muuttamisessa porvarilliseksi monarkiaksi. V. I. Lenin kirjoitti, että siten yritettiin avata viimeinen varoventtiili vallankumouksen ehkäisemiseksi, tilanherraorjuuttajien vallan, omaisuuden ja etuoikeuksien säilyttämiseksi. Mutta Stolypin ei onnistunut muuttamaan tsaarivaltaa porvarilliseksi monarkiaksi. Tsaarin itsevaltius oli itse asiassa tilanherraorjuuttajien diktatuuria, jotka hallitsivat Venäjää liittoutuneina läheisesti suurporvariston kanssa. Stolypinin reformi voimisti maaseudulla talonpoikaiston sisäistä taistelua, mutta ei poistanut talonpoikaiston ja tilanherrain välistä perusristiriitaa. Tsaarivalta oli edelleenkin koko kansan päävihollinen.

Luokkien taistelu vallankumouksenjälkeisellä Venäjällä heijastui eri puolueiden kannanotoissa III Valtakunnanduumassa. Duumassa oli kaikkiaan 429 jäsentä, jotka jakautuivat puolueittain seuraavasti: oikeistolaisia 144, lokakuulaisia 148, kadetteja ja heitä lähellä olevien ryhmien jäseniä 104, trudovikkeja 14, sosialidemokraatteja 19.

Tsaarin itsevaltiuden avoimet kannattajat, ns. oikeistolaiset, puolustivat orjuuttaja-tilanherrojen etuja. He olivat työläisiin ja talonpoikiin kohdistuneiden veristen sortotoimien, juutalais-pogromien, ei-venäläisten kansojen vainojen, vallankumousmiesten ja edistyksellisten toimihenkilöiden murhien järjestäjiä. Kansaa sanoi oikeistolaisia ansaitusti mustasotniaalaisiksi.

Porvaristo, jota tuhannet taloudelliset siteet liittivät tilanherroihin ja tsaarin virkavaltaan ja jota proletariaatin johtosena vallankumouksessa oli pahasti säikyttänyt, omaksui vastavallankumouksellisen kannan.

Tämä määräsi lokakuulaisten ja kadettipuolueen duumatoiminnan linjan. Lokakuulaiset, jotka edustivat suurporvaristoa ja kapitalistiseen tapaan isännöiviä tilanomistajia, olivat Stolypinin politiikan hartaita kannattajia ja yksi hallituspuolueista. Kadetit, jotka ilmensivät liberaalis-monarkistisen porvariston etuja, esittivät kesäkuun kolmannen päivän duumassa oppositio-puolueen osaa arvostellen silloin tällöin tsaarin hallituksen erinäisiä toimenpiteitä. Kadetit yrittivät petoksella alistaa kansanjoukot oman aatteellisen ja poliittisen vaikutuksensa alaisiksi. Kadetit olivat itse asiassa taantumuksen edessä matelevia vastavallankumouksellisia liberaaleja. Kaikissa politiikan peruskysymyksissä — budjettipolitiikka, määrärahat uuden sodan valmisteluihin, talonpoikia köyhdyttävä agraaripolitiikka, toimenpiteet vallankumouksen tukahduttamiseksi — kadetit tukivat Valtakunnanduumassa tsaarin hallituksen esityksiä. Ryhmä tunnettuja kadettikirjailijoita julkaisi v. 1909 „Vehi” („Tienviitat”)-nimisen kokoelman, jossa he sanoivat suoraan, että on „kiitettävä tätä valtaa, ainoaa, joka vielä suojelee meitä pistimilään ja vankiloillaan kansan raivolta”.

Talonpoikaisto pyrki lakaisemaan pois tilanherrat ja hävittämään tilanherrojen maanomistuksen. Talonpoikaisto oli oppinut paljon vallankumouksessa, mutta ei käsittänyt vielä täysin selvästi, että voitto on saavutettavissa ainoastaan proletariaatin johdolla, että niin sanottu „kansanvapauden puolue” on kansanvapauden kavaltaajien puolue. Pikkuporvarilliset demokraatit, trudovikit, jotka edustivat duumassa talonpoikaisjoukkoja, eivät olleet tarpeeksi järjestyneitä ja valvettuneita, vaan horjuivat puolteen ja toiseen politiikassaan. Pienisäntien luokka-asema sai heidät horjumaan kadettien ja sosialidemokraattien välillä.

Työväenluokkaa edustivat duumassa sosialidemokraatit. Heidän joukossaan oli sekä bolševikkeja että menševikkejä. Vain bolševikit puolustivat duumassa johdonmukaisesti ja horjumattomasti työtätekeviä. V. I. Lenin osoitti, että työväenluokan puolueen tehtävänä duumassa on auttaa heikkoja pikkuporvarillisia demokraatteja, temmata heidät irti kadettien vaikutusvallasta, luoda tsaristista monarkiaa vastaan käydyssä taistelussa yhtenäinen demokraattien leiri ei ainoastaan itsevaltiuden avoimia

kannattajia, vaan myös vastavallankumouksellisia liberaaleja vastaan ja vaikuttaa sillä keinoin talonpoikaisjoukkoihin.

Taantumus ilmeni yhteiskuntaelämän kaikilla aloilla, tie-teessä, filosofiassa, taiteessa. Tsaarivalta harjoitti hillitöntä šovinistista agitaatiota. Kiihkoileva papisto oli aktiivisessa toiminnassa. Vastavallankumoukselliset mielialat, luopuruusaatteet, mystiikan ja uskonnon harrastaminen levisivät laajalti sivistyneistön keskuuteen. Vallankumousta yritettiin häivyttää pois kansan muistista.

Vallankumouksen tappion ja vastavallankumouksen voiton seurauksena joukkojen taistelu laantui. Työväenliikkeen aalto laski jyrkästi. Lakkolaisten lukumäärä, joka vuonna 1907 oli ollut 740 tuhatta, putosi vuonna 1910 46,5 tuhanteen. Maaseudulla käyty kiivas taistelu vaimeni toistaiseksi. Useita vuosia jatkuneen tavattoman vallankumouksellisen jännityksen jälkeen tuntui väsymys. Tarvittiin aikaa tämän väsymyksen voittamiseen. Työläiset ja talonpojat eivät kuitenkaan unohtaneet sankarillisia taisteluvuosia. Vaimea pinnanalainen kuohunta jatkui joukoissa. Mustasotnialaishallituksen mielivaltaan ja tehtailijoiden sortotoimenpiteisiin työläiset vastasivat: „Odottakaahan, vuosi 1905 koittaa vielä uudelleen!”

2. Bolševikkien taistelu puolueen puolesta, likvidaattoreita, otzovisteja * ja trotskilaisia vastaan

Mustasotnialaisten tilanherrojen hallitus kävi erikoisen rai-vokkaasti työväenluokan vallankumouksellisen puolueen kimp-puun. Puolueen jäseniä alettiin vangita joukkomitassa, samoin vangittiin useita Keskuskomitean jäseniä. Työväenlehdistö lak-kautettiin. Puolueen pää-äänenkannattajaa — „Sotsial-demokrat” lehteä — päästiin julkaisemaan uudelleen vasta vuonna 1909. Ei ollut ainoatakaan paikalliskomiteaa, joka ei olisi joutunut poliisin hyökkäysten kohteeksi. Pietarin komitea vangittiin näinä vuosina ainakin kymmenen kertaa. Pakkotöissä, vankiloissa ja karkotettuna oli paljon huomattavia puoluetyöntekijöitä. Pikku-porvarillinen sivistyneistö pakeni puolueesta. Puoluejärjestöjen jäsenmäärä supistui huomattavasti. Pietarissa oli ollut vuonna 1907 melkein kahdeksan tuhatta puolueen jäsentä, mutta vuonna 1908 heitä oli vain noin kolme tuhatta. Jekaterinburgissa 1.070 puolueen jäsenestä jäi jäljelle 250, Ivanovo-Voznesenskissa jäi kahdesta tuhannesta enintään 600. Puoluejärjestöjen väliset yhteydet höltyivät.

* *Likvidaattorit* — menševistinen oikeisto-oppportunistinen ryhmä, joka vaati maanalaisen puolueen likvidoimista.

Otzovistit („poiskutsijat”) — opportunistinen ryhmä VSDTP:ssa, muodostui v. 1908. Ryhmän jäsenet vaativat kutsumaan sosialidemokraattiset edustajat pois 3:nnesta Valtakunnanduumasta. *Otzovisti*-nimitys johtuu venäjänkielisestä sanasta отозвать (kutsua pois). *Suom.*

Maanalainen toiminta oli taantumuskaudella monin verroin vaikeampaa kuin ennen vallankumousta. Puoluejärjestöt olivat toimineet silloin vallankumouksen nousukaudelle ominaisissa olosuhteissa, nyt ne toimivat vallankumouksen tappion seurauksena muodostuneissa olosuhteissa. Hyökkääminen on aivan toista kuin pakon sanelema perääntyminen. Perääntymiskaudella tarvitaan erityistä lujuuutta ja kestävyyttä. VSDTP:n järjestöllisen heikkenemisen lisäksi sen riveissä oli vakavaa aatteellista horjuntaa. Bolševikkien ja menševikkien välinen kuilu syveni syvenemistään.

Vallankumouksen tappio demoralisoi menševikit täydellisesti. He perääntyivät paniikin vallassa, julistaen yhä äänekkäämmin, ettei uutta vallankumousta kannata ajatellakaan. He luopuivat häpeällisesti puolueen vallankumouksellisesta ohjelmasta ja vallankumouksellisista tunnuksista. He kehottivat työväenluokkaa sopimaan porvariston kanssa, vaativat oikeastaan alistumaan Stolypinin mustasotnialaiskomentoon, ts. kavalsivat paitsi sosialismin, myös demokratiainkin. Menševikit pyrkivät likvidoimaan illegaaliset puoluejärjestöt ja tekemään lopun illegaalisesta vallankumouksellisesta toiminnasta. Heidän tarkoituksenaan oli työväenluokan vallankumouksellisen puolueen, vallankumouksellisen marxilaisen puolueen likvidointi. Puolueen ohjelmasta ja taktiikasta luopumisen hinnalla, puolueen vallankumouksellisista perinteistä luopumisen hinnalla likvidaattorit halusivat ostaa tsaarin poliisilta luvan legaaliseen olemassaoloonsa. Sen tähden heitä alettiinkin sanoa täysin ansaitusti „Stolypinin työväenpuolueeksi”.

Sellaiset menševikkijohtajat kuin Dan ja Martov turvautuivat manövereihin koettaen salata likvidaattoruuskantansa. He ryhtyivät julkaisemaan ulkomailla omaa „Golos sotsial-demokrata” („Sosialidemokraatin ääni”)-nimistä sanomalehteään. Siten syntyi tavallaan työnjako: Venäjällä olevat likvidaattorit pesiytyivät legaalisiin järjestöihin eivätkä halunneet olla tietävinäänkään illegaalisesta puolueesta, ja samaan aikaan menševikkien ulkomailla ilmestyvä sanomalehti yritti kaikin tavoin kaunistella likvidaattorien puolueenvastaisia toimia.

Eräät epävarmat bolševikit horjahtelivat tuona aikana varsin vaarallisesti. Käyttäen kilpenään vallankumouksellisia fraaseja he julistivat, että vallankumousmies on vain se, joka kutsuu barrikadeille, että vallankumousmiehen ei sovi istua mustasotnialaisten duumassa. He kehottivat puoluetta luopumaan legaalista toimintamuodoista ja ehdottivat, että sosialidemokraattinen ryhmä kutsuttaisiin pois duumasta. Otvovistit, joiksi heitä nimitettiin, muodostivat A. A. Bogdanovin johdolla oman erillisen ryhmänsä, joka aloitti taistelun Leniniä ja leniniläistä linjaa vastaan. Otvovistit jäivät pieneksi vähemmistöksi bolševikkien joukossa. Jos kohta likvidaattorit kehottivat avoimesti lakkauttamaan illegaalisen puolueen, niin otvovistit vaaransivat

sen olemassaoloa epäsuorasti: kieltäytymällä käyttämästä hyväksi legaalaisia joukkotyömahdollisuuksia olisi katkaistu puolueen yhteydet joukkoihin, ja puolue, jolla ei ole yhteyksiä joukkoihin, menettää voimansa, muuttuu lahkolaisjärjestöksi. Sen vuoksi V. I. Lenin sanoi otzovisteja nurinpäisiksi likvidaattoreiksi.

Likvidaattoruuden ja otzovismin synnyllä oli omat luokkajuurensa. Vallankumouksen aikana puolueeseen liittyi paljon pikkuporvarillisia mukanakulkijoita. Vallankumouksen tappio synnytti hajaannusta ja rappeutumista pikkuporvariston keskuudessa. Kaikki tämä heijastui puolueen tilassa. Menševikit seurasivat kuuliaisesti liberaalista porvaristoa. Menševistinen opportunisti muuttui vastavallankumouksellisen porvarillisen liberalismiin suoranaisesta vaikutuksesta likvidaattoruudeksi. Sekä likvidaattorit että otzovistit olivat proletariaatin ja sen puolueen pikkuporvarillisia mukanakulkijoita, porvariston asiamiehiä työväenliikkeessä.

Tilanteessa, jolloin vallankumous oli kärsinyt tappion ja joukot olivat väsyneitä, aatteellinen hoipertelu oli erittäin vahingollista ja varsin vaarallista marxilaiselle puolueelle ja työväenluokalle. Likvidaattorit juurruttivat ideologiaa, joka merkitsi antautumista tsaarivallan armoille. Otzovistit yllyttivät räiskyviin mielenpurkauksiin, seikkailunomaiseen toimintaan. Sekä edelliset että jälkimmäiset asettivat joukkojen vallankumoukselliset mahdollisuudet, työväenluokan voiton epäilyksen alaisiksi. He yrittivät tehdä lopun itse puolueesta.

Näinä puolueelle raskaina aikoina V. I. Leninin ääni kajahti valtavan voimakkaana. Heti ulkomaille saavuttuaan kirjoittamassaan ensimmäisessä artikkelissaan V. I. Lenin, kääntyen puolueen puoleen, ennusti tulevaa voittoa:

„Me osasimme työskennellä monta pitkää vuotta ennen vallankumousta. Meitä ei suotta sanottu kallionlujiksi. Sosialidemokraatit ovat perustaneet proletaarisen puolueen, joka ei menetä rohkeuttaan ensimmäisen sotilaallisen hyökkäyksensä epäonnistumisen vuoksi ja joka ei menetä malttiaan eikä viehäty seikkailuihin. Tämä puolue kulkee sosialismiin asettamatta itseään ja kohtalooaan riippuvaiseksi siitä, mihin porvarillisten vallankumousten jokin kausi on päättävä. Juuri sen vuoksi se on vapaa myös porvarillisten vallankumousten heikoista puolista. Ja tämä proletaarinen puolue kulkee voittoon” (T e o k s e t, 13. o s a, s. 428).

V. I. Lenin antoi puolueelle selvät suuntaviivat sen tulevaa taistelua varten, määritteli sen tehtävät ja taktiikan uusia kehitystehtäviä vastaavasti.

Vallankumouksen puhkeamisen aiheuttaneet perussyöt vaikuttivat edelleenkin: kansa oli entiseen tapaan vailla oikeuksia,

talonpojat olivat tilanherrojen velkaorjia, työläiset kaksinkertaisessa ikeessä: tehtailijoiden ja santarmivallan ikeessä. Uusi vallankumouksellinen nousu oli väistämätön. Bolševikkien poliittinen perustavoite oli sama kuin vuonna 1905, nimittäin porvarillis-demokraattisen vallankumouksen täydellinen voitto ja sen kehittyminen sosialistiseksi vallankumoukseksi. Puolueen vallankumoukselliset ohjelmavaatimukset pysyivät kokonaisuudessaan entisinä: demokraattinen tasavalta, tilanherrojen maiden konfiskointi talonpoikien hyväksi, kahdeksan tunnin työpäivä, kansojen itsemääräämisoikeus aina eroamiseen saakka ja joukko muita, kansan etuja vastaavia vaatimuksia.

Mutta vallankumouksellinen taistelu jatkui uusissa, muuttuneissa olosuhteissa — taantumuksen voiton ja joukkoliikkeen laantumisen kaudella. Tästä syystä ei voitu jatkaa enää sitä taktiikkaa, jota puolue oli noudattanut vallankumouksessa — kutsua joukkoja välittömään rynnistykseen tsaristista monarkiaa vastaan. Oli peräännyttävä, siirryttävä välittömässä vallankumoustaistelussa käytetyistä menetelmistä kiertoliikkeitä edellyttäviin taistelumenetelmiin, jotta olisi voitu valmistella uutta vallankumousta tekemällä sitkeää työtä työväenluokan ja työtätekevien joukkojen kasvattamiseksi ja järjestämiseksi. Ja sen vuoksi illegaalisien puolueen tuli käyttää kaikin tavoin hyväksi legaalaisia toimintamahdollisuuksia: Valtakunnanduuman puhujalavaa, ammattiliittoja, osuuskuntia, klubeja ja muita legaalaisia järjestöjä. Bolševikkien oli opittava yhdistämään toisiinsa illegaalinen ja legaalinen toiminta illegaalisien puoluejärjestön johdon alaisena. V. I. Leninin suunnittelema ja perusteleva taktiikka oli joustavaa, ja sen tarkoituksena oli voimien säilyttäminen ja kokoaminen, jotta olisi voitu siirtyä sopivassa tilaisuudessa uuteen vallankumoukselliseen hyökkäykseen.

Vallankumouksellisen marxilaisen puolueen ratkaistavana oli tehtävä, jollaista se ei ollut joutunut vielä ratkaisemaan, oli nimittäin peräännyttävä täydessä järjestyksessä, käytettävä vallankumouksellisella tavalla hyväksi legaalaisia toiminta- ja organisaatiomuotoja. Sitä varten oli säilytettävä illegaalinen puolue, jolla oli kiinteät yhteydet joukkoihin, ja lujitettava sitä. Ja bolševikit aloittivat V. I. Leninin johdolla taistelun kahdella rintamalla: likvidaattoreita ja zozovisteja vastaan.

Käännekohtaksi taantumusvuosien aikaisessa puolueen kehityksessä muodostui VSDTP:n V yleisvenäläinen konferenssi, joka pidettiin vuoden 1908 joulukuussa Pariisissa. Konferenssin työhön osallistui bolševikkeja, menševikkejä, puolalaisia sosialidemokraatteja ja bundilaisia. Siinä oli edustajia suurimmista puoluejärjestöistä — Pietarin, Moskovan, Keskisen teollisuusalueen, Uralin ja Kaukasian järjestöistä. V. I. Lenin teki konferenssissa pääselostuksen. Tämän selostuksen pohjalla konferenssi hyväksyi likvidaattorimենševikkejä vastaan käydyin kiivaan taistelun jälkeen päätöslauselmat, joissa määriteltiin

puolueen vallankumouksellinen linja ja organisaatiopolitiikka koko taantumuskaudeksi. Uusi vallankumouksellinen kriisi on väistämätön, puolueen tavoitteena ovat edelleenkin samat vallankumoukselliset päämäärät, totesi konferenssi. Ajankohtaisiksi tehtäviksi muodostuivat ennen kaikkea jatkuva toiminta proletariaatin, talonpoikaiston ja armeijan kasvattamiseksi, järjestämiseksi ja yhteenliittämiseksi, legaalisten toimintamahdollisuuksien hyväksikäyttö. V. I. Leninin ehdotuksesta konferenssi tuomitsi likvidaattoruuden ja kehotti kaikkia puoluejärjestöjä taistelemaan leppymättömästi tätä puoluevastaista virtausta vastaan. Samaan aikaan konferenssi sanoutui päättävästi irti otzovismista. Bolševikit saivat konferenssissa huomattavan voiton menševikeistä. Konferenssin päätökset olivat puolueen toimintaohjeena näinä vaikeina vuosina.

Taistelu otzovismia vastaan oli bolševikeista hyvin tärkeää. Moskovan, Pietarin, Odessan ja eräiden muiden teollisuuskaupunkien työläisistä osa oli sitä mieltä, ettei pitänyt osallistua mustasotnialaisen Valtakunnanduuman työhön. V. I. Lenin selitti, että työläisten tyytymättömyys mustasotnialaiseen duumaan ja sosialidemokraattisen ryhmän toimintaan tässä duumassa on kokonaan eri asia kuin poliittiseksi suuntaukseksi pelkistynyt otzovismi. „Mutta me”, V. I. Lenin sanoi, „emme anna tuon aiheellisen tyytymättömyyden viedä itseämme väärään politiikkaan” (Teokset, 15. osa, s. 291). Työläiset muuttavat pian mieltään, sanoi V. I. Lenin, elämä on todistava ja bolševikit tekevät selväksi sen, että duumaa on välttämättömästi käytettävä hyväksi. Mitä taas tulee otzovismiin poliittisena suuntauksena, niin sille on julistettava leppymätön aatteellinen sota. V. I. Lenin kasvatti bolševikkeja vihaamaan „vallankumouksellisia fraaseja”, opetti heille, että todellisen vallankumousmiehen on osattava täyttää velvollisuutensa vaikeimmassakin, vaatimattomimmassakin, harmaassa, arkisessa työssä.

Bolševistisen „Proletari” lehden laajennettu toimituskunta (joka tosiasiallisesti oli Bolševistinen keskus) kokoontui kesäkuussa 1909 Pariisissa neuvottelemaan uusissa olosuhteissa noudatettavasta linjasta ja bolševikkien voimien keskittämisestä taisteluun otzovisteja vastaan. Neuvotteluun osallistui edustajia Pietarista, Moskovan aluejärjestöstä, Uralilta. Neuvottelukokous erotti otzovistit bolševikkien riveistä todeten otzovismin täysin vieraaksi bolševismille ja kehotti kaikkia bolševikkeja taistelemaan päättäväisesti tätä vallankumouksellisesta marxilaisuudesta poikkeavaa suuntausta vastaan. Otzovistit perustivat oman ryhmäkuntansa — vperjodilaisryhmän (nimi johtui „Vperjod” lehdestä, jota he julkaisivat).

Puolue-elämän uudet ilmiöt antoivat neuvottelukokoukselle aiheen asettaa bolševikeille uusia tehtäviä taistelussa puolueen säilyttämiseksi. Asianlaita oli siten, että työläismenševikit oli-

vat nousseet monissa järjestöissä (Pietarin Viipurin piirissä, Moskovassa, Jekaterinoslavissa, Kievissä, Bakussa, Ufassa ja muualla) vastustamaan likvidaattoreita. Tällaisia puolueen säilyttämisen kannalla olevia menševikkejä alettiin sanoa puoluelaismenševikeiksi. Myös Plehanov arvosteli likvidaattoreita. Sen vuoksi neuvottelukokous, hämäämättä millään tavoin bolševikien ja menševikkien periaatteellisia erimielisyyksiä, ehdotti sellaista taktiikkaa, että bolševikit ja puoluelaismenševikit taistelisivat liitossa illegaalisen puolueen säilyttämiseksi.

Silloin oli vielä melko runsaasti työläisiä, joilla ei ollut selvää käsitystä siitä, mistä bolševikit ja menševikit oikeastaan taistelivat keskenään, ja jotka olivat menševikkien vaikutuksen alaisia. Mutta he alkoivat käsittää, että likvidaattorit olivat luponeet sosialismista ja demokratiasta ja hajottivat illegaalista puoluetta, jolle työväenluokka oli antanut parhaat voimansa. Nämä työläiset vakuutuivat yhä enemmän siitä, että raskaina taantumusvuosina vain bolševikit puolustivat lujamielisinä ja horjumatta puolueen etuja ja taistelivat päättäväisesti ja leppymättä likvidaattoreita vastaan. Työläiset ryhmittäytyivät bolševikien ympärille.

Taistelu menševikkejä vastaan kävi yhä kärkevämmäksi. Likvidaattorien avuksi kiiruhtivat keskustalaiset. Keskustalaisuus II Internationalessa oli sellaista ideologiaa ja politiikkaa, minkä tarkoituksena oli alistaa proletaariset ainekset pikku-porvarillisten aineiden alaisuuteen yhden yhteisen puolueen puitteissa. Keskustalaiset vakuuttivat olevansa uskollisia marxilaisuudelle, mutta käytännössä he väärensivät sitä. He eivät halunneet taistella opportunistia vastaan ja auttoivat siten opportunistia pääsemään voitolle Länsi-Euroopan sosialidemokraattisissa puolueissa. V. I. Lenin arvosteli jyrkästi sitä keskustalaista kantaa, jonka Kautsky oli omaksunut marxilaisuuden ja kansainvälisen työväenliikkeen peruskysymyksiin nähden. Venäjällä keskustalaisuutta levitti Trotski, joka julkaisi Wienissä omaa „Pravda” lehteään. Trotski julisti mätää ja vahingollista yhdessäolon „teoriaa”, jonka mukaisesti vallankumousmiesten ja opportunistien oli kuuluttava samaan puolueeseen, ja tahtoi saada nämä yhtymään periaatteettomalla pohjalla. Vaikka Trotski julistautuikin „ryhmäkuntien ulkopuolella olevaksi” sosialidemokraatiksi, niin tosiasiaassa hän vain verhosi tällä sovinnon hieronnallaan omaa likvidaattoruuttaan. V. I. Lenin paljasti Trotskin osoittaen, että Trotskin julistautuminen muka ryhmäkuntien ulkopuolella olevaksi oli käytännössä menševikkien tukemista ja tietynmuotoista likvidaattoruutta. V. I. Lenin sanoi paheksuvasti Trotskia Juudakseksi ja kirjoitti: „...Trotski on alkanut käyttäytyä kuin halpamaisin kiipeilijä ja ryhmäkuntalainen... Lavertelee puolueesta, mutta käyttäytyy kaikkia muita ryhmäkuntalaisia huonommin” (Teokset, 34. osa, s. 349).

Trotskilaisten liittolaisia olivat sovittelijat, jotka yrittivät saada puolueen jäsenet uskomaan, että likvidaattorien kanssa voidaan olla yhteistoiminnassa. Sovitteluhenkistä horjuntaa ilmeni mm. Keskuskomitean jäsenten Dubrovnskin ja Noginin mielipiteissä. Puoluetta vahingoittivat varsinkin Zinovjev, Kamenev ja Rykov, jotka hieroivat kauppoja Trotskin kanssa Leninin selän takana. Leninin suunnitelma edellytti bolševikkien ja puoluelaismenševikkien liittoutumista taistelussa likvidaattoreita vastaan, kun taas sovittelijat vaativat bolševikkeja liittymään yhteen likvidaattorien ja trotskilaisten kanssa, mikä itse asiassa merkitsi bolševikkipuolueen likvidoimista. Kaikki tämä vaikeutti sitä taistelua, jota V. I. Lenin ja leniniläiset kävivät puolueen puhdistamiseksi likvidaattoreista.

Tammikuussa 1910 pidettiin Pariisissa Keskuskomitean täysistunto. V. I. Leninin vastustuksesta huolimatta sovittelijat ajoivat täysistunnossa yhdessä Trotskin kanssa läpi omat päätösehdotuksensa: valitsivat keskuselimiin puoluelaismenševikkien sijasta likvidaattorimenševikkejä, päättivät tukea aineellisesti Trotskin „Pravdaa” ja asettaa sen toimituskuntaan Keskuskomitean edustajana Kamenevin. Sovittelijat aikoivat ilmeisesti tehdä keskustalaisen Trotskin lehdestä Keskuskomitean äänenkannattajan. V. I. Lenin sai aikaan sen, että täysistunto tuomitsi likvidaattoruuden ja otzovismin katsoen ne proletariaattiin kohdistuvan porvarillisen vaikutuksen ilmauksiksi. Mutta tässäkin kohden trotskilaiset ja sovittelijat saivat tahtonsa läpi sikäli, että lausumassa puhuttiin epämääräisesti „molempien poikkeamien” tuomitsemisesta, mainitsematta nimeltä likvidaattoreita ja otzovisteja.

Täysistunnon sovitteluhenkiset päätökset vahingoittivat suuresti puoluetta. Kävi niin kuin V. I. Lenin oli ennustanut, sovittelijat pelasivat likvidaattorien pussiin. Sovittelijat (Zinovjev, Kamenev ym.) päättivät lakkauttaa bolševistisen „Proletari” lehden. Mutta menševikit kieltäytyivät lakkauttamasta omaa ryhmäkuntalaislehteään „Golos sotsial-demokrata” („Sosialidemokraatin ääni”). Likvidaattorit ryhtyivät julkaisemaan Venäjällä legaalisesti „Naša zarja” („Aamumme koitto”)-nimistä lehteä, jonka avustajina toimivat Axelrod, Dan, Martov sekä muut „Golosin” menševikit. V. I. Lenin joutui tekemään kovasti työtä saadakseen kumotuksi täysistunnon sovitteluhenkiset päätökset.

VSDTP:n sisäinen tilanne oli taantumusvuosina hyvin vaikea. Useat opportunistiset ryhmäkunnat ja ryhmittymät — likvidaattorit, otzovistit, trotskilaiset ynnä muut — yrittivät saada työläiset suhtautumaan epäilevästi uuden vallankumouksen mahdollisuuksiin ja vakuuttamaan vallankumoustaistelun jatkamisen hyödyttömyydestä. Kaikki nämä ryhmät yrittivät voimainsa takaa hajottaa proletariaatin illegaalista vallankumouksellisista puoluetta. Noina sekasortoisina aikoina vain V. I. Lenin ja hänen

johtamansa bolševikit osoittautuivat taipumattomiksi vallankumousmiehiksi ja kamppailivat miehuullisesti säilyttääkseen puolueen. Elämä osoitti vakuuttavasti puolueen jäsenistölle ja valvutuneille työläisille, että V. I. Lenin oli oikeassa.

Bolševikit puolustivat puolueen etuja käyden leppymätöntä taistelua kaikenkarvaisia opportunisteja vastaan. Tässä taistelussaan he nojautuivat puoluekonferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöksiin, jotka olivat velvoittavia VSDTP:n kaikille jäsenille. Bolševikit noudattivat oikeaa politiikkaa pyrkimään liittämään yhteen kaikki ne, jotka kykenivät taistelemaan illegaalisen puolueen säilyttämiseksi, sen hajottajia vastaan. Kaikki tämä auttoi bolševikkeja saavuttamaan uusia voittoja puolueesta käymässään taistelussa, taistelussa, jonka tarkoituksena oli saada koko VSDTP vallankumouksellisen marxilaisuuden kannalle.

3. V. I. Lenin puolustaa ja kehittää marxilaista filosofiaa. V. I. Lenin kehittää edelleen oppia puolueesta

Bolševikkien varmana aatteellisena pohjana heidän lujitessa proletaarista puoluetta oli vallankumouksen kokemusten rikastuttama marxilainen teoria.

Ideologian alalla sai taantumusvuosina ensiarvoisen merkityksen marxilaisen filosofian, puolueen teoreettisten perustusten, sen maailmankatsomuksen puolustaminen. Siihen oli olemassa useita syitä.

Taantumus hyökkäsi myös aatteellisella rintamalla. Porvarilliset oppineet, kirjailijat ja lehtimiehet „kumosivat” kaikin tavoin marxilaisuutta ja ennen kaikkea sen filosofisia perusteita. Dialektinen materialismi julistettiin vanhamuotiseksi, aikansa eläneeksi, ja uskonto tunnustettiin ihmishengen „korkeimmaksi aikaansaannokseksi”. Erityisen kiivaasti hyökkäilivät marxilaisuutta vastaan lukuisat porvarillisen sivistyneistön riveistä lähteneet entiset vallankumouksen mukanaolijat. He mustasivat vallankumousta ja ylistivät vallankumouksesta luopumista. He tekivät pilkkaa kansan etujen puoltamisesta sanoen sitä „kansanpalvomiseksi” ja tekivät kansan asian kavaltamisesta hyveen. Saadakseen myrkytetyksi kansan tietoisuuden ja vieroitetuksi kansan pois vallankumoustaistelusta porvarillinen sivistyneistö harjoitti laajaa propagandaa pappispimityksen ja mystiikan hyväksi, ihanoi pessimismiä ja masentumusta, levitti tapainturmelusta.

Aatteellinen turmelus levisi myös vallankumouksellisten keskuuteen. Osa puolueeseen kuuluneista intelligenteistä, jotka pitivät itseään marxilaisina, vaikka olivat huonosti perillä marxilaisuudesta, luopui siitä ja omaksui filosofiassa revisionistisen kannan. Menševikkikynäilijät (Valentinov, Juškevitš) sekä

muutamat sivistyneistön edustajat. (Bogdanov, Bazarov), jotka aikaisemmin olivat kuuluneet bolševikkien riveihin, hyökkäsivät marxilaisen filosofian perusajatuksia vastaan. Mutta he eivät hyökänneet marxilaisuutta vastaan suoraan ja avoimesti, vaan selittivät ulkokultaisesti muka olevansa marxilaisuuden kannattajia ja haluavansa „parannella”, „korjailla” sitä.

Eräät sosialidemokraatit vaativat jopa marxilaisuuden ja uskonnon yhdistämistäkin. He väittivät, että „socialismi on uskonto” (Lunatšarski), että he rakentavat uutta ja korkeampaa tulevaisuuden uskontoa. Tällaisia saarnamiehiä, jotka yrittivät antaa tieteelliselle sosialismille uskonnollista väritystä, alettiin sanoa „jumalanrakentajiksi”.

Taistellessaan marxilaista filosofiaa vastaan ja propagoidessaan idealistisia, uskonnollisia katsomuksia porvarilliset oppineet ja heidän myötäveisajansa, revisionistit, yrittivät käyttää hyväksi luonnontieteen saavutuksia tulkitsemalla niitä väärin.

Niihin aikoihin oli nimittäin tehty fysiikan ja muiden luonnontieteiden alalla lukuisia keksintöjä, jotka murskasivat entisiä, vuosisatojen kuluessa vakiintuneita katsantokantoja ja käsityksiä. Tiedemiehet olivat pitäneet aikaisemmin atomia materian pienimpänä, jakautumattomana hiukkasena ja alkuaineita muuttumattomina. Elektronin ja radioaktiivisuuden keksiminen osoitti, että atomi jakautuu ja että alkuaineet ovat muuttuvaisia ja voivat muuttua toisiksi alkuaineiksi. Vanha luonnontiede oli pitänyt kappaleen massaa vakiona ja riippumattomana siitä, onko kappale lepotilassa vai liikkeessä. Elektronia tutkissaan fyysikot totesivat sen massan olevan riippuvaisuussuhteessa liikkeen nopeuteen. Tehtiin vielä muitakin suuria keksintöjä, jotka muuttivat perinpohjin käsityksiä materian rakenteesta ja liikkeestä.

Monet oppineet eivät kyenneet antamaan oikeaa arvoa näille keksinnöille. Heistä näytti, että materia hajoaa, itse tiede tuhoutuu ja tiedon perustukset järkkyvät. Alettiin puhua „luonnontieteen kriisistä”. Ja juuri tätä päättivätkin käyttää hyväksi uskonnon julistajat, kaikenlaiset idealistit. He selittivät luonnontieteiden saavutuksia idealistiselta näkökannalta ja aloittivat tältä pohjalta hyökkäyksen marxilaista filosofiaa vastaan.

Länsieurooppalaiset ja venäläiset revisionistit, itävaltalaisen porvarillisen filosofin Machin seuraajat, alkoivat todistella, että luonnontieteelliset keksinnöt todistavat muka materian olevan „katoavaista”, joten siis filosofinen materialismi on vanhentunut ja dialektiikka „mystiikka”. Machilaiset julistivat, että heidän idealistinen filosofiansa on „puolueetonta”, filosofian taistelevien leirien — materialistien ja idealistien — yläpuolella. Machilaisten oppissa idealismi esiintyi varsin hiotussa ja siloitellussa muodossa.

Luonnontieteen uusimpien keksintöjen oikean, materialistisen yleistyksen puuttuminen saattoi näin ollen uhanalaisiksi marxilaisen maailmankatsomuksen itse perusteet.

Taistelu marxilaisuuden teoreettisten perusteiden aatteellisen puhtauden säilyttämiseksi oli sitäkin tarpeellisempaa, koska vallankumous oli herättänyt poliittiseen elämään valtavan laajat kansankerrokset. Monet vallankumoustaisteluihin osallistuneet työläiset liittyivät puolueeseen. He alkoivat tutkia marxilaisuutta. Materialismia ja dialektiikkaa syrjivien filosofisten katsomusten leviäminen puolueen riveissä, työväen keskuuteen ja machilaisuuden saarnaaminen oli hyvin vaarallista ja saattoi vahingoittaa auttamattomasti joukkojen poliittista kasvatusta, puolueen jäsenten aatteellista karkaisemista. Machilainen filosofia, erittäinkin jumalanrakentaminen, kävi käsi kädessä poliittisen taantumuksen kanssa. Revisionististen filosofien katsomuksista seurasi mukautuminen Venäjällä vallitsevaan järjestykseen, luopuminen taistelusta, „jättäytyminen jumalan huomaan”. Toisin sanoen revisionismi filosofian kysymyksissä tuomitsi poliittisessa mielessä joukot alistuvaisuuteen ja toimettomuuteen.

Kansainvälisessä työväenliikkeessä vallinnut tilanne vaati niin ikään puolustamaan ja kehittämään edelleen marxilaista filosofiaa. Länsieurooppalaiset opportunistit väittivät, että marxilaisuus politiikassa ja idealismi filosofiassa ovat täysin yhteen sovitettavissa. II Internationalen huomattuin teoreetikko Kautsky julisti filosofiset kiistat „yksityisasioiksi”, joihin puolueen ei pidä sekaantua. Taistelu, jota Venäjällä käytiin marxilaisuuden hylkimistä vastaan, oli samalla taistelua kansainvälisessä sosialidemokratiassa ilmenevää revisionismia vastaan.

Työväenluokan puolue katsoi olevansa velvollinen antamaan päättäväisen vastaiskun marxilaisen maailmankatsomuksen vastustajille, tekemään luonnontieteen saavutuksista todella tieteellisen filosofisen yhteenvedon. V. I. Lenin otti suorittaakseen tämän tärkeän ja vastuullisen tehtävän.

V. I. Lenin oli aina kiinnittänyt paljon huomiota marxilaisen filosofian kehittämiseen. Taistellessaan narodnikkeja, „ekonomisteja”, menševikkejä vastaan V. I. Lenin oli rikastuttanut marxilaista filosofiaa teoksissaan „Mitä ovat ‚kansan ystävät’ ja miten he taistelevat sosialidemokraatteja vastaan?”, „Mitä on tehtävä?” ja monissa muissa. Taantumusvuosina, jolloin filosofian kysymykset muodostuivat erikoisen ajankohtaisiksi, V. I. Lenin kirjoitti maailmankatsomusongelmia käsittelevän erikoisteoksensa „Materialismi ja empiriokritisismi”, joka ilmestyi v. 1909. Tämä teos vaikutti käänteentekevästi marxilaisen filosofian kehitykseen.

V. I. Leninin „Materialismi ja empiriokritisismi” teoksen historiallinen merkitys on siinä, että:

V. I. Lenin torjui kaikki ne hyökkäykset, joita porvariston ideologit ja revisionistit tekivät marxilaista filosofiaa vastaan. Hän osoitti, että kaikki idealistiset filosofiset koulukunnat olivat luonteeltaan epätieteellisiä, ja todisti niiden teorit kestäättömiksi. Valtavan luonnontieteellisen ja historiallisen aineiston perusteella V. I. Lenin osoitti vakuuttavasti, että tieteellisen maailmankäsityksen antaa vain yksi filosofia — *dialektinen materialismi*, joka opettaa työväenluokan tuntemaan luonnon, yhteiskunnan ja ajatustoiminnan yleisimmät kehityslait. Vain marxilaisen maailmankatsomuksen pohjalta voidaan tiedostaa oikein meitä ympäröivää maailmaa ja muuttaa se toiseksi. V. I. Lenin ratkaisi tehtävän, johon yksikään marxilainen ei ollut vielä ryhtynyt, *teki nimittäin marxilaisen yhteenvetdon luonnontieteen uusimmista keksinnöistä*. Hän teki tyhjäksi marxilaisuuden vihollisten yritykset tulkita näitä keksintöjä väärin, idealistisesti, taantumukselliselle ideologialle edullisella tavalla. V. I. Lenin osoitti, että luonnontieteessä tapahtunut jyrkkä mullistus ei sotinut maailman aineellisuutta ja materialismia vastaan, niin kuin machilaiset väittivät, vaan merkitsi sitä, että käsitykset materiasta ja sen ominaisuuksista jatkuvasti muuttuvat ja syvenevät. Vain dialektisen materialismin tietä selvittää „luonnontieteen kriisistä”. Täysin oikeaksi on osoittautunut analyysi, jossa V. I. Lenin selitti „luonnontieteen kriisin” olemusta ja sitä, mitä tietä päästään tuosta kriisistä. V. I. Leninin teos on säilyttänyt merkityksensä luonnontieteiden kehityksen metodologisena perustana.

V. I. Lenin torjui *marxilaista filosofista materialismia* vastaan tehdyt hyökkäykset ja kehitti edelleen tätä oppia, joka osoitti proletariaatille ulospääsyn henkisestä orjuudesta. Hän perusteli tätä teoriaa luonnontieteen uusien saavutusten pohjalta. Nojautuen uusiimpiin luonnontieteellisiin keksintöihin hän kehitti marxilaista materia-käsitettä ja perusteli entistä monipuolisemmin maailman aineellisuutta.

V. I. Lenin torjui maailman tiedostettavuus -oppia vastaan tehdyt hyökkäykset ja kehitti sitä edelleen osoittaen tiedostamisprosessin monimutkaisuuden ja selittäen sen kehitystä. Inhimillinen tietous antaa vähitellen, askel askeleelta täsmällisen ja oikean kuvan objektiivisen aineellisen maailman ilmiöistä ja laeista. Tietämättömyys vaihtuu siten tietoudeksi, vajavainen ja epätarkka tietous muuttuu yhä täydellisemmäksi ja tarkemmaksi. Idealistinen filosofia kehotti loppujen lopuksi tiedettä laskemaan aseensa luonnon salaisuuksien edessä. Marxilainen filosofia julisti: tiede on kaikkivoipa eikä sen kehityksellä ole rajoja.

„Ihmisjärki”, V. I. Lenin kirjoitti, „on löytänyt luonnosta paljon kummallista ja löytää vielä enemmän, samalla lisäten valtaansa luonnon yli...” (Teokset, 14. osa, s. 277).

V. I. Lenin kehitteli ja perusteli sitä marxilaista kantaa, että käytäntö on tiedostamisen perusta ja totuuden kriteeri. Tiede, tietous kehittyvät ja kasvavat ihmiskunnan käytännöstä, ihmisten kokemuksesta, heidän tuotannollisesta ja yhteiskunnallisesta toiminnastaan. Vain käytännössä tarkistetut tieteen johtopäätökset ovat luotettavaa tietoutta, jolla on objektiivisen totuuden arvo. Käytäntö rikastuttaa ja vie tiedettä jatkuvasti eteenpäin.

V. I. Lenin torjui *marxilaista materialistista dialektiikkaa* vastaan tehdyt hyökkäykset ja kehitti edelleen tätä oppia, jolla on ensiarvoisen tärkeä merkitys proletariaatin ja sen puolueen vallankumoukselliselle toiminnalle.

Kirjassaan „Materialismi ja empiriokritisismi” sekä useissa muissa teoksissaan V. I. Lenin osoitti, että materialistinen dialektiikka on monipuolisin, sisältörikkain ja syvällisin oppi kehityksestä. Materialistinen dialektiikka on todistanut, ettei maailma ole liikkumaton eikä muuttumaton. Maailma kehittyy ja uudistuu jatkuvasti. Tämän kehityksen syynä ovat jokaiselle oliolle, prosessille ja ilmiölle ominaiset sisäiset ristiriidat. Nämä ristiriidat syntyvät, saavuttavat tietyn kärkevyyden ja saavat sitten ratkaisunsa. Dialektiikan soveltaminen on suuri taito, jota Lenin opetti ja joka merkitsee sitä, että osataan ajoissa havaita ja ajoissa ratkaista nämä ristiriidat.

Materialistisen dialektiikan johtavana perusajatuksena, joka muodostaa dialektiikan peruslain eli „ytimen”, on kunkin kehitysprosessin vastakohtaisuuksien ristiriitaisuus, ykseys ja taistelu.

„Dialektiikka”, V. I. Lenin sanoi, „voidaan lyhyesti määritellä opiksi vastakohtaisuuksien ykseydestä” („F i l o s o f i a n v i h k o t”, Gospolitizdat 1947, s. 194).

Materialistinen dialektiikka antaa oikean käsityksen siitä, miten luonnossa ja yhteiskunnassa tapahtuvat vähittäiset ja jatkuvat muutokset johtavat jyrkkiin käännteisiin, perinpohjaisiin muutoksiin, hyppäyksiin kehityksessä.

V. I. Lenin torjui *historiallista materialismia* vastaan tehdyt hyökkäykset ja kehitti edelleen tätä yhteiskunnan kehityslakeja selittelevää tiedettä. Hän osoitti, että machilaisen Bogdanovin sanakäänneet olemisesta ja tajunnasta ovat verho, jonka taakse kätkeytyy yhteiskuntakehityksen objektiivisten lakien kieltäminen. V. I. Lenin todisti tieteellisesti täysin kestäättömiksi machilaisten sellaiset väitteet, että ihmis-yhteiskunta kehittyy muka fysiologian tai jonkin muun biologisen tieteenhaaran lakien eikä omien, sille ominaisten lakien mukaisesti. Näiden lakien tuntemus antaa puolueelle mahdollisuuden nähdä ennakolta yhteiskuntakehityksen kulun kauas eteenpäin, määritellä tieteellisesti vallankumoustaistelun tulevat tehtävät ja mobilisoida kansanjoukot ratkaisemaan niitä.

V. I. Lenin kehitteli ja perusteli sitä periaatetta, että *filosofia on puoluekantaista*. Hän arvosteli perusteellisesti kaikkia marxilaiseen filosofiaan kohdistuneita revisioimisyrityksiä ja paljasti niiden luokkajuuret. Hän osoitti havainnollisesti, että filosofisten suuntausten taistelu heijastaa viime kädessä nykyisen yhteiskunnan vihamielisten luokkien ideologiaa. Machilaisten samoin kuin muidenkin idealismin kannattajain objektiivisena tehtävänä on palvella pappispimitystä ja taantumusta.

V. I. Lenin todisti, että puolueen maailmankatsomuksen ja politiikan välillä on olemassa suoranainen ja välitön yhteys. „...marxilaisuuden poliittinen linja on”, V. I. Lenin kirjoitti, „...erottamattomassa yhteydessä marxilaisuuden filosofisiin perusteisiin” (Teokset, 15. osa, s. 402).

Marxilaisen filosofian hylkääminen ja opportunisti ovat samaten yhteydessä keskenään. Siitä ovat esimerkkinä mm. menševikit, jotka olivat revisionisteja filosofiassa ja likvidaattoreita politiikassa, sekä bogdanovilaiset, jotka osoittautuivat otzovisteiksi politiikassa ja luisuivat menševismin kannalle.

V. I. Lenin rikastutti teoksellaan marxilaista filosofiaa kohottaen sen uudelle, korkeammalle asteelle tieteen uutta tasoa vastaavasti ja vei siten yhteiskunnallista ajattelua eteenpäin.

V. I. Leninin teos „Materialismi ja empiriokritisismi” esitti erittäin merkittävää osaa bolševikkipuolueen aatteellisessa kehityksessä, sen jäsenistön teoreettisessa valmennuksessa, marxilaisen puolueen teoreettisten perusteiden puolustuksessa ja kehityksessä. Tämä teos on palvellut ja palvelee edelleen opinlähteenä vallankumoustaistelijain kasvatuksessa.

Marxilaisen filosofian revisoijat saivat vastaiskun bolševistisen „Proletari” lehden toimituksen laajennetussa neuvottelukokouksessa vuonna 1909. Neuvottelukokous tuomitsi jyrkästi jumalanrakentamisen antimarxilaisena virtauksena. Tällä päätöksellä oli valtavan suuri periaatteellinen merkitys. Bolševikit sanoivat suoraan, että puolue ei voi olla neutraali filosofian kysymyksissä, vaan sen täytyy vaalia huolellisesti suurta aatteellista rikkauttaan — marxilaisuutta. Bolševikit katsoivat puolueen erääksi tärkeimmäksi tehtäväksi puolustaa järkähtämättömästi marxilaista maailmankatsomusta kaikilta vahingoittamisyrityksiltä.

Lenin puolusti ja kehitti edelleen marxilaista oppia puolueesta, millä oli valtava merkitys puolueen aatteelliselle elämälle. Venäjän ensimmäinen vallankumous oli todistanut kumoamattomasti, että puolueella on huomattava merkitys. Ensimmäisen kerran historiassa marxilainen puolue oli vaikuttanut voimakkaasti vallankumouksen kulkuun, johdattanut taisteluun miljoonat työläiset. Juuri sen vuoksi porvaristo ja sen myötäveisaajat, likvidaattorit, yrittivät kaikin voimin tuhota työväenluokan puolueen.

Taantumuskauden aikaisissa teoksissaan V. I. Lenin kehitti sitä marxilaista käsitystä, että puolue esittää *johtavaa osaa* joukkojen taistelussa. Kokemus oli osoittanut havainnollisesti, että joukot eivät tajua käden käänteessä, miksi puolue on tarpeellinen ja mitä osaa se esittää luokkataistelussa. Mitä valvuneempia joukot ovat, mitä selvempi käsitys niillä on yhteiskunnan luokkaryhmytyksestä, sitä syvällisemmin ne käsittävät puolueen merkityksen, sitä suuremman arvon ne antavat puolueessaololle. Porvaristo pyrki tylyyttämään joukkojen poliittista tietoisuutta, ja siksi se kehottaa kaikin tavoin suhtautumaan kielteisesti puolueessaoloon, ylistää kaikin tavoin puolueeseenkuulumattomuutta. Porvarillisen puolueeseenkuulumattomuusidean vastapainoksi marxilaiset asettavat proletaarisen puolueessaoloaатteen.

„Politiikkaa tämän sanan varsinaisessa mielessä voivat tehdä vain *joukot*”, V. I. Lenin kirjoitti, „mutta puolueettomat ja lujaa johtavaa puoluetta vailla olevat joukot ovat hajanaisia, tiedottomia joukkoja, jotka eivät kykene pysymään lujina ja muuttuvat niiden ovelien politikoitsijain leikkikaluksi, jotka ilmestyvät aina ‚parahiksi‘ hallitsevien luokkien keskuudesta käyttäkseen ‚sopivaa‘ tilaisuutta hyväkseen” (Teokset, 19. osa, s. 432).

V. I. Lenin puolusti sitä marxilaista käsitystä, että puolue on proletariaatin korkein luokkajärjestymismuoto, ja opetti puoluetta pitämään arvossa järjestymisen suurta merkitystä työväenliikkeelle.

„Työväenluokan voima on järjestymisessä. Ilman joukkojen järjestymistä proletariaatti ei ole mitään. Järjestyneenä se on kaikki” (Teokset, 11. osa, s. 304).

Vallankumouksen aikana oli syntynyt monenlaisia proletariaatin järjestöjä, jotka ulottivat toimintansa sen eri kerroksiin, palvelivat työväen erilaisia tarpeita. Puolueen ja näiden järjestöjen keskinäissuhteet muodostuivat Venäjän työväenliikkeen erääksi oleellisimmaksi kysymykseksi.

Porvaristo pyrki irrottamaan työväenjärjestöt marxilaisesta puolueesta, asettamaan ne puolueen vastakohtaksi. Työväenliikkeeseen pesiytyneet porvariston asiamiehet julistivat, että ammattiliittojen ja osuuskuntien tulee olla „puolueettomia” ja vaativat puolueeseen kuuluvalla kirjailijalle oikeutta esiintyä mielensä mukaan porvarilehdissä sekä duumaryhmälle „riippumattomuutta”, vieläpä ylivaltaakin puolueeseen nähden. Sille tielle lähteminen olisi merkinnyt, että näistä järjestöistä olisi hävitetty tyystin luokkatietoisuus, jota edustaa ennen kaikkea marxilainen puolue. V. I. Lenin opetti, että itsetiedoton järjestyneisyys on tolkutonta ellei pahempaakin, koska se muodostuu

vihollisen leikkikaluksi. Porvarillisen „puolueestariippumattomuus”-aatteen vastapainoksi bolševikit asettivat marxilaisen periaatteen: puolue johtaa aatteellisesti ja poliittisesti kaikkia muita työväenluokan järjestöjä.

V. I. Lenin syvensi marxilaisia käsityksiä opportunismiin *sosiaalisista juurista*, työväenliikkeen samoin kuin puolueen sisäisen *taistelun luonteesta ja merkityksestä*. Vallankumouksellisten ja opportunistien ainesten taistelu Venäjän työväenliikkeessä ja samoin kansainvälisessä työväenliikkeessä oli kärjistynyt 20. vuosisadan alussa ja erittäinkin vuosien 1905—1907 vallankumouksen jälkeen. Tällä taistelulla oli syvät luokkajuurensa. Työn ja pääoman yhteenotot olivat käyneet entistä kärkevämmiksi ja työväenliike oli saavuttanut menestystä, mikä oli saanut porvariston tehostamaan taisteluaan proletariaattia vastaan. Porvaristo yrittää tunkeutua työväenliikkeeseen, se etsii keinoja, joiden avulla voisi alistaa työväenliikkeen vaikutuksensa alaiseksi. Luokkataistelun ja sosialistisen vallankumouksen vastapainoksi se propagoi luokkasovintoa ja sosiaalisia uudistuksia. Opportunistit levittävät näitä porvarillisia aatteita työväenluokan keskuuteen.

Proletariaatti ei ole eristynyt muista luokista. Se on koskeuksessa pikkuporvaristoon ja saa jatkuvasti täydennystä suurpääoman köyhdyttämistä pikkuporvarillisista kerroksista. Porvaristo lahjoo ja turmelee järjestelmällisesti työväenluokan huippukerrosta, joka lähenee elintavoiltaan pikkuporvaristoa. Työväenliike saa voimistuessaan riveihinsä uusia kannattajia pikkuporvariston keskuudesta. Kaikkien näiden pikkuporvarillisten ainesten välityksellä porvaristo vaikuttaa työväenluokkaan. Siitä saa alkunsa taistelu vallankumouksellisten ja opportunistien välillä.

Taistelu opportunismia vastaan on työväenliikkeen *lainmukaisuuksia*. Se on sosialistisen vallankumouksen valmistelun ja voiton tärkeimpiä ehtoja. Proletaarin puolue ei voi kehittyä, elleivät vallankumoukselliset marxilaiset käy päättäväistä taistelua opportunisteja vastaan. Vallankumousmiesten ja opportunistien rauhanomainen „yhdessäolo” samassa puolueessa johtaa käytännössä opportunismiin voittoon. Sen vuoksi puolueen täytyy vastustaa leppymättömästi ei ainoastaan opportunisteja, vaan myös niitä, jotka kehottavat keskustalaisten lailla tekemään sovinnon opportunistien kanssa. *Puolue lujittuu siitä, kun se puhdistautuu opportunistisista aineksista*. V. I. Lenin osoitti, että „proletariaatin sosiaalinen vallankumous on mahdoton ilman tätä taistelua, ilman” vallankumousmiesten ja opportunistien „...selvää periaatteellista rajankäyntiä” tuon vallankumouksen edellä, „...ilman uuden historiallisen voiman opportunistien, pikkuporvarillisten, ainesten ja sen proletaaristen, vallankumouksellisten, ainesten täydellistä pesäeroa tuon vallankumouksen aikana” (Teokset, 17. osa, s. 213).

Vallankumousta edeltäneiden ja vallankumouksenaikaisten vuosien runsaan kokemuksen pohjalta V. I. Lenin osoitti, että puolueen toiminnalla on mitä suurin merkitys vallankumouksen *valmistelun* kannalta. Ei pidä masentua sen vuoksi, V. I. Lenin sanoi, että puolue on jälleen olemassa vain pieninä illegaalisina järjestöinä, jotka tekevät näkymätöntä, ensi silmäykseltä vähäpätöistä työtä joukkojen keskuudessa. Tämä työ ei mene milloinkaan hukkaan. Venäjän vallankumous on osoittanut, että vallankumousta kypsytti tuntuvasti vuosikausia kestänyt joukkojen järjestämisen ja poliittisen valistamisen hyväksi käyty taistelu. Tehdessään yhteenvetoja vallankumouksen kokemuksista V. I. Lenin kirjoitti:

„Proletariaatin voimia valmisteltiin, sitä kasvatettiin ja järjestettiin pitkän aikaa ennen niitä satojen tuhansien työläisten joukkoesiintymisiä, jotka antoivat surmaniskun Venäjän vanhalle itsevaltiudelle. Pitkäaikainen, näkymätön työ proletariaatin kaikkinaisen luokkataistelun johtamiseksi, työ lujan ja horjumattoman puolueen luomiseksi edelsi todella joukkoluontoisen taistelun puhkeamista ja loi edellytykset sille, että tuo taistelu saattoi muuttua vallankumoukseksi. Nytkin proletariaatin, kansan esitaistelijan, on lujitettava järjestöänsä, puhdistauduttava kaikesta intelligenssin opportunistin homeesta, yhdistettävä voimansa yhtä määrätietoiseen ja hellittämättömään työhön” (Teokset, 13. osa, s. 106).

Leninin aatteiden suuri päämäärä oli valaisemassa kirkkaana valona bolševikkien tehdessä uhrautuvaa työtänsä Stolypinin taantumusajan pimeässä yössä.

4. Puolue valloittamassa joukkoja puolelleen, valmistamassa joukkoja uuteen vallankumoukseen

Puolue käsitti, että vallankumouksenjälkeisellä Venäjällä oli ehdolla kaksi mahdollista kehitystietä: joko maan täydellinen demokraattinen uudistaminen tai sellainen porvarillinen evoluutio, joka säilyttää monarkian ja tilanherrojen ylivallan. Tsaarivalta, tilanherrat ja porvaristo yrittivät kaikin keinoin estää uuden vallankumouksen puhkeamisen, ja siinä asiassa niitä auttoivat innokkaasti menševikit ja eserrät. Bolševikit puolsivat maan vallankumouksellista kehitystietä, joka oli täysin kansan elinietujen mukainen. Ja vain kansa saattoi ratkaista sen kysymyksen, mitä tietä maa tulisi kulkemaan. Tämän käsitti myös Stolypin, joka ilmoitti tarvitsevansa suunnitelmansa toteuttamiseksi „kaksikymmentä rauhan vuotta”, so. kaksikymmentä vuotta joukkojen nöyrytmistä, pidättymistä taistelusta. Mutta vallankumouksen tulikokeen läpäissyt kansa ei antanut

tsaarin mustasotnialaishallitukselle noita „kahtakymmentä rauhan vuotta”.

Bolševikit olivat ainoa järjestynyt vallankumouksellinen voima koko maassa. Menševikkien maanalaiset järjestöt olivat hajonneet. Eserrät olivat sekä aatteellisesti että järjestöllisesti hajaannustilassa. Mutta bolševikkeja vallankumouksen tappio ei murtanut. Marxilainen karaistuneisuus, horjumaton luottamus vallankumouksen tulevaan voittoon, syvä uskollisuus proletariaatin asialle ja leppymättömyys opportunistia kohtaan auttoivat bolševikkeja selviytymään suunnattomista vaikeuksista, perääntymään järjestyksessä, säilyttämään taistelukykyisen ydinjoukkonsa. Santarmien alituisista rosvohyökkäyksistä huolimatta puoluejärjestöt säilyivät melkein kaikkialla. Puoluekomiteat toimivat kaikissa suurissa kaupungeissa ja teollisuusalueilla. Suurissa teollisuuslaitoksissa olivat puoluesolut tai yhteydet työläisiin säilyneet. Monin paikoin julkaistiin lento-lehtisiä ja illegaalisia puoluelehtiä. Keskisellä teollisuusalueella, Volganvarrella ja Uralilla pidettiin aluepuoluekonferenssit ja lisäksi Pietarissa, Moskovassa, Ivanovo-Voznesenskissa, Nižni-Novgorodissa sekä muissa kaupungeissa puoluejärjestöjen paikalliskonferenssit.

Horjuvien pikkuporvarillisten aineiden pako VSDTP:sta oli samalla puolueen puhdistumista. Puolue vapautui epävakaina aineksista, mukanakulkijoista. Jokainen kriisi lannistaa toiset, toisia se taas karkaisee. Taantumisvuosien vaikea kriisi karkaisi bolševikkien puoluejärjestöjä. Kasvoi uusi kantajoukko valvutuneita työläisiä, joiden kannettavaksi tuli puolueen kenttätyön koko taakka.

Maanalaisen toiminnan ankarassa koulussa, vallankumouksen tuloa, tappion päivinä, taisteluissa tsaarivaltaa ja porvaristoa vastaan, lukuisten vastustajien kanssa olleissa yhteenotoissa muovautuivat bolševikkien, taipumattomien ja miehuullisten työväen etujen puolustajien, ihailtavat ominaisuudet. „Meitä ei suotta sanottu kalliionlujiksi”, totesi V. I. Lenin.

Nämä olivat karaistunutta väkeä, josta voidaan sanoa runoilijan lailla:

Jos miehet nuo nauloiksi takoa vois',
ne maailman parhaita nauloja ois'.

Poliisiurkkijain vainoaminakaan bolševikit eivät lakanneet kasvattamasta, järjestämästä ja yhteenliittämästä proletariaattia. He selittivät väsymättä talonpojille, että nämä voivat päästä puutteesta ja kurjuudesta vain taistelemalla yhdessä työväenluokan kanssa ja sen johdolla tsaarivallan kukistamiseksi.

Puolueen tärkein tehtävä oli säilyttää yhteydet joukkoihin ja lujittaa näitä yhteyksiä. Siten taattiin parhaiten se, että Venäjä oli kehittyvä vallankumouksen suuntaan eikä Stolypinin tietä. Mutta sitä varten oli käytettävä hyväksi kaikkia joukkotyömah-

dollisuuksia, jokaista legaalista kiinnekohtaa — mustasotnia-laisduuman puhujalavasta alkaen aina jokaista raittiusseuraa myöten.

Duuman käyttäminen puolueen puhujalavana merkitsi paljon proletariaatin kasvattamisessa ja järjestämisessä vallankumouksellisen marxilaisuuden hengessä sekä talonpoikaiston valloittamisessa proletariaatin puolelle. III Valtakunnanduuman vaalit osoittivat, että proletariaatti pysyi uskollisena puolueelleen. Poliisiterrorista huolimatta työväenluokka lähetti duumaan yksinomaan sosialidemokraatteja.

Parlamenttitaktiikkaa suunnitellessaan bolševikit joutuivat kulkemaan omia teitään. Länsieurooppalaisten sosialistien parlamentaariseen kokemukseen oli suhtauduttava kriittisesti, sillä heidän parlamenttiryhtiensä työssä oli määräävänä opportunismi. V. I. Lenin oli jo vallankumouksen aikana suunnitellut I ja II duuman antaman kokemuksen nojalla puolueen duumataktiikan peruskohdat. Näitä peruskohtia hän kehitteli ja konkretisoi taantumusvuosina. Erityistä huomiota kiinnitettiin siihen, että duumaryhmän ja puoluejohdon väliset suhteet olisivat oikeita. Duumaryhmä katsottiin välittömästi Keskuskomitean alaiseksi puolue-elimeksi. Arvostellessaan menševikkejä, jotka kehottivat ryhmää osallistumaan duuman niin sanottuun lainsäädäntötyöhön, V. I. Lenin vaati edustajia puolustamaan johdonmukaisesti kansan etuja ja puhumaan duumassa siitä, mikä askarrutti joukkojen mieltä. V. I. Lenin osoitti, että edustajien ei pidä rajoittua toimimaan vain duumassa, vaan on tehtävä työtä myös duuman ulkopuolella, otettava yhteys työväenjoukkoihin, osallistuttava puolueen illegaaliseen toimintaan.

Bolševikkiedustajat seurasivat toiminnassaan Leninin ohjeita.

III duumassa bolševikit joutuivat toimimaan tavattoman vaikeissa olosuhteissa. Duuman sosialidemokraattisessa ryhmässä oli kaiken kaikkiaan 19 jäsentä ja tämäkin määrä supistui sittemmin tuntuvasti: mustasotnia-laisduuma luovutti poliisille Uralin työläisten edustajan V. J. Kosorotovin ja hänet passitettiin vankilaan, viisi menševikkiedustajaa loikkasi vihollisleiriin. Itse ryhmässä olivat enemmistönä menševikit, joita oli valittu duumaan etupäässä pikkuporvarillisten valitsijain äänin. Duumaryhmä teki alussa useita pahoja virheitä: se ei osoittanut selvästi sosialistista luokkaluonnettaan, puolustanut johdonmukaisesti demokraattisia vaatimuksia eikä paljastanut kadettien vastavallankumouksellista politiikkaa. Puolue ja työväenjärjestöt arvostelivat ryhmän virheitä ja tämä vaikutti vähitellen — ryhmän toiminta parani.

Bolševikkien puheet kaikuivat taisteluhenkisinä mustasotnia-laisduuman ummehtuneessa ilmapiiressä. Pietarin työläisten edustaja bolševikki N. G. Poletajev esitti merkittävää osaa sosialidemokraattien ryhmässä. Työläisedustajat arvostelivat

tsaarivallan ulko- ja sisäpolitiikkaa, osallistumista Iranin valtakunnan kukistamiseen, orjuuttavia lainoja, jotka käytettiin poliisilaitoksen ja armeijan ylläpitoon, poliisiterroria, työtekevien verorasituksia, Suomen kansan sortoa. Bolševikkiedustajat vastustivat tarmokkaasti työväen elinettäin kohdistuvia tsaarin hallituksen ja mustasotnialaisuuden hyökkäyksiä. He laativat lakiehdotukset kahdeksan tunnin työpäivästä, ammattiliittojen vapaudesta ja lakko-oikeudesta, esiintyivät Stolypinin agraaripolitiikkaa vastaan, esittivät, että tilanherrojen maat luovutettaisiin talonpojille ilman lunastusmaksua. Bolševikit käyttivät duuman puhujalavaa itsevaltiuden taantumuksellisen politiikan ja kadettien petturuuden paljastamiseen, kansan poliittiseen valistamiseen ja talonpoikien valloittamiseen työväenluokan puolelle.

Erilaisilla julkisilla edustajakokouksilla, joita tsaarin hallituksen oli pakko sallia pidettävän, oli melko huomattava merkitys taantumusaikana. Bolševikit osallistuivat työväenjärjestöjen edustajina näiden kokousten työhön esittäen niissä puolueen mielipiteitä kansan elämän monista tärkeistä kysymyksistä. Kansanyliopistojen edustajakokouksessa työväenryhmä puhui siitä, että valistus toiminta on vapautettava poliisiviranomaisten holhouksesta, ja vaati työväenjärjestöille oikeutta määrätä opinto-ohjelmistaan ja valita luennoitsijansa. Ryhmän esittämä päätöslauselmaluonnos hylättiin vain niukalla äänen enemmistöllä. Naisten edustajakokouksessa työläisnaisten edustajat julistivat, että proletariaanit voivat saavuttaa vapauden vain osallistumalla työväenliikkeeseen. Tehdaslääkäreiden edustajakokouksessa oli läsnä työväenryhmä, joka edusti Pietarin, Moskovan, Keskeisen teollisuusalueen, Ukrainan ja Taka-Kaukasian ammattiyhdistyksiä. Bolševikit osoittivat konkreettisten tosiasioiden valossa, että proletariaatin ja kapitalistien edut ovat vastakkaisia. Poliisin toimenpiteiden johdosta kaikki työläisedustajat ja osa lääkäreistä esittivät vastalauseensa poistamalla edustajakokouksesta, minkä jälkeen kokouksen johtajien oli pakko lopettaa se. Työväenryhmän varma kannanotto alkoholivastustajain edustajakokouksessa, minkä ansiosta ryhmän onnistui viedä läpi muutamia päätöslauselmaehdotuksiaan, sai tsaarin hallituksen raivostumaan. Se „ei ole juoppouden vastustajain, vaan hallituksen vastustajain edustajakokous”, kiljui taantumuslehdistö. Tsaarin virkamiehet ja papiston edustajat poistuivat kiireesti kokouksesta. Melkein kaikki työväenedustajat vangittiin. Sosialidemokraattien duumaryhmä esitti tapauksen johdosta viivyttämättä välikysymyksen, paljastaen tsaarivallan toimenpiteiden todellisen tarkoituksen.

Valtakunnanduuma, legaaliset järjestöt ja edustajakokoukset tarjosivat runsaasti aineistoa puolueen poliittista työtä varten. Kaikessa tässä työssä oli keskeinen asema illegaalisilla puoluejärjestöillä, ne antoivat bolševikkien legaaliselle toimin-

nalle vallankumouksellisen suunnan. Mitä puolueen edustajat eivät voineet julkisissa laitoksissa sanoa suoraan, sen illegaaliset puoluejärjestöt selittivät loppuun saakka omissa lentolehtisissään, maanalaisissa kokouksissaan, työläisiä varten järjestetyissä keskustelutilaisuuksissa, ohjaten heitä vähitellen siihen toteamukseen, että yhdistyminen järjestäytyneeksi voimaksi ja tsaarivallan vallankumouksellinen kukistaminen on välttämättöntä.

Puoluetoiminta laajeni hyvällä menestyksellä Pietarissa, Moskovassa, Bakussa ja maan muissa teollisuuskeskuksissa. Siellä toimivat monet koetellut vallankumousmiehet, milloin heidän onnistui päästä vapauteen vankiloista tai karkotusalueilta. J. F. Dubrovinski, M. I. Kalinin ja V. V. Kuibyšev osallistuivat aktiivisesti Pietarin puoluejärjestön työhön, A. S. Bubnov, D. I. Kurski, J. M. Sverdlov, I. I. Skvortsov-Stepanov toimivat Moskovassa. Bakun järjestön johtajistoon kuului sellaisia tunnettuja puoluemiehiä kuin Mešadi Azizbekov, P. A. Džaparidze, G. K. Ordžonikidze, S. S. Spandarjan, J. V. Stalin, S. G. Šaumjan. Pietarin ja Moskovon bolševikit joutuivat suorittamaan suurimman osan siitä työstä, jota duumaryhmän sekä legaalisten edustajakokousten työväenryhmien toiminta vaati. Heillä oli vahvat asemat ammattiliitoissa, joihin oli perustettu puolue-ryhmiä. Bakun bolševikit johtivat öljyteollisuustyöläisten ammattiliittoa sekä tämän ammattiliiton äänenkannattajaa, „Gudok” lehteä, työläisten „Tieto on voimaa” nimistä opintoyhdistystä ja Kansantalon toimintaa. Puolue saavutti merkittäviä tuloksia käyttäessään vallankumouksen hyväksi legaalaisia mahdollisuuksia, niin vaikeaa kuin se olikin. Bolševikit työnsivät likvidaattorit vähitellen syrjään ja muodostuivat vaikutusvaltaiseksi voimaksi legaalisisissa järjestöissä.

Vallankumouksen antamien kokemusten tekeminen tunnetuiksi joukoille esitti huomattavaa osaa puolueen työssä. Kadetit ja likvidaattorit koettivat häivyttää vallankumousaatetta kansan mielestä. He tallasivat lokaan Venäjän vallankumouksen perinteet, yrittivät saada joukot luopumaan vallankumouksellisista taistelumenetelmistä ja ylistivät kaikin tavoin „perustuslaillisuuden tietä”. V. I. Lenin kirjoitti, että kun liberaaleista ja menševikeistä vallankumous oli esimerkki siitä, mitä ei pidä tehdä, niin työväenluokan puolueesta se on esimerkki siitä, mitä pitää tehdä. Puolue kasvatti uutta taistelijapolvea niiden maailmanhistoriallisten esikuvien mukaan, joita Venäjän vallankumous oli antanut joukkotaistelusta.

V. I. Lenin omisti vallankumouksen kokemusten yhteenvedoille useita teoksia ja teki niissä vallankumouksen opetuksia tunnetuiksi joukoille. Kirjassaan „Sosialidemokratian agrari-ohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907” V. I. Lenin selosti monia vallankumousteorian ongelmia. Sanotussa kirjassa on kehitelty sellaista käsitettä

kuin proletariaatin johtama talonpoikaisvallankumous, perusteltu maaseudulla ilmenevien maaorjuuden jäännösten vallankumouksellisen hävittämisen ohjelmaa sekä bolševistista maan kansallistamisvaatimusta, valaistu, mitä tietä ja millä keinoin on lujitettava työläisten ja talonpoikien liittoa vallankumouksellisessa taistelussa.

Likvidaattorit olivat julistaneet proletariaatin hegemonian jo haudatuksi. Mutta elämä osoitti, että työväenluokan vaikutus laajoihin joukkoihin voimistui. Puolustamalla johdonmukaisesti työtätekevien etuja ja taistelemalla horjumattomasti demokration puolesta puolue valloitti joukkoja puolelleen. Paljastamalla kadetit ja arvostelemalla trudovikkien epävakaisuutta bolševikit auttoivat talonpoikia vapautumaan harhakäsityksistä. Puolueen vaikutuksesta trudovikit sanoutuivat duumassa monesti irti kadeteista ja esiintyivät yhdessä sosialidemokraattien kanssa. Pietarissa v. 1909 toimitetuissa duuman täytevaaleissa sosialidemokraattien ehdokas sai toisessa kaupunkilaiskuuriassa (johon kuului pikkuporvaristoa, sivistyneistöä, kauppa-apulaisia ja oman asunnon omistavia työläisiä) prosentuaalisesti enemmän ääniä kuin vuoden 1907 vaaleissa. Legaalisissa edustajakokouksissa kaikki demokraattiset ainekset ryhmittyivät tavallisesti työväenryhmän ympärille. Venäjän työväenluokan puolue taisteli taantumuskauden ennenkuulumattoman vaikeissa olosuhteissa hyvällä menestyksellä proletariaatin hegemonian puolesta, valmistuen maassa uutta vallankumouksellista nousua. Sellaisesta noususta ilmeni selviä merkkejä vuoden 1910 lopulla.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vallankumouksen päätyttyä tappioon maan historiassa ja kansan elämässä koitti vaikea aika. Puolueet, jotka olivat sanooneet olevansa oppositio- ja vallankumouspuolueita, eivät kestäneet ankaraa koetusta, vaan laskivat aseensa taantumuksen edessä, luopuivat vallankumouksesta, pettivät kansan. Vain bolševikkipuolue pysyi lujana, se ei masentunut, vaan jatkoi päättäväisenä riviensä lujittamista ja keräsi sinnikkäästi voimia uusien vallankumoustaistelujen varalta. Bolševikit todistivat teoin olevansa uskollisia kansalle ja vallankumoukselle. He avasivat proletariaatille vallankumouksen näköaloja ja puolustivat peräänantamattomasti työtätekevien jokapäiväisiä etuja ja tarpeita. Työväenluokka ryhmittyi näinä huoneina aikoina yhä enemmän bolševikkien ympärille, sillä se huomasi heidät uskollisiksi ystäviksi ja luotettaviksi johtajiksi.

Työväenluokan puolue joutui taantumusvuosina kaikenlaisien luopoiden ja yliloikkarien vimmattujen hyökkäysten kohteeksi. Likvidaattorit, otzovistit, trotskistit ja muut ryhmäkuntalais-oppoportunistit yrittivät hajottaa illegaalista marxilaista

puoluetta, luhistaa sen arvovaltaa työväenluokan silmissä. Marxilaisuuden viholliset hyökkäsivät erikoisen raivoisesti puolueen teoreettisia perustoja, sen dialektis-materialistista maailmankatsomusta vastaan. Bolševikit olivat ainoa voima, joka käymällä leppymätöntä taistelua kaikenkarvaisia opportunisteja vastaan sai säilytetyksi puolueen, sen vallankumouksellisen teorian, vallankumoukselliset periaatteet ja perinteet. Tässä taistelussa bolševismi murskasi aatteellisesti vallankumouksen kavaltajat ja marxilaisuuden viholliset, saavutti kiistattoman auktoriteetin ja täydellisen ylivallan puoluejärjestöissä, jotka ryhmittyyivät V. I. Leninin ja leniniläisten ympärille.

Taantumuskauden vallankumouksellinen taistelu rikastutti puoluetta uudella poliittisella kokemuksella, uusilla taistelumenetelmillä ja uusilla järjestömuodoilla. Vallankumouksen aikana bolševikit olivat oppineet hyökkäämään, vallankumouksen päätyminen tappioon opetti heidät perääntymään järjestyksessä ja säilyttämään samalla päävoimansa. Puolue siirtyi taistelussaan suoranaisista vallankumouksellisista menetelmistä kiertoliikkeisiin. Bolševikit opettelivat sitkeästi ja järjestelmällisesti tekemään mustasotnialaisten valtakomennon aikaisissa oloissa legaalista työtä vallankumouksellisessa hengessä. Täten hankitulla kokemuksella oli vastaisuudessa arvaamattoman tärkeä merkitys vallankumouksen voiton kannalta. Kuten V. I. Lenin osoitti, voittoa ei saada, ellei opita hyökkäämään oikein ja perääntymään oikein. Bolševikit antoivat maailman proletariaatille esimerkin siitä, miten marxilaisen puolueen tulee käyttää vallankumouksellisella tavalla hyväksi porvarillista legaalisuutta.

Synkkinä Stolypinin taantumusvuosina bolševikit säilyttivät illegaalisen marxilaisen puolueensa — työväenluokan vallankumouksellisen päävoiman. Bolševikit pitivät Leninin johdolla varmoina ylhäällä vallankumouksen lippua, kasvattaen ja järjestäen joukkoja uuteen taisteluun.

V LUKU

BOLŠEVIKKIPUOLUE

UUDEN VALLANKUMOUKSELLISEN NOUSUN VUOSINA
(vuodet 1910—1914)

1. Stolypinin politiikan vararikko ja vallankumousmielisyyden voimistuminen joukkojen keskuudessa

Vuosina 1910—1911 Venäjällä muodostui uusi taloudellinen ja poliittinen tilanne.

Teollisuuden lamakausi päättyi, ja vuodesta 1910 alkoi teollinen nousu. Vuonna 1909 oli tuotettu 1.591 miljoonaa puutaa kivihiiltä, vuonna 1913 sitä tuotettiin 2.214 miljoonaa puutaa. Takkiraudan tuotanto oli näinä vuosina vastaavasti 177 ja 283 miljoonaa sekä teräksen tuotanto 191 ja 300 miljoonaa puutaa. Kankaita valmistettiin nyt enemmän ja sokerin tuotanto kasvoi.

Vallankumouksen jälkeisinä vuosina Venäjällä kehittyi nopeasti imperialismi. Tuotannon ja pääoman keskittyminen voimistui huomattavasti. Kapitalistiset monopoliyhtymät hallitsivat melkein kaikkia teollisuusaloja sekä kulkulaitosta. Niinpä metallisyndikaatti „Prodamet” oli vallannut yli 80 prosenttia koko maan raudantuotannosta ja hiilisyndikaatti „Produgol” kolme neljäsosaa Donetsin laakion kivihiilentuotannosta. Kahdentoista suurimman pankin hallussa oli yli 80 prosenttia osakepankkien kaikista varoista. Finanssioligarkia määräili yhä vapaammin maan talouselämässä ja kasvettui yhä kiinteämmin yhteen valtiokoneiston byrokraattisen huippukerroksen kanssa.

Ulkomaista pääomaa virtasi yhä enemmän Venäjälle. Länsi-Euroopan porvaristo omisti vuoden 1914 alussa noin kolmanneksen teollisuusosakeyhtiöiden ja runsaat 40 prosenttia Venäjän suurimpien pankkien peruspääomista. Ulkomaiset kapitalistit määräsivät talouselämän sellaisilla avainaloilla kuin hiilen ja vuoriöljyn tuotannossa sekä metalliteollisuudessa. He korjasivat joka vuosi runsaan sadon — satoja miljoonia ruplia lainojen korkoina ja liikevoittona. Tsaari-Venäjän riippuvaisuus Länsi-Euroopan imperialismista kävi yhä pahemmaksi.

Kourallinen eurooppalaisia ja venäläisiä finanssimagnaatteja rikastui, samalla kun laajat kansanjoukot köyhtyivät. Tilanherrat, kapitalistit ja kulakit anastivat lähes kolme neljänestä maan kansantulosta. Satoja tuhansia työtätekeviä lähti etsimään onnea vierailta mailta. Enemmän kuin puolitoista miljoonaa henkeä lähti Venäjältä 20. vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä ulkomaille ansiotöihin.

Eläminen kävi kalliimmaksi, työläisten asema huononi. Teollisuuslaitoksissa suoritettu virallinen tutkimus osoitti, että työmies ansaitsi vuodessa keskimäärin 246 ruplaa, mutta tuotti kapitalistille voittoa 252 ruplaa. Työmies teki siis pienemmän osan päivästä työtä itseään varten ja suuremman osan kapitalistin hyväksi. Tsaarin, tilanherrojen ja porvariston Venäjällä työläisten henki ja terveys arvosteltiin halvoiksi. Sitä todisti kaunopuheisesti Obuhovin tehtaalla sovellettu „Työläisen ruumiinvammojen hinnoittelutaulukko”: työläiselle maksettiin korvausta täydellisestä näkökyvyn menetyksestä 100 ruplaa, silmäpuoleksi joutuneelle 35 ruplaa; täydellisen kuurouden hinnaksi arvioitiin 50 ruplaa, puhekyvyn menetys maksoi 40 ruplaa.

Maaseudulla vallitsi tavaton kurjuus. Stolypinin agraaripolitiikan suoranaisena seurauksena oli laajojen talonpoikaisjoukkojen köyhtyminen ja nylkyrikulakkien rikastuminen. Sellaisten talouksien lukumäärä, joilla ei ollut lainkaan hevosta tai oli vain yksi hevonen, lisääntyi 19. vuosisadan lopusta vuoteen 1912 mennessä lähes kahdella miljoonalla. Tilanherraorjuuttajien kaikkivallan säilyminen, kulakkitalouksien lujittuminen, keskivarakkaiden talonpoikien valtavien joukkojen köyhtyminen, maansa menettäneiden talonpoikien, täydellisten proletaarien lukumäärän huomattava lisääntyminen — siinä kuva silloisesta maaseudusta. Myttyyn meni myös tsaarivallan yritys lievittää maaseudun ristiriitoja siirtämällä muutamia miljoonia talonpoikaisperheitä Euroopan-Venäjältä Siperiaan. Talonpojat myivät kaiken omaisuutensa ja muuttivat Siperiaan, mutta palasivat sitten joukoittain takaisin kaikkensa menettäneinä ja katkerointuneina.

Maaseudun ristiriidat syvenivät ja kärjistyivät. Orjuuttajatilanherra oli edelleenkin talonpojan päävihollinen. Mutta samalla oli lisääntynyt kulakkien ja köyhälistön välinen eripuraisuus. Vuodesta 1910 lähtien talonpojat alkoivat yhä useammin polttaa tilanherrojen kartanoita ja kulakkien maataloja. Vuonna 1911 puhkesi hirvittävä nälänhätä, jonka kouriin joutui 30 miljoonaa henkeä talonpoikaisväestöä. Maaseudulla muodostunut tilanne todisti kumoamattomasti, että stolypinilaisuus oli kärsinyt haaksirikon.

Stolypinin politiikan epäonnistuminen toi vielä näkyvämmiin esille Venäjän yhteiskunnallisen ja poliittisen järjestelmän

syvälliset ristiriidat ja osoitti tsaarin hallituksen kykenemättömäksi ratkaisemaan tärkeimpiä yhteiskunnallisia ja taloudellisia ongelmia.

Maaorjuuden jäännökset olivat sietämättömänä esteenä haittaamassa maan kehitystä. Vaikka Venäjä kehittyikin kapitalistiseen suuntaan, se jäi vuosien mittaan yhä enemmän jälkeen edistyneimmistä kapitalistisista maista. V. I. Lenin kirjoitti vuonna 1913, että vaikka raudankulutus Venäjällä oli viisinkeräistä talonpoikain vapauttamista seuranneiden viiden vuosikymmenen aikana, tämä maa pysyi kaikesta huolimatta takapajuisena maana, jolla oli nykyaikaista tuotantokalustoa neljä kertaa vähemmän kuin Englannilla, viisi kertaa vähemmän kuin Saksalla ja kymmenen kertaa vähemmän kuin Amerikalla. Vielä vuonna 1900 Venäjä oli ollut vuoriöljyntuotannossa maailmantilaston kärjessä, mutta kymmenisen vuotta myöhemmin se oli jätetty taka-alalle. Kansan kurjuus, sorronalaisuus, oikeudettomuus ja nöyryytys — kaikki tämä, V. I. Lenin totesi, oli huutavassa ristiriidassa tuotantovoimien silloisen tilan ja sen kanssa, mitä tasoa olivat Venäjän ensimmäisen vallankumouksen herättämien kansanjoukkojen valveutuneisuus ja vaatimukset. Vain uusi vallankumous saattoi pelastaa Venäjän.

Niin hurjana kuin stolypinilaistaantumus riehuikin, se ei saanut kansaa luopumaan vapautta ja elinehtojen parantamista tarkoittavista pyrkimyksistä. Joukkojen väsymys alkoi vähitellen häipyä. Viha sortajia kohtaan pyrki purkautumaan uudella voimalla.

Ensimmäisenä aloitti hyökkäyksen työväenluokka. Vallankumous- ja taantumusvuodet olivat opettaneet työläisille paljon ja kohottaneet heidän luokkatietoisuuttaan. Palkkatyöläisten lukumäärä oli kasvanut huomattavasti vuosisadan alkuun verrattuna. Yksin teollisuudessa oli vuonna 1913 noin 3,5 miljoonaa työläistä. Venäjä oli työvoiman keskittyneisyyteen nähden ensimmäisellä tilalla maailmassa. Vähintään 500 työläistä käsittävässä ja sitä suuremmissa teollisuusyrityksissä palveli Amerikan Yhdysvalloissa vain noin kolmannes kaikista työläisistä, Venäjällä sen sijaan enemmän kuin puolet (53,4 prosenttia).

Vuoden 1910 kesällä puhkesi Moskovassa useita työläisten lakkoja. Nämä lakot olivat omiaan rohkaisemaan joukkoja. Pietarissa, Moskovassa sekä muissa kaupungeissa oli vuoden lopulla poliittisia mielenosoituksia. Ylioppilaat alkoivat pitää kokouksia ja lakkoilla. Vuonna 1911 joukkojen sisäinen käymisprosessi voimistui. Lakkoihin osallistui yli 105 tuhatta työläistä — kaksi kertaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Sosiaalidemokraattinen duumaryhmä teki välikysymyksen II Valtakunnanduuman sosialidemokraattisia edustajia vastaan nostetun provokatorisen oikeusjutun johdosta, minkä yhteydessä Pietarin tehtaissa pidettiin vuoden lopulla myrskyisiä kansankokouksia.

Työläiset vaativat bolševikkien kehotuksesta edustajien vapauttamista.

Bolševikkien ennakkonäkemyksessä uuden vallankumouksellisen nousun väistämättömyydestä osoittautui oikeaksi. Kansan tyytymättömyys ja suuttumus kasvoi kaikkialla. Työläiset huomasivat bolševikkien vallankumoukselliset tunnukset omien pyrkimystensä selviksi ilmauksiksi. Bolševistinen legaalinen viikkolehti „Zvezda” („Tähti”), jota ryhdyttiin julkaisemaan vuoden 1910 lopulla, suoritti merkittävää työtä joukkojen keskuudessa.

Tänä vallankumouksellisen liikkeen vilkastumiskautena opportunistit esittivät erittäin vahingollista ja häpeällistä osaa. Likvidaattorit ja trotskilaiset halusivat korvata työläisten vallankumouksellisen taistelun „petitiokampanjalla”. He kehottivat työläisiä allekirjoittamaan anomuskirjelmän, petition, jossa anottiin „koalitiivapautta” (yhdistymis-, kokoontumis-, lakko- ynnä muita vapauksia), esittääkseen sitten petition Valtakunnanduudumalle. Bolševikit selittivät työläisille, että mitkään vapaudet eivät ole mahdollisia niin kauan, kuin valtakuntaa hallitsevat mustasotniaalaiset tilanherrat ja että kansa saa vapauden vain kukistamalla tsaristisen monarkian. Likvidaattorien „petitiokampanja”-kohu jäi tuloksettomaksi. Heidän onnistui koota vain 1.300 allekirjoitusta, kun sen sijaan bolševististen tunnusten ympärille ryhmittäytyivät sadat tuhannet työläiset.

Työläisten lakot, poliittiset mielenosoitukset ja kansankokoukset, talonpoikien taistelu tilanherroja sekä kulakkeja vastaan — kaikki ne olivat uuden vallankumouksen lähestymisen oireita. Venäjän työväenluokan marxilaisen puolueen tilasta riippui ratkaisevasti, kykeneekö proletariaatti esittämään johtajan osaa kansanjoukkojen kiihtyvässä vallankumouksellisessa taistelussa.

2. Prahan puoluekonferenssi

Puolueen lujittaminen ja uudet tehtävät vallankumouksellisen joukkoliikkeen johtamisessa muodostuivat erittäin päivänpolttavaksi kysymykseksi nyt, kun vallankumoustaistelut olivat jälleen alkaneet.

Vallankumouksen aikana tapahtunut bolševikkien ja menševikkien muodollinen yhdistyminen yhtenäisen VSDTP:n puitteissa oli luonut omalaatuisen tilanteen ja määrännyt bolševikkien tehtävät sisäisen puolue-elämän alalla. Bolševikit olivat asettaneet tavoitteekseen puolueen puhdistamisen opportunistisista aineksista aatteellisen taistelun avulla. He olivatkin jo saaneet paljon aikaan. Melkein kaikki illegaaliset puoluejärjestöt olivat bolševistisia. Menševikit olivat menneet proletariaatin asian kavaltamisessa niin pitkälle, että puolueen jäsenjoukot tajusivat yhä selvemmin, kuinka tarpeellista oli tehdä

täydellinen pesäero likvidaattoreista ja karkottaa heidät puolueesta.

Bolševikit ryhtyivät valmistelemaan tarmokkaasti puoluekonferenssia. Likvidaattorit, trotskilaiset ja sovittelijat eivät onnistuneet epätoivoisissa yrityksissään, joiden tarkoituksena oli ajaa karille konferenssi ja estää puoluetta tiivistämästä rivejään bolševismin periaatteiden pohjalla. Kesällä 1911 lähetettiin Venäjälle G. K. Ordžonikidze, I. I. Schwarz (Semjon) sekä muita puolueetyöntekijöitä. Suurimpien puoluekomiteoiden neuvottelukokouksessa muodostettiin Venäjän organisaatiokomissio (VOK), joka suoritti erittäin suuren organisatorisen ja propagandistisen työn konferenssin koollekutsumiseksi.

VSDTP:n VI yleisvenäläinen konferenssi pidettiin Prahassa 5.—17. tammikuuta 1912. Siinä oli edustettuna alun kolmattakymmentä paikallista puoluejärjestöä (Pietari, Moskova, Keskinen teollisuusalue, Kasaani, Saratov, Tiflis, Baku, Nikolajev, Kiev, Jekaterinoslav, Dvinsk ja Vilno). Poliisin vainotoimenpiteet ja muut vaikeudet estivät Uralin, Samaran, Nižni-Novgorodin, Sormovon, Luganskin ja Donin Rostovin edustajia saapumasta konferenssiin.

Keskuskomitean julkaisemassa konferenssia koskevassa „Tiedonannossa” todettiin, että Venäjän proletariaatti ja sen puolue ovat valmiita uusiin luokkataisteluihin tsaarivaltaa, tilanherroja ja kapitalisteja vastaan raskaista taantumusvuosista, poliittisesta vainosta ja opportunistien petturuudesta huolimatta.

„Paitsi sitä, että on säilytetty Venäjän sosialidemokratian lippu, sen ohjelma, sen vallankumoukselliset perinteet, on säilytetty sen järjestö, jota on voitu vahingoittaa ja heikentää, mutta jota mitkään vainotoimenpiteet eivät ole voineet hävittää kokonaan” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, I o s a, s. 267).

Koska melkein kaikki Venäjällä toimineet puoluejärjestöt olivat edustettuna konferenssissa, se julisti erityisessä päätöslauselmassaan täydellä oikeudella, että konferenssi „konstituoidaan VSDTP:n yleiseksi puoluekonferenssiksi, joka on puolueen ylin elin”. Itse asiassa konferenssi vastasi merkitykseltään puolueen edustajakokousta.

Konferenssin mitä tärkein aikaansaannos oli *puolueen puhdistaminen opportunisteista*. Konferenssin hyväksymillä päätöslauselmilla „Likvidaattoruudesta ja likvidaattorien ryhmästä” sekä „Ulkomailla olevasta puoluejärjestöstä” oli suunnaton periaatteellinen ja käytännöllinen merkitys. Likvidaattorit olivat ryhmittyneet kahden legaalisen julkaisun, aikakauslehtien „Naša zarja” ja „Delo žizni” („Aamumme koitto”, „Elämän-tehtävä”) ympärille. Konferenssi julisti, että „„Naša zarjan”

ja „Delo žiznin” ryhmä on menettelyllään *asettanut itsensä lopullisesti puolueen ulkopuolelle*”. Likvidaattorit erotettiin VSDTP:sta.

Paitsi selviä, oli olemassa myös naamioituneita likvidaattoreita, ja monenlaisia likvidaattorien suojelijoita. Tällaista osaa esittivät ulkomaiset pikkuryhmät, joilla ei ollut yhteyksiä työväenjoukkoihin eikä liioin minkään Venäjällä toimineen illegaalisen järjestön kannatusta. Sellaisia ryhmiä olivat „Golosin” menševikit, trotskilaiset, vperjodilaiset ym. Kaikkien näiden ryhmien suhteen tehtiin seuraava päätös:

„Konferenssi katsoo, että ne ulkomaiset ryhmät, jotka eivät alistu sosialidemokraattisen toiminnan venäläisen keskuksen, so. Keskuskomitean alaisiksi, vaan aiheuttavat hajaannusta solmimalla erikseen, Keskuskomiteasta välittämättä suhteita Venäjällä oleviin järjestöihin, eivät voi käyttää VSDTP:n nimeä” (s a m a, s. 286).

Kaikki nämä ryhmät ilmaisivat puolueenvastaisen luonteensa kieltäytymällä alistumasta konferenssin päätöksiin.

Lopputuloksena kaikki opportunistit jäivät tosiasiallisesti puolueen ulkopuolelle. Puolueen puhdistuminen opportunisteista lujitti sitä, teki sen kurinalaisemmaksi ja taistelukykyisemmäksi, todella yhtenäiseksi. Niin kuin vain jyrkevä tammi vain vahvistuu siitä, että leikataan ajoissa pois sen kuivuneet oksat, niin myös työväenluokan puolue lujittui ja voimistui menševikkien erottamisen seurauksena. Bolševikit olivat vieneet taistelunsa opportunistia vastaan lopulliseen päätökseen — saaneet menševikit karkotetuksi puolueesta, millä oli valtavan suuri merkitys niin Venäjän demokraattisen kuin sosialistisenkin vallankumouksen voiton kannalta.

Konferenssi omisti runsaasti huomiota taktiikan kysymyksille. Se totesi joukkojen mielialan vallankumouksellistuvan yhä enemmän. Tämän johdosta konferenssi teki useita päätöksiä, jotka koskivat uudentyypisen proletaarisen puolueen rakennustyön tulevia tehtäviä sekä maan vallankumouksellisen nousun johtamista. Proletariaatin tuli toimia johtajana, joka ohjaisi talonpoikaistoa demokraattisessa vallankumouksessa. Tärkeimmiksi ajantunnuksiksi esitettiin minimiohjelman vaatimukset: demokraattinen tasavalta, kahdeksan tunnin työpäivä ja tilanherrojen kaikkien maiden konfiskointi. Puolueen tehtävänä oli saada kaikki demokraattiset ainekset hyväksymään nämä ns. „kolme valasta” omiksi vaatimuksikseen, tehdä niistä kansanvallankumouksen tunnuksia. Näissä merkeissä puolue aloitti vaalitaistelun IV Valtakunnanduuman vaalien edellä.

Erytisessä päätöslauselmassa „Sosialidemokraattien tehtävistä taisteltaessa nälänhätää vastaan” osoitettiin, että puoluejärjestöjen tulee selittää talonpojille nälänhädän ja tsaarivallan

politiikan välinen syy-yhteys sekä kääntää nälänhädän synnyttämä joukkojen suuttumus järjestyneeksi taisteluksi tsaristista monarkiaa vastaan. Konferenssi kehotti puoluejärjestöjä lujittamaan olevia ja perustamaan uusia illegaalisia soluja, joiden ympärille on luotava laaja erilaisten legaalisten työväenyhdistysten verkko.

Silloisista Venäjällä toimineista poliittisista puolueista vain bolševikkipuolueella oli toimintaohjelma, joka kokonaisuudessaan vastasi työväenluokan ja koko kansan etuja.

Konferenssi käsitteli niin ikään kansainvälisiä kysymyksiä. Erityisessä päätöslauselmassa tähdennettiin, että Kiinan kansan vallankumouksellisella taistelulla on yleismaailmallinen merkitys, sillä se oli tuova vapauden Aasialle ja järkyttävä eurooppalaisen porvariston herruutta. Konferenssi tuomitsi Englannin imperialismin ja Venäjän tsarismin anastuspolitiikan, jota ne harjoittivat Iranissa. Konferenssin edustajat lähettivät tervehdyksensä Saksan sosialidemokraateille sen huomattavan voiton johdosta, jonka nämä olivat saavuttaneet valtiopäivävaaleissa. Näissä konferenssin päätöksissä heijastuivat proletaarisen internationalismin periaatteet.

Erittäin merkityksellinen oli konferenssin suorittama Keskuskomitean vaali. Asia oli nimittäin siten, että VSDTP:n V edustajakokouksessa valittu Keskuskomitea oli menševikkien hajotustoiminnan seurauksena tosiasiallisesti lakannut toimimasta. Vuoden 1910 tammikuussa pidetyn täysistunnon jälkeen Keskuskomitea ei ollut kokoontunut kertaakaan. VSDTP:ltä puuttui siis virallinen johtava keskuselin.

Puolueen ylimpänä elimenä konferenssi valitsi VSDTP:lle arvovaltaisen Keskuskomitean, jonka johtoon tuli V. I. Lenin. Keskuskomiteaan valittiin puolueen paikallisjärjestöissä toimivia työntekijöitä, jotka olivat karaistuneet taantumuksen raskaina vuosina ja osoittaneet vallankumouksellista miehuullisuutta ja horjumattomuutta. Keskuskomiteaan valittiin mm. V. I. Lenin, F. I. Gološtšekin, G. K. Ordžonikidze, S. S. Spandaran. Keskuskomitea kutsui jäsenekseen J. V. Stalinin ja vahvisti Keskuskomitean varajäseniksi A. S. Bubnovin, M. I. Kalininin, J. D. Stasovan ja S. G. Saumjanin siltä varalta, jos joku KK:n jäsenistä joutuisi vangituksi. Myöhemmin Keskuskomitea kutsui jäsenikseen G. I. Petrovskin ja J. M. Sverdlovin.

VSDTP:n Prahan konferenssi esitti huomattavan tärkeää osaa bolševikkien puolueen, uudentyyppisen puolueen rakentamisessa. Se oli *yhteenveto* kokonaisesta historiallisesta vaiheesta, bolševikkien taistelusta menševikkejä vastaan, ja *varmist*i bolševikkien *voiton*, uskoi heidän käsiinsä VSDTP:n lipun. Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue ja sen johtoelin, Keskuskomitea, vapautuivat ryhmäkuntalaisuudesta. Tällä seikalla oli hyvin tärkeä merkitys puolueen kehityksen kannalta samoin kuin puolueen vallankumoustaistelussa omaaman vaikutuksen

tehostamisen kannalta. Arvostaessaan Prahan konferenssin päätöksiä V. I. Lenin kirjoitti v. 1914:

„Vuodesta 1912 lähtien, jo yli kahteen vuoteen, Venäjän järjestyneiden marxilaisten keskuudessa *ei ole ollut* ryhmäkuntalaisuutta, ei ole kiistelty taktiikasta *yhteisissä* järjestöissä, yhteisissä *konferensseissa* eikä edustajakokouksissa. On tapahtunut *täydellinen* pesäero likvidaattorien ja puolueen välillä, joka tammikuussa 1912 julisti virallisesti, että likvidaattorit *eivät* kuulu tähän puolueeseen” (Teokset, 20. osa, s. 321).

Konferenssin merkitys puolue-elämässä oli valtava. Puolueen paikallisjärjestöt tiivistivät rivejään konferenssin päätösten pohjalla. Konferenssin ansiosta puolue lujittui yleisvenäläisenä järjestönä. Opportunismimin painolastista vapautuminen teki puolueen kykeneväksi johtamaan uudeksi mahtavaksi nousuksi muodostuvaa joukkojen vallankumouksellista taistelua.

V. I. Lenin kirjoitti vuoden 1912 alussa Gorkille Prahan konferenssin tuloksista:

„Vihdoinkin onnistui likvidaattoriheittiöiden vastustuksesta huolimatta luoda uudelleen puolue ja sen Keskuskomitea. Luulen Teidänkin iloitsevan tästä yhdessä meidän kanssamme” (Teokset, 35. osa, s. 1).

Prahan konferenssilla on tärkeä sijansa kansainvälisen työväenliikkeen historiassa.

II Internationalen puolueiden rappeutuminen oli yhä ilmeisempää. Vallankumousmiesten taistelu opportunisteja vastaan kansainvälisessä työväenliikkeessä muodostui entistä kärkevämmäksi ensimmäisen maailmansodan edellä. Venäläiset bolševikit osallistuivat tarmokkaasti tähän taisteluun. V. I. Lenin esiintyi päättävästi opportunisteja vastaan II Internationalen kongressissa Stuttgartissa (v. 1907) ja Kööpenhaminassa (v. 1910), Kansainvälisen sosialistisen toimiston istunnoissa, lehdistössä. Bolševikit tukivat Saksan, Italian, Hollannin ja muiden maiden vasemmistolaisia, auttoivat heitä tiivistämään rivejään ja yhdistymään.

II Internationalen puolueisiin kuuluneet vallankumousmiehet eivät kuitenkaan käsittäneet vielä silloin täydellisesti, miten vaarallista opportunisti oli, eivätkä taistelleet johdonmukaisesti ja päättäväisesti työväenliikkeeseen tunkeutuneita porvariston asiamiehiä vastaan. Bolševikkien voitto menševikeistä sai sen vuoksi kansainvälisen merkityksen. Karkottamalla menševikit puolueesta bolševikit näyttivät muiden sosialidemokraattisten puolueiden vallankumouksellisille aineksille, että opportunistimia vastaan pitää taistella leppymättömästi ja tämän taistelun lopputuloksena on oltava täydellinen järjestöllinen pesäero opportunistista.

3. Bolševistinen „Pravda” („Totuus”) lehti. Bolševikkien edustajaryhmä IV Valtakunnanduudessa

Prahan konferenssin julkilausuma vallankumouksellisen nousun lähenemisestä sai vahvistuksensa jo kolmen kuukauden kuluttua. Siperiassa Lena-joen kultakaivannoilla tapahtunut verinäytelmä muodostui sysäykseksi, joka muutti joukkojen vallankumouksellisen mielialan vallankumoukselliseksi nousuksi.

Lenan kultakaivannot olivat englantilaisten kapitalistien omistuksessa, heidän yhtiökumppaneinaan oli venäläisiä kapitalisteja, hallitsijasuvun jäseniä ja ylhäisiä tsaarin virkamiehiä. Omistajat saivat joka vuosi suunnattomia, aina seitsemään miljoonaan ruplaan nousevia voittoja. Tuolla kaukana Siperian taigassa kapitalistit ja heidän apurinsa käyttäytyivät erikoisen häikäilemättömästi — työläisille maksettiin nälkälakkaa ylettömän raskaasta työstä, heitä ruokittiin pilaantuneilla elintarvikkeilla, heidän vaimoilleen ja tyttärilleen tehtiin väkivaltaa. Jaksamatta enää sietää hirvittävää sortoa työläiset julistivat lakon. He toimivat yksimielisesti ja esittivät järjestyneesti vaatimuksensa. Mutta kaikki heidän vaatimuksensa torjuttiin röyhkeästi. Yksinpä sellainenkin vaatimus, että isäntien pitäisi kohdella työläisiä siivosti, leimattiin „poliittiseksi rikokseksi”. Huhtikuun 4. p:nä 1912 sotaväki avasi santarmiupseerin käsystä tulen kohti rauhallista työläisjoukkoa, joka oli menossa neuvottelemaan yrityksen johdon kanssa. Surmattuja ja haavoituneita oli alun kuudetta sataa.

Tieto Lenan verilöylystä levisi nopeasti yli koko maan ja herätti vihaa työläisten sydämessä. Puhkesi suuria joukkolakkoja, pidettiin mielenosoituksia, kansankokouksia. Bolševistinen „Zvezda” lehti antoi liikkeelle tunnukset. Totuuden kirkaalla valolla se hälvensi valheen samean usvan, johon porvarillinen lehdistö yritti verhota tsaarivallan verisen rikoksen. Poliisi takavarikoi niinä päivinä kaikki „Zvezdan” numerot, mutta osa painoksesta joutui kuitenkin työläisten käsiin. Duuman sosialidemokraattinen ryhmä teki Lenan verilöylyn johdosta välikysymyksen tsaarin hallitukselle. Tsaarin ministerin Makarovin julkea vastaus: „Näin on ollut ja näin tulee olemaan!” kiihdytti vielä enemmän työläisiä. Lenan joukkomurhan johdosta järjestettyihin vastalauselakkoihin osallistui noin 300 tuhatta työläistä. Sitten seurasivat vapunpäivän lakot, joissa oli mukana 400 tuhatta työläistä. V. I. Lenin totesi, että vuoden 1912 vallankumouksellinen nousu oli lakkoliikkeen laajuuden kannalta vuoden 1905 veroinen.

Lenan tapahtumien aikoihin ilmeni erikoisen tuntuvasti, mitä legaalinen sanomalehti merkitsee työväenluokalle. „Zvezda” oli valveutuneille työläisille tarkoitettu viikkolehti. Puolue kaipasi mahdollisimman laajojen työväenjoukkojen tarpeita palvelevaa joka päivä ilmestyvää sanomalehteä. Työläiset yhtyivät

yksimielisesti auttamaan bolševikkien kehotuksesta sellaisen lehden perustamista keräämällä varoja niukoista palkkatuloistaan.

Huhtikuun 22. (toukokuun 5.) pnä 1912 ilmestyi Pietarissa bolševistisen „Pravda” lehden ensimmäinen numero. Se oli Venäjän työväenjoukkojen marxilainen päivälehti. „Pravdan” ensimmäistä ilmestymispäivää—toukokuun viidettä—on vuodesta 1914 alkaen vietetty työväenlehdistön juhlapäivänä.

„Pravda” oli puolueen yleisvaltakunnallinen legaalinen äänenkannattaja, ja se esitti varsin tärkeää osaa työväenluokan elämässä.

Työväenliikkeessä alkaneen nousun ja „Pravdan” ilmestymisen yhteydessä Keskuskomitean Ulkomainen byroo siirtyi V. I. Leninin johdolla Krakoviin, lähemmäksi Venäjää. „Pravda” oli uudentyyppinen legaalinen työväenlehti. Sellaisen lehden julkaiseminen ei ollut helpoimpia tehtäviä. V. I. Lenin kiinnitti „Pravdaan” erittäin paljon huomiota. Hän pyrki siihen, että lehteä toimitettaisiin vallankumouksellisessa taisteluhengessä, arvosteli sitä ankarasti sellaisten artikkelien julkaisemisesta, joista puuttui tarpeellista selvyyttä periaatteellisissa kysymyksissä. V. I. Lenin julkaisi „Pravdassa” ennen vallankumousta yli 250 puolueen toimintaa ja politiikkaa suuntaavaa artikkelia. Toimituksen jäsenenä ja lehden aktiivisina avustajina toimivat eri aikoina N. N. Baturin, D. Bednyi, K. S. Jeremejev, N. K. Krupskaja, V. M. Molotov, M. S. Olminski, N. I. Podvoiski, N. G. Poletajev, K. N. Samoiloa, J. M. Sverdlov, N. A. Skrypnik, J. V. Stalin. Puolueen parhaat voimat avustivat „Pravdaa”. A. M. Gorki julkaisi siinä kirjallisia tuotteitaan.

Bolševistinen „Pravda” oli pysyvänä siteenä yhdistämässä puoluetta laajoihin työväenjoukkoihin. Lehden jokaisessa numerossa julkaistiin kymmeniä työläisten kirjeitä. Niissä kerrottiin työläisten raskaasta, valottomasta elämästä, esitettiin konkreettisia esimerkkejä poliisimielivallasta ja työnantajien harjoittamasta painostuksesta. Nämä kirjeet muodostuivat ankaraksi syytöskirjelmäksi tsaristista järjestelmää ja kapitalistista komentoa vastaan. Runsaat kaksi vuotta kestäneenä ajanjaksona „Pravdassa” julkaistiin yli 17 tuhatta työläisten kirjettä. Lehden ympärille muodostui lukuisa armeija työläiskirjeenvaihtajia, jotka horjumattomina ja miehuullisina välittivät leniniläisiä aatteita ja bolševistisiä tunnuksia joukkojen keskuuteen.

Työväenluokan lakkotaistelun järjestämisessä „Pravda” esitti erittäin huomattavaa osaa. Lehden joka numerossa kerrottiin eri teollisuuslaitoksissa puhjenneista lakoista. „Pravda” julkaisi noin 10.000 lakkoutusta. Päivittäiset lakkoselostukset muodostuivat todelliseksi tilannetiedotuksiksi työn ja pääoman väliseltä rintamalta. Ne liittyivät työläisjoukkoja lujemmin yhteen ja innostivat heitä voimistamaan luokkataistelua. „Pravda” muotoili työläisten vaatimukset, järjesti muiden teollisuuslaitosten

ja kaupunkien työläiset auttamaan lakkolaisia, veti mukaan taisteluun yhä uusia työväenkerroksia. „Pravda” kasvatti työväenjoukkoja luokkasolidarisuuteen. „Pravda” oli taistelevan proletariaatin sieluna.

„Pravda” nautti suunnatonta arvovaltaa työväenluokan keskuudessa. Työläiset näkivät sen omaksi sanomalehdekseen, etujensa horjumattomaksi puolustajaksi. „Pravda” sai vastaanottaa Venäjän kaikilta ääriiltä lämpimän rakkauden ja sydämelisen kiittollisuuden osoituksia. Työläiset kertoivat rajattomasta valmeudestaan tukea omaa lehteään. „Pravda” levisi jopa 40 tuhannen kappaleen painoksina samaan aikaan, kun likvidatorien sanomalehti „Lutš” pääsi hädin tuskin 16 tuhanteen kappaleeseen. Bolševistisen lehden osalle tuli neljä viidesosaa niistä varojen keräyksistä, joita työläiset suorittivat keskuudessaan työväenlehdistön hyväksi. Vuoden 1914 kesään päästäessä Venäjällä oli 924 paikkakunnalla „Pravdan” tilaajia, jotka levittivät sen aatteita joukkoihin.

„Pravda” omisti paljon huomiota talonpoikaistolle. Lehdessä oli erityinen osasto otsikoituna „Talonpoikaiselämää” ja siinä julkaistiin talonpoikien kirjoituksia melkein kaikista Euroopan-Venäjän sekä monista Siperian kuvernementeista. Talonpojat kertoivat näissä kirjeissään yksinkertaisesti ja koruttomasti loputtomasta puutteestaan, tilanherrojen harjoittamasta sorrosta ja kulakkien velkaikkeestä.

„Pravda” julkaisi monta kymmentä talonpoikaiselämän eri puolia käsittelevää Leninin artikkeleita. Talonpoikien asema, V. I. Lenin kirjoitti, on likipitäen seuraava: runsaat kaksi tuhatta desjatiinaa omistavan tilanherran ympärillä elää kolmisensataa talonpoikaisperhettä, jotka viljelevät ikivanhojen menetelmin keinoa ja ehdytettyä maataan. Tämä tilanherrojen suurmaanomistus on pohjimmaisena syynä talonpoikien köyhyyteen ja nälänhätään. „Pravda” osoitti talonpojille, että he voivat vapautua velkaorjuudesta vain taistelemalla työväenluokan johdolla tsaaria ja taantumuksellisia tilanherroja vastaan.

Huomattava osa puolueen organisatorisesta työstä oli keskitynyt „Pravdan” toimitukseen. Siellä järjestettiin kohtaustilaisuuksia paikallisten puoluesolujen edustajien kanssa, sinne toimitettiin tietoja tehtäissä suoritetusta puolue työstä, sieltä lähetettiin puolueen Pietarin komitean ja Keskuskomitean toimintaohjeita. „Pravda” auttoi muodostamaan uusia puoluejärjestöjä teollisuuslaitoksiin.

Tsaarivalta näki, että „Pravda” oli pelottava vallankumouksellinen voima, ja yritti kaikin keinoin tehdä lopun sen julkaisemisesta. Mutta työläiset tukivat sinnikkäästi lehteään. Lehden joutuessa takavarikoitavaksi poliisit saivat tavallisesti käsiinsä vain osan painoksesta, sillä lehdet oli jo ajoissa jaettu työväenkornteleihin. Lehti sai suuria sakkotuomioita, mutta työläiset keräsivät tarvittavat summat kopeekka kopeekalta. Silloin tsaar-

rin viranomaiset turvautuivat „Pravdan” lakkauttamisiin. Lehti lakkautettiin kahdeksan kertaa, mutta se alkoi ilmestyä jälleen toisennimisenä: „Rabotšaja pravda” („Työväen totuus”), „Severnaja pravda” („Pohjolan totuus”), „Pravda truda” („Työn totuus”), „Za pravdu” („Totuuden puolesta”), „Proletarskaja pravda” („Proletaarin totuus”), „Putj pravdy” („Totuuden tie”), „Rabotši” („Työmies”), „Trudovaja pravda” („Raatajan totuus”). Bolševistinen „Pravda” syntyi siten uudelleen kerran toisensa jälkeen ja sen taistelukutsu kaikui jälleen työväen-kortteleissa.

„Pravda” oli todellinen työväenlehti. Vain työläisten tuke-
mina bolševikit saattoivat toteuttaa rohkean suunnitelmansa —
ryhtyä mustasotnialaisen poliisikomennon vallitessa julkaise-
maan legaalista päivälehteä, joka toimi illegaalisen puolueen
äänenkannattajana ja kasvatti työväenjoukkoja johdonmukaisen
vallankumouksellisuuden hengessä.

„Pravdan” merkitys bolševikkipuolueen ja vallankumouksen
historiassa on tavattoman suuri. Bolševikkeja sanottiin siihen
aikaan pravdalaisiksi. „Pravda” kävi väsymättä taistelua oppor-
tunisteja, työväenliikkeeseen tunkeutuneita porvariston asiamie-
hiä vastaan, paljasti heidän petturimaisen toimintansa, kasvatti
työläisiä vallankumouksellisen marxilaisuuden hengessä. Se
kasvatti kokonaisen sukupolven vallankumouksellisia työläisiä,
satoja tuhansia tietoisia ja uhrautuvia vallankumoustaistelijoita,
työväenluokan asian puolustajia, kansan etujen puolustajia.
„Pravda” myötävaikutti osaltaan siihen, että puolue kasvoi
huomattavasti, sen rivit tiivistyivät ja sen joukkoyhteydet
lujittuivat.

Puolueen toisena yleisvaltakunnallisena legaalisenä elimenä
oli IV Valtakunnanduuman bolševistinen edustajaryhmä.

Duuman edustajien vaalit suoritettiin vuoden 1912 syksyllä
tilanteessa, joka oli työläisille hyvin vaikea. Poliisi vainosi hil-
littömästi valveutuneita työläisiä ja turvautui mitä julkeimpiin
väärennyksiin, estääkseen työväenluokan saamasta edustajiaan
duumaan. Mustasotnialaiset ja liberaalit tekivät usein liiton
keskenään sosialidemokraattien ehdokasta vastaan. Likvidaat-
torit yrittivät hajottaa proletariaatin rivejä.

Vaalilaki turvasi työväenkuurian edustajan valitsemisen
ainoastaan kuudessa teollisuuskubernementissa: Pietarin, Mos-
kovan, Vladimirin, Kostroman, Jekaterinoslavin ja Harkovin
kubernementissa. Vaalit toimitettiin siten, että työläiset valitsi-
vat kokouksissa valtuutettujaan, jotka vuorostaan valitsivat
valitsijamiehet, ja nämä asettivat edustajaehdokkaan työväen-
kuuriasta. Mutta varsinainen edustajan vaali toimitettiin koko
kubernementin valitsijamiesten vaalokokouksessa, missä mää-
räsvalta oli tilanherroilla ja kapitalisteilla. Työväenkuuriasta
piti asettaa vain yksi ehdokas, jos mieli saada puolueen edusta-
jan varmasti valituksi. Yksikin yliloikkari saattoi pilata koko

asian, koska mustasotnialaiset olisivat silloin valinneet nimenomaan hänet eivätkä suinkaan työväen valitsijamiesten asettama ehdokasta. Sen vuoksi bolševikit pyrkivät viemään työväen valtuutettujen kokouksissa läpi päätöksen, joka velvoitti jokaista valitsijamiestä kieltäytymään omasta ehdokkuudestaan puolueen ehdokkaan hyväksi.

Virkavallan esteistä huolimatta puolue ryhtyi joukkojen keskuudessa laajaan poliittiseen työhön minimiohjelman vaatimusten pohjalla sitoen ne sosialismin puolesta käytävän taistelun asettamiin tehtäviin. Bolševikkien kanta esitettiin V. I. Leninin kirjoittamassa vaaliohjelmassa. Sen pohjalta paikalliskomiteoissa laadittiin työläisten evästyksset omalle edustajalle. „Pravda” kehotti työläisiä äänestämään lujia ja johdonmukaisia työläisdemokraatteja, so. bolševikkeja. „Pravda” paljasti kadetit ja leimasi häpeällä likvidaattorit.

Tsaarin hallitus seurasi huolestuneena bolševikkien menestystä vaalitaistelussa. Se yritti murtaa työläisten taistelutahdon ennen kaikkea pääkaupungissa ja peruutti valtuutettujen vaalit Pietarin monissa suurissa tehtaissa. Silloin sata tuhatta työläistä ryhtyi Pietarin bolševikkikomitean kehotuksesta lakkoon, ja tsaarivallan oli pakko perääntyä — sen piti peruuttaa määräyksensä ja vieläpä laajentaa vaaleihin osallistuvien teollisuuslaitosten luetteloa. Pietarissa saavutettu voitto siivitti muidenkin paikkakuntien työläisiä.

Kaikissa kuudessa tärkeimmässä teollisuuskubernementissa, joihin oli keskittynyt neljä viidesosaa Venäjän proletariaatista, valittiin edustajiksi bolševikkeja. Tämä loistava voitto todisti kaunopuheisesti sitä, että työväenluokan enemmistö seurasi bolševikkien puoluetta. Duumaan tulivat valituiksi A. J. Badajev, M. K. Muranov, G. I. Petrovski, F. N. Samoilov, N. R. Šagov, R. V. Malinovski (viimeksi mainittu paljastui myöhemmin provokaattoriksi). Paitsi bolševikkeja duumassa oli seitsemän ei-teollisuuskubernementeissa valittua menševikkiä.

Tsaarin duumassa bolševikkiedustajat ajoivat rohkeasti puolueen kantaa kansan elämän kipeimmissä kysymyksissä. He lausuvat julki totuuden työläisten vaikeasta asemasta, talonpoikain tarpeista, kansallisesta sorrosta, siitä, että työtätekevät tarvitsevat ehdottomasti vapaan koululaitoksen, että tsaarin hallitus varustautuu voimaperäisesti sotaan.

Välikysymykset muodostuivat bolševikkien käyttäminä IV duumassa vielä terävämmäksi aseeksi kuin III duuman aikana. Välikysymyksen esittämiseen tarvittiin sääntöjen mukaana vähintään 30 allekirjoitusta, ja sosialidemokraatteja tukivat tavallisesti trudovikit sekä eräät edistysmieliset edustajat muista ryhmistä. Välikysymyksen aiheeksi otettiin jokin sellainen konkreettinen tapaus kuin ammattiliiton lakkauttaminen, työväenlehden vaino, kaivosonnettomuus, jossakin tehtaassa sattunut räjähdys, lakkolaisten vangitsemiset, poliisien pahoinpitelemän

talonpojan kuolema jne. Täten bolševikkiedustajat saivat tilaisuuden kuvata duuman puhujalavalta poliisimielivaltaa ja työtätekevien hirvittävää riistoa. Työläisedustajien ääni kantautui joukkojen kuuluville ja kiihdytti heidän vihaansa tsaarivaltaa, tilanherroja ja kapitalisteja kohtaan.

Duumassa olevat työväenluokan edustajat laativat kolme lakiehdotusta, joissa esitettiin kahdeksan tunnin työaika, sosiaalivakuutusta ja kansallista tasa-arvoisuutta. Nämä lakiehdotukset julkaistiin „Pravdassa”.

Bolševikkiedustajat eivät rajoittuneet toimimaan vain duumassa. He olivat laajassa toiminnassa duuman ulkopuolella: matkustelivat teollisuusalueilla, kävivät tehtaissa, selostivat työläisten kokouksissa työtään, keskustelivat työläisten kanssa, toimivat „Pravdan” avustajina. He järjestivät avustuksia lakkolaisille toisten teollisuuslaitosten työläisiltä. Edustajat osallistuivat aktiivisesti illegaalisen puolueensa toimintaan, esiintyivät maanlaisissa puoluekokouksissa, auttoivat puolueen paikallisjärjestöjen työtä, suorittivat monenlaisia Keskuskomitean antamia tehtäviä.

Bolševikkien pieni ryhmä oli duumassa jatkuvan ajohadin kohteena. Riehaantuneet mustasotnialaiset häiritsivät yhtenäen bolševikkiedustajia näiden pitäessä purevia paljastuspuheitaan. Puhemies riisti monesti bolševikkipuhujilta puheoikeuden. Edustajaryhmä saavutti miehuullisen käyttäytymisensä ansiosta syvää luottamusta ja suurta arvovaltaa työväenluokan keskuudessa. Bolševikkiryhmä esitti huomattavaa osaa maan poliittisessä elämässä. Myös talonpoikaisjoukot ja sorretut kansallisuudet näkivät työväen edustajassa todellisen puolustajansa. „Me, ryhmä Kazinon kylän talonpoikia, tutustuttuamme työväenlehtien välityksellä Valtakunnanduumassa vallitsevaan tilanteeseen, olemme sitä mieltä, että vain 6 työväen edustajaa ovat tehtävänsä tasalla ja että vain he puolustavat horjumatta ja johdonmukaisesti kaikkien työtätekevien joukkojen etuja. Toivomme teille kaikesta sydämestämme menestystä vaikeassa työssänne. Me olemme kanssanne.” Näin kirjoitti ryhmä talonpoikia, ja heidän suunsa kautta puhuivat joukot.

Puolueen Keskuskomitea ohjasi ryhmän toimintaa. Edustajat kävivät useasti V. I. Leninin luona neuvottelemassa hänen kanssaan. V. I. Lenin kirjoitti alustavasti monet puheet, joita bolševikkiedustajat sitten pitivät duuman puhujalavalta. Puolueen johdolla, kiinteässä yhteydessä joukkoihin, rinnakkaisessa legaalisessa ja illegaalisessa työssä kasvatettiin *uudentyyppinen vallankumouksellinen parlamentaarikko* — työväenluokan todellinen edustaja.

„Pravda”, bolševikkiedustajat ja illegaaliset puoluejärjestöt olivat kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Ryhmä teki joulukuussa 1912 välikysymyksen ammattiliittoihin kohdistuneiden vainotomienpiteiden johdosta. „Pravda” ja Pietarin komitea kiinnittivät

koko työväen huomiota tähän ensimmäiseen proletariaatin asemaa koskevaan välikysymykseen. Lehdessä julkaistiin uutisia ammattiliittojen vainoamisesta. Pietarin komitea kehotti illegaalisessa lentolehtisessään työläisiä tukemaan välikysymyksen esittäjiä päivän kestävällä lakolla. Ja samaan aikaan, kun Badajev paljasti duumassa tsaarin viranomaisten teot, useiden suurten tehtaiden työläiset lopettivat työnsä tukien siten yksimielisesti edustajaansa.

Riian „Provodnik” ja Pietarin „Treugolnik” tehtaissa maaliskuussa 1914 oli useita työläisnaisten joukkomyrkytystapauksia. Pietarin komitea levitti työväenjoukkojen keskuuteen vastalause-lakkoon kehottavaa maanalaista lentolehtistä. „Pravdassa” julkaistiin runsaasti aineistoa naistyöläisten hirtittävästä riistosta. Bolševikkiryhmä teki asiasta välikysymyksen. Sen edustaja esiintyi duumassa. Lähes 120 tuhatta henkeä osallistui työläisnaisten julman kohtelun johdosta julistettuihin vastalause-lakkoihin.

Siten bolševikit yhdistivät taitavasti „Pravdan” ja duumassa olevien edustajiensa toiminnan puolueen illegaaliseen työhön.

4. Puolue joukkojen vallankumouksellisen taistelun kärjessä

Työväenliikkeen kehitys jatkui erittäin voimakkaana. Lakkoihin osallistui v. 1912 alun toista miljoonaa ja v. 1913 1.272 tuhatta työläistä. Taloudellisen ja poliittisen taistelun yhteenpunoituminen synnytti vallankumouksellisen joukkolakon. Työväenluokka siirtyi hyökkäykseen kapitalisteja ja tsaristista monarkiaa vastaan.

Lakoilla oli yleiskansallinen merkitys. Ne herättivät ja nostattivat taisteluun laajat joukot. Vuosina 1910—1914 oli ilmeisesti pienenneltyjen numerotietojen mukaan yli 13 tuhatta talonpoikaismellakkaa. Talonpojat hävittivät tilanherrojen kartanoita ja kulakkien maataloja ottaen omakseen viljat, karjan ja työkaluston. Myös tsaarin armeijassa alkoi olla tyytymättömyyden purkauksia. Heinäkuussa 1912 syttyi Turkestanissa pioneerijoukkojen aseellinen kapina, tammikuussa 1913 puhkesi sotilaslevottomuuksia Kieivissä. Itämeren ja Mustanmeren laivastoissa kypsyi kapina.

Venäjäillä oli alkanut vallankumouksen uusi kasvuvaihe.

Elämä osoitti Prahnan konferenssin linjan aivan oikeaksi. Oli tehtävä yhteenvedot uusissa olosuhteissa tapahtuneen puolue-työn kokemuksista ja suunniteltava lähimmät tehtävät vallankumouksen valmistelemiseksi. Tämä tehtiin kahdessa Keskuskomitean ja puolueytöntekijäin yhteisessä neuvottelukokouksessa, joista toinen pidettiin Krakovissa vuoden 1912 joulukuussa ja toinen Poronin-nimisessä kylässä (Krakovin lähellä) vuoden 1913 syyskuussa. Näihin neuvottelukokouksiin osallistuivat

Valtakunnanduuman bolševikkijäsenet sekä Pietarin, Moskovan, Keskisen teollisuusalueen, Ukrainan, Uralin ja Kaukasian puoluejärjestöjen edustajat. Neuvottelukokouksissa, joita johti V. I. Lenin, tehtiin päätökset puolue toiminnan tärkeimmistä kysymyksistä. Neuvottelukokouksissa korostettiin, että puoluejärjestöjen on toimimalla samalla sekä illegaalisesti että legaalisesti järjestettävä entistä laajemmassa mitassa kaikenlaatuisia vallankumouksellisia joukkoesiintymisiä, erittäinkin vallankumouksellisia joukkolakkoja sekä katumielenosoituksia ja saatava talonpojat osallistumaan mahdollisimman yksimielisesti ja yhtäaikaa työläisten kanssa laajoihin vallankumouksellisiin esiintymisiin.

Ainoaksi oikeaksi järjestörakennetyypiksi todettiin illegaalinen puolue, joka koostuu illegaalisista puoluesoluista, joilla on ympärillään kokonainen verkosto legaalisia ja puolilegaalisia työväenyhdistyksiä. Joka tehtaaseen tuli perustaa puoluekomitea aktiivisimmista työläisistä. Jokaiseen legaaliseen työväenyhdistykseen oli perustettava puolue ryhmä, joka johtaisi työtä tiukasti puolueen hengessä.

Proninin neuvottelukokousta koskevassa tiedonannossa Keskuskomitea kirjoitti, osoittaen sanansa puoluejärjestöille:

„Tie on viitoitettu. Puolue on löytänyt toiminnan perusmuodot nykyistä välikautta varten. Uskollisuus vanhaa vallankumouksellista lippua kohtaan on tullut koetelluksi ja todistetuksi uudessa tilanteessa ja uusissa toimintaloissa. Toverit, vaikein aika on jo ohi. On koittamassa uusi aika. Lähenevät mitä tärkeimmät tapahtumat, jotka ratkaisevat synnyinmaamme kohtalon.

Käykäämme siis käsiksi työhön!” („N K P ... päätös lauselmina”, I osa, s. 308).

Proletariaatin menestyksellisen taistelun ehtona oli proletariaatin rivien taisteluhenkinen yhtenäisyys. Krakovissa pidetty Keskuskomitean neuvottelukokous asetti puolueen perustehtäväksi taistella *työväenliikkeen yhtenäisyyden* puolesta ja esitti ohjelauseen, että työläisten itsensä oli rakennettava yhtenäisyys alhaalta käsin pitäen perustana illegaalisen järjestön ja vallankumouksellisen taktiikan tarpeellisuuden tunnustamista.

Ohjelause yhtenäisyyden rakentamisesta alhaaltakäsin vastasi työväenjoukkojen mielialoja. Vuoden 1905 vallankumouksen kokemusten nojalla työläiset olivat tajunneet hajaannuksen vahingollisuuden ja noustessaan nyt uusiin vallankumoustaiteluihin ottivat yhä vaativammin esille kysymyksen yhtenäisyydestä. Tämän suuren periaatteen, proletaarisen armeijan yhtenäisyyden, merkitystä ei kukaan käsittänyt paremmin kuin bolševikit. V. I. Lenin korosti sitä mitä painokkaimmin sanomalla: „Hajallisina työläiset eivät ole mitään. Yhteenliittyneinä

työläiset ovat kaikki kaikessa” (Teokset, 19. osa, s. 518). Proletariaatin yhtenäisyys perustuu luokkaetujen ja -päämäärien yhteisyyteen, luokkakuriin, enemmistön tahdon tunnustamiseen. Selittäessään, miten marxilaisuus käsittää työväenliikkeen yhtenäisyyden, V. I. Lenin kirjoitti:

„Yhtenäisyys on työväenluokalle välttämätön. Yhtenäisyyden saa aikaan vain yhtenäinen organisaatio, jonka päätöksiä kaikki tietoiset työläiset toteuttavat vapaasta tahdostaan eivätkä pakosta. Pohditaan kysymystä, esitetään ja kuullaan erilaisia mielipiteitä, saadaan selville järjestyneiden marxilaisten *enemmistön* katsomus, esitetään tämä katsomus päätöksessä, joka tehdään ilman enemmistön läsnäoloa, täytetään tunnollisesti tuota päätöstä — juuri tätä sanotaan kaikkialla maailmassa, kaikkien järkevien ihmisten keskuudessa *yhtenäisyydeksi*. Ja tällainen yhtenäisyys on työväenluokalle äärettömän kallis, äärettömän tärkeä” (Teokset, 19. osa, s. 518).

Työväenluokan yhtenäisyys on ennen kaikkea aatteellisesti poliittista yhtenäisyyttä. Se ei ole mahdollista ilman työväen järjestöjen ja ensi kädessä proletariaatin poliittisen järjestön, puolueen, yhtenäisyyttä. Likvidaattorit ja trotskilaiset rikkoivat tätä yhtenäisyyttä käyttäen hajotustoimintansa verhona valheellista „yhtenäisyys”-tunnusta. Sen vuoksi oli paljastettava se huijarimainen peli, jota he harjoittivat tämän suuren tunnuksen varjolla, ja naulittava heidät häpeäpaaluun yhtenäisyyden hävittäjinä.

Likvidaattorit esiintyivät yhä avoimemmin illegaalista puoluetta vastaan, parjasivat vallankumouksellisia „maanalaisia” ja agitoivat „julkisen” puolueen perustamisen puolesta. He tekivät pilkkaa työläisten sankarillisesta lakkotaistelusta nimittäen sitä „lakkoilukiihkoksi”. Heillä oli omat lehtensä ja monin paikoin, mm. Pietarissa, Moskovassa ja Jekaterinoslavissa, myös omia järjestöjä, ns. „aloiteryhmiä”. Likvidaattorit olivat poliisin luvalla perustaneet oikeastaan oman erillisen, joskin järjestöllisesti heikon puolueensa. He pysyttelivät yhä vielä erilaissa legaalisissa järjestöissä ja vahingoittivat kaikin keinoin työväen yhteistoimintaa.

Bolševikkien erottautumisella itsenäiseksi duumaryhmäksi oli huomattava merkitys taisteltaessa likvidaattoreita vastaan ja työväenliikkeen yhtenäisyyden puolesta. Työväenluokka piti luonnollisesti arvossa parlamenttiedustuksensa yhtenäisyyttä, ja siksi joukot oli saatava ymmärtämään, että bolševikit olivat ottaneet proletariaatin etujen kannalta oikean askelen.

Alussa bolševikit ja menševikit olivat muodostaneet duumassa yhteisen sosialidemokraattisen ryhmän. Tässä ryhmässä syntyi äärimmäisen epänormaali tilanne. Kuusi bolševikkiedustajaa oli valittu duumaan teollisuuskubernementeista, joissa oli

toista miljoonaa työläistä, kun taas seitsemän likvidaattori-menševikkiä oli valittu ei-teollisuuskuvernementeista, joissa työläisiä oli vain 136 tuhatta. Käyttäen kuitenkin hyväkseen satunnaista yhden äänen ylivoimaansa likvidaattorit loukkasivat bolševikkiedustajien alkeellisimpiakin oikeuksia. Tuloksena oli, että työväen mitätöntä vähemmistöä edustaneet likvidaattori-edustajat jättivät työväenluokan valtaenemmistön tahdon kokonaan huomioon ottamatta. Puolue asetti tämän kysymyksen työläisten ratkaistavaksi. Sanomalehtien palstoilla, puoluejärjestöissä ja työväenkokouksissa käytiin kiihvasta väittelyä, jonka tuloksena enemmän kuin kaksi kolmasosaa valveutuneista työläisistä asettui bolševistisen „kuutosryhmän” puolelle. Ja kun bolševikit syksyllä 1913 muodostivat itsenäisen edustajaryhmän, niin työväen enemmistö kääntyi kaikissa asioissa sen eikä likvidaattorien „seitsikon” puoleen. Tämä oli bolševikkien suuri voitto.

Bolševikkien toiminta likvidaattorien „erottamiseksi viroista” legaalisisissa järjestöissä menestyi hyvin. He saivat puolelleen ammattiliitot. Pietarissa bolševikit johtivat melkein kaikkia ammattiliittoja ja ainoastaan konttoriapulaisten, piirtäjien ja farmaseuttien liitot kulkivat likvidaattorien perässä. Kaikki Moskovan ammattiliitot olivat bolševistisiä tai antoivat kannatuksensa bolševikeille. Bolševikit saivat huomattavan voiton Pietarin metallimiesten liitossa: liiton kolmesta tuhannesta jäsenestä vain 150 antoi liittotoimikunnan vaaleissa äänensä likvidaattoreille.

Bolševikit saavuttivat merkittävän voiton myös vakuutus-kampanjassa, so. sairauskassojen vaaleissa. Nämä kassat oli perustettu valtion työväenvakuutuslain nojalla, jonka duuma oli hyväksynyt työläisten painostuksesta. Bolševikkien ja likvidaattorien välillä kehkeytyi ankara taistelu Yleisvenäläisen ja Pietarin vakuutuslaitosten vaaleissa. „Pravda” julkaisi evästyksen ja ehdokasluettelon. Yli 80 prosenttia työläisten valitsemista valtuutetuista oli pravdalaisia.

Työväenluokka ryhmittyi bolševikkien lipun ympärille. Hyökkiäilyt maanalaista vallankumouksellista puoluetta vastaan eivät saaneet työläisten kannatusta, ja siksi bolševismin viholliset turvautuivat uuteen manööveriin. Trotski ryhtyi „yhdistämisen” varjolla kyhäämään blokkia erilaisista bolševismille vihamielisistä ryhmistä. Tekeytyn muka „ryhmäkuntiin kuulumattomiksi” trotskilaiset petkuttivat työläisiä mitä häpeämättömimmällä tavalla ja vaikeuttivat siten likvidaattorien paljastamista. Sen vuoksi he olivat vielä vahingollisempia kuin ilmeiset likvidaattorit.

Trotski kutsui vuoden 1912 elokuussa koolle konferenssin, jossa bolševisminvastainen blokki varsinaisesti muodostettiin. Blokin opportunistinen luonne ilmeni selvästi konferenssin hyväksymästä toimintaohjelmasta, jossa ei ollut lainkaan

sellaisia vaatimuksia kuin demokraattinen tasavalta, tilanherrojen maiden konfiskointi talonpoikien hyväksi ja kansakuntien itsemääräämisoikeus. Yritys, jonka tarkoituksena oli luoda Venäjälle keskustapuolue tai oikeastaan likvidaattoripuolue, ei saanut työläisten kannatusta. Puolan sosialidemokraatit ja plehanovilaiset kieltäytyivät yhtymästä tähän puolueenvastaiseen blokkiin. Blokista erosivat kohta vperjodilaiset, heitä seurasivat latvialaiset sosialidemokraatit, ja sitten hajaantuivat loputkin. Elokuun blokki hajosi bolševikkien iskuista tosiasiallisesti jo vuoden, puolentoista kuluttua.

Likvidaattorien stolypinilainen „työväenpuolue” oli surkultavassa tilassa, ja Trotskin alullepanema bolševisminvastaisen blokin perustamishanke oli mennyt täydellisesti myttyyn. Tämä johtui ennen muuta siitä, että bolševikit olivat koko ajan käyneet V. I. Leninin johdolla säälimätöntä taistelua opportunistia vastaan, osoittaneet työväenluokalle, miten suurta vahinkoa opportunistit sille aiheuttavat, ja kasvattaneet työväenluokkaa vihaamaan kaikkea opportunistista saastaa. Monia vuosia kestänyt sitkeä taistelu tsaristista poliisimielivaltaa ja kapitalistista sortoa vastaan oli karaissut Venäjän proletariaattia ja kehittänyt siinä erinomaisia vallankumouksellisia taistelukykyjä. Ja kun tilanne maassa kehittyi vallankumoukselliseksi, työläiset nousivat uuteen vallankumoukseen ja käänsivät suuttuneina selkänsä likvidaattoreille sekä heidän trotskilaisille myötäveisajilleen, jotka kehottivat luopumaan vallankumoustaistelusta. Tuloksena oli, että bolševikit valloittivat puolelleen proletariaatin valtaenemmistön, neljä viidesosaa valveutuneista työläisistä. Bolševikkien onnistui luoda työväenliikkeen yhtenäisyys ennen kaikkea siksi, että he saivat säilytetyksi puolueen yhtenäisyyden erottamalla opportunistit.

Nousun vuosina muodostui kärkeväksi kysymykseksi työväenliikkeen *kansainvälinen yhtenäisyys*. Porvaristo pyrki hajottamaan työväenluokan voimia myös kansallista linjaa. Sekä sortavaan kansakuntaan kuuluvien työläisten että sorrettuihin kansakuntiin kuuluvien työläisten luokkataistelun yhdistäminen oli monikansallisella Venäjällä äärimmäisen tärkeä. Mustasotnia-laisen šovinismin riehunta ja nationalismin kasvu kaikkien kansakuntien porvariston keskuudessa oli luonteenomaista vallankumouksen jälkeisille vuosille. Nationalistiset tendenssit työväenliikkeessä voimistuivat. Likvidaattorit ja trotskilaiset hyökkäilivät kiukkuisesti puolueen kansallisuusohjelmaa vastaan. Kaikki tämä saattoi työväenliikkeen johdonmukaisen luokkaluonteen ja taisteluhenkisen yhtenäisyyden vaaranalaiseksi.

Oli luonnollista, että kansallisuuskysymyksellä oli varsin näkyvä sija puolueen työssä. Krakovissa ja Poroninissa pide-tyissä Keskuskomitean neuvottelukokouksissa hyväksyttiin erityiset päätökset tästä kysymyksestä. V. I. Lenin kehitti ja perus-

teli marxilaista ohjelmaa kansallisuuskysymyksessä ja puolueen kansallisuuspolitiikkaa artikkeleissaan „Arvostelevia huomautuksia kansallisuuskysymyksestä” ja „Kansakuntien itsemääräämisoikeudesta”. Huomattava sija marxilaisessa kirjallisuudessa on J. V. Stalinin teoksella „Marxilaisuus ja kansallisuuskysymys”.

V. I. Lenin selitti, että *porvarillinen nationalismi* ja *proletaarinen internationalismi* ovat kaksi sovittamattoman vastakaista maailmankatsomusta. Nationalisti asettaa kaiken yläpuolelle ahtaasti kansalliset edut, internationalisti sitä vastoin työläisten kansainvälisen luokkasolidarisuuden.

V. I. Lenin kirjoitti, että kansallisuuskysymys on osa yleisestä vallankumoukskysymyksestä. Sikäli kuin kansallisrauha on kapitalismin vallitessa mahdollinen, se on toteutettavissa ainoastaan johdonmukaisen, täysin demokraattisen tasavaltaisen valtiojärjestelmän aikana. Venäjän täysdemokratisoimiseksi tarvitaan voitokasta porvarillis-demokraattista vallankumousta. Vallankumousta ajatellen bolševikit vaativat ohjelmassaan kansojen itsemääräämisoikeutta, s. o. oikeutta eroamiseen ja itsenäisen valtion muodostamiseen; alueellista autonomiaa niille kansoille, jotka haluavat syystä tai toisesta jäädä kyseessä olevan valtion yhteyteen; kaikkien kansojen ja kielten täydellistä tasa-arvoisuutta, sellaisen perustuslain liittämistä valtiosääntöön, joka kumoaisi kaikkinaiset jonkin yhden kansakunnan etuoikeudet ja tekisi lopun kaikkinaisista vähemmistökansallisuuksien oikeuksien rajoituksista.

Tällainen kansallisuusohjelma on auttava työväenluokkaa taistelemaan menestyksellisesti sosialismin puolesta. Proletariaatin edut sen taistellessa kapitalismia vastaan vaativat mitä kiinteintä kaikkien kansakuntien työläisten yhtenäisyyttä, heidän yhdistymistään yhteisiin proletaarisiin järjestöihin. Pienimmänkin kansallisen epäluuloisuuden häivyttämiseksi työväenluokan on pyrittävä kansakuntien täydelliseen tasa-arvoisuuteen, koska vain sillä pohjalla voidaan luoda proletariaatin luokkataistelulle välttämätön toverillinen yhtenäisyys. Kansakuntien itsemääräämisoikeutta vaativa ohjelmatunnus on voimakas ase työläisten internationalistisessa kasvatuksessa ja sorrettujen kansallisuuksien yhdistämisessä proletariaatin ympärille. V. I. Lenin kirjoitti, että puolueen kansallisuusohjelman sisältö on lyhyesti sanottuna seuraava:

„Kansakuntien täydellinen tasa-arvoisuus; kansakuntien itsemääräämisoikeus; kaikkien kansakuntien työläisten yhteenliittäminen — tällaista kansallisuusohjelmaa opettaa työläisille marxilaisuus, koko maailman kokemus ja Venäjän kokemus” (Teokset, 20. osa, s. 446).

Bolševikkien kehittämä kansallisuusteoria oli mitä voimakkain isku nationalismille.

Leniniläisellä kansallisuusohjelmalla oli kansainvälinen merkitys. Se oli suunnattu II Internationalen puolueiden virheellistä teoriaa ja käytäntöä vastaan. Nämä puolueet suhtautuivat halveksuvasti sorrettuihin kansoihin ja tukivat yhä avoimemmin imperialististen saalistajavaltujen siirtomaapolitiikkaa.

Taistellen leppymättömästi vähäisintäkin kansallisuussortoa ja kaikkinaista nationalismia vastaan bolševikit saivat Venäjän eri kansoihin kuuluvat työläiset liittymään yhteen, ryhtymään venäläisten työläisten, työväenliikkeen ydinjoukon ja johtavan voiman, ympärille. Puolueen riveihin liittyi kaikkien kansallisuuksien parhaimmisto. Bolševikkijärjestöt suorittivat eri puolilla maata vallankumouksellista työtä monien eri kansojen työtekevien keskuudessa. Taka-Kaukasian puoluejärjestö oli esimerkki proletarisesta internationalismista. Se yhdisti eri kansallisuutta olevia työläisiä — venäläisiä, gruusialaisia, armenialaisia, aserbeidžanilaisia.

Bolševikit saavuttivat huomattavaa menestystä kansallisissa sosialidemokraattisissa järjestöissä. Puolan marxilaiset osallistuivat Poroninin neuvotteluun ja kannattivat siinä bolševikkeja. Latvialaisten sosialidemokraattien edustajakokous tuomitsi likvidaattorit. Eestin ja Liettuan marxilaiset julkaisivat legaalisia sanomalehtiä, jotka olivat suuntaukseltaan pravdalaisia.

Työväenluokan puolue, bolševikkipuolue, kasvoi ja lujittui sitä mukaa kuin työväenliike edistyi. Raskaiden taantumusvuosien jälkeen illegaalisuuden aikaisissa vaikeissa oloissa bolševikit loivat *uudelleen joukkopuolueen*, jolla oli luja johto Keskuskomitean sekä KK:n Venäjän-byroon ja Ulkomaisen byroon muodossa, suuri päivälehti ja parlamenttiryhmä, useita aluekomiteoita ja lukuisia kaupunkikomiteoita, puoluesoluja monissa tehtaissa ja puolueryhmiä työväenluokan legaalisisissa järjestöissä. Keskuskomitea piti yhteyttä melkein sataan järjestöön ja ryhmään aina Vladivostokia, Varsovaa, Vologdaa ja Taškentia myöten. Keskuskomitea ja paikalliset puoluejärjestöt reagoivat maan kaikkiin tärkeimpiin tapahtumiin julkaisemalla lentolehtisiä. Jatkuvista vainotoimenpiteistä huolimatta puolue pystyi julkaisemaan „Pravdan” lisäksi vielä legaalaisia aikakauslehtiä: „Prosveštšeniže” („Valistus”), „Voprosty strahovanija” („Vakuutuskesymyksiä”), „Rabotnitsa” („Työläisnainen”) ja ohjaamaan useiden ammattiyhdistyslehtien julkaisutoimintaa bolševistisessä hengessä.

Bolševikkipuolue johti proletariaatin taistelua sen kaikissa ilmenemismuodoissa. Puolue oli järjestämässä työläisten „osa-vaatimuksista” käymää taistelua sitoen proletariaatin taloudelliset tarpeet ja poliittiset edut kiinteästi toisiinsa. Puolue opetti työläisiä vastaamaan tsaarivallan kaikkiin huomattaviin mielivaltaisuuksiin ja rikoksiin.

Vappujuhlan, vuoden 1905 Tammikuun 9. pn ja Lenan verilöylyn vuosipäivän vietolla oli erikoinen sijansa proletariaatin

vallankumous- ja luokkahenkisessä kasvatuksessa. Näiden vallankumoustaistelun muistopäivien merkeissä puolue ryhtyi jo ennakkolta laajaan toimintaan joukkojen keskuudessa kehottaen työläisiä järjestämään lakkoja ja mielenosoituksia näinä päivinä. Tsaarin poliisi oli kaikista vainotoimenpiteistään huolimatta voimaton estämään työväenjoukkoja ryhmittymästä bolševististen tunnusten ympärille. Tammikuun 9. p:nä 1913 oli lakossa noin 200 tuhatta ja v. 1914 neljännesmiljoona työläistä; vapunviettoon osallistui v. 1913 420 tuhatta ja v. 1914 runsaat puoli miljoonaa työläistä.

Kaikkialla — lakkoilevien työläisjoukkojen parissa, katumielenosoituksissa, tehtaiden porteilla pidetyissä kansankokouksissa — bolševikit puhuivat, että vallankumous on ainoa ulospääsy tilanteesta ja esittivät tunnuksia, jotka tulkitsivat kansan hartaimpia toiveita: demokraattinen tasavalta, kahdeksan tunnin työpäivä, tilanherrojen maiden konfiskointi talonpoikien hyväksi. Tiedot työläisten vallankumouksellisista lakoista ja vallankumouksellisista vaatimuksista kulkeutuivat niin talonpoikien pirtteihin kuin sotilaskasarmeihinkin. Työläisten vallankumouksellinen taistelu oli esimerkki talonpojille, jotka tilanherrojen velkaorjuus oli saattanut epätoivoon, ja oikeudettoman asemansa kuohuttamille sotamiehille. Työväenluokka toimi johtajana, joka kohottaen vallankumouksen lipun valisti ja järjesti kansanjoukkoja vallankumoukseen.

Työväenliike paisui yhä mahtavammaksi. Noin puolitoista miljoonaa työläistä osallistui lakkoihin vuoden 1914 alkupuoliskolla. Lakkoja syntyi herkeämättä. Tammikuun 9. p:n tapahtumien muistopäivän yhteydessä puhjenneita lakkoja seurasivat Pietarin useissa tehtaissa sattuneiden työläisnaisten joukkomyrkytystapausten johdosta syntyneet lakot. Vapunpäivän jälkeen alkoi Bakun työläisten yleislakko. Pietarin, Moskovan ja muiden kaupunkien työläiset nousivat tukemaan heidän miehuullista taisteluaan. Heinäkuun 3. p:nä poliisi avasi tulen joukkokokoukseen kokoontuneita Putilovin tehtaan työläisiä kohti. Tämä veriteko herätti kiivasta suuttumusta kaikkialla maassa. Pietarin komitea kehotti pääkaupungin proletaareja lakkoon. Heinäkuun 4. p:nä ryhtyi lakkoon 90 tuhatta, 7. p:nä 130 tuhatta ja 11. p:nä 200 tuhatta työläistä. Puhkesi mielenosoituksia. Työläiset esittivät vastalauseita tsaarin viranomaisten toimenpiteiden ja sodanuhkan johdosta. Moskovan työläiset julistivat lakon. Pietarissa, Bakussa ja Lodzissa rakennettiin katusulkuja.

Venäjällä elettiin vallankumouksellisen kriisin aikaa. Tilanherrat ja porvaristo moittivat toisiaan taitamattomiksi tukahduttamaan vallankumouksellista paloa. Pogromiartikkelissaan, jolla oli paljonpuhuva otsikko „Badajev hirteen”, mustasotnialaislehti yllytti murhatekoihin työväenliikkeen toimihenkilöitä vastaan. Tsaarin hallitus ryhtyi „poikkeustoimenpiteisiin”.

Pietari muistutti sotilasleiriä. Heinäkuun 8. pnä lakkautettiin „Pravda”. Alkoivat bolševikkien joukkovangitsemiset.

Vallankumouksellisen nousun keskeytti maailmansodan alkaminen.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Uuden vallankumouksellisen nousun vuosina (1910—1914) bolševikkipuolue oli mitä huomattavin poliittinen voima maan elämässä.

Taistelu, jota bolševikit olivat käyneet leppymättä menševikkejä vastaan työväenliikkeen kaikissa peruskysymyksissä, päätyi siihen, että Prahan konferenssissa menševikit, nämä työväen asian kavaltaajat, karkotettiin VSDTP:sta. Puolueen täydellisellä eroamisella opportunisteista oli mitä suurin merkitys, mitä tuli itsevaltiuden ja kapitalismin kukistumiseen Venäjällä ja kansainvälisen työväenliikkeen tuleviin kohtaloihin. Konferenssi määritteli puolueen poliittisen linjan ja taktiikan vallankumouksellisen nousun kaudeksi.

Murskattuaan kaikenlaiset opportunistit — likvidaattorit, trotskilaiset, nationalistit-uklonistit —, yhdistäen taitavasti toisiinsa legaalisen ja illegaalisen toiminnan bolševikit valloittivat puolelleen työväenluokan enemmistön. Täten puolue oli saavuttanut historiallisen voiton, saanut aikaan yhtenäisyyden työväenliikkeessä. Tämä voitto oli saavutettu käymällä päättäväisesti taistelua työväenliikkeen vapauttamiseksi porvarillisista vaikutuksista ja noudattamalla oikeaa, proletariaatin kaikkien vallankumouksellisten voimien kokoamiseen tähtäävää politiikkaa.

Bolševistinen „Pravda” lehti lujitti ja moninkertaisti puolueen sekä työväenluokan välisiä yhteyksiä. Lehden kasvattama valveutuneiden työläispravdalaisten sukupolvi esitti sittemmin huomattavaa osaa Lokakuun Suuressa sosialistisessa vallankumouksessa ja rakennettaessa sosialismia. Vallankumouksellisen nousun vuosina bolševikkipuolue käytti mestarillisesti legaalista lehdistöä ja parlamentin puhujalavaa joukkojen kasvattamiseksi vallankumouksellisessa hengessä.

Kansallisuuskysymyksellä oli nousukaudella ensiarvoisen tärkeä sija puolueen teoreettisessa ja käytännöllisessä työssä. Aikana, jolloin nationalismin propaganda työväenliikkeessä kävi yhä voimakkaammaksi, bolševikkipuolue oli esimerkki proletariaarisesta internationalismista. Puolue rakensi järjestönsä pitään periaatteenaan proletariaarista internationalismia ja taisteli väsymättä nationalismia vastaan. Venäjän kansallisten alueiden bolševistiset järjestöt taistelivat nationalistisia puolueita ja virtauksia vastaan ja kasvattivat joukkoja proletariaarisen internationalismin hengessä. Puolueen leniniläinen kansallisuusohjelma ja -politiikka saivat sorretut kansallisuudet vakuuttumaan siitä,

että vain bolševikit ovat niiden etujen ja oikeuksien todellisia puolustajia.

Bolševikkipuolue oppi käyttämään ja käytti taitavasti työväenliikkeen kaikkia taistelu- ja järjestäytymismuotoja. Vallankumouksellisen kriisin kypsyessä maassa puolue oli proletariaatin taistelun johdossa. Bolševikkien johtama työväenluokka ohjasi yleiskansallista vallankumouksellista vapaustaistelua.

Vallankumouksellisen, tosi internationalistisen toimintansa ansiosta bolševikkipuolue oli valmis imperialistisen maailmansodan mitä kovimpiin koettelemuksiin.

VI LUKU

BOLŠEVIKKIPUOLUE
IMPERIALISTISEN MAAILMANSODAN VUOSINA.
VENÄJÄN TOINEN VALLANKUMOUS
(vuosi 1914 — vuoden 1917 helmikuu)

1. Ensimmäisen maailmansodan puhkeaminen ja sen syyt.
II Internationalen vararikko

Imperialistinen maailmansota alkoi heinäkuun 19. (elokuun 1.) pnä 1914. Imperialismin koko kehityskulku oli sen synnyttänyt.

Imperialismille, kapitalismin korkeimmalle ja viimeiselle vaiheelle, on luonteenomaista monopolilyhtymien — syndikaattien, trustien, miljonäärikapitalistien liittojen — herruus. Pienen monopolistiryhmän käsiin on kasaantunut valtavia pääomia. Tyytymättä kotimaanmarkkinoiden käyttöön pääoma suuntautui siirtomaihin, taloudellisesti alikehittyneisiin maihin. 20. vuosisadan alkuun mennessä koko maapallo oli jaettu muutamien suurten kapitalististen valtioiden kesken.

Mutta kapitalismin vallitessa kehitys ei ole eikä voi olla tasaista. Erilliset teollisuusyritykset tai teollisuusalat, vieläpä kokonaiset maatkin kehittyvät väliin nopeasti ja ohittavat jälkeensä, väliin taas väistyvät paremmin menestyvien tieltä. Niin taloudellisen kuin poliittisenkin kehityksen epätasaisuus käy entistä räikeämmäksi imperialismin aikana jättiläismonopoliin vallitessa. Kehitys muuttuu luonteeltaan yhä enemmän hyppäyksittäiseksi. Kehityksen epätasaisuus järkyttää tuon tuostakin eri valtioiden välistä tasapainoa. Taloudelliset ja sotilaalliset voimasuhteet muuttuvat. Toisten edelle ehättänyt maa vaatii itselleen enemmän markkina-alueita, enemmän siirtomaita, sillä tuotantovälineiden yksityisomistukseen perustuvassa yhteiskunnassa kaikkinaisen jako suoritetaan voimien, pääomien mukaisesti. Kun koko maailma on jo jaettu suurimpien valtakuntien kesken, niin maailman uudelleenjako voi tapahtua vain tämän tai tuon valtakunnan kustannuksella, so. sodan avulla.

V. I. Lenin osoitti, että mahtavien monopolististen kapitalistiliittojen muodostuminen ja taistelu, jota nämä liitot käyvät

suorittaakseen jo jaetun maailman taloudellisen uudelleenjaon, synnyttävät imperialismin aikakaudella väistämättömästi sota.

Kaikki imperialistit olivat jo kauan valmistautuneet sotaan jakaakseen maailman uudelleen. Varsinkin Saksan militaristit, jotka katsoivat jääneensä siirtomaiden jaossa huonommalle osalle, olivat sotaisella päällä. Saksa oli viime vuosisadan lopulla ohittanut Englannin teollisessa kehityksessään ja alkoi tunkea kilpailijaansa pois tämän vanhoilta markkina-alueilta. Se pyrki jakamaan omaksi edukseen maailman aivan uudelleen. Englannin ja Saksan imperialistien välinen ristiriita olikin sodan perussyynä. Sodan puhkeamiseen vaikuttivat suuresti myös muiden kapitalististen suurvaltojen, kuten Saksan ja Ranskan, Venäjän ja Saksan jne. väliset ristiriidat. Saksa oli jo vuosina 1879—1882 liittoutunut Itävalta-Unkarin ja Italian kanssa Venäjää ja Ranskaa vastaan. Siihen nämä molemmat valtiot vastasivat solmimalla vuorostaan liiton keskenään. Peläten Saksan saavuttavan maailmanherruuden Englannin imperialistit solmivat Ranskan kanssa sopimuksen (ranskaksi entente) yhteisestä taistelusta Saksaa vastaan. Englannin ja Ranskan liitto sai nimen „Entente”. Vuonna 1907 Englanti ja Venäjä solmivat sopimuksen, jonka tuloksena Venäjä yhtyi Ententeen. Euroopassa muodostui siten lopullisesti kaksi vastakaista leiriä.

Venäjä, joka oli taloudellisesti eniten riippuvainen ranskalaisesta ja englantilaisesta pääomasta, joutui osallistumaan sotaan Ententen puolella. Tsaristisella Venäjällä oli silti omatkin syynsä osallistua imperialistiseen sotaan. Venäläiset kapitalistit suhtautuivat erittäin epäsuopeasti saksalaisten tavaroiden kilpailuun Venäjän markkinoilla. Venäjän hallitsevat luokat tarvitsivat uusia, kaikista kilpailijoista vapaita markkina-alueita. Venäläiset imperialistit halusivat vallata Konstantinopolin, Mustalta mereltä Välimerelle johtavat salmet ja koko Armenian, so. anastaa myös sen osan Armeniaa, joka oli Turkin vallan alainen. Mutta Saksankin imperialistit olivat iskeneet silmänsä Lähi-itään. Saksa tunkeutui Turkkiin, Iraaniin ja sai konsession rautatien rakentamiseksi Berliinistä Bagdadiin. Venäjän ja Saksan ristiriidat kärjistyivät 20. vuosisadalla erittäin jyrkästi Lähi-idässä.

Vakavana sodan syynä oli myös imperialistien pyrkimys taltuttaa vallankumousliikettä, joka oli kasvanut viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana kaikissa maissa. Vuosien 1905—1907 Venäjän vallankumous oli voimistanut työväenluokan taistelua Euroopassa sekä Amerikassa ja herättänyt Idän kansat kansalliseen vapausliikkeeseen. Suurvaltojen hallitukset, ensi kädessä tsaarin hallitus, pelkäsivät vallankumouksellista nousua ja uskoivat sodan kääntävän kansanjoukkojen huomion pois vallankumoustaistelusta. Usuttamalla eri maiden työläisiä toistensa kimppuun imperialistit toivoivat saavansa pirstotuksi

kansainvälisen proletariaatin yhtenäisyyden, myrkytetyksi šovinismiin myrkyllä proletariaatin, tuhotuksi melkoisen osan työläisten parhaimmistosta ja siten tukahdutetuksi kansanjoukkojen vallankumouksellisen rynnistyksen tai ainakin heikkenetyksi sitä.

Sota laajeni maailmansodaksi. Siihen joutui ajan mittaan 28 maata, joiden yhteinen väkiluku oli yli puolentoista miljardin. Sotaan oli mobilisoitu 74 miljoonaa miestä.

Joka maan porvarilliset puolueet kehottivat kansaa tukemaan sotaa. Saksassa kirjoitettiin, että Venäjän tsaarivalta uhkaa tuhota Saksan kansan demokraattiset saavutukset. Ranskassa todisteltiin, että Preussin militarismi tallaa jalkoihinsa Ranskan demokratian. Venäjällä vakuuteltiin, että saksalaiset olivat ensimmäisinä hyökänneet maahan ja tahtoivat orjuuttaa Venäjän. Sanalla sanoen porvarilliset puolueet yrittivät uskotella kansalle, että sotaa käydään muka kansakunnan pelastamiseksi, ja kutsuivat kaikkia puolustamaan porvarillista isänmaata. Kansaa tuuditeltiin kaskuamalla, että tämä sota olisi viimeinen sota. Pikkuporvarilliset puolueet tukivat vuorostaan porvaristoa ja puolustelivat sotaa.

Melkein kaikki II Internationalen puolueet, jotka pitivät itseään proletariaatin edustajina, seurasivat porvarillisia puolueita asettumalla vastoin proletariaatin luokkaetuja kannattamaan sotaa. Saksan sosialistit, jotka vuosikausia olivat olleet II Internationalen johtavin puolue, äänestivät valtiopäivillä sen puolesta, että hallitukselle myönnettäisiin sotamäärärahoja. Ranskan sosialistisen puolueen edustajat, samoin kuin Englannin ja Belgian sosialistit, eivät rajoittuneet vain äänestämään sotamäärärahojen puolesta, vaan menivät jopa taantumukselliseen porvarihallitukseenkin auttaakseen sitä sodassa.

Venäjällä Valtakunnanduuman menševistinen edustajaryhmä äänesti ensin sotamäärärahoja vastaan — siksi voimakkaita olivat sodanvastaiset mielialat Venäjän proletariaatin keskuudessa. Mutta menševikkien menettely olikin vain manööveri, johon he turvautuivat, koska pelkäsivät menettävänsä työväenluokkaan nähden kaiken vaikutusvaltansa. Sittenkin menševikit kannattivat porvariston isänmaanpuolustus-tunnusta. Eserrien puolue jakaantui sotakysymyksessä kahtia. Suurempi osa puoluetta tuki tsaarivaltaa. Puolueen vasemmisto esiintyi alussa sotaa vastaan ja osallistui jopa kansainvälisiin sodanvastaisiin sosialistikonferensseihinkin, kieltäytyen kuitenkin jyrkästi katkaisemasta suhteitaan maanpuolustuksen kannalla oleviin eseriin.

II Internationale kärsi vararikon ja hajosi: ententevaltojen sosialistit, mm. venäläiset menševikit ja eserrät, hyväksyivät v. 1915 Lontoossa pidetyssä konferenssissaan porvarillisen isänmaan puolustamisen ja samoin tekivät keskusvaltojen sosialistit omassa konferenssissaan Wienissä.

Tämä oli suoranaista työväenluokan etujen kavaltamista, suoranaista sosialismin asian pettämistä, semmitenkin kun sosialidemokratian johtomiehet olivat useamminkin kuin kerran hyväksyneet sodanvastaisia päätöslauselmia ja lisäksi sitoutuneet omien maittensa työläisten ja kansainvälisen työväenliikkeen edessä nousemaan taisteluun imperialistista sotaa vastaan. Sitä paitsi Stuttgartissa (1907) ja Baselissa (1912) pitämissään kongresseissa II Internationale oli kehottanut virallisesti kaikkien sosialististen puolueiden nimissä työläisiä paitsi taistelemaan sodan ehkäisemiseksi tai jo alkaneen sodan lopettamiseksi, myös käyttämään sodan synnyttämää kriisiä porvariston kukistumisen jouduttamiseksi. Proletariaatin asian kavaltaneille ja kotimaista porvaristoa tukeneille II Internationalen puolueille lankeaa poliittinen vastuu siitä, että imperialistit syöksivät ihmiskunnan niin tuhoisaan ja pitkälliseen veriseen sotaan.

Kuinka sitten on selitettävissä, että sosialistiset puolueet, jotka olivat hyväksyneet Baselin manifestin, luopuivat siitä käytännössä, pettivät sosialismin?

Siirtomaissa harjoittamansa rosvouksen ansiosta imperialistit saattoivat jakaa osan voitoistaan muille väestön kerroksille. Kapitalistisissa maissa oli vuosikymmenien mittaan muodostunut erityinen työläisaristokratia, johon kuuluivat legaalisten ammattiliittojen virkailijat, sosialidemokraattiset parlamentaarikot ja heitä palveleva henkilökunta. Tämän tuloksena syntyi II Internationalessa pikkuporvarillinen opportunistinen virtaus. Porvaristo pääsi opportunistien välityksellä vaikuttamaan työväenluokkaan. V. I. Lenin ei suotta sanonut, että opportunistit ovat porvariston asiamiehiä työväenliikkeessä. Opportunistit vaativat luokkien yhteistyötä ja kiistivät luokkataistelun. He luopuivat vallankumouksellisista taistelukeinoista ja auttoivat oman maansa porvaristoa ja hallitusta. II Internationalen kansainvälisissä kongresseissa bolševikit esiintyivät päättäväisesti opportunisteja vastaan, yhdistäen tässä taistelussa vasemmistoaineksia. V. I. Lenin varotti useita kertoja, että sosialidemokratian johtomiehet vain sanovat taistelevansa opportunistia vastaan, mutta käytännössä he pitävät porvariston puolta.

Koska opportunistien onnistui päästä voitolle useimmissa sosialistipuolueissa, heidän ja porvariston välinen salainen liitto muuttui sodan aikana avoimeksi liitoksi. Se, että sosialidemokraatit äänestivät parlamenteissa sotamäärärahoja ja sosialistit osallistuivat monissa maissa hallitukseen, merkitsi sitä, että he olivat avoimesti yhteistyössä imperialistisen porvariston kanssa, luokkien yhteistyön kannalla, harjoittivat itse asiassa kansalaisrauhanpolitiikkaa, tukivat oman maansa imperialistista hallitusta ryöstösodassa. Venäjällä sellaista politiikkaa harjoittivat menševikit (Plehanov, Potresov, Tšheidze ym.) ja eserrät. Opportunismi kehittyi šovinismiksi, suoranaiseksi

internationalististen periaatteiden kavaltamiseksi, avoimeksi porvariston tukemiseksi. Sosiališövinistit kehottivat porvariston tahdon mukaisesti työläisiä puolustamaan porvarillista isänmaata, yllyttivät oman maansa työläisiä vieraiden maiden työläisten kimppuun, kehottivat työtätekeviä tappamaan toisiaan.

II Internationalen kaikissa puolueissa oli paitsi oikeisto-siipeä, joka puolusti avoimesti porvaristoa, myös toisenmuotoista opportunistia — jo ennen sotaa ilmennyt keskustalaisvirtaus. Puoltaessaan avointen opportunistien jättämistä puolueen riveihin keskustalaiset pysyivät siten heidän välityksellään liitossa porvariston kanssa. Kautsky, Trotski, Martov olivat keskustalaisliikkeen edustajia. V. I. Lenin piti keskustalaisuutta opportunistin vahingollisimpana ja vaarallisimpana muunnoksena, sillä keskustalaiset olivat naamioituneita opportunisteja. He olivat „sata kertaa vahingollisempia ja vaarallisempia työväenliikkeelle” kuin selvät opportunistit, sillä he pettivät työläisiä ja tekivät liiton porvariston kanssa käyttäen kilpenään vasemmistolaisia fraaseja. Trotskilaiset esittivät tunnuksen „ei voittoja eikä tappioita”, mikä merkitsi sitä, että kaikki, siis tsaarivaltakin, jäisi ennalleen. Tuo tunnus oli ilmeisesti šövinistinen, sillä käytännössä se merkitsi tsaarin hallituksen puolustamista, tsaarivallan suojelemista.

„Ken kannattaa tunnusta ‚ei voittoja eikä tappioita’”, V. I. Lenin kirjoitti, „hän on tahtoen tai tahtomattaan šövinisti, hän on parhaassa tapauksessa sovitteleva pikkuporvari, mutta joka tapauksessa proletariaatin poliitiikan vihollinen, nykyisten hallitusten, nykyisten hallitsevien luokkien kannattaja” (Teokset, 21. osa, ss. 271—272).

Vain yksi puolue koko II Internationalessa, nimittäin bolševikkipuolue, oli laatinut johdonmukaisen vallankumouksellisen marxilaisen toimintaohjelman sodan ja rauhan kysymyksiin nähden ja taisteli sankarillisesti sen toteuttamiseksi. Niin ikään D. Blagojevin, G. Dimitrovin ja V. Kolarovin johtama Bulgarian sosialidemokraattinen työväenpuolue („tesnjakit”), joka suoritti aktiivisesti laajamittaista propagandatyötä niin armeijassa kuin selustassakin ja nostatti kansanjoukoissa vihaa sotaa kohtaan, sekä Serbian sosialidemokraattinen puolue esiintyivät sotaa vastaan. Italian sosialistinen puolue asettui sodan alussa internationalistiselle kannalle. Se ei kuitenkaan pysynyt tällä kannalla, vaan siirtyi muiden sosialidemokraattisten puolueiden lailla porvarillisen isänmaan puolustamisen kannalle. Saksassa esiintyivät imperialistista sotaa vastaan K. Liebknecht, R. Luxemburg, K. Zetkin, F. Mehring, mutta hekään eivät kannattaneet V. I. Leninin, bolševikkien esittämiä tunnuksia, joiden sisältönä oli oman maan hallituksen sotilaallinen tappio ja imperialistisen sodan muuttaminen kansalaissodaksi.

Sodan puoltaminen ja siis imperialismiin puoltaminen tahi sodan vastustaminen ja siis vallankumouksen puoltaminen — tätä linjaa tapahtui niihin aikoihin puolueiden välinen rajankäynti. II Internationalen puolueiden valtaenemmistö oli yleensä sodan kannalla, oman maansa porvariston ja hallituksen tukemisen kannalla, toivoi voittoa vieraista kansoista.

V. I. Lenin, bolševikit lähtivät „vastavirtaan”. Leninin johdama bolševikkipuolue kehotti vastustamaan sotaa, muuttamaan imperialistisen sodan kansalaissodaksi, sotimaan oman maan hallitusta, porvareita ja tilanherroja vastaan. Imperialismin apurien ylistäessä kaikkialla kuorossa sotaa, kajahti miehuullisena sosialismia ja kansan etuja puolustavien taistelijain ääni. Lenin ja bolševikkipuolue kohottivat korkealle marxilaisuuden lipun, internationalismin lipun opportunistismin meren keskeltä, joka näytti pitkiksi ajoiksi hukuttaneen koko kansainvälisen työväenliikkeen, ja osoittivat esimerkillistä uskollisuutta kansainvälisen proletaarisen solidaarisuuden asialle.

2. Puolueen vallankumouksellinen työ joukkojen keskuudessa imperialistisen sodan aikana

Sota tavoitti V. I. Leninin Itävalta-Unkarissa, Poronin-nimisellä paikkakunnalla, jossa sitten santarmit vangitsivat hänet. Vankilasta vapauduttuaan hän pääsi lähtemään maasta ja siirtyi Sveitsiin, Berniin. Elokuun lopulla 1914 V. I. Lenin esitti paikalliselle bolševikkiryhmälle sotaa koskevat teesinsä. V. I. Leninin teesit lähetettiin Venäjälle Valtakunnanduuman jäsenen F. N. Samoilovin mukana. Niitä käsiteltiin Venäjän suurimmissa puoluejärjestöissä — Pietarin, Moskovan, Harkovin, Kievin ym. järjestöissä. Kaikki järjestöt yhtyivät kannattamaan teesejä tehden niihin muutamia korjauksia. Lokakuussa 1914 puolueen pää-äänenkannattajassa „Sotsial-demokrat” lehdessä julkaistiin bolševikkipuolueen Keskuskomitean manifesti „Sota ja Venäjän sosialidemokratia”.

Eri puolueet luonnehtivat sotaa eri tavoin. Useimmat puolueet luonnehtivat sotaa sen mukaan, kuka aloitti sen ensimmäisenä, ja jakoivat sodat tältä näkökannalta hyökkäys- ja puolustusotiin. Toiset yrittivät luonnehtia sotaa sen mukaan, kenen alueella sitä käytiin. Porvarilliset pasifistit kehottivat vastustamaan kaikkia sotia, sillä heidän mielestään jokainen sota tietää vain väkivaltaa, rosvousta ja vieraiden alueiden anastuksia. He haaveilivat ikuisesta, ilman kapitalismin kukistamista rakennettavasta rauhasta.

Bolševikkipuolue oli sitä mieltä, että on tutkittava kunkin sodan konkreettisia historiallisia syitä ja luonnetta. Bolševikit katsoivat virheeksi sen, että sodat jaoteltiin hyökkäys- ja puolustusotiin. Jokaisessa sodassa voidaan sekä hyökätä että

puolustautua. Hyökkääjien on toisinaan pakko siirtyä puolustukseen, samoin kuin vapaussodassa turvaututaan laajalti hyökkäykseen. Sodan luonteen määrittelemisen kannalta ei ole merkitystä silläkään, kuka aloitti sodan ensimmäisenä, kuka kenen kimppuun hyökkäsi. Kaikki imperialistit olivat valmistelleet ensimmäistä maailmansotaa. Saksa taas aloitti sen sopivimmalla hetkellä.

Koko kysymys on siinä, *mikä luokka käy sotaa, minkä politiikan* jatkoa sota on, *mihin poliittiseen päämäärään* hallitseva luokka pyrkii kyseisessä sodassa. Tältä kannalta katsoen vallankumoukselliset marxilaiset jakavat sodat oikeutettuihin ja epäoikeutettuihin. Sorretun luokan sodat sortavaa luokkaa vastaan, orjien sodat orjanomistajia vastaan, maaorjatalonpoikien sodat tilanherroja vastaan, palkkatyöläisten sodat porvaristoa vastaan, kansalliset vapaussodat, kansojen sodat kansallisen orjuutuksen uhkaa vastaan, voittaneen proletariaatin sodat imperialistisia valtioita vastaan sosialismin puolustamiseksi — nämä sodat marxilaiset tunnustavat oikeutetuiksi.

Imperialistinen maailmansota, kuten hallitsevien luokkien kaikki muutkin sodat, oli sen saman politiikan jatkamista, jota nämä luokat olivat harjoittaneet ennen sotaa. Imperialistien sisäpolitiikka oli viime kädessä heidän oman asemansa lujittamista, työtätekevien riiston tehostamista. Kansainvälisellä areenalla tämä politiikka jatkui taisteluna maailmanherruudesta, voimakkaimpien valtioiden etujen mukaisesta maailman uudelleenjaosta, uusien markkinoiden, uusien siirtomaiden tavoitteluna, riippuvaisten maiden entistä ankarampana ryöväämisenä. Sen vuoksi maailmansota oli molemmin puolin imperialistista sotaa.

Bolševikkipuolueen suhtautuminen sotaan olikin juuri sodan imperialistisen luonteen sanelema. Uskollisena työväenluokan edulle ja sosialismin aatteille bolševikkipuolue kehotti paitsi vastustamaan sotaa, lopettamaan sen viivyttämättä, myös käyttämään kaikkia sodan aiheuttamia vaikeuksia tsaarivallan kukistamiseksi. Menševikkien ja muiden sosialisoviniistien puoltaman, kansalaisrauhaa ja luokkien yhteistyötä vaativan tunnuksen vastapainoksi puolueen perustunnuksena oli *imperialistisen sodan muuttaminen kansalaissodaksi*, hallitsevia luokkia vastaan suuntautuvaksi vallankumoukseksi. Tämän päämäärän saavuttamiseksi puolue suositteli useita konkreettisia toimenpiteitä: 1) äänestämään ehdottomasti sotamäärärahoja vastaan ja velvoittamaan sosialistipuolueiden edustajat eroamaan porvarillisista hallituksista; 2) kieltäytymään tekemästä mitään sopimuksia porvariston kanssa, „kansalaisrauhasta”; 3) muodostamaan illegaalisia järjestöjä niihin maihin, missä niitä ei ollut ja missä oli vaikea toimia legaalisisissa järjestöissä; 4) tukemaan rintamamiesten veljeilyä; 5) tukemaan proletariaatin kaikkia vallankumouksellisia joukkoesiintymisiä.

Tsaarivallan tappiot rintamalla helpottivat kansanjoukkojen vallankumouksellista taistelua. Sen vuoksi porvarien ja tilanherrojen isänmaan puolustamiseen kehottavan eserräläis-menševistisen tunnuksen vastapainoksi bolševikkipuolue esitti oman tunnuksensa: *tappio tsaarin hallitukselle sodassa*. Tappiotunnus ei merkinnyt suinkaan sitä, että puolue olisi yllyttänyt kansaa tihutöihin, tuhoamaan varastoja tai muuhun sellaiseen. Se merkitsi, että proletariaatin puolue ei saa missään tapauksessa tukea hallituksen asemaa lujittavia toimenpiteitä. Poliitiikka, jonka tavoitteena oli oman hallituksen tappio imperialistisessa sodassa, merkitsi vallankumouksellisen taistelun jatkamista. Sotilaalliset tappiot heikensivät tsaarivaltaa ja edistivät siten vallankumouksellista taistelua, helpottivat tsaarivallan kukistamista ja vallankumouksen voitolle pääsyä. Bolševikkien taktiikan vastustajat yrittivät tehdä V. I. Leninin kustannuksella johtopäätöksen, että tsaarivallan tappioon tähtäävä politiikka merkitsee muka Saksan voittoa. Mutta he vaikenivat siitä, että V. I. Leninin esittämä tunnus: oman maan hallituksen tappio sodassa, ei tarkoittanut yksin Venäjää, vaan kaikkia sotaan osallistuvia maita, ja juuri siinä ilmeni bolševikkien taktiikan internationalistinen henki.

Vihdoin kolmas tunnus, jonka puolue esitti sodan aikana, oli *täydellinen ero vararikkoutuneesta II Internationalesta*, koska jatkuva yhtenäisyys opportunistien kanssa olisi käytännössä merkinnyt jatkuvaa liittoa porvariston kanssa. V. I. Lenin asetti tehtäväksi uuden, III Internationalen perustamisen.

Porvarilliset ja pikkuporvarilliset puolueet syyttivät bolševikkeja välinpitämättömyydestä synnyinmaan etuja kohtaan, petturuudesta ja epäisänmaallisuudesta, koska he vastustivat porvarillista tunnusta, joka vaati puolustamaan isänmaata imperialistisessa sodassa. Ne, joiden kansanvastaisen politiikan ansiosta suuri maa oli muuttunut imperialististen valtioiden, Englannin ja Ranskan, leikkikaluksi, parjasivat bolševikkeja väittäen, ettei näillä muka ole kansallisylypeyttä. V. I. Lenin torjui suuttuneesti moisen parjauksen. Artikkelissaan „Isovenäläisten kansallisylypeydestä” hän kirjoitti:

„Onko meille, tietoisille isovenäläisille proletaareille, kansallisylypeys vieras tunne? Ei tietenkään! Me rakastamme omaa kieltämme ja omaa synnyinmaatamme, ennen kaikkea me työskentelemme *synnyinmaamme* työtätekevien joukkojen (so. *sen* väestön $\frac{9}{10}$) nostamiseksi demokraattien ja sosialistien tietoisien elämän tasalle. Meidän on tuskallisinta nähdä ja tuntea, miten tsaarin pyövelit, aateliset ja kapitalistit tekevät väkivaltaa ihanalle synnyinmaallemme, sortavat ja pilkkaavat sitä. Me olemme ylpeitä siitä, että tämä väkivalta on aiheuttanut vastarintaa meidän keskuudessamme, isovenäläisten keskuudessa, että *meidän*

keskuudestamme ovat nousseet Radištšev, dekabristit *, 70-luvun vallankumoukselliset raznotšinetsit, että isovenäläinen työväenluokka loi vuonna 1905 joukkojen mahtavan vallankumouksellisen puolueen, että isovenäläinen talonpoika alkoi samaan aikaan muuttua demokraatiksi, ryhtyi kukistamaan pappia ja tilanherraa” (T e o k s e t, 21. o s a, s. 89).

Bolševikit eivät esiintyneet sinänsä isänmaata, vaan nimenomaan tilanherrojen ja porvarien isänmaata vastaan, sitä vastaan, että isänmaaksi yritettiin sanoa tsaarin Venäjää, jossa tilanherrat sekä kapitalistit sortivat ja riistivät työtätekeviä. Puolue selitti joukoille isänmaa-käsitteen porvarillisen tulkinnan koko valheellisuuden.

Bolševikit olivat tosi isänmaallinen voima maassa juuri siksi, että heidän ajamanaan poliittisena linjana oli oman maan hallituksen joutuminen tappiolle imperialistisessa sodassa, kansanvastaisen hallituksen kukistaminen. V. I. Lenin näytti, miten marxilaiset käsittävät proletaarisen internationalismin ja isänmaallisuuden keskinäisen suhteen. Isänmaanystävä ei ole se, joka kannattaa tilanherrojen ja porvariston etujen, hallitsevien luokkien etuoikeuksien säilyttämisen nimessä käytävää ryöstösotaa, vaan isänmaanystävä on se, joka taistelee kansan etujen puolesta ja tahtoo luoda „vapaan ja riippumattoman, itsenäisen, demokraattisen, tasavaltaisen, ylvään Iso-Venäjän, joka rakentaa naapuruussuhteensa inhimillisen tasa-arvoisuusperiaatteen eikä suurta kansakuntaa halventavan orjuutushenkisen etuoikeusperiaatteen pohjalta” (s a m a, s. 90). Nostattaessaan kansaa kukistamaan tsaarivaltaa, taistellessaan sosialismin puolesta Venäjän proletariaatti — „kommunistisen vallankumouksen tärkein liikkeellepaneva voima” — taisteli vapaan, itsenäisen, demokraattisen isänmaan puolesta.

„Isovenäläisten kansallisylypeyden etu (ei lakeijan tavalla ymmärrettynä)”, V. I. Lenin kirjoitti, „käy yhteen isovenäläisten (ja kaikkien muiden) proletariien *sosialistisen* edun kanssa” (s a m a, s. 92).

Helmikuussa 1915 pidettiin Bernissä ulkomaisten bolševikki-jaostojen konferenssi, jossa keskusteltiin puolueen taktiikasta ja vahvistettiin sotaa koskevat tunnuksat.

Bolševikit ryhtyivät kehittämään vallankumouksellista joukkotoimintaa Leninin ohjeiden mukaisesti.

Tsaarin viranomaiset aloittivat ennenkuulumattoman ajohajon bolševikkipuoluetta vastaan. Poliisi suoritti vangitsemisia. Ei ollut ainoatakaan puoluekomiteaa, joka olisi säästynyt hävi-

* *Dekabristit* („joulukuunmiehet”) — aatelisia vallankumousmiehiä, jotka nousivat kapinaan itsevaltiutta ja maaorjuutta vastaan joulukuussa 1825. *Suom.*

tykseltä. Pietarin komiteassa suoritettiin sodan aikana yli 30 kertaa vangitsemisia. Moskovan järjestö oli jatkuvasti poliisihyökkäysten kohteena; yritykset Moskovan komitean uudelleenjärjestämiseksi epäonnistuivat useita kertoja. Samarán komitea hävitettiin yhden ainoan sotavuoden kuluessa kuusi kertaa.

Kaikki bolševikkien julkaisut, mm. legaalinen aikakauslehti „Voprosy strahovanija”, lakkautettiin. Suurin osa vielä jäljellä-olleista ammattiliitoista hajotettiin. Yksinpä sellaisetkin kulttuuri- ja valistusyhdistyksset kuin Samarassa toiminut „Järkevän ajanvieton seura”, moskovalainen „Sivistyskerho” ja Pietarin „Itseopiskelijain yhdistys” lakkautettiin, koska pelättiin niiden muodostuvan vallankumoukselliseksi propagandapesäkkeiksi ja puoluetöntehtäjien kohtauspaikoiksi.

Yksikään vallankumouksellinen puolue ei ollut vielä joutunut toimimaan niin vaikeissa olosuhteissa. Työnantajan tarvitsi vain antaa poliisilaitokselle luettelo niistä työläisistä, jotka eivät olleet hänelle mieluisia, ja nämä työläiset vangittiin viipymättä.

Mutta mikään ei voinut murtaa puolueen tahtoa eikä keskeyttää sen toimintaa, ei poliisiterrori, eivät provokaatiot eivätkä kapitalistien vainotoimenpiteet. Pietarin, Jekaterinoslavin, Harkovin, Kievin, Moskovan, Ufan, Tulan ja Samarán bolševikkijärjestöt julkaisivat ensimmäiset sodanvastaiset lentolehtisensä jo samalla viikolla, kun sota alkoi.

Valtakunnanduuman bolševikkijäsenet kävivät monissa teollisuuskeskuksissa elvyttämässä henkiin ja organisoimassa puoluekomiteoita, järjestämässä lukuisia työväenkokouksia, joissa hyväksyttiin sodanvastaisia ponsia. Marraskuun 2.—4. p:nä 1914 bolševikkiedustajat pitivät Ozerkin kylässä lähellä Pietaria konferenssin, johon osallistui edustajia Pietarin, Ivanovo-Voznesenskin, Harkovin ja Riian bolševikkijärjestöistä. Konferenssi käsitteli V. I. Leninin sotaa koskevat teesit ja antoi niille täyden kannatuksensa.

Provokaattorit antoivat ilmi konferenssin pitopaikan, ja marraskuun 4. p:nä poliisi pidätti kaikki saapuvilla olleet. Valtakunnanduuman jäsenet vapautettiin ruumiintarkastuksen jälkeen, mutta marraskuun 6. p:n vastaisena yönä heidät vangittiin uudelleen. Tsaarin viranomaiset nostivat syytteen bolševikkiedustajia vastaan. Juttu käsiteltiin oikeudessa helmikuun 10.—13. p:nä 1915. Bolševikkiedustajat käyttivät oikeussalia puhujalavanaan esittääkseen avoimesti puolueen sodanvastaisia tunnuksia. Tsaarin oikeusistuimien tuomitsi bolševikkiedustajat karkotettaviksi elinkaudeksi Turuhanin alueelle Itä-Siperiaan.

Neuvotteluun osallistunut Kamenev joutui syytettyjen penkille yhdessä duuman miehuullisten bolševikkiedustajien kanssa. Kamenev luopui oman maan hallituksen sotilaallista tappiota vaativasta puoluetunnuksesta. Todistaakseen olevansa toista mieltä kuin V. I. Lenin ja puolue Kamenev vetosi

maanpuolustuskannalla olleeseen menševikkiin, joka saattoi vahvistaa hänen olevan eri mieltä puolueen politiikkaan nähden.

Puolue tuomitsi Kamenevin käytöksen leimaten sen petturuudeksi.

Bolševikkiedustajain oikeusjutun poliittinen merkitys oli hyvin suuri. Oikeusjuttu oli koko maailman proletariaatille esimerkinä siitä, miten tosi internationalistisen puolueen tulee menetellä imperialistisen sodan oloissa. II Internationalen opportunistit olivat häpäisseet itsensä osallistumalla porvarihallituksiin, jota vastoin bolševikkiedustajista oli parempi mennä pakkotyöhön, mutta pysyä uskollisena sosialismin lipulle.

Bolševikkiedustajien vangitseminen rajoitti puolueen mahdollisuuksia ohjata vallankumoustaistelua legaalisesti. Se vaikeutti puolueen toimintaa, mutta ei voinut pysähdyttää sitä. Pietarin komitea julkaisi sodan aikana enemmän kuin 90 lentolehtistä, keskimäärin kolme lehtistä kuukaudessa ja yhteensä yli 300 tuhatta kappaletta. Pietarin komitean lentolehtisiä levitettiin ympäri Venäjää. Enemmän kuin 40 puoluejärjestöä (tiedot eivät ole läheskään täydellisiä) julkaisi sodan aikana lentolehtisiä. Niiden joukossa olivat jo edellä mainittujen puoluejärjestöjen lisäksi Jekaterinburgin, Zlatoustin, Ivanovo-Voznesenskin ja Krasnojarskin järjestöt, Donbassin, Kronstadtin, Nižni-Novgorodin, Donin Rostovin, Riian, Bakun ja Tiflisiin komiteat. Kaikkiaan julkaistiin yli 400 erilaista lentolehtistä.

Bolševikkipuolue pyrki käyttämään kaikkia vallankumouksellisen propagandatyön mahdollisuuksia. Bolševikit toimivat illegaalisissa ammattiliitoissa, työväen osuusliikkeissä, sairausapukassoissa, kulttuuri- ja valistusyhdistyksissä, joita poliisi ei ollut ehtinyt vielä lakkauttaa. Kaikissa näissä järjestöissä käytiin taistelua sosiališoviniteja vastaan joukkojen vapauttamiseksi heidän vaikutuksestaan. Maanpuolustuksen kannalla olevat menševikit saivat apua poliisilta. Ei ollut harvinaista, että jonkin kokouksen osanottajien pidätyksen jälkeen puolustuskantalaiset laskettiin vapaiksi, mutta bolševikit vietiin pakkotyöhön. Sodan jatkuessa bolševikkien onnistui herkeämättömän vainon alaisinkin saavuttaa määräävä asema ammattiliitoissa ja muissa työväenjärjestöissä.

Lakkotaistelujen kulku oli selvin todistus siitä, että bolševikit olivat työläisten tunnustettuja johtajia. Sota toi tullessaan työtätekeville nälkää, vilua ja lukemattomia kieltäymyksiä. Se saattoi kansantalouden rappiotilaan. Väestön tarpeita ei tyydytetty. Kulkulaitos ei kyennyt turvaamaan elintarvikekuljetuksia. Leivästä oli puutetta. Tavaroiden hinnat nousivat jyrkästi, mutta palkat pysyivät entisellä tasolla tai kohosivat äärimmäisen niukasti. Porvaristo sai ennenkuulumattomia liikevoittoja, mutta laajojen kansanjoukkojen osalle tulivat kaikki sodan rasitukset.

Menestyksiä, joita tsaarin armeija sai alussa rintamalla, seurasivat tappiot. Saksalaiset valtasivat Puolan, osan Baltian

maista ja Valko-Venäjältä. Miljoonat ihmiset lähtivät kotikonnuiltaan sisä-Venäjälle. Pakolaiset olivat vaikeammassa asemassa kuin muu väestö.

Kansanjoukkojen tyytymättömyys sotaa ja tsaarin itsevaltiusden politiikkaa kohtaan kävi yhä voimakkaammaksi. Ensimmäisinä alkoivat liikehtiä työläiset näyttäen taistelullaan esimerkkiä muille työtätekeville. Lakkojen lukumäärä kasvoi herkeämättä. Kun v. 1914 oli (sodan alusta lukien) noin 70 lakkoa, joihin osallistui suunnilleen 35 tuhatta työläistä, niin v. 1915 oli jopa pienenneltyjen virallistenkin tietojen mukaan toista tuhatta lakkoa, joissa oli mukana enemmän kuin 500 tuhatta työläistä. Tsaarin viranomaiset turvautuivat raakoihin voimakeinoihin murtaakseen lakot. Kostromassa kesäkuussa 1915 poliisit avasivat tulen lakkolaisten mielenosoituskulkuetta kohti. Yli viisikymmentä työläistä sai surmansa tai haavoittui. Elokuun alussa poliisi avasi tulen lakkolaisten joukkokokousta kohti Ivanovo-Voznesenskissa. Alun toista sataa henkeä sai surmansa tai haavoittui. Pietarin komitea järjesti vastalauselakon Ivanovo-Voznesenskin ja Kostroman työläisten ampumisten johdosta.

Havaitessaan kauhukseen lakkoliikkeen voimistuvan ja tsaarivallan kykenemättömäksi tukahduttamaan sitä kapitalistit turvautuivat ovelaan manööveriin saadakseen työläiset talttumaan ja mahdollisuuden vaikuttaa heihin. Esivallan luvalla ryhdyttiin v. 1915 perustamaan sotateollisuuskomiteoita. Näitä perustettiin siinä tarkoituksessa, että porvaristo olisi voinut tukea tsaarin hallitusta, että olisi saatu teollisuus työskentelemään voimaperäisemmin sotaa varten ja voitu riistää entistä enemmän työläisiä ja antaa kapitalisteille mahdollisuus vaikuttaa suunnattomia voittoja tuottavien sotatarvikelausten jakamiseen. Porvaristo päätti muodostaa komiteoiden yhteyteen „työväenryhmiä”, houkutella niihin työläisten edustajia ja siten näyttää, että Venäjällä vallitsee „luokkarauha” porvariston ja proletariaatin kesken. Menševikit ryhtyivät porvariston apureiksi, ilmoittaen kannattavansa työläisten osallistumista „työväenryhmiin”. Itse asiassa menševikkien asenne ei eronnut millään tavoin porvarillisiin hallituksiin menneiden länsieurooppalaisten sosialistien asenteesta, sillä sotateollisuuskomiteathan olivat puolittain hallituksen laitoksia.

Bolševikit vastustivat jyrkästi työläisten osallistumista sotateollisuuskomiteoihin. Tehtaisa tehtiin selkoa asiasta. Tsaarin hallintoviranomaiset, porvaristo, eserrät ja menševikit hyökkäsivät yhtenä rintamana bolševikkeja vastaan. Silti bolševikkien onnistui tehdä tyhjäksi porvariston yritykset rakentaa „luokkarauhaa” sen ja proletariaatin välille. Työväenluokan valtaenemistö asettui vastustamaan sotateollisuuskomiteoihin osallistumista. Eri alueiden ja paikkakuntien 239 sotateollisuuskomiteasta vain 70:ssä toimitettiin työväen edustajien vaalit, ja edustajia valittiin ainoastaan 36:een komiteaan, mikä teki

15 prosenttia kaikista komiteoista. Venäjän proletariaatti osoitautui vastustuskykyiseksi sotapsykoosia vastaan.

Bolševikit suorittivat laajaperäistä työtä sotamiesten keskuudessa. Armeijaan oli mobilisoitu teollisuustyöläisiä, ja näiden joukossa oli kymmeniä tuhansia vallankumoustaistelun aktiivisia osanottajia. Juuri tämä kerros oli puolueen tärkeimpänä tukena armeijassa.

Työllä, jota puolue suoritti sotaväen keskuudessa, oli tavattoman suuri merkitys sen vuoksi, että armeijaan oli koottu miljoonaisia joukkoja talonpoikaistoa, etupäässä talonpoikaisköyhälistöä. Bolševikit käyttivät tätä hyväksi yhdistääkseen työläisten ja talonpoikien voimat vallankumoustaisteluun. Bolševikkipuolue asetti lentolehtisissään rauhan kysymyksen lisäksi myös maakysymyksen.

Pietarin, Moskovan, Harkovin, Kievin, Jekaterinoslavin, Riian ja monien muiden teollisuuskeskusten puoluekomiteat julkaisivat lentolehtisiä armeijaa varten. Bolševikit kertoivat sotamiehille selustassa kehittyvästä lakkoliikkeestä, laajojen joukkojen kasvavasta vallankumouksellisesta tyytymättömyydestä, yhteisen tsarisminvastaisen taistelun välttämättömyydestä ja kehottivat sotilaita veljeilemään rintamalla. Yksityisiä veljeilytapauksia olikin jo vuoden 1914 lopulla, ja keväällä 1915 sotilasviranomaiset tiedottivat useita kertoja Venäjän ja Itävallan rintamalla ilmenneestä veljeilystä. Seuraavana vuonna veljeily muodostui usein toistuvaksi ilmiöksi. Monissa sotilasyksiköissä perustettiin puoluejärjestöjä. Armeijassa ja laivastossa toimivat N. V. Krylenko, A. F. Mjasnikov (Mjasnikjan), M. V. Frunze ja monet muut tunnetut bolševikit.

Huomattavaa puoluepoliittista työtä suoritettiin laivastossa, jonka miehistö koottiin etupäässä ammattitaitoisista työläisistä. Itämeren laivaston kaikissa isoissa aluksissa oli muodostettu puolueryhmä. Niitä yhdistävänä elimenä oli „Kronstadtin sotilasjärjestön johtava kollektiivi”. Kronstadtin kollektiivi oli yhteydessä bolševikkien Pietarin komitean sotilasjärjestöön.

Jo lokakuussa 1915 linjalaiva „Gangutilla” puhkesi matruusikapina. Jouduttuaan hävittäjien ja sukellusveneiden piiritykseen „Gangut” antautui. Lähes 100 matruusia vangittiin. Kapinallisten matruusien oikeusjuttu käsiteltiin joulukuussa. 26 henkeä tuomittiin pakkotyöhön.

Matruusien kapinan ja sitä seuranneen oikeusjutun johdosta Pietarin komitea julkaisi armeijalle ja laivastolle osoitetun vetoimuksen kehottaen vallankumouksellista armeijaa liittymään vallankumoukselliseen proletariaattiin ja koko kansaan. Lokakuussa 1916, kun oikeus käsitteli erään toisen bolševistisen matruusiryhmän asiaa, Pietarin komitea kehotti jälleen työläisiä vastalauselakkoon. Lähes 130 tuhatta Pietarin työläistä teki kolmen päivän lakon. Hallitus pelästyi työläisten joukkoesiintymisiä siinä määrin, ettei sota-oikeus uskaltanut langettaa mat-

ruuseille kuolemantuomiota. Työväenliikkeen ja sotilaiden liikehtimisen keskinäinen yhteys todisti ilmeisesti proletariaatin ja talonpoikaiston liiton lujittumista.

Bolševikkien uhrautuva ja sankarillinen toiminta tsaarivallan terrori- ja provokaatioaikana osoitti, että bolševikkien puoleessa työväenluokalla on puolue, joka kykenee ja on valmis johtamaan kansanjoukkoja taistelussa vallankumouksen voiton puolesta.

Puolue käytti hyväksi jokaista tilaisuutta tehdäkseen kansainväliselle proletariaatille tunnetuiksi bolševismin aatteita ja auttaakseen siten sosialidemokraattisia työläisiä vapautumaan opportunistien vaikutusvallasta.

Maaliskuussa 1915 bolševikit osallistuivat Bernissä pidettyyn Naisten kansainväliseen socialistiseen konferenssiin, jossa oli läsnä 25 edustajaa kahdeksasta maasta. Itse konferenssi oli kutsuttu koolle bolševikkien naisjärjestöjen aloitteesta. Puolueen edustajat I. F. Armand ja N. K. Krupskaja esittivät näkyvää osaa konferenssissa. Bolševikkien Keskuskomitean edustajisto esitti päätöslauselmaehdotuksen, jossa tuomittiin sosialisovinismi ja ehdotettiin ottamaan ohjelauseeksi: imperialistinen sota muutettava kansalaissodaksi. V. I. Lenin, bolševikit auttoivat suuresti vallankumouksellisen nuorison järjestymistä. Bolševikit esiintyivät Kansainvälisessä socialistisessa nuorisokonferenssissa, joka pidettiin niin ikään Bernissä maaliskuun lopulla v. 1915. Konferenssiin osallistui kymmenen maan edustajia. Siinä tehtiin päätös jokavuotisen Kansainvälisen nuorisopäivän viettämisestä.

Vaikkei kumpikaan näistä konferensseista hyväksynyt täydellisesti bolševikkien ehdotuksia, niin silti bolševikkien esiintyminen vaikutti voimakkaasti kansainvälisen vallankumousliikkeen kehitykseen.

Elokuun lopulla v. 1915 kokoontui Sveitsissä, lähellä Berniä sijaitsevassa Zimmerwaldin kylässä Kansainvälinen socialistikonferenssi. Konferenssiin osallistui 38 edustajaa yhdestätoista eri maasta. Useimmat edustajat olivat Kautskyn kannalla olevia keskustalaisia. Konferenssi hyväksyi manifestin, jonka päävaatimuksena oli taistelu rauhan puolesta. Mutta manifestissa ei ollut sellaisia ohjelauseita kuin imperialistisen sodan muuttaminen kansalaissodaksi, oman hallituksen tappio ja täydellinen ero opportunisteista.

Puolue otti osaa konferenssin työhön, vaikka epäjohtomukaiset eli horjuvat ainekset olivatkin konferenssissa enemmistönä. Bolševikit olivat sitä mieltä, että näiden aineiden kanssa voitiin ja pitikin päästä läheisempään kosketukseen taistelussa sosialisovininisteja vastaan. V. I. Lenin varotti kuitenkin rajoittumasta toimintaohjelmassa vain siihen, mikä sopii ja kelpaa noille horjuville aineksille, ja kehotti arvostelemaan heidän horjuvaisuuttaan, osoittamaan heidän puolinaisuutensa

ja selittämään, että demokraattinen rauha voidaan saada vain muuttamalla imperialistinen sota kansalaissodaksi.

V. I. Leninin aloitteesta muodostettiin konferenssissa Zimmerwaldin vasemmistoryhmä, joka käsitti 8 edustajaa. Tämä ryhmä esitti pääpiirteissään leniniläisiä tunnuksia kannattavan päätöslauselmaehdotuksen ja kiinnitti erityisessä julkilausumassaan huomiota manifestin puolinaisuuteen, sen laatijoiden haluttomuuteen sanoutua irti opportunistista. Samaan aikaan ryhmä äänesti manifestin puolesta, koska se merkitsi ensimmäistä toimenpidettä sodanvastaisessa taistelussa.

Konferenssin päätyttyä Zimmerwaldin vasemmistoryhmä perusti erikoisessa kokouksessaan oman järjestönsä ja valitsi johtoelimensä — byroon. Ryhmä ilmoitti jäävänsä Zimmerwaldin yhdistykseen, mutta toimivansa itsenäisesti kansainvälisessä mitassa niiden päätöslauselma- ja manifestiluonnosten pohjalta, jotka konferenssille oli esitetty vasemmistoryhmän taholta. Vasemmistoryhmä julkaisi omaa saksankielistä „Der Vorbote” („Edelläkävijä”) nimistä äänenkannattajaansa. Ryhmän johtavana voimana olivat bolševikit, joiden kanta oli ainoa johdonmukainen kanta.

Zimmerwaldin vasemmiston ympärille alkoi sitten rakentua internationalistinen liike kaikissa maissa. Tämän toiminnan tulokset ilmenivät zimmerwaldilaisten toisessa Kansainvälisessä sosialistikonferenssissa, joka pidettiin Sveitsissä Kienthalin kylässä vuoden 1916 huhtikuussa. Konferenssin 43:sta osanottajasta Zimmerwaldin vasemmistoon kuului 12, mutta se sai monissa kysymyksissä puolelleen 45 prosenttia kaikista äänistä.

Bolševikit olivat täyttäneet internationalistisen velvollisuutensa. Heidän antaumuksellinen toimintansa myötävaikutti osaltaan siihen, että kommunistisia puolueita syntyi sittemmin kaikissa kapitalistisissa maissa.

3. Leninin oppi sosialistisesta vallankumouksesta

Imperialismi oli johdattanut ihmiskunnan sosialistisen vallankumouksen kynnykselle. Se oli tehnyt vallankumouksesta ajankohtaisen käytännön kysymyksen. Sota joudutti vallankumouksen edellytysten kypsymistä. Proletariaatin luokkataistelua varten olivat muodostuneet uudet olosuhteet, mikä vaati marxilaista puoluetta suhtautumaan uudella tavalla vallankumouksen kysymyksiin, taitoa soveltaa luovasti marxilaisuuden peruseräitä muuttuneissa olosuhteissa.

Marxilaisuuden perustanlaskijat olivat saaneet selville kapitalistisen järjestelmän synnyn, kehityksen ja tuhoutumisen lait. Mutta siihen aikaan kun Marx ja Engels elivät, sosialistinen vallankumous ei ollut vielä välitön ajankohtainen tehtävä.

V. I. Lenin oli ensimmäinen marxilainen, joka teki syvällisen analyysin uudesta aikakaudesta. Hän kirjoitti v. 1916 teoksen „Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena”. Erittelemällä kokoamaansa valtavan laajaa historiallista asia-aineistoa V. I. Lenin tuli johtopäätökseen, että kapitalismi oli 20. vuosisadan alkuun mennessä ehtinyt kehityksensä uuteen vaiheeseen — imperialismiin, „muuttunut maailmanjärjestelmäksi, jossa muutamat harvat „edistyneimmät” maat harjoittavat maapallon väestön suunnattomaan enemmistöön kohdistuvaa siirtomaasortoa ja finanssiorjuutusta” (Teokset, 22. osa, s. 185).

Imperialismi kärjisti äärimmilleen kapitalismin kaikkia ristiriitoja. Ennen muuta kärjistyi sen perusristiriita. Tuotanto muuttui yhä enemmän yhteiskunnalliseksi, mutta omistus pysyi yksityisomistuksena, tuotantovälineet olivat pienen monopolistiryhmän yksityisomaisuutta. Tuotantovoimien kehityksen jättiläismäinen edistyminen tapahtui monopolistien eikä työtätekevien etujen mukaisesti. Valtiovalta oli todellisuudessa kaikkivaltiailla monopoleilla, joiden haltuun oli keskittynyt suunnattomia rikkauksia. Poliittinen taantumus voimistui kaikkialla. Monopoliin isännöiminen merkitsi työtätekeville tavatonta hintojen nousua, työttömyyttä, ylettömän raskaita veroja armeijan ja valtiokoneiston ylläpitämiseksi. Sorron ja riiston ennenkuulumaton voimistuminen kärjisti tavattomasti työn ja pääoman, porvariston ja proletariaatin välistä ristiriitaa.

Samaan aikaan kärjistyivät jyrkästi maailman uudelleenjakoa koskevat eri imperialististen valtioiden ja valtioryhmien väliset ristiriidat, minkä seurauksena oli maailmansota.

Ja vihdoin, tavattoman kärkeviksi kävivät ristiriidat harvalukuisten imperialististen valtioiden sekä niiden lukuisten siirtoma- ja puolisiirtomaiden välillä, missä orjuutettiin satoja miljoonia työtätekeviä. Kapitalististen suhteiden kehityksen tuloksena siirtomaissa oli muodostunut oma kansallinen proletariaatti, joka pystyi johtamaan kansanjoukkoja.

Imperialismille kapitalismin viimeisenä vaiheena onkin luonteenomaista juuri kaikkien ristiriitojen ennenkuulumaton kärjistyminen. V. I. Lenin kirjoitti, että imperialismi on „kuolevaa kapitalismia”.

V. I. Lenin oli aivan vallankumouksellisen toimintansa alkua ajoista keskittänyt päähuomionsa vallankumouksen teorian sellaisten mitä tärkeimpien ongelmien tutkimiseen ja selvittämiseen kuin proletariaatin hegemonia, proletariaatin ja koko talonpoikaiston liitto ja niiden vallankumouksellis-demokraattinen diktatuuri porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa, porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittyminen sosialistiseksi vallankumoukseksi ja proletariaatin liitto köyhimmän talonpoikaiston kanssa, proletariaatin diktatuuri, puolueen johdettava osuus vallankumouksessa. Sotavuosina V. I. Lenin syvensi

imperialismin analysoinnin perusteella sosialistisen vallankumouksen teoriaa, rikastutti sitä uusilla perusajatuksilla, jotka ovat pääpiirteissään seuraavat:

1. Imperialismi on luonut objektiiviset edellytykset sosialistisen vallankumouksen suorittamista varten. „Imperialismi on proletariaatin yhteiskunnallisen vallankumouksen aattoaikaa”, näin luonnehti V. I. Lenin kapitalismin viimeistä vaihetta (Teokset, 22. osa, s. 188). Mutta vallankumoukset eivät synny valmiina, niitä ei voida sytyttää keinotekoisesti eikä importoida muualta. Vallankumous kypsyy yhteiskunnan sisällä, aiheutuu objektiivisesti kypsyneistä kriiseistä. Vallankumous on mahdoton, jollei ole olemassa yleistä, kaikki väestönkerrokset käsittävää poliittista kriisiä. Sellaisen kriisin aiheutti myös kyseinen imperialistinen sota.

Sota johtui aikakauden olosuhteista, kun kapitalismi oli saavuttanut korkeimman vaiheensa, jolloin muodostui monopoliyhtymien ja finanssipääoman herruus, jolloin pääoman vienti tavaroiden viennin asemesta sai mitä huomattavimman merkityksen ja jolloin alkoi maailman taloudellinen jako kansainvälisten monopolien kesken ja maailman alueellinen jako suurimpien kapitalististen maiden kesken oli suoritettu loppuun. Sodan synnytti imperialismi, jolle on luonteenomaista kaikkien ristiriitojen kärjistyminen. Imperialistinen sota vuorostaan kärjisti tavattomasti kaikkia imperialismille ominaisia ristiriitoja ja toi ne ilmi. Sota muodostui siten *kapitalismin yleisen kriisin* ilmentymäksi ja aluksi. Se sai aikaan useimmissa maissa vallankumouksellisen tilanteen (tilanteen). Imperialistinen sota joudutti kapitalismin kehitystä. V. I. Lenin todisti, että sodan aikana monopolistinen kapitalismi alkoi muuttua valtiomonopolistiseksi kapitalismiksi, monopolistit alistivat valtiovallan yhä täydellisemmin välikappaleekseen. Samalla sota rasitti työtekevien kaikkia voimia siinä määrin, että heidän oli valittava jompikumpi: joko menehdyttävä imperialismin vallan alla tai luovutettava johto proletariaatin käsiin siirtyäkseen sosialismiin.

2. On olemassa kolme vallankumoukselliselle tilanteelle luonteenomaista päätunnusmerkkiä: ensinnäkin se, että hallitsevat luokat eivät voi pitää enää herruutta entiseen tapaan. „Vallankumouksen alkamista varten”, V. I. Lenin kirjoitti, „ei tavallisesti riitä se, että ,pohjakerrokset eivät tahdo’, vaan sitä varten on välttämätöntä vielä se, että ,huippukerrokset eivät voi elää vanhaan tapaan” (Teokset, 21. osa, s. 204); toiseksi työtekevien joukkojen puutteenalaisuuden ja ahdinkotilan jyrkkä paheneminen pulan seurauksena; kolmanneksi laajojen kansankerrosten aktiivisina joukkoosiintymisinä ilmenevä tyytymättömyys hallitsevien luokkien menettelyä kohtaan.

Tällaisia ovat objektiiviset, ts. yksityisten henkilöiden, puolueiden, luokkien tahdosta riippumattomat edellytykset vallankumouksellisen tilanteen muodostumiseksi.

Vallankumoukseksi ei kuitenkaan kehity mikä tahansa val-
lankumouksellinen tilanne. Jotta vallankumouksellinen tilanne
kehittyisi vallankumoukseksi, täytyy objektiivisten edellytysten
lisäksi olla olemassa vielä subjektiivisia, nimittäin edistykselli-
simmän luokan on kyettävä ja oltava valmis nousemaan taiste-
luun hallitsevien luokkien kukistamiseksi. Ja siihen sitä valmis-
taa ja kasvattaa vallankumouksellisen marxilaisuuden kannalla
oleva työväenluokan puolue, kuten V. I. Lenin osoitti jo aikai-
semmissa tuotteissaan.

3. Sosialistista vallankumousta varten ei ole lainkaan tar-
peellista, että proletariaatti muodostuisi väestön enemmistöksi,
niin kuin kautskylaiset ovat jankanneet. Sosialistinen vallan-
kumous ei niin ikään ole kertatoimitus tai -ottelu. Se kestää
kokonaisen aikakauden, joka on luokkataistelua (taloudellista,
poliittista ja ideologista). V. I. Lenin opetti, että vallankumous
on oleva sarja taisteluja, joita kaikki sorretut ja tyytymättömät
luokat, ryhmät, väestöainekset, ennen muuta proletariaatti ja
sen liittolainen, talonpoikaisto, käyvät hallitsevia luokkia vastan-
taen, se on oleva puoliproletaarijoukkojen liikettä tilanherrojen
ja porvariston harjoittamaa sortoa, kansallista ja muunlaista
sortoa vastaan, se on oleva siirtomaakansojen kapinaa sekä
muunlaista joukkotaistelua. Proletariaatin tehtävänä on johtaa
kaikkia näitä taisteluja, saadakseen ne suuntautumaan samaan
tavoitteeseen, jona on imperialismin kukistaminen ja sosialisti-
sen vallankumouksen suorittaminen. „Se, joka odottaa ‚puhdasta‘
yhteiskunnallista vallankumousta”, kirjoitti V. I. Lenin, „ei tule
sitä *milloinkaan* näkemään. Hän on vain sanoissaan vallanku-
mouksmies, mutta ei ymmärrä todellista vallankumousta” (T e o k-
s e t, 22. o s a, s. 347).

4. Imperialismia vastaan suuntautuva kansallinen vapaus-
liike järkyttää sitä, kuluttaa sen voimia ja helpottaa siten kehity-
tyneempien maiden työläisten rynnistystä imperialismia vastan-
taen. Toisaalta taas työläisten vallankumouksellinen taistelu
turvaa sorrettujen kansakuntien kansallisen vapaustaistelun
menestyksen.

Vararikoon joutuneiden II Internationalen puolueiden johto-
miehet eivät tunnustaneet kansallista vapausliikettä sosialisti-
sen vallankumouksen elimelliseksi osaksi ja tuomitsivat niin
muodoin vallankumouksen kärsimään tappion. Trotskilaiset,
kuten kaikki muutkin keskustalaisainekset, väittivät, ettei impe-
rialismin aikakaudella voi olla kansallisia vapaussotia. Myös
Buharinin ja Pjatakovin mielestä kansalliset vapaussodat olivat
mahdottomia imperialismin oloissa, ja he vastustivat sellaista
ohjelmavaatimusta kuin kansakuntien itsemääräämisoikeus.

V. I. Lenin todisti, että jos kieltäydytään tunnustamasta
kansallisia vapaussotia imperialismin oloissa mahdollisiksi, niin
siten itse asiassa puolletaan imperialismia, hyväksytään se,
jätetään pois laskuista sellainen tärkeä vallankumouksen

reservi kuin sorrettujen kansojen taistelu imperialismia vastaan. V. I. Lenin kirjoitti v. 1916, että puolueen on „*kannatettava kaikkien* imperialisminvastaisten kansallisten liikkeiden käyttämistä sosialistisen vallankumouksen tarkoituksena hyväksi” (s a m a, s. 334).

5. Imperialismi on yleismaailmallinen järjestelmä. Näissä olosuhteissa vallankumouksen ei ole lainkaan välttämättömästi tapahduttava pisimmälle kehittyneessä kapitalistisessa maassa. Imperialismin ketju murretaan heikoimman renkaansa kohdalla, kun siihen ovat olemassa vastaavat objektiiviset ja subjektiiviset edellytykset — kun kapitalismi on saavuttanut tietyn kehitystason ja ovat olemassa proletariaatti ja proletariaatin puolue, jotka kykenevät asettumaan ei-proletaaristen joukkojen, ensi kädessä talonpoikaiston johtoon. Siellä, missä ristiriidat ovat ilmenneet kärkevimmin ja missä on olemassa taisteluvalmiita voimia, juuri siellä voi sosialistinen vallankumous tapahtua.

6. Imperialismi ja imperialistinen sota olivat luoneet uuden tilanteen. Siitä johtuen V. I. Lenin, pitäen lähtökohtanaan marxilaista teoriaa, tarkisti Marxin ja Engelsin väitteen, jonka mukaan sosialismi voi voittaa vain samanaikaisesti kaikissa tai useimmissa kapitalistisissa maissa ja jota kaikki marxilaiset olivat pitäneet ohjeenaan ennen sotaa. Tästä väitteestä seurasi, että sosialismi ei voi voittaa yhdessä erillisessä maassa. Tämä piti paikkansa *esi-imperialistisen* kapitalismin kaudella, jolloin kapitalismin kehitys tapahtui etenevässä suunnassa. Sosialistisen vallankumouksen menestys saattoi siihen aikaan olla varmaa ainoastaan siinä tapauksessa, että kaikkien tai useimpien kapitalististen maiden proletariaatti nousee samanaikaisesti vallankumoukseen pääoman herruutta vastaan. Tällainen katsantokanta ei vastannut imperialistisen kapitalismin aikakauden olosuhteita. Se oli vanhentunut, ja siitä oli luovuttava.

V. I. Lenin todisti imperialismin tutkimuksen perusteella, että kapitalismin taloudellisen ja poliittisen kehityksen epätasaisuus on käynyt imperialismin oloissa luonteeltaan erikoisen katastrofaaliseksi ja hyppäykselliseksi. Tämä on laki, jonka perusteella V. I. Lenin tuli johtopäätökseen, että imperialismin kaudella sosialismi ei voi voittaa samanaikaisesti kaikissa maissa ja että sosialismi voi voittaa aluksi yhdessä erillisessä maassa tai muutamassa maassa. V. I. Lenin esitti nämä mielipiteet artikkeleissaan „Euroopan Yhdysvallat -tunnuksesta” (v. 1915) ja „Proletaarisen vallankumouksen sotilaallinen ohjelma” (v. 1916).

„Taloudellisen ja poliittisen kehityksen epätasaisuus”, V. I. Lenin kirjoitti, „on kapitalismin ehdoton laki. Siitä seuraa, että sosialismin voitto on mahdollinen aluksi muutamassa tahi jopa yhdessäkin erillisessä kapitalistisessa maassa” (Teokset, 21. osa, s. 337).

Palatessaan tähän kysymykseen artikkelissaan „Proletaarisen vallankumouksen sotilaallinen ohjelma” V. I. Lenin tähdensi:

„Kapitalismin kehitys tapahtuu sangen epätasaisesti eri maissa. Eikä muuten voi ollakaan tavaratuotannon vallitessa. Tästä seuraa eittämätön johtopäätös: sosialismi ei voi voittaa samanaikaisesti *kaikissa* maissa. Se voittaa aluksi yhdessä maassa tai muutamissa maissa, mutta muut maat jäävät joksikin aikaa porvarillisiksi tai esiporvarillisiksi” (Teokset, 23. osa, s. 72).

7. Sosialistisessa vallankumouksessa voittanut proletariaatti pystyttää oman diktatuurinsa, jota ilman luokkien hävittäminen ja sosialismin rakentaminen ei ole ajateltavissa. Eri maissa saattaa taloudellisen kehityksen tasosta, luokkasuhteista ja historiallisista traditioista riippuen esiintyä tiettyä omalautuisuutta sosialismiin siirtymisen muodoissa.

„Kaikki kansakunnat tulevat sosialismiin, se on väistämätöntä, mutta kaikki eivät tule aivan samalla tavalla, kukin tuo omalautuisuutta demokratian tiettyyn muotoon, proletariaatin diktatuurin tiettyyn muunnokseen, yhteiskunnallisen elämän eri puolien sosialististen uudistusten tiettyyn vauhtiin”, kirjoitti V. I. Lenin (Teokset, 23. osa, s. 62).

Huomauttaen, että siirtyminen kapitalismista kommunismiin on poliittisilta muodoiltaan oleva tavattoman moninaista ja erilaista, V. I. Lenin korosti samalla, että olemukseltaan tämä siirtyminen on kaikissa muodoissaan oleva samaa — proletariaatin diktatuuria.

„Proletariaatin, ainoan loppuun saakka vallankumouksellisen luokan, diktatuuri”, V. I. Lenin kirjoitti, „on tarpeen, jotta voitaisiin kukistaa porvaristo ja torjua sen vastavallankumoukselliset yritykset” (sama, s. 61).

8. Sosialismin voitto yhdessä maassa herättää imperialisteissa pyrkimystä nujertaa sosialistinen valtio. Sen vuoksi proletariaatti joutuu puolustamaan sosialistista valtiota ase kädessä.

„Tämän”, kirjoitti V. I. Lenin „Proletaarisen vallankumouksen sotilaallisessa ohjelmassa” sosialismin voitosta yhdessä maassa, „täytyy johtaa paitsi hankauksiin myös siihen, että muiden maiden porvaristo on suoranaisesti pyrkivä murskaamaan sosialistisen valtion voitokkaan proletariaatin. Näissä tapauksissa olisi sota meidän puoleltamme laillinen ja oikeutettu” (sama, s. 72).

Leninin sosialistisesta vallankumouksesta esittämässä teoriassa on siis elimellisenä osana teesi sosialistisen valtion aseellisesta puolustuksesta, oikeutetuista sodista voittaneen

sosialismin puolustamiseksi — teesi, jonka välittömänä lähtökohtana on oppi sosialismin voiton mahdollisuudesta yhdessä maassa.

Tämä oli uusi teoreettinen suuntaohje, *uusi, Leninin oppi sosialistisesta vallankumouksesta*.

Leninin oppi sosialistisesta vallankumouksesta oli marxilaisuuden luovaa kehittämistä, niiden aatteiden syventämistä, joita Lenin oli esittänyt kirjassaan „Sosialidemokratian kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallankumouksessa” sekä muissa teoksissaan. V. I. Lenin otti opissaan huomioon uuden tilanteen, jonka imperialismi oli luonut, ja maailman proletariaatin vallankumoustaistelujen antamat uudet kokemukset.

Leninin oppi sosialistisesta vallankumouksesta antoi kaikkien maiden työväenluokalle selvän käsityksen vallankumouksen liikkeellepanevista voimista, sen voiton edellytyksistä ja sen kehityksen perspektiiveistä. Leninin sosialistisesta vallankumouksesta esittämän opin voima on siinä, että se innostaa työläisiä aloitteellisuuteen heidän taistellessaan kansallista porvaristoaan vastaan, osoittaa kaikkien maiden työväenluokalle tien pelastukseen imperialismiin aiheuttamista lukemattomista onnettomuuksista.

4. Helmikuun porvarillis-demokraattinen vallankumous. Työläisten ja sotilaiden edustajain neuvostojen perustaminen. Kaksoisvalta

Historian objektiivinen kulku todisti, että V. I. Lenin oli ollut oikeassa väittäessään sodan luoneen vallankumouksellisen tilanteen. Sota oli koetellut erikoisen raskaasti takapajuisia Venäjää, joka oli heikoin rengas imperialismiin yleismaailmallisessa ketjussa. Kaksi vuotta riitti murtamaan tsaristisen Venäjän voimat. Kaupungeissa alkoi v. 1916 nälänhätä. Sodankäyntiin ei riittänyt varoja. Tsaarivallan oli pakko ottaa melkein 8 miljardin ruplan arvosta ulkomaisia lainoja. Täten tsaarivallan riippuvaisuus englantilaisesta ja ranskalaisesta imperialismista paheni entisestään. Maa oli vaarassa menettää kansallisen itsenäisyytensä. Tilanherrat ja porvaristo turvautuivat ulkomaisiin imperialisteihin saadakseen niiltä tukea omaa kansaansa vastaan. Proletariaatin harteille lankesi vastuu maan pelastamisesta perikadolta ja ulkomaisten imperialistien puolisiirto-
maaksi joutumisen uhalta.

Bolševikkipuolue käsitti vallankumouksen olevan jo ovella. V. I. Lenin oli tehnyt jo v. 1915 artikkelissaan „Muutamia teesejä” syvällisen analyysin tulevasta vallankumouksesta. Hän osoitti, että tuleva vallankumous oli oleva luonteeltaan porvarillis-demokraattinen. Sen välittömänä tehtävänä oli edelleenkin tsaarivallan kukistaminen, maaorjuuden kaikkien ja kaikkinais-

ten jäännösten hävittäminen. Paljon muutoksia oli tapahtunut niinä kymmenenä vuotena, jotka olivat kuluneet vuosien 1905—1907 porvarillis-demokraattisesta vallankumouksesta. Maaseutuväestön luokittuminen oli syvällisempää, proletariaatti oli kasvanut ja vahvistunut, imperialistinen sota oli kärjistänyt maassa kaikkia ristiriitoja ja tuonut ne näkyviin. Historiallinen kehitys oli luonut olosuhteet, jotka olivat suotuisat siinä mielessä, että porvarillis-demokraattinen vallankumous saattoi kehittyä nopeammin sosialistiseksi. Venäjän toinen vallankumous erosi ensimmäisestä ennen kaikkea tässä suhteessa.

Maan työväenliike oli voimistunut jyrkästi. Vuonna 1916 oli 1.500 lakkoa. Niihin osallistui toista miljoonaa työläistä, ts. kaksi kertaa enemmän kuin edellisenä vuotena.

Työväenliikkeen vaikutuksesta myös sotilaiden keskuudessa puhkesi yhä useammin ja yhä laajemmassa mitassa levottomuuksia. Ei ollut harvinaista rintamalla, että kokonaiset rykmentit kieltäytyivät täyttämästä päällystön käskyjä. Tuhannet sotamiehet jättivät rintaman ja karkasivat sisämaahan katsoen paremmaksi kärsiä rangaistuksen karkuruudesta kuin kaatua sodassa vieraiden etujen puolesta. Veljeily lisääntyi monilla rintamanosilla.

Maaseudulla talonpojat alkoivat ottaa pakolla tilanherroilta viljaa ja maanviljelyskalustoa sekä usein myös polttaa heidän kartanoitaan, savustaa vihattuja aatelisherroja pois pesistään.

Sorretut kansakunnat alkoivat niin ikään liikehtiä. Vuoden 1916 puolivälissä puhkesi Keski-Aasiassa ja Kazakstanissa kapina, joka käsitti useita miljoonia ihmisiä. Vallankumouksellinen kriisi oli ilmeisesti kypsymässä.

Hallitsevat luokat, jotka vallankumouksen lähestyminen teki rauhattomiksi, ryhtyivät toimenpiteisiin ehkäistäkseen vallankumouksen kehittymisen. Tsaarin hallitus päätti hajottaa Valtakunnanduuman ja luovuttaa vallan sotilasdiktatorille. Voidakseen vapaammin taistella vallankumousta vastaan tsaarin hallitus aloitti Saksan kanssa salaiset neuvottelut sodan lopettamisesta erillisrauhaan.

Saksan kanssa alkaneet rauhanvalmistelut huolestuttivat Ententen maiden imperialisteja samoin kuin venäläisiä imperiaalistejakin. Ententen maat pelkäsivät menettävänsä Venäjän armeijan avun, kun taas Venäjän porvaristo pelkäsi taskuihinsa virtaavien liikevoittojen loppumista ja imperialististen suunnitelmiansa raukenemista. Englannin, Ranskan ja Amerikan imperialistien tukema Venäjän porvaristo päätti puolestaan ehkäistä vallankumouksen hallitsijanvaihdoksella. Sen aikomuksena oli vangita Nikolai II, pakottaa hänet luopumaan kruunusta alaikäisen poikansa hyväksi ja asettaa tsaarin veli suuriruhtinas Mihail holhoojahallitsijaksi.

Molemmat salaliitot suuntautuivat vallankumousta vastaan, mutta ne eivät voineet estää sitä. Lakkoaalto kasvoi päivä

päivältä. Tammikuussa 1917 oli lakossa 250 tuhatta, mutta helmikuussa enemmän kuin 400 tuhatta työläistä. Tilanne kiristyi äärimmäisen kärkeväksi. Mikä tahansa suurlakko saattoi paisua vallankumoukseksi.

Erikoinen jännittynyt tilanne syntyi pääkaupungissa. Putilovin tehtaan eräessä työpajassa puhkesi helmikuun 17. päivänä lakko. Tehtaan johto päätti sulkea tuotantolaitoksen helmikuun 22. päivänä. Seuraavana päivänä, helmikuun 23. pnä työtätekevät viettivät Kansainvälistä työläisnaisen päivää (Kansainvälistä naistenpäivää). Bolševikkien Pietarin komitea kehotti työläisiä julistamaan tuon päivän merkeissä poliittisen lakon. Putilovin työläiset järjestivät mielenosoituskulkeuden ja marssivat keskikaupungille. Matkan varrella heihin yhtyi toisten tehtaiden työläisiä. Melkein 90 tuhatta työläistä 50 eri teollisuuslaitoksessa oli lakossa sinä päivänä. Mielenosoitukseen osallistui elintarvikkeita jonottaneita naisia. Ilmestyi julisteita, joissa vaadittiin: „Leipää!”, „Alas sota!”, „Alas itsevaltius!”

Seuraavana päivänä mielenosoitukset uusiutuivat entistä voimakkaampina. Pääkaupungissa oli lakossa noin 200 tuhatta työläistä. Bolševikit päättivät jatkaa lakkoa, laajentaa sen yleislakoksi ja edelleen kapinaksi. Helmikuun 25. päivänä alkoi yleislakko. Syntyi yhteenottoja poliisin kanssa. Oli kaatuneita ja haavoittuneita. Tsaarin viranomaiset pelkäsivät tapahtumien kehittyvän pitemmälle ja pyysivät siitä syystä apuvoimia rintamalta. Nikolai II sähköitti Päämajasta (sotavoimien ylipäällikön esikunnasta) suoraan lennätinyhteyttä käyttäen: „Käsken huomispäivän kuluessa tekemään lopun mellakoista pääkaupungissa...” Helmikuun 26. pn vastaisena yönä ohrana suoritti joukkovangitsemisia työväenkorsteleissa. Sen onnistui pidättää viisi bolševikkien Pietarin komitean jäsentä.

Helmikuun 26. pnä aamulla työläiset siirtyivät bolševikkien kehotusta noudattaen poliittisesta lakosta kapinaan. He riisuiivat aseista poliisivoimia ja aseistautuivat itse. Poliisi avasi tulen mielenosoittajia vastaan. Yksistään Znamenskaja-torilla sai surmansa lähes 40 henkeä.

Vallankumoustapahtumien vaikutuksesta sotilaat alkoivat horjua. Pietarin komitea kääntyi heidän puoleensa kehottaen yhtymään vallankumoukseen. „...vain työväenluokan ja vallankumouksellisen armeijan veljellinen liitto”, sanottiin lentolehtisessä, „tuo vapautuksen orjuutetulle kansalle ja tekee lopun mielettömästä veljesveren vuodatuksesta.” Pietarin reservijoukoissa oli paljon pääkaupungin työläisiä, jotka olivat yhä yhteydessä entisiin työpaikkoihinsa. Työläiset kävivät salaa kasarmeissa kehittämässä sotamiehiä tukemaan vallankumousta. Yksi Pavlovskin rykmentin komppanioista kieltäytyi kohottamasta aseitaan kansaa vastaan.

Seuraavana päivänä, helmikuun 27. pnä, koko kaupunki joutti kapinan valtaan. Kapinalliset työläiset valtasivat arsenaalin

ja aseistautuivat. Sotilaat alkoivat siirtyä vallankumouksen puolelle. Iltaan mennessä oli enemmän kuin 60 tuhatta varuskunnan sotilasta siirtynyt kumouksellisen kansan puolelle. Siten syntyi työläisten ja sotilasmantteliin puettujen talonpoikien liitto. Vankilat vallattiin ja poliittiset vangit vapautettiin. Puolueen Keskuskomitean byroo antoi manifestin, missä kehoitettiin tekemään loppu tsaarivallasta ja muodostamaan väliaikainen vallankumoushallitus, joka julistaisi demokraattisen tasavallan, säätäisi kahdeksan tunnin työajan, konfiskoisi tilanherrojen maat talonpoikien hyväksi ja toimisi yhdessä koko maailman työläisten kanssa imperialistisen sodan lopettamiseksi viivytelemättä.

Bolševikkipuolue oli ainoa puolue, joka esitti kansalle vallankumouksellisen toimintaohjelman ja kutsui joukkoja murskaamaan lopullisesti tsaarivallan. Romanovien monarkia luhistui bolševikkien innoittamien kansanjoukkojen iskuista.

Kapinan voiton päivänä bolševikit kehottivat työläisiä muodostamaan Työläisten edustajien neuvostoja. He kirjoittivat lentolehtisessä:

„Voittaaksemme meidän on järjestäydyttävä, meillä on oltava liikettä johtava keskus.

Ryhtykää viipymättä valitsemaan työpaikoilla tehtaiden lakkokomiteoita. Niiden edustajat muodostavat *Työläisten Edustajien Neuvoston*, joka on oleva järjestävänä voimana liikkeessä ja muodostava Väliaikaisen vallankumoushallituksen”.

Helmikuun 27. pn illalla saapuivat Taurian palatsiin ensimmäiset työpaikoilla ja sotaväen joukko-osastoissa valitut edustajat. Pietarin kaduilla ja toreilla alkanut työläisten ja sotilaiden taistelunveljeys johti yhteisen vallankumousjärjestön, Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvoston, perustamiseen erotukseksi vuoden 1905 vallankumouksesta, jolloin oli eri Neuvostot.

Pietarin voitokasta kapinaa seurasi vallankumouksellinen mullistus kaikkialla maassa. Kaikissa kuvernementeissa ja useimmissa ujestikaupungeissa valittiin Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostot. Monilla teollisuusseuduilla, kuten Keskiellä teollisuusalueella, Uralilla ja Donbassilla Neuvostot saattoivat ilmoitusjärjestyksessä voimaan kahdeksan tunnin työajan, hajottivat poliisilaitoksen ja perustivat Punaisen kaartin suojelemaan tuofantolaitoksia ja puolustamaan vallankumousta, erottivat virasta tsaarivallan aikaiset tuomarit ja valitsivat tilalle uusia tuomareita, kansantuomareita. Neuvostot syrjäyttivät monissa tehtaissa johdon, mikäli se oli harjoittanut erikoisen hillitöntä työväen riistoa ja asetti ne työväen valvontaan. Varuskunnat alistuivat Neuvostojen käskyvaltaan. Mutta myös siellä, missä ei ollut teollisuutta, Neuvostot toimivat esivaltana, taistelivat elintarvikepulan aiheuttamia vaikeuksia vastaan, tukivat

työläisiä näiden ja työnantajien välisissä selkkauksissa. Työläisten ja talonpoikien liiton eliminä Neuvostot olivat kapinan johtoelimiä, vallankumouksessa voittaneiden työläisten ja talonpoikien vallan elimiä.

Mutta proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattista diktatuuria olennoivan Neuvoston rinnalle syntyi Väliaikainen hallitus, joka edusti porvariston diktatuuria. Saatuaan ensimmäiset tiedot vallankumouksen voitosta pääkaupungissa Valtakunnanduuma päätti valita Väliaikaisen komitean, jolle se antoi tehtäväksi „palauttaa järjestys” kaupunkiin. Komitea ei aikonut ensinkään ottaa valtaa käsiinsä. Ensi työkseen komitea lähetti rintamalle Nikolai II:n puheille edustajiston taituttakseen hänet luopumaan kruunusta poikansa hyväksi. Tätä vaatimusta tukivat kaikkien rintamien komentajat, jotka ilmoittivat Nikolai II:lle, etteivät he voi mennä takuuseen armeijasta. Tsaari allekirjoitti manifestin, jossa ilmoitti luovuttavansa sekä omasta että poikansa puolesta vallan veljelleen Mihailille.

Porvaristo ei onnistunut säilyttämään monarkiaa. Valtakysymystä ei ratkaistu Valtakunnanduuman seinien sisällä, vaan sen ratkaisivat kapinaan nousseet työläiset ja sotamiehet. Kumouksellisten kansanjoukkojen keskuudessa nousi suuttumuksen myrsky, kun Valtakunnanduuman Väliaikaisen komitean jäsen kadetti Miljukov puolsi eräässä kansankokouksessa monarkian säilyttämistä. Porvaristo päätti ottaa vallan käsiinsä estääkseen vallankumouksen kehittymästä pitemmälle.

Valtakunnanduuman Väliaikainen komitea päätti ryhtyä neuvotteluihin Pietarin Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvoston kanssa. Neuvostossa ja varsinkin sen puhemiehistössä eserrät ja menševikit olivat enemmistönä. Koska eserrät ja menševikit pelkäsivät vallankumouksen kehittymistä aivan yhtä suuresti kuin porvarillisetkin puolueet, he olivat niin ikään kiireissään lopettamaan kansan vallankumouksellisen taistelun mahdollisimman lyhyeen. Käsittelemättä asiaa Neuvoston istunnossa eserräläiset ja menševistiset johtomiehet päättivät salakähmäisesti omissa keskuudessaan antaa kannatuksensa Valtakunnanduuman Väliaikaisen komitean suunnittelemaalle porvarilliselle hallitukselle. Eserrät ja menševikit varoivat kuitenkin menemästä avoimesti mukaan tähän hallitukseen, etteivät olisi kadottaneet joukkojen luottamusta.

Maaliskuun 2. p:nä muodostettiin edellä mainitun sopimuksen nojalla porvarillinen Väliaikainen hallitus, jonka johtoon tuli ruhtinas G. J. Lvov. Useimmat ministereistä kuuluivat joko loka-kuulaisten tai kadettien puolueeseen. Hallituksen tuli lisäksi trudovikki Kerenski, joka ei ollut kenenkään valtuuttama, mutta jonka porvaristo otti mukaan joukkojen petkuttamiseksi, „demokratian panttivankina”, kuten porvarilehdet kirjoittivat. Maa-seudulla kansa oli pannut viralta kuvernöörit ja ispravnikat (ujestien poliisipäälliköt). Väliaikainen hallitus nimitti heidän

tilalleen entisten, tsaarivallan aikaisten lakien mukaisesti valittuja semstovhallitusten puheenjohtajia sekä omia komissaarejaan, jotka olivat järjestään kadetteja tahi lokakuulaisia. Hallitus pyrki säilyttämään mahdollisimman suuren osan vanhasta valtiokoneistosta.

Maassa syntyi siten *kaksoisvalta*: Väliaikainen hallitus ynnä Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvosto. Neuvoston johdossa olleet eserrät ja menševikit luovuttivat vapaaehtoisesti vallan porvaristolle sitoutuen tukemaan porvarillista Väliaikaista hallitusta. Syntyi poikkeuksellisen omalaatuinen *kahden diktatuurin, nimittäin porvariston diktatuurin sekä työläisten ja talonpoikien vallankumouksellisen-demokraattisen diktatuurin* yhteenpunoutuma.

Valtiovallan joutuminen porvariston käsiin johtui useista seikoista.

Helmikuun vallankumous oli jyrkkä käänne tsaarivallan laittomuuksista ja terrorista laajaan poliittiseen vapauteen. Kymmenet miljoonat ihmiset, jotka siihen saakka olivat pysyneet syrjässä politiikasta ja olivat täysin kokemattomia tällä alalla, alkoivat äkkiä osallistua poliittiseen toimintaan. Venäjän kaltaisessa pikkuporvarillisessa maassa tämän joukon pääosan muodosti pikkuporvaristo, joka horjui porvariston ja proletariaatin välillä. Tämä seikka vaikutti ratkaisevasti laajoihin työväenpiireihin.

„Jättiläismäisen aallon lailla”, kirjoitti V. I. Lenin, „pikkuporvaristo on peittänyt kaiken, tukahduttanut tietoisien proletariaatin niin monilukuisuutensa voimalla kuin aatteellisestikin, ts. tartuttanut ja levittänyt laajoihin työläispiireihin pikkuporvarillisia käsityksiä politiikasta” (Teokset, 24. osa, ss. 45—46).

Tämä aaltona noussut pikkuporvaristo saneli vuorostaan useimpien Neuvostojen kokoonpanon, antoi määräysvallan niissä pikkuporvarillisten puolueiden edustajille. Eserrät ja menševikit saivat Neuvostoissa tilapäisesti ylivallan sen johdosta, että miljoonaiset pikkuporvariston joukot olivat astuneet poliittiselle areenalle. Tämä selittää sen, miksi voittaneet työläiset ja talonpojat, ts. Neuvostot, luovuttivat vapaaehtoisesti vallan porvariston edustajille.

Sillä aikaa kun bolševikit taistelivat joukkojen eturinnassa tsaarivaltaa vastaan, eserrät ja menševikit kiiruhtivat käyttämään hyväksi kansan voittoa ja nousemaan vallankumousaallon harjalla johtopaikoille.

Toisena porvariston vallankaappauksen mahdollistavana syynä oli se, että proletariaatti ja talonpoikaisto eivät olleet kyllin järjestyneitä eivätkä kyllin tietoisia. Tsaarivallan vainotienpiteet olivat kohdistuneet raskaimpina työväenjärjestöihin.

Suurin osa bolševikkipuolueen johtajista oli vankiloissa, karkotettuna tai maanpaossa. V. I. Leninin oli pakko asua ulkomailla. Hänen oli hyvin vaikea pitää yhteyttä Venäjälle. Sitä vastoin porvariston poliittiset järjestöt eivät olleet joutuneet vainon kohteeksi. Porvaristo oli voimistunut sodan aikana sekä taloudellisesti että poliittisesti. Se oli järjestynyt siihen aikaan paremmin kuin kansanjoukot. Proletariaatin järjestyneisyys oli tsaarivallan vainotoimenpiteiden takia heikompi. Proletariaatin poliittisesti kypsynein osa oli kutsuttu armeijaan, ja se oli osittain tuhoutunut sodassa. Teollisuuslaitoksiin oli sotapalvelukseen kutsuttujen tilalle tullut maaseudulta uutta väkeä, jonka uudelleenkasvattaminen vaati aikaa.

Myös ulkomaisten kapitalistien antamalla avulla oli osuutensa porvariston voitolle pääsyssä.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vuosien 1914—1918 imperialistinen maailmansota johtui imperialismin ristiriidoista. Sen puhkeaminen oli tulos kapitalismin epätasaisesta kehityksestä ja siitä, että monopolistit kävivät taistelua maailman uudelleenjakamiseksi ja pyrkivät tukahduttamaan vallankumouksellisen liikkeen.

Sota muodostui kokeeksi kaikille II Internationalen puolueille. Sosialioportunismi kehittyi sodan aikana sosiališovinisiksi. Useimmat II Internationalen puolueet pettivät sosialismin asian, asettuivat imperialismin puolelle ja ovat siten vastuussa ihmiskunnalle verisen sodan hirvittävästä seurauksista. II Internationale kärsi vararikon. Vain bolševikkipuolue osoitti esikuvallista uskollisuutta sosialismin asialle ja näytti esimerkkiä, miten on tehtävä vallankumouksellista työtä joukkojen keskuudessa, valmistettava joukkoja, mm. armeijaa, vallankumoukseen. Vain bolševikkipuolue antoi oikeat taistelutunnukset, joissa kutsuttiin vastustamaan imperialistista sotaa ja kehoitettiin jokaisen sotaakäyvän maan työväenluokkaa kukistamaan oman maansa porvarillinen hallitus. Puolue kehitti marxilaisuutta, sitä rikastutti V. I. Leninin oppi imperialismista, oppi sosialismin voiton mahdollisuudesta yhdessä erillisessä maassa.

Sota tuotti kansoille mittaamattomia kärsimyksiä. Sodassa kaatui 10 miljoonaa ja haavoittui 20 miljoonaa ihmistä. Sota syvensi imperialismin kaikkia ristiriitoja. Se oli kapitalismin yleisen kriisin näkyvä ilmaus. Sota näytti silmännähtävästi, mihin imperialismiin herruus johtaa. Se kiihdytti kapitalismin kehitystä ja monopolistisen kapitalismin kehittymistä valtiomonopolistiseksi. Siten se kypsytti vallankumouksen objektiivisiä edellytyksiä. V. I. Lenin kirjoitti, että sota oli vallankumouksen kaikkivoipa „regissööri”.

Helmikuun porvarillis-demokraattinen vallankumous todisti, että V. I. Leninin kehittelemät puolueen tunnukset olivat oikeita. Tämä vallankumous oli alkuna imperialistisen sodan muuttumiselle kansalaissodaksi. Vallankumous osoitti, että puolue oli ollut oikeassa asettuessaan oman maan hallituksen tappion kannalle. Tsaarivallan tappio helpotti kansanjoukkojen vallankumousliikettä, ja ne kukistivat itsevaltiuden. Vallankumous todisti, että bolševikkien järjestöllinen eroaminen menševikeistä ja menševikkien erottaminen puolueesta oli ollut oikeaa ja oikea-aikaista.

Helmikuun vallankumouksessa kansanjoukot loivat Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostot, jotka olivat proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisen-demokraattisen diktatuurin elimiä. Mutta menševikit ja eserrät, jotka olivat enemmistönä useimmissa Neuvostoissa, pettivät työläisten sekä talonpoikien edut ja luovuttivat valtiovallan Väliaikaiselle hallitukselle, joka oli porvariston diktatuurin elin. Maassa muodostui kaksoisvalta. Puolueen tehtävänä oli saada siirretyksi kaikki valta Neuvostoille.

Helmikuun porvarillis-demokraattinen vallankumous ratkaisi puolueen lähimmän tehtävän — kukisti tsaarivallan — ja mahdollisti kapitalismin hävittämisen ja sosialismin pystyttämisen.

VII LUKU

PUOLUE LOKAKUUN SUUREN SOSIALISTISEN VALLANKUMOUKSEN INNOITAJANA JA VOITON JÄRJESTÄJÄNÄ (maalis- — lokakuu 1917)

1. Maan ulko- ja sisäpoliittinen tilanne tsarismien kukistamisen jälkeen. Puolueen legalisoituminen

Vuoden 1917 helmikuun vallankumous aiheutti muutoksen Venäjän ulkopoliittisessa asemassa. Koko maailman työtätekevät tervehtivät riemuiten Venäjän työväenluokkaa, joka ensimmäisenä oli kohottanut kapinalipun imperialistisen sodan vuosina. Venäjän vallankumouksen vaikutuksesta työväenliike ja sodanvastainen liike voimistui muissa maissa, varsinkin sotaa käyvissä maissa.

Sitä vastoin kummankin imperialistisen liittouman — Ententen sekä Saksan ja tämän liittolaismaiden — hallitsevissa luokissa vallankumous aiheutti mitä syvintä huolestusta. Imperialistit pelkäsivät Venäjän vallankumouksen voivan vaikuttaa esimerkkinä koko maailman työtätekeviin. Eivätkä he erehtyneetkään tässä suhteessa.

Sotivien maiden asema ei ollut yhtäläinen. Saksa oli saavuttanut suurta menestystä rintamalla, mutta se oli jännittänyt voimansa äärimmilleen; teollisuus pystyi hädin tuskin tyydyttämään rintaman tarpeet ja kansa näki nälkää. Sodan jatkuminen kahdella rintamalla — toisaalta Englantia ja Ranskaa ja toisaalta Venäjää vastaan — uhkasi muodostua Saksan täydelliseksi tappioksi. Saksan ja sen liittolaismaiden hallitukset päättivät käyttää hyväksi Venäjän vallankumousta pakottaakseen Venäjän erillisrauhaan ja suunnataksaan sitten kaikki voimansa Ententeä vastaan. Peläten vallankumouksen syvenemisen johtavan Venäjän porvarillisen hallituksen kukistumiseen ja siten vallankumouksellisen liikkeen voimistumiseen koko maailmassa Saksan vallanpitäjät tahtoivat solmia rauhan Väliaikaisen hallituksen kanssa.

Englannin ja Ranskan asema oli jonkin verran parempi kuin Saksan ja tämän liittolaismaiden asema. Pitäen silmällä omia

imperialistisia tarkoituksiperiään Entente-valtioiden puolelle asetui huhtikuussa 1917 Amerikan Yhdysvallat valtavine teollisine voimineen. Mutta Entente pelkäsi, että vallankumouksen kehittyminen vaikuttaa työväenliikkeeseen Entente-maiden selustassa, johtaa Venäjän eroamiseen sodasta ja Saksan voittaminen käy siten vaikeammaksi. Ententen imperialistit ottivat tehtäväkseen tukea Väli aikaista hallitusta ja pakottaa Venäjän jatkamaan sotaa. Samalla USA:n, Englannin ja Ranskan imperialistit suunnittelivat voivansa käyttää hyväksi Venäjän heikkenemistä sodassa saattaakseen maan entistä suurempaan taloudelliseen riippuvaisuuteen ja Venäjän kansat entistä enemmän kapitalistien riistettäväksi.

Kaikkien sotivien maiden porvaristo yritti siis auttaa Väli aikaista hallitusta tukahduttamaan Venäjän vallankumouksen ja estää siten vallankumouksen puhkeamisen selustassaan.

Suoritettuaan vallankumouksen Venäjän työtätekevät toivoivat saavansa rauhan, maata, leipää ja vapauden. Mutta porvarillinen hallitus ei edes aikonut lopettaa sotaa, vaan halusi päinvastoin käyttää vallankumousta hyväksi toteuttaakseen anastussuunnitelmansa. Väli aikainen hallitus ilmoitti pitävänsä kiinni entisistä tsaarin sopimuksista, jotka sitoivat Venäjän Entente-maihin. Porvaristo toivoi, että sodan jatkaminen auttaa tekemään lopun kaksoisvallasta maassa ja kaikki valta siirtyy sen käsiin. Siitä syystä porvariston tunnuksena oli „Sota voittoisaan loppuun!”

Väli aikainen hallitus ei halunnut ratkaista myöskään agraari kysymystä. Maan luovuttaminen talonpojille ei olisi loukannut ainoastaan tilanherrojen, vaan myös kapitalistien omistusoikeutta, sillä tilanherrojen maat oli suurelta osaltaan pantattu kapitalistien pankeille. Tilanherrojen maiden konfiskoiminen olisi merkinnyt pankeille monien miljardien pääomien menetystä. Koska Väli aikainen hallitus ei rohjennut ilmoittaa avoimesti olevansa haluton antamaan maata talonpojille, se petti näitä siten, että lykkäsi kysymyksen ratkaisemisen Perustavan kokouksen kokoontumiseen saakka ja tukahdutti kaikki talonpoikien yritykset ottaa tilanherrojen maat haltuunsa.

Porvaristo ei ajatellutkaan parantaa työtätekevien asemaa. Päästyään valtaan se ryhtyi kaikkiin toimenpiteisiin suurentaakseen tulojaan. Porvarillinen hallitus kumosi kaikki sellaiset entiset lait, jotka haittasivat pankkien kehitystä, osakeyhtiöiden perustamista, monopoliyhtymien kehittymistä. Vapaat kädet saanut porvaristo alkoi kasata sellaisia liikevoittoja, jotka olivat paljon suurempia kuin sen entiset tsaarivallan aikaiset skandaalimaiset voittotulot.

Väli aikainen hallitus ei aikonut tehdä loppua kansallisuussorosta. Koska se oli luonteeltaan imperialistinen, se jatkoi kansallisuuskysymyksessä tsaarin siirtomaapolitiikkaa. Koko paikallinen sortokoneisto pysyi muuttumattomana.

Väliaikainen hallitus ei voinut kuitenkaan vallankumouksen aikana ryhtyä avoimeen taisteluun Neuvostoja vastaan, joiden puolella olivat joukot. Se aloitti peitellyn kamppailun vallankumouksellista joukkoliikettä vastaan yrittäen voittaa aikaa saadakseen koottua voimansa avointa esiintymistä varten.

Taistelussa yksinvaltansa puolesta porvaristo toivoi saavansa tukea eserriltä ja menševikeiltä, joiden mielestä vallankumous oli viety loppuun ja sen päämäärä saavutettu, kun kerran tsarismi oli kukistettu ja porvaristo vallassa. Heidän mielestään ei voinut olla puhettakaan vallankumouksen edelleen kehittämisestä, siirtymisestä sosialistiseen vallankumoukseen. Eserrät ja menševikit vakuuttivat kansalle, että vallankumouksen voitto oli muuttanut sodan luonnetta, että sota oli lakannut olemasta imperialistista, ja he kehottivat kansaa puolustamaan porvarillista isänmaata. He pettivät kansaa sanomalla itseään „vallankumoukselliseksi puolustuskantalaisiksi”. Suuri osa kansanjoukoista, jotka vasta hiljattain olivat päässeet osallistumaan poliittiseen elämään, ei huomannut heti petosta ja uskoi eserrien ja menševikkien puheita.

V. I. Lenin teki jyrkän eron joukkojen, miljoonien talonpoikien ja työläisten, „puolustuskantaisen” mielialan ja menševikki- ja eserräpuolueiden puolustuskantaisuuden välillä. Työläisille ja työätekeville talonpojille ei ollut mitään etua sodasta. Joukkojen „puolustuskantaiset” mielialat johtuivat, kuten V. I. Lenin sanoi, niiden vilpittömästä erehdyksestä. Toisin oli eserrien ja menševikkien laita. Heidän puolustuskantaisuutensa perustana oli se, että tietty osa heidän edustamastaan pikkuporvaristosta oli kiinnostunut saamaan osan niistä ylivoitoista, joita sota ja sorrettujen kansojen ryövääminen tuotti kapitalisteille.

Eserrät ja menševikit yrittivät naamioida petturimaista porvariston puolelle siirtymistään lupaamalla saattaa Väliaikaisen hallituksen toiminnan valvonnan alaiseksi. He esittivät kaavan „sikäli — mikäli”: mikäli hallitus muka ratkoo vallankumouksen tehtäviä, sikäli sitä on tuettava; jos taas hallitus yrittää kääntyä takaisinpäin, palata entiseen järjestykseen, sitä on arvosteltava, mutta sitä ei saa missään tapauksessa kukistaa. Tämä oli joukkojen pettämistä, sillä eihän voida valvoa, jollei ole valtaa. Sellainen valvonta oli todellisuudessa samaa kuin sopia porvarillisen hallituksen kanssa, luottaa siihen ja tukea sitä.

Eserrät ja menševikit samoin kuin porvarillinen Väliaikainen hallituskin suostuttelivat kansaa odottamaan, kunnes Perustava kokous ratkaisisi rauhaa, maata ja leipää koskevat kysymykset, mutta samalla he eivät kuitenkaan pitäneet kiirettä sen koolle kutumisessa. Eserrä- ja menševikkipuolueet muuttuivat puolueiksi, jotka julkisesti hieroivat sovintoa porvariston kanssa. Ne ottivat tehtäväkseen kapitalistisen järjestelmän säilyttämisen ja lujittamisen.

Bolševikkipuolue legalisoitui. Ensimmäisen kerran perustamisajasta alkaen se sai mahdollisuuden toimia julkisesti ja vapaasti. Maaliskuun 5. pnä ilmestyi „Pravda” lehden, bolševikkipuolueen Keskuskomitean ja Pietarin komitean äänenkannattajan, 1. numero.

Aseenaan leniniläinen sosialistisen vallankumouksen teoria puolue kävi taistelua helmikuun päivinä saavutetun voiton varmistamiseksi, vallankumouksen syventämiseksi. Puolue kehotti olemaan luottamatta porvarilliseen Väliaikaiseen hallitukseen. Maaliskuun 4. pnä Keskuskomitean byroo hyväksyi päätöslauselman kaikkea sellaista menettelyä vastaan, jonka tarkoituksena on sopia suurporvariston ja aateliston edustajista muodostetun hallituksen kanssa. Puolue osoitti valheelliseksi eserrien ja menševikkien tunnuksen hallituksen valvomisesta. „Väliaikaisen hallituksen valvominenko?”, kirjoitti „Pravda” maaliskuun 9. pnä 1917. „Mitä hyötyä siitä on heille? (ts. työläisille). Onhan ilmeistä, ettei porvaristo voi edes työläisten valvomanakaan ottaa suoritettavakseen proletariaatin ohjelmia, joten työläisillä ei ole varaa luottaa siihen, että he voisivat kyntää vieraalla vasikalla niin kuin porvaristo, vaan heidän itsensä on toimitava”.

Bolševikkipuolue kävi taistelua rauhan puolesta sotaa vastaan, joka pysyi imperialistisena uudenkin hallituksen aikana. Bolševikit kehottivat työläisiä jatkamaan vallankumousta, muodostamaan työväenkaartin. „Proletariaatin tulee muistaa”, „Pravda” kirjoitti, „että se voi vain ase kädessä varmistaa voittonsa ja saattaa vallankumouksen päätökseen”.

Puoluekomiteat reorganisoitiin demokraattisen sentralismin pohjalla. Saatettiin voimaan valinnallisuus kaikkiin puolue-elimiin nähden alkaen alimmista ja aina ylimpiin saakka. Bolševistisia lehtiä alettiin julkaista Moskovassa ja muilla teollisuusseuduilla. Tsaarivallan viranomaisten vangitsemat bolševikit päästettiin vankiloista vapauteen. Karkotuspaikoilta, vankiloista ja maanpaosta palasivat puolueen Keskuskomitean jäsenet ja huomattavat toimihenkilöt — F. E. Dzierżyński, P. A. Džaparidze, J. M. Jaroslavski, V. V. Kuibyšev, G. K. Ordžonikidze, J. M. Sverdlov, J. V. Stalin, S. G. Šaumjan, Valtakunnanduuman edustajat G. I. Petrovski, M. K. Muranov, A. J. Badajev ym.

Tsarismin kukistaminen oli maan historiassa tietyn ajanjakson loppuna ja toisen ajanjakson alkuna. Uusi tilanne vaatii puolueelta myös uusia suuntaviivoja, uutta strategista suunnitelmaa, toisenlaista taktiikkaa ja toisia tunnuksia. Näiden kysymysten ratkaisutavan osoitti V. I. Lenin. Jo vallankumouksen ensimmäisinä päivinä hän kirjoitti maanpakolaisuudessa ulkomailla artikkeleja, joille hän antoi nimen „Kirjeitä kaukaa” ja joissa hän osoitti, mitä linjaa puolueen tulee noudattaa helmikuun vallankumouksen jälkeen. V. I. Lenin kirjoitti, että

vallankumous ei ole vielä loppunut, vaan on päättynyt vasta sen ensimmäinen vaihe, että työläisten tulee osoittaa sankaruutta ja saada voitto vallankumouksen toisessa vaiheessa. V. I. Lenin esitti tehtäväksi työväenmiliisin eli työläisnostoväen muodostamisen, jottei annettaisi porvariston hallitukselle mahdollisuutta palauttaa ennalleen poliisia ja pelastaa monarkiaa. V. I. Lenin vaati noudattamaan seuraavanlaista taktiikkaa, jonka hän esitti Venäjän bolševikeille erikoisessa sähkössä:

„...täydellinen epäluottamus uutta hallitusta kohtaan, ei mitään kannatusta sille, Kerenskiä epäilemme erikoisesti, proletariaatin aseistaminen on ainoa tae, viipymättömät Pietarin duuman vaalit, ei mitään lähentymistä muihin puolueisiin” (Teokset, 23. osa, s. 301).

Erikoisen ankarasti V. I. Lenin ruoski kaikkia, joiden pyrkimyksenä oli yhdistyminen menševikkien kanssa. Yhdistymismielialat, joskin niitä esiintyi vain pienessä osassa puoluejärjestöjä, muodostuivat vakavaksi vaaraksi vallankumoustaistelun kehitykselle.

Bolševikit aloittivat laajaperäisen toiminnan joukkojen keskuudessa.

Puolue kiinnitti päähuomion yhteiskunnan johtavan voiman — proletariaatin — järjestämiseen ja yhteenliittämiseen. Bolševikit kehittivät muodostamaan kaikkialla Venäjällä Neuvostoja ja olivat aktiivisesti mukana järjestämässä Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostoja, komiteoita armeijassa, talonpoikaisjärjestöjä maaseudulla. Monissa Pietarin, Moskovan, Uralin, Donbassin ja muiden teollisuusalueiden tuotantolaitoksissa bolševikit perustivat työläisistä Punaisen kaartin osastoja — vallankumouksen taisteluyksiköjä.

Puolue kehotti muodostamaan ammattiyhdistyksiä mahdollisimman suuren työläismäärän yhdistävinä joukkojärjestöinä. Bolševikit pyrkivät siihen, että ammattiyhdistykset toimisivat kiinteässä yhteydessä puolueen, proletariaatin aatteellisen ja poliittisen johtajan, kanssa.

Bolševikkien aloitteesta muodostetut tehdaskomiteat yhdistivät tuotantolaitosten kaikkia työläisiä riippumatta siitä, mihin ammattiyhdistykseen he kuuluivat (silloin tuotantolaitoksissa oli useita ammattiyhdistyksiä: esimerkiksi metallimiehillä oli oma ammattiyhdistyksensä, kirvesmiehet kuuluivat puutyöntekijäin ammattiyhdistykseen jne.). Pietarissa, Moskovassa ja muissa kaupungeissa ja piireissä tehdaskomiteat toimivat vallankumouksen alustien bolševikkipuolueen johdolla.

Jo heti vallankumouksen ensimmäisinä päivinä Keskuskomitean ja Pietarin komitean yhteyteen oli muodostettu armeijan keskuudessa suoritettavan poliittisen kasvatustyön johtoa varten Sotilasjärjestö, jonka johdossa oli N. I. Podvoiski.

Alkoi laaja toiminta naisten keskuudessa. Alettiin julkaista uudelleen bolševistista „Rabotnitsa”-nimistä aikakausjulkaisua. Nuorison keskuudessa alettiin perustaa nuorisojärjestöjä.

Puolue noudatti uskollisesti periaatettaan: on toimittava siellä, missä on joukkoja.

Helmikuun vallankumouksen jälkeen puolue joutui tekemisiin sellaisen historiassa harvinaisen ilmiön kanssa kuin kaksoisvalta. Neuvostojen luokkamerkitystä ja osuutta eivät ymmärtäneet kaikki eivätkä heti. Tehtävänä oli miljoonaisten joukkojen järjestäminen, Väliaikaisen hallituksen politiikan ja sovittelijain peiturinosan paljastaminen. Nämä valtavat tehtävät eivät olleet kerralla selviä koko puolueelle.

Uusissa olosuhteissa eräät bolševistiset puoluekomiteat ja joukko huomattavia puolueen jäseniä ottivat väärän kannan Väliaikaiseen hallitukseen nähden. Ne kehottivat saattamaan Väliaikaisen hallituksen toiminnan „joukkojen valvontaan” tarkoittaen tuolla valvonnalla kampanjoiden ja mielenosoitusten järjestämistä ja julkilausumien esittämistä Väliaikaista hallitusta vastaan, joka yritti vitkuttaa vallankumouksen kysymysten ratkaisemista, mutta he eivät asettaneet tehtäväksi kaiken vallan siirtämistä Neuvostoille. Tällainen kanta merkitsi, että valta jätetään porvarillisen Väliaikaisen hallituksen käsiin, ja se synnytti joukoissa sellaisia virheellisiä käsityksiä, että Väliaikainen hallitus voi muka toimia vallankumouksen hyväksi.

J. V. Stalin otti sen virheellisen kannan, että on painostettava Väliaikaista hallitusta vaatimalla aloittamaan heti rauhanneuvottelut, mutta luopui siitä pian ja yhtyi V. I. Leniniin.

„...se oli perin virheellinen kanta”, J. V. Stalin sanoi myöhemmin, „sillä se synnytti pasifistisia harhakäsityksiä, valoi vettä puolustuskannan ajajain myllyyn ja vaikeutti joukkojen vallankumouksellista kasvatusta. Minäkin olin silloin tällä virheellisellä kannalla yhdessä muiden puolue-tovereiden kanssa ja luovuin siitä täydellisesti vasta huhtikuun puolivälissä yhdyttyäni kannattamaan Leninin teesejä” (Teokset, 6. osa, s. 364).

Karkotusmatkalta palannut Kamenev otti puoleksi menševistisen kannan. Hän julkaisi „Pravdassa” artikkeleja, joissa puolusteli kaavaa „sikäli — mikäli”. Mitä sotakysymykseen tulee, niin Kamenev mainitsematta sanaakaan siitä, että sota pysyi imperialistisena sotana Väliaikaisenkin hallituksen aikana, kehotti sotilaita „vastaamaan kuulaan kuulalla ja ammukseseen ammuksella”, ts. jatkamaan sota. Kamenevin kanta oli hänen aikaisemman opportunistisen linjansa jatkoa.

Bolševikit antoivat vastaiskun Kameneville. Lehdessä ei ilmestynyt sittemmin puolustuskantaisia artikkeleja.

Huhtikuun 3. pnä V. I. Lenin saapui Pietariin. Kansanjoukot ottivat riemulla vastaan johtajansa. Pääkaupungin kaikista

piireistä lähetettiin lukuisia työläisedustajistoja. Niiden etunäissä marssivat Punaisen kaartin osastot. Varusväen rykmen-teistä tuli sotilasedustajistoja. Panssaripataljoonan sotilait ajoivat asemalle panssariautoja. Kronstadtista tuli merisotilaita. Huhtikuun 3. p:n illalla Suomen aseman aukion täyttivät työläiset ja sotilaat, jotka olivat tulleet vastaanottamaan yhdeksän vuotta maanpaossa viettänyttä johtajaansa. V. I. Lenin piti panssariauton päältä puheen, jossa tervehti vallankumouksen osanottajia ja kehotti taisteluun sosialistisen vallankumouksen voiton puolesta.

2. V. I. Leninin Huhtikuun teesit. VII Yleisvenäläinen (Huhtikuun) konferenssi. Puolueen suuntana porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittäminen sosialistiseksi vallankumoukseksi

V. I. Leninin saapumisella oli valtava merkitys vallankumouksen kohtalolle. Vuoden 1917 huhtikuun 4. p:nä V. I. Lenin teki puolueen Keskuskomitean ja Pietarin komitean jäsenille sekä Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostojen yleisvenäläiseen neuvottelukokoukseen osallistuneille bolševikeille selostuksen „Proletariaatin tehtävistä nykyisessä vallankumouksessa”. Selostuksen teesit julkaistiin huhtikuun 7. p:nä „Pravda” lehdessä. Nämä olivat ne nerokkaat Huhtikuun teesit, joissa määriteltiin *puolueen linjaksi porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittäminen sosialistiseksi vallankumoukseksi*.

Teeseissään V. I. Lenin esitti puolueen poliittisen ja taloudellisen toimintaohjelman vallankumouksen uutta kehitysvaihetta varten. Vallankumouksen peruskysymyksenä on kysymys val-lasta. Vallankumouksen luonteen määrittelyssä pidetään perustunnuksmerkkinä sitä, mitä luokkaa vastaan vallankumous suuntautuu ja minkä luokan käsiin siirtyy valta. Helmikuun vallankumouksen jälkeen Venäjällä oli muodostunut kaksois-valta. Historia opettaa kuitenkin, ettei samanaikaisesti voi olla olemassa kauan kahta diktatuuria, kahden toisilleen vihamielisen, yhteiskunnalliselta asemaltaan vastakkaisen, antagonistisen luokan diktatuuria. Kaksoisvallan täytyy lopulta päättyä kiertämättömästi joko porvariston diktatuuriin tai proletariaatin diktatuuriin. Luokkataistelu ratkaisee, mihin diktatuuriin nimenomaan on kaksoisvalta päättyvä. Vaatien osoittamaan täydellistä epäluottamusta Väliaikaista hallitusta kohtaan ja kieltäytymään antamasta sille minkäänlaista tukea V. I. Lenin kehotti puoluetta asettumaan joukkojen taistelun johtoon ja suuntaamaan taistelun sosialistisen vallankumouksen suorittamiseen.

„Nykyhetken omalaatuisuutena Venäjällä”, kirjoitti V. I. Lenin teeseissä, „on *siirtyminen* vallankumouksen

ensimmäisestä vaiheesta, joka antoi vallan porvaristolle proletariaatin riittämättömän tietoisuuden ja järjestyneisyyden vuoksi, sen *toiseen* vaiheeseen, jonka täytyy antaa valta proletariaatin ja talonpoikaiston köyhimpien kerrosten käsiin” (Teokset, 24. osa, s. 4).

Vallankumouksen uudessa vaiheessa muodostuivat myös luokkien keskinäiset suhteet uudennlaisiksi. Sosialistisen vallankumouksen liikkeellepanevia voimia, ts. luokkia, joiden etujen mukaista oli vallankumouksen loppuunvieminen, olivat proletariaatti ja talonpoikaisköyhälistö. Työtätekevänä keskivarakas talonpoika kallistui köyhälistön puoleen, mutta omistajana hän tuki kulakkaa. Kaksinaisen asemansa vuoksi hän oli horjulla kannalla. Talonpoikaistoon nähden puolue alkoi noudattaa uutta ohjelauseetta, joka vastasi uuden strategisen vaiheen aikaisia tehtäviä. V. I. Lenin oli jo teoksessaan „Sosialidemokratian kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallankumouksessa” todistanut tämän ohjelauseen olevan välttämättömän uudessa vaiheessa: sosialistisen vallankumouksen kaupungin ja maaseudun porvaristoa vastaan proletariaatti suorittaa yhdessä talonpoikaisköyhälistön kanssa neutralisoiden keskivarakkaan talonpoikaiston.

Samalla pidettiin silmämääränä sitä, että keskivarakkaan talonpojan neutralisoiminen sosialistisessa vallankumouksessa ei ole suinkaan samaa kuin porvariston neutralisoiminen porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa. Porvariston neutralisoiminen Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa merkitsi sen paljastamista tsaarivallan sopimuskomppaniksi, sen eristämistä, jottei se olisi voinut pettää talonpoikaistoa käyttämällä valheellista nimeä „kansanvapauden puolue”. Keskivarakkaan talonpojan neutralisoiminen ei suinkaan merkinnyt sitä, että hänet olisi sysätty syrjään vallankumouksesta. Päinvastoin, puolue teki kaikkensa saadakseen keskivarakkaan talonpojan osallistumaan vallankumoukseen, vallatakseen hänet sovittelijoilta, saadakseen hänet irti kulakista ja tehdäkseen keskivarakkaasta talonpojasta proletariaatin liittolaisen unohtamatta kuitenkaan hänen kaksinaista luonnettaan ja ottaen huomioon hänen mahdollisen horjumisensa.

Hahmotellessaan Huhtikuun teeseissä suunnaksi porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittämisen sosialistiseksi ja luonnehtiessaan uuden vallankumouksen liikkeellepanevia voimia V. I. Lenin määritteli myös valtajärjestelmän poliittisen muodon. Pohjaten Pariisin Kommuunin kokemuksiin Marx puhui „Pariisin Kommuunin tyyppisestä” uudesta valtiiovallan muodosta. Mutta II Internationalen johtomiehet Kautsky, Plehanov ja muut olivat vääristelleet valtiota koskevia Marxin ajatuksia puoltaen parlamentaarista tasavaltaa, joka oli heistä paras valtiomuoto sosialismiin siirtymistä varten. Nojaten

Pariisin Kommuunin ja vuoden 1905 vallankumouksen kokemukseen V. I. Lenin paljasti opportunistit ja todisti, että elämä on nostanut esiin uuden, parlamentaariseen demokraattiseen tasavaltaan verraten „korkeampityyppisen demokraattisen valtion”; tämän uuden valtion itumuotoina olivat Pariisin Kommuuni ja Neuvostot. Vuosien 1905 ja 1917 vallankumouksien kokemuksen tutkimisen perusteella V. I. Lenin esitti proletariaatin diktatuurin valtiolliseksi muodoksi Neuvostotasavallan.

„Ei parlamentaarinen tasavalta”, V. I. Lenin sanoi, „palaaminen siihen Työläisten edustajien neuvostoista olisi askel taaksepäin,—vaan Työläisten, batrakkien ja talonpoikien edustajien neuvostojen tasavalta koko maassa, alhaalta ylös asti” (Teokset, 24. osa, s. 5).

Täten V. I. Lenin kehitti edelleen uusissa olosuhteissa Marxin oppia kapitalismista kommunismiin johtavan siirtymäkauden aikaisista yhteiskunnan valtiojärjestelmämuodoista. Tämä oli mitä suurimpia tieteellisiä löytöjä, jonka merkitys Venäjän sosialistisen vallankumouksen voitolle oli valtava. „Kaikki valta Neuvostoille!” — tämä oli puolueen esittämä tunnus.

Tunnus „Kaikki valta Neuvostoille!” ei merkinnyt tavallista porvariministerien syrjäyttämistä hallituksesta ja Neuvostojen enemmistöpuolueiden edustajien, eserrien ja menševikkien, asettamista hallitukseen. Näin ymmärrettynä tunnus olisi merkinnyt vain ministerien vaihtumista vanhan valtiokoneiston säilyessä entisellään. Vanhan valtiokoneiston säilyminen olisi merkinnyt käytännössä myös porvariston vallan säilymistä, oli johdossa sitten mikä ministeri tahansa, vaikkapa Neuvostonkin asettama. Leninin tunnus „Kaikki valta Neuvostoille!” ei tarkoittanut henkilövaihdosta, eserrien ja menševikkien asettamista kadettien tilalle Väliaikaiseen hallitukseen. Se merkitsi kaksoisvallan likvidoimista ja Neuvostojen jakamattoman ja täydellisen vallan pystyttämistä, uudentyypisen valtion muodostamista, kansan yläpuolella olevan vanhan valtiokoneiston hävittämistä ja kauttaaltaan uuden, Neuvostoihin pohjaavan, täydellisesti kansan etuja vastaavan valtiokoneiston luomista.

Tunnus „Kaikki valta Neuvostoille!” ei merkinnyt silloisissa olosuhteissa sitä, että olisi kehotettu kukistamaan heti Väliaikainen hallitus, nousemaan aseelliseen kapinaan. Väliaikaisen hallituksen väkivaltainen kukistaminen olisi ollut esiintymistä Neuvostojakin vastaan, jotka olivat tehneet sopimuksen porvarillisen hallituksen kanssa ja tukivat sitä. V. I. Lenin samoin kuin Marx piti vallankumousta, aseellista kapinaa yleisenä sääntönä, sillä mikään aikansa elänyt luokka ei luovuta vapaaehtoisesti, ilman aseellista taistelua valtaansa toiselle luokalle. Mutta Venäjän konkreettisissa historiallisissa olosuhteissa helmikuun vallankumouksen jälkeen kävi mahdolliseksi „poikkeuksellisesti”, kuten V. I. Lenin kirjoitti, vallan rauhallinen siirtyminen

kokonaisuudessaan Neuvostoille. Porvaristo ei uskaltanut vielä käyttää väkivaltaa joukkoja vastaan. Voima oli kansan puolella. Bolševikkipuolue saattoi toimia vapaasti joukkojen keskuudessa. Erotukseksi kaikista aikaisemmista vallankumouksista kansan käsissä oli valmis valtakoneisto — Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostot. Jos työläisiä ja talonpoikia, kansan valtaenemmistöä edustaneet Neuvostot olisivat julistaneet ottavansa koko vallan käsiinsä, kukaan ei olisi rohjennut vastustaa niitä.

Alkuvaiheessa tunnus „Kaikki valta Neuvostoille!” merkitsi Neuvostojen yksinvaltaa, vallan siirtymistä kokonaisuudessaan silloisille Neuvostoille, joissa valtaenemmistönä olivat eserrät ja menševikit. Sitä paitsi vallankumouksen rauhallinen kehittyminen ei merkinnyt ainoastaan vallan rauhallista siirtymistä näille Neuvostoille. Vallan ollessa yksinomaan ja kokonaisuudessaan Neuvostoilla luokka- ja puoluetomaisten Neuvostoissa, valtapuolueiden vaihtuminen olisi voinut tapahtua rauhallisesti. Porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittyminen sosialistiseksi olisi voinut tapahtua rauhallisesti.

Bolševikkipuolue otti huomioon sen, että vallan siirtyminen eserräläis-menševistisille Neuvostoille ei olisi muuttanut menševikki- ja eserräpuolueiden olemusta, että ne olisivat edelleenkin horjuneet ja harjoittaneet sovittelupolitiikkaa, mutta tämä olisi tapahtunut jo porvaristosta irtisanoutuneissa Neuvostoissa, laajojen työväenjoukkojen nähden, joilla oli oikeus kutsua pois Neuvostosta ne edustajat, jotka eivät olleet osoittautuneet luottamuksen arvoisiksi. Valtaa pitävinä nämä pikkuporvarilliset puolueet, jotka eivät pystyneet antamaan kansoille rauhaa, maata, leipää eivätkä vapautta, olisivat horjunnallaan saattaneet eserrät ja menševikit huonoon valoon. Hallitukseen kuulumatta ja jääden oppositiopuolueeksi bolševikit olisivat arvostelleet eserrää ja menševikkejä Neuvostoissa, paljastaneet heidät ja vaatineet eserräläis-menševistiseltä hallitukselta vallankumouksen kaikkien peruskysymysten ratkaisua. Mutta menševikit ja eserrät eivät olisi kyenneet ratkaisemaan näitä kysymyksiä. Kansanjoukot olisivat kokemuksensa nojalla ja bolševikkien valistustyön vaikutuksesta lakanneet kuvittelemasta turhia menševikeistä ja eserristä, vakuuttuneet näiden petturuudesta ja uskoneet valtion johdon bolševikkipuolueelle, joka yksin vain voi hankkia rauhan, maata, leipää ja vapauden työtätekeville. Hallitusvaihdos olisi tapahtunut ainoiksi ja täysivaltaisiksi valtiiovallan elimiksi muuttuneiden Neuvostojen sisäisen rauhallisen taistelun tietä. Proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattinen diktatuuri olisi kehittynyt siten proletariaatin sosialistiseksi diktatuuriksi.

V. I. Lenin piti vallankumouksen rauhallisen kehityksen mahdollisuutta „*äärimmäisen* harvinaisena historiassa ja *äärimmäisen* arvokkaana”. Mutta tämän mahdollisuuden suonut tilanne saattoi muuttua, ja puolue olisi silloin joutunut pakostakin

ottamaan vallan aseellisesti, niin kuin sitten tapahtuikin. Vaatiessaan käyttämään kaikkia rauhallisen kehityksen mahdollisuuksia V. I. Lenin ei hetkeksikään unohtanut myöskään toista vallankumouksen kehitystietä, jolloin porvariston diktatuuri joudutaan kukistamaan aseellisen kapinan avulla.

V. I. Lenin vaati peräänantamattomasti Punaisen kaartin muodostamista, proletariaatin voimien yhteenliittämistä, maaseudun proletaaristen ja puoliproletaaristen aineiden järjestämistä ja sotilaiden voittamista bolševikkien puolelle. Vallankumouksen rauhallisenkin kehityksen oloissa puolue valmensi väsymättä voimia aseelliseen taisteluun viedäkseen sosialistisen vallankumouksen voittoon.

Koska vallankumouksen rauhallinen kehittyminen katsottiin mahdolliseksi siinä mielessä, että valta siirtyy Neuvostoille ja taistelu proletariaatin diktatuurin puolesta jatkuu Neuvostojen sisäisenä taisteluna, puolue luopui tilapäisesti sodan aikana asettamastaan tunnuksesta, jonka mukaan imperialistinen sota oli muutettava kansalaissodaksi. Tämän tunnuksen säilyttäminen olisi ollut ristiriidassa vallankumouksen rauhalliseen kehittymiseen tähtäävän puoluelinjan kanssa. Päätehtävänä oli saada Neuvostoissa enemmistö puolueen puolelle. Vallankumouksen tässä vaiheessa, V. I. Lenin kirjoitti, „kansalaissota muodostuu meille rauhalliseksi, pitkälliseksi ja kärsivällisesti harjoitetuksi luokkapropagandaksi” (Teokset, 24. osa, s. 223).

Huhtikuun teeseissään V. I. Lenin määritteli, miten bolševikkien on suhtauduttava sotaan tsarismien kukistamisen jälkeen. Venäjän osalta sota pysyi imperialistisena uudenkin hallituksen aikana, koska tämä oli luonteeltaan porvarillinen ja tarkoitukseltaan anastushaluinen. Sen vuoksi bolševikkien tuli taistella rosvosodan jatkamista vastaan ja todella demokraattisen, aluevaltauksista ja sotakorvauksista täysin vapaan rauhan puolesta. Mutta helmikuun vallankumouksen jälkeen bolševikit eivät olleet enää tappion kannattajia, koska itsevaltius oli kukistettu ja Venäjällä oli muodostettu Neuvostoja, jotka edustivat työläisiä ja talonpoikia, joille sodasta ei ollut mitään etua. Otettuaan vallan Neuvostot saattoivat tehdä lopun sodasta. Mutta puolue ei asettunut puolustuskannallekaan, koska se olisi ollut imperialistisen sodan kannattamista, porvariston ja tilanherrojen vallan puolustamista. Sotakysymyksessä puolueen ohjelauseena oli vaatimus kaiken vallan luovuttamisesta Neuvostoille. Vain nämä, laajojen kansanjoukkojen edustajat, saattoivat turvata kansan eikä kapitalistien etujen mukaisen rauhan solmimisen. „Vilpittömille puolustuskantalaisille” oli selitettävä kärsivällisesti, että pääoma ja imperialistinen sota ovat erottamattomasti sidottuja toisiinsa ja että sodan päättyminen demokraattiseen rauhaan on mahdotonta ilman pääoman vallan kukistamista. Armeijassa oli suoritettava laajassa mitassa sodan luonnetta

valaisevaa selvitystyötä; oli tuettava kaikin tavoin sotilaiden veljeilyä rintamalla, sillä se vallankumouksellisesti sotivien maiden sotilasjoukkoja.

V. I. Leninin teeseissä esitetty taloudellinen ohjelma sisälsi teollisuuden alalla seuraavat vaatimukset: yhteiskunnallisen tuotannon ja tuotteiden jakelun saattaminen Neuvostojen valvontaan, maan kaikkien pankkilaitosten yhdistäminen heti yhdeksi kansallispankiksi ja sen toiminnan saattaminen Neuvostojen valvontaan. Agraarikysymyksessä V. I. Lenin ehdotti tilanherrojen kaikkien maiden konfiskoimista ja siihen pohjautavaa kaikkien maiden kansallistamista sekä maiden saattamista Talonpoikien ja batrakkien (maatöläisten) edustajien neuvostojen määräysvaltaan.

Puolue-elämän alalla V. I. Leninin teeseissä ehdotettiin puolueen edustajakokouksen viipymätöntä koollekutsumista ja puolueohjelman tarkistamista, jotta tulisi otettua huomioon kaikki se uusi, mitä oli kertynyt vuoden 1903 jälkeen. V. I. Lenin ehdotti, että puolueen nimi muutettaisiin kommunistiseksi puolueeksi sosialidemokraattisen asemesta, koska sosialidemokratian johtomiehet olivat miltei kaikkialla maailmassa kavaltaneet sosialismin ja siirtyneet porvariston puolelle. Tämä nimi antaa oikean kuvan puolueen taistelun päämäärästä — kommunismin rakentamisesta. V. I. Lenin kehotti muodostamaan uuden, III:n, Kommunistisen Internationalen, joka olisi vapaa opportunistista, sosiališovinismista.

V. I. Leninin teeseissä tuli valaistua kaikin puolin taistelu, jonka tarkoituksena oli siirtyminen porvarillis-demokraattisesta vallankumouksesta sosialistiseen vallankumoukseen. Niissä osoitettiin proletaarisen vallankumouksen liikkeellepanevat voimat, hahmoteltiin siirtymisen eri vaiheet, esitettiin puolueen toimintaohjelma taloudellisten, muun muassa agraarikysymysten alalla. V. I. Leninin teeseissä osoitettiin proletariaatin diktatuurin valtiollinen muoto — Neuvostotasavalta. Teeseissä esitettiin teoreettisesti perusteltu konkreettinen sosialistiseen vallankumoukseen siirtymisen suunnitelma.

Kaikki porvari- ja sovittelijapuolueet nousivat sotajalalle V. I. Leninin teesejä vastaan. Porvaristo yritti saada kansaa uskomaan, että V. I. Lenin ei muka välitä historiasta eikä maan eduista. V. I. Leniniä ja leniniläistä sosialistisen vallankumouksen aatetta kohtaan tuntemassaan vihassa porvaristo meni niin pitkälle, että keksi menševikkien ja eserrien johtomiesten kannattamana sellaisen hirveän valheen, että V. I. Lenin oli muka yhteydessä Saksan yleisesikuntaan. Menševikit toittivat, että V. I. Lenin tekee „palveluksen taantumukselle”, että „vallankumousta uhkaa varma vaara” ja että „Leninille ja hänen kannattajilleen on annettava mitä päättäväisin vastaisku”. Plehanov meni jopa niin pitkälle, että sanoi Huhtikuun teesejä hourailuksi. Trotski piti helmikuun vallankumouksen jälkeinkin

kiinni entisestä „ilman tsaaria, mutta työväenhallitus”-tunnuksesta, joka olisi merkinnyt vallankumouksen tappiota, sillä se hajotti työläisten ja talonpoikien liittoa. „Kirjeissä taktiikasta” V. I. Lenin korosti erikoisesti, että hänen teesinsä on suunnattu Trotskia vastaan, jonka „permanenttin vallankumouksen” kaavassa on sivuutettu kokonaan porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittyminen sosialistiseksi. Puolueen sisällä esiintyivät Huhtikuun teesejä vastaan Kamenev, Rykov, Pjatakov ja pieni ryhmä näiden kannattajia, jotka väittivät, ettei Venäjä ollut kypsä suorittamaan sosialistista vallankumousta.

Parin kolmen viikon kuluessa koko puolue asettui yksimielisesti V. I. Leninin aatteiden kannalle. Siihen sitä oli valmistanut sen koko aikaisempi historia, sen päättäväinen taistelu opportunismia vastaan. Bolševikkien aseena oli V. I. Leninin teoria porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymisestä sosialistiseksi vallankumoukseksi. Puolue pohjasi V. I. Leninin oppiin, jonka mukaan sosialismi voi voittaa yhdessäkin erillisessä maassa.

Selvänä osoituksena puolueen aatteellisesta yksimielisyydestä oli Pietarin bolševikkien kaupunkikonferenssi, joka kokoontui huhtikuun 14. pnä, 10 päivän kuluttua siitä, kun V. I. Lenin oli esittänyt teesinsä. Kuultuaan V. I. Leninin selostuksen konferenssin edustajien valtaenemmistö kannatti hänen päätöslauselmaehdotustaan, joka oli laadittu Huhtikuun teesien hengessä.

Puolueen yhdistämisen V. I. Leninin teesien pohjalla koko maan mitassa vei päätökseen bolševikkipuolueen VII Yleisvenäläinen (Huhtikuun) konferenssi, joka pidettiin Pietarissa huhtikuun 24.—29. pnä 1917. Konferenssiin osallistui 133 päätösvaltaista ja 18 neuvottelevaa edustajaa, jotka edustivat 80 tuhatta puolueen jäsentä. Konferenssi käsitteli seuraavat kysymykset: nykytilanne (sota ja Väliaikainen hallitus ym.); suhtaantuminen Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostoihin; puolueohjelman tarkistaminen; tilanne Internationalessa ja puolueen tehtävät; agrarikysymys; kansallisuuskysymys jne. Sellaiset peruskysymykset kuin nykytilanne, agrarikysymys, puolueohjelman tarkistaminen alusti V. I. Lenin. Näiden alustusten pohjana olivat Huhtikuun teesit. Se yksimielisyys, jota Yleisvenäläinen konferenssi osoitti hyväksyessään Leninin päätöslauselmaehdotukset, todisti puolueen lujaa poliittista yhtenäisyyttä.

V. I. Leniniä vastaan esiintyi Kamenev. Hän väitti, että porvarillis-demokraattinen vallankumous Venäjällä ei ole päättynyt eikä maa ole vielä kypsä sosialistiseen vallankumoukseen. Kamenev vastusti sitä, että katkaistaisiin välit Väliaikaisen hallituksen kanssa, ja kannatti menševikkien ehdottamaa hallituksen valvomista, mikä merkitsi vallan jättämistä porvariston käsiin. Kamenev kiisti sosialistisen vallankumouksen ajankoh-

taisuuden väittäen, ettei sosialismi voi voittaa Venäjällä, yhdessä maassa. Kamenevia kannatti Rykov, joka sanoi, ettei Venäjällä ole objektiivisia edellytyksiä sosialistista vallankumousta varten ja että sosialistisen vallankumouksen alullepanijoina tulee olla Länsimaiden. V. I. Lenin paljasti Kamenevin, Rykovin ja heidän harvalukuisten kannattajiensa mielipiteet antautumiskannaksi ja esiintyi jyrkästi sitä käsitystä vastaan, että sosialismi ei voi voittaa Venäjällä:

„...Rykov sanoo, että sosialismin täytyy tulla muista, teollisesti kehittyneemmistä maista. Mutta asia ei ole niin. Ei voida sanoa, kuka aloittaa ja kuka lopettaa. Tämä ei ole marxilaisuutta, vaan marxilaisuuden parodiointia” (Teokset, 24. osa, s. 233).

Konferenssi hyväksyi yksimielisesti V. I. Leninin alustuksen johdosta päätöslauselman nykytilanteesta. Konferenssin päätöslauselmassa todettiin, että kapitalismin kehitys on asettanut kaikkialla maailmassa päiväjärjestykseen kysymyksen valliovallan siirtämisestä proletariaatille sosialismin rakentamiseksi, ja korostettiin Venäjän proletariaatin johtavaa osuutta sen seikan selvittämisessä kansalle, että on kiireellisesti suoritettava „useita sosialismiin johtavia käytännöllisesti kypsyneitä toimenpiteitä”. Sellaisia toimenpiteitä olivat maan kansallistaminen, kaikkien pankkilaitosten saattaminen valtion valvontaan ja niiden yhdistäminen yhdeksi keskuspankiksi sekä vakuutuslaitosten ja kapitalistien suurimpien syndikaattien saattaminen valvonnan alaisiksi. Näiden toimenpiteiden lisäksi Neuvostot olisivat voineet siirtyä toteuttamaan yleistä työvelvollisuutta.

„Mahdollista ja myös välttämätöntä”, sanottiin päätöslauselmassa, „ei ole ainoastaan kaikkien mainittujen sekä muiden samanlaisten toimenpiteiden käsittely ja valmistelu siltä varalta, että niitä ryhdytään toteuttamaan koko valtion mitassa, jos valta siirtyy kokonaan proletaareille ja puoliproletaareille, vaan myös niiden toteuttaminen kansanvallan vallankumouksellisten paikalliselinten toimesta silloin, kun siihen tarjoutuu tilaisuus” („N K P ... päätöslauselmina”, I osa, s. 351).

Konferenssin päätöslauselmassa todettiin oikeaksi Leninin oppi sosialismin voiton mahdollisuudesta erillisessä maassa — Venäjällä. Tämä päätöslauselma suuntautui niin ikään sosialistisesta vallankumouksesta kieltäytyneiden Kamenevin ja hänen kannattajiensa puoleksi menševististä kantaa vastaan sekä vallankumouksen menestystä vaarantavaa Trotskin seikkailupolitiikkaa vastaan.

Huhtikuun konferenssi hyväksyi V. I. Leninin kirjoittaman päätöslauselmaehdotuksen, joka koski suhtaantumista sotaan. Konferenssi tähdensi, että vallan siirtyminen Venäjällä tilan-

herrojen ja kapitalistien hallitukselle ei ole muuttanut sodan imperialistista luonnetta. Siitä syystä proletariaatin puolueen ei pidä antaa kannatustaan sodalle eikä hallitukselle eikä tämän sotilainoille. Konferenssi kiisti sen kapitalistien levittämän parhaavan väitteen, että bolševikit muka kannattavat erillisrauhan solmimista Saksan kanssa. „Meidän mielestämme saksalaiset kapitalistit”, sanottiin päätöslauselmassa, „ovat samanlaisia rosvoja kuin venäläiset, englantilaiset, ranskalaiset ym. kapitalistit ja keisari Vilhelm on samanlainen kruunattu rosvo kuin Nikolai II ja Englannin, Italian, Romanian monarkit ja kaikki muutkin monarkit” (s a m a, s. 337). Sodan lopettamiseen on vain yksi tie: koko valtiovallan siirtyminen Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien edustajien neuvostoille.

Agraarikysymystä alustaessaan V. I. Lenin puhui erikoisesti siitä luokkapoliittisesta merkityksestä, mikä on tilanherrain maiden konfiskointia ja kaiken maan kansallistamista koskevalla vaatimuksella. Tilanherrain maiden korvaukseton konfiskointi vastasi ennen kaikkea talonpoikaiston vuosisataisia toiveita ja horjutti samalla tilanherrain ja porvariston vallan perustoja. Tilanherrojen omistusoikeus oli taantumuksellisten tilanherrojen suojamuuri ja monarkian mahdollisen restauraation perusedellytys. Tilanherrojen maiden konfiskointi estää monarkian restauraation. Koska tilanherrojen maat on pantattu pankeille, niin niiden konfiskointi on samalla ankara isku porvarilliselle omistukselle. Maan kansallistaminen vapauttaa maankäytön kaikista maaorjuuden jäännöksistä.

Sitä paitsi, kuten V. I. Leninin ehdottamassa päätöslauselmassa sanotaan, „...maan kansallistaminen, joka on maan yksityisomistuksen lakkauttamista, olisi käytännössä niin voimakas isku yleensä kaikkien tuotantovälineiden yksityisomistukselle, että proletariaatin puolueen on kaikin keinoin myötävaikutettava sellaisen uudistuksen toteuttamiseen” („N K P ... päätöslauselminä”, I o s a, s. 340). Puolue esiintyi päättäväisesti Väliaikaista hallitusta ja sovittelijoita vastaan, jotka yrittivät lykätä agraarikysymyksen ratkaisun Perustavan kokouksen kokoontumiseen asti, ja kehotti talonpoikia ottamaan viivyttelemättä ja järjestyneesti maat haltuunsa.

Sosialistisen vallankumouksen voitto riippui suuresti siitä, oliko proletariaatti saava mukaansa sorrettujen kansakuntien työtätekevät. J. V. Stalin teki konferenssissa alustuksen kansallisuuskysymyksestä. Hän selosti puolueen kansallisuuspolitiikkaa, joka perustuu leniniläisiin periaatteisiin. J. V. Stalin osoitti, että ratkaisevana ehtona, joka takaa puolueelle sorrettujen kansakuntien kannatuksen, on puolueen johdonmukainen taistelu aina valtiollista eroamista edellyttävän kansakuntien itsemääräämisoikeuden puolesta. Paljastaen nationalistiseksi bundilaisten kansallinen kulttuuriautonomia -tunnuksen J. V. Stalin esitti puolueen kansallisuuspolitiikan peruskohdat

seuraavasti: 1) kansojen eroamisoikeuden tunnustaminen; 2) kyseisen valtion puitteisiin jäävien kansojen alueellinen autonomia; 3) erikoislait, jotka turvaavat vähemmistökansallisuuksille mahdollisuuden vapaaseen kehittymiseen; 4) kyseisen valtion kaikkien eri kansallisuuksiin kuuluvien proletaarien yhdistyminen yhtenäiseksi, jakamattomaksi proletaariseksi kollektiiviksi, yhdeksi yhtenäiseksi puolueeksi.

Puolueen kansallisuuspolitiikkaa vastaan esiintyi Pjatakov toistaen ne samat väitteensä, jotka hän oli esittänyt V. I. Leniniä vastaan sotavuosina. Pjatakov väitti konferenssissa, että tunnus: kansakuntien itsemääräämisoikeus aina eroamiseen saakka on muka taantumuksellinen tunnus, koska kansallinen valtio on aikansa elänyt ilmiö ja mahdoton imperialismin oloissa; on taisteltava kansallisia liikkeitä vastaan. V. I. Lenin arvosteli murhaavasti tätä näkökantaa, joka merkitsi käytännössä sitä, että proletariaatin on kieltäydyttävä käyttämästä hyväksi vallankumouksen kansallisia reservejä, ja tuomitsi jo ennakolta valankumouksen kärsimään tappion.

Konferenssi hyväksyi V. I. Leninin laatiman päätöslauselmaehdotuksen. Sen perusteena oli, että kaikille Venäjään kuuluville kansakunnille tunnustetaan oikeus erota vapaasti Venäjästä ja muodostaa itsenäinen valtio. Vain tällaisen oikeuden tunnustaminen takasi eri kansakuntiin kuuluvien työläisten solidaarisuuden. Samalla päätöslauselmassa sanottiin, ettei saa sekoittaa *itsemääräämisoikeutta* ja sellaista kysymystä, onko jonkin kansakunnan eroaminen *tarkoituksenmukaista*. Puolueen tulee ratkaista tämä kysymys kussakin eri tapauksessa pitämällä silmällä koko yhteiskunnallista kehitystä ja proletariaatin sosialismin puolesta käymän taistelun etuja.

Niille kansoille, jotka tahtovat jäädä saman valtion puitteisiin, puolue vaati mitä laajinta autonomiaa ja sellaisten erikoislakien säätämistä, jotka takaavat vähemmistökansallisuuksien vapaan kehityksen ja tekevät lopun kaikista vain yhdelle kansakunnalle kuuluvista erioikeuksista ja kaikista vähemmistökansallisuuksien oikeuksien loukkaamisista.

Konferenssi tuomitsi menševikkien ja bundilaisten „kansallisen kulttuuriautonomian”, koska se karsinoi keinotekoisesti samalla paikkakunnalla asuvat ja jopa samassa tuotantolaitoksessa työskentelevät työläiset eri ryhmiin ja sitoo työläiset lujemmin oman kansansa porvarilliseen kulttuuriin. Päätöslauselmassa tähdennettiin, että työväenluokan edut vaativat eri kansallisuutta olevien työläisten yhdistymistä yhteisiin proletariaatin poliittisiin, ammatillisiin, osuustoiminta- ja valistusjne. järjestöihin.

„Vain tällainen eri kansallisuuksiin kuuluvien työläisten yhdistyminen yhteisiin järjestöihin”, sanottiin päätöslauselmassa, „antaa proletariaatille mahdollisuuden käydä

voitokasta taistelua kansainvälistä pääomaa ja porvarillista nationalismia vastaan” („N K P ... päätöslauselmina”, I osa, s. 346).

V. I. Leninin alustuksen pohjalla konferenssi katsoi tarpeelliseksi tarkistaa puolueen ohjelman ja osoitti, minkä suuntaista tuon tarkistuksen tulee olla. Lähestyvän sosialistisen vallankumouksen johdosta oli annettava arvio imperialismista ja imperialististen sotien kaudesta; oli korjattava ohjelmassa valtiota koskeva määritelmä; lisättävä vaatimus Neuvostotasavalan pystyttämisestä; poistettava tai korjattava vanhentuneet ohjelmakohdat, muutettava mm. agraariohjelmaa agraarikysymyksestä hyväksytyä päätöslauselmaa vastaavasti, lisättävä vaatimus sellaisten monopoliyhtymien kansallistamisesta, jotka olivat kypsempiä siihen, jne.

Internationalea koskevassa kysymyksessä V. I. Lenin ehdotti, että sanouduttaisiin irti Zimmerwaldin yhdistyksestä ja ryhdyttäisiin viivyttämättä perustamaan uutta Internationalea; yhdistykseen voitaisiin jäädä korkeintaan informaatiotarkoitukseen. Tätä ehdotusta vastusti Zinovjev vaatiin pysymään liitossa zimmerwaldilaisten kanssa, jotka eivät olleet katkaisseet yhteyksiään puolustuskantalaisiin.

Konferenssi päätti, että bolševikkien tuli jäädä Zimmerwaldin blokkiin ja puolustaa siellä Zimmerwaldin vasemmiston taktiikkaa. V. I. Leninin mielestä tämä päätös oli virheellinen. Sittemmin V. I. Leninin kanta tunnustettiin oikeaksi. Toukokuun alussa KK päätti yksimielisesti lähettää edustajansa koollekutsuttavaan Zimmerwaldin konferenssiin myöntäen näille oikeuden poistua heti konferenssista ja erota Zimmerwaldin liitosta, jos konferenssi ottaa sellaisen kannan, että on lähestyttävä jollakin tavalla sosiališövinisteja tai pohdittava asioita näiden kanssa.

Konferenssi määräsi KK:n tekemään aloitteen ja alkamaan III Internationalen perustamisen. Konferenssi valitsi KK:n, jonka johtoon tuli V. I. Lenin.

Huhtikuun konferenssi oli bolševikkipuolueen ensimmäinen Venäjällä pidetty legaalinen konferenssi. Merkitykseltään se oli edustajakoouksen arvoinen. Konferenssin puolueelle antamana taisteluohjelmana oli porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittäminen sosialistiseksi. Konferenssi paljasti ja hylkäsi Kamenevin, Pjatakovin ja muiden opportunistisen linjan, joka merkitsi vallankumouksen tappiota. Huhtikuun konferenssin päätökset osoittivat työväenluokalle ja kaikille työtätekeville, mikä oli se ainoa keino, jolla voitiin pelastaa maa sodasta ja rappiostilasta, hävittää riisto ja pelastaa Venäjä joutumasta ulkomaisten imperialistien orjuuteen. Sinä keinona oli taistelu Venäjän sosialistisen vallankumouksen voiton puolesta.

3. Puolueen taistelu joukoista kaksoisvallan kaudella. Heinäkuun päivät

Huhtikuun konferenssin päätöksillä aseistettuna puolue ryhtyi laajamittaiseen työhön joukkojen keskuudessa. Se esitti kansalle selvän ja eheän ohjelman, jossa sanottiin, miten saadaan rauha, maata ja leipää.

Bolševikkipuolue toimi kaikkien riistettyjen ja osattomien ihmisten etujen puolustajana ja heidän johtajanaan. Bolševikit nostattivat taisteluun työtätekevän väestön kaikki kerrokset ja suuntasivat erinäiset vallankumoukselliset liikkeet yhteiseen taisteluun kapitalismia vastaan sosialismin puolesta.

Taisteltaessa kaiken vallan siirtämisestä Neuvostoille työtätekevien suoranaisena ja pahimpana luokkavihollisena oli, kuten V. I. Lenin korosti, porvaristo. Tämän tukinojana olivat sovittelijat, jotka olivat päässeet enemmistöksi Neuvostoissa. Eserrät ja menševikit olivat porvariston tärkein sosiaalinen tuki. Tehtävänä oli lyödä tämä tukipönnkö pois porvariston jalkojen alta. Oli riistettävä Neuvostojen ja muiden joukkojärjestöjen johto eserrien ja menševikkien käsistä ja eristettävä heidät joukoista. Murskatakseen porvariston bolševikit kohdistivat sen vuoksi pääiskun porvariston sosiaaliseen tukeen, „lähimpiin vihollisiin”, kuten V. I. Lenin kirjoitti, sovittelijoihin.

Puolueen perustyönä oli toiminta joukkojärjestöissä, ennen kaikkea Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostoissa, Talonpoikien edustajien neuvostoissa ja sotilaskomiteoissa. Jo maaliskuussa oli muodostettu miltei kaikkialla maassa, kaikissa teollisuuskeskuksissa ja kaupungeissa Työläisten edustajien neuvostoja. Kuvernementtien ja ujestien kaupungeissa ja teollisuuskeskuksissa oli muodostettu lähes 400 Neuvostoa, minkä lisäksi Neuvostoja oli monilla Donbassin kaivoksilla ja eräissä muissa piireissä. Talonpoikien edustajien neuvostot syntyivät myöhemmin kuin Työläisten edustajien neuvostot. Vuoden 1917 kesään mennessä niitä oli noin 400. Armeijassa, niin rintamalla kuin varuskunnissakin, oli kaikissa komppanioissa, rykmenteissä ja sotatoimiyhtymissä muodostettu sotilaskomiteoita. Armeijaa varten julkaistiin „Soldatskaja pravda” ja „Okopnaja pravda” nimisiä lehtiä. Toiminta oli käynnissä myös ammattiyhdistyksissä, tehdaskomiteoissa ja muissa joukkojärjestöissä. Näin puolue muodosti vähitellen poliittisen armeijan kapitalismia vastaan suoritettavaa rynnäkköä varten.

Puolue osoitti työtätekeville vakuuttavasti bolševikkien aatteiden oikeellisuuden. Jo Huhtikuun konferenssin edellä ja sen aikana alkanut tapahtumien kehitys maassa osoitti bolševikkien olevan oikeassa.

Huhtikuun 18. pnä (vanhaa lukua) Venäjän työtätekevät viettivät vappujuhlaa. Työläiset ja sotilaat osoittivat ensimmäistä kertaa vapaasti mieltään. Useimmissa lipuissa ja

julisteissa vaadittiin demokraattista rauhaa. Ulkoministeri Miljukov oli lähettänyt juuri samana päivänä liittolaisvalloille nootin, jossa hän vakuutti, että Väliaikainen hallitus noudattaa kaikkia tsaarin hallituksen tekemiä sopimuksia ja Venäjä jatkaa sotaa ratkaisevaan voittoon asti. Huhtikuun 20. pnä työläiset ja sotilaat, jotka vasta paria päivää aikaisemmin olivat olleet rauhan tunnuksin mielenosoituskulkuessa, saivat tietää Miljukovin nootista. Päivällä Pietarin varuskunnan sotilaat lähtivät kadulle suunnaten kulkunsa Marian palatsille, missä Väliaikainen hallitus piti istuntoaan. He kantoivat julisteita, joissa vaadittiin: „Kaikki valta Neuvostoille!”, „Alas sota!”, „Alas Miljukov!”, „Alas Gutškov!” Sotilain yhti työläisiä. Kaupungissa alettiin pitää joukkokokouksia.

Vastaukseksi työläisten ja sotilaiden esiintymiseen Väliaikaisen hallituksen kannattajat järjestivät vastamielenosoituksen, jonka tunnuksissa vaadittiin luottamaan hallitukseen.

Samana päivänä, huhtikuun 20. pnä, kokoontui bolševikki-puolueen Keskuskomitea. V. I. Leninin laatimassa päätöslauselmassa KK tähdensi, että porvarillinen Väliaikainen hallitus ei voi luokkaluonteensa vuoksi lopettaa imperialistista sotaa. Samalla KK varoitti asettamasta sellaisia tunnuksia kuin „Alas Miljukov!” tai „Alas Gutškov!” Porvaristo ja sen eserrä- ja menševikkiliittolaiset saattavat tehdä manööverin: suorittaa jonkinlaisia muutoksia hallituksen kokoonpanossa ja sanoa kansalle, että hallituksen politiikkakin on siten muuttunut. Vain vallankumouksellinen proletariaatti, otettuaan kansan enemmistön tukemana valtiovallan käsiinsä, luo Neuvostojen muodossa sellaisen hallituksen, johon koko maailman työläiset voivat luottaa ja joka yksin vain voi tehdä nopeasti lopun sodasta.

Bolševikkipuolueen kehotuksesta Pietarin työläiset lopettivat huhtikuun 21. pnä työt ja järjestivät mielenosoituskulkueseen. Kulkueeseen osallistui toista sataa tuhatta mielenosoittajaa vaatien rauhaa.

Koko porvarillinen ja pikkuporvarillinen lehdistö alkoi syyttää bolševikkeja kansalaissodan valmistelemisesta. Tämä oli omien syntien vierittämistä toisten niskoille: ne, jotka olivat aloittaneet kansalaissodan valmistelun, syyttivät niitä, joiden kimppuun he valmistautuivat hyökkäämään. Bolševikkien KK hyväksyi huhtikuun 21. pnä päätöslauselman, jossa kumottiin jyrkästi porvarillisten ja eserrien ja menševikkien lehtien sellaiset valheet, että bolševikit muka uhkaavat aloittaa kansalaissodan. KK kehotti kaikkia työläisiä toimittamaan Neuvostojen edustajien uusintavaalit, karkottamaan Neuvostoista sovittelijat ja lähettämään niihin todellisia kansan edustajia.

Huhtikuun 21. pn mielenosoituskulkuksen aikana pieni ryhmä Pietarin komitean jäseniä (S. Bagdatjev ym.) esittivät tunnuksen „Alas Väliaikainen hallitus!” sopimatta siitä komitean kanssa. Keskuskomitea hyväksyi huhtikuun 22. pnä V. I. Leninin

päätöslauselmaehdotuksen, jossa tämä tunnus tuomittiin virheellisenä ja seikkailumaisena, koska se oli kapinakehotus ja ristiriidassa puoluelinjan kanssa, jonka suuntana oli vallankumouksen rauhallinen kehitys, enemmistön rauhanomainen valtaaminen Neuyostoissa proletariaatin puolelle.

Mielenosoituksia oli myös Moskovassa, Uralilla, Ukrainassa sekä maan muissa kaupungeissa ja piireissä.

Huhtikuun tapahtumat eivät olleet mitään tavallisia mielenosoituksia. Huhtikuun päivinä proletariaatti ja porvaristo esiintyivät yhtäaikaan asettaen laajojen joukkojen ratkaistavaksi kysymyksen, ketä näiden oli seurattava. Monet niistä, jotka olivat „vilpittömästi erehtyneet” ja uskoneet sovittelijoita, vakuuttuivat, että vain proletariaatti voi tehdä lopun sodasta ottamalla vallan. Huhtikuun mielenosoitus johti kahden vaiheilla olleiden ainesten „huuhtoutumiseen”, kuten V. I. Lenin sanoi, ts. nopeutti horjuvien ainesten siirtymistä vallankumouksellisen proletariaatin puolelle. Siten huhtikuun mielenosoitus vaikutti edistävästi porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymiseen sosialistiseksi.

Huhtikuun mielenosoitus antoi alun valtakriisille. Väliaikainen hallitus, joka oli olettanut saavansa yksinvallan salaliiton avulla, osoittautui voimattomaksi. Se päätti ulkomaiden imperiaalistien neuvosta tehdä uuden manööverin — laajentaa hallituspohjaa ottamalla siihen eserrä ja menševikkejä kansan harhauttamiseksi. Väliaikainen hallitus ja Pietarin Neuvoston eserräläis-menševistinen toimeenpaneva komitea sopivat toukokuun 5. p:nä eserrä- ja menševikkipuolueiden edustajien osallistumisesta hallitukseen. Muodostettiin ns. kokoomushallitus, johon tulivat sovittelijat eserrä V. Tšernov, menševikit I. Tsereteli ja M. Skobelev ym. Menševikit, jotka Venäjän ensimmäisen vallankumouksen aikana vastustivat sallimattomana osallistumista vallankumoushallitukseen, menivät nyt porvariston vastavallankumoukselliseen hallitukseen. Tämä liittoutuma sinetöi sen suurja pikkuporvariston välisen liiton, joka oli muodostunut tosiasiallisesti jo vallankumouksen alussa. Julkisesti porvariston puolelle siirtyneet eserrät ja menševikit pelastivat porvarillisen hallituksen.

Kokoomushallitus ei poistanut kriisin syitä. Kaikki vallankumouksen tehtävät olivat ratkaisematta. Jo kauan ennen vallankumousta alkanut rappiotila paheni entisestään. Maan kaikissa teollisuuspiireissä oli toukokuussa yhtämittaisia lakkoja taloudellisen tilan parantamista vaativin tunnuksin; työläiset saattoivat ilmoitusjärjestyksessä voimaan kahdeksantuntisen työpäivän kapitalistien vastustuksesta huolimatta. Lakkoliikkeen ohella voimistui kuuhunta maaseudulla. Odottamatta Perustavan kokouksen kokoontumista kylien talonpojat määräsivät itse tilanherrojen maista perittävän vuokramaksun suuruuden, ottivat tilanherroilta viljelemättä olleet maat ja kylvivät ne.

Heinäkuuhun mennessä talonpoikaisliike käsitti jo 43 kuvernementtia. Talonpojat nousivat kapinaan tilanherroja vastaan huolimatta Neuvostoissa istuneiden eserräjohtajien vastustuksesta. Valtava merkitys laajojen talonpoikaisjoukkojen saamisessa mukaan oli V. I. Leninin puheella, jonka hän piti toukokuun 22. pnä Talonpoikain edustajain I yleisvenäläisessä kokouksessa, esittäen bolševikkien toimintaohjelman agraarikysymysten alalla. Työläisten ja talonpoikien liikehtiminen vaikutti armeijaankin; sodan jatkuminen kuohutti sotilaita ja voimisti vallankumouksellista mielialaa heidän keskuudessaan.

Bolševikkien toimintaan sotaväen keskuudessa vaikutti edistävästi Bolševististen sotilasjärjestöjen yleisvenäläinen konferenssi, jonka KK kutsui koolle kesäkuussa 1917. Konferenssiin osallistui edustajia 60:stä rintamalla ja selustassa olleista sotilasjärjestöstä, joihin kuului lähes 26 tuhatta puolueen jäsentä. V. I. Lenin teki konferenssissa alustuksen päivän tilanteesta ja toisen agraarikysymyksestä ja kehotti järjestämään mitä tarmokkaimmin proletariaatin ja vallankumouksellisen armeijan voimat siltä varalta, että valta siirtyy Neuvostoille.

Mitä pitemmälle vallankumous edistyi, sitä kiihkeämmin porvaristo yritti käyttää ainoaksi katsomaansa pelastuskeinoa — pakottaa armeijan hyökkäämään rintamalla. Porvariston laskelmat olivat varsin yksinkertaiset. Hyökkäyksen menestyminen lujittaisi hallituksen asemaa, antaisi sille mahdollisuuden ryntätä bolševikkien kimppuun ja hajottaa Neuvostot. Hyökkäyksen epäonnistuessa syyn voisi vierittää bolševikkien niskoille, syyttää heitä armeijan hajottamisesta, kieltää heidän toimintansa ja sitten ajaa hajalle myös Neuvostot.

Porvaristo ymmärsi kuitenkin, ettei pelkällä pakotuksella sotilaita saada jatkamaan sotaa. Niihin aikoihin sotaministeriksi nimitetty Kerenski laati etukäteen hyökkäyskäsken osoittamatta kuitenkaan hyökkäyksen alkamisaikaa. Hän tahtoi saada päätökselleen kesäkuun 3. pnä kokoontuneen Neuvostojen ensimmäisen yleisvenäläisen edustajakokouksen vahvistuksen. Edustajakokouksen työhön osallistui toista tuhatta edustajaa, joista bolševikkeja oli vain 105. Edustajien valtaenemmistönä olivat eserrät ja menševikit. Päiväjärjestyksen tärkeimpänä kysymyksenä oli suhtaantuminen Väliaikaiseen hallitukseen. Eserrät ja menševikit esiintyivät sen puolesta, että oli oltava edelleenkin liitossa porvariston kanssa. Tätä liittoa puolustaessaan menševikkien johtomies Tsereteli sanoi, ettei Venäjällä ole ainoatakaan sellaista poliittista puoluetta, joka suostuisi yksin ottamaan kaiken vallan käsiinsä. Siihen V. I. Lenin vastasi: „Sellainen puolue on olemassa!” Saatuaan puheenvuoron V. I. Lenin esitti edustajille bolševikkien ohjelman kehottaen siirtämään kaiken vallan Neuvostoille.

Sovittelijat panivat liikkeelle kaikki voimansa saadakseen todistetuksi, ettei tunnusta „Kaikki valta Neuvostoille!” voida

toteuttaa käytännössä. He ajoivat läpi päätöslauselman, jossa hyväksyttiin liittoutuminen porvariston kanssa ja tunnustettiin Väliaikaisen hallituksen politiikka oikeaksi.

Bolševikit päättivät osoittaa edustajakokoukselle, miten suuressi sen enemmistön kanta erosi proletariaatin ja sotaväen valveutuneimpien kerrosten mielipiteestä. Bolševikkipuolueen KK kehotti Pietarin työläisiä ja sotilaita lähtemään kesäkuun 10. p:nä mielenosoituskulueeseen tunnuksinaan „Kaikki valta Neuvostoille!”, „Alas kymmenen kapitalistiministeriä!”, „Tuotanto työläisten valvontaan!”, „Alas hyökkäyspolitiikka!”

Menševikit ja eserrät päättivät kuitenkin mielenosoituspäivän aattona, kesäkuun 9. p:nä, estää mielenosoituksen. Heidän johtamansa edustajakokous hyväksyi päätöslauselman, joka kielsi järjestämästä mielenosoitusta.

Mielenosoituskulueen peruuttaminen oli vaikeaa. Mutta edustajakokouksen päätöksen rikkominen olisi ollut samaa kuin asettua vastustamaan edustajakokousta. Bolševikkipuolueen KK päätti kesäkuun 9. p:nä myöhään yöllä alistua edustajakokouksen päätökseen ja kehotti työläisiä ja sotilaita luopumaan esiintymisaikomuksesta. KK:n ja Pietarin komitean jäsenet sekä aktiivisimmat puoluetöntekijät kiersivät yön kuluessa piireissä, tehtaissa ja tuotantolaitoksissa ja kävivät sotilaskasarmeissa selittämässä työläisille ja sotilaille puolueen päätöstä. Yksikään tehdaskollektiivi, yksikään rykmentti ei lähtenyt osoittamaan mieltään. Tämä oli todistus puolueen vaikutusvallan lisääntymisestä ja puolueen kyvystä pitää yllä yhteyttä joukkoihin ja peräytyä tarpeen vaatiessa.

Kaikki sanomalehdet aloittivat seuraavana päivänä bolševikkien parhaamisen. Menševikkien johtomiehet syyttivät edustajakokouksessa bolševikkeja salaliittoa ja vaativat heidän aseistariisumistaan. Kiellettyään mielenosoituksen edustajakokous antoi edustajiensa tehtäväksi käydä tehtaissa sekä kasarmeissa. Siellä nämä vakuutuivat, ettei kysymyksessä ollut bolševikkien „salaliitto”, vaan pääkaupungin koko työväen ja varuskunnan mieliala. Edustajakokouksen puhemiehistö pelkäsi menettävänsä kaiken arvovaltansa joukkojen keskuudessa ja päätti sen vuoksi järjestää mielenosoituksen, mutta oman johtonsa alaisena. Mielenosoitus määrättiin kesäkuun 18. päiväksi. Edustajakokouksen johtomiehet eivät valinneet suinkaan sattumalta juuri tätä päivää. Saatuaan edustajakokouksen kannatuksen Kerenski antoi käskyn ryhtyä hyökkäykseen Lounaisrintamalla kesäkuun 18. p:nä. Samaksi päiväksi suunnitellun mielenosoituksen tuli olla porvariston suunnitelmien verhona, ilmauksena rintamalla alkaneen hyökkäyksen hyväksymisestä.

Suunniteltuun aikaan — kesäkuun 18. p:nä — Pietarissa alkoi joukkomielenosoitus, johon osallistui noin 500 tuhatta henkeä. Bolševikit päättivät osallistua mielenosoitukseen omin tunnuksin.

Mielenosoittajien valtaenemmistön tunnuksena oli „Kaikki valta Neuvostoille!” Vain pieni ryhmä kantoi julisteita, joissa kehoitettiin luottamaan Väliaikaiseen hallitukseen.

Mielenosoituksen valtavat mittasuhteet ja bolševististen tunnusten vallitsevuus todistivat sitä, että pääkaupungin työväki ja varuskunta ovat bolševikkien puolella. Mielenosoitus toi ilmi, että joukot eivät luota Väliaikaiseen hallitukseen eivätkä myöskään siihen sovittelupolitiikkaan, jota eserrät ja menševikit harjoittivat porvariston suhteen.

Venäläisten joukkojen hyökkäys rintamalla epäonnistui, ja vastavallankumous ryhtyi heti toteuttamaan epäonnistumisen varalta kaavailemaansa suunnitelmaa: vierittämään kaiken syynt bolševikkien niskoille.

Heinäkuun 2. pnä, heti kun Pietariin saapui tieto hyökkäyksen epäonnistumisesta, kadetit ilmoittivat eroavansa hallituksesta. Tämä teko perustui laskelmaan, että eserrien ja menševikkien johtomiehet eivät uskalla jäädä yksinään valtaan ja myöntyvät kadettien ehtoihin, nimittäin työläisten aseistariisumiseen, vallankumouksellisten joukkojen siirtämiseen pois Pietarista ja, mikä tärkeintä, bolševikkipuolueen lakkauttamiseen.

Mutta kadetit eivät ottaneet huomioon kansan mielialaa: he luulivat saavansa aikaan hallituspuolan eivätkä huomanneet poliittisen kriisin kypsymistä pääkaupungissa ja sitten koko maassa. Heinäkuun 3. pnä aamulla Pietarissa 1. konekivääri-rykmentin komppanioiden ja rykmentin komiteain kokouksessa, jossa oli esillä Neuvoston toimeenpanevan komitean edustajien vaaleja koskeva kysymys, sotilaat puhuivat suuttumuksen vallassa, että vihattu sota jatkuu ja kansa näkee nälkää samalla kun porvaristo kasaa rikkauksia ja että hallitus johtaa maan perikatoon. Vaadittiin asettamaan käsiteltäväksi kysymys aseellisesta esiintymisestä ja Väliaikaisen hallituksen kukistamisesta. Sotilaat lähettivät edustajia muihin rykmentteihin ja tehtaisiin kehottamaan toisiakin nousemaan. Edustajat saivat kaikkialla kannatusta.

Puolue piti yllä vallankumouksellista mielialaa joukoissa, mutta se vastusti välitöntä nousua. Pietarin työläisillä ja sotilailla olisi ollut kylliksi voimia voidakseen kukistaa Väliaikaisen hallituksen ja ottaa valtiovallan käsiinsä, mutta he eivät olisi voineet säilyttää tätä valtaa, koska sillä hetkellä kansan enemmistö oli maassa vielä eserrien ja menševikkien puolella. Siitä syystä Keskuskomitea päätti heinäkuun 3. pnä pidättäytyä joukkoesiintymisistä ja mielenosoituksista. Joukkojen hillitseminen osoittautui kuitenkin jo mahdottomaksi. Tehtaissa, rykmenteissä ja Itämeren laivaston aluksilla kuunneltiin puolueen edustajia, mutta vaadittiin silti nousua. Välittömänä vaarana oli, että joukot lähtevät kadulle ja porvarillinen hallitus avaa tulen mielenosoittajia vastaan julistaen mielenosoituksen aseelliseksi kapinaksi.

Keskuskomitea kumosi aikaisemman päätöksensä ja päätti osallistua joukkoesiintymisiin muuttaakseen ne rauhalliseksi ja järjestyneeksi mielenosoitukseksi, jonka tunnuksena olisi „Kaikki valta Neuvostoille!” Seuraavana päivänä oli valtava mielenosoitus, johon otti osaa yli 500 tuhannen hengen. Työläiset marssivat aseistetun Punaisen kaartin suojaamina ja sotilaat ase kädessä. Mielenosoitukseen otti osaa useita tuhansia kronstadtilaisia merisotilaita.

Mielenosoittajat valitsivat 90 edustajaa, jotka toimittivat Taurian palatsissa istuvalle Neuvostojen Toimeenpanevalle Keskuskomitealle vaatimuksen kaiken vallan ottamisesta Neuvostojen käsiin. Mutta eserrillä ja menševikeillä oli muita aikoimuksia. He sopivat hallituksen kanssa mielenosoituksen hajottamisesta. Annettiin määräys Väliaikaiselle hallitukselle uskollisten sotaväenosastojen kutumisesta rintamalta. Muutamien paikoin — Nevskin ja Sadovajan kulmassa, Liteinyin prospektillä ym.— junkkarit ja kasakat avasivat tulen mielenosoittajia vastaan.

Varta vasten kutsutut rintamajoukot saapuivat. Porvarillinen hallitus ryhtyi vainotoimenpiteisiin. Työväenkortteleissa suoritettiin joukkomitassa kotitarkastuksia. Vastavallankumoukselliset takavarikoivat työläisiltä aseita. Mielenosoitukseen osallistuneita rykmenttejä alettiin riisua aseista. Erikoisen kiukkuisesti vastavallankumous kävi bolševikkien kimppuun. Heinäkuun 6. pnä tuhottiin „Trud” kirjapaino, joka oli hankittu työläisten bolševikkipuolelle keräämillä varoilla. „Pravda” lehti lakkautettiin. Samana päivänä vastavallankumoukselliset murhasivat työmies Voinovin vain siitä syystä, että tämä oli noutanut kirjapainosta „Listok pravdy” lehden jota puolue julkaisi lakkautetun „Pravdan” asemesta.

Vastavallankumoukselliset viranomaiset alkoivat vangita puolueen aktivisteja. Annettiin käsky, että hinnalla millä hyvänsä oli löydettävä ja pidätettävä V. I. Lenin. Väliaikainen hallitus, mihin kuului eserriä ja menševikkejä, jotka olivat olevinaan vallankumouksellisia, ei kainostellut käyttöä apunaan V. I. Leniniä etsiessään entisen tsaarinaikaisen ohranalaitoksen miehiä. Turvauduttiin jo kauan sitten laadittuun asiakirjäväärennökseen — väitettiin valheellisesti bolševikkien pitävän yhteyttä Saksaan. Prokuraattori antoi määräyksen V. I. Leninin ja useiden muiden bolševikkien vangitsemisesta ja asettamisesta syytteeseen muka maanpetoksesta ja aseellisen kapinan järjestämisestä. Pietarin sotilaspiirin joukkojen komentaja kenraali Polovtsev antoi erikoisesti V. I. Leninin etsimistä varten muodostetun osaston päällikölle käskyn ampua Lenin heti, kun hänet tavataan.

Puolue suojasi johtajansa piilottamalla hänet. Ensinnä V. I. Lenin piilotteli Pietarissa ja sitten kaupungin ympäristössä, Razliv-nimisen järven takana. Porvaristo koetti järjestää

ansan. Kadettien sekä eserrien ja menševikkien koko lehdistö vaati V. I. Leniniä saapumaan oikeuteen. Eserrien ja menševikkien tukemana vastavallankumous pyrki riistämään bolševikkien puolueelta johtajan. Vastavallankumous alkoi riehua kaikkialla maassa. Sotaministeri Kerenski määräsi sovellettavaksi kuolemanrangaistusta rintamalla. Eserräläis-menševististen komiteain auttamina viranomaiset ryhtyivät riisumaan aseista vallankumouksellisia yksiköjä ei ainoastaan rintamalla, vaan myös selustassa. Vainotoimenpiteet lisääntyivät erikoisestikin kenraali Kornilovin tultua nimitetyksi sotaväen ylipäälliköksi.

Heinäkuun tapahtumat muuttivat tilannetta ja luokkien voimasuhteita maassa. Porvaristoa kohtaan harjoittamansa sovittelupolitiikan päätökseksi menševikit ja eserrät siirtyivät lopullisesti vastavallankumouksen leiriin. Puolueesta, jonka tarkoituksena oli ollut sovinto porvariston kanssa, eserrät ja menševikit muuttuivat vastavallankumouksen apurien puolueeksi. Kaksoisvallasta oli tullut loppu. Porvaristo oli saanut yksinvallan. Valta oli siirtynyt kokonaan sen käsiin. Eserräläis-menševistiset Neuvostot olivat muuttuneet porvarillisen hallituksen lisäkkeeksi.

Mutta porvaristo ei onnistunut nujertamaan vallankumouksellisia joukkoja. Bolševikit pystyivät ajoissa perääntymään ja pelastamaan päävoimansa iskulta.

4. Puolueen VI edustajakokous. Aseellinen kapina puolueen suuntalinjana. Kornilovilaisuuden murskaaminen

Maassa vallinneen tilanteen ja voimasuhteiden muuttumisen vuoksi puolueenkin oli muutettava taktiikkaansa ja tunnuksiaan. Artikkelissaan „Tunnuksista” V. I. Lenin osoitti, että heinäkuun 4. pn jälkeinen poliittinen tilanne Venäjällä oli peräti toisenlainen kuin mitä se oli ollut helmikuun 27. pn ja heinäkuun 4. pn välisenä aikana. Nyt oli tullut loppu vallankumouksen rauhallisesta kehityksestä, joka silloin oli ollut mahdollista ja toivottavinta. Petturuudellaan eserrät ja menševikit olivat tehneet mahdolltomaksi rauhallisen kehityksen. Nyt, kaiken vallan siirryttyä vastavallankumouksellisten käsiin, työväenluokka saattoi päästä valtaan vain aseellisen kapinan avulla.

Samalla V. I. Lenin kuitenkin varoitti, että olisi virheellistä nousta heti hallitusta vastaan. Ratkaisevaan rynnäkköön voidaan ryhtyä vasta, kun kansan syvimät kerrokset saavat uutta vallankumouksellista intoa.

V. I. Lenin ehdotti luovuttavaksi tilapäisesti tunnuksesta „Kaikki valta Neuvostoille!” Tämä ei merkinnyt, että olisi luovuttu Neuvostotasavallasta, uudentyypisestä valtiosta. Kysymys oli siitä, että Neuvostot *silloisessa* kokoonpanossaan, eserrien ja menševikkien johtamina, jotka olivat siirtyneet avoimesti

vastavallankumouksellisen porvariston leiriin ja vuodattaneet kansan verta,— että nämä Neuvostot eivät voineet olla kansanvallan elimiä.

„Tässä uudessa vallankumouksessa voi ja täytyykin syntyä Neuvostoja”, V. I. Lenin kirjoitti, „mutta *ei* nykyisiä Neuvostoja, ei elimiä, jotka hierovat sovintoa porvariston kanssa, vaan porvaristonvastaisen vallankumouksellisen taistelun elimiä. Asia on niin, että me tulemme edelleenkin olemaan neuvostotyyppisen valtiorakennuksen kannalla. Kysymys ei ole nyt yleensä Neuvostoista, vaan kysymys on taistelusta *nykyistä* vastavallankumousta ja *nykyisten* Neuvostojen petturuutta vastaan” (Teokset, 25. osa, ss. 184—185).

Puolueen VI edustajakokous otti käsiteltäväkseen tilanteen muutoksesta aiheutuneet vallankumouksen, mm. uuden taktiikan kysymykset. Edustajakokous pidettiin Pietarissa vuonna 1917 heinäkuun 26. pn ja elokuun 3. pn välisenä aikana. Sen täytyi pitää istuntonsa puolittain salaa. Porvariston ja pikkuporvariston lehdistössä voimistui bolševikkien parjaaminen. Väliaikainen hallitus myönsi sotaministerille ja sisäministerille oikeuden kieltää kaikkien edustajakokousten pidon, ts. antoi tosiasiallisesti määräyksen VI edustajakokouksen kieltämisestä. Asia meni niin pitkälle, että ulkomaiset imperialistit vaativat avoimesti edustajakokouksen hajottamista ja edustajien vangitsemista.

Mutta vastavallankumouksellisten suunnitelmat ajettiin karille. Työläiset suojelivat valppaasti puolueensa edustajakokousta.

V. I. Lenin ei voinut olla läsnä edustajakokouksessa, mutta hän johti kuitenkin sen työtä. Keskuskomitean jäsenet kävivät tapaamassa Leniniä Razliv-järvellä. V. I. Lenin laati teesit „Poliittisesta tilanteesta”. V. I. Leninin „Tunnuksista”, „Vallankumouksen opetuksia” ym. artikkelit olivat edustajakokouksen päätöslauselmien pohjana.

Ensimmäisiä edustajain käsittelemiä kysymyksiä oli kysymys V. I. Leninin saapumisesta oikeuteen. Edustajakokous ilmaisi kantanaan, ettei V. I. Leninin pidä saapua oikeuteen, ja esitti vastalauseen vallankumouksellisen proletariaatin johtajaan kohdistuneen kuohuttavan ajojahdin johdosta. Edustajakokous lähetti tervehdyksensä V. I. Leninille.

Edustajakokouksen peruskysymyksinä olivat Keskuskomitean poliittinen toimintaselostus ja kysymys poliittisesta tilanteesta. Kummatkin kysymykset alusti J. V. Stalin. Alustukset pohjasivat V. I. Leninin ohjeisiin.

„Tällä haavaa”, sanottiin poliittista tilannetta koskeneen alustuksen johdosta hyväksytyssä edustajakokouksen

päätöslauselmassa, „rauhallinen kehitys ja vallan siirtyminen kivuttomasti Neuvostoilta on käynyt mahdottomaksi, koska valta on jo siirtynyt todellisuudessa vastavallankumouksellisen porvariston käsiin.

Oikeana ohjelauseena voi nykyään olla vain vastavallankumouksellisen porvariston diktatuurin täydellinen kukistaminen. Vain vallankumouksellinen proletariaatti, ehdolla, että sitä tukee talonpoikaisköyhälistö, voi suorittaa tämän tehtävän, joka on uuden nousun tehtäviä” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, I o s a, s. 376).

Puolueen VI edustajakokous siis osoitti, että valta voi siirtyä proletariaatin ja talonpoikaisköyhälistön käsiin vain aseellisen kapinan tietä, porvariston diktatuurin kukistamisen tietä.

Sosialistiseen vallankumoukseen tähtäävää puolueen suuntalinjaa vastaan esiintyi Buharin, joka väitti, että talonpojat ovat liitossa porvariston kanssa eivätkä lähde työväenluokan mukaan. J. V. Stalin kumosi tämän opportunistisen väitteen ja osoitti, että suhtautumisessaan talonpoikaistoon Buharin oli kadottanut marxilaisen maaperän eikä analysoinut talonpoikaista luokkakannalta. On erilaisia talonpoikia: varakkaat tukevat imperialistista porvaristoa, mutta talonpoikaisköyhälistö tukee proletariaattia tämän taistellessa vallankumouksen voiton puolesta. J. V. Stalin antoi edustajakokouksessa vastaiskun myös Preobraženskielle, joka ehdotti tehtäväksi päätöslauselmaan korjaus, missä sosialistisen vallankumouksen voitto Venäjällä katsottiin mahdottomaksi ja sanottiin, että maa voidaan ohjata sosialistiselle tielle vain siinä tapauksessa, jos Länessä tapahtuu proletaarinen vallankumous.

„Ei ole mahdotonta”, J. V. Stalin sanoi, „että juuri Venäjä on se maa, joka raivaa tien sosialismiin... On hylättävä se aikansa elänyt käsitys, että vain Eurooppa voi näyttää meille tien” (T e o k s e t, 3. o s a, ss. 206, 207).

Edustajakokous hylkäsi Preobraženskin ja Buharinin trotskilaiset ehdotukset. Päätöslauselma hyväksyttiin yksimielisesti neljän pidättyessä äänestämästä.

Keskuskomitean organisatorista työtä selosti J. M. Sverdlov. Huhtikuun konferenssista kuluneiden kolmen kuukauden aikana puolueen jäsenmäärä oli kasvanut kolminkertaiseksi: Huhtikuun konferenssissa oli ollut edustettuna 78 järjestöä, joissa oli 80 tuhatta puolueen jäsentä, kun taas puolueen VI edustajakokouksen aikoihin järjestöjä oli 162 ja niissä jäseniä 240 tuhatta. Keskuskomitea oli saanut lyhyessä ajassa yhtenäiseksi koko puolueen. Edustajakokouksen työhön osallistuivat aktiivisesti puolalaisten, latvialaisten ja liettualaisten bolševikkien lähettämät edustajat. Nämä bolševikit kuuluivat toisinaan paikallisjärjestöihin ja useinkin he muodostivat paikalliskomi-

teoissa oman jaostonsa ja tekivät vallankumouksellista työtä työväen keskuudessa.

Puolustuskantalaisiin nähden edustajakokous vastusti kaikkea liittoutumista tähdentäen, että yhtyä voidaan vain niiden internationalististen menševikkien kanssa, jotka todella ovat katkaisseet suhteensa puolustuskannalla oleviin menševikkeihin.

Edustajakokous hyväksyi puolueeseen Trotskin johtamat „väliryhmän” jäsenet, jotka sanoivat hyväksyvänsä kaikki bolševismmin peruskohdat. Tämä ryhmä oli muodostunut jo ennen sotaa niistä horjuvista bolševikeista ja trotskilaisista menševikeistä, jotka suhtautuivat sovinnollisesti opportunisteihin. Sodan aikana „väliryhmäläiset” olivat kannanotoissaan keskustalaisia horjuen bolševikkien ja menševikkien välillä. He myönsivät sodan imperialistiseksi ja olivat puolustuskannan vastustajia, mutta eivät kuitenkaan suostuneet tekemään täydellistä pesäeroa menševikeistä. Nyt he olivat katkaisseet suhteensa puolustuskantalaisiin. Kuten käytännössä myöhemmin selvisi, eräät „väliryhmäläiset”, esim. Volodarski, Uritski, luopuivat todellakin keskustalaisista katsomuksistaan, mutta Trotski ja pieni ryhmä hänen kannattajiaan lakkasivat vain väliaikaisesti taistelemasta bolševismia vastaan ja liittyivät puolueeseen voidakseen sittemmin puolueen jäsenenä taistella leninismia vastaan ja tyrkyttää puolueelle opportunistista, sosialisminvastaista politiikkaansa.

Puolueen legalisoimisesta aiheutunut toimintaedellytysten muuttuminen ja puolueen nopea kasvu vaativat tekemään erinäisiä lisäyksiä puolueen sääntöihin. Uusien sääntöjen ensimmäistä pykälää, jossa sanottiin, että puolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka hyväksyy puolueen ohjelman, kuuluu johonkin sen järjestöön ja maksaa jäsenmaksut, täydennettiin lisäämällä: „alistuu puolueen kaikkiin päätöksiin”. Puolueen sääntöihin lisättiin seuraava pykälä: uusien henkilöiden jäseneksioton suorittavat puolueen paikallisjärjestöt kahden puolueenjäsenen suosituksesta ja vahvistaa järjestön jäsenten yleinen kokous. Säännöissä korostettiin, että puolueen kaikki järjestöt rakentuvat demokraattisen sentralismin periaatteiden pohjalle, ja sanottiin, että puoluejärjestöt yhdistyvät piireittäin ja alueittain. Säädettiin edustajakokousten ja KK:n täysistuntojen sääntömääräiset kokoontumisajat (edustajakokoukset kerran vuodessa, täysistunnot vähintään kerran kahdessa kuukaudessa).

Edustajakokouksessa tehtiin alustus ja hyväksyttiin päätöslauselma puolueen ja ammattiliittojen keskinäisestä suhteesta. Vahvistaen oikeiksi puolueen päätökset, joissa tuomittiin menševistinen teoria ammattiliittojen puolueettomuudesta, edustajakokous päätti: on edistettävä kaikin tavoin kaikkien työläisten yhdistymistä ammattiliittoihin; puolueen kaikkien jäsenien tulee liittyä ammattiyhdistyksiin ja muodostaa niissä omia

ryhmiä; on taisteltava sellaisen kansainvälisen järjestön muodostamiseksi, johon kuuluisivat kaikki ne ammattiliitot, jotka eivät hyväksy imperialistisen sodan tukemista ja ovat luokka-taistelun kannalla.

Edustajakokous käsitteli eri kysymyksenä nuorisotyötä koskevan kysymyksen ja kehotti muodostamaan nuorisojärjestöjä, jotka olematta järjestöllisesti puolueen alaisia olisivat aatteellisesti sen johtamia. Edustajakokous tähdensi, että puolueen on pyrittävä alusta alkaen tekemään noista järjestöistä sosialistisia; niiden tehtävänä on kehittää työläisnuorukaisia ja -neitosia luokkatietoisiksi ja saada heidät astumaan yhtä jalkaa proletariaatin vallankumouksellisen etujoukon kanssa.

VI edustajakokouksessa oli käsiteltävänä puolueen taloudellinen toimintaohjelma. Kokouksen päätöslauselmassa todettiin, että maassa vallitsee syvälinen talouspula ja maa „on joutumassa lopullisen taloudellisen rappion ja perikadon kuiluun”. Porvaristo pahentaa tietoisesti tätä pulaa pyrkien käyttämään sitä vallankumousta vastaan. Ainoana ulospääsynä tästä kriittilisestä tilanteesta on vallan siirtyminen proletariaatin ja talonpoikaisköyhälistön käsiin. Vain nämä luokat, otettuaan vallan, voivat pelastaa maan seuraavien vallankumouksellisten toimenpiteiden avulla: pankkilaitosten kansallistaminen ja sentralisoiminen; useiden monopoliyhtymien (nafta-, kivihiihi-, sokeri-, metalli- ja liikenneyhtymien) kansallistaminen; kieltäytyminen ulkomaisten ja kotimaisten velkojen maksusta loukkamatta kuitenkaan pienomistajien etuja; työläisten toimesta tapahtuvan tehokkaan valvonnan järjestäminen ja tämän valvonnan muuttaminen sittemmin vähitellen tuotannon täydelliseksi säännöstelemiseksi; kaupungin ja maaseudun välisen säännöllisen vaihdon järjestäminen osuuskuntien ja elintarvikkomiteain avulla, jotta kaupungit saisivat tarvitsemiansa maataloustuotteita ja maaseutu teollisuustuotteita, maatalouskalustoa, koneita. Päätöslauselmassa kehoitettiin kaikkia työväenjärjestöjä — ammattiyhdistyksiä, tehdaskomiteoita, Neuvostoja — auttamaan näiden toimenpiteiden suorittamista, olemaan aloitteellisia tässä suhteessa ja pyrkimään siihen, että niihin ryhdytään koko valtion mitassa.

Edustajakokouksen kaikissa päätöksissä oli läpikäyvänä ajatuksena se Leninin aate, että vallankumouksen voiton ehtona on proletariaatin ja talonpoikaiston liitto. Uuden vallankumouksellisen nousun edellä kokoontunut VI edustajakokous otti kaikkien päätöstensä keskipisteeksi pääasian: proletariaatin ja talonpoikaisköyhälistön valmistaminen aseelliseen kapinaan, voittoisaan sosialistiseen vallankumoukseen. Edustajakokous antoi kaikille työtätekeville, työläisille, sotilaille ja talonpojille, osoitetun manifestin, jossa se kehotti heitä valmistautumaan bolševikkipuolueen lipun alla ratkaisevaan taisteluun porvaristoa vastaan.

Saatuaan yksinvallan porvaristo yritti toteuttaa loppuun saakka suunnitelmansa: tukahduttaa vallankumouksen ja palauttaa Venäjällä monarkian. Tämän suunnitelman toteuttamiskeinoja oli mm. teollisuuden jatkuva rappioittaminen. Tämän politiikan toi julkeasti ilmi miljonääri Rjabušinski sanomalla, että „nälän luiseva koura” on tarttuva vallankumousta kurkkuun ja kuristava sen. Kapitalistit sulkiivat tehtaitaan ja heittivät kymmeniä tuhansia työläisiä kadulle. Kaikkiällä maassa harjoitettiin ennen näkemätöntä, hillitöntä keinottelukauppaa. Tavaroitten hinnat kohosivat nopeasti. Työväki kärsi nälän tuskia. Maa oli vaarassa joutua täydelliseen taloudelliseen perikatoon ja ulkomaisen pääoman orjuuteen.

Vastavallankumous ei rajoittunut taloudellisiin keinoihin, vaan varustautui pystyttämään sotilasdiktatuurin. Amerikan, Englannin ja Ranskan hallitusten suostumuksesta suunniteltiin sotilasdiktaattorin osaan armeijan ylipäällikköä kenraali Kornilovia. Vastavallankumouksellisen vallankaappauksen valmistelun salaamiseksi päätettiin kutsua koolle kaikkia omistavia väestökerroksia edustava Valtakunnan neuvottelukokous. Porvaristo pelkäsi Pietarin vallankumouksellisia työläisiä ja päätti sen vuoksi pitää Valtakunnan neuvottelukokouksen Moskovassa, jossa tilanne tuntui siitä rauhallisemmalta.

Bolševikkipuolueen KK kehotti Moskovon komiteaa järjestämään päivän kestäväen lakon vastalauseeksi porvariston salaaliittoa vastaan. Valtakunnan neuvottelukokouksen avauspäivänä, elokuun 12. pnä, yli 400 tuhatta Moskovon työläistä julisti lakon. Moskovon työläisten yksimielinen lakko sotki vastavallankumouksellisten suunnitelmat. Selvisi, että vastavallankumoukselliset voivat toteuttaa suunnitelmansa vain asevoimin. Porvaristo päätti pakottaa kansan kansalaissotaan. Kornilov ryhtyi kokoamaan tarvittavia taisteluvoimia. USA:n, Englannin ja Ranskan edustajat lupasivat antaa hänelle apua. Kornilov kävi kenraalien kanssa neuvotteluja sotajoukkojen kutsumisesta rintamalta. Isänmaan peppureita ei estänyt edes se, että siten avattiin vihollisille tie Venäjän sisämaahan. He pitivät oman maansa työläisiä vaarallisempina vihollisina kuin ulkomaalaisia valloittajia.

Elokuun 25. pnä Kornilov marssitti rintamalta Pietaria vastaan 3. ratsuväkiarmeijakunnan. Tilanteen teki mutkalliseksi se, että Kornilov oli nousevinaan kapinaan Väli aikaista hallitusta vastaan. Eserrät ja menševikit yrittivätkin kuvata asianlaidan sellaiseksi: he kehottivat puolustamaan Väli aikaista hallitusta. V. I. Lenin kehotti puoluetta noudattamaan viisasta taktiikkaa. Nostaessaan joukkoja Kornilovia vastaan puolue selitti, ettei se kutsu joukkoja puolustamaan Väli aikaista hallitusta, joka itsekin on osallisena Kornilovin hankkeessa. Puolue aloitti taistelun sotilasdiktaattoriehdokasta vastaan jatkaen samalla Väli aikaisen hallituksen ja sen apurien, eserrien ja

menševikkien, paljastamista. Bolševikkien kehotuksesta kansanjoukot nousivat taisteluun Kornilovia vastaan. Pääkaupungin työläiset tarttuivat aseisiin. Muodostui nopeasti uusia Punaisen kaartin osastoja. Bolševikkipuolueen järjestämät työläiset ja talonpojat tukahduttivat Kornilovin kapinan. Kornilov ja hänen kumppaninsa vangittiin joukkojen vaatimuksesta. Porvariston ja tilanherrojen yritys nujertaa vallankumous epäonnistui. Ainoana ulospääsynä muodostuneesta tilanteesta oli Väliaikaisen hallituksen kukistaminen aseellisen kapinan avulla ja proletariaatin diktatuurin pystyttäminen.

5. Aseellisen kapinan valmistelu. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voitto

Ottaen huomioon, että Kornilovin kapina asetti vallankumouksen suureen vaaraan ja että joukkoliike voimistui ja monet Neuvostot esiintyivät Kornilovia vastaan, V. I. Lenin ehdotti eserrille ja menševikeille, jotka yhä olivat enemmistönä Neuvostoissa, että Neuvostot ottaisivat vallan käsiinsä. Puolue tahtoi käyttää tätä viimeistä mahdollisuutta, jolloin voitiin turvata vallankumouksen rauhallinen kehitys. Mutta eserrät ja menševikit, jotka olivat sitoneet itsensä lujasti porvaristoon, kieltäytyivät käyttämästä tätä ainoaa, vielä jäljellä olevaa tilaisuutta, jolloin Neuvostot saattoivat ottaa rauhallisesti vallan.

Kornilovin kapinan kukistaminen aiheutti perinpohjaisen muutoksen maan tilanteessa. Työläiset tajusivat, mitä väkeä olivat sovittelijat, jotka itse asiassa suojelivat ja puolustivat porvaristoa ja tilanherroja. Talonpojille selvisi, että kenraalien takana olivat tilanherrat, jotka eivät olleet halukkaita luovuttamaan maitaan. Rintamalla sotilaat vakuutuivat, että heidät aiotaan pakottaa viettämään neljäskin talvi ampumakaivannoissa, että porvariston ja tilanherrojen hallitus pitkittää veristä sotaa. Sorrettujen kansojen työtätekeville selvisi, että kansallisuussorron hävittämistä on turha toivoa, jos kornilovilaiset voittavat. Kansan valtaosa varmistui oman kokemuksensa nojalla bolševististen aatteiden oikeellisuudesta. Työläiset ryhtyivät kutsumaan pois Neuvostoista eserrä- ja menševikkiedustajia ja valitsemaan heidän tilalleen bolševikkeja. Puolueeseen kuulumattomat Neuvostojen edustajat alkoivat kannattaa bolševikkeja. Ensimmäisen kerran perustamispäivänsä jälkeen Pietarin Neuvosto hyväksyi elokuun 31. p:nä bolševistisen päätöslauselman vallan siirtymisestä Neuvostoille.

Syyskuun 5. p:nä Moskovan Neuvosto hyväksyi bolševikkien esittämän ehdotuksen päätöslauselmaksi. Kievin, Harkovin, Kasaanin, Ufan, Minskin, Räävelin, Taškentin, Samaran, Brjanskin, Krasnojarskin sekä Uralin ja Donbassin monien kaupunkien Neuvostot seurasivat pääkaupunkien Neuvostojen esimerk-

kiä hyväksymällä bolševistisia päätöslausemia. Alkoi voimakas Neuvostojen bolševisoiminen.

Puolue asetti jälleen päivän tunnukseksi „Kaikki valta Neuvostoille!” Maan tärkeimpien keskusten Neuvostojen kokoonpanossa oli siihen mennessä tapahtunut muutos: Neuvostot olivat muuttuneet bolševistisiksi. Tunnus „Kaikki valta Neuvostoille!” merkitsi nyt aseellista kapinaa porvariston hallituksen kukistamiseksi ja proletariaatin diktatuurin pystyttämiseksi. Bolševistista tunnusta „Kaikki valta Neuvostoille!” asettui kannattamaan yli 250 Neuvostoa eri puolilla maata.

Herkeämättömän toimintansa ansiosta bolševikit saivat vuoden 1917 syyskuuhun mennessä kansan vakuuttumaan, että maan pelastuksena on kansanvastaisen hallituksen kukistaminen. Maassa vallitsi yleisvaltakunnallinen kriisi. Kansantalous taantui. Hallitsevat luokat eivät voineet estää romahdusta. Ne päivästoin jouduttivat sitä suuresti politiikallaan. Kansanjoukot eivät tahtoneet elää entiseen tapaan eivätkä sietää porvariston ja sen häntyrien isännöimistä. Sanalla sanoen olivat olemassa kaikki ne tunnusmerkit, joiden perusteella V. I. Lenin määritteli tilanteen vallankumoukselliseksi. Selvänä todistuksena kriisistä oli kansan kaikkinaisen taistelun kärjistyminen. Työläiset alkoivat erotella tehdashallintojen jäseniä, vangita teollisuuslaitosten johtajia ja siirtyä itse johtamaan tuotantoa. Työväenliike oli kehittynyt niin pitkälle, että kysymyksessä oli välitön vallanotto. Vallankumouksen johtajana, hegemonina, proletariaatti nostatti taisteluun koko kansan.

„Puolellamme on sen *luokan* enemmistö, joka on vallankumouksen etujoukko, kansan etujoukko ja pystyy saamaan joukot mukaansa”, kirjoitti V. I. Lenin syyskuussa (Te o k s e t, 26. o s a, s. 6).

Myös talonpoikaisliikkeen luonne oli muuttunut. Talonpojat alkoivat ajaa pois tilanherroja, ottaa maita, kalustoa ja jakaa niitä keskenään sekä polttaa kartanoita. Talonpoikaisliike kehittyi kaikkialla maassa kapinaksi. Runsaasti puolet maan Euroopan-puoleisesta osasta oli talonpoikaiskapinain vallassa. „Puolellamme on kansan *enemmistö...*”, V. I. Lenin kirjoitti (s a m a).

Myös armeijassa taistelu sai uuden muodon Kornilovin kapinan jälkeen. Sotilaat antoivat lähdön taantumusmielisille päälliköille ja valitsivat heidän tilalleen uusia. Sotilaat kieltäytyivät jatkamasta sotaa. Sotilaiden tyytymättömyys uhkasi kärjistyä kapinaksi. Pohjois- ja Länsirintamalla, jotka olivat lähimpänä Pietaria ja Moskovaa, sotilaiden enemmistö oli bolševikkien puolella. Ja yksistään näillä rintamilla oli aseissa yli 1 miljoona 700 tuhatta sotilasta. Kaikki reservirykmentit, joita maassa oli toista sataa, kannattivat bolševikkeja. Varuskunnat olivat kaikkialla maassa suurimmalta osaltaan bolševikkien

puolella. Niinpä Moskovan varuskunnan kaikki sotilaat antoivat kaupungin piiriduumien vaaleissa syyskuun lopulla äänensä bolševikeille. Reservi- ja selustajoukoissa oli lähes neljä milj. sotilasta. Sotamiehet olivat suurimmalta osaltaan talonpoikaisköyhälistön kehittyneintä ja aktiivisinta joukkoa. Itämeren laivaston merisotilaat olivat kaikki tyynni bolševikkipuolueen kannattajia.

Myös sorrettujen kansojen liikkeen luonne oli muuttunut. Porvarillisten järjestöjen vastustuksesta huolimatta kansallisten seutujen työtätekevät yhtyivät yleiseen työläis- ja talonpoikaisliikkeeseen yhteiseksi rintamaksi. Bolševikkipuolue toimi paitsi Venäjän kaikkien eri kansojen työtätekevien keskuudessa myös Puolasta ja Baltian maista tulleiden pakolaisten samoin kuin saksalaisten, unkarilaisten, puolalaisten, tšekkiläisten, slovakialaisten, kroatialaisten sotavankien keskuudessa. Bolševikit auttoivat muodostamaan niiden keskuuteen kommunistiryhmiä.

Muuttui myös kansainvälinen tilanne. Englannin ja Ranskan imperialistit yrittivät selustassaan lisääntyvän vallankumousliikkeen uhan pakottamina sopia Saksan imperialistien kanssa rauhasta voidakseen taistella yhdessä näiden kanssa vallankumousta vastaan. Venäjän vastavallankumoukselliset olivat suostuvaisia tekemään erillisrauhan Saksan kanssa voidakseen toimia vapaasti kotimaassaan. Korvaukseksi avusta vallankumouksen tukahduttamiseksi Venäjän hallitsevat luokat luovuttivat saksalaisille Riian ja olivat valmiit antamaan Pietarinkin ja osan maata. Tämä oli selvä todistus porvariston epäisänmaallisuudesta ja kotimaataan kohtaan osoittamasta petturuudesta. Todellisia isänmaanystäviä olivat bolševikit, jotka pelasivat Venäjän Saksan imperialismin taholta uhanneelta täydelliseltä hävitykseltä ja ulkovaltojen orjuutukselta. Porvariston maanpetossuunnitelman täyttö voitiin estää vain kukistamalla petturihallitus.

Yleisvaltakunnallinen kriisi vaikutti asiaintilaan myös eserrien ja menševikkien puolueissa. Kummassakin puolueessa alkoi hajaannus. Menševikkipuolue hajosi useammaksi eri ryhmäksi. Eserrien puolueessa muodostui vasemmistosiipi, joka julistautui sitten itsenäiseksi puolueeksi. Vasemmistoeserrit yrittivät saada mukaansa ne talonpoikaikerrokset, jotka huomattuaan pettyneensä eserrien suhteen kallistuivat proletariaatin puolelle.

Maan alla ollessaankin V. I. Lenin seurasi valppaasti tilanteen kehittymistä maassa. Vallankumouksen johtaja reagoi kansan mielialan ja luokkien voimasuhteiden jokoiseen muutokseen, pienimpäänkin vaihteluun. Niiden 110 päivän aikana, jotka V. I. Lenin oli maan alla, hän kirjoitti yli 60 artikkelia ja kirjettä ohjeeksi puolueelle. Niiden joukossa tärkeimpiä on teos „Uhkaava katastrofi ja kuinka sitä vastaan on taisteltava”. Se

oli bolševikkipuolueen toimintaohjelma, joka antoi vastauksen kansanjoukkojen kysymykseen, miten maa voitiin pelastaa tuholta. Kuvattuaan sitä puutteenalaisuutta ja nälänhätää, mihin porvariston ja tilanherrojen isännöiminen oli saattanut kansanjoukot, V. I. Lenin osoitti myös ne vallankumoukselliset toimenpiteet, joiden avulla kansa voitiin pelastaa sodasta ja nälänhädästä: tuotannon saattaminen työläisten valvontaan, pankkilaitosten, syndikaattien yms. kansallistaminen sekä tilanherrojen maiden konfiskoiminen ja kaiken maan kansallistaminen. Nämä katastrofista ja nälänhädästä pelastavat toimenpiteet olivat täysin mahdollisia, mutta niihin ei ryhdytty vain siksi, että siten olisi loukattu „porvariston pyhää omistusoikeutta”. Hallitsevat luokat vakuuttivat, että maa joutuu tuohon ja perikatoon, mikäli kansa aikoo ryhtyä näihin toimenpiteisiin.

„Jos eserrät ja menševikit”, V. I. Lenin kirjoitti, „eivät olisi menneet 'koalition' porvariston kanssa, joka jarruttaa kaikkia valvontatoimenpiteitä ja sabotoi tuotantoa, vaan olisivat sen sijaan siirtäneet vallan huhtikuussa Neuvostoilta..., niin Venäjä olisi nyt taloudellisesti täysin uudistumassa oleva maa, jossa maa olisi talonpojilla ja pankit kansallistettuja, ts. Venäjä olisi *tämän verran* (nämähän ovat nykyelämän perin tärkeitä taloudellisia edellytyksiä) kaikkia muita kapitalistisia maita *pitämällä*” (Teokset, 25. osa, ss. 365—366).

Bolševikkien toimintaohjelman toteuttaminen olisi heti helpottanut ja kohentanut työtätekevien joukkojen elämää. V. I. Lenin osoitti, että sosialismin aineellista perustaa ei ollut luonut Venäjällä ainoastaan se, että Venäjä oli renkaana imperialismin ketjussa, vaan myös se, että Venäjän kapitalismi oli kyllin kehittyntä, vaikka olikin jäljessä kehittyneimpien kapitalistimaiden kapitalismiin verrattuna. V. I. Lenin luonnehti Venäjän keskinkertaisesti kehittyneen kapitalismin maaksi. Venäjälläkin kapitalismi oli kehittymässä valtiomonopolistiseksi kapitalismiksi. Lähtökohtana bolševikkien toimintaohjelmassa suuren proletaarisen vallankumouksen edellä oli se V. I. Leninin perusteeksi, että sosialismi voi voittaa ensin yhdessä erillisessä maassa.

„Historiassa yleensä ja semmitenkään sodan aikana ei saa seista paikallaan”, V. I. Lenin kirjoitti. „On mentävä joko eteen- tai taaksepäin. 20. vuosisadan Venäjällä, joka on vallankumoustietä taistellut itselleen tasavallan ja demokratian, *ei voida* mennä eteenpäin muutoin kuin *kulkemalla* kohti sosialismia, ottamalla *askeleita* sosialismin suuntaan...” (s a m a, s. 363).

Teoksessaan V. I. Lenin asetti voittaneen proletariaatin suoritettavaksi seuraavan suurtehtävän:

„Vallankumous sai aikaan sen, että *poliittisen* järjestelmänsä puolesta Venäjä saavutti kehittyneimmät maat muutamassa kuukaudessa.

Mutta se ei riitä. Sota on armoton, se asettaa kysymyksen säälimättömän jyrkästi: on joko tuhouduttava tai saavutettava ja sivuutettava kehittyneimmät maat *myös taloudellisesti*...

On joko tuhouduttava tai mentävä täydellä höyryllä eteenpäin. Näin on historia asettanut kysymyksen” (s a m a, s. 369).

V. I. Leninin teoksessa „Uhkaava katastrofi ja kuinka sitä vastaan on taisteltava” on esitetty perusteltuna ohjelmana sosialismiin siirtymistä tarkoittavat toimenpiteet. Kokonaisuudessaan ne merkitsivät asteittaista siirtymistä uusiin, socialistisiin tuotantosuhteisiin.

Samoihin aikoihin V. I. Lenin kirjoitti loppuun nerokkaan teoksensa „Valtio ja vallankumous”, jossa kehitellään edelleen marxilaista valtio-oppia. V. I. Lenin nosti jälleen arvoonsa unohtetut tai opportunistien väristelemät Marxin katsomukset ja nojaten vallankumouksen antamaan uuteen kokemukseen, varsinkin Neuvostojen toimintaan, kehitti pitemmälle marxilaisuuden oppia valtiosta. Kautta koko teoksen V. I. Lenin käy kiivasta, leppymätöntä taistelua kahdella rintamalla: sekä opportunistipettureita että anarkisteja vastaan. V. I. Lenin osoitti, että niitä kumpiakin yhdistää proletariaatin diktatuurin kieltäminen. Oikeistososialistien johtomiehet, joiden mielestä voitaneen työväenluokan on tarpeetonta murskata porvarillista valtiolaitosta, olivat siirtyneet siten puolustamaan suoranaisesti porvarillista valtiota. Anarkistit, jotka vastustivat sitä, että vallankumouksellinen proletariaatti käyttäisi valtiovaltaa sosialismin rakentamiseksi, kielsivät siten proletariaatin diktatuurin.

Voittaneen proletariaatin on murskattava koko porvarillinen väkivaltaan perustuva valtiokoneisto — työtätekevien sortamisen välikappale — ja pystytettävä proletariaatin diktatuuri koko siksi ajaksi, minkä kestää siirtyminen kapitalismista kommunismiin.

„Marxin valtio-opin olemuksen on ymmärtänyt vain se”, V. I. Lenin kirjoitti, „joka on käsittänyt, että *yhden* luokan diktatuuri ei ole välttämätön ainoastaan missä tahansa luokkayhteiskunnassa yleensä eikä ainoastaan porvariston kukistaneelle *proletariaatille*, vaan se on välttämätön koko sinä *historiankautena*, mikä erottaa kapitalismin ’luokattomasta yhteiskunnasta’, kommunismista... Siirtyminen kapitalismista kommunismiin ei tietenkään voi olla tuomatta esiin tavattoman paljon ja tavattoman erilaisia valtiomuotoja, mutta niiden olemus on oleva väistämättömästi sama: *proletariaatin diktatuuri*” (Teokset, 25. osa, s. 417).

Porvarillisessa valtiossa demokratia on läpeensä ulkokul-
taista ja valheellista, sillä demokraattisimmassakin niistä demo-
kratia on olemassa mitätöntä vähemmistöä, rikkaita, riistäjiä
ja loiseläjiä varten. Proletaarinen valtio on sen sijaan „*uudella
tavalla demokraattinen*” valtio, sillä siinä demokratia on työtä-
tekevän enemmistön, proletaarien, laajojen talonpoikaisjoukko-
jen, kaikkien omistamattomien demokratiaa, ja se on „*uudella
tavalla diktatorinen*”, sillä tämä diktatuuri on diktatuuria por-
varistoa vastaan, kansan enemmistön diktatuuria vähemmistöä,
riistäjiä vastaan. Proletariaatti ei käytä valtiovaltaa ainoastaan
riistäjien nujertamiseksi, vaan ennen muuta työtätekevien johta-
miseksi kommunistisen yhteiskunnan rakentamistyössä.

„Proletariaatti”, V. I. Lenin kirjoitti, „tarvitsee valtio-
valtaa, keskitettyä voimajärjestöä, väkivaltajärjestöä sekä
riistäjien vastarinnan murtamiseksi että valtavan väestö-
joukon, talonpoikaiston, pikkuporvariston, puoliproletaa-
rien *johtamiseksi* sosialistisen talouden 'järjestämisessä'”
(s a m a, s. 376).

Osoittaessaan, mikä osuus ja merkitys on proletariaatin dik-
tatuurilla yhteiskunnan uudistamisessa, V. I. Lenin korosti
samalla, että johtavana ja suuntaavana voimana proletariaatin
diktatuurin pystyttämisesä ja ylläpitämisessä on kommunisti-
nen puolue. V. I. Lenin arvosteli ankarasti II Internationalessa
isännöiviä opportunisteja, jotka vääritelivät puolueen merki-
tystä, tekivät puolueesta järjestön, mihin kuuluu joukoista
irtaantuneita parempipalkkaisten työläisten kermakerroksen
edustajia, jotka ovat valmiita myymään ja kavaltamaan kansan
edut.

„Työväenpuoluetta kasvattaessaan”, V. I. Lenin kir-
joitti, „marxilaisuus kasvattaa proletariaatin etujoukkoa,
joka kykenee ottamaan vallan ja *johtamaan* sosialismiin
koko kansan, ohjaamaan ja organisoimaan uutta järjestel-
mää, olemaan kaikkien työtätekevien ja riistettyjen opetta-
jana, ohjaajana ja johtajana niiden järjestäessä yhteis-
kuntaelämäänsä ilman porvaristoa ja vastoin porvaristoa”
(Teokset, 25. osa, s. 408).

V. I. Lenin kirjoitti kirjansa murroskaudella, proletariaatin
valtaantulon edellä. Kirjassa korostetaan selvästi marxismien
leninismien muuatta luonteenomaista piirrettä — teorian ja käy-
tännön välitöntä yhteyttä. V. I. Lenin itse huomautti teoksensa
alkulauseessa, että kysymys sosialistisen vallankumouksen suh-
teesta valtioon on saava „ei ainoastaan käytännöllis-poliittisen
merkityksen, vaan myös mitä ajankohtaisimman merkityksen
siinä mielessä, että on selitettävä joukoille, mitä niiden on teh-
tävä lähitulevaisuudessa vapautuakseen kapitalismin ikeestä”
(s a m a, s. 388).

Syyskuun 12. ja 14. pn välillä V. I. Lenin kirjoitti kirjeen bolševikkipuolueen Keskuskomitealle, Pietarin ja Moskovan komiteoille („Bolševikkien on otettava valta”) sekä kirjeen Keskuskomitealle („Marxilaisuus ja kapina”); näissä hän kehotti puoluetta järjestämään kapinan. Tuntien perusteellisesti yhteiskunnan kehityslait ja omaten mitä rikkaimman vallankumoustaistelulukemuksen V. I. Lenin teki näissä kirjeissään yhteenvedon tilanneanalyysistaan ja vastasi äärimmäisen selvästi kysymykseen, miksi bolševikit voivat ja miksi heidän tulee ottaa valta juuri nyt. Kummankin pääkaupungin Neuvostossa johto oli siirtynyt bolševikkien käsiin. Kansanjoukot olivat bolševikkien puolella. Ne olivat vakuuttuneet siitä, että vain bolševikkipuolue edustaa ja puolustaa niiden etuja. Otettuaan vallan Neuvostot ryhtyvät heti solmimaan demokraattista rauhaa, ottavat korvauksetta tilanherroilta maat ja luovuttavat ne talonpojille, saattavat voimaan vapauden, jonka hallitus on riistänyt. Kaikki nämä toimenpiteet saavat joukkojen täyden kannatuksen.

Valta on otettava nyt, V. I. Lenin sanoi, sillä porvaristo varustautuu luovuttamaan Pietarin saksalaisille ja Englannin ja Ranskan imperialistit neuvottelevat välirauhasta Saksan kanssa Venäjän vahingoksi ja Venäjän kustannuksella. Vain ottamalla vallan bolševikkipuolue estää tuon rikollisen salanhankkeen onnistumisen. Tilanne oli täysin kypsä kapinaa varten. Puolueen tehtävänä oli suhtautua kapinaan kuin taitosuoritukseen, valmistella sitä huolellisesti, harkita tarkoin keinot sen menestyksen turvaamiseksi jättämättä mitään itsestäänsujumisen varaan.

Kirjeissään V. I. Lenin kehitti myös likipitäisen suunnitelman aseellista kapinaa varten. Hänen ehdotuksensa mukaisesti oli heti muodostettava kapinajoukkojen esikunta, ryhmiteltävä voimat ja keskitettävä uskollisimmat joukko-osastot tärkeimpiin kohtiin, oltava valmiit piirittämään hallitusrakennukset, valloittava puhelin- ja lennätinasema. V. I. Lenin kehotti muodostamaan lujia osastoja, jotka olivat valmiit mieluummin kuolemaan kuin päästämään vihollisen kaupungin keskusta, hän kehotti aseistamaan työläiset, turvaamaan kaupungin puolustuksen junkkarikoululaisten ja muiden vastavallankumouksellisten joukko-osastojen mahdolliselta hyökkäykseltä.

V. I. Lenin sanoi suunnitelmaansa likipitäiseksi, mutta kapinan todellinen kulku osoitti, miten syvällisesti ja kaikinpuolisesti harkittu tuo suunnitelma oli. V. I. Lenin kehitti niitä ajatuksia, joita marxilaisuuden perustanlaskijat olivat esittäneet kapinasta, ja muovasi ne eheäksi kapinateoriaksi.

Historia ei tunne toista puoluetta, joka olisi ollut yhtä huolellisesti valmistautunut suorittamaan kapinan kuin bolševikkien puolue. V. I. Leninin ansiosta puolueella oli mitä tarkin suunnitelma kapinan järjestämisestä varten ja harkittu eheä toiminta-

ohjelma siitä, mihin toimenpiteisiin oli ryhdyttävä valtiollisella ja taloudellisella alalla heti seuraavana päivänä voittoisan kapinan jälkeen.

V. I. Leninin kirjeistä keskusteltiin Keskuskomiteassa syyskuun 15. pnä. Jatkaen kamppailuaan sosialistista vallankumousta vastaan Kamenev esiintyi kapinan järjestämistä koskevia V. I. Leninin ehdotuksia vastaan ja vaati jopa itse kirjeidenkin hävittämistä. Kapitalismin puolustajan antautumishenkinen päätöslauselmaehdotus hylättiin. J. V. Stalin ehdotti, että V. I. Leninin kirjeet toimitettaisiin tärkeimmille puoluejärjestöille niiden käsiteltäviksi.

Keskuskomitea alkoi valmistella kapinaa. Keskuskomitean Sotilasjärjestön tehtäväksi annettiin jouduttaa uusien Punaisen kaartin osastojen muodostamista. Pääkaupungissa järjestettiin kurssit sotilasohjaajien valmentamiseksi. Työläiset opettelivat käyttämään aseita. Itämeren laivaston bolševikeille annettiin ohjeet laivaston valmistamisesta kapinaan osallistumista varten. Jokaisella suuremmalla aluksella muodostettiin erikoisia taistelujoukkueita, jotka olivat valmiina saapuakseen minä hetkenä tahansa puolueen kutsusta pääkaupunkiin. Rintamajoukkojen bolševikkijärjestöt valikoivat taisteluosastoja Pietarin kapinallisten avuksi. Suurimpien puoluejärjestöjen johtohenkilöille ilmoitettiin ennakolta kapinan valmistelusta.

Vastavallankumoukselliset puolestaan ryhtyivät toimenpiteisiin yhä uhkaavampana lähestyvää vallankumousta vastaan. Pääkaupunkiin ryhdyttiin siirtämään kasakkaosastoja. Pietarista päätettiin siirtää pois varuskunnan vallankumousmieliset joukko-osastot bolševikkien heikentämiseksi. Rintamalla suoritettiin uudelleenryhmityksiä, joiden tarkoituksena oli bolševikkien kannalla olevien rykmenttien saartaminen ja aseistariisuminen. Kornilov ja hänen apurinsa olivat näennäisesti pidätettyinä, mutta itse asiassa he olivat yhteydessä rintamajoukkojen kenraaleihin ja suunnittelivat uutta vastavallankumouksellista esiintymistä. Väliaikainen hallitus valmisteli toista Kornilovin kapinaa.

Eserrät ja menševikit olivat mukana tässä kansanvastaisessa salaliitossa. Tuntiessaan kapinan lähestyvän he yrittivät vielä kerran estää vallankumouksen voimien liikkeellepanon: he päättivät kutsua koolle Pietariin Yleisvenäläisen demokraattisen neuvottelukokouksen. Neuvostoissa sosialikornilovilaiset olivat jääneet vähemmistöksi eivätkä sen vuoksi rohjenneet kutsua koolle uutta edustajakokousta, vaikka olivatkin luvanneet kutsua sen koolle kolmen kuukauden kuluttua. Sovittelijoiden johtomiehet turvautuivat vilppiin — kutsuivat koolle Neuvostojen edustajakokouksen asemesta Demokraattisen neuvottelukokouksen. Suorittaessaan tämän manöoverin heidän tarkoituksenaan oli säilyttää joukkojen johto petoksen tietä omissa käsissään ja tukea Väliaikaista hallitusta.

Demokraattinen neuvottelukokous alkoi syyskuun 14. pnä. Sen edustajisto oli ilmeisesti valittu vilpillisesti: kaupunkiduumille, zemstvoille ja osuuskunnille, jotka edustivat pientä väestönosaa, oli annettu paikkoja enemmän kuin Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostoille ja sotilasjärjestöille, jotka edustivat kansan valtaenemmistöä. Koko kymmenmiljoonainen armeija oli saanut vain kaksi kertaa enemmän paikkoja kuin vähälukuinen kasakkaväki, jota Väliaikainen hallitus piti tukeanaan. Bolševikit osallistuivat neuvottelukokoukseen paljastaakseen eserrien ja menševikkien hankkeet.

Sovittelijat valitsivat neuvottelukokouksen osanottajista Tasavallan väliaikaisen neuvoston eli kuten he sanoivat esiparlamentin koettaen siten saada asiointilan näyttämään siltä, että Venäjällä oli saatettu voimaan parlamentaarinen järjestelmä. Kamenev, Rykov ja Rjazanov antoivat kannatuksensa tälle eserrien ja menševikkien petospelille yrittäen siten kääntää työläiset pois kapinatieltä. V. I. Leninin mielestä koko Demokraattinen neuvottelukokous -hanke oli eserrien ja menševikkien virittämä ansa ja hän vaati jyrkästi esiparlamentin boikotointia: siihen jääminen olisi merkinnyt sellaisten harhaluulojen levittämistä, että tuo laitos pystyy ratkaisemaan vallankumouksen tehtävät. KK käsitteli V. I. Leninin ehdotuksen ja hyväksyi Kamenevin ja muiden antautujien vastarinnasta huolimatta päätöksen bolševikkien poistumisesta esiparlamentista. Keskuskomitea kehotti pitämään paikallisten kuvernementti- ja alue-neuvostojen edustajakokoukset ja kampailemaan Neuvostojen II edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta.

Lokakuun 3. pnä puolueen KK teki päätöksen V. I. Leninin siirtymisestä Pietariin, jotta olisi voitu pitää vakinaisesti kiinteää yhteyttä häneen ja hän olisi voinut osallistua välittömästi kapinan johtoon. Lokakuun 7. pnä V. I. Lenin saapui salaa pääkaupunkiin ja asettui asumaan kaupungin vallankumouksellisimpaan osaan, Viipurinpuolelle. Lokakuun 10. pnä pidettiin KK:n kokous, jossa V. I. Lenin teki tilanneselostuksen. Hän korosti, että poliittinen tilanne oli kyllin otollinen vallan siirtämiseksi proletariaatille ja talonpoikaisköyhälistölle. Nyt saattoi tulla kysymykseen vain itse kapina. V. I. Leninin mielestä oli asetettava koko puolueen mitassa päiväjärjestykseen kysymys aseellisesta kapinasta.

„KK katsoo”, sanottiin V. I. Leninin esittämässä päätöslauselmassa, „että Venäjän vallankumouksen kansainväliset edellytykset (Saksan laivastossa on kapina, mikä ilmentää äärimmäisen selvästi sosialistisen maailmanvallankumouksen voimistumista kaikkialla Euroopassa, edelleen imperialistit uhkaavat tehdä rauhan tukahduttaakseen Venäjän vallankumouksen) samoin kuin sotatilanne (Venäjän porvaristo ja Kerenski kumppaneineen ovat

epäilemättä päättäneet luovuttaa Pietarin saksalaisille) sekä se, että proletariaatin puolue on saanut enemmistön Neuvostoissa,— kaikki tämä yhdessä talonpoikaiskapinan ja sen kanssa, että kansa on alkanut luottaa puolueeseemme (Moskovan vaalit), ja vihdoin uuden Kornilovin kapinan ilmeinen valmistelu (sotaväen poistaminen Pietarista, kasakkojen siirtäminen Pietariin, Minskin kasakka-piiritys jne.)— kaikki tämä asettaa päiväjärjestykseen aseellisen kapinan.

Katsoen täten aseellisen kapinan väistämättömäksi ja täysin ajankohtaiseksi KK kehottaa kaikkia puoluejärjestöjä pitämään tätä ohjeena ja käsittelemään ja ratkaisemaan tältä kannalta kaikki käytännön kysymykset (Pohjoisen alueen Neuvostojen edustajakokous, joukkojen siirto pois Pietarista, moskvalaisten ja minskiläisten esiintymiset jne.)” („N K P ... päätöslauselmina”, I osa, ss. 397—398).

Vain Zinovjev ja Kamenev vastustivat tätä päätöslauselmaehdotusta. He todistelivat, ettei työväenluokka muka pysty suorittamaan sosialistista vallankumousta, ja luisuivat siten porvarillista tasavaltaa puolustavien menševikkien kannalle.

Tämä oli sosialismin asian kavaltamista. Zinovjev ja Kamenev eivät olleet suinkaan sattumalta antautumiskannalla. Heidän petturuutensa oli suoranainen seuraus heidän kaikista opportunistisista horjumisistaan.

Trotski ei äänestänyt KK:n istunnossa kapinapäätöstä vastaan. Mutta hän vaati lykkäämään kapinan Neuvostojen II edustajakokouksen kokoontumiseen asti, mikä itse asiassa merkitsi kapinan raumentamista, sillä eserrät ja menševikit saattoivat lykätä edustajakokouksen koollekutsumisaikaa ja Väliaikainen hallitus olisi saanut tilaisuuden keskittää edustajakokouksen kokoontumispäivään mennessä voimia kapinan nujertamiseksi.

Keskuskomitea hyväksyi V. I. Leninin päätöslauselmaehdotuksen. Siitä tuli puolueen toimintaohje — *oli valmistauduttava viivyttelemättä aseelliseen kapinaan*. Samassa istunnossa valittiin Poliittinen byroo, jonka johtoon tuli V. I. Lenin.

Kapinan järjestelyelimeksi pääkaupungissa tuli Sotilaallinen vallankumouskomitea (SVK), joka puolueen KK:n ehdotuksesta muodostettiin Pietarin Neuvoston yhteyteen. SVK:aan tuli Keskuskomitean ja Pietarin komitean, Pietarin Neuvoston, tehdaskomiteoiden, ammattiyhdistysten, varuskunnan, Itämeren laivaston ja muiden järjestöjen edustajia. Sotilaallinen vallankumouskomitea toimi puolueen KK:n välittömän johdon alaisena.

Maan kaikilla tärkeimmillä seuduilla valmistauduttiin järjestelmällisesti aseelliseen kapinaan. Pietarissa pidettiin

bolševikkien III kaupunkikonferenssi, joka edusti noin 50 tuhatta puolueen jäsentä. Konferenssi hyväksyi lokakuun 11. pnä V. I. Leninin ehdottaman kapinaa koskevan päätöslauselman. Sama päätöslauselmaehdotus hyväksyttiin myös Moskovan bolševikkien kaupunkikonferenssissa. Moskovan aluekomitean byroo, joka edusti noin 70 tuhatta puolueen jäsentä, asettui kapinan kannalle. Syys- ja lokakuun aikana pidettiin yli 30 alue-, kuvernementti-, kaupunki- ja piirikuntakonferenssia, joissa oli edustettuna suurin osa bolševikkipuolueesta. Puolueen valtaosa oli valmistautunut ratkaisevien tapahtumien varalta.

Kaikkialla muodostettiin nopeassa järjestyksessä työväen Punaista kaartia. Lokakuussa Punaisessa kaartissa oli noin pari sataa tuhatta valveutunutta työläistä, jotka olivat valmiit uhraamaan elämänsä vallankumouksen hyväksi ja pystyivät saamaan työtätekevien joukot mukaansa.

Lokakuun 16. pnä oli Keskuskomitean laajennettu istunto, johon osallistui edustajia Pietarin komiteasta, Sotilasjärjestöstä, Pietarin Neuvostosta, Pietarin piirikuntakomiteasta, tehdaskomiteoista ja ammattiyhdistyksistä. Tässä istunnossa vahvistettiin V. I. Leninin laatima päätöslauselma kapinasta. Istunnon lopussa valittiin kapinan johtamista varten Sotilaallinen vallankumouskeskus, johon tulivat A. S. Bubnov, F. E. Dzierżyński, J. M. Sverdlov, J. V. Stalin ja M. S. Uriitski. Päätettiin, että puolueen KK:n Sotilaallinen vallankumouskeskus tulee kuulumaan Neuvoston Sotilaalliseen vallankumouskomiteaan.

Kärsittyään tappion Keskuskomiteassa Zinovjev ja Kamenev suorittivat ennen näkemättömän petturiteon: puolimenševistisessä „Novaja Žizn” lehdessä, joka ei ollut edes puoluelehti, he julkaisivat ilmoituksen, jossa sanoivat olevansa aseellista kapinaa koskevaa päätöstä vastaan, ja ilmiantoivat siten viholliselle KK:n kapinapäätöksen. V. I. Lenin leimasi heidät suuttuneena vallankumouksen rikkureiksi ja vaati erottamaan heidät puolueesta. KK kielsi Kamenevilta ja Zinovjevilta oikeuden esiintyä puolueen nimissä.

Saatuaan pettureilta varoituksen Väliaikainen hallitus ryhtyi kiireellisiin toimenpiteisiin tukahduttaakseen vallankumouksen. Rintamalta kutsuttiin varta vasten joukkoja, koko Pietari jaettiin piireihin, joihin kuhunkin sijoitettiin ratsuosastoja. Mutta vastavallankumoukselliset eivät voineet enää estää vallankumouksellisten voimien liikekannallepanoa. Puolue nostatti ja järjesti taisteluun sosialistisen vallankumouksen puolesta valtavan suuret kansanjoukot.

V. I. Lenin ohjasi koko kapinan järjestelyä. Hän kutsutti luokseen Sotilaallisen vallankumouskomitean jäseniä, hänelle tehtiin selkoa, mihin toimenpiteisiin oli ryhdytty, hän valvoi, oliko tehty kaikki kapinan voiton turvaamiseksi. V. I. Lenin

ohjasi seikkaperäisen kapinasuunnitelman laatimista, Punaisen kaartin lujittamista ja aseistamista. V. I. Leninin luona kävi armeijassa ja laivastossa toimivia bolševikkeja saamassa ohjeita Itämeren laivaston käyttämisestä ja vallankumouksellisten joukkojen kutsumisesta rintamalta; Moskovasta saapui edustajia tiedottamaan Moskovassa ja Moskovan alueella valitsevasta tilanteesta.

Puolueen KK noudatti marxilaisuuden perusohjetta, jonka mukaan kapinaan oli suhtauduttava kuin taitosuoritukseen. Eri seuduille lähetettiin KK:n edustajia auttamaan puoluejärjestöjä kapinan valmistelussa: G. I. Petrovski lähetettiin Ukrainaan ja Donbassille, G. K. Ordžonikidze Taka-Kaukasiaan. KK:ssa kävi puolueen paikallisjärjestöjen edustajia saamassa ohjeita. KK:sta lähetettiin kirjeitä ja ohjeita paikkakunnille. Suurimmille puoluejärjestöille ei ainoastaan tiedotettu kapinasta, vaan ne saivat myös käytännöllisiä ohjeita kapinan järjestämisestä. Keskuskomitea valvoi Sotilasjärjestön työtä ja auttoi sitä, antoi ohjeita ammattiyhdistyksille ja veti ne mukaan järjestämään kapinaa. Lokakuun 16. pnä pidettyyn KK:n laajennettuun istuntoon osallistui suurimpien ammattiyhdistysten edustajia. Silloinen KK:n toiminta on esimerkiksi kelpaava näyte kollektiivisesta johtamisesta. Yksistään Lokakuun vallankumousta edeltäneiden kolmen kuukauden aikana pidettiin alun neljäntäkymmentä KK:n istuntoa, siinä luvussa kaksi täysistuntoa ja kaksi laajennettua istuntoa.

V. I. Lenin vaati kapinan aloittamista ehdottomasti ennen Neuvostojen II edustajakokousta, jonka oli määrä alkaa lokakuun 25. pnä. Oli ehätettävä ennen vihollista, joka petturien informoimana odotti kapinan alkavan edustajakokouksen avauspäivänä.

„...missään tapauksessa, millään muotoa”, V. I. Lenin kirjoitti Keskuskomitealle lokakuun 24. pnä, „ei saa jättää valtaa Kerenskin ja kumppaneiden käsiin 25. päivään saakka; kysymys on ratkaistava ehdottomasti tänään illalla tai yön aikana.

Historia ei anna anteeksi vallankumouksellisille, jotka saattoivat voittaa tänään (ja voittavatkin varmasti tänään), sellaista viivyttelyä, minkä vuoksi huomenna ollaan vaarassa menettää paljon, menettää kaikki” (T e o k s e t, 26. o s a, s. 204).

V. I. Leninin ehdotuksesta kapina aloitettiin 24. pnä lokakuuta, ennen edustajakokouksen alkamista. Kapinallisten esikunta oli Smolnassa, jonne iltamyöhällä saapui V. I. Lenin johtakseen välittömästi kapinaa. Punaisen kaartin osastot miehittivät esikunnan osoittamat kohteet. Punakaartilaiset järjestivät tehtaiden ja tuotantolaitosten vartioinnin. Kaikkia pääkaupunkiin

johtavia teitä vartioivat vallankumoukselliset joukko-osastot estääkseen Väliaikaista hallitusta saamasta lisävoimia rintamalta. Kaupunkiin kutsuttiin Itämeren laivaston merisotilaita. Yön kuluessa miehitettiin kaikki hallitusvirastot ja saarrettiin Talvipalatsi, jota Väliaikainen hallitus oli pitänyt turvapaikkanaan. Kapinan tärkeimmän iskuvoiman muodostivat työväen Punaisen kaartin osastot. Ne ja Itämeren laivaston merisotilaat jakoivat voitosta lankeavan kunnian. Yhdessä punakaartilaiden ja merisotilaiden kanssa taistelivat menestyksellisesti myös Pietarin varuskunnan rykmentit. Kapinalle oli taattu niin suuri kansanjoukkojen kannatus ja kapinasuunnitelma harkittu niin huolellisesti, että kapina tapahtui poikkeuksellisen nopeasti. Lokakuun 25. pn aamuun mennessä Väliaikainen hallitus oli kukistettu. Aamulla klo 10 ilmestyi julistus „Venäjän kansalaisille!”, jonka oli kirjoittanut vallankumouksen nerokas innoittaja ja johtaja V. I. Lenin:

„Väliaikainen hallitus on kukistettu. Valtiovalta on siirrynyt Pietarin Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvoston elimelle — Sotilaalliselle vallankumouskomitealle, joka on Pietarin proletariaatin ja varuskunnan johdossa.

Asia, jonka hyväksi kansa on taistellut: demokraattisen rauhan ehdottaminen viivyttämättä, tilanherrojen maanomistuksen lakkauttaminen, tuotannon saattaminen työläisten valvontaan, Neuvostohallituksen muodostaminen, tämä asia on nyt taattu.

Eläköön työläisten, sotilaiden ja talonpoikien vallankumous!” (Teokset, 26. osa, s. 207).

Kukistetun hallituksen hallussa oli enää Talvipalatsi, jonka varusväkenä olivat junkkarikoululaiset ja naisista muodostettu iskupataljoona. V. I. Lenin määräsi valtaamaan rynnäköllä porvarillisen hallituksen viimeisen tukikohdan. Nevalta kajahti risteilijä „Auroran” ampuma laukaus — rynnäkön alkamismerkki. Se tiedotti uuden maailman syntymisestä. Lokakuun 26. pn vastaisena yönä Talvipalatsi kukistui; porvariston viimeisen diktatuurihallituksen ministerit vangittiin.

Lokakuun 25. pn illalla kokoontui Neuvostojen II edustajakokous. Se edusti yli neljänsataa maan Neuvostoa. 650 edustajasta noin 400 oli bolševikkeja. Muut olivat enimmäkseen vasemmistoeserriä. Menševikit ja oikeistoeserrät, jotka aikaisemmin olivat olleet vallalla Neuvostoissa, muodostivat II edustajakokouksessa vähäisen, noin 70—80 henkeä käsittävän ryhmän. Ryhmä hupeni vielä edustajakokouksen aikanakin: sen jäseniä siirtyi vasemmistoeserrien ja menševikki-internationalistien puolelle. Vararikoutuneiden, porvariston suhteen sovittelupolitiikkaa harjoittaneiden puolueiden mitättömät rippeet poistuvat edustajakokouksesta.

Heti ensimmäisenä päivänä Neuvostojen II edustajakokous hyväksyi V. I. Leninin kirjoittaman vetoomuksen „Työläisille, sotilaille ja talonpojille!”

„Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien valtaenemistön tahdon nojalla”, sanottiin edustajakokouksen päätöksessä, „Pietarissa tapahtuneen työläisten ja varuskunnan voittoisan kapinan nojalla edustajakokous ottaa vallan käsiinsä...

Edustajakokous päättää: kaikki paikallinen valta siirtyy Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien edustajien neuvostolle ja juuri näiden on turvattava todellinen vallankumouksellinen järjestys” (Teokset, 26. osa, s. 215).

Työläiset ja talonpoikaisköyhälistö kukistivat porvariston diktatuurin ja pystyttivät proletariaatin diktatuurin.

Vuoden 1917 lokakuun 25. (marraskuun 7.) päivä piirtyi historiaan Venäjän Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voiton päivänä.

Edustajakokouksen toisessa istunnossa lokakuun 26. pnä V. I. Lenin esiintyi kahdesti. Ensimmäisen alustuksensa V. I. Lenin omisti rauhankysymykselle. Edustajakokous hyväksyi yksimielisesti Dekreetin rauhasta ilmoittaen siinä Neuvostohallituksen sanovan kokonaan irti kaikki anastussopimukset ja kehottaen kaikkia sotaa käyviä kansoja ja niiden hallituksia aloittamaan heti neuvottelut yleisen oikeudenmukaisen demokraattisen rauhan solmimisesta. Otettuaan vallan käsiinsä kansa aloitti ensi työkseen taistelun rauhan puolesta innostaen koko ihmiskuntaa näyttämällä esimerkkiä.

Rauhandekreetissä sota julistettiin „mitä suurimmaksi ihmiskuntaa vastaan tehdyksi rikokseksi” ja ilmoitettiin virallisesti oltavan valmiita solmimaan heti rauha ilman aluevaltauksia ja sotakorvauksia sellaisilla ehdoilla, jotka ovat yhtä oikeudenmukaisia kaikkiin kansoihin nähden.

Ensimmäisen kerran historiassa julistettiin kansainvälisissä suhteissa noudatettavaksi uusia periaatteita, jotka tuomitsivat sodan kiistakysymysten ratkaisukeinona ja tekivät sosialistisen valtion ulkopolitiikan perustaksi rauhan. Jo tässä ensimmäisessä neuvostoasetuksessa esitettiin leniniläinen ajatus kahden, rakenteeltaan erilaisen yhteiskuntajärjestelmän rinnakkainolon mahdollisuudesta.

V. I. Leninin toisen alustuksen pohjalla edustajakokous hyväksyi Dekreetin maasta, jossa kaikki tilanherrojen maat julistettiin konfiskoitaviksi korvauksetta ja kaiken maan siirtyvän kansan haltuun.

Bolševikkipuolue täytti lupauksensa, jotka se oli antanut kansalle ohjelmassaan. Maadekreetti toteutti talonpoikaiston voisoataiset toiveet. Kansan haltuun siirtyi yli 150 miljoonaa hehtaaria maata. Ensimmäisen kerran historiassa talonpojat

vapautuivat maata rasittavista veloista — he olivat velkaa yksistään Talonpoikaispankille lähes puolitoista miljardia ruplaa, minkä lisänä olivat tilanherroille, koronkiskureille ja kula-keille maksettavat yksityisvelat. Maadekreetti vapautti talonpojat maksamasta vuotuista maanvuokraa ja käyttämästä varoja uusien maiden ostoon 700 miljoonan kultaruplan arvosta. Suoritettiin siis maan kansallistaminen. Maa muuttui koko valtion omaisuudeksi.

Maadekreettiin oli sisällytetty ns. talonpoikien evästys, jonka olivat laatineet eserrät talonpoikain 242 paikallisen evästyksen perusteella. Vallassa ollessaan eserrät eivät olleet tehneet mitään tämän evästyksen toteuttamiseksi käytännössä. Mutta bolševikit tekivät heti ensimmäisenä vallassaolopäivänään tuosta talonpoikien evästyksestä lain. Samalla kun evästyksessä vaadittiin maan yksityisomistuksen lakkauttamista ja tilanherrojen maiden korvauksetonta konfiskointia, siinä puollettiin tasajakoon perustuvaa maankäyttöä, minkä suhteen bolševikkipuolue oli eri mieltä. Vastatessaan niille, jotka moittivat puoluetta evästyksen hyväksymisen johdosta, V. I. Lenin sanoi:

„...demokraattisena hallituksena me emme voi sivuuttaa alimpien kansankerrosten päätöstä, vaikka olisimmekin eri mieltä siitä. Elämän koettelemuksissa, soveltaessaan tuota päätöstä käytännössä, noudattaessaan sitä paikkakunnallaan, talonpojat tulevat itse ymmärtämään, mikä on totuus” (Teokset, 26. osa, s. 228).

Tässä toimenpiteessä ilmeni puolueen viisaus, sen taktiikan joustavuus, sen kyky ottaa huomioon joukkojen edut ja se varma usko, että talonpojat asettuvat agraarikysymyksessä täydellisesti bolševikkien linjan kannalle.

Samana päivänä, lokakuun 26. p:nä, Neuvostojen II edustajakokouksessa muodostettiin Kansankomissaarien Neuvosto, jonka johtoon tuli V. I. Uljanov-Lenin. Kansa uskoi maan johdon bolševikkipuolueelle.

Pietarin jälkeen Neuvostovalta saavutti voiton myös Moskovassa, missä taisteluja käytiin joitakin päiviä, ja sittemmin kaikkialla maassa.

Monilla paikkakunnilla Neuvostovallan vakiintumisen puolesta käytyä taistelua vaikeuttivat valkokaartilaiden ja porvarillisten nationalististen vastavallankumouksellisten esiintymiset (Ukrainassa Keskusrada, Donilla atamaani Kaledin, Orenburgissa atamaani Dutov).

Mutta vaikka olosuhteet maan eri seuduilla olivatkin erilaiset (bolševikkipuolueen vaikutuksen voimakkuus, teollisen kehityneisyyden ja proletaarijoukkojen määrän huomattava erilaisuus, kansalliset erikoisuudet jne.), niin sittenkin Neuvostovalta vakiintui verraten lyhyessä ajassa laajan Venäjän koko alueella.

6. Vallankumouksen voiton syyt. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kansainvälinen merkitys

1. Lokakuun sosialistisen vallankumouksen voiton perussyynä oli se, että vallankumouksen johdossa oli Venäjän työväenluokka. Yhdelläkään kansainvälisen työnarmeijan osastolla ei ollut niin valtavan suurta, historiallisesti mitä lyhimmissä ajassa kertynyttä kokemusta. Venäjän proletariaatti loi V. I. Leninin johdolla aikaisemmin kuin muut luokat oman puolueensa. Työväenluokka johti koko kansan taistelua itsevaltiutta ja porvariston diktatuuria vastaan. Työtätekevien muut kerrokset vakuutuivat siitä, että proletariaatissa niillä oli taistelija, joka puolusti koko tilanherrojen ja porvariston ikeen alla nääntyvän kansan etuja. Venäjän proletariaatti oli maan kaiken yhteiskunnallisen ja poliittisen kehityksen tärkein liikkeelle-paneva voima.

2. Lokakuun vallankumous voitti siksi, että Venäjällä oli muodostunut sellainen yhteiskunnallinen voima, proletariaatin ja talonpoikaiston liitto, joka nujersi aikansa eläneiden luokkien vastarinnan. Vallankumouksen kulussa bolševikit paljastivat työväenluokan asian kavaltajat, opportunistit, jotka väittivät, että proletariaatti voi ottaa vallan ja pysyä vallassa vain siellä, missä se muodostaa väestön enemmistön. Venäjän proletariaattia tuki täydellisesti talonpoikaisköyhälistö, joka muodosti Venäjän maalaisväestön valtaenemmistön, noin 65%. Oman elämäkokemuksensa nojalla ja bolševikkipuolueen laajaperäisen työn tuloksena laajat talonpoikaissjoukot tajusivat, että ne saavat maata, rauhan, leipää ja vapauden vain proletariaatin johdolla. Valloittamalla proletariaatin puolelle työtätekevän talonpoikaiston enemmistön bolševikit valloittivat porvaristolta sen talonpoikaissreservit.

3. Lokakuun vallankumous erosi kaikista muista vallankumouksista siinä, että työläiset muodostivat omat vallanelimensä. Venäjän proletariaatin syvissä riveissä syntyi uusi vallankumouksellisen vallan muoto — Työläisten edustajien neuvostot. Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien edustajien neuvostot olivat proletariaatin ja talonpoikaiston liiton elimiä, se järjestömuoto, jossa ollennoitui työläisten johtama työläisten ja talonpoikien liitto.

„Jollei kansan vallankumouksellisten luokkien luovan toiminnan ansiosta olisi muodostunut Neuvostoja”, V. I. Lenin kirjoitti, „niin proletaarinen vallankumous olisi muodostunut Venäjällä toivottomaksi yritykseksi...” (Teokset, 26. osa, s. 80).

4. Lokakuun vallankumous voitti siksi, että sen vihollinen, Venäjän porvaristo, oli melko heikko. Venäjän porvariston poliittinen raihnaisuus, pelkuruus ja kokemuksen vähyytys johtuivat

Venäjän kapitalismin koko historiallisesta kehityksestä, siitä, että se oli jäänyt jälkeen kehittyneimpien kapitalistimaiden kapitalismiin verrattuna ja oli riippuvainen ulkomaisesta pääomasta. Myös sovittelijat, eserrät ja menševikit, osoittautuivat voimattomiksi auttamaan Venäjän porvaristoa. Bolševikit paljastivat heidät monien taisteluvuosien kuluessa porvariston asiamiehiksi. Lokakuun vallankumouksen edellä nämä puolueet siirtyivät avoimesti vastavallankumouksen leiriin ja puolustivat kapitalistista järjestelmää.

5. Vallankumouksen ratkaisevimpia voiton ehtoja oli se, että kansanjoukkoja johti kokenut, taistelukykyinen, vallankumouksellinen bolševikkipuolue. Puolue piti ohjeenaan työväenluokan edistyksellistä oppia — marxismin-leninismien oppia.

Vallankumouksen valmistelu- ja suorituskaudella puolue teki erittäin suuren työn teorian alalla rikastuttaen marxilaisuutta uusilla toteamilla. Puolueen Huhtikuun konferenssin ja VI edustajakokouksen päätöslauselmissa, KK:n päätöksissä ja ennen kaikkea V. I. Leninin teoksissa on perusteltu teoreettisesti porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittyminen sosialistiseksi vallankumoukseksi ja kehitelty sitä vastaava konkreettinen suunnitelma.

Puolue perusteli ja todisti taistelussa opportunisteja vastaan oikeaksi sen opin, jonka mukaan sosialismin voitto Venäjällä on mahdollinen, sillä kapitalismin kehitys Venäjällä oli luonut objektiiviset edellytykset sosialismin toteuttamiselle maassa ja ristiriitojen erikoinen kärkevyys oli tehnyt Venäjästä imperialismin ketjun heikoimman renkaan. V. I. Lenin kehitti marxilaista sosialistisen vallankumouksen teoriaa, osoitti ja perusteli sen, että proletariaatin diktatuurin valtiomuotona on Neuvostotasavalta, kehitteli aseellista kapinaa koskevia marxilaisia katsomuksia muovaten ne marxilaiseksi kapinaopiksi.

Lokakuun Suuri vallankumous on mallinäyte leniniläisen sosialistista vallankumousta koskevan teorian käytännöllisestä soveltamisesta ja toteuttamisesta.

Työtätekevät joukot olivat nähneet vallassa kaikkia muita puolueita sekä erikseen että erilaisina yhdistelminä. Ne olivat nähneet vallassa kadettipuolueen, joka edusti koko porvaristoa; niillä oli kokemusta kadettien, eserrien ja menševikkien yhteisestä vallasta; ne olivat tulleet tuntemaan eserrät ja menševikit sen perusteella, mitä nämä tekivät ollessaan enemmistönä Neuvostoissa. Kaikki porvarilliset ja sovittelevat puolueet kärsivät vallankumouksen kulussa vararikon paljastaen vastavallankumouksellisen olemuksensa. Työtätekevät käänsivät selkensä puolueille, jotka pyrkivät sovintoon porvariston kanssa, ja käyttäen oikeuttaan kutsua pois edustajiaan alkoivat karkottaa Neuvostoista sellaisia edustajia, jotka eivät olleet osoittautuneet luottamuksen arvoisiksi, ja valita näiden tilalle bolševikkeja,

sillä bolševikit olivat todistaneet käytännössä, että he ovat johdonmukaisia kansan etujen puolustajia ja taistelevat todella vapauden ja riippumattomuuden puolesta. Tällä tavalla menševikit ja eserrät eristettiin joukoista. Bolševikkipuolue oli ainoa puolue, joka yksinomaisesti johti proletariaatin ja kaikkien muiden työtätekevien vallankumouksellista taistelua.

Bolševikkipuolueen onnistui yhdistää kaikki erilaiset vallankumoukselliset liikkeet ja suunnata ne samaan kohteeseen, kukistamaan imperialismia. Puolue yhdisti yhdeksi vallankumoukselliseksi vyöryksi yleiskansallisen rauhanliikkeen, sen talonpoikain taistelun, jota nämä kävivät maasta ja tilanherrojen sortovaltaa vastaan, kansallisen vapaustaistelun, jota Venäjän sorretut kansat kävivät kansallisuussortoa vastaan, sekä yhteiskunnan johtavan voiman, proletariaatin, taistelun, jonka tavoitteena oli sosialismi. Bolševikkipuolueen johdolla työläiset ja talonpoikaisköyhälistö kukistivat porvariston hallituksen ja pystyttivät Neuvostovallan.

Nämä ovat ne tärkeimmät sisäiset syyt, jotka takasivat vallankumouksen menestyksen.

Niitä kansainvälistä laatua olevia syitä, jotka varmistivat Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen menestymisen, oli se, että vallankumous alkoi imperialistisen maailmansodan aikana. Englantilais-ranskalainen liittoutuma enempää kuin saksalainenkaan liittoutuma ei voinut antaa välitöntä aseellista apua Venäjän porvaristolle. Ne auttoivat sitä aineellisin varoin ja järjestämällä salaliittoja, mutta ne eivät voineet antaa sille mitään huomattavampia sotilaallisia voimia. Jäätyään yksin vastakkain Venäjän proletariaatin kanssa, joka oli kaikkien työtätekevien johdossa, Venäjän porvaristo ei voinut kestää joukkojen rynnistystä.

Myös maailman proletariaatin tuella oli valtava merkitys vallankumoukselle. Lokakuun vallankumouksen vaikutuksesta kaikissa kapitalistisissa maissa voimistui vallankumouksellinen joukkoliike. Maailman proletariaatin liikehtiminen sitoi imperialistien käsiä ja teki siten Lokakuun Suuren vallankumouksen voittokulun maassa helpommaksi.

Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kansainvälistä merkitystä määriteltessään V. I. Lenin kirjoitti, että se ilmeni kahdessa muodossa: vaikutuksena muiden maiden vallankumoukselliseen liikkeeseen ja Venäjän vallankumouksen peruspiirteiden välttämättömänä kertaantumisenä maailman mitassa.

Kaikilla Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen peruskysymyksillä on kansainvälinen merkitys sanan laajassa mielessä. Lokakuun vallankumouksen välittömän vaikutuksen seurauksena alkoi liikehtiä koko riistettyjen maailma, koko imperialismin sorron alla nääntyvä ihmiskunta. Useat

vallankumoukset — Saksan, Itävalta-Unkarin ja muiden maiden vallankumoukset — sekä Euroopan ja Amerikan työväen vallankumoukselliset joukkoesiintymiset järkyttivät kapitalistista maailmaa perustuksia myöten. Myös siirtomaiden orjuutetut kansat alkoivat liikehtiä. Venäjän vallankumous antoi alun vallankumouksellisen työväenliikkeen ja kansallisen vapaustistelun yhdistymiselle yhtenäiseksi voimaksi, joka pystyy kaatamaan imperialismin.

Lokakuun vallankumous oli mitä selvin ilmaus kapitalismin yleisen kriisin kärjistymisestä. Venäjän vallankumous katkaisi imperialismin ketjun ja mahdollisti uuden, sosialistisen yhteiskunnan luomisen. Tehtiin loppu imperialismin jakamattomasta herruudesta. Maapallon kuudenneksellä kohotettiin sosialismin lippu. Maailma jakautui kahdeksi leiriksi: muodostui kuolevan kapitalismin leiri ja kehittyvän sosialismin leiri. Lokakuun vallankumous aloitti uuden aikakauden ihmiskunnan historiassa — aikakauden, jolloin tehdään loppu kaikkinaisesta riistosta, kommunismin voiton aikakauden.

Lokakuun vallankumouksella oli valtava kansainvälinen merkitys, ei ainoastaan siksi, että se antoi sysäyksen koko maailmanhistorian kehitykselle, vaan myös siksi, että se osoitti peruspiirteidensä toistumisen väistämättömäksi jokaisen maan sosialistisessa vallankumouksessa. Se osoitti, että vallankumous ei voi voittaa ilman työläisten johtamaa proletariaatin ja talonpoikaiston liittoa, ilman proletariaatin diktatuuria, joka on proletariaatin ja talonpoikaiston erikoinen luokkaliitto. V. I. Leninin peruskatsomus proletariaatin diktatuurista olennoitui klassillisesti Venäjällä Lokakuun vallankumouksessa. Puhuessaan proletariaatin diktatuurista V. I. Lenin ei käsittänyt sitä ainoastaan venäläisten työläisten ja venäläisten talonpoikien liitoksi, vaan myös venäläisten työläisten ja Venäjän kaikkien eri kansallisuutta olevien työtätekevien liitoksi, siis kehittyneen maan proletariaatin ja siirtomaiden sorrettujen kansojen liitoksi. Nämä sosialistisen vallankumouksen leniniläisen teorian perusajatuksat pitävät paikkansa kaikkiin maihin nähden.

Lokakuun vallankumouksen tärkein yleismaailmallinen merkitys on siinä, että se oli maailman ensimmäinen vallankumous, joka antoi kansalle paitsi poliittiset oikeudet myös aineelliset edellytykset hyvään toimeentuloon.

Neuvostoliitossa Lokakuun Suuren vallankumouksen voiton jälkeen alkaneen sosialistisen rakennustyön teorialla ja käytännöllä on valtava merkitys maailman proletariaatille. Neuvostomaan kohtalona oli avata ensimmäisenä tietä siirryttäessä kapitalismista sosialismiin.

Lokakuun vallankumous osoitti koko maailmalle ja ennen kaikkea riippuvaisten maiden ja siirtomaiden kansoille, jotka muodostavat enemmän kuin puolet ihmiskunnasta, kansallisuuskysymyksen ainoan oikean ratkaisutavan.

Venäjän sosialistisen vallankumouksen voitto todisti selvästi marxismin-leninismien aatteiden voimallisuuden, osoitti oikeaksi bolševikkipuolueen strategian ja taktiikan ja teki siten kaikille työätekeville helpommaksi taistella rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vuoden 1917 Lokakuun vallankumous osoitti kaikille työätekeville, että vain bolševikkipuolue oli se voima, joka pystyi tekemään lopun kapitalistisesta järjestelmästä, estämään kansakunnallisen romahduksen, johtamaan maan itsenäisen kehityksen tielle. V. I. Leninin Huhtikuun teeseissä ja VII Yleisvenäläisen puoluekonferenssin päätöksissä puolue esitti kansalle konkreettisen suunnitelman porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittämisestä sosialistiseksi ja kutsui joukkoja taisteluun kaiken vallan siirtämiseksi Neuvostoille, sillä vain ne saattoivat antaa kansalle rauhan, leipää, maata ja vapauden. V. I. Lenin osoitti, että Neuvostot ovat proletariaatin diktatuurin valtiomuoto.

Esittäessään tunnuksen „Kaikki valta Neuvostoille!” puolueen lähtökohtana oli mahdollinen vallankumouksen rauhanomainen kehitys, kaiken vallan veretön siirtyminen Neuvostoille, proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisen-demokraattisen diktatuurin muuttuminen rauhanomaisen kehityksen tietä proletariaatin sosialistiseksi diktatuuriksi.

Mutta vallankumouksen rauhanomainen kehitys osoittautui mahdottomaksi heinäkuun tapahtumien jälkeen, kun vastavallankumouksellisen porvariston onnistui saada käsiinsä koko valta. Puolueen VI edustajakokouksessa päätettiin luopua väliaikaisesti tunnuksesta „Kaikki valta Neuvostoille”, koska menševikit ja eserrät olivat muuttaneet Neuvostot vastavallankumouksellisen Väliaikaisen hallituksen lisäkkeeksi. Menševikit ja eserrät siirtyivät lopullisesti vastavallankumouksellisen porvariston leiriin.

Kornilovin kapinan ja sen tukahduttamisen yhteydessä alkaneen uuden vallankumouksellisen nousun ansiosta Neuvostot elpyivät ja muuttuivat jälleen joukkojen vallankumoukselliseksi taisteluelimiksi. Alkoi Neuvostojen bolševisoimisvaihe. Puolue esitti jälleen tunnuksen „Kaikki valta Neuvostoille!”, mutta nyt tällä tunnuksella kutsuttiin kapinaan porvariston diktaturia vastaan ja pystyttämään proletariaatin diktaturia.

Toimimalla uhrautuvasti joukkojen keskuudessa ja noudattamalla joustavaa, konkreettisen tilanteen mukaista taktiikkaa puolue kokosi lippunsa ympärille proletariaatin, sai kansanjoukot vakuuttumaan aatteidensa oikeellisuudesta ja kansan nousemaan ratkaisevaan taisteluun Väliaikaista hallitusta vastaan.

Kommunistinen puolue oli vallankumouksessa työtätekevien nerokkaana, kokeneena johtajana suunnaten taitavasti työväen kaikkinaista taistelua sille ainoalle oikealle tielle, jota kulkien voitiin valloittaa vapaus ja rakentaa luokaton yhteiskunta.

Eserrät ja menševikit eivät kyenneet pelastamaan Väli-aikaista hallitusta. Nuo puolueet päätyivät kehityksessään siihen, että niistä tuli Lokakuun vallankumouksen edellä vastavallankumouksen suoranaisia kannattajia, kapitalistisen järjestelmän puoltajia. Vallankumouksen kulussa ja bolševikkien selitystyön ansiosta kansanjoukot tajusivat eserrien ja menševikkien olevan olemukseltaan vastavallankumouksellisia. Joukot vakuutuivat siitä, että vain bolševikkipuolueella sanat ja teot käyvät yhteen ja että vain se poistaa kaikkinaisen riiston ja pelastaa maan tuholta. Työläiset, työtätekevät talonpojat ja sotilaat vakuutuivat siitä, että tämä puolue on uskollinen kansan etujen puoltaja, he vakuutuivat siitä, että sen jäsenet ovat sankareita, että kommunistit ovat valmiita kaatumaan sosialistisen vallankumouksen voiton hyväksi. Kansanjoukot uskoivat kohtalonsa bolševikkipuolueen huomaan, sillä vain se oli niiden etujen ainoa vallankumouksellinen ja loppuun saakka johdonmukainen puolustaja. Tämän puolueen kutsusta ne kukistivat porvarillisen Väliaikaisen hallituksen ja pystyttivät sosialistisen Neuvostotasavallan.

Lokakuun sosialistinen vallankumous oli kansan vallankumous. Se teki lopun riistäjien sortovallasta. Se saattoi voimaan proletariaatin diktatuurin, ja proletariaatti ryhtyi talonpoikaisköyhälistön tukemana luomaan kommunistisen yhteiskunnan perustaa. Lokakuun vallankumous aloitti ihmiskunnan historiassa uuden aikakauden — sosialismin ja kommunismin voiton aikakauden.

VIII LUKU

PUOLUE TAISTELUSSA

SOSIALISTISEN VALLANKUMOUKSEN KEHITTÄMISEN
JA NEUVOSTOVALLAN LUJITTAMISEN PUOLESTA

(lokakuu 1917 — vuosi 1918)

1. Puolue Neuvostovaltiota luomassa. Ensimmäiset sosialistiset uudistukset

Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voiton tuloksena ja proletariaatin diktatuurin pystyttämisen seurauksena Venäjän kaikkien luokkien ja väestökerrosten asemassa tapahtui perinpohjaisia muutoksia. *Proletariaatista oli tullut hallitseva luokka*. Sen ympärille ryhmittäytyivät kaupungin ja maaseudun työtätekevät joukot, ennen kaikkea talonpoikaisköyhälistö. Neuvostovaltaa kannatti väestön valtaosa — työläiset, sotilaat ja työtätekevät talonpojat. Tätä mahtavaa työkansan leiriä johti bolševikkipuolue. Neuvostovallan vihollisten leiriin kuuluivat vallasta syöstyvät tilanherrat, kapitalistit, kulakit ja niiden intressien edustajat: monarkistit, kadetit, eserrät, menševikit, anarkistit ja porvarilliset nationalistit.

Lokakuun vallankumous muutti perin pohjin Kommunistisen puolueen asemaa ja toiminnan luonnetta. Siitä oli tullut maailman ensimmäisen työläisten ja talonpoikien sosialistisen valtion *johtava puolue*. Sitä odottivat nyt uudet historialliset tehtävät: sen oli rakennettava Neuvostovaltio ja lujitettava sitä, uudesti järjestettävä yhteiskunta sosialistiselle pohjalle, järjestettävä maan puolustaminen ympäröiviltä vihamielisiltä kapitalistisilta mailta ja lujitettava yhteyksiä muiden maiden proletaareihin.

Venäjän proletariaatti aloitti sosialismin rakentamisen poikkeuksellisen vaikeissa ja raskaissa olosuhteissa. Sosialistinen vallankumous oli voittanut yhdessä maassa muiden maiden jäädessä kapitalistisiksi. Venäjän työväenluokka oli lähtenyt ensimmäisenä historiassa uurtamaan uraa sosialismiin. Venäjä oli taloudellisessa suhteessa verraten takapajuinen maa, jossa väestöenemmistönä oli pienomistajatalonpoikaisto. Sota jatkui yhä. Se oli rappioittanut ja ehdyttänyt maan, saattanut sen ennen kuulumattomaan rappiotilaan. Proletariaatilla ei ollut miltei lainkaan valmiita kaadereita valtion ja talouden johtoon.

Vallasta syösty riistäjät — tilanherrat ja kapitalistit — vastustivat raivoisasti proletariaatin diktatuuria. Heillä oli vielä taloudellinen perusta — kotimainen pientuotanto. Heitä tuki kansainvälinen pääoma, johon heillä oli mitä läheisin yhteys.

Venäjän proletariaatin täytyi nujertaa päättäväisesti lukuisien vihollistensa vastarinta. Nuo viholliset taistelivat Neuvostovaltaa vastaan järjestäen salaliittoja ja kapinoita, turvautuen sabotaasiin, parjaukseen, provokaatiotekoihin, horjuvien ja selkärangattomien aineiden lahjomiseen. Jo heti ensimmäisinä Lokakuun voiton jälkeisinä päivinä bolševikkipuolue sai todeta vastavallankumouksellisten yrittävän kukistaa Neuvostovallan. Kerenski, joka oli paennut Pietarista Pohjoisrintamalle, kokosi kasakkaosastoja ja lähetti ne kenraali Krasnovin johdolla valloittamaan pääkaupunkia. Krasnov valtasi Hatsinan ja aloitti lokakuun 28. pnä hyökkäyksen Pietaria kohti. Oikeistoieserrien ja menševikkien muodostama vastavallankumouksellinen järjestö, jolla oli demagoginen nimi „Isänmaan ja vallankumouksen pelastamiskomitea”, nostatti lokakuun 29. pnä junkkarikoululaiset kapinaan Pietarissa. Valkokaartilaiset ja junkkarikoululaiset nousivat samaan aikaan kapinaan Moskovassa. Vastavallankumoukselliset ryhtyivät aseelliseen taisteluun Neuvostovaltaa vastaan.

Neuvostovallan täytyi nujertaa vihollisten vastarinta asevoimin. Puolue ja Neuvostohallitus toimivat ripeästi ja päättäväisesti. Pietarin työläisten, Itämeren laivaston merisotilaiden ja Pietarin varuskunnan sotilaiden voimin junkkarikoululaisten neuvostovastainen kapina tukahdutettiin heti samana päivänä. Paria päivää myöhemmin, lokakuun 31. pnä, lyötiin Pulkovan edustalla kenraali Krasnovin kasakkaosastot. Marraskuun 3. pn vastaisena yönä Moskovon työläiset pääsivät voitolle taistelussa valkokaartilaisia kapinoitsijoita vastaan. Vastavallankumouksellisten ensimmäiset yritykset kukistaa Neuvostovalta asevoimin oli tehty tyhjiksi.

Kerenskin — Krasnovin neuvostovastaisen kapinan ollessa pahimmillaan Rautatieläisten ammattiliiton yleisvenäläinen toimeenpaneva komitea (Vikžel), jonka johdossa olivat eserrät ja menševikit, vaati ns. „yhtäläisen sosialistisen hallituksen” muodostamista. Tähän „hallitukseen” ehdotettiin otettavaksi paitsi bolševikkeja myös vastavallankumouksellisten menševikki- ja oikeistoieserräpuolueiden edustajia. Viholliset suunnittelivat tekevänsä sillä tavalla lopun Neuvostovallasta.

Paljastaakseen oikeistoieserrät ja menševikit bolševikkipuolueen KK suostui neuvottelemaan asiasta asettaen ehdoksi, että eserrät ja menševikit tunnustavat Neuvostovallan ja kaikki Lokakuun vallankumouksen aikaansaannokset. Vikželin kanssa käytävien neuvottelujen tuli V. I. Leninin mielestä olla Kerenskiä vastaan suunnattujen sotatoimien diplomaattisena verhona ja antaa puolueelle mahdollisuus voittaa aikaa vallankumouksel-

listen voimien järjestämistä ja Neuvostovallan vihollisten murskaamista varten. KK lähetti Kamenevin johtaman edustajiston käymään neuvotteluja. Neuvotteluissa Kamenev ei kuitenkaan noudattanut puolueen antamia ohjeita. Hän antoi myöten menševikkien ja eserrien vaatimuksille, suostui sellaisen „yhtäläisen sosialistisen hallituksen” perustamiseen, jossa bolševikkien osuus olisi ollut merkityksetön, eikä vastustanut vaadittua V. I. Leninin vapauttamista hallituksen päämiehen virasta.

Kamenevin menettely Vikželin kanssa käydyissä neuvotteluissa aiheutti suuttumusta KK:n jäsenten enemmistön keskuudessa. Mutta Kamenevilla osoittautui olevan myös aateveljiä. Keskuskomiteassa häntä kannattivat Zinovjev, Rykov, Nogin ja Miljutin. Kamenevin ja Zinovjevin kapitulaatiokanta oli heidän Lokakuun vallankumouksen edellä noudattamansa petturipolitiikan jatkoa. Kamenev, Zinovjev, Rykov ja heidän kannattajansa eivät uskoneet, että sosialistisen vallankumouksen menestys ja sosialismin voitto olisi mahdollista Venäjällä. He kehottivat antautumaan vallastasyöstyjen vastavallankumouksellisten eserrä- ja menševikkipuolueiden edessä, mikä olisi merkinnyt kieltäytymistä Neuvostovallasta, palaamista porvarilliseen parlamentarismiin, kapitalismiin.

Vikželin kanssa käydyt neuvottelut osoittivat V. I. Leninin olleen oikeassa. Menševikit ja eserrät pyrkivät tekemään lopun Neuvostovallasta. Vikžel sanoi olevansa puolueeton, mutta todellisuudessa se tuki Kerenskiä, sabotoi Neuvostohallituksen vallankumouksellisia toimenpiteitä. Vikželin edustajia ei saanut päästää neuvostoelimiin. Vikželillä ei ollut kannatusta joukoissa. Puolueelle ja Neuvostovallalle olisi voinut koitua vahinkoa sen kanssa käytyjen neuvottelujen jatkamisesta.

Vuoden 1917 marraskuun alussa puolueen KK hyväksyi päätöslauselman, jossa se kieltäytyi jyrkästi tekemästä sovintoa oikeisto-eserrien ja menševikkien kanssa „yhtäläisen sosialistisen hallituksen” muodostamisen pohjalla. KK vaati Kamenevin ja Zinovjevin ryhmää lopettamaan rikolliset vehkeilynsä. Mutta oppositior ryhmä ei taipunut KK:n enemmistön tahtoon, vaan äänesti avoimesti Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean (Yleisvenäl. TpKK) istunnossa KK:n päätöstä vastaan, jossa määrättiin neuvottelut lopetettaviksi, rikkoen siten karkeasti puoluekuria. Silloin V. I. Leninin johtama KK vaati kategorisesti, että opposition on lopetettava hajotustyö. Kamenev, Zinovjev, Rykov, Nogin ja Miljutin vastasivat siihen ilmoittamalla, etteivät he hyväksy puolueen politiikkaa ja eroavat KK:sta. Samalla Nogin, Rykov, Miljutin ja Teodorovitš ilmoittivat eroavansa hallituksesta.

Pienen antautuja- ja pelkuriryhmän karkaaminen vastuunalaisista puolue- ja valtioviroista aiheutti riemua vihollisleirissä. Viholliset ennustelivat Neuvostovallalle tuhoa. Mutta heidän toiveensa osoittautuivat turhiksi. Puolueen KK tuomitsi jyrkästi

antautujien karkuruuden. Bolševikkiryhmän ehdotuksesta Kame-
nev erotettiin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean
puheenjohtajan tehtävistä. Yleisvenäläisen TPKK:n puheenjoh-
tajaksi valittiin J. M. Sverdlov. KK lujitti myös Kansankomissaa-
rien Neuvostoa. Sitä täydennettiin sellaisilla lujilla bolševikeilla,
vanhoilla puolueen jäsenillä kuin G. I. Petrovski (sisäasiain
kansankomissaari), A. G. Schlichter (elintarvikeasiain kansan-
komissaari), P. I. Stutška (oikeusasiain kansankomissaari),
M. T. Jelizarov (liikenneasiain kansankomissaari). Paikalliset
puoluejärjestöt olivat yksimielisesti niiden päättäväisten toi-
menpiteiden kannalla, joihin puolueen KK oli ryhtynyt antautu-
jien suhteen. Kaikille puolueen jäsenille ja Venäjän kaikille
työätekeville luokille osoittamassaan vetoomuksessa Keskusko-
mitea ilmoitti lujasti: „Venäjällä ei tule olla muuta hallitusta
kuin *Neuvostohallitus*” (V. I. Lenin, Teokset, 26. osa,
s. 269).

Ensimmäiset kuukaudet Lokakuun voiton jälkeen olivat
sosialistisen vallankumouksen mahtavan voittokulun kautta.
Neuvostovalta vakautui päivä päivältä yhä enemmän. Kerens-
kin—Krasnovin Pietarin-retken epäonnistuttua vastavallan-
kumoukselliset tekivät uusia yrityksiä Neuvostovaltan kukista-
miseksi. Mutta mitä hurjempaa vastarintaa teki porvaristo, sitä
tarmokkaammin toimi Neuvostovalta. Vuoden 1917 marraskuun
loppupuolella meriväen ja sotilaiden vallankumoukselliset
osastot likvidoivat Mohilevissa Neuvostohallituksen määräyk-
sestä entisen sotaväen Päämajan. Marraskuun lopulla 1917
murskattiin Pietarissa kadettien järjestämä vastavallankumouk-
sellinen salaliitto. Kasakkaväen ylempien kerrosten kapinat
Donilla ja Etelä-Uralilla tukahdutettiin niin ikään menestykselli-
sesti. Vastavallankumouksella ei ollut kansanjoukkojen tukea.
Neuvostovalta mursi verraten helposti riistäjien vastarinnan ja
sai voiton toisensa jälkeen sisällissodan rintamalla. V. I. Lenin
sanoi kautta koko laajan maan alkanutta sosialistisen vallanku-
mouksen marssia voittoa kohti „Neuvostovaltan yhtämittäiseksi
voittokuluksi”.

Samalla kun puolue kukisti vastavallankumouksellisia kapi-
noita ja löi hajalle antautujia, se suoritti valtavan työn uuden
valtion, Neuvostovaltion, luomiseksi. Tuo tehtävä oli vaikea ja
mutkallinen. Oli murskattava entinen porvariston ja tilanherro-
jen valtiokoneisto ja luotava sen tilalle Neuvostovaltion
koneisto, yhdistettävä kaikki Neuvostot alimmista ylimpiin
saakka yhtenäiseksi sopusointuiseksi valtiojärjestelmäksi ja saa-
tava laajat työätekevät joukot osallistumaan valtion hallintaan.
Asiaa vaikeutti se, että puolue ei tuntenut Neuvostovaltion hal-
linnollisten, taloudellisten, sotilaallisten ja muiden elinten
konkreettisia järjestömuotoja. Siinä suhteessa ei ollut käytettä-
vissä minkäänlaista kokemusta. Tällaista valtiota luotiin ensim-
mäistä kertaa.

Puolue ryhtyi työhön koko tarmollaan suoriutuakseen neuvostorakennustyön vaikeuksista. Puolue oli maassa ainoa voima, joka pystyi johtamaan Neuvostovaltion rakentamista. Puolue edusti yhtenäistä taisteluvoimaa. Puolueen järjestöjä oli kaikkien kuvernementtien keskuksissa, useimmissa ujestien kaupungeissa, suurissa tehtaissa, muutamissa volosteissa ja kylissä. Puolue lähetti neuvostoelimiin parhaita voimiaan. Neuvostovallan keskus- ja paikalliselimien, kansankomissariaattien ja hallitusvirastojen johdossa olivat kommunistit.

V. I. Leninin järjestelykyky ilmeni erikoisen voimakkaasti Lokakuun vallankumouksessa ja Neuvostovaltiota rakennettaessa. Kansankomissaarien Neuvoston päämiehenä ollessaan V. I. Lenin ohjasi välittömästi Neuvostovaltion keskuskoneiston järjestämistä ja johti neuvostorakennustyötä koko maan mitassa. V. I. Lenin oli uudentyypin valtiomiehen olennotuma. Hän luotti syvästi kansanjoukkojen rakentavaan voimaan ja oli läheisessä yhteydessä niihin. „Joukkojen aktiivinen luova toiminta”, hän sanoi, „juuri se on uuden yhteiskuntaelämän tärkein tekijä” (Teokset, 26. osa, s. 254).

Lokakuun vallankumous ravisti hereille ja nostatti itsenäiseen valtiolliseen toimintaan laajat kansanjoukot. Joukkojen vallankumouksellinen aktiivisuus tuli kirkkaasti ilmi lukemattomissa joukko- ym. kokouksissa, Neuvostojen yleisvenäläisissä, kuvernementtien ja ujestien edustajakokouksissa. V. I. Lenin sanoi tätä kevätvirran lailla vyöryvää, joukkokokouksina ilmenevää työtätekevien kansanvaltaisuutta heidän alkeellisessa muodossa suorittamukseen uusien elämänolojen käsittelyksi, ensimmäiseksi askeleeksi oman valtion rakentamisessa ja hallitsemisessa. Neuvostojen yleisvenäläisissä, kuvernementtien ja ujestien edustajakokouksissa, työläisten, sotilaiden ja talonpoikien joukko- ym. kokouksissa bolševikit selostivat Lokakuun vallankumouksen historiallista merkitystä, Neuvostovallan olemusta, sen politiikkaa ja asetuksia.

Puolue suuntasi joukkojen vallankumouksellisen tarmon ja luovan omatoimisuuden Neuvostovaltion rakentamisen raiteille. Entinen porvariston ja tilanherrojen valtiokoneisto (poliisi-, virkamies-, sotilas-, oikeuskoneisto) murskattiin ja tilalle luotiin uusi koneisto — proletariaatin valtiokoneisto. Jo vallankumouksen ensimmäisinä päivinä hävitettiin porvarillisen Väliaikaisen hallituksen ministeriöt. Neuvostovalta loi kansankomissariaatit. Väliaikaisen hallituksen asettamat virkamiehet erotettiin ja porvariston ja tilanherrojen paikalliset vallanelimet hävitettiin. Porvariston ja tilanherrojen etuja ajaneet kaupunkiduumat ja semstvohallitukset hajotettiin. Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien edustajien neuvostot muuttuivat kaikkialla ainoiksi täysivaltaisiksi valtiovallan elimiksi. Entisen oikeus- ja poliisilaitoksen tilalle muodostettiin Neuvostovaltion kansanoikeudet ja työväenmiliisi. Muodostettiin erikoinen elin — Yleisvenäläinen

erikoiskomitea, jonka tehtävänä oli taistella vastavallankumousta ja sabotaasia vastaan. Sen johtoon nimitettiin F. E. Dzierżyński.

Monarkistit, kadetit, oikeistoeserrät, menševikit ja muut vastavallankumoukselliset ainekset yrittivät kaikin keinoin estää Neuvostovaltion rakentamista ja neuvostoelimien toimintaa. Niiden toimesta entisen valtiokoneiston (entisten ministeriöiden, pankkien, posti- ja lennätinlaitoksen jne.) virkamiehet harjoittivat sabotaasia. Porvariston lahjomat ja siihen läheisesti sidotut virkamiehet ja ylimmät virkailijat kieltäytyivät täyttämästä Neuvostovaltion määräyksiä. Heidän sabotaasitoimintansa aiheutti uusia vaikeuksia. Puolue kääntyi joukkojen puoleen, kutsui tuhansia parhaita työläisiä, merisotilaita ja sotilaita toimeen valtion virastoihin, loi kansankomissariaattien koneiston. Virkamiesten sabotaasi tukahdutettiin.

Vaikeimpia tehtäviä oli uusien asevoimien muodostaminen. Vanha armeija oli kykenemätön puolustamaan maata ulkoisilta vihollisilta, vaikka sen sotilaat olivatkin siirtyneet Neuvostovaltion puolelle. Pitkällisen sodan uuvuttama armeija oli aikoja sitten kadottanut taistelukykynsä. Sotilaat pyrkivät kiihkeästi kotiin. Vallankumouksellisen järjestyksen ylläpitämiseksi sota-vaässä ja rintaman lujittamiseksi, kunnes saadaan aikaan rauha, Neuvostovalta demokratisoi armeijan: poistettiin kaikki arvonimet ja -asteet, sotilaat valitsivat itse koko päällystön jne. Tammikuussa 1918 Neuvostohallitus ryhtyi kotiuttamaan asteittaisesti vanhaa armeijaa. Tammikuun 15. p:nä 1918 Kansankomissaarien Neuvosto hyväksyi asetuksen „Työläisten ja Talonpoikien Punaisesta Armeijasta”. Punainen Armeija muodostettiin vapaaehtoisuuden pohjalla. Koska kansanjoukot olivat yleensä väsyneet sodasta, uuden vallankumouksellisen armeijan kanta-joukko saatettiin muodostaa vain sellaisista työväenluokan ja talonpoikaisköyhälistön edustajista, jotka olivat valmiita puolustamaan rajattoman uskollisesti Neuvostovaltaa. Punaisen Armeijan riveihin liittyivät työtätekevien luokkien tietoisimmat ainekset. Punaisen Armeijan järjestämisestä ja muodostamisesta huolehti Yleisvenäläinen kollegio, jonka johdossa olivat N. V. Krylenko ja N. I. Podvoiski. Neuvostotasavallan Asevoimien muodostamisesta huolehti kaikin puolin puolue ja sen johtaja V. I. Lenin.

Ratkaistessaan välittömästi sosialistisia tehtäviä Lokakuun vallankumous vei samalla päätökseen porvarillis-demokraattisen vallankumouksen. Ainoakaan porvarillinen vallankumous ei ollut tehnyt koskaan niin radikaalista ja perusteellista loppua feodaalisesta järjestyksestä kuin Venäjän Lokakuun sosialistinen vallankumous. Valtaan tultuaan bolševikkipuolueen johtama proletariaatti hävitti tavattoman nopeasti ja rohkeasti keskiaikaisuuden jäännökset. Maadekreetti juuri maanomistuksesta pois viimeisetkin maaorjuuden rippeet. Lakkautettiin säätyjako

ja -nimitykset (aatelis-, pappis-, kauppias-, porvaris- jne. sääty) ja säädettiin koko maan väestöä varten yksi yhteinen nimitys — Venäjän tasavallan kansalaiset. Neuvostovalta julisti oman-tunnonvapauden. Kirkko erotettiin valtiosta ja koulu kirkosta. Naiset saivat samat oikeudet kuin miehet.

Lokakuun vallankumous teki lopun ei-venäläisten kansallisuuksien sortamisesta ja eriarvoisuudesta. Muodostettiin Neuvostohallitukseen kuuluva Kansallisuusasiain kansankomis-sariaatti, jonka johtoon nimitettiin J. V. Stalin. Neuvostohalli-tuksen marraskuun 2. pnä 1917 antamassa „Venäjän kansojen oikeuksien julistuksessa” kaikki Venäjän kansallisuudet julistet-tiin lainsäädännöllistä tietä täysin tasa-arvoisiksi ja niille annettiin mahdollisuus vapaaseen kehittymiseen. Kaikille kan-soille turvattiin itsemääräämisoikeus aina eroamiseen ja itse-näisen valtion muodostamiseen asti. Joulukuussa 1917 Neuvosto-hallitus tunnusti Ukrainan ja Suomen valtiollisen itsenäisyyden. „Kaikille Venäjän ja Idän työtätekeville muhamettilaisille” osoittamassaan vetoomuksessa Kansankomissaarien Neuvosto julisti vapaaksi ja loukkaamattomiksi muhamettilaisten kansal-liset ja kulttuurilaitokset, tavat ja uskomukset ja takasi heille täyden vapauden oman elämänsä järjestämisessä.

Porvaristo ja sen asiamiehet — menševikit ja eserrät — huu-sivat siihen aikaan, että bolševikit hajottavat Venäjän valtiota ja kaikki kansallisuudet muka hylkäävät heidät. Tämä oli bolševikkipuolueen parhaamista. Puolue rakensi Neuvostoval-tiota vapaiden kansallisten tasavaltojen vapaaehtoisen liittou-tuman pohjalle. Sen sijaan porvarilliset nationalistit, jotka oli-vat työtätekevien ja Neuvostovallan pahimpia vihollisia, yrittiv-ät saada aikaan Venäjän hajoamisen. He yrittivät kylvää eripuraisuutta Venäjän kansojen keskuuteen. Mutta Venäjän kaikkien kansallisuuksien työläiset ja talonpojat ottivat ilolla vastaan Lokakuun vallankumouksen. Otettuaan vallan omiin käsiinsä he kääntyivät heti Neuvostohallituksen puoleen ilmoit-taen olevansa myötätuntoisia sille ja valmiita tukemaan sitä.

Joulukuussa 1917 Harkovissa pidettiin Neuvostojen I yleis-ukrainalainen edustajakokous, joka julisti Ukrainan neuvosto-tasavallaksi. Porvarillinen Keskusrada julistettiin laittomaksi. Neuvostojen edustajakokous ilmoitti juhlallisesti Neuvosto-Ukrainan yhtymisestä lujaan liittoon Neuvosto-Venäjän kanssa. Neuvosto-Ukraina oli ensimmäinen kansallinen neu-vostotasavalta. Vuoden 1917 lokakuun ja vuoden 1918 maalis-kuun välisenä aikana valta siirtyi Neuvostoille myös Valko-Venäjällä, Eestissä, Latvian niissä osissa, jotka eivät olleet saksalaisten miehittämiä, Krimillä, Moldaviassa, Bakussa, Vol-gan varren kansallisissa piireissä, Turkestanissa ja suurim-massa osassa Kazakstania.

Venäjän kansallisten alueiden työtätekevien taistelua johti-vat bolševistiset järjestöt. Venäjän kaikkien eri kansallisuuksien

työtätekevien luokkien parhaat ainekset kuuluivat bolševikki-puolueeseen, joka kasvatti niistä sosialismin ja proletaarisen internationalismin asialle uskollisia vallankumousmiehiä, sellaisia kuin F. A. Sergejev (Artjom), G. I. Petrovski, V. J. Tšubar, A. G. Schlichter Ukrainassa, M. Azizbekov Aserbeidžanissa, A. F. Mjasnikov (Mjasnikjan), S. G. Saumjan Armeniassa, P. A. Džaparidze, F. I. Maharadze, G. K. Ordžonikidze, M. G. Tshakaja Gruusiassa, P. I. Stutška Latviassa, V. S. Mickevič-Kapsukas Liettuassa, A. T. Džangildin Kazakstanissa, V. E. Kingisepp Eestissä, U. D. Buinakski Dagestanissa ja monet muut. Nämä olivat taisteluissa karaistuneita ja työtätekevien syvää luottamusta nauttavia puolueen toimihenkilöitä.

Puolueen ja Neuvostovallan tärkeimpiä tehtäviä oli kansanjoukkojen kipeimpien taloudellisten vaatimusten ja kulttuuritarpeiden tyydyttäminen. Kapitalistien ja tilanherrojen pakkoluovuttamisen kustannuksella tehtiin kaikki mikä oli mahdollista työläisten ja talonpoikien elinolojen parantamiseksi. Neuvostovalta otti elintarvikeasiain hoidon omiin käsiinsä huoltaen elintarvikkeilla ennen kaikkea työläiset ja heidän perheensä. Se otti käsiinsä myös kunnallistalouden hoidon. Satoja tuhansia työläisperheitä muutti kosteista kellarikerroksista ja ahtaista parakeista kunnollisiin asuintaloihin, jotka aikaisemmin olivat kuuluneet porvaristolle ja tilanherroille. Työläiset, talonpojat ja heidän lapsensa saivat mahdollisuuden päästä osallisiksi sivistyksestä. Kouluopetus ja lääkärinhoito tehtiin maksuttomaksi. Tsaarien ja pohattojen palatsit siirtyivät kansan omistukseen; niistä tehtiin kansan kerhotaloja, parantoloita ja museoita. Työpajoissa parannettiin työläisten työoloja ja työväensuojelua. Tehtaissa ja tuotantolaitoksissa saatettiin voimaan 8-tuntinen työpäivä; annettiin asetus työläisten ja toimihenkilöiden vakuutuksesta sairauden, työkyvyn menetyksen ja työttömyyden varalta.

Bolševikkipuolue todisti työtätekevälle talonpoikaistolle käytännössä, että työväenluokka on sen varmin liittolainen ja ohjaaja, sen etujen puolustaja. Vallattuaan vallan proletariaatti tyydytti talonpoikaiston tärkeimmät taloudelliset vaatimukset osoittaen siinä vallankumouksellista nopeutta ja tarmoa. Talonpojat saivat maksuttomasti käyttöönsä tilanherrojen maat ja vapautuivat tilanherrojen ja kapitalistien ikeestä. Talonpoikaistajoutot tajusivat, että Maadekreetti voidaan toteuttaa käytännössä vain ehdolla, että ne tukevat päättäväisesti Neuvostovaltaa liittoutuen kaupunkien työläisten kanssa ja toimien yhdessä heidän kanssaan Neuvostoissa.

Kaikilla näillä puolueen ja Neuvostovallan toimenpiteillä oli valtava vaikutus kansanjoukkoihin. Työväenluokan ja talonpoikaisköyhälistön liitto lujittui. Neuvostovalta sai yhä suurempaa kannatusta ja tukea Venäjän työtätekevien valtaenemmistön taholta.

Marraskuussa ja joulukuussa 1917 pidettiin Pietarissa Talonpoikien edustajien neuvostojen ylimääräinen ja II yleisvenäläinen edustajakokoukset. Oikeistoieserrät kävivät edustajakokouksissa kiihkeää kamppailua bolševikkeja vastaan yrittäen saada talonpoikain edustajat asettumaan näitä vastaan. Mutta turhaan: bolševikki puolue paljasti oikeistoieserrät lopullisesti työtätekevän talonpoikaiston etujen kavaltajiksi. Talonpoikaiston edustajakokoukset hyväksyivät Neuvostohallituksen dekreetit ja politiikan sekä kannattivat Talonpoikien edustajien neuvostojen ja Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostojen yhdistymistä. Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien yhdistyminen yhteisiin Neuvostoihin takasi täydellisimmin proletariaatille mahdollisuuden johtaa poliittisesti ei-proletaarisia työtätekevien joukkoja ja lujittaa jatkuvasti Neuvostovaltaa. Bolševikkien ehdotuksesta ja talonpoikien edustajakokousten edustajien vaatimuksesta vasemmistoieserrien puolueen edustajat (Kolegajev, Prošjan, Steinberg) tulivat mukaan Kansankomissaarien Neuvostoon. Puolue oli tietoinen vasemmistoieserrien horjuvuudesta, mutta kutsui nämä osallistumaan hallitukseen, koska huomattava osa talonpoikaistoa luotti vielä heihin ja koska he olivat ilmoittaneet kannattavansa Neuvostovaltaa. Tällä tavoin heikennettiin Neuvostovallan vihollisten voimia ja annettiin tuntuva isku oikeistoieserrien ja menševikkien neuvostovastaisille puolueille.

Vastavallankumoukselliset aikoivat kukistaa Neuvostovallan Perustavan kokouksen avulla, mutta puolue esti noiden aikomusten toteuttamisen. Perustavan kokouksen vaalit toimitettiin marraskuussa 1917 eri puolueiden ehdokaslistojen mukaan, jotka oli laadittu jo ennen Lokakuun vallankumousta. Vaalit toimitettiin oloissa, jolloin huomattava osa kansasta ei ollut vielä ehtinyt tajuta sosialistisen vallankumouksen merkitystä. Tätä käyttivät hyväksi oikeistoieserrät onnistuen hankkimaan äänten enemmistön etäällä pääkaupungista ja teollisuuskeskuksista sijaitsevilla piireillä ja kuvernementeilla. Tätä vastavallankumoukselliset ainekset yrittivät käyttää hyväksi anastaakseen vallan.

Juuri ennen Perustavan kokouksen kokoontumista Yleisvenäläinen Toimeenpaneva Keskuskomitea hyväksyi V. I. Leninin laatiman „Työtätekevän ja riistetyn kansan oikeuksien julistuksen”. Julistuksessa sanottiin, että kaikki valta maassa kuuluu Neuvostoilta, vahvistettiin rauhasta, maasta ym. annetut dekreetit, hyväksyttiin Neuvostohallituksen noudattama ulkopoliittikka. Yleisvenäläinen TpKK kehotti vuoden 1918 tammikuun 5. pnä alkanutta Perustavaa kokousta hyväksymään julistuksen. Mutta Perustavan kokouksen vastavallankumouksellinen enemmistö kieltäytyi keskustelemasta julistuksesta ja tunnustamasta Neuvostovaltaa ja sen dekreettejä. Siten porvarillinen Perustava kokous asettui julkisesti vastustamaan Neuvostovaltaa ja kansan enemmistön tahtoa paljastaen vastavallankumouksellisen

olemuksensa. Se hajotettiin tammikuun 6. pñä Yleisvenäläisen TpKK:n asetuksella. Kansa hyväksyi porvarillisen Perustavan kokouksen hajottamisen.

Perustavan kokouksen suhteen noudatettua puolueen ja hallituksen politiikkaa kannatti vuoden 1918 tammikuun 10. pñä alkanut Työläisten ja sotilaiden edustajien neuvostojen III yleisvenäläinen edustajakokous, johon yhtyi täydessä kokoonpanossaan Talonpoikien edustajien neuvostojen III yleisvenäläinen edustajakokous. Neuvostojen yhteinen yleisvenäläinen edustajakokous hyväksyi Neuvostohallituksen politiikan ja „Työätekevän ja riistetyn kansan oikeuksien julistuksen”. Neuvostojen III edustajakokous varmensi Lokakuun sosialistisen vallankumouksen saavutukset, neuvostojärjestelmän perustamisen. Julistuksessa sanottiin: „Venäjä julistetaan Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien edustajien neuvostojen tasavallaksi”. Venäjän neuvostotasavalta perustettiin vapaiden kansojen vapaaehtoisen liiton pohjalla kansallisten neuvostotasavaltujen valtioliittona.

Vallankumous laajeni ja syveni. Neuvostovaltiojärjestelmää luodessaan puolue johti samalla työväenluokan taistelua yhteiskunnan sosialistisen uudestijärjestämisen puolesta. Lokakuun vallankumouksen seurauksena kruunun (tilanherrojen ja kapitalistien valtiolle kuuluneet) laitokset siirtyivät kansan omistukseen. Muodostui sosialistinen talousmuoto. Mutta Neuvostovaltan alkuajoina suuri osa tuotantovälineistä jäi vielä porvariston käsiin. Ollakseen hallitseva luokka sanan täydessä mielessä proletariaatin oli valtiovallan vallattuaan otettava porvaristolta pankit, rautatiet, tehtaat, kaivokset, louhokset ja muutettava ne koko kansan omaisuudeksi.

Marraskuun puolivälissä 1917 Neuvostovalta otti haltuunsa *Valtionpankin* johdon ja suoritti sittemmin *yksityispankkien kansallistamisen* julistaen pankkitoimen valtion yksinoikeudeksi. Näillä toimenpiteillä heikennettiin hyvin suuresti porvariston taloudellista mahtia. Samaan aikaan Neuvostovalta annuloi kaikki tsaarin ja Väliaikaisen hallituksen ottamat ulkomaiset valtionlainat. Venäjä oli ollut velkaa muille valtioille noin 16 miljardia kultaruplaa. Venäjän työätekevät vapautuivat kansainvälisen pääoman finanssiorjuudesta.

Vaikeimpia tehtäviä oli kapitalistisen omistuksen muuttaminen sosialistiseksi. Porvaristo vastusti raivoisesti Neuvostovaltan taloudellisia toimenpiteitä. Kapitalistit sulki-
taan, salasivat varastoisensa raaka-aineet ja valmiit tuotteet eivätkä maksaneet aikanaan palkkaa työläisille. Tehtailijat yrittivät lamaannuttaa tuotantoa, aiheuttaa taloudellisen romahduksen. Kapitalistit oli lannistettava ja tehtävä loppu heidän sabotaasistaan. Se voitiin tehdä vain pakkoluovuttamalla heidät viivyttelämättä. Mutta valtaan astuessaan proletariaatilla ei ollut alussa kokemusta talouden johtamisesta eikä myöskään sel-

laisia talouselimiä, jotka olisivat voineet heti ryhtyä johtamaan maan talouselämää. Sen vuoksi Neuvostovalta ei määrännytkaan heti kansallistettavaksi koko teollisuutta, vaan saattoi kapitalistien omistamat tuotantolaitokset *työläisten valvontaan*.

Marraskuun 14. p:nä 1917 Neuvostohallitus antoi „Asetuksen työväenvalvonnasta”, jonka mukaan kaikki teollisuus-, kauppa-, maatalous-, liikenne- ja osuuskunnalliset laitokset saatettiin työläisten valvontaan. Valvonnan suorittaminen jätettiin tehdas- ym. komiteoiden huoleksi. Tämä laki innosti työläisjoukkoja aloitteellisuuteen. Vuoden 1918 alkuun mennessä miltei kaikki teollisuuslaitokset oli saatettu työläisten valvontaan.

Työväenvalvonnan avulla murrettiin porvariston sabotaasi ja estettiin porvariston yritykset tehdä tehtaista vastavallankumouksen tukikohtia. Työläiset perehtyivät tuotantolaitosten taloudelliseen toimintaan ja opettelivat johtamaan tuotantoa. Työläisten keskuudesta nousi tuotannon järjestäjiä ja talousmiehiä. Järjestäessään työväenvalvontaa tehdaskomiteat puutuivat yhä enemmän liikeyrittäjien hallinnolliseen ja taloudelliseen toimintaan, syrjäyttivät näitä tuotantolaitosten johdosta ja ottivat tuotannon johdon omiin käsiinsä.

Vuoden 1917 marraskuun lopulla Neuvostovalta ryhtyi *kansallistamaan kapitalistista suurteollisuutta*. Kapitalistiset suhteet murrettiin perin pohjin. Kansallistetut tuotantolaitokset siirtyivät Neuvostovaltion omistukseen, niistä tuli sosialistisia. Vuoden 1918 puoliväliin mennessä oli kansallistettu huomattava osa kapitalistisesta suurteollisuudesta: kivihiili-, rauta- ja teräsekä naftateollisuudesta, kemiallisesta teollisuudesta, koneenrakennus- ja tekstiiliteollisuudesta ja koko sokeriteollisuus. Niin ikään suoritettiin kulkulaitoksen, kauppalaivaston ja ulkomaankaupan kansallistaminen. Se oli, niin kuin V. I. Lenin sattuvasti sanoi, „punakaartilaishyökkäys pääomaa vastaan”. Porvariston taloudellinen mahti oli pohjimmaltaan murrettu. Neuvostovaltio oli ottanut haltuunsa kansantalouden *avainasemat*.

Tuotannon sosialistisen yhteiskunnallistamisen johtamista ja kansantalouden valtiollista hallintaa varten joulukuun 1. p:nä 1917 Kansankomissaarien Neuvoston yhteyteen muodostettiin Korkein Kansantalousneuvosto. Vuoden 1917 joulukuusta lähtien kansantalousneuvostoja alettiin muodostaa aluepiireissä, gubernementeissa ja ujesteissa. Ne keskittivät vähitellen käsiinsä talouselämän johdon, suorittivat Neuvostovaltion taloudellisen järjestelytyön tehtäviä. Korkeimman Kansantalousneuvoston muodostaminen sekä pankkien, rautateiden ja suurteollisuuden kansallistaminen antoivat Neuvostovalle mahdollisuuden ryhtyä luomaan uutta, *sosialistista* kansantaloutta.

Kommunistinen puolue nosti työtätekevien miljoonaiset joukot tietoiseen historialliseen toimintaan suoden niille täyden vapauden tehdä rakentavaa työtä. Jo heti ensimmäisinä kuukausina Lokakuun vallankumouksen voiton jälkeen ilmeni, mikä

ehtymätön määrä voimaa ja vallankumouksellista tarmoa piilee tilanherrojen ja kapitalistien ikeestä vapautuneissa kansanjoukoissa. Kaikkialla pulppusi uusi elämä. Oli murskattu se riistäjien vuosisatoja juurruttama typerä ennakkoluulo, että valtiota voivat hallita vain rikkaat. Luotuaan uuden valtion, Neuvostovaltion, työläiset ja talonpojat opettelivat sitkeästi sitä hallitsemaan. Työläiset antoivat lähdön kapitalisteille, ryhtyivät järjestämään tilinpitoa ja valvontaa. Talonpojat ottivat haltuunsa tilanherrojen maita ja järjestivät elämänsä uudella tavalla. Vallankumouksen tulessa lujittui ja karaistui työväenluokan ja työtätekevien talonpoikaisjoukkojen liitto, joka muodostaa Neuvostovallan perustan. Puolue opetti joukot luotamaan omiin voimiinsa. Vuoden 1917 joulukuussa V. I. Lenin kirjoitti:

„Voitto tulee kuulumaan riistetyille, sillä heidän puolellaan on elämä, määrällinen voima, joukkojen voima, kaiken antaumuksellisen, aatteellisen, rehellisen, eteenpäin pyrkivän, uutta luomaan heräävän, niin sanotun 'tavallisen rahvaan', työläisten ja talonpoikien, kaikkien jättiläismäisten energiavarojen ja kykyjen ehtymättömien lähteiden voima” (Teokset, 26. osa, s. 364).

2. Taistelu sodasta eroamiseksi. Brestin rauha. VKP(b):n VII edustajakokous

Maan yhteiskunnallisen elämän kaikilla aloilla suoritettujen syväisten vallankumouksellisten uudistukset lujittivat huomattavasti Neuvostovaltaa. Neuvostovallan kestävyys ei riippunut kuitenkaan ainoastaan maan sisäisistä luokkien voimasuhteista, vaan myös Neuvostovaltion kansainvälisestä asemasta. Eniten haittasi Neuvostovallan lujittamista se, että oltiin sodassa Saksaa vastaan.

Heti Neuvostovallan ensi päivistä lähti puolue aloitti aktiivisen *taistelun rauhan puolesta*. Rauhandekreetissään Neuvostovaltio kehotti kaikkia sotaa käyviä maita solmimaan yleisen demokraattisen rauhan — rauhan ilman aluevaltauksia ja sotakorvauksia. Mutta Ententen maat (Englanti, Ranska, USA ja muut) kieltäytyivät neuvottelemasta rauhasta, joten yleisen rauhan solmiminen kävi mahdottomaksi. Silloin Neuvostohallitus aloitti kansan tahtoa noudattaen rauhanneuvottelut Saksan ja sen liittolaisten kanssa.

Neuvottelut Saksan kanssa aloitettiin marraskuun 20. p:nä 1917 Brest-Litovskissa (Brest). Joulukuun 2. p:nä allekirjoitettiin sopimus välirauhasta, minkä jälkeen alkoivat neuvottelut rauhansopimuksen solmimisesta. Neuvottelujen kulussa ilmeni, että Saksan imperialistit aikoivat pakottaa Neuvostomaan hyväksymään ryöväyshenkisen ja häpeällisen rauhan. He pyrki-

vät saamaan orjuutettavikseen sotaväkensä valtaamat alueet — Puolan, Liettuan sekä osan Latviaa ja Valko-Venäjää. Saksan imperialistit hautoivat anastussuunnitelmia myös Ukrainan suhteen. Sovittuaan salaa asiasta Brest-Litovskiin saapuneen Ukrainan radan edustajiston kanssa he toivoivat saavansa porvarillisten nationalistien avustamina irrotetuksi Ukrainan Neuvosto-Venäjältä ja orjuutetuksi Ukrainan kansan.

Niin sisäinen kuin kansainvälinenkin tilanne oli sellainen, että muodostuneissa olosuhteissa oli annettava periksi voimakkaalle ja vaaralliselle saalistajalle — Saksan imperialismille ja suostuttava raskaisiin rauhanehtoihin nuoren Neuvostotasavallan pelastamiseksi. Maan kansantalous oli täydellisesti rappiolla. Pitkällisen sodan väsyttämä ja näännyttämä vanha armeija ei kyennyt vastustamaan saksalaisten hyökkäystä. Työväenluokan ja talonpoikaiston laajoissa kerroksissa ei ollut kylliksi sitä innostusta, jota vallankumouksellisen sodan käynti vaati. Isänmaan ja vallankumouksen pelastaminen vaati rauhallista hengähdysaikaa, jotta olisi voitu lujittaa Neuvostovaltaa, luoda uusi armeija, Punainen Armeija, joka pystyi puolustamaan maata imperialistisilta anastajilta. Sotaa tahtoivat jatkaa etupäässä porvaristo ja tilanherrat, valkokaartilaiskenraalit ja -upseerit, mutta myös menševikit ja eserrät. Kaikenkarvaiset vastavallankumoukselliset, monarkisteista ja kadeteista aina eserriä ja menševikkejä myöten, harjoittivat hurjaa agitaatiota rauhanneuvotteluja vastaan. Neuvostotasavallan sysääminen sotaan Saksan imperialismia vastaan oli ansa, jonka porvaristo asetti Neuvostovallalle toivoen voivansa käyttää hyväksi sen tappiota kuristaakseen vallankumouksen ja palauttaakseen vanhan järjestelmän.

Puolueen oli ratkaistava pikaisessa järjestyksessä rauhan ja sodan kysymys.

Tammikuun 8. p:nä 1918 puolueen KK:n jäsenten ja Neuvostojen III edustajakokouksen bolševikkiedustajien neuvottelukokouksessa V. I. Lenin esitti teesinsä alueenluovutuksia edellyttävän erillisrauhan viipymättömästä solmimisesta. Hän osoitti, että objektiivinen suhtautuminen maassa vallitsevaan yhteiskunnallis-taloudelliseen ja poliittiseen tilanteeseen, ja se seikka, ettei Neuvostotasavallalla ole taistelukykyistä armeijaa, tekevät välttämättömäksi rauhan *viivyttelöttömän* solmimisen. V. I. Leninin kanta ei kuitenkaan saanut neuvottelukokouksessa enemmistön kannatusta. Tilannetta mutkisti lisäksi se, että useat puolueen paikalliskomiteat (Moskovan ja Uralin aluekomiteat, Pietarin komitea ja muut) ehdottivat saksalaisten kanssa käytyjen rauhanneuvottelujen lopettamista. Monet puoluejohtajat antoivat harhauttaa itsensä vallankumoukselliselta kuulostavalla sanahelinällä ja vaativat julistamaan vallankumouksellisen sodan imperialistiselle Saksalle. Neuvostovallan ensimmäiset menestykset taistelussa sisäistä vastavallan-

kumousta vastaan olivat vaikuttaneet voimakkaan huumaavasti heidän mielialaansa. Rauhansopimusta koskevassa kysymyksessä V. I. Lenin ei saanut enemmistön kannatusta puolueen Keskuskomiteassakaan. Trotski, Buharin ja heidän kannattajansa vastustivat Saksan rauhanehtojen hyväksymistä ja vakuuttivat, että saksalaiset joukot eivät eivätkä voi hyökätä ja että Saksassa tapahtuu aivan lähiaikoina vallankumous.

Puolueessa muodostui tavattoman vaikea tilanne. Tarvittiin V. I. Leninin mitä suurinta sinnikkyyttä ja järkähtämättömyyttä, ennen kuin voitiin todistaa puoluekaadereille raskaiden rauhanehtojen hyväksymisen olevan välttämätöntä hengähdysajan saamiseksi ja paljastaa Trotskin ja Buharinin taktiikka seikkailuksi ja Neuvostotasavallalle tuhoisaksi. V. I. Lenin selitti kysymyksen ytimen olevan siinä, että

„...perusmuutoksena on nyt Venäjän Neuvostotasavallan luominen, että niin meille kuin *kansainvälisen sosialistiminkin kannalta katsoen* tärkeintä on säilyttää tämä tasavalta, joka on alkanut sosialistisen vallankumouksen, että Venäjän taholta aloitettavan vallankumouksellisen sodan tunnus olisi tällä haavaa vain joko fraasi ja pelkkä demonstraatio tai objektiivisesti se olisi samaa kuin joutua imperialistien virittämään ansaan, imperialistien, jotka tahtovat saada meidät jatkamaan *imperialistista* sotaa, niin kauan kuin olemme vielä heikkoja, ja *murskata* nuoren Neuvostotasavallan mahdollisimman helpolla tavalla” (Teokset, 26. osa, ss. 409—410).

Ehkäistäkseen rauhanneuvottelujen katkeamisen ja estääkseen Trotskia ja Buharia käyttämästä seikkailutaktiikkaa V. I. Lenin ajoi puolueen KK:ssa läpi päätöksen rauhanneuvottelujen kaikkinaisesta pitkittämisestä ja sai Neuvostojen III edustajakokouksen hyväksymään päätöksen, jolla Neuvostohallitukselle myönnettiin rajattomat valtuudet sotaa ja rauhaa koskevan kysymyksen ratkaisemisessa. V. I. Leninin kantaa tukivat KK:ssa J. M. Sverdlov, F. A. Sergejev (Artjom), J. V. Stalin ym.

Tammikuun 27. p:nä 1918 Saksan edustajat vaativat ultiimitiivisesti neuvostoedustajistoa allekirjoittamaan rauhansopimuksen ehdot, joiden mukaan saksalaisten miehittämät alueet tuli lohkaista irti Venäjästä. Neuvostoedustajistoa johti silloin Brest-Litovskin rauhanneuvotteluissa Trotski. Hän oli saanut V. I. Leniniltä selvät ohjeet neuvottelujen kaikkinaisesta pitkittämisestä ja rauhansopimuksen allekirjoittamisesta heti siinä tapauksessa, jos saksalaiset esittävät uhkavaatimuksen. Tammikuun 28. p:nä lähettämässään erityisessä sähkössä, jonka oli allekirjoittanut myös J. V. Stalin, V. I. Lenin mainitsi vielä keran rauhansopimuksen solmimisen välttämättömyydestä. Trotski ei kuitenkaan noudattanut Kansankomissaarien Neuvoston

puheenjohtajan ohjeita. V. I. Leninin tiukasta vaatimuksesta huolimatta hän ilmoitti tammikuun 28. p:nä (helmikuun 10. p:nä; kaikissa seuraavissa päivämäärämerkinnöissä on noudatettu uutta lukua) Saksan edustajille, että Neuvostohallitus kieltäytyy allekirjoittamasta rauhansopimusta Saksan esittämillä ehoilla. Niin ikään Trotski ilmoitti, että Neuvostomaa lopettaa sodan Saksaa vastaan ja kotiuttaa armeijansa. Moinen ilmoitus oli petturuutta, josta uhkasi koitua tuhoisia jälkiseurauksia Neuvostotasavallalle.

Saksan hallitus käytti hyväksi Trotskin ilmoitusta. Saksalaisten sotilasjohto rikkoi välirauhan ja aloitti helmikuun 18. p:nä 1918 hyökkäyksen kautta koko Venäjän ja Saksan rintaman. Vanhan armeijan rippeet eivät kyenneet vastustamaan vihollisjoukkojen rynnistystä. Vakavampaa vastarintaa kohtamatta saksalaiset joukot miehittivät muutamassa päivässä koko Latvian ja Eestin, huomattavan osan Ukrainaa, valtasivat Väinänlinnan, Minskin, Polotskin, Pihkovan ja muita kaupunkeja. Vihollinen uhkasi Pietaria.

V. I. Lenin osoittautui olleen oikeassa ennustaessaan tapahtumien kulun tällaiseksi. Saksalaisten joukkojen hyökkäys todisti, että Saksan imperialistit olivat asettaneet päämääräkseen Neuvostovallan kukistamisen ja Venäjän muuttamisen siirtomaakseen. Neuvostomaata uhkasi kuolemanvaara. Helmikuun 21. p:nä 1918 Kansankomissaarien Neuvosto kääntyi kansan puoleen V. I. Leninin kirjoittamalla asetusluontoisella vetoomuksella „Sosialistinen isänmaa on vaarassa!“. Keskuskomitea ja Neuvostohallitus kutsuivat kaikkia puolueen jäseniä, kaikkia työläisiä ja talonpoikia puolustamaan Neuvostotasavaltaa Saksan imperialismiin maahanhyökkäykseltä.

Puolueen ja Neuvostohallituksen kutsu sai aikaan työtätekevien joukkojen keskuudessa voimakkaan vallankumouksellisen innostuksen. Kymmeniä tuhansia valveutuneita työläisiä ja kotiutumassa olleita sotilaita liittyi niinä päivinä vapaaehtoisesti Punaiseen Armeijaan. Näin muodostetut osastot lähtivät viivyttelemättä vihollista vastaan ja torjuivat sinnikkäästi hampaisiin asti aseistautuneiden saksalaisten joukkojen rynnistykseen. Kovia taisteluja käytiin Pihkovan, Räävelin (Tallinnan) ja Narvan seudulla. Pihkovan lähistössä tekivät sankarillista vastarintaa saksalaisille anastajille Punaisen kaartin osastot ja vanhan armeijan vallankumoukselliset joukko-osastot, siinä luvussa lätiläiset tarkka-ampujat. Räävelin edustalla käytyihin taisteluihin osallistuivat Itämeren laivaston merisotilaat ja eestiläiset punakaartilaisosastot. Narvan luona taistelivat Pietarin työläispunakaartilaiset, Punaisen Armeijan osastot ja Itämeren laivaston merisotilaat.

Päivät, jolloin Punainen Armeija puolusti sankarillisesti Lokakuun sosialistisen vallankumouksen aikaansaannoksia Saksan imperialismiin sotalaumojen rynnistykseltä, olivat tämän

armeijan syntymispäiviä. Tämän neuvostokansan Asevoimien suuren uroteon muistoksi helmikuun 23. päivää vietetään Neuvostomaassa joka vuosi Punaisen Armeijan päivänä.

Saksalaisten hyökkäyksen aikaan V. I. Lenin teki kaikkensa ajaakseen puolueen KK:ssa läpi päätöksen rauhan solmimisesta. Pahimpia rauhansopimuksen vastustajia olivat Trotski ja Buharin; viimeksi mainittu oli siihen aikaan puoluevastaisen „vasemmistokommunistien” ryhmän johtaja. Vaikka saksalaisten joukkojen hyökkäys oli täysin selvästi osoittautunut mitä vaarallisimmaksi Neuvostotasavallalle, „vasemmistokommunistit” vaativat jatkamaan sotaa verhoten politiikkaansa vasemmistolaisilla fraaseilla. V. I. Lenin aloitti armottoman taistelun „vasemmistokommunisteja” ja heidän ajamaansa Neuvostovallelalle tuhoisaa politiikkaa vastaan. Jo helmikuun 18. p:nä 1918 puolueen KK teki V. I. Leninin vaatimuksesta päätöksen, jonka mukaan Neuvostotasavalta oli valmis allekirjoittamaan rauhansopimuksen. Saksan hallitukselle lähetettiin sähkö, että Neuvostohallitus on suostuvainen tekemään heti rauhan. Imperialistinen Saksa esitti kuitenkin aikaisempien vaatimusten lisäksi uusia, entistä raskaampia ehtoja. Se vaati itselleen koko Latviaa ja Eestiä; Neuvostomaan oli maksettava Saksalle valtava sotavero ja kotiutettava armeijansa. Ukrainasta oli tuleva Saksasta riippuvainen ja Saksan imperialistien orjuuteen joutuva valtio.

Käsitellessään helmikuun 23. p:nä Saksan hallituksen uutta uhkavaatimusta puolueen KK päätti V. I. Leninin ehdotuksesta allekirjoittaa viivyttelemättä rauhansopimuksen Saksan esittämällä uusilla ehdoilla. „Vasemmistokommunistien” ryhmään kuuluvat „vallankumouksellisen sodan” kannattajat (Buharin, Uritski, Lomov, Bubnov) jäivät KK:ssa vähemmistöksi. Kärskityään tappion Keskuskomiteassa Buharin ja hänen aateveljensä lähtivät kaiken puolueen ja valtiollisen toiminnan hajottamisen tielle. He ottivat suunnakseen puolueen hajottamisen, vetivät puolelleen osan puolueen paikallisjärjestöistä ja yrittivät asettaa nämä Keskuskomitean vastapainoksi. „Vasemmistokommunisteista” (Lomov, Osinski, Sapronov, Stukov ym.) muodostettu puolueen Moskovan aluebyroo teki päätöksen, jossa esitettiin se hirvittävä väite, että maailmanvallankumouksen etujen vuoksi on tarkoituksenmukaista luopua mahdollisesti Neuvostovallasta, joka rauhan solmimisen jälkeen muuttuu muka puhtaasti muodolliseksi. V. I. Lenin sanoi tätä päätöslauselmaa „kummalliseksi ja hirvittäväksi”. Hän arvosteli mitä jyrkimmin „vasemmistokommunisteja”; palavahenkisissä kirjoituksissaan hän paljasti heidän seikkailupolitiikkansa, joka olisi johtanut Neuvostovallan tuhoon. V. I. Lenin kirjoitti: „...joka vastustaa hetimitkohtaista rauhaa, vaikka tämä olisikin äärimmäisen raskas, hän tuhoaa Neuvostovaltaa” (Teokset, 27. osa, s. 22).

Maaliskuun 3. p:nä 1918 allekirjoitettiin rauhansopimus Saksan kanssa. Mutta „vasemmistokommunistit” eivät suinkaan

lopettaneet hyökkäilyjään puoluetta vastaan, vaan päinvastoin voimistivat niitä. He kehottivat avoimesti rikkomaan Brestin rauhan. „Vasemmistokommunistien” puoluevastainen hajotustoiminta antoi vasemmistoeserrille uutta toivoa Neuvostohallituksen kokoonpanon muuttamisesta. He kääntyivät Buharinin puoleen ehdottaen erottamaan V. I. Leninin Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajan virasta ja muodostamaan uuden hallituksen vasemmistoeserristä ja „vasemmistokommunisteista”.

V. I. Lenin paljasti „vasemmistokommunistien” ryhmän Saksan imperialismin ja Venäjän porvariston apurien ryhmäksi. Siihen, että „uudet ehdot ovat Brestin ankaria, raskaita ja nöyryyttäviä rauhanehtoja ankarammat, raskaammat ja nöyryyttävämmät”, V. I. Lenin kirjoitti, „ovat suuren Venäjän Neuvostotasavallan edessä *syllisiä kurjat 'vasemmistolaisemme'* Buharin, Lomov, Uritski ja kumpp.” (s a m a, s. 60).

V. I. Lenin osoitti, että „vasemmistokommunistien” ja Trotskin sekä toisaalta puolueen erimielisyydet olivat huomattavasti syvällisemmät kuin ensi näkemältä näytti. „Vasemmisto”-opposition johtomiehet ja Trotski väittivät sosialismin voiton olevan mahdotonta yhdessä maassa ja sanoivat, että proletariaatin diktatuuri ja Lokakuun vallankumouksen saavutukset voidaan säilyttää Venäjällä vain siinä tapauksessa, jos voittaa sosialistinen maailmanvallankumous, jota on kannustettava käymällä sotaa maailman imperialismia vastaan.

Paljastaessaan „vasemmistokommunistit” V. I. Lenin selitti, ettei heidän maailmanvallankumouksen „kannustamis”-teoriallaan ole mitään yhteyttä marxilaisuuteen. Marxilaisuus opettaa, että vallankumouksen kehitys riippuu kapitalististen maiden sisäisten luokkaristiriitojen kehittymisestä. V. I. Lenin lähti siitä, että sosialismi voi voittaa yhdessäkin maassa, ja oli sitä mieltä, että Neuvosto-Venäjän työväenluokka, sellaisen maan työväenluokka, jossa proletariaatin diktatuuri oli voitannut ensimmäiseksi, täyttää parhaiten internationaalisen velvollisuutensa, jos se säilyttää ja varmistaa diktatuurinsa suojatakseen vallankumouksen saavutukset ja rakentaakseen sosialismin.

V. I. Lenin osoitti niin ikään vääreksi „vasemmisto”-opposition toisenkin todistusperusteen, jonka mukaan maailmanvallankumouksen edut eivät salli Neuvostovaltion tehdä rauhaa eivätkä yleensä sopimuksia imperialistien kanssa eikä Neuvostotasavalta voi pysyä pystyssäkään kapitalististen maiden ympäröimänä. Hän kirjoitti: „Imperialististen valtojen keskellä oleva sosialistinen tasavalta ei voisi sellaiselta näkökannalta katsoen solmia mitään taloudellisia sopimuksia, se ei voisi olla olemassakaan siirtymättä kuuhun” (Teokset, 27. osa, s. 49). Puolueen kanta oli, että kunnostamalla taloutensa ja luomalla omat Asevoimansa Neuvostotasavalta voi kestää kansainvälisen

imperialismin painostuksen, säilyttää itsenäisyytensä ja riippumattomuutensa, saada rauhallista hengähdysaikaa ja turvata sosialismin rakentamisen.

Brestin rauhansopimuksen rikkomiseen tähtäävä „vasemmistokommunistien” linja kärsi tappion. Neuvostomaan pelastamiseksi sitä uhkaavalta tuholta vaadittiin V. I. Leninille ominaista kaukonäköisyyttä, järkähtämättömyyttä ja leppymättömyyttä taistelussa „vasemmistokommunisteja” vastaan. Vaadittiin sellaista horjumatonta luottamusta joukkoihin kuin oli V. I. Leninillä. Puoluejoukot ja valveutuneet työläiset asettuivat jyrkästi kannattamaan solmittua rauhaa. Maaliskuussa 1918 Moskovan ja Pietarin kaupungin puoluekonferenssit ja useat muut puolueen paikallisjärjestöt ilmaisivat hyväksyvänsä puolueen KK:n ja Neuvostohallituksen politiikan rauhansopimusta koskevassa kysymyksessä.

Rauhankysymyksen lopullista ratkaisemista varten kutsuttiin koolle puolueen VII edustajakokous, joka pidettiin Pietarissa 6.—8. p:nä maaliskuuta 1918. Tämä oli ensimmäinen edustajakokous, jonka puolue piti sitten valtion johtoon tultuaan. Kokoukseen osallistui 46 päätösvaltaista ja 58 neuvottelevaa edustajaa. Kokous edusti noin 170 tuhatta puolueen jäsentä. Puolueessa oli siihen aikaan lähes 300 tuhatta jäsentä, mutta monet puoluejärjestöt eivät voineet lähettää edustajiaan, koska edustajakokous kutsuttiin koolle pikaisessa järjestyksessä ja osaan alueesta oli saksalaisten joukkojen miehittämä.

Edustajakokouksen käsittelemiä kysymyksiä olivat KK:n toimintaselostus, sota ja rauha, ohjelman tarkistus ja puolueen nimen muutos. V. I. Lenin teki edustajakokouksessa KK:n poliittisen toimintaselostuksen, alusti sellaisen kysymyksen kuin puolueohjelman tarkistus ja puolueen nimen muutos ja käytti puheenvuoroja muista kysymyksistä. KK:n poliittisessa toimintaselostuksessa V. I. Lenin valaisi kaikinpuolisesti sota ja rauhaa koskevaa kysymystä.

Edustajakokouksessa käytiin kiivasta taistelua Brestin rauhan kannattajien ja vastustajien välillä. „Vasemmistokommunistit” kärsivät tappion. Edustajakokous totesi V. I. Leninin linjan oikeaksi Brestin rauhaa koskevan kysymyksen ratkaisemisessa ja katsoi välttämättömäksi vahvistaa rauhansopimuksen, jonka Neuvostohallitus oli allekirjoittanut Saksan kanssa. Edustajakokous hyväksyi 30 äänellä 12 vastaan ja 4 pidättyessä V. I. Leninin ehdottaman päätöslauselman sodasta ja rauhasta. Edustajakokous katsoi puolueen ja Neuvostovallan ensisijaiseksi tehtäväksi sen, että ryhdytään mitä tarmokkaimpiin toimenpiteisiin itsekurin ja työläis- ja talonpoikaisjoukkojen järjestyneisyyden kohottamiseksi, työtätekevien kaikkien järjestöjen omatoimisuuden kehittämiseksi sosialistisen vallankumouksen aikaansaannosten varmentamisessa ja puolustamisessa. Korostettiin, että on voimaperäistettävä Punaisen Armeijan rakenta-

mista ja järjestettävä työtätekevien yleinen sotilaallinen koulutus.

Myöhemmät tapahtumat osoittivat, että V. I. Leninin linja oli ainoa oikea linja rauhantaistelussa. Tällainen politiikka antoi Neuvostotasavallalle mahdollisuuden perääntyä järjestyneesti hetkellä, jolloin vihollinen oli sitä huomattavasti voimakkaampi, ja valmistautua mitä voimaperäisimmin torjumaan imperialistien hyökkäykset vastaisuudessa.

VII edustajakokous teki päätöksen puolueen nimen muuttamisesta ja puolueohjelman tarkistamisesta. Uutta ohjelmaa laatimaan edustajakokous valitsi valiokunnan, joka otti puolueohjelman pohjaksi V. I. Leninin laatiman luonnoksen. Edustajakokous hyväksyi V. I. Leninin ehdotuksesta puolueelle uuden nimen: Venäjän Kommunistinen puolue (bolševikit) — VKP(b). „Kommunistinen” on puolueen nimenä ainoa oikea, V. I. Lenin sanoi edustajakokouksessa:

„...ryhtyessämme suorittamaan sosialistisia uudistuksia meidän on asetettava itsellemme selvä päämäärä, johon noilla uudistuksilla viime kädessä pyritään, nimittäin kommunistisen yhteiskunnan luominen...” (Teokset, 27. osa, s. 103).

Puolueen keskuselimiä valittaessa edustajakokous joutui jälleen toteamaan „vasemmistokommunistien” ryhmän hajottavan menettelyn. Jo ennen edustajakokousta Buharin, Lomov, Uritski ja Bubnov olivat ilmoittaneet eroavansa Keskuskomiteasta. Nyt he ilmoittivat jäävänsä pois vaaleista ja kieltäytyvänsä Keskuskomitean jäsenyydestä. V. I. Lenin käytti jyrkkäsanaisen puheenvuoron „vasemmisto”-opposition johtomiesten alhaisen menettelyn johdosta. Edustajakokous vaati „vasemmistokommunisteja” lopettamaan puolueen yhtenäisyyttä uhkaavan hajotustoiminnan.

VKP(b):n VII edustajakokous suoritti suuren historiallisen merkityksen omaavan teon. Se sai loppumaan sodan Neuvostomaan osalta ja antoi rauhan Venäjän kansoille. Se vahvisti V. I. Leninin kehittelemät puolueen ja Neuvostovallan ulkopoliittikan perusperiaatteet ja määritteli puolueen ensivuoraiset tehtävät sosialistisen rakennustyön alalla. Edustajakokous murskasi puolueen hajottajat — „vasemmistokommunistit” ja Trotskin, jotka olivat rikkoneet puolueen yhtenäisyyttä ja horjuttaneet proletariaatin diktaturiaa. Se tiivisti puolueen rivit leniniläisen politiikan pohjalla.

Kohta puolueen VII edustajakokouksen jälkeen Neuvostohallitus ja Keskuskomitea siirtyivät Moskovaan. Moskovasta tuli Neuvostovaltion pääkaupunki. Maaliskuun 14. p:nä 1918 Moskovassa kokoontui Neuvostojen IV yleisvenäläinen ylimääräinen edustajakokous. Edustajakokous ratifioi Brestin rauhansopimuksen. Sopimuksen ratifiointia vastaan esiintyivät

edustajakokouksessa vasemmistoeserrät. Nämä ilmoittivat eroavansa Kansankomissaarien Neuvostosta. Näin siis raukesi vasemmistoeserrien kanssa tehty sopimus, jonka pohjana oli ollut yhteistoiminta Neuvostohallituksessa.

Brestin rauhan solmimisella oli valtava kansainvälinen merkitys. Neuvostotasavallasta, joka uskomattomista vaikeuksista huolimatta oli onnistunut eroamaan imperialistisesta sodasta, tuli esimerkki koko maailman työtätekeville.

Brestin rauhan solmiminen lujitti Neuvostovaltaa. Saatiin hengähdystauko, minkä ansiosta voitettiin aikaa maan talouden kunnostamista, Punaisen Armeijan muodostamista ja proletariaatin ja työtätekevien talonpoikaisjoukkojen liiton lujittamista varten. Neuvostovaltion elämässä alkoi uusi kehitysvaihe.

3. V. I. Leninin suunnitelma sosialistisen talouden perustan rakentamiseksi. Ensimmäinen Neuvostomaan Perustuslaki

Saavuttamansa rauhan ansiosta Neuvostotasavalta sai mahdollisuuden keskittää keväällä 1918 kaikki voimansa kansantalouden kunnostamiseen ja sosialistisen rakennustyön edistämiseen. Kommunistisella puolueella oli nyt suoritettavanaan uusi tehtävä — maan hallinnan järjestäminen. Suurimmat vaikeudet kohdattiin talouselämän alalla, järjestettäessä koko maan talouselämää sosialismin periaatteiden mukaiseksi. Huhtikuussa 1918 V. I. Lenin laati puolueen KK:n toimeksiannosta teesit, joiden syvät ajatukset käyvät ilmi hänen kuulusta teoksestaan „Neuvostovaltion lähimmät tehtävät”. Kyseisessä teoksessa ja useissa muissa kirjoituksissaan V. I. Lenin hahmotteli suunnitelman sosialistisen talouden perustan rakentamiseksi. Tehden yhteenvedon Kommunistisen puolueen toiminnasta V. I. Lenin kirjoitti:

„Me, bolševikkipuolue, olemme saaneet Venäjän *va-
kuuttumaan*. Me olemme *valloittaneet* Venäjän rikkailta köyhille, riistäjiltä työtätekeville. Nyt meidän täytyy *hal-
lita* Venäjää” (Teokset, 27. osa, s. 214).

Kehittäen pitemmälle Marxin oppia V. I. Lenin perusteli kapitalismista sosialismiin johtavan siirtymäkauden aikaisen talouselämän tärkeimmät puolet. Tämän kauden valtio on oleva proletariaatin diktatuurin valtio. Siirtymäkauden talouselämässä esiintyy rinnakkaisesti sekä sosialismin että kapitalismin aineksia. Missä muodossa ja millä tavalla tapahtuu siirtyminen kapitalismista sosialismiin, se riippuu niistä konkreettisista olosuhteista, joiden vallitessa kussakin eri maassa lähdetään kulkemaan sosialismia kohti.

Neuvosto-Venäjällä siirtyminen sosialismiin oli tapahtuva luonteeltaan monimuotoisen talouden oloissa. Maan taloudessa

oli viiden eri yhteiskunnallisen talousmuodon aineksia: 1) patriarkaalisena (ts. huomattavalta osaltaan luontoistaloudellisen talonpoikaistalouden); 2) pien-tavaratuotannon (viljaa myyneiden talonpoikien talouden); 3) yksityiskapitalistisen talouden; 4) valtiokapitalismin ja 5) sosialismin aineksia. Venäjä oli pientalonpoikien maa. Maassa oli vallitsevana pien-tavaratuotanto, joka oli kapitalismin säilymisen ja uudestisyntymisen perustana. Miljoonat pienet isäntä- ja kauppaneijet harjoittivat keinottelua kaupungissa ja maaseudulla. Varsinkin viljalla keinottelevat kulakit rikastuivat kansan puutteenalaisuuden kustannuksella. Tämä pikkuporvarillinen valtoin voima oli suurin Neuvostovaltaa ja sosialismia uhannut vaara. V. I. Lenin osoitti, että puolueen ja Neuvostovaltan tehtävänä oli lannistaa pikkuporvarillinen valtoin voima ja lujittaa sosialistista talousmuotoa, muuttaa se hallitsevaksi ja sittemmin ainoaksi ja yleiseksi.

Puolue ja Neuvostovalta ryhtyivät luomaan sosialistisen talouden perustaa sodasta ja porvariston isännöimisestä aiheutuneen tavattoman rappiotilan oloissa. Maan tuotantovoimien kunnostaminen ja aivan alkeellisen järjestyksen aikaansaaminen kansantaloudessa vaativat kaikkien tietoisten työläisten ja talonpoikien jättiläismäisiä voimainponnistuksia. Vain proletariaatti saattoi lieventää työtätekevän kansan osalle langenneita kärsimyksiä ja puutetta. Vain se saattoi lannistaa pikkuporvarillisen valtoimen voiman, järjestää talouselämän normaaliiksi ja turvata maan kehittymisen sosialismin suuntaan. Tämä edellytti, että työväenluokan laajojen joukkojen oli tajuttava selvästi ne historialliset tehtävät, joita vallankumous oli niille asettanut. Tietty osa työläisistä ei kyennyt kuitenkaan heti tottumaan uuteen asemaansa eikä käsittänyt, mitä merkitsi olla hallitseva luokka. Kansan omistukseen siirtyneissä tehtaissa ja tuotantolaitoksissa se suhtautui työhön entiseen tapaan, pyrki pääsemään vähemmällä vaivalla ja välttämään työtä ja eli totuttuun tapaan: „kahmaise mahdollisimman paljon ja livistä”. Tällaiset mielialat olivat varsin voimakkaita niiden työläisten keskuudessa, jotka olivat tulleet tehtaisiin ja tuotantolaitoksiin sodan aikana. Puolue auttoi valveutuneita työläisiä sosialistisen järjestyksen voimaansaattamisessa, taistelussa tyhjäntoimittajia, laiskureita ja pinnareita vastaan. V. I. Lenin opetti työläisiä hoitamaan taloutta neuvostolaisesti. Hän kehotti pitämään säännöllisesti ja huolellisesti tiliä varoista, isännöimään säästäväisesti, olemaan laiskottelematta ja noudattamaan mitä ankara rinta työkuria. Tällaisia olivat *ajankohdan lähimmät päivän tärkeät tunnukset*. Niiden toteuttaminen käytännössä muodosti tärkeimmän edellytyksen rappiotilan likvidoimiselle, talouselämän normalisoimiselle ja sosialismiin siirtymiselle.

Socialismin taloudellisen rakentamisen alalla asetettiin etutilalle tuotantoa ja tuotteiden jakoa koskevan *tilinpidon ja valvonnan* järjestäminen. Ilman sitä, V. I. Lenin osoitti, ei voida

päästä tuotannon johtoon eikä turvata kansantalouden eri alojen työskentelyn sopusointuisuutta. Keskeyttämättä kapitalistien pakkoluovuttamisen toimeenpanoa Neuvostovallan on siirrettävä painopiste tilinpidon ja valvonnan järjestämiseen. Tilinpidon ja valvonnan suorittaminen annettiin Työläisten, sotilaiden ja talonpoikien edustajien neuvostojen, kulutusosuuskuntien ja tehdaskomiteoiden tehtäväksi. Pikkuporvarillisen valtoimen voiman hillitsemiseksi ja tilinpidon ja valvonnan järjestämiseksi koko valtakunnan mitassa V. I. Lenin kehotti saattamaan voimaan järjestyksen valtion monopolien, varsinkin viljamonopolin alalla, asettamaan rahankierron entistä tiukempaan valtion valvontaan ja käyttämään hyväksi osuustoimintaa.

Varsin tärkeä merkitys sosialismiin siirryttäessä oli V. I. Leninin mielestä *valtiokapitalismilla*. Taloudellisessa suhteessa hän asetti valtiokapitalismin silloista talonpoikaistaloutta korkeammalle ja piti sitä Neuvostovaltiolle vaarattomana. Valtiokapitalismin piiriin piti kuulua V. I. Leninin mielestä erilaisten neuvostolaisten osakeyhtiöiden, joihin otetaan yksityishenkilöitä pääomineen, Neuvostovallan valvonnassa olevia yksityisyrittäjiä ja porvarillisia osuustoimintamiehiä. Näiden toiminnan valvominen oli Neuvostovallan elinten tehtäviä. Valtiokapitalismi helpotti Neuvostovaltion taistelua pikkuporvarillista valtointa voimaa vastaan, antoi Neuvostovaltiolle mahdollisuuden saada valtiokapitalistisilta yrityksiltä tietyn osan tuotteista taloudellisten yhteyksien järjestämiseksi talonpoikien pientavaratuotannon kanssa ja nopeutti maan tuotantovoimien kasvua. Kulutusosuuskuntien oli niin ikään palveltava samoja tarkoituksia. Osuustoiminnan avulla Neuvostovaltio saattoi säännellä tuotteiden vaihtoa ja valvoa niiden realisointia. Monet osuuskuntajärjestöt olivat siihen aikaan porvariston vaikutuksen alaisia. Mutta tämän seikan ei saa säikäyttää puoluetta ja työväenluokkaa, V. I. Lenin sanoi. Vallan säilyessä proletariaatin käsissä Neuvostovaltio saattoi porvarillisia osuustoimintamiehiä hyväksi käyttämällä lujittaa valtaamiaan asemia ja voittoa vähitellen osuuskuntajärjestöissä olevat porvarilliset ainekset.

Sosialistisen vallankumouksen perustehtäviä oli kohottaa työn tuottavuus kapitalistista *työn tuottavuutta* korkeammalle, V. I. Lenin selitti. Venäjä oli teollisessa suhteessa takapajuinen maa. Työn tuottavuuden kohottaminen vaati ennen kaikkea kehittämään raskasta teollisuutta: polttoaineiden tuotantoa, metallien tuotantoa, koneenrakennusteollisuutta, kemiallista ja sähköteknillistä teollisuutta. V. I. Lenin osoitti, että Neuvostotasavallalla oli kaikkea, mitä tarvittiin, jotta „Venäjä lakkaisi olemasta köyhä ja heikko ja muuttuisi sanan täydessä mielessä mahtavaksi ja vauraaksi” (Teokset, 27. osa, s. 134). Sitä varten maassa oli kylliksi luonnonrikkauksia, runsaasti ihmisvoimavaroja ja suuren vallankumouksen aiheuttamaa kansan-

joukkojen valtavaa luomisvoimaa. Työn tuottavuuden kohottamisen tärkeimpiä edellytyksiä V. I. Leninin mielestä oli myös väestön kulttuuritason nostaminen.

V. I. Lenin kehitteli ne periaatteet, joiden mukaan proletariien valtion tuli johtaa maan talouselämää. Hän perusteli periaatteen: *demokraattinen sentralismi neuvostolaisen taloudenhoidon järjestämisessä*. Koneellinen suurteollisuus ei voi toimia kunnolla ilman satojen ja tuhansien ihmisten yhteistyötä ohjaavan yhden tahdon luomaa mitä ankarinta järjestystä. V. I. Lenin opetti, että sosialismin edut vaativat joukkojen ehdotonta alistumista työprosessin johtajan tahtoon. Talouden johdon tulee siitä syystä olla sentralisoitua ja tuotantolaitosten johdossa Neuvostovallan nimittämät johtajat. Valtion suorittama sentralisoitu ohjaus ja yhden henkilön johtovalta vaatii samalla joukkojen aktiivista ja tietoista osallistumista talouselämään ja moninaista alhaalta käsin tapahtuvaa valvontaa.

„...todella kansanvaltaisesti ymmärrettynä sentralismi edellyttää”, V. I. Lenin kirjoitti, „historian ensimmäisen kerran luomaa mahdollisuutta kehittää kaikkinaisesti ja esteettömästi ei ainoastaan paikallisia erikoisuuksia, vaan myös paikallista aloitteellisuutta, paikallista iniciatiivia, se edellyttää yhteiseen päämäärään johtavien kulkuteiden, -tapojen ja -keinojen moninaisuutta” (Teokset, 27. osa, s. 181).

Tällä tavalla V. I. Lenin määritteli taloudenhoidon sosialistisen neuvostoperiaatteen.

Suurteollisuus on mahdollon ilman tieteen ja tekniikan eri alojen erikoistuntijoita. Proletariaatilla ei ollut silloin vielä omia teknillisen sivistyksen omaavia kaadereita. Ne specialistit, joita oli, olivat enimmäkseen porvarillisia spesialisteja. V. I. Lenin opetti puoluetta suhtautumaan huomaavaisesti porvarillisiin spesialisteihin. Hän varoitti, että näistä eivät kaikki eivätkä heti ymmärrä oikein sosialistisen vallankumouksen merkitystä, mikä johtuu heidän kapitalismin aikaisesta porvarillisesta elintavastaan. Heitä on kasvatettava kärsivällisesti, heille on luotava laajat mahdollisuudet käyttää tietojaan omalla erikoisalallaan, turvattava mahdollisimman hyvät aineelliset olot ja määrättävä arkailematta korkeampi palkka työstä. Samalla V. I. Lenin kehotti nostamaan jatkuvasti kansan keskuudesta kykeneviä organisaattoreita, asettamaan vastuunalaisiin valtionvirkoihin rohkeammin työläisiä ja talonpoikia, joilla on käytännöllistä organisatorista kokemusta, auttamaan heitä oppimaan valtiollista ja taloudellista johtotaitoa.

Erikaisen suurta huomiota V. I. Lenin kiinnitti työläisten ja kaikkien työlätekevien totuttamiseen uuteen, *tietoiseen* *toverikuriin*, heidän aktiivisuutensa ja vastuuntuntonsa kehittämiseen. Tämä vaati sitkeää ja pitkäaikaista työtä ihmisten

uudelleenkasvattamiseksi. Tähän päämäärään johtavina keinoina V. I. Lenin piti urakkapalkkajärjestelmän soveltamista, tasa-palkkaisuuden likvidoimista, kilpailun järjestämistä ja laiskureiden ja oman edun tavoittelijain saattamista yhteiskunnallisen vaikutuksen alaisiksi.

V. I. Lenin kehotti *lujittamaan* kaikin keinoin *proletariaatin diktatuuria ja kehittämään neuvosto-organisaatiota*. Proletariaatin diktatuuri on välttämätön ennen kaikkea vallastasyöstyjen riistäjien ja vanhan yhteiskunnan kaikkien mädännäisainesten vastarinnan murtamiseksi. Se on välttämätön uuden, sosialistisen yhteiskunnan luomiseksi. Vain proletariaatti kaikkein edistyksellisimpänä, tietoisimpana ja kurinalaisimpana luokkana saattaa saada puolelleen työtätekevien enemmistön, auttaa horjuvia väestökerroksia ja -aineksia asettumaan pysyvästi Neuvostovallan kannalle, murtaa riistäjien vastarinnan ja voittaa pikkuporvariston alkuvoimaisen järjestymättömyyden, johtaa yhteiskunnan sosialistista uudestijärjestämistä.

V. I. Leninin teoksella „Neuvostovallan lähimmät tehtävät” oli valtava historiallinen merkitys. Se orientoi puolueen ratkaisemaan sosialistisen vallankumouksen organisatorisia tehtäviä, järjestämään Neuvostovaltion hallintaa. Teoksessaan V. I. Lenin antoi tieteellisesti perustellun konkreettisen suunnitelman maan talousjärjestelmän uudestijärjestämisestä sosialismin periaatteiden mukaiseksi ja esitti proletaarivaltion talouspolitiikan tärkeimmät periaatteet kapitalismista sosialismiin johtavan siirtymäkauden ajaksi.

V. I. Leninin teesit Neuvostovallan lähimmistä tehtävistä saivat Keskuskomitean hyväksynnän ja puolueen sekä työväenluokan täyden kannatuksen. Huhtikuun 29. p:nä 1918 teesit hyväksyi Yleisvenäläinen TpKK.

Menševikit ja eserrät asettuivat vastustamaan V. I. Leninin suunnitelmaa. Myös Buharinin johtamat „vasemmistokommunistit” ottivat väärän kannan. Vasemmistolaiset fraasit kilpenään Buharin ja hänen aateveljensä julistivat demagogisesti, että kurinalaisuuden juurruttaminen ja yhden henkilön johtovallan voimaan saattaminen tuotantolaitoksissa samoin kuin porvarillisten spesialistien ja valtiokapitalismin hyväksikäyttö ovat muka porvarillisen järjestyksen palauttamista. Todellisuudessa „vasemmistokommunistit” osoittautuivat pikkuporvarillisen alkuvoimaisuuden ja anarkistisen holtittomuuden puolustajiksi, valoivat vettä kulakkien, keinottelijoiden ja laiskurien myllyyn. Puolue antoi päättävän vastaiskun „vasemmistokommunisteille” ja keskittyi kunnostamaan kaikin voimin yleisvaltakunnallista tilinpitoa ja valvontaa sekä järjestämään sosialistista tuotantoa.

Uudet tehtävät vaativat voimistamaan puolueen johtavaa osuutta Neuvostovaltiossa, rakentamaan oikeiksi puolueen ja toisaalta työtätekevien valtiollisten ym. yhteiskunnallisten jär-

jestöjen keskinäiset suhteet. Vuoden 1918 kevääseen mennessä proletariaatin valtiovallan koneisto oli Neuvostotasavallassa jo pääpiirteissään luotu. Proletariaatin diktatuurijärjestelmä käsitti puolueen, Neuvostot, ammattiyhdistykset ja muut työtekevien joukkojärjestöt. Erikoisen tärkeä merkitys oli sillä, että puolueen ja Neuvostojen kesken vallitsi oikea suhde. Puolue kehitti keskinäissuhteiden muodot sellaisiksi, että ne antoivat Neuvostoille täyden vapauden toimia itsenäisinä valtiovallan eliminä ja takasivat samalla puolueelle johtavan osuuden proletariaatin diktatuurijärjestelmässä. Puolue toimi Neuvostovaltion johtavana ja suuntaavana voimana. Puolue määräsi Neuvostovaltion politiikan, yhdisti työtekevien kaikkien yhteiskunnallisten järjestöjen voimat niiden taistelussa neuvostojärjestelmän vakiinnuttamiseksi ja yhteiskunnan uudestijärjestämiseksi sosialistisille perustoille. Kommunistiryhmien välityksellä puolue vaikutti poliittisesti Neuvostoihin ja ammattiyhdistyksiin ja toteutti antamansa ohjeet käytännössä.

Puolue ratkaisi järjestöelämänsä kysymykset sitomalla ne tiukasti valtiollisen ja taloudellisen rakennustyön vaatimuksiin. Puolueen johtavien elinten rakennetta muutettiin maan silloista hallinnollista jakoa vastaavaksi (kuvernementit, ujestit, volostit). Huhti—lokakuun aikana 1918 Neuvostotasavallan useimmissa kuvernementeissa pidettiin puoluekonferenssi, joka muodosti koko kuvernementtia käsittävän puoluekomitean (kuvernementtikomitean). Niin ikään toimittiin tarmokkaasti puolueen ujesti- ja volostijärjestöjen luomiseksi ja muotoilemiseksi. Puoluekoneistoon otettiin tuhansia uusia työntekijöitä. Puolue kiinnitti suurta huomiota jäsenkokoomuksensa parantamiseen ja sellaisten jäseneksiottosääntöjen laatimiseen, jotka vaikeuttivat vieraiden aineiden tunkeutumista puolueeseen. Korottaessaan jäseneksi pääsyvaatimuksia muutamat puolueen paikalliset järjestöt säätivät jäseneksi pyrkijöitä varten koeajan. Monissa puoluejärjestöissä muodostettiin niin sanottuja puolueelle myönteellisten ryhmiä.

Puolueen rakennustyötä tehtiin myös saksalaisten miehittämällä alueilla. Heinäkuussa 1918 pidettiin Ukrainan kommunistisen puolueen (bolševikkien) I edustajakokous. Edustajakokous osoitti olevansa uskollinen proletaarisen internationalismin periaatteille. Edustajakokouksen hyväksymässä päätöslauselmassa „Puolueesta” sanottiin, että Ukrainan KP(b) kuuluu yhteiseen Venäjän kommunistiseen puolueeseen. Lokakuussa 1918 Vilnossa (Vilniuksessa) pidettiin salaa Liettuan kommunistisen puolueen I edustajakokous.

Lokakuun vallankumouksen vaikutuksesta Neuvostotasavallassa alkoi laajeta nopeasti nuorisoliike. Sosialistisia nuorisoliittoja syntyi kaikkialla. Loka—marraskuussa 1918 kokoontui Työläis- ja talonpoikaisnuorten nuorisoliittojen I yleisenäläinen edustajakokous, joka julisti Venäjän Kommunistisen

nuorisoliiton perustetuksi. Nuorisoliiton perustaminen ja sen toiminta tapahtui alun alkaen Kommunistisen puolueen ja V. I. Leninin johdolla. Nuorisoliitto oli puolueen varma tuki ja taistelukuntoinen reservi.

Taloudellisessa rakennustyössä puolue kiinnitti huomiota ennen kaikkea sosialistisen teollisuuden järjestämiseen. Kansallistettujen teollisuusalojen johtamista varten Korkeimmassa Kansantalousneuvostossa muodostettiin päähallintoja ja trusteja. Teollisuuden ja koko kansantalouden johdon järjestämisessä oli tärkeä merkitys puolueen KK:n aloitteesta koollekutsutulla Kansantalousneuvostojen I yleisvenäläisellä edustajakokouksella, joka kokoontui toukokuun lopulla 1918. Edustajakokous kannatti koko teollisuuden kansallistamista ja sen johdon sentralisoimista. Kesäkuun 28. p:nä Kansankomissaarien Neuvosto antoi asetuksen suurteollisuuden kansallistamisesta. Tämän asetuksen täytäntöönpanoon päättyi peruspiirteisissään suurteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden kansallistaminen. Kesäkuun 1. päivään mennessä oli kansallistettu alun kuudetta sataa teollisuuslaitosta; syyskuun alussa oli kansallistettuja teollisuuslaitoksia jo yli 3.000.

Tilanne, jossa puolue taisteli V. I. Leninin sosialistisen rakennustyösuunnitelman toteuttamiseksi, oli uskomattoman vaikea. Loppukeväällä 1918 Neuvostomaa joutui vaikeaan elintarvikepulaan. Kaupunkiväestö oli nälänhädässä. Nälänhädän seurauksena alkoi syntyä tyytymättömyyttä. Vastavallankumous nosti päätään. Neuvostovaltan viholliset yrittivät tehdä bolševikit syyllisiksi vaikeaan elintarviketilanteeseen. Mutta nälänhätä johtui siitä, että viljavarat olivat pääasiallisesti kulakkien ja pohattojen hallussa, jotka kieltäytyivät myymästä viljaa Neuvostovaltiolle kiinteään hintaan, rikkoivat viljamonopolia ja keinottelivat viljalla. Maassa oli noin pari miljoonaa kulakitaloutta. Nämä olivat maan sisäisen vastavallankumouksen ja ulkomaisten imperialistien tärkein tuki. Kulakit vihasivat Neuvostovaltaa. V. I. Lenin kirjoitti, että „kulakit ovat julmimpia, raaimpia, petomaisimpia riistäjiä, jotka muiden maiden historiassa ovat palauttaneet monta kertaa tilanherrain, tsaarien, pappien ja kapitalistien vallan” (Teokset, 28. osa, s. 39). Neuvostotasavallan useissa kuvernementeissa kulakit järjestivät yhdessä muiden vastavallankumouksellisten aineiden kanssa ja ulkomaisten imperialistien tukemina neuvostovastaisia kapinoita. He päättivät ryhtyä hyökkäykseen työläisvaltiota vastaan ratkaisevimmalla rintamalla, rintamalla, jossa taisteltiin yljasta, yrittäen nälänhädän avulla estää ensimmäisten sosialististen uudistusten toimeenpanon.

Vallankumouksen aikaansaannosten puolustamiseksi oli kukistettava rautaisella lujudella kulakiston kapinat, murrettava sen vastarinta ja otettava kulakeilta vilja. Taistelu yljasta oli taistelua sosialismin puolesta. „Näyttää siltä, että tämä

taistelu on taistelua vain viljasta”, V. I. Lenin sanoi, „mutta todellisuudessa se on taistelua sosialismin puolesta” (Teokset, 27. osa, s. 433). Maaseudulla käytiin samaan aikaan kiivasta taistelua köyhälistön ja kulakiston välillä. Kulakit anastivat tilanherrojen maita sortaan köyhälistöä. Köyhälistö kamppaili sisukkaasti kulakiston mahtivoimaa vastaan, mutta se ei ollut kyllin järjestäytyntä.

Puolueen KK ja Neuvostohallitus ryhtyivät tarmokkaiisiin toimenpiteisiin kulakiston taltuttamiseksi ja nälänhädän lievit-
tämiseksi. Neuvostovalta lujitti viljamonopolia ja sentralisoi koko elintarvikehuollon. Puolue kehotti valveutuneita työläisiä *lähtemään järjestyneesti joukolla maaseudulle* auttamaan köyhälistöä sen taistelussa kulakistoa vastaan. Puolueen kutsuun vastasivat kymmenet tuhannet työläiset. Tehtaissa ja tuotantolaitoksissa muodostettiin työläisosastoja. Niiden johtoon asetui-
tuivat kommunistit. Tuhansia tällaisia osastoja lähetettiin eri puolille maata. Talonpoikaisköyhälistöä valistamalla ja liittämällä yhteen sen voimia valveutuneiden työläisten osastot auttoivat tekemään lopun kulakkien vastarinnasta, jotka piilottelivat viljaylijäämiään ja keinottelivat niillä.

„Lokakuun kumouksen — neuvostokumouksen — suurimpia, häviämättömiä aikaansaannoksia oli se”, V. I. Lenin kirjoitti, „että valveutunut työläinen, tämä köyhälistön *johtaja, maaseudun työtätekevien joukkojen johtaja, työn valtakunnan rakentaja, lähti kansan keskuuteen*”. Pietari ja muut proletariaatin keskuukset lähettivät maaseudulle tuhansia ja tuhansia parhaita työläisiään” (sama, s. 361).

Kesäkuun 11. p:nä 1918 Neuvostojen Yleisvenäläinen TpKK antoi V. I. Leninin ehdotuksesta asetuksen *köyhälistökomiteain* muodostamisesta maaseudulla. Köyhälistökomiteat muodostettiin neuvostovaltiojärjestelmään kuuluvina ja paikallisten puoluejärjestöjen johdon alaisina. Köyhälistökomiteain toiminta oli huomion keskipisteenä kuvernementtien ja ujestien puoluekonferensseissa, joita pidettiin vuoden 1918 kesällä ja syksyllä. Köyhälistökomiteoita oli miltei kaikissa kylissä. Marraskuussa 1918 niitä laskettiin olleen noin 105 tuhatta.

Köyhälistökomiteat olivat proletariaatin diktatuurin tukikoh-
tia maaseudulla. Ne suorittivat valtavan työn takavarikoimalla viljaylijäämiä kulakeilta ja varustamalla kaupunkien väestöä ja Punaista Armeijaa elintarvikkeilla. Köyhälistökomiteat suorittivat uuden maanjaon talonpoikien kesken, takavarikoivat kula-
keilta vetojuhtia ja työkalustoa köyhien talonpoikien hyväksi. Kulakeilta otettiin 50 miljoonaa hehtaaria maata, joka luovutettiin köyhien ja keskivarakkaiden talonpoikien käyttöön. Täten heikennettiin huomattavasti maaseudun porvariston taloudellista mahtia. Vaikka maaseudun porvaristolta takavarikoitiinkin huomattava osa tuotantovälineistä, niin se ei vielä merkinnyt

kulakkiluokan likvidoimista. Yksityisomistuksellinen pientalonpoikaistalous oli edelleenkin vallitsevana maataloudessa.

Köyhälistökomiteain järjestäminen merkitsi sosialistisen valtakumouksen edistämistä ja Neuvostovallan lujittamista maaseudulla. Köyhälistökomiteat ryhmittivät talonpoikaisköyhälistöä työväenluokan ympärille, auttoivat Neuvostovaltiota murtamaan kulakivastarinnan ja niillä oli varsin merkittävä osuus keskivarakkaan talonpoikaiston vetämisessä Neuvostovallan puolelle. Talonpoikaisköyhälistön asema parani. Monet köyhät talonpojat perustivat oman talouden. Keskivarakas talonpoikaistalous muuttui yhä yleisemmäksi maaseudulla. Köyhälistökomiteat auttoivat talonpoikaisväestön värvämisessä Punaiseen Armeijaan.

Ensimmäisten sosialististen uudistusten suorittaminen maaseudulla liittyi läheisesti köyhälistökomiteoiden toimintaan. Köyhälistökomiteoiden ansiosta syntyivät ensimmäiset maatalouskommuunit ja muut talonpoikien tuotannolliset yhtymät; näitä oli vuoden 1918 lopulla yli 1.500. Köyhälistökomiteoiden kaudella alkoivat maaseudulla kasvaa nopeasti puoluesolut, joihin liittyi talonpoikaisköyhälistön parhain ja tietoisin osa. Vuoden 1918 loppuun mennessä köyhälistökomiteat olivat täyttäneet niille asetetut tehtävät ja ne yhdistettiin volosti- ja kyläneuvostojen kanssa. Paikallisten Neuvostojen merkitys ja osuus sosialistisessa rakennustyössä suureni huomattavasti.

Heinäkuun 4. pnä 1918 kokoontui Moskovassa Neuvostojen V yleisvenäläinen edustajakokous. Siinä heijastui joukkojen keskuudessa tapahtunut Kommunistisen puolueen vaikutus- ja arvovallan kasvu. Noin kaksi kolmannesta edustajakokouksen osanottajista oli kommunisteja. Vasemmistoeserrien joukko-vaikutus heikkeni nopeasti. Jo ennen edustajakokousta vasemmistoeserrät olivat yrittäneet itsepintaisesti saada Brestin rauhnan rikotuksi, kamppailleet Neuvostovallan elintarvikepolitiikkaa ja köyhälistökomiteoita vastaan ja esiintyneet kulakkien puolustajina. He olivat ryhtyneet neuvostovastaiseen salahankkeeseen, joka oli määrä toteuttaa Neuvostojen edustajakokouksen aikana. Edustajakokouksen istuntojen aikana, heinäkuun 6. pnä, vasemmistoeserrät yrittäen provosoida Saksan sotaan Neuvosto-Venäjäjä vastaan murhasivat Saksan lähettilään Mirbachin ja nostivat Moskovassa kapinan Neuvostovaltaa vastaan. Kapinallisia tukivat salaa ulkomaiset diplomaattikunnat. Neuvostotasavalta oli vähällä joutua sotaan Saksan kanssa.

Neuvostovallan ripeiden ja päättäväisten toimenpiteiden ansiosta vasemmistoeserrien kapina tukahdutettiin Moskovassa muutamassa tunnissa. Saksan kanssa saatiin provosoiu selkkaus selvitettyä. Vasemmistoeserrien seikkailupolitiikka paljasti heidät lopullisesti neuvostovastaiseksi, työätekevien joukkojen kannatusta vailla olevaksi puolueeksi. Neuvostojen V edustajakokous hyväksyi yksimielisesti Neuvostohallituksen tarmokkaat

toimepiteet vasemmistoeserrien kapinan kukistamisessa ja teki päätöksen vasemmistoeserrien puolueen edustajien erottamisesta Neuvostoista.

Neuvostojen edustajakokous vahvisti *VSFNT:n Perustuslain* — Neuvostomaan ensimmäisen Perustuslain. Perustuslaissa vahvistettiin lainsäädännöllisesti Lokakuun sosialistisen vallankumouksen suuret aikaansaannokset: uusi, neuvostollinen valtiojärjestelmä, kapitalistien ja tilanherrojen yksityisomistuksen lakkauttaminen, Venäjän kaikkien kansojen tasa-arvoisuus ym. Perustuslailla vahvistettiin lainsäädännöllisesti Neuvostovallan muodossa proletariaatin diktatuuri, taattiin kaikille Venäjän työtätekeville mahdollisuus osallistua valtion hallintaan ja riistettiin äänioikeus riistäjiltä.

Mitä tulee äänioikeuden riistämiseen riistäjiltä, V. I. Lenin huomautti, niin „äänioikeuden rajoittaminen on yksinomaan kansallinen eikä yleinen diktatuurikysymys. Äänioikeuden rajoittamiskysymystä on tarkasteltava tutkimalla sitä *erikoista tilannetta*, jossa Venäjän vallankumous tapahtui, ja tämän vallankumouksen *omalaatuista kehitystietä*” (Teokset, 28. osa, s. 235).

Olisi virhe väittää ennakoivasti, V. I. Lenin kirjoitti, että muiden maiden tulevista vallankumouksista seuraa ehdottomasti porvariston äänioikeuden rajoittaminen. „...se ei ole diktatuurin *välttämätön* ehto historialliselta ja luokkakannalta ymmärrettynä” (s a m a).

VSFNT:n Perustuslaki käännettiin vieraille kielille. Se sai rajan takana laajaa vastakaikua. Kapitalististen maiden työtätekevät havaitsivat Neuvostoperustuslain omien toiveidensa ilmaukseksi ja ottivat sen innostuneesti vastaan. Porvaristo sitä vastoin suhtautui siihen vihamielisesti. Porvariston puolelle asettuivat Kautsky ja muut II Internationalen johtomiehet. Kautsky syytti proletariaatin diktatuurin pystyttäneitä bolševikkeja ilkeämielisesti „demokratian loukkaamisesta”.

V. I. Lenin antoi lujan vastaiskun Kautskylle teoksessaan „Proletaarinen vallankumous ja luopio Kautsky”. V. I. Lenin osoitti, että Kautsky väärenteli Marxin oppia valtiosta ja proletariaatin diktatuurista ja väaristeli törkeästi Neuvostovallan sisintä henkeä ja Venäjän kommunistien kokemuksia. V. I. Lenin sanoi, että Kautskyn puheet niin sanotun „puhtaan demokratian” puolesta silloin, kun on olemassa antagonistisiin luokkiin jaukautunut yhteiskunta, ovat porvarillista demokratiaa puolustavan ja työläisiä sumuttavan porvarillisen liberaalin sisällöntä ja valheellista sanahelinää.

V. I. Lenin osoitti, että Lokakuun sosialistisen vallankumouksen voiton ja sen tuloksena, että Venäjällä on saatettu voimaan proletariaatin diktatuuri, on syntynyt ensimmäisen kerran maailman historiassa uudentyyppinen, *korkeimmantyyppinen* demokratia — *proletariaatin* demokratia, neuvostodemokratia.

„Proletariaatin demokratia”, V. I. Lenin kirjoitti, „on miljoona kertaa demokraattisempaa kuin mikään porvarillinen demokratia; Neuvostovalta on demokraattisintakin porvarillista tasavaltaa miljoona kertaa demokraattisempi” (Teokset, 28. osa, s. 227).

Proletariaatin diktatuuri on tehnyt demokratian äärettömän paljon laajemmaksi kansanjoukkojen osalta. Neuvostovalta oli maailmassa ensimmäinen valta, joka todellakin veti kansanjoukot mukaan hallitsemaan valtiota. Heti Neuvostovallan pystyttämisen ensimmäisistä päivistä alkaen neuvostodemokratian kaikki edut ovat olleet työtätekevien luokkien, työläisten ja talonpoikien, käytettävissä. Neuvostovallan voima ja lujuus johtuu siitä, että se on samalla sekä laajojen kansanjoukkojen demokratiaa että vallankumouksellista diktatuuria riistäjiin nähden.

Teoksessaan „Proletaarinen vallankumous ja luopio Kautsky” V. I. Lenin osoitti Kommunistisen puolueen kokemuksen maailmanhistoriallisen merkityksen. Tämä puolue aseisti maailman proletariaatin uudella sosialistisen vallankumouksen teorialla, strategialla ja taktikalla. Kommunistinen puolue osoitti koko maailmalle, miten proletariaatin diktatuuri muutetaan aatteesta todellisuudeksi. Puolueen johdolla Venäjän työläiset ja talonpoikaisköyhälistö mursivat tilanherrojen ja kapitalistien vastarinnan, voittivat mitä suurimmat vaikeudet ja säilyttivät taistellen hankkimansa vallan, eivätkä ainoastaan säilyttäneet, vaan myös lujittivat sen, loivat uuden demokratian, neuvostodemokratian, ja ryhtyivät toteuttamaan käytännössä sosialismia. Kaikki tämä antoi V. I. Leninille täyden oikeuden sanoa, että „bolševismi kelpaa taktiikan esikuvaksi kaikille” (sama, s. 270).

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Lokakuun sosialistinen vallankumous pystytti proletariaatin diktatuurin. Työväenluokasta tuli hallitseva luokka ja Kommunistisesta puolueesta johtava puolue. Sodan ja taloudellisen rappion vaikeissa oloissa puolue otti kannettavakseen vastuun maan kohtalosta. Puolue pelasti maan taloudelliselta ja kansalliselta perikadolta, vapautti sen rahataloudellisesta orjuudesta ja vaarasta joutua imperialististen saalistajien orjuuttamaksi siirtomaaksi, ryhtyi rohkeasti ja varmasti johtamaan neuvostokansaa ennentuntemattomia sosialistisen rakennustyön teitä.

Nostattaen työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston laajat joukot luovaan vallankumoukselliseen toimintaan Kommunistinen puolue pani maassa toimeen lyhyessä ajassa (marraskuu 1917 — vuosi 1918) useita perinpohjaisia demokraattisia ja sosialistisia uudistuksia. Hävitettiin tyyten kaikki

keskiaikaisuuden jäännökset ja julistettiin Venäjän kaikki kansat ja kansallisuudet vapaiksi ja tasa-arvoisiksi. Tilanherrojen maanomistus lakkautettiin ikuisiksi ajoiksi. Tilanherroilta takavarikoidut maat luovutettiin korvauksetta talonpoikien käyttöön, valtakunnan kaikki maat kansallistettiin. Porvariston ja tilanherrojen entinen valtiokoneisto särjettiin ja murskattiin ja sen tilalle luotiin neuvostovaltiokoneisto. Muodostui uudentyyppinen, sosialistinen valtio. Neuvostotasavallassa vakiintui uusi, korkein, proletaarinen demokratian muoto — tämä demokratia oli työtätekevien, kansan valtaenemmistön demokratiaa.

Kommunistisen puolueen johdolla työväenluokka pakkoluovutti porvaristolta tuotantovälineet ja muutti tehtaat, tuotantolaitokset, rautatiet, maan ja pankit kansan omaisuudeksi, yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi. Pystytettyään oman poliittisen herruutensa ja murskattuaan kapitalismin proletariaatti valtasi maan taloudelliset avainasemat, laski perustan uudelle, neuvostolaiselle kansantaloudelle, loi edellytykset sosialistisen rakennustyön kehittämiselle. V. I. Lenin suunnitteli sosialistisen rakennustyön perusmuodot ja -metodit.

Puolue paljasti ja löi hajalle antautujat: Kamenevin, Zinovevin ja heidän kannattajansa, Trotskin, Buharinin johtamien „vasemmistokommunistien” ryhmän, jotka vastustivat Brestin rauhan tekoa ja vallankumouksellisia sosialistisia toimenpiteitä, sekä lujitti riviensä eheyttä. Neuvostovaltion johtotehtäviä vastaan vastasi puolue muutti järjestörakennettaan ja lujitti paikallisjärjestöjään.

Taistelussa Lokakuun sosialistisen vallankumouksen kehittämiseksi ja Neuvostovallan lujittamiseksi paljastui lopullisesti menševikkien sekä oikeisto- ja vasemmistoeserrien vastavallankumouksellinen olemus; heidät eristettiin joukoista. Kaikista näistä pikkuporvarillisista puolueista tuli neuvostovastaisia puolueita — ne ryhtyivät taisteluun Neuvostovaltaa vastaan.

Puolue yhdisti talonpoikaisköyhälistön proletariaatin ympärille, lannisti valveutuneista työläisistä muodostettujen osastojen ja köyhälistökomiteain avulla vastavallankumouksellisen kulakiston hurjan vastarinnan, käänsi proletariaatin puolelle keskivarakkaan talonpoikaiston ja varmisti työväenluokan ja talonpoikaisköyhälistön liiton pohjalla Neuvostovallan lujittamisen. Lokakuun sosialistisen vallankumouksen suuret aikaansaannokset saivat lainsäädännöllisen vahvistuksensa Neuvostojen V edustajakokouksen hyväksymässä VSFNT:n Perustuslaissa.

Taistelemalla aktiivisesti rauhan puolesta Kommunistinen puolue sai päättymään sodan Venäjän osalta, ja hankkimansa hengähdysajan se käytti tarkoin Punaisen Armeijan järjestämiseen ja sosialistisen rakennustyön aloittamiseen V. I. Leninin suunnitelman pohjalla. Kommunistinen puolue nostatti kansanjoukot luomaan tietoisesti uutta elämää.

**PUOLUE ULKOMAIDEN SOTILAALLISEN INTERVENTION
JA KANSALAISSODAN KAUDELLA**
(vuodet 1918—1920)

**1. Ulkomaiden sotilaallisen interventio ja kansalaissodan
alku. Puolue järjestämässä vastaiskua maahanhyökkäjille
ja valkokaartilaisille**

Neuvostomaa ei saanut käyttää kovinkaan kauan hyväkseen niin suurella vaivalla hankkimaansa rauhallista hengähdysaikaa. Neuvostovaltion ulkoiset ja sisäiset viholliset pakottivat neuvostokansan keskeyttämään rauhanomaisen sosialistisen rakennustyön ja käymään sota.

Ulkomaiden imperialistit eivät voineet millään suostua sellaisen maan olemassaoloon, missä työläiset ja talonpojat olivat vallassa ja vaikuttivat esimerkillään vallankumouksellistavasti kapitalististen maiden työtätekeviin. Monopolistit eivät olleet halukkaita menettämään niitä miljardeja ruplia, joita he olivat lainanneet tsaarivallalle ja porvarilliselle Väliaikaiselle hallitukselle, he eivät olleet halukkaita luopumaan niistä valtavista voittotuloista, joita olivat saaneet Venäjällä omistamistaan kaivoksista, tehtaista, louhoksista jne.

Venäjän eroaminen sodasta huolestutti kovin Entente-maiden imperialisteja. Heillä ei ollut enää tukena Venäjän armeijaa, joka siihen asti oli pitänyt vastassaan enemmän kuin puolet saksalaisten joukoista. Lisäksi imperialistit pelkäsivät, että Neuvosto-Venäjän rauhanpolitiikka voi olla muiden maiden työtätekeville esimerkkinä siitä, miten saadaan vihattu sota loppumaan.

Jo heti ensimmäisinä päivinä Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voiton jälkeen Englannin, Ranskan, USA:n ja Japanin imperialistit alkoivat varustautua rosvoretelle Neuvosto-Venäjää vastaan. Joulukuussa 1917 Englannin ja Ranskan hallitukset tekivät keskenään USA:n tietien ja suostumuksesta salaisen sopimuksen toiminta-alueiden jaosta: Ranska sitoutui taistelemaan Neuvostojen valtaa vastaan Ukrainassa, Krimillä ja Bessarabiassa ja Englanti Donilla, Kubanilla ja Kaukasiassa. Brestin rauhan teon jälkeen, kun noilla valtioilla

ei enää ollut toiveita siitä, että Neuvostotasavalta saadaan kuristettua Saksan armeijan avulla, Amerikan, Englannin ja Ranskan imperialistit laskivat keväällä 1918 joukkoja maihin Muurmannissa. Huhtikuussa Japani suoritti osaston voimin maihinnousun Vladivostokissa. Japanilaisia seurasivat englantilaiset. Ententen maat käyttivät Neuvostovaltaa vastaan Venäjällä ollutta tšekkoslovakialaista armeijakuntaa. Tšekeistä ja slovakkeista, jotka olivat joutuneet vangiksi tai siirtyneet vapaaehtoisesti Itävallan armeijasta Venäjän puolelle, oli muodostettu sodan aikana yli 40 tuhatta miestä käsittävä armeijakunta. Kun Saksan kanssa solmittiin rauha, saivat tšekkoslovakialaiset Neuvostovallalta luvan matkustaa Siperian ja Kaukoidän kautta Länsirintamalle, Ranskaan, missä jatkuu sota Saksaa vastaan.

Mutta intervention järjestäjillä oli toisenlaiset aiomukset: he alkoivat yllyttää tšekkejä ja slovakkeja kapinaan Neuvostovaltaa vastaan.

Armeijakunnan rivimiehistö oli haluton nostamaan asettaan neuvostokansaa vastaan. Tšekkien ja slovakkien keskuudessa oli kommunisteja. Toukokuussa 1918 pidettiin tšekkiläisten ja slovakkieläisten kommunistien edustajakokous. Monet sotavangeiksi joutuneet tšekit ja slovakit liittyivät Punaisen Armeijan riveihin ja taistelivat rinta rinnan venäläisten soturien kanssa puolustaen sosialistista maata, koko maailman työtätekevien isänmaata.

Imperialistit kävivät salaisia neuvotteluja armeijakunnan päällystön kanssa ja saivat sen suostutetuksi esiintymään Neuvostovaltaa vastaan. Armeijakunnan päällystö petti tšekkoslovakialaisia sotamiehiä levittelemällä sellaista provokatorista huhua, että Neuvostohallitus aikoo luovuttaa heidät Itävalta-Unkarille. Toukokuun lopulla 1918 tšekkoslovakit nostivat kapinan. Kapinalliset mobilisoivat joukkoihinsa tšekkiläisiä ja slovakkieläisiä sotavangeja ja heihin liittyi vapaaehtoisina muutamia tuhansia venäläisiä valkokaartilaisia. Kapinoitsijat muodostivat huomattavan voiman — 60 tuhatta hyvin aseistettua miestä ja upseeria.

Tšekkoslovakialaisen armeijakunnan esiintyminen siivitti sisäistä vastavallankumousta. Vallasta syösty riistäjaluokat aloittivat kansalaissodan. Imperialistit auttoivat vastavallankumouksellisia järjestäytymään, varustivat heitä aseilla ja ammuksilla. Kadettien, eserrien, menševikkien ja porvarillisten nationalistien puolueet tekivät sopimuksen imperialistien kanssa. Vastavallankumoukselliset suostuivat luovuttamaan ulkolaisille anastajille valtavia alueita ollen valmiita jaottelemaan Venäjän, tekemään siitä siirtomaan, kunhan vain olisivat saaneet riistettyä vallan työtätekevilta. Siperiassa, Uralilla ja Volgan varrella puhkesi vastavallankumouksellisten järjestämiä neuvostovastaisia kulakkikapinoita. Maahanhyökkääjien

vaikutuksesta ja heidän avullaan erilliset neuvostovastaiset esiintymiset koostuivat yhtenäiseksi koko Venäjää käsittäväksi vastavallankumouksen vyöryksi. Pariissa kuukaudessa tšekko-slovakialaiset valtasivat yhdessä sisäisen vastavallankumouksen voimien kanssa huomattavan osan Siperiaa ja Uralia, valloittivat Samarana, Kasaanin ja useita muita Volgan varren kaupunkeja.

Siis Neuvostotasavaltaa vastaan taistelivat yhdessä kaksi vastavallankumouksellista voimaa — ulkomaiset maahanhyökkääjät ja Venäjän porvariston, tilanherrojen ja kulakkien valkokaartilaislauma.

Vihollisen valtaamalla seuduilla likvidoitiin Neuvostovallan elimet ja muodostettiin vastavallankumouksellisia „hallituksia”: Omskissa Siperian „hallitus”, Samarassa Perustavan kokouksen jäsenten komitea jne. Näissä „hallituksissa” olivat enemmistönä eserrät ja menševikit, jotka naamioivat porvariston avointa diktatuuria valheellisilla demokratia-fraaseilla.

Maahanhyökkääjät ja valkokaartilaiset aloittivat hyökkäyksen myös maan muilla seuduilla. Ne etenivät Muurmannista Petroskoita kohti uhaten Pietaria. Englantilaisia, ranskalaisia ja amerikkalaisia sota-aluksia ilmaantui Valkealle merelle Arkangelin läheisyyteen. Kaupungin vallattuaan maahanhyökkääjät muodostivat valkokaartilaisen marionettihallituksen.

Vladivostokissa maihin nousseet maahanhyökkääjät autoivat tšekkoslovakialaista armeijakuntaa ja venäläisiä valkokaartilaisia valloittamaan kaupungin ja miehittämään koko Kaukoidän. Yrittäen saartaa Neuvosto-Venäjän englantilaiset hyökkäsivät Turkestaniin ja valtasivat osan sen alueesta. Taka-Kaukasiassa englantilaiset valloittivat yhdessä valkokaartilaisosastojen kanssa Bakun. Aserbeidžanissa vangittiin Neuvostovallan johtohenkilöitä, siinä luvussa sellaiset huomattavat puolueen toimihenkilöt kuin S. Šaumjan, P. Džaparidze, M. Azizbekov, I. Fioletov, J. Zevin. He olivat niiden 26 bakulaisen komissaarin joukossa, jotka ammuttiin Englannin imperialistien toimeksiannosta. Aserbeidžanissa maahanhyökkääjät lujittivat musavastien vastavallankumouksellista hallitusta, Gruusiassa menševikkien ja Armeniassa dašnakkien hallitusta.

Bakun valtaaminen sulki Neuvostotasavallan siihen vihollisen saartorenkaseen, jonka englantilaiset ja ranskalaiset, amerikkalaiset ja japanilaiset maahanhyökkääjät olivat luo-
neet.

Maahanhyökkääjien sotilaalliset menestykset selittää se, että Punaista Armeijaa vasta luotiin, se oli lukumäärällisesti pieni eikä sillä ollut kokemusta.

Neuvostovallan vaikeuksia lisäsi keskivarakkaan talonpojan horjuva kanta. Saatuaan voittaneen proletariaatin käsistä maata keskivarakas talonpoika päätteli, että vallankumous oli päättynyt. Se ei ymmärtänyt, että tilanherrat ja porvaristo eivät voi

sulattaa vallan menetystä ja että maata ja vapautta on puolustettava vastavallankumouksellisilta. Vastavallankumoukselliset käyttivät hyväkseen keskivarakkaan talonpojan empimistä.

Huomattava merkitys oli myös sillä, että maahanhyökkääjät valtasivat etupäässä takapujuisia reunamaita, missä ei ollut teollisuutta ja missä oli vähän työläisiä, sekä sellaisia kansalliselta kokoomukseltaan kirjavia alueita, joilla riehui nationalistinen vastavallankumous.

Maahanhyökkääjät ja valkokaartilaiset yrittivät aloittaa laajan neuvostovastaisen taistelun myös maan keskiosissa. Heinäkuussa 1918 Ranskan Venäjän-lähettilään Noulensin osoituksesta eserrät valtasivat Jaroslavl'n ja valmistelivat kapinoita 20 muussa kaupungissa. Vasemmistoeserrien mellakka Moskovassa oli myös tämän salaliittoketjun renkaita. Tästä vasemmistoeserrien seikkailuyrityksestä tehtiin kuitenkin loppu muutamassa tunnissa, ja Jaroslavlissa heidän kapinansa tukahdutettiin parissa viikossa. Muissa kaupungeissa salaliitto saatiin paljastettua hyvissä ajoin työtätekevien ja Yleisvenäläisen erikoiskomitean valppauden ansiosta. Neuvostovallan murtumattomana linnoituksena pysyivät keskiset alueet, jonne oli keskittynyt perusosa Venäjän proletariaatista ja jossa väestö oli kansalliselta kokoomukseltaan yhtäläistä.

Myös Saksan imperialistit osallistuivat aktiivisesti rikolliseen hyökkäykseen rauhantahtoista Neuvostovaltiota vastaan. Brestin rauhansopimuksen ehtojen mukaisesti he olivat sitoutuneet olemaan puuttumatta Venäjän sisäisiin asioihin. Mutta todellisuudessa he valtasivat Suomen tehden siellä lopun työväen vallasta, miehittivät Baltian maat, Valko-Venäjän ja Ukrainan, valloittivat Donin Rostovin ja tunkeutuivat Donille. Vastavallankumoukselliset ottivat riemuiten vastaan saksalaiset joukot. Tilanherrat ja porvaristo „unohtivat” yhtäkkiä sen, että vasta puolisen vuotta aikaisemmin he olivat kehottaneet Venäjän kansaa sotaan Saksaa vastaan „isänmaan” pelastamiseksi. Tällä menettelyllään omistavat luokat todistivat vielä kerran sen, että niiden isänmaa on siellä, missä ovat niiden pääomat.

Ukrainassa saksalaiset asettivat valtaan hetmani Skoropadskin, entisen tsaarinaikaisen kenraalin. Saksalaiset joukot miehittivät Gruusian sikäläisten menševikkien suostumuksella. Donilla saksalaiset toimittivat aseita atamaani Krasnoville ja auttoivat tätä armeijan muodostamisessa. Atamaani Krasnovin valkokasakkain armeija aloitti kesällä 1919 hyökkäyksen Tsaritsynin suunnassa murtautuakseen Volgalle ja yhtyäkseen sen vasemmalla puolella olevien vastavallankumouksellisten kanssa, eristääkseen nälänhädässä olevan maan Pohjois-Kaukasian vilja-alueista, Bakun naftakentistä ja lähteäkseen yhteisenä rintamana Moskovaa, Neuvostomaan pääkaupunkia, kohti. Siis itse asiassa Saksa toimi yhdessä Ententen maiden kanssa.

Saksan imperialismi uhkasi Neuvostomaata länneä ja etelästä — Itämereltä Kaukasiaan asti.

Neuvostotasavalta oli joutunut tavattoman vaikeaan asemaan. Viholliset olivat valloittaneet valtavan osan maasta. Maahanhyökkääjät panivat valtaamallaan alueilla toimeen ennennäkemättömän terrorin. Neuvostolaitoksissa työskennelleitä henkilöitä ammuttiin. Pienintäkin vastarintaa tehneitä työläisiä ja talonpoikia tuhoittiin armotta kymmenin tuhansin. Pohjoisessa englantilaiset, ranskalaiset ja amerikkalaiset anastajat muodostivat pakkotyövankiloita, joiden johtoon asetettiin siirtomaista varta vasten tuotuja pyöveleitä. Pohjoisessa Mudjugin saarella ja Jokangassa sijaitsevilla vankiloilla maahanhyökkääjät pysyttivät ennenkuulumattoman petomaisen ja hirviömäisen kidutuskomennon.

Kaukoidässä ja Siperiassa amerikkalaiset monopoliyhtymät ja vieläpä USA:n hallituskin toimittivat valtavia määriä aseita ja ammuksia Venäjän vastavallankumouksellisille. USA ei ollut ainoastaan Venäjän vastavallankumouksellisten arsenaali. Amerikkalaiset joukot osallistuivat yhdessä japanilaisten maahanhyökkääjien kanssa taistelutoimiin partisaaneja vastaan vainoten ja teloittaen rauhallista väestöä. Maahanhyökkääjät rosvosivat kansan omaisuutta. He veivät maasta korvauksetta puutavaraa, turkiksia, kultaa ja raaka-aineita valtaviin summien arvosta.

Maahanhyökkääjät eristivät Neuvostotasavallan maan tärkeimmistä elintarvike- ja raaka-ainelähteistä. Neuvostotasavalta menetti naftalähteensä ja tärkeimmän, siihen aikaan miltei ainoan kivihiilialueensa — Donbassin. Tuotantolaitokset joutuivat seisomaan polttoaineen puutteessa. Kaupungeissa ei ollut valoa, sillä sähköasemat eivät toimineet. Polttoainepula vaikutti myös kulkulaitokseen: tämä ei kyennyt suorittamaan riittävästi kuljetuksia. Kansa näki nälkää. Leipäannos hupeni kahdeksannesnauaan (50 grammaan), eikä sitäkään annettu joka päivä. Nälkää näkevä väestö joutui kulkutautien uhriksi. Pilkkukuume niitti kuolemansatoa. Lisäksi maahanhyökkääjien asiamiehet järjestelivät kaikkialla kapinoita, tihutöitä ja salaliittoja. Erään sellaisen salaliiton muodosti kesällä 1918 Englannin diplomaattinen edustaja Lockhart yhdessä Ranskan lähettilään Noulensin ja USA:n lähettilään Francisin kanssa. Tämä salaliitto oli yhteydessä kaikkien imperialististen maiden vakoilujärjestöihin. Salaliittolaisten aikomuksena oli vangita Kansankomissaarien Neuvoston jäsenet ja murhata V. I. Lenin. Imperialististen valtojen viralliset edustajat kävivät hillitöntä parjauskampanjaa Neuvostomaata vastaan.

Tällä tavalla alkoivat Venäjällä ulkomaisten imperialistien toimesta ja kotimaisten vastavallankumouksellisten tukemana aseellinen interventio ja kansalaissota, jota kesti vuoden 1920 loppuun.

„Kaikille on tunnettua”, V. I. Lenin kirjoitti, „että meidät on pakotettu tähän sotaan; vuoden 1918 alussa me lopetimme aikaisemman sodan emmekä aloittaneet uutta; kaikki tietävät, että valkokaartilaiset ovat lähteneet meitä vastaan lännessä, etelässä ja idässä vain Ententen maiden avun ansiosta...” (Teokset, 29. osa, s. 48).

Kommunistinen puolue nostatti kansan isänmaalliseen sotaan ulkomaisia maahanhyökkääjiä ja valkokaartilaisia vastaan. Tehtävä, jonka puolue asetti työtätekeville, sai kirkkaan ilmauksensa proletaarirunoilija Demjan Bednyin runossa:

Toverit, tulikehässä on maa
ja hetki ratkaisevan taiston koittaa!
Käy meitä vastaan laumat petojen.
Nyt kohtalonamme on joko voittoa
tai kuolla tavoin tosi urhojen.

V. I. Leninin johtama Keskuskomitea päätti kaikista tärkeimmistä sodankäynnin kysymyksistä, se laati strategiset suunnitelmat ja ryhtyi toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli taistelutoimien turvaaminen, reservien muodostaminen ja käyttö, voimavarojen mobilisoiminen ja jaottelu.

Päähuomio kiinnitettiin Punaisen Armeijan järjestämiseen. Vuoden 1918 kesään mennessä armeijaan oli astunut lähes puoli miljoonaa vapaaehtoista. Tämä voima olisi riittänyt tilanherrojen ja kapitalistien lannistamiseen, mutta ilmeisesti se ei riittänyt voimiakysyvän ja pitkäaikaisen sodan käymiseen ulkoisen ja sisäisen vastavallankumouksen yhteisiä voimia vastaan. Neuvostovalta päätti ryhtyä järjestämään armeijaa yleisen asevelvollisuuden pohjalla. Työläiset ja talonpoikaisköyhälistö astuivat Punaiseen Armeijaan puolustaakseen ase kädessä sosialistisen vallankumouksen aikaansaannoksia ja Neuvostosynnyinmaansa itsenäisyyttä. Kaikkialla muodostettiin pikaisesti Punaisen Armeijan yksiköjä. Puolueen parhaita työntekijöitä lähetettiin armeijaan. He toivat sinne mukanaan kommunistipuolueen järjestyneisyyttä ja aatteita. Kommunistit taistelivat holtittomuutta vastaan pyrkien luomaan ehdottoman kurinalaisen vakinaisen armeijan. He tekivät laajamittaista selitystyötä yksiköissä paljastaen maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden aikomukset ja osoittaen neuvostokansan isänmaallisen sodan olevan luonteeltaan oikeutettua sotaa. Näyttäen itse esimerkkiä kommunistit innostivat puna-armeijalaisia taisteluun.

Punaisen Armeijan riveihin liittyi runsaasti ulkolaisia työläisiä, jotka olivat tulleet töihin Venäjälle jo ennen vallankumousta. Neuvostojoukoissa taisteli niin ikään melkoisesti entisiä sotavankeja. Näistä ja ulkolaisista työläisistä — kiinalaisista, saksalaisista, puolalaisista, tšekeistä, slovakeista, jugoslavialaisista, unkarilaisista, korealaisista, romanialaisista ja

muista neuvostokansalaisiksi siirtyneistä ulkolaisista — muodostettiin internationaalisia rykmenttejä ja prikaateja.

Monissa kaupungeissa järjestettiin kursseja, joilla koulutettiin työläisistä ja talonpojista päällystä. Melkoisesti nousi päällikkökuntaa myös vanhan armeijan sotilaista ja aliupseeristosta. Kommunistisen puolueen riveistä, työläisten ja talonpoikien keskuudesta nousivat sellaiset kansalaissodan sankarit kuin V. I. Tšapajev, V. K. Blücher, G. I. Kotovski, N. A. Štšors, S. G. Lazo, S. S. Vostretsov, A. J. Parhomenko, J. F. Fabricius, I. F. Fedko ja sellaiset huomattavat sotapäälliköt kuin M. V. Frunze, K. J. Vorošilov, S. M. Budennyi ym.

Punaiseen Armeijaan kutsuttiin sotilasspesialisteja — vanhan armeijan kenraaleja ja upseereita. Näillä oli sotilastietoja ja -kokemusta, joita ilman ei voitu rakentaa uutta armeijaa eikä johtaa sen taistelutoimia. Osa heistä täytti rehellisesti velvollisuutensa käsittäen, että Punainen Armeija puolustaa Synnyinmaata ja kansan etuja. Heihin kuuluivat S. S. Kamenev, D. M. Karbyšev, B. M. Šapošnikov, A. V. Stankevitš, A. P. Nikolajev. Kaksi viimeksi mainittua joutuivat sittemmin valkokaartilaiden vangiksi, jotka hirttivät heidät heidän Neuvostovallalle osoittamansa uskollisuuden vuoksi. Sotilasspesialistien keskuudessa oli kuitenkin myös paljon sellaisia, jotka kavalsivat isänmaansa, tiedottivat vihollisille sotasalaisuuksia ja siirtyivät näiden puolelle.

Punaisessa Armeijassa muodostettiin sotilaskomissaarilaitos. Sotilaskomissaarit olivat Kommunistisen puolueen ja Neuvostovallan valtuutettuja, jotka valvoivat tarkasti sotilasspesialistien toimintaa ja ehkäisivät jyrkästi kaikkinaiset yritykset heikentää armeijan voimaa ja auttaa vihollista. Nojautuen armeijassa oleviin kommunisteihin sotilaskomissaarit panivat alulle laajan poliittisen ja puolueen Punaisessa Armeijassa ja rintamavyöhykkeen väestön keskuudessa, perustivat kommunistisoluja. Sotilaskomissaarit, joiksi määrättiin kokeneita, kehittyneitä puolueen jäseniä, olivat armeijan elähdyttäjiä, he yhdistivät ja innoittivat miehistöä ja päällystä täyttämään vallankumouksellisen velvollisuutensa — puolustamaan Neuvostoisanmaata. Puolue-, poliittista ja valistustyötä varten järjestettiin rintaman, armeijan ja divisioonan poliittisia osastoja. Puolue kehotti kaikkia työtätekeviä toimimaan voimaperäisesti puolustuksen hyväksi, terästäämään valppautta. Kesäkuussa 1918 oikeisto-eserrät ja menševikit erotettiin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean päätöksen perusteella Neuvostoista Neuvostomaan ilmeisten vihollisten — valkokaartilaiden ja maahanhyökkääjien — apureina.

Kesällä 1918 puolueen Keskuskomitea katsoi tasavallan ratkaisevaksi rintamaksi Itärintaman. Päävaara uhkasi sieltä käsin. Siellä tšekkoslovakialaisen armeijakunnan kapina liittyi kulkiston neuvostovastaisiin kapinoihin. Siellä vihollisella oli suuria

ja hyvin koulutettuja voimia ja sieltä se aikoi hyökätä lyhintä tietä Moskovaan. Lisäksi tšekkoslovakialaiset olivat eristäneet keskisen alueen kuvernementit maan tärkeimmistä vilja-alueista — Volgan varren seuduista ja Siperiasta. V. I. Lenin sanoi, että „Venäjän ja jopa maailmankin vallankumouksen pelastus on tšekkoslovakialaisrintamalla” (Teokset, 28. osa, s. 65).

Kesäkuussa 1918 muodostettiin Itärintaman Vallankumouksellinen sotaneuvosto ja esikunta. Rintaman armeijoihin lähetettiin johtaviin sotilastehtäviin kokeneita puoluejärjestöjä, kuten S. I. Gusev, V. V. Kuibyšev, A. F. Mjasnikov, P. K. Sternberg ym. Puolueen KK teki erikoisen päätöksen Itärintaman lujittamisesta. Heti ensisijaisena toimenpiteenä katsottiin tarpeelliseksi suorittaa kommunistien joukkomobilisaatio. Moskovan, Pietarin sekä maan keskiosien muut suuret puoluejärjestöt lähettivät rintamalle viidenneksen jäsenistöstään. Volgan varren ja Uralin puoluejärjestöt lähettivät rintamalle miltei kaikki kommunistinsa. Vuoden 1918 lopulla Itärintaman armeijain puoluejärjestöissä oli noin 25 tuhatta kommunistia. Neuvostojoukkojen erilliset osastot yhdistettiin säännöllisiksi yksiköiksi ja sotatoimiyhtymiksi. Puolueen ja sen lähettämien henkilöiden organisatorisen työn tuloksena Itärintamalla muodostettiin varsin lyhyessä ajassa, kahden kuukauden sisällä, viisi neuvostorarmeijaa. Pohjoisrintamalla muodostui kuudes armeija. Muilla rintamilla muodostettiin ajan oloon vielä kymmenen armeijaa. V. I. Lenin seurasi jatkuvasti Itärintaman joukkojen toimintaa, niiden täydentämistä uusilla voimilla ja antoi ohjeita komissaarien ja poliittisten elinten työtä koskevissa kysymyksissä. Hän antoi henkilökohtaisesti ohjeita sadoille rintamalle lähteville kommunisteille.

Keskuskomitean ja puoluejärjestöjen toimenpiteiden ansiosta Itärintama saatiin lujitetuksi. Punainen Armeija kesti menestyksellisesti tšekkoslovakialaisten ja valkokaartilaiden rynnistyksen. Pääsy Moskovaan oli suljettu.

Samaan aikaan neuvostojoukot torjuivat menestyksellisesti rynnäköit, joita teki Donin valkoinen kasakka-armeija yrittäen murtautua maan keskiosiin ja lisäksi Tsaritsynin seudulle, missä olevat joukot suojasivat Itärintaman oikeaa sivustaa eivätkä antaneet valkokasakoille mahdollisuutta yhtyä tšekkoslovakialaisen armeijakunnan ja Uralin sekä Siperian vastavallankumouksellisten kanssa. Tsaritsynin puolustusjoukkojen päävoimana olivat K. J. Vorošilovin johtamat Ukrainasta saapuneet työläisöastot ja kaupungin työläiset. Pohjois-Kaukasian piirin sotaneuvoston johdossa oli J. V. Stalin. Tsaritsynin puolustustaistelut helpottivat samalla tilannetta Itärintamalla.

Näihin aikoihin vastavallankumoukselliset antoivat neuvostokansalle kovan iskun. Eserrät suorittivat murhayrityksen V. I. Leniniä, puolueen suurta johtajaa, Neuvostovaltion luojaa

ja päämiestä vastaan. Elokuun 30. pnä V. I. Leninin palatessa Michelsonin (nyt Vladimir Iljitšin nimelle omistetulla) tehtaalla pidetystä joukkokokouksesta hän haavoittui vaikeasti kahdesta myrkytetystä kuulasta. Samana päivänä oikeistoeserrät murhasivat Pietarissa M. S. Uritskin ja hieman aikaisemmin he olivat murhanneet V. V. Volodarskin.

Tieto V. I. Leninin haavoittumisesta aiheutti suuttumuksen myrskyn kaikkialla maassa. Työväki vannoi antavansa kaikki voimansa murskatakseen vihollisen. Punaisen Armeijan soturit lähtivät taisteluun haluten kiihkeästi kostaa Iljitšin haavat. Neuvostokansa liittyi entistä tiiviimmin puolueen ympärille, auttoi armeijaa entistä tehokkaammin.

Syyskuun 2. pnä 1918 Neuvostotasavalta julistettiin yhtenäiseksi sotaleiriksi. Vastavallankumouksellisten harjoittaman terrorin vastapainoksi Neuvostovalta saattoi voimaan punaisen terrorin. Valkokaartilaisjärjestöihin kuuluneet henkilöt sekä salaliittojen ja kapinoiden osanottajat määrättiin ammuttaviksi. Näinä päivinä F. E. Dzierżyńskin johtama Yleisvenäläinen erikoiskomitea antoi useita musertavia iskuja imperialistien asia-mieskunnalle. Likvidoitiin Lockhartin salaliitto.

Punainen Armeija siirtyi hyökkäykseen Itärintamalla ja murskasi tšekkoslovakialaisten ja valkokaartilaisien yhdistyneet voimat. Vuoden 1918 syyskuussa vapautettiin Kasaani ja Simbirsk ja lokakuun alussa Samara. Tasavallan ratkaisevalla rintamalla, Itärintamalla, oli saatu aikaan käänne. Tehdessään yhteenvedon Punaisen Armeijan taistelutoimien antamasta kokemuksesta puolueen Keskuskomitea kirjoitti: „Itärintamalla syyskuussa saavutetut sotilaalliset menestykset ovat ennen kaikkea tulos siitä tarmokkaasta, päättäväisestä ja antaumuksellisesta toiminnasta, jota puolueen jäsenet ovat suorittaneet Itärintamalla komissaareina, komentajina ja tavallisina puna-armeijalaisina”.

Työ, jonka puolue oli suorittanut asevoimien muodostamisen hyväksi, sekä kommunistien miehuullinen ja antaumuksellinen taistelu tekivät mahdolliseksi luoda armeijan tavattoman lyhyessä ajassa: vuoden 1918 syksyyn mennessä Punaisessa Armeijassa oli noin miljoona miestä.

2. Neuvosto-Venäjää vastaan suuntautuneen saksalais-intervention epäonnistuminen. Ententen intervention voimistuminen

Saksalaiset miehittäjät olivat aiheuttaneet Ukrainan, Valko-Venäjän, Itämerenmaiden ja Taka-Kaukasian työtätekeville lukemattomia kärsimyksiä. He ryöstivät miehittämiään alueita. Anastajat kohtelivat ennen kuulumattoman julmasti niitä isänmaanystäviä, jotka olivat nousseet puolustamaan Kotimaataan.

He tuhosivat tykkituloella maan tasalle kokonaisia kyliä ja ampuivat kaikki ne, joita epäilivät partisaaniliikkeen osanottajiksi. Saksalaismiehittäjien apureina toimivat porvarilliset nationalistit kaikenkarvaisten nationalististen puolueiden ja niin sanottujen „kansallisten”, maahanhyökkääjien avulla pystytettyjen, „hallitusten” muodossa. Mutta kaikista petomaisuuksistaan ja vainotoimenpiteistään huolimatta saksalaiset anastajat ja heidän apurinsa — porvarilliset nationalistit — olivat voimattomia sen miehittäjiin kohdistuvan suuttumuksen edessä, joka kasvoi myrskyaallon lailla kansan keskuudessa. Ukrainassa, Valko-Venäjällä, Itämerenmaissa ja Taka-Kaukasiassa työtätekevät ryhtyivät Kommunistisen puolueen johdolla isänmaalliseen sotaan saksalaisia maahanhyökkääjiä vastaan. Partisaaniosastot kasvoivat, maanalaisten puoluejärjestöjen yhteydet kansanjoukkoihin laajenivat ja lujittuivat, kommunistien arvovalta kasvoi ja heidän vaikutuksensa joukkojen keskuudessa voimistui.

Saksan sotilasjohdon täytyi siirtää Länsirintamalta huomattavia voimia partisaaneja vastaan. Saksalaiset sotilaat vakuutuivat Venäjälle jouduttuaan, että Neuvostovalta on työtätekevien valtaa. Palatessaan Länsirintamalle he veivät sinne mukanaan vallankumouksellisia aatteita. Kaikki tämä heikensi Saksan armeijaa Lännessä.

Syksyllä 1918 Englannin, Ranskan ja USA:n sotajoukkojen onnistui murtaa Saksan armeijan vastarinta, sillä Saksan armeija oli nääntynyt pitkällisessä sodassa ja sitä olivat heikentäneet miehityillä alueilla toimineiden partisaaniosastojen iskut ja Neuvosto-Venäjän vallankumouksen vaikutus.

Syyskuussa puhkesi sotilaskapina Bulgariassa, lokakuussa alkoi vallankumous Itävalta-Unkarissa ja marraskuussa Saksassa. Joskaan Saksan vallankumous ei päättynyt työläisten ja talonpoikien voittoon, se helpotti kuitenkin Neuvostomaan asemaa. Marraskuun 13. p:nä 1918 Yleisvenäläinen Toimeenpaneva Keskuskomitea julisti kaikki Brestin rauhansopimuksen ehdot mitättömiksi ja Neuvostovallalle säädetyt sotakorvauksia ja alueiden luovutusta koskevat sopimusvelvoitteet pätemättömiksi. V. I. Leninin ennakkonäkemys Brestin rosvoushenkisen rauhansopimuksen lyhytaikaisuudesta osoittautui täysin oikeaksi.

Brestin sopimuksen mitätöinti ja Saksan imperialismien anastuspolitiikan epäonnistuminen innostivat Ukrainan, Valko-Venäjän ja Itämerenmaiden työtätekeviä joukkoja entistä tuiempeaan taisteluun miehittäjiä ja porvarillisia nationalisteja vastaan.

Punainen Armeija riensi auttamaan partisaaneja. Neuvostojoukkojen ja partisaanien hätyyttämänä itävaltalaiset ja saksalaiset miehittäjät pakenivat kiireesti Ukrainasta, Valko-Venäjältä ja Itämerenmaista. Samalla lyötiin hajalle anastajien muodostamat Ukrainan vastavallankumouksellisten osastot.

Ukrainassa, Eestissä, Latviassa, Liettuassa ja Valko-Venäjällä aloittivat toimintansa neuvostohallitukset. VSFNT:n Kansankomissaarien Neuvosto tunnusti uusien kansallisten neuvostotasavaltojen itsenäisyyden ja antoi niille kaikkinaista apua.

Saksan imperialismin tappiosta oli suurien myönteisten tulosten ohella myös vakavia kielteisiä seurauksia Neuvostomaalle: Englannin, Ranskan, USA:n, Japanin ja muiden maiden imperialistit saivat tilaisuuden käyttää sotavoimiaan Neuvostotasavaltaa vastaan. Saatuaan mahdollisuuden päästä vapaasti Dardanellien ja Bosporin kautta Mustalle merelle ne laskivat maihin huomattavia joukkoja Neuvostomaan eteläosassa. Odesaan, Hersoniin, Sevastopoliin, Novorossiskiin ilmaantui ranskalaisia, kreikkalaisia, romanialaisia ja muita joukkoja. Ententen maat lisäsivät myös Neuvostotasavallan pohjoisosassa olevien joukkojensa määrää. Muurmannissa ja Arkangelissa nousi maihin yli 40 tuhatta englantilaista ja amerikkalaista sotilasta. Japani ja USA tekivät sopimuksen, jonka mukaisesti amerikkalaiset samoin kuin japanilaisetkin laskevat Kaukoidässä maihin 10 tuhatta miestä. Tosiasiallisesti Japani laski maihin kuitenkin lähes 100 tuhatta miestä. Samaan aikaan Ententen maat kehottivat Saksaa jättämään joukkojaan miehittämilleen Venäjän alueille, etteivät nämä alueet olisi joutuneet bolševikkien käsiin. Saksan porvaristo suostui mielellään Ententen maiden ehdotukseen toivoen saavansa siitä hyvästä edullisemmat rauhanehdot.

Analysoidessaan, miten ulkomaat ovat puuttuneet Neuvostomaan asioihin, V. I. Lenin sanoi:

„Ensimmäisenä, Ententen maille tietysti sopivimpana ja helpoimpana etappina oli se, että ne yrittivät nujertaa Neuvosto-Venäjän omien joukkojensa voimin” (T e o k s e t, 30. o s a, s. 187).

Samanaikaisesti imperialistit tehostivat sisäisen vastavallankumouksen auttamista. Eserrät ja menševikit raivasivat tietä avoimelle sotilasdiktatuurille. Siperiassa englantilaiset maahanhyökkääjät asettivat marraskuussa 1918 „ylimmäksi hallitsijaksi” amiraali Koltšakin. Etelässä Ententen maat saivat yhdistettyä Donin kasakka-armeijan ja Vapaaehtoisten armeijan kenraali Denikinin yhteisen päällikkyuden alaiseksi. Denikinille toimitettiin sotilasvarusteita ja ammuksia, lähetettiin sotilasneuvonantajia ja annettiin muunlaista apua.

Uhkaavan vaaran johdosta V. I. Lenin asetti tehtäväksi kolmimiljoonaisen armeijan muodostamisen. V. I. Leninin ehdotus hyväksyttiin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean, Moskovan Neuvoston sekä tehdaskomiteoiden ja ammattiyhdistysten edustajien yhteisessä neuvottelukokouksessa lokakuussa 1918. V. I. Leninin alustuksen johdosta tehdyssä päätöslauselmassa tähdennettiin, että Neuvostomaan kimppuun „varustautuu hyökkäämään verrattomasti vaarallisempi voima,

maailman, ennen kaikkea Englannin ja Amerikan sekä Ranskan, vastavallankumouksellinen porvaristo” (Teokset, 28. osa, s. 109).

Neuvostohallitus esitti useita kertoja vastalauseensa intervention johdosta ja ehdotti Ententen valloille rauhan solmimista. Neuvostojen VI yleisvenäläinen ylimääräinen edustajakokous, joka pidettiin marraskuun alussa 1918, kääntyi jälleen Neuvosto-Venäjää vastaan sotineiden hallitusten puoleen ehdottaen rauhanneuvottelujen alkamista. Mutta Ententen maiden hallitukset sivuuttivat huomiotta Neuvostomaan ehdotukset. Erikoisesti säilyttivät imperialisteja Neuvostotasavallan menestykset ja useissa Euroopan maissa tapahtunut vallankumous. He päättivät kukistaa hinnalla millä hyvänsä Neuvostovallan Venäjällä ja pystyttää sen tilalle porvariston vallan, joka olisi heistä riippuvainen.

Neuvostokansa joutui käymään vaikeaa ja pitkällistä sotaa ulkoisia ja sisäisiä vihollisia vastaan puolustaakseen sosialistisen Isänmaansa riippumattomuutta. Puolueen, työväenluokan, kansanjoukkojen kaikki voimat, maan kaikki voimavarat oli mobilisoitava maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden murskaamiseksi. Tässä tarkoituksessa muodostettiin marraskuun 30. p:nä 1918 Työläisten ja talonpoikien puolustusneuvosto, jonka johtoon tuli V. I. Lenin. Puolustusneuvoston tehtäväksi asetettiin teollisuuden ja maan kaikkien voimavarojen mobilisoiminen maahanhyökkääjiä ja valkokaartilaisia vastaan käytävää taistelua varten, kulkulaitoksen työn järjestäminen, sotatarve-teollisuuden kaikkinaisen laajentaminen.

Neuvostovaltaa tukivat kaikki työtätekevät. Myös keskivarakkaan talonpojan mieliala muuttui. Keskivarakas talonpoika vakuuttui yhä enemmän siitä, että Kommunistisen puolueen ja Neuvostovallan politiikka oli oikeaa. Jouduttuaan omakohtaisesti kokemaan vastavallankumouksen kauhut ja huomattuaan, että vihollisten voittoa seuraa tilanherrojen palaaminen ja talonpoikien saamien maiden poisotto sekä Venäjän itsenäisyyden menetyks, keskivarakas talonpoika siirtyi päättävästi Neuvostovallan kannalle. Bolševikit ottivat huomioon tämän muutoksen keskivarakkaiden talonpoikien käytöksessä. Jo vuoden 1918 syksyllä V. I. Lenin kehotti puoluetta siirtymään keskivarakkaan talonpojan neutralisoinnin politiikasta lujaan liittoon tämän kanssa.

Neuvostomaa kävi sotaa yksin, vihollisvoimien piirittämänä. Voimavarat olivat kovin vähissä. Kaikki tämä vaati tekemään muutoksia siihen Neuvostovallan talouspolitiikkaan, jonka V. I. Lenin oli määritellyt keväällä 1918 „Neuvostovallan lähimmissä tehtävissä”. Sota vaati koko teollisuuden alistamista palvelemaan yhtä tehtävää — maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden murskaamista. Neuvostohallitus kansallisti asteittaisesti paitsi suurteollisuuden myös keskisuuren teollisuuden ja jopa pienteollisuudenkin. Neuvostovaltio keskitti käsiinsä kaikki

teollisen tuotannon välineet ja käytti niitä puolustustarkoituksiin. Teollisuuden johto sentralisoitiin tiukasti, jotta olisi voitu tyydyttää mahdollisimman pian rintaman vaatimukset.

Teollisuutta ja kulkulaitosta koskevien kysymysten ohella kansalaissodassa muodostui mitä tärkeimmäksi taloudelliseksi ongelmaksi elintarvikekysymys. Lokakuussa 1918 annettiin laki luontoisveron perimisestä maanviljelijöiltä. Mutta ankaran sodan vuoksi sitä ei voitu panna täytäntöön. Punaista Armeijaa oli huollettava keskeytyksittä ja työväenluokka pelastettava nälkäkuolemalta. Niitä toimenpiteitä, joihin oli ryhdytty vuonna 1918 viljamonopolin voimaansaattamiseksi, yksityiskaupan kieltämiseksi ja viljaylijäämien poisottamiseksi, täydennettiin uusilla. Tammikuussa 1919 annettiin asetus „Valtion käytettäviksi perittävien jyväviljojen ja rehuaineiden luovutuserien jaottelemisesta tuottavien kuvernementtien kesken”. Neuvostovalta määritteli asetuksessa, paljonko tarvitaan viljaa ja rehuaineita valtion tarpeiden tyydyttämiseksi. Koko tämän vilja- ja rehuainemäärän hankkiminen annettiin tuottavien kuvernementtien tehtäväksi, joiden piti pakkoluovuttaa se talonpojilta kiinteisiin hintoihin.

„...ollessamme saarretussa linnoituksessa”, V. I. Lenin sanoi, „emme olisi voineet kestää muutoin kuin soveltamalla luovutusvelvollisuutta, ts. ottamalla talonpojilta kaikki ne ylijäämät, joita heillä suinkin oli, ottamalla toisinaan paitsi ylijäämiä myös yhtä ja toista sellaista, minkä talonpoika olisi tarvinnut itse, säilyttääksemme ehdottomasti armeijan taistelukykyisenä ja estääksemme teollisuuden täydellisen lamaanumisen” (Teokset, 32. osa, s. 266).

Sodan aikana saatettiin voimaan yleinen työvelvollisuus. Neuvostovalta toteutti siten periaatetta: „Ken ei työtä tee, ei hänen syömäkään pidä”. Porvariston pakottaminen fyysilliseen työhön antoi mahdollisuuden käyttää proletariaattia työaloilla, jotka olivat tärkeitä rintamalle.

Tällä tavalla muodostui se talouspolitiikka, joka on jäänyt historiaan „*sotakommunismin*” nimellä. Sotakommunismin politiikkaan siirryttiin asteittaisesti, likipitään vuoden sisällä, alkaen vuoden 1918 kesästä ja vuoden 1919 keväeseen asti. Proletariaatin tällaisen talouspolitiikan ja siihen sisältyvän tuotannon ja jaon täydellisen sentralisoimisen tarkoituksena oli maan aineellisten voimavarojen mobilisoiminen ja järkiperäinen käyttäminen maanpuolustuksen ja sosialistisen rakennustyön etujen mukaisesti. Sotakommunismi ei ollut sosialistisen vallankumouksen kehityksessä mikään ehdoton vaihe. Se oli luonteeltaan tilapäistä ja johtui ulkomaiden sotilaallisesta interventiosta ja maassa vallitsevasta rappiutilasta. Ulkomaiden intervention ja kansalaissodan oloissa sotakommunismi oli ainoaa mahdollista

politiikkaa ja antoikin toivotun tuloksen. Mutta olisi virheellistä luulla, että sotakommunismi on ainoa ja suora tie sosialismiin. Kun V. I. Lenin sittemmin osoitti, että sotakommunismi on katsottava Neuvostovallan ansioksi, hän mainitsi samalla:

„Mutta yhtä tarpeellista on tietää, minkä arvoinen tämä ansio todellisuudessa on. 'Sotakommunismiin' pakotti sota ja rappiotila. Se ei ollut eikä voinutkaan olla proletariaatin taloudellisia tehtäviä vastaavaa politiikkaa. Se oli tilapäinen toimenpide” (Teokset, 32. osa, s. 321).

Puolueen ja hallituksen toimenpiteiden sekä sen ansiosta, että työtätekevät tukivat niitä uhrautuvaisesti, Punainen Armeija saattoi kestää maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden rynnistyksen.

Vuoden 1918 lopulla vaikeutui tilanne Etelärintamalla, joka siihen aikaan oli tasavallan tärkein rintama. Marraskuussa puolueen Keskuskomitea käsitteli muodostunutta tilannetta ja vaati rintaman lujittamista. Puolueen Keskuskomitean määräyksestä Etelärintamalle lähetettiin kokeneita sotilaspoliittisia työntekijöitä ja uutena täydennyksenä Moskovan työläisdivisioona, Inzan ja Uralin joukko-osastot ym. osastoja. Jo joulukuussa 1918 onnistuttiin pysäyttämään maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden eteneminen etelässä ja vuoden 1919 tammikuun alussa ryhtymään vastahyökkäykseen. Helmikuussa aloitti hyökkäyksensä Tsaritšynia puolustanut 10. armeija. Etelärintaman joukot löivät yhteisvoimin Krasnovin komentaman Donin armeijan. Monet kasakat lähtivät kotiinsa bolševikkien agitaatiotyön ja rintamalla kokemiansa vastoinkäymisten vaikutuksesta.

Saadakseen estettyä Punaisen Armeijan etenemisen etelässä Ententen maat ryhtyivät hyökkäykseen pohjoisessa. Koltšak sai määräyksen siirtää huomattavia voimia Itärintaman pohjoislohkolle voidakseen yhtyä likipitäen Permin—Kotlaksen seudulla englantilaisiin ja amerikkalaisiin joukkoihin ja lähteä yhteisrintamassa Moskovaa kohti. Valkokaartilaiden onnistui saada voitto 3. neuvostoarmeijasta ja vallata vuoden 1918 joulukuun lopulla Permin kaupunki.

Vihollinen ei kuitenkaan kyennyt toteuttamaan laatimaansa suunnitelmaa. Neuvostojoukot näännyttivät valkokaartilaisosastot taisteluissa. Puolueen Keskuskomitean toimenpiteiden ansiosta 3. armeija saattoi jo tammikuussa 1919 siirtyä hyökkäykseen. Huomattava merkitys tämän armeijan taistelukuntoisuuden lujittamisessa ja parantamisessa oli VKP(b):n KK:n puoluetarkastuskomitealla, johon kuuluivat F. E. Dzierżyński ja J. V. Stalin ja joka paljasti Itärintaman joukkojen järjestämissä olleet puutteellisuudet. Neuvostojoukot hyökkäsivät menestyksellisesti myös muilla Itärintaman lohkoilla. Joulukuussa 1918 vapautettiin Ufa. Tammikuussa 1919 vapautettiin lännestä ja Turkestanista käsin suoritetulla neuvostojoukkojen yhteisiskulla

Orenburg. Itärintaman etelälohkolla Punainen Armeija valtasi Uralskin.

Punainen Armeija hyökkäsi kaikkialla. Sodassa vallankumouksellista kansaa vastaan imperialistien sotajoukkojen taiselukunto alkoi laskea. Ne oli lähetetty pohjois- ja etelä-Venäjälle muka sotimaan edelleenkin saksalaisia vastaan. Mutta kun sotilaat eivät kohdanneet siellä ainoatakaan saksalaista, he alkoivat tajuta tulleen petetyiksi. He huomasivat, että Venäjällä valta oli kansan käsissä, että työläiset ja talonpojat rakentavat uutta yhteiskuntaa, jossa riisto on tuntematonta. Maahanhyökkääjien sotavoimien keskuudessa toimivat miehuullisesti maanalaiset bolševikkijärjestöt. Odessassa puolueen aluekomitea, jonka johdossa oli urhoollinen bolševikki I. F. Smirnov (Nikolai Lastotškinin salanimi), muodosti „Ulkomaalaisten kollegion”, jonka tehtävänä oli suorittaa agitaatiotyötä interventiojoukkojen sotilaiden keskuudessa. Useat kommunistit, siinä luvussa I. F. Smirnov, ranskatat Jeanne Labourbe ym., saivat kuolemansa maahanhyökkääjyövelien kädestä.

Bolševikkipuolueen toiminta vihollisen selustassa kantoi hedelmänsä. Mustalla merellä olleessa Ranskan laivastossa puhkesi kapina. Ulkomaisissa sotajoukoissa syntyi levottomuuksia: sotilaat vaativat kotimaahan paluuta. Keväällä 1919 maahanhyökkääjien oli pakko lähteä monilta Neuvostomaan seuduilta.

„Tämä voitto”, V. I. Lenin sanoi, „jonka me saimme pakottamalla korjaamaan pois englantilaiset ja ranskalaiset joukot, on Ententestä saamamme tärkein voitto. Me riisitimme siltä sotilaat” (Teokset, 30. osa, s. 189).

3. Kolmannen, Kommunistisen Internationalen perustaminen. Puolueen VIII edustajakokous

Neuvostovaltaa auttoi suuresti Länsi-Euroopassa tapahtunut vallankumouksellinen nousu. Useissa kapitalistisissa maissa työläisten joukkolakot muuttuivat heidän ja porvariston välisiksi aseellisiksi yhteenotoiksi. Unkarissa ja Baijerissa muodostettiin keväällä 1919 neuvostotasavalta. Alkoi siirtomaiden kansojen kansallinen vapaustaistelu.

Kansainvälisen työväenliikkeen huomattavin tapahtuma oli kommunistisen puolueen perustaminen useissa kapitalistisissa maissa. Vuoden 1918 joulukuun ja vuoden 1919 tammikuun vaihteessa pidettiin Saksan kommunistisen puolueen perustava kokous. Sen perustajia olivat Saksan ja kansainvälisen työväenliikkeen huomattavat toimihenkilöt K. Liebknecht, R. Luxemburg, F. Mehring ja W. Pieck. Kohta sen jälkeen Saksan imperialismin pakkarengit murhasivat petomaisesti Liebknechtin ja

Luxemburgin. Vuoden 1918 kuluessa perustettiin kommunistinen puolue Argentiinassa, Suomessa, Itävallassa, Unkarissa ja Puolassa. Monissa kapitalistisissa maissa muodostui kommunistiryhmiä ja vasemmistolaisia sosialistisia järjestöjä. Vihdoin voitiin suorittaa se tehtävä, jonka V. I. Lenin oli asettanut jo ensimmäisen maailmansodan aikana, perustaa III, Kommunistinen Internationale.

Maaliskuun alussa 1919 Moskovassa pidettiin Kommunistisen Internationalen ensimmäinen kongressi, johon osallistui kommunististen puolueiden ja vasemmistolaisten sosialististen järjestöjen edustajia 30:stä eri maasta. Kongressin puhemies oli maailman proletariaatin johtaja V. I. Lenin. Kongressi teki päätöksen III, Kommunistisen Internationalen perustamisesta, hyväksyi V. I. Leninin teesit porvarillisesta demokratiasta ja proletariaatin diktatuurista, vahvasti Kominternin toimintaohjelman ja kääntyi koko maailman proletariiden puoleen manifestilla, jossa kehoitettiin taistelemaan päättäväisesti proletariaatin diktatuuriin ja Neuvostojen voiton puolesta kaikissa maissa. Kominternin perustaminen oli mitä suurin marxismin-leninisin voitto sosialireformismista. Maailman proletariaatin parhaat vallankumoukselliset voimat yhdistyivät kommunistisen internationalismin lipun ympärille.

Maaliskuun 18.—23. p:nä 1919 kokoontui VKP (b):n VIII edustajakokous, jossa oli edustettuna yli 300 tuhatta puolueen jäsentä. Edustajakokouksen käsiteltävänä oli Keskuskomitean toimintaselostus, VKP (b):n ohjelmanluonnos, sotatilanne ja sotilaspolitiikka, työ maaseudulla ja organisaatioasiat.

VIII edustajakokous hyväksyi V. I. Leninin laatiman *uuden puolueohjelman*. Siinä tehtiin yhteenveto maailman proletariaatin vapausliikkeen uudesta vaiheesta. Puolueen ensimmäisen ohjelman hyväksymisestä oli kulunut jo enemmän kuin 15 vuotta. Proletariaatin diktatuuriin tultua pystytetyksi Neuvostomaassa oli täytetty ohjelman asettama perustehtävä. Puolueen ratkaistavaksi kohosi nyt muita tehtäviä: työväenluokan diktatuurivaltion lujittaminen, sosialistisen rakennustyön kehittäminen.

Uudessa ohjelmassa määriteltiin puolueen tehtävät koko siksi kaudeksi, minkä siirtyminen kapitalismista sosialismiin kestää. Ohjelmassa luonnehdittiin seikkaperäisesti neuvostodemokratiaa korkeampityyppisenä demokratiana ja paljastettiin porvarillisen demokratian luokkaolemus ja valheellisuus.

Taloudellisella alalla uudessa ohjelmassa katsottiin maan tuotantovoimien kaikkinaisen kehittäminen siksi tärkeimmäksi ja ratkaisevaksi tehtäväksi, joka määräsi Neuvostovallan koko talouspolitiikan. Ohjelmassa vaadittiin suorittamaan loppuun porvariston pakkoluovuttaminen, siirtämään tuotannon ja jaon välineet koko kansan omistukseen. Erääksi perustehtäväksi asetettiin kaiken taloudellisen toiminnan yhdistäminen maassa

yhtenäisen yleisvaltiollisen suunnitelman pohjalla. Ohjelmassa edellytettiin jatkettavaksi paikallisen teollisuuden ja käsityöteollisuuden kooperointia, niiden tukemista rahallisesti valtion toimesta ja huomioon ottamista yleisessä raaka- ja polttoainetarustelusuunnitelmassa. Kaiken tämän tarkoituksena oli tehdä kivuttomammaksi näiden takapajuisten tuotantomuotojen muuttaminen korkeampitasoiseksi koneellistetuksi suurteollisuudeksi. Ohjelmassa tähdennettiin, että sosialistinen tuotantotapa voidaan vakiinnuttaa vain pohjaamalla työtätekevien toverikuriin, heidän maksimaaliseen omatoimisuuteensa, vastuuntuntoonsa ja työn tuottoisuuden keskinäiseen valvomiseen. Ammattiliittojen tuli esittää johtavaa osaa uuden, sosialistisen työkurin luomisessa. Edellytettiin laajaperäistä tieteen kehittämistä ja tieteen lähentämistä tuotantoon sekä porvarillisten spesialistien käyttämistä Neuvostovallan valvonnan alaisina.

Maatalouden alalla suositeltiin toteutettavaksi toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli sosialistisen suurmaanviljelyksen järjestäminen. Sellaisia toimenpiteitä olivat 1) neuvostotilojen perustaminen; 2) seurojen ja -yhtymien perustaminen maan yhteisviljelyä varten ja niiden tukeminen; 3) kaikkien viljelemättömien maiden kylväminen valtion toimesta; 4) kaikkien agronomisten voimien mobilisoiminen maanviljelyksen kohottamiseksi; 5) maatalouskommunien tukeminen maanviljelijöiden täysin vapaaehtoisina, suuren yhteistalouden hoitoa varten perustettuina liittoina.

Ottaen huomioon, että yksilöllisiä talonpoikien pientalouksia tulee olemaan vielä pitkän aikaa, puolue katsoi välttämättömäksi kohottaa niiden tuottoisuutta varustamalla työtätekeviä talonkokoja parempilaatuisilla siemenillä, lannoitteilla, levittämällä agronomista tietoutta, korjaamalla kalustoa neuvostovaltion pajoissa, järjestämällä lainauslaitoksia, koeasemia, suorittamalla maanparannustöitä jne.

Osoitettiin konkreettiset toimenpiteet työväensuojelun ja yhteiskunnallisen huollon alalla, asunto-oloja, terveydenhuoltoa ja kansanvalistusta koskevissa kysymyksissä. Ne takasivat Neuvostomaan työtätekevien aineellisten elinolojen paranemisen ja kulttuuritason kohoamisen.

Ohjelmaa käsiteltäessä Buharin ja Pjatakov esiintyivät V. I. Leninin sitä ehdotusta vastaan, että samalla kun imperialismi määritellään kapitalismin korkeimmaksi vaiheeksi, ohjelmassa luonnehdittaisiin esimonopologistista kapitalismia ja yksinkertaista tavarataloutta. Buharinin ja Pjatakovin esiintyminen oli oikeastaan sen taistelun jatkoa, jota he olivat käyneet V. I. Leninin esittämää sosialistisen vallankumouksen teoriaa vastaan. Heidän mielestään imperialismi ei ole kapitalismin kehitysvaihe, vaan erikoinen yhteiskunnallis-taloudellinen muodostuma. Buharin ja hänen kannattajansa sanoivat, ettei imperialismi sovi yhteen esimonopologististen talousmuotojen kanssa.

Tästä leninismille vastakkaisesta „puhtaan imperialismin” teoriasta seurasi johtopäätös, että imperialismin kaudella ovat mahdollisia vain „puhtaasti” proletaariset vallankumoukset, joissa proletariaatti esiintyy yksinään porvaristoa vastaan ja joissa ei esiinny mitään feodalisminvastaisia liikkeitä eikä kansallisia vapausotia. Samalla Buharin ja Pjatakov pitivät lähtökohtanaan sitä menševikkien ja Trotskin kantaa, ettei keskivarakkaalla talonpoikaistolla voi olla mitään osuutta sosialistisessa vallankumouksessa eikä sosialismin pystyttämisesä. Käytännöllisesti tämä kanta merkitsi proletariaatin jättämistä vaille liittolaista ja viime kädessä proletariaatin diktatuurin kieltämistä.

V. I. Lenin arvosteli mitä jyrkimmin Buharinin ja hänen kannattajiensa antibolševistisiä katsomuksia. Hän osoitti Buharinin ehdotuksen poliittisen vahingollisuuden.

„Puhdasta imperialismia”, V. I. Lenin sanoi, „jonka peruspohjana ei olisi kapitalismi, ei ole koskaan ollut, sitä ei ole missään eikä tule koskaan olemaankaan” (Teokset, 29. osa, s. 144).

Ohjelmaa käsiteltäessä syntyi suuria erimielisyyksiä kansallisuuskysymyksessä. Buharin ja Pjatakov esiintyivät sitä vastaan, että tunnustettaisiin jopa valtiollista eroamistakin edellyttävä kansakuntien itsemääräämisoikeus. Kumoten Buharinin ja Pjatakovin bolševisminvastaisen ehdotuksen V. I. Lenin osoitti, miten tuhoisiin seurauksiin se johtaisi. Oikealla kansallisuuspolitiikallaan puolue ja Neuvostovalta olivat hälventäneet sen epäluuloisuuden, jota tilanherrojen ja porvariston harjoittama kansallisuus- ja siirtomaasorto oli herättänyt kansojen keskuudessa, ja luoneet pohjan kansojen väliselle ystävyydelle. Buharinin ja Pjatakovin ehdotuksen hyväksymisen seurauksena kansat olisi tehty jälleen epäluuloisiksi. Niin ikään tuon ehdotuksen hyväksyminen olisi vahingoittanut Neuvostomaan kansainvälistä vaikutusvaltaa, sillä imperialistit olisivat alkaneet puhua parhaavasti, että Neuvosto-Venäjällä ollaan muka palaa-massa entiseen sorto- ja anastushenkiseen kansallisuuspolitiikkaan.

„Ja siltä kannalta katsoen, että kielletään periaatteessa kansakuntien itsemäärääminen”, V. I. Lenin sanoi, „voi käydä hyvinkin niin...”

Ei voida olla tunnustamatta sitä, mikä on olemassa: se itse pakottaa tunnustamaan sen. Proletariaatin ja porvariston toisistaan erottuminen tapahtuu eri maissa eri tavalla. Tässä suhteessa meidän on toimittava mitä varovaisimmin. Varsinkin suhteissamme eri kansakuntiin on oltava varovaisia, sillä mikään ei ole sen pahempaa kuin kansakuntien epäluottamus” (Teokset, 29. osa, s. 153).

Kummassakin — sekä imperialismin luonnetta että kansallisuuspolitiikkaa koskevassa — kysymyksessä edustajakokous torjui antileniniläiset ehdotukset ja hyväksyi V. I. Leninin esittämän puolueohjelman.

Edustajakokouksen tärkeimpiä kysymyksiä oli suhtautuminen keskivarakkaaseen talonpoikaistoon. Keskivarakkaan talonpoikaiston neutralisoiminen oli ainoa oikeaa politiikkaa Neuvostotasavallan alkuvuosina, jolloin päätehtävänä oli porvariston lannistaminen ja proletariaatin diktatuurin pystyttäminen ja jolloin keskivarakas talonpoika oli horjuvalla kannalla eikä Neuvostovalta ollut vielä lujittunut. Mutta neutralisointipolitiikka oli jo aikansaelänyttä uusissa olosuhteissa, kun oli torjuttu vastavallankumouksen ensimmäinen rynnistys, kun Neuvostovalta oli vakiintunut ja päiväjärjestykseen tulivat sosialistisen rakennustyön tehtävät. Keskivarakas talonpoika oli kääntynyt Neuvostovallan kannalle. Hänet oli nyt vedettävä mukaan luomaan sosialistista yhteiskuntaa. Sosialismi saatettiin rakentaa vain olemalla liitossa keskivarakkaan talonpoikaiston kanssa, joka muodosti siihen aikaan talonpoikaiston valtaenemmistön.

„Olemme siirtyneet sosialistisessa rakennustyössämme vaiheeseen”, V. I. Lenin sanoi, „jolloin on laadittava sellaiset konkreettiset, seikkaperäiset ja maaseudulla saatujen työkokemusten oikeaksi osoittamat perussäännöt ja -ohjeet, joita meidän on pidettävä ohjeenamme *siirtyäksemme* keskivarakkaaseen talonpoikaan nähden *kestävän liiton pohjalle...*” (s a m a, ss. 124—125).

V. I. Leninin alustuksen johdosta edustajakokous teki päätöksen siirtymisestä politiikkaan, joka edellytti *lujaa liittoa keskivarakkaan talonpoikaiston kanssa ja tukeutumista talonpoikaisköyhälistöön* taisteltaessa kulakkeja ja Neuvostovallan kaikkia luokkavihollisia vastaan ja jatkettaessa sosialistista rakennustyötä. Edustajakokous vaati kaikkia neuvosto- ja puoluejärjestöjä suhtautumaan huomaavaisesti keskivarakkaan talonpojan tarpeisiin, tekemään eron keskivarakkaan talonpojan ja kulakin välillä, jatkamaan päättäväisesti taistelua kulakkia vastaan, vetämään vähitellen ja suunnitelmallisesti keskivarakkaan talonpojan mukaan sosialistiseen rakennustyöhön tekeväällä hänelle myönnytyksiä valittaessa sosialististen uudistusten suorittamistapoja.

Niin Neuvostovallan lujittamisen kuin maailman proletariaatin vallankumouksellisen liikkeenkin kannalta tällä edustajakokouksen päätöksellä oli tavattoman suuri merkitys. Tehdessään yhteenvedon siitä kokemuksesta, jonka puolue oli saanut ratkaistessaan kysymystä, miten proletariaatin oli suhtauduttava keskivarakkaaseen talonpoikaistoon sosialistisen vallankumouksen voiton jälkeen, V. I. Lenin määritteli seuraavasti sen merki-

tyksen, joka oli siirtymisellä proletariaatin ja keskivarakkaan talonpoikaiston liiton pohjalle:

„Proletariaatin diktatuuri on proletariaatin, työtätekevien etujoukon, ja työtätekevien lukuisten ei-proletaaristen kerrosten (pikkuporvariston, pienomistajien, talonpoikaiston, sivistyneistön jne.) tai niiden enemmistön välisen luokkaliiton, pääomaa vastaan suunnatun liiton, sellaisen liiton erikoinen muoto, jonka tarkoituksena on pääoman vallan lopullinen kukistaminen, porvariston vastarinnan ja porvariston restauraatioyritysten lopullinen tukahduttaminen sekä sosialismin lopullinen luominen ja lujittaminen” (Teokset, 29. osa, ss. 350—351).

V. I. Lenin rikastutti proletariaatin diktatuuri -teoriaa ja kehitti pitemmälle talonpoikauskysymystä koskevaa teoriaa ja puoluetaktiikkaa.

Puolueen edustajakokouksen päätös liittoutumisesta keskivarakkaan talonpoikaiston, talonpoikaiston perusjoukkojen, kanssa esitti suurta osaa kaikkien työtätekevien yhdistämisessä taisteluun maahanhyökkääjiä ja valkokaartilaisia vastaan sosialismin rakentamisen puolesta. Puhuessaan liittoutumisesta keskivarakkaan talonpoikaiston kanssa V. I. Lenin korosti edustajakokouksessa, että „me ratkaisemme tämän tehtävän, ja silloin sosialismi on ehdottomasti voittamaton” (sama, s. 191).

Edustajakokouksen työssä oli huomattava sija sotaa koskevalla kysymyksellä. Joskin, kuten V. I. Lenin sanoi edustajakokouksessa, maa oli onnistunut torjumaan kaikilta suunnilta tehdyt raivoiset hyökkäykset, niin Ententen uusien sotaretkien vaara ei ollut vielä ohi. Päinvastoin edustajakokouksella oli jo tietoja idästä käsin alkaneesta maahanhyökkääjien ja valkokaartilaisten uudesta hyökkäyksestä.

Edustajakokoukseen mennessä oli tullut esiin niin sanottu „sotilasoppositio”. Siihen kuului „vasemmistokommunisteja”, jotka eivät hyväksyneet puolueen politiikkaa myöskään sotilaallisissa kysymyksissä. Oppositioon kuului niin ikään henkilöitä, jotka eivät olleet missään tekemisissä varsinaisten oppositioryhmittymien kanssa. Oppositio vastusti tiukan kurinalaisuuden juurruttamista armeijaan ja vanhan armeijan sotilasspesialistien kokemusten hyväksikäyttöä. Se kamppaili partisaanisodalle ominaisten armeijan johtamis- ja sodankäyntitapojen säilyttämisen puolesta.

Sotilasasioita koskevia kysymyksiä käsitellessään edustajat torjuivat „sotilasoppositioin” ehdotukset ja esittivät samalla vastalauseensa Trotskin linjan johdosta, sillä Trotski luotti sokeasti vanhan armeijan sotilasspesialisteihin, joiden joukossa oli myös ilmeisesti pettureita. Edustajat vastustivat sitä, että armeijaan mobilisoitiin ilman luokkakantaista valintaa

summamutikassa kaikkia, siinä luvussa kulakkeja, mikä johti useinkin muutamien joukko-osastojen poliittiseen epävakaisuuteen.

V. I. Lenin esiintyi jyrkästi „sotilasoppositiota” vastaan. Hän huomautti, että puolueen Keskuskomitea ratkaisee kaikki tärkeimmät sotilaalliset kysymykset, tekee niistä vastaavat päätökset ja valvoo näiden täytäntöönpanoa.

V. I. Lenin sanoi, että ilman rautaista sotilaskuria ei voi olla voimakasta Punaista Armeijaa, varsinkaan sellaisessa talonpoikaisessa maassa kuin Venäjällä. Vaatiessaan käyttämään hyväksi porvarillisen sotataidon saavutuksia ja sotilasspesialisteja V. I. Lenin osoitti samalla välttämättömäksi voimistaa heidän toimintansa poliittista valvontaa.

Edustajakokous teki yksimielisen päätöksen sotilaallisista kysymyksistä. Se tuomitsi sen, että sentralisoidusti johdetun ja sotilaskuria tiukasti noudattavan vakinaisen armeijan vastakohtaksi yritettiin asettaa partisaaniosastot.

Päätöslauselmassa korostettiin erikoisesti sotilaskomissarien merkitystä. Edustajakokous antoi tunnustuksen sille sankarilliselle työlle, jota komissaarit olivat suorittaneet Punaisessa Armeijassa, ja julkilausui, että komissaarien toiminta antaa parhaimmat tulokset silloin, kun sitä tukevat rykmenttien puoluesolut.

„Armeijassa komissaarit eivät ainoastaan edusta suoranaisesti ja välittömästi Neuvostovaltaa, vaan juurruttavat ennen kaikkea puolueemme henkeä, sen kurinalaisuutta, sen lujuuutta ja miehuullisuutta taistelussa asetettujen päämäärien saavuttamiseksi”, sanottiin edustajakokouksen päätöslauselmassa („N K P ... päätöslauselmina”, I osa, s. 435).

Päätettiin perustaa tasavallan Vallankumouksellisen sota-neuvoston Poliittinen osasto, jonka tehtäväksi tuli kaiken puolue- ja poliittisen työn johtaminen Punaisessa Armeijassa.

Käytännöllisiä tehtäviä koskevassa edustajakokouksen päätöslauselman osassa sanottiin: on noudatettava tiukasti luokkaperiaatetta mobilisoimalla armeijaan vain työtätekeviä ja erottamalla kulakki- ym. loisainekset erikoisiin työpataljoo-niin; on käytettävä hyväksi sotilasspesialisteja ja saatettava heidät komissaarien avulla vakinaisen puolue- ja poliittisen valvonnan alaisiksi; on muodostettava voimaperäisemmin päällikkökuntaa proletaareista ja puoliproletaareista jne. Nämä kohdat oli suunnattu Trotskin harjoittamaa puolueen sotilaspolitiikan vääristelyä vastaan.

Puoluerakennustyötä koskevassa päätöksessään edustajakokous kehotti Keskuskomiteaa pitämään tarkasti silmällä puolueen sosiaalista kokoonpanoa ja estämään sen huononemisen suhtautumalla vaateliaammin sellaisten aineiden puolueeseen

oltoon, jotka eivät ole työläisiä eivätkä talonpoikia. Ottaen huomioon, että kymmeniä tuhansia puolueen jäseniä oli siirtynyt työhön valtiokoneistoon, edustajakokous kehotti taistelemaan päättäväisesti sellaista vaaraa vastaan kuin heidän eristäytymisensä joukoista ja byrokratisoitumisensa. Päätettiin suorittaa puolueen kaikkien jäsenten registeröinti. Tämä oli oikeastaan puolueen puhdistamista. Suurta huomiota kiinnitettiin puoluekurin parantamiseen. Maassa vallitseva yleinen tilanne vaati mitä tiukinta sentralisaatiota ja ankaraa kurinalaisuutta; „...nykykaudella puolueessa tarvitaan suorastaan sotilaskuria”, sanottiin päätöslauselmassa.

Puoluerakennustyössä saivat huomattavan merkityksen kansallisten alueiden puoluejärjestöt. Maan muutamilla kansallisilla alueilla pidettiin paikallisten bolševististen järjestöjen edustajakokouksia, joissa perustettiin kommunistinen puolue ja sen keskuskomitea. Vuoden 1918 jälkipuoliskolla ja vuoden 1919 alussa kommunistinen puolue perustettiin Turkestanissa, Ukrainassa, Liettuassa, Valko-Venäjällä, Latviassa ja Eestissä. Tämän yhteydessä heräsi periaatteellinen kysymys: millä perustein kansallisten alueiden puoluejärjestöt tulisivat kuulumaan Venäjän kommunistiseen puolueeseen.

V. I. Leninin linja oli se, että kaikkien näiden kansallisten järjestöjen tulee kuulua rakenneosina yhtenäiseen Venäjän kommunistiseen puolueeseen. VIII edustajakokous vastusti jyrkästi sitä, että muodostettaisiin itsenäisten kommunististen puolueiden federaatio, ja esitti lujana kantanaan sen, että on oltava yksi sentralisoitu kommunistinen puolue ja yksi koko puolueen toimintaa johtava Keskuskomitea. Kansallisten neuvostotasavaltojen kommunististen puolueiden keskuskomiteoilla tulee olla aluekomiteoiden oikeudet ja nämä komiteat ovat VKP(b):n Keskuskomitean alaisia.

Tämän päätöksen perusteella Taka-Kaukasian — Aserbeidžanin, Gruusian ja Armenian — bolševistiset järjestöt muutettiin vuonna 1920 Aserbeidžanin, Gruusian ja Armenian kommunistisiksi puolueiksi, jotka johtivat Taka-Kaukasian työläisiä ja talonpoikia taistelussa Neuvostovallan puolesta. Kansallisten neuvostotasavaltojen kommunististen puolueiden perustaminen VKP(b):seen erottamattomasti kuuluvina rakenneosina merkitsi uutta vaihetta Neuvostomaan kommunistisen puolueen rakentamisessa proletarisen internationalismin leniniläisen periaatteen pohjalle ja oli esimerkkinä siitä, miten on rakennettava puoluetta monikansallisessa sosialistisessa tasavallassa.

Päätöslauselmassaan „Organisaatiokysymyksestä” edustajakokous antoi vastaiskun Saprnovin—Osinskin opportunistiselle ryhmälle, joka kiisti puolueen johtavan osuuden Neuvostovaltiossa.

Päätöslauselmassa sanottiin, että toimimalla herkeämättä itseuhrautuvasti Neuvostoissa ja asettamalla kaikkiin neuvosto-

virkoihin uskollisia kommunisteja puolueen „tulee hankkia itselleen ehdoton poliittinen valta-asema Neuvostoissa ja todella valvoa niiden koko toimintaa”. Kaikissa neuvostolaitoksissa on muodostettava puolueyhmiä, jotka noudattavat mitä tiukimmin puoluekuria. „Puolue pyrkii”, sanottiin päätöslauselmassa, „*johdamaan* Neuvostojen toimintaa, mutta ei suinkaan asettumaan niiden tilalle” („N K P ... päätöslauselmina”, I o s a, s. 446).

Edustajakokous ilmaisi tyydytyksensä III, Kommunistisen Internationalen perustamisen johdosta ja antoi täyden kannatuksensa sen toimintaohjelmalle.

VKP(b):n VIII edustajakokouksella oli valtava merkitys. Sen hyväksymä uusi puolueohjelma oli sosialismin rakentamisohjelma. Edustajakokouksen päätökset edistivät proletariaatin ja talonpoikaiston sotilaspoliittisen liiton lujittumista, Punaisen Armeijan lujittumista, mikä takasi menestyksen maahanhyökkääjiä ja valkokaartilaisia vastaan jatkuneessa taistelussa.

Uusi puolueohjelma antoi työläisille ja talonpojille selvät sosialistisen rakennustyön suuntaviivat ja innosti kansanjoukkoja antaumukselliseen taisteluun uuden yhteiskuntajärjestelmän voiton puolesta.

Edustajakokouksen hyväksymällä ohjelmalla oli niin ikään pysyvä kansainvälinen merkitys. Ohjelma antoi koko maailman työtätekeville vastauksen kysymykseen, miten sosialistinen vallankumous voitti, miksi se on välttämätön ja missä on sen voima. Puhuessaan Neuvostomaan kommunistisen puolueen ohjelman kansainvälisestä merkityksestä V. I. Lenin korosti, että

„...jo yksin ohjelmamme käänös on oleva paras vastaus kysymykseen, mitä on saanut aikaan Venäjän kommunistinen puolue, joka edustaa muuatta maailman proletariaatin osastoa. Ohjelmamme on oleva mitä vaikuttavimpana propaganda- ja agitaatioaineistona, sinä asiakirjana, jonka nojalla työläiset sanovat: 'Nämä ovat tovereitamme, veljiämme, näin ajetaan yhteistä asiaamme'” (T e o k s e t, 29. o s a, s. 198).

4. Ratkaiseva käänne kansalaissodan kulussa. Koltšakin ja Denikinin murskaaminen

Puolueen VIII edustajakokous lopetti työnsä samaan aikaan, kun Ententen maat ja valkokaartilaiset aloittivat uuden hyökkäyksen. Venäjän vastavallankumoukselliset jatkoivat maahanhyökkääjien suojelemina ja avustamina monituhantisten armeijoiden muodostamista. Vastavallankumous oli saanut lujat asemat varsinkin Siperiassa. Sinne Koltšakin luo keskittyivät kaikki Neuvostovallalle vihamieliset voimat. Ural ja sen teollisuus oli Koltšakin käsissä. Käyttäen tukenaan kulakistoa valko-

kaartilaiset pakottivat talonpojat varustamaan heitä elintarvikkeilla. Koltšakia tukivat eserrät ja menševikit, jotka olivat auttaneet hänet valtaan. Englannin, Ranskan, Japanin ja Amerikan imperialistit toimittivat valkokaartilaisille yhtenäin aseita, ammuksia ja muita sotatarvikkeita.

Koltšakin hyökkäystä tukivat etelässä, lännessä ja pohjoisessa olleet vastavallankumoukselliset joukot saaden niin ikään apua ja tukea maahanhyökkääjiltä. Päävoimana olivat Koltšakin joukot, joiden aikomuksena oli edetä Volgalle ja yhtyä siellä Denikinin joukkojen kanssa yhteiseen hyökkäykseen Moskovaa vastaan.

Vuoden 1919 maaliskuun alussa Koltšakin armeija siirtyi hyökkäykseen. Punaisen Armeijan oli luovuttava Ufasta. Neuvostojoukkojen rintama murtui. Valkokaartilaisjoukot etenivät Volgaan kohti. Etelässä kenraali Denikin valtasi Luganskin ja osan Donbassia. Maa menetti siten kivihiililähteensä. Toukuussa kenraali Judenitš lähti hyökkäämään Pietaria kohti. Myös Itämerenmaissa valkokaartilaiset siirtyivät hyökkäykseen Englannin laivaston auttamina ja saksalaisten joukkojen tukemina. Ententen maiden muodostama ja varustama Puolan armeija tunkeutui Liettuaan ja Valko-Venäjälle. Pohjoisesta käsin hyökkäsivät valkokaartilaiskenraali Müllerin armeija ja englantilaisten, amerikkalaisten sekä ranskalaisten maahanhyökkääjien joukot. Siis vastavallankumouksen kaikki voimat olivat siirtyneet hyökkäykseen.

Neuvosto-Venäjä oli jälleen vihollisen saartorenkassa. Huhtikuun 11. p:nä 1919 Keskuskomitea vahvisti V. I. Leninin kirjoittamat „VKP(b):n KK:n teesit Itärintamalla vallitsevan tilanteen johdosta”. Teeseissä annettiin arvio tasavallan sotilaspoliittisesta tilanteesta ja tähdennettiin Itärintaman ratkaisevaa merkitystä. Vihollisten murskaamiseksi Keskuskomitea kehotti kaikkia työtätekeviä ponnistamaan voimansa äärimmilleen. Itärintamalle lähetettiin yli 20 tuhatta kommunistia. Nuorisoliitto julisti jäsentensä ensimmäisen yleisvenäläisen mobilisaation ja lähetti rintamalle yli 3 tuhatta nuorisoliittolaista. Ammattiliitot panivat liikekannalle yli 60 tuhatta työläistä. Kommunistit, jotka perusosaltaan olivat Pietarin, Moskovan, Ivanovo-Voznesenskin ja Tverin työläisiä, toivat tullessaan uutta intoa armeijaan. Punaisessa Armeijassa olevat puoluesolut ja politosastot lujittuivat ja sotilaiden poliittinen kasvatus parani.

Työväenluokan vastauksena puolueen KK:n kehotukseen oli joukkomittainen työsankaruus. Sankarillisessa uurastuksessa kommunistit olivat kaikkialla tuotannossa aloitteentekijöinä ja järjestävänä voimana. Työläisjoukkojen keskuudessa syntyi uusi yhteistyön muoto — kommunistiset talkoot. Puolue tuki tätä työläisten aloitetta. Moskovan—Kasaanin rautatien erään ratajakson kommunistien ja puolueelle myötämielisten henkilöiden yleisessä kokouksessa tehdyn päätöksen mukaisesti touko-

kuun 10. pnä pidettiin ensimmäiset kommunistiset talkoot. Vuoden 1919 jälkipuoliskolla kommunistisia talkoita pidettiin laajalti kaikkialla maassa.

V. I. Lenin sanoi kommunistisia talkoita suureksi aloitteeksi. Hän arvosti ne työtätekevien tietoiseksi, vapaaehtoiseksi, rajattoman itseuhrautuvaiseksi työnteoksi, todelliseksi kommunismin aluksi. Työläisten sankarillinen uurastus kotirintamalla teki mahdolliseksi turvata Punaisen Armeijan kaikella välttämättömällä, ennen kaikkea aseilla ja ammuksilla.

Puolueen KK:n ja hallituksen toimeksiannosta neuvostojoukkojen johto laati suunnitelman Punaisen Armeijan vastahyökkäystä varten. Ratkaisevan iskun oli antava Itärintaman Eteläinen ryhmä M. V. Frunzen johdolla. Eteläisen ryhmän Vallankumouksellisen sotaneuvoston jäsenenä oli V. V. Kuibyšev. Tähän ryhmään kuului legendaarisen maineikas V. I. Tšapajevin divisioona. Divisioonan komissaarina oli D. A. Furmanov. Huhtikuun loppupuolella 1919 Eteläinen ryhmä aloitti vastahyökkäyksen ja tuotti viholliselle musertavan tappion. Siten luotiin edellytykset Koltšakin lopullista murskaamista sekä Uralin ja Siperian vapauttamista varten.

Ratkaisella hetkellä, kun suunniteltu vihollisen murskaaminen oli jo miltei loppuun suoritettu, tasavallan Vallankumouksellisen sotaneuvoston puheenjohtajana toiminut Trotski kehotti Itärintaman johtoa siirtämään huomattavan osan joukoista Etelärintamalle. Sen vuoksi olisi jouduttu keskeyttämään hyökkäys, mikä olisi suonut Koltšakille mahdollisuuden järjestää armeijansa uudelleen. V. I. Leninin piti puuttua asiaan. Hän vaati vapauttamaan Uralin ehdottomasti ennen talven tuloa. Keskuskomitea hylkäsi Trotskin ehdotuksen ja antoi Itärintaman Vallankumoukselliselle sotaneuvostolle määräyksen jatkaa hyökkäystä. Punaisten joukot ryhtyivät hyökkäykseen koko Itärintamalla. Vuoden 1919 kesään päästäessä Koltšakin taholta uhannut pahin vaara oli jo ohi, vaikkei hänen armeijaansa oltukaan vielä lopullisesti lyöty.

Siperiassa ja Kaukoidässä partisaanit eivät antaneet hengenrauhaa valkokaartilaisjoukoille ja maahanhyökkääjille. He kävivät kovia taisteluja näitä vastaan, rikkoivat rautatieratoja, räjäyttelivät ilmaan junia ja vapauttivat vangiksi joutuneita puna-armeijalaisia. Partisaaniliikettä johtivat puolueen maanalaiset komiteat. Nämä olivat niin ikään työläisten lakkotaistelun johdossa Koltšakin selustassa.

Kaikki tämä myötävaikutti Punaisen Armeijan menestysliseen etenemiseen.

Pysäyttääkseen Punaisen Armeijan hyökkäyksen Itärintamalla vastavallankumoukselliset aloittivat sotatoimet Pietarin edustalla. Suomalaisten valkokaartilaisien ja eestiläisten valkokaartilaisosastojen tukemina Judenitšin joukot etenivät aivan kaupungin rajalle.

VKP(b):n Keskuskomitea teki Pietarin puolustustoimenpiteitä koskevan päätöksen, jossa kehoitettiin mobilisoimaan kommunisteja, nuorisoliittolaisia ja ammattiliittojen jäseniä Pietarin rintamalle ja keskeyttämään Pietarissa mobilisoitujen kommunistien lähettäminen Itärintamalle. Pietarin puolustuskomitea, jonka johdossa oli Zinovjev, ei kuitenkaan ryhtynyt kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, vaan antoi määräyksen Pietarin puolustuksen hyväksi toimineiden tehtaiden ja tuotantolaitosten evakuoimisesta ja asetti jopa kysymyksen laivaston upottamisesta vihollisen hyökkäyksen vuoksi. V. I. Leninin ehdotuksesta Puolustusneuvosto kielsi kategorisesti evakuoimasta tuotantolaitoksia ja omaisuutta Pietarista. Pietariin lähetettiin KK:n ja Yleisvenäläisen TpKK:n valtuutettuna J. V. Stalin.

Valkokaartilaiden sotilasjohto yritti tukea rintamajoukkonsa hyökkäystä selustaiskulla. Krasnaja Gorkan, Seraja Lošadin ja Obrutševin linnakkeissa puhkesi Ententen asiamiesten valmistelema kapina. Kapinalliset avasivat tulen Kronstadtia kohti. Pettureita vastaan ryhdyttiin heti päättäväisiin toimenpiteisiin. Kapinan kukistamista varten muodostettu osasto suoritti Itämeren laivaston tukemana rynnäkön linnakkeita vastaan. Kapinalliset lyötiin. Judenitšin hyökkäys Pietariin lyötiin takaisin.

Elokuussa 1919 V. I. Lenin kääntyi Koltšakista saadun voiton johdosta kirjeellä työläisten ja talonpoikien puoleen. Hän osoitti ne tärkeimmät opetukset, jotka tästä voitosta oli saatu ja jotka oli otettava varteen, ettei maa olisi joutunut toistamiseen koltšakilaisuuden vaaraan: 1) tarvittiin voimakasta Punaista Armeijaa; 2) Neuvostovaltio ei voinut pitää yllä armeijaa ja työläisiä ilman viljaa ja talonpoikaiston oli annettava sitä velaksi valtiolle; 3) oli pidettävä yllä vallankumouksellista järjestystä ja noudatettava pyhästi Neuvostovallan lakeja ja asetuksia; 4) oli suorastaan rikos unohtaa, että menševikit ja eserrät olivat auttaneet Koltšakin ilmestymistä maailmaan ja tukeneet häntä suoranaisesti; 5) vihollisen voittamiseksi tarvittiin työläisten ja talonpoikien lujaa liittoa. „Armoton taistelu pääomaa vastaan ja työtätekevien liitto, talonpoikien ja työväenluokan liitto”, V. I. Lenin kirjoitti, „sellainen on koltšakilaisuuden viimeinen ja tärkein opetus” (Teokset, 29. osa, s. 518).

Neuvostovallan noudattamalla kansallisuuspolitiikalla oli valtava merkitys murskattaessa Neuvostotasavallan vihollisia. Heti kun vaara uhkasi maata, pyrkivät itsenäiset neuvostotasavallat entistä kiihkeämmin yhdistämään voimansa taistellakseen vihollista vastaan. Puolueen Keskuskomitea suhtautui myönteisesti tähän aloitteeseen ja hyväksyi V. I. Leninin ehdotuksesta päätöksen neuvostotasavaltojen sotilaallisesta yhteistoiminnasta. Vuoden 1919 kesäkuun 1. pnä Moskovassa pidettiin Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean juhlaistunto, jossa olivat läsnä kaikkien neuvostotasavaltojen edustajat. Yleisvenä-

läinen TpKK hyväksyi päätöksen sotilasliiton solmimisesta ja yhteisen sotilasjohdon muodostamisesta, kansantalousneuvostojen, kulkulaitoksen ja työasiain komissariaattien yhdistämisestä.

Neuvostokansojen kaikkien voimien yhdistäminen lisäsi maan mahtia, antoi mahdollisuuden voimistaa taistelua maahanhyökkääjiä ja valkokaartilaisia vastaan ja mahdollisti sittemmin näiden murskaamisen.

Koltšakin kärsimä tappio ei suinkaan estänyt imperialisteja jatkamasta interventiota. Vuoden 1919 puolivälistä alkaen maahanhyökkääjät ja valkokaartilaiset siirsivät Neuvosto-Venäjää vastaan käymänsä taistelun painopisteen etelään: pääskun antaminen tuli nyt Denikinin armeijan tehtäväksi.

Englannin sotaministeri Churchill kehui järjestäneensä „neljäntoista valtion sotaretken” Neuvostomaata vastaan.

Neuvosto-Venäjän asema osoittautui jälleen tavattoman vaaralliseksi. Vaikka sankarillinen Punainen Armeija olikin valloittanut takaisin huomattavan osan Siperiasta, joka oli maan tärkeimpiä vilja-alueita, niin Denikinin hallussa oli kuitenkin koko etelä-Venäjä, tärkeimmät polttoainelähteet — Donbass ja Grozny. Bakussa pitivät isännyyttä maahanhyökkääjät ja musatistit. Kesäkuun 30. p:nä 1919 kukistui Tsaritsyn. Sen kukistumisen jälkeen Denikin antoi armeijalleen määräyksen lähteä Moskovaa kohti. Hän luotti neuvostoselustassa toimineen vastavallankumouksellisen „Kansallinen keskus”-nimisen järjestön apuun. Salaliittolaisten aikomuksena oli nostaa kapina niin pian kuin vihollisarmeija pääsee Moskovan lähelle.

Yhtaikaa Denikinin joukkojen kanssa aloittivat hyökkäyksen myös kaikki muut vastavallankumouksen voimat. Niiden tarkoituksena oli saada Punainen Armeija siirtämään osan joukoistaan pois Etelärintamalta. Koltšakin armeijan jäännökset aloittivat hyökkäyksen Tobolskin seudulla; pohjoisessa Müller eteni Vologdaa ja Petroskoita kohti; Judenitš turhautui jälleen Pietarin lähistöön. Porvarien ja tilanherrojen Puolan joukot valtasiivat Minskin.

Keskuskomitea kääntyi koko puolueen ja maan väestön puoleen V. I. Leninin kirjoittamalla kirjeellä „Kaikki taisteluun Denikiniä vastaan!” Kirjeessä esitettiin konkreettinen ohjelma kansan kaikkien voimien mobilisoimisesta vihollista vastaan sen murskaamiseksi. Etelärintamalle lähetettiin puolueen ja neuvostolaitosten johtavia työntekijöitä ja Punaisen Armeijan vereksiä voimia. Tämä soi Etelärintaman joukoille mahdollisuuden ryhtyä jo heinäkuun lopulla valmistelemaan hyökkäystä Denikiniä vastaan.

Vastahyökkäys suunniteltiin alettavaksi vuoden 1919 elokuun alussa. Sotilasjohdon suunnitelman mukaan vastaisku aiottiin antaa Tsaritsynin suunnalta. Tällä tavalla olisi ensiksikin estetty Denikin pääsemästä Volgan yli ja yhtymästä Koltšakin eteläiseen armeijaan; toiseksi Tsaritsynin seutuville oli hel-

pompi siirtää apuvoimia Itärintamalta; kolmanneksi tämä isku saattoi uhanalaiseksi Moskovaa kohti hyökkäävien Denikinin joukkojen sivustan ja tarjosi neuvostojoukoille mahdollisuuden murtautua vihollisen selustaan.

Vastahyökkäys ei kuitenkaan onnistunut. Trotskin johtaman sotilashallinnon elinten saamattomuuden vuoksi hyökkäyksen alkamisessa myöhästettiin huomattavasti. Denikinillä oli Etelärintaman esikunnassa omia asiamiehiään, ja siksi hän oli tietoinen hyökkäyksen valmistelusta ja ryhtyi toimenpiteisiin estääkseen hyökkäyksen onnistumisen. Tässä suhteessa oli huomattava merkitys retkellä, jonka Mamontovin valkokaartilaisratsuväki suoritti Etelärintaman selustassa. Tämän ratsuväen toiminnan likvidoimiseksi jouduttiin poistamaan rintamalta useita joukkoosastoja. Sillä välin Denikin ennätti muodostaa iskuryhmän ja lähteä hyökkäämään sen voimin Moskovaa kohti suunnassa Kursk—Orel—Tula. Hän valtasi Kurskin ja Orelin ja uhkasi Tulaa. Valkokaartilaiset eivät olleet päässeet vielä koskaan aikaisemmin niin lähelle maan pääkaupunkia kuin syyskuussa 1919.

Denikinin eteneminen Moskovan suunnassa teki Etelärintaman tärkeimmäksi rintamaksi. Näinä kriittisinä päivinä puolueen KK ryhtyi lisätoimenpiteisiin Etelärintaman lujittamiseksi. Syyskuussa KK:n täysistunnossa hyväksyttiin V. I. Leninin ehdotus, jonka mukaisesti sotilastehtäviin lähetettiin puolue-työntekijöitä niin paljon kuin voitiin. Puolue pani alulle laajamittaisen poliittisen työn tehden selkoa rintamatilanteesta. KK:n päätöksen mukaisesti Etelärintaman sotilasjohtoa vaihdettiin. Rintaman komentajaksi vahvistettiin A. I. Jegorov, rintaman Vallankumouksellisen sotaneuvoston jäseneksi nimitettiin J. V. Stalin. Etelärintama jaettiin kahtia: Etelä- ja Kaakkoisrintamaksi. Muodostettiin Moskovan linnoitusvyöhykkeen Puolustuskomitea. Etelärintamalle lähetettiin lisää reservijoukkoja.

Puolueen Keskuskomitea lähetti rintamalle noin 30 tuhatta kommunistia; nuorisoliitto ilmoitti suorittavansa jäseniensä toisen yleisvenäläisen mobilisaation, minkä tuloksena 10 tuhatta nuorisoliittolaista lähti Etelärintamalle. Denikiniläisten toiveet kapinan alkamisesta neuvostoselustassa romahtivat, „Kansallisen keskuksen” salaliitto paljastettiin ja likvidoitiin.

Riviensä täydentämiseksi ja joukkoyhteyksiensä lujittamiseksi puolue julisti puolueviikon. Yksistään maan keskisillä alueilla VKP(b):seen liittyi yli 200 tuhatta työläistä ja talonpoikaa. Toimivassa armeijassa vallitsi puolueviikon aikana tavaton innostus. Sotilaiden parhaimmisto liittyi puolueeseen. Tällä tavalla Neuvostomaan työtätekevät vastasivat siihen denikiniläisten uhkaukseen, että he hajottavat Neuvostot ja hirttävät jokikisen bolševikin. Tämä oli puolueen valtava poliittinen voitto, joka osoitti selvästi, että kansanjoukot seuraavat kommunisteja. VKP(b):n Keskuskomitea kirjoitti

toimintaselostuksessaan: „Niissä oloissa puolueemme jäsenkirja merkitsi tietyssä määrässä denikiniläisten hirttopuuehdokkaaksi joutumista. Vastoin kaikkia vihollistemme ennusteluja puolueviikon vietto on päättynyt kaikkialla kerrassaan yllättävään, poikkeuksellisen loistavaan menestykseen...”

Aikaisempi suunnitelma, jonka mukaan pääisku aiottiin antaa Tsaritsynin suunnalta, ei vastannut enää hetken vaatimuksia. Lokakuun 15. pnä puolueen Keskuskomitean Politbyroo piti istunnon, jossa tehtiin päätös, että „...Tulasta, Moskovasta ja niiden lähiseudusta ei luovuta ja valmistaudutaan talven kuluessa yleisen hyökkäyksen aloittamiseen... Kaakkoisrintamalla siirrytään tilapäisesti puolustukseen tehtävänä a) estää Denikinin yhtyminen Uralin kasakoiden kanssa; b) vapauttaa osa miesvoimista Tulan ja Moskovon puolustukseen”. Mitä tuli muihin rintamiin, niin niihin nähden Politbyroo kehotti ylijohtoa „pitämään silmällä ennen kaikkea Moskovon ja Tulan alueen turvallisuutta”.

Punaisen Armeijan pääiskun suuntana oli Harkov—Donbass—Donin Rostov. Neuvostojoukkojen iskuryhmä sai tehtäväkseen murskata valkokaartiläisten valiojoukot, jotka oli muodostettu vapaaehtoisina palvelevista upseereista. Iskuryhmä löi valkokaartiläiset taisteluissa, jotka käytiin lokakuun 10. ja 30. pn välisenä aikana Kromyn ja Orelin seudulla. Punainen Armeija vapautti Orelin. Samoihin aikoihin Budennyin ratsuväki löi Skuron ja Mamontovin armeijakuntien perusvoimat Voronežin edustalla. Lokakuun 24. pnä neuvostojoukot vapauttivat Voronežin. Budennyin ratsuarmeijakunta laajennettiin niihin aikoihin I. ratsuarmeijaksi, jonka komentajaksi määrättiin S. M. Budennyi ja Sotaneuvoston jäseneksi K. J. Vorošilov.

Menestys, minkä iskuryhmä oli saavuttanut Orelin luona ja punaisten ratsuväki Voronežin edustalla, antoi mahdollisuuden siirtyä hyökkäykseen koko rintamalla. Ukraina ja Pohjois-Kaukasia puhdistettiin vihollisjoukoista. Denikiniläisten selustassa toimivat partisaanit. Denikinistä saatujen voittojen johdosta V. I. Lenin kääntyi joulukuun lopulla 1919 kirjeellä Ukrainan työläisten ja talonpoikien puoleen. Johdattaen mieleen Koltšakia vastaan käydyn taistelun opetukset V. I. Lenin mainitsi, että Neuvostovallan voitot olisivat jääneet saavuttamatta, jollei olisi ollut maan kaikkien kansojen liittoa. „Se, joka vahingoittaa isovenäläisten ja ukrainalaisten työläisten ja talonpoikien yhtenäisyyttä ja läheistä liittoa”, hän kirjoitti, „auttaa Koltšakeja, Denikinejä ja koko maailman kapitalistipetoja” (Teokset, 30. osa, ss. 271—272).

Etelärintamalla saavutettu menestys nostatti myös Pietarin lähistössä olleiden Punaisen Armeijan soturien intoa. Judenitšin joukot lyötiin. Ne joutuivat suurelta osaltaan sotavankeuteen, ja vain vähäisten vihollisjoukkojen rippeiden onnistui paeta Eestiin.

Joulukuussa 1919 pidettiin VIII puoluekonferenssi, jolla oli suuri merkitys puolueen ja sen joukkoyhteyksien lujittamisen kannalta. Konferenssi vahvisti uudet puoluesäännöt, joissa määriteltiin selvästi puolueen järjestö rakenne. Se muutettiin Neuvostovallan aikana vakiintunutta hallinnollista aluejakoa vastaavaksi. Sääntöihin lisättiin pykälä, jossa sanottiin, että puolueen perusjärjestönä on puoluesolu, jossa tullakseen vahvistetuksi on oltava vähintään kolme jäsentä. Kaikkia puolueeseen pyrkiviä varten säädettiin kandidaattiaika, että he voisivat tutustua puolueen ohjelmaan ja taktiikkaan ja puoluejärjestö voisi ottaa selvää heidän persoonallisista ominaisuuksistaan. Uutta oli säännöissä niin ikään osa, joka koski puolueyhmiä neuvostolaitoksissa ja ei-puoluejärjestöissä.

Erikoisen tärkeitä merkitykseltään olivat konferenssin päätökset „Neuvostopolitiikasta Ukrainassa” ja „Neuvostovallasta Ukrainassa”. V. I. Leninin kirjoittamassa ja konferenssin vahvistamassa Keskuskomitean päätöksessä tähdennettiin: „Noudattaen horjumattomasti kansojen itsemääräämisen periaatetta KK katsoo tarpeelliseksi vahvistaa vielä kerran, että VKP on Ukrainan SNT:n itsenäisyyden tunnustamisen kannalla” („NKP ... päätöslauselmina”, I osa, s. 459).

Samalla kun päätöslauselmassa korostettiin, että kaikkien neuvostotasavaltojen on liityttävä lujasti yhteen taistellessaan imperialismia vastaan, siinä osoitettiin, että Ukrainan työläiset ja työtätekevät talonpojat itse määräävät lopullisesti tämän liiton muodot; kysymyksessä olevana aikana Venäjän SFNT:n ja Ukrainan SNT:n keskinäisyyden pohjaksi otettiin federaatiiviset suhteet.

Päätöslauselmassa kehoitettiin maapolitiikkaa noudatettaessa kiinnittämään erikoista huomiota talonpoikaisköyhälistön ja keskivarakkaan talonpoikaiston etuihin: likvidoimaan Denikinin ennalleen palauttama tilanherrojen maanomistus ja luovuttamaan maat maattomille tai niille, joilla sitä oli vähän; muodostamaan neuvostotiloja vain siinä määrin kuin on ehdottoman välttämätöntä ja ottamaan huomioon talonpoikaiston edut; estämään kaikkalainen pakotus yhdistettäessä talonpoikia kommuuneiksi, arteileiksi jne. Puolue vaati vetämään talonpoikaisköyhälistöä ja keskivarakasta talonpoikaistoa laajemmassa mitassa mukaan valtion hallintaan, poistamaan kaiken, mikä haittasi ukrainan kielen ja Ukrainan kulttuurin vapaata kehitystä.

VIII puoluekonferenssin päätös „Neuvostovallasta Ukrainassa” oli suureksi avuksi Ukrainan kommunisteille ja lujitti kansojen ystävyyttä.

Joulukuussa 1919 kokoontui Neuvostojen VII edustajakokous. Se kääntyi uudelleen Englannin, Ranskan, USA:n, Italian ja Japanin hallitusten puoleen kehottaen niitä kaikkia aloittamaan viivyttelämättä sekä yhteisesti että erikseen rauhanneuvottelut.

Neuvostohallitus ehdotti pienille maille rauhanneuvotteluja edellyttäen niiden itsenäisyyden tunnustamista. Eesti ja sittemmin Latvia ja Suomi suostuivat neuvottelemaan rauhasta.

Denikinin murskaaminen teki mahdolliseksi likvidoida Neuvostomaata ympäröivän vastavallankumouksellisten saartoketjun muutkin renkaat. Ensimmäisenä lyötiin lopullisesti Koltšak. Hänen joukkonsa murskattiin, ja „ylipäällikkö” itse joutui vangiksi. Hän sai oikeuden tuomion ja hänet ammuttiin.

Vihollisen tappio Etelärintamalla antoi mahdollisuuden lopettaa kaikki sotatoimet Turkestanissa.

Punaisen Armeijan voitoista oli apua Taka-Kaukasian työtätekeville niiden taistellessa maahanhyökkääjiä vastaan. Keväällä 1920 Kaukasian rintamalla toimivat Punaisen Armeijan joukko-osastot alkoivat lähetä Taka-Kaukasian rajoja.

Saatuana tiedon Punaisen Armeijan lähenemisestä Aserbeidžanin työläiset nousivat heti kapinaan omaa porvaristoaan vastaan. Helmikuussa 1920 Bakussa kokoontui salaa Aserbeidžanin KP(b):n ensimmäinen edustajakokous. Se teki päätöksen aseellisesta kapinasta porvaristoa vastaan. Kapinaan nousseet kääntyivät Neuvosto-Venäjä'n puoleen pyytäen aseellista apua. Neuvostohallituksen ohjeiden mukaisesti Punaisen Armeijan joukot tulivat Aserbeidžanin työtätekevien avuksi. Huhtikuun 28. p:nä 1920 Bakusta tuli neuvostokaupunki. Maahanhyökkääjiä karkotettaessa ja sisäisiä vastavallankumouksellisia voimia murskattaessa sekä pystytettäessä ja lujitettaessa Neuvostovaltaa Aserbeidžanissa johtavaa osaa esittivät puolueen leniniläistä linjaa noudattaneet G. K. Ordžonikidze, S. M. Kirov, A. I. Mikojan, N. N. Narimanov. Marraskuussa 1920 nousivat kapinaan Armenian työläiset ja talonpojat. Kolmea kuukautta myöhemmin, helmikuussa 1921, Gruusian työtätekevät kukistivat menševikit. Taka-Kaukasia oli muuttunut neuvostolaiseksi. „Neljän-toista valtion sotaretki” oli mennyt myttyyn.

Tuoden ilmi neuvostokansan mielialan runoilija Majakovski teki purevaa pilkkaa maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden seikkailupolitiikan epäonnistumisesta:

Ententen muorit
sotatielle suori,
Pietaria kohti
joukkonsa he johti...
Samaa tietä luovi
von der Goltzin huovit,
Mamontovit jurot,
Petljurat ja Skurot...
Kansainliitto tankit
hankki sekä frangit...
Turhaan meni vaivat —
selkäänsä he saivat.

5. Puolueen IX edustajakokous. Tilanherrojen ja porvariston Puolan joukkojen ja Wrangelin murskaaminen. Intervention ja kansalaissodan päättyminen

Murskaamalla maahanhyökkääjät ja valkokaartilaiset Neuvostovaltio oli saanut hetkeksi hengähdystauon. Ententen maiden täytyi luopua saarrosta. Tammikuussa 1920 Ententen maiden ylin neuvottelukunta katsoi tarpeelliseksi sallia Neuvosto-Venäjän kanssa tapahtuvan tavaravaihdon. Bolševikkipuolue sai estettyä Venäjän eristämisen. Itämerenmaiden kanssa solmittu rauha ja saarron lopettaminen helpottivat Neuvostomaan taloudellista asemaa.

Neuvostovalta ryhtyi heti kunnostamaan taloutta, jota Ententen maiden sotaretket olivat pahasti runnelleet.

Tasavallan yleinen taloudellinen tila oli niihin aikoihin varsin tukala. Maatalous tuotti vain puolet siitä, mitä se oli tuottanut ennen sotaa. Rautatiet, tehtaat ja muut tuotantolaitokset eivät saaneet kylliksi polttoaineita. Monet tuotantolaitokset oli tuhottu. Rautateiden rappiotila pahensi vuorostaan tasavallan elintarviketilannetta vaikeuttaen elintarvikkeiden kuljetusta teollisuuskeskuksiin ja rintamalle.

Lyhyt hengähdystauko antoi puolueelle mahdollisuuden siirtää enemmän voimia taloudelliseen rakennustyöhön ja valmistella kansalaissodan viemistä voittoisaan loppuun. Imperialistien uuden sotilaallisen hyökkäyksen uhka oli yhä olemassa. Siitä syystä ei voitu ryhtyä kotiuttamaan Punaista Armeijaa. Puolue teki päätöksen sotatoimiyhtymien käyttämisestä taloudellisessa rakennustyössä. Ukrainassa, Uralilla, Pohjois-Kaukasiassa, Pietarin lähiseudulla ja keskisellä Volgalla muodostettiin työarmeijoita. Kansalaissodan vuosina maa oli antanut Punaiselle Armeijalle tuhansia ammattitaitoisia työläisiä ja bolševikkiorganisaattoreita. Nyt oli Punaisen Armeijan vuoro luovuttaa osa voimistaan kunnostamaan kulkulaitosta, polttoaineteollisuutta ja muita taloudellisen rintaman ratkaisevia kohteita. Keskuskomitea lähetti 5 tuhatta kommunistia työhön kulkulaitokseen. Armeijan bolševikit ryhtyivät järjestämään taistelua, jonka tavoitteena oli Donbassin jälleenrakentaminen sekä Groznyin, Bakun ja Uralin Emban vuoriöljyn kuljetuksen parantaminen. Sotilaselimet ottivat huolehtiakseen kaivos- ja öljyteollisuustyöläisten varustelusta ja palauttivat järjestystä kaivoksissa ja öljykentillä.

Neuvostojärjestelmässä V. I. Lenin näki sen ehtymättömän lähteen, josta saatiin voimia niin sotilaallisia voittoja kuin myös sosialistisen rakennustyön vaikeuksien voittamista varten. Vuoden 1920 alussa V. I. Lenin hahmotteli rohkean ja täysin tieteellisen suunnitelman Venäjän sähköistämiseksi 10—20 vuodessa.

„Se pitää esittää heti”, V. I. Lenin kirjoitti, „havainnollisesti, yleistajuisesti, joukoille innostaaksemme niitä

selvällä ja näkyvällä (*tieteellisesti* täysin pätevällä) perspektiivillä: siis työhön vain, ja 10—20 vuodessa me *sähköistämme* koko Venäjän, niin teollisuuden kuin maataloudenkin” (Teokset, 35. osa, s. 370).

Maaliskuussa 1920 Kansankomissaarien Neuvosto hyväksyi perustettavaksi GOELRO'n (Venäjän sähköistämisen valtionkomitea), jonka johtoon tuli G. M. Kržižanovski. Komitea laati suunnitelman, joka edellytti rakennettavaksi 30 suurta sähkövoima-asemaa yhteisteholtaan puolitoista miljoonaa kilowattia.

Vuoden 1920 maaliskuun 29. pn ja huhtikuun 5. pn välisenä aikana pidetty puolueen IX edustajakokous hahmotteli sosialistisen rakennustyön suuntaviivat uuden hengähdystauon ajaksi. Edustajakokouksessa oli edustettuna yli 600 tuhatta puolueen jäsentä. VIII edustajakokouksesta kuluneen vuoden aikana puolueen jäsenmäärä oli kaksinkertaistunut, vaikka taisteluissa maahanhyökkäjiä ja valkokaartilaisia vastaan ollut huomattavia menetyksiä. Ankaran kansalais sodan vaikeina aikoina tapahtunut puolueen jäsenmäärän kasvu oli selvä todistus puolueen politiikan oikeellisuudesta ja puolueen lujasta yhteydestä työväenluokkaan, työätekeviin joukkoihin.

Tärkeimpiä kysymyksiä edustajakokouksen päiväjärjestyksessä olivat taloudellisen rakennustyön vuorossa olevia tehtäviä ja ammattiliittoja koskevat kysymykset. Näitä kysymyksiä valaistiin Keskuskomitean toimintaselostuksessa, jonka teki V. I. Lenin. Edustajakokouksen päätöslauselmassa „Taloudellisen rakennustyön vuorossa olevista tehtävistä” korostettiin, että maan taloudellisen uudestirakentamisen perusehtona on yhtenäisen taloussuunnitelman järkähtämätön toteuttaminen. Tämän suunnitelman pohjana tuli olla maan sähköistäminen. Päätöslauselmassa osoitettiin, missä järjestyksessä oli ratkaistava yhtenäisen suunnitelman perustehtävät: a) ensi vuorossa oli kulkulaitoksen tilan parantaminen, ehdottoman välttämättömien vilja-, polttoaine- ja raaka-ainevarojen kuljetus ja varaaminen; b) koneiden valmistus kulkulaitosta ja poltto- sekä raaka-ainesten ja viljan tuotantoa varten; c) kulutustarvikkeiden tuotantoa palvelevan koneenrakennuksen voimaperäinen kehittäminen; d) kulutustarvikkeiden voimaperäinen tuottaminen. Edustajakokous kehotti vetämään tuotannolliseen työhön koko teollisuusproletariaatin, järjestämään joukkomobilisoinnin työvelvollisuuden pohjalla, suorittamaan talouden sotilaallistamisen ja käyttämään laajassa mitassa sotilasosastoja taloudellisella rintamalla. Erikoisesti kiinnitettiin huomiota kilpailun järjestämiseen. Teollisuuden johtamiseen nähden edustajakokous osoitti välttämättömäksi sentralisaation säilyttämisen ja kehittämisen sekä yhden henkilön johtovallan voimistamisen. Samalla kehoitettiin ottamaan huomioon paikalliset erikoisuudet, muodostamaan alueen kansantalousbyroita sellaisia laajoja piirejä var-

ten, jotka sijaitsevat kaukana keskukselta ja ovat taloudellisten edellytystensä puolesta omalaatuisia, sekä vetämään joukot laajemmassa mitassa mukaan teollisuuden hallintaan.

Koska interventio ja kansalaissota eivät olleet vielä päättyneet, edustajakokouksen päätös taloudellisesta rakennustyöstä pohjautui sotakommunismipolitiikkaan.

Puolueen taloudellisessa rakennustyössä ottamaa linjaa vastaan esiintyi ns. „demokraattisen sentralismin” ryhmä (T. Sapronov, V. Osinski, V. Smirnov). Tämä ryhmä vastusti vanhojen spesialistien käyttöä, yhden henkilön johtovaltaa tuotantolaitoksissa ja vaati rajatonta kollegiaalisuuden soveltamista. „Demokraattisen sentralismin” ryhmä yritti saada puolueen luopumaan tärkeimmästä organisatorisesta periaatteestaan — demokraattisesta sentralismista. Tätä puoluetta vastaan tehtyä hyökkäystä tukivat edustajakokouksessa Rykov ja Tomski, jotka niin ikään vastustivat yhden henkilön johtovaltaa ja tunnustivat kollegiaalisuuden siksi ainoaksi periaatteeksi, jota tuli noudattaa teollisuuden johtamisessa Korkeimmasta Kansantalouselvostosta alkaen aina tehtaan hallintoon saakka. Edustajakokous torjui nämä puolueenvastaiset ehdotukset.

Ammattiliitoista hyväksymässään päätöslauselmassa edustajakokous osoitti välttämättömäksi työtätekevien aktiivisen osallistumisen taloudelliseen rakennustyöhön ja velvoitti puoluejärjestöt vetämään ammattiyhdistysten välityksellä mahdollisimman laajat työtätekevien joukot mukaan työrintamalla alkaneeseen rynnistykseen.

IX edustajakokouksen päätösten mukaisesti työväki ryhtyi kaikkialla maassa kunnostamaan kansantaloutta. Työkuri parani tuotantolaitoksissa. Kulkulaitos toimi paremmin. Moskovan—Kasaanin rautatie, joka oli antanut alun talkooaattelelle, merkittiin Punaiseen kunniaulaan. Rauhanomaiseen sosialistiseen rakennustyöhön siirtymisen perspektiivi herätti neuvostoihmisissä mitä suurinta luomisintoa. Tämä luomisinto ilmeni erikoisen selvästi vuoden 1920 vappuna, jonka puolueen IX edustajakokous oli julistanut Yleisvenäläiseksi talkoopäiväksi. Moskovassa osallistui talkoisiin lähes puoli miljoonaa ja Pietarissa noin 200 tuhatta työtätekevää. Kommunistit olivat ensi riveissä innostaen joukkoja työsankaruudellaan. Talkoihin osallistuivat puolueen ja hallituksen johtohenkilöt. Kremlin talkootöissä oli mukana V. I. Lenin. Michelsonin tehtaan talkoisiin osallistui M. I. Kalinin. Kymmenet miljoonat työtätekevät osoittivat Yleisvenäläisissä talkoissa olevansa valmiita osoittamaan puolueen kutsuessa yhtä suurta itseuhrautuvaisuutta rauhanomaisessa työssä kuin puolustaessaan sosialistista Isänmaataan sotarintamalla.

Mutta imperialistit keskeyttivät taaskin hengähdystauon ja estivät jatkamasta rauhanomaista sosialistista rakennustyötä. Neuvostomaahan tekemiensä sotaretkien epäonnistumisesta

huolimatta Ententen maat suoriutuivat uudelle sotaretkelle asettaen päävoimaksi Neuvostomaata vastaan porvarien ja tilanherrojen Puolan.

Maahanhyökkäjiä ja valkokaartilaisia vastaan käymänsä sodan alusta alkaen Neuvostohallitus oli ehdottanut monta kertaa Puolalle rauhan tekoa. Vuoden 1920 alussa Neuvostohallitus tarjosi jälleen rauhaa. Puolan imperialistit haaveilivat kuitenkin neuvostoalueiden anastamisesta. Puolan porvaristo oli taloudellisessa ja poliittisessa suhteessa kokonaan riippuvainen imperialistisista maista. Puolan tilanherrojen ja porvariston asema oli epävakaa. Työtätekevät joukot, ennen kaikkea proletariaatti, esiintyivät yhä useammin hallitsevia luokkia vastaan. Englannin, Ranskan, USA:n samoin kuin Puolankin hallitsevat piirit pelkäsivät vallankumouksellisen liikkeen voimistumista ja piti-vät sotaa Neuvostomaata vastaan sinä keinona, jolla kansa oli käännettävissä pois vallankumouksesta. Puolan kommunistinen puolue vastusti jyrkästi Puolan imperialistien aggressiivista sotaa. Se selitti työtätekeville, että sota Neuvostotasavaltaa vastaan on samalla sotaa Puolan työtätekeviä vastaan.

Ententen maiden johtomiehet ja Puolan vallanpitäjät arvostivat sitä paitsi Neuvostohallituksen rauhantarjoukset heikkouden merkiksi ja toivoivat saavansa sodan avulla likvidoiduksi Neuvostovallan. Huhtikuun 25. p:nä 1920 Puolan armeija hyökkäsi Neuvostomaahan ja valtasi Kievin. Puolan avuksi imperialistit heittivät Wrangelin valkokaartilaisarmeijan, joka sijaitsi Krimillä.

Neuvostotasavallan oli jälleen pakko keskittää voimansa taisteluun maahanhyökkäjiä ja valkokaartilaisia vastaan. Toukokuun 23. p:nä 1920 julkaistiin VKP(b):n Keskuskomitean teesit „Puolan rintama ja tehtävämme”. Kehottaen työläisiä ja talonpoikia mobilisoimaan kaikki voimansa vihollisen lyömiseksi puolue ja Neuvostohallitus tähdensivät, ettei Neuvostomaa pyri loukkaamaan Puolan riippumattomuutta ja suvereniteettia ja että Puolan työtätekevät päättävät itse tulevaisuudestaan. „...Kimppuumme hyökänneiden Puolan valkokaartilaisien murskaaminen”, sanottiin teeseissä, „ei muuta vähääkään suhtautumistamme Puolan riippumattomuuteen”.

Punaista Armeijaa vahvistettiin kommunisteilla. Noin puolet puolueen jäsenistöstä — yli 300 tuhatta henkilöä — oli armeijassa. Sen lisäksi armeijassa oli noin 70 tuhatta nuorisoliittolaista.

Toukokuun puolivälissä aloitettiin hyökkäys Länsirintamalla. Sitä ei kuitenkaan oltu valmisteltu riittävästi, minkä vuoksi se ei johtanut menestykseen. Hyökkäys kahlitsi tosin vihollisen voimia helpottaen siten tilannetta Lounaisrintamalla. Etelästä siirretty 1. ratsuarmeija suoritti kesäkuun alussa valkopuolalaisien rintaman läpimurron Ukrainassa. Ratsuarmeijan jälkeen siirtyivät myös muut Lounaisrintaman joukot hyökkäykseen

tuottaen tappioita vihollisarmeijalle. Länsirintamankin joukot aloittivat vuoden 1920 heinäkuun alussa hyökkäyksen. Heinäkuun lopulla ne ylittivät Puolan rajan, samalla kun Lounaisrintaman joukot etenivät Länsi-Ukrainaan. Rintamalinja läheni Puolan pääkaupunkia Varsovaa.

Punaisen Armeijan voitot innoittivat Lännen työväenluokkaa. Englannissa, Ranskassa, USA:ssa, Italiassa ja Tšekkoslovakiassa voimistui liike, jonka tunnukseksi oli „Kädet irti Neuvosto-Venäjältä”! Työläiset kieltäytyivät lastaamasta aseita Puolaa varten ja järjestivät lakkoja.

Kominternin I kongressin jälkeen kommunistinen liike saavutti kaikkialla maailmassa huomattavaa menestystä. Toukuussa 1919 Bulgarian sosialidemokraattinen työväenpuolue („tesnjakit”) muuttui kommunistiseksi puolueeksi.

Vuoteen 1920 mennessä perustettiin kommunistinen puolue USA:ssa, Englannissa, Jugoslaviassa, Espanjassa, Turkissa ja muissa maissa. Kommunistiset puolueet muodostuivat enimmäkseen sosialistisista puolueista eronneiden vasemmistoryhmien pohjalla. Nuorilla puolueilla ei ollut vielä joukkotyökokemusta; sosialidemokraattisten puolueiden perinteet, vanhat taistelumuodot häittäsivät tietystä määrin niiden toimintaa. Lisäksi näissä nuorissa kommunistisissa puolueissa muodostui „vasemmisto”-ryhmiä, jotka eivät hyväksyneet mitään työväenluokan entisiä taistelutapoja, vastustivat parlamentin hyväksikäyttöä, vaativat niiden ammattiliittojen boikotointia, jotka olivat joutuneet taantumuksellisten käsiin. Tällaisen politiikan seurauksena saattoi olla vain irtautuminen joukoista, lahkolaisuus ja puolueen merkityksen aliarvioiminen. Näitä virheitä puolusteltiin vasemmistolaisella fraseologialla: „vasemmistolaiset” yrittivät esittää taktiikkansa vallankumoukselliseksi. Tämän laatuiset virheet olivat ominaisia nuorille kasvaville puolueille, joilla ei vielä ollut vallankumouksellisen taistelun antamaa kokemusta. V. I. Lenin luonnehti nämä virheet kommunistisessa liikkeessä ilmenneeksi „vasemmistolaisuus-lastentaudiksi”.

Heinäkuussa 1920 kokoontui Kominternin II kongressi. Kongressin päätehtävänä oli kommunististen puolueiden aatteellinen ja järjestöllinen lujittaminen ja niiden huomion suuntaaminen joukkojen enemmistön kannatuksen hankkimiseen. Kongressin edellä V. I. Lenin oli kirjoittanut kirjan „Vasemmistolaisuus’ lastentautina kommunismissa”. Teoksen päätarkoituksena oli kaikkien kommunististen puolueiden tutustuttaminen Venäjän kommunistien mitä rikkaimpiin kokemuksiin, strategiaan ja taktiikkaan, että veljespuolueetkin olisivat voineet käyttää hyväksi tätä kokemusta. Puolueen luoja ja kasvattaja V. I. Lenin teki yhteenvedot suoritetusta työstä. Hän osoitti, että bolševikki-puolue oli kasvanut, lujittunut ja karaistunut taistellessaan työväenliikkeessä olevaa pahinta vihollista vastaan, joka jää pahimmaksi viholliseksi kansainvälisessäkin mitassa, nimittäin

opportunismia, menševismää vastaan; niin ikään puolue oli lujittanut taistellessaan pikkuporvarillista vallankumouksellisuutta, „vasemmisto”-opportunisteja sekä eserriä ja anarkisteja vastaan.

Teoksessaan V. I. Lenin selitti, miksi puolue oli valtapuolueeksi tultuaan kestänyt kaikki koettelemukset. Puolue pystyi täyttämään jättiläismäiset tehtävänsä sen ansiosta, että se noudatti mitä tiukinta, todella rautaista kuria, että sen graniitinlujana perustana oli vallankumouksellinen teoria, että sillä oli läheiset yhteydet työtätekeviin ja sitä kannattivat ehdottomasti ja täydellisesti kansanjoukot, jotka olivat oman kokemuksensa perusteella vakuuttuneet bolševismin aatteiden oikeellisuudesta. Analysoidessaan puolueen strategiaa ja taktiikkaa, joiden noudattamisen tuloksena puolue sai voitettua puolelleen työläisjoukot ja kansan enemmistön, V. I. Lenin korosti erikoisesti sitä, että on välttämättömästi oltava mitä läheisimmässä yhteydessä joukkoihin ja toimittava joukkojen keskuudessa kaikissa oloissa, niin vallankumous- kuin perääntymiskaudellakin, ja kaikissa yhteiskunnallisissa järjestöissä, kuten parlamentissa, ammattiliitoissa, osuuskunnissa jne., kaikkialla, missä on joukkoja. V. I. Lenin osoitti, miten vahingollisia ovat työväenliikkeelle „vasemmistolaisten” typerät „teoriat”, heidän kieltäytymisensä toimimasta taantumuksellisissa ammattiliitoissa, parlamenteissa, osuuskunnissa. Kieltäytymällä toimimasta näissä järjestöissä kommunistiset puolueet joutuvat eroon joukoista ja tekevät siten mitä suurimman palveluksen porvaristolle.

„Pitää pystyä kaikkiin uhrauksiin”, V. I. Lenin kirjoitti, „voittamaan suurimmatkin esteet, jotta voitaisiin järjestelmällisesti, sitkeästi, itsepintaisesti ja kärsivällisesti harjoittaa propagandaa ja agitaatiota juuri niissä järjestöissä, yhdistyksissä ja liitoissa, yksinpä kaikkein taantumuksellisimmissakin, missä vain on proletaarisia tai puoliproletaarisia joukkoja” (Teokset, 31. osa, s. 35).

V. I. Lenin neuvoi kommunisteja käyttämään kaikkia taistelumuotoja. Hän teki teoksessaan yhteenvedon siitä strategisesta ja taktillisesta kokemuksesta, jonka Kommunistinen puolue oli saanut proletariaatin diktatuurista käydyin taistelun kaudella samoin kuin proletariaatin diktatuurin ja sosialistisen rakennustyön aikana. V. I. Lenin osoitti, että Venäjän marxilaisten mitä rikkaimmilla kokemuksilla on paitsi kansallinen, myös kansainvälinen merkitys.

„...Venäjän esimerkki”, V. I. Lenin kirjoitti, „näyttää kaikille maille yhtä ja toista ja varsin oleellistakin niiden omasta kiertämättömästä ja läheisestä tulevaisuudesta” (sama, s. 5—6).

V. I. Leninin nerokkaalla teoksella on valtava kansainvälinen merkitys. Siinä esitetyt johtopäätökset otti päätöksensä perustaksi Kominternin II kongressi, johon osallistui edustajia 41 maasta. Kominternin tehtäviä, kommunististen puolueiden osuutta, Kominternin jäseneksi oton ehtoja koskeneiden V. I. Leninin selostusten ja puheenvuorojen pohjalla kongressi hyväksyi päätöslauselman, jossa osoitettiin kommunististen puolueiden osuus proletarisessa vallankumouksessa, vahvasti Kominternin säännöt ja hyväksyi 21 jäsenyysehtoa, jotka perustuivat V. I. Leninin esittämiin uudentyypisen puolueen rakentamisessa noudatettaviin periaatteisiin.

Kommunistisen Internationalen II kongressi kääntyi kaikkien maiden työläisten puoleen kehottaen heitä puolustamaan vallankumouksellista Venäjää. Saksassa ja kaikkialla Keski-Euroopassa voimistui vallankumouksellinen liike. Puolassa proletariaatti esiintyi päivä päivältä yhä aktiivisemmin. Belostokissa perustettiin Puolan väliaikainen vallankumouskomitea, joka kutsui työtätekeviä taisteluun tilanherroja ja kapitalisteja vastaan.

Puolan imperialistien tappio aiheutti tuntevan muutoksen maailman tilanteessa. Tuho uhkasi paitsi Puolan kapitalistista valtakomentoa, myös koko sitä Versailles'n järjestelmää, jonka Ententen maat olivat luoneet Euroopassa maailmansodan päätyttyä. Ententen maat tekivät kaikkensa pelastaakseen porvariston diktatuurin Puolassa. Englanti ja Ranska uhkasivat aloittaa sotatoimet Neuvosto-Venäjää vastaan. Ranska lähetti valtavan määrän sotatarvikkeita ja suuren joukon upseereita ja neuvonantajia Puolaan. Saadakseen lohkaistuksi Krimin niemimaan Venäjältä ja luoduksi suotuisimmat edellytykset Puolan päänien vastahyökkäystä varten Englanti vaati Neuvostohallitusta keskeyttämään neuvostojoukkojen hyökkäyksen ja solmimaan välirauhan Wrangelin kanssa sekä tarjoutui toimimaan välittäjänä Neuvosto-Venäjän ja Puolan välisen rauhan aikaansaamiseksi.

Ententen maiden avustamana Puolan valkoisen armeijan johto mobilisoi reservinsä ja aloitti elokuun puolivälissä 1920 vastahyökkäyksen. Neuvostojoukkojen täytyi perääntyä. Hyökkäys Varsovaan ei onnistunut.

Sotatoimien epäonnistuminen Puolan rintamalla elokuussa johtui huomattavalta osaltaan neuvostojoukkojen sotilasjohdon virheistä: neuvostojoukkojen eteneminen oli ollut liian nopeaa, ne eivät ehtineet varmistaa asemiaan, täydennystä ei saatu aikanaan ja ampumatarvikkeiden kuljetus häiriintyi. Puolalaisien valkokaartilaisien kiireellistä perääntymistä luultiin heidän armeijansa täydelliseksi tappioksi, vaikka puolalaisten valkokaartilaisien tarkoituksena oli siirtää miehistö ja kalusto pois iskun alta. „Hyökätessämme”, V. I. Lenin sanoi, „teimme epäilemättä virheen etenemällä liian nopeasti miltei Varsovaan asti...

ja tämä virhe johtui siitä, että arvioimme ylivoimamme liian suureksi” (Teokset, 32. osa, s. 149).

Mutta syynä epäonnistumisiin eivät olleet ainoastaan sotilaalliset erehdykset. Osa Puolan työläisistä ja muista työtätekevästä oli johdettu harhaan. Puolan vallanpitäjät käyttivät nimittäin hyväkseen sitä, että työtätekevät vihasivat Puolaa orjuuttanutta tsaristista Venäjää, ja kuvasivat Punaisen Armeijan vapaustaistelun ulkomaiseksi maahanhyökkäykseksi. Työtätekevät eivät kyenneet huomaamaan petosta. Punaisen Armeijan epäonnistumisten syynä oli niin ikään se, että Neuvostomaan oli käytävä sotaa kahdella rintamalla, lännessä ja etelässä. Omalta osaltaan vaikutti asiaan myös kansantalouden ja kulkulaitoksen rappiotila.

Syyskuussa siirrettiin rintamalle reservejä ja neuvostojoukot varustautuivat antamaan uuden iskun porvarien ja tilanherrojen Puolalle. Puolan hallitus pelkäsi tätä iskua ja suostui lokakuussa tekemään välirauhan, joka sittemmin vakiintui rauhaksi. Vaikka Varsovan edustalla olikin epäonnistuttu, Neuvostomaa sai huomattavan voiton. Sota päättyi, kuten V. I. Lenin sanoi, „rauhaan, joka oli meille edullisempi kuin se, jota tarjosimme Puolalle huhtikuussa” (Teokset, 31. osa, s. 457).

Maailman imperialistien tukemina Puolan taantumuksellisten piirien onnistui kuitenkin lohkaista Neuvosto-Ukrainasta ja Neuvosto-Valko-Venäjästä näiden läntiset alueet.

Puolan sodan päätyttyä Neuvostohallitus sai mahdollisuuden keskittää voimansa Ententen maiden viimeistä hallitsijaehdokasta Wrangelia vastaan. Keskuskomitea kääntyi kaikkien puoluejärjestöjen puoleen kirjelmällä, jossa velvoitettiin mobilisoimaan kommunisteja rintamalle, nostattamaan ammattiliitot ja työläiset taisteluun valkokaartilaisia vastaan. Etelärintaman Vallankumouksellinen sotaneuvosto laati M. V. Frunzen johdolla ja puolueen KK:n ja Neuvostohallituksen ohjeiden mukaisesti suunnitelman Wrangelin murskaamiseksi. Neuvostojoukkojen miesvahvuuksia onnistuttiin lisäämään Wrangelin joukkoja suuremmiksi. Puolueen kutsusta puoluejärjestöt ja nuorisoliitto lähettivät Etelärintamalle yli 10 tuhatta kommunistia ja nuorisoliittolaista.

Ankarien taistelujen tuloksena Wrangel joutui perääntymään Krimille. Marraskuussa 1920, suoritettuaan sankarillisen rynnäkön Perekopin kannaksella, Punaisen Armeijan joukot murtautuivat Krimille ja puhdistivat sen vihollisista.

Interventio ja kansalaissota oli nyt päättynyt Venäjällä. Tosin Kaukoidässä maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden viimeiset ryhmät saatiin murskatuksi lopullisesti vasta 1922, mutta vihollisen päävoimat, joita vastaan taistelllessaan Neuvostomaan oli täytynyt jännittää voimansa äärimmilleen, oli lyöty ja karkotettu häpeällisen tappion kärsineinä Neuvostomaan kamaralta.

Kansa oli puolustanut voitokkaasti Neuvostovaltaa ja Synninmaansa riippumattomuutta. Nuori Neuvostovaltio oli selviytynyt voittajana koko maailman imperialisteja vastaan käymästään kaksintaistelusta.

6. Miksi Neuvostovalta voitti. Kansalaissodan opetukset

Se, että Punainen Armeija voitti maahanhyökkääjät ja valkokaartilaiset, johtui pääasiallisesti seuraavista seikoista:

1. Venäjän työläiset ja talonpojat olivat vapautuneet tilanherrojen ja kapitalistien vallasta ja taistelivat edelleen kansalaissodassa oman valtansa vakauttamisen puolesta voidakseen luoda sosialistisen yhteiskunnan, jossa ei ole ihmisen harjoittamaa toisen ihmisen riistoa. Neuvosto-Venäjän työtätekevien käymä kansalaissota oli oikeutettua sotaa. Neuvostovalan politiikka, jonka vuoksi Punainen Armeija oli käynyt sotaa, oli oikeaa, kansan etujen mukaista politiikkaa, ja kansa tuki sitä kuten ainakin omaa politiikkaansa. Punainen Armeija — tämä kansan luomus — puolusti kansan etuja, kun sitä vastoin valkokaartilaiset ja maahanhyökkääjät taistelivat kansaa vastaan. Tämän tajuaminen teki mahdolliseksi sen, että neljä vuotta kestäneen imperialistisen maailmansodan näännyttämät ja vastustuskyvyttömiltä näyttäneet kansanjoukot löysivät itsestään voimia viedäkseen voittoon ennennäkemättömän vaikean kansalaissodan.

2. Niitä perustekijöitä, joiden ansiosta Neuvostomaa voitti maahanhyökkääjät ja valkokaartilaiset, oli maan yhteiskunta- ja valtiorakenne, jonka perustana oli työläisten ja talonpoikien luja liitto ja kansojen ystävyys. Taistelussa tilanherroja, kapitalisteja ja koko maailman porvaristoa vastaan muodostui ja lujittui työväenluokan ja talonpoikaiston sotilaspoliittinen liitto. Tämän liiton taloudellisena perustana oli se, että talonpoika sai työläisvaltiolta maata ja suojan tilanherroja ja kulakkeja vastaan ja työläiset saivat talonpojilta elintarvikkeita elintarvikeveron muodossa.

Se, että joukot tulivat omakohtaisen kokemuksensa perusteella tuntemaan intervention ja valkokaartilaisuuden kauhut, lujitti työläisten ja talonpoikien liittoa.

Sota asettaa maan kaikki voimat koetukselle. Imperialistiset sodat kärjistävät luokkaristiriitoja, jotka johtavat vallankumoukseen, kuten Venäjän ja monien muiden maiden maiden kokemus on osoittanut. Vapaussota maahanhyökkääjiä ja valkokaartilaisia vastaan nostatti kansassa isänmaallista innostusta, ja sen seurauksena oli maan sisäinen lujittuminen. Ne ankarat iskut, joita ulkomaiset valloittajat ja valkokaartilaiset onnistuivat antamaan pyrkiessään tukahduttamaan vallankumouksen ahjon, nujertamaan Neuvostotasavallan, karaisivat työläisiä ja talonpoikia,

lujittivat heidän liittoaan ja he ryhmittivät entistä tiiviimmin puolueen ympärille. Tässä ilmeni Neuvostovallan luonteenomainen, elimellinen piirre: Neuvostovalta yhdistää kansaa eikä hajota sitä.

3. Neuvostovallan oikea kansallisuuspolitiikka oli Neuvostomaan voiton tärkeimpiä syitä. Tämä politiikka yhdisti Venäjän kaikkien aikaisemmin sorrettiina olleiden kansojen työtätekevät taisteluun maahanhyökkääjiä ja vastavallankumousta vastaan. Päästyään jossakin voitolle vastavallankumoukselliset saattoivat heti seuraavana päivänä voimaan entisen kansallisuussortojärjestelmän. Aikaisemmin sorrettiina olleiden kansojen työtätekevät vakuutuivat oman kokemuksensa perusteella, että vain Neuvostovalta voi taata pysyvästi kansojen todellisen vapauden ja kansallisen riippumattomuuden. Kansalaissodassa lujittui eri kansallisuutta olevien työtätekevien liitto. He taistelivat rintan Punaisen Armeijan riveissä.

4. Vihollisen selustassa toimineet partisaanit auttoivat suuressi Punaista Armeijaa. Kommunistisen puolueen järjestämät ja ohjaamat partisaaniosastot tekivät vihollisen olon kerrassaan sietämättömäksi: häiritsivät selustayhteyksiä, tuhosivat miesvoimaa ja sotakalustoa, runtelivat miehittäjien valtakoneistoa. Sitomalla huomattavia vihollisvoimia partisaanit auttoivat siten Punaista Armeijaa.

5. Neuvostovallan ulkopoliittika auttoi niin ikään Punaista Armeijaa voittamaan. Keskuskomitean välittömällä johdolla Neuvostohallitus noudatti johdonmukaisesti kaikkien, niin suurten kuin pientenkin, kansojen tasa-arvoisuuteen tähtäävää politiikkaa, käytti taitavasti hyväksi imperialististen maiden syvälisiä sisäisiä ristiriitoja, vastustajien erehdyksiä ja lujitti siten proletaarivaltion asemia.

6. Punaista Armeijaa auttoi voittamaan maailman proletaariaatin vallankumouksellinen taistelu interventiota vastaan. Kapitalististen maiden työtätekevät asettivat esteitä asekuljetuksille, perustivat „Kädet irti Venäjästä” -komiteoita vaikeuttaen siten maahanhyökkääjien toimia ja auttaen Neuvostomaan työtätekeviä. Puhuessaan kansainvälisestä solidaarisuudesta V. I. Lenin sanoi, että

„...nimenomaan tämä kannatus, tämä myötätunto, jota meitä kohtaan ovat osoittaneet työtätekevät joukot — niin työläisjoukot kuin talonpoikienkin, maanviljelijöiden joukot — kaikkialla maailmassa, yksinpä niissäkin valtakunnissa, jotka suhtautuvat meihin muita vihamielisemmin, nimenomaan tämä kannatus ja tämä myötätunto ovat olleet viime kädessä ratkaisevimpana alkuaiheena, ratkaisevimpana syynä siihen, että kaikki meitä vastaan tehdyt rynnistyukset ovat lopulta epäonnistuneet...” (T e o k s e t, 33. o s a, s. 119).

7. Neuvostokansan voiton, Punaisen Armeijan voiton ratkaisevana edellytyksenä oli se, että johdossa oli Kommunistinen puolue, joka osasi nostaa, mobilisoida ja järjestää proletariaatin ja työtätekevän talonpoikaiston valtavat joukot taisteluun vihollista vastaan.

Punaisen Armeijan suurenmoiset voitot ovat osoituksena siitä, miten suuri on kansan voima, kun kansaa johtaa kokenut bolševikkipuolue. Koko taistelua johti puolueen Keskuskomitea V. I. Leninin johdolla. Keskuskomitea ratkaisi kaikki kysymykset, jotka koskivat sodankäyntiä, voimien sijoittelua, varustelua, strategisten suunnitelmien laatimista. Puolue noudatti lujaa linjaa taistelussa kaikenlaisia vastavallankumouksellisia hankkeita vastaan ja vaali proletariaatin ja talonpoikaiston liittoa. Samalla kun puolue kävi säälimätöntä taistelua vihollisia vastaan, kaikkia vastavallankumouksellisuuden ilmentymiä vastaan, se noudatti joustavaa taktiikkaa horjuvia pikkuporvarillisia välikerroksia ja puolueita kohtaan, käännäyttäen ja vetäen kansan puolelle kaikki ne, jotka tunnustivat Neuvostovallan ja olivat valmiita puolustamaan sitä.

Keskuskomitean kutsusta kommunistit astuivat armeijan palvelukseen. Puolue menetti ainakin 50 tuhatta jäsentään, jotka antoivat henkensä vallankumouksen asian edestä. Mutta siitä huolimatta puolueen jäsenmäärä kaksinkertaistui sodan aikana. Satoja tuhansia luokkatietoisimpia työläisiä ja talonpoikia liittyi puolueeseen ja kävi läpi miehuutta vaatineen taistelun koulun. Kansalaissodassa karaistui puolueen entiset johtajakaaderit, V. I. Leninin taistelukumppanit ja oppilaat, suuren voittoisan vallankumouksen järjestäjät, ja nousi uusia johtajakaadereita, joiden tehtäväksi tuli sodan jälkiseurauksen poistaminen ja sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen. Heidän joukossaan olivat A. A. Andrejev, A. S. Bubnov, F. E. Dzierżyński, M. V. Frunze, S. I. Gusev, N. S. Hruštšev, J. M. Jaroslavski, M. I. Kalinin, S. M. Kirov, S. V. Kosior, V. V. Kuibyšev, L. Z. Mechlis, A. I. Mikojan, G. K. Ordžonikidze, G. I. Petrovski, P. P. Postyšev, J. V. Stalin, J. M. Sverdlov, N. M. Švernik, J. A. Štšadenko, K. J. Vorošilov, R. S. Zemljatška ja A. A. Ždanov.

Yhdessä joukkojen kanssa ja joukkojen eturinnassa bolševikkipuolue, joka johti koko valtavaa taistelua, sai kaikkialla: niin selustassa kuin rintamallakin sekä maanalaisella toiminnallaan aikaan sen, että Punainen Armeija voitti kansalaissodan. Arvioidessaan, mitä osaa Kommunistinen puolue oli esittänyt kansalaissodassa, V. I. Lenin sanoi:

„...ihme, joka nyt on tapahtunut, saattoi tapahtua vain sen ansiosta, että puolue oli vartiopaikallaan, että puolue noudatti mitä tiukinta kuria, ja siksi, että puolueen auktoriteetti oli yhdistämässä kaikkia hallinnonhaaroja ja laitok-

sia ja KK:n antamaa ohjelauseetta noudattivat yksimielisesti kymmenet, sadat, tuhannet ja vihdoin miljoonat, ja vain siksi, että antauduttiin ennenkuulumattomiin uhrauksiin” (Teokset, 30. osa, s. 416).

Maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden nujertamisella oli valtava merkitys, eikä yksin Neuvostomaan kansojen kannalta katsoen, jotka säilyttivät riippumattomuutensa ja vallankumouksen aikaansaannokset ja saattoivat jatkaa imperialistien aseellisen maahanhyökkäyksen keskeyttämää sosialistista rakennustyötään. Venäjän kansalaissodan opetuksilla on myös suuri kansainvälinen merkitys.

1. Intervention epäonnistuminen ja Venäjän kansalaissodan tulokset todistivat koko maailman työtätekeville, että mitkään sisäiset vastavallankumoukselliset voimat eivät voi murtaa kansanvaltaa, joka pohjautuu työväenluokan johtamaan proletariaatin ja talonpoikaiston liittoon. Mikään vallasta suistettu luokka ei tietenkään antaudu taistelutta, koettamatta kaikkia vastarinnan mahdollisuuksia. Saattaakseen kansan jälleen valtansa alle Venäjän tilanherrat ja porvaristo turvautuivat kaikkiin keinoihin: petomaiseen terroriin, tihutyöhön, salamurhiin, verisiin kapinoihin. Mutta ne osoittautuivat voimattomiksi vastustamaan kansaa, jota johtaa Kommunistinen puolue. Intervention, ulkomaiden imperialistien aseellinen sekaantuminen, antoi intoa kukistetuille riistäjäluokille, ja nämä lähtivät ase kädessä vastustamaan kansaa saattaen maan pitkälliseen ankaaraan sotaan. Englannin, Ranskan, USA:n, Japanin ja Saksan imperialistien syytä oli, että Neuvostomaan työtätekevät saivat kestää tavattomia kärsimyksiä ja antaa lukemattomia uhreja.

2. Intervention tappio Venäjällä osoitti kaikille ja varsinkin riippuvaisuussuhteessa oleville ja sorretuille kansoille, että maailman imperialismi voidaan lyödä ja murskata. Punaisen Armeijan voitot osoittivat Idän kansoille, että vaikka ne olisivat kuinka heikkoja ja vaikka imperialismi olisi kaikkine teknillisine välineineen ja hyvinkoulutettuine armeijoineen kuinka vahva tahansa, niin taistelu imperialismia vastaan ei ole suinkaan toivotonta ja kansojen vapautuminen on käytännössä mahdollista. Maailman mahtavimpien maiden hyökkäyksen kestäneen Neuvostotasavallan esimerkki on innostanut orjuutettuja kansoja ja voimistanut kansallista vapausliikettä kaikkialla maailmassa.

3. Ulkomaisia maahanhyökkääjiä ja heidän valkokaartilaisia valtiasehdokkaitaan vastaan käyty taistelu osoitti koko maailman työtätekeville Neuvostovallan internationaalisen luonteen. Neuvostot liittivät yhteen Venäjän kaikki kansat, kaikki kansallisuudet. Etujansa puolustaessaan Venäjän työläiset ja talonpojat puolustivat samalla kaikkien maiden työtätekevien

etuja. Taistelemalla maahanhyökkääjiä vastaan Neuvosto-Venäjän työtätekevät sitoivat imperialistien voimia, heikensivät niitä ja auttoivat siten kapitalististen maiden työläisiä saamaan menestyksiä taistelussa niiden omaa porvaristoa vastaan. Maailman proletariaatti ymmärsi, että Neuvostovalta puolustaa senkin etuja, ja siitä syystä maailman proletariaatin taistelu interventiota vastaan ei ollut ainoastaan neuvostokansan auttamista, vaan myös vallankumouksellista sotaa omia riistäjiä vastaan.

4. Intervention ja kansalaissodan kaudella ratkaistiin käytännössä kiista, onko neuvostodemokratia parempi porvarillista demokratiaa. Työtätekevät varmistuivat siitä, että missään maassa ei ole niin suurta todellista vapautta ja todellista tasa-arvoisuutta kuin Neuvostomaassa, missä on päästy kokonaan vapaaksi riistäjäluokista, tilanherroista ja porvaristosta. Venäjän tapahtumat toivat ilmi neuvostojärjestelmän todellisen kansanvaltaisuuden. Kaikissa, yksinpä demokraattisimmissakin kapitalistisissa maissa sodan mukana seurasi demokraattisten vapauksien rajoittaminen, perustuslain rikkominen tai unohtaminen, joukkoihin kohdistuneen väkivallan voimistuminen, terrori, sotilaskurin alaista pakkotyötä työläisille. Venäjän kansalaissodan seurauksena lisääntyi valtavasti joukkojen aktiivisuus, jotka nousivat taisteluun, ja uusia työtätekevien kerroksia tuli mukaan poliittiseen toimintaan. Yksistään kansalaissodan vuosina kutsuttiin koolle kolme Neuvostojen yleisvenäläistä edustajakokousta, joiden edellä pidettiin säännöllisesti lukuisia volosti-, ujesti- ja kuvernementtikokouksia. Neuvostoperustuslaki oli voimassa koko ajan. Tietysti Neuvostovalta joutui turvautumaan väkivaltaankin, ja sellaisissa tapauksissa sen toiminta oli päättäväistä ja kovakouraista niin kuin proletariaatin diktatuurin tuleekin olla, mutta väkivaltaa tehtiin vain vihollisille, intervention auttajille ja sisäisen vastavallankumouksen voimille, Koltšakin, Denikinin, Wrangelin asiamiehille ja kannattajille.

Tappio, jonka ulkomaiset imperialistit ja heidän valkokaartilaiset asiamiehensä kärsivät Venäjällä, oli kaikkien maiden työtätekeville osoituksena johdonmukaisen vallankumouksellisen taistelupuolueen johtaman kansan voittamattomuudesta.

„Koskaan ei voiteta kansaa”, V. I. Lenin sanoi, „jonka työläiset ja talonpojat ovat valtaosaltaan tiedonneet, tajunneet ja huomanneet, että he puolustavat omaa valtaansa, Neuvostovaltaa, työväenvaltaa, että he taistelevat sen asian puolesta, jonka voitto takaa heille ja heidän lapsilleen mahdollisuuden käyttää hyväkseen kaikkia siviilityksen hyvyksiä, kaikkia ihmistyön aikaansaannoksia” (Teokset, 29. osa, s. 292).

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Imperialistien aseellisen intervention ja kansalaissodan vuosina 1918—1920 Kommunistinen puolue puolusti uskollisesti työtätekevien aikaansaannoksia ja oli järjestävänä voimana käytäessä isänmaallista sotaa maahanhyökkääjiä ja venäläisiä valkokaartilaisia vastaan, jotka yrittivät kukistaa kansan vallan ja pystyttää Venäjälle jälleen porvariston diktatuurin.

Porvaristo ja tilanherrat, jotka lokakuussa 1917 oli suistettu vallasta, eivät laskeneet aseitaan eivätkä alistuneet kansan valtaan. Käyttäen tukinojanaan eserriä ja menševikkejä, anarkisteja ja nationalisteja entiset hallitsevat luokat turvautuivat kaikkiin keinoihin — alkaen sabotaasista, lahjomisesta ja tuho-työnteosta aina veriseen terroriin saakka — kukistaakseen proletariaatin diktatuurin, mutta ne eivät voineet mitään kansalle. Pyrkiessään saattamaan maassa entiselleen porvariston ja tilanherrain vallan ja omistusoikeuden vastavallankumoukselliset eivät epäröineet kutsua avukseen ulkolaisia sotavoimia, turvautua aseelliseen interventioon, synnyinmaansa paloitteluun ja sen alueiden myyntiin.

Ulkomaiden imperialistit, joita imperialismiin ketjun murtuminen Venäjällä oli pelästyttänyt, lähtivät hyökkäykseen Neuvostovaltaa vastaan, lähettivät Neuvostomaahan aseellisia voimiaan ja antoivat kaikkea apua Venäjän vastavallankumouksellisille, sillä he pelkäsivät Venäjän vallankumouksen sytyttävän vallankumouksen palon heidänkin selustassaan. Siten muodostui sisäisten ja ulkoisten vastavallankumouksellisten voimien yhteinen liittouma. Kolme vuotta maahanhyökkääjät ja valkokaartilaiset yrittivät hukuttaa Neuvostomaan verivirtoihin, tuhosivat sen teollisuuslaitoksia, kaupunkeja ja kyliä, kuristivat maata nälän saartorenkalla kykenemättä silti murtamaan kansan vastarintaa.

Puolue liitti yhteen työtätekevät ja nosti heidät isänmaalliseen sotaan ulkoisia maahanhyökkääjiä vastaan. Puolue asetti maan kaikki voimat palvelemaan sotaa. Noudattamalla oikeaa politiikkaa se sai lujitetuksi proletariaatin ja talonpoikaiston liiton, maan kaikkien kansojen liiton. Se loi mahtavan Punaisen Armeijan, jota innosti tietoisuus, että se kävi oikeutettua sotaa. Neuvostomaa oli koko ihmiskunnan silmissä rauhan, vapauden ja riippumattomuuden puolustaja.

Intervention ja kansalaissodan vaikeista oloista huolimatta puolueessa noudatettiin leniniläisiä puolue-elämän normeja. Keskuskomitean täysistunnot, neuvottelukokoukset sekä puolueen konferenssit ja edustajakokoukset kutsuttiin koolle säännöllisesti. Sodan aikana puolue piti kaksi edustajakokousta, joissa käsiteltiin sellaisia tärkeitä kysymyksiä kuin uuden ohjelman hyväksyminen, laajojen työtätekevien joukkojen vetäminen mukaan neuvostorakennustyöhön, sotalaitoksen järjes-

tely jne., tehtiin yhteenvetoja kokemuksesta, jota puolue oli saanut johtaessaan ensi kerran historiassa sosialistisen yhteiskunnan rakentamista, kokemuksesta, jolla on merkitystä koko maailman proletariaatille.

Kansa vakuuttui siitä, että Kommunistinen puolue pystyy paitsi nostamaan ja järjestämään joukot hävittämään porvariston ja tilanherrojen kansanetujen-vastaisen vallan, myös järjestämään maan puolustuksen ja tuottamaan tappion avoimessa taistelussa sisäisen ja kansainvälisen vastavallankumouksen yhtyneille voimille. Eserrät ja menševikit, anarkistit ja porvarilliset nationalistit paljastivat itsensä paitsi vastavallankumouksen auttajiksi, myös sen aktiivisiksi osanottajiksi, vastavallankumoukselliseksi puolueiksi. Sorrettujen kansojen työtätekevät vakuuttuivat siitä, että kommunistien puolueessa heillä on kansan etujen todellinen puolustaja ja proletariaatin diktatuurissa — ainoa kaikkien kansakuntien vapaan kehityksen tae. Maan kaikkien kansojen proletariaatti ja talonpoikaisto ryhmityivät Kommunistisen puolueen ympärille.

Neuvostokansan miehuullinen taistelu satoi imperialistien huomattavia voimia, heikensi niitä, mikä helpotti Lännen työtätekevien taistelua omien maidensa kapitalisteja vastaan ja vaikutti edistävästi sorrettujen kansojen imperialisminvastaiseen kansalliseen vapausliikkeeseen. Taistelu, jota työtätekevät kävivät kaikkialla maailmassa, samoin kuin kansallisen vapausliikkeen voimistuminen muodostuivat vuorostaan tuntuvaiksi avuksi Neuvostovallalle.

Neuvostomaa oli saanut mahdollisuuden rauhalliseen rinnakkainoloon kapitalististen maiden kanssa ja luonut edellytykset menestyksellistä sosialistista rakennustyötä varten.

X LUKU

PUOLUEEN TOIMINTA KANSANTALouden JÄLLEENRAKENTAMISEKSI (vuodet 1921—1925)

1. Kansainvälinen ja sisäinen tilanne kansalaissodan päättymisen jälkeen. Ammattiliittoväittely

Sen jälkeen kun maahanhyökkääjät ja valkokaartilaiset oli ajettu pois Neuvostomaan kamaralta, Kommunistisen puolueen ja neuvostokansan tuli aloittaa sosialistinen rakennustyö.

Rauhanomaiseen sosialistiseen rakennustyöhön siirtyminen tapahtui mutkallisen kansainvälisen ja sisäpoliittisen tilanteen vallitessa. Hävittyään työläisten ja talonpoikien kanssa käymänsä ottelun taistelutantereilla maailman porvaristo ei luopunut neuvostojärjestelmän hävittämisen suunnitelmistaan. Se hautoi mielessään Neuvostovallan taloudellista kuristamista.

Mutta imperialistien aikeiden toteuttamista estivät kapitalistisen maailman valtioiden ja luokkien väliset ristiriidat. Vuonna 1920 puhkesi kapitalistisissa maissa talouspula. Tehtaita ja muita tuotantolaitoksia suljettiin. Työläisiä heitettiin kadulle. Täystyöttömien ja puolittain työttömien lukumäärä kohosi 40 miljoonaan. Talouspula kärjisti Englannin ja Ranskan, Englannin ja USA:n, USA:n ja Japanin, Japanin ja Englannin välisiä ristiriitoja. Kaikki nämä imperialistiset valtakunnat pyrkivät pääsemään pulasta toisten kustannuksella, ja ennen kaikkea Neuvostomaan kustannuksella.

Myös luokkaristiriidat kärjistyivät. Kaikkialla maailmassa porvaristo alkoi hyökkäyksen riistääkseen työväenluokalta ne tulokset, jotka se oli saavuttanut vallankumouksellisen nousun aikana vuosina 1919—1920. Työläiset torjuivat porvariston hyökkäilyt. Englannissa alkoi huhtikuussa 1921 kaivostyöläisten joukkolakko protestina palkan alentamista vastaan. Samana vuonna Saksassa (Hampurissa, Mansfeldin kaivosalueella ja useissa Keski-Saksan kaupungeissa) työläiset nousivat kapinaan, jonka porvaristo kukisti sosialidemokraattien avustamana. Ankaria luokkataisteluja käytiin myös muissa Euroopan maissa.

Imperialistien asemia heikensi myös kansallinen vapausliike, joka voimistui siirtomaissa ja puolisiirtomaissa — Intiassa, Iranissa, Turkissa, Afganistanissa, Kiinassa ym.

V. I. Lenin luonnehti VSFNT:n ulkopoliittisen aseman eräänlaiseksi tasapainotilaksi, joka tosin oli kovin epävakaa, mutta joka kuitenkin soi sosialistiselle tasavallalle mahdollisuuden olla olemassa ja kehittyä, vaikka sitä ympäröivät vihamieliset kapitalistiset maat.

Neuvostomaahan suhtautumista koskevassa kysymyksessä imperialististen valtioiden hallitsevien piirien keskuudessa oli kaksi perussuuntausta. Toiset pyrkivät kehittämään omien maiden ja neuvostotasavaltojen taloudellisia suhteita, mutta enemmistö ei silti lakannut toivomasta, että Neuvostovaltion olemus muuttuu ja Venäjä, Ukraina, Kaukasia ja Keski-Aasia alistetaan siirtomaorjuuteen. Toiset olivat sitä mieltä, että on odotettava otollista hetkeä ja aloitettava uudestaan aseellinen interventio. Poliittisesta tilanteesta riippuen eri porvarimaissa voimistui milloin toinen, milloin toinen pyrkimys. Neuvostomaata uhkasi edelleenkin sotilaallisen hyökkäyksen vaara. „On muistettava”, V. I. Lenin sanoi, „että meitä uhkaa joka hetki maahanhyökkäyksen vaara” (Teokset, 33. osa, s. 122). Sen vuoksi puolueen ja Neuvostohallituksen tehtävänä on edelleenkin Punaisen Armeijan ja sen sotilaallisen mahdin lujittaminen, sanoi hän.

Neuvostomaan sisäinen tilanne oli erittäin vaikea. Neuvostotasavallan talous oli samalla tasolla kuin tsaristisen Venäjän talous XIX vuosisadan jälkipuoliskolla. Neuvostotalouden jälleenrakennus ja kehittäminen aloitettiin näin ollen perin alhaiselta tasolta. Kansantalouden olivat saattaneet rappiolle imperialistinen sota ja kansalaissota sekä ulkomaiden sotilaallinen interventio. Maahanhyökkääjät ja valkokaartilaiset olivat saattaneet rappiotilaan rautatielaitoksen, täyttäneet vedellä suurimman osan Donetsin hiili- ja malmikaivoksista, tehneet suurta tuhoa Bakun öljyalueella, hävittäneet paljon tehtaita ja muita tuotantolaitoksia. Suurteollisuuden tuotos supistui vuonna 1920 sodanedelliseen aikaan verrattuna miltei yhteen seitsemäsosaan. Erikoisen vaikeassa tilassa oli metallurginen teollisuus. Vuonna 1920 tuotettiin harkkorautaa vain 116 tuhatta tonnia, mikä oli noin 3 prosenttia sodanedellisestä tuotannosta. Kivihiiltä louhittiin kolme kertaa vähemmän kuin ennen sotaa, öljyä tuotettiin miltei kaksi ja puoli kertaa vähemmän, pumpulikankaiden tuotanto supistui yhteen kahdeskymmenesosaan. Suurin osa tuotantolaitoksista seisoj poltto- ja raaka-aineiden puutteessa. Jokaista maan asukasta kohti tuotettiin vajaa kilogramma harkkorautaa ja alle metrin pumpulikangasta. Väestö kärsi huutavaa välttämättömien teollisuustavaroiden puutetta.

Myös maatalous oli pahasti rappiolla. Vuonna 1920 sen tuotos teki 65 prosenttia tsaristisen Venäjän maatalouden

tuotosta. Ei riittänyt viljaa eikä muita aivan välttämättömiä elintarvikkeita. Teollisuuskeskusten työläiset näkivät nälkää. Pelastuakseen nälkäkuolemalta monet muuttivat maaseudulle. Vuonna 1920 teollisuustyöläisiä oli miltei kaksi kertaa vähemmän kuin vuonna 1913. Työväenluokka hajaantui, osa siitä irtaantui luokastaan. Kaikki tuo heikensi proletariaatin diktatuurin yhteiskunnallista perustaa ja vaaransi Neuvostovallan olemassaoloa, sillä sellaisessa pikkuporvarillisessa maassa, jossa proletariaatti muodostaa ohuen kerroksen, valtion hallinta on erittäin vaikeaa. Mitä syvällisimmän taloudellisen rappiotilan oloissa pikkuporvarillisen valtoimen voiman aiheuttama vaara oli erikoisen suuri. Pikkuporvarillinen valtoin voima, V. I. Lenin sanoi, on kauheampi kuin kaikki Denikinit, Koltšakit ja Judenitšit yhteensä. Sellaiset riistäjäluokat kuin tilanherrat ja suurporvaristo oli hävitetty. Noin kaksi miljoonaa tilanherraa ja kapitalistia, perheenjäsenet mukaanluettuina, oli paennut ulkomaille. Monet heistä olivat ryhtyneet imperialistien asiamiehiksi. Vihamieliset ainekset, jotka eivät voineet karata Neuvostomaan rajojen ulkopuolelle, tekivät kaikkensa yllyttääkseen talonpoikia työläisiä vastaan, rikkoakseen näiden keskinäisen liiton ja kukistaakseen proletariaatin diktatuurin. Sitä paitsi maassa oli vielä riistäjäluokka — kulakisto. Joskin sitä oli heikennetty huomattavasti kansalaissodan aikana, niin siitä huolimatta kulakit olivat suurena vaarana Neuvostovallalle.

Vuoden 1921 alussa syntyi taloudellisten vaikeuksien lisäksi myös vakavia poliittista laatua olevia vaikeuksia. Talonpojat osoittivat olevansa tyytymättömiä elintarvikkeiden luovutusvelvollisuuteen, joka ei voinut kannustaa heitä kehittämään taloutaan. Kansalaissodan ja intervention vuosina syntynyt työväenluokan ja talonpoikaiston liiton sotilaallispoliittinen muoto osoittautui riittämättömäksi rauhan oloissa. Talonpoikia, näitä pieniä tavarantuottajia, ei tyydyttänyt elintarvikkeiden luovutusvelvollisuusjärjestelmä. He tahtoivat määrätä vapaasti työnsä tuotteista, myydä niitä markkinoilla ja ostaa teollisuustavaroita. Talonpoikain tyytymättömyyttä käyttivät hyväkseen vastavallankumouksellisten puolueiden rippeet — kadetit, eserrät, menševikit, anarkistit ja porvarilliset nationalistit. Käyttäen hyväkseen vaikeuksia, joita syntyi maan siirtyessä sotatilasta rauhanomaiseen rakennustyöhön, he aloittivat kuumeisen toiminnan Neuvostovaltaa vastaan. Tambovin kuvernementin, Ukrainan, Donin ja Siperian useilla paikkakunnilla heidän onnistui nostattaa talonpojat kapinaan.

Maaliskuun alussa 1921 alkoi Kronstadtin kapina. Kronstadtin varuskunnan kokoonpano oli muuttunut suuresti kansalaissodan vuosina. Vanhojen merisotilaiden parhaimmisto oli lähtenyt rintamalle puolustamaan Neuvostovaltaa. Heidän tilalle oli laivastoon tullut maaseudulta täydennysjoukkoja, jotka olivat poliittisesti kehittymättömiä ja joiden mielialoissa kuvastui

talonpoikain tyytymättömyys elintarvikkeiden luovutusvelvollisuuteen. Käyttäen hyväkseen Kronstadtin bolševistisen järjestön heikkenemistä eserrät, menševikit, anarkistit ja valkokaartilaiset ryhtyivät harjoittamaan kiihvasta agitaatiota elintarvikkeiden luovutusvelvollisuutta vastaan.

Kansalaissodassa hajalle lyöty vastavallankumouksellinen porvaristo ei rohjennut taistella avoimesti Neuvostovaltaa vastaan, ja se muutti taistelutaktiikkaansa. Kronstadtin kapinan johtopukarit esittivät tunnuksen „Valta Neuvostoille eikä puolueille!”, jonka tarkoituksena oli harhaannuttaa joukkoja. Tämän tunnuksen avulla vastavallankumoukselliset yrittivät saada joukot likvidoimaan vallankumouksen, kukistamaan neuvostojärjestelmän. Tämän tarkoituksena puki sanoiksi peitetystä muodossa entinen kadettipuolueen johtaja emigrantti Miljukov esittämällä tunnuksen „Neuvostot ilman kommunisteja!” Vastavallankumoukselliset halusivat syrjäyttää kommunistit Neuvostojen johdosta, pystyttää porvariston diktatuurin ja saattaa Venäjällä jälleen voimaan kapitalistisen järjestyksen.

Maailman porvaristo nimitti lehdistössään Kronstadtin kapinaa „kansanvallankoumuksiksi” naamioiden siten kansanvastaisia hankkeitaan ja tekojaan. Se lähetti Kronstadtin asiamiehiiän, joiden tehtävänä oli muuttaa linnoitus yleisvenäläiseksi kapinakeskukseksi. Porvaristo piti Kronstadtia linnoituksena, jota Neuvostovallan Asevoimat eivät voi valloittaa.

Mutta Punaisen Armeijan soturit eivät tunteneet valloittamattomia linnoituksia. Urhoollisia neuvostosotureita ei pysäyttänyt mikään — ei linnakkeiden kiivas rumputuli eikä sotilaiden tuhoutuminen heikon jään yli mentäessä. Esimerkillistä urhoollisuutta ja sankaruutta osoittivat VKP(b):n X edustajakokouksen edustajat, jotka K. J. Vorosilovin johdolla osallistuivat kapinan tukahduttamiseen. Maaliskuun 18. pñä 1921 linnoitus valloitettiin rynnäköllä. Kronstadtin kapina oli kukistettu.

Kronstadtin, Siperian ynnä muiden paikkakuntien tapahtumat osoittivat selvästi, että maassa vallitsi poliittinen kriisi. V. I. Lenin luonnehti tätä kriisiä seuraavasti: „...meillä Neuvosto-Venäjällä on alkanut suuri — luullakseni suurin — sisäpoliittinen kriisi, joka on saanut aikaan tyytymättömyyttä, ei ainoastaan talonpoikaiston huomattavan osan, vaan myös työläisten keskuudessa” (Teokset, 33. osa, s. 383).

Osa työläisistä, varsinkin maaseutuun yhteydessä olleet työläiset, antoi pikkuporvarillisen valtoimen voiman vaikuttaa itseensä. Nälänhädän seurauksena nämä työläiset alkoivat olla tyytymättömiä Neuvostovallan talouspolitiikkaan. Eräissä tuotantolaitoksissa asiat menivät niin pitkälle, että järjestettiin lakkoja. V. I. Lenin käsitti täydellisesti maassa muodostuneen tilanteen vaarallisuuden, ja hän alkoi hahmotella niitä teitä, joita tuli seurata siirryttäessä kansalaissodan kaudelle sopivasta

politiikasta uuteen politiikkaan, jota noudattaen voitiin tehdä rauhanomaista sosialistista rakennustyötä.

Maassa vallinnut poliittinen kriisi kuvastui myös puolueessa. Vaikea tilanne, johon tasavalta oli joutunut vuoden 1920 lopulla, synnytti epävakaiden puolueenjäsenten keskuudessa horjuntaa, jota havaittiin johtavienkin työntekijöiden eräällä osalla. Horjunta ilmeni ennen kaikkea kysymyksessä ammattiliittojen tehtävästä sosialistisen yhteiskunnan rakentamisessa.

Puolueen oli innostettava ammattiliittojen avulla työläiset sankarilliseen työhön. Mutta kansalaissodan vuosina ammattiliitot olivat heikentyneet huomattavasti. Puolueen piti lujittaa ammattiliittoja, kohottaa niiden osuutta ja arvovaltaa. Ammattiliittojen toiminta oli järjestettävä uudella tavalla rauhanoloja vastaavasti.

Marraskuussa 1920 pidetyssä V Yleisvenäläisessä ammattiliittokonferenssissa puolue asetti kysymyksen ammattiliitoissa vallinneista sotilaallisista työtavoista luopumisesta ja siirtymisestä laajaan demokratismiin, mikä edellytti johtavien elinten valintaa kooptoinnin ja ylhäältä käsin nimittämisen asemesta, ammattiyhdistysten jäsenten yleisten kokosten säännöllistä pitämistä — sodan aikana näitä kokouksia ei oltu pidetty juuri lainkaan, valinnallisten elinten tilivelvollisuutta. Trotski asettui vastustamaan työväen demokratian laajentamista ammattiliitoissa. Hänen linjanaan oli se, että ammattiliitoissa on juurrutettava samoja komentelun ja hallinnollisen määräilyn menetelmiä, joita hän oli käyttänyt rautatie- ja vesiliikennetyöläisten ammattiliitossa tämän liiton Keskuskomitean johdossa ollessaan. Hän piti ainoana ammattiliittojen toiminnan vilkastuttamisen keinona liittojen kaikkien johtavien työntekijäin „ravistelemista” hallinnollisessa järjestyksessä.

Ammattiliittokysymyksessä olivat itse asiassa kyseessä työtätekeviin joukkoihin suhtautumisen menetelmät, keinot, joiden avulla nuo joukot saadaan osallistumaan sosialistiseen rakennustyöhön, ja joukkojen johtamisen menetelmät. V. I. Lenin sanoi, että erimielisyydet Trotskin kanssa ammattiliittokysymyksessä ovat „todellisuudessa erimielisyyttä” siitä, „miten on *suhtaannuttava* joukkoihin, valloitettava joukot ja *pidettävä yllä yhteyttä* joukkoihin. Kysymys on vain siitä” (Teokset, 32. osa, s. 5).

Ammattiliittokysymystä käsiteltiin puolueen Keskuskomiteassa. KK:n jäsenistä muodostettiin 5-henkinen valiokunta. Siihen valittiin myös Trotski. Keskuskomitea päätti olla esittämättä laajalti käsiteltäväksi niitä erimielisyyksiä, joita Keskuskomiteassa oli havaittavissa ammattiliittokysymyksessä.

Trotski kuitenkin rikkoi puoluekuria ja saattoi yleiseen tietoon Keskuskomiteassa ilmenneet erimielisyydet ilmoittaen samalla omissa ja eräiden aatekumppaniensa nimissä, etteivät he hyväksy KK:n linjaa. Hän ilmoitti, että puolueen edessäolevan

X edustajakokouksen on tehtävä valinta kahden perusohjelman — Leninin ja Trotskin toimintaohjelman — välillä, ja antoi puolueelle haasteen vaatien valitsemaan X edustajakokouksen edustajat toimintaohjelmien perusteella.

Trotskin esiintymiset olivat puoluevastaisen ryhmäkuntaistelun alkua.

Keskuskomitean tammikuun täysistunto (v. 1921) tuomitsi sen, että Trotski oli puhunut julkisesti KK:n erimielisyyksistä. Joskin täysistunto piti väittelyä vahingollisena, niin riisuakseen Trotskin aseista se kuitenkin päätti aloittaa väittelyn ja katsoi mahdolliseksi suorittaa VKP(b):n X edustajakokouksen edustajain vaalit toimintaohjelmien perusteella. Keskuskomitea oli varma siitä, että kaikki tuo auttaa paljastamaan Trotskin ja muut oportunistit.

Näin siis Trotski pakotti puolueen aloittamaan väittelyn maalle erittäin vaikeana ajankohtana ja kääntämään huomionsa pois taloudellisten tehtävien ratkaisusta.

Väittelyn aikana ilmaantui muitakin oppositioryhmien toimintaohjelmia, sellaisia kuin Sljapnikovin johtaman „työläisopposition”, Saponovin johtaman „demokraattisen sentralismin” ja Buharinin johtaman „puskuri”-ryhmän ohjelmat.

Se, että puolueessa oli erilaisia ryhmiä ja toimintaohjelmia, oli selitettävissä sillä, että pikkuporvarilliset valtoimet voimat olivat vaikuttaneet epävakaasiin puolueen jäseniin. Vuoden 1920 lopulla puolueessa oli yli puoli miljoonaa jäsentä. Puolueen yhteiskunnallinen kokoomus oli kirjava: työläisiä oli vähemmän kuin puolet, talonpoikia noin neljäsosa ja loput olivat toimihenkilöitä ja kotiteollisuudenharjoittajia. Monet puolueen jäsenet eivät olleet vielä bolševistisesti karaistuneita. Sitä paitsi puolueeseen oli tullut eräitä entisiä menševikkejä, eserriä, bundilaisia ja borotbalaisia*, jotka olivat ilmoittaneet asettuvansa bolševismin kannalle. He olivat muita alttiimpia pikkuporvarilliselle horjunnalle. Kun maan eri puolilla puhkesi vastavallankumouksellisia kapinoita, nämä epävakaat puolueen jäsenet joutuivat pakokauhun valtaan. Trotski esimerkiksi sanoi Kronstadtin kapinan puhjettua, että Neuvostovallan loppu on koitanut, että se „ei enää käkeä kukuta”.

Jokainen oppositioryhmä esitti omat vaatimuksensa ammattiliittoja, niiden tehtäviä ja toimintaa koskevassa kysymyksessä.

Trotskilaisten tunnuksena oli ammattiliittojen viipymätön valtiollistaminen. He vaativat ammattiliittojen muuttamista valtiokoneiston lisäkkeeksi, ammattiliittojen yhdistämistä valtion ja tuotannon johtamistehtävien luovuttamista valtioelimiksi katsotuille ammattiliitoille. Se juuri olikin ammattiliittojen

* *Borotbalaiset* — ukrainalaisia vasemmistoeserriä, jotka muodostivat toukokuussa 1918 oman puolueensa. He nimittivät itseään borotbalaisiksi puolueensa pää-äänenkannattajan „Borotba” („Taistelu”) lehden mukaan. *Suom.*

valtiollistamista. Trotskilaisten toimintaohjelma edellytti, että ammattiliitoilta otetaan pois sellaiset tehtävät kuin työväenjoukkojen aineellisten, elin- ja kulttuurietujen puolustaminen, joukkojen kasvattaminen sosialismin hengessä. Niistä huolehtiminen on Neuvostovallan elinten tehtäviä, Trotski sanoi. Vakuuttamismenetelmän asemesta Trotski ehdotti sovellettavaksi pakotuksen, pelkän komentamisen menetelmää. Hän vaati työläisten työn sotilaallistamista, sotilaallisten menettelytapojen ulottamista ammattiliittoihin ja tuotantoon.

Trotskin toimintaohjelman toteuttaminen olisi tosiasiallisesti johtanut ammattiliittojen likvidoimiseen ja proletariaatin diktaatturin horjuttamiseen.

„Työläisoppositio”-ryhmä vaati kansantalouden johdon luovuttamista ammattiliitoille — „tuottajien yleisvenäläiselle edustajakokoukselle”. Se tahtoi siirtää Korkeimman Kansantalousneuvoston koneiston tehtävät osa osalta vastaaville ammattiliitoille ja asetti vastakkain toisaalta ammattiliitot ja toisaalta Neuvostovaltion ja puolueen. Kun trotskilaiset vaativat ammattiliittojen valtiollistamista, niin „työläisoppositio” teki päinvastoin — se ehdotti valtion „ammattiliitollistamista”, ts. valtion alistamista ammattiliitoille, valtion hävittämistä. Se merkitsi, että kiellettiin proletaarisen valtion johtava osuus kansantaloudessa. „Työläisoppositio” katsomukset olivat itse asiassa anarko-syndikalistisia, sillä nimenomaan anarko-syndikalismi päinvastoin kuin marxilaisuus kieltää proletaarisen valtion ehdottoman tarpeellisuuden kapitalismista kommunismiin siirryttäessä. Anarko-syndikalistit eivät tunnusta, että työväenluokalla pitää olla puolue ja että tälle kuuluu johtava osuus taistelussa sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseksi. He pitävät ammattiliittoja proletariaatin ainoina järjestöinä, jotka kykenevät muka ottamaan vallan käsiinsä ja johtamaan tuotantoa ilman puoluetta ja valtiota. Samat ajatukset olivat „työläisoppositio” ammattiliitto-ohjelmankin perustana.

„Demokraattisen sentralismin” ryhmä vaati, että Korkeimman Kansantalousneuvoston puhemiehistö asetettaisiin ammattiliittojen toimesta, että puolueessa olisi ryhmien ja ryhmäkuntien muodostamisyhteisö, että johtaviin puolue- ja neuvostoelimiin valittaisiin ryhmien ja ryhmäkuntien esittämiä vastuunalaisia työntekijöitä. Mainitun ryhmän jäsenet vastustivat yhden henkilön johtovaltaa ja lujaa kuria tuotantolaitoksissa sekä johdon sentralisointia. He huusivat, että virkavalta tuhoaa ammattiliitot. V. I. Lenin nimitti tätä ryhmää „kaikkein äänekkäimpien kirkujen” ryhmäksi ja sen toimintaohjelmaa eserräläis-menshevistiseksi.

Buharinin ryhmä esiintyi väittelyssä niin sanotulla „puskuri”-ohjelmalla. „Puskuri”-ohjelmaksi sitä nimitettiin siksi, että Buharin pyrki sovittamaan keskenään trotskilaisuuden ja leninismen, yritti olla puskurina kahden toimintaohjelman:

leniniläisen, puolueen toimintaohjelman ja trotskilaisen, puoluevastaisen ryhmän toimintaohjelman törmätessä vastakkain. Ohjelmaansa kyhätessään Buharin otti eräitä määritelmiä V. I. Leniniltä ja eräitä Trotskilta. Buharinilaiset vaativat, että ammattiliittojen tuli esittää ehdokkaansa talouden hallintokoneistoon ja johtavien neuvostoelinten tuli ehdottomasti hyväksyä nämä ehdokkaat. V. I. Lenin luonnehti tämän suunnan syndikalistiseksi poikkeamaksi. Buharinin toimintaohjelmaa hän nimitti „*aatteellisen* rappion huipuksi”. Buharinin „puskuri”-ohjelma oli varsinaisesti trotskilaisuuden puolustamista. Sen vuoksi ei ollut sattuma, että Buharin luopui siitä pian ja asettui Trotskin toimintaohjelman kannalle.

V. I. Leninin, J. E. Rudzutakin, J. V. Stalinin ynnä muiden puolueen Keskuskomitean jäsenten allekirjoittamassa toimintaohjelmassa („kymmenen toimintaohjelma”) ammattiliittoja pidettiin puolueen ja joukkojen välisenä voimansiirtohihnana, kommunismin kouluna.

V. I. Lenin osoitti, että ammattiliitoilla, jotka ovat hallitsevan luokan suurin joukkorajestö, on erittäin tärkeä merkitys proletariaatin diktatuurin toteuttamisessa. „Se ei ole kuitenkaan valtiojärjestö”, kirjoitti V. I. Lenin ammattiliitoista, „se ei ole pakotusjärjestö, vaan kasvatuserjestö, järjestö, jonka tehtävänä on saada mukaan ja kouluttaa, se on koulu, hallinnon koulu, taloudenhoidon koulu, kommunismin koulu” (Teokset, 32. osa, s. 2).

Ammattiliittojen kautta Kommunistinen puolue pitää yllä yhteyttä joukkoihin. Puolue johtaa puolueeseen kuulumattomia työläisjoukkoja valistamalla, kouluttamalla, opettamalla ja kasvattamalla „ensin työläisiä ja sitten myös talonpoikia” (sama, s. 29). Ammattiliittojen välityksellä suorittamansa kasvatustyön tarkoituksena puolue asettaa sen, että jokainen liiton jäsen käsittäisi välttämättömäksi kohottaa työnsä tuottavuutta, että saataisiin kohotetuksi koko neuvostokansan työn tuottavuutta. Määritellessään ammattiliittojen tehtäviä V. I. Lenin osoitti:

„Valtiovallan vallattuaan proletariaatin tärkeimpänä perustavoitteena on tuotteiden määrän lisääminen, yhteiskunnan tuotantovoimien suunnaton lisääminen” (Teokset, 33. osa, s. 163).

Ammattiliittojen perustehtävinä sosialistisen talouden luomisessa V. I. Lenin piti niiden osallistumista Neuvostovaltion suunnittelu- ja talouselinten työhön, taistelua työn tuottavuuden kohottamisen ja työkurin lujittamisen puolesta, tuotannon johtajien valmentamista ja nostamista työläisten ja yleensä työtätekevien joukkojen keskuudesta. Ammattiliittojen toiminta-alaan kuuluu työväen demokratian suuri laajentaminen, taistelu virkavaltaisuutta ja hallinnollista määräilyä vastaan, jäseniensä kasvattaminen, näiden luovan aktiivisuuden kehittäminen.

Ammattiliitot huolehtivat työläisten aineellisten ja henkisten intressien tyydyttämisestä, ne ovat se lähde, josta valtio- ja talouselimet saavat työntekijöitä. Ammattiliittojen toiminnan perustana on vakuuttamismenetelmä, kun taas pakotuksella on toisarvoinen merkitys.

Kärkevässä ja erittäin laajaksi muodostuneessa ammattiliittoväittelyssä voitti leniniläinen katsantokanta. Oppositio-ryhmien toimintaohjelmat saivat äänten enemmistön vain muutamissa puoluejärjestöissä.

V. I. Lenin osoitti, että sellaisessa tilanteessa, jolloin oli olemassa tavattoman suuria vaikeuksia ja pikkuporvarilliset valtoimet voimat kasvoivat ja maa oli kapitalistivaltojen ympäröimä, väittely oli kerrassaan sallimatonta ylellisyyttä. Vallankumouksen viholliset panivat toiveensa bolševikkipuolueen sisäiseen taisteluun, tämän puolueen hajaannukseen, toivoen sen johtavan Neuvostovallan tuhoutumiseen.

Maan hallinta, varsinkin sellaisen maan hallinta, joka on pääpiirteittäin pikkuporvarillinen, ja miljoonaisten joukkojen johtaminen sosialistisessa rakennustyössä on mahdollista vain sillä välttämättömällä ja ratkaisevalla ehdolla, että *puolue on yhtenäinen, voimakas ja eheä, että se on aatteellisesti horjumaton, että sen riveissä vallitsee rautainen kuri ja ettei se siedä opportunistisia horjahteluja eikä ryhmäkuntia*. Sen takia oli hävitettävä hinnalla millä hyvänsä puolueessa olleet ryhmäkunnat ja ryhmittymät. Ilman sitä ei voitu selviytyä sisäpoliittisesta kriisistä, torjua menestyksellisesti imperialistien uusia hyökkäyksiä eikä löytää oikeaa sosialismin rakentamisen tietä.

Kaikki nämä kysymykset ratkaisi puolueen X edustajakokous.

2. Puolueen X edustajakokous. Siirtyminen uuteen talouspolitiikkaan

Puolueen X edustajakokous pidettiin maaliskuun 8.—16. p:nä 1921. Siinä oli edustettuna yli 700 tuhatta puolueen jäsentä. Edustajakokouksen työjärjestyksessä oli Keskuskomitean toimintaselostus, puolueen yhtenäisyyttä koskeva kysymys, ammattiliitto- ja kansallisuuskysymys, kysymys luovutusvelvollisuuden korvaamisesta elintarvikeverolla ym.

V. I. Lenin esitti Keskuskomitean poliittisen toimintaselostuksen sekä teki alustukset luovutusvelvollisuuden lakkauttamisesta ja luontoisveron voimaansaattamisesta, puolueen yhtenäisyydestä ja anarko-syndikalistisesta poikkeamasta.

Edustajakokous käsitteli sotakommunismista uuteen talouspolitiikkaan (nep) siirtymistä koskevan kysymyksen, joka kytkeytyy välittömästi kysymykseen kahden perusluokan — työväenluokan ja talonpoikaiston — keskinäisistä suhteista. Kysymys oli siitä, että työväenluokan piti rakentaa sosialistinen

yhteiskunta *ehdottomasti yhdessä työtätekevän talonpoikaiston kanssa*, joka muodosti maan väestön valtaenemmistön. Kun tilanherrat ja kapitalistit voitiin pakkoluovuttaa ja ajaa pois, niin pientuottajia, joita työtätekevät talonpojat olivat, „*ei voida ajaa pois*, heitä ei voida nujertaa, *täytyy oppia elämään sovussa* heidän kanssaan, heitä voidaan (ja pitää) muokata, uudestikasvattaa vain hyvin pitkällisen, aikaa vaativan ja varovaisen organisatorisen työn avulla” (Teokset, 31. osa, s. 27). Näin opetti V. I. Lenin. Työtätekevää talonpoikaistoa oli ensin autettava panemaan taloutensa kuntoon ja sitten asteittaisesti siirtymään pirstoutuneesta pienestä yksityistaloudesta yhteiskunnallistettuun ja koneistettuun suurmaatalouteen, joka voi antaa tuotteita yllin kyllin. Se on sosialistisen rakennustyön vaikeimpia tehtäviä. Venäjällä se oli erittäin vaikea sen vuoksi, että maa oli takapajuinen ja rappiotilassa. Mutta se oli ratkaistava hinnalla millä hyvänsä, sillä muutoin ei olisi voitu rakentaa sosialismia. Tätä tehtävää ratkaistaessa otettiin huomioon, missä muodoissa teollisuuden ja maatalouden välinen yhteys oli ilmennyt aikaisemmin.

Maaseudun ja kaupungin välisen taloudellisen yhteyden ilmentymänä oli vuosisatojen kuluessa ollut maataloustuotteiden vaihto teollisuustavaroihin. Vaihto oli tapahtunut markkinoilla rahan välityksellä, oston ja myynnin kautta. Kapitalismista sosialismiin siirtymisen kaudella, kun maassa oli monta talousmuotoa, valtion teollisuuden ja talonpoikain pien-tavaratalouden välinen kauppayhteys oli kiertämätön, objektiivisesti välttämätön. Se oli ainoa oikea kaupungin ja maaseudun välisen taloudellisen yhteyden muoto. Neuvostovalta alkoi soveltaa sitä heti lokakuun kumouksen jälkeen. Mutta kansalaissota teki lopun tämän muotoisesta yhteydestä. Oston ja myynnin sijasta jouduttiin ottamaan käytäntöön elintarvikkeiden luovutusvelvollisuus.

V. I. Lenin opetti, että *proletariaatin diktatuurin tärkeimpänä periaatteena on työväenluokan ja talonpoikaiston liitto*. Elintarvikkeiden luovutusvelvollisuuden aiheuttama talonpoikain tyytymättömyys rauhan oloissa uhkasi johtaa liiton murtumiseen. Tuon vaaran välttämiseksi oli harjoitettava politiikkaa, joka olisi edistänyt maatalouden ja maan tuotantovoimien kehitystä. Laajan sosialistisen rakennustyön aloittamista varten oli ennen kaikkea kunnostettava kansantalous. Piti aloittaa maataloudesta, joka äärimmäiseen rappiotilaan joutuneena ei voinut tyydyttää teollisuuskeskusten vilja- ja raaka-ainetarvetta, mitä ilman taas ei voitu kunnostaa ja kehittää teollisuutta, varsinkin raskasta teollisuutta, joka on sosialistisen talouden perusta. Näin ollen maatalouden kuntoonsaattaminen ja kehittäminen oli tuolla kaudella se perustehtävä, jonka ratkaisemisesta riippui kaikkien muiden sosialistisen rakennustyön tehtävien ratkaiseminen.

Työväenluokan ja talonpoikaiston keskinäisiä suhteita koskevaa kysymystä käsiteltiin Keskuskomitean poliittisessa toimintaselostuksessa sekä alustuksessa elintarvikkeiden luovutusvelvollisuuden korvaamisesta luontoisverolla. Niissä V. I. Lenin tähdensi, että monimiljoonasta talonpoikaistoa ei voida saada osallistumaan sosialismin rakentamiseen millään muulla keinolla kuin *uuden talouspolitiikan* avulla, joka edellyttää elintarvikeveron käyttöönottoa.

„...uuden talouspolitiikan olemuksena”, V. I. Lenin sanoi myöhemmin, „on proletariaatin ja talonpoikaiston liitto, sen olemuksena on proletaarisen etujoukon ja laajojen talonpoikaisjoukkojen liittoyhteys” (Teokset, 33. osa, s. 145).

Liittoyhteys saattoi uudessa tilanteessa rakentua taloudellisesti perustalle. V. I. Lenin osoitti, että proletaarisen valtion ei pidä ottaa talonpojilta elintarvikeverona kaikkia elintarvikeyljäämiä, vaan ainoastaan osa niistä. Loput on jätettävä talonpojan käyttövaltaan vapaasti markkinoilla myytäväksi. Kaiken sen on kannustettava pienviljelijää hoitamaan paremmin taloutaan. Kun talonpoika on henkilökohtaisesti kiinnostettu aineellista toimentuloa kohentavien mahdollisimman suurten yljäämien saamisesta, niin tuo kiinnostus sysää talonpoikaa kehittämään talouttaan, mikä johtaa maatalouden nopeaan nousuun koko maassa. Tähän nousuun perustuen voidaan panna kuntoon valtion teollisuus ja kehittää sitä edelleen, lujittaa sosialismin asemia maan talouselämässä, luoda pohja maatalouden muuttamiselle sosialistiseksi.

Mutta elintarvikeveron voimaansaattaminen antoi alun vapaalle kaupalle. Vapaa kauppa taas merkitsi tiettyä kapitalismin elpymistä, kulakiston kasvua, pienten yksityisliikkeiden avaamista, yksityiskaupan sallimista. Kauppavapaus — se on sosialismin ja kapitalismin välistä taistelua elämästä ja kuolemasta.

Eikö vapaan kaupan salliminen vaarantanut Neuvostovaltaa, sosialismin tulevaisuutta? Tietyissä määrin se vaaransi. Tämä vaara ei kuitenkaan ollut pelottava, sillä valtion hallussa olivat kansantalouden avainasemat: teollisuus, pankit, rautatie- ja vesiliikennelaitos, ulkomaankauppa, maat. Kulakiston kasvua rajoitettiin ylhäältä käsin, valtion toimenpiteillä. Nepin kaudella elpyvä yksityispääoma saatettiin valtion valvontaan ja sen sallittiin kehittyä vain tietyissä puitteissa. V. I. Lenin kehotti ohjaamaan yksityispääoman valtiokapitalismin uomaan.

Eräänä valtiokapitalismin mahdollisena muotona V. I. Lenin piti toimilupien (vuokrausoikeuden) myöntämistä erinäisten tuotantolaitosten käyttöön ulkomaisille kapitalisteille teollisuustuotteiden saamiseksi. Täten kävi mahdolliseksi kunnostaa nopeammin Neuvostomaan suurteollisuus ja ensi sijassa raskas

teollisuus. Neuvostovaltion valvonnan alaisina toimivat valtiokapitalistiset tuotantolaitokset auttavat sosialismin rakentamista. Sen vuoksi ei tarvitse pelätä kapitalismin tiettyä elpymistä.

VKP(b):n X edustajakokouksen edustajat hyväksyivät yksimielisesti V. I. Leninin alustuksen elintarvikkeiden luovutusvelvollisuuden korvaamisesta luontoisverolla. Edustajakokous kehotti hallitusta lakkauttamaan viipymättä elintarvikkeiden luovutusvelvollisuuden ja säätämään elintarvikeveron. Samalla edustajakokous oli sillä kannalla, että elintarvikeveron tulee olla huomattavasti pienempi kuin oli luovutusvelvollisuuden aikainen vero.

Edustajakokous antoi ohjeen talonpoikaisköyhälistön vapauttamisesta osittain ja poikkeustapauksissa kokonaankin luontoisverosta, huojennusten myöntämisestä yritteliäille isännille ja tuoteylijäämien myynnin sallimisesta paikallisen talousvaihdon puitteissa.*

Uusi talouspolitiikka turvasi työväenluokan ja talonpoikaiston lujan taloudellisen ja poliittisen liiton sosialismin rakentamisessa.

Neuvostovaltion uusi talouspolitiikka oli ainoa oikeaa politiikkaa kapitalismista sosialismiin siirryttäessä. Sen tarkoituksena oli proletariaatin ja talonpoikaiston liiton vakauttaminen, proletariaatin diktatuurin lujittaminen, maan tuotantovoimien kehittäminen sosialistiseen suuntaan; sen tarkoituksena oli kapitalismin salliminen tietyissä puitteissa, samalla kun kansantalouden avainasemat säilytettiin proletaarisen valtion hallussa; sen tarkoituksena oli sosialististen ainesten taistelu kapitalistisia aineksia vastaan, sosialististen ainesten voitto, riistäjäluokkien hävittäminen ja sosialismin rakentaminen Neuvostoliitossa.

Alkuaikoina uusi talouspolitiikka merkitsi sotakommunismiin verrattuna perääntymistä tiettyyn rajaan saakka. On olemassa kahdenlaista perääntymistä. Puolueet tai armeijat perääntyvät kärsittyään tappion. Mutta tavataan sellaistaikin, että puolueet tai armeijat perääntyvät, vaikka ne eivät olekaan kärsineet tappiota. Voitokkaasti edetessään ne irtautuvat selustassa olevasta tukikohdastaan, mikä voi johtaa hyökkäyksen epäonnistumiseen. Silloin puolueet tai armeijat perääntyvät lähemmäksi selustansa saadakseen lujemman yhteyden siihen; ne noudattavat tietyn ajan kuluessa perääntymistaktiikkaa siirtyäkseen sitten uuteen hyökkäykseen, joka johtaa täydelliseen voittoon. Puolue perääntyikin juuri tällä tavalla ottaessaan käytäntöön uuden talouspolitiikan.

V. I. Lenin sanoi, että edetessämme sosialismia kohti me kiiruhdimme kansalaissodan vuosina liian kauaksi eteenpäin ja meitä uhkasi vaara irtautua selustasta, ts. talonpoikaistosta. V. I. Lenin vertasi kansalaissodan aikaisia sosialistisen rakennustyön menetelmiä linnoitusta vastaan tehtyyn rynnäkköön.

Sotakommunismin aikana, hän sanoi, me yritimme murskata kapitalismin kaupungissa ja maaseudulla rynnäköimällä, ts. „siirtyä tuotannossa ja jaossa sosialistisille perustoille... mitä lyhintä, nopeinta ja välittömintä” tietä (Teokset, 33. osa, s. 69). Mutta kokemus osoitti, että tällaisen siirtymisen onnistuminen vaatii kapitalismin linnakkeen pitkäaikaista piiritystä. „...ei äkkiryökköä”, V. I. Lenin sanoi, „vaan erittäin vaikeaa, raskasta ja epämieluisaa pitkäaikaista piiritystä...” (sama, s. 70).

Sen vuoksi oli peräännyttävä tilapäisesti lähemmäksi selustaa, ryhmitettävä voimat uudelleen ja aloitettava kaikkien työtekevien uusi ja ratkaiseva hyökkäys kapitalismia vastaan. Kun tehdään näin, ts. kun säilytetään yhteys talonpoikaistoon, neuvostokansa tulee etenemään sosialismia kohti niin nopeaa vauhtia, V. I. Lenin sanoi, että me emme voi nyt edes haaveilla sellaisesta.

Uuteen talouspolitiikkaan siirtyminen oli *yrkkä käänne* pois sotakommunismin politiikasta. Kommunistien oli orientoituttava nopeasti uudessa tilanteessa, muutettava toimintamenetelmiään uutta talouspolitiikkaa vastaavasti, opittava hoitamaan taloutta uusin menetelmin ja käymään kauppaa sivistyneesti. Se tuotti heille erittäin suuria vaikeuksia, sillä maanalaisen toiminnan vuosina ja vankiloissa kukaan ei ollut opettanut heitä johtamaan kansantaloutta eikä käymään kauppaa, heillä ei ollut omakohtaista kokemusta tällä alalla eivätkä he voineet ottaa mistään oppiakaan, koska ihmiskunnan historiassa jouduttiin nyt ensi kerran rakentamaan sosialismia. V. I. Lenin varoitti, että sosialismin rakentaminen on tavattoman vaikea tehtävä. Mutta V. I. Leninin kasvattama puolue ei pelännyt vaikeuksia, vaan ryhtyi rohkeasti toteuttamaan käytännössä uutta talouspolitiikkaa pitäen sitä ainoana oikeana tienä sosialismiin.

Uuden talouspolitiikan hyväksymisessä X edustajakokouksessa tuli ilmi Kommunistisen puolueen viisaus, V. I. Leninin nerokas kaukonäköisyys, jonka perustana oli yhteiskunnan kehityslakien syvälinen tuntemus. V. I. Lenin oli ensimmäinen marxilainen, joka perusteli teoreettisesti proletaarisen valtion talouspolitiikan. V. I. Leninin määrittelemä uusi talouspolitiikka oli niiden sosialistisen talouden perustojen luomista koskevien teesien edelleen kehittelyä, jotka V. I. Lenin oli esittänyt keväällä 1918 teoksessaan „Neuvostovallan lähimmät tehtävät”. Neuvostoliitossa suoritetun sosialistisen rakennustyön seuraavien vuosien kokemus osoitti, miten oikeassa oli V. I. Lenin ja miten syvälinen oli hänen tieteellinen, marxilainen ennakkonäkemyksensä.

Uudella talouspolitiikalla on kansainvälinenkin merkitys. V. I. Lenin sanoi, että kaikkialla maailmassa, missä tapahtuu proletaarinen vallankumous, työväenluokka tulee rakentamaan sosialismia yhdessä talonpoikaiston kanssa ja että uudelle

talouspolitiikalle ominaisten toimenpiteiden suorittaminen on kiertämätöntä.

Uudella talouspolitiikalla oli kansainvälistä merkitystä siinäkin mielessä, että samalla kun se lujitti ja kehitti Neuvostomaata, maailman vallankumouksellisen liikkeen tukikohtaa ja linnaketta, se vaikutti myös maailmanvallankumoukseen, koko maailmanhistorian kulkuun.

„Nyt me vaikutamme maailmanvallankumoukseen pääasiallisesti talouspolitiikallamme...”, V. I. Lenin sanoi. „Taistelu on siirtynyt tälle alalle koko maailman mitassa. Jos ratkaisemme tämän tehtävän, niin silloin me voitamme maailman mitassa varmasti ja lopullisesti” (Teokset, 32. osa, s. 413).

VKP(b):n X edustajakokous käsitteli myös kansallisuuskysymyksen, jolla oli maailmanhistoriallinen merkitys. Tämän kysymyksen oikea ratkaiseminen edisti menestyksellistä sosialismin rakentamista Neuvostomaassa ja innosti siirtomaiden ja riippuvaisten maiden kansoja käymään kansallista vapaustaistelua. Kansallisuuskysymys liittyi erottamattomasti kansantalouden jälleenrakentamiseen, kansantalouden sosialistiseen kehittämiseen uuden talouspolitiikan pohjalla. Kansallisuuskysymys oli oleellisesti talonpoikaiskysymys, sillä maan kansallisten reuna-alueiden väestö oli kokoomukseltaan miltei yksinomaan talonpoikaista. Takapajuisten kansojen mukaan vetäminen sosialistiseen rakennustyöhön merkitsi sitä, että saatiin talonpoikaisto osallistumaan tähän työhön. Uusi talouspolitiikka oli niin venäläisen talonpoikaiston kuin Neuvostomaan kaikkien muidenkin kansojen talonpoikaiston elinetujen mukaista politiikkaa. Viimeksi mainitulla talonpoikaistolla oli kuitenkin omat erikoisuuksensa ja siihen oli suhtauduttava eri tavalla. Sitä, mikä oli oleellisinta tässä suhtautumisessa, J. V. Stalin valaisi X edustajakokoukselle tekemässään alustuksessa „Puolueen lähimmistä tehtävistä kansallisuuskysymyksen alalla” ja se esitettiin edustajakokouksen hyväksymässä päätöslauselmassa. Tehtävänä oli järjestää oikeat keskinäissuhteet aikaisemmin hallitsevana olleen kansakunnan työväenluokan ja entisten tsarismien siirtomaiden talonpoikaiston välillä tarkoituksena yhdistää kaikkien neuvostotasavaltojen työtätekevien voimat taisteluun sosialismin puolesta. Tsarismi piti siirtomaidensa, varsinkin Keski-Aasiassa ja Kaukasiassa sijainneiden siirtomaidensa kansoja kehittymättöminä ja tietämättöminä, säilytti niiden keskuudessa patriarkaalis-feodaaliset suhteet ja jätti ne taloudellisesti takapajuisiksi. Siirtomaiden tuotantovoimat olivat erittäin alhaisella kehitystasolla.

Kommunistinen puolue asetti päämääräkseen hävittää aikaisemmin sorrettiina olleiden kansojen valtiollisen, taloudellisen ja sivistyksellisen takapajuisuuden. X edustajakokous hyväksyi

päätöslauselman takapajuisten kansojen kehitystason kohottamisesta kehittyneiden kansojen tasolle, *niiden tosiasiallisen eriarvoisuuden hävittämisestä*. Oikeudellisesta eriarvoisuudesta oli tehty loppu jo Neuvostovallan ensi päivinä. Tosiasiallisen eriarvoisuuden hävittäminen sen sijaan vaati pitkän ajan ja proletariaatin sekä maan kehittyneimpien kansojen voimainponnituksia aineellisen avun antamiseksi jälkeensäjääneille veljeskansoille. Takapajuisia kansallisia reunamaita oli autettava saavuttamaan Keski-Venäjä, ja sitä varten, niin kuin edustajakokouksen päätöksessä osoitettiin, piti ensi tilassa kehittää niiden teollisuutta rakentamalla tuotantolaitoksia raaka-ainelähteiden läheisyyteen.

Takapajuisten kansojen tosiasiallisen eriarvoisuuden hävittämisen jouduttamiseksi edustajakokous katsoi välttämättömäksi auttaa niitä kehittämään ja lujittamaan neuvostollista valtiojärjestelmää, niiden äidinkielellä toimivia talous- ja valtaelimiä, oikeuslaitosta, lehdistöä, koulua, teatteria jne., jouduttamaan kansallisten kaaderien koulutusta.

Leniniläisen kansallisuuspolitiikan toteuttamista häiritsi kaksi poikkeamaa: suurvaltainen šovinismi ja paikallinen nationalismi. Edustajakokous kehotti taistelemaan päättäväisesti niitä vastaan ja ensi kädessä päävaarana ollutta suurvaltaista šovinismia vastaan, sillä se uhkasi rikkoa kansojen yhtenäisyyden ja veljesliiton, kansojen, jotka olivat ryhmittyneet internationalismin lipun ympärille taistellessaan sosialistisen vallankumouksen voiton saavuttamiseksi.

VKP(b):n X edustajakokous kiinnitti erikoista huomiota kysymykseen puolueen yhtenäisyydestä.

Maatamme ympäröivät kapitalistivaltiot ja maan laajat pikkuporvarilliset joukot olivat sinä maaperänä, joka ravitsi opportunistimia ja ryhmäkuntalaisuutta puolueen sisällä. Trotskilaiset, „työläisoppositio”, „demokraattiset sentralistit” ynnä muut opportunistiryhmittymät pyrkivät aikaansaamaan puolueessa hajaannuksen käymällä ryhmäkuntalaistaistelua ja vaatimalla ryhmäkuntien ja ryhmittymien muodostamisvapautta. Ne tahtivat supistaa olemattomiin puolueen johtavan osuuden Neuvostovaltiossa. Puolue alkoi päättäväisen taistelun opportunistimia vastaan, riveissään ilmenneitä ryhmäkuntia ja ryhmiä vastaan.

V. I. Lenin kehotti edustajakokousta tekemään kerta kaikkiaan lopun ryhmäkuntalaisuudesta ja kieltämään ryhmäkuntien ja ryhmien muodostamisen puolueessa. V. I. Lenin opetti, että tahdon, katsomusten ja toiminnan yhtenäisyys sekä rautainen kuri ovat marxilaisen puolueen kehityslaki, joka sulkee pois kaikkinaisen ryhmäkuntalaisuuden ja puoluekurin rikkomisen.

„...vain silloin, kun proletariijoukoilla on sellainen tahto”, V. I. Lenin sanoi, „proletariaatti voi talonpoikais-

maassa suorittaa jättiläismäiset diktatuuri- ja johtotehtävänä” (Teokset, 32. osa, s. 155).

Edustajakokous hyväksyi V. I. Leninin ehdottaman päätöslauselman puolueen yhtenäisyydestä. Siinä sanotaan:

„Edustajakokous määrää laskettavaksi viipymättä hajalle poikkeuksetta kaikki erilaisten ryhmäohjelmien pohjalla muodostuneet ryhmittymät ja velvoittaa kaikkia järjestöjä valvomaan tiukasti, ettei tapahdu mitään ryhmäkuntaesiintymisiä. Edustajakokouksen tämän päätöksen täyttämättä jättämistä on seuraava ehdoton ja viipymätön puolueesta erottaminen” („NKP ... päätöslauselmina”, I osa, s. 529).

Edustajakokous valtuutti Keskuskomitean käyttämään äärimmäisenä rangaistustoimenpiteenä myös KK:n jäsenten puolueesta erottamista, jos he horjuttavat puolueen yhtenäisyyttä, perustavat ryhmäkuntia ja yrittävät aiheuttaa puolueessa hajaannusta. „Ennen kuin tätä äärimmäistä rangaistustoimenpidettä voidaan soveltaa (Keskuskomitean jäseniin, Keskuskomitean varajäseniin ja Kontrollikomitean jäseniin nähden) on kutsuttava Keskuskomitean täysistuntoon kaikki Keskuskomitean varajäsenet ja kaikki Kontrollikomitean jäsenet” (sama, ss. 529—530), jotka kahdella kolmasosalla äänimäärästä ratkaisvatkin rangaistustoimenpidettä koskevan kysymyksen.

V. I. Leninin kirjoittamassa ja edustajakokouksen hyväksymässä päätöslauselmassa syndikalistisesta ja anarkistisesta poikkeamasta puolueessa tuomittiin jyrkästi „työläisopposition” katsomukset. Nämä katsomukset olivat täydellistä marxilaisuudesta luopumista. Edustajakokous osoitti, että „työläisopposition” katsomukset ovat poliittisesti erittäin vaarallisia proletariaatin diktatuurille. Edustajakokous totesi „työläisopposition” aatteet pikkuporvarillista horjuntaa ilmentäviksi puoluevastaisiksi, syndikalistisiksi ja anarkistisiksi aatteiksi. Päätöksessä sanottiin, että käytännössä „työläisopposition” aatteet horjuttavat Kommunistisen puolueen johtavaa periaatteellista linjaa ja auttavat proletaarisen vallankumouksen luokkavihollisia. Edustajakokous katsoi, että noita aatteita propagoivat eivät voi kuulua VKP(b):seen.

X edustajakokouksen päätöksistä, jotka koskivat puolueen yhtenäisyyttä ja ryhmäkuntien muodostamisen kieltämistä, tuli puolue-elämän ja puoluerakennustyön järkkymätön periaate. Niistä tuli puolueen ase taistelussa trotskilaisuutta, nationalismi-poikkeamaa ja kaikkia muita opportunistisia päälinjalta poikkeamia vastaan.

Edustajakokous kiinnitti suurta huomiota puolueen järjestöelämän kysymyksiin, jotka kytkeytyvät läheisesti puolueen yhtenäisyyttä ja sen johto-osuutta koskeviin kysymyksiin.

Kansalaissodan aikaista puolueen toimintaa luonnehti äärimäinen järjestöllinen sentralismi, kollektiivisten johtomenetelmien rajoittaminen, nimittäminen valinnan asemesta jne. Rauhankaudella ratkaistaviksi tulleet uudet tehtävät vaativat järjestömuotojen ja puolueen menetelmien muuttamista. Edustajakokous osoitti välttämättömäksi elvyttää ja kehittää puolueen sisäistä demokratiaa, mikä merkitsi, että kaikkien johtavien elinten alhaalta ylös asti tuli olla valinnallisia, tili-velvollisia ja valvonnan alaisia ja että tuli vahvistaa kollektiivistä johtoa.

Puolueen menetelmiksi osoitettiin sellaiset menetelmät kuin „kaikkien tärkeimpien kysymysten laaja käsittely ja väittely näistä kysymyksistä puolueen täydellisen sisäisen arvosteluvapauden pohjalla, puolueen yleisten päätösten yhteinen laatiminen...” („N K P ... päätöslauselmina”, I osa, s. 520).

Nämä päätökset olivat kaikille puolueen jäsenille velvoittavia ja ne piti toteuttaa nopeasti ja täydellisesti. Demokraattinen sentralismi -periaatteen olemuksena on demokratian ja sentralismin, vapaan mielipiteenilmaisun ja rautaisen kurin yhteenpönoutuminen, yhteisesti laadittujen päätösten tinkimätön täytäminen.

Ottaen huomioon sen, että Neuvostovallan aikana puolueeseen oli liittynyt tietty määrä pikkuporvarillisia aineksia, muun muassa entisiä menševikkejä ja eserriä, jotka olivat alttiita horjunnalle ja aatteellisesti epävakaita, ja että puolueen riveihin oli soluttautunut kiipijöitä ja pyrkyreitä, edustajakokous antoi Keskuskomitealle ohjeen puolueen puhdistamisesta ei-kommunistisista aineksista.

Edustajakokous teki yhteenvedon ammattiliittoväittelystä ja hyväksyi ammattiliittokysymyksessä leniniläisen toimintaohjelman. Se tuomitsi trotskilaisten „työläisopposition”, „demokraattisten sentralistien” ym. opportunististen ryhmien katsomukset ja osoitti ammattiliittojen perustehtävät.

Edustajakokous tähdensi, että ammattiliitot ovat *kommunistin koulu*. Ammattiliittojen perustehtävänä on organisatoris-taloudellinen ja kasvatustyö. Ammattiliittojen on suoritettava perustyö tuotannon järjestelyssä ja rappiutilaan joutuneiden tuotantovoimien ennalleen saattamisessa. Sitä mukaa kuin sosialistinen rakennustyö edistyy ammattiliitot muuttuvat vähitellen proletarisen valtion apuelimiksi.

„Teollisuuden hallintoelimet”, sanotaan edustajakokouksen päätöksessä, „tuotantolaitosten hallintoelimestä aina Korkeimpaan Kansantalousneuvostoon saakka, muodostetaan ammattiliittoelinten ja vastaavien talouselinten sopimuksen nojalla tuotantolaitosten ammattiliittojen ja -yhdistysten esittämistä ehdokkaista” („N K P ... päätöslauselmina”, I osa, s. 542).

Ammattiliittojen on palveltava työläisjoukkojen kaikkia jokapäiväisiä elämäntarpeita ja puolustettava niiden etuja. Ammattiliittojen tärkeimpänä toimintamenetelmänä on vakuuttamismenetelmä.

Edustajakokous osoitti, että työväen demokratiaan pohjaavat menetelmät, joita kansalaissodan kaudella oli tyypistetty suuresti, on otettava jälleen käytäntöön ensi kädessä ja laajimmiten juuri ammatillisessa liikkeessä. Ammattiliitot on rakennettava demokraattisen sentralismin perustalle. Kommunistisen puolueen on johdettava ammattiliittojen työtä.

Nämä perusteet ovat niitä johtavia periaatteita, joita ammattiliittojen tulee noudattaa toiminnassaan sosialismin ja kommunismin rakentamisen kaudella.

Edustajakokous pani merkille, että monet työläisten keskuudesta lähtöisin olevat puolueen jäsenet ovat valtiokoneiston palvelukseen siirryttyään tai Punaiseen Armeijaan liittyttyään irtaantuneet tehtaiden ja tuotantolaitosten välittömästä toiminnasta. Paljon kommunisteja oli kaatunut kansalaissodan rintamalla. Sen vuoksi edustajakokous oli sillä kannalla, että oli päättäväisesti ryhdyttävä ottamaan työläisiä puolueen riveihin.

Puolueen yhtenäisyyden ja arvovallan lujittamiseksi edustajakokous muodosti kontrollikomissiot, joiden tehtäviin kuului taistelu virkavaltaisuutta (byrokratismia), kiipeilyä, puolueen jäsenille sopimatonta puolue- ja virka-aseman väärinkäyttöä sekä puolueen jäsenten keskinäisten toverisuhteiden rikkomista vastaan. Edustajakokous valitsi Keskuskomitean, jonka johtoon tuli V. I. Lenin, ja Keskuskontrollikomission (KKK).

VKP(b):n X edustajakokouksella on maailmanhistoriallinen merkitys. Se viitoitti kapitalismista sosialismiin siirtymisen tiet, määritteli sosialismin rakentamisen menetelmät. Edustajakokous tähdensi erittäin voimakkaasti proletariaatin ja talonpoikaiston liiton välttämättömyyttä socialistisessa rakennustyössä sekä puolueen ratkaisevaa osuutta maan valtio-, talous- ja kulttuurielämän johtamisessa. Se kehotti *varjelemaan puolueen yhtenäisyyttä kuin silmäterää* ja käymään armotonta taistelua ryhmäkuntalaisuutta vastaan. Edustajakokous korosti, että puolueella on oltava mitä läheisin yhteys puolueeseen kuulumattomiin joukkoihin, sekä osoitti, mitä muotoja ja menetelmiä tuli käyttää joukkojen johtamisessa.

Suurenmoisessa teoksessaan „Elintarvikeverosta”, joka julkaistiin toukokuussa 1921, V. I. Lenin perusteli teoreettisesti uuden talouspolitiikan. Tässä teoksessa kehitellyt ajatukset rikastuttivat suuresti marxismia-leninismiä.

Moskovassa vuoden 1921 kesä—heinäkuussa pidetty Kominternin III kongressi ilmoitti hyväksyvänsä X edustajakokouksen historiallisen päätöksen siirtymisestä sotakommunismista uuteen talouspolitiikkaan. Kommunististen puolueiden lukumäärä oli kasvanut huomattavasti kongressin kokoontumishetkeen

mennessä. Vuoden 1920 lopulla ja vuoden 1921 alkupuoliskolla perustettiin Ranskan, Italian, Tšekkoslovakian, Romanian ym. maiden kommunistiset puolueet. Heinäkuussa 1921 perustettiin Kiinan kommunistinen puolue, jonka perustajia oli myös Mao Tse-tung. Kongressissa oli läsnä 52 maan kommunisti- ja sosialistipuolueiden edustajia. V. I. Lenin piti kongressissa selostuksen VKP(b):n taktiikasta.

Kominternin kongressi hyväksyi yksimielisesti VKP(b):n politiikan ja taktiikan sekä kehotti maailman proletariaattia tukemaan Neuvostomaan sosialistista vallankumousta.

Kongressi totesi vallankumouksellisen taistelun laimentuneen väliaikaisesti kapitalistisissa maissa ja osoitti samalla, että sosialidemokraatit, jotka ovat porvariston yhteiskunnallinen perustuki, auttavat kapitalismin ja porvariston herruuden säilyttämistä. Kongressi asetti kommunististen puolueiden perustehtäväksi valloittaa puolelleen proletariaatin enemmistö. Kongressi esitti tunnuksiksi „Joukkoihin!” ja taktiikaksi proletarisen yhteisrintaman muodostamisen. Pääoman herruuden kukkaatin ja proletariaatin diktatuurin pystyttäminen eri maissa on mahdotonta, ellei joukkoja ole valloitettu proletarisen etujoukon puolelle.

3. Uuden talouspolitiikan ensimmäiset tulokset. Puolueen XI edustajakokous. Neuvostovaltion ulkopoliittikka. Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton (SNTL) muodostaminen

Puolue aloitti laajan työn uuden talouspolitiikan toteuttamiseksi käytännössä. Puoluejärjestöjen toiminnan peruskohdeiksi tulivat talouskysymykset: maatalouden, teollisuuden ja kululaitoksen kunnostaminen, kaupungin ja maaseudun välisen tavaravaihdon elvyttäminen, luotto- ja rahajärjestelmän kuntoonsaattaminen.

Puolue pani toimeen laajan kampanjan uuden talouspolitiikan selittämiseksi ja uudelleenjärjesti rivinsä uusia tehtäviä vastaavasti. Puolueen Keskuskomitea ja Neuvostohallitus ratkaisivat V. I. Leninin johtamina joka päivä taloudellista jälleenrakennusta ja maan talouselämän kuntoonsaattamista koskevia kysymyksiä. Useita Keskuskomitean varsinaisia ja varajäseniä ja muita puolueen huomattavia toimihenkilöitä lähetettiin työhön puolue-, valtio- ja taloustoiminnan ratkaiseville aloille. F. E. Dzierżyński, joka jäi edelleenkin Yleisvenäläisen erikoiskomitean — Valtion yhdistetyn poliittisen hallinnon (VTŠK — OGPU) puheenjohtajaksi, nimitettiin kulkulaitosten kansankomissaariksi ja myöhemmin Korkeimman Kansantalousneuvoston puheenjohtajaksi. G. K. Ordžonikidze toimi vuosina 1921—1926 puolueen Taka-Kaukasian aluepiirikomitean sihteerinä ja johti

Taka-Kaukasian neuvostotasavaltojen kansantalouden kunnostamista. S. M. Kirov työskenteli vuoden 1921 kesästä lähtien Aserbeidžanin kommunistisen puolueen Keskuskomitean sihteerinä; hänen johdollaan pantiin kuntoon tasavallan taloutta, varsinkin öljyteollisuutta. V. V. Kuibyšev nimitettiin Korkeimman Kansantalousneuvoston puhemieshistön jäseneksi ja Voimalaitosten päähallinnon päälliköksi. Sittemmin hän toimi Korkeimman Kansantalousneuvoston puheenjohtajana. L. B. Krasin määrättiin ulkomaankaupan kansankomissaariksi. V. J. Tšubar toimi Ukrainan SNT:n Korkeimman Kansantalousneuvoston puhemieshistön puheenjohtajana, ja myöhemmin hän johti Donbassin kivihiiliteollisuutta, jonka kuntoonsaattamista V. I. Lenin piti erittäin tärkeänä.

Puolue lähetti taloudelliseen työhön tuhansia Punaisessa Armeijassa palvelleita kommunisteja. Monista komissaareista, komentajista ja poliittisen työn tekijöistä tuli tehtaiden johtajia, valtionkaupan toimihenkilöitä, osuustoimintamiehiä jne.

Keskuskomitea kiinnitti suurta huomiota tehtaiden ja muiden tuotantolaitosten puoluesolujen lujittamiseen. Niihin lähetettiin paljon kommunisteja neuvostolaitoksista voimistamaan puolue-työtä ja poliittista joukkotoimintaa. Taloudellisessa suhteessa toisarvoisista tuotantolaitoksista siirrettiin kommunisteja tärkeimpiin tuotantolaitoksiin. Puoluesolut olivat puolueen taisteluelimiä. Ne vaikuttivat kaikinpuolisesti asiain kulkuun tuotantolaitoksissa, valvoivat laitoksen työtä alhaalta käsin, puuttumatta silti hallinnollisiin määräyksiin. Solujen tehtävänä oli johdattaa puolueeseen kuulumattomat työläiset taisteluun tehtaan tuotantosuunnitelmien täyttämisen ja työn tuottavuuden kohottamisen puolesta.

Puolue täytti X edustajakokouksen päätöksen pannen toimeen riviensä puhdistuksen. Puhdistus tapahtui avonaisissa kokouksissa. Puolueeseen kuulumattomat työläiset, toimihenkilöt ja talonpojat auttoivat puoluetta luokkavieraiden ja rappeutuneiden ainesten sekä virkakiipijäin paljastamisessa ja puolueesta karkottamisessa. Puolueesta erotettiin miltei neljäsosa sen jäsenistöstä. Puolueen kokoomus parani huomattavasti. Parani myös puoluekuri. Puolueen yhtenäisyys lujittui ja sen rivit tulivat tiiviimmiksi. Puolueen arvovalta työtätekevien joukkojen keskuudessa suureni. Puolueeseen kuulumattomien joukkojen luottamus puolueeseen lujittui. Puolue alkoi johtaa paremmin sosialistista rakennustyötä uuden talouspolitiikan pohjalla.

Puolueen toimenpiteet johtivat myönteisiin tuloksiin. Uusi talouspolitiikka vaikutti päivä päivältä yhä tervehdyttävämmiin maan talouteen. Työtätekevät talonpojat tervehtivät tyydytyksen tuntein lakia elintarvikkeiden luovutusvelvollisuuden korvaamisesta elintarvikeverolla ja jo vuoden 1921 keväällä laajensivat kylvöjään. He auttoivat aktiivisesti Punaista Armeijaa maan eräillä alueilla puhjenneiden kulakkikapinoiden

tukahduttamisessa ja taistelussa poliittista banditismia vastaan. Työväenluokan asema parani ja sen deklassoitumisprosessi päättyi. Ammattitaitoiset työläiset palasivat tehtaisiin ja tuotantolaitoksiin. Suurteollisuus alkoi elpyä. Maan talous pääsi vähitellen kohoamaan rappiotilasta.

Uuden talouspolitiikan ensimmäisen vuoden taloudelliset saavutukset olisivat olleet vieläkin huomattavampia, ellei maata olisi kohdannut ennenkuulumattoman ankara nälänhätä. Nälänhädän aiheuttaneita perussyitä olivat maan talouden ja varsinkin maatalouden takapajuisuus sekä maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden aikaansaattama kansantalouden rappiotila. Elin-tarviketilannetta vaikeutti erittäin suuresti vuoden 1920 kato ja vieläkin suurempi vuoden 1921 kato. Kato kohtasi 34 kuvernementtia, joiden väkiluku nousi 30 miljoonaan.

Puolue ja hallitus ryhtyivät erikoistoimenpiteisiin taistelussa nälänhätää vastaan. Ja ne selvittivät tämän vaikean tilanteen, joskin suuria vastuksia voittaen.

Yhteenvedot siitä rauhanomaisesta sosialistisesta rakennustyöstä, jota oli tehty uuden talouspolitiikan ensimmäisenä vuotena, teki VKP(b):n XI edustajakokous (maaliskuun 27.—huhtikuun 2. p:nä 1922), jossa oli edustettuna runsaasti puoli miljoonaa puolueen jäsentä. Edustajakokouksessa käsiteltiin Keskuskomitean poliittinen toimintaselostus, organisatorinen kysymys, puoluepuhdistuksen yhteenvedot, kysymys puolueen rivien lujittamisesta ym. kysymykset.

Keskuskomitean poliittisessa toimintaselostuksessa, tehdessään yhteenvedot uudesta talouspolitiikasta sen ensimmäisen vuoden ajalta, V. I. Lenin sanoi, että perääntyminen on päättynyt, tarkoituserä on saavutettu, liittoyhteys talonpoikaistalouden kanssa on järjestymässä, proletariaatin ja talonpoikaiston liitto on lujittunut, taloudelliset saavutukset ovat ilmeisiä. Puolueen ratkaistavaksi asetettiin uusi tehtävä — *voimien uudelleenryhmittäminen kapitalistisia aineksia vastaan tehtävää hyökkäystä varten.*

Uusi talouspolitiikka merkitsi ankaraa taistelua kapitalismin ja sosialismin välillä. Kysymys oli siitä, „kumpi voittaa”. Selviytyykö sosialismi voittajana tästä ankarasta taistelusta vai valtaako kapitalismi takaisin menettämänsä asemat?

Voittaaksemme kapitalismin, V. I. Lenin sanoi, meidän on opittava hoitamaan taloutta. Kulunut vuosi osoitti, että kommunistit eivät ole vielä oppineet hoitamaan taloutta. V. I. Lenin kehotti kommunisteja todistamaan kansalle, että he osaavat hoitaa taloutta, eivätkä huonommin, vaan paremmin kuin kapitalistit.

Puolueen tärkeimpiä tehtäviä tuolla kaudella oli kaupankäynti. Sosialistisen talouden ja talonpoikaistalouden yhteys ilmeni kaupankäynnin muodossa. Yksityispääomalla oli kauppalalla hyvin lujat asemat ja suurta tottumusta. Kommunistien

oli erittäin vaikea taistella yksityispääomaa vastaan markkinoilla, sillä he eivät olleet vielä oppineet käymään kauppaa eivätkä käyttämään kauppakoneistoa; monet eivät käsittäneet kaupan merkitystä ja suhtautuivat siihen yliolkaisesti. „Oppikaa käymään kauppaa”, tällainen oli V. I. Leninin kehoitus. Nyt on tehtävänä, hän sanoi, „kestää kilpailussa tavallista kauppalvelijaa, tavallista kapitalistia ja kauppiasta vastaan...” (T e o k s e t, 33. o s a, s. 246).

Kyetäksemme hoitamaan taloutta, hallitsemaan valtiota, käymään sivistyneesti kauppaa, syrjäyttämään yksityispääoman ja pystyttämään sosialismin meidän on valittava ja sijoitettava työntekijät oikein. V. I. Lenin osoitti, että *tärkeintä tässä tilanteessa ovat ihmiset, työntekijäin valinta ja täytöntöönpanon valvonta.*

Puolueen ja valtion politiikkaa toteutetaan ihmisten, työntekijäin välityksellä. Kaikilla toiminta-aloilla menestys riippuu suuresti kokoneiden, koeteltujen ja uskollisten työntekijäin oikeasta sijoittelusta. Mutta työntekijöiden työtä on valvottava ja heitä on autettava. Työntekijöitä on tarkastettava jatkuvasti heidän työnsä tulosten perusteella, autettava heitä, siirrettävä ajoissa toiseen työhön tai erotettava, jos he saattavat asiat hunningolle. Puolueen ja Neuvostovaltion päähuomio keskittyi nyt työntekijäin valintaan ja sijoittamiseen sekä täytöntöönpanon valvontaan.

Edustajakokous kiinnitti suurta huomiota puolueen rivien lujittamiseen. Puolueen, joka on joukkojen johtaja ja ohjaaja sosialistisen rakennustyön valtavia tehtäviä ratkaistaessa, on huolehdittava erikoisesti siitä, että se kokoomuksensa puolesta vastaa työväenluokan etujoukolle asetettuja suuria vaatimuksia. Puolueen proletaarisen ydinjoukon laajentamiseksi ja ei-proletaaristen ainesten puolueeseen-pääsyn rajoittamiseksi puolueen jäseniksi pyrkivät jaettiin edustajakokouksen säännöksen mukaan kolmeen ryhmään: 1) työläisiin ja työläis- ja talonpoikaisalkuperää oleviin puna-armeijalaisiin; 2) talonpoikiin (puna-armeijalaisia lukuunottamatta) ja kotiteollisuuden harjoittajiin, jotka eivät riistä vierasta työtä; 3) muihin (toimihenkilöt ym.). Kutakin ryhmää varten säädettiin oma puolueeseen hyväksymisjärjestys ja omat hyväksymisedot: ensimmäiseen ryhmään kuuluvien puolueeseen-pääsyä helpotettiin, mutta kolmanteen ryhmään kuuluvien vaikeutettiin.

Erittäin ankarasti edustajakokous suhtautui ryhmäkuntalaisuuden ilmauksiin. „Työläisopposition” johtajat Šljapnikov etunenässään eivät alistuneet X edustajakokouksen päätökseen ryhmäkuntien hajallelaskemisesta. He kokoontuivat salaisesti, levittivät salaa puoluetta vastaan tähdättyjä päätöksiään. Edustajakokous tuomitsi jyrkästi mainitun ryhmän ryhmäkuntalaisen toiminnan ja varoitti Šljapnikovia, Medvedeviä ja Kollontaita, että jos he edelleenkin jatkavat puoluevastaista toimintaansa,

niin heidät erotetaan puolueesta. Tällä päätöksellään puolue tähdensi vielä kerran, että se varjelee uskollisesti yhtenäisyyttään, rautaista kuriaan eikä missään tapauksessa siedä riveissään mitään ryhmäkuntia.

VKP(b):n XI edustajakokous oli viimeinen edustajakokous, johon V. I. Lenin osallistui ja jonka työtä hän johti. Edustajakokouksen lopussa pitämässään puheessa V. I. Lenin osoitti, että älynsä joustavuuden ja taktiikkansa ansiosta puolue nosti vallankumouksemme ennennäkemättömän korkealle. Hän lausui profetalliset sanat:

„Mikään maailman mahti, niin paljon paha, kurjuutta ja kärsimyksiä kuin se saattaneekin vielä aiheuttaa miljoonille ja sadoille miljoonille ihmisille, ei voi riistää pois vallankumouksemme perussaavutuksia, sillä nyt ne eivät ole enää 'meidän' voittojamme, vaan maailmanhistoriallisia voittoja” (Teokset, 33. osa, s. 290).

Edustajakokouksen valitseman Keskuskomitean ensimmäisessä istunnossa pääsihteeriksi valittiin J. V. Stalin.

Erittäin suurimerkityksiseksi puolueen toiminnassa tuona aikana muodostui työntekijäin ja joukkojen aatteellinen karaiseminen ja niiden kasvattaminen marxilaisen maailmankatsomuksen hengessä. Koko maailman porvarillinen lehdistö kävi ideologista hyökkäystä bolševismia vastaan. Uuden talouspolitiikan aikana Neuvostomaan sisällä elpyi kadettien, eserrien, menševikien ja porvarillisten nationalistien toiminta. Pyrkien juurruttamaan työtätekevien keskuuteen porvarillista ideologiaa he kuis-kuttelivat työtätekeville, että maan paluu takaisin kapitalismiin on kiertämätön, että kysymys „kumpi voittaa” ratkeaa nepmanien * hyväksi, että Neuvostovalta muuttuu porvarilliseksi demokraatiaksi.

Suuria toiveita neuvostojärjestelmän porvarilliseksi muuttumiseen pani myös ulkomaille paennut porvaristo. Emigranttien erään osan keskuudessa sai jalansijaa „smenavehiläinen” virtaus. Sellainen nimi johtui „Smena veh” („Tienviittojen vaihtaminen”) kokoelmasta, jonka ryhmä valkoemigrantteja julkaisi vuonna 1921 Prahassa, ja „Smena veh” aikakauslehdestä, jota valkoemigrantit alkoivat julkaista samana vuotena Pariisissa. „Smenavehiläiset” kannattivat yhteistoimintaa Neuvostovallan kanssa toivossa, että kansantalous alkaa uutta talouspolitiikkaa noudatettaessa kehittyä kapitalistista tietä.

Koska „smenavehiläisen” liikkeen osanottajain joukossa oli sellaisiakin emigrantteja, jotka olivat valmiit toimimaan todella rehellisesti yhdessä Neuvostovallan kanssa, puolue päätti suhtautua heihin suopeasti ja käyttää heidän joukossaan olevia porvarillisia spesialisteja työssä Neuvostomaassa. Sitä vastoin

* *Nepman* — yksityisyritystä, kauppias, keinottelija uuden talouspolitiikan ensimmäisellä kaudella. *Suom.*

niiden „smenavehiläisten” suhteen, jotka käyttivät yhteistoimintaa Neuvostovallan kanssa vastavallankumouksellisten tekojensa poliittisena verhona, puolue oli rankaisutoimenpiteiden soveltamisen kannalla.

Puolue paljasti porvariston ja sen asiamiesten perättömät jutut neuvostojärjestelmän muuksi muuttumisesta ja selitti joukoille, että kapitalismiin palaamisesta ei voi olla puhettakaan, että puolue johdattaa neuvostokansan sosialismiin uutta talouspolitiikkaa noudattamalla. Puolue juurrutti joukkojen tietoisuuteen proletaarista, marxilaista ideologiaa, marxilaista maailmankatsomusta, joka yksin vain selittää oikein yhteiskuntakehityksen lait ja viitoittaa kapitalistisen yhteiskunnan sosialistiseksi yhteiskunnaksi muuttamisen tiet.

Suuri merkitys puolueytöntekijäin marxilaisessa kasvatuksessa ja heidän mobilisoinnissa leppymättömään taisteluun porvarillista ideologiaa vastaan oli V. I. Leninin kirjoituksella „Taistelevan materialismin merkityksestä”, joka julkaistiin maaliskuussa 1922 aikakauslehdessä „Pod znamenem marksizma” („Marxilaisuuden lipun alla”). V. I. Lenin kehotti kommunisteja propagoimaan kaikissa väestökerroksissa marxilaista ideologiaa, marxilaista materialismia sekä paljastamaan idealismin ja pappispimityksen olemuksen.

V. I. Lenin osoitti, että kommunistien on toimittava lujassa liitossa Kommunistiseen puolueeseen kuulumattomien johdonmukaisten materialistien, nykyajan luonnontieteen edustajain kanssa. Yhdessä heidän kanssaan, heitä ohjaten kommunistien on juurrutettava joukkoihin materialistista tietoisuutta. V. I. Lenin kehotti kaikkia kommunisteja ja johdonmukaisia materialisteja harjoittamaan luonnontieteellisten tietojen levitämisen pohjalla laajaa uskonnonvastaista propagandaa kansanjoukkojen keskuudessa, auttamaan niitä vapautumaan uskonnollisista ennakkoluuloista Hän kiinnitti Neuvostomaan luonnontutkijain huomiota siihen, että heidän on omaksuttava marxilainen dialektinen materialismi.

„...meidän on käsitettävä”, V. I. Lenin kirjoitti, „että ilman painavaa filosofista perustelua mitkään luonnontieteet, mikään materialismi eivät pysty taistelemaan porvarillisten aatteiden rynnistystä ja porvarillisen maailmankäsityksen valtaansa päätä vastaan. Kestääkseen tässä taistelussa ja kyetäkseen käymään sen menestyksellisesti loppuun luonnontieteilijän on oltava nykyajan materialisti, Marxin edustaman materialismin tietoinen kannattaja, ts. hänen on oltava dialektinen materialisti” (Teokset, 33. osa, s. 207).

V. I. Lenin varoitti kommunisteja lahkohenkisestä rajoittuneisuudesta ja vaati käyttämään hyväksi kaikkia Neuvostovaltaan lojaalisti suhtautuvia vanhan yhteiskunnan voimia

sosialistisessa rakennustyössä. Pahimpia ja vaarallisimpia väärinkäsityksiä oli sellainen luulo, että kommunismi voidaan rakentaa yksistään kommunistien voimin. V. I. Lenin kirjoitti, että ellei liittouduta eri aloilla työskentelevien puolueeseen kuulumattomien työntekijäin kanssa, ei voi olla puhettakaan mistään menestyksellisestä kommunistisesta rakennustyöstä.

V. I. Lenin kiinnitti kommunistien huomiota siihen, miten äärimmäisen tärkeää on porvarillisen ja varsinkin Amerikan Yhdysvaltain „nykyaikaisen demokratian” johdonmukainen paljastaminen. Kaikenkarvaiset „sosialistit” ihailevat tuota „demokratiaa”, ylistelevät sitä „otsa hiessä”. Todellisuudessa tuo ylistelty „demokratia” „ei ole mitään muuta kuin vapautta propagoida sitä, minkä propagointi on edullista porvaristolle, ja sen etujen mukaista on propagoida kaikkein taantumuksellisimpia aatteita, uskontoa, obskurantismia, riistäjien puolustelua yms.” (s a m a, s. 206).

Toimimalla V. I. Leninin ohjeiden mukaisesti ja vetämällä sosialistiseen rakennustyöhön paitsi työläisiä ja talonpoikia myös porvarillista sivistyneistöä puolue ratkoi menestyksellisesti Neuvostomaan taloudellisen jälleerakentamisen tehtäviä. Vuoden 1922 loppuun mennessä työläisten ja talonpoikain aineellinen asema parani. Maan poliittinen asema lujittui. Kaikki vähänkään huomattavat kulakkibanditismien voimat lyötiin hajalle. Syksyllä 1922 Punainen Armeija karkotti japanilaiset maahanhyökkääjät Kaukoidästä. Neuvostomaan poliittinen arvovalta kansainvälisellä arenalla kasvoi huomattavasti.

Sosialistisen rakennustyön menestyksellistä suorittamista varten tarvittiin rauhaa. V. I. Lenin sanoi, että „...kaikkein tärkeintä meille on rauhan säilyttäminen ja se, että meillä on mahdollisuus käyttää kaikki voimat talouden jälleerakentamiseen...” (Teokset, 32. osa, s. 94). Pitäen lähtökohtanaan V. I. Leninin ohjetta kahden järjestelmän — sosialismin ja kapitalismin — rauhanomaisesta rinnakkainolosta puolue pyrki normalisoimaan Neuvostomaan ja kapitalististen valtioiden keskinäissuhteet. Vuonna 1921 Neuvostohallitus solmi kauppasopimuksen Englannin kanssa ja sen jälkeen myös eräiden muidenkin valtioiden kanssa. Yleisvenäläinen Toimeenpaneva Keskuskomitea kääntyi vuonna 1921 Yhdysvaltojen puoleen ehdottaen kauppasuhteiden solmimista. Yhdysvaltojen hallitus vastasi kuitenkin kieltävästi pysyen edelleenkin itsepintaisesti interventiopolitiikan kannalla. Ranskan hallitsevat piirit sabotoivat samoin Ranskan ja Neuvosto-Venäjän välisen kaupan käynnin kehittämistä.

Pyrkien helpottamaan Neuvostomaan ja kapitalistimaiden taloudellisen yhteistoiminnan aikaansaamista Neuvostohallitus ilmoitti syksyllä 1921 olevansa valmis tunnustamaan tietyillä ehdoilla tsaarin hallituksen sodanedelliset velat ja ehdotti sellaisen kansainvälisen konferenssin koollekutsumista, joka käsit-

telisi ulkovaltioiden Venäjälle esittämät vaatimukset sekä Neuvostovaltion niille esittämät vaatimukset ja laati Venäjän ja sen vastustajain välisen lopullisen rauhansopimuksen.

Markkinoiden supistuessa jyrkästi talouspulan vaikutuksesta Ententen valtiot päättivät pitää Genovassa (Italia) kaikkien Euroopan valtioiden, mukaan lukien myös Neuvosto-Venäjän ja voitetun Saksan, talous- ja finanssikongressin muka „Euroopan taloudellisen jälleerakennuksen edistämisen tarkoituksessa”.

Kongressi pidettiin huhti—toukokuussa 1922. Neuvostoedustajiston johtajaksi oli määrätty V. I. Lenin. Mutta työläiset olivat hänen ulkomaanmatkaansa vastaan, sillä he pelkäsivät, että Leniniä vastaan saatetaan tehdä murhayritys. V. I. Lenin kuitenkin johti edustajiston toimintaa Moskovasta käsin. Edustajiston johtajan tehtäviä Genovan kongressissa hoiti ulkoasiain kansankomissaari G. V. Tšitšerin. V. I. Leninin ohjeiden mukaisesti neuvostoedustajisto julisti välttämättömäksi erilaisen yhteiskuntajärjestelmän omaavien valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon. Neuvostohallitus pyrki järjestämään laajan taloudellisen yhteistoiminnan kapitalististen maiden kanssa ja turvaamaan pysyvän rauhan. Neuvostoedustajisto ilmoitti olevansa valmis tekemään eräitä myönnytyksiä kapitalistisille valtioille. Tsaarin hallituksen sodanedellisten velkojen tunnustamisen ehdoksi se asetti kuitenkin sen, että Venäjälle myönnetään uusi laina ja tunnustetaan juridisesti Neuvostohallitus. Neuvostoedustajisto ilmoitti olevansa valmis suorittamaan ulkolaisille yksityisomistajille tietynlaista korvausta niistä menetyksistä, joita nämä olivat joutuneet kärsimään Venäjällä. Mutta samalla se esitti vastavaatimuksensa niiden vahinkojen korvaamisesta, joita interventiojoukot ja Ententen maiden tukemat venäläiset valkokaartilaiset olivat aiheuttaneet maalle.

Mutta imperialisteilla oli omat suunnitelmansa. He eivät tahtoneet tasa-arvoisuusperiaatteeseen pohjautuvaa yhteistoimintaa Neuvostomaan kanssa, vaan he aikoivat taloudellisen ja diplomaattisen painostuksen avulla alistaa Neuvosto-Venäjän siirtomaan asemaan. He vaativat kaikkien velkojen maksamista ja kaiken kansallistetun omaisuuden palauttamista entisille ulkolaisille omistajille. Imperialistit menivät häikäilemättömydessään niin pitkälle, että he aikoivat alistaa Neuvostovaltion finanssiasiat ja jopa Venäjän kansantaloudenkin ulkomaiden valvontaan. Neuvostoedustajisto hylkäsi päättäväisesti sellaiset vaatimukset ja paljasti niiden ryöstöluonteen.

Kongressissa tulivat ilmi imperialististen valtioiden ja ennen kaikkea ensimmäisessä maailmansodassa voittaneiden maiden ja voitetun Saksan väliset kärkevät ristiriidat. Saksa yritti turhaan saada Ententen maita huojentamaan sitä ylivoimaista sotakorvausmaksujen taakkaa, joka sille oli säilytetty Versailles'n sopimuksen mukaan. Neuvosto-Venäjä oli ainoa

valtio, joka esiintyi tuota ryöstösopimusta vastaan ja vaati Saksan aseman helpottamista. Saksan hallitsevien piirien kaukoköisimmät edustajat tulivat johtopäätökseen, että lähentyminen Neuvosto-Venäjään lujittaa Saksan kansainvälisiä asemia, auttaa saamaan Ententen mailta joitain myönnytyksiä ja samalla luo laajat mahdollisuudet kaupankäynnille Venäjän kanssa.

Neuvostohallitus puolestaan oli kiinnostunut siitä, etteivät neuvostotasavallat olisi tulleet eristetyiksi. Näin ollen oli havaittavissa molemminpuolista lähentymistä. Huhtikuussa 1922 Rapallossa (Genovan esikaupunki) allekirjoitettiin Neuvostomaan ja Saksan sopimus. Näiden maiden välille palautettiin diplomaattiset suhteet. Neuvosto-Venäjä ja Saksa luopuivat molemmin puolin keskinäisistä vaatimuksistaan — sotakorvausmaksuista, joiden perimiseen Venäjällä oli oikeus Versailles'in sopimuksen mukaisesti, vanhoista veloista ja kansallistetun omaisuuden korvauksesta.

Solmimalla Rapallon sopimuksen Neuvostohallitus mursi aukon imperialististen valtioiden rintamaan. Se käytti taitavasti imperialistimaiden välisiä ristiriitoja rauhan ja Neuvosto-Venäjän turvallisuuden hyväksi.

Genovassa ei päästy sopimukseen Ententen valtojen kanssa. Neuvotteluja jatkettiin Haagin konferenssissa kesällä 1922, mutta samaten tuloksettomasti.

Puolue ja Neuvostohallitus käyttivät hyväkseen Genovan konferenssia aloittaakseen aseistariisuntakamppailun. Genovan konferenssissa Neuvostohallitus ehdotti, että otettaisiin käsiteltäväksi kysymys yleisestä aseistuksen supistamisesta ja raaimpien sodankäyntivälineiden — „myrkkyykaasujen, ilmahyökkäysaseiden ym.” — kieltämisestä. Imperialistiset valtiot kieltäytyivät käsittelemästä tätä ehdotusta. Neuvostohallituksen esiintyminen aseistariisuntakysymyksessä avasi koko maailmassa laajojen kansanjoukkojen silmät näkemään sen tosiasian, että maailmaan oli nyt ilmaantunut ensimmäisen kerran historiassa hallitus, jonka vilpittömänä ja johdonmukaisena pyrkimyksenä oli aseistariisunta.

Puolue ja Neuvostohallitus tekivät suurta työtä lähempien suhteiden solmimiseksi sorrettujen ja riippuvaisten kansojen kanssa. Vuonna 1921 Neuvosto-Venäjä solmi sopimukset Iranin, Afganistanin ja Turkin kanssa, joita se auttoi suuresti taistelussa kansallisen vapautuksen puolesta. Nämä olivat ensimmäisiä Idän maiden ja suurvallan välisiä tasavertaisuuden pohjalla solmittuja sopimuksia. Neuvostohallitus luopui korvauksetta kaikista tsaristisen Venäjän näissä maissa omaamista imperialistisista erioikeuksista ja konsessioista.

Vuonna 1921 Mongolian kansa karkotti maastaan saman vuoden maaliskuussa perustetun Mongolian vallankumouksellisen kansanpuolueen johdolla ja neuvostojoukkojen avulla Japa-

nin asiamiehet — valkokaartilaiset ja muodosti kansanhallituksen. Siitä lähtien on neuvostokansan ja Mongolian kansan kesken vallinnut järkkymätön ystävyys.

Vuonna 1922 päättyi riippumattomuutensa puolesta taistelleen Turkin ja englantilaisten imperialistien tukeman Kreikan välinen sota. Turkki pääsi voitolle. Rauhanehtojen laatimista varten kutsuttiin koolle Lausannen kansainvälinen konferenssi. Imperialistiset valtiot kutsuivat Neuvosto-Venäjää ottamaan osaa vain yhden, salmia koskevan kysymyksen käsittelyyn. Neuvostohallitus puolsi Turkin ylintä valtaa salmiin nähden, salmien ehdotonta sulkemista kaikilta sotalaivoilta, paitsi turkkilaisilta, ja täydellistä kauppamerenkulkuvapautta. Imperialistit eivät sallineet Neuvostotasavallan edustajien osallistua muiden kysymysten käsittelyyn, sillä he pelkäsivät, että Idän kansojen suhteen hyvänsuopa Neuvostovaltion imperialismivastainen asenne edistää kansallisen vapausliikkeen kehittymistä sorretuissa maissa. Venäjän SFNT:n vastalauseista huolimatta konferenssi hyväksyi päätöksen, jonka mukaan kaikkien valtioiden sotalaivat saivat kulkea salmien läpi ja Mustalla merellä. Siten imperialistit turvasivat asevoimilleen pääsyn Neuvostomaan etelärajoille. Lausannen konferenssin päätökset muistuttivat vielä kerran neuvostotasavaltojen työtätekeville, että kapitalistimaiden taholta uhkaa edelleenkin sodanvaara ja että ruuti on pidettävä aina kuivana.

Siitä muistuttivat jatkuvasti myös imperialististen valtioiden monilukuiset vihamieliset hyökkäilyt Neuvostomaata vastaan. Niinpä vuonna 1923 Englannin hallitus esitti Neuvostohallitukselle uhkavaatimuksen, joka tunnetaan „Curzonin uhkavaatimuksen” nimellä (Curzon oli Englannin ulkoministeri). Siinä vaadittiin neuvostoedustajain kutsumista pois Iranista ja Afganistanista ja esitettiin useita muita vaatimuksia. Rauhan säilyttämistä silmällä pitäen Neuvostohallitus ehdotti, että kutsuttaisiin koolle Englannin ja Neuvostomaan konferenssi kiistakysymysten selvittämiseksi, mutta samalla se kieltäytyi kategorisesti täyttämästä ultiimaatumien perusvaatimusta — kutsumasta pois edustajiaan mainituista maista. Päätäväisen vastarinnan edessä Englannin hallitus perääntyi. Neuvostovaltion suhteen harjoitettu voimapolitiikka kärsi jälleen tappion.

Puolueen lujouden, bolševistisen valppauden ja viisaan rauhantahtoisen politiikan ansiosta neuvostokansan onnistui 20 vuoden ajan — vuoteen 1941 saakka — välttää suuri sota.

Neuvostomaan riippumattomuuden puolustaminen, taloudellisen rappiotilan likvidoiminen ja sosialismin rakentaminen vaativat ehdottomasti neuvostotasavaltojen taloudellisten, poliittisten ja sotilaallisten voimavarojen sekä näiden tasavaltojen diplomaattisten toimenpiteiden yhdistämistä.

Kaikkien kansallisten neuvostotasavaltojen työtätekevät käsittivät, että oli välttämätöntä yhdistyä yhdeksi kokonaisuudeksi.

Neuvostokansat, joita liitti toisiinsa niiden yhteinen taistelu proletariaatin diktatuurin pystyttämiseksi ja lujittamiseksi ja yhteinen sosialistinen rakennustyö, pyrkivät liittymään yhteen myös valtiollisesti voidakseen puolustaa Suuren Lokakuun saavutuksia ja edetä nopeammin kohti sosialismia.

Puolue esiintyi tämän neuvostokansojen yhdistymispyrkimyksen ilmaisijana. Puolueen Keskuskomitea kehitteli ja käsiteli yhdistymistä ja sen muotoja koskevaa kysymystä.

Keskuskomitean lokakuun täysistunnossa (vuonna 1922) hyväksyttiin V. I. Leninin ehdotus neuvostotasavaltojen, mm. myös Venäjän SFNT:n, vapaaehtoisesta yhdistymisestä tasaveroisina uudeksi valtiomuodostumaksi — Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi (SNTL). Täysistunnon päätöslauselmassa sanottiin:

„Todetaan välttämättömäksi solmia Ukrainan, Valko-Venäjän, Taka-Kaukasian tasavaltojen federaation ja Venäjän SFNT:n kesken sopimus niiden yhdistymisestä 'Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi' säilyttäen jokaiselle niistä oikeuden vapaaseen 'Liitosta' eroamiseen”.

Loka- —joulukuussa 1922 Ukrainan, Valko-Venäjän, Aserbeidžanin, Gruuzian ja Armenian kommunististen puolueiden Keskuskomiteain täysistunnot ilmoittivat kannattavansa neuvostotasavaltojen yhdistämistä Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi. Näiden päätösten hyväksymisen jälkeen yhdistymisliike laajeni yleiskansalliseksi. Neuvostomaan kansojen mielialaa ilmensivät kansallisten tasavaltojen Neuvostojen edustajakokoukset, muun muassa myös VSFNT:n Neuvostojen X edustajakokous, joka pidettiin joulukuussa 1922 ja joka kannatti yksimielisesti SNTL:n muodostamista.

Joulukuun 30. p:nä 1922 pidettiin Moskovassa Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Neuvostojen I edustajakokous. Se hyväksyi julistuksen SNTL:n muodostamisesta ja Liittosopimuksen. Edustajakokous valitsi ylimmän lainsäädäntöelimen — Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean. TPKK:n puheenjohtajaksi valittiin M. I. Kalinin ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajaksi V. I. Lenin.

Täten siis V. I. Leninin ohjaaman puolueen johdolla perustettiin monikansallinen sosialistinen Neuvostovaltio. Tämä valtio muodostui vapaaehtoisuuden pohjalla, sen perustana oli jokaisen SNTL:oon liittyneen neuvostotasavallan kansallisen riippumattomuuden säilyttäminen.

Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton muodostaminen oli *leninismien aatteiden*, Kommunistisen puolueen *leniniläisen kansallisuuspolitiikan loistava voitto*. Koko edistysmielisellemme ihmiskunnalle osoitettiin siten tie, jota kulki voidaan ratkaista kansallisuuskysymys, hävittää kansakuntien ja kansallisuuksien

eriarvoisuus, liittää kansat yhdeksi veljesperheeksi kommunismin rakentamista varten.

Neuvostoliiton Neuvostojen II edustajakokouksessa vuonna 1924 hyväksyttiin Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton ensimmäinen Perustuslaki.

Marras—joulukuussa 1922 pidettiin Kominternin IV kongressi, jossa olivat edustettuina 58 maan kommunistiset puolueet. V. I. Lenin piti kongressissa alustuksen „Venäjän vallankumouksen viisivuotispäivä ja maailmanvallankumouksen näköalat”. Näiden vuosien tärkeimpänä tuloksena oli sosialismin asemien lujittuminen. Oliko uudesta talouspolitiikasta ollut hyötyä? Se on pääkysymys, V. I. Lenin sanoi, ja sillä on ensiarvoinen merkitys kaikille kommunistisille puolueille. Jos vastaus olisi kielteinen, niin „me kaikki olisimme tuhoon tuomituja” (Teokset, 33. osa, s. 384). Neuvostovaltion puolitoistavuotinen uuteen talouspolitiikkaan pohjautuva toiminta todisti kuitenkin, että puolue oli ehdottomasti ollut oikeassa siirtyessään sotakommunismista uuteen talouspolitiikkaan.

V. I. Leninin puhe Kominternin IV kongressissa oli hänen viimeinen puheensa kongresseissa. Hänen alustuksensa oli tavaltaan hänen testamenttinsa kaikille kommunistisille veljespuolueille, joita hän kehotti ottamaan oppia Venäjän kommunistisen puolueen kokemuksesta taistelussa kapitalismia vastaan, proletariaatin diktatuurin pystyttämiseksi ja soveltamaan sitä luovasti omien maidensa konkreettisia oloja vastaavasti.

Kominternin IV kongressi tähdensi, että Neuvosto-Venäjä jää maailman proletariaatin mitä rikkaimmaksi historiallisen vallankumoukskokemuksen aarreaitaksi.

Maailmantilannetta analysoidessaan Kominternin kongressi totesi, että maailman talouspula oli kärjistynyt, työttömyys lisääntynyt ja pääoma aloittanut koko maailmassa järjestyneen hyökkäyksen työväenluokan saavutuksia vastaan. Kapitalistit pyrkivät ennen kaikkea alentamaan työläisten palkkaa ja koko elintasoja. Proletariaatin oli pakko siirtyä kaikissa maissa puolustukseen.

Pääoman voimistuva hyökkäys herätti työläisten keskuudessa alkuvoimaista pyrkimystä yhtenäisyyteen ja lähensi joukkoja kommunisteihin. Kongressi osoitti vielä kerran, että kommunistien puolueiden perustehtävänä on työväenluokan enemmistön valloittaminen puolelleen ja että tämän tehtävän täyttämiseksi taistelussa on noudatettava yhteisrintamataktiikkaa. Työläisten yhteisrintamalla tarkoitettiin kaikkien niiden työläisten yhtenäisyyttä, jotka halusivat taistella kapitalismia vastaan, siis mukaan lukien nekin, jotka seurasivat sosialidemokraatteja, anarkisteja, syndikalisteja ym.

Kongressi velvoitti kaikkia kommunisteja selittämään laajoille työläisjoukoille, että imperialististen sotien ehkäisemiseksi on hävitettävä porvarillinen järjestelmä.

4. V. I. Leninin viimeiset kirjoitukset. V. I. Leninin suunnitelma sosialismin rakentamiseksi Neuvostoliitossa

Neuvostovaltion ulkopoliittisen aseman lujittuminen ja sosialistisen rakennustyön saavutukset ilahduttivat puoluetta ja neuvostokansaa. Mutta tätä iloa synkensi V. I. Leninin sairaus. Tavatonta voimain jännittämistä vaatinut monivuotinen jättäläistyö oli murtanut Vladimir Iljitšin terveyden. Lisäksi sitä heikensivät salakavalan eserräterroristin luotien aiheuttamat haavat.

Syksyllä 1922 V. I. Leninin sairaus paheni. Hiukan toivuttuaan V. I. Lenin piti marraskuun 20. päivä puheen Moskovan Neuvoston edustajille. Puhuessaan niistä tuloksista, joihin maan kehityksessä oli päästy uuden talouspolitiikan perustalla puolestoista vuodessa, V. I. Lenin sanoi, että siirtyminen tulee olemaan vaikeaa, mutta vaikeudet voitetaan. Puolue oli jo saavuttanut tiettyjä tuloksia: „Me olemme tuoneet sosialismin jokapäiväiseen elämään”. Myrskyisten suosionosoitusten raikuessa V. I. Lenin sanoi puheensa päätteeksi olevansa lujasti vakuuttunut siitä, että „uuden talouspolitiikan Venäjältä tulee sosialistinen Venäjä” (Teokset, 33. osa, s. 405).

Tämä oli puolueen ja neuvostokansan johtajan viimeinen julkisuudessa pitämä puhe.

Joulukuussa 1922 hän sai entistä vaikeamman taudinkoh-
tauksen.

Tammi- — helmikuussa 1923 V. I. Lenin saneli viimeiset kirjoituksensa: „Päiväkirjan lehtiä”, „Osuustoiminnasta”, „Miten meidän on uudestijärjestettävä Työläis- ja talonpoikaisinspektio”, „Vallankumouksestamme”, „Mieluummin vähemmän, mutta parempaa”. Näissä kirjoituksissaan V. I. Lenin muotoili lopullisesti suunnitelmansa sosialismin rakentamiseksi Neuvostoliitossa. Nämä kirjoitukset olivat tavallaan V. I. Leninin poliittinen testamentti puolueelle.

V. I. Lenin asetti puolueen ratkaistavaksi maan teollistamistehtävän ja osoitti, mitä menetelmää noudattaen se on toteutettava. Kirjoituksissaan hän piti lähtökohtana sitä, että tärkeintä sosialismin rakentamisessa on suurteollisuuden ja varsinkin raskaan teollisuuden — sosialismin taloudellisen perustan — kehittäminen.

„...mitä suurinta taloudellista säästäväisyyttä noudattamalla”, V. I. Lenin kirjoitti, „valtiossamme päästään siihen, että vähäisimmätkin säästöt talletetaan koneistetun suurteollisuutemme, sähköistämisen ja turveteollisuuden kehittämistä varten, Volhovan voimalaitoksen loppuunrakentamista ym. varten.

Siinä ja vain siinä on meidän toivomme” (s a m a, s. 459).

Samanaikaisesti tuli päiväjärjestykseen kysymys maaseudun sosialistisesta uudelleenjärjestelystä. Proletariaatti voi ratkaista perustehtävänsä vain säilyttämällä johtoasemansa talonpoikaistoon nähden ja saamalla sen osallistumaan sosialistiseen rakennustyöhön. Työväenluokan ja työätekevän talonpoikaiston liiton lujittaminen oli V. I. Leninin mielestä niitä perusehtoja, joista riippui sosialismin rakentaminen Neuvostoliitossa. Osuustoiminnassa V. I. Lenin näki keinon, minkä avulla talonpojat saadaan osallistumaan sosialistiseen rakennustyöhön. Kapitalismin aikana osuustoiminta on luonteeltaan kapitalistista, se on V. I. Leninin määritelmän mukaan „kollektiivinen kapitalistinen instituutio”. Neuvostojärjestelmän aikana, jolloin valta on proletariaatin käsissä, jolloin proletariaatin ja talonpoikaiston liitto ja työväenluokan johtoasema ovat turvattuja ja jolloin kaikki perustuotantovälineet, maa mukaanluettuna, ovat valtion hallussa, osuuskunta on sosialistinen instituutio. Näissä oloissa osuustoiminta on talonpoikien suuriksi kollektiiveiksi yhdistämisen helpoin muoto. Osuustoiminta kietoo yhteen talonpojan yksilölliset, henkilökohtaiset edut ja koko yhteiskunnan edut.

„...me olemme nyt saaneet selville”, V. I. Lenin kirjoitti, „missä määrin yksityisedut, yksityiset kauppaedut on yhdistettävä yhteisiin etuihin, alistettava valtion tarkastuksen ja valvonnan alaisiksi ja asetettava riippuvaisiksi yhteisistä eduista, olemme saaneet selville sen, mikä on ennen ollut monien monien sosialistien kompastuskivenä” (Teokset, 33. osa, s. 428).

Talonpoikaisen pientuotannon siirtäminen osuustoiminnan raiteille on toiseksi vaikein tehtävä proletariaatin suorittaman valtiovallan valtaamisen jälkeen. Tällainen tehtävä voidaan ratkaista vain siten, että valtio antaa erittäin tuntuvaa apua ja talonpoikaisjoukot itse ovat aktiivisesti mukana. Talonpoikien osuuskunniksi yhtymisen on tapahduttava vapaaehtoisuuden pohjalla eikä missään tapauksessa hallinnollisia keinoja käyttäen. Kun maan väestö saadaan järjestetyksi osuuskuntiin, niin silloin tulee olemaan sivistyneen osuustoimintaväen järjestelmä, V. I. Lenin kirjoitti. Ja proletaarisessa valtiossa, kun tuotantovälineiden omistus on yhteiskunnallista, tämä järjestelmä on sosialismin järjestelmä.

V. I. Leninin osuustoimintaoppi, jonka mukaan talonpoikaiston siirtäminen sosialistisille raiteille on mahdollista vain osuustoiminnan avulla, oli marxilaisuuden luovaa kehittämistä uusissa oloissa. V. I. Lenin viitoitti selvän suunnitelman sosialismin rakentamiseksi maaseudulla, suunnitelman, joka takasi Neuvostovallan voiton tätä mitä tärkeintä ja monimutkaisinta kysymystä ratkaistaessa.

Erittäin suurimerkityksisenä maaseudun osuustoimintajärjestelmän luomisessa ja sen lujittamisessa samoin kuin kaikessa

sosialistisessa rakennustyössä V. I. Lenin piti kulttuurivallankumousta. Hän osoitti, että puolueen ja Neuvostovallan on saatava koko väestö lukutaitoiseksi. V. I. Lenin kehotti muodostamaan tehdastyöläisten kulttuuri- ja valistusjärjestöjä sekä kunniapäällikköryhmiä, joiden tuli auttaa talonpoikaista kohottamaan kulttuuritasoaan, sekä järjestämään säännöllisesti työläisten matkoja maaseudulle.

Viimeisissä kirjoituksissaan V. I. Lenin tähdensi jälleen sitä, että sosialismin rakentamisen välineenä on Neuvostovaltio. Sitä on kehitettävä ja lujitettava jatkuvasti. V. I. Lenin ehdotti Työläis- ja talonpoikaisinspektion (TTI:n) ja Keskuskontrollikomitean (KKK:n) yhdistämistä ja laajojen valtuuksien antamista tälle yhdistetylle elimelle sellaisessa asiassa kuin valtiokoneiston maksimaalinen supistaminen, uusiminen ja huojustaminen. Sitä paitsi Työläis- ja talonpoikaisinspektion ja Keskuskontrollikomitean yhdistämisestä, V. I. Lenin kirjoitti, on hyötyä myös puolueen Keskuskomitealle, sillä TTI:n — KKK:n kautta Keskuskomitea saa kiinteämmän yhteyden joukkoihin, se tulee olemaan paremmin selvillä asioista ja ratkaisemaan paremmin, oikeammin kaikki yhteiskuntaelämän kysymykset. V. I. Lenin kirjoitti, että „...myönteisiin puoliin on luettava myös se, että Keskuskomiteassamme vähenee puhtaasti persoonallisten ja satunnaisten seikkojen vaikutus ja siten heikkenee myös hajaannuksen vaara” (s a m a, s. 443).

Eniten V. I. Lenin huolehti puolueen yhtenäisyyden, sen eheyden säilyttämisestä. Hän tahtoi, että puolue muistaisi aina VKP(b):n X edustajakokouksen päätöksen kaikenlaisten ryhmäkuntien ja ryhmien ehdottomasta kieltämisestä puolueessa. V. I. Lenin osoitti, että jos puolueessa tapahtuu hajaannus, niin se vuorostaan johtaa kiertämättömästi työläisten ja talonpoikain liiton hajaantumiseen. Se taas merkitsisi Neuvostovallan tuhoutumista, kapitalismiin palaamista. Neuvostojärjestelmän vallitessa ei ole perusteita työläisten ja talonpoikain liiton hajaantumiselle. Hajaannus voi tapahtua vain sen seurauksena, että puolue- ja neuvostoelimet tekevät virheitä tai menettelevät väärin. Sen vuoksi V. I. Lenin asetti Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean, koko puolueen päätehtäväksi „valvoa tarkasti niitä tekijöitä, jotka saattavat johtaa hajaannukseen, sekä ehkäistä ne, sillä viime kädessä tasavaltamme kohtalo riippuu siitä, seuraavatko talonpoikaisjoukot työväenluokkaa pysyen uskollisina tämän kanssa tekemälleen liitolle vai antavatko ne 'nepmannien', so. uuden porvariston, erottaa ja eristää talonpojat työläisistä” (T e o k s e t, 33. o s a, s. 444).

Viimeisissä kirjoituksissaan V. I. Lenin käsitteli myös maailmantilannetta: riittääkö Neuvostovaltiolla voimia torjua maailman porvariston hyökkäys ja säilyttää riippumattomuutensa, turvata sosialismin rakentajille mahdollisuus tehdä rauhassa

työtä? Kykeneekö Neuvostomaa saavuttamaan sosialismin voiton?

Pitäen lähtökohtanaan maailmantilanteen tieteellistä analyysia ja yhteiskunnan kehityksen objektiivisia lainmukaisuuksia V. I. Lenin vastasi näihin kysymyksiin täysin myönteisesti.

Imperialistien leirissä ei voi olla yhtenäisyyttä eikä täydellistä yksimielisyyttä, sillä kilpaillessaan liikevoitoista ja herruudesta maailmanmarkkinoilla imperialistit joutuvat ehdottomasti keskenään tappeluun. Neuvostoliiton ulkopolitiikka sitä vastoin ei tähtää vieraiden alueiden valtaamiseen eikä sodan aloittamiseen, vaan taisteluun rauhan puolesta, taloudellisten suhteiden solmimiseen kapitalististen valtioiden kanssa molemminpuolisesti edullisilla ehdoilla ja kahden järjestelmän — sosialismin ja kapitalismin — rauhanomaiseen rinnakkainoloon. V. I. Lenin sanoi, että meidän on seisottava lujina ruorissa ja kuljettava omaa tietämme antamatta imperialistien minkäänlaisten provokaatioiden ja pelottelujen vaikuttaa itseemme. Kommunistien on oltava lujia ja järkähtämättömiä.

Maailman proletariaatin vallankumouksellisen liikkeen voitto tosin lykkäytyy, mutta se on kuitenkin väliaikainen ilmiö. Kapitalistimaiden antagonististen luokkien välinen „rauha” on vain näennäistä. Todellisuudessa on käynnissä alituinen luokkataistelu, joka milloin laantuu, milloin kärjistyy. Luokkataistelun jatkuva kärjistyminen on kiertämätöntä, yhtä kiertämätöntä kuin on proletariaatin voittokin.

Kiertämätöntä on myös kansallisen vapaustaistelun voimistuminen. Imperialistisen maailmansodan tuloksena ja pääasiallisesti Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen ansiosta useat Idän maat — Kiina, Intia ynnä muut — ovat yhtyneet yleiseen maailman vallankumousliikkeeseen. Imperialistiset riistäjät ovat syösseet satoja miljoonia Idän maiden työtätekeviä äärimmäiseen kurjuuteen ja aiheuttaneet heille epäinhimillisiä kärsimyksiä. Mitkään taantumuksen voimat eivät voi pysäyttää työtätekevien vallankumousliikettä, joka kasvaa vuosi vuodelta. Siirtomaakansojen vapaustaistelu järkyttää tavattoman voimakkaasti kapitalismin perustuksia, heikentää sen mahtia, edistää proletariaatin vallankumouksellisen liikkeen kehitystä kapitalistisissa maissa.

V. I. Lenin osoitti, että Idän maiden — Kiinan, Intian ym. — suuret kansat, jotka yhdessä Neuvosto-Venäjän kansojen kanssa muodostavat maapallon väestön valtaenemmistön, yhtyvät tavattoman nopeasti kansalliseen vapaustaisteluun. Sen vuoksi, V. I. Lenin kirjoitti, „ei voi olla hituistakaan epäilystä siitä, minkälainen on oleva yleismaailmallisen taistelun lopullinen ratkaisu. Tässä mielessä sosialismin lopullinen voitto on varmasti ja ehdottomasti taattu” (Teokset, 33. osa, s. 458).

Viimeisissä kirjoituksissaan V. I. Lenin perusteli ja kehitti suunnitelman, jonka mukaan Neuvostoliitossa tuli rakentaa

socialismi. Leniniläisen suunnitelman peruskohdat, jotka V. I. Lenin esitti Lokakuun vallankumouksen jälkeisissä nerokkaissa tuotteissaan, ovat seuraavat:

1. *Neuvostomaassa on riittävästi kaikkea, mitä tarvitaan täydellisen sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseksi.* Puolueen perustehtävänä on kunnostaa teollisuus ja kehittää sitä, varsinkin raskasta teollisuutta, sähköistää maa, kohottaa työn tuottavuus korkeaksi koko kansantaloudessa. Sosialismin aineellisen ja teknillisen perustan luomiseksi, Neuvostovaltion puolustus-kuntoisuuden kohottamiseksi on *teollistettava* maa, tehtävä loppu sen teknillisestä ja taloudellisesta jälkeenjääneisyydestä.

2. Sosialistisen proletariaatin on saatava työtätekevää talonpoikaisto osallistumaan sosialistiseen rakennustyöhön ja autettava sitä muuttamaan hajallinen yksityistaloutensa yhteiskunnallistetuksi suurtaloudeksi. Parhain muoto, jonka avulla talonpojat saadaan vedetyksi sosialistiseen rakennustyöhön, on *osuustoiminta*. Kommunistisen puolueen on autettava talonpoikaisto luomaan maaseudulla osuustoimintajärjestelmä. Se on luotava vähitellen, askel askeleelta, jotta talonpoikaisto vakuutuisi oman kokemuksensa perusteella kollektiivisten talousmuotojen paremmuudesta ja lähtisi mieluosiolla, pakottamatta osuustoiminnan tielle. Kun talonpoikaisto tulee vakuuttuneeksi siitä, että kollektiiviin talousmuotoihin siirtyminen on välttämätöntä, niin silloin sen eteneminen sosialismia kohti tulee vauhdikkaammaksi.

Talonpoikaisen pientalouden siirtäminen sosialismin raiteille on mahdollista, jos tämän talouden käytettävissä on riittävästi uusiaikaisia koneita. V. I. Lenin sanoi jo puolueen VIII edustajakokouksessa vuonna 1919, että jos me kykenisimme antamaan maaseudulle sata tuhatta ensiluokkaista traktoria, niin talonpoikaisto kannattaisi kommunismia. Maan teollistaminen ja raskaan teollisuuden ensisijainen kehittäminen tekevät mahdolliseksi antaa maaseudulle riittävästi koneita.

3. Suurteollisuuden kehittäminen, koko kansantalouden varustaminen uusiaikaisella teknillisellä välineistöllä, talonpoikaiston kooperointi, valtion hallinta ja koko kansantalouden johtotyö vaativat kansan kulttuuritason jyrkkää kohottamista ja täysin ammattitaitoisen, riittävän lukuisan neuvostotyöntekijäkunnan kouluttamista. Tätä varten on välttämätöntä saada koko kansa lukutaitoiseksi, laajentaa tuntuvasti alkeis-, keski- ja korkeakouluverkostoa sekä kustannustoimintaa ja kehittää kaikkia tieteen aloja. Sanalla sanoen on suoritettava *kulttuurivallankumous*. Sosialismia ei voida pystyttää eikä vakauttaa, ellei suoriteta kulttuurivallankumousta, ellei luoda kansan keskuudesta lähtöisin olevia sivistyneistökaadereita.

4. Sosialismin rakentamisen perusehtona on *proletariaatin diktatuuri*. Työväenluokan käsissä oleva valtio on sosialismin rakentamisen väline. Voidaksemme kohottaa valtiokoneiston

osuutta ja säästää varoja meidän on supistettava tätä koneistoa mahdollisimman pieneksi karkottamalla siitä virkavaltaisiksi muuttuneet ja luokkavieraat ainekset ja uusittava sitä työtätekeviä edustavilla vereksillä voimilla. Yhdistetyn puolue- ja valtiuelimen, Keskuskontrollikomitean ja Työläis- ja talonpoikaisinspektion, tulee olla valtiokoneiston parantamisen, supistamisen ja huojentamisen väline. Työtätekevien apuun nojautuen tämä elin tulee tarkastamaan ja parantamaan neuvostokoneiston työtä, tekemään siitä uuden yhteiskuntajärjestelmän arvoa vastaavan koneiston.

5. *Sosialismin rakentaminen on mahdollista vain ehdolla, että säilytetään työläisten ja talonpoikain liitto ja lujitetaan sitä.* Johtava osuus tässä liitossa on työväenluokalla, jonka kärkijoukkona on Kommunistinen puolue. Puolueen tulee ottaa tarkasti huomioon kaikki liiton eheyttä vaarantavat seikat voidakseen aikanaan reagoida niihin. Työläisten ja talonpoikain liiton lujuus riippuu ratkaisevasti puolueen yhtenäisyydestä. Jos puolueessa tapahtuu hajaannus, niin se saa aikaan myös kahden luokan keskinäisen liiton purkautumisen, mikä merkitsee proletariaatin diktatuurin tuhoutumista. Sen vuoksi puolue ei saa sallia minkäänlaisten ryhmäkuntien ja ryhmittymien muodostamista puolueessa. Vain yhtenäinen puolue ja sen oikea politiikka takaavat työläisten ja talonpoikain liiton murtumattomuuden ja voivat turvata sosialismin rakentamisen Neuvostoliitossa.

6. Sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen Neuvostoliitossa on täysin turvattu myös kansainväliseltä kannalta katsoen. Kapitalistisen maailman ristiriidat, niin luokkien kuin valtioidenkin väliset ristiriidat, kärjistyvät yhä edelleen. Proletariaatin ja porvariston luokkataistelu tulee kiertämättä voimistumaan. Siirto- ja puolisiirtomaissa, varsinkin Idän maissa, kehittyvä kansallinen vapausliike horjuttaa yhä voimakkaammin imperiaalistien herruutta. Kaikki se yhdessä järkyttää yhä enemmän kapitalismin perustuksia. Kaikki imperialistien yritykset hävittää neuvostojärjestelmä epäonnistuvat.

7. Ottaen huomioon sen, että Neuvostomaa on kapitalististen maiden ympäröimä, sekä maailmantilanteen, Kommunistisen puolueen ja Neuvostohallituksen on harjoitettava viisasta ulkopolitiikkaa, pyrittävä ehkäisemään porvarillisten valtioiden kanssa mahdolliset sotilaalliset yhteenotot. Johdonmukainen taistelu rauhan puolesta, *sosialismin järjestelmän ja kapitalismin järjestelmän rauhanomaisen rinnakkainolon ja taloudellisen kilpailun puolesta* — sellaista on puolueen politiikan oltava aina. V. I. Lenin sanoi olevansa lujasti vakuuttunut siitä, että tässä kilpailussa voittaa sosialismi, että „sosialismin uumenissa piilee jättiläismäisiä voimia ja että ihmiskunta on nyt astunut uuteen kehityskauteen, joka avaa tavattoman loistavia mahdollisuuksia” (Teokset, 33. osa, s. 456).

V. I. Leninin suunnitelmasta tuli mitä voimakkain teoreettinen ja käytännöllinen ase, jota puolue käytti taistelussa sosialismin puolesta. Tämä suunnitelma innosti työväenluokkaa ja työtätekeviä talonpoikia sankaritekoihin työrintamalla kapitalismista saatavan sosialismin voiton nimessä.

5. Puolueen XII edustajakokous. Taistelu trotskilaisuutta vastaan. Taloudellisten vaikeuksien voittaminen. V. I. Leninin kuolema. Lenin-kutsunta puolueeseen

V. I. Leninin suunnitelman sisältämät ajatukset sosialismin rakentamisesta Neuvostoliitossa saivat ilmauksensa VKP(b):n XII edustajakokouksen päätöksissä. Edustajakokous, jossa oli edustettuna noin 400.000 puolueen jäsentä, pidettiin huhtikuun 17.—25. p:nä 1923. Se oli ensimmäinen Lokakuun jälkeinen edustajakokous, josta V. I. Lenin oli poissa sairautensa takia.

Puolueen jäsenmäärän pieneneminen oli selitettävissä sillä, että XI edustajakokouksen edellä ja sen jälkeen oli toimitettu puoluepuhdistus.

Edustajakokouksen työjärjestyksessä olivat Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean toimintaselostukset, kysymys teollisuudesta, kansallisuuskysymys, kysymys verotuspolitiikasta maaseudulla ym.

Keskuskomitean toimintaselostuksen johdosta tehdyssä päätöslauselmassa edustajakokous tähdensi, että uuden talouspolitiikan synnyttämä tilanne luo maaperää poikkeamille puolueessa. Erittäin vaarallisia ja vahingollisia ovat ne poikkeamat, jotka asettavat vastakkain Neuvostovaltion ja työväenluokan, puolueen ja valtion. Edustajakokous varoitti kategorisesti, että puolue tulee käymään päättäväistä taistelua niitä vastaan ja jopa erottamaan puolueesta kaikki ne, jotka näissä vallankumouksen kohtalolle mitä tärkeimmissä kysymyksissä yrittävät aiheuttaa puolueen riveissä hämäännystä, johdattaa puolueen pois leniniläiseltä tieltä ja horjuttaa sen yhtenäisyyttä.

Edustajakokous kehotti parantamaan järjestelmällisesti valtiokoneistoa pitäen sitä puolueen ensisijaisena velvollisuutena. Edustajakokous tähdensi, että vain todella sosialistisen valtiokoneiston luominen takaa työläisten ja talonpoikain liiton lujouden.

V. I. Leninin ohjeita noudattaen edustajakokous teki päätöksen Työläis- ja talonpoikaisinspektion ja Keskuskontrollikomitean yhdistämisestä ja antoi KKK:n — TTI:n tehtäväksi saada tavalliset työmiehet mukaan valtiokoneiston parantamiseen.

Edustajakokous osoitti, että on toimitettava tarkka työnjako puoluejärjestöjen ja neuvostoelinten välillä, parannettava talous- ja hallintotyöntekijäin spesialisointia, noudatettava tiukasti periaatetta, joka edellyttää yksilövastuuta tehtävien täyttämisestä.

Pantuaan merkille ne tulokset, joita oli saavutettu kansantaloudessa ja työn tuottavuuden kohottamisessa tehtaissa, edustajakokous kehotti työväenluokkaa suuntaamaan voimansa teollisuuden ja ennen kaikkea raskaan teollisuuden kehittämiseen, „joka yksin vain voi olla todella sosialistisen rakennustyön lujana perustana” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, I o s a, s. 682).

Rinnan raskaan teollisuuden kanssa ja sen perustalla on kehitettävä nopeasti myös kevyttä teollisuutta.

Menestys tai epäonnistuminen tuotannossa riippuu tehtaasta, tuotantolaitoksesta. Tuotannon oikea järjestäminen jokaisessa tuotantolaitoksessa sen erikoisuuksia vastaavasti on erittäin tärkeä, ratkaiseva kysymys. Edustajakokous kehotti „kaikin keinoin karttamaan liian tiukkaa sentralisaatiota, aloitteellisuuden tyrehtyttämistä ja mekaanista sekaantumista” tuotantolaitosten toimintaan (s a m a, s. 697).

Puolueen XII edustajakokous tähdensi, että perusvastuun taloudellisten ja yleisvaltakunnallisten elinten työstä kantaa puolue, että sen on määriteltävä kaikessa oleellisimmassa tämän työn kulku ja valvottava sitä. „*Yhä lähemmä taloutta, yhä enemmän huomiota talouselimiin, niiden ohjaukseen ja voimia niille — sellainen on puolueen tunnus lähikaudeksi*” (s a m a, s. 683).

Puoluetta kehoitettiin kiinnittämään huomiota teollisuustavara- myynnin järjestämiseen. Myynnin väärä järjestäminen alkoi jo johtaa suunnattomiin hinnanlisiin ja osittaiseen tavaravarastojen kasautumiseen. Tämän epäkohdan korjaamiseksi oli ennen kaikkea luotava kauppakoneiston alimpien renkaiden järjestelmä, jotta olisi voitu turvata teollisuuden ja talonpoikaismarkkinain välinen yhteys. Oli säännösteltävä myös tavara- hinnat, sillä teollisuustuotteiden hinnat olivat huomattavasti korkeammat kuin maataloustuotteiden hinnat.

Talonpoikien aseman helpottamiseksi ja tavaravaihdon laajentamiseksi maassa kehoitettiin yhdistämään kaikki talonpoikaistolta perittävät välittömät valtionverot (elintarvikevero, talouksittain perittävä rahavero ja työ- ja rahtivero) sekä kaikki välittömät paikalliset verot yhdeksi välittömäksi maatalousveroksi. Osan tästä verosta sai maksaa rahassa. (Myöhemmin, vuodesta 1924 alkaen, yhtenäistä maatalousveroa alettiin laskea kultaruplana ja periä yksinomaan rahassa). Suurimmat verorasitukset säilytettiin varakkaimmille talouksille (se oli kulakiston rajoittamispolitiikan ilmaus); joitakin köyhiä talonpoikia vapautettiin veron maksusta.

Opportunistiset ainekset yrittivät edustajakokouksessa johdattaa puolueen pois leniniläiseltä tieltä. Trotski ehdotti teollisuuden jyrkkää keskittämistä. Tuollainen keskitys oli naamioitua raskaan teollisuuden supistamista, useiden alkuaikoina kannattamattomien tuotantolaitosten sulkemista. Vielä edustajakokouksen aattona Trotski ehdotti eräiden suurimpien tehtaiden —

Putilovin, Brjanskin ym. tehtaiden — sulkemista sen takia, että ne toimivat noina vuosina tappiollisesti. Sellaisten tehtaiden sulkeminen olisi aiheuttanut erittäin suurta vahinkoa raskaalle teollisuudelle ja nostattanut työläisiä puoluetta vastaan.

Puolueen Keskuskomitea hylkäsi päättäväisesti Trotskin ehdotuksen ja osoitti, että hänen ehdotuksensa hyväksyminen merkitsisi koko Neuvostotasavallan poliittista tappiota, se olisi sille turmioksi. Samassa hengessä hyväksyttiin myös puolueen XII edustajakokouksen päätös.

XII edustajakokousta varten laatimissaan teeseissä Trotski esitti ohjelauseen — on säädettävä „teollisuuden diktatuuri”. Trotskin esittämänä tämä ohjelause ei merkinnyt sen seikan tähdentämistä, että teollisuudella tulee olla johtava osuus kansantaloudessa ja tuotantovälineiden tuotannon kehittämisen pitää olla ensisijaista kulutustarvikkeiden tuotantoon verrattuna. Trotskin käsityksessä tämä ohjelause merkitsi teollisuuden kehittämistä talonpoikaiston riiston kustannuksella. Tämä linja olisi johtanut työläisten ja talonpoikain liiton hajoamiseen, neuvostojärjestelmän tuhoutumiseen.

Trotskin ohjelauseen vastapainoksi edustajakokous tähdensi päätöksissään, että kansantalouden nykyisessä kehitysvaiheessa maataloudella on ensisijainen merkitys koko maan taloudelle.

Sokolnikov ja Buharin ehdottivat ennen edustajakokousta ulkomaankauppamonopolin osittaista lakkauttamista, mikä itse asiassa olisi johtanut tuon monopolin likvidointiin.

Edustajakokous tuomitsi jyrkästi opportunistiset näkökannat.

Eräät edustajat (Krasin ym.) esittivät edustajakokouksessa sellaisia virheellisiä ehdotuksia, että tehtäisiin kapitalistimaille suuria taloudellisia myönnytyksiä, jotta saataisiin niiltä luottoa ja lainoja teollisuuden jälle rakennusta varten. Edustajakokous hylkäsi nämä virheelliset ehdotukset.

Kuultuaan J. V. Stalinin alustuksen kansallisuuskysymyksestä edustajakokous katsoi tarpeelliseksi jouduttua eri kansojen tosiasiallisen eriarvoisuuden hävittämistä. Venäläisen proletariaatin tuli auttaa tarmokkaammin Neuvostoliiton jälkeensä jääneitä kansoja niiden talouden ja kulttuurin kehittämässä.

VKP(b):n XII edustajakokous, samoin kuin X edustajakokouskin, kehotti puoluetta taistelemaan päättäväisesti perusvaarana ollutta suurvenäläistä šovinismia sekä paikallista nationalismia vastaan.

Samalla kun uuden talouspolitiikan aikana elpyivät porvarilliset ainekset, elpyi ja aktivoitui myös porvarillinen nationalismi. Se nosti päätään kaikissa tasavalloissa, mutta erittäin räikeänä se ilmeni Gruusiassa. Gruusialaiset uklonistit *

* *Uklonistit* — puolueen jäseniä, jotka mielipiteissään ja politiikassa ajoivat puolueen oikeasta yleislinjasta eriyvää suuntaa; nimitys johtuu venäläisestä sanasta „uklon” (poikkeama). *Suom.*

(Mdivani, Okudžava ynnä muut) yrittivät harjoittaa kaikkia Gruusiassa asuvia ei-gruusialaisia kansallisuuksia kohtaan suurvaltaista šovinistista politiikkaa. He vastustivat myös Taka-Kaukasian federaation muodostamista ja Gruusian liittymistä Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liittoon. He vaativat ulkomaisten pankkien avaamista Gruusiassa, mikä olisi luonut edellytykset Gruusian muuttamiselle ulkomaisen pääoman lisäkeeksi ja kapitalismin restauraatiolle siellä. Edustajakokous tuomitsi päättäväisesti gruusialaisten ukлонistien toiminnan.

Puolueen XII edustajakokouksen jälkeen parannettiin kansantalouden johtotyötä. Maataloudellinen ja teollinen jälleenrakennus edistyi menestyksellisesti. Kylvöaloja laajennettiin ja teollisuustuotannon vuotuinen lisäkasvu suureni. Työläisten lukumäärä lisääntyi Korkeimman Kansantalousneuvoston johtamassa suurteollisuudessa vuonna 1923 edelliseen vuoteen verrattuna 14 prosentilla. Mutta oli myös suuria puutteellisuuksia. Työn tuottavuus ja työläisten palkka olivat vielä sodanedellistä tasoa alempana. Valtion kauppajärjestöt ja osuuskauppajärjestöt toimivat huonosti. Puolueen XII edustajakokouksen ohjeita teollisuustavaroiden ja maataloustuotteiden väärän hintasuhteen poistamisesta ei täytetty. Väärä hintasuhte (,,sakset") kasvoi vuoden 1923 syksyyn mennessä tavattoman suureksi. Tämän yhteydessä neuvostoruplan kurssi alkoi horjua yhä enemmän, ruplan arvo laski.

Kaikki tuo yhdessä alkoi vaikuttaa kielteisesti työläisten ja talonpoikain aineelliseen asemaan ja heidän ostokykyynsä. Alkoi kasautua varastoja, vaikka tavaroita tuotettiin siihen aikaan vähän. Varastoihin kertyi paljon teollisuustavaroita. Talonpojat kyllä tarvitsivat niitä, mutta eivät voineet ostaa, kun ne olivat niin kalliita. Niinpä talonpoika joutui myymään 50—60 puutaa vehnää voidakseen ostaa puudan nauvoja, kun sitä vastoin ennen maailmansotaa naulapuudan hinta vastasi 3—3,5 vehnäpuudan hintaa. Tällainen hintapolitiikka aiheutti tyytymättömyyttä maaseudulla. Tyytymättömiä olivat myös työläiset, sillä tavaroiden varastoihin kasautuminen johti palkan maksun viivästymiseen. Eräissä tuotantolaitoksissa alettiin jopa lakkoilakin.

Puolueen Keskuskomitea ja Neuvostohallitus ryhtyivät kii-reellisiin toimenpiteisiin hävittääkseen ne syyt, jotka olivat johtaneet talonpoikain ja työläisten tyytymättömyyteen. Kulutus-tavarain hintoja alennettiin. Tavaravaihtoon alettiin juurruttaa yhä laajemmin lokakuussa 1922 käyttöön otettua tservonetsia, josta tuli luja ja varma valuutta epävakaiden setelien sijalle. Työläisten palkanmaksu saatiin säännölliseksi, määriteltiin toimenpiteet järjestyksen aikaansaamiseksi kaupan alalla, yksityis-kauppiaiden syrjäyttämiseksi kauppa-alalta ja päättäväisen taistelun käymiseksi keinottelua vastaan. Kohotettiin maataloustuotteiden hintoja ja talonpojille myönnettiin halpakorkoista

luottoa talouden kehittämistä varten. Halpakorkoinen luotto pelasti köyhän talonpojan, sillä hänellä ei ollut enää mitään pakkoa lainata kulakilta orjuuttavilla ehdoilla ja muuttua tosiasiallisesti tämän batrakiksi.

Näiden toimenpiteiden ansiosta likvidoituin talonpoikain ja työläisten tyytymättömyys ja turvattiin kansantalouden jatkuva kehitys.

Taloudellisella rintamalla esiintyneiden vaikeuksien aikana elpyivät taas leniniläisvastaiset ainekset puolueen sisällä.

Käyttäen hyväkseen sitä, että puolueen johtaja V. I. Lenin joutui pois riveistä, sairastui vaikeasti, Trotski alkoi jälleen taistelun leniniläistä Keskuskomiteaa ja puoluetta vastaan. Hän oletti maata kohdanneiden vaikeuksien edistävän hänen suunnitelmiansa täyttämistä: puolueen johdon ottamista omiin käsiinsä ja sellaisen linjan noudattamista, joka viime kädessä johtaa kapitalismin restauraatioon.

Lokakuun alussa 1923 Trotski lähetti Keskuskomitealle kirjeen, jossa hän herjasi KK:n toimintaa. Sen sijaan, että olisi pyrkinyt poistamaan puolueessa ilmenneitä epäkohtia asettamalla kysymykset käsiteltäviksi Politbyroon istunnoissa ja Keskuskomitean täysistunnoissa, niin kuin on tehty ja tehdään silloin, kun johtavien puolue-elinten jäsenten keskinäissuhteet ovat normaalit, Trotski mobilisoi kaikki kannattajansa taisteluun puolueen Keskuskomiteaa vastaan. Kohta Trotskin kirjeen jälkeen Keskuskomitea sai 46:n julistuksen, jonka olivat allekirjoittaneet trotskilaiset, „demokraattiset sentralistit”, „vasemmistokommunistien” ryhmän ja „työläisoppositio”-ryhmän jäännökset. Heidän joukossaan oli myös eräitä KK:n jäseniä. He ilmoittivat parjaten, että puoluekoneisto on muka syrjäyttänyt puolueen, ja yrittivät yllyttää kommunisteja puoluekoneistoa vastaan asettaen sen puolueen vastakohtaksi. Tämä trotskilaisen hyökkäys puoluekoneiston kimppuun oli menševismin uusiutumista, menševismin, joka kieltää puolueuuden johtoperiaatteen. Trotskilaiset ynnä muut opportunistit vaativat ryhmien ja ryhmäkuntien muodostamisvapautta. Siten he tahtoivat saada kumotuksi puolueen X edustajakokouksen päätöksen ryhmäkuntien kieltämisestä ja niiden muodostamisen estämisestä ja ilmaisivat menševikkien, eserrien ja uuden porvariston toiveet, niiden toiveet, jotka pyrkivät kiihkeästi uuden talouspolitiikan aikana astumaan avoimelle poliittiselle areenalle.

Trotskilaiset levittivät Trotskin kirjettä ja 46:n julistusta puolueen paikallisjärjestöissä.

Kysymystä puolueen sisäisestä tilanteesta käsiteltiin Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetyssä lokakuun täysistunnossa, johon osallistui kymmenen suurimman puoluejärjestön — Pietarin, Moskovan, Harkovin ym. puoluejärjestöjen — edustajia. Täysistunto tuomitsi Trotskin ja 46:n esiintymisen pitäen niitä poliittisesti erittäin virheellisenä, „luonteel-

taan ryhmäkuntalaisena esiintymisenä, joka uhkaa antaa iskun puolueen yhtenäisyydelle ja aiheuttaa puolueessa kriisin” („NK P ... päätöslauselmina”, I osa, s. 768).

Täysistunnon päätöslauselma ei tehonnut Trotskiin. Hän kirjoitti kirjasen „Uusi suunta”, jossa syytti puolueen johtoa suunnan muuttamisesta, vertasi puolueen vanhoja työntekijöitä II Internationalen opportunistisiin johtajiin, asetti puolueen vanhojen, horjumattomien työntekijäin vastapainoksi puolue-elämän alalla kokemattoman nuorison, varsinkin ylioppilasnuorison, nimittäen sitä imartelevasti „puolueen ilmapuntariksi”.

Trotski ja trotskilaiset alkoivat esittää tehtaiden ja yliopistojen puoluesolujen kokouksissa syytöksiä Keskuskomiteaa vastaan. Siten trotskilaiset, samoin kuin vuonna 1921, pakottivat jälleen puolueen sallimaan väittelyn. Maan kaikissa puoluejärjestöissä alkoi kiivas väittely. Taas häiriytyi puolueen suorittama kansantalouden jälleenrakennustyö. Moskovan, Pietarin, Ukrainan, Uralin, Bakun ja maan muiden suurten teollisuuskeskusten puoluejärjestöt löivät päättäväisesti takaisin trotskilaisten hyökkäilyt. Trotskilaiset kärsivät väittelyssä täydellisen tappion. Puolue ryhmittyi lujasti leniniläisen Keskuskomitean ympärille.

Yhteenvedon väittelystä teki VKP (b):n XIII konferenssi, joka pidettiin tammikuussa 1924. Konferenssi tuomitsi ankarasti Trotskin ja trotskilaisten ryhmäkuntalaistaistelun puoluetta vastaan ja selitti, että „nykyinen oppositio ei ainoastaan pyri revisioimaan bolševismia, se ei ainoastaan luovu suoranaisesti leninismistä, vaan se on ilmeinen *pikkuporvarillinen poikkeama*” (s a m a, s. 782).

Tämä trotskilaisten vuoronmukainen hyökkäily kuvasti luokkataistelun kärjistymistä maassa uuden talouspolitiikan aikana tapahtuneen porvariston ja sen ideologioiden aktivisoitumisen yhteydessä. Yksityiskauppiat ja kaikenkarvaiset nepmannit voimistivat taisteluaan proletariaatin diktaturiaa vastaan kaupungissa ja kulakit maaseudulla. Trotskilaiset olivat näiden luokkavihollisten huutorvia.

Oli autettava puolueen jäseniä käsittämään paremmin trotskilaisuuden vaarallisuus ja sitä silmällä pitäen alettiin tutkia laajasti VKP (b):n historiaa, sen taistelua kaikenlaisia ryhmäkuntia, ryhmittymiä ja poikkeamia vastaan, puolueen riveissä esiintynyttä opportunistia ja työväenliikkeessä toimivia porvariston asiamiehiä vastaan. Nuoret puolueen jäsenet saivat tietää siitä häpeällisestä taistelusta, jota Trotski oli käynyt vuosikautia menševikkien puolella V. I. Leniniä ja bolševikkien puoluetta vastaan. Puolueen historian tutkiminen aseisti kommunisteja marxismilla-leninismillä. Sitä edisti vuonna 1924 ilmestynyt J. V. Stalinin kirja „Leninismien perusteista”, jossa on esitetty lyhyesti ja selvästi leninismien, proletariaatin diktatuurin

teorian ja taktiikan peruskysymykset sekä osoitettu, mitä uutta V. I. Lenin toi marxilaisuuteen.

Kohta XIII konferenssin jälkeen puoluetta, neuvostokansaa, maailman proletariaattia ja koko edistysmielistä ihmiskuntaa kohtasi ankara isku: tammikuun 21. pnä 1924 kuoli Vladimir Iljitš Lenin. Tieto V. I. Leninin kuolemasta sai sanoinkuvaamatoman surun valtaan neuvostoihmiset sekä koko maailman työläiset ja sorretut kansat. Puolueen Keskuskomitean ylimääräinen täysistunto hyväksyi vetoomuksen „Puolueelle. Kaikille työtätekeville”. Siinä Keskuskomitea ilmoitti suuren johtajan kuolemasta.

„Kaikki se, mikä proletariaatissa on todella suurta ja sankarillista”, sanottiin vetoomuksessa, „peloton mieli, rautainen, taipumaton, luja ja kaikkivoittava tahto, pyhä viha, leppymätön viha orjuutta ja sortoa kohtaan, vallankumouksellinen into, joka pystyy siirtämään paikaltaan vuoria, rajaton luottamus joukkojen luovaan voimaan, suuri organisaatiokyky,— kaikki se olennoitui erinomaisesti Leninissä, jonka nimestä on tullut uuden maailman symboli kaikkialla — lännestä itään ja etelästä pohjoiseen saakka” („N K P ... päätöslause l m i n a”, I o s a, ss. 804—805).

Miltei viikon ajan kansa kävi viimeisen kerran hyvästelemässä V. I. Leniniä. Ankarista pakkasista huolimatta ihmisiä kulki yöstä päivää Neuvostojen talon Pylvässaliin jättääkseen hyvästit ainiaksi nukahtaneelle johtajalleen.

V. I. Leninin hautauspäivänä neuvostokansa keskeytti kaikissa kaupungeissa ja kylissä viideksi minuutiksi työnsä saattaen syvän surun vallassa hautaan isänsä, opettajansa ja ystävänsä. Tehtaiden, tuotantolaitosten ja veturien pillien puhaltaessa surullisesti koko maassa V. I. Leninin ruumisarkku laskettiin Punaisella torilla sijaitsevaan Mausoleumiin. Sanoessaan jäähyväiset Leninille puolue ja neuvostokansa vannoivat, että ne täyttävät täydellisesti hänen viimeisen tahtonsa.

Paitsi neuvostokansaa suuren surun vallassa oli myös maailman proletariaatti, koko maailman työtätekevät. V. I. Leninin hautauspäivänä useiden kapitalistimaiden työläiset keskeyttivät viideksi minuutiksi työnsä sanoakseen ajatuksissaan jäähyväiset koko maailman työläisten johtajalle.

Työväenluokka vastasi johtajansa kuolemaan liittymällä entistä lujemmin puolueen ympärille. Surupäivinä tuhannet työläiset jättivät anomuksen pyytäen hyväksymään heidät VKP(b):seen. Ottaen huomioon tämän liikkeen mittavuuden Keskuskomitea julisti tehdastyöläisten Lenin-kutsunnan puolueeseen. Keskuskomitea julkaisi vetoomuksen työmiehille ja työläisnaisille, jossa sanottiin, että johtajan kuolema pani liik-

keelle työväenluokan ja sadat tuhannet työläiset ojensivat auttavan kätensä puolueelle.

Lenin-kutsunnan aikana puolueeseen liittyi parhaita, vallankumoustaisteluissa karaistuneita eturivin työläisiä. Puoluekokouksiin, joissa käsiteltiin VKP(b):n jäseniksi pyrkivien anomuksia, ottivat aktiivisesti osaa myös puolueeseen kuulumattomat työläiset, jotka auttoivat valikoimaan puolueen riveihin tuotannon parhaimmistoa, proletaariselle vallankumoukselle uskollisimpia henkilöitä.

Lenin-kutsunnan tuloksena VKP(b):seen liittyi yli 240 tuhatta työläistä. Se oli havainnollisena todistuksena työväenluokan ja sen puolueen murtumattomasta yhtenäisyydestä.

6. Puolueen XIII edustajakokous. Puolueen maaseututyön voimistaminen. Trotskin uuden hyökkäyksen paljastaminen

VKP(b):n XIII edustajakokous (toukokuun 23.—31. p:nä 1924) oli osoitus puolueen rivien eheydestä johtajan kuoleman jälkeen. Siinä oli edustettuna noin 736 tuhatta puolueen jäsentä ja jäsenkandidaattia. XII edustajakokouksesta kuluneena aikana puolue oli kasvanut miltei puolella täydentäen rivejään pääasiallisesti työläisillä. Jo yksin tämäkin todisti sitä, että puolueen yhteydet työväenjoukkoihin olivat laajentuneet ja lujittuneet, että joukot olivat ryhmittyneet puolueen ympärille ja puolueen arvovalta kasvanut.

Edustajakokouksen työjärjestyksessä olivat seuraavat kysymykset: Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean toimintaselostukset, kaupankäyntiä, osuustoimintaa, maaseututyötä ym. koskevat kysymykset.

Edustajakokous totesi tyydytyksellä, että vaikka puolue oli joutunut toimimaan ilman V. I. Leninin välitöntä johtoa, sen Keskuskomitea oli saavuttanut vaikeassa ja monimutkaisessa tilanteessa huomattavaa menestystä kaikilla toiminta-aloilla. Edustajakokous antoi täydellisen hyväksymyksensä sen johdosta, että Keskuskomitea oli osoittanut lujuuutta ja leniniläistä leppymättömyyttä taistellessaan trotskilaisuutta vastaan sekä puolustanut järkähtämättömästi leninismiiä. Edustajakokous antoi Keskuskomitean tehtäväksi suojella edelleenkin yhtä päätäväisesti ja lujasti puolueen yhtenäisyyttä ja johdonmukaista linjaa kaikkinaisilta poikkeamilta.

Edustajakokous vahvisti VKP(b):n XIII konferenssin päätöslauseلمان, jossa trotskilaisuus luonnehditaan pikkuporvarilliseksi poikkeamaksi.

Edustajakokous kiinnitti tavattoman suurta huomiota puolueen jäsenten, varsinkin Lenin-kutsunnan yhteydessä puolueen jäseniksi liittyneiden marxilais-leniniläiseen kasvatukseen pitäen näitä viimeksi mainittuja sinä joukkona, jonka keskuudesta

puolue voi saada työntekijöitä valtio-, talous-, ammattiliitto-, osuustoiminta- ym. elimiä varten. Edustajakokous velvoitti sitomaan kaiken puoluevalistustyön „puolueemme historian tärkeimpiin vaiheisiin osoittamalla samalla sen, että toveri Leninin johtavilla aatteilla on siinä erittäin suuri merkitys” („N K P ... päätöslauselmina”, II osa, s. 21).

Edustajakokous totesi maassa tapahtuneen yleistä taloudellista nousua. Sosialistisen teollisuuden ja kulkulaitoksen kuntoonpano edistyi menestyksellisesti, työväenluokka kasvoi määrällisesti ja maatalouden tuottoisuus lisääntyi.

Kivihiiliteollisuuden kunnostamisessa ja kulkulaitoksen työssä saavutettujen tulosten perusteella edustajakokous kehotti kohottamaan jyrkästi metallin tuotantoa, kehittämään raskasta teollisuutta ja järjestämään kotimaisen tuotantovälineiden tuotannon.

Maataloudessa saavutettujen menestysten perusteella edustajakokous tähdensi, että puolueen on voimistettava maaseutuväestön keskuudessa osuustoimintatyötä. Ottaen huomioon sen, että maaseutuköyhälistö oli joutunut kulakkien velkaorjuuteen, edustajakokous velvoitti puolueen maaseutujärjestöt huolehtimaan niiden lakien täytäntöönpanosta, jotka koskivat talonpoikaisköyhälistölle myönnettyjä verohuojennuksia ja köyhälistön etujen suojelemista, sekä noudattamaan tiukasti kulakin suhteen säädettyä veropolitiikkaa kulakiston kasvun rajoittamiseksi.

Kaupan alalla edustajakokous totesi, että teollisuustavaroiden hintojen alentaminen oli osoittautunut täysin oikeaksi politiikaksi. Edustajakokous hyväksyi Kotimaankaupan kansankomissariaatin muodostamisen. Tämän perustehtävänä oli kotimaanmarkkinoiden valtaaminen ja ensi kädessä tukku-kauppavaihdon valtaaminen valtion käsiin, yksityispääoman toiminnan valvonta ja sen syrjäyttäminen kaupan alalta.

Puolueen järjestötyön kysymyksistä edustajakokous hyväksyi päätöslauselman „Puolueen rakennustyön lähimmistä tehtävistä”. Siinä tähdennettiin, että on pyrittävä kaikkiin keinoin saamaan puolueeseen tuotannossa työskentelevää proletariaatin parhaimmistoa. Lenin-kutsunna aikana puolueeseen oli liittynyt huomattava määrä työläisiä ja tehdassolujen jäsenmäärä oli lisääntynyt. Edustajakokous velvoitti puoluejärjestöt tekemään aktiivisesti poliittista ja puoluevalistustyötä uusien puolueen jäsenten keskuudessa, vetämään heitä kaikkiin keinoin mukaan puolue-elämään sekä valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Oli parannettava tehdassolujen työtä, kohotettava niiden osuutta tuotannollisessa elämässä ja johdettava niitä paremmin.

Edustajakokous käsittelee nuorisotyökysymystä ja lausui mielipiteenään, että puolueen on voimistettava nuorisoliiton johtamista. Leniniläinen nuorisoliitto on puolueen uskollinen auttaja. Puolueen johdolla nuorisoliitto puolusti kansalaissodan

vuosina sankarillisesti nuorta Neuvostotasavaltaa vihollisilta. Se kävi kamppailua kansantalouden jälleenrakentamiseksi. Edustajakokous kehotti nuorisoliittoa ottamaan aktiivisesti osaa sosialistiseen rakennustyöhön, puolueen ja Neuvostovallan kaikkien yhteiskunnallis-poliittisten ja kulttuuritoimenpiteiden toteuttamiseen kaupungissa ja maaseudulla, nuorison kommunistiseen kasvatustyöhön, ammattitaitoisten työläis- ja sivistyneistökaaderien valmentamiseen sekä kohottamaan nuorten tietotasoa.

Kaikki edustajakokouksen päätökset oli suunnattu sosialistisen rakennustyön laajentamiseen, työväenluokan ja talonpoikaiston liittoyhteyksien lujittamiseen ja puolueen johtavan osuuden suurentamiseen.

Puolueen XIII edustajakokouksessa ei ollut oppositioryhmien avoimia esiintymisiä. Kun VII edustajakokouksessa leniniläisvastainen oppositio sai Saksan kanssa solmittavaa rauhaa koskevassa kysymyksessä neljänneksen edustajakokouksen äänistä ja X edustajakokouksessa oppositiolla oli kahdeksannes äänistä, niin XIII edustajakokouksessa oppositio ei esiintynyt laisinkaan. Se oli selvä osoitus puolueen aatteellisesta yhtenäisyydestä.

Edustajakokouksessa luettiin erikseen kullekin edustajistolle V. I. Leninin „Kirje edustajakokoukselle”, joka tunnetaan testamentin nimellä. V. I. Lenin tähdensi siinä, että *on välttämätöntä säilyttää puolueen yhtenäisyys ja muodostaa luja Keskuskomitea, joka kykenee estämään hajaannuksen puolueessa*. Tätä silmällä pitäen V. I. Lenin ehdotti ennen kaikkea lisättäväksi Keskuskomitean jäsenten lukumäärää, jotta voitaisiin kohottaa KK:n arvovaltaa, parantaa koneiston työtä ja „estää Keskuskomitean vähäisten osien välisiä selkkauksia muodostumasta mahdollisesti merkitykseltään liian kohtalokkaiksi koko puolueelle” (Teokset, 36. osa, s. 543). Kirjeessään V. I. Lenin luonnehti eräitä KK:n jäseniä. Zinovjevistä ja Kamenevistä hän kirjoitti, että näiden „lokakuun episodi” ei ollut tietenkään sattuuma. V. I. Lenin kirjoitti Trotskin „epäbolševismista” varoittaen siten puoluetta Trotskilla esiintyneistä erittäin vaarallisista menševismien uusiutumista. Edelleen V. I. Lenin kirjoitti Trotskista, että tämä on mies, joka „on oteissaan liian itsevarma ja liiaksi viehättynyt asian puhtaasti hallinnolliseen puoleen” (sama, s. 544). Buharinin V. I. Lenin luonnehti skolastikoksi, joka „ei ole milloinkaan opiskellut eikä nähdäkseni milloinkaan käsittänyt täydellisesti dialektiikkaa” (sama, s. 545).

V. I. Lenin luonnehti yleistävästi näitä miehiä, jotka puolueen käydessä taistelua Lokakuun vallankumouksen voiton puolesta esiintyivät taistelun ratkaisevina hetkinä puolueen linjaa vastaan ja yrittivät aikaansaada hajaannusta puolueen riveissä. Vain V. I. Leninin ja puolueen Keskuskomitean lujuus ja leppymättömyys taistelussa Zinovjevin ja Kamenevin rikkuruutta

vastaan Lokakuun kaudella, Trotskin ja Buharinin turmiollista petturipolitiikkaa vastaan Brestin kaudella, näiden puolueenvastaista linjaa ja ryhmäkuntalaisuutta vastaan ammattiliittoväittelyn aikana turvasivat puolueen oikean linjan toteuttamisen ja puolueen rivien eheyden, mikä oli Lokakuun vallankumouksen voiton ja sen saavutusten säilyttämisen ratkaiseva ehto.

Kirjeessään V. I. Lenin luonnehti myös J. V. Stalinia. Mainittuaan J. V. Stalinin myönteisistä puolista ja osoitettuaan, että hän on puolueen huomattavimpia toimihenkilöitä, V. I. Lenin arvosteli myös hänen puutteellisuuksiaan. V. I. Lenin kirjoitti: „Tov. Stalin on pääsihteeriksi tultuaan keskittänyt käsiinsä äärettömän vallan, eikä minulla ole varmuutta siitä, kykeneekö hän aina käyttämään tuota valtaa riittävän varovaisesti”. V. I. Lenin kehotti „harkitsemaan keinoa Stalinin siirtämiseksi pois tältä paikalta ja nimittämään tälle paikalle toisen henkilön, joka kaiken muun puolesta eroaisi tov. Stalinista edukseen vain yhdessä suhteessa, olisi nimittäin suvaitsevaisempi, lojaalisempi, kohteliaampi ja huomaavaisempi tovereita kohtaan, vähemmän oikutteleva jne. Tämä seikka voi näyttää mitättömältä pikkuseikalta”, mutta „se ei ole pikkuseikka tai se on sellainen pikkuseikka, joka voi saada ratkaisevan merkityksen” (Teokset, 36. osa, ss. 544, 546).

Käsiteltyään V. I. Leninin kirjeen ja ottaen huomioon J. V. Stalinin ansiot, hänen leppymättömän taistelunsa trotskilaisuutta ja muita puolueenvastaisia ryhmittymiä vastaan edustajistot kannattivat J. V. Stalinin jättämistä pääsihteerin toimeen, mutta kuitenkin sillä ehdolla, että hän ottaa huomioon V. I. Leninin kriittilliset huomautukset ja tekee niistä vastaavat johtopäätökset. Puolue otti huomioon sen, että trotskilaiset suuntasivat tulensa erityisesti J. V. Stalinia vastaan, joka puolusti horjumattomasti ja johdonmukaisesti leninismiä. Näissä oloissa trotskilaiset olisivat voineet käyttää hyväkseen J. V. Stalinin vapauttamista Keskuskomitean pääsihteerin toimesta aiheuttaakseen vahinkoa puolueelle, marxismille-leninismille ja sosialismin rakentamiselle Neuvostoliitossa.

Puolueen XIII edustajakokous täytti V. I. Leninin ohjeen lisäten huomattavasti Keskuskomitean jäsenmäärää.

Kohta VKP(b):n XIII edustajakokouksen jälkeen, kesä—heinäkuussa 1924, pidettiin Moskovassa Kominternin V kongressi. IV ja V kongressin välisenä aikana Länsi-Euroopan maissa käydyt luokkataistelut olivat päättyneet työläisten tappioon. Porvariston onnistui torjua proletariaatin hyökkäys. Suurena työväenluokan tappioon johtaneena tekijänä oli sosialidemokraattijohtajien petturuus sekä ne vakavat virheet, joita eräät kommunistiset puolueet olivat tehneet. Erittäin suurta vahinkoa työväenliikkeelle sekä Saksan ja eräiden muiden maiden kommunistisille puolueille aiheutti johtoasemassa olleiden oikeisto-opportunistien antautumispolitiikka. Sittemmin kommu-

nistiset puolueet puhdistivat rivinsä näistä oikeisto-opportunisteista.

Vuonna 1924 alkoi kapitalismin vakaantumisen kausi. Vakaantuminen oli luonteeltaan suhteellista, kestänytöntä.

Maailmantilanteen analyysin perusteella Kominternin V kongressi määritteli kommunististen puolueiden taistelutaktiikan uusia oloja vastaavasti. Ehdottoman oikea yhteisrintamataktiikka jäi edelleenkin voimaan. Se pohjautui työläisjoukkojen yhtenäisyyteen, alhaalta käsin luotuun yhtenäisyyteen.

Kongressi asetti erääksi perustehtäväksi kapitalistimaiden kommunistipuolueiden bolševisoinnin. Se merkitsi, että puolueiden oli omaksuttava bolševismin aatteelliset näkökohdat sekä järjestö- ja taktiikkaperiaatteet, opittava käymään leppymätöntä taistelua marxismista-leninismistä poikkeamisia vastaan, yhdistämään taitavasti proletariaatin diktatuurin puolesta käyty taistelu siihen taisteluun, jota käydään työläisten jokapäiväisten vaatimusten tyydyttämiseksi, ja olemaan kiinteässä yhteydessä joukkoihin.

V kongressissa oli käsiteltävänä kysymys väittelystä, jonka Trotski oli väkisin aloittanut VKP(b):ssa; kongressi tuomitsi trotskilaisuuden. Kongressi hyväksyi VKP(b):n XIII konferenssin ja XIII edustajakokouksen päätökset, joissa trotskilaisuus luonnehditaan pikkuporvarilliseksi poikkeamaksi puolueessa. Kongressi totesi trotskilaisten toiminnan vaarantavan puolueen yhtenäisyyttä ja siis myös proletariaatin diktatuuria Neuvostoliitossa.

Puolueen XIII edustajakokouksen ja Kominternin V kongressin päätökset innoittivat Neuvostoliiton kommunisteja tehostamaan sosialistista rakennustyötä. Tehtaissa ja muissa tuotantolaitoksissa kommunistit näyttivät, miten tuli kohottaa työn tuottavuutta. Heidän esimerkkiään seurasivat puolueeseen kuulumattomat työläiset.

Kommunistit paransivat kauppakoneistoa, ottivat haltuunsa kaupankäynnin, valtasivat markkinoita työntäen yhä enemmän syrjään yksityiskauppiaita. He ottivat kunniatehtäväkseen kulttuurityön järjestämisen maaseudulla ja johtivat työtätekevän talonpoikaiston järjestämistä kaikenlaiseen osuustoimintaan. Esimerkiksi Leningradin työläiset olivat 300 volostin kunnia-päälliköitä, Moskovan työläiset yli 200 volostin, Tulan 400 asutuksen jne.

Puolueen Keskuskomitea seurasi tarkasti maaseudun elämää. Uuden talouspolitiikan aikana maaseudulla vilkastui poliittinen toiminta. Talonpoikaisto alkoi osallistua aktiivisemmin yhteiskunnallisten asiain hoitoon. Mutta myös kulakki aktivoitui. Hän alkoi vaikuttaa keskivarakkaaseen talonpoikaan. Keski-varakas talonpoika alkoi jälleen horjua, ja hänen kannattamaan kulakki pääsi eräin paikoin tunkeutumaan Neuvostoihin ja ajamaan siellä omaa linjaansa. Sellaiset Neuvostot vääristelivät

Neuvostohallituksen veropolitiikkaa kulakin hyväksi ja loukkasivat köyhälistön etuja. Proletariaatin diktatuuria vastaan taistellessaan kulakit murhasivat eräillä paikkakunnilla neuvostotyöntekijöitä, maaseudun aktivisteja ja maaseutukirjeenvaihtajia, jotka paljastivat heidän neuvostovastaisia tekojaan. Gruusiassa, Gurian ujestissa, kulakit tukivat aktiivisesti menševikkejä, jotka nostattivat elokuussa 1924 kapinan Neuvostovaltaa vastaan. Menševikit saivat aineellista apua ulkomaiden porvaristolta, mutta Gruusian työtätekevä talonpoikaisto ei asettunut kannattamaan menševikkejä, ja kapina kukistettiin jo päivän kuluttua.

Lokakuussa 1924 pidetty Keskuskomitean täysistunto käsiteli maaseututyön lähimpiä tehtäviä ja osoitti keinot, joita tuli käyttää taistelussa keskivarakkaan talonpoikaiston vapauttamiseksi kulakiston vaikutusvallasta. Keskivarakas talonpoika oli irroitettava kulakista ja lujitettava keskivarakkaan talonpoikaiston ja köyhälistön liittoa. Täysistunto kehotti suuntaamaan talonpoikaiston toimeliaisuuden ennen kaikkea *Neuvostojen työn elvyttämiseen*, osuustoiminta- ja muiden yhteiskunnallisten järjestöjen toiminnan voimistamiseen. Neuvostojen elvyttämistehtävä, sanotaan päätöslauselmassa, „on nykyhetken tärkeimpiä ja päivänpolttavimpia tehtäviä” („N K P ... päätöslauselmina”, II osa, s. 102). Kulakki oli eristettävä poliittisesti elvyttämällä maaseudulla Neuvostojen toimintaa.

Yhteyksien lujittamiseksi talonpoikaissjoukkoihin päätettiin laajentaa talonpoikien osallisuutta valtion hallintaan. Täysistunto kehotti lisäämään puolueeseen kuulumattomien talonpoikien lukumäärää liittotasavaltojen ja autonomisten tasavaltojen toimeenpanevien keskuskomiteoiden kokoonpanossa. Useita kansankomissariaatteja, esimerkiksi Maatalous- ja Kansanvalistuskansankomissariaattia, Sisäasiain kansankomissariaattia, Työläis- ja talonpoikaissinspektiötä ynnä muita kehoitettiin ottamaan kollegioihinsa yksi tai kaksi jäsentä talonpoikien keskuudesta. Talonpoikia valittiin myös kuvernementtien ja ujestien vastaavien osastojen kollegioiden jäseniksi sekä volostien ja ujestien toimeenpanevien komiteoiden puheenjohtajiksi.

Näin ollen täysistunto käänsi koko puolueen huomion maaseutuun. Sen päätösten perusteella maaseudun puoluejärjestöjen työ järjestettiin uudella tavalla. Nämä järjestöt alkoivat kiinnittää yhä suurempaa huomiota talonpoikain tarpeisiin.

Keskuskomitean lokakuun täysistunnon päätösten toteuttaminen voimisti puolueen vaikutusta työtätekevän talonpoikaiston keskuudessa, edisti kulakin poliittista eristämistä ja lujitti työläisten ja talonpoikain liittoa.

Samaan aikaan kun Keskuskomitea ja koko puolue tekivät kaikkensa saattaakseen pikemmin ennalleen maan tuotantovoimat ja jatkaakseen sosialismia kohti etenemistä, Trotski ja trotskilaiset yrittivät yhä uudelleen raentaa nämä voimanpon-

nistukset tyhjiin ja saada puolueen luopumaan leniniläisistä näkökannoistaan.

Syksyllä 1924 Trotski aloitti puolueessa uudestaan väittelyn. Hän julkaisi artikkelinsa „Lokakuun opetuksia”, jossa vääristeli puolueen historiaa ja parjasi V. I. Leniniä ja leninismιά. Trotskin selityksen mukaan bolševismista tuli johdonmukainen virtaus vasta vuonna 1917, vasta sen jälkeen, kun se oli muka ottanut asevarastoonsa Trotskin „permanentin vallankumouksen” aatteen. Johtavaa osaa Lokakuun vallankumouksessa Trotskin mukaan ei näytellyt puolue eikä V. I. Lenin, vaan hän. Näin Trotski yritti V. I. Leninin kuoleman jälkeen asettaa häikäilemättömästi leninismiin tilalle trotskilaisuuden.

V. I. Leninin eläessä Trotski ei uskaltanut lausua julki mätiä ajatuksiaan, jotka V. I. Lenin oli jo aikoja sitten todistanut opportunistisiksi, porvarillisen ideologian vaikutusta heijastaviksi. Nyt kun V. I. Leniniä ei enää ollut, Trotski otti uudelleen käyttöön opportunistisilla myrkytetyn aseensa — leninismiin parjauksen.

Trotski hyökkäsi puolueen maailmankatsomuksen perusteita vastaan, leninismιά vastaan. Oli paljastettava Trotskin ilkeämielinen parjaus. Puolueen Keskuskomitean ja kaikkien puolue-työntekijäin oli sen takia jätettävä osittain syrjään rakentava työ. He esiintyivät Trotskia vastaan lehdistössä ja puoluekokouksissa. Trotskia puolustivat hänen kannattajansa. Alkoi ankara väittely.

Suuri osuus trotskilaisuuden paljastamisessa oli J. V. Stalinin teoksilla „Trotskilaisuus vaiko leninismi?” ja „Lokakuun vallankumous ja Venäjän kommunistien taktiikka”. Niissä J. V. Stalin puolusti leninismιά, leniniläistä proletarisen vallankumouksen teoriaa ja osoitti Trotskin „permanentin vallankumouksen” teorian marxilaisvastaisen olemuksen. Tämä „teoria” tuomitsi työväenluokan odottamaan passiivisena sosialistisen vallankumouksen voittoa Euroopan kehittyneissä kapitalistisissa maissa ja Neuvostomaan valtiollista auttamista Länsi-Euroopan voittaneen proletariaatin taholta. J. V. Stalin osoitti, että Trotski on ilkimielinen sekasorron aiheuttaja, joka hyökkäilee jatkuvasti puolueen kimppuun, kylvää alituisesti paniikkia, ennustaa tämän tästä Neuvostovallalle tuhoa ja yrittää aikaansaada epäjärjestyä puolueen ja Neuvostomaan työtätekevien tarmokkaassa rakentavassa työssä. J. V. Stalin osoitti, että kaikki Trotskin lausunnot ovat virheellisiä ja että hän yrittää tyrkyttää puolueelle trotskilaisuutta leninismiin asemesta. „Puolueen tehtävänä”, J. V. Stalin sanoi, „on *haudata trotskilaisuus aatteellisenä virtauksena*” (Teokset, 6. osa, s. 390).

Puolueen Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhteinen täysistunto (tammikuu 1925) käsitteli kysymyksen Trotskin menettelystä ja antoi hänelle ankaran varoituksen, vaati häntä todella eikä vain sanoissa alistumaan puoluekuriin ja luopumaan

ehdottomasti kaikkinaisesta taistelusta leninismiin aatteita vastaan. Täysistunto erotti Trotskin virastaan Neuvostoliiton Vallankumouksellisessa sotaneuvostossa. Hänen tilalleen Neuvostoliiton Vallankumouksellisen sotaneuvoston puheenjohtajaksi nimitettiin luotettu leniniläinen M. V. Frunze. Täysistunto päätti katsoa väittelyn päättyneeksi kehottaen kuitenkin puoluepropagandatyössä selittämään edelleenkin sitä, että trotskilaisuus on ollut luonteeltaan bolševisminvastaista, pikkuporvarillista vuodesta 1903 aina „Lokakuun opetuksien” ilmestymiseen saakka.

Näin siis epäonnistui vielä yksi Trotskin ja trotskilaisten yritys saada puolue luopumaan leniniläisistä näkökannoista.

Torjuttuaan päättäväisesti Trotskin tämänkin hyökkäyksen puolue ryhtyi entistä suuremmalla tarmolla täyttämään historiallista tehtäväänsä — johtamaan sosialismin rakentamista Neuvostoliitossa.

7. Voiko sosialismi voittaa Neuvostoliitossa? NKP(b):n XIV edustajakokous. Suunta maan sosialistiseen teollistamiseen. „Uuden opposition” murskaaminen

Puolueen johtaman neuvostokansan sankarillinen työ oli tuloksellista: kansantalouden jälleenrakentaminen oli päättymässä. Neuvostomaa lujittui jatkuvasti. Maailman porvariston toiveet neuvostojärjestelmän muuttumisesta uuden talouspolitiikan oloissa kapitalistiseksi järjestelmäksi eivät täytyneet. Ulkomaiden kapitalistit laajensivat maidensa ja Neuvostomaan välisiä taloudellisia yhteyksiä. Johtavat kapitalistipiirit tulivat käsittämään, että Neuvostoliiton „tunnustamatta jättämisen” politiikka ei voi estää Neuvostomaan lujittumista ja menestymistä. Sitä paitsi tämä politiikka aiheutti vahinkoa itse kapitalistimaille, sillä se jarrutti noiden maiden ja Neuvostoliiton välisten, noille maille varsin edullisten taloudellisten suhteiden kehittymistä. Tämän huomioon ottaen Englanti, Italia, Itävalta, Norja, Kreikka, Ruotsi, Tanska, Meksiko ja Ranska tunnustivat vuonna 1924 Neuvostohallituksen ja solmivat sen kanssa diplomaattiset suhteet. Diplomaattiset suhteet solmittiin myös Neuvostoliiton ja Kiinan välillä (sitä paitsi allekirjoitettiin sopimus, joka oli Kiinan osalta ensimmäinen tasa-arvoinen sopimus suurvallan kanssa). Näiden valtioiden esimerkkiä seurasi vuonna 1925 Japani. Suurvalloista vain Yhdysvallat noudattivat itsepin-taisesti vanhaa politiikkaansa eivätkä tunnustaneet Neuvostoliittoa.

Koska Neuvostomaan kansantalous oli nopeasti lähenemässä sodanedellistä tasoa ja kapitalismi vakaantumassa kaikkialla maailmassa, niin siitä syystä muodostui erittäin kärkeväksi kysymys: voidaanko taloudellisesti ja teknillisesti jälkeenjää-neellä Neuvosto-Venäjällä rakentaa sosialismi, riittävätkö

sisäiset voimat ja varat, jotta se voidaan tehdä vihamielisten kapitalistimaiden ympäröimänä?

Taistellessaan puoluetta vastaan trotskilaiset väittivät, että Neuvosto-Venäjällä ei voida rakentaa sosialismia ilman Länsi-Euroopan voittaneen proletariaatin valtiollista tukea. He yrittivät saada työväenluokan laskemaan aseensa kapitalismin edessä.

Puolue antoi päättäväisen vastaiskun trotskilaisten antautumishenkiselle propagandalle. XIV konferenssi (huhtikuu 1925) ilmoitti täysin selvästi, että „proletariaatin puolueen on ponnistettava kaikki voimansa rakentaakseen sosialistista yhteiskuntaa vakuuttuneena siitä, että tämä rakennustyö voi olla ja on varmasti oleva voittoa, jos onnistutaan suojelemaan maa kaikkinaisilta restauraatioyrittäjiltä” („N K P ... päätös lause l m i n a”, II o s a, s. 170).

Puolue oli varma siitä, että työläisillä ja talonpojilla riittää ehdottomasti voimia kotimaisen porvariston voittamiseen taloudellisesti. Mutta täydellisen sosialistisen yhteiskunnan rakennettuaankaan Neuvostovaltiolla ei ole mitään takeita siitä, että kapitalistimaat eivät hyökkää, että ne eivät yritä restauroida kapitalismia Neuvostoliitossa.

„Ainoana *sosialismin lopullisen voiton* takeena”, sanotaan konferenssin päätöslauselmassa, „so. takeena restauraatiota vastaan, on siis voitokas sosialistinen vallankumous useissa maissa” (s a m a, s. 169).

XIV konferenssin päätöksistä, joissa todettiin, että Neuvostoliitossa voidaan rakentaa sosialismi, tuli jokaista puolueen jäsentä velvoittava *puolueenlaki*. Niissä on ilmaistu pääpiirteittäin se V. I. Leninin teoria, jonka mukaan sosialismin voitto on mahdollinen aluksi yhdessä erillisessä maassa, V. I. Leninin suunnitelma sosialismin rakentamisesta Neuvostoliitossa.

Vuoden 1925 loppuun mennessä puolue ja neuvostokansa saavuttivat huomattavia tuloksia sosialistisessa rakennustyössä. Kansantalouden jälleenrakennus oli saatettu pääpiirteissään loppuun. Neuvostovaltio lujitti ja laajensi hallussaan olleita kansantalouden avainasemia. Työläisten ja talonpoikain liitto lujittui taloudellisella pohjalla ja samalla lujittui myös proletariaatin diktatuuri.

Maatalous tuotti 87 prosenttia maan sodanedellisestä tuotemäärästä. Kylvöala oli 99,3 prosenttia vuoden 1913 kylvöalasta. Nautakarjaa ja sikoja oli maassa enemmän kuin vuonna 1916.

Huomattavaa edistystä oli tapahtunut maataloudellisen osuustoiminnan alalla: erilaisiin osuuskuntiin kuuluvien talonpoikaistalouksien lukumäärä oli lisääntynyt vuoden 1924 tammikuun 1. päivästä vuoden 1925 heinäkuun 1. päivään 1 miljoonasta 740 tuhannesta noin 5 miljoonaan, ts. miltei kolminkertaiseksi.

Suurteollisuus tuotti vuonna 1925 kolme neljänestä sodanedellisestä tuotemäärästä. Valtionteollisuuden ja osuuskunnallisen teollisuuden tuotoksen osuus kokonaistuotannossa oli 81 prosenttia ja yksityisomistuksellisen 19 prosenttia. Metallurginen teollisuus oli kuitenkin vielä pahasti jäljessä sodanedellisestä tasosta. Harkkorautaa tuotettiin likimain kolmannes ja terästä noin puolet sodanedellisestä määrästä. Puolueen oli tehtävä suurta työtä metallurgisen teollisuuden alalla ja voitettava tavattoman suuria vaikeuksia. Kulutustarvikkeita tuottavien teollisuusalojen kokonaistuotanto käsitti runsaasti kaksi kolmannesta sodanedellisestä tasosta. Saatettiin kuntoon rautatie-liikennettä, sen tavarankuljetukset tekivät 80 prosenttia vuoden 1913 tavarankuljetuksista.

Menestyksellisesti täytettiin leniniläistä sähköistämissuunnitelmaa, GOELRO-suunnitelmaa. Jälleenrakennuskauden loppuun mennessä rakennettiin sellaiset voimalaitokset kuin Kaširan ja Šaturan voimalaitokset, „Punainen Lokakuu” (Leningradissa) sekä Kizelin ja Nižnyi-Novgorodin (Balahnan) voimalaitokset. Šterovkan ja Volhovan voimalaitosten rakennustyöt olivat päättymässä.

Työttömyyttä ei vielä oltu poistettu, vaikka teollisuudessa olikin saavutettu suuria tuloksia. Maassa oli noin miljoona työtöntä. Tämä väki oli tullut pääasiallisesti maaseudulta, jossa se ei voinut käyttää työvoimaansa. Teollisuus ynnä muut kansantalouden alat eivät voineet sijoittaa tuotantolaitoksiansa kaikkia maaseudulta tulleita, vaikka työläisten ja toimihenkilöiden lukumäärä kasvoikin vuodessa 1,5 miljoonalla. Vuoden 1925 loppuun mennessä maan työväki — teollisuus- ja maataloustyöläiset, työttömät mukaan luettuina — käsitti yli 7 miljoonaa.

Suuria tuloksia oli saavutettu kotimaankaupan alalla. Sen kauppavaihto teki 70 prosenttia sodanedellisestä vaihdosta. Valtion osuus kauppavaihdossa oli 50 prosenttia, osuuskuntien 25 ja yksityiskauppiiaan 25 prosenttia. Näin ollen kommunistit täyttivät kunniakkaasti sitä V. I. Leninin ohjetta, että on opittava käymään kauppaa. He syrjäyttivät menestyksellisesti markkinoilta yksityiskauppiasta.

Työväkivien aineellinen asema parani. Valtionteollisuuden palveluksessa olleiden työläisten reaali-palkka oli suurempi kuin ennen sotaa. Työn tuottavuuden kohoaminen ei enää jäänyt jälkeen työpalkan kohoamisesta. Talonpoikaisperhe kulutti huomattavasti enemmän leipää, lihaa, silavaa, kasvisöljyä ja sokeria.

Proletariaatin deklassoitumisprosessi päättyi, ja siten lujittui työväenluokan diktatuurin luokkaperusta.

Eräitä, tosin vielä vähäisiä tuloksia oli saavutettu myös kansanvalistuksen ja kulttuurielämän alalla. Lukutaitoisten määrä väestön keskuudessa kasvoi 32 prosentista vuonna 1920 40 prosenttiin vuoden 1926 loppuun mennessä. Maaseudulla

toimi yli 22 tuhatta lukutupaa; radio ja elokuvat alkoivat saada yhä laajempaa jalansijaa talonpoikaiselämässä.

Kansantalouden jälleenrakennuskaudella puolue lujitti tunnustavasti valtiokoneistoa. Puolueen johdolla luotiin teollisuuden johtosysteemi, joka rakentui leniniläiselle demokraattisen sentralismin periaatteelle.

Puolue saavutti tuloksia myös kansantalouden, varsinkin teollisuuden suunnittelussa. Puolue ei unohtanut hetkeksikään sitä, että raskaalla teollisuudella on ensisijainen merkitys kansantaloudessa. Vuosi vuodelta lujittuneen suunnitelmallisuuden ansiosta kansantalouden jälleenrakennus tapahtui niin tavattoman nopealla vauhdilla, ettei kapitalistimaiden sodanjälkeinen talous tuntenut eikä voinutkaan tuntea mitään sellaista.

Jälleenrakennuskauden loppuun mennessä Neuvostoliitosta tuli entistä vankempi. Vuosina 1924—1925 kansallisuuspolitiikan alalla olivat leimaa-antavina sellaiset suuret toimenpiteet kuin Turkmenian ja Uzbekian riippumattomien neuvostotasavaltojen muodostaminen Keski-Aasiassa. Muutaman vuoden kuluttua muodostettiin myös Tadžikian neuvostotasavalta. Nämä neuvostotasavallat liittyivät vapaaehtoisesti tasa-arvoisina Neuvostoliittoon. Tämän yhteydessä perustettiin Turkmenistanin, Uzbekistanin ja sittemmin myös Tadžikistanin kommunistinen puolue. Neuvostotasavaltojen kommunististen puolueiden tehtävänä oli saada kansanjoukot osallistumaan sosialismin rakentamiseen.

Ulkopolitiikallaan puolue sai aikaan sen, että rauha lujittui ja Neuvostoliiton merkitys kansainvälisellä areenalla kasvoi. Toteutettiin menestyksellisesti leniniläistä Neuvostovaltion ja kapitalistimaiden rauhanomaisen rinnakkainolon periaatetta.

Tämän kauden kuluessa puolue itse karaistui huomattavasti aatteellisessa suhteessa ja sen jäsenmäärä lisääntyi. Tämä oli todisteena siitä, että puolueella oli luja yhteys joukkoihin, että joukot luottivat puolueeseen, että puolue nautti ehdotonta arvovaltaa ja sen politiikka oli oikeaa. Puolue johti yli puolitoista miljoonaa jäsentä käsittävää nuorisoliittoa, seitsenmiljoonaista ammattiliittoa ja vapaaehtoisia yhdistyksiä, joiden jäsenmäärä nousi kymmeneen miljoonaan. Kaikkien näiden lukuisten yhteiskunnallisten järjestöjen toiminta osoitti, että joukkojen aktiivisuus oli kasvanut, todellinen proletaarinen demokratia kehittynyt ja puolue suorittanut valtavaa kasvatustyötä. Tämä oli takeena siitä, että neuvostokansa tulee etenemään nopeasti kohti sosialismia.

Maan taloudellisessa ja poliittisessa elämässä saavutetut tulokset osoittivat havainnollisesti, että kysymys „kumpi voittaa”, jonka V. I. Lenin asetti uuteen talouspolitiikkaan siirryttäessä, ratkeaa sosialismin hyväksi. Uusi talouspolitiikka *osoittautui oikeaksi*: neuvostokansa kulki järkähtämättömästi kohti sosialismia.

Mutta sosialismin rakentamista oli joudutettava. Sellaisen ohjeen antoi puolueen XIV edustajakokous, joka pidettiin joulukuun 18.—31. p:nä 1925. Edustajakokouksessa oli edustettuna 643 tuhatta puolueen jäsentä ja 445 tuhatta jäsenkandidaattia. Edustajakokous käsitteli Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean toimintaselostukset, kysymyksen puolueen sääntöjen muuttamisesta ym. kysymyksiä.

Puolueen XIV edustajakokous hyväksyi Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen linjan, jonka toteuttaminen oli turvannut kansantalouden yleisen nousun, kohottanut kansantalouden miltei sodanedelliselle tasolle ja lujittanut sosialismin asemia.

Ottaen huomioon sen, että Neuvostoliitto oli kapitalistimaiden ympäröimä ja että kapitalistivaltiot muodostivat Englannin ja USA:n johdolla liittoutumia hyökätäksään uudelleen Neuvostomaan kimppuun, edustajakokous antoi Keskuskomitealle sellaisen toimintaohjeen, että se ei saa antautua provosoitavaksi, vaan sen tulee käydä johdonmukaista taistelua maailman rauhan puolesta, lujittaa liittoa maailman proletariaatin ja sortettujen kansojen kanssa, voimistaa kaikin keinoin maan puolustuskuntoisuutta ja lujittaa sen Asevoimien mahtia.

Taloudellisen rakennustyön alalla edustajakokous asetti tehtäväksi V. I. Leninin laatiman sosialistisen teollistamissuunnitelman toteuttamisen. Edustajakokouksen päätöslauselmassa sanottiin: „Edustajakokous on sitä mieltä, että taistelu sosialistisen rakennustyön voiton puolesta Neuvostoliitossa on puolueemme perustehtävä” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, II o s a, s. 195). Taloudellista rakennustyötä oli edustajakokouksen ohjeiden mukaan kehitettävä siihen suuntaan, että Neuvostoliitto muutetaan koneita ja kalustoa tuovasta maasta koneita ja kalustoa tuottavaksi maaksi, uudenaikaisella teknillisellä välineistöllä varustetuksi teollisuusmaaksi. Neuvostoliitosta piti tulla itsenäinen, kapitalistisesta maailmantaloudesta riippumaton taloudellinen yksikkö.

Ne tärkeät ja vaikeat tehtävät, jotka nousivat maan teollisoinnin yhteydessä puolueen ratkaistaviksi, voitiin toteuttaa vain ehdolla, että puolueella oli ehdottomasti yhtenäinen tahto ja sen rivit olivat eheät. Edustajakokous velvoitti KK:n „taistelemaan päättäväisesti kaikkinaisia puolueen yhtenäisyyden rikkomisyhteyksiä vastaan tulkoot ne miltä taholta hyvänsä ja johtakoonpa niitä kuka tahansa” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, II o s a, s. 201).

Tämän päätöksen tekoon vaikutti myös se, että XIV edustajakokoukseen mennessä oli muotoutunut niin sanottu „uusi oppositio”, jonka johdossa olivat Keskuskomitean Poliittisen byroon jäsenet Zinovjev ja Kamenev. Joskin he olivat aikaisemmin esiintyneet trotskilaisuutta vastaan, niin VKP(b):n XIV konferenssin jälkeen he itse luisuivat trotskiläisten näkö-

kannalle. XIV konferenssissa he äänestivät päätöslauselmaa, jossa puolueen suunnaksi osoitettiin täydellisen sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen Neuvostoliitossa, mutta heti kohta konferenssin jälkeen he alkoivat väittää, että Neuvostoliitossa ei voida viedä päätökseen sosialismin rakentamista, ellei Länessä tapahdu sosialistista vallankumousta. Tämä oli sen antautumiskannan uusiutumista, millä Zinovjev ja Kamenev olivat lokakuussa 1917, jolloin he taistelivat sosialistiseen kumoukseen tähdättyä puolueen linjaa vastaan, syystä että he eivät luottaneet proletariaatin voimiin, siihen, että se kykenee saamaan mukaansa työtätekevää talonpoikaiston. Trotski oli samoin väittänyt jo kauan, että Venäjällä ei voida rakentaa sosialismia ilman Länsi-Euroopan proletariaatin valtiollista apua, jota se antaa valtaan tultuaan. Näin ollen Zinovjev, Kamenev ja Trotski päätyivät aatteellisissa kannanotoissaan samaan, so. niihin menševistisiin katsomuksiin, joiden mukaan sosialismin voitto Neuvosto-Venäjällä oli mahdoton.

Onko sosialismin rakentaminen mahdollista Neuvostoliitossa? — tämä oli se *peruskysymys*, josta kaikki opportunistit, ryhmäkunnat ja ryhmittymät olivat eri mieltä V. I. Leninin ja puolueen kanssa. Trotski, Kamenev, Zinovjev ja Radek vastustivat kaikkein jyrkimmin V. I. Leninin teoriaa sosialismin rakentamisesta Neuvostomaassa.

Väittäessään sosialismin rakentamisen olevan Neuvostoliitossa mahdotonta ja esiintyessään puolueen hyväksymää maan teollistamislinjaa vastaan „uusi oppositio” todisteli, että Neuvostoliiton valtioneollisuus ei ole sosialistista, vaan valtiokapitalistista teollisuutta ja uusi talouspolitiikka on vain perääntymistä — perääntymistä kapitalismiin. Oppositio alkoi taistella puolueen leniniläistä linjaa vastaan, jonka suuntana oli työväenluokan ja keskivarakkaan talonpoikaiston liitto. Tuo taistelu merkitsi proletariaatin diktatuurin perustojen horjuttamista. „Uusi oppositio” parjasi puoluetta julistamalla, että puolue on muka rappeutumassa.

„Uuteen oppositioon”, jonka katsomuksissa ilmeni maan pikkuporvarillisten kerrostien painostus, kokoontuivat puolueessa olleet, sosialistisessa rakennustyössä esiintyneitä suuria vaikeuksia pelästyneet opportunistiset ainekset, antautujat ja heikkouskoiset. „Uusi oppositio” joutui pakokauhun valtaan maailman kapitalismin mahdin edessä ja pelästyi kulakin aktiivisuutta. Se ilmoitti panettelevasti, että puolue ei muka taistele kulakistoa vastaan, vaan sulkee silmänsä näkemästä kulakkien taholta uhkaavaa vaaraa.

Mutta puolue taisteli kahdella rintamalla: niitä vastaan, jotka yliarvioivat kulakkivaaran ja aliarvioivat keskivarakkaan talonpojan merkityksen, sekä niitä vastaan, jotka eivät nähneet kulakkivaaraa. XIV edustajakokouksen päätöslauselmassa sanotaan:

„Edustajakokous tuomitsee päättäväisesti poikkeaman, jolle on olennaista se, että äliarvioidaan maaseudulla tapahtuvaa differentiointia ja ettei nähdä kulakiston kasvuun liittyvää vaaraa...

Mutta samalla edustajakokous tuomitsee yhtä päättäväisesti sen, että yritetään hämätä kommunistien maaseutupolitiikan peruskysymys, joka koskee taistelua keskivarakkaasta talonpojasta, maanviljelyksen keskeisimmästä tekijästä, ja osuustoimintaa, maaseudun sosialistisen rakennustyön tärkeintä organisaatiomuotoa.

Edustajakokous tähdentää erikolsesti tätä viimeksi mainittua poikkeamaa vastaan käytävän taistelun välttämättömyyttä” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, II o s a, ss. 198—199).

Suoriutuakseen niistä vaikeuksista, joita Neuvostoliitossa kohdattiin sosialismin rakentamisessa, puolueen piti puhdistaa rivinsä kaikenkarvaisesta opportunistisesta saastasta ja tehdä ne yhtenäisiksi, eheiksi. „Uusi oppositio” muotoutui trotskilaisen toimintaohjelman perustalla. Sen vuoksi oli paljastettava trotskilaisuus joukkojen edessä ja murskattava se menševismin muunnoksena. Trotski ja trotskilaiset yrittivät väheksyä ja väärentää sitä osuutta, joka puolueella oli ollut vallankumouksen ja sosialistisen rakennustyön johtavana voimana. Puoltaen puolueen sisäisten ryhmäkuntien olemassaolo-oikeutta he pyrkivät itse asiassa hajottamaan puolueen, tuhoamaan sen, sillä puolue, jossa on ryhmäkuntia, on tuomittu tuhoon, varsinkin silloin, kun on käynnissä ankara luokkataistelu.

Trotskilaisten tarkoituksena oli työväenluokan ja työtekeväen talonpoikaiston liiton hajottaminen, sillä he pitivät talonpoikaista taantumuksellisenä, sosialismia vastaan taistelevana voimana. Näin ollen trotskilaisten linja olisi johtanut proletariaatin diktatuurin tuhoutumiseen, koska Neuvostovalta ei voi pysyä pystyssä ilman työläisten ja talonpoikain liittoa, jossa johtava osuus on Kommunistisen puolueen johtamalla työväenluokalla.

Taistellen puolueen linjaa vastaan, jonka suuntana oli sosialismin rakentaminen Neuvostoliitossa, trotskilaiset kylvivät työläisten keskuuteen antautumisaatteita. Trotskilaisten mielestä työväenluokalla ei ollut muuta neuvoa kuin lähteä mieli katuvaan kumartamaan kapitalisteja.

Näin ollen trotskilaiset olivat kaikissa leninismin peruskysymyksissä leniniläisvastaisella, puolueenvastaisella kannalla, ja trotskilaisuudesta oli tehtävä loppu hinnalla millä hyvänsä.

„Uuden opposition” paljastamisessa oli suuri merkitys vuoden 1926 tammikuussa ilmestyneellä J. V. Stalinin kirjalla „Leninismin kysymyksistä”. Siinä J. V. Stalin puolusti leninismää, jota „uusi oppositio” yritti väärentää trotskilaisuuden

eduksi. Leninismiä yritti väärentää muun muassa Zinovjev julkaisten leniniläisvastaisen kirjan „Leninismi”, jossa hän väärensi leninismän trotskilaisuudeksi. J. V. Stalin paljasti sen, että trotskilaiset aikovat haudata leninismän ja esittää menševismihenkisen trotskilaisuuden marxilaisuudeksi. Hän osoitti vakuuttavasti „uuden opposition” puoluevastaisen taistelun perustana olevan sen, että pidetään mahdottomana sosialismin rakentamista Neuvostoliitossa eikä luoteta työväenluokan ja sen Kommunistisen puolueen voimiin.

J. V. Stalinin kirja auttoi kommunisteja käymään taistelua leninismän väärennystä vastaan. Se auttoi puoluetta saamaan työväenluokan vakuuttuneeksi siitä, että Neuvostomaassa voidaan rakentaa sosialistinen yhteiskunta omin voimin, tarvitsematta odottaa Länsi-Euroopan proletariaatin valtiollista apua.

„Uuden opposition” keskus oli Leningradissa. Zinovjev ja hänen aateveljensä salasivat otolliseen hetkeen saakka leningradilaisilta kommunisteilta heidän ja puolueen Keskuskomitean väliset erimielisyydet. He selittivät asian siten, että he muka kannattavat Keskuskomitean linjaa, puolueen linjaa. Keploteltuaan itsensä petoksella XIV edustajakokoukseen edustajina „uuden opposition” jäsenet esiintyivät siellä erillisenä ryhmänä ja päättivät avata tulen Keskuskomiteaa vastaan kaataakseen sen ja ottaakseen puolueen johdon omiin käsiinsä.

„Uusi oppositio” valitsi Keskuskomiteaa vastaan apuselostajakseen Zinovjevin, joka asetti kaikissa peruskysymyksissä puolueen linjan vastapainoksi „uuden opposition” katsomukset. Samaan aikaan kun Leningradin kuvernementtikonferenssi äänesti Keskuskomitealle annettavan luottamuslauseen puolesta, „uusi oppositio” äänesti puolueen XIV edustajakokouksessa Keskuskomitealle annettavaa luottamuslauseetta vastaan. Asia meni niin pitkälle, että „uusi oppositio” ilmoitti kieltäytyvänsä alistumasta edustajakokouksen päätöksiin ja palattuaan Leningradiin alkoi toimia siihen suuntaan leningradilaisten kommunistien keskuudessa.

Paljastaakseen „uuden opposition” johtajat edustajakokous teki erikoisessa vetoimuksessaan Leningradin puoluejärjestölle selkoa näiden johtajien menettelystä edustajakokouksessa.

Edustajakokouksen päätyttyä Keskuskomitea lähetti Leningradiin A. A. Andrejevin, M. I. Kalininin, S. M. Kirovin, V. M. Molotovin, G. I. Petrovskin, K. J. Vorošilovin ym. selittämään edustajakokouksen päätöksiä ja paljastamaan „uuden opposition” puolueenvastaista toimintaa. Leningradin kommunistien kokoukset olivat myrskyisiä. „Uuden opposition” toiminta herätti suurta suuttumusta. Yli 97 prosenttia Leningradin kommunisteista hyväksyi edustajakokouksen päätökset ja tuomitsi „uuden opposition”. Kuukauden kuluttua edustajakokouksen jälkeen kokoontunut Leningradin kuvernementtikonferenssi

erotti zinovjevilaisten johdon ja valitsi kuvernementtijärjestön uuden puoluekomitean, jonka johtoon tuli S. M. Kirov.

Täten vielä yksi puolueenvastainen ryhmittymä kärsi häpeällisen tappion yrittäessään horjuttaa puolueen yhtenäisyyttä ja asettaa leninismiin tilalle trotskilaisuuden.

XIV edustajakokous hyväksyi puolueen uudet säännöt ja päätöksen VKP(b):n nimen muuttamisesta Neuvostoliiton Kommunistiseksi puolueeksi (bolševikit) — NKP(b):ksi.

NKP(b):n XIV edustajakokous sai paikkansa historiassa *maan teollistamisen edustajakokouksena*. Sen päätöksissä on tuotu esiin puolueen leniniläinen suunta: raskaan teollisuuden nopea kehittäminen, sellaisen suuren sosialistisen koneenrakennusteollisuuden kehittäminen, joka kykenee varustamaan tehtaat ja muut tuotantolaitokset sekä maatalouden uudenaikaisilla koneilla ja muuttamaan talonpoikaistalouden sosialistiseksi taloudeksi.

„Maamme muuttaminen maatalousmaasta teollisuusmaaksi, joka pystyy omin voimin tuottamaan tarvittavan konekaluston,— se on meidän yleislinjamme olemus, sen perusta”, sanoi J. V. Stalin edustajakokouksessa (Teokset, 7. osa, s. 376).

Maan teollistamislinjan toteuttaminen kävi mahdolliseksi taloudellisten ja poliittisten saavutusten tuloksena, sen tuloksena, että puolue ja proletariaatin diktatuuri olivat lujittuneet ja Neuvostoliiton arvovalta ja merkitys kansainvälisellä areenalla oli kasvanut.

Maan teollistaminen oli taloudellisen rakennustyön tehtävien ketjussa se *perusrengas*, johon tarttuen voitiin ratkaista kaikki muut sosialistisen rakennustyön tehtävät, rakentaa sosialistinen yhteiskunta Neuvostoliitossa.

Puolue torjui kaikenlaisten oppositioryhmien monilukuiset yritykset sysätä puolue pois leniniläiseltä tieltä ja siirtyi uuteen historialliseen kauteen yhtenäisenä ja leniniläisen Keskuskomiteansa ympärille lujasti ryhmittyneenä.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vuosina 1921—1925 — rauhanomaisen rakennustyön vuosina — puolue ja kansa kävivät sitkeää taistelua kansantalouden jälleenrakentamiseksi, jouduttaakseen Neuvostomaan etenemistä kohti sosialismia.

Siirtymällä uuteen talouspolitiikkaan, joka on ainoaa oikeaa politiikkaa kapitalismista sosialismiin siirtymisen koko kaudella, puolue teki viisaasti, sillä se lujitti täten työläisten ja talonpoikain liittoa, vahvisti proletariaatin diktatuuria ja alkoi kehittää kansantalouden sosialistista sektoria taaten sille menestyksen taistelussa kapitalistista sektoria vastaan.

Noudattamalla oikeaa, marxilais-leniniläistä kansallisuuspolitiikkaansa puolue sai aikaan sen, että Neuvostomaassa asuvista kansoista tuli yksimielisiä ja toistensa veljiä, että ne liittyivät lujasti yhteen murtumattomaksi Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi.

Puolue piti järkähtämättömästi ja johdonmukaisesti toimintaohjeenaan sitä V. I. Leninin mainintaa, että Neuvostomaassa on riittävästi kaikkea, mitä tarvitaan täydellisen sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseksi. Onko sosialismin rakentaminen Neuvostoliitossa mahdollista — tämä oli se tärkein ja kärkevin kysymys, josta puoluetta vastaan kävivät ankaraa taistelua kaikki opportunistit, kaikki ryhmäkunnat ja ryhmittymät, joiden keskuudessa trotskilaisella ryhmittymällä oli johtava osuus. Kaikki ne pyrkivät johdattamaan puolueen pois leniniläiseltä tieltä ja siirtämään sen toiselle tielle, joka olisi johtanut porvarilliseen demokratiaan, kapitalismin restauraatioon Neuvostomaassa.

Puolue murskasi päättäväisesti nämä ryhmittymät. Erittäin suuri ansio siinä oli suurella Leninillä, joka oli esimerkkinä leppymättömästä suhtautumisesta opportunisteihin ja antoi puolueelle tehokkaan aatteellisen asean, jota puolue käytti taistellessaan riviensä yhtenäisyyden ja eheyden säilyttämiseksi, ehdottoman kurinalaisuuden luomiseksi ja kaikkinaisen ryhmäkuntalaisuuden estämiseksi.

Toteuttaen johdonmukaisesti leniniläistä politiikkaa ja käyden kärkevää luokkataistelua kapitalistisia aineksia vastaan puolue saavutti tänä kautena uuden talouspolitiikan pohjalla erittäin suuria tuloksia. Puolueen johdolla työväenluokka ja työtätekevä talonpoikaisto ratkaisivat historiallisesti mitä lyhimässä ajassa kansantalouden jälleenrakentamisen tehtävän. Puolueen johdolla laskettiin luja perusta, joka antoi mahdollisuuden siirtyä uuteen kauteen sosialistisessa rakennustyössä.

Noudattamalla leniniläistä kahden järjestelmän — sosialismin ja kapitalismin — rinnakkainolon periaatetta ja taistelemalla rauhan säilyttämisen puolesta puolue voimisti huomattavasti Neuvostoliiton vaikutusvaltaa kansainvälisellä areenalla.

Näin ollen puolue kesti tällä olemassaolonsa mitä raskaimmalla kaudella vaikean historiallisen kokeen. Sen arvovalta kohosi korkealle työtätekevien keskuudessa. Kansaa tuli kokemuksensa perusteella vakuuttuneeksi puolueen viisaudesta ja siitä, että puolue osaa johtaa, että se puolustaa työväen etuja, että sen kaiken toiminnan tarkoituksena on neuvostoyhteiskunnan menestys ja kukoistus.

Ratkaistuaan jälleenrakennuskauden perustehtävät puolue johdatti neuvostokansan ratkaisemaan uusia, erittäin tärkeitä tehtäviä, johdatti sen uuteen historialliseen kauteen — Neuvostoliiton sosialistisen teollistamisen kauteen.

XI LUKU

PUOLUEEN TOIMINTA MAAN SOSIALISTISEN TEOLLISTAMISEN JA MAATALOUDEN TÄYSKOLLEKTIVISOINTIIN VALMISTAUTUMISEN ALALLA (vuodet 1926—1929)

1. Maailmantilanne ja puolueen ja Neuvostovaltion ulko- politiikka vuosina 1926—1929

Maan sosialistisen teollistamisen puolue aloitti sellaisen maailmantilanteen vallitessa, jota luonnehti kapitalismin suhteellinen vakaantuminen. Tuo vakaantuminen oli kestäväntöntä ja tilapäistä. Se ei poistanut eikä voinutkaan poistaa imperialistisia ristiriitoja. Erikoisen voimakkaasti kärjistyivät tuona kautena ristiriidat Englannin ja Englantia maailmanmarkkinoilla syrjäyttäneen USA:n välillä.

Kapitalismin vakaantumiseen liittyi kaikkialla työläisten ja kaikkien työtätekevien riiston voimistuminen. Kapitalistien hyökkäys työväenluokan kimppuun aiheutti kiertämättömästi proletariaatin ankaraa luokkataistelua porvaristoa vastaan. Vuonna 1926 puhkesi Englannin kaivosmiesten valtava lakko. Se kasvoi Englannin proletariaatin yleislakoksi, johon osallistui yli 5 miljoonaa työläistä. Neuvostoliiton työväenluokka reagoi heti Englannin proletariaatin lakkoon ja keräsi lakkoavustusrahastoon suuria summia. Englannin trade unionien pääneuvoston vastarinnasta huolimatta työläiset ottivat tyydytyksen tuntein vastaan Neuvostoliiton työväenluokan osoittaman moraalisen ja aineellisen tuen nähden siinä proletarisen internationalismin kirkkaan ilmauksen. Heinäkuussa 1927 nousivat kapinaan Wienin työläiset vastustaakseen pääoman ja taantumuksen hyökkäystä Itävallassa.

Voimakkaan iskun kapitalismin vakaantumiselle antoi sietämätöntä imperialistista sortoa vastaan suuntautuneen kansallisen vapausliikkeen nousu siirto- ja riippuvaisissa maissa. Sorrettujen kansojen kansallisen vapaustaistelun suurin tapahtuma oli suuren Kiinan kansan vallankumous. Vuosina 1924—1927 Kiinassa käytiin ensimmäinen vallankumouksellinen kansalais-sota. Nojautuen marxismin-leninismin oppiin Kiinan kommunis-

tinen puolue toteutti työväenluokkaa johtaessaan yhteisrintamataktiikkaa, jonka tarkoituksena oli kaikkien vallankumouksellisten voimien yhdistäminen, ja pyrki turvaamaan proletariaatille johtavan osuuden vallankumouksessa. Kiinan vallankumouksen ensimmäiset saavutukset vaikuttivat suuresti vapausliikkeen kehitykseen koko maailmassa, erikoisesti Intiassa, Indonesiassa, Marokossa, Egyptissä sekä muissa siirto- ja riippuvaisissa maissa.

Siirto- ja riippuvaisten maiden kansojen kansallinen vapausliike sai osakseen neuvostokansan lämpimän myötätunnon. Neuvostoliiton työtätekevät tervehtivät innokkaasti Kiinan vallankumousta. Neuvostoliiton ja kapinaan nousseen Kiinan kansan kesken syntyi sydämellinen ystävyys. Puolue piti lähtökohtanaan V. I. Leninin, Idän kansojen suuren ystävän, ohjeita, joka oli korostanut sitä valtavaa merkitystä, mikä Kiinan kansanvallankumouksen voitolla ja Idän muiden sorrettujen kansojen vapausliikkeen kehityksellä on sosialismin historiallisessa taistelussa kapitalismia vastaan.

Kaikkien maiden imperialistit näkivät Neuvostoliiton lujittamisessa ja kehittämisessä kapitalistista järjestelmää uhkaavan vaaran. Kapitalististen valtioiden ja Neuvostoliiton väliset suhteet pysyivät kireinä, vaikka monet maat olivat tunnustaneet Neuvostoliiton. Imperialistit käsittivät, että teollistaminen nopeuttaa neuvostokansan eteenpäinmenoa sosialismiin, lujittaa Neuvostoliiton riippumattomuutta, voimistaa sen puolustuskuntoisuutta.

Imperialistit yrittivät estää Neuvostomaan teollistamisen tai ainakin häiritä sitä. He kieltäytyivät myöntämästä Neuvostovaltiolle luottoa, pyrkivät eristämään Neuvostoliiton taloudellisesti, uhkasivat uudella aseellisella interventtiolla.

Neuvostovastaisen politiikan innoittajana esiintyi noina vuosina kansojen vapausliikkeen vanha vihollinen, Englannin imperialismi, joka koki silloin pahimpia vaikeuksia. Englannin siirtomaissa kansallinen vapausliike kehittyi erikoisen voimakkaasti. Käsittäen, että sorrettuja kansoja innostaa taisteluun Neuvostoliiton esimerkki ja sen saavutukset, Englannin imperialistit antoivat kaikkinaisen hyväksymyksensä interventioluontoisille hyökkäilyille Neuvostoliittoa vastaan. Asiamiesverkostonsa välityksellä he järjestivät eri maissa sarjan neuvostovastaisia provokaatioita, esim. hyökkäykset neuvostovaltuustoon ja -virastoihin Pekingissä, Lontoossa ja muualla, Neuvostoliiton lähettilään Voikovin murhan Varsovassa. Imperialistit aloittivat tihutyöiden teon myös Neuvostoliiton sisällä. Vuonna 1927 englantilaiset tihutyöntekijät heittivät Leningradissa pommeja puolueen kerhotaloon, jolloin noin 30 henkilöä haavoittui. Englannin imperialistit turvautuivat kaikenlaisiin provokaatioihin estääkseen Neuvostoliiton teollistamisen. He pyrkivät muodostamaan kapitalistimaiden yhteisrintaman Neuvostoliittoa vastaan.

Vuonna 1927 Englannin konservatiivien hallitus katkaisi diplomaattiset suhteet Neuvostoliittoon. Se pyrki taivuttamaan muita kapitalistisia maita tekemään samoin ja voimistamaan siten Neuvostoliiton eristämistä. Mutta Englannin konservatiivit kärsivät tappion: ainoakaan porvarillinen valtio ei seurannut heidän esimerkkiään.

Englannin konservatiivien hankkeiden raukeamiseen vaikutti suuressa määrin puolueen ja Neuvostohallituksen rauhanomainen ulkopolitiikka. Se paralysoi heidän ponnistelunsa, joiden tarkoituksena oli kapitalistivaltioiden neuvostovastaisen yhteisrintaman muodostaminen. Englanti yritti parastaan saadakseen neuvostovastaisen politiikan kannalle varsinkin Saksan, joka amerikkalaisten dollarien avulla uudelleen rakensi noina vuosina nopeasti raskasta teollisuuttaan ja erittäinkin sotateollisuutta. Vuonna 1925 Saksan hallitus allekirjoitti Englannin, Ranskan, Italian ja Belgian kanssa Locarnon sopimukset, jotka merkitsivät sitä, että Euroopan porvarilliset valtiot ryhtyivät Englannin johdolla muodostamaan Neuvostoliitto-vastaista liittoutumaa. Saksan johtavat piirit eivät kuitenkaan halunneet katkaista kokonaan suhteita Neuvostoliittoon ja yhtyä täydellisesti neuvostovastaiseen rintamaan, vaan olivat edelleenkin sitä mieltä, että Saksalle oli sangein tärkeää säilyttää normaalit suhteet Neuvostovaltioon. Vuonna 1926 Neuvostoliiton ja Saksan kesken solmittiin puolueettomuussopimus, joka hankaloitti Saksan osallistumista neuvostovastaisen politiikan harjoittamiseen. Vuosina 1925—1927 Neuvostoliitto solmi puolueettomuus- ja hyökkäämättömyyssopimuksen Turkin, Afganistanin, Iranin ja Liettuan kanssa. Nämä sopimukset estivät tietyissä määrin kapitalististen sopimusvaltioiden vetämistä neuvostovastaiseen liittoutumaan. Se oli Neuvostoliiton rauhantahtoisen ulkopolitiikan suuri voitto.

Epäonnistuttuaan uuden Neuvostoliittoa vastaan tähdytyn intervention järjestämisessä ja joutuen kärsimään Englannin ja Neuvostoliiton välisten normaalien kauppasuhteiden rikkoutumisesta Englanti oli pakotettu solmimaan vuonna 1929 jälleen diplomaattiset suhteet Neuvostoliittoon.

Mutta imperialistit eivät lakanneet provosoimasta. Heidän ylyttäminaan Kiinan militaristit, jotka isännöivät siihen aikaan Kiinan koillisissa maakunnissa (Mantšuriassa), anastivat kesällä 1929 Neuvostoliitolle kuuluneen Itä-Kiinan rautatien. Neuvostohallitus yritti selvittää selkkauksen rauhanomaista tietä, mutta sen kaikki yritykset jäivät tuloksettomiksi. Kiinan militaristien sotajoukot ja venäläiset valkokaartilaiset alkoivat tehdä alituisesti hyökkäyksiä Neuvostomaan alueelle uhaten Neuvostoliiton rajojen turvallisuutta Kaukoidässä. Oli ryhdyttävä vastatoimenpiteisiin niitä vastaan, jotka provosoivat sotaa Kaukoidässä. Elokuussa 1929 muodostettiin Erillinen Kaukoidän armeija. Pian sen jälkeen se ryhtyi sotatoimiin Neuvostomaan

rajojen loukkaajia vastaan ja löi Kiinan militaristien sotajoukot. Sitten käytiin Neuvostoliiton ja Kiinan välillä neuvotteluja ja joulukuussa 1929 allekirjoitettiin sopimus, jolla tehtiin loppu selkkauksesta; Itä-Kiinan rautatiellä tilanne palautui ennalleen.

Pyrkien lujittamaan rauhaa puolue ja Neuvostohallitus jatkoivat vuosina 1926—1929 tarmokasta taistelua aseistariisumisen puolesta. Tässä tarkoituksessa käytettiin laajasti hyväksi Kansainliiton muodostamaa Aseistariisumiskonferenssia valmistelevaa valiokuntaa. Marraskuussa 1927 Neuvostohallitus esitti Komitealle kaikkien valtioiden täydellistä aseistariisuutumista suosittelleen ehdotuksen. Tämä ehdotus hylättiin. Silloin Neuvostohallitus esitti vuonna 1928 toisen ehdotuksen osittaisesta aseistariisuutumisesta. Sabotoiden aseistariisuutumisasiaa imperialistit hylkäsivät tämänkin ehdotuksen.

Neuvostoliiton rauhantaistelu, sen esiintymiset aseistariisuutumisen hyväksi saivat osakseen suurta kannatusta maailman proletariaatin ja kaikkien työtätekevien taholta. Neuvostoliiton auktoriteetti kapitalistimaiden kansanjoukkojen keskuudessa kasvoi herkeämättä. Tällä seikalla oli valtava merkitys Neuvostoliiton perustehtävän täyttämässä — sosialistisen yhteiskunnan rakentamisessa.

V. I. Lenin tähdensi, että Neuvostomaalle, joka rakentaa sosialismia siihen vihamielisesti suhtautuvien kapitalististen maiden ympäröimänä, on perin tärkeää voittaa puolelleen miljoonien työtätekevien kannatus kautta maailman.

Proletariaatin kansainvälinen solidaarisuus oli rauhan säilyttämisessä mitä tärkein tekijä. Kapitalististen maiden työväenluokka häiritsi imperialistien anastussuunnitelmien toteuttamista. Neuvostoliiton työtätekevät antoivat puolestaan kansainväliselle työväenliikkeelle valtavaa apua. Neuvostoliiton jokainen saavutus lujitti kapitalistimaiden työväenluokan asemia, auttoi sitä luokkataistelussa pääomaa vastaan.

Koko maailman työväenluokka, kaikki työtätekevät seurasiivat suurella mielenkiinnolla sosialismin rakentamista Neuvostoliitossa. Neuvostoliitossa kävi työläisvaltuuskuntia Englannista, USA:sta, Ranskasta, Saksasta, Itävallasta, Tšekkoslovakiasta, Belgiasta ja muista maista tutustumassa sosialistisen rakennustyön saavutuksiin. Kotiin palattuaan valtuuskuntien jäsenet kertoivat työtätekeville joukoille totuuden ensimmäisestä sosialistisesta maasta, paljastivat porvarillisen propagandan valheet. Marraskuussa 1927 Moskovassa pidettiin Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kymmenvuotispäivän yhteydessä Neuvostoliiton ystävien maailmankongressi. Kongressin päätöksissä korostettiin, että sosialismin rakentaminen Neuvostomaassa on kaikkien maiden vallankumouksellisen liikkeen etujen mukaista ja että se on koko maailman proletariaatin sydämenasia.

2. Maan sosialistisen teollistamisen alullepano. Puolueen taistelu trotskilais-zinovjevilaista puolueenvastaista blokkia vastaan

Siirtyminen maan sosialistiseen teollistamiseen merkitsi uutta vaihetta taistelussa sosialismin pystyttämiseksi Neuvostoliitossa, uutta vaihetta Kommunistisen puolueen ja neuvostokansan elämässä. Oli siirryttävä kansantalouden jälleenrakentamisesta sen sosialistiseen uudestirakentamiseen uudella, nykyaikaisella teknillisellä perustalla, joka oli luotava.

Neuvostoliiton kansantalouden jälleenrakentaminen tapahtui pääasiallisesti vanhalla teknillisellä perustalla. Venäjän teollinen tuotanto oli takapajuisia korkealle kehittyneiden kapitalistimaiden tuotantoon verrattuna. Maaailmansota ja ulkomainen sotilaallinen interventio olivat aiheuttaneet Neuvostoliiton teollisuudelle suuria vaurioita. Joskin puolue ja Neuvostovaltio olivat suorittaneet suuren työn suurteollisuuden jälleenrakennuksen alalla, teollisuuden teknillinen ja tuotannonollinen taso oli jäänyt alhaiseksi. Tämä taso ei voinut millään muotoa tyydyttää puoluetta ja neuvostokansaa. Puolue piti lähtökohtanaan V. I. Leninin selvää ohjetta:

„Sosialismin ainoana aineellisena perustana voi olla koneellinen suurteollisuus, joka pystyy uudestijärjestämään myös maatalouden” (T e o k s e t, 32. o s a, s. 434).

Suurteollisuuden kehitys on erottamattomassa yhteydessä kansantalouden kaikkien alojen sähköistämiseen. V. I. Lenin piti sähköistämistä teknillisen edistyksen tärkeimpänä keinona.

„...kun Venäjällä”, V. I. Lenin kirjoitti, „luodaan sähköasemien ja suuritehoisten teknillisten laitteiden tiheä verkosto, niin meidän kommunistisesta taloudellisesta rakennustyöstämme tulee esikuva tulevaisuuden sosialistiselle Euroopalle ja Aasialle” (T e o k s e t, 31. o s a, s. 486).

Socialismin voitto Neuvostoliitossa oli mahdollinen vain sen tuloksena, että ryhdyttiin kehittämään voimakkaasti sosialistisen talouden perustojen perustaa, raskasta teollisuutta, joka pystyy edistämään kevyen teollisuuden ja koko kansantalouden kehitystä, uudestijärjestämään maatalouden sosialistisella perustalla, kohottamaan kansan hyvinvointia, turvaamaan maan puolustuskuntoisuuden. Oli luotava koko joukko aivan uusia nykyaikaisen raskaan teollisuuden aloja, joita tsaristisella Venäjällä ei ollut lainkaan tai jos olikin, niin ne olivat heikosti kehittyneitä: rauta- ja terästeollisuus — teollistamisen perusta, koneenrakennus- ja työstökoneteollisuus, auto-, kemiallinen, maanpuolustuksen tarpeita palveleva, traktori- ym. teollisuus. Oli kunnostettava nopeasti vanhoja ja rakennettava uusia tehtaita,

kaivoksia ja tuotantovälineitä valmistavia tuotantolaitoksia. Siihen pääpiirteissään sisältyikin maan sosialistinen teollistaminen. Sen painopiste oli koneenrakennusteollisuudessa.

Maailman edistyskellisimmän valtiovallan ja sen heikon aineellis-teknillisen perustan välillä vallinneen epäsuhteen poistamiseksi piti kehittää nopeaa vauhtia suurteollisuutta.

Sosialistinen teollistaminen oli koko kansantalouden uudestirakentamisen avain sekä työväenluokan, Neuvostomaan johtavan voiman, kasvun edellytys. Teollistaminen oli se perusta, jolla lujitettiin edelleen työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston liittoa uudessa muodossa, kaupungin ja maaseudun tuotannollisena yhteytenä.

Puolue asetti tehtäväksi laajan teollisuuden luomisen kaikissa liittotasavalloissa, kaikilla kansallisilla alueilla. Tällä teollistamisella oli valtava merkitys aikaisemmin sorrettiina olleiden kansojen tosiasiallisen jälkeenjääneisyyden hävittämisessä, kansallisten kaaderien kasvattamisessa, kansallisen kulttuurin kehittämisessä.

Maan sosialistisen teollistamisen tärkeimpänä tehtävänä oli työväenluokan ja kaikkien työtätekevien aineellisen hyvinvoinnin ja kulttuuritason kohottaminen.

Nopean teollistamisvauhdin teki välttämättömäksi maan sisäisten etujen ohella myös maan ulkopoliittinen asema — Neuvostomaa oli vihamielisen kapitalistisen maailman ympäröimä. Neuvostoliitto oli silloin ainoa proletariaatin diktatuurin maa.

Taatakseen Neuvostoliiton taloudellisen riippumattomuuden ja puolustuskuntoisuuden tuona vaikeana aikana, jolloin maa oli kapitalistivaltioiden ympäröimä, puolue asetti tehtäväksi muuttaa Neuvostoliitto kehittyneeksi teollisuusmaaksi, saavuttaa ja sitten myös sivuuttaa historiallisesti mitä lyhimmissä ajassa kehittyneimmät kapitalistiset maat teollisuuden ja koko kansantalouden kehityksessä.

Neuvostokansa raivasi ihmiskunnalle ensimmäisenä historiassa tietä sosialismiin. Maamme täytyi rakentaa raskas teollisuus ilman mitään ulkopuolista taloudellista apua. Taistellesaan V. I. Leninin laatiman sosialismin rakentamis- ja maan teollistamissuunnitelman toteuttamiseksi puolue kohtasi suuria sisäisiä sekä ulkoisia vaikeuksia. Näitä vaikeuksia aiheutti se, että maa oli teknillisesti ja taloudellisesti jäljellejäänyt, teollisuuden perusrakennustyöhön tarvittavien suurien varojen kasaminen vaikeaa ja teollisuuskaaderit vähälukuisia. Vaikeuksia lisäsi vielä sekin, että maan kapitalistiset ainekset ja näiden asiamiehet puolueessa vastustivat raivokkaasti sosialistista teollistamista. Maan teollistaminen ja sosialismin rakentaminen sellaisissa oloissa oli puolueen ja kansan suuri urotyö. Sosialistinen teollistamismenetelmä eroaa perinpohjaisesti kapitalistisesta menetelmästä. Sosialistinen teollistaminen ei ole

vaistonvaraista, vaan suunnitelmallista. Se ei ala kevyen teollisuuden kehittämisestä, kuten on tapahtunut kapitalististen maiden historiassa, vaan tuotantovälineitä tuottavan raskaan teollisuuden kehittämisestä.

Suuret perusrakennustyöt teollisuudessa vaativat miljardisijoituksia, mutta Neuvostomaa oli noihin aikoihin köyhä. Porvarilliset maat loivat raskaan teollisuuden ryöstämällä siirto- ja puolisiirtomaita, sotakorvausmaksujen kustannuksella ja riistämällä armottomasti oman maansa työtätekeviä. Neuvostomaa ei voinut missään tapauksessa käyttää sellaisia sosialistiselle järjestelmälle sopimattomia varojensaantilähteitä. Porvarillisten valtioiden teollistamisessa esittivät huomattavaa osaa ulkomaiset lainat. Neuvostomaa ei voinut tehdä laskelmiaan ulkomaisien lainojen varaan, sillä kapitalistiset valtiot kieltäytyivät myöntämästä niitä. Vanhojen tehtaiden perusteellista uudistuskoneistamista ja uusien tehtaiden rakentamista varten tarpeelliset varat piti löytää kotimaasta.

Ja Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen saavutusten ansiosta nämä varat löydettiin.

Kansantalouden perusalojen keskittäminen proletaarisen valtion käsiin teki mahdolliseksi mobilisoida valtavia reservejä maan sosialistisen teollistamisen edistämiseksi. Valtion tehtaat, kulkulaitos, pankit, valtion ulko- ja kotimaankauppa tuottivat voittoa, joka ei nyt mennyt kapitalistien taskuun, vaan sosialistisen teollisuuden kehittämiseen. Neuvostovalta vapautti maan niiden suurien 800—900 miljoonan kultaruplan vuosimaksujen suorituksesta, joita ulkomaille oli maksettu korkoina tsaarin hallituksen ottamista lainoista ja voitto-osinkoina (osakkeenomistajan tuloina) ulkomaalaisille kapitalisteille niistä pääomista, joita he olivat sijoittaneet Venäjälle. Aikaisemmin näiden maksujen lakkauttaminen oli helpottanut kansantalouden jälleenrakentamista, nyt se edisti varojen kasaamista niiden sijoittamiseksi raskaan teollisuuden rakennustoimintaan.

Neuvostomaan talonpoikaisto, joka tilanherrojen maanomistuksen lakkauttamisen tuloksena oli vapautunut maksamasta tilanherroille vuosittain 700 miljoonan kultaruplan suuruista summaa maan vuokraamisesta ja ostamisesta, saattoi nyt työllään ja aineellisilla varoillaan auttaa Neuvostovaltiota maan teollistamisessa. Ja se oli yhtä paljon talonpoikaiston kuin työlläistenkin etujen mukaista, sillä talonpoikaisto tarvitsi kipeästi maatalouskoneita ja teollisuustavaroita.

Kaikki nämä varojen kasaamislähteet olivat Neuvostovallan hallussa. Niitä piti vain käyttää taitavasti, piti noudattaa tiukkaa säästäväisyyspolitiikkaa, tehdä loppu tuottamattomista menoista, supistaa tavattomasti paisutettua virastojen henkilökuntaa ja sijoittaa säästetyt varat maan teollistamiseen. Täytyi kohottaa työn tuottavuutta, rationalisoida tuotantoa, alentaa teollisuustuotteiden omakustannushintaa. Kommunistinen puolue

ryhtyikin kaikella tarmolla ratkaisemaan juuri näitä taloudellisia tehtäviä mobilisoimalla työväenluokan ja koko neuvostokansan luomaan sosialistista teollisuutta.

Puolueen ja kansan taistelu sosialistisen teollistamisen puolesta antoi heti alussa myönteisiä tuloksia. Talousvuonna 1926/27 teollisuuteen sijoitettiin noin 1 miljardi ruplaa ja kolmen vuoden kuluttua jo yli 5 miljardia ruplaa. Neuvostokansa alkoi rakentaa sellaisia jättiläisiä kuin Dneprin vesivoima-asema, Turkestanin—Siperian rata ja Stalingradin traktoritehdas.

Socialistisen teollisuuden rakentaminen sai vankan perustan ja edistyi menestyksellisesti.

Maan teollistaminen ja maataloudellisen osuustoiminnan kasvu loivat aineelliset edellytykset kaupungin kapitalististen aineiden ja maaseudun viimeisen riistäjäluokan, kulakiston, hävittämiselle. Socialismin viholliset yrittivät kaikin tavoin estää sosialistista teollistamista ja puolustaa kapitalismin asemia. Neuvostoliiton kansantalouden uudestirakentamisen aikana maassa käytiin ankaraa luokkataistelua.

Luokkataistelun kärjistyminen heijastui myös puolueen riveissä: erilaiset antautumismieliset ainekset ja oppositioiden jäsenet nostivat päätään. Maan teollistamisen ensimmäisten vuosien aikana puolueessa olivat päävaarana trotskilaiset ja zinovjevilaiset, jotka olivat yhtyneet leniniläisvastaisen ryhmäohjelman pohjalla.

Kärsittyään puolueen XIV edustajakokouksessa tappion „uusi oppositio” — Zinovjev, Kamenev ym.— siirtyi avoimesti trotskilaisuuden antautumishenkiselle kannalle. Kesällä 1926 trotskilaiset ja zinovjevilaiset yhtyivät puoluevastaiseksi blokiksi, jonka perustana oli trotskilainen ryhmäohjelma. Siihen yhtyivät myös muiden hajallelyötyjen oppositioryhmien — „työläisoppositio”, „demokraattisten sentralistien” ym.— jäännökset. Näin muodoin antautujain blokista tuli kaikkien puolueen tuomitsemien oppositiolaisten kokoontumispaikka ja se muistutti vuoden 1912 trotskilaista elokuun blokkaa. Kaikki nuo kirjavat puoluevastaiset ainekset ilmensivät maassamme säilyneiden kapitalististen luokkien jäännösten intressejä, kaupungin pikkuporvariston ja porvarillisen sivistyneistön huippukerroksen tyytymättömyyttä proletariaatin diktatuurin järjestelmää kohtaan. He olivat luokkavihollisten asiamiehiä puolueen sisällä, maattamme ympäröivien vihamielisten kapitalistivaltioiden äänitorvia.

Puolueen ja trotskilais-zinovjevilaisen blokin periaatteellisten erimielisyyksien peruskysymyksenä oli se, voiko socialismi voittaa Neuvostoliitossa. Ideologisessa ja organisatorisessa työssä puolue piti lähtökohtanaan V. I. Leninin lausuntoa, että maassamme on riittävästi kaikkea, mitä tarvitaan täydellisen sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseksi proletariaatin diktatuurin pohjalla sekä työväenluokan ja talonpoikaiston liiton

jatkuvan lujittamisen perustalla. Trotskilais-zinovjevilainen puoluevastainen blokki ei myöntänyt millään, että sosialismin voitto yhdessä maassa, Neuvostoliitossa, on mahdollinen.

Puolueen taistelua trotskilaisia ja muita antautujia vastaan sekä sosialistisen rakennustyön leniniläisen suunnitelman toteuttamisen puolesta johti Keskuskomitea, sen leniniläinen kantajoukko. Aktiivista osaa tässä taistelussa esittivät sellaiset puolueen toimihenkilöt ja työntekijät kuin A. A. Andrejev, F. E. Dzierżyński, M. V. Frunze, N. S. Hruštšev, J. M. Jaroslavski, L. M. Kaganovitš, M. I. Kalinin, S. M. Kirov, S. V. Kosior, V. V. Kuibyšev, A. I. Mikojan, V. M. Molotov, G. I. Petrovski, P. P. Postyšev, G. K. Ordžonikidze, J. E. Rudzutak, J. V. Stalin, N. M. Švernik, K. J. Vorošilov, A. A. Zdanov. Keskuskomitean johdolla puoluejärjestöt kävivät sitkeää ja leppymätöntä taistelua sosialismin vihollisia vastaan, innostivat joukkoja työhön maan sosialistisen teollistamisen kireiden suunnitelmien täyttämiseksi.

Puolue paljasti trotskilaiset ja zinovjevilaiset ilmeisiksi antautujiksi, jotka olivat lupuneet leninismistä ja valmiit luopumaan Lokakuun sosialistisen vallankumouksen saavutuksista. He häiritsivät maan sosialistisen teollistamisen leniniläisen suunnitelman toteuttamista ja esittivät erilaisia seikkailuluontoisia tunnuksia. Erittäin vaarallisia olivat sellaiset trotskilaisten ehdottamat toimenpiteet kuin talonpojilta perittävän maatalousveron kohottaminen ja teollisuustavaroiden myyntihintojen korottaminen. Noiden ehdotusten hyväksyminen olisi merkinnyt työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston leniniläisen liiton rikkomista ja proletariaatin diktatuurin heikentämistä Neuvostoliitossa. Trotskilaisten ja zinovjevilaisten antautumishenkien poliitiikka olisi johtanut käytännössä kapitalismin restauraatioon Neuvostomaassa.

Trotskilais-zinovjevilainen puoluevastainen blokki väitti, että luokkasselkkaukset työväenluokan ja talonpoikaiston välillä ja näiden liiton rikkoutuminen on kiertämätöntä. Opposition johtajat kiistivät sen, että talonpoikaistalous voi kehittyä sosialistista tietä.

Voidakseen ajaa antautumishenkistä linjaansa trotskilaiset ja zinovjevilaiset vaativat ryhmäkuntien ja ryhmien muodostamisvapautta ja VKP(b):n X edustajakokouksen puolueen yhtenäisyydestä tekemän leniniläisen päätöksen kumoamista, he horjuttivat puoluekuria, yrittivät mustata puoluekoneistoa, jonka puolue oli luonut kymmeniä vuosia jatkuneen vallankumouksellisen työn kulussa, ja asettaa sen puoluejoukkojen vastakohtaksi.

Ulkopolitiikan kysymyksissä trotskilaiset ja zinovjevilaiset vajosivat niin syväälle, että he eivät tunnustaneet välttämättömäksi Neuvostoliiton puolustamista imperialistista interventiota vastaan. Puoluejohtoa ja Neuvostohallitusta kohtaan tuntemansa vihan sokaisemina he menivät niin pitkälle, että olivat

valmiit antamaan Neuvostovallalle iskun selkään, silloin kun imperialistit hyökkäävät Neuvostomaan kimppuun.

Trotskilaiset ja zinovjevilaiset pyrkivät aikaansaamaan Kominternissa hajaannuksen. He ottivat yhteyden leniniläisvastaisiin ryhmäkuntiin, Kominternista erotettuihin kommunistisen liikkeen vihollisiin ja pettureihin sekä ilmeisen antikommunistisiin järjestöihin, ryhmiin ja henkilöihin, jotka taistelivat Kominternia vastaan.

Sellainen oli trotskilais-zinovjevilaisen blokin antautumishenkinen olemus. Keskuskomitea kehotti kommunisteja ja koko työväenluokkaa käymään päättäväistä taistelua puoluevastaista trotskilaista oppositiota vastaan, joka horjutti puolueen yhtenäisyyttä ja sen johtavaa osuutta maassa. Keskuskomitea korosti, että puolue voi turvata sosialismin voiton vain siinä tapauksessa, että se on yhtenäinen ja kansanjoukkojen ja proletarisen diktatuurin ainoa johtaja. Keskuskomitea varoitti vakavasti puoluevastaista blokkia, että ellei se lopeta ryhmätoimintaansa eikä laske ryhmäkuntaansa hajalle, niin sen jäsenet erotetaan puolueesta.

Oppositiolaiset eivät kuitenkaan talttuneet. Syksyllä 1926 trotskilais-zinovjevilaisen opposition johtajat aloittivat avoimen hyökkäyksen puoluetta vastaan Moskovon „Aviapribor” tehtaan, Leningradin Putilovin tehtaan ym. puoluejärjestöjen kokouksissa. He asettivat käsiteltäväksi oman ryhmäohjelmansa yrittäen väkisin haastaa puolueen uuteen väittelyyn. Kommunistit löivät yksimielisesti takaisin tuon hyökkäyksen. Eräin paikoin trotskilaiset ja zinovjevilaiset ajettiin yksinkertaisesti pois työläisten puoluekokouksista. Kärsittyään ankan tappion puolueessa ja työväenluokan keskuudessa oppositioblokin johtajat jättivät Keskuskomitealle ilmoituksen, jossa he tuomitsivat ryhmäkuntalaisen toimintansa. Mutta ne olivat vain sanoja. Todellisuudessa he kyhäsivät salaa kokoon leniniläisvastaista puoluetta, jolla oli oma kurinsa, omat jäsenmaksunsa sekä oma salainen kirjapaino. Puolueen sääntöjä rikkoen he pitivät salaisia kokouksia, joissa käsiteltiin ryhmäohjelmaa sekä puoluetta ja sen Keskuskomiteaa vastaan käydyn taistelun taktiikkaa.

Loka—marraskuussa 1926 pidettiin XV Yleisliittolainen puoluekonferenssi, joka oli tärkeä merkkitapahtuma taistelussa sosialismin voiton puolesta Neuvostoliitossa.

Konferenssi teki yhteenvedot kuluneelta talousvuodelta 1925/26. Nämä yhteenvedot osoittivat havainnollisesti kaikille niille, joita trotskilainen demagogia ei ollut sokaissut, että vaikeudet voittaen kansantalous kehittyi nopeasti sosialistista tietä. Konferenssi pani merkille, että suurteollisuuden johtosema maan taloudessa on lujittunut ja sen johtava osuus maatalouden kohottamisessa ja maataloudellisen osuustoiminnan kehittämisessä kasvanut. Konferenssi mobilisoi puolueen, työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston voimat maan

sosialistisen teollistamisen leniniläisen suunnitelman toteuttamiseen.

Konferenssi esitti yksityiskohtaisen poliittisen arvion trotskilais-zinovjevilaisesta oppositiosta, joka oli menševistinen poikkeama puolueessa, ja varoitti oppositiolaisia, että pitemmälle menevä kehitys menševismin suuntaan johtaa siihen, että heidät erotetaan Kommunistisen puolueen riveistä. Konferenssi kehotti kaikkia kommunisteja käymään päättäväistä taistelua trotskilais-zinovjevilaista blokkia vastaan.

Marras- —joulukuussa 1926 pidettiin Kommunistisen Internationalen Toimeenpanevan komitean VII laajennettu täysistunto. Täysistunnolla oli tavattoman suuri merkitys trotskilaisuuden aatteellisessa murskaamisessa kansainvälisellä arenalla ja kommunististen veljespuolueiden puhdistamisessa trotskilaisista ja muista revisionistisista aineksista. Kommunistisen Internationalen Toimeenpanevan komitean täysistunto hyväksyi XV konferenssin päätöslauselman oppositioblokista ja velvoitti kommunistiset puolueet käymään päättäväistä taistelua trotskilaisien kaikkia kansainvälisen kommunistisen liikkeen hajottamisyrittäjiä vastaan. Selostukset trotskilais-zinovjevilaisesta oppositiosta ja taistelutoimenpiteistä sitä vastaan teki puolueen XV konferenssissa ja Kominternin Toimeenpanevan komitean täysistunnossa J. V. Stalin. Puolueen XV konferenssin ja Kominternin Toimeenpanevan komitean VII täysistunnon päätöksillä ja J. V. Stalinin selostuksilla oli suuri merkitys puoluerivien tiivistämisessä leniniläisten aatteiden pohjalla sekä trotskilaisien, heidän antautumiskantansa ja puoluevastaisen hajotustyönsä paljastamisessa.

Huolimatta siitä, että puolueen XV konferenssi ja Kominternin Toimeenpanevan komitean VII täysistunto olivat suoranaisesti tuominneet trotskilais-zinovjevilaisen blokin ja trotskilaisille ja zinovjevilaisille oli annettu työväenluokan keskuudessa päättäväinen vastaisuus, he eivät lopettaneet puoluevastaista toimintaansa. Vuonna 1927, jolloin Neuvostoliiton kansainvälinen asema vaikeutui Englannin konservatiivien hallituksen katkaistua diplomaattiset ja kaupalliset suhteet Neuvostoliittoon, trotskilaiset voimistivat puoluevastaista taisteluaan ja esittivät niin sanotun „83:n ohjelman”.

Se oli vilpillinen, farisealainen toimintaohjelma, jonka tarkoituksena oli puolueen ja työväenluokan pettäminen. Sanoissa trotskilaiset ja zinovjevilaiset vastustivat hajaannusta puolueessa, puhuivat maan teollistamisen puolesta, maatalouden kollektivisoinnin puolesta, mutta todellisuudessa he perustivat oman maanalaisen puolueensa ja tekivät pilkkaa teollisointi- ja kollektivisointipolitiikasta. Ohjelma sisälsi erilaisia parjausluontoisia vaiheita, esimerkiksi sellaisia, että puolue ja Neuvostohallitus aikovat muka lakkauttaa ulkomaankaupan monopolin ja myöntää kulakeille poliittiset oikeudet. Oppositio jul-

kaisi tuon läpeensä vilpillisen ohjelmansa omassa salaisessa kirjapainossaan monituhantisenä painoksena ja levitti sitä puolueen jäsenten ja puolueettomien keskuuteen. Puolue paljasti joukoille tämän trotskilais-zinovjevilaisen blokin uuden puoluevastaisen parjausjulistuksen. Kansanjoukot, jotka loivat uutterasti sosialistista teollisuutta, tuomitsivat suuttumuksella nuo trotskilaisten parjaavat valheet.

Trotskilainen oppositio käytti monien vuosien kuluessa hyväkseen kaikkia vaikeuksia, joita puolue kohtasi sosialistisessa rakennustyössä, antaakseen iskun puolueen yhtenäisyydelle ja puoluejohdolle. Oppositio pyrki muuttamaan sosialistista rakennustyötä johtavan taistelupuolueen väittelyklubiksi.

Trotskilaisten ja zinovjevilaisten puoluevastaisesta toiminnasta täytyi tehdä loppu, täytyi paljastaa täydellisesti heidän ryhmäohjelmansa leniniläisvastainen, antautumishenkinen olemus. Lokakuussa 1927 pidetty Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetty täysistunto teki päätöksen opposition johtomiesten Trotskin ja Zinovjevin erottamisesta Keskuskomitean jäsenyydestä heidän puoluevastaisen, puolueen yhtenäisyyttä vastaan suunnatun ryhmäkuntalaistaistelunsa vuoksi. Lokakuussa 1927 Keskuskomitea julkaisi teesit puolueen XV edustajakokouksen päiväjärjestyksen kysymyksistä ja julisti yleisen puoluekeskustelun niistä. Väittelykokoukset toivat ilmi, että puolueen jäsenet olivat poliittisesti kypsiä ja kannattivat yksimielisesti leniniläistä Keskuskomiteaa. Keskuskomitean politiikan puolesta äänesti 724 tuhatta puolueen jäsentä, silloin kun trotskilaisten ja zinovjevilaisten blokin puolesta äänesti vain 4 tuhatta (vajaa yksi prosentti). Puolueenvastainen blokki tuli lyödyksi täydellisesti hajalle. *Voiton sai puolueen leniniläinen politiikka.* Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kymmenvuotispäivän merkeissä Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Toimeenpaneva Keskuskomitea julkaisi puolueen Keskuskomitean esityksestä manifestin, jossa puhuttiin seitsentuntiseen työpäivään siirtymisestä. Trotskilais-zinovjevilainen oppositio esiintyi tätä kansan hyväksymisen saanutta manifestia vastaan paljastaen siten politiikkansa kansanvastaisen olemuksen.

Mitä ilmeisemmäksi kävi leniniläisvastaisen trotskilais-zinovjevilaisen blokin poliittinen vararikko, sen eristyneisyys joukoista, sitä pitemmälle tuo ryhmittymä meni neuvostovastaisessa taistelussaan. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kymmenvuotispäivänä trotskilaiset järjestivät neuvostovastaisen esiintymisen. Leninismiin tunnuksin tapahtuneen mahtavan joukkomielenosoituksen vastapainoksi ryhmä Trotskin, Zinovjevin ja Kamenevin johtamia trotskilaisia, rikkoen karkeasti neuvostolakeja, esiintyi Moskovan ja Leningradin kaduilla puoluevastaisin ja neuvostovastaisin tunnuksin. Trotskilaisia vastaan nousi kansan suuttumuksen aalto.

Marraskuussa 1927 Keskuskomitea ja Keskuskontrollikomitea puolueen tahdon täyttäen erottivat Trotskin ja Zinovjevin puolueesta ja muut oppositiolaiset Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean jäsenyydestä. Kysymys oppositiosta kokonaisuudessaan jätettiin puolueen XV edustajakokouksen käsiteltäväksi.

3. Neuvostokansan voimien mobilisointi maan teollistamiseen. Puolueen ja työtätekevien joukkojärjestöjen työn uudestijärjestäminen

Maan sosialistisen teollistamisen politiikkaan liittyi erottamattomasti joukkojen poliittisen ja tuotannollisen aktiivisuuden voimistaminen ja työtätekevien uusien kerrosten, ennen kaikkea työläisten, vetäminen valtion hallintaan.

„...Sosialismi”, V. I. Lenin sanoi, „on kansanjoukkojen oma luomus” (Teokset, 26. osa, s. 255).

Puolue laajensi ja lujitti joukkoyhteyksiään, kohotti kommunistien aktiivisuutta kehittämällä puolueen sisäistä demokratiaa, arvostelua ja itsearvostelua.

XIV edustajakokouksen uudessa sanamuodossa hyväksymät puolueen säännöt loivat suotuisat edellytykset puoluedemokratian jatkuvalla kehittämiselle ja kommunistien aktiivisuuden ja omatoimisuuden kohottamiselle. Puolueen Keskuskomitea valvoi tarkasti, että noudatettiin puolueen johtamisen leniniläisiä normeja ja puolue-elinten valinnallisuusperiaatetta, se kävi päättäväistä taistelua puolueetyössä esiintyneitä byrokraattisuuden ilmauksia vastaan, asiallisen arvostelun tukahduttamisyrittäjiä ja muuta puoluedemokratian rikkomista vastaan. Keskuskomitean ja paikallisten puoluejärjestöjen työ pohjautui kollektiivisen johdon periaatteelle, puoluedemokratian kehittämiseen. Keskuskomitean täysistunnot, puoluekomiteain kokoukset ja puoluejärjestöjen aktiivien sekä puoluesolujen kokoukset pidettiin säännöllisesti ja niissä käsiteltiin puolue-elämän sekä valtiollisen ja taloudellisen rakennustyön tärkeimpiä kysymyksiä. Keskuskomitean yhteydet paikallisjärjestöihin lujittuivat. Puolueen XIV ja XV edustajakokouksen välisenä aikana Keskuskomitea tarkasti paikallisten puoluejohtajien osanotolla noin 40 paikallisen puoluejärjestön toiminnan. Tämä edisti puoluejohtajien vilkastuttamista ja parantamista paikkakunnilla. Ohje- ja kiertokirjeitä lähetettiin vähemmän. Keskuskomitean ja puolueen paikallisjärjestöjen välittömän kanssakäymisen muodot tulivat monipuolisemmiksi.

Puoluejärjestöjen perushuomio kiinnitettiin sellaisiin tehtäviin kuin tuotannon rationalisointi, työn tuottavuuden kohottaminen, säästäväisyyspolitiikan noudattaminen, tuotteiden oma-

kustannushinnan alentaminen. Näiden tehtävien ratkaisemisen perusmenetelmänä oli joukkojen sosialistinen kilpailu. Keskuskomitea arvosteli sellaisten puoluejärjestöjen toimintaa, jotka viehättyivät poliittisten joukkokampanjoiden järjestämiseen eivätkä syventyneet tuotantolaitosten tuotannolliseen työhön, irtaantuivat taloudellisen rakennustyön käytännöllisistä kysymyksistä.

Erikoisen suuri merkitys oli työosastojen puoluejärjestöjen työn parantamisella, sillä ne toimivat työläisjoukkojen keskuudessa. Vuonna 1924 työosastojen puoluejärjestöjä oli 2 tuhatta, vuonna 1927 niitä oli jo miltei 4 tuhatta. Niiden ympärille kasvoi laaja puolueeseen kuulumattomien aktivistien joukko.

Maan teollistamisen vuosina puolueen joukkoyhteydet lujituivat. Puolueen poliittinen vaikutus joukkojen keskuudessa voimistui, mikä ilmeni havainnollisesti puolueen rivien kasvuna. Puolueeseen liittyi työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston parhaimmistoa. Vuonna 1927 toimitettiin yleisliittolainen puolueen jäsenten luettelointi. Tämän luetteloinnin mukaan puolueessa oli 775 tuhatta jäsentä ja 372 tuhatta jäsenkandidaattia. Kolmen vuoden aikana (1924—1926) puolueeseen oli otettu yli 800 tuhatta henkeä, joista yli puoli miljoonaa oli työläisiä.

Keskuskomitea ryhtyi toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli puoluerivien yhteiskunnallisen kokoonpanon parantaminen, puolueen proletarisen ydinjoukon suurentaminen, mikä oli sen yhtenäisyyden ja eheyden tärkein edellytys.

Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kymmenvuotispäivän juhlimisen yhteydessä julistettiin työläisten joukkokutsunta puolueeseen. Puolueen jäseneksi hyväksyminen suoritettiin tiukasti yksilöllisessä järjestyksessä. Puolueeseen liittyi 108 tuhatta henkilöä. Työväenluokan uuden suuren joukko-osaston liittyminen puolueeseen voimisti puolueen johtavaa osuutta sosialistisessa rakennustyössä. Puolueen maaseutujärjestöjen lujittamiseksi puolue asetti tehtäväkseen ottaa riveihinsä aktiiviteja niiden maataloustyöläisten, batrakkien ja köyhien talonpoikien keskuudesta, jotka työskentelivät köyhälistöryhmissä, Neuvostoissa ja maatalousosuoskunnissa.

Maan teollistaminen asetti työtätekevien joukkojärjestöille uusia tehtäviä. Täytyi tarkistaa Neuvostojen, ammattiliittojen, nuorisoliiton ja muiden yhteiskunnallisten järjestöjen työ, aktivisoida niiden toimintaa. Puolue esitti tunnuksen „*Huomio tuotantoon!*”, joka oli osoitettu kaikille työväenluokan joukkojärjestöille.

Puolue paransi ja kehitti edelleenkin valtiovallan elinten työtä aktivisoimalla Neuvostojen toimintaa. Sen tuloksena kasvoi Neuvostojen merkitys taloudellisessa rakennustyössä ja kulttuurielämän alalla. Valtion hallintaan saatiin osallistumaan yhä laajempia työläis- ja työtätekeviä talonpoikaishoukkoja.

Neuvostojen ympärille muodostui puolueeseen kuulumattomien aktiivijoukko. Neuvostojen edustajat alkoivat useammin selostaa toimintaansa valitsijoille.

Vuosina 1926 ja 1927 toimitettiin Neuvostojen uusintavaalit. Ne toimitettiin tilanteessa, jolle oli ominaista työtätekevien joukkojen aktiivisuuden kasvu ja luokkataistelun kärjistyminen. Uusintavaalit osoittivat, että puolueen vaikutus kaupungin ja maaseudun työtätekevien joukkojen keskuudessa oli voimistunut ja kapitalististen aineiden asemat olivat heikentyneet; oli ilmeistä, että kulakki joutui yhä enemmän eristetyksi keskivarakkaasta talonpojasta. Suuri merkitys sosialistisessa rakennustyössä oli puolueen taistelulla Neuvostomaan valtiokoneiston edelleen parantamiseksi. V. I. Leninin neuvoja noudattaen puolue ryhtyi toimenpiteisiin parantaakseen, supistaakseen ja halventaakseen valtiokoneistoa ja kävi herkeämätöntä taistelua valtiokoneistossa ilmenneitä byrokraattisia vääristelyjä vastaan.

Erikoista huomiota puolue kiinnitti teollisuuden johdon parantamiseen. Maan teollistamiseen tähtäävä suunta vaati teollisuuden johtotyön parantamista, taloudellisen rakennustyön johdon lähentämistä paikkakuntiin ja teollisuuden tarvitsemien johtavien työntekijäin kouluttamista. Teollisuuden johtamisen perustana oli demokraattisen sentralismin leniniläisen periaatteen johdonmukainen toteuttaminen. Talousmieskaaderien kasvu ja teollisuuden hallinnan järjestämisessä saatu kokemus tekivät mahdolliseksi vapauttaa tuotantolaitokset pikkumaisesta holhouksesta ja kohottaa niiden johtajien vastuunalaisuutta.

Täytyi parantaa ammattiliittojen, työläisten suurimpien joukkojärjestöjen, työtä. Työväenluokka kasvoi määrällisesti hyvin nopeasti. Teollistamiskauden kahden ensimmäisen vuoden aikana sen riveihin tuli yli kaksi miljoonaa henkilöä. Siirtyminen kansantalouden jälleenrakentamisesta sen uudestirakentamiseen ja uudestirakentamisessa kohdatut vaikeudet vaativat ammattiliitoilta tarmokasta työtä joukkojen, varsinkin uusien työläisten, kasvattamisessa ja niiden innostamisessa aktiiviseen sosialistiseen rakennustyöhön. Ammattiliittojen toiminnan parantaminen tapahtui proletarisen demokratian kehittämisen perustalla. Ammattiliitot nostivat työläisiä tuotannon johtaelimiin. Tärkeimpänä työmuotona, jonka avulla työläisjoukot saatiin osallistumaan sosialistiseen rakennustyöhön, tuotannon johtamiseen ja taisteluun työn tuottavuuden kohottamiseksi, olivat työläisten aloitteesta järjestetyt tuotannolliset neuvottelukokoukset. Ne tulivat hyvin yleisiksi. Näissä neuvottelukokouksissa, joihin osallistui paljon työläisiä, käsiteltiin tuotannon tilaa, säästävyysspolitiikkaa, työseisokkien poistamista, omakustannushinnan alentamista, työn tuottavuuden kohottamista ja työkurin lujittamista koskevia kysymyksiä. Puolueen Keskuskomitea pyrki tekemään tunnetuksi tuotannollisten neuvottelukokousten antamia parhaita kokemuksia kaikilla teollisuusaloilla ja kulkulaitok-

sessä ja samalla tuki ja kehitti kaikin keinoin myös muissa muodoissa esiintynyttä joukkojen luovaa aloitteellisuutta.

Maan sosialistisen teollistamisen vuosina kasvoi nuorisoliiton, puolueen taisteluhenkisen auttajan, merkitys. Nuorisoliiton tehtävänä oli kommunismin rakentajien nuoren polven kasvattaminen. Nuorisoliitto yhtyi aktiivisesti maan sosialistisen teollistamisen puolesta käytyyn taisteluun ja nosti keskuudestaan kymmeniä tuhansia tuotannon järkiperaistajiä ja keksijöitä.

Suuri merkitys oli sillä, että naiset saatiin osallistumaan aktiivisesti tuotannolliseen ja yhteiskunnalliseen työhön, varsinkin maan kansallisissa tasavalloissa ja kansallisilla alueilla. Laajaa jalansijaa saivat työläis- ja talonpoikaisnaisten delegaattikokoukset. Lokakuussa 1927 pidettiin I Yleisliittolainen työläis- ja talonpoikaisnaisten edustajakokous.

Maassa kärjistyneen luokkataistelun aikana oli perin tärkeää voimistaa proletariaatin vaikutusta maaseudulla. Työväenluokka ja porvarilliset kulakkiainekset kävivät siellä keskenään ankaraa taistelua talonpoikaiston perusjoukosta, keskivarakkaasta talonpoikaistosta. Puoluejärjestöt toteuttivat käytännössä menestyksellisesti puolueen antamaa tunnusta „Huomio maaseutuun!” Noin 21 tuhatta puoluesolua, runsaasti neljännesmiljoona kommunistia — sellainen oli puolueen etuvartio maaseudulla. Puolue lähetti kommunisteja kaupungeista kyliin ja samaan aikaan nosti esiin uusia, maaseudulla kasvaneita työntekijöitä. Kommunistien osuus maaseudun yhteiskunnallisessa elämässä kasvoi huomattavasti. Siitä oli kaunopuheisena osoituksena Neuvostojen vaalien tulokset: joka viides kyläneuvoston puheenjohtaja ja puolet volostien toimeenpanevien komiteoiden jäsenistä olivat kommunisteja.

Proletariaatti vaikutti talonpoikaistoon myös erilaisten kaupungissa toimivien yhteiskunnallisten järjestöjen kautta, joihin kuului miljoonia työläisiä. Maaseututyössään puolue nojasi pääasiallisesti ammattiliittoihin. Tulee ottaa huomioon, että huomattava osa työläisistä oli sidottu maaseutuun, heillä oli siellä oma talonpoikaistalous. Ja itse maaseudullakin työskenteli yli kaksi miljoonaa ammattiliiton jäsentä, joista yli miljoona kuului maa- ja metsätyöläisten ammattiliittoon. Puolue pyrki hellittämättä parantamaan ammattiliittojen työtä maaseudulla ja saamaan ne osallistumaan aktiivisemmin maaseudun yhteiskunnalliseen elämään. Se mobilisoi uusia työläisvoimia osallistumaan maaseutua auttaneiden kunniapäällikkösyhdistysten työhön. Kunniapäällikkösyhdistyksiin osallistui noina vuosina noin puolitoista miljoonaa henkilöä.

Taistelussa maaseudun sosialistisen uudestaan järjestämisen puolesta puolue nojautui työväenluokkaan ja niihin voimiin, joita oli itse talonpoikaiston keskuudessa. Mutta nämä voimat piti liittää yhteen ja järjestää. Puolue kiinnitti perushuomion

Neuvostojen ja osuuskuntien köyhälistöryhmiin. Köyhälistön kokouksia, joihin osallistui myös keskivarakkaita talonpoikia, alettiin pitää säännöllisemmin. Kasvaneen järjestyneisyytensä ansiosta köyhälistö vaikutti yhä voimakkaammin maaseudun yhteiskunnalliseen elämään ja taisteli aktiivisesti kulakkia vastaan.

Puolueen uskollisena auttajana maaseudulla oli nuorisoliitto. Sosialistisen maaseudun puolesta taistellut nuorten soturien miljoona-armeija kävi rohkeasti taistelua kulakkeja ja kaikkia neuvostovastaisia aineksia vastaan sekä piintyneitä käsityksiä ja maatalouden ennen tuntematonta sosialistista kehitystietä kohtaan ilmennyttä epäuskoa vastaan. Suuri merkitys oli talonpoikaislehdistöllä. Ei ollut ainoatakaan volostia, jossa ei olisi ilmestynyt seinälehteä, joka järjesti talonpoikaisjoukkoja puolueen ja Neuvostovallan ympärille. Kaksisatatuhanlinen maa-seutukirjeenvaihtajien armeija puolusti rohkeasti sosialismin asiaa pelkäämättä nurkan takaa väijyvän kulakin kuulaa. Talonpoikaiston poliittisessa kasvatustyössä puolue käytti laajasti Punaista Armeijaa. Kotiutetuilla puna-armeijalaisilla oli maaseudulla suuri vaikutus. Puolet kyläneuvostojen puheenjohtajista ja kaksi kolmannesta volostien toimeenpanevien komiteoiden puheenjohtajista olivat käyneet Punaisen Armeijan koulun.

Puolueen ja sen johtamien yhteiskunnallisten järjestöjen poliittisen ja organisatorisen työn paranemisen tuloksena voimitui hyökkäys kulakistoa vastaan. Nojaten maaseudun köyhälistöön työväenluokka lujitti liittoaan keskivarakkaan talonpojan kanssa. Yhä useammat talonpojat osallistuivat erilaisten yhteistalouksien hoitoon maaseudulla. Kulutusosuuskuntiin kuului talonpoikaistalouksista 38 prosenttia ja maatalousosuuskuntiin melkein kolmannes kaikista talonpoikaistalouksista. V. I. Leninin osuustoimintasuunnitelmaa toteutettiin menestyksellisesti.

Puolue piti suuntana maataloudellisen osuustoiminnan laajentamista, minkä tarkoituksena oli valmistella joukkomittaista siirtymistä yksityisomistuksellisesta talonpoikaistaloudesta sosialistiseen talouteen, kolhoosijärjestelmään.

4. Ensimmäiset saavutukset maan sosialistisessa teollistamisessa. Puolueen XV edustajakokous ja suunta maatalouden kollektivisointiin. Trotskilais-zinovjevilaisen puoluevastaisen blokin murskaaminen

Maan sosialistisen teollistamissuunnitelman täyttämiseksi tehdyn sitkeän työn ensimmäiset tulokset tulivat näkyviin kahden vuoden kuluttua. Vanhoja tehtaita oli kalustettu uudestaan ja rakennettu uusia tehtaita. Vuoden 1927 lopulla teollisuuden ja maatalouden kokonaistuotanto oli suurempi kuin ennen sotaa.

Nopeimmin kehittyi sosialistinen suurteollisuus, jonka tuotanto oli talousvuonna 1926/27 18 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuotena. Teollistamisen ensimmäisten vuosien vauhdiksi tuo oli Neuvostoliiton suurteollisuuden ennätysmäistä kasvuvauhtia. Se oli monta kertaa suurempi kuin johtavien kapitalististen maiden teollisuuden kasvuvauhti. Esimerkiksi USA:ssa teollisuustuotannon keskimääräinen vuosikasvu 29 vuoden aikana (vuosina 1901—1929) ei ollut 4 prosenttia suurempi. Neuvostoliiton teollisuuden ja erittäinkin raskaan teollisuuden nopea kasvuvauhti on todistuksena sosialistisen talousjärjestelmän paremmuudesta kapitalistiseen talousjärjestelmään verrattuna.

Suurteollisuuden kasvu voimisti sosialistisen sektorin johtavaa osaa kansantaloudessa. Sosialistisen sektorin osuus teollisuudessa oli vuoden 1927 lopulla 86 prosenttia, yksityisen sektorin osuus taas laski 14 prosenttiin (lukuun ottamatta myllyteollisuutta, joka oli huomattavalta osaltaan yksityisyrittäjien käsissä). Näin oli todistettu, että Neuvostoliiton teollistaminen on luonteeltaan sosialistista.

Sosialistisen sektorin jatkuvaan kasvuun teollisuudessa liittyi kapitalististen ainesten syrjäyttäminen kaupan alalla. Yksityiskauppiaan osuus vähittäiskaupassa pieneni 53 prosentista vuonna 1924/25 35 prosenttiin talousvuonna 1926/27 ja tukku-kaupassa 9:stä 5:een prosenttiin.

Kansallistulo kasvoi talousvuonna 1926/27 runsaasti 11 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna. Kun otetaan huomioon, että kansallistulon keskimääräinen vuosikasvu USA:ssa, Englannissa, Saksassa ja muissa korkealle kehittyneissä kapitalistimaissa ei ylittänyt 2—4 prosenttia, niin käy selväksi, kuinka nopeaa vauhtia kehittyi Neuvostoliiton kansantalous. Siinä tuli havainnollisesti esiin sosialistisen talousjärjestelmän paremmuus kapitalistiseen järjestelmään verrattuna, puolueen talouspolitiikan oikeellisuus, kansanjoukkojen, ennen kaikkea työväenluokan työllönostus.

Neuvostomaa kulki Kommunistisen puolueen johdolla varmoin askelin ja nopeasti sosialismiin syrjäyttäen kansantaloudesta kapitalistisia aineksia.

Samaan aikaan kun sosialistinen suurteollisuus kehittyi nopeasti ja kaupungit kasvoivat, maatalous, kansantalouden laajin ja elintärkeä ala, jäi kovasti jälkeen. Joskin maatalouden yleinen kokonaistuotanto oli sodanedellistä suurempi, niin sen perusalan, viljantuotannon, kokonaistuotto oli talousvuonna 1926/27 vain 95 prosenttia vuoden 1913 kokonaistuotosta ja sen tavaraosaa (maaseudulta pois menevä osa) oli vain 13,3 prosenttia, kun se ennen sotaa oli ollut 26 prosenttia.

Sellainen tavaraviljan tuotannon supistuminen johtui siitä, että Lokakuun vallankumouksen tuloksena maaseudulla hävitettiin suuret tilanherrataloudet ja supistettiin huomattavasti

kulakkitaloutta, joka ennen sotaa oli antanut suurimman määrän tavaraviljasta. Tilanherrataloudet olivat vieneet markkinoille 22 prosenttia markkinaviljasta, ts. 281,6 miljoonaa puutaa. Kulakit olivat antaneet markkinoille 50 prosenttia koko tavaraviljasta eli 650 miljoonaa puutaa. Kulakkitalouksien viljantuotanto oli supistunut vuonna 1927 enemmän kuin kolme kertaa sotaa edeltäneeseen aikaan verrattuna.

Lokakuun vallankumouksen voiton jälkeen viljan päätuottajiksi tulivat pienet keskivarakkaat ja köyhät talonpoikaistaloudet. Vuonna 1927 tällaisia talouksia oli likimain 24 miljoonaa, silloin kun ennen ensimmäistä maailmansotaa niitä oli ollut noin 17 miljoonaa. Vapauduttuaan Lokakuun vallankumouksen voiton tuloksena tilanherroista ja murrettuaan kulakkien mahdin keskivarakkaat talonpojat ja maalaisköyhälistö alkoivat elää paremmin. He olivat viljan pääomistajia ja tuottivat sitä enemmän kuin ennen sotaa (4 miljardia puutaa 2,5 miljardin asemesta), mutta heidän tuottamansa tavaravilja teki vain 11 prosenttia viljan kokonaistuotannosta.

Neuvostotiloilla ja kolhooseilla oli viljantuotannossa vähäinen osuus. Ne tuottivat vain 80 miljoonaa puutaa viljaa ja antoivat vain 6 prosenttia tavaraviljan kokonaismäärästä.

Sellaisessa tilassa oleva viljatalous ei voinut tyydyttää maan viljantarvetta, joka suureni jatkuvasti kaupunkiväestön ja työväenluokan kasvun johdosta.

Suuria saavutuksia sosialistisen teollisuuden kehittämisessä ja vakava jälkeenjääneisyys maatalouden alalla — sellainen oli taloudellinen tilanne puolueen XV edustajakokouksen edellä. Edustajakokous pidettiin joulukuun 2.—19. pnä 1927. Puolueessa oli tähän aikaan 887 tuhatta jäsentä ja 349 tuhatta jäsenkandidaattia.

Edustajakokous käsitteli Keskuskomitean ja KKK:n — TTI:n toimintaselostukset, direktiivit viisivuotissuunnitelman laatimista varten, maaseututyötä ja oppositiota koskevat ym. kysymykset.

Keskuskomitean toimintaselostuksen esitti J. V. Stalin. Edustajakokous hyväksyi täydellisesti Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen toiminnan. Ulkopoliittikan alalla se antoi Keskuskomitean tehtäväksi toteuttaa horjumattomasti leniniläistä linjaa — taistelemaan rauhan puolesta, lujittamaan internationalistisia yhteyksiä kaikkien maiden työtätekeviin, parantamaan Neuvostoliiton puolustuskuntoisuutta. Sisäpolitiikan alalla edustajakokous kehotti jatkamaan heikentymättömällä vauhdilla sosialistista teollistamista, joka oli jo tuottanut tuloksia, ja hyökkäämään vielä entistä päättäväisemmin kapitalistisia aineksia vastaan pitäen *suuntana niiden likvidoimista*.

Erikoista huomiota edustajakokous kiinnitti sosialistisen teollisuuden kasvusta kovasti jälkeen jääneen maatalouden kehittä-

tämisen perspektiiveihin. Edustajakokous osoitti maatalouden hitaan kehityksen syyt.

Teollisuus oli keskitettyä suurteollisuutta. Maatalous oli jäänyt pirstoutuneeksi ja pieneksi. Suurteollisuus pohjautui tuotantovälineiden yhteiskunnalliseen, sosialistiseen omistukseen, sen kehitys lujitti sosialismin asemia kansantaloudessa ja johti kapitalististen ainesten hävittämiseen. Talonpoikainen pientalous pohjautui muiden tuotantovälineiden paitsi maan yksityisomistukseen, sillä Neuvostovaltio oli kansallistanut maan ja luovuttanut sen talonpoikien käytettäväksi maksuttomasti. Sosialistinen teollisuus oli suunnitelmaperiaatteen mukaista. Talonpoikaiseen pien-tavaratalouteen vaikutti markkinoiden alkuvoimaisuus. Sosialistinen suurteollisuus sai jatkuvasti uusia koneita ja kehittyi nopeaa vauhtia laajennetun uusintamisen periaatteen pohjalla. Talonpoikaisen pientalouden perustana oli alkeellinen kalusto ja käsityö, tämä talous ei voinut käyttää nykyaikaisia koneita, se kehittyi hitaasti, useissa tapauksissa se ei turvannut edes yksinkertaista uusintamista.

Vuoteen 1927 mennessä hajanainen talonpoikainen pientalous oli käyttänyt pääpiirteissään loppuun työn tuottavuuden kohottamisen mahdollisuudet. Maaseudulla jatkui talonpoikais-talouksien pirstoutuminen. Näiden talouksien tavaratuotanto, varsinkin tavaraviljan tuotanto, oli minimaalista. Maatalous kehittyi vuosi vuodelta yhä hitaammin ja jäi yhä enemmän jälkeeseen sosialistisen teollisuuden kasvusta. Tämä synnytti vaikeuksia kaupunkiväestön varustamisessa maataloustuotteilla ja teollisuuden varustamisessa raaka-aineilla. Maataloustuotteet muodostivat mitättömän osan viennistä, ja valtion varantojen muodostaminen kävi vaikeaksi. Maatalouden jälkeenjääneisyys alkoi jarruttaa kaikkea sosialistista rakennustyötä.

Socialismin rakentamisen ja maanpuolustuksen edut vaativat tiukasti, että tehdään loppu maatalouden jälkeenjääneisyydestä ja siirrytään talonpoikain yksityisomistuksellisesta pientaloudesta sosialistiseen suurtalouteen.

Käsiteltyään kaikinpuolisesti tämän kysymyksen puolueen XV edustajakokous teki päätöksen *maatalouden kollektivisoinnin voimaperäisestä kehittämisestä*, maatalouden siirtämisestä uudelle teknilliselle perustalle rakentuvan sosialistisen suurtuotannon raiteille. Edustajakokous asetti tehtäväksi *ryhtyä valmistelemaan sosialismin yleistä hyökkäystä*.

Ilman maatalouden laajamittaista kollektivisointia maata ei voitu ohjata sosialistisen rakennustyön lavealle tielle eikä auttaa miljoonia työtätekeviä talonpoikia pääsemään kulakki-ikeestä, köyhyydestä ja sivistymättömyydestä. Puolue piti tässä ohjeenaan leniniläistä suunnitelmaa, joka koski sosialismin rakentamista Neuvostoliitossa, ja nojautui V. I. Leninin nerokkaaseen osuustoimintasuunnitelmaan, hänen tunnettuihin ohjeisiinsa:

„Niin kauan kuin elämme pientalonpoikaisessa maassa, Venäjällä on kapitalismille lujempi taloudellinen pohja kuin kommunistille. Tämä on muistettava. Jokainen, joka on tarkkaillut huolellisesti maaseudun elämää ja verrannut sitä kaupunkielämään, tietää, että me emme ole kiskoneet irti kapitalismin juuria emmekä murtaneet sisäisen vihollisen perustusta, sen pohjaa. Tämä vihollinen pysyy pystyssä pientalouden varassa ja sen murtamiseen on olemassa vain yksi keino — maan talouden, muun muassa maanviljelyksen, siirtäminen uudelle teknilliselle pohjalle, nykyaikaisen suurtuotannon teknilliselle pohjalle” (Teokset, 31. osa, ss. 483—484).

„Jos talonpoikaistalous voi kehittyä edelleen, niin on turvattu varmasti myös pitemmälle menevä siirtyminen, ja pitemmälle menevä siirtyminen merkitsee kiertämättömästi sitä, että epäedullisin, takapajuisin talous, pieni ja eristynyt talonpoikaistalous, vähitellen yhdistyen järjestyy yhteiskunnalliseksi, suureksi maanviljelystaloudeksi” (Teokset, 32. osa, s. 264).

Katsoen kolhoosirakennustyön laajamittaisen kehittämisen lykkäystä sietämättömäksi tehtäväksi edustajakokous korosti samalla kategorisesti sitä, että talonpoikain siirtymisen kolhoosielämän raiteille täytyy tapahtua ehdottomasti työtätekevien talonpoikien vapaaehtoisen suostumuksen pohjalla. Samalla edustajakokous antoi direktiivin neuvostotilojen lujittamisesta ja jatkuvasta kehittämisestä.

Edustajakokous korosti, että maatalouden jälkeensä jääneisyydestä voidaan tehdä loppu vain toteuttamalla leniniläinen osuustoimintasuunnitelma. Proletariaatin diktatuurin aikana maataloudellinen osuustoiminta auttaa sosialistista teollisuutta viemään mukanaan maaseutua. Ne saavutukset, joihin talonpoikaiston keskuudessa oltiin päästy osuustoiminnan alalla, tekivät mahdolliseksi asettaa kysymyksen koko talonpoikaisköyhälistön ja keskivarakkaiden talonpoikain valtaosan vetämisestä lähikautena osuuskuntiin. Edustajakokous asetti maataloudellisen osuustoiminnan tehtäväksi auttaa köyhää ja keskivarakasta talonpoikaistoa vapautumaan kulakki-ikeestä järjestämällä vähävaraisten talouksien palvelemista varten laajan konevuokraamoverkoston ja antamalla näille helpoilla ehdoilla koneita maan yhteisviljelyä varten.

Edustajakokous antoi puolueelle direktiivin ryhtyä yhdessä koko maalaisköyhälistön ja keskivarakkaan talonpoikaiston kanssa, nojaten työväenluokan ja talonpoikaiston lujaan liittoon, rajoittamaan ja syrjäyttämään yhä järjestelmällisemmin ja päättäväisemmin kulakkia ja yksityisyrittäjä.

Sosialistisen rakennustyön kehittäminen sekä suuret pitkäaikaiset investoinnit perusrakennustöihin vaativat kohottamaan

maan talouden suunnitelmallisen johdon tasoa. Kasvanut ja lujittunut sosialistinen suurteollisuus esitti johtavaa osaa maan taloudessa. Puolue oli saanut paljon kokemusta kansantalouden suunnittelemisessa. Sen vuoksi saatettiin ryhtyä laatimaan suunnitelmia useiksi vuosiksi eteenpäin aikaisempien vuosisuunnitelmien asemesta. Se oli puolueen leniniläisen talouspolitiikan suuri voitto.

Viimeisissä sosialismin rakentamissuunnitelmaa käsittelevissä artikkeleissaan V. I. Lenin kirjoitti, että ensi kerran ihmiskunnan historiassa Neuvostovaltio sai mahdollisuuden „säätää ne aikamäärät, jotka ovat tarpeen perusteellisten yhteiskunnallisten muutosten suorittamiseksi, ja me näemme nyt selvästi, *mitä* voidaan tehdä viidessä vuodessa ja minkä suorittamiseen tarvitaan paljon pitempi aika” (Teokset, 33. osa, ss. 441—442).

XV edustajakokous hyväksyi ohjeet kansantalouden kehittämisen *ensimmäisen viisivuotissuunnitelman* laatimista varten.

Kuten edustajakokous osoitti, ensimmäisen viisivuotissuunnitelman taloudellisena perustehtävänä oli kehittää järkkymättömästi sosialistista suurteollisuutta ja sen pohjalla saada aikaan kansantalouden kaikkien alojen nopea kasvu ja sosialistisen sektorin ominaispainon kohoaminen, syrjäyttää päättäväisemmin kapitalistisia aineksia pitäen silmällä sitä, että sosialismi siirtyy hyökkäykseen kapitalismin jäännöksiä vastaan kansantalouden koko rintamalla.

Ensimmäistä viisivuotissuunnitelmaa koskevien ohjeiden hyväksyminen merkitsi uutta, korkeampaa vaihetta Neuvostomaan kansantalouden suunnitelmallisuusperustan lujittamisessa, taistelussa sosialismin rakentamiseksi. Näillä ohjeilla määriteltiin konkreettisesti Neuvostoliitossa suoritettavien suurten yhteiskunnallisten uudistusten aikamäärät ja vauhti.

XV edustajakokous pidettiin puolueen yhtenäisyyden lujittamisen puolesta käytävän taistelun merkeissä. Se ilmeni Keskuskomitean toimintaselostuksessa. Edustajakokous asetti valiokunnan tutkimaan trotskilaisten puoluevastaista toimintaa ja selostuksen „Oppositioista” tuon valiokunnan nimissä teki G. K. Ordžonikidze. Edustajakokous osoitti, että trotskilaiszinovjevilainen puoluevastainen „oppositio on aatteellisesti luopunut leninismistä, rappeutunut menševistiseksi ryhmäksi, astunut maailman ja kotimaisen porvariston edessä antautumisen tielle ja muuttunut objektiivisesti kolmannen voiman aseeksi proletariaatin diktatuurin järjestelmää vastaan” („NK P ... päätöslauselminä”, II osa, s. 441). Oppositioista oli tullut luokkaviihollisten suoranainen ase näiden raivokkaassa taistelussa Kommunistista puoluetta ja Neuvostovaltaa vastaan. Edustajakokous ilmoitti, että trotskilaiseen oppositioon kuuluminen ja sen katsomusten propagoiminen *eivät sovi yhteen puolueen riveihin kuulumisen kanssa.*

Edustajakokous totesi, että oppositio oli astunut neuvostolaillisuuden puitteiden yli, siirtynyt ryhmäkuntaisuudesta neuvostovastaisen trotskilaisen puolueen muodostamiseen. Ottaen huomioon kaiken tämän edustajakokous hyväksyi Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean päätöksen puoluevastaisen opposition johtajain Trotskin ja Zinovjevin erottamisesta puolueesta ja erotti puolueesta 75 trotskilais-zinovjevilaisen blokin aktiivista toimihenkilöä — Kamenevin, Pjatakovin, Radekin, Rakovskin, Safarovin, Smilgan, I. Smirnovin, Laševitšin ym. Puolueesta erotettiin myös ilmeisen vallankumousvastainen Sapronovin ryhmä, 23 henkilöä.

Edustajakokous kehotti puoluejärjestöjä puhdistamaan rivinsä „kaikista ilmeisen parantumattomista trotskilaisen opposition aineksista”.

Samalla edustajakokous velvoitti Keskuskomiteaa ja Keskuskontrollikomiteaa käyttämään opposition rivijäseniin nähden kaikkia aatteellisia vaikutuskeinoja, jotta heidät saataisiin luopumaan trotskilaisista antautumishenkisistä katsomuksista ja astumaan leniniläiselle tielle.

XV edustajakokous hyväksyi tärkeän lisäyksen puolueen sääntöihin: „Puolueen jäsenet, jotka kieltäytyvät vastaamasta totuudenmukaisesti kontrollikomiteoiden kysymyksiin, pitää erottaa heti puolueesta” („N K P ... п ä ä t ö s l a u s e l m i n ä”, II osa, s. 491). Tällainen lisäys kävi välttämättömäksi sen vuoksi, että kun oppositiolaisia kutsuttiin puolue-eliimiin, he kieltäytyivät antamasta totuudenmukaisia tietoja trotskilaisten puoluevastaisesta toiminnasta, yrittivät johtaa puolue-eliimiä harhaan ja peitellä trotskilaisten ryhmäkuntalaisten rikollista työtä.

NKP(b):n XV edustajakokous sai sijansa puolueen historiassa maatalouden *kollektivisoinnin* ja sosialismin yleiseen hyökkäykseen valmistautumisen *edustajakokouksena*. Puoluejärjestöt ja työväenluokan, kaikkien työtätekevien miljoonaiset joukot hyväksyivät edustajakokouksen päätökset. Nämä päätökset kuvastivat uutta vaihetta sosialismin rakentamisessa Neuvostoliitossa ja Kommunistisen puolueen yhtenäisyyden lujittamisessa.

Kohta edustajakokouksen jälkeen monet puolueesta erotetut trotskilais-zinovjevilaiseen oppositioon osallistuneet henkilöt alkoivat jättää anomuksia, joissa he ilmoittivat luopuvansa trotskilaisuudesta ja pyysivät ottamaan heidät takaisin puolueeseen. Ottaen huomioon, että aikaisemmin oppositiolaiset olivat samantapaisia ilmoituksia tehtyään esiintyneet tavallisesti uudelleen puoluevastaisesti, puolue suhtautui noihin trotskilaisten ilmoituksiin varovaisesti. Se suostui ottamaan takaisin riveihinsä näitä anomuksen jättäneitä oppositioon osallistuneita vain sillä ehdolla, että he riisuutuvat fäydellisestä aseista niin aatteellisesti kuin organisatorisestikin, tuomitsevat jyrkästi ja avoimesti katsomuksensa leniniläisvastaisina ja sitoutuvat puo-

lustamaan puolueen, sen edustajakokousten ja Keskuskomitean päätöksiä. Anomuksen jättäneille määrättiin 6 kuukauden koeaika. Vasta tämän ajan kuluttua, tultuaan vakuuttuneeksi siitä, että entisten oppositiolaisten menettely vastaa heidän ottamiaan sitoumuksia — että he noudattavat puolueen sääntöjä ja ohjelmaa, sen kuria, toteuttavat käytännössä puolueen päälinjaa, joka on vahvistettu sen päätöksillä,— puolue käsitteli kysymyksen erotettujen ottamisesta takaisin, jokaisen osalta erikseen.

Suurin osa erotetuista täytti nuo sitoumukset ja sai takaisin puolueen jäsenen oikeudet. Mutta kuten myöhemmät tapahtumat osoittivat, trotskilais-zinovjevilaisen opposition johtajien menettely oli kaksinaamaista. He palasivat puolueeseen entisessä provokatorisessa tarkoituksessa — he tahtoivat hajottaa puoluetta sisältäkäsin, kukistaa leniniläisen Keskuskomitean, kaapata käsiinsä puoluejohdon ja estää sosialismin rakentamisen Neuvostoliitossa.

Se on luettava puolueelle ansioksi, että se murskasi trotskilaisuuden loppuun saakka, antoi kansanjoukoille selvän leniniläisen ohjelman taistelussa, jota Neuvostoliitossa käytiin sosialismin voittoon viemiseksi, ja johti tämän taistelun voittoon.

5. Sosialismin yleisen hyökkäyksen valmistelu. Puolueen taistelu oikeistopoiikkeamaa vastaan. Ensimmäisen viisivuotissuunnitelman hyväksyminen. Joukkoluontoisen kolhoosiliikkeen alku

Täyttäen XV edustajakokouksen päätöksiä puolue aloitti uusin voimin taistelun maan sosialistisen teollistamisen puolesta ja maatalouden laajan kollektivisoinnin valmistelun pohjautuen siinä suunnitelmaan, jonka V. I. Lenin oli laatinut sosialismin rakentamiseksi Neuvostoliitossa.

Neuvostoliiton kansantalouden laaja sosialistinen uudestirakentaminen aiheutti sitkeää vastarintaa maan sisällä säilyneiden kapitalististen aineiden taholta ja vakavaa levottomuutta maailman porvariston keskuudessa. Imperialistit ja Neuvostomaasta paenneet tilanherrat, suurtehtailijat ja pankkiirit pitivät nepmannia ja kulakkia tukenaan siinä ankarassa taistelussa, jota he kävivät Neuvostoliitossa suoritettavan sosialistisen rakennustyön murtamiseksi. Vuonna 1928 kapitalistiset ainekset muodostivat Neuvostoliitossa 4,6% väestöstä. Niillä oli vielä tietty osuus maan taloudessa. Nepmannien käsissä oli noin neljännes vähittäiskaupasta ja kuudennes teollisuustuotannosta. Kulakki tuotti viidenneksen tavaraviljasta. Ja vaikka kapitalististen aineiden osuus kansantaloudessa pieneni jatkuvasti, niin absoluuttisesti ne silti vielä kasvoivat. Niillä oli juurensa pien-tavaratuotannossa — kotiteollisuudessa ja

yksityisomistuksellisessa talonpoikaistaloudessa. Kapitalistisilla aineksilla, erittäinkin kulakeilla, oli vaikutusta talonpoikaiston, käsityöläisten, kotiteollisuudenharjoittajain ja toimihenkilöiden tiettyyn osaan.

Luokkataistelu maassa kärjisty. Kapitalistiset ainekset yrittivät vuonna 1928 käyttää hyväkseen Neuvostovaltion viljavaikeuksia. Viljatalous oli yleensä jäänyt jälkeen, ja sen lisäksi tuli vielä kato etelä-Ukrainassa ja Pohjois-Kaukasiassa. Jyväviljojen kokonaissato oli melkein 300 milj. puutaa pienempi kuin edellisenä vuotena. Valtion viljanhankinnoissa oli vuoden 1928 tammikuussa 128 miljoonan puudan vajuus. Se merkitsi miltei täydellistä viljanviennin keskeytymistä, mikä vaikeutti niiden valuuttavarantojen luomista, joita tarvittiin teollisuuskaluston ostamiseen ulkomailta. Väestön viljantarpeen tyydyttäminen ja teollisuuden varustaminen maataloudesta saatavilla raaka-aineilla kävi tavattoman vaikeaksi.

Uuden talouspolitiikan aikana kasvanut kulakisto, jolla oli hallussaan suuria viljamääriä, kieltäytyi tässä viljarintamalla muodostuneessa epäsuotuisassa tilanteessa myymästä viljaa valtiolle Neuvostovallan määräämillä hinnoilla. Kulakisto terrorisoi keskivarakkaita talonpoikia, jotka myivät viljaylijäämänsä hankintaelimille. Kulakit yrittivät kaikin tavoin heikentää ja häiritä kolhoosirakennustyötä. He tekivät vahinkoa kolhooseille, polttivat viljanvastaanottoasemia, murhasivat katalasti puolue- ja neuvostotyöntekijöitä maaseudulla.

Nojautumalla joukkojen tukeen puolue ja Neuvostovalta mursivat kulakkien vastarinnan. Heidän suhteen ryhdyttiin erikoistoimenpiteisiin. Viljaylijäämien kätkemisestä kulakit vedettiin oikeuteen, jonka päätöksellä vilja takavarikoitiin. Neljannes takavarikoidusta viljasta annettiin lainaksi maalaisköyhälistölle. Viljanhankinnoissa sovellettiin itseverotusmenetelmää. Talonpojille myönnettiin oikeus itse jaotella viljanhankintasuunnitelma eri talouksien kesken. Viljanhankintakamppailuun saatiin täten osallistumaan maaseudun köyhälistö ja keskivarakkaiden joukot. Ne ryhmittivät puolue- ja neuvostojärjestöjen ympärille kulakkeja vastaan. Neuvosto- ja osuuskuntaelimistä ajettiin pois rappeutuneet, turmeltuneet antautumisideologian saastuttamat ainekset, jotka eivät halunneet „riitaantua” kulakin kanssa eivätkä noudattaneet maaseudulla luokkakantaista politiikkaa.

Kaikki tämä edisti viljanhankintojen menestyksellistä suorittamista. Vuoden 1928 loppuun mennessä valtio sai muodostetuksi riittävät viljavarannot. Kulakiston vastarinnan lannistaminen lujitti ja voimisti Neuvostovaltaa, sosialismin asemia maaseudulla.

Viljanhankintojen ja kylvökamppailujen suorittaminen vuosina 1928 ja 1929 aktivoi maaseudun puoluejärjestöjen ja työtätekevien kaikkien valtiollisten ja yhteiskunnallisten joukkojärjestöjen toimintaa. Suurin osa maaseudun kommunisteista

kesti kokeen. Kulakkien uhkailuja pelkäämättä he toimivat aktiivisesti valtion viljanhankintasuunnitelman täyttämiseksi, luokkakantaisen politiikan toteuttamiseksi maaseudulla. Eräät neuvosto- ja puoluejärjestöt menivät kuitenkin liian pitkälle ja sovelsivat kulakkia vastaan tähdättyjä erikoistoimenpiteitä osittain myös keskivarakkaisiin talonpoikiin. Keskuskomitea tuomitsi jyrkästi tuollaisen puoluelinjan vääristelyn ja korjasi tilanteen.

Viljaprobleemin ratkaiseminen oli kansantalouden tärkeimpiä kysymyksiä. Puolueen Keskuskomitea ja hallitus työskentelivät väsymättömästi sen ratkaisemiseksi ottaen lähtökohdakseen sen leniniläisen periaatteen, joka edellyttää valtion ja työätekevien talonpoikien henkilökohtaisten etujen oikeaa yhdistämistä. Huhtikuussa 1928 pidetty Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhteinen täysistunto päätti kohottaa talonpoikaistalouksille kontrahoinnin perustalla maksettavien ennakkomaksujen määrää 135 miljoonaan ruplaan ja maatalouden kehittämiseen tarkoitettujen määrärahojen summaa 717 miljoonaan ruplaan. Perustettiin uusia suuria viljaneuvostotiloja. Viiden vuoden kuluttua niiden piti antaa maalle 100 miljoonaa puutaa tavara-viljaa vuodessa. Neuvostotiloista tuli maatalouden sosialistisen uudestijärjestelyn tukikohtia. Taistelu viljasta liittyi olennaisesti siihen taisteluun, jota Neuvostoliitossa käytiin teollistamisen ja sosialismin rakentamisen puolesta.

Kulakit vastustivat raivokkaasti Neuvostovallan toimenpiteitä maaseudulla, ja se innosti väijyksissä olleita vihollisryhmiä taistelussa, jota ne kävivät kapitalismin restauroimiseksi Neuvostomaassa. Vuoden 1928 alussa paljastettiin porvarillisten spesialistien suuri tuhotyöntekijäin järjestö Sahtyssa ja Donbassin muilla seuduilla („Sahtyn juttu”). Ryhmä porvarillisia spesialisteja ja naamioituneita valkokaartilaisia oli tehnyt siellä salaa monia vuosia tihutöitään, pyrkinyt saattamaan lamatilaan Donbassin hiiliteollisuuden täyttäen kaivosten entisten omistajien — venäläisten ja ulkolaisten kapitalistien — ja ulkomaiden vakoilujärjestöjen antamaa tehtävää. Tuhotyöntekijät räjäyttivät ja täyttivät vedellä kaivoksia, tärvelivät kallista kalustoa, polttivat sähköasemia, käyttivät aivan väärin kansan varoja, jotka oli tarkoitettu perusrakennustöiden suorittamiseen. Tuon järjestön jäsenet ostivat ulkomailta Donbassin kaivoksille ja sähköasemille ilmeisen kelvotonta ja vanhentunutta kalustoa. Erittäin vaarallista oli se, että he yrittivät huonontaa kaivostyöläisten aineellista asemaa. Tuhotyöntekijät jarruttivat tietoisesti kaivostyöläisten ja heidän perheidensä varustamista elintarvikkeilla ja teollisuustavaroilla, pettivät työläisiä palkanmaksussa, jarruttivat asuinrakennustoimintaa, rikkoivat työturvallisuussääntöjä kaivoksilla saattaen työläisten hengen vaaraan. Kaiken tuon tarkoituksena oli herättää työläisissä tyytymättömyyttä, nostattaa heitä puoluetta ja Neuvostovaltaa vastaan.

Tuhotyöntekijät asettivat tarkoituksensa Neuvostoliiton maanpuolustuksen heikentämisen ja suoranaisen valmistautumisen imperialistivaltioiden interventioon. Paljastetuiksi tulleiden šahtylaisten tuhotyöntekijäin joukossa oli noin kolmesataa entistä suurkapitalistia ja aatelista.

„Šahtyn juttu” oli osoituksena siitä, että talousmieskommunistien vallankumouksellinen valppaus porvarillisiin specialisteihin nähden oli heikentynyt, että Donbassilla toimivat huonosti työläisten joukkojärjestöt, ennen kaikkea ammattiliitot, jotka eivät olleet ottaneet huomioon työläisten valituksia, eivät olleet kehittäneet arvostelua joukkojen taholta, mikä olisi jouduttanut tuhotyöntekijäin paljastamista.

„Šahtyn jutun” yhteydessä heräsi entistä kärkevämpänä kysymys nykyajan tieteen ja tekniikan tasalla olevan, kansan keskuudesta nousseen ja siihen erottamattomasti sidotun teknillisen neuvostointelligenssin kasvattamisesta. Kyetäkseen johtamaan teollisuutta oikein ja valvomaan porvarillisten specialistien työtä bolševikkitalousmiesten täytyi perehtyä tekniikkaan. Oman teknillisen intelligenssin luominen hyvin lyhyessä ajassa oli tavattoman monimutkainen ja vaikea tehtävä. Mutta puolue ei säikähtänyt tätäkään vaikeutta. Se ryhtyi epäröimättä luomaan uutta neuvostointelligenssiä, järjestämään uusien teknillisten työntekijöiden kouluttamista.

Teknillisten korkeakoulujen ja opistojen verkosto laajeni ja niiden oppilaskunnan keskuudessa kasvoi työläisten muodostama ydinjoukko ja kommunistien lukumäärä suureni. Teknillisiin korkeakouluihin lähetettiin tuhansia kommunisteja, jotka olivat käyneet puolue-, neuvosto-, talous- ja ammattiliittotyön käytännöllisen koulun („kommunistituhansikot”). Puolue antoi ammattitaitoisille työläisille kaikki mahdollisuudet saada korkeakoulusivistyksen. Laajennettiin iltakoulujen ja kirjeopiskelulaitosten verkostoa. Tehtailla, kaivoksilla ja uudisrakennuksilla kasvanneet parhaat työläiset päättivät korkeakouluja ja opistoja ja heistä tuli teknillisen neuvostointelligenssin ansiokkaita edustajia.

Kansantalouden sosialistinen uudestirakentaminen vaati sosialistisessa rakennustyössä ilmenevien puutteiden arvostelun voimistamista. Keskuskomitea julkaisi erikoisen vetoamuksen „Kaikille puolueen jäsenille, kaikille työläisille” (kesäkuu, 1928), jossa sanottiin:

*„Itsearvostelun tunnus — arvostelu henkilöön katso-
matta’, ylhäältä alas ja alhaalta ylös asti — on päivän tärkeimpiä tunnuksia”.*

Puolue ei pitänyt itsearvostelua ja arvostelua itsetarkoituksena, vaan keinona, jolla voitiin parantaa kaikkea työtä, lujittaa puolueen rivien yhtenäisyyttä, paljastaa tuhotyöntekijät, antautujat, byrokraatit, kaikki vieraat ainekset. Itsearvostelu ja arvos-

telu olivat keino joukkojen mobilisoimiseksi taisteluun puolueen päälinjan puolesta. Samalla Keskuskomitea esiintyi päättäväisesti talous- ja puoluejohdon vihamielistä ja ylimalkaista moittimista ja diskreditointia vastaan. Ei saanut missään tapauksessa sallia sitä, että arvostelun ja itsearvostelun tunnusta olisi käytetty talous- ja neuvostotyöntekijäin mustaamisen tarkoituksessa, että puoluevastaiset ainekset olisivat käyttäneet arvostelua ja itsearvostelua puoluetta ja puoluekuria vastaan.

Sosialistisen uudestirakentamisen vaikeudet ja sosialismin hyökkäyksen seurauksena kiertämättömäksi käynyt luokkataistelun kärjistyminen maassa aiheuttivat horjuntaa pikkuporvarillisten väestökerrosten keskuudessa. Tämä heijastui myös puolueessa: muodostui oikeistolaisantautujain ryhmä. Buharin esitti jo vuonna 1925 tunnuksen „rikastukaa!” Tämä tunnus merkitsi asiallisesti suuntaa maaseudun kulakkitalouksien tukemiseen. Mutta silloin kun puolue taisteli trotskilaisia ja zinovjevilaisia, silloista päävaaraa vastaan, oikeistolaiset salasivat visusti sen, että he olivat eri mieltä puolueen kanssa, he olivat hiljaa, jopa osallistuivat muodollisesti taisteluun trotskilaisia vastaan. Mutta kun puolue lähti päättäväiseen hyökkäykseen kulakkia vastaan, niin oikeistolaisten johtomiehet — Buharin, Rykov, Tomski — esiintyivät avoimesti maan sosialistisen teollistamisen ja maatalouden kollektivisoimisen politiikkaa vastaan.

Tunnustaen sanoissa mahdolliseksi sosialismin rakentamisen Neuvostoliitossa oikeisto-opportunistit vastustivat käytännössä raskaan teollisuuden kaikkinaiseen kehittämiseen tähtävää politiikkaa. He eivät hyväksyneet nopeaa teollistamista.

Oikeistolaiset esiintyivät koko rintamalla suoritettavaa sosialismin laajaa hyökkäystä ja kansantalouden kapitalististen aineiden likvidointia vastaan, kulakkiin kohdistettua hyökkäystä vastaan. Aikana, jolloin kapitalistiset ainekset kävivät raivokasta taistelua sosialistista rakennustyötä vastaan, oikeistolaiset propagoivat sellaista „teoriaa”, että luokkataistelu maassa sammuu ja kulakki kasvaa rauhallisesti sosialismiin. He eivät halunneet tunnustaa, että maaseudun sosialistisen kehityksen valtatienä, kuten V. I. Lenin opetti, on korkeinta muotoa oleva, kolhoosimuotoinen tuotannollinen osuustoiminta. Leniniläisen osuustoimintasuunnitelman toteuttaminen ei ollut mahdollista ilman kulakiston luokkana likvidoimista. Oikeistolaisten mielestä maaseutu voitiin siirtää sosialistisille raiteille vain hankinta- ja myyntiosuuskuntien avulla. He ehdottivat, että „vapautettaisiin” markkinoiden valtoimet voimat ja poistettaisiin kaikki rajoitukset kulakkitalouksilta. Oikeistolaiset, jotka luopuivat leniniläisestä katsantokannasta luokkataistelua ja proletariaatin diktatuuria koskevassa kysymyksessä, pyrkivät taivuttamaan puolue- ja neuvostojärjestöjä tekemään suoranaisia myönnytyksiä kapitalistisille aineksille.

Niin muodoin oikeistolaiset eivät tosiasiallisesti tunnustaneet sosialismin rakentamista Neuvostoliitossa mahdolliseksi. He levittivät puolueessa *ideologiaa, joka edellytti antautumista* vaikeuksien edessä, ja pyrkivät *sopimukseen* kaupungin ja maaseudun kulakki- ja kapitalististen ainesten kanssa. Heidän kantansa olisi johtanut kiertämättömästi kapitalismin restauraatioon. Keskuskomitea mobilisoi puolueen ja työväenluokan päättäväiseen taisteluun oikeistolaisantautujia vastaan, joista oli tullut päävaara puolueessa, maassa säilyneiden neuvostovastaisten ainesten äänitorvi ja maata ympäröivän kapitalistisen maailman ase.

NKP(b):n toiminta sosialismin rakentamiseksi Neuvostoliitossa ja leppymätön taistelu poikkeamia vastaan puolueen päälinjan puolesta sai osakseen kansainvälisen kommunistisen liikkeen täydellisen kannatuksen. Elokuussa 1928 Moskovassa pidettiin Kommunistisen Internationalen VI kongressi. Kongressi pani merkille ne saavutukset, joihin Neuvostoliitossa oli päästy sosialistisessa rakennustyössä. Nämä saavutukset, sanotaan kongressin päätöksessä, lujittavat maailman proletariaatin vallankumouksellisia asemia, jouduttavat vallankumouksellisen liikkeen kehitystä koko maailmassa.

Kongressi antoi marxilais-leniniläisen arvion kansainvälisestä tilanteesta. Kapitalistimaiden välisten ristiriitojen samoin kuin näiden maiden sisäisten luokkaristiriitojen kärjistyminen, kansallisen vapausliikkeen voimistuminen siirto- ja puolisiirtomaissa, ristiriitojen kärjistyminen kapitalistisen maailman ja Neuvostoliiton välillä — kaikki tämä horjutti yhä enemmän kapitalistista vakautumista ja johti kapitalismin historiassa ennen kuulumattoman voimakkaan yleismaailmallisen talouspulan kehkeytymiseen. Ulospääsynä pulasta kapitalistit pitivät imperialistimaiden välisiä uusia sotia siirtomaiden uudelleen jakamiseksi ja sotaa Neuvostoliittoa vastaan.

Kongressi kehotti kommunistisia puolueita selittämään järjestelmällisesti, että on olemassa uusien sotien uhka, ja taistelemaan päättäväisesti rauhan puolesta, Neuvostoliiton ja tämän rauhantahtoisen ulkopolitiikan puolesta, tukemaan siirtomaa-kansojen kapinoita imperialistista orjuutta vastaan, erittäinkin Kiinan vallankumousta, joka oli maailmanhistoriallinen tapahtuma.

Kongressi tuomitsi trotskilaisten vastavallankumouksellisen, menševistisen toiminnan, jota he olivat harjoittaneet NKP(b):ssa ja Kominternissa, ja katsoi oikeaksi heidän erottamisensa NKP(b):n ja muiden kommunististen puolueiden riveistä. Kongressi kehotti kommunistisia puolueita käymään taistelua kahdella rintamalla: sekä trotskilaisten naamioituneita rippeitä että oikeistolaisantautujia vastaan. Oikeisto-opportunistit, muun muassa Buharinin ryhmä, lankeivat kapitalismin vakautumisen arvioinnissa reformismiin. He hämärsivät kapitalismin perusristi-

riitoja, eivät tunnustaneet kiertämättömäksi maailman talouspulaa, työväenliikkeen uuden vallankumouksellisen nousun kasvua kapitalistimaissa ja kansallisen vapaustaistelun kasvua siirtomaissa ja riippuvaisissa maissa. Kongressi korosti, että kommunististen puolueiden riveissä esiintyvistä oikeisto-opportunistista, joka saumautuu II Internationalen reformismiin, oli tullut päävaara kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä.

VI kongressi hyväksyi Kominternin ohjelman ja säännöt, joilla oli huomattava osuus kansainvälisen kommunistisen valtakumouksellisen liikkeen lujittamisessa ja kehittämisessä. Kongressin päätöksillä oli tärkeä merkitys kommunistipuolueiden rivien leniniläisen yhtenäisyyden lujittamisessa ja joukkojen mobilisoimisessa taisteluun kapitalismia vastaan.

NKP (b):ssa ja Kominternissa olleet oikeistolaiset puolustivat edelleenkin ilmeisen leniniläisvastaisia mielipiteitään, vaikka heitä oli arvosteltu ankarasti. Oikeistolaisantautajat aloittivat ryhmäkuntalaistaistelun puoluetta vastaan. He innoittivat Moskovan puoluejärjestön ylimmän johtoryhmän (Uglanov ym.) puoluevastaista toimintaa pyrkien asettamaan Moskovan puoluejärjestön puolueen Keskuskomiteaa vastaan. Mutta oikeistolaisen tämänkin hanke raukesi tyhjiin. KK:n kehotuksesta Moskovan bolševikit antoivat yksimielisen vastaiskun oikeistolaisille ryhmäkuntalaisille, jotka olivat rikkoneet karkeasti puolueen leniniläistä yhtenäisyyttä ja puoluekuria.

Marraskuussa 1928 pidetty Keskuskomitean täysistunto kehotti käymään päättäväistä taistelua päävaarana ollutta oikeistolaista, ilmeisen opportunistista poikkeamaa vastaan tähdentäen samalla, ettei saa heikentää taistelua myöskään trotskilaisuutta vastaan. Keskuskomitean täysistunnon antama direktiivi velvoitti käymään leppymätöntä taistelua puolueessa ilmeneviä opportunistisia poikkeamia vastaan *kahdella rintamalla sekä niiden suvaitsemista vastaan*.

Oikeistolaisten edustajana Buharin otti Kamenevin kautta yhteyden trotskilaisiin ja kävi näiden kanssa salaisia neuvotteluja, joiden tarkoituksena oli Keskuskomitean ja KK:n Politbyroon politiikan muuttaminen. Oikeistolaisten johtajat yrittivät painostaa Keskuskomiteaa, pakottaa sen muuttamaan puolueen politiikkaa kulakille ja kaupungin kapitalistisille aineksille tehtävien myönnytysten suuntaan.

Puolueen täytyi ottaa oikeistolaisia koskeva kysymys jälleen käsiteltäväksi. Huhtikuussa 1929 Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetty täysistunto ja XVI puoluekonferenssi tuomitsivat oikeistolaisten poliittiset katsomukset todeten ne yhteensopimattomiksi puolueen päälinjan kanssa, tuomitsivat heidän kulussientakaiset ryhmäkuntalaisneuvottelunsa trotskilaisien kanssa eivätkä hyväksyneet oikeistolaisten johtomiesten kieltäytymistä heille uskotuista toimista katsoen sen puoluekurin karkeaksi rikkomiseksi. Tärkeä merkitys oikeisto-opportunisteja

vastaan käydyssä taistelussa oli J. V. Stalinin puheella „Oikeistopoikkeamasta NKP(b):ssa”, jonka hän piti KK:n ja KKK:n yhdistetyssä täysistunnossa. KK:n ja KKK:n yhdistetty täysistunto erotti Buharinin ja Tomskin vastuunalaisista toimista ja varotti heitä, että jos he yrittävät jälleen rikkoa Keskuskomitean päätöksiä, heidät erotetaan viipymättä Politbyroon jäsenyydestä.

Mutta tämänkään varoituksen jälkeen oikeistolaiset eivät siirtyneet puoluekantaiselle tielle. He valmistelivat uutta hyökäystä puoluetta ja sen leniniläistä johtoa vastaan.

Oikeistolaiset vastustivat puoluetta ammattiliittotyön uudestijärjestämisessä kansantalouden sosialistisen uudestirakentamisen vaatimuksia vastaavaksi. He eivät ottaneet huomioon sitä merkitystä, mikä joukkojen luovalla aktiivisuudella oli sosialistisen kilpailun ja iskuruuden kehittämisessä.

Keskuskomitean johdolla puolue paljasti oikeistolaisten antautumishenkisen ideologian ja heidän puoluevastaisen toimintansa ammattiliikkeessä. Nojautuen ammattiliitoissa kasvaaneeseen aktivistijoukkoon puolue sai aikaan sen, että ammattiliittoelimistä eristettiin tradeunionistiset, byrokraattiset ainekset ja johtavaan ammattiliittotyöhön nostettiin alhaalta uusia, sosialismin asialle uskollisia työntekijöitä.

Keskuskomitean täytyi ryhtyä jyrkempiin toimenpiteisiin oikeistolaisten suhteen, jotka esiintyivät jatkuvasti puolueen päälinjaa vastaan. Marraskuussa 1929 pidetty KK:n täysistunto katsoi oikeistolaisantautujien katsomusten propagoimisen *yhteensopimattomaksi puolueeseen kuulumisen kanssa*. Käsiteltävään oikeistolaisten johtajia Buharina, Rykovia ja Tomskia koskevan kysymyksen täysistunto erotti Buharinin, oikeistolaisantautujain innoittajan ja johtajan, KK:n Politbyroon jäsenyydestä ja antoi Rykoville ja Tomskille vakavan varoituksen.

Keskuskomitean tämän päätöksen jälkeen oikeistolaisantautujain johtajat tekivät ilmoituksen, jossa tunnustivat virheensä. Ilmoituksessaan he tunnustivat puolueen päälinjan oikeaksi. Mutta se oli kaksinaamainen manööveri: oikeistolaiset jatkoivat salaisesti hajotustoimintaansa.

Puolue kävi monien vuosien ajan sitkeää taistelua trotskilaisia ja oikeistolaisantautujia vastaan, mikä vaati paljon aikaa ja voimia, ja samanaikaisesti toteutti johdonmukaisesti XV edustajakokouksen päätöksiä maan teollistamisen jouduttamisesta, kolhoosien ja neuvostotilojen rakennustyöstä, joukkojen aineellisen aseman parantamisesta ja kulttuuritason kohottamisesta.

Puolueen ja kansan voimien mobilisoimisessa uuteen rynnistykseen sosialistisessa rakennustyössä oli tärkeä merkitys XVI puoluekonferenssilla, joka pidettiin huhtikuussa 1929. Konferenssin päiväjärjestyksen peruskysymyksiä olivat kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelma (vuodet 1928/29—

1932/33), maatalouden kohottamisen menetelmät, byrokritismin vastaisen taistelun tulokset ja lähimmät tehtävät, puolueen rivien puhdistus ja sen jäsenten ja jäsenkandidaattien tarkastus.

Konferenssi hylkäsi viisivuotissuunnitelman „minimaali”-variantin, jota oikeistolaiset puolustivat, ja hyväksyi „optimaali”-variantin. Viisivuotiskaudella suunniteltiin investoitavaksi yhteensä 64,6 miljardia ruplaa, silloin kun edellisenä viisivuotiskautena oli investoitu vain 26,5 miljardia ruplaa. Koko teollisuustuotannon tuli kasvaa 2,8-kertaiseksi, raskaan teollisuuden 3,3-kertaiseksi. Sosialistisen sektorin ominaispaine teollisuuden kokonaistuotannossa kohosi viisivuotissuunnitelman mukaan 92 prosenttiin. Erilaiseen maataloudelliseen osuustoimintaan osallistuvien talonpoikaistalouksien määrä lisääntyi 85 prosenttiin; sosialistisen sektorin osuus tavaraviljan tuotannossa suureni 43 prosenttiin. Suunnitelman mukaan tuli kollektivisoida noin kuudennes talonpoikaistalouksista ja laajentaa kolhoosien kylvöalaa 20 miljoonaan hehtaariin.

Ensimmäinen viisivuotissuunnitelma oli ohjelma, joka merkitsi sosialismin laajaa hyökkäystä kansantalouden kaikilla rintamilla. Sen tarkoituksena oli *sosialistisen talouden perustan rakentaminen* sekä kaupungin ja maaseudun kapitalististen ainesten jatkuva syrjäyttäminen niiden täydellistä likvidoimista silmämääränä pitäen. Ensimmäisen viisivuotissuunnitelman hyväksyminen merkitsi, että puolueen johto sosialistisen yhteiskunnan rakentamisessa oli kohonnut korkeammalle tasolle.

XVI konferenssi osoitti toimenpiteet, joihin oli ryhdyttävä maatalouden jälkeenyöämisen poistamiseksi ja kaupungin ja maaseudun liittoyhteyden uusien, tuotannollisten muotojen lujittamiseksi. Pannen merkille, että kollektiivitalous ei vedä puoleensa ainoastaan maaseudun köyhälistökerroksia, vaan myös keskivarakkaita talonpoikia, konferenssi tähdensi, että kolhoosirakennustyön pääpuutteita on se, että maaseutuköyhälistön ja keskivarakkaiden talonpoikaisjoukkojen organisaatio jää jälkehen alhaalta nousevan liikkeen vauhdista. Piti tukea kaikin keinoin talonpoikaisjoukkojen siirtymistä kollektiivisiin talousmuotoihin, auttaa kolhooseja aineellisesti ja rahallisesti, varustaa niitä konekalustolla ja työntekijöillä. Piti kohottaa kolhoosilaisten valppautta ja järjestää heidät vastustamaan kolhooseihin tunkeutuneita kulakkiaineksia, murskata nämä. Erikoisen merkityksen saivat suuret kolhoosit. Ne kykenivät antamaan eniten markkinoitavia tuotteita ja käyttämään täydellisesti hyväkseen konevuokraamojen sekä kone- ja traktoriasemien nykyaikaisia maatalouskoneita.

Konferenssi kiinnitti suurta huomiota byrokritismin vastaiseen taisteluun. V. I. Lenin korosti, että byrokritismin voittaminen vaatii pitkäaikaista ja sitkeää työtä. Sitä varten tarvitaan korkeaa kulttuuritasoa, väestön yleistä lukutaitoisuutta ja

työtätekevien laajaa mukaanvetämistä Neuvostomaan valtiokoneiston työhön.

Pannen merkille ne tietyt saavutukset, joihin tällä alalla oltiin päästy, konferenssi kehotti voimistamaan taistelua valtiokoneistossa esiintyvää byrokratismia vastaan ja tähdensi, että on välttämätöntä käydä „mitä päättävääsintä, leppymättömintä ja sitkeintä taistelua itse puolueessa, puoluekoneistossa ilmeneviä byrokratismiin aineksia vastaan...” („NK P ... päätöslauselmina”, II osa, s. 603). Konferenssi korosti, että perusmenetelmänä taistelussa byrokratismia vastaan on arvostelu ja itsearvostelu.

XVI puoluekonferenssille oli tunnusomaista joukkojen luovan aktiivisuuden kaikinpuolinen kehittäminen ensimmäisen viisivuotissuunnitelman täyttämiseksi. Konferenssi hyväksyi erikoisen vetoimuksen „Neuvostoliiton kaikille työläisille ja työtätekeville talonpojille” ensimmäisen viisivuotissuunnitelman täyttämiseen tähtäävän joukkoluontoisen sosialistisen kilpailun kehittämisestä.

„Kilpailu ja viisivuotissuunnitelma”, sanottiin vetoimuksessa, „ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Näiden tehtävien täyttämisen merkeissä Neuvostoliiton proletariaatti jatkaa pitemmälle menevää hyökkäystä proletariaatin diktatuurin luokkavihollisia vastaan” (s a m a, s. 619).

Konferenssi teki päätöksen yleisen puoluepuhdistuksen suorittamisesta sekä puolueen jäsenten ja jäsenkandidaatien rivien tarkastuksesta. Puhdistuksen perustehtävänä oli vapauttaa puolue vieraista ja rappeutuneista aineksista. Puoluerivien puhdistus oli puoluejärjestöjen edelleen lujittamisen keino, se kohotti kommunistien johtavaa osuutta maan teollistamispolitiikan toteuttamisessa ja laajan kolhoosiliikkeen valmistelmissä.

Vuonna 1929 suoritetun puoluepuhdistuksen yhteydessä puolueesta erotettiin 10 prosenttia — nämä olivat kelvottomia, vieraita, rappeutuneita aineksia. Puolueen jäsenten ja jäsenkandidaatien rivien puhdistus ja tarkastus johti siihen, että puolueeseen liittyi tuhansia uusia jäseniä — eturivin työläisiä, batrakkeja, köyhiä talonpoikia ja aktiivisia keskivarakkaita. Puolueesta tuli vieläkin yhtenäisempi, lujempi ja arvovaltaisempi.

Vuosi 1929 piirtyi Neuvostoliiton historiaan sosialistisen rakennustyön kaikilla rintamilla aikaansaadun *suuren käänte*n vuotena.

Viisivuotissuunnitelman hyväksyminen sai aikaan voimakasta luovaa innostusta työväenluokan ja kaikkien työtätekevien miljoonaisten joukkojen keskuudessa. Tuotantolaitoksissa aloitettu laaja sosialistinen kilpailu antoi mainioita mallinäytteitä neuvostoihmisten sosialistisesta suhtautumisesta työhön. Työ,

joka kapitalismin aikana oli ollut pakonalaista, muuttui yhä enemmän kunnian, uljuuden ja sankaruuden asiaksi. Työväenluokan laajojen joukkojen keskuudessa syntyi kuuluisa tunnus „Viisivuotissuunnitelma neljässä vuodessa!”

Sosialistisen kilpailun kehittämisessä oli suuri merkitys V. I. Leninin kirjoituksella „Miten kilpailu on järjestettävä?”, joka julkaistiin ensi kerran tammikuussa 1929 „Pravdassa”.

„Sosialismi”, V. I. Lenin kirjoitti, „ei sammuta kilpailua, vaan päinvastoin luo ensi kerran mahdollisuuden soveltaa sitä todella *laajasti*, todella *joukkomitassa*, saada todella enemmistö työväestä sellaiseen toimintaan, jossa se voi näyttää, mihin pystyy, panna kykynsä liikkeelle, nostaa esiin uusia kykyjä, joita kansan keskuudessa on ehtymätön lähde ja joita kapitalismi on polkenut, kuristanut ja tukahduttanut tuhansittain ja miljoonittain” (Teokset, 26. osa, s. 367).

Syntyi sosialistisen kilpailun uusia muotoja, jotka levisivät nopeasti. Kesällä 1928 Leningradissa muodostettiin ensimmäinen nuorten iskurien ryhmä. Leningradilaisten esimerkkiä seuraivat maan muiden tuotantolaitosten ja rakennustyömaiden nuorisoliittolaiset ja nuoriso. Vuonna 1928 kymmenvuotispäivänään kommunistinen nuorisoliitto palkittiin kansalaissodan vuosina osoittamastaan miehuullisuudesta ja sankaruudesta Punaisen Lipun kunniamerkillä. Se kohotti entisestään nuorison toimintatarmoa.

Sosialistisesta kilpailusta tuli työväenluokan joukkoliike, jonka tarkoituksena oli työn tuottavuuden kohottaminen, tuotantosuunnitelmien täyttäminen ennen määräaikaa ja uuden teknillisen kaluston käyttöön perehtyminen.

Puoluejärjestöt johtivat työläisten sosialistista kilpailua. Vuoden 1929 lopussa eri muodossa tapahtuneeseen kilpailuun osallistui 63 prosenttia suurten tuotantolaitosten työläisistä ja 26 prosenttia kuului iskuprikaateihin. Joulukuussa 1929 pidettiin Iskuprikaatien I yleisliittolainen edustajakokous. Edustajakokous teki yhteenvedot laajasta iskuriliikkeestä ja viitoitti taisteluohjelman työn tuottavuuden kohottamiseksi kansantalouden kaikilla aloilla. Iskurit olivat työväenluokan parhaimmistoa; he taistelivat puolueen johdolla kohottaakseen työn tuottavuuden uudelle, korkeammalle tasolle, juurruttaakseen käytäntöön parhaita työmenetelmiä ja parantaakseen tuotannon järjestelyä.

Työn tuottavuus kohosi vuonna 1929 edelliseen vuoteen verrattuna melkein 13 prosentilla ylittäen sodan edellisen tason yli 1,3-kertaisesti. Eturivin työläiset saavuttivat uusia maailmanennätyksiä työn tuottavuudessa.

Työn tuottavuuden kohottamisen, säästäväisyyspolitiikan ja tuotteiden omakustannushinnan alentamisen tuloksena puolueen ja Neuvostovaltion onnistui ratkaista eräs teollistamisen

vaikeimmista problemeista — sosialistisen kasaantumisen probleemi. Vuonna 1929 teollisuuteen sijoitettiin 3.400 miljoonaa ruplaa, puolitoista kertaa enemmän kuin edellisenä vuotena. Sosialistisen teollisuuden kehitysvauhti ylitti kaikki suunnitelmataavoitteet. Suurteollisuuden tuotos lisääntyi vuodessa 25 prosenttia, raskaan teollisuuden 31 prosenttia.

Sosialistinen rakennustyö teollisuudessa kehittyi valtaviin mittoihin. Rakennettiin Dneprin vesivoima-asemaa. Donbassilla alettiin rakentaa Novo-Kramatorskin tehdasta ja Uralilla raskaan koneenrakennuksen tehdasta (Uralin koneenrakennustehtasta), Bereznikin ja Solikamskin kemiallisia tehdaskomplekseja sekä Magnitogorskin metallurgista kombinaattia. Moskovassa ja Leningradissa rakennettiin ja uusittiin raskaan teollisuuden tuotantolaitoksia: lentokone-, työstökone-, moottoriym. tehtaita. Rakennettiin Moskovan autotehdasta. Rakennettiin valmiiksi Stalingradin traktoritehdas ja Rostovin ja Zaporozhen uudet suuret maatalouskonetehtaat. Laajennettiin hiilen tuotantoa Neuvostoliiton toisella kivihiilialueella — Kuzbassilla.

Keskisten alueiden ohella puolue toteutti johdonmukaisesti sosialistisen teollistamisen politiikkaa myös takapajulle jääneissä kansallisissa tasavalloissa ja kansallisilla alueilla. Kazakstanissa rakennettiin Ridderin värimetalliteollisuuskombinaatti ja Tšimkenin lyijytehdas, Taškentissa ja Ašhabadissa tekstiilitehtaita ja muita tuotantolaitoksia. Teollisten tukikohtien ilmaantumisella takapajulle jääneille kansallisille seuduille oli hyvin suuri taloudellinen, poliittinen ja kulttuurillinen merkitys. Teollistamisen pohjalla muodostui kansallisia teollisuustyöläisten kaadereita. Sosialismin rakentaminen lujitti Neuvostoliiton kansojen välistä ystävyyttä.

Puolue noudatti leniniläistä kansallisuuspolitiikkaa käyden leppymätöntä taistelua porvarillisen nationalismin ilmauksia vastaan — suurvaltalaista šovinismia ja paikallista nationalismia vastaan, jotka heikensivät Neuvostoliiton kansojen keskinäistä ystävyyttä sosialismin puolesta käytävässä taistelussa, horjuttivat Neuvostovaltiota, murtivat Kommunistisen puolueen leniniläistä yhtenäisyyttä.

Maata teollistettiin maailmassa ennen kuulumattomalla, todella bolševistisellä vauhdilla. Työväenluokka osoitti mallikelpoista sankaruutta työssä. Neuvostoliitossa suoritettujen rakennustyön laajuus ja vauhti hämmästytti koko maailmaa. Viholliset jankkasivat, että puolueen laatimia suunnitelmia ei voida täyttää, ja ennustelivat niiden epäonnistumista. Kaikkien maiden työväki riemuitsi Neuvostoliiton saavutuksista.

Tavattoman laaja ja nopea teollistaminen sekä työväenluokan sankaruus tekivät voimakkaan vaikutuksen laajoihin työtekeviin talonpoikaisjoukkoihin. Talonpoikaisto näki, että puolue ja Neuvostovalta rakentavat vaikeudet voittaen tehtaita traktorien ja uusien maatalouskoneiden tuottamista varten. Tehtailla

ja uudisrakennuksilla kävi lukuisia talonpoikain valtuuskuntia, ne olivat läsnä työläisten kokouksissa ja saivat virikettä heidän innostuksestaan. Maaseudulle palattuaan työtätekevän talonpoikaiston kehittyneimmät edustajat ryhtyivät perustamaan uusia kolhooseja. Tehtaiden ja uudisrakennusten työläiskollektiivit ottivat kunniatehtäväkseen maaseutupiiriin auttamisen ja lähettivät maaseudulle monilukuisia työläisryhmiä.

Sillä tavalla valmisteltiin ja ryhdyttiin kehittämään laajaa kollektivisointiliikettä, joka kasvoi täyskollektivisoinniksi. Talonpoikaisto lähti sosialistiselle kehitystielle, kolhoositielle. Köyhien talonpoikain perästä kolhooseihin alkoivat liittyä myös keskivarakkaat. Yksistään kolmen kuukauden (heinä—syyskuun) aikana vuonna 1929 kolhooseihin liittyi noin miljoona talonpoikaistaloutta, siis melkein yhtä paljon kuin Lokakuun vallankumouksesta kuluneiden 12 vuoden aikana. Ja vuoden 1929 viimeisellä neljänneksellä kolhooseihin liittyi jo noin 2,4 miljoonaa talonpoikaistaloutta.

Puolue ja Neuvostovaltio olivat ryhtyneet maatalouden täyskollektivisoinnin valmistelemiseksi lukuisiin taloudellisiin ja poliittisiin toimenpiteisiin.

Sosialistisella sektorilla oli suunnitelmallinen uudistava vaikutus maaseudun talouselämään. Vuosina 1928—1929 kontrahointijärjestelmä (valtion- ja osuustoimintajärjestöjen sopimus-suhteet talonpoikaistalouksien kanssa) käsitti enemmän kuin kolmanneksen talonpoikaistalouksista. Maaseudulle saatiin vuosi vuodelta yhä enemmän traktoreita ja muita maatalouskoneita. Neuvostovaltio auttoi työtätekevää talonpoikaistoa järjestämällä konevuokraamoja, traktorikolonnia sekä kone- ja traktoriasemia. Työväenluokan ja talonpoikaiston perusjoukkojen taloudellinen liitto oli luonteeltaan nyt pääasiallisesti tuotannollinen.

Leniniläistä osuustoimintasuunnitelmaa toteuttaessaan puolue kehitti maaseudulla johdonmukaisesti osuustoimintaliikettä ja edisti kaikin tavoin maataloudellista osuustoimintaa. Kolhoosirakennustyö oli talonpoikaistalouksien kooperoinnin korkein muoto.

Tärkeää osaa joukkoluontoisen kollektivisointiliikkeen valmistelemisessä näytteli se päättäväinen taistelu kulakistoa vastaan, jota käytiin vuosien 1928 ja 1929 viljanhankintakamppailun aikana ja joka mursi vakavasti kulakin voimaa maaseudulla ja ryhmitti maalaisköyhälistön ja keskivarakkaat talonpojat puoluejärjestöjen ja Neuvostojen ympärille.

Talonpoikaisjoukkojen asettumista kolhoosien kannalle oli valmistellut myös ensimmäisten kolhoosien ja neuvostotilojen työssä saavutetut myönteiset tulokset. Talonpojat vakuutuivat käytännössä suurtalouden ja yhteistyön etuisuuksista. Kolhoosit ja neuvostotilat olivat edistyksellisen maanviljelyskulttuurin keskuksia. V. I. Leninin neuvoja vastaavasti ne auttoivat

lähiseutujen talonpoikaisväestöä koneilla, rotukarjalla, lajisiemenillä jne.

Työväenluokalla oli erittäin suuri poliittinen vaikutus maaseutuun. Joukkomittaista kollektivisointia edeltäneinä vuosina kaupungeista ja teollisuuskeskuksista lähetettiin noin neljännesmiljoona kommunistia, nuorisoliittolaista ja puolueetonta työläistä työhön maaseudulle auttamaan kylvö- ja viljanhankintakamppailujen suorittamisessa.

Marraskuun puolivälissä 1929 pidettiin NKP(b):n Keskuskomitean täysistunto, joka teki yhteenvedot viisivuotiskauden ensimmäiseltä vuodelta. Peruskysymyksinä täysistunnossa olivat kolhoosirakennustyön kysymykset. Puolueen Keskuskomitean täysistunto korosti, että talonpoikaiston perusjoukkojen päättäväinen asettuminen sosialismin kannalle, mikä ilmeni joukkoluontoisena kolhoosiliikkeenä, on „*uusi historiallinen vaihe sosialismin rakentamisessa maassamme*” („NKP ... päätöslauselminä”, II osa, s. 621).

Aseenaan marxismi-leninismi ja Keskuskomitean ympärille ryhmittyneenä Kommunistinen puolue ryhtyi ratkaisemaan rohkeasti sosialistisen rakennustyön uusia tehtäviä.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vuosina 1926—1929 Kommunistinen puolue, pitäen ohjeenaan V. I. Leninin laatimaa suunnitelmaa sosialismin rakentamiseksi Neuvostoliitossa, loi tarpeelliset edellytykset koko kansantalouden sosialistista uudestijärjestämistä varten ja toteutti sen voittaen suuret ulko- ja sisäpoliittiset vaikeudet. Kaikissa toimissaan puolue nojasi miljoonaisten työläis- ja talonpoikaisjoukkojen luovaan aktiivisuuteen ja itseuhrautuvaisuuteen.

Puolue ja Neuvostovaltio kävivät menestyksellistä taistelua rauhan puolesta, kahden järjestelmän — sosialistisen ja kapitalistisen järjestelmän — rauhanomaisen rinnakkainolon puolesta. Tuloksena oli, että tehtiin tyhjäksi imperialistien aikeet: nämä aikoivat eristää Neuvostoliiton ja valmistaa uuden intervention.

Proletaarisen internationalismin periaatteen pohjalla puolue laajensi ja lujitti yhteyksiä maailman työväenluokan vallankumoukselliseen liikkeeseen, siirtomaiden ja riippuvaisten maiden vapausliikkeeseen ja laski lujan perustan Neuvostoliiton ja Kiinan kansanvallankumouksen taisteluhenkiselle liitolle.

Kotimaassamme puolue vei voittoon sosialistisen teollistamisen leniniläisen politiikan. Kommunistisen puolueen päällin, jonka tarkoituksena oli maan vuosisataisen takapajuisuuden hävittäminen ja maamme muuttaminen mahtavaksi sosialistiseksi teollisuusvaltioksi, sai osakseen joukkojen laajan kannatuksen. Saatiin pääpiirteissään ratkaistuksi eräs teollistamisen vaikeimmista ongelmista, nimittäin varojen kokoaminen raskaan

teollisuuden rakentamista varten, jonka perusta laskettiin noina vuosina. Taistelussa ensimmäisen viisivuotissuunnitelman täyttämiseksi neuvostokansa osoitti puolueen johdolla esikuvallista sankaruutta työssä ja kehitti laajaksi sosialistisessa rakennustyössä sosialistisen kilpailun, miljoonien työtätekevien joukko-liikkeen. Sosialistisen teollisuuden kehitys oli niin vauhdikasta, ettei historia ollut ennen tuntenut mitään sen veroista.

Vuonna 1929, joka piirtyi historiaan suuren käänteen vuotena, puolue saavutti ensimmäiset suuret menestykset maatalouden sosialistisessa uudestirakentamisessa. Maaseutuköyhälistö ja keskivarakkaat talonpoikaiskerrokset asettuivat päättäväisesti kolhoosien kannalle ja alkoi joukkomittainen kolhoosiliike.

Mitä pitemmälle Neuvostoliitto kulki eteenpäin sosialismin tietä, sitä kärkevämmäksi maassa kävi luokkien välinen ja puolueen sisäinen taistelu. Puolue mobilisoi työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston vallankumouksellisen aktiivisuuden kaupungin ja maaseudun kapitalistisia aineksia vastaan. Luokkavihollisia vastaan käydyssä kärkevässä taistelussa murrettiin kulakiston ja teollisuuden alalla toimineiden tuhotyöntekijäin vastarinta. Lujittui työläisten ja talonpoikain liitto, jossa johtoasema kuuluu työväenluokalle. Puolue järjesti rivinsä ja työtätekevien kaikkien joukkojärjestöjen työn uudelleen kansantalouden sosialistisen uudestirakentamisen vaatimuksia vastaa-vasti.

Voittoisan sosialistisen rakennustyön mitä tärkeimpänä edellytyksenä oli se, että puolue eristi ja murskasi leniniläisvastaiset oppositioryhmät — trotskilais-zinovjevilaisten blokin, oikeistolaisantautajat, nationalistiuklonistit. Tässä taistelussa puolue karaistui aatteellisesti ja sen rivien yhtenäisyys lujittui. Trotskilaisten ja oikeistolaisantautujien katsomukset katsottiin yhteensopimattomiksi Kommunistiseen puolueeseen kuulumisen kanssa.

Vuosina 1926—1929 puolue kasvoi huomattavasti. Sen riveihin tuli satoja tuhansia parhaiten kunnostautuneita työläisiä ja työtätekeviä talonpoikia; puoluekaaderit kehittyivät ja karaisuivat taisteltaessa maan teollistamispolitiikan toteuttamisen puolesta ja vaikeuksien voittamiseksi.

Puolustamalla järkähtämättömästi leniniläistä päälinjaansa, johtamalla taitavasti työväenluokkaa ja talonpoikaiston perusjoukkoja ja käymällä päättäväistä taistelua ryhmäkuntia vastaan puolue loi edellytykset sosialismin yleiselle hyökkäykselle.

XII LUKU
PUOLUE
SOSIALISMIN YLEISEN HYÖKKÄYKSEN KAUDELLA.
KOLHOOSIJÄRJESTELMÄN LUOMINEN
(vuodet 1929—1932)

1. Kapitalistisen maailman talouspula. Neuvostoliiton kansainvälinen asema sosialismin laajan hyökkäyksen vuosina

Vuoden 1929 lopulla tapahtui maailmantilanteessa vakava muutos. Tavattoman voimakas ja pitkällinen talouspula järkytti koko kapitalistista maailmaa. Pula vaikutti erittäin tuhoisasti kapitalistimaiden talouteen. Tuotannossa tapahtui laskua miltei kolme vuotta. Teollisuuden kokonaistuotanto oli alimmillaan vuonna 1932. Siihen mennessä se oli supistunut USA:ssa vuoden 1929 kokonaistuotantoon verraten miltei puoleen ja Saksassa enemmän kuin 40 prosenttia.

Vuoden 1929 pula aiheutti ennennäkemätöntä työttömyyttä. Yksistään USA:ssa työttömien luku nousi pulan kärkevimmillään ollessa 15—17 miljoonaa. Saksassa oli vuonna 1932 miltei 44% ammattiliittojen jäsenistä kokonaan vailla työtä. Joukko-työttömyys oli luonteeltaan pitkäaikaista. Se saattoi kaikissa porvarimaissa huomattavan osan työväenluokasta äärimmäisen kurjuuden partaalle.

Pula teki lopun kapitalismin tilapäisestä vakautumisesta ja vallankumouksellisesti työläisjoukkoja. Useissa maissa voimistui kommunististen puolueiden vaikutus. Esimerkiksi Saksassa Kommunistinen puolue sai marraskuussa 1932 suoritetuissa valtiopäivävaaleissa noin 6 miljoonaa ääntä.

Pula oli kansanjoukoille havainnollinen osoitus kapitalistisen järjestelmän mädänyksestä. Ne joutuivat kokemaan pulavuosina erikoisen kipeästi kaikki ne onnettomuudet, joita kapitalismi tuo työtätekeville.

Pula heikensi suuresti reformististen teorioiden vaikutusta, jotka olivat levinneet melko laajalle kapitalismin tilapäisen vakautumisen vuosina. Näiden teorioiden mukaan proletariaatin ja porvariston luokkaedut voidaan saattaa sopusointuun ja kapitalistisen talouden pulaton kehitys on mahdollista. Näitä harhakäsityksiä levittivät joukkojen keskuudessa II Internationalen puolueet.

Sosialistisen rakennustyön menestyminen Neuvostoliitossa vaikutti yhä tuntuvammin kansainväliseen tilanteeseen. Yhä taajimmat työtätekevien joukot kaikkialla maailmassa tajusivat, että sosialistinen järjestelmä on kapitalistista parempi.

Sosialismin menestyksen vaikutuksesta kapitalistimaiden taantumuspiireissä elpyivät jälleen interventiomielialat, voimistui pyrkimys häiritä Neuvostoliiton sosialistista rakennustyötä ja estää ensimmäisen viisivuotissuunnitelman täyttämisen. Rohkenematta aloittaa sotaa Neuvostoliittoa vastaan imperiaalistit ryhtyivät useihin muihin toimenpiteisiin estääkseen sosialismin rakentamisen. He auttoivat järjestämään tuhotoimintaa Neuvostoliiton kansantaloudessa ja kävivät lehdistössä parjaukset kampanjaa Neuvostoliittoa vastaan. Rooman paavin johtaman vastavallankumouksellisten kirkonmiesten tukemiseksi järjestetyn kampanjan jälkeen alettiin harjoittaa ilkeämielistä propagandaa uskottelemalla, että Neuvostoliitto harjoittaa muka dumpingia. Sitten laskettiin liikkeelle sellainen valheellinen taru, että Neuvostoliitossa teetetään pakkotöitä yms. Neuvostomaan parhaamisella ei ollut rajaa. Monien kapitalistimaiden hallitsevat piirit käyttivät hyväksi neuvostovastaista propagandaa rajoittaakseen Neuvostoliiton vientikauppaa (USA, Ranska, Puola, Belgia) sekä evätäkseen Neuvostoliitolta luoton. Neuvostomaata vastaan käytiin ilmeistä taloussotaa.

Pulavuosina kapitalististen valtioiden politiikassa Neuvostoliiton suhteen säilyi kuitenkin myös päinvastainen pyrkimys. Neuvostoliiton markkinain merkitys kapitalistimaiden teollisuustuotteiden menekkimarkkinoina kasvoi niinä vuosina tavattomasti. Sosialistisen maan markkinat saivat suorastaan ratkaisevan merkityksen esimerkiksi sellaisten tärkeiden teollisuusalojen kuin koneenrakennuksen osalta. Tämä on selitettävissä sillä, että ne olivat maailmassa ainoat talouspulien vaikutuksesta vapaat ja nopeasti laajenevat markkinat aikana, jolloin kaikki muut markkinat heikkenivät. Vaikutusvaltaisten liikemiespiirien kiinnostuneisuus Neuvostoliiton tilauksista vaikeutti jonkin verran imperialististen taantumusvoimien neuvostovastaisia vehkeilyjä. Neuvostoliitolle vihamielinen politiikka kohtasi vastustusta työläisjoukkojen taholta, jotka tunsivat syvää sympatiamia Neuvostomaata kohtaan.

Maailmantilanne pysyi talouspulan vuosina koko ajan jännittyneenä. Pulan seurauksena imperialistien taistelu markkinoista ja vaikutusalueista kävi äärimmäisen kärkeväksi ja imperialististen valtioiden keskinäiset ristiriidat syvenivät. Monet kapitalistimaiden taantumuksellisten hallituspiirien edustajat olivat taipuvaisia turvautumaan sotiin ja vieraiden maiden anastukseen etsiessään pelastusta pulan kourista.

Japani ryhtyi muita aikaisemmin hyökkäystoimiin. Julistamatta virallisesti sotaa Japanin imperialistit anastivat vuonna 1931 Kiinan koilliset maakunnat (Mantšurian). Japanin

hyökkäystoiminnan seurauksena Kaukoidässä muodostui sodan pesäke. Kohta Japanin alettua hyökkäystoimensa Neuvostoliiton hallitus ilmoitti julkisesti Neuvostoliiton työtätekevien myötätunnon olevan Kiinan kansan puolella.

Toisenlainen oli imperialististen länsivaltojen asenne. Vaikka Japanin ekspansio Kiinassa loukkasikin niiden etuja, niin tosiasiallisesti ne yllyttivät Japania hyökkäystoimintaan. Länsivaltat toivoivat näet saavansa provosoiduksi Japanin ja Neuvostoliiton iskemään yhteen.

Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion ulkopoliittikka pysyi rauhanpolitiikkana. Puolueen onnistui nytkin säilyttää rauha ja tehdä tyhjiksi vihollisten yritykset saattaa Neuvostomaa kansainvälisiin selkkauksiin. Mutta Japanin alettua hyökkäyksensä Kiinaa vastaan maailmantilanne kiristyi uhkaavasti. Neuvostoliiton piti ryhtyä lujittamaan rajojensa puolustusta Kaukoidässä. Intervention puuhaajien vehkeilyt, heidän järjestämänsä tuhotoiminta ja tihutyöt Neuvostoliitossa, Neuvostoliiton kohdistunut yleismaailmallisen pääoman taloudellinen painostus, sodan pesäkkeen muodostuminen Neuvostoliiton Kaukoidän läheisyyteen — kaikki nämä ulkoiset tekijät vaikeuttivat pakostakin sitä työtä, jota puolue suoritti talous- ja kulttuurielämän jättiläistehävien ratkaisemiseksi.

2. Maatalouden täyskolektivisointi. Siirrytään uuteen politiikkaan — likvidoimaan kulakistoa luokkana. Puolueen XVI edustajakokous

Samaan aikaan kun kapitalistisessa maailmassa oli talouspula, Neuvostoliitossa edistyi jatkuvasti sosialistinen rakennustyö. Teollisuustuotannon keskimääräinen vuotuinen lisäkasvu viisivuotiskauden kahtena ensimmäisenä vuotena teki yli 20 prosenttia.

Teollisuuden voimakkaan kasvun ohella maassa kehittyi joukkoluontoinen kolhoosiliike. Viiden vuoden kolhoosirakennustyöohjelma täytettiin pääpiirteissään vuoden 1930 alkuun mennessä. Maan monilla paikkakunnilla kolhoosiliike kehittyi *täyskolektivisoinniksi*. Kokonaisten kylien, piirien, piirikuntien talonpoikaisväestö liittyi joukolla kolhooseihin. 124 piirissä yli 70 prosenttia talonpoikaistalouksista liittyi kolhooseihin. Täyskolektivisoituja piirejä oli eniten Volganvarrella, Pohjois-Kaukasiassa ja Ukrainan aroseudulla.

Täyskolektivisointiin siirtyminen merkitsi talonpoikaiston perusjoukkojen *radikaalista kääntymistä* sosialismin suuntaan. Ennen joukkoluontoisen kolhoosiliikkeen alkua Neuvostoliitossa oli 24,5 miljoonaa yksityisomistuksellista talonpoikaistaloutta, joista noin 8,5 miljoonaa oli köyhää ja 15 miljoonaa keskivara-

kasta taloutta ja alun toista miljoonaa kulakkitaloutta. Köyhät ja keskivarakkaat talonpojat muodostivat Neuvostoliiton suurilukuisimman työtätekevän luokan. Pientalonpoikain tavaratalous ei ollut kapitalistista taloutta, joskin se oli pohjimmaltaan samaa tyyppiä kuin tämä, sillä se perustui tuotantovälineiden yksityisomistukseen ja sen piiristä nousi kulakkikapitalisteja. Kolhoosiin liittyessään talonpojat yhteiskunnallistivat tärkeimmät tuotantovälineensä. Aikaisemmalta kehitystieltään, joka alkuvoimaisesti vei kapitalismiin ja johti köyhät ja keskivarakkaat talonpojat kulakkien orjuuteen, työtätekevä talonpoikaisto siirtyi uudelle, kulakkien harjoittamasta orjuutuksesta ja kapitalistisesta riistosta vapaalle sosialistiselle tielle. Maaseudulla luotiin sosialistista järjestelmää, kolhoosijärjestelmää.

Täyskollektivisointiin siirtyminen merkitsi edelleen *perusteellista käännettä* Neuvostoliiton maanviljelyksen kehityksessä. Ennen kolhooseja talonpojat tekivät työtä omin päin pientaloudessaan. Suurin osa talonpojista käytti vanhanaikaisia työvälineitä. Maa muokattiin useinkin sahroilla ja puuauroilla, elot leikattiin sirpillä tai niitettiin viikatteella ja puitiin varstoilla. Vetämiseen käytettiin hevosia ja härkiä. Talouksien pienuus esti käyttämästä traktoreita ja muita uudenaikaisia koneita. Talonpoikain työ oli vähätuottoista. Talonpoikaiston perusjoukkojen tekemä käänne — kolhooseihin liittyminen — merkitsi siirtymistä takapajuisesta yksilöllisestä pientaloudesta kehittyneeseen kollektiiviseen koneelliseen suurmaanviljelyyn. Jo pelkästään yhteistämällä talonpoikain työvälineet saatiin, kuten ensimmäisten kolhoosien kokemus osoitti, kohotettua huomattavasti työn tuottavuutta. Kolhoosien paremmuus yksilölliseen pientalouteen verraten tuli näkyviin vielä havainnollisemmin silloin, kun ne käyttivät uudenaikaisia maatalouskoneita — traktoreita ym. Yhteistyö ja uudenaikaisten koneiden käyttö teki mahdolliseksi sen, että talonpojat saattoivat laajentaa kylvöalaa, kohottaa maanviljelyn tasoa, parantaa jatkuvasti aineellista asemaansa ja kohottaa kulttuuritasoaan.

Maalaisköyhälistön ja keskivarakkaan talonpoikaiston joukkojen siirtyminen täyskollektivisoinnin kannalle merkitsi näin ollen *mitä syvällisintä vallankumouksellista mullistusta* Neuvostoliiton maataloudessa. Sen perustana oli työtätekevän talonpoikaiston tuotantovälineiden yksityisomistuksen muuttaminen yhteiskunnalliseksi omistukseksi, siirtyminen yksilöllisestä pientuotannosta kollektiiviseen sosialistiseen suurtuotantoon. Kolhooseihin pohjaava maatalouden uudistaminen oli kapitalismin juurimista pois maataloudesta ja sosialistisen järjestelmän pystyttämistä tällä mitä tärkeimmällä kansantalouden alalla. Hävitettiin se maaperä, jolla saattoi syntyä uusia kapitalistisia aineksia, sillä kolhooseissa ei ollut tuotantovälineiden yksityisomistusta ja kolhoositalonpojan toimeentulon peruslähteeksi tuli arttelitalous ja hänen oma työnsä siinä.

Tämä suurenmoinen vallankumouksellinen mullistus maaseudulla suoritettiin Kommunistisen puolueen ja Neuvostovallan aloitteesta ja johdolla laajojen työtätekevien talonpoikaisjoukkojen ollessa aktiivisesti mukana sitä toteuttamassa.

Tammikuun 5. p:nä 1930 NKP (b):n Keskuskomitea teki historiallisen päätöksensä „Kollektivisoinnin vauhdista ja kolhoosirakennustyötä edistävästä valtion toimenpiteistä”. Keskuskomitea orientoi puolueen viemään kollektivisoinnin pääpiirteissään päätökseen ensimmäisen viisivuotiskauden loppuun mennessä. Samalla otettiin tarkoin huomioon, että eri aluepiirien, alueiden ja kansallisten tasavaltojen olosuhteet ovat erilaiset ja että kaikkien seutujen talonpojat eivät ole yhtä kehittyneitä kolhoosiin liittyäkseen.

Keskuskomitea ryhmitteli maan eri seudut kollektivisoinnin vauhdin mukaan kolmeen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluivat tärkeimmät viljaseudut: Pohjois-Kaukasia sekä Alinen ja Keskinen Volganvarsi, missä kollektivisointi suunniteltiin suoritettavaksi pääpiirteissään loppuun vuoden 1931 kevääseen mennessä. Nämä seudut olivat muita valmiimpia täyskollektivisointia varten. Neuvostovaltio lähetti sinne traktoreita sekä muita maatalouskoneita ensi vuorossa ja enemmän kuin muualle. Siellä talonpoikaiston luokittuminen oli syvällisempää, luokkataistelu kärkevämpää ja talonpoikaisköyhälistö järjestyneempää; siellä oli enemmän suuria nykyaikaisilla koneilla varustettuja neuvostotiloja ja kolhooseja ja maataloudellinen osuustoiminta oli siellä kehittyneempää kuin muualla. Näiden piirien puolue- ja neuvostojärjestöillä oli melkoisesti kollektivisointikokemusta. Toiseen ryhmään kuuluivat maan muut vilja-alueet, kuten Ukraina, Keskinen mustanmullan alue, Siperia, Ural ja Kazakstan, missä kollektivisointi suunniteltiin suoritettavaksi pääpiirteissään loppuun vuoden 1932 kevääseen mennessä. Muissa aluepiireissä, alueilla ja kansallisissa tasavalloissa täyskollektivisointi suunniteltiin suoritettavaksi pääpiirteissään viisivuotiskauden loppuun, ts. vuoteen 1933 mennessä.

Täyskollektivisoitujen piirien kokemuksen perusteella puolueen Keskuskomitea määritteli kolhoosirakennustyön perusmuodoksi maatalousarttelin, jossa yhteiskunnallistetaan maankäyttö ja tärkeimmät tuotantovälineet: juhdat, maatalouskoneet ja muu -kalusto, talousrakennukset ja hyötykarja. Erotukseksi maanmuokkausosuuskunnista ja kommuuneista maatalousartteli yhdisti sopivimmin kolhoosilaisten henkilökohtaiset ja yhteiskunnan edut toisiinsa, mikä helpotti eilisten yksityistalonpoikien kasvattamista kollektivismin hengessä.

Kollektivisointivauhdin kasvua vastaavasti puolueen Keskuskomitea ryhtyi toimenpiteisiin jouduttaakseen traktoreita, leikkuupuimureita, traktorikalustoa ja monimutkaisia maatalouskoneita valmistavien tehtaiden rakentamista. Samalla tähdennettiin, että kolhoosiliikkeen kyseisessä vaiheessa on tärkeää

käyttää traktorien ohella myös hevosvoimaa. Täyskollektivisoiduilla seuduilla kone- ja traktoriasemat alkoivat palvella yksinomaan kolhooseja. Kolhooseille myönnettiin talousvuodeksi 1929/30 500 miljoonan ruplan luotto. Valtio otti suorittaakseen kolhoosien maankäytön järjestelystä aiheutuvat kustannukset. Kolhoosien työntekijöiden kouluttamista varten järjestettiin laajassa mitassa pikakursseja.

Keskuskomitea kehotti kaikkia puoluejärjestöjä asettumaan joukkojen keskuudessa laajenevan kolhoosiliikkeen johtoon. Samalla Keskuskomitea varoitti vakavasti, ettei saa yrittää pidättää kolhoosiliikkeen kehitystä eikä varsinkaan „dekretoida” millään tavoin ylhäältä käsin kolhoosiliikettä, koska siten voidaan aiheuttaa se vaara, että todella sosialistinen kilpailu kolhoosien järjestämisessä muuttuu kollektivisointileikiksi” („N K P ... päätöslauselmina”, II osa, s. 667).

Keskuskomitean päätöksellä vahvistettiin uusi politiikka kulakien suhteen — *täyskollektivisointiin perustuva kulakiston likvidoinen luokkana.*

Kulakisto oli Neuvostoliiton lukuisin riistäjäluokka. Noin 5 prosenttia talonpoikaistalouksista oli täyskollektivisoinnin alkaessa kulakkitalouksia. Kulakeilla oli huomattava sija maataloustuotannossa. Vuonna 1927 heidän viljankylvöalansa oli lähes 10 miljoonaa hehtaaria (koko viljankylvöalasta, joka teki 94,7 miljoonaa hehtaaria), ja he tuottivat viidesosan (lähes 130 miljoonaa puutaa) kaikesta myyntiviljasta.

Kulakisto oli sosialismin pahin vihollinen. Sitten tilanherrojen ja kapitalistien hävittämisen kulakit jäivät viimeiseksi kapitalismin restauraation suojueeksi maassa. He sabotoivat neuvostovallan toimenpiteitä, järjestivät neuvostovastaisia kapinoita, terrorisoivat maaseudun aktivisteja ja pyrkivät kaikin tavoin orjuuttamaan köyhiä ja keskivarakkaita talonpoikia ja saamaan heidät vaikutuksensa alaisiksi. Kahdesti, vuonna 1918 ja talousvuonna 1927/28, kulakit tekivät epätoivoisen yrityksen jättää neuvostovaltion ilman viljaa ja siten estää sitä toteuttamasta sosialistisia toimenpiteitä. Kulakit luulivat, että uuden talouspolitiikan aikana heidän onnistuu lujittaa asemaansa ja saattaa Neuvostoliitossa jälleen voimaan vanha, kapitalistinen järjestys. Kaikkien maiden kapitalistit, joiden haaveena oli kapitalismin restauroiminen Neuvostoliitossa, perustivat toiveensa kulakistoon.

VKP(b):n VIII edustajakokouksesta alkaen puolueen politiikkana oli ollut kulakiston riistopyrkimysten rajoittaminen, kapitalististen ainesten syrjäyttäminen. Neuvostovallan lait maanvuokrauksesta ja palkkatyön käytöstä yksityistalonpoikain taloudessa olivat rajoittamassa kulakkien tuotannollista toimintaa ja heidän mahdollisuuksiaan riistää työtätekevää talonpoikaistoa. Neuvostovalta verotti kulakkitalouksia enemmän ja vaati kulakkeja myymään kiinteään hintaan viljaa valtiolle.

Rajoittamispolitiikka pidatti kulakiston kasvua, mutta ei merkinnyt kulakiston likvidoimista.

V. I. Lenin osoitti, ettei kulakkien kanssa voida elää sovussa, vaan työväenluokan tulee tehdä sitkeästi valmistelutyötä, koota voimia voidakseen antaa kulakistolle musertavan iskun, likvidoida sen luokkana. V. I. Lenin sanoi: „...me olemme käyneet, käymme ja tulemme käymään suoranaista kansalaissotaa kulakkeja vastaan” (T e o k s e t, 29. o s a, s. 139). V. I. Lenin varoitti puoluetta VKP(b):n XI edustajakokouksessa, että lähitulevaisuudessa joudutaan käymään „viimeinen ja ratkaiseva taistelu” „Venäjän kapitalismia, sitä kapitalismia vastaan, joka versoaa pientalonpoikaistaloudesta ja jota tämä pitää hengissä” (T e o k s e t, 33. o s a, s. 248).

Ryhtyessään viimeiseen ratkaisevaan taisteluun kulakistoa vastaan Kommunistinen puolue ja Neuvostovalta nojautuivat niihin suuriin saavutuksiin, joihin sosialistisessa rakennustyössä oli päästy vuoteen 1930 mennessä.

Sosialistinen sektori laajeni ja lujittui kaikilla kansantalouden aloilla: sosialistinen teollisuus kehittyi nopeasti; maaseudulla perustettiin kymmeniä tuhansia uusia kolhooseja. Puolueella ja Neuvostovallalla oli nyt sekä kaupungissa että maaseudulla vankka sosialistinen perusta, johon pohjaten ne saattoivat hävittää kapitalistiset ainekset maasta.

Neuvostoliitossa tapahtui luokkavoimien uudelleen ryhmittäminen sosialismin eduksi. Sosialistisen teollistamisen seurauksena työväenluokka kasvoi huomattavasti ja sen johtava osuus maaseudun sosialistisessa uudelleenjärjestämisessä, työtätekevien talonpoikaisjoukkojen taistelussa kulakistoa vastaan suuren. Kulakiston, maan viimeisen riistäjäluokan, likvidoiminen oli työväenluokan elinetujen mukaista. Kolhoosiliike kehittyi joukkoluontoiseksi käsittäen miljoonia talonpoikaistalouksia. Kolhooseihin alkoivat liittyä keskivarakkaat talonpojat. He kävivät yhdessä maalaisköyhälistön kanssa päättävistä taisteluista kulakkeja vastaan. Kulakiston hävittämisessä puolueen ja neuvostovallan varmana tukinojana eivät olleet nyt yksinomaan työväenluokka ja maalaisköyhälistö, vaan myös kolhoosiin liittyvät keskivarakat talonpoikaisto.

Vuonna 1930 Neuvostovallalla oli sitä paitsi jo aineellinenkin perusta kulakkien viljantuotannon korvaamiseksi. Vuonna 1929 kolhoosit ja neuvostotilat tuottivat 400 miljoonaa puutaa viljaa ja antoivat valtiolle myyntiviljaa yli 130 miljoonaa puutaa. Kolhoosien tavattoman nopea kasvu antoi täyden varmuuden siitä, että vuonna 1930 kolhoosit ja neuvostotilat tuottavat vähintään 400 miljoonaa puutaa myyntiviljaa, ts. monta kertaa enemmän kuin kulakkitaloudet vuonna 1927.

Koska kansantalouden sosialistinen sektori oli laajentunut ja luokkien voimasuhteet maassa olivat muuttuneet ja koska Neuvostovaltiolla oli nyt viljantuotantoperusta — kolhoosit ja

neuvostotilat —, niin puolue saattoi vuoden 1929 lopulla siirtyä kulakiston rajoittamis- ja syrjäyttämispolitiikasta uuteen politiikkaan: likvidoimaan kulakistoa luokkana täyskollektivisoinnin pohjalla. Tämä politiikka merkitsi sitä, että *kulakistolta riistettiin sen olemassaolon ja kehityksen tuotannolliset edellytykset*, joita olivat vapaa maankäyttö, tuotantovälineet, maanvuokraus ja työvoiman palkkaus oikeus. Tämä politiikka muotoiltiin lain-säädännöllisesti Neuvostovaltion ylimpien elinten päätöksinä. Täyskollektivisoiduilla alueilla kumottiin lait, jotka koskivat maanvuokrausta ja palkkatyön käyttöä talonpoikien yksityistalouksissa.

Täyskollektivisointi merkitsi kaikkien kylänmaiden siirtymistä kolhoosin hallintaan. Näillä mailla sijainneet kulakkien palstat joutuivat kolhooseille. Kulakeilta riistettiin siis sekä vuokraoikeus että heidän käytössään olleet maat. Lokakuun vallankumouksessa suoritettu maan kansallistaminen mahdollisti kolhooseille edullisen maankäytön järjestelyn. V. I. Lenin sanoi, että maan kansallistaminen tarjosi „proletaariselle valtiolle suurimmat mahdollisuudet siirtyä sosialismiin maanviljelyksessä” (Teokset, 28. osa, s. 291). Kolhoosien ei tarvinnut ostaa maapalstoja talonpojilta eikä maksaa heille korvausta yhteiskäyttöön siirtyvistä maista. Maan yksityisomistuksen puuttuminen helpotti Neuvostoliitossa maaseudun sosialistista uudistamista ja taistelua kulakistoa vastaan.

Maataloutta kollektivisoitaessa käytiin kärkevää luokkataistelua kulakistoa vastaan vihamielisten kapitalistimaiden ympäröimänä. Kulakit aloittivat ilkeämielisen agitaation kolhooseja vastaan, levittivät kaikenlaisia provokatorisia huhuja, polttivat kolhoosien talousrakennuksia, myrkyttivät karjaa, särkivät traktoreita ja muita koneita, murhasivat nurkan takaa kylien kommunisteja, kolhoosien puheenjohtajia, maaseudun kirjeenvaihtajia ja aktivisteja. He tekivät kaikkensa estääkseen talonpoikia liittymästä kolhoosiin, saadakseen kollektivisoinnin epäonnistumaan. Siitä syystä talonpoikaisjoukkojen liittyessä kauttaaltaisesti kolhooseihin käytiin ankaraa taistelua kulakistoa vastaan. Talonpojat vaativat kulakkien kaikkien tuotantovälineiden pakkoluovutusta ja heidän karkottamistaan kylän alueelta.

Neuvostovalta tuki kaikin keinoin maalaisköyhälistöä ja keskivarakkaita näiden taistellessa kulakkeja vastaan ja kumosi kiellon, joka oli estänyt kulakkien tuotantovälineiden pakkoluovutuksen. Täyskollektivisoiduilla alueilla Neuvostovallan paikalliselimille myönnettiin oikeus karkottaa pahimmat kulakit muille seuduille, kauemmaksi vakinaisilta asuinpaikoiltaan, takavarikoida kaikki heidän tuotantovälineensä (karja, koneet ja muu kalusto) ja luovuttaa ne kolhoosien omaisuudeksi. Kulakit joutuivat täydellisen pakkoluovutuksen alaisiksi. Kulakistoon nähden nämä toimenpiteet olivat ainoita oikeita. Ne

vastasivat sosialismin rakentamisen etuja ja olivat kolhoosiliikkeen menestyksen ja kolhoosien lujittamisen takeena.

Täten jo heti joukkomittaisen kolhoosirakennustyön alkaessa Keskuskomitea, ohjeenaan V. I. Leninin kooperaatio-oppi, antoi puolueelle, työväenluokalle ja työtätekeväälle talonpoikaistolle konkreettisen taistelusuunnitelman kolhoosijärjestelmän viemiseksi voittoon.

Tammikuun 5. p:nä 1930 NKP(b):n KK hyväksyi päätöksen, minkä jälkeen kaikki puoluejärjestöt ja ensi kädessä piirikuntien, piirien ja kylien puoluejärjestöt tehostivat toimintaansa kollektivisoinnin alalla. Maaseudun kommunistit liittyivät ensimmäisinä kolhooseihin innostaen mukaansa köyhät ja keskivarakkaat talonpojat. Keväällä 1930 miltei kolme neljännestä maataloutta harjoittavista maaseudun kommunisteista kuului kolhooseihin.

Puolue suuntasi neuvostoelinten huomion kolhoosirakennustyöhön esittämällä tunnuksen „Neuvostot, huomio kolhooseihin!” Neuvostojen kautta puolue toteutti uutta politiikkaansa maaseudulla. Tärkeä osuus kollektivisoinnissa oli kyläneuvostoilla, joita maassa oli yli 70 tuhannen. Niiden aktivistijoukko käsitti noin 4 miljoonaa köyhää ja keskivarakasta talonpoikaa. Maaseudun aktivistit olivat kolhoosiliikkeen uranuurtajia.

Puolue veti myös ammattiliitot aktiiviseen kolhoosirakennustyöhön. Se tuki kaupunkilaistyöläisten yhä voimakkaammaksi käyvää pyrkimystä osallistua kollektivisointiin. Vuonna 1930 ammattiliitot lähettivät maaseudulle 180 tuhatta työläisryhmää järjestämään kolhooseja ja korjaamaan koneita. Erittäin tärkeää osaa kolhoosiliikkeen kehittämisessä esittivät ns. *kaksikymmentäviisituhansikot*. Nämä olivat eturivin työläisiä, jotka siirtyivät puolueen kutsusta vuoden 1930 alussa vapaaehtoisesti tehtaiden puolue- ja ammattiliittojärjestöjen sekä tehtaiden työläiskollektiivien lähettämänä työhön kolhooseihin. Miltei 70 prosenttia näistä kaksikymmentäviisituhansikoista oli kommunisteja.

Puolueen aktiivisena apulaisena kollektivisoinnissa oli kommunistinen nuorisoliitto. Vuoden 1930 kevääseen mennessä noin puolet maaseudun nuorisoliittolaisista (550 tuhatta) liittyi kolhooseihin. Nuorisoliittojärjestö muodostui maaseudulla kolhoosinuorisoinnin järjestöksi.

Vuoden 1930 tammi- ja helmikuu olivat kolhoosien voimakaimman kasvun kuukausia. Täyskollektivisointiliike levisi yhä uusille alueille. Lähes 10 miljoonaa talonpoikaistaloutta liittyi tänä aikana kolhooseihin.

Mutta todellisten menestysten ohella kollektivisoinnissa ilmeni myös epäterveitä ilmiöitä. Useissa tapauksissa kolhoosiliikkeessä väärin otettiin puolueen politiikkaa, ja nuo väärin otetyt herättivät tyytymättömyyttä keskivarakkaiden erään osan keskuudessa.

Kolhoosirakennustyössä rikottiin ennen kaikkea leniniläistä vapaaehtoisuusperiaatetta. Sen sijaan, että talonpoikain keskuudessa olisi tehty sitkeästi ja kärsivällisesti järjestämis- ja selitystyötä, turvaututtiin useinkin karkeaan hallinnolliseen määräilyyn ja väkivaltaan keskivarakkaan suhteen. Sen sijaan, että kolhoosiin liittymisessä olisi noudatettu vapaaehtoisuusperiaatetta, käytettiin pakotusta uhkaamalla „likvidoida kulakkitaloutena”, riistää äänioikeus jne. Muutamin paikoin tuollaisten „kulakkitalouksina likvidoitujen” prosenttiluku nousi 15:een ja äänioikeuden menettäneiden 15—20 prosenttiin.

Rikottiin puolueen sitä ohjetta, että maatalousartteli on kolhoositalouden perusmuoto. Monissa tapauksissa harpattiin arttelimuodon ylitse suoraan kommuuniin, jolloin yhteiskunnallistettiin pakollisesti myös pien- ja siipikarja ym. Sellaista tapahtui laajassa mitassa varsinkin Uralilla ja Siperiassa. Melkoista sekaannusta aiheuttivat kolhooseissa tuotantokaluston yhteiskunnallistamisessa Neuvostoliiton Maanviljelyksen kansankomissariaatin ja Kolhozsentrin * hyväksymät, helmikuun 6. p:nä 1930 julkaistut vajavaiset maatalousarttelin mallisäännöt. Niissä ei puhuttu mitään kolhoosilaisten asuntopalstoista eikä selitetty, miten on meneteltävä karjaa yhteiskunnallistettaessa sellaisten talouksien suhteen, joilla on vain yksi lehmä ynnä pien- ja siipikarjaa.

Kollektivisoinnissa saavutettujen ensi voittojen huumaaamina eräät puoluejärjestöt eivät noudattaneet päätöstä, jonka NKP (b):n KK oli tehnyt tammikuun 5. p:nä 1930 kollektivisoinnin vauhdista. Suurta kollektivisointiprosenttia tavoitellen esim. Keskipään mustanmullan vyöhykkeen ja Moskovan alueen puoluejärjestöjen aluekomiteat alkoivat orientoida kommunisteja siihen suuntaan, että kollektivisointi suoritettaisiin loppuun vuoden 1930 kevääseen mennessä, vaikka puolueen KK:n päätöksen mukaan Keskipään mustanmullan alueella oli käytettävissään vähintään kaksi vuotta ja Moskovan alueella ainakin kolme vuotta.

Puolueen politiikkaa vastaan rikottiin myös Pohjois-Kaukasian kansallisissa piireissä, Taka-Kaukasiassa, Keski-Aasiassa ja Kazakstanissa. Näiden piirien puoluejärjestöt alkoivat pitää silmämääränään kollektivisoinnin päättämistä „mitä lyhimmissä ajassa” sen sijaan, että olisivat tehneet pitemmän aikaa valmistelutyötä ja selittäneet kärsivällisesti kansallisten piirien köyhille ja keskivarakkaille talonpojille puolueen politiikkaa kolhoosirakennustyön alalla, niin kuin KK oli kehottanut.

Neuvostovallan viholliset ja ensi kädessä kulakit yrittivät käyttää hyväkseen kolhoosiliikkeessä ilmenneitä puoluejärjestö-

* *Kolhozsentri* — Kollektiivisten talonpoikaistalouksien yleisliittolainen neuvosto (Всесоюзный совет коллективных крестьянских хозяйств) vuosi-
sina 1927—1932. *Suom.*

jen virheitä ja vääristelyjä. Entiset valkokaartilaiset, eserrät ja muut piiloilleet neuvostovastaiset ainekset kävivät aktiivisiksi. Vihollinen toimi kavalasti ja viekkaasti. Se turvautui kaikkiin keinoihin alkaen provokaatioteoista aina kommunistien ja maa-seudun aktivistien raakoihin murhiin saakka. Luokkaviholliset yllyttivät talonpoikia hävittämään karjansa ennen kolhoosiin liittymistä ja levittivät huhuja, että kolhoosissa karja kuitenkin otetaan pois. Monet talonpojat teurastivat kulakkien provosoinnina lehmänsä, sikansa, lampaansa ja siipikarjansa. Talousvuonna 1929/30 karjakanta pieneni maassa nautakarjan osalta 14,6 miljoonalla, sikojen osalta kolmanneksella ja lampaiden ja vuohien osalta enemmän kuin neljänneksellä. Koko tuo karjamäärä hävitettiin pääasiallisesti vuoden 1930 helmi- ja maaliskuussa. Kulakkien ja heidän apuriensa vihamielinen toiminta aiheutti niin suurta vahinkoa karjataloudelle, ettei tämä kyennyt pitkään aikaan korvaamaan sitä.

Neuvostovallan viholliset laskelmoivat, että kolhoosirakennustyössä esiintyneet vääristelyt ja virheet nostattavat talonpojissa vihaa ja sysäävät heidät neuvostovastaisiin joukkokapinoihin. He aikoivat käyttää hyväksi keskivarakkaiden talonpoikain tietyn osan tilapäistä tyytymättömyyttä ja saada nämä puolelleen. Erinäisissä tapauksissa heidän onnistui provosoida neuvostovastaisia esiintymisiä.

Myös oikeisto-oppportunistit yrittivät käyttää hyväkseen kolhoosirakennustyön vaikeuksia ja keskivarakasta talonpoikaa vastaan suuntautuneita vääristelyjä. He alkoivat hyökkäillä uudelleen tarkoituksenaan puolueen kaiken kollektivisoinnityön mustaaminen.

Kolhoosirakennustyössä tehdyt virheet saattoivat kolhoosiliikkeen vääriin valoon ja ehkäisivät koko sosialistista rakennustyötä. Nuo virheet olivat omiaan sysäämään puolueen siltä tieltä, joka edellytti liittoa talonpoikaiston perusjoukkojen kanssa ja proletariaatin diktatuurin lujittamista, toiselle tielle, joka merkitsi välien katkaisemista näiden joukkojen kanssa ja proletariaatin diktatuurin horjuttamista.

Saatuaan hälyttäviä tietoja puoluelinjan vääristelystä kolhoosirakennustyössä ja vaarallisista talonpoikaisjoukkojen tyytymättömyyden oireista puolueen Keskuskomitea ryhtyi toimenpiteisiin oikaistakseen kollektivisoinnissa ilmenneet vääristelyt ja virheet. Keskuskomitea hyväksyi päätöksen, jossa osoitettiin, missä järjestyksessä tuli suorittaa kollektivisointi Taka-Kaukasiassa ja Keski-Aasian kansallisissa tasavalloissa ja Venäjän SFNT:n kansallisilla alueilla. Puoluejärjestöjä varoitettiin soveltamasta kansallisilla alueilla samoja työmuotoja ja -metodeja kuin kollektivisoinnissa oli käytetty kehittyneemmällä, kollektivisoitaviksi valmiimmilla alueilla. Pääpaino kehoitettiin asettamaan kollektivisointia valmistelemaan työhön ja ottamaan

samalla huomioon kyseisten alueiden kansalliset ja taloudelliset erikoisuudet.

Helmikuun lopulla 1930 puolueen KK tarkensi maatalousarttelin mallisääntöjä ja teki niihin korjauksia. Maaliskuun 2. p:nä ne julkaistiin lehdistössä. Samana päivänä julkaistiin KK:n päätöksen mukaisesti myös J. V. Stalinin artikkeli „Menestys panee pään pyörälle”, jossa selitettiin puolueen politiikkaa kolhoosirakennustyössä ja annettiin puolueen jäsenistölle ohjeeksi oikaista kolhoosiliikkeessä tehdyt virheet ja varmentaa kollektivisoinnissa saavutettu menestys.

Maaliskuun 14. p:nä 1930 Keskuskomitea teki päätöksen „Taistelusta kolhoosiliikkeessä ilmeneviä puoluelinjan vääristelyjä vastaan”. Siinä osoitettiin, että nuo puoluelinjan vääristelyt ovat „kolhoosiliikkeen edistymisen *pahinta jarruttamista* ja luokkavihollisemme *suoranaista auttamista*” („N K P ... päätöslauselmina”, II osa, s. 670). Keskuskomitea velvoitti puoluejärjestöt luopumaan pakotusmenetelmien käytöstä kollektivisoinnissa ja jatkamaan samalla sitkeästi työtä sen hyväksi, että talonpojat saataisiin liittymään kolhooseihin vapaaehtoisesti; se kehotti keskittämään huomion kolhoosien talouden järjestämiseen ja lujittamiseen. Keskuskomitea tuomitsi jyrkästi kolhoosiliikkeessä ilmenneet vasemmistolaiset vääristelyt ja vaati puoluejärjestöjä erottamaan toimesta työntekijät, jotka eivät osanneet tai eivät halunneet käydä taistelua puoluelinjan vääristelyjä vastaan

Keskuskomitea auttoi puoluejärjestöjä saamaan oikean kuvan maaseudulla muodostuneesta tilanteesta ja ryhtymään oikomaan kollektivisointiliikkeessä ilmenneitä puoluelinjan vääristelyjä. Puolueen tarmokkaat toimenpiteet kolhoosirakennustyössä tehtyjen virheiden oikaisemiseksi rauhoittivat talonpoikaisjoukkoja. Keskivarakkaan talonpojan suhteen alettiin jälleen noudattaa oikeaa, leniniläistä periaatetta, jota vastaan oli rikottu monilla seuduilla. Vihollisten aikeet käyttää keskivarakkaan talonpojan tyytymättömyyttä Neuvostovallan vahingoksi menivät myttyyn.

Virheitä oikoessa hajosivat myös keinotekoisesti muodostetut „paperikolhoosit”, ja horjuvalla kannalla ollut talonpoikaiston osa erosi kolhooseista. Kollektivisointiprosentti pieneni, kolhoosien määrä väheni. Kolhooseihin jäi työtätekevän talonpoikaiston lujatahtoisin aines, jolla oli se varma vakaumus, että kolhoosit ovat välttämättömiä ja että ne, niin kuin puolue ja Neuvostovalta selittivät, tuovat talonpojille uuden, kulakkien harjoittamasta riistosta ja velkaorjuutuksesta vapaan elämän.

Puolue ryhtyi lisäksi muihinkin toimenpiteisiin kollektivisoinnissa saavutetun menestyksen varmentamiseksi. Huhtikuun 2. p:nä 1930 Keskuskomitea teki päätöksen „Huojuuksista kolhooseille”. Kolhoosit ja kolhoosilaiset vapautettiin kahdeksi vuodeksi karjaveron maksusta. Kolhooseille myönnettiin kevätkylvöjä varten valtion varannosta koroton 61 miljoonan puudan

suuruinen siemenlaina. Sosialistisen maatalouden aineellista ja teknillistä perustaa luotiin iskuvauhdilla. Vuoden 1930 kesäkuussa pantiin käyntiin Stalingradin traktoritehdas ja Rostovin maatalouskonetehdas. Zaporozhen niittokonetehdas uusittiin, ja se alkoi valmistaa leikkuupuimureita. Rakennettiin ja uudestikalustettiin monia muitakin maatalouskonetehtaita. Neuvostovaltio perusti vuoden 1930 kevääseen mennessä 158 kone- ja traktoriasemaa, joiden luku lisääntyi vuoden loppuun 961:een. Niillä oli enemmän kuin 30 tuhatta traktoria. Kolhooseilla oli lisäksi yli 13 tuhatta traktoria.

Ryhtymällä ajoissa päättäväisiin toimenpiteisiin Keskuskomitea auttoi puoluetta oikaisemaan kolhoosirakennustyössä ilmenneet virheet ja puoluelinjan vääristelyt sekä varmentamaan kollektivisoinnissa saavutetut menestykset. Heinäkuun 1. p:nä 1930 maassa laskettiin olevan noin 86 tuhatta kolhoosia, joihin kuului kuusi miljoonaa talonpoikaistaloutta. Miltei neljäsosa talonpoikaisköyhälistöstä ja keskivarakkaasta talonpoikaistosta (23,6 prosenttia) lähti varmana kolhoositaloudelliselle kehitystielle. Vihollisten toiveet kevätkylvöjen epäonnistumisesta raukesivat tyhjiin. Ensimmäinen kolhoosien kevät sujui järjestyneesti. Kolhoosilaiset uurastivat täynnä työntoa.

Joukkoluontoista kolhoosiliikettä kehittäessään puolue jatkoi samalla hellittämättä maan teollistamista. Suurteollisuuden tuotanto lisääntyi viisivuotiskauden kahden ensimmäisen vuoden aikana miltei 63 prosenttia ja tuotantovälineitä valmistavilla teollisuusaloilla kasvu teki 86 prosenttia. Vuonna 1930 teollisuuden ominaispaino kansantaloudessa oli ensi kerran maan historiassa suurempi kuin maatalouden ominaispaino.

Sosialistisen teollisuuden nopea kasvu ja sosialististen talousmuotojen nopea kehitys maaseudulla aiheutti sen, että kapitalistisia aineksia vastaan voitiin hyökätä entistä laajemmalla rintamalla. Kapitalistisia aineksia vastaan oli vuoteen 1929 saakka hyökätty tehokkaasti etupäässä kaupungeissa — teollisuuden ja kaupan alalla. Maataloutta ei oltu yhteiskunnallistettu juuri lainkaan. Talonpoikaiston perusjoukkojen siirryttyä lopullisesti kolhoosien kannalle hyökkäys kapitalistisia aineksia vastaan muodostui luonteeltaan yleiseksi, sitä käytiin kautta koko rintaman, niin kaupungeissa kuin maaseudullakin.

Tällainen oli tilanne, kun vuoden 1930 kesäkuun 26. ja heinäkuun 13. p:n välisenä aikana pidettiin NKP(b):n XVI edustajakokous, joka on saanut paikkansa historiassa *sosialismin yleisen hyökkäyksen edustajakokouksena*.

Puoluekokouksen edustajat edustivat 1.260.874 puolueen jäsentä ja 711.609 jäsenkandidaattia. XV ja XVI edustajakokouksen välisenä aikana puolueen jäseniksi oli hyväksytty yli 600 tuhatta työläistä. Miltei puolet puolueen jäsenistöstä oli työläisiä. XVI edustajakokouksessa oli käsiteltävänä Keskuskomitean selostus poliittisesta ja organisatorisesta toiminnasta,

Keskuskontrollikomitean selostus, Kominternin Toimeenpane-
vassa komiteassa olleen NKP (b) :n edustajiston toimintakertomus
sekä sellaiset kysymykset kuin teollisuuden viisivuotissuunnitel-
man täyttö, kolhoosiliike ja maataloustuotannon kohottaminen,
ammattiliittojen tehtävät uudestirakentamiskaudella.

Keskuskomitean poliittisen toimintaselostuksen teki edustaja-
kokouksessa J. V. Stalin. Selostuksessa osoitettiin, että puolueen
XV edustajakokouksen jälkeiset vuodet olivat aikaa, joka asetti
kovalle koetukselle maailman areenalla kaksi vastakkaista
talousjärjestelmää — neuvostojärjestelmän ja kapitalistisen jär-
jestelmän. Neuvostojärjestelmä oli kestänyt menestyksellisesti
tämän koetuksen ja osoittanut verrattoman paremmuutensa.
Neuvostoliitto oli ainoa maa, johon maailman talouspula ei ollut
vaikuttanut.

Neuvostoliiton talousjärjestelmän paremmuus kapitalistiseen
talousjärjestelmään verrattuna ilmeni selvimmin maamme sosia-
listisen teollisuuden nopeassa kehitysvauhdissa. Vaikka Neu-
vostoliitto oli teollisuutensa kehitysvahdin puolesta sivuuttanut
kaikki tärkeimmät kapitalistiset maat, niin sen teollisen kehityk-
sen taso oli yhä alempi kuin niiden. Vuonna 1929 Neuvostoliitto
oli teräksen tuotannossa viidennellä sijalla maailmassa (USA:n,
Englannin, Saksan ja Ranskan jälkeen), valuraudan ja hiilen
tuotannossa kuudennella ja sähköenergian tuotannossa yhdek-
sännellä sijalla.

Erittäinkin Neuvostoliiton rauta- ja terästeollisuuden jälkeen-
jääminen oli sietämätöntä. Vuonna 1929 Neuvostoliitossa tuo-
tettiin takkirautaa 4 miljoonaa tonnia, jota vastoin USA:ssa sen
tuotanto oli lähes 43 miljoonaa tonnia, Saksassa 13,2 miljoonaa,
Ranskassa 10,3 miljoonaa ja Englannissa 7,7 miljoonaa tonnia.
Vasta vuonna 1930 Neuvostoliitto saavutti takkiraudan tuo-
tannossa sodanedellisen tason ja hiukan ylitti sen. Rauta- ja
terästeollisuuden jälkeenjääneisyys hidasti muiden teollisuus-
alojen ja koko kansantalouden kehitystä ja pakotti ostamaan
takkirautaa ulkomailta. Vuonna 1930 Neuvostoliitto toi rautaa
ja terästä 0,7 miljoonaa tonnia ja vuonna 1931 — 1,6 miljoonaa
tonnia. Sosialistisen rakennustyön edut, Neuvostoliiton talou-
dellisen itsenäisyyden turvaaminen ja maan teknillisen ja talou-
dellisen jälkeenjääneisyyden poistaminen vaativat pakottavasti
metalliteollisuuden kehityksen kaikinpuolista jouduttamista.

Keskuskomitean toimintaselostuksen johdosta hyväksymäs-
sään päätöslauselmassa puolueen XVI edustajakokous antoi
ohjeet sosialistisen teollisuuden, varsinkin metalliteollisuuden
kehityksen jouduttamisesta. Edustajakokous kehotti Keskuskomitea
keskittämään perushuomion Neuvostoliiton teollistamisessa
raskaan teollisuuden, sosialistisen rakennustyön perustan, kai-
kinpuoliseen kehittämiseen ja teki päätöksen toisen hiili- ja
metalliteollisuuskeskuksen — Uralin-Kuzbassin tehdaskomplek-
sin — rakentamisesta lähiaikoina maan itäosaan.

Edustajakokous kiinnitti puolueen huomiota kululaitoksen kehittämiseen ja uudistamiseen, sillä kululaitos oli muodostumassa erääksi kansantalouden pahimmaksi pulmakohdaksi. Puolueen toiminnan kohteeksi asetettiin kevyen teollisuuden kehittäminen, maatalouden kaikinpuolinen varustaminen koneilla ja traktoreilla, karjatalouden kuntouttaminen ja kehittäminen. Edustajakokouksessa korostettiin, että johtavan henkilökunnan, talousmiesten sekä teknikkokunnan kouluttamisella on ratkaiseva merkitys.

Maan sosialistinen teollistaminen saattoi tapahtua nopeassa tahdissa ennen kaikkea siksi, että puolue osasi järjestää laajan sosialistisen kilpailun, innostaa työväenluokan miljoonaiset joukot työhön. XVI edustajakokouksen aikoihin sosialistiseen kilpailuun osallistui alun kolmatta miljoonaa työläistä; toista miljoonaa työläistä kuului ns. iskuriprikaateihin. Työväenluokan pyrkimyksenä oli sosialistisen teollisuuden jouduttaminen. Kilpailua käytiin tunnuksin: „Viisivuotissuunnitelma neljässä vuodessa!” Edustajakokous velvoitti KK:n „pitämään huolta siitä, että *bolševistinen iskuvahti* sosialistisessa rakennustyössä säilyisi vastaisuudessakin ja *viisivuotissuunnitelma* saataisiin todellakin *täytetyksi neljässä vuodessa...*” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, III osa, s. 22).

Edustajakokous määritteli ammattiliittojen tehtävät uudesti-rakennuskaudeksi. Ammattiliittojen merkitys taloudellisessa rakennustyössä kasvoi. Niiden perustehtäväksi tuli sosialistisen kilpailun kehittäminen. Edustajakokous kehotti ammattiliittoja parantamaan tuotantolaitosten tuotannollisten neuvottelukokousten työtä, kiinnittämään enemmän huomiota työläisten ammattikoulutukseen, auttamaan parhaiden työläisten ja spesialistien nostamista talouselämän johtopaikoille, taistelemaan konservatismia ja byrokratismia vastaan, jotka estivät työläisten aloitteellisuuden ja omatoimisuuden kehitystä.

Puolueen XVI edustajakokous osoitti joukkoluontoisella kolhoosiliikkeellä olevan valtavan merkityksen sosialismin voitolle Neuvostoliitossa. Puoluekokouksen päätöslauselmassa „Kolhoosiliikkeestä ja maatalouden kohottamisesta” sanottiin:

„Kun tilanherrojen maiden konfiskointi oli Lokakuun vallankumouksen *ensimmäinen* toimenpide maaseudulla, niin siirtyminen kolhoosien kannalle on *toinen* ja samalla ratkaiseva toimenpide, joka merkitsee mitä tärkeintä vaihetta sosialistisen yhteiskunnan perustan rakentamisessa Neuvostoliitossa” (s a m a, s. 60).

Vuoden 1930 kesään mennessä maamme tärkeimmillä viljaa tuottavilla alueilla 40—50 prosenttia talonpoikaistalouksista oli liittynyt kolhooseihin. Kolhoosien kylvöala käsitti 36 miljoonaa hehtaaria. Vuonna 1930 kolhoosit pystyivät toimittamaan valtiolle runsaasti puolet maan kaikesta myyntiviljasta. Se mer-

kitsi, että Neuvostoliiton maatalouden kohtaloa eivät enää määränneet yksilölliset talonpoikaistaloudet, vaan kolhoosit ja neuvostotilat.

Neuvostoliiton kansantaloudessa muuttui eri talousmuotojen keskinäinen voimasuhde. Sosialistiset tuotantosuhteet, jotka aikaisemmin olivat pohjanneet miltei yksinomaan sosialistiseen teollisuuteen, alkoivat nyt saada pohjaa myös maatalouden nopeasti kasvavassa sosialistisessa sektorissa. Neuvostovallan sosiaaliseen tukinojaan nähden asianlaita oli nyt maaseudulla aivan toisin. Ennen täyskollectivisoinnin alkua Neuvostovallan tukinojana maaseudulla oli ollut talonpoikaisköyhälistö; keski-varakas talonpoikaisto oli ollut työväenluokan liittolainen taisteltaessa kulakistoa vastaan, sosialismin voiton puolesta. Täyskollectivisoitujen piirien kolhoositalonpoikaistosta tuli nyt, kuten XVI edustajakokous totesi, „*Neuvostovallan todellinen ja keskeinen tuki*” (s a m a, s. 52).

Puolueen XVI edustajakokoukseen mennessä oli saavutettu tiettyä menestystä kulttuurivallankumouksessa. Edustajakokous totesi kuitenkin kulttuurirakennustyön vauhdin riittämättömäksi ja asetti lähimmäksi tehtäväksi yleisen alkeisoppivelvollisuuden voimaan saattamisen ja lukutaidottomuuden poistamisen.

Edustajakokous totesi edelleen, että puolueen suurenmoiset menestykset sosialistisessa rakennustyössä olivat sen ansiota, että puolue oli noudattanut järkähtämättömästi päälinjaansa ja taistellut päättävästi trotskilaisuutta ja oikeistopoiikkeamaa vastaan. Edustajakokous totesi, että *trotskilaiset olivat luisuneet lopullisesti menneismin kannalle ja muuttuneet neuvostovastaiseksi, vastavallankumoukselliseksi ryhmäksi*. Aikana, jolloin sosialismi kehitti hyökkäystänsä kautta koko rintaman, puolueessa oli päävaarana oikeistopoiikkeama, joka objektiivisesti edusti kulakistoa puolueessa. Edustajakokous teki yhteenvedon puolueen taistelusta oikeistopoiikkeamaa vastaan ja ilmoitti, että oikeisto-opposition katsomukset ja NKP(b):seen kuuluminen ovat yhteensovittamattomia asioita.

Edustajakokous totesi tyydytyksellä, että Neuvostoliiton kansojen veljellinen yhteistyö oli voimistunut, ja kiinnitti puolueen huomiota siihen, että oli taisteltava kansallisuuskysymyksessä esiintyviä syrjäpoiikkeamia — päävaarana ollutta suurvaltaista šovinismia ja paikallista nationalismia — vastaan. Edustajakokous kehotti kaikkia kommunisteja varjelemaan puolueen rivien yhtenäisyyttä ja velvoitti KK:n vastedeskin „*torjumaan jyrkästi kaikki yritykset horjuttaa ja järkyttää rautaista puoluekuria ja leniniläisen puolueen yhtenäisyyttä*” („N K P ... p ä ä t ö s l a u s e l m i n a”, III o s a, s. 22).

Puolueen XVI edustajakokous asetti tehtäväksi uuteen, nykyaikaiseen tekniikkaan pohjaavan kaikkien kansantalouden alojen uudestirakentamisen. Tämä oli tekevä lopun maamme vuosisaisesta takapajuisuudesta, takaava Neuvostoliitolle taloudellisen

riippumattomuuden ja tehostava maan puolustuskuntoisuutta. Siten Neuvostomaa saattoi saavuttaa ja sivuuttaa teknillisessä ja taloudellisessa suhteessa kehittyneimmät kapitalistiset maat historiallisesti mitä lyhimmissä ajassa.

Teknillinen uudestijärjestely oli sosialismin menestyksellisen yleisen hyökkäyksen välttämätön ehto. Se helpotti maaseudulla vallinneen vanhan yhteiskunnallisen talousmuodon uudelleenjärjestämistä ja joudutti pienten yksityisomistuksellisten talonpoikaistalouksien yhdistymistä suuriksi yhteistalouksiksi sekä kapitalismin juurimista pois Neuvostoliiton kansantaloudesta.

Teollisuuden ja maatalouden teknillisen perustuksen uudestirakentaminen sosialistisen tuotannonjärjestelyn vallitessa loi edellytykset maan tuotantovoimien entistä nopeammalle kehitykselle, työn tuottavuuden kasvulle, tuotteiden valmistuksen lisäämiselle ja työvätekevien elintason nousulle.

3. Puolueen organisatorinen ja poliittinen työ sosialismin yleisen hyökkäyksen kaudella

Pitäen ohjeenaan XVI edustajakokouksen päätöksiä puolue laajensi edelleen sosialismin hyökkäystä koko rintamalla. Tärkeintä oli kiihdyttää sosialistisen rakennustyön vauhtia.

„Me olemme jääneet jälkeen kehittyneimmistä maista 50—100 vuotta”, J. V. Stalin sanoi. „Meidän on tavoitettava ne kymmenessä vuodessa” (Teokset, 13. osa, s. 43).

Ensimmäinen viisivuotiskausi oli uudisrakennustöiden kautta. Ympäri laajaa Neuvostoliittoa rakennettiin satoja suuria tehtaita, kaivoksia, voimalaitoksia. Syntyi uusia kaupunkeja ja muita teollisuusasutuskeskuksia. Rakennettiin rautatielinjoja. Perustettiin tuhansia kolhooseja, neuvostotiloja sekä kone- ja traktoriasemia. Kaikkialla rakennettiin kouluja, kerhotaloja, sairaaloita. Ensimmäisellä viisivuotiskaudella valmistui keskimäärin yksi uusi tuotantolaitos *päivässä, joka päivä* perustettiin 2 neuvostotilaa, 1—2 kone- ja traktoriasemaa sekä noin 115 kolhoosia. Se ei ollut rutiininomaista rakennustyötä. Tehtaat ja maanviljelystaloudet, joita silloin rakennettiin, eivät olleet vain pelkkiä tehtaita ja maanviljelystalouksia, vaan ne olivat luonteeltaan sosialistisia laitoksia. Jokainen uusi tehdas, kolhoosi, kone- ja traktoriasema oli uusi sosialismin linnake.

Jättimäisen laaja teollinen uudisrakennustyö ja maatalouden sosialistinen uudestijärjestäminen vaativat puolueelta entistä parempaa organisatorista työtä. Puolueen oli järjestettävä käytännössä kymmenien miljoonien ihmisten rakentava työ koko maan mitassa ja jokaisella rakennustyömaalla, jokaisessa tehtaassa sekä kolhoosissa. Oli kehitettävä uusia käytännöllisiä

socialistisen rakennustyön johtamistapoja ja -menetelmiä, tuotava kaikki proletariaatin diktatuurin renkaat lähemmäksi joukkoja, lähemmäksi tuotantoa. Puolue näki ne entistä suuremmat vaikeudet, joita ilmeni organisaatiotyön alalla sosialismin yleisen hyökkäyksen kaudella, ja käsitti, miten suuri merkitys organisaatiotyöllä oli sosialismin voiton turvaamiselle Neuvostoliitossa. Puolue muisti V. I. Leninin sanat, että organisaatiotehtävät ovat socialistisen vallankumouksen vaikeimpia tehtäviä, kun on kysymys maan koko talouselämän perinpohjaisesta uudelleenjärjestelystä sosialismin periaatteiden mukaisesti ja kymmenien miljoonien ihmisten pohjimmaisten elämänperusteiden muuttamisesta kokonaan uudellaisiksi.

Puolue järjesti rivinsä uudelleen sosialismin yleisen hyökkäyksen tehtäviä silmälläpitäen.

Toteuttaen XVI edustajakokouksen toimintaohjeita puolueen painopisteen siirtämisestä tehtaiden työosastoihin ja -prikaateihin* puolueen Keskuskomitea pani vuosina 1930—1932 toimeen muutoksia tehtaiden puoluesolujen järjestörakenteessa. Puolueen jäsenmäärä oli lisääntynyt valtavasti, ja siksi huomattava osa kaupungeissa toimineista puoluesoluista oli paisunut monituhantisiksi kollektiiveiksi. Sen huomioon ottaen Keskuskomitea kehotti muodostamaan kaikissa vähintään 50 kommunistia käsittävissä tuotantolaitoksissa puoluekomiteat, työosastoissa puoluesolut ja prikaateissa puolueyhymät. Tämä uudelleenjärjestely oli omiaan parantamaan puolueuetyötä tehtaissa ja voimisti puolueen vaikutusta työläisjoukkojen keskuudessa. Tehtaiden puoluejärjestöt alkoivat kiinnittää enemmän huomiota tuotannon kysymyksiin. Jokaisessa kaupungissa, jonka väkiluku ylitti 50 tuhatta, muodostettiin puolueen kaupunkikomitea puoluejärjestöjen työn parempaa johtamista silmälläpitäen.

Myös maaseudun puoluejärjestöt järjestettiin uudelleen. Valtaosa maaseudun puoluesoluista oli territoriaalisia. Kesäkuussa 1930 oli maaseudulla noin 30 tuhatta puoluesolua, joihin kuului 404 tuhatta jäsentä. Territoriaalsiin puoluesoluihin kuului 263 tuhatta, kolhoosien soluihin 115 tuhatta ja neuvostotilojen sekä kone- ja traktoriasemien soluihin 26 tuhatta kommunistia. Täyskollektivisoiduissa piireissä kolhoosien kommunistit siirrettiin territoriaalisista kyläsoluista kolhoosien puoluesoluihin, ja suuriin kolhooseihin, kone- ja traktoriasemille sekä neuvostotiloille perustettiin uusia puoluesoluja ja lujitettiin entisiä. Niistä tuli puolueuetyön tukikohtia maaseudulla. Pian edustajakokouksen jälkeen lakkautettiin piirikunnat ja lujitettiin piirejä, jotka olivat maaseudun socialistisen rakennustyön perusrengas. Puolue-elimet saivat kiinteämmän kosketuksen

* Työprikaati — lukumäärältään vaihteleva ryhmä työntekijöitä, jotka suorittavat määrättyä tuotantotehtävää. *Suom.*

puoluejärjestöihin, kolhooseihin ja talonpoikaisjoukkoihin. Tämä uudestijärjestely lisäsi puolue-elinten joustavuutta ja toiminta-ripeyttä.

Puolue pyrki tehostamaan neuvostoelinten organisatorista merkitystä. Sosialistisen rakennustyön nopea vauhti edellytti valtiokoneiston kaikkien osien moitteetonta ja joustavaa toimintaa. Neuvostolaitoksissa oli kuitenkin melko paljon virkavaltaisiksi käyneitä työntekijöitä, elämästä irtautuneita henkilöitä, jotka eivät halunneet käsittää uusia tehtäviä. Puolue pani alulle neuvostovirastojen toiminnassa esiintyneiden puutteiden arvostelun ja itsearvostelun sekä järjesti valtiokoneiston puhdistuksen. Tuhansia eturivin työläisiä nostettiin tuotannosta neuvostolaitoksien johtopaikoille. KKK — TTI sekä tämän yhdistetyn laitoksen paikalliselimet tekivät merkittävää työtä valtiokoneiston parantamiseksi. Keskuskontrollikomitean puheenjohtajaksi ja Neuvostoliiton Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissaariksi nimitettiin puolueen XVI edustajakokouksen jälkeen A. A. Andrejev.

Suuret kansankomissariaatit jaettiin erillisiksi pienemmiksi kansankomissariaateiksi. Tällä pyrittiin lähentämään maan taloudellista johtoa tuotantolaitoksiin ja kohdistamaan enemmän huomiota kansantalouden avainalojen kehittämiseen. Korkein Kansantalousneuvosto lakkautettiin ja sen pohjalla perustettiin kolme kansankomissariaattia: raskaan teollisuuden, kevyen teollisuuden sekä metsäteollisuuden kansankomissariaatit. Puolue asetti taloudellisen rakennustyön avainalojen johtoon huomattavia toimihenkilöitä: V. V. Kuibyšev nimitettiin Neuvostoliiton valtion suunnittelukomitean puheenjohtajaksi, G. K. Ordžonikidze Neuvostoliiton raskaan teollisuuden kansankomissaariksi ja A. I. Mikojan Neuvostoliiton varusteluasiain kansankomissaariksi.

Ammattiliitot järjestivät työnsä uudella tavalla. Niihin kuului puolueen XVI edustajakokouksen aikoihin 11,5 miljoonaa jäsentä. Puolue pyrki kääntämään ammattiliittojen huomion todella tuotantoon, halusi saada ne osallistumaan aktiivisesti sosialistiseen rakennustyöhön. Ammattiliitot puhdistivat johtolimiään antautumishenkisistä oikeistoaineksista. Puolueen Keskuskomitea lujitti Ammattiliittojen yleisliittolaisen keskusneuvoston johtoa. Keskusneuvoston ensimmäiseksi sihteeriksi valittiin N. M. Švernik. Puolueen KK:n aloitteesta suoritettiin suurten ammattiliittojen jako useisiin pienempiin. Ammattiliitot saattoivat nyt perehtyä syvällisemmin eri tuotannonaloihin, johtaa konkreettisemmin perusjärjestöjään ja parantaa työläisjoukkojen palvelua.

Järjestävässä toiminnassaan puolue kohdisti huomion ennen kaikkea uusien teollisuusrakennustöiden jouduttamiseen. Se keskitti parhaat kaaderinsa ja työväenluokan parhaat voimat sellaisten uusien teollisuusjättiläisten rakentamiseen kuin Dneprin

vesivoimalaitos, Magnitogorskin ja Kuznetskin metallurgiset sekä Bereznikin ja Nevskin kemialliset kombinaatit, Uralin sekä Novo-Kramatorskin koneenrakennustehtaat, joista edellinen erikoistui kaikkein järeimpien konetyyppien tuotantoon, Tšeljabinskin ja Harkovin traktoritehtaat, Moskovon ja Gorkin autotehtaat, Saratovin leikkuupuimuritehdas ym. Puolueen KK johti jatkuvasti suurten teollisuuslaitosten rakennustöitä tehden hellittämättä työtä sen hyväksi, että jokainen uusi tehdas, jokainen voima-asema olisi valmistunut määräajassa.

Viisivuotiskauden uudisrakennukset olivat puolueen paikallisjärjestöjen huomion keskipisteenä, varsinkin Moskovassa, Uralilla, Länsi-Siperiassa, Ukrainassa, Kazakstanissa, Gorkissa ja Saratovissa. Puoluesolut, joiden kantajoukkona olivat puolueen kaupunki- ja tehdasjärjestöjen lähettämät kommunistit, tekivät uudisrakennuksilla erittäin suuriarvoista työtä. Ne järjestivät eri puolilta maata, pääasiallisesti maaseudulta, saapuneita rakennusmiehiä, kasvattivat nuorissa työläiskollektiiveissa yhteishenkeä ja opettivat niitä tekemään työtä joustavasti ja kitkattomasti.

Puolueen poliittisen joukkotyön tehtävänä oli sosialistisen rakennustyön jouduttaminen. Puolue selitti, miten välttämätöntä oli kiihdyttää sosialistisen teollisuuden vauhtia, eikä salannut kansalta vaikeuksia. Se kohotti työläisten, insinöörien ja teknikkojen poliittista tietoisuutta, heidän aktiivisuuttaan, innosti heitä voittamaan sosialistisen rakennustyön vaikeudet ja täyttämään teollisuuden viisivuotissuunnitelman neljässä vuodessa.

Ensimmäisellä viisivuotiskaudella, jolloin suoritettiin valtavaa rakennustyötä, jouduttiin kokemaan monenlaista puutetta ja sietämään monia epämukavuuksia. Maamme oli vielä köyhä. Ei ollut riittämiin vaatteita, jalkineita eikä monia muitakaan välttämättömyystavaroita. Rakennustyömailla työläiset asuivat teltoissa ja väliaikaisissa parakeissa. Elintarvikkeet ja monet teollisuustavarat olivat kortilla. Nuo vaikeudet rasittivat ennen kaikkea työväenluokkaa. Mutta työläiset käsittivät, ettei ollut muuta ulospääsyä, jos mieli muuttaa maamme voimakkaaksi teolliseksi valtioksi aikana, jolloin vihamieliset kapitalistit maatyöläisiä ympäröivät meitä. He käsittivät, että teollisuuden luominen vaati uhrauksia ja mitä ankarinta säästäväisyyttä. Työläiset kieltäytyivät kaikesta mistä suinkin voivat, kiristivät suolivyöttään, mutta osoittivat työssä ennen näkemätöntä sankaruutta. Työväenluokka ja laajat työtätekevien joukot olivat lujasti vakuuttuneita puolueen politiikan oikeellisuudesta ja siitä, että sosialismi voittaa Neuvostoliitossa. Ne kulkivat järkähtämättömästi päämääräänsä kohti. Työväenluokan yksimielisyydellä, järjestyneisyydellä ja uhratuvaisuudella oli erittäin suuri moraalinen vaikutus maalaisköyhälistön ja keskiarokkaan talonpoikaiston joukkoihin, jotka olivat aloittaneet laajan

kolhoosirakennustyön. Nuoriso osoitti tavatonta intomielisyyttä. Kymmeniä tuhansia nuoria lähti puolueen kehotuksesta nuorisoliiton komennuspaperi taskussaan autioille seuduille, Uralin, Kuzbassin, Donbassin, Kaukoidän ja Keski-Aasian uudisrakennuksille.

Mobilisoidessaan työväenluokkaa aktiiviseen luovaan toimintaan viisivuotissuunnitelman täyttämiseksi neljässä vuodessa puolueen Keskuskomitea julkaisi vuoden 1930 syyskuussa vetoomuksen, jossa kutsui työläisiä sosialistiseen kilpailuun viisivuotiskauden kolmannen vuosisuunnitelman menestyksellisen täyttämisen merkeissä. Ei ollut sellaista tuotantolaitosta, jonka työläiset eivät olisi vastanneet puolueen kutsuun. Maassa alkoi entistä laajempi sosialistinen kilpailu. Tehtaiden kasvot ja niiden tavallinen elämänrytmi muuttuivat toisenlaisiksi. Uudisrakennusten ja tehtaiden työläiskollektiivit vaihtoivat keskenään kilpailuhaasteita ja tekivät selkoa työsaavutuksistaan; teollisuuslaitoksissa järjestettiin tuotannollisia katselmuksia, kilpailtiin parhaan työosaston ja tuotantoprikaatin nimityksestä. Tehtaiden ja uudisrakennusten kunniatauluille ilmaantui jatkuvasti uusia tietoja parhaiden prikaatien ja iskureiden työsaavutuksista. Työn sankareiden luku kasvoi.

Syntyi uusia sosialistisen kilpailun muotoja, jotka puoluejärjestöjen, ammattiliittojen ja nuorisoliittojärjestöjen ripeään kannatustoiminnan ansiosta levisivät nopeasti kautta maan. Karl Marxin nimeä kantavan leningradilaisen tehtaan työläiset käsittelivät kesällä 1930 heidän tehtaalleen talousvuodeksi 1930/31 annettuja tavoitelukuja ja tällöin esittivät oman suuren tuotannollisen ja finanssitaloudellisen vastasuunnitelman. Samalla he kehottivat kaikkia tuotantolaitoksia seuraamaan heidän esimerkkiään. Suurin osa tehtaista ja muista tuotantolaitoksista yhtyi kohta tuohon liikkeeseen, joka laski pohjan kollektiivisille kilpailumuodoille. Mariupolin (nyk. Zdanovin) Iljitš-tehtaan työläisten aloitteesta ryhdyttiin laatimaan työvuorojen vastasuunnitelmia. Vuoden 1931 alussa muodostettiin Leningradissa ensimmäiset taloudelliselle itsekannattavuudelle rakentuvat prikaatit. Seuraavan vuoden huhtikuussa niitä oli eri puolilla maata jo 155 tuhatta.

Sosialistisen kilpailun perusmuotona ensimmäisellä viisivuotiskaudella oli iskutyöprikaatien liike. Iskuruus oli kommunististen talkoiden mainioiden perinteiden jatkoa ja edelleen kehittämistä. Puolueen poliittinen työ keskittyi prikaateihin. Niiden johtajiksi asetettiin arvovaltaisimpia ja tarmokkaimpia työmiehiä, useimmiten kommunisteja tai nuorisoliittolaisia. Monet heistä opiskelivat työnsä ohella työläistiedekunnissa ja teknillisissä opistoissa, saivat alansa erikoiskoulutuksen, ja sittemmin heistä tuli työosastojen päälliköitä ja tehtaiden johtajia.

Sosialistisen kilpailun innoittajina ja järjestäjinä olivat puoluejärjestöt, kommunistit ja nuorisoliittolaiset. Ensimmäisellä viisivuotiskaudella joka kuudes työläinen oli kommunisti. Suurimpien tuotantolaitosten puoluejärjestöt täyttivät vuoden 1932 syksyyn mennessä XVI puoluekokouksen antaman toimintaohjeen — saivat miltei kaikki kommunistit ja nuorisoliittolaiset yhtymään sosialistiseen kilpailuun. Puolueen jäsenten suhteellinen määrä johtavissa työosastoissa ja tärkeimmillä tuotantolinjoilla lisääntyi. Kommunistit laskeutuivat kaivosten louhintakäytäviin, astuivat martinuunien ja työstökoneiden ääreen ja nousivat uudisrakennusten rakennustelineille. He innoittivat koko työväkeä sankarillisella työllään.

Seitsemättäsataa iskurityöläistä, insinööriä, teknikkoa ja talousmiestä palkittiin ensimmäisellä viisivuotiskaudella erittäin suurista ansioista sosialistisessa rakennustyössä Leninin kunniamerkillä, jonka Neuvostohallitus oli perustanut huhtikuussa 1930; lähes 400 parasta sosialistisen kilpailun osanottajaa palkittiin Työn Punaisen Lipun kunniamerkillä. Työn sankarit tulivat tunnetuiksi kautta maan. Kansa nosti heidät maineeseen ja kunniaan.

Käyttäessään moraalisia innostamiskeinoja puolue ja Neuvostohallitus huolehtivat samalla siitä, että työläiset olivat aineellisesti kiinnostuneita työn tuottavuuden kohottamisesta. Työläisten palkkatariffijärjestelmää parannettiin ja uusittiin siten, että ammattityöstä maksettiin enemmän kuin sekatyöstä, raskaasta työstä enemmän kuin kevyestä.

Sosialistinen kilpailu kävi vuosi vuodelta yhä joukkoluontoisemmaksi. Vuoden 1932 lopulla siihen osaa miltei kolme neljäsosaa maamme työläisistä. Neuvostosivistyneistö osallistui aktiivisesti kilpailuun. Sosialistisen rakennustyön menestys ja yleinen työinnostus vaikutti myönteisesti myös vanhan teknillisen sivistyneistön mielialoihin. Tämän sivistyneistön valtaosa yhtyi aktiivisesti sosialistiseen rakennustyöhön. Kilpailu laajeni edelleen maaseudulle. Tehdastyöläisten esimerkkiä seuraten kolhoosilaiset ja neuvostotilojen sekä kone- ja traktoriasemien työntekijät ryhtyivät tarmokkaasti lujittamaan kolhoosien ja neuvostotilojen tuotantoa, kohottamaan työn tuottavuutta maanviljelyksessä. Sosialistinen kilpailu ja iskuruus muodostuivat yleiskansalliseksi liikkeeksi. Neuvostoihmiset tekivät työtä rauhanomaisen sosialistisen rakennustyön rintamalla yhtä suurella innolla ja sankaruudella kuin olivat taistelleet Neuvostovallan puolesta vallankumouksen ja kansalaissodan päivinä.

Tuollainen kansanjoukkojen luovan toiminnallisuuden nousu oli historiassa ennen tuntematonta. Uuden rakennustyön paatos valtasi miljoonat työläiset. Työläisten joukkoliike työn tuottavuuden kohottamisen puolesta supisti rakennustöiden aikamääriä ja teki mahdolliseksi täyttää viisivuotissuunnitelman ennen määräaikaa. Dneprin voimalaitoksen ja Magnitogorskin

kombinaatin rakennustyömailla parhaat prikaatit saavuttivat maailmanennätyksiä betonin valannassa. Dneprin vesivoimaseaman ensimmäinen turbiini asennettiin 36 päivässä suunnitelman edellyttämien 90 päivän asemesta. Moskovan autotehtaan koneistus- ja kokoonpano-osastolle asennettiin 1200 työstökoneetta yhdessä kuukaudessa.

Uusia teollisuusjättiläisiä valmistui yksi toisensa jälkeen. Vuonna 1931 aloittivat toimintansa Harkovin traktoritehdas, Moskovan autotehdas, Uralin kuparitehdas ja Uralin koneenrakennustehtaan ensimmäisessä rakennusvuorossa ollut osa. Vuoden 1932 alussa pantiin käyntiin Gorkin autotehdas ja Saratovin leikkuupuimuritehdas. Magnitogorskin ensimmäinen masuuni antoi ensimmäisen erän harkkorautaa vuoden 1932 helmikuussa ja Kuznetskin ensimmäinen masuuni saman vuoden huhtikuussa. Kuznetskin laakion hiilentuotanto lisääntyi viisivuotiskauden aikana miltei kolminkertaiseksi. Magnitogorskin ja Kuznetskin metallurgisten kombinaattien ensimmäisten masuunien käyntiinpano ja Kuznetskin kivihiilialueen tuotannon samanaikainen kehitys merkitsivät sitä, että Neuvostoliiton itäosissa oli laskettu uuden suuren hiili- ja rautateollisuuskeskusten vankka perustus.

Teollisuusjättiläisten ympärille kasvoi suuria kaupunkeja. Erikoisen nopeasti kasvoivat sellaiset uudet kaupungit kuin Magnitogorsk ja Stalinsk. Kun kaukana Siperiassa pantiin syystalvella 1929 alulle Kuznetskin metallurgisen kombinaatin rakennustyöt, Vladimir Majakovski kirjoitti sen rakentajille omistamassaan runossa:

Minä tiedän —
 kaupunki
 kasvaa,
 tiedän —
 puisto
 saa kukoistamaan,
 koska
 näin uutteraa
 kansaa
 ovat
 ihmiset
 Neuvostomaan!

Ja jo kahden ja puolen vuoden kuluttua rakennustöiden alkamisesta oli autiolle paikalle noussut suuri kaupunki, jonka väkiluku käsitti runsaasti 100 tuhatta ihmistä, ja Kuznetskin metallurginen kombinaatti aloitti harkkoraudan tuotannon. Neuvostoihmiset rakensivat tehtaan sekä kaupungin. He rakensivat ja opiskelivat. Eilisistä maankaivajista, betoninvalajista ja asentajista tuli masuunimiehiä ja mellotusuunien hoitajia. Rakennustyömaan päälliköstä I. P. Bardinista tuli akateemikko.

I. P. Bardin oli ensimmäisiä huomattavia insinöörejä, joka astui Lokakuun vallankumouksen jälkeen neuvostokansan palvelukseen ryhtyen luomaan Neuvostomaan rautateollisuutta.

Hajallelyötyjen riistäjäluokkien jäännökset ja niiden apurit tekivät raivokasta vastarintaa pysäyttääkseen sosialismin voittokulun Neuvostoliitossa. Maatamme ympäröivien kapitalistimaiden vihamieliset voimat tukivat kaikin tavoin näiden aineiden taistelua Neuvostovaltaa vastaan, yrittivät estää viisivuotissuunnitelman täyttämisen ja tehdä tyhjäksi Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön. Vuosina 1930—1931 paljastettiin kolme huomattavaa vastavallankumouksellista järjestöä: „Teollisuuspuolue”, „Talonpoikien työpuolue” ja „VSDTP:n liitto-byroo”. „Teollisuuspuolueeseen” kuului vanhan, porvarillisen teknillisen sivistyneistön kermaa, joka harjoitti tuhotoimintaa teollisuudessa. Niin sanottu „Talonpoikien työpuolue”, jonka keskus oli Maatalouden kansankomissariaatissa, ilmensi kulkiston intressejä ja pyrki ajamaan karille kollektivisointiliikkeen. Vastavallankumouksellinen menševikkiryhmä, „VSDTP:n liitto-byroo”, vehkeili Valtion suunnittelukomiteassa, Korkeimmassa Kansantalousneuvostossa, Valtionpankissa, Kulutusosuuskuntien Keskusliitossa ja muissa järjestöissä.

Näiden vastavallankumouksellisten järjestöjen jäsenet pantiin syytteeseen. Julkisen oikeudenkäynnin aikana paljastuivat heidän rikoksensa kansaa sekä työläisten ja talonpoikain valtiota vastaan. Tuhotyöntekijät olivat yhteydessä ulkomaille paenneisiin venäläisiin kapitalisteihin ja valkokaartilaisiin. He saivat apua porvarillisilta valtioilta ja harjoittivat tuhotoimintaa sekä vakoilua tavoitteenaan Neuvostovallan kukistaminen ja kapitalismin restauraatio Neuvostoliitossa.

Vastavallankumouksellisten ryhmien rikollinen toiminta nostatti kansassa suuttumuksen myrskyn. Neuvostoihmiset vakuutuivat siitä, että tarvitaan äärimmäistä valppautta ja lujuuutta vihollisten suhteen, koska nämä vastustavat epätoivoisesti uuden, riistosta ja sorrosta vapaan yhteiskunnan luomista. Tehtaissa ja kolhooseissa pidettiin lukuisia joukkokokouksia. Niiden osanottajat vaativat petteureille ankaraa rangaistusta. Proletariaatin tuomioistuimien langetti paljastetuille kansan vihollisille ankaran ja oikeudenmukaisen tuomion. Vastaukseksi sisäisten vastavallankumouksellisten aineiden rippeiden ja maailman-imperialismin tuhotekoihin työläiset, kolhoositalonpojat ja sivistyneistön edustajat liittyivät entistä yksimielisemmin Kommunistisen puolueen ympärille, tekivät yhä uutterammin työtä ja osallistuivat entistä aktiivisemmin poliittiseen elämään.

Tuhotyöntekijöitä vastaan nostettujen oikeusjuttujen käsittelyssä kävi ilmi, että viholliset toivoivat opposition pääsevän voitolle puolueessa, luottivat siihen, että NKP(b):ssa syntyy sisäistä hajaannusta. Keskuskomitea ja Keskuskontrollikomitea varjelivat tiukasti puolueen yhtenäisyyttä, ehkäisivät päättävästi

kaikkinaiset opportunistien yritykset horjuttaa puoluekuria, aiheuttaa hämmennystä työläisten ja talonpoikain riveissä ja estää sosialismin rakentaminen. Vuoden 1930 joulukuussa pidetyssä Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhteisessä täysistunnossa erotettiin puolueen Poliittisesta byroosta Rykov, joka oli ollut oikeisto-opposition johtomiehiä. Hänet vapautettiin myös Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajan tehtävistä. Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajaksi valittiin V. M. Molotov.

4. Puolueen taistelu kansantalouden teknillisen välineistön uudistamiseksi. Kolhoosiliikkeen laajeneminen. Kolhoosien organisatorinen ja taloudellinen lujittaminen. Ensimmäisen viisivuotiskauden yhteenvedot

Kansantalouden eri alojen välineistön uudistaminen nykyaikaisen tekniikan pohjalla oli Neuvostoliitossa sosialismin voiton tärkeimpiä edellytyksiä ja sosialistisen rakennustyön jouduttamisen peruskeinoja. V. I. Lenin sanoi:

„Vasta silloin, kun koko maa on sähköistetty, kun teollisuudelle, maataloudelle ja kulkulaitokselle on luotu teknillinen perusta nykyaikaisen suurteollisuuden muodossa, vasta silloin voittomme on lopullinen” (Teokset, 31. osa, s. 484).

Puolueen XVI edustajakokous piti lähtökohtanaan V. I. Leninin ohjeita asettaessaan tehtäväksi kansantalouden kaikkien alojen perinpohjaisen uudestirakentamisen uuden korkeatasoisen tekniikan pohjalla. Sitä varten oli poistettava tekniikan alalla vallinnut puute. Tekniikka näytteli uudestirakentamiskaudella ratkaisevaa osaa. Kansantalouden eri alojen välineistö voitiin uusia vain korkealle kehittyneen koneenrakennusteollisuuden turvin. Oli luotava kotimainen koneenrakennusteollisuus, ja se oli tehtävä historiallisesti minimaalisen ajan kuluessa.

Puolue teki sitkeästi työtä neuvostolaisen koneenrakennusteollisuuden luomiseksi, samalla huolehtien siitä, että tämä teollisuus kehittyi nopeampaa vauhtia kuin muut teollisuusalat. Erityisesti joudutettiin koneenrakennusteollisuuden perustana olevaa työstökoneiden, työkalujen ja muun teollisuuskaluston tuotantoa. Vanhojen tehtaiden koneistoja uusittiin ja uusia työstökoneita (esim. Moskovan revolverisorvitehdas, Gor'kin jyrsinkonetehdas ym.) rakennettiin iskuvauhilla. Teollisuuden työstökonekanta lisääntyi nopeasti. Ensimmäisenä viisivuotiskautena valmistettiin yli 50 tuhatta metallintyöstökoneita. Näiden koneiden vuosituotanto, joka v. 1928 käsitti 2 tuhatta kappaletta, kasvoi vuoteen 1932 mennessä 19,7 tuhanteen.

Työstökoneiteollisuuden kehittämisessä ja uuden tehdaskaluston tuotannossa saavutetun menestyksen ansiosta voitiin koko koneenrakennusteollisuuden teknillinen välineistö uusia perin pohjin ja luoda uusia teollisuushaaroja — raskas koneenrakennusteollisuus, traktori-, leikkuupuimuri- ja lentokoneiteollisuus. Teollisuuden teknillisessä uusimisessa käytettiin laajasti hyväksi myös kapitalistimaiden uusinta tekniikkaa.

Puolueen ja työväenluokan ponnistusten tuloksena viisivuotissuunnitelman tavoitteet koneenrakennuksen alalla täytettiin kolmessa vuodessa. Vuodesta 1931 lähtien tämä ala on ollut johtavana alana teollisuudessa. Koneenrakennus- ja metalliteollisuuden kokonaistuotanto kasvoi viisivuotiskauden loppuun mennessä nelinkertaiseksi vuoteen 1928 verrattuna ja seitsenkertaiseksi vuoteen 1913 verrattuna. Neuvostoliitto nousi teknillisessä suhteessa etumaisten maiden joukkoon valloittaen maailman koneenrakennusteollisuudessa toisen sijan USA:n jälkeen. Puolueen XIV edustajakokouksen asettama tehtävä — Neuvostoliiton muuttaminen koneita tuovasta maasta koneita ja tuotantokalustoa itsenäisesti tuottavaksi maaksi — tuli pääpiirteissään täytetyksi. Se oli puolueen suurenmoinen voitto maan sosialistisen teollisoinnin rintamalla.

Neuvostoliiton kansantaloudelle laskettiin vankkaa teknillistä perustusta, joka mahdollisti talouden kaikkien alojen teknillisen uudistamisen ja nykyaikaistamisen.

Lujalle perustukselle rakentui nyt ennen kaikkea itse teollisuus. Kaikille teollisuusaloille toimitettiin uudenaikaisinta tuotantokalustoa. Raskaan koneenrakennusteollisuuden luomisella oli mitä suurin merkitys teollisuuden teknilliselle uudistamiselle. Vuonna 1931 ryhdyttiin tuottamaan suuritehoisia koneita ja järeätä koneistoa voimalaitoksien (valmistui ensimmäinen 50 tuhannen kilowatin tehoinen turbiini), rauta- ja terästeollisuuden (rakennettiin Neuvostoliiton ensimmäinen valannevalssilaitos) ja hiiliteollisuuden tarpeiksi.

Ryhdyttiin nykyaikaistamaan myös rautatielaitosta, jonka aineellinen ja teknillinen takapajuisuus jarrutti sosialistisen rakennustyön laajentamista. Rautatielaitoksen kysymyksiä käsiteltiin vuonna 1931 kahdesti (kesä- ja lokakuussa) puolueen KK:n täysistunnoissa. Perustehtäväksi kulkulaitoksen nykyaikaistamisessa määriteltiin rautateiden sähköistäminen. Vuonna 1931 aloitettiin moottoriveturien ja vuonna 1932 sähkövetureiden valmistus. Ryhdyttiin sähköistämään Uralin sekä Donetsin ja Kuznetskin laakioiden ratoja, uusimaan rata-rakenteita sekä koneistamaan kuorma- ja purkaustöitä. Veturien ja vaunujen tuotanto lisääntyi viisivuotiskauden kuluessa miltei kaksinkertaiseksi.

Rakennusteollisuuden saatua riittävästi uutta teknillistä välineistöä voitiin aloittaa vanhojen kaupunkien perinpohjainen uudenaikaistaminen ja jouduttaa uusien kaupunkien

rakentamista. Kesäkuussa 1931 NK(b):n Keskuskomitean täysistunnossa käsiteltiin kysymys „Moskovan kaupungin taloudesta ja Neuvostoliiton kaupunkien talouden kehittämisestä”. Puolue asetti ensi kerran näin laajamittaisesti kysymyksen kaupunkien taloudesta. Täysistunto velvoitti Moskovan puoluekomitean ja Moskovan kaupunkineuvoston laatimaan Moskovan uudestirakentamista varten tieteellisesti perustellun suunnitelman, jossa tuli ottaa huomioon kaupungin oikea asemakaavoitus, uusien asuintalojen ja yleisöpalvelulaitosten rakentaminen, suuritehoisten lämpö- ja sähkövoimakeskusten, maanalaisen rautatien sekä Moskovan—Volgan kanavan rakentaminen. Suunniteltiin suoritettavaksi laajoja uudestirakennustöitä Leningradissa, Harkovissa, Bakussa, Gorkissa, Dnepropetrovskissa, Donin Rostovissa ja muissa kaupungeissa sekä rakennettavaksi uusia kaupunkeja Uralille, Donetsin ja Kuznetskin teollisuusseuduille sekä Moskovan kivihiihtialueelle.

Maatalouden teknillistä välineistöä uusittiin voimaperäisesti. Maatalouden konekanta lisääntyi viisivuotiskauden aikana 120 tuhannella traktorilla, joiden yhteinen teho oli 1,9 milj. hevosvoimaa; kone- ja traktoriasemat, neuvostotilat sekä kolhoosit saivat 1.600 miljoonan ruplan arvosta maatalouskoneita. Kone- ja traktoriasemat sekä neuvostotilat olivat tärkeimpiä vipusimia maatalouden teknillisessä uudestijärjestämisessä. Vuoden 1932 loppuun mennessä perustettiin 2.446 kone- ja traktoriasemaa, joilla oli enemmän kuin 75 tuhatta traktoria. Kone- ja traktoriasemien perustaminen merkitsi mitä syvälsintä teknillistä kumousta maataloudessa, maatalouden vuosisataisen jälkeenjääneisyyden poistamista.

Sitten kun kansantalouden kaikille aloille alkoi jo virrata jatkuvasti uudenaikaista teknillistä välineistöä, nousi esiin uusi pulma — tuli huutava puute työntekijöistä, jotka olisivat pystyneet järjestämään uutta tuotantoa ja hallitsemaan monimutkaisia teknillisiä laitteita ja koneita. Uudet, nykyaikaisilla teknillisillä välineillä ja koneistoilla varustetut tehtaat tarvitsivat teknillisesti sivistyneitä johto- ja talousmiehiä, nykyaikaisen tieteen ja tekniikan tasalla olevia insinöörejä ja teknikkoja, uuteen tekniikkaan perehtyneitä ammattitaitoisia työläisiä. Tällaisia vaikeuksia puolue kohtasi ensi kerran Stalingradin traktoritehtaalla. Tehdas rakennettiin ennätyksellisen lyhyessä ajassa — 11 kuukaudessa, mutta kului toista vuotta ennen kuin se saatiin käyntiin täydellä teholla. Monet tehtaan insinöörit, teknikot ja työläiset eivät pystyneet hallitsemaan uusia koneistoja eivätkä osanneet työskennellä joustavasti liukutyöperiaatteen mukaisesti järjestetyssä tuotannossa.

Jälkeenjääneisyys uusien tuotantoalojen järjestelyssä ja uuden tekniikan omaksumisessa saattoi hidastuttaa sosialistista rakennustyötä. Vaara piili ennen kaikkea siinä, että tietty osa taloustehtävissä toimineista kommunisteista aliarvioi tekniikan

merkitystä eikä nähnyt tarpeelliseksi syventää omia teknillisiä tietojaan. Teollisuuslaitosten johdossa oli melko paljon työläisten keskuudesta nousseita henkilöitä, jotka olivat hyviä tuotannon järjestäjiä, mutta joilta puuttui teknillistä erikoiskoulutusta. Monet heistä pitivät edelleenkin kiinni jälleenrakennuskaudella vallassa olleista käsityksistä. He eivät ymmärtäneet, että uusissa oloissa, koko kansantalouden teknillisen uudestirakentamisen kaudella ei voida johtaa suuria tuotantolaitoksia ilman riittävää teknillistä valmennusta. Sellaiset talousmiehet uskoivat useinkin laitosten teknillisen johdon „spetseille” (asiantuntijoille) tyytyen itse huolehtimaan vain „yleisestä” johdosta. Korkeakoulusivistyksen saaneiden asiantuntijoiden joukossa oli silloin hyvin vähän puolueen jäseniä. Teknikkokunnan keskuudessa oli vielä paljon vanhoja spesialisteja; heidän joukossaan oli poliittisesti horjuvia ja Neuvostovallalle vihamielisiäkin aineksia.

Puolueen Keskuskomitea huomasi ajoissa, kuinka vaarallista oli jäädä jälkeen uusien tuotantoalojen järjestelyssä ja uuden tekniikan omaksumisessa. Tärkeä osuus puolueen, ammattiliittojen, talousmiesten ja työväenluokan huomion keskittämisesä uuden tekniikan omaksumiseen oli puolueen KK:n aloitteesta koollekutsutulla Sosialistisen teollisuuden työntekijäin I yleisliittolaisella konferenssilla, joka pidettiin vuoden 1931 tammi-kuun lopulla.

Puolue esitti tunnuksen: „*Bolševikkien on omaksuttava tekniikka!*” Kaikki puolue-, ammattiliitto-, talous- ja nuorisoliittojärjestöt keskittivät huomionsa tämän tunnuksen toteuttamiseen.

Kesäkuussa 1931 puolueen KK järjesti talousmiesten neuvotelukokouksen. Siinä käsiteltiin teollisuuden uusia kehitysehtoja ja johtomenetelmiä. Neuvotelukokous määritteli perusvaatimukset, jotka uusissa olosuhteissa asetettiin sosialistiselle taloushoidolle teollisuuden alalla: järjestetty työvoimatarpeen tyydyttäminen, palkkajärjestelmän normalisointi, työn järjestelyn parantaminen, itsekannattavuuden lujittaminen, vanhan tuotannollis-teknillisen sivistyneistön vetäminen mukaan aktiiviseen sosialistiseen rakennustyöhön, uuden, työväenluokan tuotannollis-teknillisen sivistyneistön koulutus.

Puolue toteutti joukon toimenpiteitä talousmiesten teknillisen tietotason kohottamiseksi sekä insinöörien ja teknikkokojen kouluttamiseksi. Laajennettiin sosialistisen teollisuuden johtavia kaadereita kouluttavien teollisuusakatemiain verkostoa. Teollisuuskorkeakoulujen lukumäärä suureni viisivuotiskauden aikana miltei kymmenkertaiseksi ja teknillisten opistojen määrä nelinkertaiseksi. Teknillisten korkeakoulujen yhteyteen perustettiin valmistavia työläistiedekuntia. Miltei kolme neljäsosaa teknillisten korkeakoulujen ja teknillisten opistojen oppilaista oli työläisiä, joka neljäs opiskelija kommunisti. Suurteollisuus sai viisivuotiskauden aikana noin 100 tuhatta insinööriä ja tekniikkaa. He olivat uutta, tuotannollis-teknillistä neuvosto-

siivistyneistöä, johon puolue ja Neuvostovalta saattoivat nojata empimättä jättimäisessä sosialismin rakentamistyössä.

Puolue nostatti työväenluokan keskuudessa laajan liikkeen uuden tekniikan omaksumisen merkeissä. Ottaen huomioon Stalingradin traktoritehtaan käyntiänpainovaiheessa saadut kokemukset puolueen Keskuskomitea kehotti kaikkia uudisrakennusten puoluejärjestöjä järjestämään työläisten koulutuksen uusiin ammatteihin. Ammattiliitot ja nuorisoliitto tulivat aktiivisesti mukaan tähän asiaan. Tehtaissa ja uudisrakennuksilla muodostettiin työväen koulutuskeskuksia, tekniikan opinto-kerhoja, teknillisiä kouluja ja kursseja, järjestettiin teknillisiä opiskelupäiviä. Uudisrakennusten työläisiä kävi toimivissa tehtaissa perehtymässä uusiin ammatteihin. Tehdaskoulujen määrä lisääntyi. Puolue kannatti nuorisoliiton tärkeää aloitetta — julkisten teknillisten tutkintojen käytäntöön ottamista. Vuonna 1931 syntynyt liike teknillisten tutkintojen puolesta levisi kaikkiin tehtaisiin ja kaikille uudisrakennuksille. Työläiset kartuttivat teknillisiä tietojaan ja heistä tuli alansa tuntevia ammattimiehiä. Sadat tuhannet eiliset sekatyöläiset ja rakennusmiehet oppivat uuden ammatin, heistä tuli taitavia sorvaajia ja viilaa- jia, masuunien ja teräsuunien hoitajia, hiilenlouhimakoneen käyttäjiä jne. Maataloudessa yli 200.000 kolhoosilaista oppi v:n 1931 keväeseen mennessä traktorinajajan tai muiden maatalouskoneiden käyttäjän taidon ja teki kone- ja traktoriaseman koneilla työtä kolhooseissa.

Rinnan kansantalouden uudestirakentamisen kanssa toteutettiin kulttuurivallankumousta. Neuvostovaltio saattoi vuonna 1930 voimaan yleisen alkeisoppivelvollisuuden. Maassa alkoi yleiskansallinen liike, jonka tavoitteena oli aikuisen väestön luku- ja kirjoitustaidottomuuden poistaminen. Lukutaidottomia varten perustetuissa kouluissa opiskeli vuosina 1930—1932 yli 30 miljoonaa henkeä.

Teknillinen uudestijärjestely ja uuden tekniikan omaksumisen merkeissä käyty työläisten joukkoliike olivat omiaan jouduttamaan sosialistisen teollisuuden vauhtia. Vuoden 1931 tuotannolliset saavutukset teollisuuden alalla takasivat viisivuotissuunnitelman täyttämisen neljässä vuodessa. Puolueen ratkaistavaksi nousi kysymys toisen viisivuotissuunnitelman laatimisesta. Tätä kysymystä käsiteltiin NKP(b):n XVII konferenssissa, joka pidettiin tammi—helmikuussa 1932.

Puolueen XVII konferenssi hyväksyi „Ohjeet Neuvostoliiton kansantalouden toisen viisivuotissuunnitelman (vv. 1933—1937) laatimisesta”. Toiselle viisivuotiskaudelle asetettuna poliittisena perustehtävänä oli hävittää lopullisesti kapitalistiset ainekset ja poistaa täydellisesti ne syyt, jotka synnyttävät ihmisen harjoittamaa toisen ihmisen riistoa sekä yhteiskunnan jakautumista riistajiin ja riistettäviin. Viisivuotiskauden taloudelliseksi perustehtäväksi asetettiin koko kansantalouden teknillisen uudesti-

rakennustyön loppuunsaaminen. Ohjeissa korostettiin, että teknillinen uudestirakentaminen kytkeytyy erottamattomasti kaaderien koulutukseen ja uuden tekniikan omaksumiseen, neuvostotieteen ja -tekniikan kehittämiseen. Työläisten ja talonpoikain elintason parantamista silmälläpitäen suunniteltiin lisättäväksi kulutustarvikkeiden kulutusta 2—3-kertaiseksi.

Puolue johti suunnitelmaperäisesti maaseudun sosialistista kehitystä. Varmistettiin kollektivisoinnin ensi saavutukset. Syyskuussa 1930 Keskuskomitea kehotti puoluejärjestöjä tehostamaan toimintaansa siihen suuntaan, että kolhooseihin liittyisi yhä uusia talonpoikaisköyhälistön ja keskivarakkaan talonpoikaiston joukkoja. Keskuskomitean joulukuun täysistunto (v. 1930) asetti tehtäväksi kollektivisoida vuonna 1931 keskimäärin ainakin puolet maan talonpoikaistalouksista; saattaa yleispiirtein päätökseen kollektivisointi Ukrainan aroseudulla, Pohjois-Kaukasiassa, Volgan ala- ja keskijuoksulla (Volgantakaisella seudulla); kollektivisoida muilla viljantuotantoseuduilla sekä myös puuvilla- ja sokerijuurikasalueilla vähintään puolet ja kuluttavalla vyöhykkeellä noin neljännes talonpoikaistalouksista.

Puolueen paikallisjärjestöt ryhtyivät harjoittamaan määrätietoista selitystyötä yksityistalonpoikien keskuudessa käyttäen siinä apunaan kolhoosien aktiiviväkeä.

Alkoi kollektivisointiliikkeen uusi voimakas nousukausi. Puolueen XVI edustajakokousta seuranneen vuoden aikana kolhooseihin liittyi alun kahdeksatta miljoonaa talonpoikaistaloutta. Pohjois-Kaukasiassa, Volgan ala- ja keskijuoksulla, Ukrainassa (aroseutu ja Dneprin itäpuolella olevat alueet), Krimillä sekä Uralin ja Moldavian viljaseuduilla kollektivisoitiin 68—90 prosenttia talonpoikaistalouksista. *Näillä alueilla kollektivisointi vietiin yleispiirteissään päätökseen.* Muilla vilja-, puuvilla- ja sokerijuurikasalueilla kollektivisoitiin runsaasti puolet talonpoikaistalouksista.

Täyskollektivisoiduilla alueilla suoritettiin kulakiston likvidointi. Kollektivisointia vastustaneet kulakit karkotettiin vakinaisilta asuinpaikoiltaan. Täyskollektivisoiduilta seuduilta karkotettiin vuoden 1930 alun ja vuoden 1932 syksyn välisenä aikana 240.757 kulakiperhettä, mikä käsitti noin yhden prosentin talonpoikaistalouksien kokonaismäärästä. Neuvostovalta teki kaiken mikä oli välttämätöntä entisten kulakkien järjestämiseksi työhön uusilla asuinpaikoilla ja loi heille normaalit elinolot. Suurin osa karkotetuista kulakeista työskenteli metsä-, rakennus- ja vuoriteollisuudessa sekä Länsi-Siperian ja Kazakstanin neuvostotiloilla. Puolue ja Neuvostovalta uudestikasvattivat kulakkeja, auttoivat heitä muuttamaan sosialistisen yhteiskunnan tasa-arvoisiksi kansalaisiksi ja aktiivisiksi työn ihmisiksi.

Erittäin tärkeää osaa täyskollektivisoinnin suorittamisessa, kolhoosijärjestelmän luomisessa ja lujittamisessa näyttelivät

kone- ja traktoriasemat. Maamme ensimmäisen kone- ja traktoriaseman perusti Odessan alueella sijaitsevan Ševtšenkon nimeä kantavan neuvostotilan työläiskollektiivi vuonna 1928. Mainitun kone- ja traktoriaseman toimintapiirissä asuneet talonpojat ryhtyivät muokkaamaan maita yhdessä. Ševtšenkon kone- ja traktoriasemalla saatujen myönteisten työkokemusten nojalla puolueen Keskuskomitea katsoi tarkoituksenmukaiseksi muodostaa Yleisliittolaisen keskuselimen järjestämään ja johtamaan kone- ja traktoriasemia. Kesäkuussa 1929 muodostettiin Traktorotsentr *. Varsin yleisiksi tulivat vuonna 1929 myös ns. traktorikolonnat, joita maatalouden osuustoimintajärjestöt ja alueelliset kolhoosiyhtymät muodostivat. Ne auttoivat laajentamaan kolhoosiliikettä. Mutta traktorikolonnaliikkeellä oli myös oleellisia puutteita: sillä ei ollut vakinaisia järjestelykeskuksia eikä tarpeellista aineellis-teknillistä perustaa. Nykyaikaisia koneita käytettiin sen vuoksi epätaloudellisesti.

Teollisuus valmisti vuosi vuodelta yhä enemmän traktoreita ja maatalouskoneita. Puolueen tuli ratkaista, miten niitä on paras käyttää suurisuuntaisessa kolhoosirakennustyössä. Piti löytää sopiva kolhoosien tuotannollis-teknillisen palvelun muoto, joka olisi taannut nykyaikaisten koneiden järkipärisimmän käytön. Samalla kun Neuvostovaltio perusti kone- ja traktoriasemia, se myi ensi aikoina osan traktoreista kolhooseille. Kokeemus osoitti kuitenkin, ettei sellainen traktorien käyttötapa ollut paikallaan kolhoosirakennustyön alkuvaiheessa. Nuorilla, taloudellisesti heikoilla kolhooseilla ei ollut riittävästi varoja traktorien ja muiden koneiden ostoon, niillä ei ollut myöskään koneiden käyttöön perehtynyttä väkeä. Sitä paitsi teollisuuskaan ei voinut tyydyttää kaikkien kolhoosien traktoritarvetta. Käytännöllinen kolhoosirakennustyö johdatti ajatuksen, että oli tarkoituksenmukaista jättää traktorit ja kaikki muut maatalouskoneet valtion huostaan. Tärkeä merkitys oli niin ikään tämän kysymyksen poliittisella puolella. Kone- ja traktoriasemat olivat tehokas välikappale, jonka avulla Neuvostovaltio ohjasi maatalouden kehitystä sosialismin raiteille ja lujitti työväenluokan ja talonpoikaiston liittoa. Valtio kasvatti niiden välityksellä kolhoosilaisten monimiljoonaisia joukkoja kollektivismin hengessä.

Nuo seikat huomioon ottaen puolue katsoi tarpeelliseksi keskittää kaikki maatalouskoneet valtion kone- ja traktoriasemille. Puolueen XVI edustajakokouksen jälkeen osuuskuntien traktorikolonnat sekä kone- ja traktoriasemat alistettiin Traktorotsentrin alaisiksi. Sen tehtäviin kuului kone- ja traktoriasemien perustaminen ja niiden toiminnan johtaminen. Neuvostovaltio otti kolhoosien teknillisen palvelun ja konemiesten ammattikoulutuksen kokonaan omaksi huolekseen. Kone- ja traktoriasemien muodostaminen oli edullista niin valtiolle kuin kolhooseillekin.

* Neuvostoliiton kone- ja traktoriasemien keskushallinto. *Suom.*

Nämä asemat turvasivat uusien maatalouskoneiden tehokkaan hyväksikäytön; valtio sai niiden välityksellä kolhooseilta lisää viljaa ja teollisuuden raaka-aineita; ne auttoivat kolhooseja lujittumaan organisatorisesti ja taloudellisesti.

Vuoden 1931 kesällä kolhooseihin kuului 13 miljoonaa talonpoikaistaloutta (52,7%). Kolhooseista tuli viljan, puuvillan, sokerijuurikkaan, auringonkukan ja muiden maataloustuotteiden perustuottajia. Yhdessä neuvostotilojen kanssa kolhoosit kylvivät runsaasti kaksi kolmasosaa kevätiljan kylvöalasta. Kolhoositalonpoikaisto muuttui maanviljelyksen keskeisimmäksi tekijäksi.

Puolue saavutti ratkaisevan voiton maatalouden kollektiivisoimiseksi käydyssä taistelussa. Vuonna 1931 maassamme oli 211,1 tuhatta kolhoosia. Ensisijaisena tehtävänä ei enää ollut uusien kolhoosien perustaminen, vaan jo perustettujen kolhoosien lujittaminen ja jäljelläolevien yksityistalonpoikien saaminen niihin.

Heikentämättä työtä yksityistalonpoikien keskuudessa näiden saamiseksi kolhooseihin puolue keskitti perushuomion kolhoosien *organisatoriseen ja taloudelliseen lujittamiseen*.

Sosialistisena suurtaloutena kolhoosi tarjosi tavattoman suuria mahdollisuuksia kohottaa työn tuottavuutta ja parantaa kolhoositalonpoikain toimeentuloa. Näiden kolhoosijärjestelmän suomien mahdollisuuksien hyväksikäyttö oli kuitenkin vaikeaa ja monimutkaista. Kollektivisointi merkitsi maaseudun ikivanhan elämänjärjestyksen jyrkkää muutosta. Talonpoika, joka oli vuosisatojen kuluessa elänyt yksikseen ja tottunut tekemään työtä omin päin, omassa yksityistaloudessaan, ei tietenkään kyennyt kolhoosiin liittyttyään heti sopeutumaan tähän uuteen ja outoon tilanteeseen. Yksityisomistuksellisen taloudenhoidon tavat ja tottumukset kahlitsivat kolhoositalonpoikaa. Talonpojan, eilisen yksityisomistajan maailmankatsomuksen uudestimuokkaus sosialismin hengessä ja uuden yhteiskunnallisen kurin luominen oli kolhooseissa vasta alullaan.

Kolhoosien toiminnassa ilmeni paljon puutteita, ja ne haittasivat kollektiivisen suurtalouden suomien etuisuuksien hyväksikäyttöä. Kolhoosien jäsenjoukoilla enempiä kuin niiden johtavilla työntekijöillääkään ei vielä ollut kokemusta suurtuotannon harjoittamisesta. Työn järjestely oli monissa kolhooseissa keinoa. Töitä tehtiin useinkin turhan suurella joukolla. Kirjanpito oli sekavaa. Laajalti levinnyttä oli tulojen jako henkilöluvun eikä tehdyn työn mukaan. Tästä oli seurauksena, että kolhoosilaisten kiinnostus työhön laimeni ja työkuri höltyi, monet kolhoosilaiset eivät käyneet lainkaan työssä. Sadonkorjuuta pitkitettiin monissa tapauksissa ylenmäärin ja satotappiot paisuivat suuriksi. Kolhoosilaiset eivät olleet henkilökohtaisesti vastuussa karjan, koneiden ja muun omaisuuden säilymisestä, ja tämä yksilövastuun puuttuminen aiheutti suurta aineellista

vahinkoa kolhoositalouksille. Kolhooseihin soluttautuneet entiset kulakit ja muut vihamieliset ainekset varastelivat niiden omaisuutta ja turmelivat koneita, hävittivät hevosia ja hyötykarjaa, tekivät usein kelvotonta työtä ja olivat ainaisena vastuksena rehellisten kolhoosilaisten tiellä näiden järjestäessä kolhoosielämää.

Uuden yhteiskunnallisen työkurin pystyttäminen kolhooseissa vaati aikaa ja suuria ponnistuksia. Peruspulmana oli yhteistalouden oikea järjestely ja sellaisten keinojen ja metodien löytäminen, joiden avulla kolhoositalonpojat olisi saatu aineellisesti kiinnostumaan yhteistalouden kehittämisestä. Puolueella ei ollut riittävää kokemusta tällä alalla. Vain kolhoosilaiset itse saattoivat luoda uudet työn järjestely- ja työkurin lujittamismuodot sekä kehittää menetelmät sosialistisen jakoperiaatteen — työsuorituksiin perustuvan jaon — soveltamiseksi kolhoosituloja jaettaessa. Sellaiset muodot löydettiinkin.

Kolhoosirakennustyön käytäntö synnytti aivan uuden yhteiskunnallisen kolhoosityön mittayksikön — *suoritusnormeihin perustuvan työpäiväyksikön*.

Kesäkuussa 1931 pidetty NKP(b):n Keskuskomitean täysistunto, parhaiden maatalousartelien kokemuksesta lähtien, kehotti kolhooseja ottamaan kaikkien töiden järjestämisessä perustaksi suoritusnormit, hinnoittelemaan työn työpäiväyksiköissä ja toimittamaan tulöjen (luontois- ja rahatulojen) jaon työpäiväyksiköiden mukaan.

Kolhoosien puolue- ja nuorisoliittojärjestöt olivat piirien puolueaktiivin tukemina ensimmäisinä juurruttamassa suoritusnormijärjestelmää käytäntöön kolhooseissa ja järjestämässä työkirjanpitoa. Kolhoositalonpoikaiston tietoisin osa tervehti tyydytyksellä puolueen toimenpiteitä, jotka tähtäsivät työolojen normalisointiin sekä kurin lujittamiseen kolhooseissa, ja antoi niille aktiivisen kannatuksensa. Kaikki kolhoosit ottivat vuoden 1931 kuluessa käyttöön suoritusnormijärjestelmän ja työpäiväyksikön.

Seuraavana toimenpiteenä kolhoosien työn järjestelyssä oli kokoonpanoltaan vakinaisten *tuotantoprikaatien* muodostaminen parhaiden maatalousartelien kokemuksen mukaisesti. Joka prikaatille määrättiin tietyt viljelyslohkot, annettiin työjuhdat, koneet ja muu tarvittava kalusto. Karjanhoitoprikaateissa kehoitettiin osoittamaan joka lypsäjän ja sianhoitajan hoidettavaksi tietty osa karjasta ja maksamaan karjanhoitajien työstä saavutettujen työtulosten mukaan.

Kolhoosijärjestelmän lujittuessa kasvoi Neuvostovaltion merkitys maatalouden suunnittelijana ja säännöstelijänä. Valtio saattoi nyt vaikuttaa kolhoosituotannon kehitykseen ja voimistaa sitä.

Toukokuussa 1932 puolue ja hallitus tekivät päätöksen kolhoosikaupan kehittämisestä. Mainittu päätös edisti kolhoosi-

tuotannon kehitystä. Kolhoosien osalta supistettiin luovutusvelvollisuuteen perustuvien valtion viljanhankintojen määrää ja annettiin lupa myydä kolhoosikauppatoimilla viljaylijäämät, joita kolhooseille jäi hankintasuunnitelman täyttämisen ja siemenvarannon muodostamisen jälkeen.

Vuoden 1933 alussa luovuttiin ennakkosopimus- (kontra-hointi-) järjestelmästä viljanhankinnoissa. Kolhoosit ja yksityiset talonpoikaistaloudet velvoitettiin luovuttamaan valtiolle tietyn määrän viljaa kiinteisiin hintoihin. Viljanluovutusnormit laskettiin jokaista kylvösuunnitelman edellyttämää hehtaaria kohti. Kaikenlaiset säädetyjen hehtaarinormien yli menevät vastavuoroiset viljanluovutussuunnitelmat kiellettiin. Kolhoosit ja kolhoosilaiset saivat itse määrätä täydellisesti kaikesta siitä viljasta, joka jäi jäljelle, kun ne olivat luovuttaneet valtiolle säädetyin määrin viljaa. Viljanhankinnoissa noudatettu hehtaari-periaate ja kolhoosikaupan laajeneminen olivat omiaan innostamaan kolhooseja ja kolhoosilaisia laajentamaan kylvöalaa ja lisäämään myyntiviljan tuotantoa.

Kolhoosijärjestelmän perustan lujittamista edisti Neuvostovaltion 7. 8. 1932 julkaisema laki sosialistisen omaisuuden suojelemisesta. Tällä lailla kolhoosien omaisuus rinnastettiin merkityksensä puolesta valtion omaisuuteen. Kolhoosien omaisuus julistettiin valtion omaisuuden tavoin pyhäksi ja koskemattomaksi.

Tärkeä osuus kolhoosielämää rakentavien kolhoosilaisten aktiivisuuden kohottamisessa oli vuoden 1933 helmikuussa pidetyllä Kolhoosilais-iskurien I yleisliittolaisella edustajakokouksella, jonka työhön puolueen ja hallituksen johtohenkilöt osallistuivat. Puolue esitti tunnuksen: on tehtävä kaikki kolhoosit bolševistisiksi ja kolhoosilaiset varakkaiksi.

Vuoden 1933 alussa kiiri kautta maan ilosanoma: ensimmäinen viisivuotissuunnitelma oli täytetty ennen määräaikaa — neljässä vuodessa ja kolmessa kuukaudessa. Tammikuussa 1933 kokoontunut puolueen Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhteinen täysistunto teki yhteenvedot viisivuotissuunnitelman täytöstä. Se totesi, että ensimmäisen viisivuotissuunnitelman toteuttamisessa oli päästy seuraaviin tuloksiin:

Neuvostoliitto oli muuttunut maatalousmaasta *teollisuus*-maaksi. Teollisuudessa sosialistinen järjestelmä oli syrjäyttänyt lopullisesti kapitalistiset ainekset ja tullut ainoaksi järjestelmäksi. Suurteollisuuden kokonaistuotanto ylitti vuonna 1932 yli kolminkertaisesti sodanedellisen tason ja enemmän kuin kaksinkertaisesti vuoden 1928 tason. Suurteollisuuden osuus kansantalouden kokonaistuotannossa nousi 70 prosenttiin. Neuvostoliitossa oli luotu oma nykyaikainen teknillinen perusta, joka turvasi kansantalouden kaikkien alojen uudestirakentamisen. Viisivuotiskaudella oli pantu käyntiin 1.500 uutta teollisuuslaitosta. Oli luotu nykyaikainen rauta- ja teräs-, traktori-,

auto-, lentokone- ja kemiallinen teollisuus. Maan itäosassa oli rakennettu uusi hiili- ja rautateollisuuskeskus — Uralin-Kuznetskin kombinaatti. Sähköenergian tuotanto oli kasvanut viisivuotiskauden kuluessa enemmän kuin 2,5-kertaiseksi. Maan taloudellinen riippumattomuus oli lujittunut; Neuvostoliitto valmisti suurimman osan teollisuuden tarvitsemasta konekalustosta omissa tehtaissaan. Maan puolustusvoima oli kasvanut.

Maalaisköyhälistön ja keskivarakkaiden talonpoikaisjoukkojen asetuttua päättävästi sosialismin kannalle kolhoosit ja neuvostotilat olivat saaneet maataloudessa hallitsevan aseman. Maaseudulla oli luotu *kolhoosijärjestelmä*, sosialistinen suurmaatalous. Neuvostoliitto oli muuttunut pientalonpoikaismaasta maailman suurisuuntaisimman maatalouden maaksi. Maataloudessa oli tapahtunut hyppäys entisestä laadullisesta tilasta uuteen laadulliseen tilaan. Täyskollectivisoinnin pohjalla oli likvidoitu kulakkiluokka. Tärkeänä vipuna maatalouden uudelleenjärjestämisessä sosialistisille perusteille olivat traktoreilla ja uudenaikaisilla maatalouskoneilla varustetut kone- ja traktoriasemat. Kolhoosirakennustyön perusmuodoksi oli vakiintunut maatalousartteli.

Socialismin menestys kaikilla kansantalouden aloilla teki mahdolliseksi *parantaa perin pohjin työtätekevien aineellista asemaa*. Kaupungeista katosi työttömyys — kapitalistimaiden työväenluokan vitsaus. Kolhoosijärjestelmä teki lopun työtätekevien talonpoikaisjoukkojen köyhtymisestä ja vapautti heidät kulakkien orjuudesta. Maalaisköyhälistöstä ja keskivarakkaan talonpoikaiston alimmista kerroksista tuli kolhooseissa aineellisesti turvattuja ihmisiä. Rinnan kansantulon kasvun ja työtätekevien elintason kohonemisen kanssa kohosi tuntuvasti myös heidän kulttuuritonsa, ja uuden neuvostosivistyneistön rivit kasvoivat nopeasti.

Neuvostoliitossa oli laskettu *socialismin perustus*. Kaupunkien jälkeen sosialistinen talousjärjestelmä vakiintui maaseudulla. V. I. Leninin asettama kysymys „kumpi voittaa” oli ratkaistu sosialismin hyväksi. Neuvostoyhteiskunnan luokkarakenteessa oli tapahtunut perinpohjaisia muutoksia. Kapitalistiset ainekset oli koko maassa pääosaltaan likvidoitu. Proletariaatin diktatuurin yhteiskunnallinen perusta oli laajennut ja lujittunut. Kolhoositalonpoikaistosta tuli Neuvostovallan vankka tuki. Se oli jo *uusi* luokka, joka rakensi elämänsä tuotantovälineiden yhteisomistuksen varaan. Työväenluokan ja talonpoikaiston liitto valautui uusiin muotoihin ja sai uutta sisältöä. Viisas leniniläinen politiikka — työväenluokan ja maalaisköyhälistön liitto keskivarakkaan talonpoikaiston kanssa — turvasi talonpoikaiston perusjoukkojen siirtymisen sosialistisen rakennustyön uomaan ja takasi voiton kapitalistisista aineksista. Työväenluokan ja kolhoositalonpoikaiston liitto rakentui *uudelle perustalle*, niiden etujen *yhteisyydelle*, sillä sosialismin raken-

taminen, lujittaminen ja kehittäminen kaupungeissa sekä maaseudulla oli kummankin etujen mukaista.

Se oli Neuvostoliiton työväenluokan, työtätekevän talonpoikaiston ja sivistyneistön *maailmanhistoriallinen* voitto, jonka ne olivat saavuttaneet Kommunistisen puolueen johdolla.

Ensimmäisen viisivuotiskauden tuloksilla oli tavattoman suuri kansainvälinen merkitys.

Neuvostoliitto näytti havainnollisesti koko maailmalle suunnitelmallisen sosialistisen talousjärjestelmän etevämyyden kapitalistiseen verrattuna, lujitti taloudellista mahtiaan ja riippumattomuuttaan ja muodostui tärkeäksi kansainvälisen elämän voimatekijäksi.

Viisivuotissuunnitelman toteuttaminen vaikutti vallankumouksellistavasti kapitalistimaiden työtätekeviin joukkoihin. Luokkien voimasuhteissa tapahtui suuri muutos sosialismin hyväksi. Viisivuotiskauden aikaansaannokset antoivat kaikkialla maailmassa työväenluokalle vallankumouksellista intoa ja voitonvarmuutta.

Neuvostoliiton vihollistenkin oli pakko tunnustaa viisivuotissuunnitelman menestys. Maailman porvariston ja sen asiamiesten ennustelut viisivuotissuunnitelman kiertämättömästä epäonnistumisesta valuivat hiekkaan. Neuvostoliiton työväenluokka ja työtätekevä talonpoikaisto todistivat, että ne voivat tulla mainiosti toimeen ilman tilanherroja, kapitalisteja ja kulakkeja ja pystyttää uuden, paremman, sosialistisen järjestelmän, jonka vallitessa ei ole pulia eikä työttömyyttä ja joka turvaa työtätekevien elintason jatkuvan paranemisen.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vuosina 1929—1932 kehittyi Neuvostoliitossa sosialismin yleinen hyökkäys kautta koko rintaman.

Ratkaistavina olleiden tehtävien tärkeyden ja monimutkaisuuden, yhteiskunnallisten ja taloudellisten prosessien uutuuden ja syvällisyyden sekä sosialistisen rakennustyön vauhdin ja mittasuhteiden kannalta tämä oli vaikeimpia kausia puolueen toiminnassa. Kun otetaan huomioon suunnitelmien rohkeus ja sosialistisen rakennustyön käytännöllisten ongelmien omaperäiset ratkaisut, puolueen tavattoman laaja poliittinen ja järjestävä toiminta, sen käyttämät moninaiset työmuodot ja -metodit sekä se suuri aktiivisuus ja vertaansa hakeva uhrimieli, jota työtätekevät joukot osoittivat sosialismin rakentamisessa, niin tämä oli todella sankarillinen kausi puolueen ja neuvostokansan historiassa.

Rakentavassa työssään Kommunistinen puolue piti järkähtämättä ohjeenaan leniniläistä sosialismin rakentamisen suunnitelmaa. Puolue murskasi lopullisesti trotskilaisuuden jäännökset, paljasti ja eristi antautumishenkiset oikeistolaiset ja lujitti

riviensä yhtenäisyyttä. Se järjesti rivinsä uudestirakentamiskauden vaatimuksia vastaavasti ja vei läpi työtätekevien kaikkien joukkojärjestöjen uudestijärjestämisen, muodosti niissä lujan ydinjoukon aktiivisista ja aloitekykyisistä työntekijöistä ja lähensi kaikkia puolue-, neuvosto-, talous- ja ammattiliittokoneiston osia joukkoihin sekä tuotantoon. Se saattoi liikkeeseen työtätekevien joukkojen jättiläistarmon ja järjesti yleiskansallisen sosialistisen kilpailun.

Joukkojen valtavan työinnostuksen tukemana puolue selviytyi menestyksellisesti lukuisista vaikeuksista, joudutti sosialistisen rakennustyön vauhtia ja turvasi ensimmäisen viisivuotissuunnitelman toteutumisen ennen määräaikaa.

Neuvostoliitto muuttui ennennäkemättömän lyhyessä ajassa takapajuisesta maatalousmaasta kehittyneeksi teollisuusvaltioksi. Maassamme luotiin raskas teollisuus ja sen osana korkealle kehittynyt koneenrakennusteollisuus. Kansantaloudelle laskettiin vankka materiaalin ja teknillinen perustus, jonka varassa voitiin viedä päätökseen kansantalouden kaikkien alojen teknillinen uudestirakentaminen uuden, nykyaikaisen tekniikan pohjalla.

Puolue toteutti elämässä Leninin nerokkaan osuustoimintasuunnitelman. Ratkaistiin menestyksellisesti sosialistisen vallankumouksen historiallinen, työväenluokan suorittaman vallan oton jälkeen vaikein tehtävä — siirrettiin miljoonat yksityisomistukselliset pientalonpoikaistaloudet kolhoosielämän raiteille, sosialismin raiteille. Se oli todellinen mullistus maataloustuotannossa vallinneissa yhteiskunnallisissa ja taloudellisissa suhteissa. Kollektivisointi antoi Neuvostovalle vankan sosialistisen perustan maataloudessa, loi ratkaisevat edellytykset sosialistisen kansantalouden rakentamiselle, johti Neuvostovalan lopulliseen vakiintumiseen maaseudulla sekä lujitti ja syvensi työväenluokan ja talonpoikaiston liittoa.

Socialismin yleinen hyökkäys päättyi täydelliseen voittoon. Kapitalistiset ainekset syrjäytettiin kokonaan teollisuudesta ja sosialistinen tuotantomuoto tuli ainoaksi hallitsevaksi. Täyskollektivisoinnin pohjalla lyötiin hajalle ja pääosaltaan likvidoitiin maan viimeinen riistäjäluokka — kulakisto, kapitalismin restauraation linnake. Tavaravaihto keskittyi kokonaisuudessaan valtion, osuusliikkeiden ja kolhoosien käsiin.

Työttömyys katosi kaupungeista ja kurjuus maaseudulta. Maassa oli käynnissä todellinen kulttuurivallankumous. Koulutettiin uutta, runsaslukuista neuvostosivistyneistöä.

Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön saavutukset lujittivat maamme sisäpoliittista ja kansainvälistä asemaa sekä sen puolustuskuntoisuutta.

Kommunistinen puolue karaistui aatteellisesti, lujittui järjestöllisesti ja sai uutta kokemusta kamppaillessaan sosialistisen rakennustyön vaikeuksia vastaan.

XIII LUKU

PUOLUEEN TOIMINTA KANSANTALouden SOCIALISTISEN UUDESTIRAKENTAMISEN LOPPUUNSUORITTAMISEKSI. SOCIALISMIN VOITTO NEUVOSTOLIITOSSA (*vuodet 1933—1937*)

1. Fasistisen hyökkäyksen alku. Neuvostoliiton ulkopoliittika sodanvaaran voimistumisen aikana

Maailmantilannetta luonnehti vuosina 1933—1937 taloudellinen lamakausi kapitalistimaissa, kapitalistisen yhteiskunnan kaikkien ristiriitojen jatkuva kärjistyminen, fasistidiktatuurin pystyttäminen Saksassa ja fasistisen hyökkäyspolitiikan voimistuminen.

Muuan kapitalistimaiden taloudellisen tilan erikoisuuksista oli se, että vuosien 1929—1933 kriisin jälkeen ei tullutkaan nousukautta, niin kuin ennen oli tavallisesti tapahtunut talouspulien päätyttyä. Tällä kertaa kriisi johti vuonna 1933 pitkälliseen lamakautteen. Sitä jatkui aina vuoteen 1937, jolloin kapitalistimaissa alkoi jo uusi, seuraava talouspula. Vuosien 1929 ja 1937 välisenä aikana kapitalistimaiden teollisuustuotanto ei lisääntynyt juuri lainkaan. Työttömien lukumäärä pysyi tavattoman suurena. USA:ssa oli vuonna 1935 noin 10 miljoonaa työtöntä. Vallankumoukselliset mielialat voimistuivat eri puolilla kapitalistista maailmaa ja siirtomaissa. Lähestyi suurten luokkataistelujen uusi vaihe.

Monien maiden kapitalistiset monopoliyhtymät näkivät fasistisen valtakomennon, ts. monopolipääoman taantumuksellisimpien aineiden avoimen terroridiktatuurin, pystyttämisessä keinon herruutensa pelastamiseksi. Ne aikoivat käyttää fasismia välikappaleenaan työväenliikkeen tukahduttamisessa sekä myös maailman uudestijakoon tähtäävän sodan syöttämisessä.

Erittäin jännittyneeksi kehittyi tilanne Saksassa. Kapitalismin tilapäisen vakautumisen vuosina Saksan imperialismi oli saavuttanut amerikkalaisten lainojen avulla entisen taloudellisen mahtinsa. Siihen nojaten se pyrki vapautumaan Versailles'in sopimuksen asettamista kahleista, valtaamaan Elsassin, Lothringenin, eräitä Puolan alueita, siirtomaita — kaiken, mitä Saksan imperialismi oli menettänyt ensimmäisessä maailman-

sodassa. Mutta saksalaiset imperialistit eivät aikoneet rajoittaa siihen, vaan hautoivat suunnitelmia maailman perinpohjaisesta uudestijaosta omaksi hyödykseen. Sellainen ohjelma tähtäsi sotaan. Samaan aikaan Saksa kuului niihin maihin, joita talouspula oli järkyttänyt pahimmin. Työväenluokan vallankumouksellinen mieliala voimistui siellä erittäin jyrkästi. Saksan porvaristo pelkäsi sosialistista vallankumousta.

Hitlerin johtama fasistipuolue, joka nimitti itseään demagogisesti kansallissosialistien puolueeksi, esiintyi julkisesti šovinistisin tunnuksin vaatien sotaa saksalaisen rodun herruuden pystyttämiseksi, lietsoi vihaa kansoja kohtaan, vaati ankaria vainotoimenpiteitä kommunisteja vastaan sekä työväenliikkeen tukahduttamista.

Saksan imperialismiin johtavat piirit päättivät asettaa hitleriläiset valtaan. Tammikuussa 1933 sotapuolue otti käsiinsä valtion johdon Saksassa, joka oli Euroopan suurimpia maita.

Hitlerin hallitus ryhtyi vainoamaan Saksan kaikkia edistyksellisiä voimia ja ennen kaikkea kommunisteja. Se hävitti kaikki demokraattiset oikeudet ja vapaudet ja julisti hourupäistä Saksan maailmanherruuden aatetta. Hitleriläiset panivat alulle sodan valmistelut, saattoivat Versailles'in sopimuksen vastaisesti jälleen voimaan yleisen asevelvollisuuden ja ryhtyivät kuumeisesti aseistamaan maataan. Vuonna 1936 hitleriläiset marssittivat joukkonsa Reinin alueelle rikkoen uudelleen voimassa olleita sopimuksia. Ensi kertaa ensimmäisen maailmansodan jälkeen Saksan asevoimat etenivät taas aivan Ranskan rajoille. Kaukoidässä syntyneen sodanvaaran lisäksi oli täten muodostunut toinen sodan pesäke aivan Euroopan sydämessä. Neuvostoliiton oli ryhdyttävä lujittamaan omaa puolustustaan myös läntisillä rajoilla.

Kolmas maailman uudestijaosta kiinnostunut valtio oli Italia. Siellä oli pystytetty fasistikomento jo vuonna 1922. Vuonna 1935 Italian imperialistit aloittivat sodan Etiopian valloittamiseksi. Saksa ja Italia sytyttivät seuraavana vuonna kansalaissodan Espanjassa tukemalla tasavaltalaista hallitusta vastaan puhjennutta fasistikapinaa. Saksan ja Italian fasistit halusivat saada lujat asemat Espanjassa uhataksaan Ranskaa selkäpuolelta ja pitääkseen uhanalaisina Englannin ja Ranskan tärkeimmät meriyhteydet Atlantilla sekä Välimerellä. Japanilaisten, saksalaisten ja italialaisten anastajain aggressiivinen toiminta oli uhkana Aasian, Euroopan, Afrikan ja sittemmin myös Amerikan kansoille.

Samaan aikaan nuo kolme hyökkääjävaltaa kajosivat varsin tuntuvasti USA:n, Englannin ja Ranskan imperialistisiin intresseihin. Nämä voittajavaltiot olivat hyötyneet ensimmäisestä maailmansodasta eniten ja vallanneet johtoaseman kapitalistisessa maailmassa. Saksa ja Japani alkoivat nyt tunkea niitä tieltään maailmanmarkkinoilla. Japanin militaristit karkottivat

amerikkalaiset sekä englantilaiset imperialistit Kiinan koillisista maakunnista (Mantšuriasta) ja valmistautuivat häätämään heidät myös koko muusta Kiinasta, missä Englannilla ja USA:lla oli valvottavanaan tärkeitä taloudellisia intressejä. Italia sai itselleen lujat asemat Etiopiassa ja uhkasi sieltä käsin Englannin asemia Egyptissä ja Punaisella merellä, Intiaan ja Iranin sekä Irakin öljylähteille johtavilla teillä. Suurin vaara uhkasi kuitenkin Saksan taholta, koska se oli aggressiivisista maista voimakkain.

Näin ollen talouspula ja ne seuraukset, joihin se johti kapitalistisen järjestelmän yleisen kriisin vallitessa, kärjistyivät voimakkaasti imperialistisia ristiriitoja toisaalta maailman uudestijakoon tähtäävää sotaa valmistelleiden Saksan, Japanin sekä Italian ja toisaalta imperialistisia asemiansa puolustaneiden USA:n, Englannin ja Ranskan välillä.

Kommunistinen puolue näki jo ennakkolta kapitalismin suhteellisen stabilisaation kestävämmyyden ja sen kaikkien ristiriitojen väistämättömän kärjistymisen, se näki myös toisen maailmansodan olevan tulossa. NKP (b):n XVII edustajakokous lausui tämän julki täysin selvästi.

Maahanhyökkäys uhkasi Neuvostomaata sekä Euroopassa että Kaukoidässä. Hitleriläiset lietsoivat sotaa Neuvostoliittoa vastaan Ukrainan ja Neuvostoliiton muiden alueiden anastamiseksi sekä „kommunismiin hävittämiseksi”. Saksa ja Japani solmivat vuonna 1936 niin sanotun „Kominterninvastaisen sopimuksen”, johon myös Italia yhtyi vuotta myöhemmin. Se oli kolmen hyökkääjävaltion liittoutuma. Sen jäsenet tähdensivät kaikin tavoin liittonsa kommunisminvastaista luonnetta, mutta tosiasiallisesti Saksan—Japanin—Italian liittoutuma oli tähdätty myös Englantia, Ranskaa ja USA:ta eikä yksin Neuvostoliittoa vastaan. Hitleriläiset pitivät suurta huutoa kommunisminvastaisen „ristiretken” tarpeellisuudesta. Kommunisminvastaisen taistelutunnusten varjolla he valmistelivat kuitenkin maailmansotaa toteuttaakseen maailman uudestijaon saksalaisen monopoliyhtymien eduksi.

Tässä jännittyneessä maailmantilanteessa puolue jatkoi ponnistuksiaan rauhan säilyttämiseksi. Sitä vaativat sosialismin rakentamisen edut, Neuvostoliiton ja koko maailman työtätekevien edut. Puolue piti edelleen suuntana sitä, että Neuvostovaltion on laajennettava taloudellisia yhteyksiä kaikkiin maihin sillä edellytyksellä, että nämä maat ovat valmiit omaksumaan samanlaisen asenteen Neuvostoliiton suhteen.

Fasistisen hyökkäyksen voimistuessa puolue antoi samalla Neuvostoliiton ulkopoliitiikan tehtäväksi tukea niitä kansoja, jotka olivat joutuneet hyökkäyksen uhreiksi ja taistelivat synnyinmaansa riippumattomuuden puolesta.

Samalla kun Neuvostovaltio puolusti rauhan asiaa, sen piti valmistautua antamaan millä hetkellä hyvänsä vastaisku

hyökkääjille. Varmimpana sodan ehkäisykeinona tilanteessa, jolloin imperialistinen hyökkäys voimistui, oli se, että valmistauduttiin antamaan musertava vastaisku kaikille anastajille ja rauhan rikkojille. Hyökkäyspolitiikkaa vastustavina tekijöinä olivat ennen kaikkea Neuvostovaltion jatkuvasti kasvava taloudellinen ja poliittinen voima, sen Asevoimien mahti, sen kansojen ystävyys, kaikkien maiden työtätekevien antama moraalinen kannatus, työtätekevien, joiden elinetsujen mukaista oli rauhan säilyminen.

Fasisminvastaisen ja sodanvastaisen taistelun edut vaativat tinkimättömästi työväenluokan esiintymistä yhtenäisenä sekä kaikkien rauhan ja demokratian kannattajien, kaikkien sodan, fasismien ja taantumuksen vastustajien voimain mobilisointia. Fasismien vaaran kasvaessa kaikkien maiden työväenluokka pyrki voimistamaan riviansä yhtenäisyyttä ja kokoamaan kaikki demokraattiset voimat proletariaatin ympärille.

Kesällä 1935 pidettiin Kommunistisen Internationalen VII kongressi. Siinä olivat edustettuina 65 maan kommunistiset puolueet. Kongressi oli todistuksena siitä, että maailman proletariaatin vallankumoukselliset voimat olivat kasvaneet ja kommunistipuolueet lujittaneet aatteellista yhtenäisyytään marxismin-leninismin periaatteiden pohjalla. Kapitalistimaiden kommunistisissa puolueissa olleet leniniläisvastaiset ryhmittymät oli murskattu aatteellisesti ja eristetty. Taistelussa trotskilaisuutta ja oikeisto-oppotunismia vastaan oli kommunistipuolueiden sisällä muodostunut luja marxilais-leniniläinen ydinjoukko, joka Kiinassa ryhmittyi Mao Tse-tungin ympärille, Saksassa E. Thälmannin, W. Pieckin ja W. Ulbrichtin ympärille, Ranskassa M. Thorezin ja M. Cachinin, Italiassa A. Gramscin ja P. Togliattin, Suomessa O. Kuusisen, Bulgariassa G. Dimitrovin ja V. Kolarovin, USA:ssa W. Fosterin, Tšekkoslovakiassa K. Gottwaldin, Puolassa J. Leńskin, Espanjassa H. Diazin ja D. Ibarurin ja Englannissa W. Gallacherin ja H. Pollitin ympärille.

Kominternin VII kongressi käsitteli ne peruskysymykset, joita oli noussut maailman työväenliikkeen ratkaistavaksi fasismien ja sodanvaaran voimistumisen yhteydessä. Kongressi paljasti koko maailmalle fasismien todellisen olemuksen ja sen suunnattoman vaaran, jota fasismi ja sen valmistelema uusi maailmansota merkitsivät kaikkien maiden kansoille. Kansainvälisen kommunistisen liikkeen merkkimies, miehuullinen fasismien ja sodan vastustaja Georgi Dimitrov esitti alustuksen, jonka perusteella kongressi asetti tehtäväksi työväenluokan yhtenäisyyden lujittamisen sekä laajan fasismien- ja sodanvastaisen kansanrintaman muodostamisen. Kongressi kehotti kaikkia kommunistipuolueita toimimaan fasismien hyökkäystä ja sodanvaaraa vastaan suunnattujen yhteisten esiintymisten aikaansaamiseksi sosialidemokraattisten puolueiden, reformististen

ammattiliittojen ja työtätekevien muiden järjestöjen kanssa. Se kääntyi kaikkien kansojen puoleen kehottaen niitä mobilisimaan voimansa ja auttamaan sellaisia maita, jotka taistelevat riippumattomuutensa puolesta imperialistista sortoa vastaan.

NKP(b) ja kommunistiset veljespuolueet kannattivat täydellisesti kaikkien rauhantahtoisten, fasisminvastaisten voimien yhteenliittämisen aatetta.

Eräissä maissa, esimerkiksi Ranskassa ja Espanjassa, onnistuttiin fasisminvastaisen taistelun kulussa muodostamaan kansanrintama. Mallinäytteen oikean strategian ja taktiikan noudattamisesta antoi Kiinan kommunistinen puolue, jonka johdossa oli vuoden 1935 tammikuussa valittu puolueen Keskuskomitean sihteeri Mao Tse-tung, etevä marxilais-leniniläinen teoreetikko, puolueen ja kansanjoukkojen kokenut johtaja.

Mutta useimmissa maissa II Internationalen puolueiden oikeistolaisjohtajat vastustivat työväenliikkeen yhtenäisyyden aikaansaamista samoin kuin kansanrintaman muodostamista. Työväenliikkeen hajaannus heikensi huomattavasti fasismin vastustajain, sodan vastustajain voimia.

Neuvostovaltion ulkopoliitiikan alalla NKP(b) katsoi välttämättömäksi ponnistella mahdollisimman tehokkaasti sellaisen turvallisuusjärjestelmän luomiseksi, joka takaisi kollektiivisen turvan hyökkäystä vastaan, kollektiivisen vastaiskun antamisen hyökkääjälle. Joulukuussa 1933 puolueen Keskuskomitea teki päätöksen, jossa katsottiin mahdolliseksi Neuvostoliiton liittyminen Kansainliittoon ja regionaalisen sopimuksen solmiminen lukuisten Euroopan valtioiden kanssa yhteisestä puolustuksesta hyökkäystä vastaan. Pian sen jälkeen Neuvostoliitolle ehdotettiin Kansainliiton jäsenyyttä, ja Neuvostohallitus antoi suostumuksensa.

Maailmantilanteen muuttuessa oli myös Kansainliiton asenne muuttunut jossain määrin entisestään. Toimintansa alkuajoina Kansainliitto oli ollut Euroopassa ja Aasiassa vallinneen englantilais-ranskalaisen herruuden välikappale. Mutta nyt tuota herruusasemaa tavoittelivat muut imperialistiset suurvallat, hitleriläinen Saksa Euroopassa ja Japani Aasiassa. Näissä olosuhteissa Englannin ja Ranskan oli asetettava puolustuskanalle. Vuonna 1933 Saksa ja Japani erosivat Kansainliitosta. Kaikki nämä seikat soivat joitakin mahdollisuuksia käyttäen Kansainliittoa eräänlaisena, vaikkakin epätäydellisenä aseena hyökkäyspolitiikkaa vastaan. Neuvostoliitto esiintyi Kansainliitossa tarmokkaasti Kiinan, Etiopian sekä Espanjan kansojen ja sittemmin myös muiden, imperialististen anastajien uhreiksi joutuneiden kansojen puolustajana.

Euroopan suurvaltioista Ranska oli Saksan välittömänä naapurina suurimmassa vaarassa joutua fasistien hyökkäyksen kohteeksi. Neuvostoliiton ja Ranskan suhteissa ilmeni sen vuoksi tiettyä lähentymistä. Vuonna 1934 Neuvostoliitto ja

Ranska ehdottivat yhdessä, että solmittaisiin sopimus hyökkäyksen kollektiivisesta torjumisesta. Suunnitellun kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän piti käsittää molempien aloitteentekijävaltioiden lisäksi myös Keski- ja Itä-Euroopan maat, Saksa mukaanluettuna.

Englannin hallitus, joka sanoissa kannatti kollektiivista turvallisuusjärjestelmää, auttoi teoillaan Hitleriä estämään sellaisen järjestelmän muodostamisen. Myös Puolan porvari- ja tilanherrahallitus asettui siihen nähden vastustavalle kannalle.

Todettuaan, että oli mahdotonta aikaansaada laajaa sopimusta kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän muodostamisesta Saksan, Englannin ja Puolan vastustuksen vuoksi, Neuvostoliiton hallitus solmi vuonna 1935 keskinäiset avunantosopimukset Ranskan ja Tšekkoslovakian kanssa. Tšekkoslovakian kanssa tehdyn sopimuksen mukaan Neuvostoliiton sitoumuksen avunannosta Tšekkoslovakialle oli määrä tulla voimaan vain siinä tapauksessa, että myös Ranska antaisi samanlaista apua. Ranskan ja Tšekkoslovakian kanssa solmitut sopimukset olisivat saattaneet muodostua pohjaksi, jolta käsin olisi voitu antaa tehokas vastaisku hyökkääjille.

Niin ei kuitenkaan tapahtunut. Pariisin ja Prahan hallitsemissa piireissä samoin kuin Lontoossakin saivat ylliotteen ne, jotka pyrkivät politiikassaan sovintoon hitleriläisten kanssa. Sekä Ranskan että Tšekkoslovakian hallitus ryhtyi sabotoimaan Neuvostoliiton kanssa tehtyjä sopimuksia eivätkä ne yrittäneet toteuttaa niitä käytännössä. Länsivaltojen hallitukset eivät vastustaneet tehokkaasti Japanin, Italian ja Saksan hyökkäyspolitiikkaa. Espanjaan kohdistuneen Saksan ja Italian intervention aikana Englannin ja Ranskan hallitukset asettuivat omien maidensa kansallisten etujen vastaisesti „puuttumattomuuspolitiikan” kannalle, mikä merkitsi tosiasiallisesti fasistisen hyökkäyksen tukemista.

Tärkeänä poliittisena tapahtumana, joka kertoi Neuvostoliiton kasvaneesta vaikutuksesta maailmanpolitiikassa, oli diplomaattisten suhteiden solmiminen Neuvostoliiton ja Amerikan Yhdysvaltojen välille vuonna 1933. Tällä toimenpiteellä USA myönsi kestävämmäksi monivuotisen „olla tunnustamatta”-politiikkansa, jota se oli noudattanut sellaiseen suurvalttaan kuin Neuvostoliittoon nähden. USA:n hallitsevien piirien oli pakko luopua vararikon kärsineestä politiikastaan ensinnäkin, koska ne pelkäsivät Japanin ja Saksan hyökkäystä, joka uhkasi niiden omia etuja ja jonka torjumisessa ne panivat toiveensa Neuvostoliittoon, ja toiseksi, koska ne tarvitsivat talouspulan pitkistyessä yhä kipeämmin Neuvostoliiton markkinoita. Suhteiden normalisoiduttua Neuvostoliiton ja Amerikan välinen kaupankäynti laajeni huomattavasti.

Diplomaattisten suhteiden solmiminen USA:n ja Neuvostoliiton kesken myötävaikutti rauhan säilymiseen. Ylipäänsä USA:n

politiikka kuitenkin suosi fasistisia hyökkääjiä suomalla niille mahdollisuuden orjuuttaa esteettömästi kansan toisensa jälkeen. Vuonna 1935 Yhdysvaltojen kongressi hyväksyi lain, jolla kiellettiin amerikkalaisten aseiden myynti sotaakäyville maille. Silloisissa olosuhteissa, Italian—Etiopian sodan vielä jatkuessa, tämä laki riisti Etiopialta mahdollisuuden hankkia kipeästi tarvitsemiaan aseita USA:sta. Hyökkääjä ei tosiasiallisesti kärsinyt tästä lainkaan. Italia ei erikoisemmin tarvinnutkaan amerikkalaisia aseita sotiessaan huonosti aseistettua Etiopiaa vastaan. Toisin sanoen, mainittu laki auttoi fasistista hyökkäystä. Kun Espanjassa alkoi sota, teki kongressi päätöksen, jolla laki ulotettiin koskemaan myös kansalaisia. Tällöinkin amerikkalainen laki koitui hyödyksi fasistisille hyökkääjille kieltäessään aseiden saannin hyökkäyksen uhrilta — Espanjan lailliselta hallitukselta.

30-luvulla vallinnut maailmantilanne vaati puolueelta ja Neuvostoliiton kansoilta kaikkien voimien jännittämistä maan puolustuskuntoisuuden lujittamiseksi.

2. Puolueen toimenpiteet sosialistisen talouden lujittamiseksi ja kehittämiseksi. Puolueen poliittisen joukkotyön voimistaminen. Puolueen XVII edustajakokous

Täytettyään menestyksellisesti ensimmäisen viisivuotissuunnitelman neuvostokansa ryhtyi vuonna 1933 toteuttamaan toista viisivuotissuunnitelmaa. Neuvostoliitossa alkoi kansantalouden sosialistisen uudestirakentamistyön *päätökseen viemisen kausi*.

Olosuhteet, joissa sosialistista rakennustyötä suoritettiin toisella viisivuotiskaudella, erosivat monessa suhteessa ensimmäisen viisivuotiskauden olosuhteista. Maassa oli jo laskettu sosialismin perustus: oli luotu voimakas teollisuus, kansantalouden kaikkien alojen teknillisen välineistön uudistamisen perusta, ja kolhoosijärjestelmä oli voittanut maaseudulla. Näin ollen Neuvostoliitossa oli laskettu vankka pohja jatkuvalla sosialistiselle kehitykselle.

Sosialistisessa uudestirakentamistyössä oli sen päätökseen viemisen kaudella silti myös omat erikoisuutensa ja vaikeutensa.

Teollisuudessa asetettiin perusrakennustöiden jatkuvan laajentamisen ohella ensisijaiseksi tehtäväksi uusien tuotantolaitosten teknillinen *omaksuminen*. Tämä oli paljon vaikeampaa kuin vanhojen tehtaiden käyttö. Otti aikaa, ennen kuin saatiin valmennetuksi tarvittava insinööri- ja teknikkokunta sekä riittävästi ammattitaitoisia työläisiä, ennen kuin nämä perehtyivät uusien teknillisten laitteiden käyttöön ja nuorten, vielä muodostumisasteella olevien monituhantisten työläiskollektiivien työn-teko saatiin sujumaan joustavasti ja täsmällisesti.

Maataloudessa oli tärkeintä kolhoosien jatkuva *organisatorinen ja taloudellinen lujittaminen*. Vuosina 1931—1932 puolue teki tällä alalla merkittävää työtä. Kokemus osoitti kuitenkin, että se oli vaikea tehtävä. Toisen viisivuotiskauden alkuun mennessä miltei kaksi kolmasosaa (61,5%) talonpoikaistalouksista oli liittynyt kolhooseihin. Mutta nuoret kolhoosit olivat enimmäkseen pieniä ja taloudellisesti heikkoja. Kolhoosien omaisuus koostui silloin talonpoikain yhteiskunnallistamista tuotantovälineistä: hevosista, auroista, sahroista, äkeistä ja erinäisistä talousrakennuksista. Kolhoosien omaisuuden tärkein osa — jakamattomat varannot — teki vuonna 1932 vain 4,7 miljardia ruplaa, ts. keskimäärin 22 tuhatta ruplaa kolhoosia kohti. Kolmella neljäsosalla kolhooseista ei ollut kauppamaitoa tuottavia lypsykarjatalouksia. Puolueen ja Neuvostovaltion oli autettava jatkuvasti kolhooseja yhteistalouden kohentamisessa ja kehittämisessä varustamalla niitä nykyaikaisella teknillisellä välineistöllä ja lujittamalla niitä kokeneilla työntekijöillä.

Puolueen eräänä tehtävänä toisella viisivuotiskaudella oli kapitalististen ainesten *lopullinen likvidointi* Neuvostoliitossa. Se ei voinut olla synnyttämättä kuolevien riistäjäluokkien jäännösten epätoivoista vastarintaa. Kapitalistiset ainekset oli pääosaltaan likvidoitu ensimmäisen viisivuotiskauden kuluessa. Mutta ne eivät olleet kadonneet jäljettämiin. Entisiä teollisuudenharjoittajia, kauppiaita, kulakkeja ja heidän apureitaan oli hajaantunut ympäri maata: uudisrakennuksille, tehtaisiin, rautatie- ja vesiliikennelaitoksiin, kolhooseihin ja neuvostotiloille, neuvostovirastoihin ja kauppajärjestöihin. He eivät enää voineet esiintyä avoimesti. Siihen heillä ei ollut voimia. Mutta he eivät olleet lopettaneet taisteluaan. Hautoen salassa vihaa Neuvostovaltaa ja puoluetta kohtaan tuo väki harjoitti tuhotoimintaa, rosvoisi valtion ja kolhoosien omaisuutta, pyrki järkyttämään neuvostojärjestelmän perustaa — yhteiskunnallista omistusta. Tämä oli luokkataistelun yleisin ilmenemismuoto. Oli *lujitettava* uusia, sosialistisia talousmuotoja kaikilla tuotannon ja kaupan aloilla, järjestettävä mitä tiukin ja huolellisin valtion ja kolhoosien omaisuuden suojele, likvidoitava lopullisesti kapitalistiset ainekset.

Toisella viisivuotiskaudella puolueen eteen nousi kaikessa mittavuudessaan sellainen tehtävä kuin *kapitalismin jäännösten hävittäminen* neuvostoihmisten tietoisuudesta ja koko maan työtätekevän väestön kasvattaminen aktiivisiksi ja tietoisiksi sosialismin rakentajiksi. Puolue käsitti, että tämä tehtävä on vaikea ja että sen toteuttaminen vaatii pitkän ajan. Marxismi-leninismi opettaa, että ihmisten tietoisuus jää jälkeen heidän asemastaan yhteiskunnallisessa tuotannossa. Teollisuuden palvelukseen tuli ensimmäisen viisivuotiskauden aikana runsaasti neljä miljoonaa uutta työläistä ja toimihenkilöä. Nämä ihmiset eivät olleet käyneet läpi suurtuotannon koulua, he olivat huo-

mattavassa määrin pienomistuksellisten mielialojen vallassa. Erittäin voimakkaita olivat kolhoosilaisten yksityisomistukselliset tottumukset. Ihmisten tietoisuudessa säilyneet menneisyyden jäännökset ilmenivät leväperäisenä suhtautumisena valtion ja kolhoosien omaisuuteen, tuon omaisuuden varastelemisena ja turmelemisena, oman edun tavoitteluna ja sosialistisen työkurin rikkomuksina. Kuolevien luokkien jäännökset ja ympäröivän kapitalistisen maailman vihamieliset voimat yrittivät kaikin keinoin käyttää hyväkseen neuvostoihmisten tajuntaan jääneitä vanhentuneita käsityksiä.

Erittäin suuren merkityksen saivat sosialistisen rakennustyön uusissa olosuhteissa ne V. I. Leninin ohjeet, että tulee tiukasti noudattaa sosialistista aineellisen kiinnostuksen periaatetta, saada aikaan oikea työn järjestely ja luoda uusi, sosialistinen työkuri. Tärkeimpänä talonpoikain mentaliteetin uudestimuokkaamisen keinona V. I. Lenin piti koneellistamisen ja sähköistämisen pohjalla tapahtuvaa maatalouden uudestijärjestämistä. Hän sanoi:

„...pienviljelijän uudestikasvattaminen, hänen mentaliteettinsa ja tottumustensa uudestimuokkaaminen on sellainen tehtävä, joka vaatii monien sukupolvien työn. Pienviljelijän suhteen tämän ongelman ratkaisemisen, hänen mentaliteettinsa, niin sanoakseni, tervehdyttämisen tekee mahdolliseksi vain aineellinen perusta, tekniikka, traktorien ja muiden koneiden massakäyttö maanviljelyksessä, suurisuuntainen sähköistäminen” (Teokset, 32. osa, s. 194).

Puolueen toiminnassa tuli tärkeimmäksi sosialistisen tuotannon järjestely ja työtätekevien kasvatus siinä hengessä, että he suhtautuisivat tietoisesti työhön ja sosialistiseen omaisuuteen. Sosialistisen uudestirakentamistyön päätökseen vieminen vaati puoluetta voimistamaan poliittista vaikutustaan työtätekeviin joukkoihin, parantamaan taloudellisen rakennustyön organisatorista ja käytännöllistä johtoa ja kehittämään jatkuvasti työmenetelmiä.

Puolue lujitti ja kehitti edelleen sosialistista tuotantoa. Se keskitti huomion kansantalouden ratkaiseviin aloihin.

Kolhoosijärjestelmän vakiinnuttua maaseudulla suureni puolueen vastuu maatalouden kehittämisestä. Puolueen piti nyt auttaa jatkuvasti kolhooseja ja kolhoosilaisia yhteistalouden suunnitelmallisessa hoidossa ja tieteen sekä tekniikan saavutusten hyväksikäytössä. Keskuskomitea käänsi päättävästi puolueen huomion kolhoosien lujittamiseen. Tavattoman tärkeätä osaa tässä asiassa esittivät kone- ja traktoriasemien sekä neuvostotilojen yhteyteen perustetut *poliittiset osastot*, jotka muodostettiin talvella 1933 NKP(b):n Keskuskomitean tammi-kuun täysistunnon päätöksen nojalla. Puolueen KK lähetti

17 tuhatta kokenutta puoluetyöntekijää työhön kone- ja traktoriasemien poliittisiin osastoihin ja 8 tuhatta neuvostotiloille. Noin 80 prosenttia kone- ja traktoriasemien poliittisten osastojen päälliköistä oli kommunisteja, jotka olivat liittyneet puolueeseen ennen vuotta 1920.

Poliittisten osastojen muodostamisen jälkeen kone- ja traktoriasemista tuli kolhoosien *poliittisen, organisatorisen ja taloudellisen* johtotyön keskuksia, joiden välityksellä puolue vaikutti laajoihin kolhoosilaisjoukkoihin.

Poliittiset osastot tiivistivät kone- ja traktoriasemien sekä kolhoosien kommunistien rivejä. Kommunistien lukumäärä kasvoi maaseudulla puolueen XVI ja XVII edustajakokouksen välisenä aikana miltei kaksinkertaiseksi eli 790 tuhanteen. Kaikki puolueen maaseutujärjestöt järjestettiin uudelleen tuotannollisen periaatteen mukaan. Syksyllä 1933 kolhooseissa oli 30 tuhatta puoluesolua, 20 tuhatta jäsenkandidaattiryhmää, 22 tuhatta puolue- ja nuorisoliittoryhmää sekä 38 tuhatta yksinäistä puolueen jäsentä, joiden toimintaa kone- ja traktoriasemien poliittiset osastot tai puoluepiirikomiteat ohjasivat välittömästi. Kolhoosien puoluejärjestöistä tuli todellisia kolhoosituotannon järjestäjiä.

Poliittiset osastot tekivät suuren työn puolueeseen kuulumattoman kolhoosiaktiivin poliittisen kasvatuksen ja yhteenliittämisen alalla. Joka kolhoosissa järjestettiin aktiivisista kolhoosilaisista luja ja tiivis ydinjoukko, joka oli poliittisen osaston ohjaamana eturintamassa järjestämässä yhteistaloutta ja lujittamassa työkuria.

Poliittiset osastot valvoivat puolueen nimissä kone- ja traktoriasemien sekä näiden toimialueella olevien kolhoosien toimintaa ja elämää, paljastivat ja ehkäisivät kolhoosijärjestelmän vihollisten salahankkeita, pitivät huolta siitä, että kolhoosit ja kolhoosilaiset noudattivat viivytyksittä ja tarkasti Neuvostovaltion säädöksiä. Kolhooseihin soluttautuneet kulakit ja muut vihamieliset ainekset karkotettiin niistä.

Poliittiset osastot kohdistivat perushuomionsa kolhoosien johtavien työntekijöiden valintaan, koulutukseen ja kasvatukseen. Sadat tuhannet kolhoosien puheenjohtajat, taloudenhoitajat, prikatiiirit, kirjanpitäjät, viljelmien ja karjan hoitajat saivat koulutusta kone- ja traktoriasemilla järjestetyillä kursseilla. Poliittiset osastot valikoivat ja nostivat yli 250 tuhatta eturivin kolhoosilaista johtavaan kolhoosityöhön, mm. noin 30 tuhatta henkeä kolhoosien puheenjohtajiksi. Ne kasvattivat kolhoosilaisia tajuamaan, että kolhoosien tärkeimpänä velvollisuutena on täyttää omat sitoumuksensa Neuvostovaltiota kohtaan.

Poliittisten osastojen työntekijät olivat aina kolhoosilaisjoukkojen keskuudessa, auttoivat kolhoosilaisia ratkaisemaan kolhoosirakennustyön käytännöllisiä tehtäviä, kasvattivat heitä suhtautumaan rehellisesti työhönsä ja säästeliäästi kolhoosin

omaisuuteen. He auttoivat kolhoosien puheenjohtajia järjestämään oikealla tavalla kolhoosilaisten työn.

Perustamalla kone- ja traktoriasemien yhteyteen poliittiset osastot puolue auttoi varsin suuresti kolhooseja. Nämä alkoivat tuntuvasti vahvistua. Työkuri kolhoosilaisten keskuudessa lujittui. Kevätkylvö-, sadonkorjuu- ja viljanhankintakampanja sujui vuonna 1933 paljon nopeammin ja järjestyneemmin kuin edellisinä vuosina.

Puolue toteutti herpaantumattomalla tarmolla leniniläistä päälinjaansa — maan teollistamisen politiikkaa. Keskuskomitea ajoi päättävästi raskaan teollisuuden suunnitelmallisen ja nopean kehittämisen asiaa, paljasti ajoissa puutteet ja teki vähitellen lopun erinäisten teollisuusalojen, erikoisesti hiiliteollisuuden, sekä rautatielaitoksen jälkeenjääneisyydestä. Teollistamisen seurauksena kasvoi uusia kaupunkeja ja teollisuuskeskuksia, otettiin käyttöön uusia kivennäisesiintymiä ja maan syrjäseudut saatiin talouselämän piiriin. Kaikki tämä asetti yhä suurempia vaatimuksia rautatielaitokselle. Kukulaitokselle samoin kuin uusille suuritehoisille voima-asemille ja rautatehtaille oli vuorostaan toimitettava keskeytyksittä hiiltä ja koksia. Kansantalous tarvitsi vuosi vuodelta yhä enemmän kivihiiltä.

Ensimmäisellä viisivuotiskaudella oli tehty huomattavaa työtä kukulaitoksen teknillisen välineistön uusimiseksi ja hiilen louhinnan koneellistamiseksi. Mutta kukulaitos ja hiiliteollisuus eivät sittenkään tyydyttäneet nopeasti kasvavan kansantalouden tarpeita. Pääasiallisina syinä hiiliteollisuuden ja kukulaitoksen epätyydyttävään toimintaan olivat niiden puutteellinen taloudellinen johto ja se, että rikottiin aineellisen kiinnostuksen periaatetta, mikä synnytti palkkojen nivellointia ja työvoiman liikkuvuutta, hidasti uuden tekniikan omaksumista ja aiheutti sen epätaloudellista hyväksikäyttöä. Puoluejärjestöjen vaikutus kukulaitoksen ja Donetsin kaivosten tuotannolliseen toimintaan oli heikkoa.

Keskuskomitea auttoi puolue- ja talousjärjestöjä poistamaan nämä puutteellisuudet. Trustien ja hallintojen kansliakoneistoa supistettiin ja yksinkertaistettiin; suurin osa insinööreistä ja teknikoista siirrettiin tuotannon palvelukseen. Kaivosmiesten ja rautatieläisten palkkauksessa saatiin aikaan järjestys: otettiin käytäntöön tyyppinormit ja progressiivinen palkkiojärjestelmä, joka edellytti lisäpalkkiota niille johtavien ammattialojen työläisille, jotka perehtyivät menestyksellisesti uuteen tekniikkaan.

Antaakseen puolueen poliittiselle työlle taisteluhenkeä ja voimistaakseen puoluejärjestöjen organisatorista merkitystä puolueen Keskuskomitea perusti kesällä 1933 poliittiset osastot rautateillä ja puolueorganisaattorilaitoksen Donetsin kaivoksissa. Rautatielaitoksen poliittiset osastot ja kaivosten puolueorganisaattorit johtivat joustavasti puolueetyötä ja poliittista joukkotyötä, auttoivat talousmiehiä tuotantosuunnitelmien

täyttämässä ja työkurin lujittamisessa, kehittivät työläisten keskuudessa sosialistista kilpailua, jonka tunnuksina olivat uuden tekniikan omaksuminen ja työn tuottavuuden kohottaminen.

Puolueen toimenpiteiden ansiosta hiilen tuotannon kasvu teki vuonna 1933 12 miljoonaa tonnia — puolitoista kertaa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Poliittiset osastot, jotka olivat erikoisluonteinen järjestömuoto, nojasivat puolueen voimaan ja arvovaltaan. Poliittisia osastoja muodostettiin niillä sosialistisen rakennustyön jälkeensä jäävillä aloilla, jotka olivat käyneet erittäin merkityksellisiksi kansantaloudelle. Ne osoittautuivat tarkoitustaan vastaaviksi. Niiden ansiosta puolueen johtotyö maataloudessa ja rautatielaitoksessa parani, puoluejärjestöjen organisatorinen työ muuttui taisteluhenkiseksi ja joustavaksi. Poliittiset osastot antoivat suurta apua puolue-elimille ja niiden rikkaasta kokemuksesta oli paljon hyötyä sosialistisen rakennustyön muiden alojen puoluejärjestöille. Kommunistien johtava osuus tuotannossa kasvoi. Puolue nostatti uuden työnnostuksen aallon työväenluokassa, insinööri- ja teknikkokunnassa sekä kolhoositalonpoikaistossa.

Tällaisten olosuhteiden vallitessa, neuvostokansan eläessä suuren poliittisen ja tuotannollisen innoituksen tunnelmissa, pidettiin 26.1.—10.2. 1934 NKP(b):n XVII edustajakokous. Puolueeseen kuului silloin 1.874.488 jäsentä ja 935.298 jäsenkandidaattia.

XVII edustajakokouksella oli käsiteltävänään Keskuskomitean, Keskustarkastuskomitean, KKK—TTI:n sekä Kominternin Toimeenpanelevassa komiteassa olleen NKP(b):n edustajiston toimintaselostukset, toinen viisivuotissuunnitelma ja organisatoriset (puolueen ja neuvostojen järjestöllistä rakennustyötä koskevat) kysymykset. Keskuskomitean toimintaselostuksen esitti J. V. Stalin. KK:n selostuksessa puhuttiin niistä perinpohjaisista muutoksista, joita Neuvostoliitossa oli tapahtunut puolueen leniniläisen päälinjan toteuttamisen tuloksena. Neuvostoliitto oli kokonaan uudistunut karistettuaan pois takapajuisuuden ja keskiaikaisuuden ulkokuoren. Se oli muuttunut jälkeensä jääneestä maatalousmaasta kehittyneeksi teollisuus- ja kolhoosivaltakunnaksi.

Socialismin saavutukset kaupungissa ja maaseudulla aiheuttivat periaatteellista laatua olevia muutoksia Neuvostoliiton kansantalouden rakenteessa. Teollisuudessa sosialistinen sektori käsitti 99,5 prosenttia ja sillä oli jakamattomasti hallitseva asema. Maataloudessa sosialistinen sektori käsitti 84,5 prosenttia viljakasvien kylvöalan mukaan laskien. Kaupan alalla kapitalistiset ainekset oli syrjäytetty täydellisesti.

Nämä tosiasiat kertoivat vakuuttavasti, että kapitalistinen talous oli hävitetty Neuvostoliitosta. *Sosialistinen talousjärjestelmä yleiskansallisen omistuksen sekä osuuskunnallis-kolhoosi-*

taloudellisen omistuksen muodossa oli tullut hallitsevaksi kansantalouden kaikilla aloilla.

Neuvostoliitossa toteutettiin perinpohjaista kulttuurivallankumousta. Neuvostoliitto oli muuttumassa tietämättömyyden, lukutaidottomuuden ja alhaisen kulttuurin maasta, jollainen Venäjä oli ollut ennen vallankumousta, edistyneimmän kulttuurin maaksi. Neuvostoliitossa luotiin laaja koko maata käsittävä ja maan eri kansallisuuksien kielillä toimivien korkea-, keski- ja alkeiskoulujen verkosto. Tehtiin suurisuuntaista työtä uuden neuvostosivistyneistön kasvattamiseksi. Specialistien lukumäärä kansantaloudessa lisääntyi ensimmäisen viisivuotiskauden aikana miltei kaksinkertaiseksi. Lehdistön, elokuvatuotannon, yleisradiotoiminnan, klubien ja teatterien ennen näkemätön kasvu ilmensi kulttuurirakennustyön suunnatonta laajuutta.

Edustajakokous kiinnitti suurta huomiota aatteellis-poliittisen johtotyön kysymyksiin. Se kehotti kohottamaan puolueen jäsenten teoreettisen tietoisuuden tasoa ja voimistamaan aatteellista kasvatustyötä puolueen kaikissa renkaissa, propagoimaan väsymättä tieteellisen kommunismin aatteita, kasvattamaan kommunisteja ja puolueeseen kuulumatonta aktiivijoukkoa internationalismin hengessä sekä arvostelemaan rohkeasti niitä, jotka poikkeavat syrjään marxismista-leninismistä.

Puolueen XVII edustajakokous hyväksyi Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen toista viisivuotissuunnitelmaa koskevan päätöslauselman sekä vahvisti toisen viisivuotiskauden poliittiset ja taloudelliset perustehtävät, jotka XVII puoluekonferenssi oli esittänyt.

Kansantalouden perusrakennustöihin päätettiin sijoittaa toisella viisivuotiskaudella 133 miljardia ruplaa. Ensimmäisellä viisivuotiskaudella niihin oli käytetty hieman yli 64 miljardia. Suurteollisuuden kokonaistuotannon oli määrä kasvaa vuonna 1937 noin 8-kertaiseksi vuoteen 1913 verrattuna. Edustajakokous kehotti puolue-, neuvosto-, talous- ja ammattiliittojärjestöjä kiinnittämään perushuomion uuden tekniikan ja uusien tuotantoalojen omaksumiseen, työläisten ammattitaidon kohottamiseen sekä insinööri- ja teknikkokunnan koulutukseen. Maataloudessa oli päätehtävänä kolhoosien, kone- ja traktoriasemien sekä neuvostotilojen organisatorinen ja taloudellinen lujittaminen, maanviljelystöiden koneellistaminen pääosiltaan, maanviljelystieteen soveltaminen käytäntöön, karjakannan lisääminen ja karjalouden tuottavuuden kohottaminen. Suunnitelma edellytti laajoja töitä kulkulaitoksen ja tietoliikennelaitoksen teknillisen välineistön uusimiseksi. Tieteen ja kulttuurin alalla oli odotettavissa jatkuvaa kehitystä.

XVII edustajakokous hyväksyi erikoisen päätöslauselman puolueen ja neuvostojen järjestöllisestä rakennustyöstä. Edustajakokous katsoi, että organisatorinen johtotyö oli kohotettava puolueen poliittisen johtotyön tasolle. Erikoisesti tähdennettiin

sitä, että organisaatiotyössä oli tärkeintä työntekijäin valinta ja täytäntöönpanon tarkastus. Tehostaakseen puolueen ja hallituksen päätösten täytäntöönpanon valvontaa XVII edustajakokous päätti uudestijärjestää KKK — TTI:n, joka oli täyttänyt puolueen XII edustajakokouksen sille asettamat tehtävät. Tilalle muodostettiin NKP(b):n Keskuskomitean Puoluekontrollikomitea ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston Neuvostokontrollikomitea.

XVII edustajakokous hyväksyi uudet puolueen säännöt. Niiden johdannossa on määritelty lyhyesti, mikä on Kommunistinen puolue, mikä merkitys sillä on työväenluokan ja kaikkien työtätekevien taistelussa sosialismin voiton puolesta ja mikä paikka sille kuuluu proletariaatin diktatuurin järjestelmässä. Lukumäärällisesti kasvaneita ja järjestöllisesti lujittuneita puoluesoluja alettiin nimittää puolueen perusjärjestöiksi. Puolueen sääntöihin lisättiin erityinen puolueen sisäistä demokratiaa ja puoluekuria koskeva osa. Siinä sanottiin, että puolueen politiikan kysymysten vapaa ja asiallinen käsittely on puolueen sisäisen demokratian edellyttämä jokaisen puolueenjäsenen epäamätön oikeus. Samalla korostettiin, että kommunistien ja puoluejärjestöjen tärkeimpänä velvollisuutena on vaalia puolueen yhtenäisyyttä ja ehkäistä jyrkästi pienimmätkin ryhmäkuntataistelun lietsontaan ja hajaannukseen tähtäävät yritykset.

Puolue tuli edustajakokukseensa yksimielisenä ja lujasti tiivistetyin rivein. Edustajakokouksessa ei ollut mitään oppositioryhmiä. Entiset opposition jäsenet Zinovjev, Kamenev, Buharin, Rykov, Tomski ja muut, jotka puolue oli murskannut aatteellisesti, pitivät katumuspuheita ja ylistivät puolueen saavutuksia. Puoluekokouksen osanottajat eivät kuitenkaan uskoet heidän puheittensa vilpittömyyteen, koska he, tunnustettuaan muodollisesti virheensä ja hyväksytyään muodollisesti puolueen päälinjan, eivät olleet vahvistaneet sanojaan käytännöllisellä työllä, taistelulla puolueen leniniläisen päälinjan puolesta.

Sosialistisen rakennustyön saavutukset herättivät kommunisteissa ja kaikissa työtätekevissä oikeutettua ylpeyttä maastaan ja lujittivat uskoa kommunismin täydelliseen voittoon. Miljoonat kapitalistimaiden työtätekevät iloitsivat yhdessä neuvostokansan kanssa maamme historiallisista voitoista. Ulkomaiset kommunistipuolueet tulkitsivat heidän mielialojaan edustajakokoukselle osoittamissaan tervehdyksissä.

NKP(b):n XVII edustajakokouksen päätöksiä vastaavasti puolue ryhtyi toimenpiteisiin parantaakseen edelleenkin laadullisesti puolueen rivien kokoomusta.

XVI ja XVII edustajakokouksen välisenä aikana puolueeseen oli liittynyt lähes 600 tuhatta uutta jäsentä. Tällaisen puolueeseen suuntautuvan joukkovirtauksen yhteydessä sen riveihin tunkeutui satunnaisia tulokkaita, onnenonkijoita ja suorastaan vihamielisiäkin aineksia. Puolueessa oli myös eräitä entisiä

oppositioryhmien jäseniä, jotka käyttäytyivät kaksinaamaisesti: kannattivat sanoissa puolueen linjaa, mutta häiritsivät teoillaan sen toteuttamista. Puolueen oli vapauduttava tällaisesta henkilöaineuksesta, joka heikensi sen taistelukuntoa. Vuosina 1933—1934 pantiin toimeen puolueen joukkopuhdistus. Uusien jäsenten ja jäsenkandidaattien puolueeseen otto keskeytettiin väliaikaisesti. Vaikka puoluepuhdistuksen aikana tehtiin vakaviakin virheitä, varsinkin siinä, että puolueesta erotettiin aiheettomasti ns. „passiivisia” jäseniä, puhdistus kokonaisuudessaan auttoi silti puoluetta vapautumaan monista satunnaisista tulokkaista ja karrieristeista. Mutta puhdistuksenkin jälkeen puolueeseen jäi kaksinaamaisia ja vihamielisiä aineksia, joita ei oltu onnistuttu täydellisesti paljastamaan eikä eristämään.

Joulukuun 1. pnä 1934 murhattiin katalasti revolverinlaukauksella Leningradissa, Smolnassa, eräs Kommunistisen puolueen ja Neuvostovallan huomatuimmista toimihenkilöistä — S. M. Kirov. Rikospaikalla pidätetty murhamies vihasi silmittömästi puolueen johtohenkilöitä sen vuoksi, että nämä toteuttivat järkähtämättömästi puolueen päälinjaa, joka tähtäsi sosialismin voittoon Neuvostoliitossa. Vihan sokaisema luopio oli ollut yhteydessä eräisiin Zinovjevin puoluevastaisen ryhmän entisiin jäseniin. Hän oli puolueen jäsen, hänellä oli puolueen jäsenkirja ja sen turvin hän teki katalan rikoksensa.

S. M. Kirovin murha osoitti, että puolueen jäsenkirjaa voidaan käyttää apuna alhaisen neuvostovastaisen toiminnan naamioimisessa. Oli suojattava puolue vierailta aineksilta ja ehkäistävä kerta kaikkiaan sosialismia ja Neuvostovaltion etuja vahingoittava vihamielinen toiminta, naamioitiinpa sitä miten hyvänsä.

Sellaisia suojatoimenpiteitä olivat ennen kaikkea *puoluepapereiden tarkastus ja vaihto*. Puoluepapereiden tarkastusta, niiden oikeaa hoitoa, luovutusta ja säilyttämistä koskeva ehdotus oli tehty jo lokakuussa 1934. NKP(b):n Keskuskomitean tiedossa oli lukuisia tapauksia, jotka todistivat, ettei tässä asiassa kaikki ollut kohdallaan. Kommunistien luettelointia sekä puoluepapereiden hoitoa ja säilytystä — näitä puolueen organisaatiotyön erittäin tärkeitä aloja — pidettiin useinkin puhtaasti teknillisenä kansliatyönä. Siksi ne olivat monesti jääneet teknillisten työntekijäin huoleksi, ilman että puolueen piiri- ja aluekomiteoiden johtavat työntekijät olisivat valvoneet heidän työtään. Leväperäisyys puoluepapereiden hoidossa aiheutti vakavia seurauksia. Puoluejäsenkirjojen varkaudet ja puoluepapereiden väärennykset muodostuivat vaaralliseksi ilmiöksi. Niihin eivät syyllistyneet vain veijarit ja petkuttajat, vaan myös neuvostojärjestelmän suoranaiset viholliset rikollisten tarkoituksensa saavuttamiseksi.

Puoluepapereiden tarkastus ja vaihto toimitettiin vuosien 1935—1936 kuluessa. Yleispiirtein se johti toivottuihin tuloksiin.

Puolue puhdisti perin pohjin järjestönsä vieraista ja satunnaisista aineksista, lujitti rivejään ja kohotti niiden taistelukuntoisuutta. Saatiin aikaan järjestys kommunistien luetteloinnissa sekä puoluejäsenkirjojen säilytyksessä ja luovutuksessa. Puoluejärjestöjen johtohenkilöt saivat läheisemmän yhteyden puolueen jäsenjoukkoihin.

Puoluepapereiden tarkastuksen ja vaihdon yhteydessä ei kuitenkaan aina noudatettu puolueen linjaa jäsenistön suhteen. Sitä todistivat lukuisat puolueesta erottamiset. Silloin samoin kuin viimeisen puoluepuhdistuksenkin aikana puolueesta erotettiin perusteettomasti „passiivisten” kategoriaan luokiteltuja kommunisteja. „Passiiviseksi” leimattiin usein sosialismin asialle uskollisia ihmisiä. Moiset vääristelyt eivät voineet olla vaikuttamatta puolueen sisäiseen tilaan.

Keskuskomitea ryhtyi paljastamaan noita virheitä jo puoluepapereiden tarkastuksen ja vaihdon aikana. Se kehotti puoluejärjestöjä tekemään lopun kommunistien aiheuttomista erotuksista ja käsittelemään uudestaan kaikki ns. „passiivisten” jäsenet erottamisasiat. Tämä kysymys oli erikoisen käsittelyn kohteena vuonna 1936 NKP (b):n KK:n kesäkuun täysistunnossa.

Puoluepapereiden tarkastuksen ja vaihdon päätyttyä aloitettiin marraskuun 1. p:nä 1936 taas uusien jäsenten otto puolueeseen. Keskuskomitea muistutti puoluejärjestöille, että uusien puolueen jäsenten hyväksymisen tulee tapahtua individuaalisesti ja että puolueen riveihin on valikoitava „maamme parhaimmista, todella kehittyneimpiä, työväenluokan asialle todella uskollisia ihmisiä, ennen kaikkea työläisiä sekä myös talonpoikia ja työätekevän sivistyneistön edustajia, jotka ovat osoittaneet kelpoisuutensa sosialismin hyväksi käytävän taistelun eri aloilla”.

Aseistautuen aatteellisesti ja lujittaen rivejään järjestöllisesti puolue täytti menestyksellä johtotehtävänsä sosialismin rakentamistyössä, johdatti neuvostokansaa asettaen päämääräksi toisen viisivuotissuunnitelman täyttämisen ennen määräaikaa ja sosialistisen yhteiskunnan rakentamisen Neuvostoliitossa.

3. Toisen viisivuotissuunnitelman täyttäminen ennen määräaikaa. Sosialismin voitto Neuvostoliitossa. Neuvostoliiton uusi Perustuslaki

Kamppaillessaan toisen viisivuotissuunnitelman täyttämiseksi ennen määräaikaa puolue ja kansa suorittivat uusia maine- tekoja työn rintamalla.

Puolue suoriutui vaikeuksista huolimatta hyvällä menestyksellä niistä tehtävistä, joita uusien tuotantolaitosten käyntiinpano ja uuden tekniikan omaksuminen oli asettanut. Työn tulokset tulivat ilmi ennen muuta rauta- ja terästeollisuudessa.

Raakaraudan tuotanto nousi vuonna 1934 10,4 miljoonaan tonniin, teräksen 9,7 miljoonaan ja valssiraudan 7 miljoonaan tonniin. Raakaraudan ja teräksen tuotanto lisääntyi vuoteen 1913 verrattuna miltei 2,5-kertaiseksi.

Kolhoosijärjestelmän päästyä voitolle alkoi maatalouskin kehittyä entistä nopeammin. Kolhooseista tuli vuoden 1934 loppuun mennessä järkähtämätön, lannistamaton voima: niihin kuului noin 75 prosenttia talonpoikaistalouksista ja niiden hallussa oli 87 prosenttia kaikesta kylvöalasta. Viljan ja teollisuuskasvien tuotanto lisääntyi. Viljanhankinnat ja -ostot tapahtuivat järjestyneemmin kuin aikaisemmin. Valtio sai mainittuna vuotena maataloudelta niin paljon viljaa ja muita tuotteita, että voitiin tyydyttää täydellisesti väestön tarpeet ja poistaa ensimmäisen viisivuotiskauden alussa voimaansaatettu korttijärjestelmä.

Marraskuussa 1934 pidetyssä NKP (b):n KK:n täysistunnossa tehtiin päätös elintarvikekorttijärjestelmän lakkauttamisesta. Keskitetyn jakelun asemesta ryhdyttiin kaikkialla kehittämään laajaa neuvostokauppaa. Näiden toimenpiteiden seurauksena koko maan taloudelliset olot paranivat huomattavasti, työväenluokan ja talonpoikaiston liitto lujittui edelleen ja sosialistisessa rakennustyössä saavutettiin uusia voittoja.

Kolhoosijärjestelmästä oli tullut vankka, ja siksi puolue saattoi muuttaa kone- ja traktoriasemien poliittiset osastot tavallisiksi puolue-elimiksi liittämällä ne puolueen piirikomiteoihin. Mainitut poliittiset osastot olivat täyttäneet kunnialla tehtävänsä ja nyt, kun kolhoosimaaseudun johtaminen oli käynyt entistä monimutkaisemmaksi, piti laajentaa ja lujittaa varsinaisia puolue- ja neuvostoelimiä, jotta ne olisivat kyenneet johtamaan kolhoosimaaseudulla kaikkea työtä valtiollisen, hallinnollisen, taloudellisen ja kulttuurielämän sekä elinolojen parantamisen ym. alalla. Tämä puolueen toimenpide todisti vielä uudemman kerran, että puolueen organisatorinen johto oli joustavaa.

Teknillisen välineistön määrä kansantaloudessa lisääntyi jatkuvasti sitä mukaa kuin toista viisivuotissuunnitelmaa täytettiin. Pelkästään toisen viisivuotiskauden kahtena ensimmäisenä vuotena teollisuus, kulkulaitos ja maatalous saivat erilaisia koneita ja muita teknillisiä laitteita melkein yhtä paljon kuin koko ensimmäisellä viisivuotiskaudella. Täten turvattiin puolueen asettaman taloudellisen perustehtävän toteuttaminen — kansantalouden teknillisen uudestirakentamistyön päätökseen vieminen. Samalla oli kuitenkin olemassa se vaara, ettei ehdittäisi valmentaa uusien koneiden ja teknillisten laitteiden taitavaan käyttöön sekä hallintaan pystyviä työntekijävoimia niin nopeasti kuin teknillinen kehitys vaati. Teknillisen kehityksen ja tekniikan omaksumisen välille oli muodostumassa epä-suhde.

Nyt oli käytävä entistä sitkeämpää kamppailua uuden tekniikan omaksumiseksi. Se oli niinä vuosina maan sosialistisen talouden kehityksen ratkaiseva tekijä. Neuvostoliiton tuotanto-voimien tuleva kasvu riippui uuden tekniikan omaksumisesta. Kysymys työntekijäkaadereista, jotka kykenevät omaksumaan uuden tekniikan ja käyttämään sitä täydellä teholla, sai ratkaisevan merkityksen. Puolue esitti tunnuksen: „*Kaaderit ratkaisevat kaiken!*” Tämä tunnus täydensi välittömästi toista tunnusta: „Tekniikka ratkaisee uudestirakentamiskaudella kaiken!”, jonka puolue oli esittänyt uudestirakentamiskauden alussa, silloin kun maa tarvitsi ennen kaikkea koneita ja teknillisiä laitteita. Nyt, kun tuo tehtävä oli täytetty, piti keskittyä sellaisten kaadereiden valmennukseen, jotka olisivat kyenneet omaksumaan uuden tekniikan. Tällöin ei ollut kysymys kymmenistä eikä sadoistakaan tuhansista, vaan miljoonista ihmisistä, jotka olisivat kyenneet panemaan käyntiin uudet koneet sekä teknilliset laitteet ja käyttämään niitä täydellä teholla teollisuudessa, kululaitoksessa, maataloudessa, armeijassa — kaikkialla missä niitä oli.

Esittäessään tunnuksen „*Kaaderit ratkaisevat kaiken!*” puolue näki, että uuden tekniikan omaksuminen oli käytännössä jo alkanut. Teollisuudessa, kululaitoksessa, maataloudessa ja kansantalouden muilla aloilla alkoi eturivin työläisten liike vanhentuneiden teknillisten normien tarkistuksen puolesta.

Vanhentuneita teknillisiä normeja ryhdyttiin tarkistamaan ennen muuta sellaisilla teollisuusaloilla kuin hiili- ja metallurgisessa teollisuudessa. Puolue oli aina kiinnittänyt erikoista huomiota näihin kansantalouden tärkeisiin aloihin, ja se työ kantoi hedelmää. Ilmaantui yhä enemmän työläisiä ja tekniikkoja, jotka ylittivät vanhat teknilliset norminsa, kohottivat jatkuvasti työnsä tuottavuutta. Vuonna 1934 Neuvostohallitus palkitsi Leninin kunniamerkillä hiilenlouhijan Nikita Izotovin (Gorlovkan l. kaivokselta) esimerkillisestä iskutyöstä hiilen louhinnassa. Monet kaivosmiehet seurasivat Izotovin esimerkkiä.

Kautta maan levisi laaja teollisuuslaitosten iskurien liike. Vuoden 1933 lopulla teollisuudessa ja kululaitoksessa oli lähes viisi miljoonaa iskuria. Ensimmäiselle viisivuotiskaudelle luonteenomaista uudisrakennustyön paatosta täydensi nyt uuden tekniikan omaksumisen paatos, kamppailu korkean työtehon puolesta.

Tätä eturivin työläisten liikettä, jonka pyrkimyksenä oli uuden tekniikan omaksuminen ja vanhojen teknillisten normien tarkistus, alettiin vuonna 1935 nimittää stahanovilaiseksi liikkeeksi louhija A. Stahanovin nimen mukaan. Stahanov louhi yhden työvuoron aikana 102 tonnia kivihiiltä ylittäen tavallisen työnormin 14-kertaisesti. Tuotannon uudentajia ilmaantui kaikilla kansantalouden aloilla. Puolue tuki Stahanovin ja kaikkien muiden teollisuus- ja maataloustuotannon uudentajien aloitetta. Se

piti tätä eturivin työläisten liikettä poliittisesti suurimerkityksisenä ja asettui johtamaan sitä.

Uudentajien liike korkean työn tuottavuuden puolesta edusti *joukkojen sosialistisen kilpailun uutta vaihetta*. Toisin kuin aikaisempina vuosina kilpailu nojautui nyt uuteen ensiluokkaiseen teknilliseen välineistöön ja sen käyttöön perehtyneisiin kaadereihin. Tämä liike oli tulosta viisivuotiskausiensa aikana tapahtuneesta työväenluokan kulttuuritason noususta ja teknillisen sivistyksen kasvusta. Tämä liike oli välittömässä yhteydessä siihen, että sosialistiset tuotantosuhteet olivat vakiintuneet kansantalouden kaikilla aloilla, ihmisten käsitykset työstä muuttuneet perin pohjin ja heidän suhtautumisensa työhön oli sosialistista.

Vaikuttavana tekijänä maan työväenluokan innoittamisessa taisteluun korkean työntuottavuuden puolesta oli marraskuussa 1935 pidetty teollisuuden ja kulkulaitoksen parhaiden työläisten yleisliittolainen neuvottelukokous, johon otti osaa lähes kolme tuhatta henkilöä. Kokouksen osanottajat vaihtoivat uuden teknillisen välineistön käytössä ja korkeiden teknillisten normien täyttämiseksi saatuja kokemuksia. Tässä ilmeni se neuvostoihmisten uusi piirre, että he pyrkivät saattamaan saavutuksensa kaikkien tietoon koko yhteiskunnan hyvää ajatellen.

Neuvottelukokous totesi, että eturivin työläisten joukkoliike, jonka tarkoituksena oli uuden välineistön entistä tehokkaampi hyväksikäyttö ja työn järjestelyn parantaminen, ei rajoittunut tavanomaiseen työn tuottavuuden kohottamiseen, mikä on aina välttämätöntä tuotannon kehittämiseksi. Puhuessaan kokouksessa tästä liikkeestä J. V. Stalin sanoi, että se avasi „ainoan tien korkean työntuottavuuden saavuttamiseen, mikä on välttämätöntä voidaksemme siirtyä sosialismista kommunismiin ja hävittää henkisen ja ruumiillisen työn vastakohtaisuuden” („L e n i n i s m i n k y s y m y k s i ä”, s. 496).

Puolue ja kansa ovat pitäneet aina ja pitävät edelleenkin ohjeenaan V. I. Leninin sanoja, että „kommunismi on vapaa, ehtoisten, tietosten, yhteenliittyneiden, uudenaikaista teknillistä välineistöä käyttävien työntekijäin työn tuottavuutta, joka on korkeampaa kuin kapitalistinen työn tuottavuus” (T e o k s e t, 29. o s a, s. 394).

Tuotannon uudentajain liike oli tavallisuudesta poikkeavaa liikettä. Siinä kuvastui Neuvostoliitossa alkanut *sosialismin aikakausi*. Se merkitsi työn järjestämistä uudella tavalla: oikeaa työnjakoa tuotannossa, ammattimiesten vapauttamista toisaroisista valmistelutöistä, työpaikan kunnollista organisaatiota, työn tuottavuuden kohottamista. Sovellettiin käytäntöön uusia työnormeja, jotka pohjautuivat monissa tapauksissa korkeampaan työn tuottavuuteen kuin se, mihin oli päästy kehittyneissä kapitalistimaissa. Luotiin edellytykset kulutustarvikkeiden

tuotannon nopealle kasvulle ja niiden hintojen alentamiselle. Työläisten ja toimihenkilöiden palkat nousivat tuntuvasti. Samoin kohosi työväenluokan yleinen ja teknillinen sivistystaso.

Johtaessaan tuotannon uudentajain liikettä puolue pyrki saamaan yhä laajemmat joukot mukaan siihen. Puoluejärjestöt kannattivat rohkeasti kaikkia aloitteita, joita tehtiin uuden tekniikan omaksumiseksi ja vanhentuneiden, pienten työnormien korvaamiseksi suuremmilla, levittivät näitä aloitteita kaikkien tietoon. Puoluejärjestöjen johdolla kutsuttiin koolle tuotannollisia ja teknillisiä konferensseja keskustelemaan edistyksellisten työmenetelmien soveltamisesta; eri tehtaiden kesken järjestettiin työkokemusten vaihtoa; eturivin työläiset auttoivat jälkeanjääviä, vanhat auttoivat nuoria; perustettiin kouluja, joissa tehtiin tunnetuksi parhaita työkokemuksia. Kommunistit olivat kärkijoukkona teknillisten tietojen omaksumisessa. He kohottivat jatkuvasti teknillistä sivistystään kirjeenvaihto- ja iltakursseilla, kouluissa, teknillisissä opistoissa ja korkeakouluissa. Puoluejärjestöt keskittivät huomionsa työväenluokan yleisen ja teknillisen sivistystason kohottamiseen, koska vain sillä pohjalla tämä tuotannon parhaimmiston liike saattoi voimistua ja kehittyä.

Kaikki uudet, edistykselliset liikkeet raivaavat itselleen tien taistelussa vanhaa vastaan. Niin joutui tekemään myös tuotannon uudentajain joukkoliike. Eräät työläiset pelkäsivät työnormien korottamisen johtavan palkkatariffien alenemiseen, palkkojen laskuun. Osa insinööreistä ja teknikoista, jota vanhat käsitykset teknillisistä normeista vielä kahlehtivat, ei pystynyt tukemaan liikettä eikä järjestämään sitä oikein. Vanhojen spesiaaliturvien joukossa oli myös vihamielisiä aineksia, jotka yrittivät tukahduttaa tuotannon uudentajain liikkeen. Kaikkien tuollaisten vastusten voittaminen oli ensi kädessä kommunistien velvollisuus, sillä he ovat kaiken parhaan ja edistyksellisen puoltajia. Ja he täyttivät tehtävänsä menestyksellisesti.

Tuotannon uudentajain joukkoliikettä tuki suuresti joulukuussa 1935 pidetty NK(b):n KK:n täysistunto, jossa keskusteltiin teollisuuden ja kulkulaitoksen toiminnasta stahanovilaisen liikkeen kehityksen valossa. Puolueen KK:n täysistunnossa oli läsnä noin kolme tuhatta talousmiestä ja puolueytöntekijää, insinööriä ja eturivin työläistä. KK:n täysistunto kehotti tarkistamaan vanhentuneita työnormeja rohkeammin ja päättäväisemmin sekä korvaamaan ne uusilla ottaen huomioon eturivin työläisten kokemuksen. Erikoista huomiota kiinnitettiin kaikkien työläisten ja työläisnaisten teknillisen tietotason kohottamiseen.

Tuotannon uudentajain liikkeen ansiosta työn tuottavuus teollisuudessa kohosi toisella viisivuotiskaudella 82 prosenttia suunnitelman edellyttämien 63 prosentin asemesta. Tuona aikana teollisuustuotannon lisääminen tapahtui pääasiallisesti kohotta-

malla työn tuottavuutta uuden teknillisen välineistön hyväksikäytön pohjalla.

Puolue piti teollisuutta sosialistisen kansantalouden perustana, mutta omisti samalla vähentymätöntä huomiota myös maataloustuotantoon. Sosialistisen maanviljelyksen kehittämisessä oli omat vaikeutensa. Kolhoosit olivat muodostuneet talonpoikain yksityisistä pientalouksista, ja yksityistalouden hoidossa muovautuneet tottumukset vaikuttivat kolhoosilaisten työntekoon. Kolhoosien kuitenkin piti ja ne saattoivat antaa paljon enemmän tuotteita kuin yksityisomistukselliset talonpoikaistaloudet. Juuri asian tähän puoleen puoluejärjestöt kohdistivat nyt huomionsa.

Maaseudulla alkoi laaja kamppailu maanmuokkauksen parantamiseksi, vilja- ja teollisuuskasvien satoisuuden suurentamiseksi ja karjatalouden jälkeenjääneisyyden likvidoimiseksi. Maataloustuotantoon hyvin perehtyneiden työntekijäin joukko kasvoi voimakkaasti.

Tärkeänä vaiheena kolhoosijärjestelmän lujittamisessa oli helmikuussa 1935 pidetty kolhoosilais-iskurien II yleisliittolainen edustajakokous, joka hyväksyi uudet maatalousartelin säännöt. Sääntöjen hyväksyminen tapahtui aikana, jolloin oli jo hankittu tiettyä kokemusta suurmaatalouden harjoittamisessa. Uusissa säännöissä tehtiin yhteenveto tuosta kokemuksesta. Niissä esitettiin johtavat periaatteet, joiden tuli olla maatalousartelin sisäisen elämän ja toiminnan perustana nyt, kun kolhoosijärjestelmä oli saavuttanut täydellisen voiton. Uusien sääntöjen piti edistää kolhoosien jatkuvaa organisatorista ja taloudellista lujittumista.

Kolhoosit saivat sääntöjen mukaan ikuisen käyttöoikeuden viljelemiinsä maihin. Tällä toimenpiteellä laskettiin vankka perusta kolhoosien kehitykselle ja lujittumiselle. Säännöissä osoitettiin, kuinka tuli hoitaa suurta yhteistaloutta. Niissä määriteltiin selvästi kolhoosilaisten henkilökohtaisen talouden sallittu suuruus. Sen tuli olla sopusoinnussa yhteistuotannon etujen kanssa sekä tyydyttää kolhoosilaisen ja hänen perheensä tarpeet. Uudet säännöt kehittivät kolhoosidemokratiaa entistä laajemmaksi ja laajensivat kolhoosilaisten oikeuksia, mikä oli omiaan edistämään heidän aloitteellisuuttaan ja aktiivisuuttaan työssä.

Kolhoosien sääntöjen voimaansaattaminen vaikutti myönteisesti maataloustuotantoon, työkurin lujittumiseen ja työn tuottavuuden nousuun. Puolueelta ja kansalta se vaati kuitenkin suuria voimanponnistuksia. Puolue teki hellittämättä työtä luodakseen kolhooseille vankan organisatorisen ja taloudellisen perustuksen ja turvatakseen maataloustuotannon jatkuvan kasvun.

Vuosina 1935—1937 pidetyissä Keskuskomitean täysistunnoissa käsiteltiin jatkuvasti sellaisia kysymyksiä kuin kylvöjen

ja sadonkorjuun valmistelu sekä suoritus, sellaisten kolhoosien auttaminen, jotka eivät vielä olleet päässeet vankasti jaloilleen, sekä valtion viljanhankinnat ja -ostot. Nämä samat kysymykset olivat kaiken aikaa myös puolueen alue- ja piirikomiteoiden sekä kolhoosien puoluejärjestöjen huomion keskipisteessä.

Maaseudun puoluepiirikomiteat tekivät noina vuosina merkittävää työtä pyrkien järjestämään oikealla tavalla kolhoosityön ja sen maksun, lujittamaan työkuria, valikoimaan johtavia kaadereita kolhooseja varten, sijoittamaan kommunisteja kolhoosituotannon tärkeimmille aloille, vahvistamaan ja lujittamaan kolhoosien puoluejärjestöjä, järjestämään eri kolhooseissa olevien yksityisten puolueen jäsenten yhteistä toimintaa. Jokainen tässä mielessä suoritettu uusi toimenpide oli arvokkaana lisänä puoluejärjestöjen työssä. Puoluejärjestöt alkoivat johtaa kolhooseja yhä paremmin.

Soveltamalla käytäntöön uusia maatalousarttelin sääntöjä kolhoosien kommunistit lujittivat kolhoosien yhteistaloutta ja edistivät kolhoosituotantoa. He totuttivat kolhoosilaisia suhtautumaan työhön uudella tavalla, sosialistisesti.

Samalla kun puolue lujitti kolhooseja, se loi edellytyksiä uusien talonpoikaskerrosten tulolle kolhooseihin. Niihin aikoihin, jolloin uudet säännöt hyväksyttiin, kolhoosien ulkopuolella oli vielä nelisen miljoonaa talonpoikaistaloutta ja toisen viisivuotiskauden lopulla noin puolitoista miljoonaa.

Toisen viisivuotissuunnitelman täyttäminen vaati työväenluokalta, kolhoositalonpoikaistolta ja sivistyneistöltä ankaraa työtä, varsinkin 5-vuotiskauden viimeisinä vuosina. Uhrautuvalla työllä neuvostokansa täytti toisen viisivuotissuunnitelman, kuten oli täyttänyt ensimmäisenkin, ennen määräaikaa, vuoden 1937 huhtikuun alkuun mennessä, ts. 4 vuodessa ja 3 kuukaudessa.

Suurteollisuuden kokonaistuotos lisääntyi vuonna 1937 enemmän kuin 2-kertaiseksi vuoteen 1932 verrattuna ja 8-kertaiseksi vuoteen 1913 verrattuna.

Suurteollisuuden ja varsinkin koneenrakennusteollisuuden kasvu edisti suuresti kansantalouden kaikkien alojen teknillisen välineistön uusimista. Yli 80 prosenttia teollisuuden kokonaistuotoksesta saatiin vuonna 1937 niistä tuotantolaitoksista, jotka oli rakennettu tai kokonaan uusittu ensimmäisellä ja toisella viisivuotiskaudella. Suurta edistystä oli saatu aikaan myös maatalouden koneellistamisessa. Vuonna 1937 maataloudessa oli 456 tuhatta traktoria, lähes 129 tuhatta kombinoitua sadonkorjuukonetta ja 146 tuhatta kuorma-autoa. *Kansantalouden teknillinen uudestirakentaminen voitiin katsoa loppuun suoritetuksi.*

Toinen viisivuotissuunnitelma täytettiin menestyksellisesti myös maatalouden alalla. Maatalouden *kollektiivisointi suoritettiin loppuun.* Kolhooseihin kuului 18,5 miljoonaa talonpoikaistaloutta.

taloutta, so. 93% talouksien kokonaismäärästä. Kolhoosien viljankylvöt käsittivät yli 99% kaikista talonpoikain viljankylvöistä.

Vuosi 1937 oli erittäin satoisa, ja vilja- sekä teollisuuskasveista saatiin runsaampi sato kuin koskaan aikaisemmin.

Mutta karjatalouden kohentaminen edistyi vielä hitaasti. Karjatalous oli kärsinyt suuresti siirryttäessä yksityistaloudesta kolhooseihin, ja sen kohentamiseksi oli kohotettava jyrkästi maan viljantuotantoa, laajennettava tuntuvasti rehunviljelystä ja saatava kolhoosilaiset aineellisesti kiinnostumaan tämän talousalan kehittämisestä.

Toisen viisivuotiskauden suuria saavutuksia oli kaaderi-ongelman ratkaiseminen pääpiirteissään. Kansantaloutta varten koulutettujen korkeakoulu- ja opistosivistyksen saaneiden specialistien määrä kasvoi runsaasti kaksinkertaiseksi ensimmäiseen viisivuotiskauteen verrattuna.

Kansan aineellinen asema ja kulttuuritaso kohosi toisella viisivuotiskaudella huomattavasti. Neuvostoliiton kansantulo kasvoi enemmän kuin kaksinkertaiseksi ja työläisten ja toimihenkilöiden palkkavarat 2,5-kertaiseksi, samalla kun heidän lukumääränsä lisääntyi 18 prosentilla. Kolhoosien rahatulot suurenevät yli 3-kertaisiksi.

Neuvostoliitossa oli edistytty jo pitkälle kulttuurivallankumouksen toteuttamisessa. Alkeis- ja keskikoulujen oppilasmäärä suureni toisen viisivuotiskauden kuluessa enemmän kuin 8 miljoonalla. Korkeakouluissa opiskeli vuonna 1937 yli 500 tuhatta ylioppilasta. Neuvostosivistyneistö käsitti vuoden 1937 alussa noin 10 miljoonaa henkeä.

Toisen viisivuotiskauden merkittäviä saavutuksia olivat niin ikään suuret aikaansaannokset leniniläisen kansallisuuspolitiikan toteuttamisen alalla. Kansallisissa tasavalloissa oli alkanut laaja teollinen rakennustyö. Paikallisen väestön keskuudesta nousi runsaslukuinen insinööri- ja teknikkokunta.

Tällaisiin tuloksiin oli johtanut sosialismin voitto Neuvostoliitossa, sosialististen tuotantosuhteiden vakiintuminen kansantalouden kaikilla aloilla. *Oli ratkaistu sosialistisen vallankumouksen vaikein tehtävä — luotu uusi, sosialistinen talous.*

Socialismin rakentamista Neuvostoliitossa toteutettiin V. I. Leninin hahmottelemien suunnitelman mukaan. Kommunistinen puolue oli tärkein, johtava voima sosialismia rakennettaessa. Suurimmat rasitukset sosialismin voiton puolesta käydessä taistelussa lankesivat tasavaltojen, alueiden ja piirien puoluejärjestöjen sekä puolueen perusjärjestöjen monilukuisten puoluekaaderien kannettavaksi. Työväenluokka, työtätekevät talonpoikaisjoukot ja neuvostosivistyneistö kannattivat yksimielisesti puolueen politiikkaa ja turvasivat sankarillisella työllään sosialismin voiton.

Neuvostoliiton elämässä tapahtuneet syvälliset muutokset sekä sosialismin ratkaisevat saavutukset maan talouselämässä ja yhteiskuntajärjestelmässä saivat lainsäädännöllisen vahvistuksen Neuvostomaan uudessa Perustuslaissa. Neuvostokansalaiset osallistuivat erittäin aktiivisesti viisi ja puoli kuukautta jatkuneeseen perustuslakiluonnoksen käsittelyyn.

Marraskuussa 1936 pidettiin Neuvostojen ylimääräinen VIII yleisliittolainen edustajakokous, joka oli kutsuttu koolle Neuvostoliiton uuden Perustuslain vahvistamista varten. Alustuksen „Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton Perustuslain luonnoksesta” teki J. V. Stalin. Hän luonnehti selvästi niitä muutoksia, joita maan elämässä oli tapahtunut vuosien 1924 ja 1936 välisenä aikana.

Sosialistinen järjestelmä oli voittanut. Tuotantovälineiden yhteiskunnallinen omistus oli vakiintunut ja siitä oli tullut uuden, sosialistisen järjestelmän vankka perusta kansantalouden kaikilla aloilla. Neuvostoliitossa oli hävitetty ainiaaksi sellaiset kansalle tuskia ja kärsimyksiä aiheuttaneet ilmiöt kuin talouspulat, kurjuus ja työttömyys. Oli luotu olosuhteet sitä varten, että kaikki yhteiskunnan jäsenet voisivat elää vauraasti ja nauttia kulttuurin antimista.

Maan väestön luokkakokoomus oli muuttunut. *Kaikki riistäjäluokat oli likoidoitu.* Neuvostoliitossa oli nyt jäljellä työväenluokka, talonpoikien luokka ja sivistyneistö. Mutta nekin olivat kokeneet perin pohjaisia muutoksia sosialismin puolesta käydyn taistelun kulussa.

Hävitettyään kapitalismin ja muutettuaan tuotantovälineet yhteiskunnalliseksi sosialistiseksi omaisuudeksi Neuvostomaan työväenluokka lakkasi olemasta proletariaattia tämän sanan varsinaisessa, aikaisemmassa merkityksessä. Neuvostoliiton proletariaatti muuttui kaikkinaisesta riistosta vapautuneeksi työväenluokaksi, jolle kuuluu johtoasema yhteiskunnassa ja joka suuntaa yhteiskunnan kehitystä eteenpäin, kommunismia kohti. Tämä on aivan uusi työväenluokka, jonka kaltaista ihmiskunnan historiassa ei ole vielä milloinkaan ollut.

Talonpoikain luokka oli samoin lakannut olemasta peltotilkuunsa sidottujen ja tilanherrain, kulakkien, kauppiaiden sekä koronkiskureiden riistämien pientuottajien luokka. Kolhoosijärjestelmän voittaessa talonpoikaisto vapautui kaikkinaisesta riistosta. Talonpoikain työ muuttui kollektiiviseksi työksi, jonka perustana on yhteiskunnallinen omistus. Neuvostoliitossa muodostui aivan uusi talonpoikaisto, jonka kaltaista ihmiskunnan historiassa ei myöskään ole vielä milloinkaan ollut.

Myös Neuvostoliiton sivistyneistö oli muuttunut. Se oli uutta, sosialistista sivistyneistöä, joka palveli kansaa ja oli vapaata kaikesta riistosta. Se oli suurimmalta osaltaan työläis- ja talonpoikaista syntyperää. Sen edut alkoivat samaistua työväenluokan ja kolhoositalonpoikaiston etujen kanssa ja se rakensi sosialis-

mia yhdessä näiden luokkien kanssa. Tällaista sivistyneistöä ei liioin ole ennen ollut historiassa.

Sosialismin rakentamisen kaudella muuttuivat perin pohjin kaikkien Neuvostoliiton kansojen kasvat. Nämä kansat muotoutuivat lopullisesti *sosialistisiksi kansakunniksi*. Aikaisempi keskinäinen epäluottamus väistyi keskinäisen ystävyyden tunteen tieltä. Alkoi kansakuntien veljellinen yhteistyö yhtenäisessä sosialistisessa liittovaltiojärjestelmässä.

Neuvostojärjestelmän ansiosta eräät kansat — kazakhit, kirgiisit, turkmenit, tadžikit, Pohjolan, Dagestanin jne. kansat — siirtyivät välittömästi sosialismiin käymättä lainkaan läpi tuskallista kapitalismin vaihetta.

Neuvostoliiton uusi Perustuslaki vahvisti lainsäädännöllisesti sosialismin voiton Neuvostoliitossa; siinä sanotaan, että sosialistinen talousjärjestelmä ja tuotantovälineiden sosialistinen omistus ovat Neuvostoliiton taloudellinen perusta.

Uusi Perustuslaki toi valtiorakenteeseen mitä suurimpia parannuksia, jotka auttoivat kehittämään kaikin puolin neuvostodemokratismia ja todellista internationalismia Neuvostoliiton kansojen keskinäisissä suhteissa. Se hävitti Neuvostojen vaaleissa voimassaolleen rajoitusten viimeisetkin rippeet ja korvasi välilliset vaalit välittömällä. Kaikki Työätekevien edustajain neuvostot säädettiin valittaviksi välittömällä vaaleilla yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden perusteella salaisella äänestyksellä. Kaikki Neuvostomaan kansalaiset saivat yhtäläisen oikeuden valita edustajia ja tulla valituksi Neuvostoihin.

Uusi Perustuslaki vahvisti lainsäädännöllisesti Neuvostoliiton kaikkien kansalaisten oikeuden työhön, lepoon, sivistykseen ja aineellisesti turvattuun toimeentuloon vanhuuden päivinä sekä myös sairauden ja työkyvyttömyyden kohdatessa.

Antaessaan kaikille kansalaisille oikeudet, joiden saavuttamiseksi ihmiskunta oli taistellut vuosisatoja, Perustuslaki asetti kansalaisille myös suuria velvollisuuksia: heidän tuli noudattaa tiukasti Neuvostovaltion lakeja ja työkuria, täyttää rehellisesti velvollisuutensa yhteiskuntaa kohtaan, kunnioittaa sosialistisen yhteiselämän sääntöjä, varjella ja lujittaa yhteiskunnallista sosialistista omaisuutta, täyttää rehellisesti kunniavelvollisuutensa — palvella Neuvostoliiton Asevoimain riveissä ja puolustaa uhrautuvasti sosialistista isänmaataan. Perustuslaissa sanotaan: „Isänmaan puolustaminen on Neuvostoliiton jokaisen kansalaisen pyhä velvollisuus”.

Yleiskansallisen sosialistisen demokratismien periaatteet ilmenevät Neuvostoliiton kansalaisten oikeuksissa ja velvollisuuksissa.

Neuvostoliiton yhteiskunta- ja valtiojärjestelmän jatkuva demokratisointi on laajentanut ja lujittanut työväenluokan diktatuurin yhteiskunnallista pohjaa.

Neuvostoliiton uusi Perustuslaki ilmentää korkeimmantyyppistä demokratismia — *sosialistista demokratismia*.

Neuvostoliiton Perustuslaissa tähdenetään Kommunistisen puolueen johtavaa asemaa neuvostoyhteiskunnassa. Perustuslaissa sanotaan:

„...aktiivisimmat ja tietoisimmat kansalaiset työväenluokan riveistä ja työtätekevien muista kerroksista yhtyvät Neuvostoliiton kommunistiseksi puolueeksi (bolševikit), joka on työtätekevien etujoukko heidän taistelussaan sosialistisen järjestelmän lujittamiseksi ja kehittämiseksi ja työtätekevien kaikkien, niin yhteiskunnallisten kuin valtiollistenkin järjestöjen johtava ydinjoukko”.

Voittaneen sosialismin maan Perustuslaki on kaikkien aikojen demokraattisin perustuslaki.

Uuden Neuvostoperustuslain voimaansaattaminen auttoi suuresti kaikkia niitä, jotka taistelivat demokratian puolesta kapitalistisissa ja eritoten fasistikomennon alaisiksi joutuneissa maissa. Siinä ilmeni sen valtava kansainvälinen merkitys.

Uuden Perustuslain hyväksyminen ilmentää sitä maailmanhistoriallista tosiasiaa, että Neuvostoliitto on siirtynyt uuteen kehitysvaiheeseen, jolloin sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen päättyy ja siirrytään asteittaisesti kommunismiin.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vuosina 1933—1937 Neuvostomaan sisäiselle elämälle oli tunnusomaista kansantalouden kaikkien alojen täydellinen sosialistinen uudistaminen ja sosialistisen yhteiskunnan pääpiirteittäinen rakentaminen. Sosialismin voitto Neuvostoliitossa oli Lokakuun sosialistisen vallankumouksen jälkeen toiseksi suurin historiallinen tapahtuma. Sosialismin rakentaminen Neuvostoliitossa oli suuren Leninin testamentin täyttämistä, Kommunistisen puolueen järjestävän ja suuntaavan toiminnan, puolueen viisaan johdon sekä puolueen politiikkaa yksimielisesti kannattaneiden työläisten, talonpoikain ja sivistyneistön sankarillisen työn tulosta.

Toisen viisivuotissuunnitelman toteuttamisen tuloksena Neuvostoliitosta tuli voimakas sosialistinen teollisuus- ja kolhoosivaltio, joka saattoi varustaa maan talouden ja puolustuslaitoksen kaikella tarvittavalla aseistuksella sekä välineistöllä. Maa-talouden kollektivisointi suoritettiin loppuun.

Kamppailu kansantalouden sosialistisen uudestirakennustyön loppuunsaorittamiseksi vaati puolueen poliittisen joukkotyön tuntuvaa voimistamista ja organisaatiotyön parantamista. Puolue keskitti huomionsa sosialistisen uudestirakennustyön tärkeimpiin tehtäviin: teollisuudessa oli perehdyttävä uusien

tuotantolaitosten tehokkaaseen käyttöön, omaksuttava uutta tekniikkaa; kolhooseja oli lujitettava organisatorisesti ja taloudellisesti; kaupunkeja ja maaseutua varten oli koulutettava runsaslukuinen joukko tuotannollis-teknilistä sivistyneistöä.

Sosialistiset tuotantosuhteet pääsivät voitolle maan talouselämässä, ja tuloksena siitä muuttui myös neuvostoyhteiskunnan luokkarakenne. Kaikki riistäjäluokat oli hävitetty. Maassa oli nyt kaksi keskenään ystävällismielistä luokkaa, työväenluokka ja talonpoikaisto sekä niihin lujin sitein yhdistetty työtätekevä sivistyneistö. Neuvostoliiton sosialististen kansakuntien keskinäinen ystävyys ja veljellinen yhteistyö voimistuivat. Oli luotu kansan moraalinen ja poliittinen yhtenäisyys. Näissä olosuhteissa neuvostokansa hyväksyi puolueen aloitteesta Neuvostoliiton uuden Perustuslain — maailman demokraattisimman perustuslain —, joka kuvasti maan taloudellisessa ja valtiollisessa elämässä tapahtuneita muutoksia.

Sosialismin voiton tuloksena oli tehty loppu ihmisen harjoittamasta toisen ihmisen riistosta ja parannettu perin pohjin työtätekevien aineellista asemaa. Sosialistisen järjestelmän vakiintuminen maan talouselämässä loi edellytykset yhteiskunnallisen tuotannon jatkuvalle ja nopealle kasvulle uudenaikaisimman teknillisen välineistön käytön pohjalla, se loi edellytykset yhteiskunnan rikkauksien kartuttamiselle ja työtätekevien hyvinvoinnin jatkuvalle kohottamiselle.

Neuvostoliiton kansantalouden sosialistinen uudestirakennustyö suoritettiin loppuun levottoman maailmantilanteen vallitessa. Fasismien valtaantulo Saksassa sekä niiden hyökkäystoimien laajeneminen, joihin Saksan fasismi oli ryhtynyt Euroopassa ja Japanin imperialismi Kaukoidässä, voimistivat Neuvostoliittoon kohdistuvaa sodan uhkaa. Sen vuoksi puolue ja kansa eivät tehneet vain rauhanomaista sosialistista rakennustyötä, vaan valmistautuivat myös maanpuolustukseen.

Sosialismin rakentaminen Neuvostoliitossa vihamielisten kapitalistimaiden ympäröimänä ja alituisen ulkoisen hyökkäysvaaran alaisena oli vertaansa hakeva maailmanhistoriallinen urotyö, jonka neuvostokansa suoritti Kommunistisen puolueen johtamana.

XIV LUKU

PUOLUEEN TOIMINTA SOSIALISTISEN YHTEISKUNNAN LUJITTAMISEKSI JA KEHITTÄMISEKSI. MAANPUOLUSTUKSEN LUJITTAMINEN (vuosi 1937 — kesäkuu 1941)

1. Neuvostoliiton taistelu rauhan ja kansojen turvallisuuden puolesta fasistien hyökkäyksen aktivisoituessa vuosina 1937—1938

Vuosien 1929—1933 talouspulan seuraukset tuntuivat vielä, kun syksyllä 1937 kapitalistisessa maailmassa puhkesi uusi pula. Teollisuuden tuotos käsitti vuonna 1938 USA:ssa 81 prosenttia ja Ranskassa 76 prosenttia vuoden 1929 teollisuustuotannosta. Vuoden 1937 kriisin erikoisuuksia oli se, että taloutensa sota-ajan raiteille järjestäneet aggressiiviset maat — Japani ja Saksa — eivät joutuneet kriisin kouriin. Japanissa teollisuustuotteiden valmistus nousi vuonna 1938 aina 185 prosenttiin ja Saksassa 121 prosenttiin vuoden 1929 teollisuustuotantoon verrattuna. Teollisuuden nousu näissä maissa oli yhteydessä sodan valmisteluun ja sitä seurasi erikoisen ankara työläisten riisto ja vähäisimpiäkin demokraattisia oikeuksia vaille jätettyjen työtätekevien luokkien olojen kurjistuminen. Saksan ja Italian fasistit tehostivat yhdessä Japanissa vallalla olleen militaristikoplan kanssa sodan valmistelua peläten, että kriisi leviää väistämättömästi heidänkin maihinsa.

Tärkeimpien kapitalistimaiden välinen taistelu menekki-markkinista ja raaka-ainelähteistä kärjistyi yhä enemmän. Taloudellisen kehityksen epätasaisuus johti siihen, että aggressiiviset valtakunnat pyrkivät yhä voimakkaammin uudestijakamaan maailman väkivaltaisesti, sodan avulla. Japanin imperialistit, jotka olivat lujittaneet asemansa Kiinan koillisissa maakunnissa, ryhtyivät vuonna 1937 sotaan anastaakseen koko Kiinan ja muuttaakseen sen siirtomaakseen. Saksan fasistien sotajoukot miehittivät vuonna 1938 Itävallan ja anastivat sen. Sitten he alkoivat valmistautua Tšekkoslovakian valtaukseseen. Italia ja Saksa jatkoivat sotilaallista interventiota Espanjassa.

Maapallon useat seudut, muun muassa sellainen suuri maa kuin Kiina, joutuivat sodan liekkien valtaan. Aggressiivisten, imperialististen valtioiden taholta nämä olivat anastussotia, mutta hyökkäyksen uhriksi joutuneiden Etiopian, Espanjan ja

Kiinan kansojen osalta kansallisia vapausotia, oikeudenmukaisia sotia. Kiinassa oli vuodesta 1927 alkaen käyty toista vallankumouksellista kansalaissotaa. Sitä kävi vallankumouksellinen kansa Kommunistisen puolueen johtamana maan sisäisen ja ulkomaisen taantumuksen voimia vastaan. Japanin hyökkäyksen voimistuessa oli erittäin tarpeellista yhdistää koko kansa taisteluun imperialistisia anastajia vastaan. Kiinan kommunistinen puolue oli ainoa tosipatrioottinen voima, joka nousi puolustamaan synnyinmaataan. Se esitti tunnuksen „On lopetettava kansalaissota ja tehtävä yksimielisesti vastarintaa Japanille!”, kehotti koko kansaa antamaan anastajille päättäväisen vastaiskun ja karkottamaan heidät. Kiinan kommunistit asettuivat johtamaan kansaansa, kun se nousi sankarilliseen vastarintaan japanilaisia imperialisteja vastaan, jotka uhkasivat orjuuttaa koko maan.

Sodan palo levisi maailmassa yhä laajemmalle. Sota uhkasi paisua maailmansodaksi.

Fasistien hyökkäyksen laajetessa Kommunistinen puolue ja Neuvostovaltio ryhtyivät uusiin ponnistuksiin kollektiivisen turvallisuuden aikaansaamiseksi ja hyökkääjien vastustamiseksi. Kun hitleriläinen Saksa oli valloittanut Itävallan, Neuvostohallitus ilmoitti maaliskuussa 1938 Neuvostoliiton olevan valmis ottamaan osaa kollektiiviseen toimintaan fasistien hyökkäyksen laajenemisen estämiseksi ja uuden maailmansodan ehkäisemiseksi. Neuvostoliiton hallitus tarjoutui neuvottelemaan heti muiden valtioiden kanssa joko Kansainliitossa tai sen ulkopuolella vastaavista käytännöllisistä toimenpiteistä. „Huomenna se saattaa olla jo myöhäistä”, sanottiin julkilausumassa, „mutta tänään on vielä otollinen aika, jos kaikki valtiot, varsinkin suurvallat, ottavat rauhan kollektiivista pelastamista koskevassa kysymyksessä lujan, vilpittömän asenteen”.

Kun hitleriläiset alkoivat uhata Tšekkoslovakiaa, niin Neuvostohallitus ilmoitti useita kertoja, että se on valmis auttamaan Tšekkoslovakiaa tarkoin niitä sitoumuksia vastaavasti, jotka se oli ottanut itselleen Neuvostoliiton ja Tšekkoslovakiian välistä sopimusta solmittaessa vuonna 1935, ts. sillä ehdolla, että myös Ranska antaa apua Tšekkoslovakialle. Neuvostohallitus ehdotti, että kutsuttaisiin koolle Neuvostoliiton, Ranskan ja Tšekkoslovakiian sotilasedustajien neuvottelukokous ja pohdittaisiin niitä käytännöllisiä toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä Tšekkoslovakiian puolustamiseksi hitleriläisten hyökkäykseltä. Neuvostoliitto oli valmis tekemään Tšekkoslovakiian hyväksi enemmänkin kuin sopimus velvoitti — antamaan sille apua jopa Ranskasta riippumattakin siinä tapauksessa, jos Tšekkoslovakia suostuu ottamaan vastaan tämän avun ja itse ryhtyy tekemään vastarintaa hyökkääjälle.

Rauhan säilyminen riippui huomattavassa määrin siitä, tukevatko länsivallat Neuvostoliiton ponnistuksia yhteisen

vastarinnan järjestämisessä hyökkääjälle, niin kuin kansojen edut vaativat. Hitler ei olisi rojhennut hyökätä sellaista liittoutumaa vastaan, johon olisivat kuuluneet Neuvostoliitto, Englanti, Ranska ja USA ja johon olisi yhtynyt monia muitakin maita.

Länsivaltojen hallitsevat piirit hylkäsivät kuitenkin jälleen kollektiivisen turvallisuuden aikaansaamiseen tähtäävän politiikan, vaikka fasistiset hyökkääjät uhkasivat vakavasti näiden valtioiden etuja ja vieläpä niiden olemassaoloakin. Ne katsoivat paremmaksi harjoittaa fasistisiin hyökkääjiin nähden myönnytyspolitiikkaa toivoen pääsevänsä sopimukseen näiden kanssa. Ne toivoivat voivansa itse väistää iskun ja suunnata sen Neuvostoliittoa vastaan. Länsivaltojen taantumukselliset piirit tahtoivat usuttaa Saksan ja Japanin Neuvostoliiton kimppuun voidakseen tuhota sosialistisen valtion sekä samalla heikentää myös kilpailijoitaan, koska oli selvää, että sodan käynti Neuvostoliittoa vastaan ei tule olemaan hyökkääjille helppoa. Tällaisen kavalan politiikan avulla Englannin, USA:n ja Ranskan monopolistit toivoivat saavansa pystytetyksi ylivaltansa koko maailmassa. Kun hitleriläiset valmistelivat hyökkäystä Tšekkoslovakiaa vastaan, kokoontuivat Englannin, Ranskan, Saksan ja Italian hallitusten päämiehet syyskuussa 1938 Müncheniin ja tekivät päätöksen useiden Tšekkoslovakian raja-alueiden luovuttamisesta Saksalle. Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit kavalsivat Tšekkoslovakian. Tätä häpeällistä hyökkääjien auttamisen politiikkaa alettiin nimittää müncheniläiseksi politiikaksi konferenssin kokoontumispaikan mukaan. Länsivaltojen vaikutuksesta Tšekkoslovakian porvarillinen hallitus antautui ja kieltäytyi tekemästä vastarintaa hitleriläisille, kavalsi maansa kansalliset edut, vaikka sillä oli täysi mahdollisuus puolustaa maataan ja Neuvostoliitto olisi tukenut sitä. Virallisesti USA:n hallitus ei osallistunut Münchenin konferenssiin, mutta se kannatti konferenssin koollekutsumista ja hyväksyi täydellisesti sen päätökset. Ainoastaan Neuvostoliitto tuomitsi Münchenin petoksen.

Koska Ranska oli pettänyt Tšekkoslovakian, sen sijaan että olisi auttanut sitä, niin Ranskan ja Neuvostoliiton vuoden 1935 sopimus keskinäisestä avunannosta osoittautui tosiasiallisesti rauenneeksi.

Käyttäen tunnuksenaan niin sanotun „puuttumattomuuspolitiikan” lippua Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltojen hallitukset myötävaikuttivat myös fasismin voittoon Espanjassa, vaikka tuo voitto johti länsivaltojen omien strategisten asemien heikkenemiseen. Vuoden 1939 alussa Espanjan tasavaltainen hallitus kärsi tappion. Maassa pystytettiin fasistinen valtakomento.

Puolue ja Neuvostohallitus tekivät länsivaltojen Münchenin petoksesta välttämättömät johtopäätökset. Kävi yhä ilmeisemmäksi, että taistelussa hyökkääjiä vastaan ei voitu luottaa yhteistoimintaan länsivaltojen kanssa.

2. Puolueen poliittinen työ sosialismin oloissa. Puolueen XVIII edustajakokous

Neuvostoliitto ei joutunut kokemaan sellaisia taloudellisia ja poliittisia järkytyksiä kuin kapitalistinen maailma. Sosialismin maassa jatkui suuri kommunistisen yhteiskunnan rakennustyö. Toisen viisivuotissuunnitelman tultua täytetyksi päättyi kapitalismista sosialismiin johtanut siirtymäkausi. Vuonna 1921 voimaan saatettu uusi talouspolitiikka oli nyt täyttänyt lopullisesti tehtävänsä. Neuvostoliitossa oli pääpiirteissään rakennettu sosialistinen yhteiskunta. Kuten puolueen XVIII edustajakokous määritteli, Neuvostoliitossa alkoi nyt sosialistisen yhteiskunnan loppunrakentaminen ja asteittain tapahtuva sosialismista kommunismiin siirtyminen.

Socialismin loppunrakentaminen on samalla myös asteittaista kommunismiin siirtymistä, mikä tapahtuu sosialististen tuotantosuhteiden kehittämisen ja täydellistämisen pohjalla. Täydellinen kommunismi kasvaa sosialismista tämän lujittumisen ja kehittymisen pohjalla.

„...socialismi”, V. I. Lenin sanoi, „on se yhteiskunta, joka kasvaa kapitalismista välittömästi.. Kommunismi taas on yhteiskunnan korkeampi muoto, ja se voi kehittyä vasta sitten, kun socialismi on täysin lujittunut” (Teokset, 30. osa, s. 260).

Socialismi ja kommunismi ovat kommunistisen yhteiskunnan kaksi kehitysvaihetta. Niillä on sama yhteinen perusta: tuotantovälineiden yksityisomistus on muutettu yhteiskunnalliseksi omistukseksi ja samalla on hävitetty ihmisen harjoittama toisen ihmisen riisto. Tuotantosuhteet pohjautuvat riistosta vapaiden ihmisten yhteistyöhön ja keskinäiseen avunantoon. Tuotanto on alistettu palvelemaan yhteiskunnan kaikkien jäsenten alituisesti kasvavien aineellisten ja kulttuuritarpeiden mahdollisimman täydellistä tyydyttämistä. Yhteiskunnallisen tuotannon herkeämätön kasvu ja parantuminen tapahtuu ajanmukaisimman tekniikan pohjalla.

Nämä kommunistisen yhteiskunnan kaksi vaihetta eroavat toisistaan tuotantovoimien kehitystason, yhteiskunnallisen tuotteen jakotavan ja yhteiskunnan jäsenten tietoisuustason puolesta.

Socialismi on kommunismin alempi vaihe. Välittömästi kapitalismista kehittyneenä socialismilla on vielä eräitä vanhan yhteiskunnan piirteitä. Se ilmenee niin tuotannossa kuin myös tuotteiden jaon alalla. Ihmiset eivät heti tajua välttämättömäksi sosialistista suhtautumista työhön ja yhteiskunnalliseen omaisuuteen. Tuotantovälineiden muuttaminen yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi ja ihmisen harjoittaman toisen ihmisen riiston hävittäminen eivät vielä poista tiettyä jaossa ilmenevää

eriarvoisuutta. Yhteiskunnallisen tuotannon kehitystaso ei vielä ole niin korkea, että voitaisiin tuottaa yllin kyllin aineellisia hyödykkeitä. Jaossa noudatetaan periaatetta: „Jokaiselta kykensä mukaan, jokaiselle työnsä mukaan”. Sen vuoksi sosialismi vaatii mitä tiukinta työn määrän ja kulutuksen määrän valvontaa yhteiskunnan ja valtion taholta. Sosialismin vallitessa säilyy vielä sellaisiakin yhteiskunnallisen eriarvoisuuden jälkiä kuin kaupungin ja maaseudun väliset sekä henkisen ja ruumiillisen työn väliset olennaiset eroavaisuudet. Kuten Neuvostoliiton kokemus osoittaa, sosialismin aikana yhteiskunnallinen sosialistinen omistus esiintyy vielä kahdessa muodossa: yleiskansallisen omistuksen sekä kollektiivitaloudellisen ja osuuskunnallisen omistuksen muodossa. Ne eivät ole toistensa vastakohtia, vaan sosialistisen omistuksen kaksi muotoa, jotka palvelevat samaa tarkoitusta — kommunismin rakentamista. Sosialismin aikana säilyvät myös tavara- ja rahasuhteet, joiden välityksellä valtio luetteloi työn määrän ja kulutuksen määrän ja valvoo niitä sekä säännöstelee tuotteiden jakoa yhteiskunnan jäsenten kesken.

Kommunismi on ihmisyyhteiskunnan kehityksen korkeampi aste. Kun tiede ja tekniikka, joita käytetään kansan etujen mukaisesti, kehittyy eteenpäin, kohoaa yhteiskunnan tuotantovoimien taso korkealle. Tämän yhteiskunnan monipuolisesti sivistyneistä ja kommunistisessa hengessä kasvatetuista jäsenistä tulee hyvin tietoisia ja he vapautuvat ainiaaksi ihmisten tietoisuudessa säilyneistä kapitalismin jäännöksistä. Työstä tulee ihmisen ensimmäinen elämäntarve. Näissä oloissa „yhteiskunnallisen rikkauden kaikki lähteet pulppuavat täydellä voimalla” (K. Marx, F. Engels. Valitut teokset, II osa, 1959, s. 17). Yhteiskunta kykenee toteuttamaan kommunistisen jakoperiaatteen: „Jokaiselta kykijensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan”. V. I. Lenin luonnehti kommunistisen yhteiskunnan yleiseksi hyvinvoinniksi ja pysyväksi rauhaksi. Kommunismin aikana ei tule olemaan olennaisia eroavaisuuksia kaupungin ja maaseudun eikä henkisen työn ja ruumiillisen työn välillä. Kun yleiskansallinen omistus tulee yleiseksi, häviää työväenluokan ja talonpoikaiston välinen ero, katoaa yleensä yhteiskunnan luokkajako ja kaikista ihmisistä tulee kommunistisen yhteiskunnan työntekijöitä.

Kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen vaatii puolueelta ja kansalta suuria ponnistuksia. Täytyy luoda vastaavanlainen aineellinen tuotantoperusta sekä kasvattaa tulevan kommunistisen yhteiskunnan ihminen. Siitä heikestä, kun sosialismi voittaa, alkaa todella joukkoluontoinen, koko kansan eteneminen kommunismia kohti. Sosialismi on luonut kaikki mahdollisuudet tuotantovoimien sekä ihmisten ruumiillisten ja henkisten kykyjen kehittämiseen. Sosialismin aikana on alkanut vaikuttaa täydellä voimalla kansantalouden kaikkien alojen kehityksen

suunnitelmallisuuden ja määräsuhtauuden laki. Neuvostovaltio on saanut entistä laajemman mahdollisuuden suunnata kansantalouden kehitystä kommunismin rakentamisen etujen mukaisesti.

Sosialismin voittaessa Neuvostoliitossa muodostui neuvostoyhteiskunnan moraalinen ja poliittinen yhtenäisyys. Ensimmäisen kerran historiassa syntyi sellainen yhteiskunta, jota liittää yhteen ihmisten etujen yhteisyys, yhteinen päämäärä ja joka ryhmittyi tiiviisti etujoukkonsa, Kommunistisen puolueen ympärille. Työväenluokan diktatuurin yhteiskunnallinen perusta laajeni ja lujittui. Kolhoosijärjestelmällä alkoi olla suuri vaikutus talonpoikaiston kasvattamisessa sosialismin hengessä. Jatkuva menestys uuden yhteiskunnan rakentamisessa riippui nyt varsin suurella määrällä työtätekevien joukkojen kommunistisesta tietoisuudesta ja puolueen organisaatiotyöstä joukkojen keskuudessa.

Kun sosialismi oli voittanut, kävi puolueen osuus kommunistisen yhteiskunnan rakennustyön johtamisessa entistä suuremmaksi. Puolueen oli ratkaistava suuria ja monimutkaisia tehtäviä. Tärkein niistä oli sosialististen tuotantosuhteiden lujittaminen ja kehittäminen kansantalouden kaikilla aloilla. Puolueen oli edelleenkin suunnattava yhteiskunnallisen tuotannon kehitystä sillä tavalla, että tuotantovälineiden tuotanto pysyi ensisijaisena muihin talousaloihin verrattuna, koska tämä ratkaisee sen, että maassa voidaan tuottaa ensin riittävästi ja sittemmin jo yltä kyllin tuotteita. Uusi, sosialistinen talous vaati teollisuuden ja maatalouden hallinta- ja johtomenetelmien parantamista. Työtätekevien kommunistinen kasvatus, ennen kaikkea sillä alalla, mikä koskee tietoista suhtautumista työhön ja yhteiskunnalliseen omaisuuteen, sai yhä suuremman merkityksen. Puolue piti entistä suurempaa huolta kansan aineellisen hyvinvoinnin ja kulttuuritason jatkuvasta kohottamisesta.

Uudessa tilanteessa oli suhtauduttava uudella tavalla puolue-toimintaan, tehostettava organisaatiotyötä joukkojen keskuudessa. Suurentaakseen johtavaa osuuttaan kommunistisessa rakennustyössä sekä kohottaakseen kaikkien kommunistien aktiivisuutta poliittisessa elämässä ja työssä puolue ryhtyi laajentamaan puolueen sisäistä demokratiaa.

Puolue lujittui huomattavasti sosialismin puolesta käymässään taistelussa ja sai runsaasti kokemusta niin talouselämän johtamisessa kuin myös joukkotyön alalla. Sellaisen kokemuksen saaneena puolue kykeni järjestämään organisatorisen työnsä sekä puolueen poliittisen työn joukkojen keskuudessa paljon paremmin. Puoluejärjestöjen toiminnassa ilmeni kuitenkin vakavia puutteita, joita ei voitu millään sietää, varsinkaan silloin, kun sosialismi oli voittanut ja neuvostojärjestelmää demokratisoitiin edelleen. Osa puoluejohtajista rajoittui toiminnassaan suppeaan talousasiain piiriin, lakkasi kiinnittämästä

huomiota kansainvälisen ja sisäpolitiikan kysymyksiin ja alkoi loitota puolueen poliittisesta toiminnasta. Useissa puoluejärjestöissä rikottiin puolueen sääntöjä: valinnan asemesta turvauttiin usein kooptointiin, puoluekonferensseja ei kutsuttu koolle pitkiin aikoihin. Rikottiin puolue-elämän leniniläisiä normeja, jotka ovat puolueen lujouden ja taistelukunnon perusta. Kysymys näistä puoluejärjestöjen toiminnassa ilmenneistä epäkohdista käsiteltiin NKP (b):n Keskuskomitean helmi—maaliskuun täysistunnossa vuonna 1937. KK:n täysistunto tähdensi, että taloudelliset saavutukset ovat pysyviä vain siinä tapauksessa, jos myös puolueen poliittinen toiminta on menestyksellistä. Mitä tuli talouselimien johtamiseen puolueen taholta, niin siinä Keskuskomitea kehotti kommunisteja omaksuma täydellisesti sen leniniläisen periaatteen, joka edellyttää näiden elimien lujittamista ja niiden säännöllistä auttamista, mutta kieltää niiden pikkumaisen holhoamisen. KK:n täysistunnossa käsiteltiin myös kysymystä puoluejärjestöjen valmistautumisesta uuden Perustuslain pohjalla toimitettavaan Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston vaaleihin.

Uuden Perustuslain voimaansaattaminen ja Neuvostomaan vaalijärjestelmän jatkuva demokratisointi merkitsi *käännettä maan poliittisessa elämässä*. Puolueen oli vastaanotettava tämä käänne täysin valmistautuneena ja kyettävä esittämään sille kuuluvaa johtavaa osaa tulevissa Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston vaaleissa. Sitä varten puolueen piti itsensä noudattaa käytännössä johdonmukaisesti demokratismia ja toteuttaa puolue-elämässä täydellisesti demokraattisen sentralismin periaatetta, kuten säännöt vaativat. Keskuskomitea velvoitti puoluejärjestöt järjestämään toimintansa uudelleen, pitämällä *perustana laajaa puoluedemokratiaa*. Tämä uudestijärjestely edellytti puolue-elimien kooptoinnin lopettamista, listäänestyksen kieltämistä puolue-elinten vaaleissa ja suljetun (salaisen) äänestyksen käyttöönottamista.

Keskuskomitean päätöksen mukaisesti puoluejärjestöt keskittivät huomionsa kasvatustyöhön. Alettiin kiinnittää enemmän huomiota työntekijöihin tutustumiseen ja näiden kasvattamiseen, puolueen jäsenten sekä puolueettomien joukkojen poliittiseen kasvatukseen. Arvostelua ja itsearvostelua alettiin harjoittaa entistä laajemmin. Vuonna 1937 toimitettujen puolue-elinten vaalien aikana oli havaittavissa kommunistien aktiivisuuden huomattavaa nousua.

Puoluetoiminnan uudestijärjestely auttoi puoluetta valmistautumaan paremmin Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston vaalien toimittamiseen.

Puolue teki *vaaliblokin, -liiton* puolueeseen kuulumattomien kanssa, asetti heidän kanssaan yhteisiä edustajaehdokkaita. Kommunistien ja puolueeseen kuulumattomien vaaliliitto ylimpien vallanelinten vaaleissa oli voittaneen sosialismin maassa

täysin lainmukainen ja luonnollinen ilmiö. Se oli todisteena neuvostoyhteiskunnan moraalisesta ja poliittisesta yhtenäisyydestä ja ilmensi kirkkaasti tätä yhtenäisyyttä.

Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston vaalit toimitettiin joulukuun 12. p:nä 1937. Äänestykseen osallistui 96,8 prosenttia valitsijoista. Kommunistien ja puolueeseen kuulumattomien vaaliliiton ehdokkaita äänesti 98,6 prosenttia vaaleihin osallistuneista. Siten monimiljoonainen neuvostokansa ilmaisi täydellisen luottamuksensa Kommunistista puoluetta kohtaan ja hyväksyi sen politiikan. Vaalien tulokset kuvastivat selvästi niitä saavutuksia, joihin sosialismin rakentamisessa oli päästy puolueen johdolla. Ne toivat ilmi sen, että neuvostoyhteiskunta on todella yhtenäinen ja Neuvostoliiton Perustuslain olennoima sosialistinen demokratismi voimakasta ja elinkelpoista.

Sosialismin voitto loi suotuisat edellytykset puolue- ja neuvostodemokratian jatkuvalle laajentamiselle. Tämän kanssa olivat ristiriidassa ne suoranaiset puolue- ja neuvostodemokratian rikkomiset, jotka liittyivät kaikkeen siihen, minkä puolue määritteli myöhemmin J. V. Staliniin kohdistuneeksi yksilön-palvonaksi. J. V. Stalin alkoi vakiinnuttaa laiksi eräitä puolue- ja neuvostodemokratian rajoituksia, jotka olivat olleet välttämättömiä silloin, kun käytiin ankaraa taistelua luokkavihollisia ja niiden asiamiehiä vastaan. Hän alkoi rikkoa V. I. Leninin kehittämiä puolue-elämän normeja, kollektiivisen johtamisen periaatetta. Monet tärkeät kysymykset hän ratkaisi yksin.

J. V. Stalinin toiminnassa sanat ja teot, teoria ja käytäntö lakkasivat käymästä yhteen. J. V. Stalinin teoksissa oli oikeita, marxilaisia perusajatuksia, kuten se, että kansa on historian luoja, ja ne, jotka koskivat puolueen ja sen Keskuskomitean osuutta kollektiivisena johtajana, huomaavaisuutta työntekijöitä kohtaan, puolueen sisäisen demokratian laajentamista jne. Mutta joutuessaan tekemisiin käytännön kanssa J. V. Stalin luopui näistä marxilais-leniniläisistä perusajatuksista. Hän puhui oikein, marxilaisuuden hengessä siitä, ettei saa yliarvioida yksilön merkitystä historian prosessissa, mutta käytännössä hän auttoi oman minänsä palvonnan leviämistä.

J. V. Stalin korosti aivan oikein, että on kaikin tavoin lujitettava Neuvostovaltiota, pidettävä valppaasti silmällä vihollisten ja ennen kaikkea maata ympäröivien vihamielisten kapitalistimaiden salahankkeita. Tämä vaatimus pysyi voimassa sosialismin voitonkin jälkeen. Oli oltava valppaita myös niiden trotskilaisien, zinovjevilaisten, oikeistolaisen ja nationalistien hajalle lyötyihin oppositioryhmiin kuuluneiden ainesten suhteen, jotka kaikki ja varsinkin trotskilaiset olivat puoluetta vastaan taistellessaan pettäneet sitä monta kertaa, rikkoneet neuvostolakia ja yhtyneet usein vastavallankumouksellisiin aineksiin. Sen vuoksi valtioelinten oli ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin heihin nähden.

Samalla J. V. Stalin esitti vuonna 1937, kun sosialismi oli jo päässyt voitolle Neuvostoliitossa, sellaisen virheellisen teesin, että sitä mukaa kuin Neuvostovaltio jatkaa eteenpäinkulkuaan, luokkataistelun täytyy käydä maassa muka yhä kärkevämmäksi. Luokkataistelu oli Neuvostomaassa kärkevimmillään sillä kaudella, jolloin ratkaistiin kysymys „kumpi voittaa”, luotiin sosialismin perusta. Mutta sen jälkeen kun sosialismi oli voitannut, riistäjäloukat hävitetty ja neuvostoyhteiskunnassa muodostunut moraalinen ja poliittinen yhtenäisyys, sellainen teesi, että luokkataistelu ehdottomasti kärjistyy, oli virheellinen. Käytännössä se oli perusteena, jonka nojalla ryhdyttiin joukkoluontoiisiin repressiivisiin toimenpiteisiin poliittisesti nujerrettuja puolueen aatteellisia vastustajia kohtaan. Repressiiviset toimenpiteet kohdistuivat usein myös rehellisiin kommunisteihin ja puolueeseen kuulumattomiin, jotka eivät olleet syyllistyneet mihinkään. Sillä kaudella soluttautui varsin vastuunalaisiin valtion toimiin Berija, satunnainen henkilö ja poliittinen seikkailija, joka rikollisia tarkoituksiperiään ajaessa ei kaihtanut mitään konnantoita ja käyttäen hyväkseen J. V. Stalinin henkilökohtaisia heikkouksia panetteli ja tuhosi monia rehellisiä ihmisiä, jotka olivat uskollisia puolueelle ja kansalle.

Samalla kaudella esitti häpeällistä osaa Ježov, joka oli sisäasiain kansankomissaarina. Hänen osanotollaan paneteltiin ja tuhottiin monia puolueen asialle erittäin uskollisia työntekijöitä, kommunisteja ja puolueeseen kuulumattomia. Rikollisesta toiminnastaan Ježov ja Berija saivat ansaitsemansa rangaistuksen.

Aiheettomien repressiivisten toimenpiteiden alaisiksi joutu-
neet henkilöt rehabilitoitiin täydellisesti vuosina 1954—1955.

Sosialistisen laillisuuden rikkomiset ja joukkoluontoiset repressiiviset toimenpiteet aiheuttivat suurta vahinkoa Kommunistiselle puolueelle. Joskin J. V. Staliniin kohdistuneen yksilön-palvonnan seurauksena tehdyt virheet jarruttivat neuvostoyhteiskunnan kehitystä, niin ne eivät kuitenkaan pysähdyttäneet tätä kehitystä eivätkä semmitenkään voineet muuttaa neuvostojärjestelmän sosialistista olemusta. J. V. Stalinin oma toiminta liittyi kokonaisuudessaan suurten sosialististen uudistusten toteuttamiseen Neuvostomaassa. Neuvostokansa luotti täydellisesti puolueeseen, noudatti sen ohjeita ja vei eteenpäin suurta sosialismin asiaa. Sosialistisessa rakennustyössä saavutettiin yhä uusia menestyksiä.

Sosialismin voiton merkittäviä tuloksia oli uusien jäsenten virtaaminen puolueeseen sekä neuvostosivistyneistön huomattava kasvu. Johtaviin puolue-, neuvosto- ja taloustoimiin nostettiin nuoria työntekijöitä, joilta usein puuttui riittävä kokemusta ja välttämätöntä aatteellista ja poliittista karaistusta. Niissä oloissa kävi tarpeelliseksi tehostaa puolueen toimintaa sivisty-

neistön, neuvosto- ja puolueyöntekijäin, aatteellisen ja poliittisen kasvatuksen alalla.

NKP(b):n Keskuskomitea ryhtyi moniin toimenpiteisiin parantaakseen puoluepropagandaa ja agitaatiota. Keskuksessa sekä paikkakunnilla voimistettiin puolueen ideologista toimintaa hoitavaa koneistoa. Puolueyöntekijäin koulutusta ja lisäkoulutusta varten muodostettiin erilaisia kouluja ja kursseja käsittävä verkosto. Vuonna 1938 ilmestyi „NKP(b):n historian lyhyt oppikurssi” ja alkoi laaja toiminta puolueen historian tutkimiseksi. Puolue- ja neuvostolehdistöllä oli huomattava sija marxismin-leninismin propagoinnissa. Puolueen ideologinen joukkotyö sai laajat mittasuhteet.

Maaliskuun 10.—21. pnä 1939 pidetyllä NKP(b):n XVIII edustajakokouksella oli tärkeä merkitys puolueen ja kansan elämässä näiden siirryttyä sosialistisen rakennustyön uuteen vaiheeseen. Puoluekokouksessa oli edustettuna 1.588.852 puolueen jäsentä ja 888.814 jäsenkandidaattia.

Puolueen XVIII edustajakokouksessa kuultiin ja käsiteltiin johtavien puolue-elinten toimintaselostukset, käsiteltiin ja vahvistettiin Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen kolmas viisivuotissuunnitelma sekä pohdittiin kysymystä NKP(b):n sääntöihin tehtävistä muutoksista.

NKP(b):n Keskuskomitean toimintaselostuksessa, jonka esitti J. V. Stalin, analysoitiin syvällisesti Neuvostoliiton ulko- ja sisäpoliittista tilannetta sekä puolue-elämän kysymyksiä.

Puolueen edustajakokous tähdensi, että fasistivaltioiden aloittama sota vapauttarakastavia kansoja vastaan vaarantaa koko maailman rauhaa. Siihen aikaan sota ei ollut vielä paisunut maailmansodaksi, mutta se oli jo vetänyt pyörteisiinsä useita maita, joiden väkiluku oli noin 500 miljoonaa.

Puolueen edustajakokouksessa paljastettiin länsivaltojen müncheniläinen politiikka, joka oli hyökkääjille myötenantamisen politiikkaa. Osoitettiin, että „puuttumattomuuspolitiikan” kannattajien aloittama vaarallinen poliittinen peli saattaa koitua heille kovin kohtalokkaaksi. Tämä varoitus osoittautuikin pian oikeaksi.

Puolueen XVIII edustajakokous hyväksyi Neuvostohallituksen ulkopoliitiikan ja antoi ohjeen: on noudatettava edelleenkin rauhanpolitiikkaa ja kaikkien maiden kanssa ylläpidettävien kauppasuhteiden lujittamisen politiikkaa; tulee olla varovaisia, ei saa antaa sotaprovokaattorien, jotka ovat tottuneet siihen, että toiset noukkivat heille kastanjat tulesta, saattaa maattamme selkkauksiin; on lujitettava kaikin tavoin Punaisen Armeijan ja Sotalaivaston taisteluvoimaa; on lujitettava kansainvälisiä yhdyssiteitä kaikkien maiden työtätekeviin, joiden edut vaativat rauhaa ja kansojen välistä ystävyyttä.

Poikkeuksellisen tärkeämerkityksinen oli edustajakokouksen käsittelemä kysymys, joka koski Neuvostoliiton taloudellisen

perustehtävän täyttämistä — tärkeimpien kapitalistimaiden saavuttamista ja sivuuttamista tuotteiden valmistuksessa kutakin asukasta kohden. V. I. Lenin asetti tämän tehtävän jo ennen Lokakuun vallankumousta sosialismin maan perspektiiviksi. Kun sosialismi oli voittanut Neuvostoliitossa, kun kansantalouden teknillinen uudestijärjestely oli suoritettu pääpiirteittäin loppuun, muodostui tämä tehtävä puolueen ja neuvostokansan lähimmäksi käytännölliseksi tehtäväksi.

Puolueen XVIII edustajakokous totesi tyydytyksellä, että sosialismin voitto oli tehnyt neuvostojärjestelmän entistä vanemmaksi, lujittanut työväenluokan ja talonpoikaiston liittoa sekä Neuvostoliiton kansojen välisiä veljessiteitä. Sosialismin voiton tuloksena kasvoivat ja kehittyivät sellaiset neuvostoyhteiskunnan *uudet liikkeellepanevat* voimat kuin kansan moraalinen ja poliittinen yhtenäisyys, kansojen ystävyys ja neuvostopatriotismi. Nämä liikkeellepanevat voimat tekivät neuvostollisen valtiojärjestelmän erikoisen kestäväksi.

Puolueen XVIII edustajakokous käsitteli muutamia marxilais-leniniläisen teorian kysymyksiä, joilla on tavattoman tärkeä merkitys sosialistisen yhteiskunnan lujittamisessa ja kehittämisessä, kommunismin rakentamisessa.

Marxin, Engelsin ja Leninin teoksissa on esitetty sosialistisen valtion rakentamisen peruseriaatteen, osoitettu proletarisen valtion ja porvarillisen valtion välinen olennainen eroavaisuus, määritelty proletarisen valtion tarkoitusperät ja tehtävät, viitoitettu sen tärkeimmät kehitystiet sekä osoitettu edelleen, miten se kuolee kommunismiin siirryttäessä. Tarkastellessaan kysymystä sosialistisen valtion kuolemisenestä Marx, Engels ja Lenin esittivät kuitenkin vain yleiset periaatteelliset perusajatuksukset, sillä käytäntö ei silloin vielä antanut monia sellaisia tietoja, joita tarvitaan ennen kuin voidaan vastata tyhjentävästi tähän kysymykseen.

XVIII edustajakokouksessa kehiteltiin edelleen kysymystä, joka koskee sosialismista kommunismiin johtavan siirtymäkauden valtiota.

Toimintaselostuksessa J. V. Stalin esitti teesin, että valtio on välttämätön kommunisminkin aikana, jos maa jää kapitalistivaltioiden ympäröimäksi. Siten korostettiin sitä merkitystä, mikä sosialistisella valtiolla on työläisten ja talonpoikain tärkeimpänä aseena sosialismin ja kommunismin rakentamisessa sekä neuvostokansan saavutusten puolustamisessa imperialististen valtioiden hyökkäyksiltä. J. V. Stalin luonnehti lyhyesti Neuvostovaltion tärkeimpiä historiallisia kehitysvaiheita sekä sen perustehtäviä. Neuvostovaltion kehityksessä on ollut kaksi päävaihetta. Ensimmäinen vaihe käsittää aikajakson Lokakuun sosialistisen vallankumouksen voitosta riistäjäluokkien hävittämiseen asti. Toinen vaihe alkoi siitä ajasta, jolloin riistäjäluokat hävitettiin ja sosialismi voitti Neuvostoliitossa. Sosialistisen

valtion tehtäviä sen ensimmäisen vaiheen aikana olivat kukistettujen luokkien lannistaminen valtion sisällä, maan puolustaminen ulkoiselta hyökkäykseltä, valtionelimien taloudellis-organisatorinen työ sekä kulttuuri- ja kasvatustyö. Toisen vaiheen aikana kävi tarpeettomaksi sellainen tehtävä kuin riistäjäluokkien lannistaminen, sillä nämä luokat oli hävitetty, ja laajeni sellainen tehtävä kuin sosialistisen omaisuuden suojeleminen; mitä moninaisimmiksi muodostuvat sellaiset tehtävät kuin taloudellis-organisatorinen työ sekä kulttuuri- ja kasvatustyö; niin ikään on tehtävänä edelleenkin maan sotilaallinen puolustaminen ulkoiselta hyökkäykseltä. Sosialistisen valtion tehtävien muuttuminen sosialismin päästyä voitolle ei suinkaan merkinnyt valtion heikkenemistä ja kuolemista. Päinvastoin, proletaarisen valtion kuoleminen täytyy tapahtua sen lujittumisen kautta, mikä ilmenee ennen kaikkea siten, että työtätekevien mitä laajimmat kerrokset osallistuvat aktiivisesti valtiolliseen elämään. Tämän perusteella puolueen edustajakokous kehotti lujittamaan kaikin tavoin kaikkia valtion elimiä, varsinkin niitä, joiden tulee täyttää sosialismin maan puolustamisen tehtävä.

Puolueen Keskuskomitean toimintaselostuksessa kiinnitettiin suurta huomiota kysymykseen, joka koski neuvostosivistyneistöä ja oikeaa suhtautumista siihen. Sosialismin päästyä voitolle sivistyneistöstä oli tullut todella kansan sivistyneistö, joka on läheisessä yhteydessä työväenluokkaan ja kolhoositalonpoikais-
toon ja edustaa neuvostoyhteiskunnassa, sen taloudellisessa ja kulttuurikehityksessä huomattavaa voimaa.

XVIII edustajakokous velvoitti puoluejärjestöt suhtautumaan neuvostosivistyneistöön kuuluviin työntekijöihin ymmärtäväisesti ja huomaavaisesti, tekemään päättävästi lopun vielä ilmenneestä epäluottamuksesta sitä kohtaan ja niistä osittain säilyneistä käsityksistä sivistyneistöstä, jotka olivat yleisiä vallankumousta edeltäneellä kaudella. Neuvostosivistyneistö oli puolueen ja valtion täydellisen luottamuksen ja vakinaisen huolenpidon arvoinen.

XVIII edustajakokous käsitteli Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen kolmannen viisivuotissuunnitelman (vuodet 1938—1942), joka merkitsi tärkeää askelta Neuvostoliiton taloudellisen perustehtävän täyttämässä. Suunnitelma edellytti maan teollisen mahdin voimistamista, kolhoosijärjestelmän lujittamista, kansan aineellisen hyvinvoinnin parantamista ja kulttuuritason kohottamista sekä Neuvostoliiton maanpuolustuskunnan parantamista. Teollisuustuotteiden valmistusta suunniteltiin lisättäväksi vuoteen 1942 mennessä miltei kaksinkertaiseksi vuoteen 1937 verrattuna. Kolmannen viisivuotiskauden aikana aiottiin investoida varoja likipitäen yhtä paljon kuin niitä oli investoitu kaikkiaan ensimmäisen ja toisen viisivuotiskauden aikana.

Kolmannen viisivuotiskauden tärkeimpiä tehtäviä oli maanpuolustusteollisuuden kehittäminen sekä suurten valtionreservien muodostaminen polttoaineen, sähkövoiman ym. tuotannon alalla. Jo olemassa olleiden tuotantolaitosten lisäksi suunniteltiin rakennettavaksi toisia samantyyppisiä dublettituotantolaitoksia maan itäosiin — Uralille, Volgan varrelle, Siperiaan ja Keski-Aasiaan. Suunnitelma edellytti maan itäosassa sijaitsevan kivihiili- ja metallurgisen keskuksen laajentamista, naftateollisuuskeskuksen luomista Volgan ja Uralin väliselle seudulle sekä uuden viljantuotantokeskuksen muodostamista Neuvostoliiton itä- ja kaakkoisosissa.

Edustajakokous kiinnitti suurta huomiota organisaatiokysymyksiin. Se hyväksyi päätöslauselman NKP(b):n sääntöihin tehtävistä muutoksista sekä vahvisti sääntöjen uuden sanamuodon. Neuvostoliiton talouselämässä ja luokkarakenteessa tapahtuneiden olennaisten muutosten vuoksi kumottiin säädös, jonka mukaan puolueeseen pyrkivät jaoteltiin eri kategorioihin sen perusteella, mihin yhteiskunnalliseen ryhmään he kuuluivat. Puolueeseen liittyville säädettiin yhtäläiset vastaanottoehdot ja yhtäläinen jäsenkandidaattina-oloaika. Tämä ei kuitenkaan merkinnyt sitä, että olisi vähennetty puolueeseen liittyville asetettuja vaatimuksia tai pienennetty puoluejärjestöjen vastuunalaisuutta uuden jäsenistön kokoonpanosta. Tehtävänä oli edelleenkin parantaa järjestelmällisesti puolueen kokoonpanoa noudattamalla jäsenten hyväksymisessä tiukasti yksilöllistä järjestystä valikoiden puolueeseen parhaita, kommunismin aatteelle uskollisia ihmisiä. Sääntöihin tehtiin lisäys puolueen jäsenten oikeuksista. Sääntöjen mukaan jokaisella kommunistilla on oikeus osallistua puolueen politiikan käytännöllisten kysymysten vapaaseen ja asialliseen käsittelyyn puoluekokouksissa ja puoluelehdissä; arvostella puoluekokouksissa ketä puolue-työntekijää tahansa; valita ja tulla valituksi puolue-eliimiin; vaatia henkilökohtaista läsnäoloa kaikissa niissä tapauksissa, jolloin tehdään päätös hänen toiminnastaan tai käyttäytymisestään; kääntyä missä kysymyksessä tai millä anomuksella tahansa minkä puolue-elimien puoleen tahansa aina puolueen Keskuskomiteaan asti.

Edustajakokouksen päätöslauselmassa „NKP(b):n sääntöihin tehdyt muutokset” tuomittiin muodollinen, välinpitämätön ja virkavaltainen suhtautuminen puolueen jäsenten kohtaloon, arvosteltiin ankarasti puolueen kaadereita mustanneiden panettelijoiden ja karrieristien menettelyä. XVIII edustajakokouksessa puolueen sääntöihin lisättiin useita määräyksiä, jotka turvaavat sen, että ratkaistaessa kysymystä puolueesta erottamisesta tai puolueen jäsenen oikeuksien palauttamisesta puolueesta erotetulle suhtautuminen on oleva huomaavaista ja tutkitaan tarkoin esitettyjen syytösten paikkansapitävyys. Sääntöjen mukaisesti luovuttiin yleisistä puhdistuksista, joiden avulla oli parannettu

puolueen kokoonpanoa siirtymäkaudella, mutta jotka sosialismin voiton jälkeen olivat menettäneet merkityksensä, kun kapitalistiset ainekset oli hävitetty. NKP(b):n säännöissä kuvastuivat puolueen toimenpiteet, jotka tähtäsivät puoluedemokratian edelleen kehittämiseen.

Tuotantolaitoksissa, muun muassa kolhooseissa, neuvostotiloilla sekä kone- ja traktoriasemilla toimiville puolueen perusjärjestöille annettiin oikeus valvoa laitoksen johtokunnan toimintaa. Tämä suurensi puolueen perusjärjestöjen vastuunalaisuutta teollisuuslaitosten, kolhoosien, neuvostotilojen sekä kone- ja traktoriasemien työstä.

Edustajakokouksessa puolueen sääntöihin tehdyt muutokset ja lisäykset edistivät puoluedemokratian kehittämistä, kommunistien aktiivisuuden ja aloitteellisuuden kohottamista sekä puolueen kaiken sisäisen toiminnan parantamista.

NKP(b):n XVIII edustajakokous suuntasi puolueen päähuomion niiden tehtävien ratkaisemiseen, joita edellytti Neuvostoliitossa alkanut uusi kehitysvaihe — sosialismin loppunrakentaminen ja asteittainen kommunismiin siirtyminen.

3. Puolueen ja Neuvostovaltion taistelu kollektiivisen vastarinnan järjestämiseksi fasistien hyökkäystä vastaan vuonna 1939. Toisen maailmansodan alku

Puolueen XVIII edustajakokouksen jälkeen seuranneet yleismaailmalliset tapahtumat vahvistivat täydellisesti arvion, joka edustajakokouksessa oli annettu maailmantilanteesta.

Länsivaltojen müncheniläinen politiikka perustui sellaisten laskelmien varaan, että länsivaltojen ja fasistivaltioiden väliset imperialistiset ristiriidat voidaan poistaa ryhtymällä sotaan Neuvostoliittoa vastaan. Kuitenkin ilmaantui merkkejä siitä, etteivät nuo laskelmat toteudu, eivät ainakaan lähiaikoina. Maaliskuussa 1939 hitleriläiset valtasivat loppuosankin Tšekkoslovakian alueesta edes sopimatta siitä Englannin ja Ranskan kanssa, vaikka he Münchenin konferenssin aikoihin olivatkin pitäneet sitä välttämättömänä. Vallattuaan Tšekkoslovakian hitleriläisten hallitus ryhtyi heti valmistelemaan hyökkäystä Puolaa vastaan. Puolan hallitukselle esitettiin häikäilemättömiä, kerrassaan mahdottomia vaatimuksia, jotka edellyttivät aluemyönnytyksiä, saksalaisten aseman muuttamista Puolassa yms. Samaan aikaan Saksa ei ajatellutkaan luopua omista vaatimuksistaan, vaan vaati edelleenkin niiden entisten siirtomaidensa palauttamista, jotka Englanti ja Ranska olivat anastaneet siltä Versailles'in rauhansopimuksen nojalla. Kävi ilmeiseksi, että Münchenin petos ei auttanut länsivaltoja suojaamaan etujaan ja saamaan aikaan pysyvää sopimusta Hitlerin kanssa.

Tällaisessa tilanteessa keväällä 1939 Englanti ja Ranska ilmoittivat takaavansa Puolan, Kreikan, Romanian, Turkin — toisin sanoen monien fasistianastajain uhkaamien valtioiden valtiollisen itsenäisyyden. Samaan aikaan Englanti ja Ranska aloittivat Neuvostoliiton kanssa neuvottelut Saksan hyökkäyksen torjumisen keinoista.

Merkitsikö tämä kaikki sitä, että Englanti ja Ranska luopuivat politiikastaan, joka edellytti sopimuksentekoa Hitlerin kanssa Neuvostoliittoa vastaan, ja asettuivat fasistisen hyökkääjän kollektiivisen torjunnan politiikan kannalle? Hyvin pian selvisi, ettei asia ollut niin. Englannin ja Ranskan hallitukset pelasivat kaksinaista peliä. Ne pyrkivät edelleenkin sopimukseen Hitlerin kanssa ja muuttivat vain taktiikkaansa. Kummankin maan demokraattiset yhteiskuntapiirit vaativat tiukasti hallituksiaan ryhtymään kiinteään yhteistyöhön Neuvostoliiton kanssa. Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit eivät lainkaan halunneet tällaista yhteistyötä, mutta niiden täytyi kuitenkin aloittaa neuvottelut Neuvostoliiton kanssa salatakseen todelliset suunnitelmansa. Käymällä neuvotteluja Neuvostohallituksen kanssa ne pyrkivät samalla painostamaan Hitleriä tarkoitukseenaan säikäyttää häntä sillä, että ne saattavat muodostaa mahtavan liittoutuman Neuvostoliiton kanssa, ja saada siten hänet sopimaan länsivaltojen kanssa.

Puolueen Keskuskomitea ja Neuvostohallitus ottivat huomioon tämän. Siitä huolimatta Neuvostohallitus suostui aloittamaan neuvottelut Englannin ja Ranskan kanssa. Neuvostoliitto ei halunnut päästää ohi ainoatakaan tilaisuutta, pienintäkään mahdollisuutta, kun oli kysymyksessä kollektiivisen vastaiskun antaminen hyökkääjälle ja uuden maailmansodan ehkäiseminen. Neuvottelujen kulku todisti kuitenkin, että todellisuudessa Englannin ja Ranskan hallitukset eivät halunneet toimia yhdessä Neuvostoliiton kanssa tämän päämäärän saavuttamiseksi.

Englannin ja Ranskan hallitukset esittivät Neuvostoliitolle ensin aivan mahdottomia ehdotuksia. Näiden ehdotusten tarkoituksena oli saada yksinomaan Neuvostoliitto menemään sitoumuksiin osallistumisestaan sotaan, saattaa se sotaan Saksan kanssa, samalla kun Englannin ja Ranskan hallitukset, antamatta mitään konkreettisia sitoumuksia, jäisivät itse syrjään tästä sodasta.

Neuvostohallitus hylkäsi Englannin ja Ranskan ehdotukset vastavuoroisuusperiaatetta vastaamattomina. Se esitti omat vastaehdotuksensa, jotka edellyttivät kolmen valtakunnan välisen avunantosopimuksen solmimista. Tämä sopimus olisi velvoittanut Neuvostoliiton, Englannin ja Ranskan auttamaan toisiaan siinä tapauksessa, jos yksi näistä kolmesta valtiosta olisi joutunut Euroopassa hyökkäyksen kohteeksi, samoin kuin siinäkin tapauksessa, jos olisi alkanut hyökkäys Puolaa, Romaniaa, Itämerenmaita, Turkkia ja Belgiaa vastaan. Samalla ehdo-

tettiin määriteltäväksi tarkalleen, miten paljon ja minkälaista sotilaallista apua kukin näistä kolmesta suurvallasta, sopimusvaltiosta, oli velvollinen antamaan. Neuvostoliiton ehdotusten hyväksyminen olisi merkinnyt suurvaltojen mahtavan liittoutuman asettamista fasisti-Saksaa vastaan, ja se olisi voinut pysähtyä hyökkäyksen laajenemisen.

Englannin ja Ranskan hallitukset eivät suostuneet solmimaan Neuvostoliiton kanssa sopimusta, joka olisi perustunut kaikkien kolmen valtakunnan sitoumusten vastavuoroisuuteen. Siitä syystä neuvottelut pitkistyivät: ne alettiin maaliskuussa 1939 ja niitä jatkettiin saman vuoden elokuuhun asti. Englannin ja Ranskan hallitukset esittivät Neuvostoliiton kanssa käymiensä neuvottelujen aikana yhä uusia sopimusluonnoksia. Näiden luonnosten yleisenä piirteenä oli kuitenkin se, että niiden avulla yritettiin provosoida Neuvostoliiton ja Saksan välistä sotaa. Ja vain vasten tahtoaan, demokraattisten yhteiskuntapiirien painostuksesta, Englanti ja Ranska tekivät muutamia myönnytyksiä. Kaikki todisti sitä, ettei kumpikaan hallitus, varsinkaan Englannin hallitus, tarvinnut lainkaan sopimusta Neuvostoliiton kanssa, vaan halusi ainoastaan jaaritella tällaisesta sopimuksesta joitakin muita tarkoituksia silmälläpitäen.

Se, että Englanti ja Ranska eivät halunneet muodostaa liittoutumaa Neuvostoliiton kanssa, jos Saksa aloittaa sodan, selvisi lopullisesti kolmen valtakunnan sotilasedustajien neuvottelujen aikana, joita käytiin Neuvostoliiton aloitteesta Moskovassa vuoden 1939 elokuussa.

Siihen aikaan Neuvostoliitolla ei ollut Saksan kanssa yhteistä rajaa. Voidakseen joutua kosketukseen saksalaisten sotajoukkojen kanssa ja aloittaa sotatoimet niitä vastaan Punaisen Armeijan olisi pitänyt kulkea Saksaa ja Neuvostoliittoa erottavan Puolan alueen halki. Englantilais-ranskalais-neuvostoliittolaisten sotilaallisten neuvottelujen aikana selvisi, että Puolan hallitus kieltäytyi myöntämästä Neuvostoliiton sotaväelle kauttakululupaa eivätkä Englanti ja Ranska tehneet sanottavasti mitään saadakseen Puolan hallituksen muuttamaan kantansa. Mutta ilman sitä Neuvostoliitolla ei itse asiassa ollut missä osallistua sotaan Saksaa vastaan. On selvää, että ryhtyessään neuvotteluihin Neuvostoliiton kanssa Englanti ja Ranska eivät edes ajatelleetkaan todella nousta yhdessä vastustamaan ase kädessä hitleriläisten hyökkäystä. Neuvostopäällystön kanssa Moskovan neuvotteluja käyneelle Englannin sotilasvaltuustolle tarkoitettussa salaisessa ohjekirjelmässä sanottiin suoraan: „Englannin hallitus ei halua ottaa täyttäkseen mitään täsmällisiä sitoumuksia” Neuvostoliittoa kohtaan.

Samaan aikaan kun Englannin hallitus kävi neuvotteluja Neuvostoliiton kanssa, se ryhtyi salaisiin neuvotteluihin Saksan hallituksen kanssa taivutellen Hitleriä solmimaan hyökkäämättömyyssopimuksen sekä sopimuksen vaikutusalueiden jaosta

maailman mitassa. Samassa yhteydessä tehtiin se todella pöyristyttävä ehdotus, että jaettavien maiden joukkoon laskettaisiin Kiina ja Neuvostoliitto. Englannin hallitus lupasi hitleriläisille lopettaa Neuvostoliiton kanssa käymänsä neuvottelut. Se suostui myös peruuttamaan Puolan itsenäisyyden takuut, jotka Englanti oli vasta äskettäin sille antanut, ts. oli valmis pettämään Puolan, kavaltamaan sen Hitlerille, samaan tapaan kuin oli tehty Tšekoslovakian suhteen.

Neuvostoliiton asemaa vaaransi lisäksi se, että maata uhkasi sota sekä lännestä että idästä. Idässä Neuvostoliitto auttoi Kiinan kansaa aineellisesti ja moraalisesti taistelussa Japanin imperiaalisuutta vastaan, kun taas USA ja Englanti rohkaisivat japanilaisia hyökkääjiä ja auttoivat niitä auliisti toimittamalla sotatarvikkeita. „Siitä asti kun alkoi sota japanilaisia valloittajia vastaan”, Mao Tse-tung kirjoitti, „yksikään imperialististen valtioiden hallitus ei ole antanut meille todellista apua — Neuvostoliitto on ainoa, joka on auttanut meitä antamalla sotilaslentokoneita ja aineellisia varoja” (Te o k s i a, 3. o s a, s. 190). Neuvostoliiton ja Japanin väliset suhteet kävivät yhä kireämmiksi. Vuonna 1938 Japanin militaristit tekivät aseellisen hyökkäyksen Neuvostoliiton alueelle Hasan-järven seudulla, lähellä Vladivostokia. He tahtoivat tunnustella pistimin Neuvostoliiton voimaa ja sen puolustusvalmiutta. Melkoisen suuria japanilaisia sotavoimia hyökkäsi kesällä 1939 Halhin Gol-joen tienoolla Mongolian Kansantasavaltaan, jonka kanssa Neuvostoliitto oli solminut vuonna 1936 keskinäisen avunantosopimuksen. Molemmat hyökkäykset torjuttiin, ja japanilaiset sotajoukot kärsivät suuria menetyksiä.

Siis samaan aikaan kun hitleriläiset valmistautuivat Neuvostoliiton länsirajojen läheisyydessä hyökkäämään Puolan kimppuun ja neuvottelut länsivaltojen kanssa olivat joutuneet Englannin ja Ranskan syystä umpikujaan, Kaukoidässä Neuvostoliiton oli jo pakko ryhtyä sotatoimiin. Muodostui tavattoman epäsuotuisa tilanne: Neuvostoliittoa uhkasi sota silloin, kun se oli valtiollisesti täysin eristettynä, ja vieläpä kahdella rintamalla yhtäaikaan — Lännessä ja Kaukoidässä.

Maa oli hinnalla millä hyvänsä pelastettava sitä uhanneesta vaarasta. Siinä ei ollut kysymys ainoastaan neuvostokansan ja Neuvostomaan elämästä. Sosialismin yleismaailmallisten etujen ja kaikkien maiden työtätekevien etujen mukaista oli ensimmäisen ja samalla ainoan sosialistisen valtion säilyttäminen.

NKP (b):n Keskuskomitea ja Neuvostohallitus noudattivat niitä puolueen XVIII edustajakokouksen antamia ohjeita, että tulee olla varovaisia eikä antaa sotaprovokaattorien saattaa Neuvostomaata selkkauksiin. Puolue ja hallitus pitivät lähtökohtanaan tätä ohjetta tehdessään vuoden 1939 elokuussa erittäin tärkeän päätöksen Saksan hallituksen ehdottaman hyökkäämättömyyssopimuksen allekirjoittamisesta. Tämä päätös tehtiin

vasta sen jälkeen, kun oli selvinnyt täydellisesti, että Englanti ja Ranska enempää kuin Puolakaan eivät olleet halukkaita sopimaan Neuvostoliiton kanssa tehokkaasta yhteisestä taistelusta hitleriläisiä hyökkääjiä vastaan, ja kun ei ollut enää muita mahdollisuuksia taata Neuvostoliiton turvallisuutta.

Ehdottaessaan Neuvostoliitolle hyökkäämättömyyssopimuksen solmimista Saksan hallitus piti silmällä omia näkökohtiaan eikä suinkaan luopunut Neuvostoliittoa vastaan suunnittelemaasta anastussodasta. Mutta se otti huomioon äärettömän suuret vaikeudet, joita tämä sota saattoi sille aiheuttaa, ja aikoi sen vuoksi alistaa valtaansa ensin Länsi-Euroopan maat ja käyttäen hyväkseen niiden voimavaroja hyökätä sitten Neuvostoliiton kimppuun. Mitä tulee Neuvostoliittoon, niin solmimalla tämän sopimuksen se voitti jonkin verran aikaa valmistautuakseen puolustukseen sekä vältti vaaran joutua vedetyksi sotaan kahdella rintamalla vuonna 1939, jolloin tilanne oli sille tavattoman epäsuotuisa, koska länsivallat eivät halunneet ruveta sen liittolaisiksi. Englannin, Ranskan ja USA:n taantumukselliset hallituspiirit pyrkivät eristämään Neuvostoliiton ja muodostamaan sitä vastaan kapitalististen valtakuntien yhteisrintaman. Saksan ja Japanin tuli esiintyä iskuvoimana ja vuodattaa kansojensa verta sodassa, jotta kolme länsivaltaa olisi voinut sitten sanella tahtonsa sodassa heikentyneille maille.

Sodan ehkäiseminen oli mahdotonta sen ajan oloissa, jolloin Neuvostoliitto oli yksinäinen, kapitalististen maiden ympäröimä, ja oikeistososialistit, jotka olivat hylänneet kommunistien kehotukset yhtenäisyyden luomisesta, olivat saattaneet maailman työväenluokan hajaannustilaan. Mutta ensimmäinen sosialistinen maa voitiin ja piti pelastaa joutumasta sotaan sille niin epäsuotuisassa tilanteessa. Neuvostohallitus oli velvollinen ehkäisemään müncheniläisten taantumukselliset hankkeet, sillä sitä vaativat oman kansan ja koko maailman sosialistisen liikkeen edut. Saksan kanssa solmittu hyökkäämättömyyssopimus auttoi siinä.

Müncheniläiset olisivat tahtoneet saada Neuvostomaan yksin sotaan koko kapitalistista maailmaa vastaan. Todellisuudessa kävi kuitenkin niin, että sota puhkesi kapitalistisen maailman sisällä. Tämän vuoksi müncheniläiset poliitikot joutuivat yhtä tukalaan asemaan kuin ne, joista kansan sananlasku sanoo: „Joka toiselle kuoppaa kaivaa, se itse siihen lankeaa”. He tahtoivat vetää Neuvostoliiton sotaan Saksaa ja Japania vastaan ja pysytellen itse syrjässä ja keräten voimia odotella sopivaa hetkeä voidakseen sanella vaatimuksensa kaikille kolmelle sodan näännyttämälle maalle. Todellisuudessa he joutuivat kuitenkin itse käymään sotaa vaikeissa oloissa.

Syyskuun 1. p:nä 1939 Saksa hyökkäsi Puolan kimppuun. Puolan kansa joutui fasistien hyökkäyksen uhriksi. Se teki hyökkääjälle sitkeää vastarintaa, jossa kommunistit sekä heidän

ympärilleen ryhmittyneet työläiset ja muut työtätekevät esittivät sankarillista osaa. Mutta koska porvarien ja tilanherrain hallitus oli kieltäytynyt maansa kansallisedut kavaltaen Neuvostoliiton avusta, Puola ei kyennyt vastustamaan hitleriläisen Saksan tavattoman voimakasta rynnistystä.

Hitleriläisten hyökkäystä Puolan kimppuun Englannin ja Ranskan hallituksilla ei voinut olla enää epäilystä sen suhteen, että nujerrettuaan Puolan hitleriläinen Saksa ryntää Ranskan ja Englannin ja niiden laajojen siirtomaiden kimppuun. Sen käsitäten Englannin ja Ranskan hallitukset julistivat syyskuun alussa vuonna 1939 sodan Saksalle.

Alkoi toinen maailmansota.

Englanti ja Ranska eivät lähteneet sotaan Saksaa vastaan Puolan vuoksi eivätkä suinkaan fasismin kukistamisen tarkoituksessa, vaan turvatakseen omat imperialistiset etunsa ja asemansa, heikentääkseen vaarallista kilpailijaa sekä säilyttääkseen suurvalta-asemansa. Siitä syystä Englanti ja Ranska eivät tehneet kerrassaan mitään Puolan todellisen auttamisen mielessä. Saksan sotajoukot etenivät nopeasti Puolan alueen halki itää kohden, lähestyen Neuvostoliiton rajoja.

Puolue ja Neuvostohallitus ottivat huomioon, että joskin Saksan kanssa solmittu sopimus autoikin Neuvostoliittoa lykäämään hitleriläisvastaista sota joksikin aikaa, niin kuitenkin ei voitu luottaa siihen, että hitleriläiset pitävät kauan kiinni sitoumuksistaan. Maanpuolustuksen etujen kannalta oli sen vuoksi tärkeää pysäyttää hyökkäävät hitleriläiset sotajoukot mahdollisimman etäälle Neuvostoliiton elintärkeistä keskuksista, antamatta niiden siirtää strategista linjaansa kauas itään, silloiselle rajallemme, ts. Minskin lähistölle. Samalla Neuvostoliitto ei voinut suhtautua välinpitämättömästi veljiensä, Länsi-Ukrainan ja Läntisen Valko-Venäjän väestön, tulevaisuuteen, ei voinut antaa alistaa niitä fasistien ikeeseen. Syyskuun 17. p:nä 1939 Punaisen Armeijan joukko-osastot menivät rajan yli ja ottivat lyhyessä ajassa haltuunsa Länsi-Ukrainan ja Läntisen Valko-Venäjän. Nämä alueet yhtyivät jälleen Neuvosto-Ukrainan ja Neuvosto-Valko-Venäjän kanssa yhtenäisiksi Ukrainan ja Valko-Venäjän kansan valtioiksi.

Vuonna 1939 alkanut hitleriläisen Saksan ja englantilais-ranskalaisen imperialismien välinen sota oli alussa toisenluontoista kuin Italian ja Etiopian tai Japanin ja Kiinan välinen taikka Espanjan sota. Toisen osapuolen taholta nämä sodat olivat luonteeltaan anastussotia ja toisen taholta vapaussotia. Saksan, Englannin ja Ranskan sota oli alunperin imperialistista kummaltakin taholta. Puolan kansa samoin kuin muidenkin hyökkäyksen uhriksi joutuneiden maiden kansat taistelivat itsenäisyytensä puolesta, mutta mitä suurvaltoihin tulee, niin kumpikin puoli, sekä hitleriläinen Saksa että Englanti ja Ranska, pyrki imperialistisiin päämääriin.

Kävi kuitenkin niin, että Englannilla ja Ranskalla osoittautui olevan sama vihollinen kuin kaikilla fasistien hyökkäyksen uhriksi joutuneilla kansoilla, nimittäin Saksan fasismi. Sitä paitsi myöhemmin, niiden varsin raskaiden tappioiden tuloksena, joita hitleriläiset aiheuttivat Englannille ja Ranskalle vuonna 1940, kummankin valtakunnan oli ajateltava enemmän kansallisen riippumattomuutensa säilyttämistä kuin imperialististen aikeidensa toteuttamista. Samaan aikaan Englannissa ja Ranskassa samoin kuin USA:ssakin kansanjoukot voimistivat painostustaan vaatiessaan hallituksiaan käymään aktiivista fasisminvastaista sota, vapaussofaa. Kansan aktiivisen toiminnan vaikutuksesta Englannin ja Ranskan sota hitleriläistä Saksaa vastaan muutti näissä oloissa ajan mittaan luonnettaan. Se sulautui tosiasiallisesti yhteen sen sodan kanssa, jota vapauttarakastavat kansat kävivät fasistien hyökkäystä vastaan, ja muuttui luonteeltaan vapaussodaksi. Sota kävi luonteeltaan yhä enemmän vapaussodaksi erikoisesti sen jälkeen, kun Neuvostoliitto yhtyi siihen ja kun Englanti, Ranska ja sittemmin myös USA esiintyivät yhdessä Neuvostoliiton kanssa yhteisen hitleriläisvastaisen liittoutuman riveissä.

Ensi aikoina toisen maailmansodan alkamisen jälkeen Englannin ja Ranskan sekä myös USA:n müncheniläisiä aineksia elähdytti toive, että sotarintama voidaan kääntää Neuvostoliittoa vastaan. Länsirintamalla olleet ranskalaiset ja englantilaiset sotajoukot olivat melkein toimettomina eivätkä käyneet vakavia sotatoimia Saksaa vastaan. Samaan aikaan Englanti ja Ranska koettivat vetää sotaan Neuvostoliittoa vastaan tämän naapurivaltioita. Latviassa, Eestissä ja Liettuaassa imperialistien hankkeet epäonnistuivat. Ne herättivät siellä niin rajua suuttumusta kaikkien demokraattisten voimien keskuudessa, että näiden kolmen valtion hallitusten oli pakko solmia vuoden 1939 syys- ja lokakuussa Neuvostoliiton kanssa sopimukset keskinäisestä avunannosta. Mutta neuvostovastainen vehkeily Itämerenmaissa ei loppunut tämänkään jälkeen, edelleenkin oli olemassa se vaara, että Itämerenmaat voitiin vetää niille turmiollisiin imperialistisiin seikkailuihin. Silloin Itämeren tasavaltojen työtaitekivät joukot vaativat Entente-maiden vuonna 1919 kukistamarr Neuvostovallan viipymätöntä pystyttämistä maissaan ja maidensa jälleenyhdistämistä Neuvostomaahan. Kansanjoukkojen vaikutuksesta kaikissa kolmessa Itämeren tasavallassa tapahtui vuoden 1940 kesäkuussa hallituksen vaihdos. Valta siirrettiin edistysmielisten voimien käsiin. Toimitettiin parlamenttivaalit, jotka tapahtuivat näissä maissa ensi kertaa kansanvaltaisuuden oloissa. Liettuan, Latvian ja Eestin uudet parlamentit esittivät Neuvostohallitukselle pyynnön näiden maiden ottamisesta Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liittoon. Elokuussa 1940 Neuvostoliiton Korkein Neuvosto täytti tämän pyynnön ja päätti

hyväksyä Neuvostoliittoon Liettuan, Latvian ja Eestin Sosialistiset Neuvostotasavallat.

Neuvostoliittoon yhtyi jälleen myös Bessarabia, joka oli irrotettu siitä väkivalloin vuonna 1918, sekä Pohjois-Bukovina, jonka ukrainalainen väestö pyrki liittymään Neuvosto-Ukrainaan. Itämerenmaiden ja Bessarabian jälleenyhdistyminen Neuvostoliittoon lujitti Neuvostoliiton turvallisuutta, sillä viholliset olisivat voineet käyttää näitä alueita sopivina esiinmarssi-alueina, jotka olisivat lähentäneet niiden sotajoukkoja Neuvostomaan elintärkeisiin keskuksiin.

Imperialistien onnistui saavuttaa tiettyä tilapäistä menestystä Suomessa. Vuoden 1939 lopulla he saivat yllytettyä Suomen taantumukselliset piirit sotaan Neuvostoliittoa vastaan.

Neuvostoliiton heikentämisen tarkoituksessa Englanti ja Ranska auttoivat tehokkaasti suomalaisia toimittamalla heille aseita ja aikoivat lähettää heidän avukseen sotajoukkojaan, vaikka Ranskan rajalle oli keskitetty tavattoman suuria Saksan sotavoimia. Vain Suomen sotajoukkojen häviö sodassa Neuvostoliittoa vastaan esti Englantia ja Ranskaa toteuttamasta suunnitelmiaan ja sekaantumasta Neuvostoliiton ja Suomen väliseen sotaan. Suomen ja Neuvostoliiton sota päättyi maaliskuussa 1940 Moskovan rauhansopimuksen allekirjoittamiseen.

Huhtikuussa 1940 hitleriläinen Saksa hyökkäsi Skandinaviaan ja valloitti helposti Tanskan ja Norjan. Toukokuussa se siirtyi hyökkäykseen myös Länsirintamallaan. Hitleriläiset sotajoukot miehittivät nopeasti Hollannin ja Belgian. Ranskassa ja Belgiassa olleet englantilaiset sotilasretkikunnat kärsivät tappion, perääntyivät kiireesti ja jättäen aseensa palasivat Englantiin. Ranskan armeija perääntyi Saksan sotajoukkojen hajallelyömänä sisämaahan. Kesäkuun 22. p:nä 1940 Ranskan taantumuksellinen hallitus antautui. Taistelua fasismia vastaan Ranskassa kävivät edelleenkin ranskalaiset patriootit, joiden eturiveissä olivat kommunistit. Hitleriläinen sotaväki miehitti aselepoehtojen mukaisesti huomattavan osan Ranskan alueesta, muun muassa Pariisiin.

Tällainen oli müncheniläisen politiikan surkea lopputulos. Ranska nujerrettiin, ja Englanti jäi yksin hitleriläistä Saksaa vastaan.

Sodan laajeneminen Länsi-Euroopassa pakotti Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion ryhtymään uusiin toimenpiteisiin ulkopolitiikan alalla. Tehtävänä oli ehkäistä sodan ja fasisiin hyökkäyksen leviämisen laajemmalle. Huhtikuussa 1940 Neuvostohallitus varoitti hitleriläistä Saksaa loukkaamasta Ruotsin puolueettomuutta ja siten auttoi tätä maata pelastumaan saksalaisten maahankarkaukselta.

Neuvostohallitus ryhtyi erilaisiin toimenpiteisiin estääkseen Saksaa alistamasta Suomea, Bulgariaa, Turkkiä ja Jugoslaviaa vaikutuksensa alaiseksi. Ranskan häviön jälkeen hitleriläinen

Saksa voimistui kuitenkin siinä määrin, että sen anastustoimien pidättäminen kävi yhä vaikeammaksi. Hitleriläiset siirsivät sotaväkeään Suomeen, Romaniaan ja Bulgariaan, joiden taantumuksellisista hallituksista tuli Saksan vasalleja. Huhtikuussa 1941 hitleriläiset hyökkäsivät Jugoslaviaan ja sitten Kreikkaan ja valloittivat nämä maat.

Fasisti-Saksa oli jo vuoden 1940 loppupuoliskolta alkaen valmistautunut välittömästi sotaan Neuvostoliittoa vastaan. Se aikoi orjuuttaa Neuvostoliiton kansat, hävittää Neuvostoliiton, maailman sosialistisen ja demokraattisen liikkeen suojamuurin, ja siten poistaa perusesteen, joka häiritsi sen hyökkäyssuunnitelmien edelleen toteuttamista. Tämän jälkeen se aikoi valloittaa Brittein saaret, joiden kimppuun hitleriläiset eivät uskaltaneet hyökätä niin kauan kuin heidän selkäpuolellaan seisoj Punainen Armeija. He aikoivat nujertaa yhdessä Japanin kanssa myös USA:n.

Neuvostomaata uhannut suuri vaara vaati puolueelta ja koko neuvostokansalta vieläkin pontevampaa työntekoa Neuvostoliiton teollisen mahdin suurentamiseksi ja sen puolustuskuntoisuuden parantamiseksi.

4. Puolueen organisatorinen työ teollisuuden alalla. Maan teollisen mahdin lujittaminen ja sen puolustuskuntoisuuden parantaminen

Puolue piti Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen kolmatta viisivuotissuunnitelmaa sellaisena, jonka tuli edistää suuresti sosialistisen yhteiskunnan loppuunrakentamista ja taloudellisen perustehtävän toteuttamista.

Suunnitelman täyttämässä teollisuuden alalla oli kuitenkin suuria vaikeuksia. Maailmantilanne kävi yhä kireämmäksi. Fasististen hyökkääjien sytyttämä toinen maailmansota uhkasi suoranaisesti Neuvostoliittoa. Oli pidettävä kansa valmiina torjumaan hyökkääjien päällekkäisyys, siirrettävä melko paljon rahavaroja, aineellisia voimavaroja sekä ihmisvoimaa rauhanomaisen rakennustyön kohteista parantamaan maan puolustuskuntoisuutta.

Ryhtyessään täyttämään kolmatta viisivuotissuunnitelmaa puolue kohtasi muitakin vaikeuksia. Kasvava teollisuus tarvitsi alituisesti lisää työvoimaa, varsinkin ammattitaitoista, mutta siitä oli usein puute. Saatavissa ollutta työvoimaa ei myöskään käytetty aina oikein. Tämä johtui organisatorisista ja taloudellisista epäkohdista. Työ ja palkkakysymysten järjestely oli puutteellista. Uuden teknillisen kaluston runsaus kaikilla teollisuuden aloilla vaati teknillisen puolen johdon parantamista. Mutta tuotantolaitosten ja kansankomissariaattien johtajisto vaihtui

usein, mikä vaikutti haitallisesti teollisuuden johtamiseen sekä tuotannollisiin tuloksiin. Teollisuudessa puolue asettikin organisatorisen työnsä tarkoituksiksi vaikeuksien voittamisen ja puutteellisuuksien poistamisen, sosialistisen teollisuuden jatkuvan kasvun ja kohoamisen turvaamisen.

Puolueen talouspolitiikkaa määriteltäessä pidettiin perustana tuotantovoimien mahdollisimman järkipäristä sijoittamista, uudisrakennusten rakennustöiden jouduttamista ja jokaisen tuotantolaitoksen tuotantokapasiteetin täydellistä hyväksikäyttöä.

Uudet teollisuuslaitokset perustettiin mahdollisimman lähelle raaka-ainelähteitä. Puolueen ja kansan huomio keskitettiin maan itäosien: Volganvarren, Uralin, Länsi- ja Itä-Siperian, Keski-Aasian ja Kaukoidän taloudelliseen kehittämiseen. Puolue pyrki kehittämään näiden seutujen taloutta monitahoisesti. Kullakin seudulla järjestettiin rakennusaineiden tuotanto, rakennettiin voimalaitoksia, kivihiili- ja malmikaivoksia ja metallurgisia tehtaita sekä kehitettiin kevyttä ja ravintoaineteollisuutta. Volgan ja Uralin välisellä alueella muodostettiin uutta naftateollisuuskeskusta — „Toista Baku”. Uralilla laajennettiin Magnitogorskin metallurgista kombinaattia ja lopetettiin Nižni-Tagilin metallurgisen tehtaan rakennustöitä. Suuria metallurgisia tehtaita rakennettiin Takabaikalille (Petrovsk-Zabaikalskin tehdas) sekä Kaukoitään („Amurstal”). Koneenrakennus-, kemiallisen ja naftanjalostusteollisuuden alalla perustettiin dublettitehtaita. Alettiin toteuttaa entistä laajemmin teollisuuslaitosten kooperointiperiaatetta.

Puolue huolehti mitä tiukimman säästäväisyyspolitiikan noudattamisesta. Rahoituksessa sekä rakennusaine- ja kalustovarustelussa pidettiin silmällä ensi vuorossa niiden rakennustöiden loppuunsaattamista, jotka oli aloitettu ensimmäisten viisivuotiskausien aikana. Uutta puolueen talouspolitiikassa oli se, että perussuunnaksi otettiin keskisuurten ja pienten sähköasemien, kaivoksien ym. tuotantolaitosten laaja rakentaminen. Siten lyhennettiin rakentamisaikaa ja lisättiin nopeammin tuotantotehoa.

Puolue ja hallitus kiinnittivät varsin suurta huomiota tärkeimpien teollisuusalojen, kivihiili- ja metallurgisen teollisuuden, toiminnan parantamiseen. Se oli tuiki välttämätöntä. Hiilen ja metallin tarve kasvoi maassa vuosi vuodelta. Maanpuolustus-teollisuus tarvitsi paljon metallia. Vuonna 1939 harkkoraudan ja teräksen tuotanto ei kuitenkaan lisääntynyt, vaan päinvastoin väheni jonkin verran, ja lisäys kivihiilituotannon alalla, varsinkin Donbassilla, oli vähäinen. Se vaaransi suuresti koko kansantalouden kehitystä ja oli kerrassaan sietämätöntä sellaisena aikana, kun sodanvaara voimistui.

Puolue otti selvää kivihiili- ja metallurgisen teollisuuden jälkeenympäristön syistä. Perussyynä oli taloudellisen ja teknillisen

sen johdon heikkous, se että puolueen paikallisjärjestöt eivät kiinnittäneet kyllin suurta huomiota hiilikaivosten ja metallurgisten tuotantolaitosten toimintaan.

Donbassin kivihiiliteollisuuden pahana vitsauksena oli työvoiman vaihtuvuus. Useinkin kaivosten työväki vaihtui vuoden mittaan viimeistä miestä myöten, mikä haittasi suuresti tuotantosuunnitelmien täyttämistä. Sitä paitsi ilmeni epäkohtia kaivos-työläisten palkkajärjestelmässä sekä heidän työnsä järjestelyssä. Työnormit olivat alhaiset. Vaikka ne täytettiin ja vieläpä ylitätenkin, niin tosiasiallisesti kivihiilen tuotanto ei ollut valtion suunnitelman edellyttämällä tasolla. Insinööri- ja teknikkokuntaa käytettiin usein väärin. Ensimmäisten viisivuotiskausion aikana kivihiiliteollisuuden palvelukseen oli tullut suuri määrä insinöörejä ja teknikkoja. Monet heistä juuttuivat kuitenkin trustien ja hallintojen kanslioihin. Uusiaikaisella teknillisellä kalustolla varustetut kaivokset jäivät siitä syystä vaille riittävää teknillistä ohjausta, uusia, edistyksellisiä työmenetelmiä ja hiilenhankintametoja juurrutettiin hitaasti käytäntöön ja työn tuottavuus pysyi melkein entisellä tasolla.

Tämän tapaisia epäkohtia ilmeni myös metallurgisessa teollisuudessa. Magnitogorskin ja Kuznetskin kombinaateilla sekä etelän (Makejevkan, Stalinon ja Zaporozhen) metallurgisissa tehtaissa puoluejärjestöt kiinnittivät liian vähän huomiota sellaisiin tärkeisiin kysymyksiin kuin johtavien työntekijäin valintaan ja kasvattamiseen, ammattitaitoisten metallityöläisten kouluttamiseen ja työn oikeaan järjestämiseen. Tämä johti siihen, että ei käytetty hyväksi tuotantokaluston täyttä tehoa. Metallurgisen teollisuuden kehitykseen vaikutti myös uusien masuunien ja martinuunien rakentamisen hidastuminen sekä malmin louhinnan jälkeenyhäminen.

Vuoden 1940 alkupuoliskolla puolueen Keskuskomitea teki useita päätöksiä Donbassin kivihiiliteollisuuden sekä metallurgisen teollisuuden toiminnan parantamisesta. Keskuskomitea velvoitti puolue- ja talousjärjestöjä parantamaan puolue- ja poliittista työtä työläisten keskuudessa sekä tuotantolaitosten johtamista, lujittamaan insinööri- ja teknikkokuntaa tuotannon peruslohkoilla, pitämään tavoitteenaan työläisten ammattitaidon kohottamista sekä heidän työnsä oikein järjestämistä, normalisoimaan palkkajärjestelmän sekä jouduttamaan uusien kaivosten, masuunien ja martinuunien rakentamista.

Pitäen ohjeenaan näitä päätöksiä puoluejärjestöt alkoivat ratkoa useammin ja konkreettisemmin tuotannon järjestelykysymyksiä, huolehtia puolue- ja taloustyöntekijäin sekä insinööri- ja teknikkokunnan valinnasta ja sijoittelusta tuotannossa. Valvomalla tuotantolaitosten johtokunnan toimintaa ne saivat kohotetuksi talousmiesten vastuuntuntoa puolueen ja hallituksen ohjeiden täyttämisestä. Puolue- ja poliittinen työ yhdistettiin yhä läheisemmin tuotantotehtävien täyttöön, uuden kaluston

käyttöön perehtymisen ja työkurin lujittamisen merkeissä käytyyn taisteluun.

Puolueen toimenpiteiden ansiosta tilanne kivihiili- ja metallurgisessa teollisuudessa parani. Kivihiilen tuotanto lisääntyi vuonna 1940 noin 20 miljoonalla tonnilla. Maan kivihiiliteollisuudessa ei ollut aikaisemmin ollut sellaista lisäystä. Metallin vuorokautinen keskituotanto kasvoi vuoden 1940 loppuun mennessä tuntuvasti vuoteen 1937 verrattuna.

Puoluejärjestöjen johdolla kehkeytynyt sosialistinen kilpailu tuotantolaitoksissa kävi yhä joukkoluontoisemmaksi. Syntyisiä kilpailumuotoja: samanaikainen monen koneen hoito, pikamenetelmien käyttö, lisäämättien oppiminen, raaka- ja tarveaineiden sekä sähkövoiman säästö, tuottamattomien menojen supistaminen yms. Kommunistit olivat sosialistisen kilpailun kärjessä ja innoittivat puolueeseen kuulumattomia työläisiä. Puoluejärjestöjen aloitteesta tuotantolaitoksissa pidettiin tuotannollis-teknilisiä konferensseja. Yleistettiin ja levitettiin tuotannon uudentajain kokemuksia, perustettiin kouluja, joissa tutustuttiin parhaisiin työmenetelmiin.

Suuri osuus jyrkän nousun aikaansaamisessa teollisuudessa sodanedellisinä vuosina oli sillä, että siirryttiin seitsentuntisesta työpäivästä kahdeksantuntiseen työpäivään ja seitsenpäiväiseen työviikkoon sekä kiellettiin työläisten ja toimihenkilöiden omavaltainen työstä eroaminen tuotantolaitoksista ja virastoista. Nämä toimenpiteet, joihin ryhdyttiin työläisten ja toimiheakilöiden ehdotuksesta Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston Puhemiehistöän asetuksen nojalla kesäkuun 26. pñä 1940, johtuivat siitä, että oli tuiki välttämätöntä lujittaa maanpuolustusta. Ne vaikuttivat myönteisesti tuotantolaitosten toimintaan: työkuri parani, työn tuottavuus suureni, tuotteiden valmistus lisääntyi. Puolueen johdolla ryhdyttiin ratkaisemaan myös sellaista tärkeää ongelmaa kuin teollisuuden turvaaminen ammattitaitoisella työvoimalla. Perustettiin valtion työvoimareservilaitos. Julistettiin jokavuotinen nuorison kutsunta (mobilisointi) ammattiopistoihin ja tehdaskouluihin. Koulujen ja opistojen päästökkäät lähetettiin valtion tuotantolaitoksiin. Tällä tavoin teollisuuden ja kulkulaitoksen palvelukseen tuli jatkuvasti ammattitaitoisia työläisiä, mikä suurensi valtakunnan taloudellista ja sotilaallista mahtia. Neuvostoväki ja ennen kaikkea itse nuoriso vastaanottivat suurella tyydytyksellä Neuvostovallan lain työvoimareservien muodostamisesta. He käsittivät sen puolueen huolenpidoksi kasvavasta sukupolvesta, jolle sosialismin maassa on taattu kaikki mahdollisuudet osallistua yhteiskuntahyödylliseen työhön, opiskella ja harrastaa tieteitä.

Neuvostonaiset näyttelivät huomattavaa osaa teollisuudessa. Vuoden 1940 alussa 41 prosenttia kaikista työläisistä ja toimihenkilöistä oli naisia. Rakennustöissä oli neljäsosa työntekijöistä naisia. Työläisnaiset perehtyivät hyvällä menestyksellä

uusien koneiden käyttöön. Naisten osallistuminen tuotannolliseen työhön oli tärkeämerkityksistä kansantalouden sekä maanpuolustuksen kannalta. Jo rauhan aikana miesten ammatteihin perehtyneinä he saattoivat sodan syttyessä varsin hyvin täyttää tuotannossa sotaväkeen lähtevien miesten paikan.

Puolueen ja työväenluokan ponnistusten tuloksena Neuvostoliiton teollisuus pääsi sodanedellisinä vuosina vaikeuksistaan, ja teollisuudessa alkoi nousu. Vuonna 1940 Neuvostoliitossa tuotettiin 166 miljoonaa tonnia kivihilttä ja sulatettiin noin 15 miljoonaa tonnia harkkorautaa ja yli 18 miljoonaa tonnia terästä. Sähkövoiman tuotanto nousi 48,3 miljardiin kilowattituntiin. Tällainen oli Neuvostoliiton teollisuus- ja talusperusta, kun Neuvostomaa lähti Suureen Isänmaalliseen sotaan.

Puolue huolehti maan teollisen mahdin suurentamisesta eikä rauhoittunut hetkeksikään saavutettuihin tuloksiin. Yhä kasvavan sodanvaaran vuoksi kysymys teollisuuden työstä oli puolueen toiminnan *keskeisin* kysymys. Sitä käsiteltiin kaikin puolin XVIII puoluekonferenssissa helmikuussa 1941. Konferenssi pohti puoluejärjestöjen tehtäviä teollisuuden ja liikenteen alalla. Todettiin, että teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta katsoen nykyinen sota on sotaa, jossa ratkaiseva merkitys on moottoreilla ja käytettävissä olevilla voimavaroilla. Ottaen tämän huomioon puolue ryhtyi toimenpiteisiin teollisuuden nostamiseksi maanpuolustuksen lujittamisen vaatimalle tasolle. Sitä varten kansankomissariaattien ja puoluejärjestöjen oli jatkuvasti parannettava ja tehostettava teollisuuden johtamista.

Pitäen silmämääränä johdon lähentämistä tuotantolaitoksiin monia kansankomissariaatteja jaettiin vuonna 1939 pienemmiksi. Perustettiin uusia kansankomissariaatteja, joiden johdettavaksi tuli suppeampia teollisuusaloja. Mutta nämä toimenpiteet osoittautuivat riittämättömiksi. Kansankomissariaattien toiminnassa ilmeni pahoja epäkohtia. Usein kävi niin, että yleisten numerotietojen perusteella kansankomissariaatit katsoivat vuotuisen tuotantosuunnitelman täytetyksi, silloin kun tärkeimpien tuotelajien osalta suunnitelma oli tosiasiallisesti täyttämättä. Puoluejärjestöt, alue- ja kaupunkikomiteat eivät vielääkään kiinnittäneet kyllin vakavaa huomiota teollisuutta ja kulkulaitosta koskeviin kysymyksiin.

NKP (b):n XVIII konferenssi kehotti taaskin puoluejärjestöjä kiinnittämään vakavaa huomiota *teollisuuden ja kulkulaitoksen tarpeisiin*. Puoluejärjestöille asetettiin useita konkreettisia taluspoliittisia tehtäviä: niiden oli turvattava tuotantolaitosten toiminnan vakinainen valvonta sekä puolueen direktiivien täytäminen tuotantolaitoksissa; järjestettävä tuotantolaitosten ja rautateiden kaluston, tarveaineiden ja kaiken omaisuuden tarkka luettelointi ja huolto; turvattava kaluston oikea käyttö sekä työvälineiden, tarve-, raaka- ja polttoaineiden ja sähkövoiman säästeliäs kulutus; saatava aikaan tuotantolaitoksissa

mallikelpoinen järjestys ja siisteys; saatava tuotantolaitokset toimimaan säännöllisesti ja täyttämään ajoissa tuotantosuunnitel-
mansa; turvattava teknologisen prosessin sääntöjen mitä tiukin
noudattaminen ja hyvälaatuisten ja täysin kompletoitujen
tuotteiden valmistus; työskenneltävä herkeämättä teknillisen
kaluston parantamiseksi ja uusien koneiden käyttöön perehtymi-
seksi; pyrittävä alentamaan järjestelmällisesti tuotteiden oma-
kustannushintaa, lujitettava itsekannattavuutta ja tehtävä loppu
tuhlaavaisuudesta.

Konferenssi velvoitti toteuttamaan johdonmukaisesti peri-
aatetta, joka edellyttää työläisten aineellista hyvittämistä ja joh-
tajien palkitsemista hyvästä työstä, lujittamaan tuotantolaitok-
sissa yhden henkilön johtovaltaa ja parantamaan tuotannon
teknillistä ohjausta. Teollisuuden ja kulkulaitoksen puoluejoh-
don parantamiseksi puolueen kaupunki-, alue- ja aluepiirikomi-
teoissa sekä liittotasavaltojen kommunististen puolueiden
Keskuskomiteoissa perustettiin teollisuuden ja liikenteen perus-
aloista huolehtivan sihteerin toimi.

Konferenssi hyväksyi vuodeksi 1941 vieläkin kireämmän kan-
santaloussuunnitelman kuin oli edellinen. Tämä suunnitelma oli
tarkoitettu lujittamaan huomattavasti maan puolustuskuntoa.

XVIII puoluekonferenssin päätökset edistivät voimakkaasti
kansantalouden kaikkien alojen, ennen kaikkea teollisuuden ja
liikenteen, kehitystä.

Vuoden 1941 alkupuolisko kului teollisuuden kehitysvauhdin
jouduttamiseksi käydyn sitkeän taistelun merkeissä. Vuo-
den 1941 puolivälissä Neuvostoliiton teollisuuden kokonais-
tuotto teki 86 prosenttia siitä määrästä, joka kolmannessa viisi-
vuotissuunnitelmassa oli suunniteltu vuodeksi 1942.

Sodanvaaran suurenemisen vuoksi puolue ja hallitus kiinnit-
tivät yhä enemmän huomiota *maanpuolustusteollisuuden* kehittä-
miseen.

Ennen vallankumousta Venäjän yleinen taloudellinen takapa-
juisuus löi leimansa myös maan sotatarviketeollisuuteen. Venä-
jän sotatarviketeollisuus oli huomattavasti jäljessä kehittyneiden
kapitalistimaiden sotatarviketeollisuudesta. Tämä oli eräs
tsaristisen Venäjän sotatappioiden syitä. Neuvostovalta sai
aikaan perinpohjaisen käänteän. Teollistamisen pohjalla luotiin
uusi maanpuolustusteollisuus, joka on kehittyneimpien kapita-
listimaiden sotateollisuuden veroinen. Ensimmäisen viisivuotis-
suunnitelman täyttämisen tuloksena Neuvostoliitto loi auto-,
traktori-, panssarivaunu- ja lentokoneiteollisuuden. Toisen ja
kolmannen viisivuotiskauden aikana Neuvostoliiton maanpuo-
lustusteollisuuden kokonaistuotannon kasvuvauhti oli paljon
suurempi kuin muiden teollisuusalojen. Kun kolmannen viisi-
vuotiskauden kolmena vuotena tuotannon yleinen lisäkasvu
koko teollisuudessa teki keskimäärin 13 prosenttia, niin maan-
puolustusteollisuudessa se teki 39 prosenttia.

Maanpuolustustarkoituksia palvelevissa tuotantolaitoksissa toimi NK(b):n KK:n puolueorganisaattoreita. He olivat vastuussa puolue toiminnan tilasta välittömästi Keskuskomitealle ja saivat suoraan siltä apua. KK:n puolueorganisaattoreiksi nimitettiin huomattavia puolue työntekijöitä pätevien insinöörin ja hyvien organisaattorien keskuudesta, jotka osasivat oikealla tavalla yhdistää puolue toiminnan ja tuotantotehtävien täytön.

Maanpuolustustarkoituksia palvelevat tuotantolaitokset olivat raaka-aineiden, kaluston, polttoaineen, sähkövoiman yms. saannissa erikoisasemassa.

Puolueen ponnistusten ja sen maanpuolustusteollisuuteen kohdistaman väsymättömän huolenpidon ansiosta Neuvostoliitolla oli sodan edellä melkoinen määrä maanpuolustustehtäviä ja muita sotateollisuuslaitoksia, jotka tekivät mahdolliseksi järjestää sotavuosina panssarivaunujen, lentokoneiden, tykkien, ammusten ja muun aseistuksen joukkotuotannon.

Maanpuolustusteollisuuden kehittämisessä saavutetun eittämättömän menestyksen ohella sen toiminnassa ilmeni kuitenkin myös pahoja puutteellisuuksia. Lentokone teollisuus ei suoriutunut sodanedellisinä vuosina valtion asettamista tehtävistä. Muutamat puolustusteollisuuden alat aloittivat uusimallisten aseiden joukkotuotannon vasta sodan aattona, mikä viivytti Punaisen Armeijan varustamista uusialkaisella sotakalustolla sodan alkuvaiheessa.

Sodanedellisinä vuosina toimitettiin Neuvostovaltion Asevoimien uudelleenjärjestely: alue- ja miliisijärjestelmäperiaatteen mukaan rakentuneet sotaväenosastot ja sotatoimiyhtymät laskettiin hajalle; Asevoimat muodostettiin yksinomaan kaaderijoukoista. Armeijan miesvahvuutta lisättiin huomattavasti. Asevoimien muodostamisen pohjaksi otettu kaaderijärjestelmäperiaate vahvistettiin uudessa laissa „Yleisestä asevelvollisuudesta”, joka hyväksyttiin Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston istunnossa syyskuussa 1939. Neuvostovaltio ei voinut sallia, että sen armeija olisi ollut heikompi kuin kapitalististen valtioiden armeijat. Sosialismin saavutusten puolustus sekä maailmanrauhan puolesta käydyin taistelun menestys riippuivat suuresti Neuvostoliiton ja sen Asevoimien mahtavuudesta ja mahdista.

5. Puolueen toiminta kolhoosijärjestelmän lujittamisen ja maataloustuotannon kehittämisen hyväksi

Tärkein sija maan taloudessa teollisuuden jälkeen oli maataloudella, ennen kaikkea kolhoosituotannolla. Tämän tuli näytellä oleellista osaa kulutustavarain, varsinkin ravintoaineiden tuotannon lisäämisessä viisivuotiskauden aikana 1,5—2-kertaiseksi. Maatalouden jatkuvasta noususta riippui myös kevyen ja

ravintoaineteollisuuden kehittymiselle tarpeellisen raaka-ainepohjan laajeneminen.

Maatalous koki sodanedellisinä vuosina kuitenkin melkoisia vaikeuksia, jotka aiheutuivat jännittyneestä maailmantilanteesta ja Neuvostomaata uhanneesta sodanvaarasta. Niinpä esimerkiksi kolhoosit ja neuvostotilat olisivat tarvinneet maatalouden täyskoneistamisen loppuun suorittamiseksi paljon traktoreita, leikkuupuimureita ja muita maatalouskoneita, mutta osa traktorien ja muiden maatalouskoneiden tuotantoon tarkoitettusta metallista jouduttiin käyttämään maanpuolustuksen tarpeisiin. Traktorien tuotanto supistui kolmannen viisivuotiskauden aikana puolella toiseen viisivuotiskauteen verrattuna.

Mutta kolhoosijärjestelmä sekä puolueen ja Neuvostovaltion suorittama työ maatalouden teknillisen uudelleenkalustamisen alalla turvasivat tuossa vaikeassakin tilanteessa maatalouden herkeämättömän nousun. Vuonna 1940 kolhooseihin kuului 96,9 prosenttia kaikista talonpoikaistalouksista. Kolhoosien hallussa oli 99,9 prosenttia maan viljelysmaista. Kolhooseja palveli 7 tuhatta kone- ja traktoriasemaa. Maassa oli yli 4 tuhatta neuvostotilaa. Kolhoosien ja neuvostotilojen pelloilla oli 531 tuhatta traktoria ja 182 tuhatta leikkuupuimuria sekä 228 tuhatta kuorma-autoa. Tästä suuresta konepaljoudesta huolehti yli 1.400.000 traktorin-, kombainin- ja autonkuljettajaa.

Kolhoosirakennustyö vaati puolueen taholta heikentymätöntä huomiota ja alituista huolenpitoa. Kolhoosien organisatorinen ja taloudellinen lujittaminen oli puolueen maaseutujärjestöjen tärkeimpiä tehtäviä. Tämän ymmärsivät kaikki maatalouden työntekijät. Kaikilla ei kuitenkaan ollut oikeaa käsitystä kolhoosijärjestelmän lujittamiskeinoista. Useinkin rikottiin sitä periaatetta, että kolhoosilaisten tulee olla aineellisesti kiinnostuneita työnsä tuloksista. Niin ikään ei pidetty kyllin hyvää huolta kolhoosien yhteistalouden laajentamisesta ja lujittamisesta ja toisinaan suhtauduttiin sovinnollisesti itsekkääseen etuiluun ja yksityisomistajille ominaisiin mielialoihin.

Kaikki tämä oli monien muiden kolhoosirakennustyössä ilmenneiden virheiden alkulähteenä ja vaikutti vahingollisesti kolhoosituotannon kehitykseen. Puolue oli asettanut tehtäväkseen kolhoosijärjestelmän lujittamisen ja kehittämisen ja oli noudatettava johdonmukaisesti sitä periaatetta, että kolhoosilaisten tulee olla aineellisesti kiinnostuneita työn tuloksista, ja taisteltava päättäväisesti etuילua ja yksityisomistajille ominaisia mielialoja vastaan, jotka aiheuttavat vahinkoa yhteistaloudelle.

Maatalouden johtamisessa puolue nojautui kolhoosien, kone- ja traktoriasemien sekä neuvostotilojen puoluejärjestöihin. Samalla kun kolhoosijärjestelmä kehittyi, kasvoivat ja lujittuivat kolhoosien puoluejärjestöt. Vuoden 1941 alussa laskettiin olleen 62.300 maaseudun puoluejärjestöä. Kun kolhoosien puoluejärjestöille myönnettiin oikeus valvoa kolhoosien hallintojen toi-

mintaa, suureni niiden vastuunalaisuus kolhoosituotannon kehittämistä. Kolhoosien puoluejärjestöt ryhmittivät ympärilleen kolhoosilaisaktiivin ja pyrkivät saamaan maaseudun kaikki kulttuurivoimat osallistumaan toimintaan. Nuorisoliittolaiset, jotka muodostivat maaseudulla suuren voiman, saatiin osallistumaan kolhoosirakennustyöhön. Heitä oli siihen aikaan kolmatta miljoonaa. Nuorisoliittojärjestöt innoittivat maaseudun nuorisoa taistelemaan kolhoosien lujittamiseksi.

Sodanedellisinä vuosina puolue lujitti kolhoosijärjestelmän perustaa monin tärkein toimenpitein. Näitä oli mm. kolhoosien maankäytössä ilmenneiden vakavien väärinkäytösten ehkäiseminen. Vuoden 1939 toukokuussa pidetyssä NKP(b):n Keskuskomitean täysistunnossa käsiteltiin ja hyväksyttiin NKP(b):n KK:n ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston esittämä päätösehdotus „Toimenpiteistä kolhoosien yhteismaiden suojelemiseksi haaskaukselta”. Siinä kiinnitettiin huomiota niihin lukuisiin tapauksiin, jolloin kolhooseissa oli rikottu maatalousartelin sääntöjä kolhoosilaisten asuntopalstanormeista, suurennettu laittomasti asuntopalstoja, haaskattu ja anastettu omavaltaisesti kolhoosien yhteismaita.

Sellaiset kysymykset kuin kolhoosien maankäyttö ja yhteiskunnallisten ja kolhoosilaisten henkilökohtaisten etujen oikea yhteensovittaminen liittyivät kiinteästi toisiinsa. Sääntöjen edellyttämiä normeja suurempien asuntopalstojen antaminen johti kolhoosien yhteistalouden horjuttamiseen ja kolhoosilaisten henkilökohtaisen talouden paisuttamiseen. Asuntopals-talla harjoitettu talous lakkasi usein olemasta aputaloutta ja siitä tuli kolhoosilaisen tärkein tulolähde. Muutamissa kolhooseissa asuntopalstat muuttuivat itse asiassa kolhoosilaisalouksien yksityisomaisuudeksi ja kolhoosilaiset määrällivät niistä mielensä mukaan: antoivat vuokralle tai jättivät itselleen, vaikka eivät tehneetkään työtä kolhoosissa. Ilmaantui paljon nimellisiä kolhoosilaisia, jotka eivät tehneet työtä kolhooseissa tai tekivät sitä vain nimeksi ja käyttivät suurimman osan ajastaan oman taloutensa hoitoon.

Tämä jarrutti yhteiskunnallisen työn tuottavuuden kasvua kolhooseissa, höllensi työkuria, saattoi kolhoosituotantoa hunningolle. Monissa kolhooseissa muodostui keinotekoisesti työvoiman puutetta, vaikka todellisuudessa työvoimaa oli yltä kyllin.

Puolueen Keskuskomitea ja hallitus kehottivat puolue- ja neuvostojärjestöjä saattamaan kolhoosien maankäytön järjestykseen. Kolhoosien yhteismaat julistettiin koskemattomiksi. Kolhooseja ja kolhoosilaisia kiellettiin antamasta asuntopalstoihin kuuluvia maita vuokralle. Kiellettiin myös kaikkalainen asuntopalstojen laajentaminen maatalousartelin sääntöjen edellyttämää kokoa suuremmaksi. Kaikki kolhoosilaisten henkilökohtaisessa käytössä olleet liiat maat oli palautettava kolhooseille.

Kolhoosilaisten, yksityistalonpoikien ja muiden kansalaisten henkilökohtaisessa käytössä olleiden asuntopalstojen mittauksen tuloksena selvisi, että liikamaata oli yli 2,5 miljoonaa hehtaaria, josta määrästä 1,7 miljoonaa hehtaaria yhdistettiin kolhoosien yhteismaihin ja loppu luovutettiin kolhoosien asuntopalstavarantoon. Yli 800 tuhatta kolhoosilaisperhettä siirtyi vuosina 1939—1940 huuttoreista kolhoosikyliin ja kolhoosien keskusasuksiin. Kaikille työkykyisille kolhoosilaisille, niin miehille kuin naisillekin, säädettiin ehdoton vuotuinen työpäiväminimi Neuvostoliiton eri seutujen maataloustuotannon luonnetta vastaavasti. Tuloksena oli se, että kolhoosien maankäyttö parani, työkuri lujittui ja yhä useammat kolhoosilaiset täyttivät säädetyt vuotuisen työpäiväyksikkönormin.

Sillä kaudella maatalouden pohana puutteellisuutena oli karjatalouden jälkeenyttäminen. Tammikuun 1. p:nä 1928 kaikkien talousryhmien nautakarjamäärä oli 60,1 miljoonaa päätä, mutta tammikuun 1. p:nä 1939 — 53,5 miljoonaa päätä. Oli ryhdyttävä tehokkaiisiin toimenpiteisiin karjatalouden nousun aikaansaamiseksi. Karjatalouden kehitys riippui nyt pääasiallisesti kolhoosien karjafarmien muodostamisesta ja laajentamisesta. Mutta useissa kolhooseissa ei ollut karjafarmeja lainkaan, tai jos oli, niin niissä oli karjaa hyvin vähän. Kolhoosien karjatalouden entiselleen saattaminen ja kehittäminen riippui välittömästi siitä, miten tällä talousalalla noudatettiin kolhoosien ja kolhoosilaisten aineellisen kiinnostuksen periaatetta.

Vuoden 1939 heinäkuussa NKP (b):n Keskuskomitea ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvosto hyväksyivät päätöksen „Toimenpiteistä kolhoosien yhteisen karjatalouden edistämiseksi”. Tämän päätöksen nojalla karjatalouden kehitystä kannustettiin siten, että laskuperustaksi lihanluovutustehtäviä määriteltäessä otettiin kolhooseille kiinnitetyn maa-alan suuruus eikä kolhoosien farmien karjan pääluku. Lakkautettiin entinen lihanhankintajärjestelmä, jonka mukaan lihanluovutusmäärät laskettiin karjan pääluvun perusteella. Mainitun päätöksen toteuttamisen tuloksena kolhooseissa perustettiin yksistään vuonna 1939 noin 200 tuhatta karjafarmia, kun edellisten 7 vuoden kuluessa niitä oli perustettu kaiken kaikkiaan vain 343 tuhatta. Vuosina 1939—1940 nautakarjan pääluku lisääntyi kolhooseissa 15,6 miljoonasta 20,1 miljoonaan.

Karjatalouden kehittämiseen tähänneet toimenpiteet lujittivat kolhooseja. Kolhoosi, jonka karjatalous oli kehittynyttä, oli taloudelliselta kannalta katsoen täysipainoisempi kuin yksinomaan viljanviljelyä harjoittava kolhoosi. Samalla ratkaistiin sellaista koko maalle ajankohtaiseksi käynnystä tehtävää kuin karjatalouden kehittäminen ja väestön turvaaminen elintarvikkeilla ja teollisuuden varustaminen raaka-aineilla.

Karjataloustuotteiden hankinnoissa voimaansaatettu ns. hehtaarijärjestelmä osoittautui oikeaksi. Maaliskuussa 1940

NKP(b):n Keskuskomitean täysistunto käsitteli kysymystä maataloustuotteiden hankinta- ja ostopolitiikan muuttamisesta ja katsoi välttämättömäksi siirtyä kaikissa valtionhankinnoissa *hehtaarilaskujärjestelmään*. Siten kumottiin vanha hankintajärjestelmä, jossa oli otettu huomioon vain kylvökset. Tuo järjestelmä saattoi parhaat kolhoosit epäedulliseen asemaan ja siten vähensi niiden kiinnostusta yhteistalouden kehittämiseen. Nyt asetettiin kaikki kolhoosit samanlaiseen asemaan. Uusi hankintajärjestelmä edisti kylvöalojen laajentamista kolhooseissa sekä maataloustuotannon monitahoista kehittämistä. Se teki mahdolliseksi parantaa myös kolhoosituotannon suunnittelua alhaaltakäsin, itse kolhooseissa. Mutta tätä suunnitteluperiaatetta ei noudatettu silloin täydellisesti.

Sosialistisen järjestelmän vakiintuminen maanviljelyksessä suurensi *Neuvostovaltion merkitystä* maatalouden kehityksen *suunnittelijana ja säännöstelijänä*. Puolue ja Neuvostovalta saivat mahdollisuuden sijoittaa tarkoituksenmukaisemmin viljelyskasvien kylvökset maan eri seuduilla, kannustaa niiden kasvien viljelyä, joiden tuotannon kehittämistä vaativat valtion edut. Suunnitelmallisen sosialistisen maatalouden paremmuus tuli selvästi esiin teollisuuskasvien kylvön laajenemisessa. Teollisuuskasvien kylvöalat olivat vuonna 1940 laajentuneet vuoteen 1913 verrattuna enemmän kuin kaksinkertaisiksi (4,9 miljoonasta hehtaarista 11,8 miljoonaan hehtaariin).

Suuria tuloksia saavutettiin puuvillan tuotannossa. Vuonna 1913 puuvillaistutukset käsittivät 688 tuhatta hehtaaria, mutta vuonna 1940 — 2.076.000 hehtaaria. Puuvillan satoisuus suureni. Raakapuuvillan kokonaistuotanto vuonna 1913 oli 744 tuhatta tonnia, mutta vuonna 1940 se oli 2.237.000 tonnia. Neuvostoliiton tekstiiliteollisuus alkoi käyttää etupäässä kotimaista puuvillaa, jota tarvitsi myös maanpuolustusteollisuus. Myös sellaisten viljelyskasvien kuin pellavan, auringonkukan ja sokerijuurikkaan kylvöalat laajenivat.

Teollisuuskasvien kylvöalan laajentamista siihen aikaan edisti myös se, että viljakasvien kylvöaloja alettiin supistaa etelässä ja laajentaa maan itäisillä seuduilla (Etelä-Uralilla, Siperiassa, Kazakhiassa). Eteläisten seutujen maita vapautui teollisuuskasvien tuotannon lisäämistä varten. Neuvostoliiton itäosissa oli paljon hyvää ja hedelmällistä maata, mm. uudis- ja kesannoituneita maita, joita ei oltu kyetty muokkaamaan silloin, kun vallitsevina olivat yksityisomistukselliset talonpoikain taloudet. Eräin paikoin näitä maita alkoivat raivata kolhoosit, joiden käytettävissä oli huomattava määrä maatalouskoneita. NKP(b):n Keskuskomitea tähdensi, että itäisistä seuduista voi tulla ja täytyykin tulla Neuvostoliiton tärkeimpiä viljanviljelys-alueita.

Puolue korosti, että maatalouden perustana on *viljan tuotanto*, että viljalouden kehittämisen pohjalla ratkaistaan kaikki

muutkin tehtävät maatalouden kohottamisen alalla. Puolue, sen paikallisjärjestöt pyrkivät kohottamaan viljakasvien satoisuuden mahdollisimman korkeaksi ja saavuttamaan viljan tuotannossa kolhoosijärjestelmän mahdollisuuksia vastaavia tuloksia. Paikalliset puolue- ja neuvostojärjestöt osallistuivat varsin aloitteellisesti tämän kysymyksen ratkaisemiseen. Paikallisten työntekijäin ehdotuksesta ja heidän aktiivisella osanotollaan suunniteltiin toimenpiteitä kuivuuden torjumiseksi kaakkoisseuduilla sekä uuden viljakeskuksen muodostamiseksi maan itäosaan. Ukrainan KP (b):n Keskuskomitean esityksestä NKP (b):n Keskuskomitea ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvosto hyväksyivät vuoden 1940 lopulla päätöksen „Lisäpalkkion maksamisesta kolhoosilaisille maanviljelyskasvien satoisuuden ja karjatalouden tuottavuuden kohottamisesta Ukrainan SNT:ssä”. Tällä päätöksellä voimaansaatettu maksujärjestelmä loi kiihokkeen, joka kannusti kohottamaan työn tuottavuutta; myöhemmin se ulotettiin koskemaan Neuvostoliiton muitakin alueita ja seutuja.

Puolueen suorittaman työn tuloksena kolhoosit saavuttivat viljatalouden kehittämisessä tiettyä menestystä. Viljaongelma oli maassa kuitenkin vielä ratkaisematta. Jälkeenjääneitä piirejä ja kolhooseja oli melko paljon. Useissa piireissä viljakasvien satoisuus oli alhainen, mikä alensi viljan kokonaistuottoa. Joskin viljan kokonaissato oli vuonna 1940 jonkin verran suurempi kuin vuonna 1913, niin silti maa tarvitsi viljaa enemmän kuin tuotettiin. Viljan tarve oli kasvanut useista syistä: kaupunkiväestö oli lisääntynyt vuoteen 1940 mennessä enemmän kuin kaksinkertaiseksi vuoteen 1913 verrattuna; karjataloudenkin kehitys oli suoranaisesti riippuvainen viljan tuotannosta. Vaikka valtion viljanhankinta- ja -ostotoiminta oli erittäin kireää, niin kuitenkin ei kyetty tyydyttämään maan koko viljatarvetta.

Kolhoosijärjestelmän vallitessa viljatalous olisi voinut kehittyä paremmin, jos olisi suhtauduttu kriittisemmin maataloudessa ja ennen kaikkea viljanviljelyssä ilmenneisiin epäkohtiin. Niin sanotun biologisen satoisuuden perusteella tehtyjen laskelmien mukaan viljan vuotuisen kokonaissadon laskettiin maassa nousseen yli seitsemään miljardiin puutaan, vaikka jyvävarastoihin koottiin tosiasiallisesti paljon vähemmän. Tällainen viljatalouden saavutusten liioittelu ei suinkaan kannustanut kohottamaan jatkuvasti viljakasvien satoisuutta, vaan päinvastoin lamaannutti maatalouden työntekijöiden toimeliaisuutta ja synnytti rauhoittuneisuutta. Tiettyä vahinkoa viljakasvien, etenkin vehnän kylvöalan laajentamiselle aiheutti liiallinen innostuminen heinävuoroviljelykseen siellä, missä se ei vastannut tarkoitustaan. Maataloudellisessa tuotannossa aliarvioitiin maissin viljelyn merkitystä, vaikka maissi olisi jo silloin voinut täydentää tuntuvasti viljavaroja sekä edistää karjatalouden kehitystä. Maatalouden kehitystä haittaavana perusepäkohtana oli kuiten-

kin se, että useiden vuosien kuluessa oli rikottu periaatetta, jonka mukaan kolhoosilaisten ja kaikkien maataloustyöntekijäin tulee olla aineellisesti kiinnostettuja maataloustuotteiden tuotannon lisäämisestä.

Kaikista maataloudessa ilmenneistä epäkohdista ja erehdyksistä huolimatta puolue ja sen paikallisjärjestöt lujittivat sodan-edellisinä vuosina kuitenkin huomattavasti tätä tärkeää kansantalouden alaa. Sen ansiosta Neuvostoliiton maatalous kykeni sodan aikana kestämaan raskaat koettelemukset sekä antamaan armeijalle ja maalle välttämättömän määrän elintarvikkeita ja raaka-aineita.

6. Työätekevien aineellisen elintason ja kulttuuritason kohoaminen. Neuvostovaltion poliittisen mahdin lujittuminen. Puolueen rivien kasvu

Aineellisen tuotannon kehittämisen tarkoituksena neuvostoyhteiskunnassa on yksinomaan kansan elintason kohottaminen ja sosialistisen valtion mahdin lujittaminen. Tämä on yhteiskunnan taloudellisen kehityksen laki sosialismin ja kommunismin rakentamisen kaudella. Sosialismin voiton ja riistäjäluokkien hävittämisen kaudella kansan aineellinen elintaso kohosi jatkuvasti, mikä ilmeni kansantulon sekä työläisten ja toimihenkilöiden palkan kasvussa, kolhoositalonpoikaiston tulojen suurenemisessa, tavaravaihdon kehityksessä, asuinrakennustoiminnan laajenemisessa sekä kaupunkien ja kylien kunnostamisessa. Kansantulo, joka vuonna 1937 oli 96,3 miljardia ruplaa, suureni vuonna 1940 128,3 miljardiin ruplaan. Palkkarahasto suureni kansantaloudessa samana aikana puolitoistakertaiseksi. Valtion ja osuuskuntien vähittäiskauppavaihto lisääntyi 126 miljardista ruplasta 175 miljardiin.

Kolhoosien ja kolhoosilaisten raha- ja luontoistulot suureni-
vat. Kolhoosilaiset saivat melkoisia tuloja myös tuotteidensa myynnistä kolhoosimarkkinoilla.

Rinnan aineellisen hyvinvoinnin paranemisen kanssa kohosi Neuvostoliiton kansojen kulttuuritaso. Vuonna 1940 valtion varoista myönnettiin sosiaalisiin ja kulttuuritarkoituksiin 16% suurempi määräraha kuin vuonna 1938. Lukuvuonna 1940/41 opiskeli yleissivistävissä kouluissa yli 35 miljoonaa oppilasta ja korkeakouluissa yli 800 tuhatta henkilöä (kirjeopiskelijat mukaan luettuna).

Työätekevien aineellisen elintason ja kulttuuritason jatkuvan kohoamisen tuloksena kaikki kansankerrokset ryhmittivät entistä tiiviimmin puolueen ja hallituksen ympärille. Työväenluokan ja kolhoositalonpoikaiston liitto lujittui tällä pohjalla vieläkin enemmän. Neuvostovaltion poliittinen mahti kasvoi.

Valtavana sosialistisen Neuvostovaltion voiman lähteenä on ollut elävöittävä neuvostopatriotismi. Puolue itse on Neuvostomaassa *tosipatrioottinen voima*. Puolueen pyrkimyksenä on ollut kansan ja Synnyinmaan vakinainen palveleminen. Synnyinmaan palvelemisen aate ja kommunistisen yhteiskunnan rakentamisen hyväksi käytävä taistelu liittyvät erottamattomasti toisiinsa.

Varsinkin sosialismin voitettua Neuvostomaassa on tullut tavattoman voimakkaasti esiin isänmaanrakkaus, se ylpeys, jota neuvostokansalaiset tuntevat kansansa ja maansa vuoksi, jonka he ovat nostaneet maineeseen omilla uroteoillaan. Ensimmäisen kerran historiassa ihminen sai sellaisen Isänmaan, jossa hän tunsii olevansa oma herransa. Kuinka voisi olla rakastamatta sitä ja hankkimatta sille mainetta! Jokaisen neuvostoihmisen pyhä velvollisuus on lujittaa sosialistista Isänmaata töillään ja puolustaa sitä itseuhrautuvaisesti ulkoiselta hyökkäykseltä.

Neuvostopatriotismissa kytkeytyvät sopusointuisesti yhteen Neuvostoliiton kaikkien kansojen kansalliset perinteet ja edut sekä kaikkien kansojen yhteisen sosialistisen Synnyinmaan, monikansaisen Neuvostovaltion — Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton — yhteiset elinedut. Se on niiden uusien, sosialististen kansakuntien patriotismia, jotka ovat yhtyneet yhtenäiseksi liittovaltioksi, jossa kaikki kansat ovat tasa-arvoisia ja ihmisen harjoittama toisen ihmisen riisto on hävitetty. Neuvostopatriotismi kytkeytyy elimellisesti yhteen proletaarisen internationalismin kanssa. Patrioottisilla teoillaan ja urotöillään neuvostoihmiset eivät pyri erottamaan kansoja, vaan lujittamaan näiden keskinäistä ystävyyttä, auttamaan kaikkien maiden työtätekeviä taistelussa rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta.

Sodanedellisinä vuosina kehkeytyi neuvostoväen laaja patrioottinen liike työrintamalla. Puolue ja hallitus kannattivat tätä yleiskansallista liikettä. Vuonna 1938 säädettiin ansiokkaasta työstä myönnettäväksi korkeimmaksi kunnianimeksi Sosialistisen Työn Sankari. Samalla säädettiin mitalit „Työlujuudesta” ja „Työansioista”. Neuvostoihmisten patrioottisten tekojen erikoispiirteenä on se, että uroteoillaan he innostavat toisiakin suorittamaan samanlaisia maineitä. Esimerkiksi kuuluisa traktorinajaja P. N. Angelina kääntyi vuonna 1938 neuvostonaisten puoleen patrioottisin kehotuksin: „Satatuhatta naista ajamaan traktoria!” Hänen haasteensa otti vastaan noin 200 tuhatta naista. Tällaisia esimerkkejä oli joukoittain.

Neuvostoihmiset tekivät sankaritöitä Synnyinmaansa hyväksi. Kuuluisa on matka, jonka jäänmurtaja „Sedovin” 15-henkinen sankarillinen miehistö suoritti ajalehtimällä yli kaksi vuotta jäiden puristuksessa Pohjoisella jäämerellä. Sellaiset neuvostolentäjät kuin V. Tškalov niittivät Synnyinmaalleen mainetta välilaskuttomilla kaukolennoillaan. Neuvostomaan

naparetkelijät niittivät maalle mainetta monilla Synnyinmaansa hyväksi tekemillään urotöillä. Punaisessa Armeijassa ja Lavastossa sekä rajavartiojoukoissa kasvatettiin tulisieluisia patriotteja, joista tuli sosialistisen Synnyinmaansa sankarillisia puolustajia. Kommunistisen puolueen johtama leniniläinen nuorisoliitto kasvatti monia tuhansia rohkeita, voimakkaita ja miehuullisia patriotteja.

Neuvostoliiton mahti suureni myöskin leniniläisen kansallisuuspolitiikan oikean toteuttamisen ja Neuvostoliiton kansallisten tasavaltojen kaikinpuolisen kehittämisen tuloksena. Aserbeidžanin, Armenian ja Gruusian sosialistiset neuvostotasavallat, jotka olivat aikaisemmin kuuluneet Taka-Kaukasian federaatioon, muutettiin uuden Perustuslain nojalla liittotasavalloiksi ja ne tulivat kuulumaan Neuvostoliittoon välittömästi. Niin ikään muutettiin liittotasavalloiksi Kazakhian ja Kirgisian autonomiset neuvostotasavallat. Muodostuivat Kazakhian ja Kirgisian kommunistiset puolueet. Sosialististen kansakuntien kehityksessä tapahtui kolmannen viisivuotiskauden aikana suurta edistystä. Tähän myötävaikuttivat monet Neuvostovaltion toimenpiteet talous-, valtio- ja kulttuurielämän alalla, joiden tarkoituksena oli edistää teollisuuden, maatalouden ja kulttuurin kaikinpuolista kehittämistä liitto- ja autonomisissa tasavalloissa. Ukrainan, Valko-Venäjän sekä Taka-Kaukasian ja Keski-Aasian liittotasavaltojen taloudellinen ja kulttuurikehitys edistyi suuresti. Maan sosialistinen teollistaminen ja maatalouden kollektivisointi vaikuttivat myönteisesti niidenkin kansojen kehitykseen, jotka olivat aikaisemmin olleet kaikkein takapajuisimpia. Nämäkin kansat alkoivat yhdessä kaikkien muiden kansojen kanssa kehittää talouttaan ja kulttuuriaan. Tätä todistivat useiden liittotasavaltojen teollista kehitystä osoittavat tosiasiat. Suurteollisuuden kokonaistuotanto kasvoi vuonna 1940 vuoteen 1913 verrattuna Uzbekian SNT:ssä 7-kertaiseksi, Kazakhian SNT:ssä 20-kertaiseksi, Gruusian SNT:ssä 27-kertaiseksi, Kirgisian SNT:ssä 153-kertaiseksi ja Tadžikian SNT:ssä 324-kertaiseksi. Tosiasiallisen eriarvoisuuden hävittäminen johti Neuvostovaltion voiman ja lujituksen mahtavan lähteen — Neuvostoliiton kansojen keskinäisen ystävyuden jatkuvaan lujittumiseen.

Neuvostovaltion poliittisen, taloudellisen ja puolustusmahdin lujittumista ja sen kansainvälisen arvoisan suurenemista noina vuosina edisti tuntuvasti se, että Neuvostoliittoon yhtyi uusia sosialistisia tasavaltoja — Liettuan, Latvian ja Eestin SNT — ja että Neuvosto-Ukrainaan yhdistyi jälleen Länsi-Ukraina, Neuvosto-Valko-Venäjään Läntinen Valko-Venäjä ja Neuvosto-Moldaviaan Bessarabia. Neuvostoliittoon, vapaiden kansojen suureen perheeseen, liittyminen merkitsi perinpohjaista käännettä näiden tasavaltojen ja alueiden kansojen historiallisessa kehityksessä.

Heti ensimmäisinä päivinä Neuvostovallan pystyttämisen jälkeen uusissa tasavalloissa ja uusilla alueilla ryhdyttiin toimeenpanemaan suuria yhteiskunnallisia uudistuksia työtätekevien elämän parantamiseksi. Näiden uudistusten toimeenpanoa johtivat välittömästi Ukrainan, Valko-Venäjän, Moldavian, Liettuan, Latvian ja Eestin kommunistiset puolueet. Neuvostoliiton hallituksen ja puolueen keskuselimet tukivat niitä tässä asiassa mitä aktiivisimmin. Ukrainan, Valko-Venäjän, Moldavian, Liettuan, Latvian ja Eestin kommunistiset puolueet alkoivat tehdä varsin laajaa aatteellista kasvatustyötä kapitalistisesta orjuudesta vapautuneiden ja alueellaan neuvostojärjestelmän pystyttäneiden työtätekevien keskuudessa. Tehtiin suuri työ neuvosto-, puolue- ja taloustyöntekijäin kouluttamiseksi paikallisen väestön keskuudesta. Puolue- ja neuvostokoneiston toimintaa tehostettiin ja parannettiin.

Uusien neuvostotasavaltojen kommunistiset järjestöt otettiin niiden toivomuksesta Neuvostoliiton kommunistiseen puolueeseen. Lokakuussa 1940 Liettuan, Latvian ja Eestin kommunistiset puolueet hyväksyttiin NKP(b):n jäsenjärjestöiksi. Helmikuussa 1941 puolueen Moldavian aluejärjestö muutettiin Moldavian kommunistiseksi puolueeksi. Kun Länsi-Ukraina, Läntinen Valko-Venäjä ja Bessarabia liittyivät Neuvostoliittoon, alkoi niissäkin kommunististen järjestöjen muodostaminen. Henkilöt, jotka olivat aikaisemmin kuuluneet Puolan, Länsi-Ukrainan, Läntisen Valko-Venäjän tai Romanian kommunistiseen puolueeseen ja jäivät Ukrainan, Valko-Venäjän tai Moldavian SNT:n alueelle, siirrettiin NKP(b):n jäseniksi.

Sosialismin voitto Neuvostoliitossa ja kolmannen viisivuotissuunnitelman ensimmäisten vuosien tehtävien menestyksellinen täyttäminen vaikutti varsin myönteisesti puolueen elämään. Puolue lujitti yhteyksiään kansaan, ja puolueeseen alkoi liittyä yhä enemmän neuvostoyhteiskunnan parasta, eturivin väkeä. Vuoden 1939 huhtikuun 1. pn ja vuoden 1940 kesäkuun 1. pn välisenä aikana puolueen jäsenkandidaateiksi liittyi 1.127.802 henkilöä ja puolueen jäseniksi 605.627 henkilöä.

Puolueeseen liittyneet olivat valtaosalta työväenluokan, koloositalonpoikaiston ja sivistyneistön parhaita edustajia. He olivat teollisuus- ja maataloustuotannon eturivin työntekijöitä, järkiperaistajia ja keksijöitä, tieteen ja tekniikan toimihenkilöitä, lääkäreitä ja opettajia, kulttuuri- ja taidealan työntekijöitä, insinöörejä ja agronomeja, Neuvostoliiton Asevoimissa palvelevia sotamiehiä ja komentajia.

Puolueen rivien kasvua edisti se, että puolueeseen pyrkiville työläisille, talonpojille ja sivistyneistön edustajille säädettiin yhtäläiset vastaanottoehdot ja kaupunki- ja piirikomiteoille myönnettiin oikeus ratkaista lopullisesti kysymys puolueen jäseneksi ottamisesta. Tämä ei kuitenkaan pienentänyt, vaan päinvastoin suurensi puolue-elinten ja puolueen perusjärjestöjen

vastuuta siitä, että puolueeseen otettiin työläisten, kolhoosilais-
ten ja sivistyneistön parhaimmistoa. Oli muistettava, että kun
puolueeseen liittyi jäseniä joukkomitassa, sen riveihin saattoi
tunkeutua kelvottomiakin ihmisiä. Useat puoluejärjestöt, pitäen
tavoitteenaan vain jäsenistön määrällistä kasvua, rikkoivat
puolueen jäseneksi oton leniniläisiä periaatteita. Jäseniksi
hyväksyttiin toisinaan tarkastamattomia ja epäkelpoja henki-
löitä. Vahingollista asian yksinkertaistamista oli se, että eräät
kaupunki- ja piirikomiteat sekä puolueen perusjärjestöt käsittelivät
yhdeällä kertaa suuren määrän jäsenhakemuksia ilman perin-
pohjaista ja kaikinpuolista harkintaa. Jäseneksiottokysymysten
ratkaiseminen muuttui tällöin pelkäsi muodollisuudeksi.

Monet puolueen alue-, kaupunki- ja piirikomiteat tutustuivat
huonosti tai riittämättömästi puolueen jäseniksi pyrkiviin, eivät
kiinnittäneet kylliksi huomiota puolueen kasvun säännöstelyyn.
Usein kävi niin, että puolueen kaupunkijärjestöjen jäseniksi
pyrkivien joukossa oli vähän perusammatteja edustavia työläi-
siä ja puolueen maaseutujärjestöjen jäseniksi pyrkivien joukossa
kolhoosilaisia, traktorin- ja leikkuupuimurinjajia.

Keskuskomitea esitti useita toimenpiteitä, jotka turvasivat
sen, että uusia jäseniä hyväksyttäessä noudatettiin tiukasti
yksilöllisen valinnan periaatetta. Näitä olivat mm. kaikkien
jäseneksi pyrkivien anomusten huolellinen tarkastus ja käsit-
tely; erikoisen huomion kiinnittäminen siihen, että tuotanto-
laitoksissa valikoidaan puolueeseen perusammatteja edustavia
työläisiä, insinöörejä ja teknikkoja ja maaseudulla kolhoosilai-
sia, traktorin- ja leikkuupuimurinjajia sekä sivistyneistön edus-
tajia. Puolueen alue- ja piirikuntakomiteoiden sekä liittotasaval-
tojen kommunististen puolueiden Keskuskomiteoiden oli pidet-
tävä alinomaa huolta puoluejärjestöjen kasvusta ja käsiteltävä
säännöllisesti puolueeseen vastaanottoa koskevia kysymyksiä.

Puoluejärjestöjä kehoitettiin tehostamaan nuorten puolueen-
jäsenten *bolševistista kasvatusta*, antamaan suurempi arvo
kandidaattijalle puolueen jäseniksi haluavien vakavana koe-
tuksena. Puoluejärjestöjen tuli huolehtia jäsenkandidaattien
poliittisen pätevyuden ja asiallisuuden tarkistamisesta sekä
auttaa heitä tutustumaan puolueen ohjelmaan, sääntöihin ja
politiikkaan.

XVIII edustajakokouksen jälkeen puoluejärjestöt tehostivat
kommunistien aatteellista ja poliittista kasvatustyötä ja paransi-
vat puoluepropagandaa. Puoluevalistustyön pohjaksi otettiin
XVIII edustajakokouksen päätösten ja Kommunistisen puolueen
historian tutkiminen. Erikoista huomiota kiinnitettiin johtavien
puoluetyöntekijäin aatteelliseen ja teoreettiseen koulutukseen.
Puoluetyöntekijäin koulutusta ja lisävalmennusta varten muodostettua koulu- ja kirjallisuustyöryhmää laajennettiin huomattavasti.

Puolueen historian tutkiminen herätti suurta mielenkiintoa
marxism-leninismien klassillisia teoksia kohtaan. Sen huomioon

ottaen puolueen Keskuskomitea ryhtyi toimenpiteisiin lisätäkseen tuntuvasti marxilais-leniniläisen kirjallisuuden julkaisemista.

Suuren Isänmaallisen sodan edellä puolue oli mahtava nelimiljoonainen järjestö. Se johti kaikkea Neuvostovaltion elämää ja toimintaa sekä sitä neuvostokansan taistelua, jonka tarkoituksena oli sosialistisen yhteiskunnan loppunrakentaminen ja asteittainen kommunismiin siirtyminen.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vuodet 1937—1941 olivat Neuvostoliiton historiassa uuden vaiheen alkua, kautta, jonka kuluessa vietiin päätökseen sosialismin rakentaminen ja aloitettiin asteittainen kommunismiin siirtyminen. Maailmantilanteelle oli siihen aikaan ominaista kapitalismin yleisen kriisin kärjistymisen, fasisistivaltioiden imperialistisen hyökkäyksen voimistuminen, toisen maailmansodan alkaminen ja Neuvostoliittoa uhanneen sodanvaaran voimistuminen.

Puolue, hallitus ja kansa tekivät työtä sosialistisen yhteiskunnan lujittamisen ja kehittämisen hyväksi ja ryhtyivät täyttämään Neuvostoliiton taloudellista perustehtävää, joka edellytti kehittyneimpien kapitalistimaiden saavuttamista ja sivuuttamista tuotteiden valmistuksessa kutakin asukasta kohti. Se ilmeni maan teollisen mahdin suurentamisena, kolhoosijärjestelmän kehittämisenä ja lujittamisena, Neuvostoliiton kansojen aineellisen elintason ja kulttuuritason kohottamisena.

Puolue ja Neuvostovaltio tekivät kaiken voitavansa sodan ehkäisemiseksi. Neuvostoliitto kävi aktiivista taistelua saadakseen järjestetyksi kollektiivisen vastarintaliikkeen fasisistihyökkääjiä vastaan. Mutta asia ei riippunut yksinomaan Neuvostoliitosta, vaan monista muistakin valtioista, jotka eivät yhtyneet tähän taisteluun eivätkä antaneet Neuvostoliitolle tarpeellista tukea. Sodanvaaran kasvaessa puolueen, Neuvostohallituksen ja kansan ratkaistavaksi asetui erittäin tärkeä tehtävä — maanpuolustuksen lujittaminen.

Socialismin voitto Neuvostoliitossa kohotti tavattomasti koko kansan luovaa aloitteellisuutta, joka suuntautui sosialismin lujittamiseen ja kehittämiseen kaikilla elämän aloilla. Puolue ohjasi joukkojen luovaa aktiivisuutta ja ryhtyi moniin toimenpiteisiin neuvostodemokratian laajentamiseksi Neuvostoliiton uuden Perustuslain pohjalla. Samalla suureni myös puolueen johtava osuus sosialistisen neuvostoyhteiskunnan kaikilla elämän aloilla.

NKP(b):n XVIII edustajakokous oli näiden vuosien tärkeimpiä tapahtumia. Se määritteli kommunistisen rakennustyön uudet tehtävät sosialismin voiton luomassa tilanteessa, tiivistä puo-

luen rivit ja innoitti koko neuvostoväkeä taistelemaan uusien tehtävien täyttämiseksi. Edustajakokous esitti sovellettavaksi puolueen organisatorisessa toiminnassa uusia muotoja, jotka vastasivat täydellisemmin puolue-elämän ja puolueen toiminnan uusia olosuhteita. Puolueen XVIII edustajakokous kehitteli sosialistista valtiota koskevan marxilais-leniniläisen teorian tärkeitä, ajankohtaisia ongelmia. Edustajakokouksessa käsiteltiin kaikinpuolisesti sellainen mitä tärkein poliittinen ja teoreettinen kysymys kuin kysymys neuvostosivistyneistöstä. Puolue voimisti työntekijäin marxilais-leniniläistä kasvatustyötä.

Puolue suoritti suurta työtä Neuvostovaltion lujittamisen alalla. Työläisten ja talonpoikien liitto tuli entistä vankemmaksi ja kestävämmäksi ja Neuvostoliiton kansojen ystävyys entistä lujemmaksi. Uusien neuvostotasavaltojen muodostuminen Neuvostovaltion länsirajoilla ja niiden liittyminen Neuvostoliittoon merkitsi uuden vaiheen alkamista niiden historiallisessa kehityksessä sekä edisti Neuvostoliiton poliittisen, taloudellisen ja sotilaallisen mahdin lujittamista.

Niinä vuosina Neuvostoliitossa päästiin suuriin saavutuksiin kulttuurivallankumouksen toteuttamisessa, mikä ilmeni siinä, että luotiin lukuisat neuvostosivistyneistön kaaderit, varsinkin kansallisissa neuvostotasavalloissa. Maamme kansojen välillä ennen vallinnut tosiasiallinen eriarvoisuus elämän eri aloilla poistettiin.

XV LUKU

PUOLUE

SUUREN ISÄNMAALLISEN SODAN KAUDELLA

(kesäkuu 1941 — vuosi 1945)

1. Fasisti-Saksan valapattoinen hyökkäys Neuvostoliiton kimppuun. Neuvostokansan ja maan kaikkien voimavarojen mobilisointi vihollisen torjumiseksi. Hitleriläisvastaisen liittoutuman muodostaminen

Kesäkuun 22. p:nä 1941 fasisti-Saksa hyökkäsi sotaa julistamatta ja mitään vaatimuksia esittämättä Neuvostoliiton kimppuun tarkoituksenaan neuvostojärjestelmän kukistaminen ja neuvostokansan orjuuttaminen. Tämä valapattoinen teko suoritettiin siitä huolimatta, että Neuvostoliitto ja Saksa olivat solmineet hyökkäämättömyyssopimuksen.

Saksalaiset fasistiset anastajat luulivat, että heidän onnistuu lyhyessä ajassa lyödä hajalle Punaisen Armeijan perusvoimat, tuhota Neuvostoliiton tärkeimmät teollisuuskeskukset, lamaanuttaa neuvostokansan puolustustahto, valloittaa puolessatoista tai kahdessa kuukaudessa Neuvostoliiton alue aina Uralia myöten ja lopettaa sota voittoisasti ennen talven tuloa. Seikkailuluontoinen „salamasota”-suunnitelma pohjautui sellaisiin laskelmiin, että Punainen Armeija on heikko, että neuvostollinen yhteiskunta- ja valtiojärjestelmä on epävaka, ettei työläisten ja talonpoikien liitto eikä Neuvostoliiton kansojen välinen ystävyys ole kestävä. Hitleriläiset luulivat niin ikään, että heidän onnistuu eristää Neuvostoliitto muista maista ja saada Englanti sekä USA osallistumaan sotaan Neuvostoliittoa vastaan.

Joskin hitleriläisten sotasuunnitelma oli olemukseltaan seikkailumainen, siinä piili kuitenkin suuri vaara Neuvostoliitolle. Torjuakseen vihollisen neuvostokansan oli keskeytettävä rauhan-työnsä ja mobilisoitava kaikki voimansa sosialistisen Isänmaan puolustukseen. Neuvostovaltion elämässä alkoi *uusi kausi* — *Suuren Isänmaallisen sodan kausi*. Tuo sota oli raskain niistä sodista, joita Synnyinmaamme kansat ovat milloinkaan joutuneet kokemaan koko monisatavuotisen historiansa aikana.

Erikoisen vaikeita olivat sodan ensimmäiset kuukaudet, jolloin Punainen Armeija kärsi suuria menetyksiä ja sen oli hitleriläisen armeijan ylivoiman painostuksen edessä pakko perääntyä sisämaahan.

Fasisti-Saksan sotajoukot oli jo etukäteen keskitetty aivan lähelle Neuvostoliiton länsirajoja ja ryhmitetty lähtöasemiin, joista niiden tuli aloittaa hyökkäys tavattoman laajalla alueella — Barentsin mereltä Mustallemerelle asti. Vihollisen iskuryhmät, joihin kuului suuri määrä panssari- ja moottoroituja divisioonia, lähtivät hyökkäykseen kolmella perussuunnalla: 1) Itä-Preussista Itämerenmaiden kautta Leningradiin, 2) Varsovan koillispuolelta Minskiin, Smolenskiin ja Moskovaan, 3) Ljublinton tienoilta Žitomiriin, Kieviin ja edelleen Donbassille. Hitleriläisten ensimmäiset äkkiarvaamattomat iskut kohdistuivat välittömästi Neuvostomaan rajavartiojoukkoihin. Vain muutamilla rajan osilla taisteluun yhtyivät myös Punaisen Armeijan vakinaisten joukkojen kärkiosastot. Saksan fasistiset sotajoukot, joilla oli enemmän voimia, kehittivät kaikilla perussuunnilla hyökkäystä Neuvostomaan elintärkeitä keskuksia kohti. Vuoden 1941 heinäkuun alkuun mennessä vihollisen onnistui vallata Liettua, melkoinen osa Latviaa, Läntinen Valko-Venäjä sekä osa Länsi-Ukrainasta.

Miten saattoi tapahtua, että sodan ensimmäisinä viikkoina vihollinen sai vallatuksi huomattavan osan Neuvostomaan alueesta?

Ei voida sanoa, ettei Neuvostoliitto ollut valmistautunut sodankäyntiin. Päinvastoin, Kommunistinen puolue, joka tunsii imperialistien menettelytavat ja tiesi heidän vihaavan Neuvostoliittoa, oli rauhanomaisen rakennustyön vuosina huolehtinut maan puolustuskunnan tehostamisesta ja muistuttanut kansalle, että oli välttämätöntä valmistautua puolustukseen. Leniniläisen teollistamis- ja maatalouden kollektivisointipolitiikan toteuttamisen tuloksena maassa luotiin sodanedellisinä viisivuotiskausina mahtava aineellinen ja teknillinen perusta Synnyinmaan puolustuksen turvaamiseksi. Kommunistinen puolue piti huolta myös Punaisen Armeijan, ilmavoimien ja Sotalaivaston voimistamisesta. Punainen Armeija järjestettiin sodanedellisinä vuosina aivan uudelleen, lisättiin sen miesvahvuutta, suurennettiin huomattavasti sen aseellista mahtia, parannettiin sen taistelukoulutusta.

Siitä huolimatta sodan alussa fasisti-Saksalla oli Neuvostoliittoon verrattuna useita etuisuuksia, joista johtuikin se, että sotatoimet kehittyivät Punaiselle Armeijalle epäsuotuisaan suuntaan. Mitkä olivat nämä etuisuudet?

1. Saksa hyökkäsi Neuvostoliiton kimppuun sitten, kun se oli vallannut miltei koko Länsi-Euroopan taloudellisine voimavaroineen. Tämän vuoksi Saksan sotatarviketeollisuudella oli sodan alussa lujempi aineellinen ja teknillinen perusta kuin Neuvostoliiton sotatarviketeollisuudella. Niinpä esimerkiksi Saksa ja ne maat, joissa se isännöi, tuottivat vuosittain terästä ja harkkorautaa sekä kivihiiltä vuosina 1940—1941 runsaasti kaksi kertaa enemmän kuin Neuvostoliitto. Saksa oli sitä paitsi muuttanut

taloutensa sota-ajan mukaiseksi jo paljon ennen sota. Sen sijaan Neuvostovaltion talous oli alistettu täyttämään rauhanomaisen rakennustyön tehtäviä. Ja vaikka Neuvostoliitolla olikin laaja sotatarviketeollisuus, niin aseistusta ei tuotettu joukkoimitassa. Sitä paitsi muutamat teollisuusalat (esimerkiksi panssarivaunu- ja lentokoneeteollisuus) vasta järjestivät uusimallisten sota-aseiden tuotantoa. Kaikki tämä turvasi Saksalle alkuaikoina yliotteen sotakaluston määrään ja muutamien aselajien kohdalta laatuunkin nähden.

2. Fasisti-Saksa hyökkäsi Neuvostoliiton kimppuun silloin, kun sen maavoimien sotateimet Euroopassa oli jo lopetettu ja se kävi vain merellä ja ilmassa taisteluja Englantia vastaan. Sen vuoksi Saksa saattoi siirtää suurimman osan maajoukoistaan sekä ilmavoimistaan taisteluun Neuvostoliittoa vastaan. Saksan puolella kävivät sota Italia, Suomi, Romania ja Unkari, joissa olivat vallassa taantumukselliset fasistihallitukset. Sen sijaan Neuvostoliitto joutui ensi alussa käymään sota yksin. Sitä paitsi Neuvostoliittoa uhkasi Japani, joka huhtikuussa 1941 solmitusta Neuvostoliiton ja Japanin välisestä puolueettomuussopimuksesta huolimatta oli keskittänyt Mantšuriaan ja Koreaan suurilukuisen armeijan. Siitä syystä huomattava osa Neuvostoliiton sotaväestä oli suojelemassa rajoja Kaukoidässä.

3. Ennen Neuvostoliiton kimppuun hyökkäämistään Saksa oli keskittänyt ja ryhmittänyt taisteluasemiin pitkin Neuvostoliiton länsirajoja suuren hyökkäysarmeijan, yhteensä 190 divisioonaa, niistä 153 oli saksalaista divisioonaa, joilla oli miltei kaksivuotinen kokemus panssarivaunujen, lentokoneiden ja muun sotatekniikan massakäyttöön perustuvasta nykyaikaisesta sodankäynnistä. Punaista Armeijaa ei oltu keskitetty rajoille. Sillä ei ollut riittävää kokemusta nykyaikaisen sodan käynnissä. Eikä sen aseistuksen uusimistakaan oltu suoritettu loppuun. Sillä ei ollut riittämiin kokenutta, hyvin koulutettua päällikkökuntaa; huomattava osa päällystöstä oli aiheettomasti syrjäytetty vuosina 1937—1938 sotaväen johdosta.

4. Erikoisen tärkeä merkitys oli vihdoin sillä, että Saksa hyökkäsi Neuvostoliiton kimppuun yllättäen.

Fasisti-Saksan hyökkäys ei tietenkään ollut Neuvostoliitolle aivan odottamaton. Puolue, hallitus ja neuvostokansa tiesivät, että Neuvostoliiton ja Saksan välisen hyökkäämättömyyssopimuksen solmimisesta huolimatta fasisti-Saksa aloittaa ennemmin tai myöhemmin sodan Neuvostoliittoa vastaan. Neuvostohallitus tajusi fasisti-Saksan taholta uhanneen hyökkäyksen vaaran ja valmisti maata ja sotaväkeä puolustukseen noudattaen silti tiukasti kaikkia hyökkäämättömyyssopimuksen ehtoja ollakseen antamatta Saksan hallitseville piireille pienintäkään aihetta sopimuksen rikkomiseen ja Saksan hyökkäyksen puolusteluun. Vasta sitten, kun Neuvostoliiton länsirajoille keskitettiin Saksan fasistijoukkojen suuria voimia, Neuvostohallitus ryhtyi useisiin

varovaisuustoimenpiteisiin vihollisen mahdollisen maahankarkauksen torjumiseksi. Solmittuaan huhtikuussa 1941 puolueettomuussopimuksen Japanin kanssa Neuvostohallitus saattoi ryhtyä siirtämään muutamia sotaväen joukko-osastoja sisämaasta Neuvostoliiton länsirajoille voimistaakseen niiden puolustusta. Samaan aikaan Neuvostohallitus laati ja hyväksyi mobilisaatio-suunnitelman, joka edellytti teollisuuden siirtämistä sotajan raiteille vuoden 1941 jälkipuoliskon ja vuoden 1942 kuluessa.

Jo sodan ensimmäisinä päivinä kävi kuitenkin ilmi, että näihin toimenpiteisiin oli ryhdytty liian myöhään ja että ne olivat riittämättömiä suunnattoman vihollisarmeijan rynnistyksen torjumiseen. Eräänä syynä tällaiseen asiaintilaan oli se, että J. V. Stalin arvioi väärin sen sotilaallisen ja strategisen tilanteen, joka oli muodostunut aivan sodan edellä. J. V. Stalinilla, jonka käsissä oli maan ja puolueen ylin johto, oli varmoja tietoja siitä, että Saksan fasistisia sotajoukkoja oli keskitetty ja ryhmitetty taisteluasemiin Neuvostoliiton länsirajoille ja että ne olivat valmiina hyökkäämään Neuvostomaan alueelle. Hän piti tällaisia luotettavia tiedotuksia kuitenkin provokatorisina. Hänen mielestään niiden tarkoituksena oli yllyttää Neuvostohallitus sellaisiin tekoihin, joita Hitler saattoi käyttää hyväkseen hyökkäämättömyyssopimuksen rikkomiseksi. Silloin vihollinen olisi aloittanut sodan Neuvostomaata vastaan meille epäedullisessa tilanteessa ja sillä olisi ollut tekosyy voidakseen työntää vastuun sodan alkamisesta Neuvostoliiton niskoille. Neuvostojoukoille ei annettu ohjeita voimien keskittämisestä Neuvostoliiton länsirajalle ja puolustuslinjojen miehittämisestä ennakoita, ettei Hitler olisi saanut mitään tekosyytä hyökätä Neuvostoliiton kimppuun.

Hyökkäämällä valapattoisesti Neuvostoliiton kimppuun fasisti-Saksa sai tilapäisesti sotilaallista etua, mutta tästä oli myös kielteisiä seurauksia Saksalle, koska se paljasti Saksan koko maailman nähden veriseksi päällekkärajaksi. Vapauttarakastavat kansat tuomitsivat Saksan fasismin valapattoiset teot. Koko edistysmielinen ihmiskunta osoitti myötätuntoa Neuvostoliittoa kohtaan ja tuki sitä. Neuvostoliitosta tuli mahtavan hitleriläisvastaisen liittoutuman voimia yhdistävä keskus. Se oli Neuvostoliiton valtava poliittinen voitto ja fasistisen Saksan tappio. Kuitenkin ne edut, joita se soi Neuvostoliitolle, tulivat näkyviin paljon myöhemmin, sodan aikana.

Käyttäen hyväkseen hyökkäyksen yllätyksellisyyden ja suuremman sotavalmiuden suomia etuisuuksia Saksan fasistiset sotajoukot etenivät nopeasti itää kohti. Fasistit miehittivät huomattavan osan Neuvostoliiton alueesta suurine teollisuuskeskiksineen, tuhosivat ja kaappasivat suuren määrän neuvostoliittolaisia lentokoneita lentokentillä, panssarivaunuja, tykkeitä sekä ase- ja ammusvarastoja, minkä seurauksena voimasuhteet sodan

ensimmäisinä kuukausina muuttuivat vieläkin epäsuotuisammiksi Neuvostoliitolle.

Syntyneessä tilanteessa Punaisen Armeijan oli pakko perääntyä vihollisen painostuksen edessä sisämaahan luovuttaen sille kyliä ja kaupunkeja. Neuvostojoukot perääntyivät kuitenkin sitkeää, sankarillista vastarintaa tehden ja aiheuttaen viholliselle tuntuvia tappioita. Neuvostomaan sodanjohto pyrki hinnalla millä hyvänsä pysädyttämään vihollisen, suojaamaan elintärkeät keskuksat, ehdyttämään vihollisen voimia, voittamaan aikaa voidakseen ryhmittää asevoimansa, järjestää maan talouselämän sota-ajan vaatimuksia vastaavaksi sekä kaapata viholliselta strategisen aloitteen omiin käsiinsä.

Neuvostokansan ja sen armeijan innoittajana ja taisteluhenkisenä järjestäjänä fasisti-Saksaa vastaan taisteltaessa oli Kommunistinen puolue. Se keskitti kaikki voimansa sosialistisen Isänmaan aseellisen puolustuksen järjestämiseen, päättäväisen vastaiskun antamiseen fasistisille hyökkääjille ja näiden murskaamiseen.

Keskuskomitea, joka tajusi täydellisesti olevansa historian edessä vastuussa Neuvostoisänmaan ja sosialismin asian tulevaisuudesta, osoitti horjumatonta miehuullisuutta ja bolševististä taitavuutta erittäin suurten vaikeuksien voittamisessa, puolueen ja kansan kaikkien voimien, maan kaikkien voimavarojen mobilisoinnissa voiton saavuttamiseksi vihollisesta. Puhjennessa sodassa puolue asettui *kansan johtoon*.

Heti sodan ensimmäisenä päivänä puolueen Keskuskomitea ja Neuvostohallitus kääntyivät neuvostokansan puoleen kehoittaen sitä ryhmittymään entistä lujemmin Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltan ympärille, nousemaan voittoisaan Isänmaalliseen sotaan fasistisia hyökkääjiä vastaan Synnyinmaan kunnian ja vapauden puolesta.

Kesäkuun 30. p:nä 1941 puolueen Keskuskomitean, Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston Puhemiehistön ja Kansankomissaarien Neuvoston yhteisellä päätöksellä muodostettiin *Valtion puolustuskomitea*, jonka johtoon tuli J. V. Stalin. Valtion puolustuskomitean käsiin keskitettiin *kaikki valta* Neuvostovaltiossa. Puolustuskomitea johti keskitetysti kaikkien valtionlaitosten sekä puolue-, nuorisoliitto- ja ammattiliittojärjestöjen toimintaa ja asetti työläisten, kolhoosilaisten ja neuvostosivistyneistön luovan toiminnan päämääräksi fasisti-Saksan murskaamisen.

Puolue ja Neuvostohallitus paljastivat fasisti-Saksan käymän Neuvostoliitto-vastaisen sodan rikolliset tarkoitukset, määrittivät kansan ja armeijan tehtävät sosialistisen Isänmaan puolustuksessa, laativat suunnitelman vastarinnan järjestämiseksi ja fasisti-Saksan murskaamiseksi. Tämä ohjelma esitettiin NKP (b):n Keskuskomitean ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston kesäkuun 29. p:nä 1941 hyväksymässä toiminta-

ohjeessa rintamavyöhykkeellä sijainneiden piirien puolue- ja neuvostojärjestöille, ja Valtion puolustuskomitean Puheenjohtaja J. V. Stalin selosti ja kehitteli sitä myös radiopuheessaan heinäkuun 3. p:nä 1941.

Puolue ja hallitus osoittivat, että fasisti-Saksa oli aloittanut anastussodan, rosvosodan, epäoikeutetun sodan. Saksan imperialistit olivat asettaneet päämääräkseen Neuvostovaltion hävittämisen, tilanherrojen ja kapitalistien vallan restauroinnin Neuvostoliitossa, Neuvostoliiton vapaiden kansojen kansallisen valtiollisen itsenäisyyden ja kulttuurin hävittämisen, neuvostoihmisten muuttamisen saksalaisten imperialistien orjiksi. Hitleriläiset aikoivat jakaa Neuvostoliiton osiin, erottaa siitä ja yhdistää Saksaan tahi muuttaa siirtomaiden Eestin, Latvian, Liettuan, Valko-Venäjän, Ukrainan, Krimin, Kaukasian ja Volganvarren alueet. „Fasisti-Saksaa vastaan suunnatussa sodassa, jota meidät on pakotettu käymään”, sanottiin toimintaohjeissa, „ratkaistaan kysymys Neuvostovaltion elämästä ja kuolemasta, siitä, säilyttävätkö Neuvostoliiton kansat vapautensa vai joutuvatko ne orjuuteen”.

Erotukseksi fasisti-Saksasta Neuvostoliitto kävi vapaus-sotaa, oikeutettua sotaa. Isänmaallisessa sodassa neuvostokansa asetti päämääräkseen puolustaa sosialistisen Synnyinmaansa kunniaa, vapautta ja riippumattomuutta, maailman edistyksettä, neuvostollista yhteiskunta- ja valtiojärjestelmää, Neuvostoliiton vapaiden kansojen kansallista kulttuuria ja valtiollista itsenäisyyttä. Tämän ohella neuvostokansa asetti tehtäväkseen auttaa Euroopan kansoja vapautumaan Saksan imperialismin ikeestä, auttaa niitä valtioidensa kansallisen riippumattomuuden palauttamisessa.

Tähdentäessään fasisti-Saksan hyökkäyksen aiheuttaman vaaran suuruutta puolue ja hallitus selittivät, että tällaisena aikana, kun sota on jo alkanut, „kaikki riippuu siitä, miten nopeasti me kykenemme järjestäytymään ja toimimaan hetkeäkään hukkaamatta, jättämättä käyttämättä ainoatakaan mahdollisuutta taistelussa vihollista vastaan”.

Synnyinmaata uhanneen suuren vaaran torjumiseksi ja siten myös vihollisen murskaamiseksi puolue kehotti neuvostotoureita ja kaikkia neuvostoihmisiä:

1. Tajuamaan täydellisesti vaaran vakavuuden, luopumaan rauhanajan mielialoista, levollisuudesta ja huolettomuudesta.

2. Taistelemaan uhrautuvaisesti ja urhoollisesti fasistisia orjuuttajia vastaan, puolustamaan neuvostomaan jokaista kais-taletta, olemaan rohkeita, uljaita, pelottomia taistelussa.

3. Lujittamaan Punaisen Armeijan selustaa, siirtämään lyhyessä ajassa kaikkien virastojen, järjestöjen ja tuotantolaitosten toiminnan sota-ajan raiteille, järjestämään aseiden ja sotakaluston joukkomittaisen tuotannon, käymään säälimätöntä

taistelua niitä vastaan, jotka aiheuttavat sekasortoa selustassa, — vakoilijoita, tihutyöntekijöitä, pakokauhun levittäjiä, pelkureita ja karkureita vastaan.

4. Järjestämään kaikinpuolista apua Punaiselle Armeijalle ja huolehtimaan sen rivien voimaperäisestä täydentämisestä, turvaamaan sotajoukkojen ja sotatarvikkeiden nopean kuljetuksen ja rintaman keskeytymättömän huollon kaikella välttämättömällä, järjestämään laajan avunannon haavoittuneille.

5. Silloin kun Punaisen Armeijan joukko-osastojen on pakko perääntyä, kuljettamaan pois kaiken arvokkaan omaisuuden tai tuhoamaan sen, ellei sitä voida kuljettaa pois.

6. Järjestämään vihollisen anastamilla alueilla partisaani-osastoja sekä tuhoamisryhmiä. Muodostamaan ajoissa maanalaisia puoluejärjestöjä neuvostopatrioottien kaiken toiminnan johtamista varten vihollisen selustassa.

7. Muodostamaan Moskovan ja Leningradin työtätekevien esimerkin mukaisesti kansan nostoväkijoukkoja jokaisessa kaupungissa, jota uhkaa vihollisen hyökkäys.

Raskaiden koettelemusten hetkellä, samoin kuin vuonna 1918, tuona ankarana vuotena, Kommunistinen puolue julisti sosialistisen Isänmaan olevan vaarassa ja kehotti kansaa nousemaan puolustamaan Synnyinmaataan, uhraamaan kaikki voimansa sankarilliselle taistelulle vihollista vastaan, fasismin murskaamisen hyväksi.

Kansa vastasi yksimielisesti tähän kutsuun. Neuvostoihmiset osoittivat suurta luottamusta puoluetta ja Neuvostohallitusta kohtaan ja antoivat näille tehokasta tukea tuona vaikeana aikana, osoittivat ennennäkemätöntä sankaruutta ja uhrautuvaisuutta niin rintamalla kuin selustassakin.

Neuvostohallituksen julistama asevelvollisten mobilisointi sujui järjestyneesti ja kitkattomasti. Sotilaskomissariaatteihin tuli mobilisoitujen lisäksi tuhansia eri ikäluokkia ja ammatteja edustavia ihmisiä, jotka halusivat lähteä vapaaehtoisina rintamalle. Kommunistit olivat esimerkkinä muille. Puoluejärjestöjen johtohenkilöt, neuvostolaitosten vastuunalaiset työntekijät, tieteen ja taiteen harjoittajat, asevelvollisten luetteloista poistetut puolueen jäsenet, jopa eläkeläisetkin jättivät anomuksia pyytäen lähettämään heidät rintamalle. Selustassa neuvostoihmiset tekivät kaksinkertaisella tarmolla työtä tehtaissa, kone- ja traktori-asemilla, neuvostotiloilla ja kolhooseissa. Heidän ohjelauseenaan oli *„Kaikki rintaman hyväksi, kaikki voiton hyväksi!”* Sadoista tuhansista työtätekevistä tuli väestönsuojelujoukkojen sotureita ja kymmeniä tuhansia naisia lähti vapaaehtoisesti rintamalle sairaanhoitajiksi ja sanitäreiksi.

Maan kehittynyt talous oli se perusta, johon pohjaten puolue ja Neuvostohallitus saattoivat nopeasti uudestijärjestää kansantalouden sodankäynnin tarpeita tyydyttäväksi. Puolueen Keskuskomitean ja Valtion puolustuskomitean toimintaohjeiden mukaan

maan voimavarat ja reservit jaoteltiin uudelleen, niin että rintama tuli turvatuksi kaikella välttämättömällä. Monet rauhanajan tuotteita valmistaneet tuotantolaitokset ryhtyivät valmistamaan sotakalustoa. Kululaitoksen tuli turvata rintaman tarpeiden oma-aikainen tyydyttäminen ja teollisuuslaitosten pikainen evakuointi kauas sisämaahan — Uralille ja Siperiaan — niiltä seuduilta, joita uhkasi vihollisen hyökkäys. Teollisuuslaitosten puoluejärjestöt nostattivat työläiset sekä insinöörit ja teknikot kampaailuun, jotta olisi voitu ryhtyä mahdollisimman nopeasti valmistamaan sotatarvikkeita. Tärkeimpiä työsastoja lujitettiin siirtämällä niihin kommunisteja ja ammattitaitoisia työläisiä. Kommunistit ottivat selville, mitä tuotantokalustoa oli toisarvoisissa työsastoissa ja varastoissa, ja ottivat nopeasti käyttöön kaikki nämä reservit. Tehtaissa alettiin kampailla raaka-aineiden, vaikeasti saatavissa olleiden tarveaineiden sekä sähkövoiman säästämiseksi ja kuluneiden työvälineiden kuntoonpanemiseksi. Neuvostomaan työläisten patrioottiseksi traditioksi tuli sääntö: älä lähde kotiin ennen kuin olet täyttänyt tehtäväsi.

Punaisen Armeijan pakollinen perääntyminen asetti ratkaisuksi monimutkaisen ja vaikean tehtävän: läntisiltä alueilta oli siirrettävä itään satoja teollisuuslaitoksia sekä kone- ja traktoriasemien, neuvostotilojen ja kolhoosien arvokas omaisuus. Ensimmäisen puolen vuoden aikana sitten sodan alkamisen läntisiltä seuduilta kuljetettiin itään noin 1.360 suuren, maanpuolustuksen kannalta katsoen ensiarvoisen tärkeän teollisuuslaitoksen kalusto. Se oli historiassa ennennäkemätöntä ihmisjoukkojen ja teknillisen kaluston siirtämistä. Vihollisen hyökkäyksen uhkaamien läntisten piirien ja alueiden puoluejärjestöt järjestivät lyhyessä ajassa tuotantokaluston purkamisen, lastauksen ja lähetyksen, useinkin vihollisen voimakkaan tulen alla. Niillä itäisillä alueilla ja itäisissä piireissä, joihin evakuoituja tuotantolaitoksia siirrettiin, puoluejärjestöt ja Työvätekevien edustajain neuvostot suorittivat suuren järjestelytyön sijoittaakseen nämä laitokset, saadakseen ne toimimaan sekä turvatakseen kymmenet tuhannet työläiset ja toimihenkilöt ja näiden perheet asunnoilla.

Uusien tehtaiden rakennustyömaille lähetettiin tuhansia kommunisteja, mm. evakuoitujen tehtaiden mukana saapuneita. Puoluejärjestöjen kehotuksesta rakennustöihin tuli kymmeniä tuhansia mitä erilaisimpia ammattialoja edustavia ihmisiä. Puolueen suorittaman järjestelytyön sekä poliittisen joukkotoiminnan tuloksena rakennustyömaille alkoi joukkoluontoinen kilpailu ja työinto kohosi erittäin korkealle. Työläiset ahersivat rakennustyömaille vuorokausia peräkkäin niin sateella, pakkasella kuin tuiskullakin. Tämän ansiosta monet evakuoituiden tehtaat saatiin käyntiin tavattoman lyhyessä ajassa ja ne alkoivat valmistaa tuotteita.

Evakuoinnin yhteydessä tehtailta katkesi yhteys niille tarveaineita toimittaneisiin tehtaisiin, alihankkijoihinsa. Puoluejärjestöt järjestivät yhdessä neuvosto- ja talouselimien kanssa nopeasti raaka-aineiden, puolivalmisteiden ja muiden materiaalien hankinnan paikan päällä, jotta voitiin turvata aseiden ja ampumatarvikkeiden keskeytymätön ja tavattoman nopeasti lisääntyvä tuotanto. Ne huolehtivat siitä, että tuotantolaitokset autoivat toisiaan jouduttaakseen rintaman tilausten täyttämistä.

Suurta osaa sotatarviketuotannon järjestämisessä maan itäosissa näytteli Volganvarren, Uralin, Länsi-Siperian, Kazakstanin ja Keski-Aasian alueita varten laadittu sotataloussuunnitelma, jonka puolueen Keskuskomitea ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvosto hyväksyivät elokuun 16. p:nä 1941 vuoden 1941 viimeiseksi neljännekseksi ja vuodeksi 1942. Suunnitelman mukaan itäisillä alueilla tuli laajentaa huomattavasti aseiden, ampumatarvikkeiden, panssarivaunujen, lentokoneiden, lentokonemoottorien, harkkoraudan, teräksen ja muiden metallien, öljyn, sähkövoiman ja kivihiiilen tuotantoa sekä rekonstruoida ja laajentaa tärkeimpiä rautatiesolmuja ja ratapihoja sekä rakentaa uusia ratoja.

Kulutustavarain ja elintarvikkeiden tuotanto supistui jyrkästi, sillä monet kevyen teollisuuden tuotantolaitokset pantiin valmistamaan tuotteita rintamaa varten ja vihollinen oli miehittänyt huomattavan osan maasta. Valtion huollettavana olleen väestön määrä kuitenkin lisääntyi sodan aikana. Sen vuoksi Neuvostohallituksen oli pakko rajoittaa elintarvikkeiden ja teollisuustavarain myyntiä, ottaa jaossa käytäntöön korttijärjestelmä.

Puolueen kaiken organisatorisen ja aatteellis-poliittisen toiminnan tarkoituksiperänä oli mobilisoida ja järjestää kansa murskaamaan vihollinen. Poliittista valistustyötä väestön keskuudessa tekivät välittömästi myös huomatuimmat puolueen toimihenkilöt ja valtiomiehet, johtavat puolue- ja neuvostotyöntekijät, tiedemiehet ja kulttuurialan työntekijät, propagandistit. Sadat tuhannet agitaattorit selostivat joka päivä tuotantolaitosten työosastoissa, kolhooseissa ja neuvostotiloilla, virastoissa ja sotaväen joukko-osastoissa päivän tapahtumia. Vakinainen poliittinen agitaatiotyö tuotantolaitoksissa edisti välittömästi rintaman tilausten täyttämistä. Agitaattorien keskustelutilaisuuksien lisäksi agitaatiotyössä käytettiin värikkäitä julisteita sekä lyhyitä pontevia tunnuksia.

Puolue selitti neuvostoihmisille leniniläistä oppia sotien luonteesta ja olemuksesta, sotien sekä yhteiskunta- ja valtiojärjestelmien välisestä yhteydestä, rintaman ja selustan tehtävistä taistelussa Neuvostomaan vihollisia vastaan, kansan ja armeijan tehtävistä sosialistisen Isänmaan puolustuksessa. Se auttoi kansaa ymmärtämään, että Suuri Isänmaallinen sota on

luonteeltaan oikeudenmukaista sotaa, vapaussotaa, todisti kansalle vakuuttavasti neuvostollisen yhteiskunta- ja valtiojärjestelmän paremmuuden ja osoitti, että työläisten ja talonpoikain liitolla, Neuvostoliiton kansojen ystävyydellä ja neuvostopatriotismilla on ratkaiseva merkitys Isänmaan puolustamisessa ja voiton saavuttamisessa vihollisesta. Neuvostoihmisten kasvattamisessa puolue piti perustana marxismin-leninismien jaloja aatteita, maamme kansojen vallankumouksellisia perinteitä sekä Punaisen Armeijan taisteluperinteitä ja valoi heihin voitonvarmuutta.

Koko sodan aikana puolueessa ei ilmennyt minkäänlaista horjuntaa eikä mitään erimielisyyksiä, se toimi yhtenäisenä järjestönä, leninismien lipun ympärille ryhmittyneiden samoinajattelevien kommunistien yhtenäisenä taisteluliittona. Aatteellisen ja järjestöllisen yhtenäisyytensä ansiosta puolue pystyi nopeasti järjestämään toimintansa sota-ajan vaatimusten mukaiseksi ja liittämään lippunsa alle koko neuvostokansan.

Sodan alkaessa puolueeseen kuului noin 3,8 miljoonaa kommunistia. Teollisuuslaitoksissa, maaseudulla, Punaisessa Armeijassa ja virastoissa oli yli 170 tuhatta puolueen perusjärjestöä, joilla oli läheinen yhteys kansanjoukkoihin. Puoluejärjestöt tekivät väsymättömästi organisatorista sekä poliittista joukkotyötä työätekevien keskuudessa ja turvasivat sen, että täytettiin täsmällisesti puolueen ja hallituksen asettama tehtävä — mobilisoitiin kansan voimat sodan tarkoituksien saavuttamiseksi. Puoluejärjestöt innostivat neuvostoihmisiä sankaritekoihin työssä, autoivat sotilaselimiä mobilisaation suorittamisessa, reservien valmentamisessa rintamaa varten, työätekevien yleisen pakollisen sotilasopetuksen järjestämisessä. Mainittu opetus saatettiin voimaan Valtion puolustuskomitean päätöksellä vuoden 1941 syyskuun 18. päivästä. Sotilaselimet muodostivat puoluejärjestöjen auttamina sotaväen joukko-osastoja, varustivat niitä välttämättömällä aseistuksella, jota useinkin valmistettiin joukko-osastojen muodostamispaikassa, ja lähettivät rintamalle.

Ukrainassa, Valko-Venäjällä, Moldaviassa, Liettuassa, Latviassa, Eestissä ja Karjalais-Suomalaisessa SNT:ssa sekä VSFNT:n alueilla, jotka olivat joutuneet hitleriläisten hyökkäyksen kohteiksi, kommunististen puolueiden keskuskomiteat sekä alue- ja piirikomiteat autoivat neuvostojoukkojen johtoa suurimpien kaupunkien ja tärkeimpien maastolinjojen puolustuksen järjestämisessä. Esimerkiksi Smolenskin alueen puoluejärjestöt lähettivät yli 500 tuhatta henkilöä rakentamaan puolustuslaitteita Smolenskin suurtaistelun aikana. Ne järjestivät tehtaiden ja muiden tuotantolaitosten, karjan sekä kolhoosien, neuvostotilojen ja kone- ja traktoriasemien arvokkaan omaisuuden evakuointia. Keskuskomitean ohjeiden mukaisesti ne perustivat fasistien anastamalla alueella maanalaisia puoluejärjestöjä

ja partisaaniosastoja. Vihollisen uhkaamien piirien ja alueiden puoluejärjestöjen toimesta osa kommunisteista ja nuorisoliittolaisista valmistautui jo etukäteen maanalaiseen toimintaan; muodostettiin tuhoamisryhmiä ja partisaaniosastoja ja perustettiin metsiin ase-, ammus- ja elintarvikevarastoja. Maanalaisten puoluejärjestöjen ja partisaaniosastojen johtajiksi nimitettiin erittäin lujia puolue-, neuvosto- ja nuorisoliittotyöntekijöitä.

Puolue tehosti erittäin suuresti toimintaansa Punaisessa Armeijassa ja Laivastossa. Se antoi niille parhaat voimansa. Neuvostoliiton Asevoimien johtoon nimitettiin J. V. Stalin. Miltei kolmasosa puolueen Keskuskomitean jäsenistä ja varajäsenistä oli Isänmaallisen sodan rintamilla. Johtaviin sotilastoimiin määrättiin sellaisia huomattuja puolueen toimihenkilöitä kuin N. S. Hruštšev, D. Z. Manuilski, A. S. Stšerbakov, K. J. Vorošilov, A. A. Ždanov. Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston Puhemiehistön Puheenjohtaja M. I. Kalinin työskenteli uupumattomasti neuvostokansan voimien mobilisoimiseksi fasistien anastajien murskaamista varten. Valtion puolustuskomitean jäsenet A. I. Mikojan ja N. A. Voznesenski, puolueen Keskuskomitean sihteeri A. A. Andrejev ja Neuvostoliiton Ammattiliittojen Keskusneuvoston puheenjohtaja N. M. Švernik johtivat kansantalouden tärkeimpiä aloja turvaten Punaisen Armeijan huoltamisen kaikella välttämättömällä.

Noin 48 tuhatta johtavaa puolue-, neuvosto-, ammattiliitto- ja nuorisoliittotyöntekijää lähetettiin sodan ensi kuukausina puolueen Keskuskomitean päätöksen nojalla armeijaan ja laivastoon niiden lujittamista varten. Satoja tuhansia kommunisteja lähti rintamalle joko mobilisoituina tai vapaaehtoisina. Miltei kaikki rintamavyöhykkeessä sijainneiden piirien puoluejärjestöjen jäsenet liittyivät neuvostoarmeijan riveihin. Vuoden 1941 lopulla armeijassa ja laivastossa oli noin 1 milj. 300 tuhatta kommunistia. Puoluemobilisaation perusteella sotaväkeen kutsutut lähetettiin vaikeimmille rintamalohkoille, missä käytiin kiivaita taisteluja ja tarvittiin rohkeita ja urhoollisia joukkojen järjestäjiä, jotka kykenivät omalla esimerkillään innostamaan sotilaita urotekoihin. Kommunistinen nuorisoliitto oli puolueen taisteluhenkinen apulainen. Jo sodan ensi päivinä Punaiseen Armeijaan meni 900 tuhatta nuorisoliittolaista.

Perustettiin rintamien ja armeijain sotaneuvostot. Niihin kuului sellaisia kokeneita puoluejärjestöjä — puolueen Keskuskomitean jäseniä ja varajäseniä, liittotasavaltojen kommunististen puolueiden sihteerejä sekä puolueen aluepiiri- ja aluekomiteoiden sihteerejä kuin L. I. Brežnev, N. A. Bulganin, N. G. Ignatov, J. E. Kalnberzin, A. I. Kiritšenko, A. A. Kuznetsov, V. P. Mžavanadze, M. A. Suslov ynnä muita. He olivat vakinaisesti yhteydessä puolueen Keskuskomiteaan ja Valtion puolustuskomiteaan, toteuttivat niiden ohjeita nojautuen sotaväen puoluejärjestöihin. Sotaneuvostojen yhteyteen muodostettiin

poliittiset osastot, jotka johtivat puolue- ja poliittista työtä joukko-osastoissa.

Vuoden 1941 heinäkuun puolivälissä Punaisessa Armeijassa ja Laivastossa muodostettiin sotilaskomissaarilaitos. Se perustettiin siksi, että puolue- ja poliittinen toiminta sotaväessä oli järjestettävä uudella tavalla, niin että siitä olisi ollut välitöntä apua päällikkökunnalle sotilaskurin lujittamisessa ja taistelu-tehtävien täyttämässä. Sotilaskomissaarilaitoksen muodostaminen oli erikoisen välttämätöntä senkin vuoksi, että neuvostojoukkojen päällikkökuntaa täydennettiin huomattavasti reservi-upseereilla, joilla ei ollut kokemusta puolue- ja poliittisen työn suorittamisesta armeijassa ja jotka sen vuoksi eivät täydellisesti vastanneet yksilöpäällikköinä oleville komentajille asetettuja vaatimuksia. Puolue asetti sotilaskomissaareiksi kokeneita puolueytöntekijöitä, joista useimmilla oli myös tarpeellinen sotilasvalmennus. Puolue- ja poliittista työtä suorittavaan henkilöstöön ja armeijan puoluejärjestöihin nojaten sotilaskomissaarit lujittivat komentajien arvovaltaa, auttoivat heitä taistelu-tehtävien täyten järjestämisessä. He kasvattivat neuvostosotilaissa rajatonta uskollisuutta ja rakkautta Synnyinmaata kohtaan sekä pyhää vihaa sen vihollisia kohtaan, auttoivat lujittamaan vallankumouksellista järjestystä ja sotilaskuria, kohottivat neuvostojoukkojen taistelumoraalia. Henkilökohtaisella urhoollisuudellaan ja uljuudellaan ja rohkaisevilla sanoillaan komissaarit kasvattivat sotilaita pelottomiksi ja valoivat heihin luottamusta omiin voimiinsa. Sotilaskomissaareille kuuluu se suuri ansio, että he lujittivat Punaista Armeijaa ja paransivat sen taistelukuntoa Suuren Isänmaallisen sodan ensimmäisen, vaikeimman vaiheen aikana.

Kommunistinen puolue nostatti ja johti mukanaan pyhään Isänmaalliseen sotaan koko neuvostokansan, turvasi Neuvostoliiton Asevoimien kasvun ja niiden iskukyvyyn suurenmisen, järjesti selustan työn siten, että rintama voitiin huoltaa kaikella välttämättömällä. Siten luotiin ne mitä tärkeimmät sisäiset edellytykset, jotka olivat tarpeen täydellisen voiton saavuttamiseksi fasisti-Saksasta ja sen satelliiteista.

Kommunistisen puolueen ja Neuvostohallituksen viisas leniniläinen ulkopoliittikka edisti huomattavassa määrin voittosalle sodankäynnille suotuisten kansainvälisten olosuhteiden luomista. Erittäin suuri merkitys tässä suhteessa oli hitleriläisvastaisen liittoutuman muodostamisella ja sen yhteydessä aikaansaadulla fasististen valtioiden liittoutuman eristämällä.

Ne hitleriläisten laskelmat, että heidän onnistuu eristää Neuvostoliitto kansainvälisessä mitassa ja vetää Englanti ja USA sotaan Neuvostoliittoa vastaan, pettivät jo heti ensi päivinä fasisti-Saksan hyökättyä Neuvostoliiton kimppuun. Englannin hallitus ilmoitti kesäkuun 22. pnä 1941 ja USA:n hallitus kesäkuun 24. pnä olevansa valmis antamaan Neuvostoliitolle

apua sodassa Saksaa vastaan. Näin ollen kaksi maailman suurinta kapitalistimaata joutui samaan leiriin Neuvostoliiton kanssa taistelussa Saksan fasismia vastaan.

Kuinka saattoi tapahtua, että sodassa Saksaa vastaan sosialistinen maa ja kapitalistiset maat liittyivät yhteen? Asia on niin, että ne kärkevät ristiriidat, joita jo ennen toista maailmansotaa oli olemassa fasistivaltioiden liittoutuman ja Englannin, Ranskan ja USA:n muodostaman imperialististen valtakuntien ryhmittymän välillä, kärjistyivät sodan aikana vieläkin enemmän. Ennen Neuvostoliiton kimppuun hyökkäämistään Saksa oli miehittänyt miltei koko Länsi-Euroopan ja uhkasi jo Brittein saaria. Kapitalistisessa maailmassa ei ollut sellaista voimaa, joka olisi pystynyt lyömään hajalle fasistiset sotalaumat tai vaikkapa pysäyttämään ne. Kaikki, mm. myös Englannin ja USA:n hallitsevat piirit, tiesivät hyvin, että Neuvostoliitto oli ainoa reaalinen voima, joka kykeni taittamaan hitleriläisen armeijan selkärangan ja katkaisemaan fasisti-Saksalta tien maailmanherruuteen. Tuossa tilanteessa Englannin ja USA:n oli edullista liittoutua Neuvostoliiton kanssa yhteistä, tavattoman vaarallista vihollista — fasisti-Saksaa vastaan.

Siten kahden imperialistisen ryhmittymän väliset syvälliset ristiriidat osoittautuivat Neuvostovaltion omalaatuisiksi reserviksi, joka auttoi sitä liittämään yhteen kaikki edistykselliset voimat fasisti-Saksan ja sen rikoskumppanien murskaamiseksi.

Solmiessaan Neuvostoliiton kanssa hitleriläisvastaisen liittoutuman amerikkalaiset ja englantilaiset imperialistit eivät lakanneet olemasta sosialismin vihollisia. Monet heistä eivät edes salanneet vihamielistä suhdettaan Neuvostoliittoon. He perustivat laskelmansa siihen, että Saksa ja Neuvostoliitto näennyttävät toisensa sodassa. Päivän kuluttua sen jälkeen, kun fasisti-Saksa oli hyökännyt Neuvostoliiton kimppuun, USA:n senaatin jäsen Truman, josta sittemmin tuli USA:n presidentti, sanoi: „Jos näemme voiton kallistuvan Saksan puolelle, meidän on autettava Venäjää, mutta jos se alkaa kallistua Venäjän puolelle, meidän on autettava Saksaa, niin että kumpikin tappakoon mahdollisimman paljon”. Samantapaisia ajatuksia lausui julki sodan alussa myös Englannin lentokoneteollisuusministeri Moore-Brabazon.

Englannin, USA:n ja muiden kapitalistimaiden hallitusten asennoitumiseen vaikutti suuresti myös maailman kaikissa maissa alkanut laajojen kansankerrosten mahtava liike Neuvostoliiton tukemisen merkeissä. Monissa maissa, muun muassa Englannissa ja USA:ssa, pidettiin väkirikkaita joukkokokouksia ja mielenosoituksia myötätunnon merkiksi Neuvostoliittoa kohtaan. Kansanjoukot vaativat hallituksiaan tukemaan kaikin tavoin Neuvostoliittoa sodassa Saksan fasismia vastaan.

Vuoden 1941 loppuun mennessä muodostui näin ollen hitleriläisvastainen liittoutuma, johon kuuluivat Neuvostoliitto, Eng-

lantia ja USA. Siihen yhtyivät myös hitleriläisten miehittämien maiden — Puolan, Tšekkoslovakian, Jugoslavian, Ranskan, Belgian, Hollannin, Norjan ym. maiden kansat. Hitleriläisvastaiseen liittoutumaan liittyivät Kiina, jonka kansat olivat käyneet vuodesta 1937 alkaen sankarillista taistelua imperialistista Japania vastaan, sekä Englannin dominionit ja useat muut valtiot. Se oli kansojen mahtava liitto, kansojen, jotka olivat liittyneet yhteen taistellakseen fasistisia anastajia vastaan. Kaikki demokraattiset, fasisminvastaiset voimat olivat myötätuntoisia sille ja tukivat sitä.

Hitleriläisvastaisen liittoutuman osanottajilla oli erilaiset tarkoitukset sodassa. Erotukseksi Neuvostoliitosta ja omien maidensa laajojen kansanjoukkojen etujen vahingoksi Englannin ja USA:n hallitsevat piirit eivät asettaneet päämääräkseen Saksan fasismiin täydellistä murskaamista. Saksan ja muiden maiden vapauttaminen taantumuksellisten voimien herruudesta ei kuulunut niiden suunnitelmiin. Ne pyrkivät pääasiallisesti syrjäyttämään Saksan ja Japanin vaarallisina kilpailijoinaan maailmanmarkkinoilta. Mutta siitä huolimatta Englanti ja Yhdysvallat, käymällä yhdessä Neuvostoliiton kanssa sotaa yhteistä vihollista — fasististen valtioiden liittoa — vastaan, objektiivisesti myötävaikuttivat voiton saavuttamiseen fasisti-Saksasta ja sen kumppaneista.

Kommunistisen puolueen ja Neuvostohallituksen ulkopoliittikka lujitti sodan aikana kaikkien vapauttarakastavien kansojen taisteluliittoa. Nuo kansat pyrkivät murskaamaan fasististen valtioiden blokin ja vapauttamaan Saksan fasismiin ikeeseen joutuneet Euroopan kansat.

2. Hitleriläisten „salamasota”-suunnitelman epäonnistuminen. Fasisti-Saksan sotajoukkojen murskaaminen Moskovan edustalla

Neuvostoliiton—Saksan rintamalla kehittyneet suurtaistelut osoittivat jo ensimmäisinä viikkoina saksalaisille fasistisille anastajille, että sota Neuvostoliittoa vastaan eroaa olennaisesti Länsi-Euroopassa käydystä sodasta, jossa he eivät kohdanneet vähänkään vakavampaa vastarintaa. Saksalaisten fasististen anastajien menestys Lännessä ei ole selitettävissä yksinomaan Länsi-Euroopan maiden armeijain heikkoudella ja hitleriläisten armeijan paremmuudella niihin verrattuna. Sen selityksenä on myös noiden maiden sisäisten taantumuksellisten voimien hajoitustoiminta, jotka omaa kansaansa peläten lähtivät maanpetoksen tielle, asettuivat vihollisen puolelle ja auttoivat Hitleriä pystyttämään Euroopassa fasistikomennon. Neuvostoliitossa ei tapahtunut eikä voinutkaan tapahtua mitään sellaista.

Neuvostokansan Suuri Isänmaallinen sota fasisti-Saksaa vastaan ei ollut tavallista kahden armeijan, kahden valtion välistä sotaa. Tässä sodassa kävivät taistelua elämästä ja kuolemasta uusi yhteiskuntajärjestelmä, sosialismi, jota edusti Neuvostoliitto, ja kaikkein taantumuksellisin, fasistikomennon pystyttänyt imperialistinen valtio, hitleriläinen Saksa. Koko neuvostokansa, koko edistysmielinen ihmiskunta oli kiinnostettu siitä, että tämä sota päättyy voitokkaasti.

Historia ei ole aikaisemmin tuntenut sellaisia vapausotia, joissa kansan ja valtion edut olisivat sulautuneet yhteen niin täydellisesti ja sopusointuisesti kuin ne sulautuivat Suuressa Isänmaallisessa sodassa käytäessä taistelua vihollisen murskaamiseksi. Jo Venäjän työläisten ja talonpoikien kansalaissota maahanhyökkäjiä ja valkokaartilaisia vastaan vuosina 1918—1920 osoitti sen, että Neuvostovallan ja kansanjoukkojen välillä vallitsee luja yhteys ja että kansanjoukot kannattavat rajattoman uskollisesti proletaarisen diktatuurin valtiota. Mutta silloin Neuvostomaassa oli vielä riistäjäluokkia, josta syystä maahanhyökkääjien ja valkokaartilaiden onnistui järjestää vastavallankumouksellisia salaliittoja ja kulakkikapinoita Punaisen Armeijan selustassa.

Erotukseksi kansalaissodasta Suurta Isänmaallista sotaa käytiin aikana, jolloin sosialismi oli jo voittanut, jolloin maassa ei ollut enää riistäjäluokkia eikä vihollisen käytettävissä ollut mitään yhteiskunnallista perustaa minkäänlaisen kapinan järjestämistä varten Punaisen Armeijan selustassa. Maassamme vakiintunut sosialistinen järjestelmä turvasi neuvostoyhteiskunnan moraalisen ja poliittisen yhtenäisyyden. Synnyinmaata uhannut suuri vaara liitti neuvostokansan vieläkin lujemmin yhteen, lujitti entistä enemmän työläisten ja talonpoikien liittoa ja Neuvostoliiton kansojen ystävyyttä. Sota fasisti-Saksaa vastaan muodostui heti alun pitäen *koko neuvostokansan* isänmaalliseksi sodaksi saksalaisia fasistisia anastajia vastaan.

Punainen Armeija osoittautui jo sodan ensimmäisinä viikkoina paljon voimakkaammaksi kuin hitleriläiset olivat luulleet. Se oli uskollinen kansalle, ja sitä tuki yksimielisesti neuvostonselusta, joka antoi armeijalle väkeä, aseita, ammuksia ja elintarvikkeita sekä nostatti sen taisteluhenkä. Sotilaallisista vastoinkäymisistä huolimatta neuvostojoukot teki voimakkaiksi niiden järkähtämättömyys, miehuullisuus ja uljuus. Punaisen Armeijan sementoi yhtenäiseksi se tietoisuus, että sota on luonteeltaan oikeutettua vapausotaa ja sosialistisen Isänmaan puolustaminen elintärkeää. Tämä synnytti myös joukkosankaruutta.

„Jokaisessa sodassa”, V. I. Lenin sanoi, „voitto riippuu loppujen lopuksi niiden joukkojen mielentilasta, jotka voittavat vertaan taistelutantereella. Se vakaumus, että sota on oikeudenmukaista, tietoisuus siitä, että on välttä-

mätöntä uhrata oma henki veljiensä hyväksi, nostattaa sotilaiden mieltä ja saa heidät kestämaan ennenkuulumattomia rasituksia” (Teokset, 31. osa, s. 115).

Taisteluissa saksalaisia fasistisia anastajia vastaan kokonaiset Punaisen Armeijan joukkoyksiköt ja -osastot osoittivat poikkeuksellista sankaruutta, neuvokkuutta ja uljuutta. Vihollinen joutui tekemisiin neuvostojoukkojen järkähtämättömän lujouden ja urhoollisuuden kanssa. Kirkkaana esimerkkinä neuvostosotilaiden patrioottisista uroteoista sodan ensimmäisinä päivinä on Brestin linnoituksen puolustus. Vähälukuinen neuvostoliittolainen varusväki, jota johtivat kapteeni I. N. Zubatšev, rykmentin komissaari J. M. Fomin ja majuri P. M. Gavrilov, jouduttuaan piiritetyn linnoituksen vanhaan linnaan (linnoituksen keskustassa), torjui urhoollisesti yli 20 päivää niin lukumääräisesti kuin teknillisestikin monta kertaa voimakkaamman vihollisen raivokkaat rynnäkököt. „Kuolen, mutten antaudu. Hyvästi, Synnyinmaal!” sanotaan linnoituksen erään raunioksi hajotetun kasarmin seinässä olevassa lyhyessä ja järkyttävässä kirjoituksessa. Ja kun hitleriläiset lähenivät jo Smolenskia, käytiin kaukana heidän selustassaan Veikselin sivujoen Bugin rannalla vielä tuimia taisteluita.

Suuren Isänmaallisen sodan historia tuntee paljonkin tällaisia esimerkkejä sankarillisesta vastarinnasta, jota Punaisen Armeijan erilliset joukko-osastot ja varuskunnat tekivät viholliselle. Yksinpä nekin joukko-osastot, jotka fasisti-Saksan joukkojen nopean etenemisen takia joutuivat saarroksiin, jatkoivat sankarillista taisteluaan, murtautuivat ulos saarroksesta tai alkoivat toimia partisaanitaistelumenetelmin ja antaa iskuja saksalaisille fasistisille anastajille selustasta käsin.

Sodan raskaalle alkuvaiheelle ovat kuvaavia myös monet neuvostosotilaiden henkilökohtaiset uroteot. Urhoollisuuden ja sankaruuden symboliksi on tullut lentolaivueen komentajan kommunisti Nikolai Gastellon uroteko. Hän suuntasi liekkien vallassa olleen pommituskoneensa vihollisen panssarivaunu- ja säiliöautokolonnaan. Voimakas räjähdys ja tulipalo tuhosi useita viholliskoneita miehistöineen.

Sankaruus muodostui neuvostosotureiden valtaosan käyttäytymissäännöksi.

Neuvostojoukkojen vastarinta kasvoi päivä päivältä, kun taas vihollisen hyökkäyksen vauhti hidastui jatkuvasti. Varsin usein Punaisen Armeijan joukko-osastot tekivät vastarynnäköitä ja antoivat viholliselle musertavia iskuja.

Luoteissuunnalla hitleriläiset pääsivät elokuussa Leningradin edustalle ja aikoivat vallata sen äkkirynnäköllä. Mutta Punaisen Armeijan joukot ja Itämeren laivaston meriväki sekä kaupungin väestö nousivat miehuullisesti puolustamaan Leningradia. Leningradin puoluejärjestö johti kaupungin puolustusta.

Puolueen kutsusta noin 160 tuhatta leningradilaista liittyi kansan nostoväkidivisiooniin. Lähes 70 tuhatta Leningradin puoluejärjestöön kuulunutta kommunistia lähti rintamalle. He valoivat kaupungin puolustajiin uutta voimaa, terästivät näiden lujuuutta ja urhoollisuutta. Satoja tuhansia leningradilaisia, etupäässä naisia, lähti rakentamaan puolustusvarustuksia. Tehtaat työkentelivät täydellä teholla rintaman hyväksi tykkitulesta ja ilmapommituksesta huolimatta. Vuoden 1941 syyskuun puolivälissä Punaisen Armeijan sotajoukot ja Itämeren laivasto, joita Leningradin työtätekevät auttoivat yksimielisesti, pysähdyttivät vihollisen aivan kaupungin porteilla. Hitleriläisten ei onnistunut toteuttaa suunnitelmaansa — vallata Leningradia ja käyttää Leningradin suunnalla toimineita joukkojaan iskuvoimana Moskovaa vastaan.

Sitkeitä taisteluja käytiin edelleen myös lounaissuunnalla. Siellä neuvostojoukot pidättivät ylivoimaisia vihollisjoukkoja Ukrainan SNT:n pääkaupungin Kievin edustalla kolmatta kuu-kautta. Ja vasta syyskuun 20. p:nä 1941, kun hitleriläiset olivat jo vallanneet Dneprin oikeanpuoleisen osan Ukrainasta ja uhkasivat Punaisen Armeijan kieviläistä ryhmittymää saar-olla, neuvostojoukot perääntyivät Kievestä.

Vuoden 1941 elokuun alussa saksalaiset ja romanialaiset joukot murtautuivat Mustanmeren rannikolle ja saartoivat puo-littain Odessan. Punaisen Armeijan ja Mustanmeren laivaston joukko-osastot torjuivat erittäin urhoollisesti ja sitkeästi luku-määrällisesti monta kertaa suuremman vihollisen rynnäköt. Odessan puoluejärjestö ja sen johtamat työtätekevät nousivat ase kädessä puolustamaan kaupunkia. Lähes 100 tuhatta ihmistä osallistui linnoitusvarustusten rakentamiseen. Yli 10 tuhatta liittyi tuotantolaitoksissa muodostettuihin joukko-osastoihin ja taisteluryhmiin käydäkseen katu- ja barrikaditaisteluja. Odes-san edustalla käytiin taisteluja 68 vuorokautta, yötä ja päivää. Samalla kun neuvostojoukot torjuivat vihollisen rynnäköitä, ne tekivät vastahyökkäyksiä aiheuttaen viholliselle suuria menetyk-siä. Hitleriläiset sotajoukot pääsivät Odessaan vasta sitten, kun Punaisen Armeijan ja Laivaston joukko-osastot jättivät sen Ylimmän sotilasjohdon käskystä ja sen varusväki sekä osa väestöstä oli evakuoitu meritse Sevastopoliin ja Pohjois-Kau-kasiaan.

Krimin suunnalla vihollisen onnistui syyskuun lopulla mur-tautua Perekopin kannaksen yli. Vihollisen joukot hyökkäsivät koko voimallaan Sevastopolia vastaan. Ne rynnäköivät alinomaa neuvostojoukkojen asemia, pommittivat kaupunkia ilmasta, tulittivat sitä piiritystykeillään, mutta niiden ei onnistunut lan-nistaa Sevastopolin urhoollisten puolustajien taisteluhenkeä, vaan nämä torjuivat vihollisen rynnäköt toisen toisensa jälkeen. Kommunistien johdolla sotamiehet, matruusit ja Sevastopolin työtätekevät taistelivat rinta rintaan vihollista vastaan ja raken-

sivat yhdessä puolustuslaitteita. 15 tuhatta sevastopolilaista liittyi kansan nostoväkeen. Rintama sai jatkuvasti täydennysväkeä kaupungista. Suurin osa kommunisteista lähti etulinjoille.

Länsisuunnalla fasisti-Saksan sotajoukot pyrkivät ylittämään pysähtymättä Dneprin, valtaamaan Smolenskin ja antamaan iskun Moskovaan. Heinäkuun 10. p:nä alkoi Smolenskin suurtaistelu, joka kesti yli kaksi kuukautta. Sitkeä puolustus ja neuvostojoukkojen voimakkaat vastaiskut, varsinkin Duhovštšinan ja Jelnjan tienoilla, aiheuttivat fasisti-Saksan armeijalle suuria menetyksiä ja tekivät tyhjäksi hitleriläisten suunnitteleman salamannopean Moskovaan kohti etenemisen. Vihollisen oli pakko pysähtyä 300 kilometrin päähän Neuvostomaan pääkaupungista, siirtyä väliaikaisesti puolustukseen ja käydä uudelleenryhmittämään voimiaan.

Näin Punaisen Armeijan uljuus ja sitkeys sotkivat hitleriläisten „salamasota”-suunnitelmat. Fasisti-Saksan sotajoukkojen hyökkäys pysähdytettiin kaikilla tärkeimmillä suunnilla.

Joukkojensa tavattoman suurista menetyksistä huolimatta hitleriläinen sodanjohto ei kuitenkaan luopunut seikkailuhenkisestä strategiastaan. Se pyrki hinnalla millä hyvänsä valtaamaan ennen talven tuloa Moskovan ja Leningradin, saamaan haltuunsa koko Krimin sekä pääsemään Kaukasiaan. Siinä tarkoituksessa hitleriläiset aloittivat vuoden 1941 syksyllä uudelleen hyökkäyksen kaikilla perussuunnilla kohdistuen pääiskunsa Moskovaan kohden. Moskovan suunnalla toimi syyskuun lopulla noin 80 saksalaista divisioonaa, joista 23 panssarivaunu- ja moottoroitua divisioonaa.

Syyskuun 30.—lokakuun 2. p:nä alkoi saksalaisten fasististen joukkojen hyökkäys Moskovaan vastaan. Vihollinen antoi iskuja neuvostojoukkojen perusryhmittymän sivustoihin ja keskustaan. Ensi alussa vihollisen hyökkäys kehittyi ripeää vauhtia ja neuvostojoukot perääntyivät taas melko pitkälle sisämaahan. Vihollisen onnistui murtautua Moskovan alueelle ja päästä Moskovan ulkorajalle.

Tilanne muodostui Neuvostomaalle niin vaaralliseksi, ettei sen pahempaa ollut koko sodan aikana. Vihollinen oli päässyt lähelle pääkaupunkia ja saartanut Leningradin mantereen puolelta. Valko-Venäjä, Moldavia, Liettua, Latvia, Eesti sekä suuri osa Ukrainasta, Krimistä ja Karjalais-Suomalaisesta tasavallasta oli miehitetty. Maamme oli menettänyt etelässä sijaitsevat metallurgiset tehtaansa sekä Donetsin ja Moskovan ympäristön kivihiilialueet. Suurin osa evakuoituista tuotantolaitoksista oli vielä panematta käyntiin. Teollisuuden kokonaistuotannon määrä supistui vuoden 1941 jälkipuoliskolla enemmän kuin puolella. Kulkulaitos oli tavattoman kuormitettu. Kaikki tämä vaikeutti suuresti rintaman huoltamista aseilla ja ampumatarvikkeilla.

Vihollisen väliaikaisesti anastamalla alueilla neuvostoihmiset joutuivat kokemaan tavattoman kovia kärsimyksiä ja tuskia. Hitleriläiset pystyttivät kaikkialla, minne he ilmestyivät, verisen terrorikomennon. He hävittivät ja rosvosivat kyliä ja kaupunkeja, teollisuuslaitoksia ja kolhooseja ja veivät Saksaan tehtaiden sekä kone- ja traktoriasemien arvokasta kalustoa, viljaa ja karjaa. He muuttivat koulu-, yliopisto-, klubi- ja kirjastorakennukset kasarmeiksi. Kaupunkien ja kylien rauhalliset asukkaat joutuivat pilkanteon kohteiksi, heitä kidutettiin ja teloitettiin. Miehittäjät saattoivat voimaan pakkotyöjärjestelmän, satoja tuhansia rauhallisia asukkaita vietiin pakkokeinoin syvälle saksalaisten selustaan.

Kommunistinen puolue ja Neuvostohallitus asettivat tehtäväksi puolustaa viimeiseen veripisaraan asti jokaista maakais-taletta, pysädyttää vihollinen hinnalla millä tahansa, antaa sille musertava isku Moskovan edustalla ja tuhota fasis-tisen armeijan iskuvoimat. Puolue kehotti neuvostokansaa auttamaan kaikin voimin Punaisen Armeijan joukko-osastoja, jotka puolustivat pääkaupunkia.

Puolueen ja hallituksen kehotus sai osakseen kiihkeää kannatusta neuvostoväen taholta. Moskovan puolustajat osoittivat verratonta sankaruutta ja torjuivat miehuullisesti vihollisen lukuisat rynnäkököt. Volganvarren, Uralin, Siperian ja maamime muiden seutujen puoluejärjestöt pitivät huolen siitä, että armeijaa aseilla ja ampumatarvikkeilla huoltaneet tehtaot sekä liikennelaitos toimivat keskeytyksettömästi. Työmiehet ja työläisnaiset, insinöörit ja teknikot alkoivat valmistaa rintamalle yhä enemmän sotatarvikkeita. Kolhoosilaiset tuottivat yhä enemmän elintarvikkeita. Rautatieläiset toimittivat yhä nopeammin rintamalle sotilas- ja sotatarvikkeita. Uralilla ja Siperiassa muodostettiin puoluejärjestöjen aloitteesta uusia rykmenttejä ja divisioonia, joihin liittyi vapaaehtoisesti työläisiä, ennen kaikkea kommunisteja. He lähtivät kiireesti rintamalle puolustamaan pääkaupunkia.

Sitä mukaa kuin vihollinen lähestyi Moskovaa, se kohtasi yhäti kasvavaa neuvostojoukkojen vastarintaa. Lokakuun lopulla fasisti-Saksan sotajoukot pysähdytettiin linjalle, jolle ne olivat päässeet vallattuan Možaiskin ja osittain Kalininin ja päästyään Naro-Fominskin ja Tulan edustalle.

Moskovan edustalla fasisitit törmäsivät lujiin puolustus-aseisiin. Pääkaupunki oli alkanut valmistella vastaiskua viholliselle hyvissä ajoin, jo kesällä. Moskovan puoluejärjestö oli tehnyt suuren työn kaupungin puolustuksen lujittamiseksi. Yli 100 tuhatta Moskovan kaupungin ja alueen kommunistia ja 260 tuhatta nuorisoliittolaista oli lähtenyt rintamalle. Lokakuun 13. p:nä pidetty Moskovan puoluejärjestön aktiivin kokous päätti, että kommunistien tuli henkensä uhalla puolustaa pääkaupunkia, järjestää työtätekeviä ja johtaa heidät mukanaan, tehdä

Moskovasta luoksepääsemätön linnoitus. Etulinjoille lähti 120 tuhatta kansan nostoväkeen liittynyttä moskovalaista, joista puolet oli kommunisteja ja nuorisoliittolaisia. Moskovassa muodostettiin työläisten kommunistisia taisteluryhmiä. Paikalliset ilmapuolustusosastot, joihin kuului yli 24 tuhatta moskovalaista vapaaehtoista, vartioivat yötä päivää vahtipaikoillaan ollen valmiina puolustamaan tuotantolaitoksia, virastoja, asuinrakennuksia. Yli 500 tuhatta naista, nuorukaista ja tyttöä rakensi puolustusvarustuksia pääkaupungin edustalla. Sotatarviketilauksia täyttäneet Moskovon tehtaiden työläiset tekivät työtä uhrautuvaisesti ja voimiaan säästämättä, pysyen monia vuorokausia perättäin työkoneittensa ääressä, keskeyttämättä työntekoa edes fasisien lentokoneiden hyökkäysten aikana. Stalinin (nykyään Lihatšovin) nimelle omistetun autotehtaan, Ordžonikidzen nimelle omistetun tehtaan ja „Trjohgornaja manufaktura” kombinaatin nuorisoliittolaisten aloitteesta syntyi nuorisoliittolaisten ja muun nuorison rintamaprikaateja, jotka täyttivät suunnitelman vähintään 200 prosentilla.

Neuvostosotilaat oppivat käyttämään taitavasti aseita erilaisissa taistelutilanteissa, saivat taistelukokemusta ja kartuttivat tietojaan. Moskovon ulkorajalla käydyissä taisteluissa syntyivät neuvostoarmeijan kaartinjoukot, jotka olivat omaksuneet parhaan sodankäyntikokemuksen ja jatkoivat Punaisen Armeijan parhaita perinteitä. Pääkaupunkia puolustaneita neuvostojoukkoja voimistettiin huomattavasti kaukaa selustasta saapuneilla hyvin varustetuilla ja koulutetuilla jalkaväkidivisioonilla, panssarivaunuprikaateilla ja tykistörykmenteillä. Paikallisten puoluejärjestöjen aloitteesta monia neuvostoarmeijan joukko-osastoja muodostettiin vapaaehtoisista. Neuvostomaan ilmavoimatkin lujittuivat, ja ylivoima ilmassa alkoi Moskovon seudulla olla vähitellen neuvostolentäjillä.

Marraskuun 6. p:nä 1941 Moskovassa pidettiin perinnäistavan mukainen Moskovon Työätekevien edustajain neuvoston ja pääkaupungin puolue- ja yhteiskunnallisten järjestöjen yhteinen istunto, vaikka rintama oli lähellä. Alustuksen Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen 24. vuosipäivästä teki J. V. Stalin. Hän korosti, että maata uhkaava vaara oli kasvanut, ja kehotti puolueen ja hallituksen nimessä neuvostoihmisiä tekemään uhrautuvasti työtä rintaman hyväksi. Hän osoitti, että tehtävänä oli murtaa Saksan fasisistien armeijain sotilaallinen mahti ja tuhota viimeistä miestä myöten kaikki fasisistiset anastajat, jotka olivat tunkeutuneet Neuvostomaan alueelle orjuuttaakseen neuvostokansan.

Marraskuun 7. p:nä Moskovon Punaisella torilla pidettiin perinteellinen Punaisen Armeijan paraati. Punaisen Armeijan sotilaiden, partisaanien ja kaikkien neuvostoihmisten puoleen kääntyen J. V. Stalin sanoi:

„Koko maailma katsoo teihin pitäen teitä voimana, joka pystyy tuhoamaan saksalaisten anastajain rosvoaumat. Teihin katsovat saksalaisten anastajien ikeeseen joutuneet Euroopan orjuutetut kansat nähden teissä vapauttajansa. Suuri vapautustehtävä on langennut osaksenne. Olkaa tämän tehtävän arvoisia!..

Leninin lipun alla — eteenpäin, voittoon!”

Taisteluvälmiit neuvostojoukot lähtivät suoraan paraatista rintamalle.

Marraskuun jälkipuoliskolla saksalaisten fasistijoukkojen ylijhto teki uuden yrityksen Moskovan valtaamiseksi. Tällä kertaa lähetettiin hyökkäykseen 51 divisioonaa, muun muassa 20 panssarivaunu- ja moottoroitua divisioonaa. Kiivaita taisteluja käytiin Volokolamskin ja Tulan seudulla, missä vihollisen suuret sotatoimiyhtymät pyrkivät murtamaan Punaisen Armeijan rintaman ja sitten saartamaan ja valtaamaan Neuvostoliiton pääkaupungin. Tulan puoluejärjestö nostatti työtätekevät puolustamaan kaupunkia ja rakentamaan puolustusvarustuksia, auttoi sodanjohtoa aseistettujen työläisosastojen muodostamisessa. Suuresta ylivoimastaan huolimatta vihollinen ei kyennyt murtamaan Tulaa puolustaneiden Punaisen Armeijan joukko-osastojen ja työläisosastojen sankarillista vastarintaa.

Moskovan edustalla Punaisen Armeijan joukko-osastot taistelivat Neuvostosynnyinmaan puolesta viimeiseen veripisaraan asti. Kansan muistoon on jäänyt ainiaaksi kenraali I. V. Panfilovin komentaman maineikkaan 316. jalkaväkidivisioonan erään joukkoyksikön sankariteko. Volokolamskin valtatieltä Dubosekovoön johtavan tien risteyksessä 50 fasistien panssarivaunua vastaan taisteli kolmisenkymmentä neuvostosotilasta, joita johti politrukki V. G. Klotškov-Dijev. He kaatuivat miltei kaikki, mutta eivät päästäneet vihollista etenemään.

Neuvostoihmistien uhrautuvaisen työn ja puoluejärjestöjen suuren organisaatiotoiminnan ansiosta saatiin luoduksi suuria sotaväki- ja sotakalustoreservejä. Niitä siirrettiin nopeasti rintamalle ja keskitettiin vihollisen iskuryhmien sivustoille Moskovan edustalle.

Punaisen Armeijan taistelutoimia Moskovan edustalla auttoi suuresti Kommunistisen puolueen järjestämä partisaaniliike. Vihollisen miehittämissä piireissä toimi satoja partisaaniosastoja. Partisaanit tekivät hyökkäyksiä saksalaisten fasististen joukko-osastojen selustaan, hävittivät niiden kuormastoja, särkeivät rauta- ja viertoteitä, katkaisivat yhteyslinjoja, hävittivät varastoja ja tukiasemia, tuhosivat vihollisen miesvoimaa. He hankkivat Punaisen Armeijan joukko-osastoille tarpeellisia tietoja, hyökkäilivät saksalaisten fasististen joukkoyksikköjen kimppuun ja tuhosivat niitä.

Koko kansan tukeman Punaisen Armeijan uhrautuvainen taistelu muutti voimasuhteet rintaman tärkeimmällä suunnalla edullisiksi Neuvostoliitolle ja loi edellytykset neuvostojoukkojen vastahyökkäykselle.

Punainen Armeija ryhtyi ensimmäiseen suurhyökkäykseen vuoden 1941 marras—joulukuun vaihteessa, kun se vihollisen näännytettyään ja sen miesvoimia ehdytettyään oli pysähdyttänyt tämän koko Neuvostoliiton—Saksan rintamalla. Neuvostojoukot antoivat iskuja ennen kaikkea niille vihollisen sotatoimiyhtymille, jotka uhkasivat Donin Rostovia ja Leningradia. Niinpä marraskuun lopulla vihollisen Rostovin ryhmittymä lyötiin murskaksi ja Donin Rostov vapautettiin. Tappion kärsi niin ikään vihollisen Tihvinan ryhmittymä, joka oli uhannut yhtyä Suomen sotajoukkoihin saartaakseen täydellisesti Leningradin. Joulukuun alussa vapautettiin Tihvinan kaupunki. Donin Rostovin ja Tihvinan luona saavutetut voitot lujittivat neuvostojoukkojen sivustoja ja estivät saksalaista fasistista sodanjohtoa siirtämästä voimiaan näiltä rintamaloikoilta Moskovan edustalle.

Joulukuun 6. pnä 1941 Läntisen, Kalininin ja Lounaisen rintaman sotajoukot lähtivät vastahyökkäykseen Moskovan edustalla. Laajalla, 800 kilometrin pituisella, Kalininista Jeletsiin asti ulottuneella rintamalla alettiin käydä entistä kiivaampia taisteluja. Läntisen, Kalininin ja Lounaisen rintaman sotajoukkojen yhteisin iskuin monille fasisti-Saksan sotatoimiyhtymille aiheutettiin raskaita tappioita. Joulukuun puolivälissä Länsirintaman sotajoukot löivät saksalaiset fasistiset joukot, jotka uhkasivat Moskovaa pohjoisesta ja etelästä, ja joulukuun 30. pnä vapauttivat Kalugan. Lyötyään hajalle hitleriläisten Jeletsin ryhmittymän Lounaisrintaman neuvostojoukot vapauttivat Jeletsin ja ryhtyivät kehittämään hyökkäystä Orelin suunnalla. Kalininin rintaman sotajoukot vapauttivat täydellisesti Kalininin ja lähtivät etenemään Rževin suuntaan.

Tammikuussa 1942 Punainen Armeija aloitti yleishyökkäyksen laajalla rintamalla ja eteni länteen paikoittain yli 400 kilometriä. Moskovan ja Tulan alue sekä kymmeniä muiden alueiden kaupunkeja ja satoja kyliä puhdistettiin täydellisesti saksalaisista fasistisista anastajista. Samaan aikaan ryhdyttiin hyökkäystoimiin eräillä muillakin Neuvostoliiton—Saksan rintaman lohkoilla: Volhov-joen tienoilla, Lozovajan—Barvenkovon suunnalla sekä Kertšin niemimaalla. Näillä operaatioilla viholliselle tuotettiin uusia tappioita.

Punaisen Armeijan Moskovan edustalla saavuttama voitto oli sotilaallisesti ja poliittisesti erittäin suurimerkityksinen. Ensimmäisen kerran toisen maailmansodan aikana fasisti-Saksan armeijalle tuotettiin suuri tappio. Ankarissa taisteluissa Punainen Armeija riisti vihollisen käsistä strategisen aloitteen, löi hajalle vihollisen parhaat jalkaväki- ja panssaridivisioonat.

Fasisti-Saksan ilmavoimat kärsivät raskaita menetyksiä. Neuvostoliiton—Saksan rintamalla käydyssä aseellisessa taistelussa oli tapahtumassa käänne. Punainen Armeija oli haudannut lopullisesti hitleriläisten „salamasota”-suunnitelman ja todistanut paikkansapitämättömäksi sen väitteen, että fasistinen armeija on voittamaton. Saksa pakotettiin nyt käymään pitkällistä sotaa, mikä ei kuulunut Hitlerin laskelmiin.

Punaisen Armeijan voitto Moskovan edustalla innosti hitleriläisten orjuuttamia Euroopan kansoja taisteluun ja lisäsi niiden vastustuskykyä taistelussa fasismin voimia vastaan. Punaisen Armeijan menestysten vaikutuksesta lujittui hitleriläisvastainen liittoutuma.

Voitto Moskovan edustalla kohotti kansan ja sen armeijan mielialaa, valoi niihin varmuutta, että fasisti-Saksan tuho on väistämätön. Neuvostokansa ryhmittyi entistä lujemmin Kommunistisen puolueen ympärille käydäkseen päättäväistä taistelua vihollista vastaan lopulliseen voittoon asti.

3. Ankara taistelu rintamalla vuoden 1942 kesällä. Stalin-gradin sankarillinen puolustus

Fasisti-Saksan sotajoukoista saavutettu voitto Moskovan edustalla ja Punaisen Armeijan menestyksellinen hyökkäys talvella 1941/42 todistivat sitä, että Neuvostoliitto ja sen armeija olivat tulleet voimakkaammiksi kuin ne olivat Suuren Isänmaallisen sodan alkaessa. Tämä ei kuitenkaan vielä riittänyt, jotta olisi voitu taistaa saksalaisten fasististen sotajoukkojen selkäranka ja karkottaa ne Neuvostomaan kamaralta. Kansantalouden siirtäminen sota-ajan raiteille ei ollut vielä ehtinyt tuottaa käytännöllisiä tuloksia. Monet läntisiltä seuduilta evakuoituiden tuotantolaitokset vasta järjestelivät tuotantoa. Saksalaisista fasistisista anastajista puhdistetuilla alueilla sijainneet teollisuuslaitokset ja kolhoosit oli hävitetty ja sadat tuhannet neuvostoihmiset jääneet asunnotta. Punainen Armeija kokonaisuudessaan ei ollut vielä omaksunut nykyaikaisen sodan käynnin kokemusta. Vihollinen oli vain 120 kilometrin päässä Moskovasta. Sen hallussa oli edelleenkin strategisesti ja taloudellisesti tärkeitä alueita. Miljoonia neuvostoihmisiä huokasi fasistien orjuudessa. Saarretun Leningradin asukkaat saivat kärsiä kovia. Kaupungin raakalaismaiset pommitukset ja tykistötulitus jatkuivat, kaupunki kärsi huutavaa elintarvike- ja polttoainepuutetta. Huomattava osa Neuvostoliiton Asevoimista jouduttiin pitämään edelleenkin Kaukoidässä ja etelässä suojelemassa rajoja, koska Japanin ja Turkin hallitsevat piirit harjoittivat Neuvostoliiton suhteen vihamielistä politiikkaa.

Talvella 1941/42 kärsimänsä tappion jälkeen fasisti-Saksa ja sen armeija olivat heikompia kuin kesällä 1941. Saksa kykeni

kuitenkin selviytymään tukalasta tilanteesta, sillä sen käytettävissä olivat miltei koko Euroopan voimavarat. Hitleriläisten onnistui lisätä tuntuvasti aseiden tuotantoa. Fasistiarmeija oli edelleenkin voimakas ja vaarallinen vihollinen, joka pystyi aloittamaan uuden hyökkäyksen Punaista Armeijaa vastaan.

Vuonna 1942 toisen maailmansodan mittasuhteet laajenivat huomattavasti. Julistamatta sotaa USA:lle Japani hyökkäsi joulukuun 7. pnä 1941 Tyynellä valtamerellä USA:n laivastotukikohtaan Pearl Harbourin kimppuun ja aiheutti Amerikan laivastolle raskaita menetyksiä. USA yhtyi sotaan Japania vastaan ja sittemmin myös fasisti-Saksaa vastaan. Sota muuttui todella maailmansodaksi. Fasisminvastaiseen liittoutumaan kuului vuoden 1942 alussa 26 valtiota, joiden väestö käsitti ihmiskunnan valtaenemmistön. Tämän mahtavan liittoutuman ihmisresurssit ja aineelliset voimavarat olivat paljon suuremmat kuin fasistiseen liittoutumaan kuuluneiden maiden.

Kaikesta tästä huolimatta Neuvostoliitto joutui silti edelleenkin kantamaan harteillaan sodan raskaimman taakan. Sillä oli oikeus vaatia liittolaisiltaan sotilaallista apua. Tällaista apua olisi voitu antaa parhaiten muodostamalla toinen rintama Euroopassa, minkä ansiosta voimasuhteet rintamilla olisi saattettu muuttaa lopullisesti vapauttarakastavien kansojen eduksi, jouduttua vihollisen murskaamista ja säästää miljoonien sotilaiden ja rauhallisten kansalaisten henki. Sitä ei kuitenkaan tehty.

Neuvostoliitto, Englanti ja USA olivat sopineet keskenään toisen rintaman muodostamisesta Euroopassa vuonna 1942. Englannin ja USA:n hallitsevat piirit katsoivat kuitenkin toisen rintaman muodostamisen Euroopassa vuonna 1942 mahdolliseksi vain siinä tapauksessa, että Saksa kärsii sisäisen romahduksen tai Neuvostoliittoa uhkaa välitön sotilaallinen romahdus. Englanti ja USA eivät ryhtyneet vuonna 1942 mihinkään vakaviin toimenpiteisiin helpottaakseen Punaisen Armeijan asemaa, vaan rajoittuivat paikallisiin sotatoimiin Pohjois-Afrikassa ja Tyynellä valtamerellä.

Käyttäen hyväkseen toisen rintaman puuttumista ja valmistautuen uuteen hyökkäykseen Neuvostoliittoa vastaan saksalaisten fasististen joukkojen johto siirsi vuoden 1942 kevääseen mennessä kymmeniä uusia divisioonaa Länsi-Euroopasta Neuvostoliiton—Saksan rintamalle. Samanaikaisesti hitleriläiset pakottivat liittolaisensa lähettämään Itärintamalle uusia sotatoimiyhtymiä. Näin ollen kesäkuussa 1942 Neuvostoliiton—Saksan rintamalla toimi 237 vihollisdivisioonaa, mutta syksyllä vuonna 1942 jo 266 divisioonaa, joista 193 saksalaista.

Toukokuussa 1942 saksalaiset fasistiset joukot valtasivat veristen taistelujen jälkeen Kertšin niemimaan ja valmistautuivat ratkaisevaan hyökkäykseen Etelärintamalla. Punainen Armeija yritti ehkäistä vihollisen hyökkäyksen antamalla iskun

Harkovin lounaispuolelta, mutta kärsi suuren tappion. Pitkää aikaisen saarron jälkeen hitleriläiset tekivät kesäkuun alussa uuden hyökkäyksen Sevastopolia vastaan. Punaisen Armeijan joukko-osastot puolustivat kaupunkia sitkeästi, torjuen joka päivä 15—20 rynnäkköä. Heinäkuun 3. p:nä 1942, 250 päivää jatkuneen sankarillisen puolustuksen jälkeen, Sevastopol evakuoitiin Ylimmän sotilasjohdon määräyksestä. Sevastopolin puolustus on piirtynyt Isänmaallisen sodan historiaan eräänä sen loistavimpana sivuna.

Neuvostojoukkojen vastoinkäymiset Harkovin luona ja Krimillä antoivat saksalaiselle sodanjohdolle mahdollisuuden koota rintaman eteläiselle siivelle melkoisen ylivoiman. Mutta vihollisen perusryhmittymä oli edelleenkin keskitetty rintaman keskustaan ja suunnattu Moskovaa vastaan.

Kaapattuaan aloitteen käsiinsä saksalaiset fasistiset sotajoukot ryhtyivät kesäkuun lopulla hyökkäykseen. Ne mursivat neuvostojoukkojen puolustuslinjan Kurskin—Voronežin suunnalla ja pääsivät Voronežin luo. Kohdattuaan siellä Punaisen Armeijan sitkeän vastarinnan vihollisen perusvoimat kääntyivät etelään kohdistuen pääiskunsa Stalingradiin. Ankarien taistelujen jälkeen hitleriläiset ylittivät Donin ja murtautuivat Volgalle. Syyskuun puolivälissä saksalaiset fasistiset sotajoukot tunkeutuivat Stalingradin laidalle. Alkoivat kuuluisa Stalingradin suurtaistelu. Samaan aikaan vihollinen lähti hyökkäykseen Rostovin ja sittemmin myös Kaukasian suunnalla.

Näin ollen tilanne vuoden 1942 keskellä muodostui jälleen tavattoman vaikeaksi Neuvostoliitolle. Vihollisen haltuun joutuineella alueella asui ennen sotaa 45 prosenttia Neuvostoliiton väestöstä, tuotettiin 33 prosenttia koko teollisuuden tuotemäärästä ja siellä sijaitti 47 prosenttia koko kylvöalasta.

Puolue ja hallitus asettivat Punaisen Armeijan tehtäväksi torjua Neuvostomaata uhanneen vaaran, pysäyttää vihollinen hinnalla millä hyvänsä. „*Ei askeltakaan taaksepäin!*” kuului Synnyinmaan käsky, joka lausuttiin julki Ylimmän sotilasjohdon päiväkäskyssä. Komentajat, poliittiset työntekijät, armeijassa olleet kommunistit pyrkivät saamaan sotilaat tajuamaan sen, että pitemmälle ei voida perääntyä, että voitto on taattu, jos lähiaikoina kestetään vihollisen iskut. Moskovon sankarillisen suurtaistelun mieleenpalauttaminen valoi sotilaihin uskoa, että Punainen Armeija kykenee kestämään saksalaisten fasististen anastajain rynnistyksen ja vieläpä nujertamaankin heidät. Sitä varten tarvitaan vain mitä suurinta kestävyyttä, horjumatonta lujuttua, jatkuvaa sotataittoa ja sotatekniikkaan perehtymistä, rautaista sotilaskuria.

Stalingradin taistelun vaikeina hetkinä etulinjalla — bunkereissa, korusissa, raunioitettujen talojen kellarikerroksissa pidettiin poliittisia keskustelutilaisuuksia ja puoluekokouksia. Neuvostosotilaiden mielessä heräsivät uudelleen eloon kansa-

laissodan aikaiset Tsaritsynin legendaarisen puolustuksen taisteluperinteet. Rintamajoukkojen kommunistit pohtivat puoluekokouksissa taistelujen tuloksia, kertoivat toisilleen kokemuksistaan, tutustuivat viimeisiin poliittisiin tapahtumiin. Vihollisen rynnäköt keskeyttivät usein puoluekokouksen. Silloin kommunistit lähtivät suoraan kokouksesta sotamiesten etunässä rynnäkköön.

Punaista Armeijaa auttoivat suuresti Stalingradin työtätekevät. Jo niinä päivinä, kun taisteluja käytiin kaupungin ulko-rajalla, yli 150 tuhatta työläistä ja kolhoosilaista, joiden joukossa oli kolmatta tuhatta Stalingradin puoluejärjestön kommunistia, oli joka päivä rakentamassa puolustusvarustuksia. Stalingradin puoluejärjestön kutsusta armeijan riveihin tuli tuhansia kommunisteja ja nuorisoliittolaisia — Stalingradin tehtaiden työläisiä, rautatieläisiä, vesiliikenteen työntekijöitä, opiskelijoita. Yli 75 tuhatta stalingradilaista liittyi neuvostoarmeijan riveihin ja yli seitsemän ja puoli tuhatta taisteli kansan nostoväen ja ns. hävittäjäpataljoonien riveissä. Kaupunkiin jääneet Stalingradin tehtaiden työläiset tekivät työtä yötä päivää kuolemanvaarallisista armoittomista pommituksista välittämättä. Noina ankarina päivinä Stalingradin traktoritehdas valmisti joka päivä kymmeniä panssarivaunuja. Panssarivaunut ajoivat suoraan tehtaan portista etulinjoille. Niiden miehistöt muodostettiin usein paikan päällä näitä taistelukoneita valmistaneista työläisistä.

Maan kaikilta ääriiltä tuli sotilasjunia, jotka toivat sankari-kaupungin urhoollisille puolustajille aseita, ammuksia ja elintarvikkeita. Koko kansan apu lujitti heidän taistelumoraaliaan. Kaupunkia puolustettiin yhä sitkeämmin. Vihollisen eteneminen pysähdytettiin, ja vihollinen kärsi suurta mieshukkaa yrittäessään tuloksettomasti vallata Stalingradin kokonaan.

Stalingradin puolustustaisteluja kävi 62. armeija, jonka komentajana oli kenraali V. I. Tšaikov. 64. armeijan ja Stalingradin rintaman muiden armeijain sekä Volgan sotalaivueen tukemina tämän armeijan joukko-osastot puolustivat uhrautuvasti ja urhoollisesti Stalingradia taistellen jokaisesta kadusta, jokaisesta talosta.

Kenraali A. I. Rodimtsevin komentama 13. kaartindivisioona torjui joka päivä 12—15 vihollisen rynnäkköä, kun tämä pyrki murtautumaan Volgan rannalle. L. N. Gurtjevin komentama Siperian divisioona torjui yksistään yhden kuukauden aikana 117 rynnäkköä. Sankariillisesti taisteli S. F. Gorohovin komentama sotaväenryhmittymä, joka joutui eristetyksi 62. armeijan perusvoimista ja tungetuksi Volgan rannalle. I. I. Ljudnikovin komentaman divisioonan joukko-osastot, jotka vihollinen oli työntänyt Volgan rannalle ja puolittain saartanut enintään puolen kilometrin laajuisella alueella, kestivät painostuksen ja torjuivat paljon voimakkaamman vihollisen kaikki rynnäköt. Volgan

laivueen tykkiveneet ja uivat tykistöpatterit autoivat tulellaan pidättämään vihollisen hurjaa rynnistystä. Taukoamattoman tulituksen alaisina laivueen alukset siirsivät Volgan vasemmalta rannalta oikeanpuoleiselle rannalle kymmeniä tuhansia sotilaita ja tuhansia tonneja lastia sekä evakuoivat haavoittuneita kaupungista. Ja kommunistit, jotka olivat esimerkillisen lujia, urhoollisia, maltillisia ja rohkeita, innostivat kaikkialla Stalingradin puolustajia sankaritekoihin.

Samaan aikaan kun 62. armeijan sotajoukot torjuivat vihollisen hyökkäyksiä Stalingradissa, toiset Stalingradin suunnalla toimineet neuvostoarmeijat antoivat jatkuvasti vastaiskuja Stalingradiin pyrkivälle viholliselle. Neuvostojoukkojen puolustustaisteluja Stalingradin edustalla helpottivat Punaisen Armeijan aktiiviset taistelutoimet muilla rintamilla, varsinkin Donin, Lounais-, Länsi-, Kalininin ja Volhovan rintamalla.

Marraskuun puolivälissä fasisti-Saksan sotajoukkojen, jotka olivat menettäneet Stalingradin edustalla satoja tuhansia kaatuneina ja haavoittuneina sekä paljon sotakalustoa, oli pakko siirtyä lopullisesti puolustukseen. Saksan fasististen sotajoukkojen hyökkäys Kaukasiassa oli siihen mennessä pysähdytetty Kaukasus-vuorten etumaastossa ja Ordžonikidzen kaupungin edustalla.

Sodan kulussa oli tapahtumassa perinpohjainen käänne, joka oli aikaansaatu Kommunistisen puolueen oikean politiikan ja strategian, sen selustassa ja rintamalla suorittaman organisatorisen työn sekä niiden urotekojen tuloksena, joita neuvostoihmiset tekivät työ- ja taistelurintamilla.

4. Puolue valmistelemassa ratkaisevaa käännettä Suuren Isänmaallisen sodan kulussa

Suuren ja vaikean selustassa suorittamansa järjestelytyön tuloksena puolue sai luoduksi vuosien 1942—1943 vaihteessa joustavasti toimivan ja nopeasti kehittyvän sotatalouden.

Vuoden 1942 lopulla alkoivat tuntua tulokset, joihin teollisuuden sota-ajan raiteille siirtäminen oli johtanut. Puoluejärjestöjen uhrautuvanaisen työn sekä neuvostoinsinöörien ja -työläisten luovan aloitteellisuuden ja teknillisen neuvokkuuden ansiosta saavutettiin suurta menestystä sotatarvikkeiden valmistuksen järjestämisessä niissä tuotantolaitoksissa, jotka olivat aikaisemmin valmistaneet rauhanajan tuotteita. Maan itäosassa sijaitsevat metallurgiset tehtaat alkoivat ennätysellisen lyhyen ajan kuluttua tuottaa rautaa ja kaikkia niitä värillisiä metalleja, joita tarvitaan sotakaluston, aseiden ja ampumatarvikkeiden valmistuksessa. Suurin osa evakuoituista tuotantolaitoksista tuotti sotatarvikkeita kaksi, kolme kertaa enemmän kuin entisillä olinpaikoillaan.

Uusia sotatarvike-, metallurgisia, polttoaine- ja kemiallisia tehtaita, joilla oli ratkaiseva merkitys sotatarvikkeiden tuotannossa, pantiin käyntiin yksi toisensa jälkeen. Puoluejärjestön johtamina magnitogorskilaiset rakensivat neljässä kuukaudessa Euroopan suurimman masuunin. Vuosina 1943—1944 alkoivat valmistaa tuotteita uudet Tšeljabinskin ja Uzbekistanin metallurgiset tehtaat, uudet Magnitogorskin ja Nizni-Tagilin masuunit, Stalinskin alumiinitehdas, Altailla sijaitseva traktori-tehdas ym. Samaan aikaan suurissa teollisuuskeskuksissa, ennen kaikkea Moskovassa ja Leningradissa, puolueen organisatorisen työn tuloksena alkoivat toimia jälleen nekin tehtaat, joiden kalustoa oli huomattavassa määrin evakuoitu itään.

Neuvostoliiton teollisuuden tavattoman nopea, yhden vuoden aikana toimeenpantu uudelleenjärjestäminen sodan tarpeiden tyydyttämiseksi voitiin suorittaa puolueen viisaan johdon sekä sen ansiosta, että tuotantovälineiden omistus oli yhteiskunnallista ja talous suunnitelmataloutta, sosialistisen teollisuuden teknillinen kalusto korkeaa tasoa ja että oli olemassa ammattitaitoiset työläis-, insinööri- ja teknikkokaaderit sekä taitavia tuotannon järjestäjiä.

Donetsin ja Moskovon ympäristön kivihiihialueiden väliaikaisen menettämisen takia syntyi tavattoman suuria vaikeuksia teollisuuden varustamisessa polttoaineella. Satoja tuhansia ihmisiä lähti puolueen kehotuksesta metsään puunkaatoon. Etsittiin paikallisia polttoainelähteitä. Uralilla ja Siperiassa pantiin kiireesti käyntiin kivihiihikaivoksia.

Vuonna 1942 tekemissään päätöksissä puolueen Keskuskomitea esitti toimenpiteet puolueen parantamiseksi Kuznetskin ja Karagandan kivihiihialueilla asettaen puolueen tarkoitusperäksi hiilen louhinnan huomattavan lisäämisen. Samaan aikaan Valtion puolustuskomitea ryhtyi kiireellisiin toimenpiteisiin hiilen louhinnan lisäämiseksi Tšeljabinskin ja Kizelin kivihiihialueilla. Kazakstanin sekä Novosibirskin, Tšeljabinskin ja Permin alueiden puoluejärjestöt panivat alulle laajan organisatorisen työn innostaen kaivostyöläisiä lisäämään kivihiihien tuotantoa. Tuhansia kommunisteja siirrettiin töihin maanalaisiin kaivoksiin. Kaivoksille tuli kymmeniä tuhansia kolhoosilaisia, kotiemäntiä, eläkeläisiä ja yläluokkien oppilaita. Moskovan ja Tulan puoluejärjestöjen kommunistit nostattivat työtätekeviä kunnostamaan saksalaisista fasistisista anastajista puhdistetun Moskovon alueen kivihiihikaivoksia. Näin saatiin kivihiihien tuotanto Neuvostoliitossa lisääntymään vuoden 1942 joulukuussa miltei neljänneksellä vuoden 1942 toukokuuhun verrattuna.

Puolue ja hallitus tekivät suuren työn maan itäisten seutujen teollisuuslaitosten turvaamiseksi sähkövoimalla. Valtion puolustuskomitean ohjeiden mukaisesti Uralille ja Siperiaan rakennettiin uusia sähköasemia sekä kunnostettiin ja pantiin käyntiin kauan sitten hylättyjä pieniä tehtaiden sähköasemia. Vuonna

1943 käyntiin pantujen voimalaitosten teho oli toista miljoonaa kilowattia.

Keväällä 1942, vastaukseksi puolueen toukokuun 1. päiväksi esittämiin kehotussanoihin, lentokone-, panssarivaunu- ja metallurgisen teollisuuden parhaiden tuotantolaitosten työläisten aloitteesta alkoi *Yleisliittolainen sosialistinen kilpailu rintaman tilausten täyttämiseksi mahdollisimman hyvin*, sisäisten voimavarojen mobilisoimiseksi, raaka- ja tarveaineiden käyttämiseksi taloudellisesti ja tuotantokustannusten alentamiseksi. NKP (b):n Keskuskomitea hyväksyi tämän aloitteen ja vahvisti yhdessä Valtion puolustuskomitean ja Neuvostoliiton Ammattiliittojen Keskusneuvoston kanssa säännöt kilpailun voittajille myönnettävistä kiertävistä palkintolipuista. Tehtaiden, kolhoosien, kone- ja traktoriasemien sekä neuvostotilojen puoluejärjestöt asettuivat tämän laajan patrioottisen liikkeen johtoon. Kilpailuun yhtyi miljoonia työläisiä, kolhoosilaisia ja toimihenkilöitä. Samalla laajeni jo sodan ensi päivinä alkanut ns. kaksisataisliike, johon osallistuneet työläiset täyttivät joka päivä kaksi normia: toisen omasta puolestaan ja toisen rintamalle menneen toverinsa puolesta. Stalingradin taistelun kuumimmillaan ollessa parhaat työläiset alkoivat uusia työmenetelmiä käyttäen täyttää 3—5 normia päivässä. Oli myös sellaisia, jotka täyttivät 10 päivänormia ja enemmänkin.

Laajaa jalansijaa saivat nuorisoliittolaisten ja muun nuorison yhteiset rintamaprikaatit, joita alettiin muodostaa jo Moskovan suurtaistelun päivinä. Moskovan kuulalaakeritehtaan nuorisoliittolaisten aloitetta seuraten monien tehtaiden nuorisoprikaatit yhtyivät kilpailuun sitoutuen täyttämään tuotantotehtävät puolta pienemmällä työläismäärällä.

Työläisten, insinöörien ja teknikkojen uhrautuvainen työ sekä tuotannon järjestelyn ja teknologian parantaminen tuotti tuloksia: työn tuottavuus kasvoi, tuotantokustannukset alenivat ja tuotteiden valmistus rintamaa varten lisääntyi. Jo vuoden 1942 joulukuussa lentokoneiden kokonaistuotanto lisääntyi vuoden 1941 joulukuuhun verrattuna 3,3-kertaiseksi, lentokone-moottorien 5,4-kertaiseksi ja panssarivaunujen miltei 2-kertaiseksi. Vuonna 1943 Uralilla valmistettiin aseistusta 6 kertaa enemmän kuin vuonna 1940, Länsi-Siperian alueilla 34 kertaa ja Volganvarrella 11 kertaa enemmän. Laadullisesti neuvostoliittolainen aseistus oli parempaa kuin vihollisen.

Sosialistisen teollisuuden saavutukset ovat selitettävissä huomattavalta osaltaan sillä, että puolueen onnistui ratkaista mitä tärkein ongelma — ammattitaitoisten työläisten kouluttaminen rintamalle lähteneiden tilalle. Tehdaskouluista ja ammattiopistoista saatiin joka vuosi noin puoli miljoonaa nuorta työläistä. Yli 6,5 miljoonaa ensi kertaa tehtaaseen tullutta oppi ammattitaidon kahden ensimmäisen sotavuoden aikana joko

yksilöllisen tai prikaatikoulutuksen tietä tahi käymällä kurssit tai lyhytaikaisen koulun.

Sota saattoi maatalouden varsin tukalaan asemaan. Vihollinen oli miehittänyt laajan alueen maan länsi- ja eteläosassa, ja sen vuoksi maan keskisten ja itäisten alueiden kolhoosit ja neuvostotilat joutuivat yksin huolehtimaan armeijan ja väestön elintarvikevarustelusta ja turvaamaan teollisuuden raaka-aineilla. Suurin osa miehistä — kolhoosilaisista, traktorin- ja kombaininajajista sekä muista kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen ammattityöläisistä oli mennyt rintamalle. Huomattava osa traktoreista, hevosista ja muusta vetovoimasta oli pantu palvelemaan rintaman tarkoituksia. Puolueen organisaatorista maaseututyötä vaikeutti se, että valtaosa kolhooseissa, neuvostotiloilla ja kone- ja traktoriasemilla työskennelleistä kommunisteista oli lähtenyt rintamalle, minkä vuoksi puolueen maaseutujärjestöjen lukumäärä supistui melkein puolella ja muutamilla seuduilla vieläkin enemmän.

Poliittisen joukkotyön parantamiseksi kolhooseissa, kone- ja traktoriasemilla sekä neuvostotiloilla maaseudulla muodostettiin vuoden 1941 syksyllä puolueen Keskuskomitean päätöksen nojalla kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen poliittiset osastot. Poliittiset osastot, jotka toimivat vuoden 1943 kesään asti, esittivät tärkeää osaa kolhoosilaisten sekä kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen työläisten poliittisen tietoisuuden ja työinnon kohottamisessa. Erittäin tärkeä merkitys maataloustuotannon järjestämisessä oli Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston ja NKP(b):n Keskuskomitean vuoden 1942 alussa hyväksymillä päätöksillä kolhoosilaisten työpäiväyksikköminimin suurentamisesta, aineellisten etuisuuksien myöntämisestä maatalouden parhaille työntekijöille, kone- ja traktoriasemien henkilökunnan määrävahvuuksista, palkkataksoista ja lisäpalkkioista, kaupunkien ja maaseutupaikkakuntien työkykyisen väestön mobilisoimisesta maataloustöihin kolhooseihin, neuvostotiloille sekä kone- ja traktoriasemille, toimenpiteistä kolhoosien ja neuvostotilojen nuoren karjan säilyttämiseksi ja karjakannan lisäämiseksi. Nämä toimenpiteet edistivät työkurin lujittamista kolhooseissa ja maatalouden työntekijäin työn tuottavuuden kasvua. Jokaisen työkykyisen kolhoosilaisen työpäiväyksikköjen määrä suureni vuodessa keskimäärin puolitoistakertaiseksi. Sadat tuhannet kolhooseissa, kone- ja traktoriasemilla ja neuvostotiloilla työskennelleet naiset astuivat miestensä, isiensä ja veljiensä tilalle tarttuen traktorien ja kombainien ohjauspyörään.

Puolue- ja neuvostojärjestöt pyrkivät käyttämään hyväksi kaikkia paikallisia mahdollisuuksia, jotta traktorikannan suuresta supistumisesta huolimatta kylvö- ja sadonkorjuutyöt olisi saatu suoritettua mahdollisimman laajoilla alueilla. Maataloustöissä käytettiin laajalti kolhoosilaisten omaa karjaa.

Teollisuuslaitosten puoluejärjestöt autoivat kone- ja traktoriasemia pitämään kunnossa traktorit ja muut maatalouskoneet.

Kolhoosilaisten sekä kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen työmiesten ja työläisnaisten antaumuksellisen työn ansiosta kylvöala laajeni vuonna 1942 niillä alueilla, jotka eivät olleet miehitettyinä, miltei 5 miljoonalla hehtaarilla vuoteen 1940 verrattuna. Viljankylvöt laajenivat vuonna 1942 Neuvostoliiton itäisissä piireissä 2,3 miljoonalla hehtaarilla. Keski-Aasian ja Taka-Kaukasian tasavallat, joihin ennen sotaa vietiin viljaa, tyydyttivät nyt itse viljantarpeensa ja vieläpä luovuttivat viljaa valtiollekin.

Tämä ei kuitenkaan voinut korvata niitä valtavia menetyksiä, joita Neuvostovaltio oli joutunut kärsimään elintarvikkeiden tuotannon alalla vihollisen anastettua maan tärkeimmät maatalousalueet. Siitä syystä väestö joutui kärsimään huomattavia elintarvikevaikeuksia.

Kulkulaitoksen työläiset ja toimitsijat turvasivat tavattoman suurten sotajoukkojen sekä ase-, ampumatarvike- ja tavaralastien kuljetuksen poikkeuksellisen monimutkaisissa ja vaikeissa olosuhteissa: rautateiden raidepituus oli pienentynyt enemmän kuin 40 prosenttia ja veturien ja tavaravaunujen sekä joki- ja merialusten lukumäärä vähentynyt huomattavasti. Rautatieliikenteen toiminnan parantamiseen myötävaikuttivat useat puolueen ja hallituksen tärkeät organisatoriset ja teknilliset toimenpiteet. Tärkeimpien ratasolmujen ja asemavälien liikennekykyä suurennettiin, Uralille, Volganvarrelle ja Länsi-Siperiaan muutettujen teollisuuslaitosten sivurataverkkoa laajennettiin. Sodan aikana rakennettiin ja avattiin liikenteelle 9 tuhatta kilometriä uusia rautatielinjoja. Rautatielaitos saatettiin sotakannalle. Tämä lujitti rautatieläisten kurinalaisuutta ja auttoi hyvän järjestyksen aikaansaamista rautateillä.

Neuvostomaan tiedemiehet ja tekniikan toimihenkilöt edistivät varsin suuresti maan puolustuskyvyn tehostamista. Erikoinen Neuvostoliiton Tiedeakatemian valiokunta, johon kuului yli 800 tiedemiestä ja teknillisen alan työntekijää, antoi tavattoman paljon apua Uralin, Länsi-Siperian ja Kazakstanin voimavarojen käyttöönotossa sodankäyntitarpeisiin. Insinöörit ja teknikot suunnittelivat uusia tuotteiden teknillisiä valmistustapoja ja uusimallisia sota-aseita. Neuvostolääketieteen edustajat saavuttivat suuria tuloksia sairaiden ja haavoittuneiden parantamisessa: lähes kolme neljäsosaa haavoittuneista Punaisen Armeijan sotamiehistä ja upseereista palasi sotilassairaaloista taiselijain riveihin.

Myöskin Neuvostomaan kulttuurityöntekijät autoivat rintamaa kaikin voimin. Satoja neuvostokirjailijoita toimi sotilaskirjeenvaihtajina. Rintamalla sekä selustassa luettiin huomattuimpien neuvostokirjailijain ja runoilijain teräviä ja suuttumusta henkiviä poliittisia pamfletteja, patrioottisia kerto-

muksia, novelleja, näytelmiä ja runoja. Parhaiden neuvostosäveltäjien rintamalauluja laulettiin korsuissa, ampumakaivannoissa, työkoneiden ääressä ja pelloilla. Näyttelijäseurueet ja kiertävät rintamateatterit esittivät näytelmiä ja järjestivät konserteja suoraan etulinjoilla, useinkin vihollisen tykkitulen alla. Näin sosialistinen neuvostokulttuuri palveli käytettävissään olevin keinoin jaloa voiton asiaa.

Rintaman ja selustan välinen yhteys lujittui, työtätekevien huolenpito Punaisesta Armeijasta lisääntyi. Maassa alkoi *laaja yleiskansallinen liike varojen keräämiseksi Punaisen Armeijan aseistusta varten*. Työläiset, toimihenkilöt ja kolhoosilaiset rakennuttivat omilla varoillaan panssarivaunukolonna, lentolaivueita, tykkipattereita, panssarijunia. Sverdlovskin, Permin ja Tšeljabinskin alueen työtätekevät muodostivat Uralin vapaaehtoisen panssarivaunuarmeijakunnan ja hankkivat sitä varten omilla varoillaan taisteluvaunut, aseet ja miehistölle varusteet. Vuoden 1942 joulukuun ja vuoden 1943 huhtikuun välisenä aikana työtätekevät luovuttivat Punaisen Armeijan aseistamisrahastoon yli 7 miljardia ruplaa, ja neljän vuoden aikana väestön vapaaehtoiset lahjoitukset sodankäyntitarkoituksiin käsittivät 94,5 miljardia ruplaa. Työläiset, kolhoosilaiset ja sivistyneistö lähettivät rintamalle edustajiensa saattamina juna-lasteitain lahjoja Synnyinmaan puolustajille. Rintamamiehet saivat joka päivä tuhansia kirjeitä omaisiltaan ja ystäviltään, jotka lämpimillä ja sydämellisillä sanoillaan kevensivät sotamiesten ja upseerien rintamaelämän vaikeuksia, lujittivat heidän taistelumoraaliaan.

Punaisen Armeijan ja Laivaston haavoittuneista sotureista piti huolta koko kansa. Verenluovutus muodostui Isänmaallisen sodan aikana hyvin laajaksi. Verenluovuttajat antoivat haavoittuneille yli 800 tuhatta litraa verta auttaen satoja tuhansia neuvostosotilaita palaamaan taistelujain rivistöön.

Tuona Synnyinmaalle vaikeana aikana neuvostokansa ryhmittyi entistä tiiviimmin puolueen ympärille. Neuvostokansan parhaimmisto liittyi puolueen riveihin. Puolueeseen pyrkiviä oli sitä enemmän, mitä kireämmäksi muodostui tilanne rintamalla. Isänmaallisen sodan alkamispäivästä vuoden 1941 loppuun mennessä puolueeseen hyväksyttiin yli 198 tuhatta jäsenkandidaattia ja yli 145 tuhatta varsinaista jäsentä. Vuonna 1942 puolueeseen hyväksyttiin enemmän kuin 1 miljoona 368 tuhatta jäsenkandidaattia ja yli 573 tuhatta varsinaista jäsentä. Puolueeseen pyrkineiden anomukset todistivat, että he olivat erittäin vaatavaisia itseään kohtaan ja käsittivät kommunistin kunniaakaan nimen velvoittavan olemaan sosialistisen Isänmaan puolustajien eturiveissä.

Neuvostoselustassa tehdyn tarmokkaan työn ansiosta Punaisen Armeijan iskuvoima suuren i jatkuvasti. Viholliseen verrattuna Punaisen Armeijan taisteluvoimien ja -välineistön

paremmuus kävi yhä tuntuvammaksi. Vuoden 1942 jälkipuoliskolla suoritettiin loppuun Punaisen Armeijan aseistaminen ensiluokkaisella sotakalustolla. Muodostettiin suuria tykistö-, lentoja panssarijoukkoyhtymiä. Puolueen ja hallituksen sotilaallisen organisaatiotyön tuloksena tuli toimivan armeijan riveihin jatkuvasti uutta täydennysväkeä, sotamiehiä, jotka yleisen sotilaskoulutuksen ansiosta, vapaaehtoisissa urheilujärjestöissä ja neuvostoarmeijan reservijoukoissa olivat saaneet sotilaallista ennako-opetusta. Nyt kun armeija sai jatkuvasti vereksiä voimia ja sotakalustoa, Ylin sotilasjohto saattoi luoda voimakkaat strategiset sotajoukko-, upseeristo-, ase- ja ampumatarvike-reservit.

Ankarissa taisteluissa Punaisen Armeijan komentajat saivat kokemusta nykyaikaisen sodan käynnistä, kehittyivät ja karastuivat sotilaallisessa sekä poliittisessä suhteessa. Sotilaskomissaarit suorittivat laajaa puolue- ja poliittista työtä, auttoivat komentajia vakinaisesti sotajoukkojen kurinalaisuuden ja järjestyneisyyden lujittamisessa sekä taistelutehtävien täyttämässä. Samalla he saivat myös sotilaallista kokemusta. Monet heistä pystyivät millä hetkellä tahansa astumaan komentajan tilalle. Päällystön vahvistuminen teki sotilaskomissaarit tarpeettomiksi. Vuoden 1942 lokakuussa sotilaskomissaarilaitos likvidoitiin ja armeijassa komentajat ja päälliköt saivat täyden käskyvallan. He olivat nyt vastuussa kaikesta sotaväessä tehtävästä työstä, myöskin sotilaiden poliittisesta kasvatuksesta. Täyden käskyvallan myöntäminen komentajille ja päälliköille korotti heidän arvovaltaansa ja lujitti kuria ja järjestystä joukoissa.

Armeijan puoluejärjestöjen jäsenluku ja niiden osuus Punaisen Armeijan lujittamisessa kasvoi jatkuvasti. Kommunistien lukumäärä sotaväessä suureni ensimmäisenä sotavuotena kolminkertaiseksi. Vuonna 1942 Punaisen Armeijan ja Laivaston riveissä oli yli kaksi miljoonaa kommunistia, 54,3 prosenttia koko puolueen jäsenistöstä.

Armeijajärjestöihinsä ja sodan kestäessä kasvaneeseen päällystöön nojautuen puolue tuki kaikkea edistyksellistä, uutta, kehittyvää ja taisteli päättäväisesti kaikkea sivistymättömyyttä, piintyneisyyttä ja omahyväisyyttä vastaan, mitä ilmeni niillä komentajilla, jotka katsoivat parhaaksi menetellä vanhaan tapaan, ottamatta huomioon nykyaikaisen sodan erikoisuuksia. Sota-asioissa pyrittiin vapautumaan kaikesta vanhentuneesta. Ryhdyttiin sitkeästi poistamaan niitä epäkohtia, joita oli joukkojen johdossa, esikuntien työssä, eri aselajien ja sotakaluston yhteistoiminnan järjestämisessä taistelutantereella. Taistelutauot käytettiin tavallisesti joukkojen taistelutaidon parantamiseen ja uuden aseistuksen tutkimiseen ja omaksumiseen.

Täten puolueen erittäin suurella organisatorisella toiminnalla selustassa ja rintamalla, neuvostoihmisten antaumukselli-

sella työllä sekä Punaisen Armeijan sotilaiden sankaruudella *luotiin pysyvät edellytykset vihollisen murskaamiselle.*

Jo Stalingradin tuimimpien puolustustaistelujen aikana alettiin valmistella neuvostojoukkojen vastahyökkäystä. Ylin sotilasjohto keskitti Stalingradin luoteis- ja eteläpuolelle suuria sotaväen ryhmittymiä. Joskaan neuvostojoukoilla ei ollut Stalingradin luona lukumääräistä ylivoimaa viholliseen verraten, niin ensi kertaa koko sodan aikana niillä oli nyt jonkin verran enemmän sotakalustoa, muun muassa tykistöä, panssarivaunuja ja lentokoneita. Neuvostojoukkojen voimat koottiin jo etukäteen mahtaviksi iskuryhmittymiksi ja suunnattiin vihollisryhmittymien arimpaan kohtaan.

Marraskuun 19. pnä 1942 alkoi Punaisen Armeijan vastahyökkäys Stalingradin alueella. Ankarissa taisteluissa neuvostojoukot mursivat vihollisen puolustuslinjan Stalingradin luoteis- ja eteläpuolella, löivät hajalle sen sivustaryhmittymät ja marraskuun loppuun mennessä saarsivat 22 vihollisdivisioonaa, joiden miesluku oli enemmän kuin 330 tuhatta. Tämän jälkeen neuvostojoukot murtautuivat Donin suuressa mutkassa toimineen saksalaisen fasistisen armeijan selustaan. Taitavilla sotateoimiltaan neuvostojoukot riistivät viholliselta mahdollisuuden auttaa Stalingradin alueella piiritettyjä joukko-osastojaan Tormosinista ja Keski-Donilta käsin. Joulukuussa saksalaisten fasististen joukkojen johto ryhtyi suurin voimin hyökkäykseen Kotelnikovin pohjoispuolella murtaakseen saartorenkain ja antaakseen Stalingradin ryhmittymälleen mahdollisuuden päästä piirityksestä. Käytiin tuimia taisteluja, joissa fasisti-Saksan sotajoukkojen uusi iskuryhmittymä lyötiin murskaksi. Vihollinen menetti viimeisen mahdollisuuden murtautua Stalingradin alueella saarroksissa olleiden joukkojensa luo. Vuoden 1943 tammikuussa ja helmikuun alkupäivinä neuvostojoukot täyttivät menestyksellisesti Ylimmän sotilasjohdon asettaman tehtävän — tuhosivat Stalingradin alueella saarroksissa olleen saksalaisten fasististen sotajoukkojen valioarmeijan.

Sotahistoriassa ei ollut vielä ollut tapausta, jolloin olisi saarrettu täydellisesti ja tuhottu niin suuri armeija. Tämä oli sotahistorian huomattavimpia voittoja. Neuvostojoukkojen menestykset ja hitleriläisten tappio todistivat Punaisen Armeijan taistelutaidon ja sen komentajien organisatoristen kykyjen kasvua sekä neuvostojoukkojen sodankäyntitaidon paremmuutta fasisti-Saksan sotajoukkojen sodankäyntitaitoon verrattuna.

Stalingradin alueella saavutettu voitto oli alkuna *ratkaisevalle käänteelle* Suuren Isänmaallisen sodan ja yleensä toisen maailmansodan kulussa.

Hitleriläisten sotajoukkojen tappio Stalingradin alueella järkytti Saksan sotilaallista mahtia, horjutti sen selustaa Euroopassa ja mursi sen armeijan voimat ja moraalin. Fasisti-Saksa joutui syvällisen kriisin vaiheeseen.

Stalingradin voiton vaikutuksesta Neuvostoliiton kansainvälinen arvovalta suureni ja hitleriläisvastainen liittoutuma lujittui. Samaan aikaan väheni fasisti-Saksan sotilaallinen vaikutusvalta. Kun romanialainen, italialainen ja unkarilainen armeija tulivat lyödyiksi Neuvostoliiton—Saksan rintamalla, kärjistyi Romanian, Unkarin ja Italian sisäpoliittinen tilanne. Lopulta Japanin ja Turkin oli lopullisesti luovuttava aikomuksestaan yhtyä sotaan Saksan puolella, Neuvostoliittoa vastaan.

Stalingradin alueella tehdyn vastahyökkäyksen jälkeen talvella 1942/43 alkoi Punaisen Armeijan päättäväinen hyökkäys suurimmalla osalla Neuvostoliiton—Saksan rintamaa, Velikije Lukista aina Kaukasus-vuorille asti. Saksalaiset fasistiset joukot lyötiin Pohjois-Kaukasiassa ja Kubanilla, ja viholliselle tuotettiin useita raskaita tappioita Donin ja Donetsin välisellä alueella. Hitleriläiset häädettiin Volgalta ja Terekiltä 600—700 kilometrin päähän länteen. Neuvostojoukot karkottivat vihollisen sotilaalliselta kannalta tärkeistä paikoista — Kurskista, Rževistä, Vjazmasta, Gžatskista, Velikije Lukista ja Demjanskista. Leningradin saarto murrettiin ja jälleen avautui suora rautatieyhteys Leningradista maan muihin osiin. Neuvostovaltio valtasi takaisin taloudellisessa ja sotilaallis-strategisessä suhteessa tärkeät Kaukasian alueet sekä Rostovin, Stalingradin, Harkovin ja Kurskin alueen. *Alkoi miehittäjien joukoittainen karkottaminen Neuvostoliiton alueelta.* Miljoonia neuvostoihmisiä vapautettiin fasistien orjuudesta.

Hyökkäyksen aikana samoin kuin aikaisemminkin puolustustaisteluja käydessään neuvostosoturit osoittivat verratonta sankaruutta ja miehuollisuutta. Neuvostojoukkojen vastustamatonta hyökkäysintoa kuvastaa nuorisoliittolaisen, sotamies A. Matrosov in urutoko. Hän uhrasi empimättä henkensä heittäytymällä vihollisen tulikorsun ampuma-aukkoon, josta vihollinen tulitti kiivaasti hänen taistelutovereitaan.

Talvella 1942/43 fasisti-Saksan sotajoukot kärsivät raskaita tappioita. Mutta ei Punainen Armeijakaan saanut voittojaan helpolla. Yhtämittaiset taistelut olivat väsyttäneet neuvostojoukkoja ja niiden huollon järjestäminen talvihyökkäyksen aikana hitleriläisten autioittamilla paikkakunnilla oli vaikeaa. Ei ehditty rakentaa uusia lentokenttiä, ja ilmavoimat jäivät jälkeen maajoukoista. Sitä hyväkseen käyttäen hitleriläiset ryhtyivät helmikuussa osittaiseen vastahyökkäyksen Dneprin idänpuoleisessa Ukrainan osassa ja Donetsin laakiolla. Heidän onnistui vallata uudelleen Harkov, jonka neuvostojoukot olivat vähän ennen sitä vapauttaneet. Tällaisen tilanteen vallitessa Punainen Armeija keskeytti maaliskuun lopulla hyökkäyksensä koko rintamalla ja siirtyi puolustukseen. Kumpikin puoli alkoi valmistautua kesätaisteluihin.

Saamastaan opetuksesta huolimatta hitleriläinen sodanjohto päätti aloittaa vuoden 1943 kesällä Neuvostoliiton—Saksan

rintamalla uuden hyökkäyksen, tällä kertaa rajoitetuin voimin ja verrattain pienillä kaistoilla, Orelin—Kurskin ja Belgorodin—Kurskin suunnalla. Tällä hyökkäyksellä Hitler aikoi palauttaa ennalleen armeijansa horjahtaneen maineen ja pakottaa Punaisen Armeijan luopumaan hyökkäystoimista. Myös neuvostojoukkojen Ylin sotilasjohto valmisti joukkoja hyökkäykseen, mutta otaksuen vihollisenkin lähtevän hyökkäykseen se tehosti samaan aikaan voimaperäisesti puolustusta.

„Totaalinen” mobilisaatio auttoi vihollista täydentämään harventuneita joukko-osastojaan ja vieläpä muodostamaan muutamia uusia jalkaväki- ja panssarivaunudivisioonia. Saksan fasististen joukkojen sotatoimiin Neuvostoliiton—Saksan rintamalla myötävaikutti edelleenkin se, ettei Euroopassa ollut toista rintamaa. USA:n ja Englannin virallisista ja varauksettomista sitoumuksista huolimatta toista rintamaa ei muodostettu myöskään vuonna 1943. Tämän vuoksi fasisti-Saksa saattoi edelleenkin siirtää Neuvostoliiton—Saksan rintamalle Länsi-Euroopan maissa täydennettyjä ja muodostettuja divisiooniaan. Kesällä 1943 vihollinen keskitti Punaista Armeijaa vastaan 257 divisioonia. Hitleriläinen sodanjohto keskitti Orelin ja Belgorodin alueelle, pääiskujen suunnalle, mahtavan iskuryhmittymän—38 divisiooniaa, joiden joukossa oli 20 panssari- ja moottoroitua divisiooniaa. Panssarivaunujen lukumäärän puolesta tämä ryhmittymä vei voiton kaikista niistä fasistisista sotajoukoista, jotka vuonna 1941 hyökkäsivät Moskovaa ja vuonna 1942 Stalingradia vastaan. Nyt vihollisella oli paljon uusia raskaita „tiikeri”- ja „pantteri”-tyyppisiä panssarivaunuja ja moottoroituja „ferdinand”-tykkejä, joihin fasistikenraalit perustivat suuria toiveita.

Niin visusti kuin vihollinen salasikin suunnitelmansa, neuvostojoukkojen Ylin sotilasjohto sai sen kuitenkin ajoissa tietoonsa. Neuvostojoukkojen Ylimmän sotilasjohdon käytettävissä oli nyt riittävästi voimia hyökkäyksen järjestämistä varten, ja siksi se katsoi tällä kertaa parhaaksi soveltaa aktiivisen puolustuksen taktiikkaa aiheuttaakseen puolustustaistelussa vihollisen iskuryhmittymille korvaamattomia tappioita ja siirtyäkseen sen jälkeen vastahyökkäykseen tarkoituksenaan vihollisen päättäväinen murskaaminen. Erotukseksi vuonna 1941 sekä vuoden 1942 kesällä käydyistä puolustustaisteluista Kurskin alueella käydyt aktiiviset puolustustaistelut eivät olleet kiertämätön välttämättömyys, vaan ne olivat tarkoituksellisia, joihin ryhdyttiin Punaiselle Armeijalle edullisissa olosuhteissa.

Neuvostojoukot rakensivat syvälle porrastetun puolustuslinjan. Kurskin ja Belgorodin itäpuolelle keskitettiin suuria strategisia sotajoukko- ja sotakalustoreservejä.

Kurskin taistelun alkamishetkeen mennessä oli suoritettu loppuun sotaväen puoluejärjestöjen uudestijärjestäminen NKP (b) :n Keskuskomitean toukokuun 24. p:nä 1943 hyväksymän päätöksen mukaisesti. Aikaisemmin puolueen perusjärjestöjä oli

ainoastaan rykmenteissä; nyt muodostettiin pataljoonien sekä niitä vastaavien joukkoyksikköjen perusjärjestöt. Tämä lähensi puoluejohtoa komppanioiden puoluejärjestöihin, auttoi saamaan jokaisen sotamiehen ja kersantin puolueen vaikutuspiiriin. Sodan aikana oli kasvanut sellainen, runsaasti puoli miljoonaa kommunistia käsittävä puolueaktiivi, että saatettiin supistaa miltei puolella vakinaisten, palkallisten poliityöntekijäin määrää. Kymmeniä tuhansia poliityöntekijöitä nimitettiin komentajien toimiin. Se lujitti armeijan päällikkökuntaa ja suurensi sen osuutta neuvostojoukkojen kasvattamisessa.

Neuvostoarmeijan joukko-osastoissa kehittyi laaja poliittinen joukkotoiminta. Pidettiin keskustelutilaisuuksia edessäolevasta suurtaistelusta, sen vaikeuksista, siitä, että edessäpäin on vielä vapauttamattomia Neuvostomaan alueita ja fasistien orjuuttamia neuvostoihmisiä, jotka kutsuvat apuun. Puoluejärjestöt auttoivat komentajia ja poliityöntekijöitä opettamaan sotamiehiä parantamaan taisteluhautoja, taistelemaan saksalaisten uusityyppisiä panssarivaunuja vastaan, käymään ampumakaivanto-taisteluja ja olemaan sitkeitä, kylmäverisiä, lujaluontoisia ja päättäväisiä otelussa vihollista vastaan.

Heinäkuun 5. pñä 1943 alkaneeseen saksalaisten fasististen joukkojen hyökkäykseen vastattiin musertavalla vastaiskulla. Neuvostojoukot osoittivat tavatonta sitkeyttä ja kestävyyttä. Hitleriläisiä eivät auttaneet kehutut uudet panssarivaunutkaan. Neuvostojoukot uuvuttivat ja näännyttivät puolustustaisteluissa fasistiset valiodivisioonat. Vihollisen hyökkäys meni myttyyn.

Heinäkuun 12. pñä 1943 Punaisen Armeijan joukko-osastot lähtivät vastahyökkäykseen Orelin pohjois- ja itäpuolella. Sen jälkeen alkoi vastahyökkäys niilläkin rintamakaistoilla, missä vihollinen oli vasta äskettäin hyökännyt. Saksalaiset fasistiset joukko-osastot tekivät kiivasta vastarintaa nojautuen etukäteen valmistettuihin ja syvälle porrastettuihin puolustusasemiinsa, mutta neuvostosotilaiden rynnistys pakotti heidät perääntymään. Ankarissa ilmataisteluissa neuvostoilmavoimat aiheuttivat vihollisen ilmavoimille korvaamattomia menetyksiä ja valloittivat lopullisesti herruuden ilmassa.

Elokuun 5. pñä, tasan kuukauden kuluttua fasisti-Saksan sotajoukkojen hyökkäyksen alkamisesta, Punainen Armeija valtasi takaisin Orelin ja Belgorodin. Siten kumottiin se hilleriläisten aiheeton väite, että neuvostojoukot eivät muka kykene kesällä hyökkäämään menestyksellisesti.

Kurskin alueella saavutetulla Punaisen Armeijan voitolla oli varsin suuri merkitys. Se oli *ratkaiseva käännekohta* Suuren Isänmaallisen sodan ja koko toisen maailmansodan kulussa. Punainen Armeija piti lujasti käsissään sotatoimien aloitetta. Fasisti-Saksan armeija oli saatettu perikadon partaalle.

Kurskin suurtaistelu pani alulle Punaisen Armeijan suuren kesähyökkäyksen, jota käytiin laajalla rintamalla Nevelistä

Asovan mereen asti. Vihollisen sitkeää vastarintaa murtaen neuvostojoukot jatkoivat vastustamattomalla voimalla etenemistään. Neuvostosotilaat näkivät hyökkäystiensä varrella rannioita kylien ja kaupunkien paikalla ja röykkiöittäin fasistien kuoliaaksi kiduttamien ja ampumien rauhallisten asukkaiden ja vangiksi joutuneiden puna-armeijalaisten ruumiita. Kun nähtiin fasistien kuoliaaksi kiduttamien neuvostoihmisten ruumiita, pödettiin joukko-osastoissa useinkin alkuvoimaisesti alkaneita lyhyitä kokouksia. Sotilaiden sydämessä syttyi vihollista kohtaan pyhä viha, joka innoitti heitä uusiin sankaritekoihin. Neuvostosotilaat lähtivät hyökkäykseen entistä suuremmalla tarmolla. Hyökkääjien riveissä oli melko paljon sellaisia sotamiehiä ja upseereita, joiden omaisia oli rintaman toisella puolella tai pakkotöissä Saksassa. He pyrkivät kiihkeästi taisteluun ja innostuttivat tovereitaankin. Hyökkäävien joukkojen käsiin joutui silloin tällöin fasistien orjuudessa huokaavien neuvostoihmisten kirjeitä. Nämä kirjeet koskettivat sotamiesten arimpia tunteita, herättivät hillitöntä pyrkimystä mennä eteenpäin, puhdistaa raadeltu neuvostomaan mahdollisimman nopeasti vihollisista ja vapauttaa neuvostoihmiset hitleriläisten hirmuvallasta.

Vuoden 1943 kesähyökkäyksen aikana Punainen Armeija karkotti vihollisen kolmessa kuukaudessa paikoitellen 400—450 kilometrin päähän, vapautti Donbassin ja Tamanin niemimaan, pääsi Sivašin limaanille ja Perekopin kannakselle — Krimin porteille, vapautti Dneprin idänpuoleisen Ukrainan, Smolenskin ja Brjanskin sekä ylitti Dneprin. Neuvostojoukot ylittivät tuon tavattoman suuren vesistöesteen, jota hitleriläiset sanoivat itävalliksi, äärimmäisen rohkeasti, taitavasti ja nopeasti. Dneprillä saavutetun voiton jälkeen alun kolmatta tuhatta sotamiestä, upseeria ja kenraalia sai Neuvostoliiton Sankarin kunnianimen. Punainen Armeija alkoi lyödä vihollista Dneprin länsirannalla vapauttaen Ukrainan oikeanpuoleisen osan ja Valko-Venäjän. Marraskuun 6. p:nä neuvostojoukot murtautuivat taistellen Kieviin. Siihen mennessä oli vallattu takaisin miltei kaksi kolmasosaa vihollisen anastamasta Neuvostomaan alueesta.

Rintamalla käytyjä sotatoimia tukivat partisaanit, jotka antoivat jatkuvasti iskuja vihollisen selustaan ja huoltoteille. Punaisen Armeijan sankarilliset voitot innoittivat vihollisen miehittämällä alueilla olleita neuvostopatriotteja taisteluun. Partisaaniliike levisi yhä uusille alueille. Partisaaniosastot kasvoivat päivä päivältä. Useinkin neuvostoihmiset menivät partisaaniosastoihin perheineen ja jopa kokonaisena kyläkuntanakin. Partisaaniliikkeeseen osallistui toista miljoonaa ihmistä. Partisaaniliike kehittyi erittäin laajaksi Leningradin, Kalininin, Smolenskin ja Orelin alueiden miehitettyissä piireissä, Valko-Venäjällä ja Ukrainassa. Satoja tuhansia partisaaneja taisteli vihollisen miehittämällä VSFNT:n alueella, satoja tuhansia Valko-Venäjällä, satoja tuhansia Ukrainassa ja kymmeniä

tuhansia Itämerenmaissa. Koko kansa auttoi jatkuvasti ja uhrautuvasti partisaaneja. Kansaa piti heistä hyvää huolta antaen heille suojaa ja ruokaa sekä varoittaen ajoissa vaarasta. Partisaaniliike oli todella yleiskansallista. Partisaaniosastoissa oli työläisiä, talonpoikia ja toimihenkilöitä, maan kaikkien kansallisuuksien edustajia. Niin laajaa ja siinä määrin yleiskansallista partisaaniliikettä ei ollut aikaisemmin tuntenut edes neuvostokansan historia, vaikka kansan partisaanitaistelu muukalaisia anastajia vastaan oli jo vanha perinnäistapa.

Partisaanitaistelun järjestäjinä olivat maanalaiset puoluejärjestöt, joita oli muodostettu puolueen Keskuskomitean ohjeiden mukaisesti niissä kaupungeissa, piiriköksissä, rautatieasemilla ja muissa tärkeissä paikoissa, jotka vihollinen oli vallannut. Maanalaisten puoluejärjestöjen toimintaa johti 26 aluekomitean sihteeriä ja 539 kaupunki- ja piirikomitean sihteeriä. Puolue- ja neuvostotyöntekijäin parhaimmisto johti partisaaniosastoja ja -prikaateja. Yli 16 prosenttia partisaaneista oli kommunisteja. Suurta osaa näytteli se monivuotinen maanalaisten joukkotyön kokemus, jonka puolue oli saanut tsaarivaltaa ja kapitalismia vastaan käydyssä taistelun kaudella, puolueen eittämätön arvovalta kansan keskuudessa, pelottomuus vaaran uhatessa, rajaton uskollisuus Synnyinmaata kohtaan, sodan tarkoituksien selvä tajuaminen ja se, että partisaanitaistelun käynti muukalaisia anastajia vastaan oli kansan vanha perinnäistapa. Kaikki tämä auttoi nostattamaan joukkoja vihollisen selustassa yleiskansalliseen taisteluun fasisti-Saksaa vastaan.

Vihollisen selustassa toimineet puoluejärjestöt eivät rajoittaneet toimintaansa partisaaniosastojen muodostamiseen ja johtamiseen. Ne tekivät suurta poliittista joukkotyötä väestön keskuudessa, julkaisivat sanomalehtiä ja lentolehtisiä, paljastivat uupumatta fasistianastajien verisiä konnantoita, ilmoittivat totuuden rintamalla ja maassa vallinneesta tilanteesta, valoivat neuvostoihmisiin voiton uskoa. Vaikka vihollisen miehittämällä alueella olleita kommunisteja uhkasikin joka hetki hirveä vaara ja maanalaisessa toiminnassa kohdattiin kaikenlaisia vaikeuksia, puoluejärjestöt kasvoivat kuitenkin jatkuvasti, niihin liittyivät kaikkein uskollisimmat ja rohkeimmat patriootit. Niinpä Valko-Venäjällä vihollisen selustassa toimineiden puoluejärjestöjen jäsenmäärä suureni sodan aikana 8,5 tuhannesta 25.152 puolueen jäseneksi ja jäsenkandidaattiin.

Maanalaisten puoluejärjestöjen johtamina toimivat vihollisen selustassa maanalaiset nuorisoliittojärjestöt. Esimerkkinä rajattoman uskollisesta Synnyinmaan palvelemisesta on sellaisen maanalaisten nuorisoliittojärjestöjen kuin Krasnodonin „Nuoren kaartin”, Nikolajevin alueen „Partisaanien kipinä”, Kalugan alueen Ljudinovon nuorisoliittojärjestön, Kaunasin, Vitebskin alueen Obolin aseman ja vihollisen miehittämien

muiden seutujen nuorisoliittojärjestöjen toiminta. Nuorisoliittolaiset toimivat maanalaisten puoluejärjestöjen johdolla ja taistelivat urhoollisesti vihollista vastaan. He tekivät rohkeita partioretkiä, räjäyttivät junia, katkaisivat lennätinlinjoja, vapauttivat neuvostosotilaita vankeudesta, surmasivat hitleriläisiä ja isänmaanpettureita.

Partisaaniliikkeen välittömästä johtamisesta ja partisaani-osastojen ja Punaisen Armeijan taistelutoimien yhdenmukaisuttamisesta huolehti Korkeimman Ylipäällikön päämajan alainen Partisaaniliikkeen pääesikunta, joka muodostettiin puolueen Keskuskomitean ohjeiden mukaisesti toukokuun 30. p:nä 1942. Partisaaniliikkeen esikunnat muodostettiin myös hitleriläisten miehittämissä liittotasavalloissa ja VSFNT:n alueilla. Esikunnat toimivat liittotasavaltojen kommunististen puolueiden Keskuskomiteoiden ja puolueen aluekomiteoiden johdon alaisina.

Kesällä 1943, Punaisen Armeijan kiivaimman hyökkäyksen aikana, partisaaniosastot ryhtyivät toimimaan tarmokkaasti vihollisen huoltoteillä. Ne hävittivät vihollisen esikuntia ja varastoja sekä tuhosivat sen joukko-osastoja. Vuoden 1943 syksyllä partisaanit räjäyttivät yksistään kahtena yönä rautateitä enemmän kuin 2.270 kilometrin pituudelta. Vihollisen liikennöinti rautateillä häiriintyi ja sen kuljetukset vähenivät 35—40 prosenttia. Usein partisaanit valtasivat vesistöesteiden yli vieviä siltoja ja ylimenopaikkoja ja pitivät niitä hallussaan Punaisen Armeijan tuloon asti. Puolueen Keskuskomitean päätöksen mukaisesti S. A. Kovpakin, M. I. Naumovin ym. johtamat partisaaniyhtymät antoivat viholliselle Länsi-Ukrainan alueella ankaria iskuja.

Partisaanijoukot sitoivat suuria vihollisvoimia. Valko-Venäjällä, Ukrainassa, Brjanskin metsissä, Leningradin alueella ja muilla seuduilla muodostui kokonaisia partisaanialueita ja neuvostopiirejä.

Taistelua fasismia vastaan jatkoivat myös sotavangeiksi joutuneet neuvostosotilaat hitleriläisillä keskitysleireillä sekä ne neuvostoihmiset, jotka fasistit olivat vieneet pakolla saksalaisten selustaan. Henkensä uhalla he perustivat maanalaisia fasisminvastaisia järjestöjä, järjestivät leireiltä pakenemisiä, tekivät tuhotöitä, järjestivät fasisminvastaisia esiintymisiä, lujittivat ystävyysiteitä eri kansallisuuksiin kuuluvien, myöskin saksalaisten, työläisten kanssa, jotka taistelivat fasismia ja sotaa vastaan. Neuvostoihmisten taistelu hitleriläisiä vastaan näiden omassa maassa mursi fasismin voimia ja myötävaikuttivat Punaisen Armeijan menestykseen.

Punaisen Armeijan voittojen vaikutuksesta voimistui kansallinen vapausliike miehitettyissä maissa: Tšekkoslovakiassa, Puolassa, Albaniassa, Jugoslaviassa, Ranskassa. Jugoslaviassa alkoi laaja partisaaniliike, jota johti Jugoslavian kommunistinen

puolue. Sitomalla osan fasisti-Saksan ja fasisti-Italian sota-voimista jugoslaviaalaiset partisaanit veivät eteenpäin yhteistä asiaa — taistelivat hitleriläisyyttä vastaan. Fasistista valtakomentoa vastaan nousi myös Bulgarian kansa Kommunistisen puolueensa johtamana. Laajat mittasuhteet sai vastarintaliike Puolassa, jossa hitleriläisiä vastaan toimi tarmokkaasti partisaanien „Gwardia ludowa”. Puolalaiset ja tšekkiläiset patriootit muodostivat neuvostokansan auttamina Neuvostoliiton alueella omia sotilasjoukko-osastoja ja mielialaltaan patrioottiset, fasismia vihanneet romanialaiset sotavangit muodostivat vapaaehtoisten divisioonan taistelun käymiseksi hitleriläistä Saksaa vastaan.

Kansallista vapausliikettä johtivat kommunistiset puolueet. Fasisti-Saksan hyökkäyksen kohteeksi joutuneissa maissa kommunistit olivat se tärkein, todella patrioottinen voima, joka kävi uhrautuvaista taistelua fasistisia anastajia vastaan; he nostattivat kansanjoukkoja taisteluun fasismin iestä vastaan, puolustamaan maittensa kansallista itsenäisyyttä ja kansojen vapautta. Suuri taistelu fasismin ikeestä vapautumiseksi vaati Ranskan, Tšekkoslovakian ja muiden maiden kommunisteilta tavattoman suuria uhreja. Fasistit ampuivat tuhansia kommunisteja, ja monia tuhansia kommunisteja tuhoutui keskitysleireillä. Fasistien harjoittama ennen kuulumattoman julma terrori ei kuitenkaan lannistanut kommunistien tahtoa. Hitleriläisvastaiseen liittoutumaan kuuluneiden kapitalistimaiden kommunistiset puolueet tukivat kaikin tavoin maittensa sotilaallisia ponnistuksia ja autoivat näiden maiden taistelutoveruuden lujittamista tarkoituksenaan fasisti-Saksan ja sen apurien nopea ja täydellinen nujertaminen. Fasistiseen liittoutumaan kuuluneiden maiden — Saksan, Italian, Romanian, Unkarin ja Suomen — kommunististen puolueiden politiikan tarkoituksena oli tämän liittoutuman sotilaallinen tappio ja fasistihallitusten kukistaminen. Mitä julmimman terrorin riehussa ne yhteenliittivät pelottomasti ja väsymättömästi maidensa fasisminvastaisia voimia ja innoittivat näitä taistelemaan fasistihallitusten kukistamiseksi. Italiassa ja Romaniassa alkoi ja kehittyi kommunististen puolueiden johdolla partisaaniliike. Kommunistien johtava osuus fasistisia anastajia vastaan käydyssä vapaustaistelussa, heidän sankaruutensa ja rajaton uskollisuutensa kansan asialle johtivat kaikkialla kommunististen puolueiden vaikutuksen ja arvovallan suureen lisääntymiseen ja näiden puolueiden ja näiden maiden kansojen välisten yhteyksien jatkuvaan lujittumiseen.

Kokemus oli osoittanut, että eri maiden kommunistiset puolueet voivat menestyksellisimmin liittää yhteen edistysmieliset voimat ja nostattaa joukot taisteluun fasismia vastaan toimimalla omintakeisesti, Kominternista riippumatta. Sitä paitsi oli välttämätöntä paljastaa lopullisesti sellaiset hitleriläisten ja

heidän apuriensa parjausjutut, että kommunistiset puolueet eivät muka toimi oman kansansa eduksi, vaan ulkoapäin saamansa käskyn mukaan. Tätä lähtökohtanaan pitäen ja ottaen huomioon sen, että Komintern oli täyttänyt historiallisen tehtävänsä, Kommunistisen Internationalen Toimeenpanevan komitean Puhemiehistö teki vuoden 1943 toukokuussa päätöksen Kominternin hajalle laskemisesta. Kaikki kommunistiset puolueet hyväksyivät tämän päätöksen.

Kommunistinen Internationale suoritti tärkeän historiallisen tehtävän. Kominternin ansioksi on katsottava se, että se rakensi ennalleen ja lujitti eri maiden työtätekevien välisiä yhteyksiä, jotka sosiališovinistit olivat katkaisseet ensimmäisen maailmansodan kaudella, suojasi marxilaisuuden opportunistien harjoittamalta mataloittamiselta ja vääristelyltä, myötävaikutti kehittyneimpien työläisten etujoukon yhteenliittymiseen useissa maissa todellisiksi työväenpuolueiksi, auttoi vallankumouksellisten johtajakaaderien muodostamista. Siten luotiin edellytykset nuorten kommunististen puolueiden muuttamiselle marxismin-leninismillä kannalla oleviksi työväen joukko- ja puolueiksi.

Vuoden 1943 heinäkuussa, jolloin fasisti-Saksan sotajoukot kärsivät Neuvostoliiton—Saksan rintamalla erittäin suuria menetyksiä ja tappioita ja hitleriläinen sodanjohto keskitti kaikki reservinsä Punaista Armeijaa vastaan, Englannin ja USA:n sotajoukot suorittivat mairinnousun Sisiliaan ja sittemmin myös Italiaan. Suurta osaa taistelussa Mussolinin fasistien ja Saksan fasismin ylivaltaa vastaan, taistelussa Italian vapauttamiseksi näytteli italialaisten patrioottien partisaaniliike, jonka ensimmäisissä riveissä taistelivat urhoollisesti kommunistit. Tilanne oli liittolaisillemme suotuisa, ja heidän hyökkäyksensä italialais-saksalaisia sotajoukkoja vastaan Italiassa kehittyi menestyksellisesti. Jo Kurskin taistelun kuumimmillaan ollessa Italiassa puhkesi Punaisen Armeijan ja liittolaisten sotajoukkojen voittojen vaikutuksesta kansan levottomuuksia, jotka johtivat Mussolinin fasisin valtakomennon kukistamiseen ja fasisipuolueen hajottamiseen. Italia, joka oli kärsinyt sotilaallisen ja poliittisen vararikon, erosi ensimmäisenä fasisisesta liittoutumasta ja antautui ehdoitta vuoden 1943 syyskuussa. Alkoi fasistivaltioiden liittoutuman hajoaminen.

Neuvostohallituksen viisas ulkopoliittikka, neuvostojoukkojen voitot, kansallisen vapausliikkeen voimistuminen Euroopan maissa sekä englantilaisten ja amerikkalaisten sotajoukkojen menestykset Italiassa edistivät hitleriläisvastaisen liittoutuman vieläkin suurempaa lujittumista. Vuoden 1943 lopulla pidetyssä Teheranin konferenssissa kolme liittoutunutta suurvaltaa — Neuvostoliitto, Englanti ja USA — hyväksyivät julistuksen yhteisestä toiminnasta sodassa Saksaa vastaan ja sodanjälkeisestä yhteistyöstä. Samassa konferenssissa Neuvostoliiton

liittolaiset — Englanti ja USA — ottivat täyttääkseen uuden sitoumuksen: ne lupasivat muodostaa toisen rintaman Euroopan mantereella viimeistään vuoden 1944 toukokuun 1. päivään mennessä.

5. Kommunistinen puolue järjestämässä Neuvostomaan täydellistä puhdistamista fasistisista miehittäjistä

Vuoden 1944 alkuun mennessä neuvostokansa saavutti suurta menestystä taistelussa fasisti-Saksaa vastaan. Suuri Isänmaallinen sota siirtyi uuteen vaiheeseen. Se läheni loppuratkaisuaan. Päiväjärjestyksessä oli nyt saksalaisten fasististen anastajien täydellinen karkottaminen Neuvostomaan kamaralta ja sitten myös fasistisen „uuden järjestyksen” hävittäminen Euroopassa. Neuvostovaltiolla oli kuitenkin voitettavanaan vielä erittäin suuria vaikeuksia. Sellaisten neuvostotasavaltojen kuin Eestin, Latvian, Liettuan ja Karjalais-Suomalaisen tasavallan kansat huokasivat julman vihollisen sorron alaisina. Vihollisen hallussa oli huomattava osa Valko-Venäjistä, Ukrainasta ja Moldaviasta sekä Krim. Fasisti-Saksan sotajoukot seisoivat yhä Leningradin läntisten ja eteläisten esikaupunkien edustalla ja jatkoivat sankarikaupungin raakalaismaista tulitusta. Toistaiseksi Euroopassa ei vielä ollut myöskään toista rintamaa; hitleriläisen sotaväen perusvoimat oli keskitetty kuten ennenkin Neuvostoliiton—Saksan rintamalle. Nähdessä perikatonsa lähenevän saksalaiset fasistiset anastajat tekivät vastarintaa epätoivoon vimmalla.

Älkää pysähtykö saavutettuun, älkää unohtako vaikeuksia, arvioikaa oikein vihollisen voimat ja muistakaa, että taistelu saksalaisia fasistisia anastajia vastaan vaatii armeijalta ja kansalta suuria ponnistuksia ja uusia sankaritekoja,—tällaisen kehotuksen Kommunistinen puolue esitti neuvostokansalle ja Punaiselle Armeijalle. Punaisen Armeijan tehtävänä rintamalla oli antaa taitavilla ja päättäväsillä sotatoimilla musertavia iskuja viholliselle ja lyhyessä ajassa puhdistaa Neuvostomaa täydellisesti fasistisista miehittäjistä. Selustassa neuvostoihmisten tehtävänä oli lisätä jatkuvasti aseiden tuotantoa ja parantaa niiden laatua, suurentaa tuotantokapasiteetteja ja panna kansantalous kuntoon vapautetuilla seuduilla.

Näitä tehtäviä täytettiin kunniakkaasti. Puolue- ja talousaktiivin, nuorisoliittolaisten ja eturivin työläisten auttamina tuotantolaitosten puoluejärjestöt saivat parannettua tuotannon teknologiaa ja työn järjestelyä, tekivät tunnetuiksi tuotannon uudentajain myönteisiä kokemuksia. Moskovon puoluejärjestön aloitteesta maan monissa tehtaissa siirryttiin liukutyöjärjestelmään, minkä avulla saatiin lisättyä huomattavasti aseiden ja ampumatarvikkeiden valmistusta samalla kalusto- ja pienemmillä työläismäärällä. Sosialistisen kilpailun, tuotannon teknologian sekä työn järjestelyn parantamisen ansiosta työn tuotta-

vuus suureni vuonna 1944 vuoteen 1943 verrattuna panssari-vaunuteollisuudessa 23,7 prosenttia ja lentokoneteollisuudessa 11,8 prosenttia. Teollisuustuotteiden tuotantokustannukset alenivat jatkuvasti. Kaikki tämä antoi valtiolle kolmen ja puolen sotavuoden kuluessa noin 50 miljardia ruplaa säästöä.

Metallin sulatus ja kivihiilen louhinta lisääntyi tuntuvasti ja koneiden ja sotatarvikkeiden tuotanto laajeni. Raudan ja teräksen tuotanto lisääntyi vuonna 1944 miltei kolmanneksella vuoden 1943 tuotantoon verrattuna. Raskaan konerakennusteollisuuden tuotos suureni yli 30 prosenttia ja yhtä paljon lisääntyi kivihiilen louhinta. Raskaan teollisuuden saavutusten pohjalla saatettiin laajentaa suuresti aseiden ja sotakaluston tuotantoa. Kolmen viimeisen sotavuoden aikana Neuvostoliiton teollisuus antoi Punaiselle Armeijalle vuosittain keskimäärin yli 30 tuhatta panssarivaunua, rynnäkkötykkiä ja panssariautoa, liki 40 tuhatta lentokonetta, noin 120 tuhatta tykkiä, lähes 450 tuhatta pika-kivääriä ja konekivääriä, yli 3 miljoonaa kivääriä ja lähes 2 miljoonaa konepistoolia. Tämä ylitti huomattavasti sekä fasisti-Saksan että Englannin ja USA:n sotakalustotuotannon.

Saksalaisten fasististen anastajien hävittämän kansantalouden jälleenrakennus sai laajat mittasuhteet. Leningradissa, Stalingradissa, Donin Rostovissa, Maikopissa, Donbassilla, Harkovissa — kaikkialla nousi tuhkasta ja raunioista tehtaita ja työpajoja. Leningradissa vuonna 1944 kunnostettiin ja otettiin käyttöön tehdastiloja yhteiseltä pinta-alaltaan noin miljoona neliometriä. Stalingradissa pantiin jälleen käyntiin traktori-tehdas, „Krasnyi Oktjabr” tehdas ym. tuotantolaitoksia. Harkovissa alkoivat toimia turbogeneraattoritehdas, sähkömekaaninen ja traktoritehdas. Donbassin kaivosten kuntoonpano teki mahdolliseksi lisätä vuonna 1944 kivihiilen louhintaa maassa 18,6 prosentilla vuoteen 1943 verrattuna. Vuonna 1944 alkoivat antaa tuotteita Etelän suurimmat teollisuuslaitokset: Jenakijevon, Makejevkan, Stalinon ja Vorošilovskin metallurgiset tehtaot, Novo-Kramatorskin koneenrakennustehdas ym. Vapautettujen seutujen teollisuuden kokonaistuotanto suureni vuonna 1944 enemmän kuin kolminkertaiseksi vuoteen 1943 verrattuna. Vapautetuilla alueilla pantiin käyntiin sodan loppuun mennessä yli 6 tuhatta tehdasta ja muuta tuotantolaitosta. Voimataloutta pantiin kuntoon. Stalingradin voimalaitos alkoi taas antaa virtaa, pantiin käyntiin Zujevkan sähköaseman ensimmäinen turbiini, aloitettiin Dneprin voimalaitoksen jälleenrakennustyöt. Vuonna 1944 Volhovan vesivoima-asema alkoi toimia täydellä teholla. Sitä mukaa kuin Neuvostomaan alueita puhdistettiin miehittäjistä, pantiin nopeasti kuntoon rautatiet ja sillat tärkeimmillä liikenneteillä. Vuonna 1943 pantiin kuntoon rautatie-linjoja 19 tuhannen kilometrin pituudelta.

Täytettäessä NKP(b):n Keskuskomitean ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston elokuun 21. pñä 1943 tekemää

päätöstä „Kiireellisistä toimenpiteistä talouden jälleenrakentamiseksi saksalaisten miehitysvallasta vapautetuilla seuduilla” päästiin suuriin tuloksiin maatalouden jälleenrakentamisessa. Vapautettujen seutujen kolhooseille palautettiin niiltä otettua ja niitä varten ostettua karjaa, noin 900 tuhatta päättä. Vuonna 1944 alkoi jälleen toimia noin 1.400 kone- ja traktoriasemaa sekä 1.300 kone- ja traktorikorjaamoja. Kylvöala laajeni vuonna 1944 vuoteen 1943 verrattuna 16 miljoonaa hehtaaria, etupäässä sen ansiosta, että vihollisista puhdistettiin Donin, Kubanin ja Ukrainan hedelmälliset seudut. Yleensä kylvöala oli kuitenkin yli 40 miljoonaa hehtaaria pienempi kuin ennen sotaa. Kone- ja traktoriasemien toiminta parani: vuonna 1944 ne tekivät traktori- töitä 25 miljoonaa hehtaaria suuremmalla alalla kuin vuonna 1943. Viljaa korjattiin vuonna 1944 enemmän kuin edellisellä vuonna. Neuvostotalonpoikaisto täytti ajoissa maataloustuotteiden hankintasuunnitelman ja turvasi sodan ratkaisevalla kaudella Punaisen Armeijan ja väestön elintarvikkeilla ja teollisuuden raaka-aineilla ilman sanottavampia keskeytyksiä.

Taistelussa fasistisia anastajia vastaan Neuvostoliiton kansojen suuri ystävyys kesti kaikki koetukset ja kävi entistä lujemmaksi. Kukin kansa antoi panoksensa jalon asian — sosialistisen Isänmaan vapauden puolesta käydyn taistelun hyväksi. Yhdessä Venäjän federaation kanssa Keski-Aasian ja Taka-Kaukasian neuvostotasavallat täydensivät jatkuvasti Punaisen Armeijan rivejä, varustivat rintamaa keskeytyksittä aseilla, ampumatarvikkeilla, muonalla ja vaatetuksella. Punaisessa Armeijassa taistelivat rintaa rinnan venäläiset, ukrainalaiset, valkovenäläiset, moldavialaiset, latvialaiset, liettualaiset, eestiläiset, karjalaiset, gruusialaiset, armenialaiset, aserbeidžanilaiset, kazakit, uzbekit, tadžikit, turkmeenit, kirgiisit sekä maamme muiden kansallisuuksien edustajat. Sodan alussa sekä sodan aikana muodostetut kansalliset joukko-osastot kantoivat kunnialla sotailippujaan taisteluissa saksalaisia fasistisia anastajia vastaan. Miehitettyjen tasavaltojen, alueiden ja piirien työtätekevät tehostivat maanalaisten puoluejärjestöjen johdolla hävityssotaa vihollisen selustassa hirveästä terroristista ja hitleriläisten provokaatioista huolimatta.

Vihollista vastaan käytyjen ankarien taistelujen aikana puolueen Keskuskomitean täysistunto, joka pidettiin tammikuussa 1944, hyväksyi tärkeän päätöksen yleisliittolaisten Puolustusasiain ja Ulkoasiain kansankomissariaattien reorganisoimisesta siten, että niiden lisäksi myös liittotasavalloissa muodostettiin vastaavanlaiset kansankomissariaatit. Korkein Neuvosto hyväksyi X istuntokaudellaan NKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon päätöksen ja vastaavat lait. Puolueen Keskuskomitean ja Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston päätös oli uusi todiste monikansallisen Neuvostovaltion mahtavuudesta, Neuvostoliiton kansojen ystävyysmurtumattomuudesta ja neuvostotasavaltojen

kypsyneisyydestä. Liittotasavaltojen oikeuksien laajentaminen, mille oli luonut perustan Neuvostoliiton kansojen sotilaallinen yhteistoiminta Isänmaallisessa sodassa sekä Neuvostovaltion koko historia, lujitti yhä enemmän Neuvostoliiton sotilaallista mahtia ja sen taisteluvoimia.

Vuoden 1944 kuluessa Punainen Armeija yhä voimistui. Sen riveihin astui tuhansia, kymmeniä tuhansia neuvostoihmisiä, jotka oli vapautettu fasistien vankeudesta. Punaisen Armeijan aseistusta ja sotakalustoa parannettiin jatkuvasti. Sen aseistus vastasi täydellisesti niin lukumäärällisesti kuin laadullisestikin Isänmaallisen sodan uuden vaiheen vaatimuksia. Tykistön tehokkuus lisääntyi sodan aikana enemmän kuin viisinkertaiseksi, nykyaikaista mallia olevien panssarivaunujen lukumäärä kasvoi viisitoistakertaiseksi ja taistelulentokoneiden lukumäärä viisinkertaiseksi. Jalkaväkijoukkojen ja -yhtymien aseistusta parannettiin. Punaisen Armeijan divisioonien lukumäärä suureni nelinkertaiseksi. Sen päällikkökunta kasvoi ja lujittui. Komentajat pystyivät käyttämään täydellisemmin ja tarkoituksenmukaisemmin valtavia ase- ja sotakalustoresursseja sekä johtamaan taitavasti sotajoukkoja taistelutantereella.

Punaisen Armeijan kasvanut mahti, sen kaaderien mestaruus ja kypsyys tuli täydellä voimalla esiin Suuren Isänmaallisen sodan ratkaisevassa vaiheessa, jolloin neuvostojoukot antoivat viholliselle perättäin useita johdonmukaisia, toinen toistaan voimakkaampia musertavia iskuja.

Punaisen Armeijan hyökkäys alkoi vuoden 1944 tammikuussa fasisti-Saksan sotajoukkojen murskaamisella Leningradin ja Novgorodin edustalla. Murrettuaan vihollisen lujan, syvälle porrastetun puolustuslinjan Punainen Armeija heitti fasisti-Saksan sotajoukot Itämerenmaihin. Leningrad vapautettiin vihollisen saarrosta ja tehtiin loppu raakalaismaisesta tykistötulituksesta. Vihollinen karkotettiin Leningradin ja Kalininin alueelta. Punainen Armeija astui Neuvosto-Eestin alueelle. Helmi.—huhtikuussa se murskasi vihollisen voimakkaan ryhmittymän Korsun-Ševtšenkovskin, Krivoi Rogin ja Nikopolin seudulla, heitti saksalaiset fasistiset joukot Dnestrin toiselle rannalle, puhdisti niistä Dneprin oikealla puolella olevan osan Ukrainaa ja astui Neuvosto-Moldavian alueelle. Huhti.—toukokuussa Punainen Armeija murskasi taitavilla ja ripeillä iskuilla vihollisen vankat puolustuslinjat Krimillä. Vihollinen kärsi korvaamattomia menetyksiä. Toukokuun 12. päivään mennessä Krimin niemimaa puhdistettiin fasistisista anastajista. Peräntyvien hitleriläisten ja näiden liittolaisten — romanialaisten joukkojen kintereillä Punainen Armeija eteni huhtikuussa Karpaattien juurelle, pääsi yli 400 kilometrin pituudella Neuvostoliiton valtakunnanrajalle Tšekkoslovakian ja Romanian kohdalla ja siirsi sotatoimet Romanian alueelle.

Näiden sekä seuraavien hyökkäysoperaatioidensa aikana Punainen Armeija mursi vuonna 1944 taitavasti vihollisen puolustuslinjoja ja ajoi rajusti takaa, saarsi ja tuhosi vihollisjoukkoja. Taistelutoimissa ilmeni kaikkien aselajien kiinteä yhteistoiminta ja erinomainen manöverointitaito. Neuvostojoukkojen päällystö pakotti vihollisen taisteluun siellä, missä se oli edullista Punaiselle Armeijalle. Sillä aikaa kun neuvostojoukot hyökkäsivät yksillä rintamakaistoilla, valmisteltiin toisilla kaistoilla seuraavaa iskua, ja tavallisesti vihollinen sai uuden iskun siellä, missä se odotti sitä kaikkein vähimmän, usein tuhansien kilometrien etäisyydessä edellisen iskun antamispaikasta. Yhä uusia vihollisen divisioonia saatettiin pois taisteluriveistä. Punaisen Armeijan eri suunnilla antamat äkkiarvaamattomat iskut pakottivat fasististen joukkojen päällystön muuttamaan suunnitelmiaan, siirtelemään tämän tästä reservejä yhdeltä kaistalta toiselle tällä valtavan laajalla rintamalla. Suurten vihollisryhmittymien saartamiseen ja tuhoamiseen johtaneet Punaisen Armeijan laajamittaiset ripeät ja päättäväiset hyökkäysoperaatiot olivat sotataidon verrattomia mallinäytteitä. Siten Armeijamme toimi myös Korsun-Sevtšenkovskin alueella, Valko-Venäjällä sekä Kišinevin ja Jassyn edustalla.

Punaisen Armeijan puolue- ja poliittiset elimet saivat suurta kokemusta poliittisen joukkotyön järjestämisestä rintamaelämän kaikissa olosuhteissa: joukkojen levon ja opiskelun aikana sekä taistelun kireimpinä hetkinä. Niinä päivinä, jolloin valmistaututtiin hyökkäykseen, kaikkinaisen poliittinen joukkotyö alistettiin palvelemaan yhtä päämäärää — kohottamaan sotaväen taisteluintoa ja kannustamaan sitä eteenpäin vihollista vastaan tuhotakseen tämän. Joukko-osastot ja yksiköt saatettiin täysin taistelukuntoon ja niiden puolue- ja nuorisoliittojärjestöjä lujitettiin lähettämällä niihin kommunisteja ja nuorisoliittolaisia selustajoukoista. Kun taistelukäsky oli saatu, pidettiin ennen hyökkäykseen lähtöä lyhyet puolue- ja nuorisoliittokokoukset sekä sotamiesten ja upseerien joukkokokoukset. Usein joukkokokoukset pidettiin joukko-osastojen taistelulippujen juurella silloin kun tykistö ja lentovoimat jo valmistelivat hyökkäystä.

Hyökkäyksen aikana ketjua pitkin välitettiin (suullisesti tai kirjeellisesti) iskulauseita, lyhyitä tiedotuksia ensimmäisestä saavutuksesta, sankariteosta ja taistelussa kunnostautuneiden palkitsemisesta. Agitaatiotyössä käytettiin laajasti havaintomenetelmiä. Neuvostosotilaat näkivät autojen kyljissä, tienvierillä, vapautettujen kaupunkien ja kylien talojen seinissä ja aidoissa iskulauseita, jotka kehottivat hellittämättömästi takaa-ajamaan ja tuhoamaan vihollisia. Kaikki tämä ynnä kommunistien esimerkillinen pelottomuus ja uljuus piti yllä armeijan korkeaa taistelumoraalia, liitti yhteen ihmisiä, joilla oli sama pyrkimys — vihollisen murskaaminen.

Rintamalla olleiden kommunistien tavattoman korkeaa moraalista ja poliittista tasoa kuvaa esimerkiksi kommunisti G. P. Maslovskin kirje. Hän kaatui sankarina taistelutehtävää täyttäessään. Pojalleen hän kirjoitti: „Maineikas Leninin kaupunki — vallankumouksen kehto — on vaarassa. Kaupungin tulevaisuus riippuu siitä, miten täytän velvollisuuteni. Tuon valoisin tulevaisuuden vuoksi olen täyttävä velvollisuuteni viimeiseen hengenvetooni saakka, viimeiseen veripisaraan asti... Mitkä voimat kannustavat minua urhoollisuuteen? Sotilas- ja puoluekuri. Totta on, että kurinalaisuudesta sankaruuteen on vain yksi askel. Poikani, älä unohda tätä koskaan... Kun kasvat isoksi, niin opit ymmärtämään sen, opit kunnioittamaan Synnyinmaata. Kuinka hyvin teemme, kun kunnioitamme Synnyinmaamme!”

Punaisen Armeijan sotilaalliset menestykset osoittivat selvästi, että Neuvostoliitto kykeni yksinään nujertamaan fasisti-Saksan ja vapauttamaan sen orjuuttamat Länsi-Euroopan maat Saksan fasismiin ikeestä. Peläten, että sota saattaa päättyä sillä tavalla ja Länsi-Euroopan maiden kansanjoukot tekevät päättäväisesti selvän taantumuksellisista voimista, USA:n ja Englannin hallitukset alkoivat valmistaa tarmokkaasti hyökkäystä Länsi-Eurooppaan. Kesäkuun 6. p:nä 1944 amerikkalais-englantilainen sodanjohdanto aloitti suurten maihinnousujoukkojensa hyökkäyksen Pohjois-Ranskaan. Näin muodostettiin vihdoinkin toinen rintama Euroopassa. Mutta Ranskan pohjoisosassa suoritetun maihinnousun jälkeenkin Englannin hallituksen päämies Churchill vaati englantilais-amerikkalaisten joukkojen perusiskujen suuntaamista Balkanin niemimaalle. Sen sijaan että olisi voimistettu niitä liittolaisten sotajoukkoja, jotka olivat jo nousseet maihin Ranskan pohjoisosassa, Churchill esitti suunnitelman, jonka mukaan tuli suorittaa maihinnousu Istrian niemimaalla tarkoituksena eteneminen Ljubljanan kautta Itävaltaan ja Unkariin.

Vuoden 1944 kesällä ja syksyllä Neuvostoliiton sotajoukot antoivat fasisti-Saksalle uusia musertavia iskuja. Kesäkuussa ne aloittivat hyökkäyksen Karjalassa, murskasivat suuren suomalaisen sotajoukkoryhmittymän, vapauttivat Viipurin ja Petroskoin sekä etenivät Neuvostoliiton ja Suomen väliselle valtakuunanrajalle. Vuoden 1944 syksyllä Suomen hallitus, nähden vastarinnan toivottomaksi, solmi välirauhansopimuksen Neuvostoliiton kanssa ja julisti sodan Saksalle. Kesä—heinäkuussa Punainen Armeija löi perin pohjin fasisti-Saksan sotajoukkojen keskiryhmittymän Valko-Venäjällä, vapautti tasavallan täydellisesti sekä puhdisti saksalaisista fasistisista anastajista suurimman osan Lietuan neuvostotasavaltaa. Neuvostojoukot pääsivät Saksan rajoille. Heinä—elokuussa Punainen Armeija löi hajalle fasisti-Saksan sotajoukot Lvovin edustalla, heitti ne San-joen ja Veikselin taakse, vapautti koko Länsi-Ukrainan ja avasi tiet

Puolan eteläosiin. Neuvostojoukkojen kesäoperaatiot päättyivät saksalais-romaniaalaisten joukkojen murskaamiseen vuoden 1944 elokuussa Kišinevin—Jassyn alueella. Moldavian neuvostotasavalta vapautettiin täydellisesti fasistisesta miehitysvallasta. Rajua hyökkäystä jatkaneet neuvostojoukot valtasivat useita strategisesti tärkeitä asemia, jotka olivat estäneet Romanian keskiosiin pääsyä. Syys- ja lokakuussa Tallinnan ja Riian luona käydyissä taisteluissa lyötiin hajalle hitleriläisten sotajoukkojen itämerenryhmittymä ja vapautettiin Eestin neuvostotasavalta ja suurin osa Latvian neuvostotasavaltaa. Syksyllä Punainen Armeija murskasi Puolan, Romanian, Bulgarian, Unkarin, Jugoslavian ja Pohjois-Norjan alueella olleet fasisti-Saksan suuret sotavoimat. Vuoden 1944 syyskuussa neuvostojoukot astuivat ensi kerran sodan aikana Saksan alueelle ylittäen Itä-Preussin rajan.

Vuonna 1944 Punainen Armeija saavutti ratkaisevat voittonsa fasisti-Saksan sotajoukoista ja näiden liittolaisista. Vihollisesta puhdistettavilla alueilla asuneet neuvostoihmiset auttoivat sitä hyökkäyksen aikana. Neuvostomaa oli pääpiirteissään puhdistettu miehittäjistä; ainoastaan pienellä kaistalla Latvian SNT:n alueella oli vielä murskaamatta saksalaisten fasististen joukkojen ryhmittymä meren rantaan ahdistettuna. *Oli päästy Neuvostoliiton rajalle sen koko pituudella, Barentsin mereltä Mustaanmereen asti.*

Vihollisesta puhdistettujen neuvostotasavaltojen puoluejärjestöjen ratkaistavaksi asetui sellainen vaikea tehtävä kuin hitleriläisten tuhoamien kaupunkien ja kylien, tehtaiden, kolhoosien, neuvostotilojen sekä kone- ja traktoriasemien kunnostaminen ja jälleenrakennus. Oli tehostettava poliittista joukko-työtä väestön keskuudessa.

Fasistiset anastajat laskivat voivansa nationalistien avulla kylvää Länsi-Ukrainan, Läntisen Valko-Venäjän, Bessarabian, Eestin, Liettuan ja Latvian neuvostotasavaltojen kansojen keskuuteen vihaa Venäjän kansaa kohtaan, murtaa Neuvostoliiton veljeskansojen yhtenäisyyden, kylvää niiden välille kansallista eripuraisuutta ja syyttää veljessodan.

Vihollisen miehittämien neuvostotasavaltojen ja alueiden kansat pysyivät uskollisina sosialistiselle Synnyinmaalleen. Vihollisten onnistui käyttää hyväkseen vain vähäisiä petturiryhmiä ja harvalukuisia Neuvostovallan vihollisia — hävitettyjen riistäjäluokkien ja luokka-asemansa menettäneiden ainesten rippeitä. Neuvostomaasta paetessaan vihollinen jätti eräille Itämeren tasavaltojen, Läntisen Valko-Venäjän ja Länsi-Ukrainan alueille nationalistihylkiöistä ja kriminaalirikollisista koottuja aseellisia joukkioita, joiden tuli häiritä rauhallisen elämän järjestämistä, harjoittaa neuvostovastaista propagandaa ja pelotella väestöä. Neuvostovallan valtaelinten ja puoluejärjestöjen tärkeimpänä tehtävänä oli taistelu banditismia vastaan sekä

organisatorisen ja ideologisen työn ja poliittisen joukkotoiminnan tehostaminen vihollisesta puhdistetuilla alueilla.

Läntisellä Valko-Venäjällä, Länsi-Ukrainassa, Bessarabiassa ja Itämeren tasavalloissa Neuvostovalta palautti heti näiden alueiden vapauttamisen jälkeen batrakeille, köyhille sekä vähämaisille keskivarakkaille talonpojille maat, jotka fasistiset anastajat olivat ottaneet heiltä pois ja antaneet tilanherroille ja kulakeille; talonpojille hankittiin maatalouskalustoa ja karjaa. Puolueen Keskuskomitean ohjeiden mukaisesti Ukrainan, Valko-Venäjän, Eestin, Latvian, Liettuan, Moldavian ja Karjalan kommunistiset puolueet tehostivat johtavien työntekijäin ja laajojen väestöjoukkojen aatteellis-poliittista kasvatusta, opettivat niitä suhtautumaan leppymättömästi porvarillis-nationalistiseen ideologiaan, kasvativat niitä proletaarisen internationalismin ja Neuvostoliiton kansojen yhä lujemman ystävyyden hengessä. Työtätekevät osallistuivat tarmokkaasti taisteluun banditismia vastaan tehden siitä nopeasti lopun. Laajat kansankerrokset osallistuivat aktiivisesti valtiolliseen, taloudelliseen ja kulttuurirakennustyöhön.

6. Suuren Isänmaallisen sodan voitokas loppuunvieminen. Euroopan kansojen vapauttaminen hitleriläisten hirmuvallasta. Toisen maailmansodan päättyminen

Punaisen Armeijan tehtävä ei rajoittunut vihollisjoukkojen karkottamiseen Neuvostoliiton alueelta. Punaisen Armeijan oli suoritettava loppuun vapautustehtävänsä — murskattava täydellisesti Saksan armeija, autettava miehitetyn Euroopan kansoja murtamaan fasistisen orjuuden kahleet ja palauttamaan vapautensa ja riippumattomuutensa sekä autettava Saksan kansaa hävittämään Saksassa fasistinen valtakomento.

Jo vuoden 1944 jälkipuoliskolla ajaessaan takaa vihollista Punainen Armeija tuki varsin tuntuvasti Euroopan kansojen vapaustaistelua. Kesällä 1944 neuvostojoukot astuivat Puolan alueelle. Yhdessä Punaisen Armeijan kanssa taistelivat maansa vapauttamiseksi puolalaisen armeijan joukko-osastot. Puolan kansa, jota johti työväenpuolue (kommunistit), perusti Puolan vapautetulla alueella oman kansanhallituksensa — Puolan kansallisen vapautuksen komitean.

Ne suuret voitot, jotka Neuvostoliitto oli saavuttanut sodassa fasisti-Saksaa vastaan, vaikuttivat innoittavasti Romanian kansan vapausliikkeeseen, joka kävi yhä laajemmaksi ja taisteluhenkisemmäksi. Kun neuvostojoukot jatkoivat ripeää hyökkäystään Romanian alueella, nostattivat Romanian kansan patrioottiset voimat Kommunistisen puolueen johtamina elokuun 23. p:nä 1944 aseellisen kapinan ja kukistivat Antonescun fasistihallituksen. Romanian armeija käänsi aseensa saksalaisia joukkoja

vastaan ja yhtyi Punaiseen Armeijaan. Patriooteista muodostuneet osastot ja Romanian armeijan joukko-osastot puhdistivat pääkaupungin hitleriläisistä; alkoi taistelu hitleriläisten joukkojen karkottamiseksi maan muiltakin alueilta. Antaan fasistisille joukoille edelleenkin ankaria iskuja Punainen Armeija astui elokuun 30. pnä Bukarestiin. Romanian väestö tervehti kaikkialla riemukkaasti neuvostosotilaita ystävinään ja vapauttajinaan. Punainen Armeija karkotti yhdessä romanialaisten joukkojen kanssa saksalaiset fasistien sotalaumat Romanian alueelta. Romanialaiset joukot taistelivat samoissa riveissä Punaisen Armeijan kanssa aina fasisti-Saksan täydelliseen voittamiseen saakka. Romaniassa ryhdyttiin rakentamaan uutta elämää demokraattisella perustalla.

Punaisen Armeijan voitokas hyökkäys edisti vapausliikkeen voimistumista Bulgariassa. Joskaan Bulgarian fasistihallitus ja Neuvostoliitto eivät olleet virallisesti sotatilassa keskenään, Bulgarian hallitus antoi suoranaista apua fasisti-Saksalle myöntämällä sen sotajoukoille tukikohtia Bulgarian alueella. Tämän vuoksi Neuvostoliitto katkaisi syyskuun 5. pnä 1944 diplomaattiset suhteensa Bulgarian fasistihallitukseen ja julisti sille sodan. Neuvostojoukot astuivat Bulgarian alueelle. Se vaikutti ratkaisevasti Bulgarian kansan sortajiaan vastaan käymän vapautustalun menestykseen. Työväenpuolueensa johtamana Bulgarian kansa, joka oli noussut aseelliseen kapinaan jo ennen neuvostojoukkojen tuloa, kukisti syyskuun 9. pnä monarkkisen fasistidiktatuurin. Sofiassa muodostettiin Isänmaallisen rintaman hallitus. Bulgarian kansa otti riemuiten vastaan neuvostosoturit vapauttajinaan. Hitleriläiset joukot perääntyivät kiireesti Punaisen Armeijan iskujen alla. Bulgaria julisti sodan Saksalle. Syyskuun 16. pnä neuvostojoukot marssivat juhlallisesti Sofiaan.

Vuoden 1944 lokakuussa, takaa-ajessaan hitleriläisiä Jugoslavian alueella, neuvostojoukot kohtasivat Jugoslavian kansanvapautusarmeijan, joka oli Jugoslavian kommunistisen puolueen johtamana taistellut kolme vuotta uhrautuvasti saksalaisia fasistisia anastajia vastaan. Koordinoiduin iskuin neuvostoliittolaiset ja jugoslavialaiset joukot karkottivat miehittäjät Jugoslavian kylistä ja kaupungeista ja lokakuun 20. pnä 1944 vapauttivat sen pääkaupungin Belgradin. Jugoslavialaisten kylien ja kaupunkien asukkaat vastaanottivat Punaisen Armeijan sydämellisesti.

Lokakuun lopulla Punainen Armeija murskasi fasisti-Saksan sotajoukot Pohjois-Suomessa, eteni Norjaan ja vapautti sen pohjoisosan.

Annettuaan lokakuussa 1944 iskun fasisti-Saksan sotajoukoille Tiszan ja Tonavan välillä neuvostojoukot kiilautuivat syvälle Unkarin alueelle ja joulukuussa saarsivat sen pääkaupungin Budapestin, jossa oli suuri saksalainen fasistinen sotajoukkoryhmittymä, ja puhdistivat vihollisista neljä viidesosaa maan alueesta. Tällä alueella, jonka neuvostojoukot puhdistivat

saksalaisista miehittäjistä, muodostettiin Unkarin Väliaikainen kansallinen hallitus, joka julisti sodan Saksalle.

Lokakuussa 1944 Punaisen Armeijan joukko-osastot yhdessä Neuvostoliiton alueella muodostettujen tšekkoslovakialaisten sotajoukkojen kanssa ylittivät Karpaatit ja alkoivat vapauttaa Tšekkoslovakian kansoja Saksan fasismin ikeestä.

Sitä mukaa kuin Punainen Armeija eteni länteen tarkoituksenaan Euroopan kansojen vapauttaminen hitleriläisten hirmuvallasta, asettuivat päiväjärjestykseen sellaiset tärkeät kysymykset kuin Euroopan kansojen valtiollisen, taloudellisen ja kulttuurielämän kuntoonpano. Kommunistisen puolueen ja Neuvostohallituksen politiikka näissä kysymyksissä pysyi muuttumattomana koko sodan ajan. Neuvostokansa asetti tarkoituksensa peräksen:

1. Vapauttaa Euroopan kansat fasististen anastajien vallasta ja auttaa niitä luomaan uudelleen riippumattomat kansalliset valtionsa.

2. Myöntää vapautetuille Euroopan kansoille täysi vapaus ratkaista kysymys valtiojärjestyksestään.

3. Ryhtyä toimenpiteisiin, jotta pahimmat sotarikolliset, jotka ovat syyllisiä sodan alkamiseen ja kansojen kärsimykseen, saavat ankaran rangaistuksen tekemistään konnantöistä.

4. Pystyttää Eurooppaan sellainen järjestys, joka tekisi kerta kaikkiaan mahdottomaksi Saksan uuden hyökkäyksen.

5. Järjestää kaikkien Euroopan kansojen kesken pitkäaikainen taloudellinen, poliittinen ja kulttuurillinen yhteistyöskentely, jonka perustana on keskinäinen luottamus ja avunanto ja jonka tarkoituksena on talouden ja kulttuurielämän kuntoonpano hitleriläisten miehittäminä olleissa ja rosvoamissa maissa.

Silloin kun neuvostojoukot astuivat muiden valtioiden alueelle, Neuvostohallitus ilmoitti, että sen muuttumattomia periaatteita on edelleenkin rauhantahtoinen ulkopoliittikka, että se kunnioittaa muiden maiden kansallista itsenäisyyttä. Neuvostohallitus korosti, ettei se pyri anastamaan vieraita alueita eikä muuttamaan muissa maissa vallitsevaa yhteiskuntajärjestelmää, että neuvostojoukot on pakottanut astumaan muiden valtioiden alueelle yksinomaan sotilaallinen välttämättömyys ja vihollisen jatkuva vastarinta. Niin pian kuin vapautetuilla alueilla lakkasivat välittömät sotatoimet, neuvostopääliitystö luovutti siviilihallintoasiain kaikkinaisen johtamisen paikallisille kansallisille viranomaisille. Neuvostoliitto auttoi vapautettuja maita elintarvikkeilla ym.

Punaisen Armeijan menestyksellinen hyökkäys loi suotuisat edellytykset kansojen vapaustaistelulle niissäkin maissa, joiden alueella Punainen Armeija ei taistellut. Vuoden 1944 marraskuussa Albanian Kansanvapautusarmeija, jota johti Albanian kommunistinen puolue, karkotti maastaan saksalaiset fasistiset miehittäjät.

Myös kreikkalaisten patriottien taistelu saksalaisia fasistisia anastajia vastaan voimistui. Kreikan kommunistisen puolueen johtaman Kansallisen vapautusrintaman perustama kansanarmeija löi hajalle saksalaiset fasistiset joukot ja syksyllä 1944 puhdisti maansa vihollisista. Tämä herätti levottomuutta Englannin imperialisteissa. Englannin hallitus siirsi USA:n hallitsevien piirien suostumuksella joukkojaan Kreikkaan ja yhdessä paikallisten taantumusvoimien kanssa nujersi verisesti isänmaanystävä. Englantilaiset miehittäjät palauttivat Kreikassa voimaan entisen, taantumuksellisen komennon ja isännöivät siellä kuin siirtomaassaan.

Vuoden 1944 jälkipuoliskolla amerikkalais-englantilaiset joukot saavuttivat Länsi-Euroopassa huomattavaa menestystä. Noustuaan maihin Normandiassa ja Etelä-Ranskassa ne ryhtyivät heinäkuun lopulla hyökkäykseen. Niitä auttoivat ranskalaiset isänmaanystävä, jotka taistelivat urhoollisesti Ranskan kommunistisen puolueen johdolla miehittäjiä vastaan. Ranskalaiset isänmaanystävä vapauttivat Ranskan pääkaupungin Pariisin elokuun 25. pñä, päivää ennen amerikkalais-englantilaisten joukkojen tuloa. Jatkaen hyökkäystään amerikkalais-englantilaiset joukot vapauttivat vuoden 1944 loppuun mennessä miltei koko Ranskan, Belgian sekä osan Hollannista. Mutta sitten niiden hyökkäyksen pidättivät saksalaiset joukot, jotka olivat asettuneet puolustusasemiin ns. Siegfried-linjalla. Ja vaikka vihollisella oli Lännessä vähän voimia, eivät amerikkalais-englantilaiset joukot pystyneet murtamaan saksalaisten puolustuslinjaa, vaan pysähtyivät ennen kuin olivat nujertaneet vihollisen lopullisesti.

Fasismia vastaan käydyssä vapaustaistelussa lujittui vapauttarakastavien kansojen ystävyys ja kasvoi Neuvostoliiton — rauhan, demokratian ja sosialismin suojamuurin — kansainvälinen arvovalta. Saksan fasismia vastustamaan nousseiden kansojen ja Punaisen Armeijan iskut hajottivat lopullisesti fasistivaltioiden liittoutuman. Fasisti-Saksa menetti liittolaisensa Euroopassa ja joutui eristetyksi. Sitä uhkasi suoranaisesti lopullinen perikato.

Saksan ja Unkarin alueelle edenneet neuvostojoukot ryhmityivät vuoden 1945 alkuun mennessä lähtöasemiin, josta niiden tuli aloittaa ratkaiseva hyökkäys Saksan elintärkeisiin keskukseen. Punaisen Armeijan tehtävänä oli nujertaa yhdessä liittolaisjoukkojen kanssa fasisti-Saksa rajulla hyökkäyksellä, antaa fasistipedolle surmanisku sen omassa luolassa ja lopettaa sota Euroopassa vapauttarakastavien kansojen täydelliseen voittoon. Neuvostomaan Asevoimien oli murtauduttava Veikselin ja Oderin välillä satoja kilometrejä leveään linnoitusvyöhykkeen läpi. Saksa piti perusjoukkonsa edelleenkin Neuvostoliiton—Saksan rintamalla. Punaista Armeijaa vastaan oli keskitetty 204 vihollisdivisioonaa, joista 180 oli saksalaista. Sen sijaan

Länsirintamalla oli englantilais-amerikkalaisia joukkoja vastassa vajaat 70 divisioonaa.

Suhteellisesta vähälukuisuudestaan huolimatta Länsirintamalla olleet saksalaiset fasistiset joukot käyttivät hyväkseen amerikkalaisten ja englantilaisten hyökkäyksessä syntynyttä taukoa ja ryhtyivät vuoden 1944 joulukuussa menestyksellisiin sotatoimiin Ardennien seudulla (Belgia) ja mursivat rintaman tällä kaistalla. Englantilais-amerikkalaiset joukot joutuivat tukalaan asemaan ja perääntyivät. Tämän vuoksi Englannin pääministeri Churchill kääntyi tammikuun 6. pnä 1945 Neuvostoliiton Asevoimien Korkeimman ylipäällikön J. V. Stalinin puoleen pyytäen pikaista apua. Apua annettiin: neuvostojoukkojen hyökkäys, joka oli suunniteltu aloitettavaksi tammikuun 20. pnä 1945, aloitettiin tammikuun 12. pnä.

Neuvostoliiton sotajoukot antoivat viholliselle ennen kuuluttomana voimakkaan iskun koko rintamalla Itämereltä Karpaa-teille saakka, mursivat sen puolustuslinjat 1.200 kilometrin pituudelta. Hitleriläisen sotilasjohdon oli pakko siirtää Neuvostoliiton—Saksan rintamalle kymmeniä uusia divisioonia, paljastaen Länsirintamalla kokonaisia kaistoja. Tämä auttoi amerikkalais-englantilaisia sotajoukkoja aloittamaan jälleen hyökkäyksen Lännessä. Vuoden 1945 kevääseen mennessä Punainen Armeija valloitti Itä-Preussin — saksalaisen militarismin tyyssijan, Sleesian, Pommerin ja suurimman osan Brandenburgista, pääsi Itävaltaan sekä avasi itselleen tien Berliiniin. Neuvostojoukot tekivät tämän kaiken niin taitavasti ja humanisesti, että paljon saksalaisia kaupunkeja ja kyliä pelastui tuholta.

Saksalaisesta fasisti-ikeestä vapautettiin koko Puola, Unkari, Tšekkoslovakian itäosa, huomattava osa Itävaltaa ja sen pääkaupunki Wien. Noustuaan maihin Tanskalle kuuluvalla Bornholmin saarella neuvostojoukot pakottivat saksalaisen fasistisen varusväen antautumaan ja auttoivat Tanskan kansaa puhdistamaan maansa fasistisista anastajista.

Punaisen Armeijan talvihyökkäyksen ollessa kiivaimmillaan, vuoden 1945 helmikuussa, Krimillä pidettiin kolmen liittolaisvallan—Englannin, USA:n ja Neuvostoliiton konferenssi. Konferenssissa hahmoteltiin Saksan lopullisen nujertamisen suunnitelma ja määriteltiin sen varauksettoman antautumisen ehdot. Neuvostoliiton vaatimuksesta konferenssi hyväksyi johtoaatteet Saksan demilitarisoinnista ja demokratisoinnista. Kolmen suurvallan hallitukset ilmoittivat, että ne ovat järkähtämättömästi päättäneet hävittää Saksan militarismin ja natsilaisuuden sekä luoda sellaiset takeet, että Saksa ei voi tulevaisuudessa rikkoa rauhaa. Konferenssin päätökset oli tähdätty fasismia eikä Saksan kansaa vastaan. Sitä paitsi niissä korostettiin, että „Saksan kansa voi toivoa arvonsamukaista olemassaoloa ja ottaa paikkansa kansakuntien parissa vasta sitten, kun natsilaisuus ja militarismi on hävitetty kokonaan”. Rauhan ja

kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämistä varten Krimin konferenssi päätti perustaa Yhdistyneiden Kansakuntien Järjestön.

Krimin konferenssin päätökset olivat kova isku Saksan imperialistien sekä taantumuksellisten englantilais-amerikkalaisten piirien suunnitelmille, sillä mainitut piirit tahtoivat solmia Neuvostoliiton selän takana erillisrauhan fasisti-Saksan kanssa.

Englannin hallituksen päämies Churchill ajoi silti edelleenkin Neuvostoliiton suhteen petollista politiikkaansa. Churchillin mielestä Englannin ja USA:n strategian ja politiikan ratkaisena käytännöllisenä tehtävänä ei ollut Saksan lopullinen nujertaminen, vaan Punaisen Armeijan nopean etenemisen hidastuttaminen, jotta Englannin ja USA:n joukot olisivat ehtineet Saksan, Tšekkoslovakian ja Itävallan pääkaupunkiin ennen Punaista Armeijaa. Kun kävi ilmeiseksi, että fasisti-Saksan perikato alkoi olla lähellä, Churchill antoi sotamarsalkka Montgomerylle käskyn koota antautuvien saksalaisten fasisistien joukkojen aseet ja olla valmiina jakamaan ne uudelleen hitleriläisille Neuvostoliittoa vastaan suunnatun yhteisen taistelun käymiseksi.

Huhtikuun 16. p:nä neuvostojoukot aloittivat päättävän hyökkäyksen Berliiniin suunnalla. Komentajat ja poliittiohenteijät, kommunistit ja nuorisoliittolaiset selittivät neuvostosotureille, kuinka suuri maailmanhistoriallinen merkitys on viholliselle annettavalla viimeisellä iskulla. 1. valkovenäläisen ja 1. ukrainalaisen armeijaryhmän sotaneuvostot kääntyivät sotilaiden puoleen vetoomuksella kehottaen murskaamaan vihollisen Berliinin porteilla, valtaamaan fasisti-Saksan pääkaupungin ja nostaamaan sen ylle Neuvostoliiton Voiton lipun. Neuvostojoukkojen hyökkäystä ei voinut pysähdyttää mikään — eivät luonnon esteet, eivät vankat varustukset eikä hitleriläisten epätoivoinen vastarinta. Neuvostojoukot murtautuivat nopeasti kolmelta taholta Berliinin esikaupunkiin. Kaupungin kaduilla käytiin kymmenen päivää kiivaita taisteluja. Huhtikuun 30. p:nä neuvostojoukot murtautuivat valtiopäivätaloon. Kaksi rohkeaa tiedustelijaa kersantit Jegorov ja Kantarija nostivat valtiopäivätalon katolle Neuvostoliiton Voiton lipun. Toukokuun 2. p:nä 1945. Berliinin varusväki antautui.

Hitleriläisten joukkojen Berliiniin ryhmittymän murskaaminen ratkaisi vihollisjoukkojen kohtalon muillakin rintamilla. Punaisen Armeijan sekä Ranskan, Englannin, USA:n, Tšekkoslovakian, Puolan, Jugoslavian ja Albanian sotajoukkojen ja niihin yhtyneiden Romanian ja Bulgarian sotaväen sekä Unkarin armeijan joukko-osastojen mahtavat iskut tekivät lopun Saksan fasisistisesta valtiosta. Saksa tunnusti itsensä voitetuksi. Toukokuun 8. p:nä 1945 se allekirjoitti Yleisen antautumissopimuksen. Toukokuun 9. p:nä neuvostojoukot löivät hajalle Tšekkoslovakian pääkaupunkia Prahaa saartaneen saksalaisten fasisistien joukkojen suuren ryhmittymän ja marssivat kaupun-

kiin, jonka kapinaan noussut kansa oli jo vapauttanut miehittäjien vallasta.

Sota Euroopassa päättyi. Punaisen Armeijan sankarilliset uroteot rintamalla ja neuvostoihmisten uhrautuvainen työ selustassa johtivat siihen, että saavutettiin täydellinen voitto fasisti-Saksasta.

Kysymys Saksan tulevaisuudesta ja Euroopan sodanjälkeisestä järjestyksestä ratkaistiin Neuvostoliiton, USA:n ja Englannin hallitusten päämiesten Berliinin (Potsdamin) konferenssissa, joka pidettiin heinäkuun 17.—elokuun 2. p:nä 1945. Krimin konferenssin päätöksiin pohjautuen tehtiin sopimus liittolaisvaltojen poliittisista ja taloudellisista periaatteista Saksan suhteen. Liittolaiset sitoutuivat noudattamaan miehityskaudella fasismin hävittämiseen ja Saksan demokratisointiin tähtääviä poliittisia periaatteita. Kolmen vallan päämiehet päättivät pyrkiä luomaan sellaisen tilanteen, ettei Saksa voisi enää milloinkaan uhata rauhaa. Sitä varten päätettiin riisua Saksa aseista, hävittää Saksan sotatarviketeollisuus, lakkauttaa fasistipuolue ja sen kanssa yhteydessä olleet järjestöt, tehdä mahdottomaksi kaikinainen fasistinen militaristinen toiminta. Berliinin konferenssi teki päätöksen Königsbergin ja sitä ympäröivän alueen luovuttamisesta Neuvostoliitolle. Sen johdonmukaisen taistelun tuloksena, jota Neuvostoliiton valtuuskunta kävi Puolan kansan etujen puolesta, konferenssi hyväksyi päätöksen Puolalle ammoisista ajoista kuuluneiden maiden palauttamisesta Puolalle ja Puolan uusista, Oderin—Neissen—linjaa kulkevista rajoista. Neuvostoliiton valtuuskunnan ehdotuksesta konferenssi päätti jouduttaa tärkeimpien fasististen sotarikollisten oikeusjutun järjestämistä.

Hitleriläisen Saksan nujertaminen ja antautuminen ei vielä merkinnyt toisen maailmansodan päättymistä. Euroopassa sota oli loppunut, mutta Kaukoidässä jatkuivat aggressiivisen Japanin sotatoimet Kiinaa, USA:ta ja Englantia vastaan. Neuvostoliitto ei voinut pysyä syrjässä Japanin-vastaisesta sodasta. Sen asiaanpuuttumista vaativat Neuvostomaan Kaukoidän rajojen turvallisuus sekä liittolaisille annetut sitoumukset. Suuren Isänmaallisen sodan aikana Japani oli ottanut vihamielisen asenteen Neuvostoliittoa kohtaan, mikä oli ristiriidassa Japanin ja Neuvostoliiton väliseen puolueettomuussopimukseen sisältyneiden Japanin sitoumusten kanssa. Mantšuriaan ja Koreaan oli keskitetty Neuvostoliiton rajojen lähelle suuria japanilaisia sota-voimia, jotka uhkasivat hyökätä Neuvostoliiton kimppuun. Ne sitoivat huomattavan määrän neuvostojoukkoja. Japani oli auttanut melko suuresti fasisti-Saksaa rikkoen törkeästi sopimusvelvoitteita. Tämän vuoksi Neuvostohallitus ilmoitti Krimin konferenssissa liittolaisilleen, että se tulee mukaan sotaan Japania vastaan parin kolmen kuukauden kuluttua Saksan-vastaisen sodan päättymisestä. Neuvostohallitus purki Japanin

kanssa solmimansa puolueettomuussopimuksen huhtikuun 5. p:nä 1945, ts. sopimuksen edellyttämän irtisanomisajan sisällä.

Täyttäen liittolaisvelvollisuutensa Neuvostoliitto julisti elokuun 8. p:nä 1945 sodan imperialistiselle Japanille pyrkien tekemään mahdollisimman pian lopun Kiinan kansan ja Kaukoidän muiden kansojen kärsimyksistä, joita Japanin hyökkäys oli aiheuttanut, ja pelastamaan Japanin kansan sodan tuhoisilta seurauksilta. Tehtäväksi asetettiin Neuvostovaltion turvallisuuden takaaminen Kaukoidässä, Kiinan kansan auttaminen taistelussa japanilaisia miehittäjiä vastaan sekä toisen maailmansodan mahdollisimman pikainen lopettaminen.

Elokuun 9. päivänä 1945 neuvostojoukot aloittivat hyökkäyksen Mantšuriaan Takabaikalilta, Blagoveštšenskin seudulta ja Rannikkoalueelta. Yhdessä Neuvostoliiton kanssa aloitti sodan imperialistista Japania vastaan Mongolian Kansantasavalta. Myös kommunistien johtama Kiinan Kansanvapautusarmeija ryhtyi hyökkäykseen japanilaisia anastajia vastaan. Punainen Armeija murskasi yhdessätoista päivässä, elokuun 9.—19. p:n välisenä aikana, Japanin tärkeimmän iskuvoiman, Kwantungin armeijan. Neuvostojoukot puhdistivat japanilaisista Kiinan koilliset maakunnat (Mantšurian), Dalnin (Dairenin) ja Port Arthurin kaupungit, ammoisista ajoista Venäjälle kuuluneen Etelä-Sahalinin ja Kurilit sekä vapauttivat Pohjois-Korean.

Japania vastaan käydyn sodan lopulla, elokuun 6. ja 9. p:nä, amerikkalaiset lentokoneet pudottivat kaksi atomipommia Japanin kaupunkeihin — Hiroshimaan ja Nagasakiin. Mikään sotilaallinen välttämättömyys ei ollut vaatinut atomiaseen käyttöä rauhallista väestöä vastaan. Se ei voinut vaikuttaa eikä vaikuttanutkaan ratkaisevasti sodan lopputulokseen. Sodan nopea päättyminen Kaukoidässä ei johtunut suinkaan siitä, että Amerikan Yhdysvallat käyttivät atomiasetta rauhallista väestöä vastaan, vaan se johtui siitä, että Punainen Armeija murskasi Mantšuriassa Japanin maavoimien perusryhmittymän.

Syyskuun 2. p:nä 1945 Japanin valtiolliset ja sotilaalliset edustajat allekirjoittivat sopimuksen Japanin ehdottomasta antautumisesta. Japani tunnusti itsensä voitetuksi ja laski aseensa. Japanin imperialismiin laatimat Aasian herruuden valloittamissuunnitelmat raukesivat tyhjiin; Kaukoidässä ollut sodan pesäke hävitettiin. *Toinen maailmansota päättyi.*

7. Neuvostoliiton Suuressa Isänmaallisessa sodassa saaman voiton maailmanhistoriallinen merkitys ja tämän voiton lähteet

Neuvostoliitolla oli ratkaiseva osuus toisen maailmansodan voitokkaassa päätökseenviennissä ja varsinkin fasismin vaarallisimman pesäpaikan ja hyökkäyspolitiikan ajajan — hitleriläisen

Saksan — likvidoinnissa. Neuvostokansa kantoi harteillaan fasisti-Saksaa ja sen apureita vastaan käydyn tavattoman ankaran sodan perusrasitukset.

Käymällä sitkeää taistelua vihollisia vastaan neuvostokansa pelasti sosialistiset aikaansaannoksensa, kaikkein edistyneimmän yhteiskunta- ja valtiojärjestelmänsä, Neuvostoliiton vapauden ja riippumattomuuden ja lujitti valtakunnanrajojensa turvallisuutta.

Uhrautuvaisella taistelullaan neuvostokansa pelasti Euroopan kansat Saksan imperialismin ikeestä. Nojaten Euroopan kansojen apuun Punainen Armeija karkotti saksalaiset fasistiset anastajat Puolasta, Tšekkoslovakiasta, Jugoslaviasta, Bulgariasta, Romaniasta, Unkarista, Itävallasta, Tanskasta ja Pohjois-Norjasta täyttäen kunniakkaasti vapautustehtävänsä.

Toinen maailmansota syvensi kapitalismin yleistä kriisiä. Se ilmeni selvimmin kapitalistisen maailmanjärjestelmän heikkene misenä. Tämä järjestelmä joutui kärsimään suuria menetyksiä: siitä irtautuivat Tšekkoslovakia, Puola, Bulgaria, Romania, Albania, Unkari ja Jugoslavia.

Punainen Armeija auttoi myös Saksan kansaa murskaamalla Saksan fasismin, joka ilmensi kaikkein taantumuksellisimman ja aggressiivisimman, Saksan imperialismin etuja. Laskettiin perusta rauhantahtoisen Saksan Demokraattisen Tasavallan muodostamiselle. Japanin imperialismin häviö ja Kiinan vapauttaminen japanilaisten anastajien kynsistä loivat edellytykset kansanvallankumouksen ja kansandemokraattisen järjestelmän voitolle Kiinassa, Pohjois-Koreassa ja Vietnamin.

Toisen maailmansodan tärkeimpiä tuloksia oli imperialismin siirtomaajärjestelmän kriisin kärjistyminen, mikä ilmeni joukko luontoisen kansallisen vapausliikkeen voimakkaana nousuna siirtomaissa ja riippuvaisissa maissa.

Toinen maailmansota kärjisti jyrkästi kapitalismin perusristiriitaa — työväenluokan ja porvariston välistä ristiriitaa. Taistelu Saksan fasismia vastaan edisti proletariaatin luokkatietoisuuden kasvua ja kommunististen puolueiden vaikutuksen voimistumista.

Neuvostovaltion voitto kaikkein taantumuksellisinta imperia listista valtiota, fasisti-Saksaa vastaan käydyssä sodassa oli lainmukainen seuraus uuden, sosialistisen yhteiskunta- ja valtiojärjestelmän lujudesta ja elinvoimaisuudesta, suuresta paremmuudesta kuolevaan kapitalistiseen järjestelmään verraten.

Neuvostovaltio, jonka perustana on työväenluokan ja työtekeväni talonpoikaiston murtumaton liitto ja Neuvostoliiton kansojen ystävyys, osoittautui maailman vankimmaksi ja järkkymättömimmäksi valtioksi. Paitsi sitä, että neuvostojärjestelmän muodossa saatiin parhaiten järjestettyä maan taloudellinen ja kulttuurillinen nousu rauhanomaisen rakennustyön vuosina, se osoittautui myös parhaaksi muodoksi mobilisoitaessa kansan

kaikki voimat vastaiskun antamiseen viholliselle sodan aikana. Neuvostomaa ei osoittautunut aseettomaksi vihollisen edessä eikä sotilaallisen tappion uhatessa sen vuoksi, että puolue oli jo aikoja ennen sotaa kumonnut marxilaisuuden vihollisten ja mataloitajien mädän ja vahingollisen teorian proletaarisen diktatuurin valtion kuoleutumisesta. Sodanedellisinä vuosina kuten aina muulloinkin puolue lujitti kaikin tavoin sosialistista valtiota, sen armeijaa, rankaisu- ja tiedusteluelimä sekä kaupungin ja maaseudun työtätekevien joukkojärjestöjä, ennen kaikkea paikallisia vallanelimiä, Työtätekevien edustajien neuvostoja.

Talouden kehityksen ja organisaation, sotajoukkojen kokemuksen, taistelukuntoisuuden ja -moraalin sekä kansan kestäkyvyn ja yhtenäisyyden puolesta Neuvostoliitto osoittautui sodan aikana vihollistaan voimakkaammaksi nimenomaan sen vuoksi, että Neuvostoliitossa valta kuuluu työläisille ja talonpojille, että Neuvostovaltion taloudellisena perustana on tuotantovälineiden sosialistinen omistus. Sota osoitti, että Neuvostoliiton talous on vankempi kuin fasisti-Saksan ja muiden porvarillisten valtioiden talous. Ja vaikka Neuvostovaltio kehitti sotatalouttaan tavattoman vaikeassa tilanteessa, kun monet tuotantolaitokset oli pakko evakuoida lännestä itään, kun vihollinen oli anastanut maan tärkeitä teollisuus- ja maatalousseutuja, niin Neuvostoliitto oli aseiden tuotannossa viime kädessä niin määrällisesti kuin laadullisestikin edellä sellaisista kapitalistimaista kuin Saksa, Yhdysvallat, Englanti.

Neuvostoliiton voimakkuuden ja mahtavuuden tärkeimpiä lähteitä on Neuvostoliiton kansojen ystävyys ja veljellinen yhteistyö. Tämä ystävyys on kestänyt kaikki vaikeudet ja koettelemukset ja se karaistui vieläkin enemmän fasistisia anastajia vastaan käydyssä sodassa. Erittäin huomattava osuus Suuressa Isänmaallisessa sodassa kuuluu Venäjän kansalle, jonka ansiot ovat saaneet osakseen Neuvostoliiton kaikkien kansojen tunnustuksen. Neuvostoliiton kansojen rajaton luottamus Kommunistista puoluetta ja Neuvostohallitusta kohtaan turvasi historiallisen voiton vihollisesta. Neuvostoideologia, rotujen ja kansakuntien tasa-arvoisuuden ja kansojen ystävyuden ideologia, pääsi täydellisesti voitolle fasistisesta ideologiasta, petomaisen nationalismin ja rotuvihan ideologiasta.

Neuvostollinen yhteiskunta- ja valtiojärjestelmä oli se maa-perä, jolla työväenluokan ja talonpoikaiston murtumaton liitto, neuvostoyhteiskunnan moraalinen ja poliittinen yhtenäisyys, kansojen ystävyys ja neuvostopatriotismi versoivat, lujittuivat ja karaistuivat Isänmaallisen sodan aikana. Isänmaallisessa sodassa tuli ilmi neuvostokansan erittäin syvällinen patriotismi, sen uskollisuus ja rajaton rakkaus Synnyinmaataan kohtaan. Neuvostoihmisten — työläisten, kolhoosilaisten ja siviityneistön — uhrautuvainen työ selustassa piirtyi historiaan

samanlaisena vertaansa vailla olevana urotyönä kuin Punaisen Armeijan sankarillinen taistelukin.

Neuvostoliiton Leniniiäisen Kommunistisen Nuorisoliiton ansiot sosialistisen Isänmaan puolustuksessa ovat suuret. Kommunistinen nuorisoliitto, puolueen uskollinen ja tarmokas apulainen, taisteli uhrautuvasti Synnyinmaansa vapauden ja riippumattomuuden puolesta rintamalla, selustassa sekä vihollisen valloittamilla seuduilla, nosti taisteluun vihollista vastaan neuvostonuorison, kasvatli siinä neuvostoisänmaallisuutta sekä uskollisuutta Leninin aatteita, Kommunistista puoluetta ja Neuvostohallitusta kohtaan. Vihollista vastaan taistellessaan sadat tuhannet nuorisoliittolaiset osoittivat mitä suurinta sankaruutta ja uljuutta. Nuorisoliittolaiset panivat alulle tehtaissa, kone- ja traktoriasemilla, neuvostotiloilla ja kolhooseissa monia patrioottisia liikkeitä rintaman auttamiseksi. Vihollisen anastamalla seuduilla heitä lähti joukoittain partisaaniosastoihin. Iäti säilyvät kansan muistossa Zoja Kosmodemjanskajan, Aleksandr Tšekalinin, Liza Tšaikin, Oleg Koševoin, Parfenti Gretšanyin, Daša Djatšenkön, Vladimir Morgunenkon, Frosja Zenkovan, Zinaida Portnovan, Juosas Aleksonisin, Hubertas Borisin, Alfonsas Tšepnisonin, Aleksei Šumavtsovin ja heidän taistelutoveriensä nimet.

Sodan aikana neuvostokansa toi valtavalla voimalla esiin moraalisen mahtinsa ja suoriutui raskaimmistakin koettelemuksista voittajana siksi, että se käsitti Isänmaallisen sodan oikeudenmukaiset tarkoitukset, taisteli sosialistisen Isänmaan puolesta, valoisan nykyisyytensä ja vielä paremman tulevaisuutensa puolesta.

Sodan kestäessä tulivat kaikessa suuruudessaan esiin Punaisen Armeijan, uudentyypin armeijan, työläisten ja talonpoikien armeijan, Neuvostoliiton vapautettujen kansojen armeijan, proletaarisen internationalismin hengessä kasvatetun armeijan, olennaiset erikoisuudet. Punainen Armeija ja kansa kuuluvat erottamattomasti yhteen. Punaisen Armeijan sotilaallinen uljuus oli neuvostokansojen henkisen voiman, niiden moraalisen ja poliittisen yhtenäisyyden olemuutusta. Neuvostosoturit tiesivät puolustavansa sosialistisen Synnyinmaansa riippumattomuutta ja Euroopan ja Aasian kansojen vapautta. Tämä innoitti neuvostojoukkoja urotekoihin taistelussa ja johti siihen, että saatiin voitto vihollisarmeijasta, jonka kasvatuksen pohjana oli ollut rotuviha toisia kansoja kohtaan ja jolla ei ollut yleviä päämääriä. Neuvostoliiton sankarien — panfilovilaisten ja heidän johtajansa V. Klotškov-Dijeivin, N. Gastellon, V. Talalihinin, A. Matrosovin, J. Smirnovin ja monien muiden neuvostosoturiensa pelottomuus, miehuullisuus ja uljuus olennoi miljoonien sankaruutta.

Sodan aikana puolue nosti esiin ja kasvatti paljon lahjakkaita upseereita ja kenraaleja. I. H. Bagramjan, S. S. Birjuzov,

S. M. Budennyi, L. A. Govorov, A. A. Gretško, A. I. Jeremenko, I. S. Konev, R. J. Malinovski, K. A. Meretskov, K. S. Moskalenko, F. S. Oktjabrski, I. J. Petrov, K. K. Rokossovski, P. S. Rybalko, V. D. Sokolovski, B. M. Sapošnikov, S. K. Timošenko, F. I. Tolbuhin, I. D. Tšernjahovski, V. I. Tšuiikov, A. M. Vasilevski, N. F. Vatutin, N. N. Voronov, K. J. Vorošilov, G. K. Žukov ynnä muut kunnostautuivat taistelutantereilla suurina sotapäällikköinä. Neuvostopäällystö oli kasvanut marxismin-leninismin aatteiden hengessä ja sillä oli syväiset tiedot nykyaikaisesta sotatieteestä — neuvostolaisesta sotatieteestä. Se kasvatti neuvostosotilaista moraalisesti lujia ja taistelukuntoisia sotureita ja osoitti taistelukentillä henkilökohtaista uljuutta ja rohkeutta sekä joukkojenjohtotaitoa. Punaisen Armeijan ja Laivaston päällikkökunnan sotilaallinen valmentuneisuus, taistelukokemus sekä poliittinen kypsyyt näyttelivät suurta osaa voiton saavuttamisessa fasisti-Saksasta ja imperialistisesta Japanista.

Suuri ansio vihollisen murskaamisessa kuuluu neuvostopartisaaneille. Yleiskansallisen partisaanitaistelun kestäessä nousi esiin sellaisia etevii partisaaniliikkeen komentajia ja järjestäjiä kuin A. F. Feodorov, A. V. German, M. A. Gurjanov, S. A. Kopard, V. I. Kozlov, I. A. Kozlov, M. I. Naumov, P. K. Ponomarenko, S. V. Rudnev, K. S. Zaslouov ja monet muut.

Neuvostoliitto saavutti voiton Suuressa Isänmaallisessa sodassa Kommunistisen puolueen ja sen Keskuskomitean johdolla, jonka päämiehenä oli J. V. Stalin. Sodan aikana Keskuskomitea esiintyi puolueen ja kansan taisteluhenkisenä johtajana. Keskuskomitean jäsenet ohjasivat tärkeimpiä työarkoja selustassa sekä rintamalla. Puolueen Keskuskomitea laati suunnitelman fasisti-Saksan murskaamiseksi. Puolue innoitti neuvostokansaa ja sen sotilaita oikeutettuun Isänmaalliseen sotaan, liitti yhteen ja suuntasi neuvostoväen ponnistukset yhteen päämäärään — vihollisen murskaamiseen. Punaisessa Armeijassa ja Laivastossa oli sodan lopussa 3 miljoonaa 325 tuhatta kommunistia eli lähes 60 prosenttia koko puolueen jäsenistöstä. Kommunistit olivat eturiveissä niin rintamalla kuin selustassakin, johtaen joukkoja mukanaan. Jos oli lähdeävä rynnäkköön vihollisen tulen alla, niin ensimmäisinä nousivat kommunistit. Jos vastoinkäymisten tai tappioiden hetkellä oli pidettävä yllä sotamiesten miehuutta ja moraalial ja valettava heihin tarmoa, niin sen tekivät kommunistit. Tehtaiden, kone- ja traktoriasemien, neuvostotilojen ja kolhoosien puoluejärjestöt innostivat neuvostoihmisiä urotekoihin työssä. Puolue oli mahtavan partisaaniliikkeen järjestäjä ja innoittaja.

Sodan aikana puolueen yhteydet työtätekeviin joukkoihin lujittuivat ja sen arvovalta neuvostokansan kaikkien kerrosten keskuudessa kasvoi päivä päivältä. Selvänä todisteena siitä on puolueen rivien erittäin nopea kasvu, varsinkin raskaiden sotilaallisten koettelemusten päivinä. Yli 5 miljoonaa 319 tuhatta

henkeä liittyi sodan aikana puolueen jäsenkandidaatiksi ja yli 3 miljoonaa 615 tuhatta henkeä puolueen jäseneksi. Puolueeseen liittyi kansan parhaimmistoa — urhoollisesti rintamalla taistelleita Punaisen Armeijan ja Laivaston sotilaita sekä selustassa uhrautuvasti työtä tehneitä eturivin työläisiä, kolhoosilaisia ja sivistyneistön edustajia.

Puolueen monoliittinen yhtenäisyys ja koko neuvostokansan yksimielinen ryhtyminen puolueen leniniläisen lipun ympärille — ne olivat Suuressa Isänmaallisessa sodassa saadun voiton ratkaiseva ehto.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Neuvostokansan Suuri Isänmaallinen sota fasisti-Saksaa ja imperialistista Japania vastaan oli toisen maailmansodan erottamaton osa ja ratkaiseva tapahtuma. Toisen maailmansodan sytytti aggressiivisten valtioiden — hitleriläisen Saksan, Italian ja Japanin — liittoutuma. Nämä valtakunnat olivat kuitenkin vain maailman imperialismiin raivokkain ja rosvomaisin joukko-osasto, imperialismiin, joka yhteiskuntajärjestelmänä kokonaisuudessaan on vastuussa kymmenien miljoonien ihmisten tuhoutumisesta sodassa, satojen miljoonien työtätekevien mittaamattomista kärsimyksistä, heidän kyynelistään ja verestään, monien sukupolvien työllä luotujen valtaviin materiaali- ja kulttuuriarvojen tuhoamisesta.

Suuri Isänmaallinen sota alkoi hitleriläisen Saksan yllättävällä hyökkäyksellä Neuvostoliiton kimppuun, minkä vuoksi saksalaisilla fasisistisilla joukoilla oli sodan alkuvaiheessa menestystä. Hitleriläisten tilapäinen menestys johtui myös siitä, että fasisminen armeija ja heidän ilmavoimansa olivat suuremmat kuin Neuvostoliiton sotaväen. Vihollinen valtasi Neuvostoliitolta laajan alueen tärkeine teollisuuskeskuksineen. Punainen Armeija ja neuvostokansa kärsivät suuria menetyksiä.

Kommunistinen puolue selitti neuvostokansalle, että Synnyinmaa on kuolemanvaarassa, ja nosti kansan Suureen Isänmaalliseen sotaan. Se määritteli kansan ja armeijan tehtävät taistelussa sosialistisen Isänmaan vapauden ja riippumattomuuden puolesta, innoitti neuvostoihmisiä sankaritekoihin rintamalla ja uhrautuvaiseen työhön selustassa, järjesti vihollisen valtaamalla seuduilla mahtavan partisaaniliikkeen. Puolueen oikea politiikka ja strategia, se aatteellinen kasvatus- ja organisatorinen työ, jota puolue teki selustassa ja rintamalla, sekä neuvostoihmisten joukkosankaruus takasivat sen, että neuvostokansa ja -armeija saivat voiton Synnyinmaan verivihollisista.

Neuvostokansojen moraaliseen ja poliittiseen yhtenäisyyteen nojaten puolue muutti koko maan yhdeksi taisteluleiriksi. Se käytti menestyksellisesti hyväksi neuvostollisen yhteiskunta- ja

valtiojärjestelmän etuisuuksia, järjesti kitkattomasti toimivan sotatalouden ja laajan sotatarviketuotannon sekä turvasi sen, että Punainen Armeija sai yliotteen vihollisesta aseistuksen, sotakaluston sekä sodankäyntitaidon puolesta.

Kaikki tämä sai aikaan kääntein sodassa Neuvostoliiton eduksi ja sittemmin johti saksalaisen fasistiarmeijan murskaamiseen, minkä jälkeen murskattiin myös Japanin sotavoimat.

Maailman imperialismin valmistelema ja fasisti-Saksan syyttämä sota Neuvostoliittoa vastaan päättyi sellaisiin tuloksiin, joita imperialistit eivät olleet osanneet aavistaa. Imperialistit luulivat, että sosialismin maa tulee hävitetyksi, mutta todellisuudessa kapitalistinen järjestelmä kärsi tavattoman suuren ja korvaamattoman menetyksen. Kapitalistisesta järjestelmästä irtaantui useita Euroopan ja Aasian maita, jotka pystyttivät kansandemokraattisen järjestelmän ja muodostivat yhdessä Neuvostoliiton kanssa yhtenäisen ja mahtavan sosialismin leirin.

Näin kunniaattomasti päättyi tämäkin imperialistien yritys tehdä loppu työläisten ja talonpoikien valtiosta, sosialismin maasta.

Kommunistisen puolueen kasvattama Punainen Armeija pelasti Euroopan kansat fasistiorjuutukselta. Tällä teolla neuvostokansa osoitti käytännössä kansainvälisen solidaarisuutensa ja proletaarisen internationalisminsa. Edistysmielinen ihmiskunta sai omin silmin nähdä, että ei ole toista niin järkähtämätöntä kansojen vapaan kansallisen kehityksen puolustajaa kuin on Kommunistinen puolue, ei ole toista niin lujaa tukea taistelussa demokratian ja rauhan puolesta kuin on voittaneen sosialismin maa, Neuvostoliitto.

Suuri Isänmaallinen sota osoitti, kuinka mittaamattoman suuret henkiset ja aineelliset voimat on kansalla, joka on puolueensa johtamana ottanut valtiovallan käsiinsä ja rakentanut sosialistisen yhteiskunnan. Kansan ryhmittäminen Kommunistisen puolueen ympärille, sen valmius kieltäytyä paljosta ja uhrata kaikkensa saadakseen puolustetuksi sosialistiset aikaansaannoksensa, sosialistisen Isänmaansa, olivat Suuressa Isänmaallisessa sodassa saavutetun voiton ratkaiseva ehto.

Kommunistisen puolueen johdolla, sen leniniläisen lipun alla neuvostokansa voitti Suuressa Isänmaallisessa sodassa. Puolueen johdolla neuvostoihmiset ryhtyivät jo sodan aikana jälleenrakentamaan kansantaloutta vihollisesta puhdistetuilla seuduilla. Tämä oli sen suuren työn alkua, jota on tehty fasisti-anastajien aiheuttamien tuhojen likvidoimiseksi ja kansantalouden kehittämiseksi, sosialismin rakentamisen loppuunviemiseksi ja asteittaisen kommunismiin siirtymisen toteuttamiseksi Neuvostomaassa.

XVI LUKU

PUOLUEEN TOIMINTA SOCIALISTISEN KANSANTALouden JÄLLEENRAKENTAMISEKSI JA KEHITTÄMISEKSI SODANJÄLKEISELLÄ KAUDELLA

(vuodet 1945–1953)

1. Maailmantilanteen perusteellinen muuttuminen toisen maailmansodan jälkeen. Kahden leirin muodostuminen

Suuren Isänmaallisen sodan päätyttyä neuvostokansa ryhtyi kaikin voimin jälleenrakentamaan ja kehittämään kansantaloutta voidakseen rakentaa loppuun sosialismin ja alkaa siirtyä asteittaisesti kommunismiin. Puolueen sisä- ja ulkopoliittiset toimenpiteet tähtäsivät näiden tehtävien täyttämiseen.

Puolueen ulkopoliittisen toiminnan peruspäämääränä oli turvata kestävä ja pitkäaikainen rauha, lujittaa sosialismin asemia kansainvälisellä areenalla ja auttaa kapitalismista vapautuneita kansoja uuden elämän rakentamisessa. Maailmantilanteen tärkeimpänä erikoisuutena oli se, että voimasuhteissa maailman areenalla oli tapahtunut perusteellinen muutos sosialismin eduksi ja kapitalismin tappioksi.

Neuvostoliitto oli kantanut sodan suurimmat rasitukset. Se oli kärsinyt suurempaa materiaali- ja ihmishukkaa kuin muut valtiot. Mutta sodasta selviytyttyään Neuvostoliitto oli poliittisesti voimakkaampi kuin sodan alussa: kansan, puolueen ja hallituksen yhtenäisyys oli lujittunut, Neuvostovaltion auktoriteetti sekä moraalinen ja poliittinen arvovalta olivat voimistuneet ja sen kansainvälinen vaikutus kasvanut. Ainoatakaan maailmanpolitiikan suurkysymystä ei nyt voitu ratkaista täydellisesti ilman Neuvostoliiton osanottoa.

Neuvostovaltion ulkopoliittinen toiminta laajeni. Neuvostoliiton ja muiden maiden välinen kanssakäyminen muodostui vilkkaammaksi ja monipuolisemmaksi. Ulkopoliitiikan kysymykset saivat nyt paljon suuremman sijan puolueen toiminnassa.

Kapitalistisessa maailmassa tapahtumat kehittyivät toiseen suuntaan. Sodan seurauksena kapitalismin järjestelmä kärsi suuria menetyksiä ja kävi heikommaksi kuin se oli ennen sotaa. *Alkoi kapitalismin yleisen kriisin toinen vaihe, jonka mitä tärkeimpänä ilmauksena oli uusi vallankumousten aalto.*

Kapitalismin järjestelmästä irtaantui Euroopassa Albania, Bulgaria, Itä-Saksa, Unkari, Tšekkoslovakia, Puola, Romania ja Jugoslavia. Vallankumouksen kehitykseen kussakin näistä maista vaikuttivat yleiset lainmukaisuudet, samalla kun siinä oli yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen erilaisuudesta aiheutuneita spesifisiä erikoisuuksia. Näissä maissa pystytetty kansanvalta toteutti useita tärkeitä demokraattisia uudistuksia. Kansat saivat laajat demokraattiset oikeudet ja vapaudet. Maa-seudulla pantiin toimeen maareformi. Tilanherrain maanomistus (siellä, missä se oli olemassa) lakkautettiin, ja talonpojat saivat maata.

Sitä mukaa kuin yleisdemokraattiset tehtävät saatiin ratkaistuiksi näiden maiden työväenluokka ryhtyi suorittamaan sosialistisia uudistuksia valtiollisen ja taloudellisen elämän alalla. Uusi, kansan valta pakkoluovutti kaikkialla saksalaisten ja italialaisten imperialistien sekä kaikkien niiden henkilöiden omaisuuden, jotka olivat olleet yhteistyössä vihollisen kanssa. Porvarilliset ainekset nujerrettiin ankaraa luokkataistelua käyden. Se merkitsi, että valtakysymys oli ratkaistu lopullisesti. Keski- ja Kaakkois-Euroopan maissa pääsi voitolle proletariaatin diktatuuri kansandemokraattisen tasavallan muodossa. Teollisuus, pankit ja kulkulaitos kansallistettiin. Talouselämä alkoi kehittyä sosialistista tietä.

Kansanjoukot saivat näissä maissa nopeasti voiton porvaristosta siksi, että kommunistiset puolueet noudattivat oikeaa politiikkaa ja työväenluokalla oli johtava osuus. Myös Neuvostoliiton antama apu edisti suuresti näiden maiden kansojen vapustaistelua.

Suhteissaan kansandemokraattisiin maihin Neuvostoliiton kommunistinen puolue ja Neuvostohallitus ovat noudattaneet tiukasti niiden sisäisiin asioihin puuttumattomuuden politiikkaa. Neuvostoliitto on tunnustanut näiden valtioiden kansanhallitukset ja tukenut niitä poliittisesti. Täyttäen uskollisesti internationalistisen velvollisuutensa Neuvostoliitto antoi kansandemokraattisille maille viljaa, siementä ja raaka-aineita, vaikka sen omat varannot olivat suuresti pienentyneet sodan aikana; se auttoi turvaamaan noiden maiden väestön elintarvikkeilla sekä panemaan nopeammin käyntiin monia teollisuuslaitoksia. Se, että kansandemokraattisissa maissa oli Neuvostoliiton sota-väkeä, esti sisäisiä vastavallankumouksellisia voimia aloittamasta kansalaissotaa ja ehkäisi intervention. Neuvostoliitto teki tyhjiksi ulkomaiden imperialistien yritykset puuttua demokraattisten valtioiden sisäisiin asioihin.

Imperialismin ketju murtui pahasti myös Aasiassa. Tilanherroja ja comprador-porvaristoa sekä ulkomaista imperialisteja vastaan käymänsä monivuotisen aseellisen taistelun tuloksena Kiinan kansa kukisti työväenluokka etujoukkonaan ja Kommunistinen puolue johtajanaan kuomintangin hallituksen ja

otti vallan käsiinsä. Lokakuussa 1949 muodostettiin Kiinan Kansantasavalta, jonka perustana on työväenluokan johtama työläisten ja talonpoikain liitto. Porvarillis-demokraattinen vallankumous kasvoi sosialistiseksi vallankumoukseksi. Proletariaatin diktatuurin pystyttäminen avasi Kiinalle sosialistisen kehitystien.

Kiinan kansan voitto on sodanjälkeisen kauden tärkein tapahtuma. Merkityksensä ja sen vaikutuksen kannalta, mikä sillä on ihmiskunnan tulevaisuuteen, Kiinan vallankumous on maailman vapausliikkeen historiassa toiseksi tärkein tapahtuma Lokakuun vallankumouksen jälkeen. Se oli uusi ankara isku kapitalismille, varsinkin tämän siirtomaajärjestelmälle, ja se muutti voimien ryhmitystä ja voimasuhdetta maailman areenalla vieläkin enemmän sosialismin hyväksi.

Aasiassa astuivat sosialistisen kehityksen raiteille pitkäaikaisen taistelun jälkeen myös Korean Kansandemokraattinen Tasavalta ja Vietnamin Demokraattinen Tasavalta.

Kapitalismin järjestelmästä irtautui toisen maailmansodan jälkeen yhteensä yksitoista valtiota, joiden väkiluku on yli 700 miljoonaa henkeä. Tämä muutti perinpohjin Neuvostoliiton kansainvälistä asemaa. Päättyi se monia vuosia jatkunut kausi, jolloin Neuvostoliitto oli maailman ainoa sosialistinen maa. Kansainvälisen sosialismin kehityksessä alkoi uusi vaihe.

Ennen toista maailmansotaa sosialistisen järjestelmän osalle tuli 17 prosenttia maapallon alueesta ja noin 9 prosenttia väestöstä, mutta sodan jälkeen 26 prosenttia maapallon alueesta ja noin 35 prosenttia väestöstä. Kapitalistisen riiston maailma supistui huomattavasti.

Kapitalismin yleisen kriisin toisen vaiheen toisena erittäin tärkeänä ilmentymänä on kansallisen vapausliikkeen valtava laajeneminen, imperialistien siirtomaaherruuden luhistumisprosessi. Lokakuun vallankumous pani alulle siirtomaajärjestelmän erittäin syvällisen kriisin. Fasististen hyökkääjien murskaamisen jälkeen alkoi siirtomaajärjestelmän hajoaminen. Paitsi Kiinan Kansantasavaltaa, Vietnamin Demokraattista Tasavaltaa ja Korean Kansandemokraattista Tasavaltaa, jotka irtaantuivat kapitalismin järjestelmästä ja ryhtyivät rakentamaan sosialismia, astuivat itsenäisen kehityksen tielle myös Intia, Birma, Indonesia, Ceylon ja monet muut maat, jotka olivat olleet vuosisatoja siirtomaasorron alaisia. Myös Afrikan maissa alkoi laaja vapaustaistelu. Imperialisteille jäi vähemmän mahdollisuuksia siirtomaakansojen riistämiseen.

Kansallisen vapausliikkeen laajeneminen heikensi imperialismiin voimia, lujitti kansojen vapaustaistelun rintamaa sekä rauhan ja demokratian kannattajien samoin kuin sosialisminkin asemia. Siirtomaajärjestelmän hajoaminen nopeutui ennen kaikkea sen ansiosta, että Neuvostoliiton arvovalta ja vaikutus oli kasvanut ja sosialismin asemat maailman mitassa lujittuneet.

Neuvostoliitto, joka on puolustanut johdonmukaisesti kaikkien kansojen oikeutta määrätä itse tulevaisuudestaan, on yhdessä Kiinan Kansantasavallan ja muiden sosialististen maiden kanssa rajoittanut siirtomaatorjuuttajien aggressiivista toimintaa ja useissa tapauksissa estänyt vapausliikkeen aseellisen tukahduttamisen. Neuvostoliitto on tukenut moraalisesti ja poliittisesti kansallista vapaustaistelua kaikissa maissa ja lujittanut parhaansa mukaan ystävyyttä siirtomaaikeestä vapautuneiden kansojen kanssa.

Kapitalismin yleisen kriisin toisen vaiheen ilmentymiä on myös kapitalistimaiden taloudellisen ja poliittisen kehityksen epätasaisuuden jatkuva lisääntyminen. Niiden talouselämä kävi luonteeltaan entistä ristiriitaisemmaksi ja sairaalloisemmaksi ja siinä voimistuivat sellaiset piirteet kuin mädännäisyys ja loismaisuus. Italian, Japanin ja Länsi-Saksan talouselämä oli pitkän aikaa lamatilassa. Ranska menetti entisen merkityksensä. Britannian imperiumi alkoi hajota. Englannin imperialismi alkoi kadottaa mahtiasemansa. Englannin ja Ranskan teollisuustuotanto oli pitkän aikaa lamassa. Sitä vastoin USA:n taloudellinen ja sotilaallinen potentiaali suureni jyrkästi. USA:sta tuli tosiasiallisesti kapitalistisen maailman taloudellisen, finanssi- ja poliittinen keskus.

Sodan jälkeen kapitalistisissa maissa ilmeni joukkotyöttömyyttä. Vuonna 1949 laskettiin olleen yli 40 miljoonaa työtöntä, siis enemmän kuin pulavuonna 1932. Raskaat taloudelliset järjestykset vavahduttivat kapitalistista maailmaa.

USA päätti käyttää hyväkseen muiden huomatuimpien kapitalistimaiden taloudellisia ja poliittisia vaikeuksia ja alistaa nämä maat tahtoonsa. Auttamisen varjolla USA alkoi vallata jalansijaa näiden maiden talouselämässä ja sekaantua niiden sisäisiin asioihin. Sellaiset suuret kapitalistimaat kuin Japani, Länsi-Saksa, Italia, Ranska ja Englanti joutuivat joko enemmän tai vähemmän riippuvaisiksi USA:sta. Länsi-Euroopan maiden kansojen oli ryhdyttävä puolustamaan kansallista itsenäisyytään amerikkalaisen imperialismin pyyteitä vastaan.

Viiden kuuden vuoden kuluttua toisen maailmansodan päätymisestä kapitalistimaiden onnistui voittaa osa taloudellisista vaikeuksistaan. Sodanedellinen tuotantotasoa ylitettiin, ja työttömien lukumäärä pieneni. Kapitalistit eivät ole kuitenkaan kyenneet ratkaisemaan mitä kärkevimpiä taloudellisia ristiriitoja eivätkä aikaansaamaan vakaantumista. Teollisuustuotannon kasvu on tapahtunut epäterveellä ja epävarmalla pohjalla. Kapitalistimaiden taloudellisen kehityksen epätasaisuuden suureneminen on kärjistänyt entistä enemmän markkinaongelmaa. Kapitalististen suurvaltojen välinen taistelu vaikutusalueista ja raaka-ainelähteistä on käynyt vuosi vuodelta yhä ankarammaksi. Imperialististen valtioiden väliset ristiriidat ovat kärjistyneet.

Kapitalismin yleisen kriisin toiselle vaiheelle on vihdoin luonteenomaista toisaalta monopolistisen porvariston ja toisaalta työväenluokan, kaikkien työtätekevien välisten ristiriitojen jatkuva kärjistyminen. Tämä on johtanut monopolistisen porvariston herruuden sosiaalisen pohjan kaventumiseen, porvarillisen demokratismin jatkuvaan rappeutumiseen. Monopolistinen porvaristo on käynyt kaikissa imperialistisissa maissa yhä taantumuksellisemmaksi. Se on heittänyt yli laidan demokraattisten vapauksien lipun ja pyrkii nyt voimaperäisesti pysyttämään avoimen diktatuurinsa.

Kansan ja monopolistisen porvariston välisten ristiriitojen kärjistyminen on ilmennyt myös luokkataistelun voimistumisena, työväenluokan tietoisuuden ja järjestyneisyyden lisääntymisenä. Kommunististen puolueiden arvovalta ja vaikutus on voimistunut. Ennen sotaa kapitalistimaiden kommunistisissa puolueissa oli noin 1 miljoona 724 tuhatta jäsentä, mutta vuonna 1946 jo noin 5 miljoonaa, vaikka kapitalistimaita oli nyt vähemmän.

Eräistä aikaisemmin vähälukuisista kommunistisista puolueista on tullut joukko puolueita. Useissa maissa (Italia, Ranska) kommunistiset puolueet ovat saaneet kansanjoukkojen keskuudessa suuremman vaikutusvallan kuin muut puolueet. Laajat ei-proletaariset työtätekevät kerrokset ovat alkaneet ryhmittyä työväenluokan ympärille. Kapitalismin järjestelmässä on tullut näkyviin uusia heikkoja renkaita. Italiassa, Ranskassa, Kreikassa, Malaijassa, Indonesiassa, Birmassa, Filippiineillä ja muissa maissa työtätekevät ovat alkaneet taistella aktiivisesti taantumusta vastaan, todellisen vapauden ja kansanvallan puolesta.

Useimpien kapitalistimaiden monopolistinen porvaristo on osoittautunut sellaiseksi, ettei se kykene omin voimin pysäyttämään kansanjoukkojen vallankumouksellista rynnistystä. Sen vuoksi näiden maiden hallitsevat piirit ovat alkaneet yhdistyä ja muodostaa kansainvälisiä taantumuksellisia liittoja hyökätäkseen yhdessä työväenluokkaa ja kaikkia työtätekeviä vastaan, tukahduttaakseen vapausliikkeen ja taistellakseen demokratiaa ja sosialismia vastaan.

Kapitalistinen maailma on USA:n johtamana tehnyt kaikkensa lujittaakseen järjestelmänsä heikkoja renkaita ja säilyttääkseen ne imperialismin järjestelmässä. Vallankumousliikkeen tukahduttamiseksi on turvauduttu sekä aseelliseen voimaan, taloudelliseen painostukseen että suoranaisesti toisten maiden sisäisiin asioihin puuttumiseen. Yhteenliittyneet kansainväliset taantumukselliset voimat tukahduttivat vuosina 1947—1949 kansanliikkeen Kreikassa ja antoivat ankaria iskuja työtätekevien vapausliikkeelle Italiassa, Ranskassa ja useissa muissa maissa. USA:n, Ranskan, Italian ja Englannin monopolistinen porvaristo on yrittänyt aloittaa laajan hyökkäyksen poliittisen

elämän alalla. Se on asettanut päämääräkseen hävittää demokration omassa maassaan ja tukahduttaa työväenliikkeen. On alkanut hyökkäys demokraattisia voimia vastaan, on voimistunut valtiotelämän fasisointipyrkimys ja alkanut kommunistien hillitön vainoaminen. Mutta fasististen ja puolifasististen voimien rynnäköt on lyöty perusosaltaan takaisin ja proletariaatti on säilyttänyt tärkeimmät asemansa. Eräissä maissa kommunistien vaikutusvalta kansanjoukkojen keskuudessa on säilynyt entisellään ja toisissa maissa se on vieläpä kasvanutkin. Lakko-liike on tullut joukkoluontoisemmaksi ja aktiivisemmaksi. Proletariaatin järjestyneisyys ja tietoisuus on kasvanut.

Toisen maailmansodan jälkeen tapahtuneiden perusteellisten muutosten tuloksena valtiollinen maailmankartta muuttui oleellisesti. Muodostui *kaksi* tärkeintä yhteiskunnallis-valtiollista maailmanleiriä: *socialismin*, demokratian *leiri* ja *imperialismin*, demokratian vastustajain *leiri*.

Sosialistisen leirin muodostivat Neuvostoliitto sekä Euroopan ja Aasian kansandemokraattiset maat. Sitä on tukenut aktiivisesti kansainvälinen työväenliike sekä kaikki marxilais-leniniläiset puolueet.

NKP on suorittanut suuren työn laajentaakseen yhteyksiä muiden maiden kommunistisiin puolueisiin. Kommunistiset puolueet ovat ottaneet oppia toistensa kokemuksista, käsitelleet yhdessä poliittisen ja ideologisen taistelun peruskysymyksiä ja sopineet yhteisistä näkökannoista. Yhteysmuodot ovat muuttuneet olosuhteista riippuen. Vuonna 1947 Neuvostoliiton, useiden kansandemokraattisten maiden, Ranskan ja Italian kommunistiset puolueet perustivat Tiedotustoimiston (Informaatiobyroon). Sen toimeksi annettiin kokemusten vaihdon järjestäminen ja tarpeen vaatiessa kommunististen puolueiden toiminnan yhdenmukaistaminen keskinäisen suostumuksen pohjalla. Tiedotustoimisto perusti äänenkannattajansa, „Pysyvän rauhan ja kansandemokratian puolesta!” nimisen sanomalehden. Neuvostoliiton kommunistinen puolue ja muut veljespuolueet ovat olleet jatkuvasti kanssakäynnissä keskenään.

Sosialismin leiri on alkanut vetää puoleensa myös niitä kapitalistimaiden yhteiskunnallisia kerroksia ja ryhmiä, jotka taistelevat tarmokkaasti kansojen kansallisen itsenäisyyden ja demokraattisten vapauksien puolesta.

Tähän leiriin kuuluvat voimat taistelevat johdonmukaisesti rauhan puolesta, uusien sotien uhkaa vastaan, puolustavat demokratiaa ja kansojen kansallista itsenäisyyttä. Ne pyrkivät lujittamaan ja laajentamaan sosialismin asemia, ne tahtovat turvata ihmiskunnalle onnekkaan tulevaisuuden.

Taantumuksellisen, imperialistisen leirin perustana on johdattavien imperialististen valtioiden liittoutuma, jonka johdossa on USA. Siihen ovat yhtyneet myös muiden kapitalistimaiden taantumukselliset luokat ja kaikki demokratianvastaiset voi-

mat. Imperialistisen leirin tarkoitusperänä on lujittaa kapitalismin asemia ja tukahduttaa kommunistinen liike, lannistaa kansojen pyrkimys kansalliseen itsenäisyyteen sekä pystyttää jälleen kapitalistinen järjestelmä Kiinassa ja muissa kansandemokratian maissa ja Neuvostoliitossa.

Maailmanherruutta tavoittelevat USA:n hallitsevat piirit julistivat avoimesti, että ne voivat saavuttaa päämääränsä vain „voimapolitiikan” avulla. Amerikan imperialistit aloittivat niin sanotun „kylmän sodan”. He tahtoivat sytyttää kolmannen maailmansodan palon. Vuonna 1949 USA muodosti aggressiivisen sotilaallisen liittoutuman, joka tunnetaan „Pohjois-Atlantin liiton” (NATO) nimellä. Jo vuonna 1946 länsivallat alkoivat harjoittaa Saksan kahtiajakamisen politiikkaa, joka vietiin pääpiirteissään päätökseen vuonna 1949 perustamalla Länsi-Saksan valtio. Sitten ne alkoivat noudattaa Länsi-Saksan militarisoinnin linjaa, mikä yhä syvensi Saksan kahtiajakoa ja vaikeutti tavattomasti sen yhdistämistä. Euroopassa alkoi muodostua vaarallinen sodan pesäke. Kaukoidässä USA yritti tehdä Japanista sodan pesäkkeen. Sen alueelle sijoitettiin Amerikan aseellisia voimia ja perustettiin sotilaallisia tukikohtia.

Vuonna 1950 USA alkoi Kaukoidässä suoranaiset hyökkäysoimet. Sen joukot miehittivät Kiinalle kuuluvan Taivanin saaren, provosoivat Korean Kansandemokraattisen Tasavallan ja Etelä-Korean välisen aseellisen yhteenoton sekä aloittivat hyökkäyssodan Korean kansaa vastaan. Korean sota vaaransi Kiinan Kansantasavallan turvallisuutta. Kiinalaisia vapaaehtoisia lähti Korean kansan avuksi.

USA:n sotaseikkailu Koreassa lisäsi suuresti jännittyneisyyttä kansainvälisissä suhteissa. USA alkoi aseistautua hillittömästi, joudutti atomi-, ydin- ja bakteeriaseiden sekä muiden joukkotuhoaseiden valmistusta. Kapitalistimaihien rakennettiin kiireesti eri puolille maailmaa USA:n sotilaallisia tukikohtia, jotka oli tarkoitettu ennen kaikkea Neuvostoliittoa, Kiinaa ja muita sosialistisia maita vastaan. Voimaperäisesti kyhättiin kokoon sotilaallisia liittoutumia. Joukkotuhoaseiden käyttöön perustuvan kolmannen maailmansodan uhka suureni tavattomasti.

Kysymys rauhasta sai tuossa tilanteessa ensiarvoisen merkityksen. Rauhan puolustamisesta tuli kaikissa maissa tärkein yleiskansallinen, yleisvaltakunnallinen tehtävä, ihmiskunnan edistyksellisen kehityksen puolesta käytävän taistelun peruskysymys. Kaikissa maissa syntyi rauhanpuolustajain yleisdemokraattinen liike. Siihen osallistui eri luokkien ja puolueiden edustajia, poliittisilta katsomuksilta ja uskonnollisilta vakuumuksiltaan erilaisia ihmisiä. Rauhanpuolustajain liike on ihmiskunnan historian joukkoluontoisin yhteiskunnallis-poliittinen liike. Se ei kajoa missään määrin valtioiden yhteiskunta- ja talousjärjestelmään. Mutta rauhan puolesta käytävän taistelun

yhteydessä aggressiivisimmat imperialistiset piirit tulevat paljastetuiksi ja eristetyiksi, mikä horjuttaa ja heikentää koko taantumuksen asemia.

Taistelu rauhan puolesta on ollut Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion kaiken ulkopoliittisen toiminnan peruskohteita. Neuvostoliitto, joka on johdonmukaisesti toteuttanut yhteiskuntajärjestelmiltään erilaisten maiden rauhanomaisen rinnakkainolon politiikkaa, on ehdottanut, että kansainväliset kiistakysymykset ratkaistaisiin neuvottelujen avulla, että supistettaisiin tavallista aseistusta ja aseellisia voimia, kiellettäisiin atomiaseet sekä saatettaisiin tiukan valvonnan alaiseksi kaikkien aseistariisuntapäätösten noudattaminen. Neuvostoliitto on esiintynyt aloitteentekijänä kaikkien maiden keskinäisten kauppasuhteiden ja kulttuuriyhteyksien kaikinpuolisessa kehittämisessä.

Neuvostohallitus on ehdottanut useita kertoja Saksan yhtenäisyyden palauttamista demokraattisella pohjalla, siten että saksalaiset itse osallistuvat tämän kysymyksen ratkaisemiseen, ja rauhan solmimista yhtenäisen demokraattisen Saksan kanssa. Kaukoidässä Neuvostoliitto puolusti Japanin riippumattomuutta ja pyrki solmimaan sen kanssa oikeudenmukaisen rauhan ja saamaan aikaan hyvät naapuruussuhteet. Neuvostoliiton pyrkimyksenä oli Korean kysymyksen rauhanomainen ratkaiseminen sekä sen sodan lopettaminen, jota ranskalaiset kolonisaattorit kävivät Vietnamissa USA:n välittömällä avulla.

Puolueen johdonmukaisen rauhanpolitiikan ilmauksia olivat useat käytännölliset toimenpiteet. Sodan päätyttyä Neuvostoliitto siirsi sotajoukkonsa pois Kiinasta, Koreasta, Norjasta, Tšekkoslovakiasta ja Bulgariasta, maista, joiden alueelle ne olivat astuneet saksalaisia ja japanilaisia maahanhyökkäjiä takaa-ajessaan. Suurin osa sotaväestä kotiutettiin. Lyhyen ajan sisällä Neuvostoliiton Asevoimia supistettiin sodanedellisen vuoden, vuoden 1939, vahvuuteen. Neuvostoihmiset, jotka osallistuvat toimeliaasti rauhanpuolustajain liikkeeseen, allekirjoittivat yksimielisesti Tukholman vetoomuksen atomiaseen kieltämisestä. Vuonna 1951 Neuvostoliiton Korkein Neuvosto hyväksyi lain, jonka nojalla sotapropagandaa pidetään raskaana rikoksena.

Neuvostoliitto katsoo Yhdistyneiden Kansakuntien Järjestöllä (YKJ) olevan tiettyä merkitystä taistelussa rauhan puolesta ja kansainvälisten kysymysten oikeudenmukaisessa ratkaisemisessä. Se osallistuu aktiivisesti tämän Järjestön toimintaan. Neuvostohallitus näkee YKJ:n vaikuttavan toiminnallaan tietyllä tavalla kansainväliseen yhteistoimintaan ja rauhantaisteluun kaikista niistä YKJ:lle ominaisista epäkohdista ja vioista huolimatta, jotka johtuvat siitä, että USA on ryhmittänyt ympärilleen suuren joukon USA:lle kuuluisia, pääasiallisesti Latalalaisen Amerikan pikkuvaltioita.

Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion johdonmukainen rauhanpolitiikka vastaa maapallon kaikkien kansojen, yhteiskunnan kaikkien edistysmielisten kerrosten etuja. Rauhan puolesta taistelevalla Neuvostoliitolla on paljon liittolaisia kapitalistisissa maissa. Kommunistisen puolueen johtamana neuvostokansa on saanut lujat yhteydet kaikkiin rauhanpuolustajiin ja on käynyt ja käy yhdessä heidän kanssaan aktiivista taistelua sotaintoilijoita vastaan, jotka yrittävät aloittaa uuden maailmansodan. Neuvostokansa tarvitsee rauhaa voidakseen pystyttää mahdollisimman nopeasti kommunismin.

2. Puolueen toiminta kansantalouden jälleenrakentamisen ja jatkuvan kehittämisen alalla. Neljännen viisivuotissuunnitelman täyttäminen ennen määräaikaa

Sota ja Neuvostoliiton eräillä alueilla pystytetty hitleriläisten joukkojen tilapäinen miehitysvalta aiheuttivat Neuvostoliiton kansoille tavattoman suuria menetyksiä. Hitleriläiset surmasivat miljoonia neuvostokansalaisia, siviilihenkilöitä. Miljoonia sotilaita kaatui rintamilla. Väliaikaisesti anastamallaan alueilla fasistit tuhosivat ja ryöstivät suunnattomia rikkauksia. He hävitivät ja rosvosivat 1.710 kaupunkia. Yli 70 tuhatta kylää muutettiin raunioiksi tai poltettiin. Tuhottiin kokonaan tai osaksi noin 32 tuhatta teollisuuslaitosta, 65 tuhannen kilometrin pituudelta rautateitä, ryövättiin 98 tuhatta kolhoosia, 1.876 neuvostotilaa ja 2.890 kone- ja traktoriasemaa, hävitettiin paljon sairaaloita, kouluja, teknikumeja, yliopistoja ja kirjastoja. Aineellisia arvoja ryöstettiin ja tuhottiin yhteensä 679 miljardin ruplan arvosta (sodanedellisissä hinnoissa). Se on suunnilleen yhtä paljon kuin Neuvostoliitto käytti neljän viisivuotiskauden aikana uusien tehtaiden, rautateiden, kaivosten, sähköasemien, neuvostotilojen, kone- ja traktoriasemien ym. tuotantolaitosten rakentamiseen. Mutta maa kärsi muitakin tappioita. Neuvostoliitto joutui kuluttamaan paljon varoja sodan käyntiin. Talouden siirtäminen sota-ajan raiteille vaati myös suuria kustannuksia. Varsin suuria tappioita Neuvostomaa kärsi siitä syystä, että se ei saanut tuotteita vihollisen anastamilta alueilta (ja ennen sotaa siellä tuotettiin kolmasosa Neuvostoliiton teollisuuden koko tuotoksesta). Koko tämä vahinko käsitti likipitäen 1.900 miljardia ruplaa (sodanedellisissä hinnoissa).

Neuvostokansan kärsimät aineelliset tappiot tekivät yhteensä noin 2.600 miljardia ruplaa, kun otetaan huomioon vihollisen ryöstämät rikkaudet, sotamenot ja miehityksellä alueella sijainneilta tuotantolaitoksilta saamatta jääneet tuotteet. Mikään muu maa ei ole missään sodassa joutunut kärsimään niin suuria menetyksiä ja sellaista tuhoa. Sota pidatti enemmän kuin kymmenellä vuodella Neuvostomaan eteenpäinkulkua kommunismin.

Mikä kapitalistivaltio tahansa olisi sellaisten menetysten jälkeen tullut heitetyksi kauas taaksepäin ja joutunut voimakkaammista valtioista riippuvaiseksi. Mutta Neuvostomaan suhteen sitä ei tapahtunut. Sosialistinen järjestelmä, neuvostoihmisten sankarillinen työ ja Kommunistisen puolueen johto mahdollistivat kansantalouden nopean jälleenrakentamisen ja edelleen kehittämisen.

Puolueen ja Neuvostovaltion tärkeimpiä tehtäviä oli maan talouden siirtäminen sota-ajan raiteilta rauhanajan raiteille. Sota-ajan taloudesta rauhanajan talouteen siirtyminen tapahtui kapitalistisissa maissa järjestymättömästi ja perin vaikeasti. Monia tehtaita suljettiin. Miljoonia työläisiä heitettiin kadulle. Työätekevät saivat kantaa kaikki uudestijärjestelystä aiheutuneet rasitukset.

Talouselämän siirtäminen sota-ajan raiteilta rauhanajan raiteille kohtasi myös sosialismin maassa suuria vaikeuksia, se vaati aikaa ja uhrauksia. Mutta sosialistinen järjestelmä teki mahdolliseksi järjestää talouselämän uudella tavalla järkytyksittä, suunnitelmallisesti.

Tehtaille ja kaikille muille tuotantolaitoksille annettiin suunnitelman mukaisesti tehtäväksi valmistaa rauhanajan tuotteita. Sitä vastaavasti toimitettiin uudella tavalla työvoiman sekä raaka- ja tarveaineiden jako. Uudestijärjestelyn yhteydessä muuttuivat eri kansantalouseläinten määräsuhteet. Supistamalla sotamenoja suurennettiin huomattavasti perussijoituksia kansantalouteen. Suurin osa sotatarviketeollisuudesta pantiin palvelemaan rauhanajan tarkoituksia. Puolue turvasi kansantalouden rahoittamisen ennen kaikkea lisäämällä tuotantolaitosten kannattavuutta.

Rauhanajan oloissa taloudenhoidon ja työnjärjestelyn menetelmät muuttuivat. Tuotantolaitoksissa saatettiin voimaan normaalit työolot. Pakolliset ylityöt lakkautettiin, työläisille ja toimihenkilöille säädettiin säännöllinen lepoaika. Talouden uudestijärjestely rauhanaikaa vastaavaksi suoritettiin pääpiirteissään loppuun vuonna 1946. Sen ansiosta saatettiin laajentaa jälleenrakennustöitä.

Samalla kun puolue järjesti joukkoja panemaan kuntoon ja kehittämään edelleen kansantaloutta, se osoitti selvästi, että taistelun suurena päämääränä on kommunismin rakentaminen. Sodan päätyttyä maassa alkoi jälleen kamppailu puolueen XVIII edustajakokouksen viitoittaman ohjelman toteuttamiseksi, mikä edellytti sosialismin loppuunrakentamista ja asteittaista kommunismiin siirtymistä. Samalla aktivoitui kommunistisen rakennustyön probleemien teoreettinen kehittäminen. Useissa siltä kaudelta peräisin olevissa puolueen ja valtion asiakirjoissa, puolueen johtavien toimihenkilöiden puheissa ja kirjoituksissa kehiteltiin edelleen oppia kommunismin rakentamisesta. Konkretisoitiin niitä poliittisia, taloudellisia ja ideologisia tehtäviä,

jotka puolueen tuli ratkaista lähivuosina sekä pitemmän historiallisen aikajakson kuluessa.

Viitoittaessaan asteittaisen sosialismista kommunismiin siirtymisen konkreettisia teitä puolue piti lähtökohtana sitä, että Neuvostoliitto oli pääpiirteittäin jo saavuttanut kommunistisen yhteiskunnan ensimmäisen vaiheen. Eräissä suhteissa sosialismi ei kuitenkaan ollut vielä aivan täydellistä. Tuotantovoimat eivät vielä olleet saavuttaneet sellaista kehitystasoa, että väestöä varten olisi voitu jo tuottaa riittävästi kulutustarvikkeita ja tyydyttää ihmisten asunnontarve. Suuria vaikeuksia kohdattiin myös sosialistisen jakoperiaatteen johdonmukaisessa toteuttamisessa. Kaikki tuo tuntui varsinkin ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina: täytyi säilyttää korttijärjestelmä, normitavaroiden alhaisten hintojen ja ns. verotavaroiden korkeiden hintojen välillä oli huomattava ero ja kolhoosimarkkinoilla hinnat olivat vieläkin korkeammat. Sitä mukaa kuin talouden jälleenrakennus ja tuotantovoimien kehitys edistyi, pieneni jatkuvasti tavarainkin puute. Mutta eräitä tuotteita ei vielä riittänyt, minkä vuoksi säilyi toisaalta valtion- ja osuuskauppojen ja toisaalta kolhoosimarkkinain hintojen ero.

Puolue viitoitti suunnaksi sosialistisen rakennustyön loppuunsaattamisen ja asteittaisen kommunismiin siirtymisen, mikä merkitsi, että ensi vuorossa oli täytettävä kommunismin ensimmäisen vaiheen täyttämättä jääneet tehtävät, lujitettava sosialismia entistä enemmän ja tällä pohjalla turvattava eteneminen kommunismin korkeampaa vaihetta kohti.

Tuotannon alalla oli ennen kaikkea suoritettava loppuun kansantalouden jälleenrakennus mitä lyhimmissä ajassa ja ylitetävä huomattavasti kansantalouden sodanedellinen taso, lujitettava jatkuvasti maan mahtia ja turvattava se kaikenlaisten sattumien varalta. Pitemmän ajan vaativaksi suureksi päämääräksi asetettiin taloudellisen perustehtävän ratkaiseminen — kehittyneimpien kapitalistimaiden saavuttaminen ja ohittaminen tärkeimpien tuotteiden valmistuksessa kutakin asukasta kohden, kapitalismin aikaista työn tuottavuutta suuremman työn tuottavuuden saavuttaminen ja sitten kommunismin täydellisen taloudellisen voiton turvaaminen kapitalismista.

Taloudellisten suhteiden alalla oli kehitettävä ja täydellistettävä sosialistisia tuotantosuhteita tuotantovoimien kasvua vastaavasti: kohotettava yleiskansallisen omistuksen osuutta entistä suuremmaksi, lujitettava huomattavasti tuotantovälineiden kollektiivista omistusta; tehtävä mitä lyhimmän ajan kuluessa täydellisesti loppu työn määrän ja laadun mukaista jakoa edellyttävän sosialistisen periaatteen rikkomisesta; tehtävä loppu tasapalkkaisuudesta ja muista epänormaaleista ilmiöistä palkan maksussa, korotettava reaali-palkkaa ja poistettava kaikinlaiset myyntirajoitukset elintarvikkeiden osalta.

Ideologisen ja kulttuurityön alalla asetettiin tehtäväksi käydä päättäväistä taistelua osittain säilyneitä porvarillisia katsomuksia, tapoja ja tottumuksia vastaan, voittaa täydellisesti imperialistisen Lännen taantumuksellisen kulttuurin turmiollinen vaikutus, tehdä kaikista neuvostokansalaisista tietoisia patriootteja, kohottaa työtätekevien kulttuuritaso vieläkin korkeammaksi, julkaista enemmän kirjoja, sanomalehtiä, aikakausjulkaisuja ja valmistaa enemmän elokuvia. Puolueen pitkän tähtäimen suunnitelmassa asetettiin sellaisia tehtäviä kuin neuvostoihmisten ruumiillisten ja henkisten kykyjen kaikinpuolisen kehityksen turvaaminen, heidän tietoisuudessaan ilmenevien kapitalismin jätteiden hävittäminen, työläisten ja talonpoikien kulttuuritason kohottaminen insinöörien ja agronomien kulttuuritason tasalle, työnjaosta johtuvien kielteisten seurausten hävittäminen, kaikkien kansalaisten kasvattaminen tietoisiksi ja aktiivisiksi kommunistisen yhteiskunnan rakentajiksi.

Sosialistisen yhteiskunnan loppuunrakentamiseen ja sosialismista kommunismiin siirtymiseen tarvitaan useita viisivuotiskausia. Tämän tehtävän täyttämistä edisti varsin suuresti *neljäs viisivuotissuunnitelma*, jonka Neuvostoliiton Korkein Neuvosto hyväksyi vuonna 1946.

Neljännän viisivuotiskauden talouspoliittisena perustehtävänä oli *„maan kärsimään joutuneiden alueiden jälleenrakentaminen, teollisuuden ja maatalouden sodanedellisen tason saavuttaminen ja sitten sen huomattava ylittäminen”*.

Ensivuoroiseksi tehtäväksi asetettiin raskaan teollisuuden ja rautatieliikenteen jälleenrakennus ja edelleen kehittäminen, sillä ilman tätä Neuvostoliiton koko kansantalouden nopea ja menestyksellinen jälleenrakennus olisi ollut mahdotonta. Tällä pohjalla tuli turvata maatalouden sekä kulutustarvikkeita valmistavan teollisuuden nousu; saavuttaa sodanedellinen kulutustaso ja ylittää se; kehittää laajasti kaupankäyntiä ja alentaa järjestelmällisesti tavarain hintoja; panna kuntoon keski- ja korkeakouluverkosto sekä laajentaa sitä; järjestää asuinrakennustoiminta; parantaa kansan terveydenhuoltoa.

Puolueen Keskuskomitea teki vuonna 1946 päätöksen agitatio- ja propagandatyöstä viisivuotissuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Päätöksessä osoitettiin puoluejärjestöjen velvollisuudeksi sodanjälkeisen viisivuotiskauden tehtävien selittäminen työtätekeville, sosialistisen kilpailun järjestäminen ja neuvostoväen mobilisoiminen työhön neljännän viisivuotissuunnitelman tehtävien täyttämiseksi ja ylittämiseksi.

Puolue sai aikaan sen, että tuotannolliset neuvottelukokoukset muuttuivat tehtaissa vilkkaammiksi, mikä edisti suuresti joukkojen aktiivisuuden ja omatoimisuuden kohottamista. Vuonna 1946 maassa pidettiin noin 4 miljoonaa tuotannollista neuvottelukokousta. Niihin osallistuneet esittivät yli 5 miljoonaa ehdotusta tuotantolaitosten toiminnan parantamiseksi. Tuotan-

nollisten neuvottelukokousten ja niissä hyväksytyjen järkipäätösyhteisöjen määrä suureni jatkuvasti. Vuonna 1950 pidettiin jo yli 6 miljoonaa neuvottelukokousta ja esitettiin yli 9 miljoonaa ehdotusta, joista runsaasti 7 miljoonaa toteutettiin käytännössä.

Mobilisoidessaan kansaa täyttämään neljännen viisivuotissuunnitelman puoluejärjestöt kiinnittivät erittäin suurta huomiota joukkoluontoisen sosialistisen kilpailun laajentamiseen. Parantaakseen sosialistisen kilpailun järjestämistä puolueen Keskuskomitea suoritti useissa tuotantolaitoksissa kilpailun kulkua koskevan tarkastuksen, jolloin tuli ilmi sellaisia vakavia puutteellisuuksia kuin muodollisuutta ja virkavaltaisuutta sekä poliittisen joukkotyön aliarviointia. Samanlaisia epäkohtia panivat merkille myös paikalliset puolue-elimet.

Sitä mukaa kuin näitä puutteellisuuksia poistettiin sosialistinen kilpailu kohosi uudelle tasolle. Sille oli kuvaavaa joukkojen suurempi aktiivisuus, sisällökyys ja monimuotoisuus.

Makejekan metallurgisen tehtaan sekä useiden Moskovan tehtaiden ja maan muiden tuotantolaitosten työläisten aloitteesta vuonna 1946 alkoi *Yleisliittolainen sosialistinen kilpailu* neljännen viisivuotissuunnitelman täyttämiseksi ja ylittämiseksi. Kilpailua johtivat puoluejärjestöt. Kilpailijain eturiveissä olivat kommunistit. Heidän esimerkkiään seuraten sadat tuhannet työläiset ottivat henkilökohtaisia sitoumuksia täyttääkseen vuosisuunnitelmat ja koko viisivuotissuunnitelman ennen määräaikaa. Puoluejärjestöjen suorittaman järjestelytyön ansiosta saatiin aikaan se, että kun aikaisemmin vain erilliset työläiset olivat päässeet suuriin saavutuksiin, niin nyt prikaatit, työosastot ja kokonaiset tehtaat alkoivat tehdä työtä erittäin tuottoisasti. Vuonna 1946 alkoi liike pikatyömenetelmien juurruttamiseksi. Pikasorvaajat suurensivat leikkuunopeutta 70—80 metristä 1.000—1.500 metriin minuutissa. Kommunistien aloitteesta pikatyömenetelmät saivat laajan jalansijan metallurgisessa teollisuudessa, nafta-aukkojen porauksessa ja vuorityössä. Kansa nimitti pikamenetelmin työskenteleviä ajasta edelle rientäviksi. Leningradilaiset panivat alulle tieteen ja tuotannon työntekijäin läheisen yhteistoiminnan. Tämä liike levisi nopeasti muihinkin kaupunkeihin. Kupavinon verkatehtaassa (Moskovan alue) alkoi kilpailu raaka-aineiden säästämisestä. Puoluejärjestöt saivat aikaan sen, että raaka-aineiden säästämis kilpailuun yhtyi satoja tuhansia muiden tuotantolaitosten parhaita työläisiä. Moskovalaisten ehdotuksesta maassa aloitettiin kamppailu tarkoituksena kohottaa tuotantolaitosten kannattavuutta, kasata varoja enemmän kuin suunnitelma edellytti ja jouduttaa liikevarojen kiertoa. Tämän ansiosta Neuvostoliiton teollisuus saattoi valmistaa yksistään vuonna 1949 enemmän kuin 20 miljardin ruplan arvosta ylimääräisiä tuotteita. Moskovassa sijaitsevan Krasnyi Holmin kampavillakombinaatin kollektiivi pani alulle uuden liikkeen sitoutuen valmistamaan vain ensiluokkaisia tuotteita.

Kansan aloitteellisuus kasvoi tavattoman nopeasti. Puoluejärjestöjen suuren organisatorisen työn tuloksena kilpailuun yhtyi yhä uusia työläisjoukkoja. Vuonna 1946 kilpailuun otti osaa yli 80 prosenttia työläisistä ja vuonna 1950 jo 90 prosenttia. Työosastot kilpailivat työosastojen kanssa, tehtaat tehtaiden kanssa, Donbassin kaivosmiehet Kuzbassin kaivosmiesten kanssa ja Bakun naftatyöläiset Baškirian naftatyöläisten kanssa.

Maassa levisi laajalle järkiperaistäjain ja keksijain liike. Työläiset esittivät satojatuhansia ehdotuksia ja pyrkivät toteuttamaan ne käytännössä. Neljännellä viisivuotiskaudella toteutettiin joka vuosi keskimäärin yli 400 tuhatta keksintöä, teknillistä parannusta ja järkiperaistysehdotusta, minkä ansiosta tuotanto nopeutui ja säästettiin huomattavasti varoja.

Puoluejärjestöt kasvattivat työläisjoukkoja vetoamalla työ-sankaruuden esikuviiin, tutkivat jatkuvasti parhaimmiston kokemuksia ja tekivät niistä johtopäätöksiä, tekivät niitä tunnetuiksi joukkojen keskuudessa. Laajaa jalansijaa saivat puoluejärjestöjen koollekutsumat tekniikan kysymyksiä käsitelleet neuvottelukokoukset, joiden tarkoituksena oli parhaiden työmenetelmien tutkiminen ja tunnetuksi tekeminen; järjestettiin eri tehtaiden ja kaupunkien eturivin työläisten kohtaustilaisuuksia kokemusten vaihtamistarkoituksessa.

Puolue suuntasi työtätekevien kaiken huomion sodan aikana kärsimään joutuneiden alueiden talouden jälleenrakennukseen. Puolueen aktiivisina auttajina sodan haavojen parantamisessa olivat nuorisoliittolaiset. Nuorisoliitto otti kunniatehtäväkseen viidentoista vanhan venäläisen kaupungin jälleenrakennuksen. Näihin kuului Voronež, Pskov, Novgorod, Orel ym. Kymmeniä tuhansia nuorisoliittolaisia oli jälleenrakentamassa Donbassia, Dneprin voimalaitosta ja „Zaporožstalja”. Neuvostoväen sankariillisen työn tuloksena raunioista ja tuhkasta nousi tehtaita, kaupunkeja ja kyliä. Toimivien laitosten joukkoon astuivat jälleen Krivoi Rogin malmikaivokset ja Donbassin hiilikaivokset, Etelän metallurgiset tehtaot sekä Harkovin ja Stalingradin koneenrakennustehtaot, Maikopin ja Groznyin naftatornit, kaikki sähköasemat, muun muassa Dneprin voimalaitos, sekä tuhansia muita hitleriläisten hävittämiä tuotantolaitoksia. Sodanjälkeisen jälleenrakennuksen tärkeänä erikoispiirteenä oli se, että kunnostettavat tuotantolaitokset varustettiin uusiaikaisilla koneilla.

Puoluejärjestöjen johtamina työtätekevät osoittivat työssä ihmeteltävää sankaruutta, joka muistutti sota-ajan urhoollisuutta. Rakennustyömaille tuli satoja tuhansia vapaaehtoisia. Työläiset ja insinöörit osoittautuivat hyvin kekseliäiksi ja neuvokkaiksi. Esimerkiksi hitleriläisten räjäyttämä „Azovstalj” tehtaon masuuni № 4 oli kärsinyt suuria vaurioita, laskeutunut ja kallistunut. Oltiin sitä mieltä, että se piti purkaa ja rakentaa uusi. Mutta puoluejärjestön aloitteesta insinöörit ja työläiset päättivät panna masuunin kuntoon. 1.300 tonnia painava uuni

korjattiin, nostettiin pystyasentoon ja siirrettiin paikalleen. Tämä vaati vain puolitoista kuukautta, ja uuni pantiin toimimaan neljä kuukautta aikaisemmin kuin määräaika edellytti. Dneprin voimalaitoksen kollektiivi turvautui sellaiseen ennen tuntemattomaan menetelmään, että sulki padon pohja-aukot, ja joudutti siten huomattavasti jälleenrakennustöitä. Donbassin kaivostyöläiset pumppusivat ennätysellisen lyhyessä ajassa 650 miljoonaa kuutiometriä vettä kaivoksista. Se vaati yhtä suuren määrän työtä kuin vaatisi 70 neliökilometriä laajan ja 10 metriä syvän järven kuivattaminen. Donbassilla kaivostyöläiset kunnostivat yli 2.500 kilometrin pituudelta tukkeutuneita kaivoskäytäviä, mikä vaati likipitään yhtä paljon työtä kuin vaatisi 200—700 metrin syvyydessä kulkevan Moskovasta Pariisiin vievän tunnelin kaivanta ja pönkitys. Donbassista tuli jälleen maan suurin hiili-teollisuuskeskus.

Sodasta kärsimään joutuneiden tasavaltojen ja alueiden kansantaloutta jälleenrakentaessaan puolue ja kansa nojasivat Uralin, Siperian, Kazakstanin ja Keski-Aasian teollisuuteen. Näiden alueiden teollisuus oli laajentunut sotavuosina huomattavasti. Maan itäosista lähetettiin vapautetuille alueille suuri määrä korkeatehoisia koneita ja mekanismeja. Kazakstan ja Keski-Aasian tasavallat, jotka aikoinaan olivat päässeet takapajuisuudestaan VSFNT:n, Ukrainan ja Valko-Venäjän työtätekevien avun ansiosta, antoivat kärsimään joutuneille alueille nyt suurta apua lähettämällä työntekijöitä ja teknillistä kalustoa. Siinä ilmeni selvästi, miten suuri voima on neuvostojärjestelmän mahdin lähteenä oleva kansojen ystävyys.

Vuonna 1948 Neuvostoliiton teollisuuden kokonaistuotanto saavutti sodanedellisen tason ja vieläpä *ylittikin sen*. Teollisuus pantiin kuntoon poikkeuksellisen lyhyessä ajassa. Kansalaisodan jälkeen maa tarvitsi talouden jälleenrakentamiseen kuusi vuotta. Suuren Isänmaallisen sodan aikaisia suunnattomia menetyksiä ei voi verrata mihinkään. Ja siitä huolimatta teollisuuden jälleenrakennus vaati vain noin kaksi ja puoli vuotta.

Vapautettujen alueiden talouden jälleenrakennusta järjestäessään puolue piti huolta myös muiden tasavaltojen ja alueiden teollisuudesta ja paransi jatkuvasti maan tuotantovoimien sijoittelua. Neljännen viisivuotiskauden aikana Uralin ja Siperian metallurgisen teollisuuden tuotantokapasiteetti suureni huomattavasti. Puolueen aloitteesta Keski-Aasiaan ja Taka-Kaukasiaan perustettiin uusia rautateollisuuskeskuksia. Neuvostoliiton euroopanpuoleisen osan pohjoisella alueella alettiin muodostaa metallurgisen teollisuuden keskusta. Hiilen louhinta Kuzbassilla, Karagandassa ja Uralilla lisääntyi vuosi vuodelta. Uralin—Volgan nafta-alueella lisääntyi nopeasti naftan tuotanto. Ryhdyttiin rakentamaan monia uusia höyry- ja vesivoimalaitoksia (Gorkin, Kaman ym. voimalaitokset). Volgalla pantiin alulle Volgan ja Stalingradin vesivoimalaitosten rakentaminen.

Koneenrakennus- ja kemiallinen teollisuus ottivat aimo askeleen eteenpäin.

Puolue saavutti suuria tuloksia kansantalouden eri alojen uudestikoneistamisessa. Taloudellinen kilpailu, jota sosialismi käy kapitalismin kanssa, vaatii tekniikan joudutettua kehittämistä. Vain sitä tietä voidaan työn tuottavuus saada korkeammaksi kuin mitä se on kapitalismin aikana. Teknillisen edistyksen ongelmat saivat ensiarvoisen poliittisen merkityksen. Puolue asettui johtamaan tiedemiesten, insinöörien ja uudentajain liikettä, jonka tavoitteena oli uusien urien aukaiseminen tieteesä ja tekniikassa, ja järjesti teknillisten uudistusten soveltamisen tuotantoon.

Puolueen taistelu tieteen ja tekniikan kehittämisen puolesta johti moniin merkittäviin saavutuksiin. Ensimmäisellä sijalla niiden joukossa on ydinenergian valloitus. Ydinenergian tuotannollinen hyväksikäyttö merkitsee mitä syvällisimmän teknillisen kumouksen alkua ihmiskunnan historiassa, uuden aikakauden alkua tuotannon kehityksessä.

Neljännän viisivuotiskauden aikana kehitettiin voimaperäisesti sähköistämistä, alettiin soveltaa käytäntöön elektroniteknikkaa, laajassa mitassa koneistettiin voimaavaativia työoperaatioita rauta- ja terästeollisuudessa, suoritettiin loppuun kivihiilituotannon koneistaminen, nafta-aukkojen porauksessa alettiin käyttää parhaita tekniikkaa (turbiiniporat). Koneenrakennuksessa saivat melko laajan jalansijan liukulinjat. Rakennettiin automaattikonesarjoja sekä täysautomaattinen automoottorimäntätehdas. Koneenrakentajat konstruoivat toistatuhatta suuritehoista työstökoneita, automaattia ja muuta konetta ja alkoivat valmistaa niitä suurin määrin.

Monia teknilliseen edistykseen liittyviä tehtäviä jäi kuitenkin vielä ratkaisematta. Useilla teollisuuden ja maatalouden aloilla tieteen ja tekniikan uusimpia saavutuksia sovellettiin hitaasti käytäntöön. Ei kiinnitetty kyllin suurta huomiota suuritehoisten koneiden suunnitteluun. Eräiden tehtaiden kalusto oli vanhentunutta, käytettiin epätaloudellisia valmistustapoja ja valmistettiin vanhamallisia työstökoneita ja mekanismeja. Metsä- ja kivihiiliteollisuudessa käytettiin uusi aikaisia koneita ja mekanismeja epätydyttävästi. Monissa tuotantolaitoksissa vallitsi itsetyytyväisyyden ja jopa luutuneisuuden ja kaavamaisuudenkin ilma- piiri. Saavutettuaan tiettyjä tuloksia uuden tekniikan omaksumisessa tällaisten tuotantolaitosten johtohenkilöt luopuivat omahyväisesti taistelemasta teknillisen edistyksen hyväksi eivätkä pyrkineet vaihtamaan vanhentuvia koneita uusi aikaisiin. Loppujen lopuksi tämä vei siihen, että muutamat teollisuuden alat jäivät teknillisessä suhteessa huomattavasti jälkeen tieteen ja tekniikan kansainvälisestä tasosta. Taistelu teknillisen edistyksen puolesta pysyi puolueen ja kansan ensivuoroisena, ajan- kohtaisena tehtävänä.

Työläisten sankarillinen työ ja puolueen oikea johto turvasivat neljännen viisivuotissuunnitelman täyttämisen teollisuuden alalla ennen määräaikaa. Neljännen viisivuotiskauden aikana jälleenrakennettiin ja pystytettiin sekä pantiin käyntiin yli 6 tuhatta teollisuuslaitosta, pieniä lukuun ottamatta, ts. miltei yhtä paljon kuin ensimmäisellä ja toisella viisivuotiskaudella yhteensä. Joka päivä pantiin käyntiin keskimäärin enemmän kuin kolme tuotantolaitosta. Neljännen viisivuotiskauden tehtävät teollisuuden alalla täytettiin 4 vuodessa ja 3 kuukaudessa. Vuonna 1950 teollisuuden kokonaistuotanto ylitti sodanedellisen tason 73 prosentilla, silloin kun suunnitelma edellytti 48 prosentin ylitystä. Harkkorautaa sulatettiin yli 19 miljoonaa tonnia (29 prosenttia enemmän kuin vuonna 1940) ja terästä yli 27 miljoonaa tonnia (49 prosenttia enemmän kuin ennen sotaa), kivihiiltä tuotettiin yli 261 miljoonaa tonnia (57 prosenttia enemmän), naftaa noin 38 miljoonaa tonnia (22 prosenttia enemmän) ja sähkövoimaa yli 91 miljardia kilowattituntia. Teollisuustyöläisten työn tuottavuus suureni 37 prosentilla vuoteen 1940 verrattuna.

Puolueen johdolla ratkaistiin vaikeita tehtäviä myös maataloudessa, jolle sota sekä vuoden 1946 kuivuus olivat aiheuttaneet tavattoman suurta vahinkoa. Puolue johti kolhoosien, neuvostotilojen sekä kone- ja traktoriasemien jälleenrakennusta maan vapautetuilla alueilla ja turvasi kolhoosiomistuksen lujittamisen.

Neuvostotalonpojat, jotka olivat omasta kokemuksestaan tulleet vakuuttuneiksi yhteistyön edukkuudesta, muodostivat jälleen puoluejärjestöjen johtamina kolhooseja, heti kun fasistit oli ajettu pois. Neuvostohallitus järjesti uudelleen syntyville kolhooseille valtion apua — antoi koneita, karjaa, siementä. Laajaksi muodostui myös sosialistinen keskinäinen avunanto: maan itäisten alueiden kolhoosit lähettivät jälleenrakennettaville kolhooseille paljon karjaa, siementä ja maatalouskalustoa.

Useissa puolueen Keskuskomitean päätöksissä sekä Keskuskomitean helmikuun täysistunnossa (vuonna 1947) määriteltiin konkreettiset toimenpiteet maatalouden jälleenrakentamisen alalla ja esitettiin eräitä ajatuksia sen edelleenkehittämisestä. Ensiarvoinen osuus maataloustuotannon kohottamisen hyväksi käydyssä taistelussa tuolla kaudella oli kolhoosien organisatorisella ja taloudellisella lujittamisella. Syksyllä 1946 hyväksytyssä Neuvostohallituksen ja NKP (b):n Keskuskomitean päätöksessä „Toimenpiteistä Maatalousarttelin sääntöjen rikkomisen estämiseksi kolhooseissa” sekä puolueen Keskuskomitean helmikuun täysistunnon päätöksissä paljastettiin kolhoosien elämässä ilmenneitä pahoja epäkohtia (kolhoosien yhteismaiden ja yhteisomaisuuden haaskaus ja varastelu, väärinkäytökset työpäiväyksikköjen laskemisessa) ja osoitettiin keinot niiden poistamiseksi.

Keskuskomitea asetti puoluejärjestöjen ratkaistavaksi seuraavat tehtävät: oli tehtävä loppu kaikkinaisesta maatalousartelin sääntöjen rikkomisesta, estettävä kolhoosien yhteismaiden ja yhteisomaisuuden haaskaus ja varastelu ja väärinkäytökset työpäiväyksikköjen laskemisessa, tehtävä loppu demokraattisten periaatteiden rikkomisesta kolhoosien hallinnassa sekä maiden, kaluston ja vetovoiman käytössä ilmenneestä yksilövastuun puutteesta, hävitettävä tasapalkkaisuus kolhoosilaisten työn maksussa ja kolhoosien tulojen jakamisessa työpäiväyksikköjen mukaan, tehostettava agronomisen ja karjanhoitoteknillisen avun antamista kolhooseille, parannettava kolhoosien työntekijäin, kolhoosituotannon mestarien perus- ja lisäkoulutusta.

Puolueen paikallisjärjestöt ryhtyivät useihin tärkeisiin toimenpiteisiin täyttääkseen puolueen KK:n päätökset. Ne yhteismaat, kolhoosien karja ja muut aineelliset arvot, jotka olivat eri järjestöjen ja laitosten käytössä tai jotka oli laittomasti luovutettu kolhoosilaisille ja muille henkilöille, palautettiin kolhooseille; kolhoosien hallintokoneistoa supistettiin, minkä ansiosta säästettiin melko paljon työpäiväyksikköjä. Kolhoosilaisten aktiivisuus suureni huomattavasti Keskuskomitean päätösten täyttämiseksi käydyn kamppailun aikana. Tuolla kaudella jäi kuitenkin paljastamatta monia kolhoosituotannon järjestelyssä ja kolhoosien johdossa olleita suuria epäkohtia, ja se pidatti huomattavasti sosialistisen maatalouden kehitystä.

Puolueen huolenpiton ansiosta maatalouden aineellinen ja teknillinen perusta lujittui tuntuvasti. Maaseudulle lähetettiin paljon koneita, polttoainetta ja lannoitteita. Vuonna 1949 kolhoosit, kone- ja traktoriasemat sekä neuvostotilat saivat traktoreita ja muita maatalouskoneita $2\frac{1}{2}$ —4 kertaa enemmän kuin vuonna 1940. Maataloudessa oli nyt traktoreita runsaammin kuin ennen sotaa. Kolhooseja, neuvostotiloja sekä kone- ja traktoriasemia ryhdyttiin sähköistämään.

Kolhoosituotannon aineellisen ja teknillisen perustan lujittaminen ja kone- ja traktoriasemien varustaminen uusisaikaisilla maatalouskoneilla teki välttämättömäksi kolhoosien yhteiskunnallisen tuotannon parantamisen. Maassa oli paljon pieniä kolhooseja, joilla oli vähän maata ja joihin kuului 10—30 taloutta. Pienissä kolhooseissa käytettiin koneita huonosti ja hallintomenot olivat kovin suuret. Tällaiset kolhoosit jarruttivat maatalouden tuottoisuuden kehitystä.

Monilta paikkakunnilta alkoi tulla ehdotuksia, että kolhooseja yhdistettäisiin. Kommunistien aloitteesta kolhoosilaiset panivat vuonna 1950 alulle laajan liikkeen, minkä tarkoituksena oli *pienien kolhoosien yhdistäminen suuriksi*. Kolhoosien yhdistäminen tapahtui vain vapaaehtoisesti ja yhdistyvien kolhoosien keskinäisestä suostumuksesta. Ennen yhdistämistä Neuvostoliitossa oli 254 tuhatta pientä kolhoosia; yhdistämisen jälkeen, vuoden 1953 lopulla, oli 93 tuhatta suurta kolhoosia.

Kolhoosien yhdistämisellä oli tärkeä taloudellinen merkitys. Se avasi maataloustuotannon kehitykselle laajoja mahdollisuuksia. Suurissa kolhooseissa käytetään täydellisemmin hyväksi suuritehoisia koneita ja niillä on enemmän mahdollisuuksia saada runsaita satoja ja kohottaa karjatalouden tuottoisuutta.

Toinen suuri yhteiskunnallis-taloudellinen toimenpide, johon maataloudessa ryhdyttiin sodan päättymisen jälkeen, oli kollektivisoinnin toteuttaminen Ukrainan, Valko-Venäjän ja Moldavian länsiosissa, Eestissä, Latviassa ja Liettuassa. Näillä alueilla ja näissä tasavalloissa, jotka olivat liittyneet Neuvostoliittoon sodan edellä, maatalous oli yksityisomistuksellista pien-tavarataloutta. Näiden tasavaltojen ja alueiden puoluejärjestöt tekivät yksityistalonpoikien keskuudessa suuren työn. Ne selittivät heille suuren kolhoosituotannon etuisuuksia ja auttoivat heitä siirtymään tälle tielle. Vuosina 1949—1950 maatalouden kollektivisointi suoritettiin näillä seuduilla pääpiirteissään loppuun.

Sodanjälkeisenä aikana lujitettiin huomattavasti maaseudun puoluejärjestöjä. Maaseudulle saapui paljon sotaväestä kotiutetuja kommunisteja. Piirikeskuksista ja kaupungeista lähetettiin osa kommunisteista kyliin. Kommunistien määrä maaseudulla suureni ja puoluejärjestöjen verkosto laajeni. Vuonna 1947 maaseudulla laskettiin olleen 110.800 puolueen perusjärjestöä, mutta vuonna 1950 niitä oli yli 180 tuhatta. Niihin kuului enemmän kuin 1 miljoona 864 tuhatta kommunistia.

Koneistamisen, kolhoosien organisatorisen ja taloudellisen lujittamisen, sosialistisen kilpailun kehittämisen ja uudentajien kokemusten hyväksikäytön pohjalla puoluejärjestöjen onnistui saavuttaa tiettyjä tuloksia neljännen viisivuotiskauden tehtävien täyttämässä maataloustuotannon alalla.

Puoluejärjestöjen johtamina kolhoosilaiset sekä kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen työläiset koko neuvostokansan apuun nojaten paransivat pääpiirteissään ne syvät haavat, joita sota oli aiheuttanut maataloudelle. Maataloustuotanto saavutti yleispiirtein sodanedellisen tason. Mutta kolhoosijärjestelmän uumenissa piileviä maataloustuotteiden tuotannon lisäämismahdollisuuksia ei käytetty täydellisesti hyväksi. Siitä syystä maatalous ei kyennyt tyydyttämään väestön kasvavaa tarvetta elintarvikkeiden osalta eikä kevyen ja ravintoaineteollisuuden raaka-ainetarvetta. Viljaprobleemi oli yhä ratkaisematta. Joskin viljankylvöt olivat laajentuneet viisivuotiskauden kuluessa 20 prosentilla, ne eivät kuitenkaan olleet saavuttaneet sodanedellistä tasoa. Satoisuus pysyi yhä alhaisena. Karjatalouden kehityksessä ilmeni suuria puutteita. Lehmiä ja sikoja oli vähemmän kuin ennen sotaa. Karjan tuottoisuus pysyi alhaisena. Monissa kolhooseissa käytettiin koneita epätydyttävästi. Maassa oli paljon jälkeenjääneitä kolhooseja ja maatalouspiirejä.

Tällainen tilanne oli huomattavalta osalta selitettävissä siten, että maatalouden johtamisessa oli ollut vakavia laiminlyöntejä, että oli rajoitettu paikallisten työntekijäin aloitteellisuutta ja rikottu sitä periaatetta, että kolhoosien ja kolhoosilaisten tulee olla aineellisesti kiinnostuneita työnsä tuloksista. J. V. Stalinin ehdotuksesta sodanjälkeisellä kaudella oli ryhdytty eräisiin harkitsemattomiin toimenpiteisiin, jotka vaikuttivat epäedullisesti maatalouden kehitykseen.

Teollisuuden nopean kasvun sekä maatalouden kehittämisessä saavutettujen tiettyjen tulosten pohjalla puolue sai kohotettua neuvostokansan aineellista elin- ja kulttuuritasoa. Vuoden 1947 lopulla puolueen Keskuskomitean ja Neuvostohallituksen toimesta lakkautettiin korttijärjestelmä ja siirryttiin normeeratusta elintarvikkejakelusta laajaan valtion ja osuuskuntien kauppatoimintaan. Samaan aikaan toimitettiin rahareformi ja alennettiin kulutustarvikkeiden hintoja. Väestö hyötyi tästä kaikista tavattoman paljon. Kulutustarvikkeiden hintoja alennettiin vuosina 1947—1950 kolme kertaa. Vuonna 1950 työläisten, toimihenkilöiden ja talonpoikien tulot olivat tuntuvasti suuremmat kuin vuonna 1940.

Neuvostoliiton työtätekevien kulutustaso kohosi. Sen edelleen kohoamista pidätti kuitenkin ennen kaikkea maatalouden jälkeenjääneisyys. Useissa asutuskeskuksissa kohdattiin vaikeuksia väestön muonituksessa. Eräissä kaupungeissa jouduttiin kokemaan lihan, voin, maidon, kasviksien ja hedelmien puutetta.

Laajassa mitassa ryhdyttiin kunnostamaan hitleriläisten vaurioittamia asuinrakennuksia ja rakentamaan uusia. Viisivuotiskauden aikana kaupungeissa ja työläisasutuksissa kunnostettiin ja rakennettiin niin paljon asuintaloja, että niiden yhteinen pinta-ala teki yli 100 miljoonaa neliometriä, ja maaseudulla 2.700.000 asuintaloa. Asunnontarve oli kuitenkin yhä tavattoman suuri ja asuntokysymys pysyi kaikkein kärkevimpänä kysymyksenä. Lääkintälaitosten ja parantoloiden lukumäärä suureni tuntuvasti ja lepokoti-, klubi-, teatteri- ja kirjastoverkosto laajeni.

Taisteltaessa neljännen viisivuotissuunnitelman täyttämiseksi kohdattiin suuria vaikeuksia. Eikä kaikkia vaikeuksia onnistuttu voittamaan. Mutta yleensä neljännellä viisivuotiskaudella saavutettiin suuria tuloksia kommunistisessa rakennustyössä. Tämä kausi merkitsi tärkeää edistystä kommunismin aineellisen tuotantoperustan luomisessa.

3. Puolueen organisatorinen ja ideologinen työ. NKP:n XIX edustajakokous

Neuvostokansa saavutti erinomaisia tuloksia talouden ja kulttuurin kehittämisessä neljännellä viisivuotiskaudella puolueen väsymättömän organisatorisen toiminnan ansiosta, sen ansiosta, että puolueen rivit järjestettiin taitavasti ja nopeasti

uudelleen rauhanajan tehtäviä vastaavasti, että parannettiin puoluejohtoa ja kohotettiin yhteiskunnallisen, kulttuuri- ja teollisuuden työn aatteellista tasoa.

Sodan päätyttyä puolueen Keskuskomitea asetti tehtäväksi lujittaa puolueen paikallisjärjestöjä sekä kohottaa niiden arvovaltaa ja johtavaa osuutta. Puolue pyrki siihen, että puoluejärjestöt olisivat todella valvoneet paikallisten valtio- ja talouselinten toimintaa ja täyttäneet menestyksellisesti tehtävänsä joukkojen poliittisina johtajina ja järjestäjinä.

Vuosina 1946—1948 puolueen Keskuskomitea teki useita tärkeitä päätöksiä puolue-elämän kysymyksistä. Puoluejärjestöt aloittivat näiden päätösten täyttämisen merkeissä sitkeän taistelun parantaakseen puolue toimintaa ja kohottaakseen valtio-, talous- ja yhteiskunnallisten järjestöjen johtamisen tasoa.

Ratkaisevaa osaa puoluejärjestöjen taistelukyvyyn parantamisessa näytteli puolueen sisäisen demokratian kehittäminen. Sodanaikaisella puolue toiminnalla oli omat myönteiset piirteensä ja erikoisuutensa. Mutta puoluedemokratian puitteita oli sodan aikana jossain määrin kavennettu. Tällainen käytäntö olisi johtanut rauhanajan oloissa kommunistien aktiivisuuden ja omatoimisuuden heikkenemiseen ja saattanut viedä puoluelinten erkaantumiseen joukoista.

Ensimmäisenä toimenpiteenä puoluedemokratian jälleenyttämisalalla sodan jälkeen oli puoluejärjestöjen ja -komiteain kokousten säännöllinen pitäminen sekä puoluelinten toimintaselostusten pito ja vaalien toimittaminen puolueen sääntöjen edellyttämien määräaikaisten kuluessa.

Vuosina 1945—1947 pidettiin piirien ja kaupunkien puoluekonferenssit ja vuonna 1947 ja vuoden 1948 alussa alueiden puoluekonferenssit. Vuoden 1948 lopulla ja vuonna 1949 pidettiin liittotasavaltojen kommunististen puolueiden edustajakokoukset. Siitä lähtien paikallisten puoluelinten toimintaselostuskokoukset ja vaalit on pidetty säännöllisesti. Alettiin järjestää säännöllisesti myös puolueaktiivien kokouksia. Puoluekomiteain kokousten merkitys kollektiivisina johtaeliminä lisääntyi.

Samaan aikaan puolue ryhtyi moniin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli puolueen poliittisen työn ja taloudellisen toiminnan oikea toisiinsa yhdistäminen. Keskuskomitean ja puoluekonferenssien päätöksissä arvostettiin niitä puolueen piiri-, kaupunki- ja aluekomiteoita, jotka olivat antaneet organisatorisen ja aatteellisesti poliittisen puolue työn heikentä tai jättäneet sen huomiotta. Sellaiset puoluekomiteat ottivat täyttääkseen niille kuulumattomia tehtäviä. Ne ratkaisivat juoksevia, jopa toisarvoisiakin talouskysymyksiä neuvosto- ja talouselimien sivuilta. Ne totuttivat kolhoosien, neuvostotilojen, kone- ja traktoriasemien ja tuotantolaitosten johtajia kääntymään kaikissa talouskysymyksissä yksinomaan puoluelinten puoleen ja saamaan ohjeita vain niiltä. Paikallisten Neuvostojen osuutta

ty pistettiin. Monet piiri- ja kaupunkikomiteat ja aluekomiteoiden osastot muuttivat talousmiesten asianajajiksi. Tämä johti siihen, että osa puoluejärjestäjistä alkoi huomaamattaan muuttua poliittisista johtohenkilöistä hallintomiehiksi ja eräät puolue-elimet taisteluhenkisistä, omatoimisista poliittisista järjestöistä omalaatuisiksi määräileviksi hallintolaitoksiksi. Sellaisista puoluejärjestöistä ei aina ollut oman paikkakunnan ja suppeasti oman hallintoalan etua tavoittelevan toiminnan vastustajiksi. Juokseviin asioihin syventyneinä ne eivät kiinnittäneet huomiota talouden kehittämisen suuriin perspektiivikysymyksiin, aliarvioivat organisatorisen ja poliittisen joukkotyön merkitystä. Keskuskomitea paljasti myös sellaisia tosiasioita, jotka osoittivat eräiden puoluejärjestäjien kadottaneen itsenäisyytensä ja joutuneen talouselimistä riippuvaisiksi.

Keskuskomitean aloitteesta ryhdyttiin poistamaan näitä vääriä, epäbolševistisiä työmenetelmiä. Askel askeleelta tehtiin loppu käytännössä olleesta vahingollisesta holhouksesta ja hallinnollisesta määräilystä. Piiri-, kaupunki- ja aluekomiteat asettivat suurempia vaatimuksia neuvosto- ja talouselinten järjestäjille. Puolue ryhtyi valvomaan tiukasti heidän toimintaansa. Sitä mukaa kuin toimintamenetelmät paranivat, suureni puoluejärjestöjen merkitys poliittisina johtajina. Puoluejärjestöt saivat mahdollisuuden keskittää huomionsa talouden ja kulttuurin kehityksen peruskysymysten ratkaisemiseen. Ne tehostivat työtään mobilisoiden joukkoja täyttämään kommunistisen rakennustyön mitä tärkeimpiä tehtäviä.

Keskuskomitean päätöksissä, puoluekonferensseissa ja puoluekomiteoiden kokouksissa arvosteltiin varsin ankarasti puoluejärjestöjä, jotka kiinnittivät huomionsa puoluejärjestöjen ulkomaan näkyvään puoleen ja jättivät huomiotta sen sisällön ja tehoavuuden. Sellaisissa järjestöissä puoluejärjestöjen toiminta oli ylimalkaista. Hyväksyttiin julistusluontoisia, epäkonkreettisia päätöslauselmia, ei huolehdittu niiden täyttämisestä eikä tarkastettu niiden täyttöä.

Käytäessä päättävää taistelua näiden epäkohtien poistamiseksi puolueen jäsenten aktiivisuus ja aloitteellisuus suureni ja puoluejärjestöjen taistelukyky tehostui. Puoluejärjestöjen osuus valtiollisen, taloudellisen ja kulttuurirakennustyön sekä joukkojen poliittisen kasvatustyön järjestäjinä ja ohjaajina suureni tuntuvasti.

Tuolla kaudella ei kuitenkaan saatu poistetuksi täydellisesti puoluejärjestöissä ilmenneitä oleellisia puutteita. Eräissä tapauksissa vielä rajoitettiin puolueen sisäistä demokratiaa. Puoluejärjestöissä oli yhä havaittavissa hallinnollista määräilyä ja rikottiin kollektiivista johtoperiaatetta. Puolueen poliittisen työn taso jäi jälkehen joukkojen alati kasvavista vaatimuksista. Kaikki tämä vaikutti haitallisesti puoluejärjestöjen toimintaan, heikensi kommunistien aktiivisuutta.

Tärkeä sija puolueen toiminnassa sodanjälkeisellä kaudella oli kasvatustyöllä, ideologisella työllä. V. I. Lenin opetti, että kommunismi on joukkojen tietoisien historiallisen luomistyön tulos. Joukkojen tietoisien, luovan aktiivisuuden jatkuva kasvu on yhteiskunnan edistykseksen kehityksen laki, sosialismista kommunismiin siirtymisen välttämätön ehto. Puolueen tekemän kasvatustyön tuloksena sosialistisen rakennustyön aikana neuvostoihmisten tietoisuudessa tapahtui perinpohjaisia muutoksia. Syvälinen aatteellisuus, rajaton usko kommunismin asian voittoon, työn katsominen kunnian ja uljuuden asiaksi, huolenpito sosialistisen omaisuuden kartuttamisesta, neuvostopatriotismi ja yhteiskunnallisten etujen käsittäminen korkeimmiksi eduiksi — sellaiset ovat neuvostoyhteiskunnan ihmisten henkisen olemuksen luonteenomaiset piirteet. Neuvostoväen erään osan tajunnassa on kuitenkin säilynyt kapitalismin jätteitä. Niitä ovat yksityisomistajan psykologian jäännökset ja porvarilliset moraalikäsitteet, Lännen taantumukseksellisen kulttuurin palvonta, nationalismin ilmaukset ym.

Socialismin loppuunrakentaminen ja asteittainen kommunismiin siirtyminen ovat lainmukaisesti aiheuttaneet sen, että puolueen ideologisesta toiminnasta on tullut vanhan riistojärjestelmän jäännöksiä ja perinteitä vastaan käytävän taistelun perusmuoto. On koittanut sellainen historiallinen kausi, jolloin on käynyt välttämättömäksi karkottaa kapitalismi sen viimeisestä lymy paikasta, ideologisten suhteiden alalta. Vasta sitten, kun on hävitetty täydellisesti niiden tapojen ja perinteiden rippeetkin, joita yksityisomistukselliset suhteet ovat juurruttaneet vuosisatoja, voidaan sanoa, että on isketty „viimeinen naula haudattavanamme olevan kapitalistisen yhteiskunnan ruumisarkkuun” (V. I. Lenin, Teokset, 27. osa, s. 379). Sitä mukaa kuin jatkamme eteenpäinmENOAMME itse elämä nostaa esiin kommunistisen kasvatustyön kysymyksiä ensiarvoisen tärkeinä ja ne saavat yhä suuremman merkityksen.

Sodan jälkeen ilmeni eräitä muitakin seikkoja, jotka pakottivat tehostamaan aatteellista kasvatustyötä. Kymmeniä miljoonia ihmisiä oli asunut sodan aikana vihollisen tilapäisesti asettamilla alueilla. Hitleriläiset olivat ajaneet miljoonia ihmisiä Saksaan. Paljon neuvostosotilaita oli ollut sotavankina. Hitleriläiset olivat yrittäneet voimaperäisesti muokata kaikkia näitä ihmisiä aatteellisesti. Kun neuvostojoukot tekivät fasisminvastaaisen vapautusretkensä Länteen, osa sotaväestämme joutui kapitalistivaltioiden alueelle ja taantumuspierit yrittivät erilaisin keinoin vaikuttaa neuvostosotilaihin. Ukrainan ja Valko-Venäjän läntisillä alueilla sekä Itämerenmaissa hitleriläisten jättämät porvarilliset nationalistiryhmät tekivät väestön keskuudessa neuvostovastaista työtä. Kaikkien näiden ja muidenkin kanavien kautta neuvostoihmisten keskuuteen levitettiin vahingollista ideologista vaikutusta. Mutta joukot hylkäsivät

halveksuvasti niille tyrkytetyt taantumukselliset porvarilliset katsantokannat. Osa kansalaisista osoittautui kuitenkin ideologisesti epävakaaaksi ja suhtautui kapitalistiseen järjestykseen epäkriittillisesti.

On otettava huomioon sekin, että monissa puoluejärjestöissä aliarvioitiin ideologista työtä, propaganda- ja agitaatiotyö oli lamassa. Osa puolueen johtavista työntekijöistä ei ollut pitkään aikaan täydentänyt tietojaan marxismin-leninismiin alalla. Kaikki tämä johti siihen, että ideologinen työ kokonaisuudessaan otettuna jäi jälkeen puolueen ratkaistavana olleista tehtävistä, kommunistisen rakennustyön vauhdista.

Ottaen huomioon kommunistisen rakennustyön yleiset tarpeet sekä sodanjälkeisen kauden konkreettiset olosuhteet puolue aloitti laajan *hyökkäyksen* ideologisella rintamalla.

Kasvatustyön tuloksellisuus riippui ennen kaikkea kommunistien aatteellisesta kehitystasosta. Suuren Isänmaallisen sodan aikana puolueeseen oli tullut paljon uutta väkeä. Ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina puolueen rivien nopea kasvu jatkui. Vuonna 1946 puolueessa oli noin 6 miljoonaa henkeä. Enemmän kuin puolet heistä oli liittynyt puolueeseen sotavuosina. Huomattava osa kommunisteista ei ollut ehtinyt saada tarpeellista teoreettista valmennusta. Muodostui sellainen tilanne, että puolueen määrällinen kasvu ja kommunistien poliittisen valistuneisuuden taso olivat jossain määrin epäsuhteessa keskenään. Poistaakseen tämän epäsuhteen Keskuskomitea päätti olla jouduttamatta puolueen rivien kasvua ja aloittaa laajan puoluevalistustyön kommunistien keskuudessa.

Puoluejärjestöt alkoivat suhtautua huolellisemmin puolueen jäseneksi pyrkivien valikointiin ja tehostivat kommunistien poliittista kasvatusta. Luotiin uudelleen monihaarainen puoluevalistuslaitosten verkosto: muodostettiin poliittisen tiedon kouluja, puolueen historiaa, poliittista taloustiedettä ja filosofiaa tutkivia kerhoja, piirien puoluekouluja, marxismin-leninismiin yliopistoja. Monet kommunistit tutkivat teoriaa itsenäisesti. Vuosina 1946—1952 suurin osa puolue- ja neuvostotyöntekijöistä sai lisäkoulutusta.

Kommunistien aatteellisen tietotason kohoaminen teki mahdolliseksi laajentaa kasvatustyötä joukkojen keskuudessa. Puoluejärjestöt pyrkivät ulottamaan poliittisen kasvatustyönsä kaikkiiin väestökerroksiin. Erikoisesti kiinnitettiin huomiota kotimaahan palanneiden keskuudessa suoritettavaan kasvatus-työhön.

Joukkojen poliittisen kasvatuksen parantamista silmällä pitäen puolueen Keskuskomitea ryhtyi useihin toimenpiteisiin agitaatiotyön parantamiseksi. Monissa puoluejärjestöissä suoritettiin agitaatiotyön tilaa koskeva tarkastus, jolloin saatiin selville, että siinä oli oleellisia puutteita. Agitaatiotyön laajuus ja aatteellinen taso eivät vastanneet kansan ja puolueen ratkais-

tavana olleita tehtäviä. Joukkoagitaatiosta puuttui useinkin taisteluhenki eikä se ollut kyllin riittävää työtätekevien poliittisen tietoisuuden kohottamiseksi ja joukkojen mobilisoimiseksi kehittämään entistä nopeammin kansantaloutta. Monet puoluejärjestöt väheksyivät poliittisen agitaation merkitystä, rajoittuivat agitaatiotoiminnassa siihen, että järjestivät keskustelutilaisuuksia tuotannollis-teknillisistä kysymyksistä. Täyttäessään Keskuskomitean päätöstä puolueen paikallisjärjestöt paransivat huomattavasti agitaatiotyötä joukkojen keskuudessa.

Ideologisella rintamalla puolue kohdisti pääiskunsa osittain säilyneitä porvarillisia katsomuksia ja käsityksiä vastaan, Lännen taantumuksellisen porvarillisen kulttuurin epäkriittillistä arviointia vastaan, marxismista-leninismistä poikkeamista vastaan tieteen, kirjallisuuden ja taiteen alalla.

Puolueen tärkeimpiä tehtäviä ideologisen työn alalla oli paljastaa ja tehdä loppu siitä porvarillisen Lännen taantumuksellisen kulttuurin palvonnasta, jota oli havaittavissa neuvostosisivytseistä tietyin osin keskuudessa. Puoluejärjestöt pyrkivät kasvattamaan kaikista Neuvostoliiton kansalaisista tietoisia neuvostopatriotteja, aktiivisia kommunismin rakentajia. Selittämällä, miten suuri maailmanhistoriallinen merkitys on Neuvostoliiton sosialismin rakentamisessa saavuttamalla tuloksilla, ja osoittamalla sosialismin paremmuuden kapitalismin verrattuna puolue lujitti neuvostoihmisten pyhää rakkautta sosialistista Isänmaataan kohtaan, patrioottista sosialistista ylpeyttä, kasvatti heissä luottamusta voimiinsa ja valoi uskoa, että he pystyvät rakentamaan kommunismin. Puolue huolehti erikoisesti nuoren sukupolven kasvattamisesta, siitä, että nuoresta polvesta kasvaisi aatteellisesti karaistunut, henkisesti reipas ja elämänhaluinen, luovaa tarmoa uhkuva sukupolvi, joka on valmis taistelemaan rajattoman uskollisesti kommunismin aatteiden puolesta.

Neuvostopatriotismin propagointi vaikutti tavattoman suuresti Neuvostoliiton työtätekevien henkiseen kehitykseen. Neuvostoihmisten, kommunismin rakentajien, aatteellinen taso kohosi. He alkoivat luottaa entistä lujemmin voimiinsa ja heidän aktiivisuutensa suuren. Neuvostopatriotismia propagoitaessa tehtiin kuitenkin myös eräitä virheitä. Kapitalistisen maailman elämä kuvattiin sanomalehdissä useinkin pelkäksi rappeutumiseksi. Aliarvioitiin edistysmielisten voimien toimintaa ja suhtauduttiin ylimielisesti ulkomaisen tieteen ja tekniikan saavutuksiin. Tämä haittasi ulkomailta tehtyjen suurten tieteellisten ja teknillisten keksintöjen nopeaa hyväksikäyttöä, rajoitti Neuvostoliiton ja ulkomaiden tiedemiesten ja tekniikan specialistien luovaa kanssakäymistä, vaikeutti yhteyksien lujittamista kapitalist maiden demokraattisten, edistysmielisten kerrosten kanssa.

Ideologisen työn lähimpien tehtävien oikein määrittelyn tarkoituksessa Keskuskomitea hyväksyi useita tärkeitä päätöksiä:

vuonna 1946 „Aikakauslehdistä 'Zvezda' ja 'Leningrad'”, „Draamateatterien ohjelmistosta ja toimenpiteistä sen parantamiseksi”, „'Suuri elämä'-elokuvasta” ja vuonna 1948 „V. Muradelin oopperasta 'Suuri ystävyys’”.

Keskuskomitean päätöksissä ja puoluelehdistössä julkaistuissa kirjoituksissa pantiin merkille neuvostokulttuurin saavutukset ja samalla tuotiin esiin pahoja puutteita kirjallisuuden ja taiteen kehityksessä. Eräät kirjailijat ja taiteilijat olivat alkaneet propagoida aatteettomuutta ja epäpoliittisuutta luovan taidetyön alalla. Oli havaittavissa myös sellaista, että oli poikettu elämän totuudesta ja luovuttu realistisista perinteistä. Muutamien aikakauslehtien palstoilla oli julkaistu taiteellisesti ala-arvoisia ja ideologisesti vahingollisia teoksia, joista toisinaan huokui surumielisyyttä ja pettymys, epäusko tulevaisuuteen. Teatterien ohjelmistoon oli otettu ulkomaisten porvarillisten draamakirjailijain ala-arvoisia, epätaiteellisia, banaaleja näytelmiä. Musiikin alalla ilmeni formalistisia hoiperteluja. Kaikki tämä todisti sitä, että eräiden taiteilijain luova toiminta oli vaarassa irtautua kansan ajankohtaisista intresseistä ja Kommunistisen puolueen politiikasta.

Keskuskomitea ryhtyi vakaviin toimenpiteisiin näiden epäkohtien poistamiseksi ja tuomitsi päättäväisesti kaikkinaiset yritykset irroittaa taide politiikasta.

„Neuvostokirjallisuuden, maailman edistyneimmän kirjallisuuden, voima on siinä”, sanottiin NK P(b):n Keskuskomitean päätöksessä, „että se on sellaista kirjallisuutta, jolla ei ole eikä voi olla muita etuja kuin kansan edut, valtion edut. Neuvostokirjallisuuden tehtävänä on auttaa valtiota kasvattamaan nuorisoa oikein, vastata nuorison pyrkimyksiin, kasvattaa uudesta sukupolvesta reipas, sellainen, joka uskoo asiansa voittoon, ei pelkää vastuksia, vaan on valmis voittamaan kaikki vastukset” („NK P ... päätöslauselminä”, III osa, s. 487).

Kirjallisuus- ja taidekysymyksiä koskevissa Keskuskomitean päätöksissä kehiteltiin edelleen neuvostokulttuurin perustavia leniniläisiä periaatteita, joita ovat kansan palveleminen, taiteen suuren yhteiskunnallisen merkityksen tunnustaminen, taiteen yhteys nykyajan poliittisiin tehtäviin ja kansan elämään, taiteen realismi. Puolueen Keskuskomitea selitti tyhjentävästi, miten suuri merkitys leniniläisellä puoluekantaisuusperiaatteella on luovassa taidetyössä ja miten suuri osuus marxilais-leniniläisellä maailmankatsomuksella on sosialistisen tosielämän totuudellisessa kuvaamisessa. Keskuskomitean päätökset olivat taisteluoheja, joka tähtäsi korkeasti aatteellisten ja taiteellisesti täysipainoisten teosten luomiseen. Samalla niissä arvosteltiin syvästi vääriä, formalistisia tendenssejä.

Keskuskomitean päätöksiä kirjallisuus- ja taidekysymyksistä pohdittiin kaikissa taidejärjestöissä. Monet alue- ja kaupunkikomiteat järjestivät erikoisia kirjallisuus- ja taidetyöntekijäin neuvottelukokouksia. Kirjallisuus- ja taidekysymysten käsitteelyyn osallistui satoja tuhansia ihmisiä. Kansa asetti taidetyöntekijöille suuria vaatimuksia ja suhtautui ankarasti aatteelliseen hoiperteluun.

Keskuskomitean päätöksessä oopperasta „Suuri ystävyys”, kuten NKP:n KK:n toukokuun 28. p:nä 1958 hyväksymässä päätöksessä osoitettiin, oli samalla myös erinäisiä epäoikeudenmukaisia ja tarpeettoman jyrkkiä arvioita useiden lahjakkaiden neuvototaiteen edustajain luomuksista, mikä oli yksilönpalvonnan kaudelle ominaisten kielteisten piirteiden ilmausta. Lehdistössä ja taidejärjestöissä oli toisinaan havaittavissa virheitä ja vääristelyjä näiden puoluepäätösten täytön yhteydessä: taidekysymysten luovan käsittelyn asemesta pyrittiin toisinaan määräilemään ja kirjallisuus-, musiikki- ja elokuvatuotteita arviotaessa kävi monasti niin, että eräitä teoksia arvosteltiin aiheettomasti ja toisia taas ylistettiin.

Tehostaessaan toimintaansa ideologisella rintamalla puolue havaitsi vakavia puutteita myös tieteen kehityksessä. Monilla teoreettisilla tutkimuksilla ei ollut mitään yhteyttä elämään, miljoonien kommunistien rakentavien ihmisten reaaliseen kokemukseen. Se piti yllä dogmatismia ja kirjanoppineisuutta. Ilmaantui porvarillisen objektivismiin hengessä kirjoitettuja teoksia, mikä merkitsi myönnytystä porvarilliselle ideologialle. Epämarxilaiset käsitykset saivat jalansijaa myös luonnontieteiden alalla.

Keskuskomitean aloitteesta järjestettiin väittelyt filosofian (v. 1947), biologian (v. 1948), fysiologian (v. 1950), kielitieteen (v. 1950) ja poliittisen taloustieteen kysymyksistä (v. 1951).

Filosofian kysymyksistä käydyssä väittelystä paljastettiin ja arvosteltiin marxilais-leniniläisen filosofian kehittämissä ilmenneitä vakavia puutteita. Niitä oli puoluekantaisuusperiaatteen unohtaminen, marxismin-leninismiin ja sille vieraiden filosofien suuntausten välisten vastakohtien tasoittamisyritykset, nykyajan tärkeistä ongelmista irtaantuminen, skolastiikan ilmaukset. Väittely viitoitti filosofian rintaman uudestijärjestelyn tiet.

Taloustieteellisen väittelyn aikana käsiteltiin nykyajan kapitalismin taloudellisen kehityksen erikoisuuksia, yhteiskunnan sosialistisen uudestijärjestelyn tärkeimpiä lakimääräisyyksiä ja asteittaisesti tapahtuvan sosialismista kommunismin siirtymisen teitä. Kaikkinaiset subjektiivis-voluntaristiset katsomukset tuomittiin. Niiden kannattajat kielsivät sen, että taloudelliset lait ovat luonteeltaan objektiivisia, ja olivat sitä mieltä, että sosialismin aikana ihmiset voivat muka tahtonsa mukaan luoda, muuttaa ja kumota taloudellisia lakeja. Sellainen näkökanta johti mielivaltaisuuteen talouden johtamisessa ja seikkailuun

politiikassa. Väittely paljasti ne pahat seuraukset, joihin taloustieteen pitkäaikainen sosialistisen yhteiskunnan reaalista kehitysprosseista irtautuneisuus oli johtanut.

Väittelyt, jotka puolueen aloitteesta järjestettiin tieteen eri aloilla, auttoivat tekemään lopun useista ideologisista vääristelyistä, lujittivat puoluekantaisuusperiaatetta tieteessä ja edistivät tieteellisten tutkimusten tason kohottamista. J. V. Stalinin persoonan palvonnan vaikutuksesta oli näistä väittelyistä kuitenkin myös kielteisiä seurauksia. Erinäisissä tapauksissa mieliteiden välinen taistelu kävi rajoitetummaksi ja tavattiin myös tieteellisten voimien toisistaan erkaantumista. Yhteiskuntatieteissä ilmeni edelleenkin dogmatismia ja kirjanoppineisuutta ja teorian irtautuneisuutta käytännöstä.

Erinäisistä yksilönpalvonnan aiheuttamista kielteisistä seikoista huolimatta ideologisia kysymyksiä koskevilla puolueen Keskuskomitean päätöksillä ja toimenpiteillä oli erittäin suuri merkitys puolueen ja kansan aatteellisessa elämässä, neuvostokulttuurin kehityksessä. Nämä päätökset antoivat tuntevan sysäyksen luovan tieteellisen ajattelun kehitykselle. Neuvostokirjallisuuden ja -taiteen kehityksen kysymyksiä alettiin pitää yleisvaltiollisena, yleiskansallisena asiana. Ideologian kysymysten käsittelyn aikana tieteen ja taiteen työntekijäin ja työätekevien joukkojen välinen yhteys kävi läheisemmäksi, kansan mielenkiinto kulttuurin ja tieteen kysymyksiin suureni ja kansan vaikutus taiteellisen luomistyön kehitykseen voimistui. Ideologisen hyökkäyksen aikana annettiin musertavia iskuja aatteettomuudelle, objektivismille, kosmopolitismille ynnä muille porvarillisen ideologian ilmauksille. Neuvostokulttuurin aatteellinen taso kohosi huomattavasti, minkä ansiosta voitiin kohottaa neuvostokansan tietoisuutta ja kulttuuritasoa yhä korkeammalle.

Lokakuussa 1952 pidettiin puolueen XIX edustajakokous. Siinä oli edustettuna 6.013.259 puolueen jäsentä ja 868.886 jäsenkandidaattia. Edustajakokous teki yhteenvedot neuvostokansan taistelusta ja voitoista enemmän kuin 13 vuoden ajalta.

Tärkeimpiä aikaansaannoksia, jotka todistivat Kommunistisen puolueen politiikan oikeaksi, olivat Suuressa Isänmaallisessa sodassa saavutettu historiallinen voitto, Neuvostoliiton kansantalouden nopea jälleenrakennus ja nopea edelleen kehittäminen, neuvostokansan aineellisen aseman parantaminen ja kulttuuritason kohottaminen, neuvostollisen yhteiskunta- ja valtiojärjestyksen jatkuva lujittaminen, kaikkien rauhan ja demokratian leirin voimien ryhmittäminen Neuvostoliiton ympärille. Edustajakokous hyväksyi puolueen Keskuskomitean poliittisen linjan ja käytännöllisen toiminnan.

XIX edustajakokous määritteli puolueen uudet tehtävät talouden kehittämisen ja kulttuurirakennustyön alalla. Se vahvisti ohjeet Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen viisivuotis-

suunnitelmaa varten vuosiksi 1951—1955. Uusi viisivuotissuunnitelma edellytti kansantalouden kaikkien alojen jatkuvaa kehitystä raskaan teollisuuden ensivuoroisen kehittämisen sekä kansan aineellisen toimeentulon parantamisen ja kulttuuritason kohottamisen pohjalla. Suunnitelman mukaan tuli kehittää erittäin nopeasti metallurgista, kivihiili-, nafta-, sähkö- ja koneenrakennusteollisuutta, sillä ne ovat kansantalouden kaikkien alojen voimakkaan teknillisen edistyksen perusta. Teollisuuden kokonaistuottoa tuli lisätä viisivuotiskauden aikana 70 prosentilla, tuotantovälineiden tuotantoa 80 prosentilla ja kulutustarvikkeiden tuotantoa 65 prosentilla. Koneenrakennus- ja metallinjalostusteollisuuden kokonaistuotantoa suunniteltiin lisättäväksi viisivuotiskauden vuosina likimäärin kaksinkertaiseksi, kaikkien sähköasemien tehoa noin kaksinkertaiseksi ja vesivoimalaitosten tehoa kolminkertaiseksi.

Maatalouden alalla asetettiin tehtäväksi kohottaa kaikkien maatalouskasvien satoisuutta, suurentaa yhteiskarjan päälukua ja samanaikaisesti kohottaa huomattavasti sen tuottoisuutta, lisätä maanviljelyksen ja karjatalouden kokonaistuottoa ja markkinoitavien tavaroiden tuotantoa. Näiden suunnitelmatehtävien täyttämiseksi ei kuitenkaan ryhdytty tarpeellisiin taloudellisiin ja organisatorisiin toimenpiteisiin, minkä vuoksi maataloustuotannossa ei tapahtunut edistystä pitkään aikaan.

Hyväksytyjen ohjeiden mukaan työn tuottavuuden olisi pitänyt kasvaa teollisuudessa noin 50 prosentilla ja rakennustöissä 55 prosentilla. Kansantulon tuli lisääntyä 60 prosentilla. Tämän pohjalla aiottiin parantaa tuntuvasti työtätekevien aineellista asemaa ja kohottaa heidän kulttuuritasoaan.

XIX edustajakokous teki päätöksen puolueen nimen muuttamisesta. Se päätti, että Neuvostoliiton Kommunistista Puoluetta (bolševikit) — NKP (b) — nimitetään vastedes Neuvostoliiton Kommunistiseksi Puolueeksi — NKP. Puolueemme kahteen nimitykseen („kommunistinen”, „bolševistinen”) oli historiallisesti syynä se, että oli jouduttu taistelemaan menševismia vastaan ja pyritty vetäytymään erilleen menševikeistä. Koska menševistinen puolue oli Neuvostoliitossa joutunut pois näyttämöltä jo aikoja sitten, ei ollut syytä käyttää puolueesta kahta nimeä, varsinkin kun käsite „kommunistinen” ilmaisee tarkimmin puolueen perustetävän, jona on kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen.

XIX edustajakokous käsitteli N. S. Hruštševin alustuksen puolueen sääntöjen muutosehdotuksista sekä teki muutoksia sääntöihin. Uusissa säännöissä yleistettiin se valtava kokemus, minkä puolue oli saanut puoluerakennustyössä XVIII edustajakokouksen jälkeen. Uusissa säännöissä NKP on lyhyesti määritelty samoinajattelevien kommunistien vapaaehtoiseksi taisteluliitoksi, joka on muodostettu työväenluokkaan, työtätekevään talonpoikaistoon ja työtätekevään sivistyneistöön kuuluvista henkilöistä.

Säännöissä on osoitettu Neuvostoliiton kommunistisen puolueen tärkeimmät, NKP:n XIX edustajakokouksen asettamat tehtävät. Niitä ovat:

„...kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen siirtyen asteittaisesti sosialismista kommunismiin, yhteiskunnan aineellisen ja kulttuuritason herkeämätön kohottaminen, yhteiskunnan jäsenten kasvattaminen internationalismin hengessä ja veljellisten yhteyksien solmiminen kaikkien maiden työtätekevien kanssa, Neuvostoisänmaan kaikkinaisen aktiivinen puolustaminen sen vihollisten hyökkäyksiltä” („N K P ... päätöslauselmina”, III osa, s. 579).

Säännöissä on osoitettu täydellisemmin ja konkreettisemmin puolueen perustehtävät sekä puoluejärjestöjen ja kaikkien kommunistien velvollisuudet kommunistisen rakennustyön nykyisessä vaiheessa.

Uusissa olosuhteissa kommunistien johtava osuus neuvostoyhteiskunnassa sai erittäin tärkeän merkityksen. Tämä kuvastuu säännöissä, joissa osoitetaan kommunistin tehtäväksi taistella aktiivisesti puolueen päätösten täyttämiseksi ja määritellään puolueen jäsenten velvollisuudet ja oikeudet täydellisemmin ja konkreettisemmin kuin ennen. Säännöissä tähdennetään, että kommunistin velvollisuus on „vaalia kaikin tavoin puolueen yhtenäisyyttä, joka on puolueen voiman ja mahdin perusehto”.

NKP:n sääntöjen kommunisteille asettamien vaatimusten poliittinen ja kasvatuksellinen merkitys on hyvin suuri. Niissä korostetaan entistä enemmän jokaisen puolueenjäsenen tehtävää taistella aktiivisesti, tietoisesti ja antaumuksellisesti kommunismin asian puolesta. Niissä kuvastuu puoluedemokratian laajentamiseen pohjaava puolueenjäsenten aktiivisuuden kasvu.

Edustajakokous suoritti useita demokraattisen sentralismin periaatteiden mukaisia rakenteellisia muutoksia puolueen keskuselimissä. Katsottiin, ettei yleisliittolaisten puoluekonferenssien pitäminen ole vastedes tarkoituksenmukaista, koska kaikki puolueen politiikkaa ja taktiikkaa koskevat kysymykset kuuluu käsitellä ajoissa edustajakokouksissa. KK:n Politbyroo reorganisoiitiin KK:n Puhemiehistöksi, jonka tuli johtaa toimintaa Keskuskomitean täysistuntojen välisenä aikana. Tämä uudistus oli Politbyroon tosiasiallisesti suorittamien tehtävien mukainen. Käytäntö oli osoittanut, että KK:n toimeenpanoluontoinen organisatorinen työ oli tarkoituksenmukaista keskittää yhteen paikkaan, KK:n Sihteeristöön, jonka vuoksi KK:n Organisaatiobyroo kävi tarpeettomaksi. Puolueen valvontaelinten osuuden kohottamiseksi taistelussa kommunistien taholta ilmevä puolue- ja valtiokurin rikkomista vastaan Puoluekontrollikomisio muutettiin NKP:n Keskuskomitean yhteydessä toimivaksi Puoluekontrollikomiteaksi.

Edustajakokouksen päättäjaisistunnossa puhui J. V. Stalin. Hän korosti sitä, kuinka tärkeää on Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ja kaikkien maiden maiden kommunististen puolueiden keskinäinen avunanto niiden korkeimman päämäärän saavuttamiseksi. J. V. Stalin osoitti, kuinka äärettömän suuri merkitys vapausliikkeessä on taistelulla demokraattisten vapauksien ja kansallisen suvereniteetin puolesta. Monopolistinen porvaristo, vapausliikkeen päävihollinen, on tullut yhä taantumuksellisemmaksi. Se on polkenut jalkoihinsa ihmisten ja kansakuntien tasa-arvoisuuden periaatteen ja heittänyt yli laidan kansallisen riippumattomuuden lipun sekä porvarillis-demokraattisten vapauksien lipun. Kommunistiset ja demokraattiset puolueet voivat ja niiden täytyy nostaa nämä liput ja lähteä kantamaan niitä eteenpäin, jos ne tahtovat olla maansa patriootteja, jos ne tahtovat kohota kansakuntiansa johtavaksi voimaksi.

Edustajakokouksessa oli kutsuvieraina veljespuolueiden, 44 kommunistisen ja työväenpuolueen edustajia. Edustajakokous sai tervehdyksiä useiden kapitalistimaiden kommunistisilta ja työväenpuolueilta, joiden edustajat eivät voineet saapua Neuvostoliittoon maidensa hallitusten asettamien esteiden takia.

Edustajakokouksen päätösten innoittamina puoluejärjestöt aktivoivat toimintaansa tarkoituksenaan viidennen viisivuotissuunnitelman täytäminen, kansantalouden ja kulttuurin jatkuva kehittäminen.

Kohta edustajakokouksen jälkeen, maaliskuun 5. p:nä 1953, kuoli Josef Vissarionovitš Stalin. Sosialismin viholliset luulivat, että puolueen riveissä, sen johdon keskuudessa syntyy hämminkiä, että sisä- ja ulkopolitiikan toteuttamisessa alkaa ilmetä horjuntaa. Heidän laskelmansa kuitenkin pettivät. Kommunistinen puolue ryhmittyi entistä tiiviimmin Keskuskomiteansa ympärille ja kohotti marxismin-leninismin kaikkivoittavan lipun yhä korkeammalle. Leniniläinen Keskuskomitea johti puoluetta ja kansaa menestyksellisesti eteenpäin, kommunismia kohti.

4. NKP:n osuus sosialististen maiden ystävyysliiton lujittamisessa. Sosialismin maailmanjärjestelmän muodostuminen

Socialismin laajeneminen yhden maan rajojen ulkopuolelle asetti Neuvostoliiton kommunistiselle puolueelle sekä maiden sosialististen maiden kommunistisille puolueille uuden tärkeän — *uudentyyppisten kansainvälisten suhteiden, sosialististen maiden välisten ystävyyssuhteiden järjestämisen*. Aikaisemmin sellaista tehtävää ei oltu asetettu eikä ihmiskunnan historiassa kukaan ollut sellaista ratkaissut. Siihen asti Neuvostoliitto oli pitänyt ulkopolitiikkansa lähtökohtana sitä, että se oli tekemisissä vain kapitalististen maiden kanssa. Nyt sen oli

järjestettävä valtiolliset suhteet myös sosialististen maiden kanssa.

Niille samoille sosialistisen ulkopoliitiikan yleisille periaatteille — maiden täydellinen tasa-arvoisuus, toistensa sisäisiin asioihin puuttumattomuus, keskinäinen alueellisen koskemattomuuden kunnioittaminen, rauhan puolustus —, joiden mukaan olivat määrättyneet Neuvostoliiton suhteet kapitalistisiin maihin, rakentuivat myös suhteet sosialistisiin valtioihin. Sosialististen valtioiden keskinäisissä suhteissa ei kuitenkaan voitu rajoittua yksinomaan tuollaisiin suhteisiin, semmitenkin kun nuoret kansandemokraattiset tasavallat olivat poliittisen tuen, taloudellisen avun sekä sosialistisessa rakennustyössä saadun kokemuksen tarpeessa.

Neuvostoliiton ja Euroopan ja Aasian kansandemokraattisten maiden kesken pystytettiin *uudentyyppiset* kansainväliset suhteet. Neuvostovaltion ulkopolitiittinen toiminta laajeni ja kävi sisältörikkaammaksi. Proletariaatin diktatuurin kansainvälisestä luonteesta johtuen sosialistiselle valtiolle ilmaantui periaatteeltaan uusi, ennen tuntematon tehtävä — *muiden maiden auttaminen sosialismin rakentamisessa* ja kansainvälisten sosialististen suhteiden järjestäminen.

Maailmassa oli olemassa objektiivinen taloudellinen, poliittinen sekä ideologinen perusta uusien, sosialististen suhteiden järjestämistä varten kapitalismin kukistaneiden kansojen kesken. Kaikissa sosialistisissa maissa on vallassa kansa, jota johtaa työväenluokka etujoukkonaan sen edistynein osa — kommunistinen puolue. Tuotantovälineiden yhteiskunnallisesta omistuksesta johtuen näillä mailla on yhteneväiset taloudelliset edut. Sen vuoksi kaikki nämä maat ovat kiinnostettuja koko sosialistisen leirin ja sen eri jäsenten talouden kasvusta. Kaikkien näiden, kapitalismin kukistaneiden maiden yhteiskunnallis-taloudellinen kehitys käy samaan suuntaan — kohti sosialismia ja kommunismia, ja niillä on samat intressit — kansojen vallankumouksellisten aikaansaannosten ja kansallisen riippumattomuuden puolustaminen. Kaikki nämä maat pitävät ohjearnaan samaa ideologiaa — marxismia-leninismää. Juuri tälle pohjalle ovat rakentuneet ne laadultaan uudet, sosialistiset suhteet, jotka vallitsevat kapitalismin ikeestä vapautuneiden kansojen kesken. Näiden suhteiden erikoispiirteitä ovat veljellinen yhteistyö, keskinäinen avunanto, proletaarisen internationalismin pohjalla tapahtuva toistensa vilpittön tukeminen taistelussa kommunismin puolesta.

Neuvostoliiton kommunistinen puolue on osallistunut aktiivisesti sosialististen maiden ystävyysliiton luomiseen ja lujittamiseen. Puolueemme, joka on ensimmäisenä sosialismin rakentaneen maan johtava voima, on yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti tehnyt ja tekee edelleenkin tunnetuksi veljespuolueille uuden elämän rakentamisesta saamiaan kokemuksia.

Löytääkseen omille mailleen tarkoituksenmukaisimmat sosialismin rakentamisen muodot ja menetelmät kommunistiset veljespuolueet ja työväenpuolueet ovat tutkineet tarkkaavaisesti NKP:n saamaa sosialistisen rakennustyön kokemusta, kaikkea NKP:n toimintaa sen valtaantumisen jälkeen. „Työ, jonka joudumme tekemään, on vaikea, eikä meillä ole tarpeeksi kokemusta”, sanoi Mao Tse-tung. „Sen vuoksi meidän on otettava oppia Neuvostoliiton etumaisesta kokemuksesta”. K. Gottwald sanoi NKP:n XIX edustajakokouksessa pitämässään puheessa: „...me tulemme teille oppimaan, miten on rakennettava sosialismia”.

Sosialististen maiden kommunistiset ja työväenpuolueet sekä valtionelimet ovat lähettäneet Neuvostoliittoon puolueen ja valtionlaitosten työntekijöitä, ammattiliitto- ja talousmiehiä, insinöörejä ja teknikkoja, tiedemiehiä, työläisiä ja talonpoikia tutustumaan Neuvostoliiton kokemukseen. NKP:n Keskuskomitea, Neuvostohallitus sekä paikalliset puolue- ja neuvostojärjestöt ovat auttaneet heitä kaikin tavoin Neuvostoliiton saaman sosialistisen rakennustyön kokemuksen omaksumisessa. Ne ovat mielellään vastaanottaneet näitä edustajistoja ja avanneet niille kaikki ovet. Ystävällismielisten maiden lähetit ovat käyneet kaupungeissa ja kylissä, tehtaissa, kolhooseissa, kone- ja traktoriasemilla sekä neuvostotiloilla, tieteellisissä tutkimuslaitoksissa ja oppilaitoksissa, puolue-elimissä ja valtionlaitoksissa. Veljespuolueet ovat tutkineet Neuvostoliiton saamia kokemuksia, verranneet niitä omiin sekä muiden sosialististen maiden kokemuksiin, soveltaneet niitä luovalla tavalla käytäntöön kotimaissaan ja valinneet sellaisia sosialismin rakentamisen muotoja ja menetelmiä, jotka sopivat parhaiten kyseessä olevan maan konkreettisiin historiallisiin oloihin.

Teorian ja käytännön alalla suorittamansa laajan yhteistyön tuloksena NKP ja kansandemokraattisten maiden kommunistiset veljespuolueet ja työväenpuolueet esittivät Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön kokemusten merkityksestä ainoan oikean, tieteellisen näkemyksen, jossa tulevat esiin yhteiskunnan sosialistisen uudestijärjestämisen yleiset lakimääräisyydet.

Neuvostokansan kulkema tie on kaikkien maiden työtätekevien sosialistisen kehityksen valtatie. Neuvostoliiton sosialistisen vallankumouksen ja sosialistisen rakennustyön peruspiirteillä ja lainmukaisuuksilla on kansainvälinen eikä suinkaan paikallinen, kansallisesti rajoittunut merkitys.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen myötävaikutuksella Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden välillä on päästy läheiseen poliittiseen yhteistoimintaan. On solmittu kaksipuoliset ystävyys- ja keskinäisen avunannonsopimukset, mikä on lujittanut kansandemokraattisten maiden kansallista riippumattomuutta. Neuvostoliitto ja kansandemokraattiset maat ovat taistelleet yhdessä rauhan puolesta. Neuvostoliitto on antanut

sosialistisille maille ystävän apua uuden valtiokoneiston luomisessa. Niiden hallitusten pyynnöstä Neuvostoliitto on lähettänyt näihin maihin neuvonantajia eri kysymyksissä.

NKP:n ja kommunististen veljespuolueiden yhteisten ponnistusten tuloksena Neuvostoliiton ja kansandemokraattisten maiden välillä on saanut alkunsa uudentyypinen taloudellinen yhteistoiminta, joka perustuu täydelliseen tasa-arvoisuuteen, molemminpuoliseen hyötyyn ja toverilliseen avunantoon, ja kehittyneet tämän yhteistoiminnan muodot. Sitä mukaa kuin sosialistiset maat kehittyivät ja lujittuivat, ulottui myös niiden keskinäinen yhteistoiminta yhä uusille talouselämän aloille.

Alkuaikoina taloudellisen yhteistoiminnan perusmuotona oli ulkomaankauppa. Sitä käytiin täydellisen tasa-arvoisuuden ja molemminpuolisen edun pohjalla, ilman mitään itsekäitä tarkoituksia, eikä kilpataistelun ja heikkojen armottoman nujertamisen tarkoituksessa niinkuin kapitalismin aikana. Tavaranvaihto lisääntyi vuosi vuodelta. Alkoivat muodostua sosialistiset maailmanmarkkinat.

Sittenmin taloudellinen yhteistoiminta kävi monipuolisemmaksi. Suuren merkityksen sai luoton muodossa annettu apu. Neuvostoliitto myönsi sodanjälkeisinä vuosina (vuosi 1952 mukaan luettuna) kansandemokraattisille maille pitkäaikaisen noin 15 miljardin ruplan luoton. Luottosopimusehdot olivat mitä suotuisimmat.

Vuosi vuodelta on laajentunut niinkään tuotannollis-teknillinen avunanto. Neuvostoliitto on auttanut kansandemokraattisia maita uusien teollisuuslaitosten suunnittelussa, rakentamisessa ja käyntiänsä. On laajennettu tieteellis-teknillistä yhteistyötä. Neuvostoliitto on antanut sosialistisille maille apua erilaisten laitosten rakentamisessa sekä luovuttanut niille paljon teollisuus- ja kulttuurilaitosten rakennussuunnitelmia, erilaisten uusien koneiden täydellisiä piirustuksia, teknologisia selityksiä ja laskelmia. Suurta apua on annettu työntekijäin kouluttamisessa ja tekniikkaan tutustumisessa. Tuhannet kansandemokraattisten maiden specialistit ovat saaneet koulutusta Neuvostoliiton korkeakouluissa. Suuri joukko useista veljesmaista saapuneita työläisiä on perehtynyt uusien koneiden käyttöön Neuvostoliiton tehtaisissa. Neuvostoliitto vuorostaan on saanut tuotannollis-teknillistä apua kansandemokraattisilta mailta.

Sitä mukaa kuin taloudellinen yhteistoiminta laajeni, alettiin yhä kipeämmin tarvita erikoista taloudellisia suhteita koordinoivaa elintä. Vuoden 1949 alussa Neuvostoliitto ja Euroopan kansandemokraattiset maat perustivat Taloudellisen keskinäisavun neuvoston. Sen tehtävänä oli järjestää taloudellisten kokemusten vaihtoa sekä keskinäistä avunantoa raaka-aineiden, elintarvikkeiden, koneiden yms. muodossa.

Taloudellisen yhteistoiminnan ja keskinäisavun korkeimpana muotona on ollut taloussuunnitelmien yhdenmukaistaminen.

Alkuvuosina se oli luonteeltaan tilapäistä. Viidennen viisivuotiskauden aikana otettiin ensi askeleet kansantaloussuunnitelmien yhdenmukaistamisen alalla. Sosialististen maiden kesken alkoi edistyä valtioiden välinen tuotannon erikoistuminen (spesialisointi) ja yhteistoiminta (kooperointi) teollisuudessa. Kaikki tämä loi mitä suotuisimmat edellytykset tuotantovoimien kehitykselle ja parhaat tuotannollisten voima- ja raaka-ainevarojen käyttömahdollisuudet, joudutti sosialistista rakennustyötä ja lujitti kansandemokraattisten maiden taloudellista itsenäisyyttä.

Sitä mukaa kuin sosialististen maiden keskinäissuhteet kehittyivät ja kansandemokraattisissa maissa lujittui sosialistinen tuotantotapa, muodostui *sosialistinen maailmantalouden järjestelmä*, jonka olennaisena osana ovat sosialistiset maailmanmarkkinat. Sosialistinen maailmanjärjestelmä on riippumattomien ja suvereenisten valtioiden kansallisten sosialististen talouksien muodostama kokonaisuus ja se kehittyy sosialismille ominaisten taloudellisten lakien mukaisesti. Se edellyttää asteittain kehittyvää sosialististen maiden kansainvälistä työnjakoa, ja sille on ominaista tuotannon spesialisointi ja kooperointi. Sen tärkeänä erikoispiirteenä on toverillinen yhteistoiminta ja keskinäinen avunanto. Kaikki tämä turvaa kunkin maan sekä sosialistisen maailmanjärjestelmän talouden nopean ja suunnitelmallisen kehityksen.

Sosialististen maiden ystävyysliittoa luotaessa ja lujitettaessa on kohdattu tiettyjä vaikeuksia sekä tehty erinäisiä virheitä. Keskuskomiteaa huolestuttivat suuresti Jugoslavian kommunistisen puolueen kanssa vallinneet suhteet sekä Neuvostoliiton ja Jugoslavian väliset valtiolliset suhteet. Samaan aikaan kun NKP ja kansandemokraattisten maiden kommunistiset puolueet rakensivat keskinäisiä suhteitaan marxismin-leninismien hengessä, Jugoslavian kommunistisen puolueen johto otti useissa periaatteellisissa kysymyksissä asenteen, joka oli ristiriidassa marxilais-leniniläisten katsomusten kanssa. Askel askeleelta se loitto ni proletaarisen internationalismin periaatteista ja luisui nationalismin kannalle. Vuonna 1948 Kommunististen ja työväenpuolueiden tiedotustoimisto, jonka jäsen Jugoslaviainkin kommunistinen puolue oli, käsiteli tämän kysymyksen ja hyväksyi päätöksen „Tilanteesta Jugoslavian kommunistisessa puolueessa”. Tämä päätöslauselma on kaikilta peruskohdiltaan oikea. Siinä on arvosteltu periaatteellisesti, marxilais-leniniläiseltä kannalta Jugoslavian kommunistisen puolueen johtajien virheitä. Kaikki marxilais-leniniläiset puolueet hyväksyivät sen. Jugoslavian kommunistisen puolueen johto kieltäytyi osallistumasta Tiedotustoimiston työhön. Se ei ottanut lainkaan varteen arvostelevia huomautuksia eikä halunnut edes käsitellä niitä vakavasti. Erimielisyydet saivat kärkevän luonteen.

J. V. Stalin teki pahan virheen, silloin kun käytiin taistelua näiden erimielisyyksien selvittämiseksi. Sen sijaan, että olisi

jatkettu Jugoslavian kommunistisen puolueen johtajien väärin näkökantojen ja tekojen periaatteellista toverillista arvostelua ja osoitettu niiden olevan ristiriidassa marxismin-leninismien perusteiden kanssa, J. V. Stalin vaati Neuvostoliiton ja Jugoslavian välisten normaalien valtiollisten ja diplomaattisten suhteiden katkaisemista. Kaikkinaiset Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ja Jugoslavian KP:n väliset yhteydet katkaistiin. Berijan ja hänen apuriensa vihamielisen toiminnan vaikutuksesta Jugoslavian kommunistisen puolueen johtajia vastaan esitettiin eräitä perusteettomia syytöksiä. Myöhemmin Neuvostoliiton kommunistinen puolue ryhtyi omasta aloitteestaan toimenpiteisiin normaalien suhteiden palauttamiseksi Neuvostoliiton ja Jugoslavian välillä.

NKP:n noudattama ystävyys ja keskinäisen avunannon politiikka on päässyt täydellisesti voitolle. Erinäiset virheet, joita on tehty veljesmaiden kanssa ylläpidetyissä keskinäissuhteissa, ovat olleet luonteeltaan toisarvoisia, satunnaisia. Olemukseltaan nämä keskinäissuhteet ovat olleet todella sosialistisia ja ne ovat vastanneet täydellisesti proletaarisen internationalismin periaatteita. NKP on pyrkinyt kaikin voimin lujittamaan ystävyysiteitä Kiinan Kansantasavallan ja muiden kansandemokraattisten maiden kanssa, ja tämä politiikka on päässyt täydellisesti voitolle. NKP:n ja muiden vallassa olevien kommunististen puolueiden yhteisen toiminnan tuloksena on luotu sosialististen maiden veljellinen ystävyysliitto, eivätkä viholliset ole voineet eivätkä voi minkään salajuonien avulla horjuttaa näiden maiden solidaarisuutta ja yksimielisyyttä. Tämä yksimielisyys on sosialistisen leirin voiman lähde.

Uudentyyppisten kansainvälisten suhteiden ja sosialistisen maailmanjärjestelmän luominen on kansojen mitä suurin historiallinen saavutus. Sosialistiset maat ovat päässeet taloudellisessa ja kulttuurikehityksessään hyvin pitkälle nimenomaan sen ansiosta, että ne ovat olleet yhteistyössä ja auttaneet toisiaan.

Sosialististen maiden kesken muodostuneissa ystävyys ja keskinäiseen avunantoon perustuvissa suhteissa punoutuvat onnistuneesti yhteen kunkin eri maan ja koko sosialistisen leirin edut. Sosialististen maiden keskinäissuhteita koskeva ongelma sen monimutkaisuudesta ja uutuudesta huolimatta on saatu ratkaistuksi menestyksellisesti, jokaisen sosialistisen maan ja koko sosialistisen leirin etujen mukaisesti.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Päätettyään voitokkaasti fasistisia hyökkääjiä vastaan käydyn Suuren Isänmaallisen sodan puolue ja neuvostokansa saattoivat jälleen ryhtyä tekemään rauhanomaista rakentavaa työtään, viemään loppuun sosialismin rakentamista ja siirtymään asteittaisesti kommunismiin.

Puolueen ja neuvostokansan tärkeimpiä tehtäviä sitten sodan päättymisen oli kansantalouden mahdollisimman nopea jälleenrakentaminen ja jatkuvan kehityksen turvaaminen. Puolue nostatti maan työtätekevät täyttämään tätä tehtävää ja järjesti tasavaltojen ja alueiden keskinäisen avunannon. Puolue sai aikaan sen, että samaan aikaan kun vapautetuilla alueilla oli käynnissä nopea jälleenrakennustyö, kehitettiin myös maan itäosien teollisuutta, uudestikoneistettiin eri talousaloja ja kohotettiin tehtaiden kannattavuutta.

Sodan jälkeen puolue kohotti tuntuvasti puoluejohdon tasoa ja paransi huomattavasti puolueen poliittista ja aatteellista työtä. Tehtiin menestyksellisesti loppu monista, mutta ei tosin kaikista sodanaikaisista puoluedemokratian rajoituksista, ja myös kritiikki ja itsekritiikki kehittyivät tiettyssä määrin. Puolueen poliittisen ja taloudellisen toiminnan oikean yhdistämisen tuloksena suureni puoluejärjestöjen merkitys poliittisina johtajina. Käydessään ideologista hyökkäystä puolue antoi musertavia iskuja aatteettomuudelle, kosmopolitismille, objektivismille ynnä muille porvarillisen ideologian ilmentymille.

Fasistisista hyökkääjistä saatu voitto lujitti Neuvostoliiton asemaa, suurensi sen kansainvälistä vaikutusta ja arvovaltaa. Maailman areenalla tapahtui voimasuhteissa käänteentekevä muutos, joka oli eduksi sosialismille ja vahingoksi kapitalismille.

Puolue on käyttänyt menestyksellisesti hyväksi sodanjälkeisiä maailman areenalla tapahtuneita muutoksia luodakseen kommunismin rakentamiselle suotuisat kansainväliset olosuhteet.

Kansandemokraattisten maiden ilmaannuttua alkoi sosialismin kehityksessä uusi vaihe. Muodostui sosialismin maailmanjärjestelmä. Neuvostoliitto lakkasi olemasta ainoa, kapitalistivaltioiden ympäröimä sosialistinen maa. Siitä tuli sosialistisen maailman johtava maa. NKP:lle ilmaantui uusi toimikenttä — kansandemokraattisten maiden veljespuolueiden auttaminen sosialistisessa rakennustyössä, niiden kanssa solmitun ystävyysliiton ja keskinäisen avunannon lujittaminen. Tämä keskinäinen avunanto on edullista Neuvostoliitolle, kullekin sosialistiselle maalle erikseen sekä koko sosialistiselle leirille.

Taistelussa rauhan säilyttämisen ja lujittamisen puolesta amerikkalaisia ja englantilaisia sodanlietsojia vastaan puolue on nojannut Neuvostoliiton suureen arvovaltaan. Noudattaen johdonmukaisesti leniniläistä yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten maiden rauhanomaisen rinnakkainolon politiikkaa puolue on pannut alulle Neuvostoliiton taloudellisen kilpailun kapitalistimaiden kanssa ollen varma siitä, että kommunismi saavuttaa tässä kilpailussa ratkaisevan maailmanhistoriallisen voiton.

PUOLUEEN TAISTELU
KANSANTALouden VOIMAKKAAN NOUSUN
JA SOCIALISMIN RAKENNUSTYÖN
LOPPUUNSUORITTAMISEN PUOLESTA

(vuodet 1953—1958)

1. Maailmantilanne vuosina 1953—1958. Puolueen ja Neuvostovaltion taistelu kansainvälisen jännityksen lieventämiseksi

Vuodet 1953—1958 olivat suurten tapahtumain vuosia Neuvostoliiton elämässä, puolueen toiminnassa, sen taistelussa kommunistisen yhteiskunnan rakentamiseksi Neuvostoliitossa ja rauhan säilyttämiseksi.

Maailmantilanne oli siihen mennessä käynyt erittäin kireäksi. Neuvostoliiton kommunistisen rakennustyön ja kansandemokratian maiden sosialistisen rakennustyön saavutukset, sosialististen maiden yhtenäisyyden lujittuminen ja niiden kansainvälisen vaikutusvallan voimistuminen samaan aikaan kun kapitalismin asemat heikkenivät jatkuvasti, sen kaikki ristiriidat kärjistyivät ja siirtomaajärjestelmän hajoaminen nopeutui, kaikki tämä herätti hallitsevissa imperialistisissa piireissä kasvavaa herruutensa menettämisen pelkoa, lietsoi niiden vihaa demokratian ja sosialismin voimia kohtaan. Johtavien imperialististen valtioiden ja ennen kaikkea USA:n politiikka kävi yhä aggressiivisemmaksi varsinkin sen jälkeen, kun oli perustettu sotilaallinen Pohjois-Atlantin liitto ja amerikkalaiset imperialistit provosivat sodan Koreassa.

Neuvostoliiton, Kiinan Kansantasavallan ja koko sosialististen valtioiden leirin johdonmukaisen rauhantahtoisen politiikan ansiosta rauha onnistuttiin säilyttämään, mutta sitä ei kuitenkaan voitu pitää kestäväenä. Ihmiskuntaa uhkasi kolmannen maailmansodan vaara.

Maailman pelastamiseksi tuhoisalta ydinasodalta Neuvostoliiton oli lisättävä ponnistuksiaan, aktivisoitava jatkuvasti rauhanpolitiikkaansa, laajennettava yhteyksiä ja kosketuksia rajojentakaisiin rauhaa rakastaviin voimiin. Uskollisena leniniläiselle rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteelle Neuvostovaltio aloitti NKP:n johdolla tarmokkaan ja määrätietoisen taistelun kansainvälisen jännityksen lieventämiseksi. Nojautuen

jatkuvasti kasvavaan mahtiinsa ja kaikkien sosialististen valtioiden sekä maailman työväenluokan veljelliseen tukeen Neuvostoliitto toteutti useita rauhan lujittamiseen tähtääviä tärkeitä toimenpiteitä.

Kansainvälisen jännityksen laukaisemiseksi oli ennen kaikkea lopetettava verenvuodatus Koreassa ja Indo-Kiinassa.

Neuvostoliitto tuki aktiivisesti Korean sodan lopettamiseen tähtääviä Kiinan Kansantasavallan ja Korean Kansandemokraattisen Tasavallan ponnistuksia. Kaksi vuotta amerikkalaiset hyökkääjät sabotoivat aseleponeuvotteluja. Vuonna 1953 aselepo saatiin lopulta solmituksi. Korean sota, joka olisi voinut johtaa vakaviin kansainvälisiin selkkauksiin, päättyi samoissa asemissa, joista amerikkalaisten hyökkäys oli alkanut. Amerikan imperialismiin anastussuunnitelmat kärsivät tällä alueella vararikon. Yksi sodan pesäke oli saatu sammutetuksi.

Neuvostoliiton ja Kiinan Kansantasavallan aktiivisella myötävaikutuksella Vietnamin Demokraattisen Tasavallan sekä Kambodšan ja Laosin demokraattisten voimien onnistui amerikkalaisten imperialistien ankarasta vastustuksesta huolimatta päästä vuonna 1954 sopimukseen Ranskan kanssa sotatoukon lopettamisesta Indo-Kiinassa. Tämä rauhaa rakastavien voimien voitto vastasi niin Vietnamin, Laosin ja Kambodšan kansojen kuin myös Ranskan kansan intressejä. Täten sammutettiin toinen sodan pesäke.

Neuvostoliitto ryhtyi toimenpiteisiin jännityksen lieventämiseksi Euroopassa. Vuonna 1955 Neuvostoliiton aloitteesta saatiin lopultakin järjestetyksi Itävallan kysymys Itävallan pysyvän puolueettomuuden pohjalla. Neuvostotahon aloitteesta solmittiin diplomaattiset suhteet Neuvostoliiton ja Saksan Liittotasavallan välillä.

NKP:n Keskuskomitea ja Neuvostohallitus tekivät aloitteen Neuvostoliiton ja Jugoslavian välisen selkkauksen selvittämiseksi. Vuonna 1955 näiden maiden väliset suhteet saatiin parannetuksi.

Puolue oli sitä mieltä, että kestävä ja pitkäaikainen rauha voidaan taata luomalla *kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä*. Kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä perustuu siihen, että kaikki tietyssä maapallon osassa sijaitsevat valtiot yhdistävät ponnistuksensa rauhan säilyttämiseksi, ja tämä järjestelmä muodostaa täydellisen vastakohtan imperialistiselle sotaliittoutumajärjestelmälle, joka jakaa valtiot toisilleen vastakkaisiin ja vihamielisiin suljettuihin ryhmittymiin.

Vuonna 1954 Neuvostohallitus esitti Euroopan valtioille sekä myös Amerikan Yhdysvalloille ehdotuksen „Sopimukseksi Euroopan kollektiivisesta turvallisuusjärjestelmästä”. Laajat kansanjoukot tukivat aktiivisesti tätä SNTL:n aloitetta. Mutta länsivallat kieltäytyivät hyväksymästä Neuvostoliiton ehdotuksia. Ne hautoivat kokonaan toisenlaisia suunnitelmia. Lokakuussa

1954 ne allekirjoittivat muutamia sopimuksia, jotka edellyttivät Länsi-Saksan remilitarisointia ja sen mukaantuloa sotilaalliseen Pohjois-Atlantin liittoon.

Neuvostoliitto yhtä vähän kuin muutkaan sosialistiset maat ei voinut sivuuttaa näitä tosiasioita, jotka muodostuivat erittäin vakavaksi vaaraksi yleiselle rauhalle. Tässä uudessa tilanteessa, joka Euroopassa oli syntynyt, Neuvostohallitus ryhtyi yhdessä kansandemokratian maiden hallitusten kanssa suunnittelemaan uusia toimenpiteitä rauhan ja turvallisuuden takaamiseksi. Toukokuussa 1955 allekirjoitettiin Varsovassa Neuvostoliiton ja Euroopan kansandemokratian maiden välinen sopimus ystävyystä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta. Varsovan sopimuksen osanottajat sitoutuivat siinä tapauksessa, että jotakin sopimuksen allekirjoittajamaata vastaan tehdään aseellinen hyökkäys, auttamaan sitä viipymättä kaikin keinoin aseellisen voiman käyttöön saakka. Kiinan Kansantasavallan hallitus ilmoitti olevansa täysin solidaarinen tehtyihin päätöksiin näiden ja kannattavansa niitä.

Varsovan sopimuksesta tuli tärkeä stabilisoiva tekijä Euroopassa. Tämä sopimus on rauhaa rakastavien maiden puolustusluontoinen toimenpide, se edistää Euroopan kansojen turvallisuutta ja rauhan säilymistä kaikkialla maailmassa. Toisin kuin imperialististen valtioiden sotaliitot Varsovan sopimus on avoin muiden valtioiden liittymiselle siihen näiden valtioiden yhteiskunnallisesta järjestelmästä riippumatta. Jos Eurooppaan perustetaan kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä, niin Varsovan sopimus menettää voimansa.

Samaan aikaan Länsi-Saksassa elvytettiin militarismia. Bonnin hallituksen aseellisten voimien johtoon asetettiin entisiä hitleriläisiä kenraaleja. Revanššipropagandaa harjoitettiin yhä laajemmin. Kaikki tämä aiheutti vaikeasti voitettavia esteitä Saksan kysymyksen ratkaisulle. Mutta Neuvostoliitto jatkoi kuten ennenkin ponnistuksiaan sen hyväksi, että tämä kysymys saataisiin ratkaistuksi mitä pikimmin. Neuvostoliitto esitti rauhansopimuksen solmimista Saksan kanssa ja kaikkien ulkomaalaisten sotajoukkojen poistamista sen alueelta. Neuvostoliitto tuki Saksan kansan pyrkimyksiä, joiden päämääränä on maan molempien osien kansallinen yhteenliittäminen rauhanomaisella ja demokraattisella pohjalla. Näissä oloissa, jolloin Saksan alueella on olemassa kaksi itsenäistä, yhteiskunnalliselta rakenteeltaan aivan erilaista saksalaista valtiota, tätä yhdistämistä ei voida suorittaa liittämällä mekaanisesti Saksan toinen osa toiseen. Sen voi tehdä vain itse Saksan kansa Saksan Demokraattisen Tasavallan ja Saksan Liittotasavallan välisten neuvottelujen tietä. Neuvostohallitus kannatti Saksan Demokraattisen Tasavallan ehdotusta Saksan molempien valtioiden välisen valtioliiton perustamisesta ensimmäisenä askeleena Saksan kansallisen yhtenäisyyden jällenpalauttamisen tiellä.

USA:n, Englannin ja Ranskan hallitukset samoin kuin Saksan Liittotasavallan hallitus sulkevat kaikki tiet Saksan kysymyksen ratkaisuun elvyttämällä militarismia Länsi-Saksassa ja hylkäämällä ehdotukset Saksan molemmissa osissa asuvien saksalaisten välisistä neuvotteluista. Nämä hallitukset pitävät parempana pitkittää Saksan kahtiajakoa.

Taistelussaan rauhan ja kansainvälisen jännityksen lieventämisen puolesta NKP ja Neuvostohallitus ovat kiinnittäneet herpaantumaton huomiota aseistariisumiseen. Ne ovat laajentaneet entisestäänkin kamppailua, jonka päämääränä on aseistuksen ja aseellisten voimien supistaminen, atomi- ja vetyaseiden sekä niillä tehtävien kokeiden kieltö ja kaikkien näiden toimenpiteiden täytäntöönpanon tiukka kansainvälinen valvonta. Pyrkien helpottamaan kansainvälisen aseistariisumissopimuksen solmimista Neuvostohallitus suostui useisiin länsivaltojen ehdotuksiin, vaikka se omasta puolestaan olisi mieluummin halunnut aseistariisumiskysymyksessä tehtävän radikaalisempia päätöksiä. Niinpä Neuvostoliitto hyväksyi v. 1955 länsivaltojen ehdotuksen, jonka mukaan Yhdysvallat, Neuvostoliitto ja Kiina supistaisivat asevoimiensa miesvahvuuden 1—1,5 miljoonaan ja Englanti sekä Ranska 650 tuhanteen, vaikka se oli ennen ehdottanut suurvaltojen aseellisten voimien supistamista kolmanneksella.

Mutta niin pian kuin Neuvostohallitus hyväksyi ne tai nämä länsivaltojen ehdotukset, länsivallat joko alkoivat perääntyä ja luopuivat omista ehdotuksistaan tahi keksivät niiden mutkistamiseksi monilukuisia varauksia. Täten länsivallat paljastivat halunsa tehdä tyhjäksi koko aseistariisumishankkeen. Aseistariisumisesta pidettyjen puheiden varjolla ne petkuttivat kansoja ja jatkoivat kilpavarustelua.

Oli ilmeistä, että Yhdysvallat, Englanti ja Ranska eivät aikoneet tehdä Neuvostoliiton toivomaa radikaalista päätöstä aseistariisumisongelman ratkaisemiseksi. Neuvostohallitus pyrki käyttämään kaikkia mahdollisuuksia aseistariisumisneuvottelujen johtamiseksi ulos umpikujasta ja teki useita tämän kysymyksen osittaiseen ratkaisuun tähtääviä ehdotuksia. Mutta tällöinkin länsivallat sabotoivat kaikkia todelliseen aseistariisumiseen suunnattuja Neuvostoliiton toimenpiteitä.

Kansat tulivat yhä vakuuttuneemmiksi siitä, että vain Neuvostoliitto ja muut sosialistisen leirin valtiot ajavat vilpittömästi aseistariisumisen asiaa, että vain ne pyrkivät vapauttamaan kaikkien maiden työtätekevät aseistautumisen taakasta ja pelastamaan heidät atomisodan vaaralta.

Neuvostolaisen rauhantahtoisen ulkopolitiikan suurena saavutuksena oli Neuvostoliiton yhteyksien laajeneminen Aasian ja Afrikan kansoihin, jotka puolustavat itsenäisyyttään taistellen imperialismia vastaan. Näihin kansoihin saatujen yhteyksien lujittumista edistivät huomattavasti Neuvostoliiton johtavien

valtiomiesten matkat Idän maihin sekä myös näiden maiden poliittisten johtajien monilukuiset vierailut Neuvostoliittoon. Samoin laajenivat kosketukset latinalaisen Amerikan kansoihin.

Vuosina 1953—1958 imperialismiin siirtomaajärjestelmän kriisi kärjistyi äärimmilleen. Kansallinen vapausliike eli voimakkaan nousun kautta. Siirtomaajärjestyksen ikeestä vapautuneissa Aasian ja Afrikan maissa muodostettiin suuri joukko uusia riippumattomia kansallisia valtioita. Sodanjälkeisinä vuosina valtiollisen riippumattomuutensa valloittaneiden Syyrian, Libanonin, Intian, Birman ja Indonesian jälkeen saavuttivat vapauden Egypti ja Irak, jotka olivat ennen olleet riippuvaisia Englannin imperialismista, ja entiset siirtomaat kuten Sudan ja Ghana sekä monet muut maat. Riippumattomuutensa saavuttaneiden kansojen on pakko puolustaa sitä muiltakin kuin vanhoilta siirtomaavaltioilta — Englannilta ja Ranskalta. Ne joutuvat yhä useammin puolustautumaan USA:n kolonisaatiopyrkimyksiä vastaan, USA:n, joka esiintyy nyt imperialismiin siirtomaajärjestelmän innokkaimpana tukijana, siirtomaajärjestyksen pääasiallisimpana ylläpitäjänä.

Taistelussaan siirtomaajärjestyksiä vastaan Idän kansat saavat voimakasta tukea Neuvostoliitolta. Neuvostoliiton ja rauhan kannalla olevien Aasian ja Afrikan valtioiden väliset ystävyys- ja yhteistyösuhteet lujittuvat jatkuvasti. Neuvostoliiton hellittämättömän taistelu imperialismia ja hyökkäyspolitiikkaa vastaan on erittäin suuresti auttanut sorrettuja ja riippuvaisia kansoja vapautumaan poliittisesti ja sitten myös puolustamaan saavuttamaansa valtiollista riippumattomuutta siirtomaajärjestyksen monilukuisilta hyökkäysyrityksiltä.

Neuvostoliitto antaa valtiollisen itsenäisyytensä saavuttaneille maille kaikkea mahdollista apua myös niiden taistelussa taloudellisen itsenäisyyden saavuttamiseksi. Neuvostoliitto auttaa niitä täydellisen tasa-arvoisuuden ja näiden maiden sisäisiin asioihin puuttumattomuuden periaatteen pohjalta, esittäen minkäänlaisia poliittisia tai sotilaallisia ehtoja. Tämä apu on luonteeltaan täysin päinvastaista kuin USA:n ja toisten siirtomaajärjestyksien ns. apu, jolla on velkaorjuuden luonne. Taloudellisesti alikehittyneet maat ovat Neuvostoliiton ansiosta lujittaneet asemiaan imperialistiriistäjiin nähden, ja siirtomaajärjestyksen mahdollisuudet tyrkyttää näille maille orjuuttavia ehtoja ovat supistuneet. Kaikki tämä on edistänyt rauhan kannalla olevien Aasian ja Afrikan valtioiden kansainvälisen merkityksen kasvua.

Samoin ovat kehittyneet ja lujittuneet myös Neuvostoliiton ja Euroopan puolueettomien, sotilaallisiin liittoutumiin kuulumattomien valtioiden väliset suhteet.

Kommunistinen puolue ja Neuvostovaltio ovat tehneet jatkuvasti aloitteita parantaakseen suhteita USA:han, Englantiin, Ranskaan, Italiaan ynnä muihin kapitalistisiin valtioihin. Neu-

vostoliitto on pyrkinyt lujittamaan kansainvälistä keskinäistä luottamusta, kehittämään ulkomaankauppaa, tekemään lopun kaikkinaisesta diskriminoinnista, laajentamaan kosketuksia ja yhteistyötä kulttuurin sekä tieteen aloilla. Kuten N. S. Hruštšev sanoi, „...maamme haluaisi olla hyvissä suhteissa kaikkiin valtioihin, jotka vastustavat sotaa ja kannattavat rauhanomaista rinnakkainoloa, ja me teemme kaikemme saadaksemme aikaan tällaiset suhteet” („P r a v d a”, marraskuun 7. pnä 1957).

Rauhan lujittamiseen tähtäävät Kommunistisen puolueen ja Neuvostohallituksen toimenpiteet vaikuttivat tervehdyttävästi maailmantilanteeseen. Kansainvälisissä suhteissa vallinnut jännitys lieveni jonkin verran. Vuoden 1955 kesällä kävi mahdolliseksi kutsua koolle Geneveen Neuvostoliiton, USA:n, Englannin ja Ranskan hallitusten päämiesten neuvottelukokous. Mielipiteiden vaihdon tuloksena neljän vallan hallitusten päämiehet ilmoittivat olevansa valmiita antamaan panoksensa kansainvälisen jännityksen lieventämisen hyväksi. Mutta vain Neuvostohallitus on vahvistanut sanansa teoilla — rauhan lujittamiseen suunnatuilla käytännöllisillä toimenpiteillä.

Geneven kokouksen jälkeen Neuvostohallitus on yhä kasvavalla aktiivisuudella ponnistellut kansainvälisen jännityksen lieventämiseksi ja valtioiden välisen yhteistyön laajentamiseksi ja esittänyt uuden vakuuttavan todisteen hyvästä tahdostaan. Neuvostohallitus on ottanut tärkeitä askelia parantaakseen perinpohjaisesti suhteet USA:han sekä myöskin Englantiin ja Ranskaan. Nämä Neuvostohallituksen ponnistukset eivät ole saaneet vastakaikua länsivaltojen taantumuksellisissa hallitsevissa piireissä. Sanottujen piirien vastustuksesta huolimatta Neuvostohallitus on huomattavasti laajentanut kansainvälisiä liike- ja kulttuuriyhteyksiä. On palautettu diplomaattiset suhteet Japaniin. Selvänä osoituksena Neuvostoliiton järkkymättömästä tahdosta supistaa aseistustaan on se, että Neuvostoliitto on vuodesta 1955 alkaen vähentänyt Asevoimiaan yli kahdella miljoonalla hengellä.

Neuvostoliiton rauhanaloite on mitä tärkein maailmanpolitiikan tekijä. Se on alkanut vaikuttaa yhä voimakkaammin kansainvälisten suhteiden kehityskulkuun. Rauhan voimat ovat kasvaneet ja liittyneet lujemmin yhteen. Aggressiivisten imperialistipiirien eristyneisyys on kasvanut. Kansojen luottamus sodan ehkäisemisen mahdollisuuteen on lujittunut. Se merkitsee suurta voittoa rauhaarakastaville voimille. Neuvostoliiton arvovalta ja vaikutus ovat kasvaneet suunnattomasti.

Mutta kansainvälisen jännityksen jatkuvan lievenemisen ja rauhan lujittumisen reaalinen perspektiivi ei vastannut hallitsevien imperialististen piirien intressejä. Rauha tuo tullessaan monopoliyhtymien liikevoittojen supistumista. Kahden yhteiskuntajärjestelmän rauhanomainen taloudellinen kilpailu kehitty

socialismille otolliseen suuntaan. Voimasuhde maailmannäytämällä muuttuu jatkuvasti kapitalismin vahingoksi Neuvostoliiton, Kiinan sekä kaikkien kansandemokratian maiden nopean taloudellisen ja kulttuurillisen kasvun ja niiden yhtenäisyyden lujittumisen tuloksena. Siirtomaajärjestelmän kriisi heikentää imperialismin asemia.

Imperialististen valtioiden hallitsevat piirit ovat aina vastustaneet kansainvälisen jännityksen lieventämistä, mutta Geneven neuvottelujen aikana ne koettivat naamioida „kylmän sodan” lietsontaan ja hyökkäyksen valmisteluun suuntautuvaa politiikkaansa. Pian ne kuitenkin riisuivat rauhanrakkauden naamion ja ryhtyivät taas harjoittamaan avoimesti „voimapolitiikkaa”. Nuo piirit eivät ole luopuneet aikomuksestaan restauroida aseiden voimalla kapitalismi niissä maissa, jotka ovat astuneet sosialismin rakentamisen tielle, saattaa jälleen voimaan siirtomaasorto siellä, missä kansat ovat kukistaneet siirtomaatorjuuttajien vallan.

Taistellessaan kansainvälisen jännityksen lieventämisen ja rauhan lujittamisen puolesta NKP ei ole milloinkaan unohtanut, että taantumukselliset imperialistiset voimat eivät ole laskeneet aseitaan ja voivat ryhtyä millaisiin seikkailuihin tahansa, että sen vuoksi tarvitaan herpaantumaton valppaus.

Syksyllä 1956 Englanti, Ranska ja Israel suorittivat aseellisen hyökkäyksen Egyptin kimppuun pakottaakseen sen uudestaan alistumaan siirtomaakomentoon.

Miltei samaan aikaan taantumukselliset imperialistiset piirit, etupäässä Amerikan Yhdysvaltain imperialistit, järjestivät vastavallankumouksellisten kapinan Unkarissa. Yksin tein imperialistit laajensivat myös toisia sosialistisia maita vastaan suunnattua tuhoimintaa. Imperialistit ponnistelivat kuumaisesti erottaakseen sosialistiset maat toisistaan. He hyökkäilivät raivokkaasti Neuvostoliiton politiikkaa vastaan yrittäen kaikin tavoin mustata sitä. He eivät kaihtaneet mitään keinoja pyrkiesään halventamaan sosialismin aatteita. Sodan vaara kasvoi uudelleen. Samaan aikaan kiihtyi taantumuksellisten voimain taistelu kapitalistimaiden kommunistisia puolueita vastaan. Imperialistit panivat tällöin suuria toiveita siihen, että nämä puolueet saadaan hajotetuksi sisältäpäin — elvyttämällä revisiionistien toimintaa.

Sodan vaaran kärkeistyessä Neuvostoliitto kohotti jälleen äänensä rauhan puolesta nojautuen taloudelliseen ja sotilaalliseen mahtiinsa, sosialististen maiden tukeen ja kaikkien rauhaa rakastavien kansojen lämpimään myötätuntoon. Neuvostoliitto vaati päättäväisesti Egyptiin kohdistetun hyökkäyksen lopettamista. Ottaen huomioon tämän vaatimuksen ja kohdattuaan Egyptin kansan taholta sankarillista vastarintaa sekä maailman demokraattisten yhteiskuntapiirien taholta syvää suuttumusta Englannin, Ranskan ja Israelin hallitukset olivat pakotettuja

lopettamaan hyökkäyksensä ja poistamaan sotajoukkonsa Egyptistä. Neuvostoliiton johtamat rauhan voimat auttoivat Egyptin kansaa säilyttämään riippumattomuutensa.

Unkarin hallituksen pyynnöstä ja täyttääkseen internationalistisen velvollisuutensa Neuvostoliitto antoi Unkarin veljeksansalle tehokasta apua vastavallankumouksellisen kapinan likvidoinnissa. Siten Neuvostoliitto esti kapitalismin ja fasismin palauttamisen Unkarissa ja Unkarin muuttamisen imperialistisen hyökkäyksen sillanpääasemaksi Euroopan keskustassa.

Neuvostoliitto ajoi karille hyökkääjien suunnitelmat, ja näiden oli pakko perääntyä. Se oli suuri historiallinen voitto. Se oli osoituksena siitä, että rauhankannattajien ja sodankannattajien välisissä voimasuhteissa oli tapahtunut huomattavia muutoksia ensiksi mainittujen hyväksi, se avasi uusia hyökkäyssodan ehkäisemisen näköaloja.

Täydellisen vararikon kärsivät myös kaikki imperialististen piirien kavalat suunnitelmat, joiden tarkoituksena oli sosialististen maiden erottaminen toisistaan. Noudattaen tunnollisesti prolettaarisen internationalismin periaatteita Neuvostohallitus asetti lokakuun 30. p:nä 1956 antamassaan julistuksessa tehtäväksi lujittaa jatkuvasti Neuvostoliiton ja kaikkien kansandemokratian maiden ystävyysiteitä täydellisen tasa-arvoisuuden pohjalla, alueellisen eheyden, valtiollisen riippumattomuuden ja suvereniteetin kunnioittamisen sekä sisäisiin asioihin puuttumattomuuden pohjalla, veljellisen yhteistyön ja keskinäisen avunannon pohjalla. Yhteisessä taistelussa taantumuksen hyökkäystä vastaan Neuvostoliiton suhteet Kiinaan ja kaikkiin muihin kansandemokratian maihin tulivat yhä läheisemmiksi ja ystävällisemmiksi. Sosialististen maiden veljellinen yhteistyö, niiden keskinäinen avunanto talouden, politiikan ja kulttuurin alalla kehittyi menestyksellisesti. Sosialistisen leirin yhtenäisyys on jokaisen sosialistisen maan kansallisen riippumattomuuden ja suvereniteetin varma tae.

Pysäytettyään Egyptiin ja Unkariin kohdistuneet imperialistiset hyökkäykset Neuvostoliitto jatkoi rauhan puolustusta. Se ryhtyi päättävästi vastustamaan Lähi- ja Keski-idässä syntynyttä uuden hyökkäyksen uhkaa. Kun USA järjesti salaliiton Syyrian itsenäisyyden tuhoamiseksi ja yllytti Turkkiä sekä toisia maita sen kimppeun, Neuvostoliitto auttoi Syyriaa selviytymään sitä uhanneesta vaarasta. Vuonna 1958 Neuvostoliitto esti amerikkalaisten ja englantilaisten hyökkäyksen laajenemasta Irakiin ja toisiin tämän alueen maihin, auttoi Libanonin ja Jordanin kansoja pääsemään eroon näihin maihin tunkeutuneista amerikkalaisista ja englantilaisista joukoista. Kansat näkevät Neuvostoliitossa itsenäisyytensä varmimman turvan.

Kiinan Kansantasavaltaa vastaan suunnattu USA:n aggressiivinen toiminta aiheutti vuoden 1958 jälkipuoliskolla

vaarallisen tilanteen Kaukoidässä, Taivanin saaren ja Taivanin salmen seuduilla. Syntyi sodan uhka. Kiinan kansa oli valmis antamaan tarvittavan vastaiskun hyökkääjille. Uskollisena veloituksilleen Neuvostoliitto ilmoitti pitävänsä hyökkäystä suuren ystävänsä, liittolaisensa ja naapurinsa Kiinan Kansantasavallan kimppuun myös hyökkäyksenä Neuvostoliiton kimppuun ja tulevansa Kiinan Kansantasavallan avuksi, jos USA hyökkää sen kimppuun. Tämä varoitus auttoi riehaantuneita amerikkalaisia hyökkääjiä järkiintymään. Kiinan Kansantasavallan rauhantahtoinen politiikka esti tilanteen Taivanin alueella kärjisty-
mästä pitemmälle.

Imperialististen hyökkääjien vastoinikäymiset ovat havainnollisena todistuksena sosialistisen leirin mahdin sekä myös muiden rauhantahtoisten voimien kasvusta. On ilmaantunut reaalin mahdollisuus ehkäistä sodan syttyminen, estää imperialistisia sotapolitiikkoja syöksemästä kansoja uusiin sota-seikkailuihin. Ja tämä mahdollisuus käy yhä reaalisemmaksi. Suuren rauhanasian menestyminen vaatii kuitenkin kaikilta sotaa vastustavilta voimilta valppautta ja toimintavalmiutta, toimintaa lujana yhteisrintamana, heikentymätöntä taistelua ja ponnistuksia.

Rauhan puolustus, kansainvälisen jännityksen lieventäminen ja kansojen välisen ystävyyden lujittaminen on ollut ja on edelleen Neuvostoliiton ja kaikkien sosialististen valtioiden ulkopolitiikan perustana. Tämä on ydinajatus kaikissa niissä ehdotuksissa, joita Neuvostohallitus esittää erilaisissa kansainvälisissä kysymyksissä.

Maaliskuussa 1958 Neuvostoliiton Korkein Neuvosto teki uuden aloitteen aseistariisuntakysymyksessä. Se päätti, että Neuvostoliitto lopettaa yksipuolisesti atomi- ja vetyasekokeet. Neuvostoliitto kääntyi toisten ydinaseita omistavien valtioiden puoleen kehottaen niitä ryhtymään samanlaisiin toimenpiteisiin ja varoitti samalla, että jos toiset ydinaseiden omistajat eivät lopeta ydinasekokeita, on Neuvostoliiton pakko aloittaa ne uudelleen. Neuvostohallituksen ehdotus rauhansopimukseksi Saksan kanssa ja ehdotus vapaakaupungin aseman antamisesta Länsi-Berliinille samoin kuin yllätyshyökkäyksen ehkäisemistä koskevat ehdotuksetkin ovat kaikki rauhan lujittamiseen ja kansainvälisen jännityksen lieventämiseen tähdättyjä. Neuvostohallitus on kaikin keinoin pyrkinyt ja yhä pyrkii siihen, että kansainväliset kiistakysymykset ratkaistaisiin neuvottelutietä. Parhaimpana kansainvälisen jännityksen lieventämiskeinona voisi olla hallitusten päämiesten neuvottelukokous, jonka koollekutsumista Neuvostohallitus ehdottaakin.

Kaikki nämä humanismia ja rauhantahtoa ilmentävät Neuvostoliiton toimenpiteet ovat saaneet kaikkialla maailmassa osakseen laajojen yhteiskuntapiirien lämpimän kannatuksen. Mutta USA:n, Englannin ja Ranskan hallitukset kieltäytyvät

lähtemästä kansainvälisen jännityksen lieventämisen tielle, jolle kaikki rauhaa rakastavat voimat niitä kutsuvat.

Puolueen ja Neuvostohallituksen ulkopoliittisen toiminnan tärkeimpiä tuloksia on vuosina 1953—1958 ollut Neuvostoliiton kansainvälisten yhteyksien kehitys. Kosketusten laajeneminen toisiinsa maihin on johtanut siihen, että Neuvostoliitossa on käynyt suuri määrä kapitalistimaiden kaikkien väestökerrosten edustajia. He ovat omakohtaisesti tulleet vakuuttuneiksi Neuvostoliiton rauhanrakkaudesta ja hyvästä tahdosta, omin silmin nähneet Neuvostomaan valtavat historialliset saavutukset. Melkoinen joukko neuvostokansalaisia on vuorostaan käynyt ulkomailla. Kaikki tämä on jäytännyt pohjaa imperialististen taantumuksen neuvostovastaiselta parjauspropagandalta, todistanut laajoille ulkomaisille yhteiskuntapiireille, että neuvostokansa pyrkii vilpittömästi rauhaan, ja osoittanut, että vihamielisen propagandan keksimä „neuvostolainen hyökkäyspolitiikka” on pelkkää parjausta. Imperialistisen taantumuksen yritykset juurruttaa yleiseen tietoisuuteen vääristeltäjä käsityksiä Neuvostoliiton tilanteesta ovat menneet myttyyn. Neuvostoliiton kommunistinen puolue on tehnyt näinä vuosina hyvin paljon levittääkseen totuutta Neuvostoliitosta — ensimmäisestä sosialismin maasta. Siitä on ollut seurauksena, että yhä laajemmissa piireissä kaikkialla maailmassa on oivallettu sosialistisen järjestelmän paremmuus kapitalistiseen järjestelmään verrattuna. Neuvostoliiton ystävien lukumäärä on moninkertaistunut, on ilmaantunut yhteiskuntavoimia, jotka tukevat Neuvostoliiton politiikkaa. On tehty tyhjäksi taru „räutaesiripusta”, jolla Neuvostoliitto muka haluaa aitaautua kapitalistisesta maailmasta.

Vuosina 1953—1958 Kommunistinen puolue ja Neuvostovaltio kävivät erittäin aktiivista taistelua rauhan puolesta, hyökkäyksen ehkäisemiseksi ja Neuvostoliiton ulkopoliittisten asemien edelleenlujittamiseksi. Toteuttaen johdonmukaisesti leninläistä peruslinjaa ulkopoliitikassa puolue otti samalla varteen kaiken, mikä oli uutta maailmantilanteessa, ja sovelsi yhä uusia menetelmiä ja keinoja rauhantahtoisen politiikkansa toteuttamiseksi muuttuvissa olosuhteissa. Tälle kaudelle on luonteenomaista puolueen luovan aloitteellisuuden valtava mittavuus ulkopoliitiikan alalla. Puolueen viisaan toiminnan ansiosta Neuvostoliiton kansainvälinen arvovalta kasvoi yhä voimakkaammin, hyökkäyksen torjumismahdollisuudet kävivät yhä suuremmiksi. Aggressiivisten piirien eristyneisyys lisääntyi.

Rinnan rauhanpolitiikan johdonmukaisen toteuttamisen kanssa Kommunistinen puolue ja Neuvostohallitus huolehtivat Neuvostoliiton puolustusmahdin jatkuvasta lujittamisesta. Neuvostoliiton kasvava mahti on varmin tae sodanuhkaa vastaan, se on maailmanrauhan mahtava voimatekijä.

2. Puolueen toiminnan uudelleenjärjestäminen leniniläisten puolue-elämän normien perustalla. Yksilönpalvonnan synnyttämien virheiden ja epäkohtien korjaaminen. Maatalouden jyrkkään nousuun ja teollisuuden teknilliseen edistykseen tähtäävät toimenpiteet

Sisäisessä kehityksessään neuvostoyhteiskunta siirtyi vuosina 1953—1958 sellaiseen vaiheeseen, jolloin kommunistisen rakennustyön tehtävät tulivat puolueen ja kansan *välittömiksi käytännön tehtäviksi*. Kansa toteutti puolueen johdolla suuruuntaisia poliittisia ja taloudellisia toimenpiteitä neuvostolaisen yhteiskunta- ja valtiojärjestelmän edelleen lujittamisen, teollisuuden, ennen kaikkea raskaan teollisuuden voimakkaan kehittämisen, maatalouden jyrkän kohottamisen ja työtätekevien elintason parantamisen alalla. Puolue nousi näinä vuosina taisteluun yksilönpalvontaa vastaan ja sai aikaan, että sen seuraukset likvidoitiin kaikilla neuvostoyhteiskunnan elämän aloilla. Likvidoidessaan yksilönpalvonnan seurauksia puolue järjesti uusia historiallisia tehtäviä vastaavasti uudelleen puolue-, valtio- ja yhteiskunnallisten järjestöjen työn koeteltujen leniniläisten perinteiden pohjalla ja turvasi johtavan osuutensa kohoamisen.

Puolue juuri päättäväisesti pois kaikkea sitä, mikä häiritsi neuvostoyhteiskunnan eteenpäinkulkua ja oli ristiriidassa leniniläisten perinteiden kanssa. Puolue ei vain palauttanut leniniläisiä periaatteita, se myös sovelsi niitä luovasti uusiin historiallisiin oloihin, kehitteli uusia johtamismuotoja, jotka olivat täysin leninisin hengen mukaisia ja samalla heijastivat uuden tilanteen vaatimuksia, ottivat varteen siihenastisen mitä rikkaimman kokemuksen. Nämä olivat neuvostoyhteiskunnan elämän uuden historiallisen vaiheen oleelliset piirteet ja puolueen toiminnan luonteenomaisimmat erikoisuudet tänä viisivuotiskautena.

Puolue mobilisoi joukkoja täyttämään kommunistisen rakennustyön tehtäviä, toi rohkeasti esiin puoluetöissä, valtiollisessa ja taloudellisessa toiminnassa ilmenneet vakavat puutteellisuudet, arvioi kriittisesti maataloudessa ja teollisuudessa vallitsevaa tilannetta, ryhtyi taisteluun näiden puutteellisuuden poistamiseksi, sosialistisen talouden jatkuvan voimakkaan nousun turvaamiseksi.

Epänormaalia puolueen elämässä oli ollut ennen kaikkea se, että yksilönpalvonnan seurauksena rikottiin leniniläisiä puolue-elämän normeja ja bolševistisiä johtamisperiaatteita. KK:n ja sen Poliittisen byroon toiminnasta oli kauan puuttunut kollektiivisuutta ja tarvittavaa arvostelua sekä itsearvostelua.

Suuria virheitä oli tehty myös kansantalouden johtamisessa, varsinkin maatalouden alalla, missä sosialismin periaatteiden rikkominen aiheutti vaikean tilanteen. Maataloustuotteiden tuo-

tanto oli jäänyt pahasti jälkeen maan kasvavista tarpeista. Tuotannon johtamisessa ei noudatettu täydellisesti leniniläisiä taloudenhoidon periaatteita. Kansantalouden johdon ja suunnittelun liiallinen keskitys ja taloudellisten kiihokkeiden aliarviointi johtivat siihen, että tuotannon kasvun reaalisia mahdollisuuksia ja sen reservejä ei otettu riittävästi huomioon eikä joukkojen luova aloitteellisuus saanut tarvittavia kehitysmahdollisuuksia. Tuotantolaitosten kiinnostusta tekniikan kehittämiseen kannustettiin heikosti. Siitä oli seurauksena, että eräät teollisuuden alat jäivät jälkeen teknillisen kehityksen kansainvälisestä tasosta.

Sosialistisia lakeja ja neuvostokansalaisten demokraattisia oikeuksia loukattiin törkeästi.

Tehtiin myös muita virheitä ja vääristelyjä, jotka liittyivät marxismin-leninismien hengelle vieraaseen, teoriassa ja käytännössä laajalle levinneeseen J. V. Stalinin palvontaan. Puolue ei voinut suvaita näitä kielteisiä ilmiöitä, jotka olivat erittäin sietämättömiä uusissa olosuhteissa.

Yksilönpalvonnan seurauksien likvidoinnista puolueen ja valtion toiminnan kaikilla aloilla tuli tämän kauden tärkein poliittinen tehtävä, puolueen johtavan osuuden kohottamisen, neuvostolaisen yhteiskunta- ja valtiojärjestelmän edelleen lujittamisen sekä puolue työn ja valtiollisen toiminnan uudestijärjestämisen perusehto.

Puolue ja sen leniniläinen Keskuskomitea paljastivat N. S. Hruštševin aloitteesta J. V. Stalinin palvonnan ja siihen liittyvien virheiden sekä epäkohtien vahingollisuuden ja ryhtyivät tarmokkaaseen taisteluun niitä vastaan.

Tärkeä merkitys neuvostojärjestelmän lujittamiselle, sosialistisen demokratian kehittämiseksi ja yksilönpalvonnan vahingollisten seurauksien poistamiselle oli poliittisen seikkailijan, puolueen ja kansan verivihollisen, Berijan paljastamisella. Päästyään valtion turvallisuuselinten johtoon Berija yritti asettaa ne puolueen ja hallituksen yläpuolelle, käyttää niitä puoluetta ja sen johtoa vastaan, Neuvostoliiton hallitusta vastaan. Vihamielisten tarkoituksensa saavuttamiseksi hän sepitti valheellisia syytöksiä rehellisiä työntekijöitä vastaan ja loukkasi törkeästi neuvostolaista oikeusjärjestystä.

Puolueen Keskuskomitea teki lopun Berijan ja hänen apureitensa rikollisesta toiminnasta. Puhdistautumalla vaarallisista luokkavihollisen asiamiehistä puolue vahvasti huomattavasti rivejään ja lujitti vielä enemmän Neuvostovaltiota.

Heinäkuussa 1953 pidetty puolueen Keskuskomitean täysistunto hyväksyi ne päättäväiset toimenpiteet, joita suoritettiin Berijan ja hänen rikoskumppaniensa rikollisen toiminnan likvidoimiseksi. Täysistunto hyväksyi toimenpiteet puolueen johdon lujittamiseksi valtiokoneiston kaikissa renkaissa, kaikkien

elinten ja hallintoaarojen, muun muassa valtion turvallisuuselinten työn tehokkaan valvonnan aikaansaamiseksi.

Keskuskomitea otti varman suunnan V. I. Leninin kehittelien ja käytännön tarkistamien puolue-elämän normien ja ennen kaikkea kollektiivisuuden periaatteen voimaanpalauttamiseen ja kehittämiseen. Vain koko puolueen kollektiivinen poliittinen kokemus, sanotaan heinäkuun täysistunnon päätöksessä, toiminnassaan marxilais-leniniläiseen teoriaan ja johtavien kaaderien sekä puolueen jäsenjoukkojen aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen nojautuvan Keskuskomitean kollektiivinen viisaus takaa sen, että puoluetta ja maata johdetaan oikein, että puolueen rivit pysyvät järkkymättömän yhtenäisinä ja tiiviisti yhteenliittyneinä, että kommunismin rakentaminen edistyy menestyksellisesti.

Keskuskomitea huolehti puolueen sisäisen demokratian huomattavasta laajentamisesta demokraattisen sentralismin periaatteen johdonmukaisen soveltamisen pohjalla. Puolue-, valtio- ja kansalaisjärjestöjen toimintaan juurrutettiin leniniläisiä johtomenetelmiä ja johtamistyyliä, joiden perustana on elämän syvälinen ja konkreettinen tuntemus, kiinteä yhteys joukkoihin, joukkojen kokemuksen valpas huomioonottaminen ja hyväksikäyttö sekä työtätekevien luovan aktiivisuuden ja aloitteellisuuden tukeminen.

Ensiarvoinen merkitys oli puolueen keskuselinten työn uudelleenjärjestelyllä. Keskuskomitean toiminnassa palautettiin pitkän väliajan jälkeen voimaan kollektiivisuuden periaate. KK:n täysistuntoja alettiin pitää säännöllisin väliajoin, puolueen sääntöjen mukaisesti. NKP:n Keskuskomitean — joka on edustajakokousten välisinä aikoina puolueen ylin johtava elin, aatteellis-poliittisen ja organisatorisen johdon keskus — merkitys kasvoi. Keskuskomiteasta tuli jälleen jatkuvasti toimiva kollektiivinen elin.

Uusia olosuhteita vastaavasti muutettiin myös NKP:n KK:n johtavien elinten rakennetta. Kahden elimen, Puhemiehistön ja Puhemiehistön Byroon asemesta päätettiin muodostaa yksi elin — NKP:n Keskuskomitean Puhemiehistö, kuten puolueen säännöissä on määrätty. Katsottiin tarkoituksenmukaiseksi perustaa Keskuskomitean Ensimmäisen sihteerin virka. Syyskuussa 1953 NKP:n KK:n Ensimmäiseksi sihteeriksi valittiin N. S. Hruštšev.

Paikallisissa puoluejärjestöissä alettiin myös toteuttaa johdonmukaisesti kollektiivisen johdon periaatetta. Puoluetyöhön juurtuneesta komentelutyylisestä tehtiin päättäväisesti loppu. Puolueen jäsenistön aktiiviosa laajeni ja sen merkitys kasvoi. Puolue- ja talouselämän peruskysymyksiä alettiin käsitellä säännöllisemmin ja laajemmin puolueaktiivin ja kommunistien kokouksissa. Turvataksaan puolueen sisäisen demokratian edelleen kehittämisen Keskuskomitea lakkautti teollisuuslaitoksiin

ja muihin järjestöihin aikoinaan perustetut KK:n puolueorgani-
saattorien virat, likvidoi rautateillä, joki- ja merikauppalaivas-
tossa ja kalataloudessa toimineet poliittiset osastot. Paikallisten
puolue-elinten vastuu näiden tuotantolaitosten, virastojen ja
järjestöjen työstä kasvoi. Puoluekoneistoa supistettiin. Keskus-
komitea alkoi vetää johdonmukaisesti ja laajasti rivikommunis-
teja mukaan puolueen politiikan suunnitteluun asettamalla
kommunistisen rakennustyön perusongelmia puoluejärjestöjen
käsiteltäviksi.

Puolue kehitti kaikin keinoin paikallisten puolue- ja neuvos-
toelinten omatoimisuutta ja aloitteellisuutta, kohotti laajojen
työtätekevien joukkojen luovaa aktiivisuutta. Se pyrki kohotta-
maan työtätekevien yhteiskunnallisten järjestöjen — ammatti-
liitto-, nuorisoliitto-, osuustoiminta- ja kulttuurijärjestöjen, tie-
teellisten ynnä muiden järjestöjen osuutta maan poliittisessa
elämässä.

Paljastaessaan ja selvitellessään sosialistista oikeusjärjes-
tystä vastaan tehtyjä törkeitä rikkomuksia Keskuskomitea tutki
uudelleen niin sanotun „Leningradin jutun” ja totesi, että vihol-
liset ja kiipeilijät olivat keittäneet sen kokoon heikentääkseen
Leningradin puoluejärjestöä ja mustatakseen sen johtavia kaa-
dereita. Tarkastettiin kaikki vuosina 1937—1938 ja muulloin
kokoontyötetyt epäilyttävät jutut. Kansan vihollisiksi julistetut
ja tuomion saaneet rehelliset puolue-, neuvosto- ja taloustyön-
tekijät, sotilashenkilöt ynnä muut rehabilitoitiin. Tämä toimen-
pide oli uusi havainnollinen osoitus puolueen poliittisesta mie-
huullisuudesta, sen uskollisuudesta marxismille-leninismille ja
kansan intresseille.

Korjattiin myös Suuren Isänmaallisen sodan aikana tehdyt
leniniläisen kansallisuuspolitiikan vääristelyt. Balkareille, kal-
mukeille, tšetšeneille, ingušeille ja karatšaitteille palautettiin
kansallinen autonomia ja siten luotiin olosuhteet niiden kaikin-
puoliselle kehitykselle Neuvostoliiton kansojen veljesperheessä.
Tämä oli omiaan lujittamaan neuvostokansojen ystävyyttä ja
socialistista internationalismia.

Puolue ja Neuvostohallitus ryhtyivät päättäväisiin toimen-
piteisiin, jotta socialistisen oikeusjärjestyksen normeja nouda-
tettaisiin ehdottomasti Neuvostovaltion elämän ja toiminnan
kaikilla aloilla. Valtion turvallisuuselimiä, oikeus- ja prokuraat-
torilaitosta vahvistettiin luotettavilla kaadereilla; palautettiin
voimaan näiden elinten työn valvonta puolueen taholta. Puolue
teki lopun Perustuslaissa säädettyjen neuvostokansalaisten
oikeuksien kaikkinaisista loukkauksista. Tehtiin kaikki, mikä oli
tarpeellista, jotta neuvostokansalaisille turvattaisiin rauhallinen
elämä ja mahdollisuus nauttia kaikista socialistisen neuvosto-
demokratian suomista etuisuuksista.

Leniniläisten puolue-elämän normien voimaanpalauttaminen
ja kehittäminen, puolueen ja valtion työn uudelleenjärjestely

tällä perustalla antoivat puolueelle mahdollisuuden voimistaa riviensä taistelukuntoisuutta, lujittaa yhteyksiään joukkoihin ja suurentaa johtavaa osuuttaan.

Puolue teki suuren työn yksilönpalvonnan seurauksien poistamiseksi ja taloudellisella alalla esiintyneiden vakavien epäkohtien korjaamiseksi.

Suurimmat ponnistuksensa puolue suuntasi maatalouden jälkeenjääneisyyden likvidoimiseen. Tämän jälkeenjääneisyyden seurauksena sosialistisessa taloudessa oli syntynyt teollisuuden ja maatalouden välille epäsuhde, joka saattoi muuttua vakavaksi esteeksi maan kehitykselle, hidastaa kansantalouden eteenpäinmenoa, työtätekevien elintason nousua ja maan etene- mistä kohti kommunismia.

Syyskuussa 1953 NKP:n Keskuskomitean täysistunto käsitteli kaikinpuolisesti maataloudessa vallinnutta tilannetta ja hahmot- teli toimenpiteet maatalouden kohottamiseksi. KK:n täysistunto osoitti, että tämän ajankohdan elinehtoisimpana ja tärkeimpänä kansantaloudellisena tehtävänä oli saada aikaan maatalouden kaikkien alojen jyrkkä nousu samalla kun raskaan teollisuuden voimaperäistä kehittämistä oli edelleenkin jatkettava. Täys- istunto muodostui *käännekohtaksi* maatalouden kehityksessä. Maatalouden kysymyksiä käsiteltiin NKP:n KK:n helmi—maa- liskuun ja heinäkuun (v. 1954) sekä tammikuun (v. 1955) täysistunnoissa. Maatalouskysymysten alustajana esiintyi täysistunnoissa N. S. Hruštšev. Puolueen Keskuskomitea piti eri puolilla maata useita vyöhykeneuvotteluja, joihin osallistui tasavaltojen, aluepiirien ja alueiden johtohenkilöitä sekä maa- talouden eturivin työntekijöitä ja joissa suunniteltiin konkreet- tisia toimenpiteitä vastaavien alueiden maatalouden *jyrkkää* kohottamista silmälläpitäen.

KK:n täysistuntojen päätöksissä on annettu kriittinen arvio maatalouden tilasta, paljastettu sen jälkeenjäämisen objektiiviset sekä subjektiiviset syyt. Objektiivisiä syitä oli se, että aikai- semmin ei voitu kehittää samalla kertaa nopeassa tahdissa sekä raskasta teollisuutta — joka on sosialistisen talouden tärkein perusta — että myös maataloutta ja kevyttä teollisuutta. Osal- taan vaikuttivat myös ne huomattavat menetykset, joita sota oli aiheuttanut maataloudelle.

Maatalouden jälkeenjäämisen subjektiiviset syyt piilivät johtamistyön puutteissa. Tilannetta maataloudessa ei vuosikau- siin tutkittu kunnolla. Muutamilla maataloustuotannon aloilla vallitsevaa todellista asiaintilaa kaunisteltiin. Tehokasta teknil- listä kalustoa käytettiin epätydyttävästi. Monet kolhoosit, kone- ja traktoriasemat sekä neuvostotilat kärsivät pätevien johtaja- voimien ja ammattitaitoisten työntekijäin puutetta. Suunnittelun liiallinen keskitys kahlitsi paikallisten työntekijäin aloitteelli- suutta ja vaikeutti maataloustuotannon kehitystä. Suunnatonta vahinkoa tuotettiin maataloudelle rikkomalla sitä leniniläistä

periaatetta, että kolhoosien ja kolhoosilaisten tulee olla aineellisesti kiinnostuneita maataloustuotannon kohottamisesta. Monien maataloustuotteiden hankinta- ja ostohinnat eivät aina vastanneet kulutetun työn määrää ja sen vuoksi kannustivat heikosti näiden tuotteiden tuotantoa. Työpäiväyksiköstä suoritettu maksu oli monissa kolhooseissa alhainen. Hehtaarilukuun pohjautuvaa hankintojen jaotteluperiaatetta vääristeltiin. Etumaisten, hyvien kolhoosien niskoille sälytettiin se osa valtiolle tulevista luovutusvelvollisuuksista, jonka jälkeensä jääneet kolhoosit olivat jättäneet täyttämättä.

Keskuskomitea hahmotteli ja toteutti kokonaisen sarjan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli kohottaa jyrkästi maataloutta.

Ennen kaikkea puolue ja hallitus voimistivat kolhoosien ja kolhoosilaisten aineellista kiinnostusta maataloustuotannon kohottamiseen. Tällöin ne nojautuivat V. I. Leninin tunnettuun ohjeeseen, että sosialismin tehtäviä ei voida menestyksellisesti ratkaista pelkällä „välittömällä innostuksella, mutta kylläkin suuren vallankumouksen herättämän innostuksen avulla, omaehtoisen edun, henkilökohtaisen kiinnostuksen pohjalla...” (Teokset, 33. osa, s. 36).

Tärkeimpien maataloustuotteiden hankinta- ja ostohintoja korotettiin huomattavasti. Alennettiin viljan, vihannesten, perunan ja öljykasvien siementen luovutusvelvollisuutta kolhoosien osalta ja karjataloustuotteiden luovutusmääriä kolhoosilaisten osalta. Tehtiin loppu siitä sietämättömästä tavasta, jolloin valtion luovutusvelvollisuuksien taakka sälytettiin miltei kokonaisuudessaan hyvien kolhoosien kannettavaksi. Alettiin soveltaa edistyksellisiä työn aineellisen stimuloinnin muotoja. Kolhoosilaisille ryhdyttiin yleisesti maksamaan kuukausittain ja vuosineljänneksittäin ennakkoa, mikä oli omiaan edistämään työn tuottavuuden kasvua ja kurin lujittumista. Vuonna 1956 tällaista ennakkoa maksettiin jo kahdessa kolmasosassa maan kolhooseja.

Hallitus lisäsi huomattavasti määrärahoja maatalouden välttämättömiin tarpeisiin. Vuosina 1954—1955 maatalouteen tehdyt valtion perussijoitukset käsittivät 34,4 miljardia ruplaa — 38% enemmän kuin koko neljännen viisivuotissuunnitelman aikana. Maatalouden teknillistä perustaa lujitettiin. Vuosina 1954—1955 kolhoosit, kone- ja traktoriasemat sekä neuvostotilat saivat 404.000 traktoria (15-hevosvoimaisiksi laskettuna), 227.000 kuorma-autoa, 83.000 leikkuupuimuria ja runsaasti muuta teknillistä kalustoa. Maataloustuotantoon juurrutettiin uusia, edistyksellisiä maanmuokkaus- ja viljelmien hoitomenetelmiä, kuten perunan istutusta ja maissin kylvää neliöpesäke- menetelmällä sekä vihanniskasvien kylvää neliömenetelmällä.

Näinä vuosina suoritettujen tärkeimpien toimenpiteiden joukkoon kuului kolhoosien, kone- ja traktoriasemien sekä neuvostotilojen vahvistaminen spesialisteilla ja johtavilla työntekijöillä.

Puolueen kehotuksesta lähetettiin vuosina 1954—1955 yli 20.000 kommunistia kaupungeista maaseudulle, missä heitä suositeltiin kolhooseihin puheenjohtajan tehtäviin.

Keskuskomitea palautti järjestyksen maatalouden specialistien käytössä. Siihen aikaan maatalouselimien palveluksessa olleista enemmästä kuin 350.000 korkeakoulu- ja opistosivistyksen saaneesta specialistista vain 18.500 työskenteli välittömästi kolhooseissa. Puolueen ja hallituksen päätöksellä lähetettiin kaupungeista ja piirien keskuksista yli 120.000 maatalouden specialistia työhön kolhooseihin.

Noudattaen edelleenkin suuntaa kolhoosilaisjoukkojen omaloitteisuuden kaikinpuoliseen kehittämiseen paikallisten olosuhteiden ja mahdollisuuksien hyväksikäytössä Keskuskomitea ja Neuvostohallitus muuttivat maatalouden suunnittelun järjestystä. Kolhoosit saivat oikeuden itse suunnitella kylvöalojen suuruuden ja eri viljelyskasvien satoisuuden, karjan pääluvun sekä karjatalouden tuottoisuuden. Valtioelinten tehtäväksi jäi säätää ne tuotteiden määrät, jotka kolhoosien piti luovuttaa ja myydä valtiolle. Valtion tehtäväksi jäi valvoa, että tärkeimpiä maataloustuotteita tuotetaan niin paljon kuin on välttämätöntä kaupunkien ja teollisuuskeskusten huoltamiseksi, ulkomaankaupan tarpeiden tyydyttämiseksi ja varastojen luomiseksi. Uusi suunnittelujärjestys auttoi likvidoimaan maatalouden johtamisessa esiintyneet byrokraattiset vääristelyt ja vapautti kolhoosien luovan aloitteellisuuden entisestä sidonnaisuudesta.

Puolue kiinnitti erikoista huomiota viljatalouden — koko maataloustuotannon perustan — kohottamiseen. Lykkäystä sietämättömänä ensivuoroisena tehtävänä oli viljan tuotannon jyrkkä lisääminen.

Perusrenkaana viljan tuotannon lisäämisessä sinä aikana oli uudismaiden ja kesannoituneiden maiden raivaus sekä viljelykselle otto, mikä lisäsi suuresti ja sitä paitsi nopeasti viljan tuotantoa. Ensin suunniteltiin kynnettäväksi Kazakstanissa, Siperiassa, Volganvarrella, Pohjois-Kaukasiassa ynnä muilla maan alueilla 13 miljoonaa hehtaaria uudismaita. Mutta sitten puolue ja hallitus päättivät, nojautuen kansanjoukkojen työinnön ja aloitteellisuuden valtavaan nousuun, ottaa v. 1956 viljelykselle vähintään 28—30 miljoonaa hehtaaria uusia maita.

Kommunistinen puolue pani käyntiin valtavan poliittisen ja organisatorisen työn. Keskuskomitea kääntyi nuorison puoleen kehottaen sitä osallistumaan aktiivisesti uudis- ja kesannoituneiden maiden raivaukseen Kazakstanissa ja Siperiassa. Uudismaille siirtyi puolueen kehotuksesta satojatuhansia uudisasukkaita, muun muassa 350.000 nuorta. He työskentelivät kommunismin rakentajain arvoa vastaavalla työankaruudella. Uudismaiden raivausalueille lähetettiin vuosina 1954—1955 yli 200.000 traktoria (15-hevosvoimaisiksi laskettuna), tuhansia muita koneita ja erilaista maanviljelyskalustoa. Sinne perustet-

tiin 425 uutta neuvostotilaa, rakennettiin lukuisia kone- ja traktoriasemia, valtionvarastoja sekä viljasiiloja, tuhansia kilometrejä maanteitä ja rautateitä. Kolmen vuoden aikana on vallattu viljelykselle 36 miljoonaa hehtaaria uudismaita ja kesannoituneita maita.

Suuria vaikeuksia oli karjatalouden kohottamisessa monivuotisen jälkeenjääneisyyden tilasta. Karjatalouden kehityksen pääasiallisimpana haittana oli heikko rehutus. Puolue toteutti useita toimenpiteitä rehutalouden vahvistamiseksi, muun muassa laajentamalla maissin kylvöalaa. Siten voitiin lyhyessä ajassa kohentaa karjatalouden tilaa.

Kohottaakseen työn tuottavuutta maanviljelyksessä ja karjanhoidossa puoluejärjestöt tehostivat maataloustieteen ja eturivin käytännön saavutusten propagandaa.

Puolue paransi perusteellisesti maatalouden johtamista. Suuria muutoksia tapahtui maaseudulla vaikuttavien puolue- ja neuvostoelinten, varsinkin puolueen piirikomiteain ja piirien toimeenpanevien komiteain toiminnassa. Puolue vahvisti niitä kokeneilla, riittävän valmennuksen saaneilla kaadereilla. Puolueytöntekijäin riveihin tuli uusia voimia. Kolhoosien, kone- ja traktoriasemien sekä neuvostotilojen johtamisessa käytetyt virkavaltaiset kansliajohtomenetelmät poistettiin käytännöstä. Puolueytöntekijät asettivat tehtäväkseen perehtyä maataloustuotannon perusteisiin ja tekniikkaan, he alkoivat johtaa asian- tunteuksella ja konkreettisesti kolhooseja, kone- ja traktoriasemia sekä neuvostotiloja.

Kolhoosien puolue- ja nuorisoliittojärjestöjen merkitys maaseudun elämässä kasvoi. Vuoden 1941 alussa oli vain 12 prosenttia sellaisia kolhooseja, joissa oli puoluejärjestö, mutta vuonna 1956 — jo 93 prosenttia. Kommunistien lukumäärä kolhooseissa kasvoi vuodesta 1954 vuoteen 1958 yli 230 tuhannella.

Taistellessaan maatalouden kohottamiseen suunnattujen puolueen päätösten täyttämisen puolesta maaseudun kommunistit astuivat laajan sosialistisen kilpailun johtoon kolhooseissa ja neuvostotiloilla. Syntyi patrioottinen liike, jonka tavoitteena oli korotettujen sitoumusten ottaminen ja täyttäminen viljan, maidon, voin, lihan ynnä muiden maataloustuotteiden tuotannossa. Laajat kolhoosilaisten sekä kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen työläisten joukot vedettiin mukaan laatimaan ja toteuttamaan konkreettisia toimenpiteitä maataloustuotannon kehittämisen alalla.

Maatalouden kohottamiseen tähdätyt puolueen ja hallituksen suurisuuntaiset toimenpiteet, sosialistisen kaupungin maaseudulle antama tarmokas apu, kolhoosilaisten sekä kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen työläisten antaumuksellinen työ tuottivat pian myönteisiä tuloksia. Tuhannet jälkeenjääneet kolhoosit nousivat lyhyessä ajassa eturiveihin. Viljan kokonaisu- tuotanto kasvoi jo vuonna 1954, huolimatta kuivuudesta, joka

vaivasi maan monia alueita. Viljanhankintasuunnitelma täytettiin ennen määräaikaa. Siten luotiin mahdollisuudet maatalouden kaikkien alojen jyrkälle kohottamiselle ja neuvostotaloudessa vallinneen epäsuhteen poistamiselle.

Väestön aineellisen toimeentulon jatkuvaa kohottamista silmälläpitäen puolue otti tehtäväkseen työtätekevien elintarviketarustelun parantamisen ohella lisätä myös teollisuustavaroiden tuotantoa. Keskuskomitea ja hallitus tekivät useita päätöksiä kulutustavaroiden tuotannon lisäämisestä ja neuvostokaupan parantamisesta. Kulutustavaroiden tuotahto alkoi jatkuvasti kasvaa.

Pyrkiessään kehittämään sopusuhtaisesti kansantalouden kaikkia aloja puolue noudatti järkkymättä leniniläistä raskaan teollisuuden ensisijaisen kohottamisen suuntaa. Puolue piti suurta huolta metallurgisen, kivihiili- ja koneenrakennusteollisuuden, voimatalouden ynnä muiden tuotannonvälineitä tuottavien teollisuusalojen tuotantokapasiteetin lisäämisestä.

NKP:n Keskuskomitean heinäkuun (v. 1955) täysistunnon päätöksillä oli tärkeä osuus teollisuuden kaikkien alojen ja ennen kaikkea raskaan teollisuuden työn parantamisessa. Tässä KK:n täysistunnossa ja neuvottelukokouksissa, joihin osallistui johtavia työntekijöitä, tuotannon uudentajia, teollisuuslaitoksien insinöörejä ja tekniikkoja, hahmoteltiin toimenpiteet, jotka turvasivat teollisuuden uuden valtavan nousun parannetun tuotannon järjestelyn ja tieteen sekä tekniikan uusimpien saavutusten käytäntöönnoton pohjalla.

Teollisuuden teknillinen edistys on tärkein keino maan taloudellisen kehityksen vauhdin ja työn tuottavuuden kohottamiseksi, kommunismin aineellis-teknillisen perustan luomiseksi. Neuvostomaa on saavuttanut suuria menestyksiä tieteen ja tekniikan kehittämisessä. Uutta tekniikkaa on juurrutettu kansantalouteen. Voimataloudessa, rauta- ja terästeollisuudessa sekä koneenrakennusteollisuudessa siirrytään yhä laajemmin tuotannon automatisointiin. Neuvostoliitto on ensimmäisenä ryhtynyt käyttämään atomienergiaa rauhanomaisiin tarkoituksiin. Maailman ensimmäisen atomivoimalaitoksen rakentaminen Neuvostoliitossa ennustaa uuden, historian suurimman tieteellis-teknillisen ja teollisen vallankumouksen tuloa, mikä vastaa kommunismin rakentamisen kauden vaatimuksia.

Puolueen Keskuskomitean täysistunto osoitti, että rinnan näiden suurten saavutusten kanssa on eräiden teollisuusalojen teknillisessä kehityksessä havaittavissa jälkeenjääneisyyttä. Monet talousalan johtomiehet eivät ole tehneet riittävästi työtä uuden teknillisen välineistön käytäntöön ottamiseksi, he ovat kadottaneet perspektiivin ja orientoitumiskyvyn teknillisessä politiikassa, heiltä on jäänyt huomaamatta se, että tekniikan täytyy kehittyä herkeämättä, että vanhat teknilliset laitteet on korvattava uusilla ja uudet kaikkein uusimmilla. Kotimaisen

tieteen saavutukset ovat useasti saaneet lojua käyttämättöminä, ja ulkomaisen tieteen sekä tekniikan saavutuksiin on suhtauduttu väheksyvästi. Kaikki tämä on haitannut teknillistä edistystä.

Täysistunto vaati sosialistisen teollisuuden työntekijöitä tekemään lopun omahyväisyydestä ja ylvästelystä, tutkimaan johdonmukaisesti ja syvällisesti tieteen ja tekniikan, muun muassa myös ulkomaisen tieteen ja tekniikan saavutuksia, viemään teknillistä kehitystä herkeämättä eteenpäin. Teollisuutemme kehityksen peruslinjana on *jatkuva teknillinen edistys, korkeatasoisen tekniikan käyttö* ja työn tuottavuuden edelleen kohottaminen tällä pohjalla.

Keskuskomitean täysistunto ratkaisi muitakin teollisuustuotannon kehittämisen ajankohtaisia kysymyksiä. Täysistunto asetti tehtäväksi kehittää kaikin keinoin teollisuuden spesialisointia ja teollisuuslaitosten keskinäistä yhteistoimintaa, suunnitteli toimenpiteitä työn järjestelyn ja palkkauksen uudistamiseksi, määritteli keinot tuotteiden laadun parantamiseksi ja niiden omakustannushinnan alentamiseksi.

Teollisuuden johtamistyön parantamiseksi Keskuskomitea ja hallitus panivat toimeen muutoksia valtio- ja talouskoneiston rakenteessa tarkoituksella lähentää sitä tuotantoon, saada se paremmin palvelemaan tuotannon tarpeita. Likvidoitiin joukko tarpeettomia, rinnakkain toimivia talouselimiä ja -laitoksia. Hallinto-, johto- ja hankintatehtävissä toimivan sekä muun tuotantoon osallistumattoman henkilökunnan lukumäärää supistettiin vuosina 1954—1955 miltei 750 tuhannella.

Puoluejärjestöt voimistivat poliittista joukkotyötä tuotantolaitoksissa pyrkien hävittämään kaavamaisuuden sosialistisesta kilpailusta. Joukkoliike viidennen viisivuotissuunnitelman toteuttamiseksi ennen määräaikaa, jonka Moskovon ja Leningradin eturivin tuotantolaitosten työläiset panivat alulle vuonna 1954, kohotti taistelun työn tuottavuuden puolesta entistä korkeammalle tasolle. Alkoi kilpailu teknillisestä edistyksestä ja sisäisten voimavarojen, kuten tuotantotilojen, koneistojen, raaka-aineiden yms. parhaimmasta käytöstä. Tuotantolaitoksissa parannettiin teknillisen tietouden ja eturivin työntekijäin kokemuksen levittämistyötä.

Keskuskomitean rohkeat aloitteet, joita puolue ja neuvostokansa kannattivat innokkaasti, johtivat huomattaviin menestyksiin teollisuudessa ja maataloudessa. Puolue murti niiden konservatiivisesti ajattelevien työntekijäin vastarinnan, jotka eivät ymmärtäneet ajan uusia vaatimuksia ja siksi suhtautuivat piintyneesti ja dogmaattisesti kommunistisen rakennustyön tehtäviin, jarruttivat uudestijärjestelyä, pitivät kiinni vanhoista toimintamenetelmistä.

Puolue ja sen Keskuskomitea taistelivat leniniläisellä periaatteellisuudella kaikkea sitä vastaan, mikä häiritsi eteenpäin-

menoa. Ne etsivät järjestelmällisesti uutta, ottivat käsiteltäviksi ja ratkoivat epäröimättä käytännön esilletuomia kommunistisen rakennustyön kysymyksiä. Erinomaisen tärkeää osaa uusien tehtävien asettelussa, Neuvostoliiton sisä- ja ulkopoliittikan tärkeimpien ongelmien luovassa kehittälyssä, esitti NKP:n XX edustajakokous.

3. Puolueen XX edustajakokous ja sen historiallinen merkitys

Puolueen XX edustajakokous pidettiin helmikuussa 1956. Kokouksen osanottajat edustivat 6.795.896 puolueen jäsentä ja 419.609 jäsenkandidaattia. Kutsuvieraiaksi oli edustajakokoukseen saapunut kommunististen ja työväenpuolueiden valtuuskuntia 55 maasta.

Edustajakokous käsitteli puolueen johtavien elinten toimintakertomukset ja ohjeet Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen kuudetta viisivuotissuunnitelmaa varten (vuosiksi 1956—1960).

NKP:n Keskuskomitean toimintakertomuksessa, jonka esitti N. S. Hruštšev, on eritelty kaikinpuolisesti Neuvostoliiton ulko- ja sisäpoliittista tilannetta, tehty yhteenvedot puolueen toiminnasta XIX edustajakokouksen jälkeisenä aikana ja hahmoteltu kommunistisen rakennustyön näköalat.

Laajassa päätöslauselmassaan edustajakokous hyväksyi yksimielisesti Keskuskomitean poliittisen linjan ja käytännöllisen toiminnan, määritteli puolueen tehtävät lähivuosiksi.

Edustajakokous tähdensi erikoisesti sitä, että tärkeimpänä nykyaikaa luonnehtivana piirteenä on sosialismin laajeneminen yli yhden maan rajojen ja muuttuminen maailmanjärjestelmäksi. Se on luonut uusia edellytyksiä sisä- ja ulkopoliittisten ongelmien ratkaisemiselle.

Toimintakertomuksessa luonnehditaan selkeästi maailman kahden vastakkaisen yhteiskuntajärjestelmän — sosialistisen ja kapitalistisen järjestelmän — kehityksen tuloksia. Kahden edustajakokouksen välinen kausi oli Neuvostoliiton ja kaikkien sosialististen maiden taloudellisen mahdin uuden jyrkän nousun kautta. Neuvostoliiton, Kiinan ja kaikkien sosialististen maiden talouden kasvun luonteena on talouden kaikinpuolinen kehitys ja rauhanomainen suunta. Sosialistisen järjestelmän etevämyyden ja kommunististen puolueiden oikean politiikan ansiosta teollisuustuotanto sosialistisissa maissa kasvaa nopeaa vauhtia, paljon nopeammin kuin kapitalistisissa valtioissa. Se on reaalisena takeena sosialismin uusista menestyksistä sosialismin ja kapitalismin välisessä taloudellisessa kilpailussa. Sosialismin teollinen perustus käy yhä vankemmaksi. Sosialismin maiden teollisuustuotannon osuuden jatkuva kasvu maailman teollisuuden kokonaistuotannossa ilmentää

aineellisesti sitä edistyksellistä historian prosessia, että kapitalistisen riiston vaikutuspiiri supistuu ja sosialismin asemat maailmassa laajenevat. Sosialististen valtioiden taloudellisten yhteyksien laajeneminen ja keskinäisen ystävyyden lujittuminen oli päättyneellä toimikaudella sosialistisen leirin kehityksen tärkein tulos. Kaikki tämä todistaa sitä, että sosialismi kulkee voitokkaasti eteenpäin.

Kapitalistisen maailman maissa tapahtumat ovat kehittyneet päinvastaiseen suuntaan. Maailmankapitalismin talous on tullut entistä epävakammaksi, sen kehitys käy yhä epätasaisemmaksi, kapitalistisen järjestelmän mätäneminen nopeutuu. Markkinoiden ongelma kärjistyy vuosi vuodelta, imperialististen maiden ristiriidat kasvavat. Työläisten ja kaikkien työätekevien taistelu imperialistista sortoa vastaan käy yhä aktiivisemmaksi ja sitkeämmäksi. Kapitalistisissa maissa jatkuu voimien uudestiryhmittäminen, joka johtaa taantumuksellisten, aggressiivisten piirien yhä suurempaan eristyneisyyteen. Maailmankapitalismin asemat heikkenevät jatkuvasti.

NKP:n XX edustajakokous analysoi syvällisesti maailman areenalla tapahtuneita uusia ilmiöitä ja teki niistä tieteellisen yhteenvedon, esitti useita uusia, marxismia-leninismiä rikastuttavia johtoaatteita maailman kehityksen perusongelmista.

Edustajakokous kehitteli leniniläistä periaatetta yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten maiden rauhanomaisesta rinnakkainolosta soveltaen sitä nykyaikaan, jolloin on olemassa kaksi vastakkaista maailmanleiriä. Rauhanomainen rinnakkainolo on yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten maiden välistä kilpailua taloudellisen ja kulttuurillisen rakennustyön rintamalla. Ideologian alalla niiden välillä käydään kärkevää taistelua.

Marxilaisuus opettaa, että sosialismi voittaa ehdottomasti kaikissa maissa, mutta voittoa ei saavuteta vallankumouksen „maastaviennillä”, mikä on mahdotonta ja vierasta marxilaiselle historiankäsitelykselle,—vaan jokaisen kapitalistimaan sisäisten ristiriitojen ja luokkavastakohtaisuuksien kehityksen tuloksena.

Kommunistien varmuus sosialistisen tuotantotavan voitolle pääsystä sosialistisen ja kapitalistisen tuotantotavan välisessä kilpailussa perustuu sosialistisen järjestelmän ratkaisevaan etävämmyyteen kapitalistiseen järjestelmään verrattuna.

NKP:n XX edustajakokous teki johtopäätöksen, että sotien ehkäiseminen nykyisessä maailmantilanteessa on *reaalisesti mahdollista*. Väittämän, että sodat ovat imperialismin kaudella kiertämättömiä V. I. Lenin oli muotoillut siihen aikaan, kun ensinnäkin kapitalismi oli kaikkikäsitävä maailmanjärjestelmä, ja toiseksi ne yhteiskunnalliset ja poliittiset voimat, jotka eivät olleet kiinnostuneita sodasta ja vastustivat sitä, olivat heikkoja ja riittämättömästi järjestyneitä eivätkä voineet sen tähden pakottaa imperialisteja luopumaan sodista.

On tietenkin selvää, että kun on olemassa imperialismi, niin säilyy myös sotien syttymisen taloudellinen perusta, ja sen tähden kaikkien rauhaa rakastavien voimien on oltava valppaina. Mutta uusissa oloissa, kun on muodostunut mahtava sosialismin leiri, kun yleiskansallinen liike rauhan puolesta voimistuu kaikissa maissa, kun rinnan sosialististen maiden kanssa on olemassa muita rauhantahtoisia valtioita, on reaalisesti mahdollista estää imperialisteja sytyttämästä uutta maailmansotaa. Jos he kuitenkin yrittävät aloittaa sen, niin mahtavat yhteiskunnalliset ja poliittiset voimat kykenevät antamaan musertavan vastaiskun hyökkääjille, tekemään tyhjäksi heidän seikkailusuunnitelmansa ja tuottamaan heille tappion. Ja se tulee olemaan ratkaiseva isku koko kapitalistiselle järjestelmälle. Kansat eivät tule enää sietämään järjestelmää, joka tuo niille niin raskaita kärsimyksiä ja vaatii niin suuria uhreja.

Tehdessään yhteenvedoja maailman työväenliikkeen ja kommunistisen liikkeen kokemuksista, Neuvostoliiton ja kansandemokratian maiden kokemuksista NKP:n XX edustajakokous kehitti ja syvensi sitä leniniläistä päätelmää, että eri maat siirtyvät sosialismiin eri tavoin ja että sosialistisen vallankumouksen rauhanomainen kehitys on mahdollinen. Maailmassa tapahtuneet perusteelliset muutokset, mahtavan sosialistisen leirin olemassaolo ja lujittuminen, sen vetovoiman kasvu, työväenliikkeen ja kansallisen vapausliikkeen kasvu sekä kapitalistisen järjestelmän heikkeneminen ovat luoneet uudet, suotuisimmat olosuhteet sosialismiin siirtymiselle niissä maissa, joissa kapitalismi on toistaiseksi vielä vallassa. Ja kun V. I. Lenin piti vallankumouksen rauhanomaista kehitystä mahdollisena vain erittäin harvoissa poikkeustapauksissa, niin nykyoloissa tällaisen kehityksen mahdollisuudet *laajenevat*. Tulevaisuudessa ne konkreettiset siirtymämuodot, joiden kautta eri maat päätyvät sosialismiin, tulevat olemaan yhä moninaisempia.

Useissa kapitalistisissa maissa työväenluokalla on kärkeijouk-
konsa — kommunistisen puolueen — ohjaamana reaalinen mahdollisuus yhdistää johtonsa alaiseksi työtätekevä talonpoikaisto, sivistyneistön laajat piirit sekä kaikki patrioottiset voimat. Silloin kun työväenluokka nojautuu kansan enemmistön kannatukseen ja antaa päättäväisen vastaiskun opportunistisille aineksille, jotka eivät politiikassaan jaksa luopua sovinnonhieronnasta kapitalistien ja tilanherrain kanssa, silloin se voi lyödä taantumukselliset kansanvastaiset voimat, saavuttaa vankan enemmistön parlamentissa ja muuttaa sen porvariston luokkaetuja palvelevasta laitoksesta kansan todellisen tahdon välikappaleeksi, so. työkansan aseeksi. Siten voidaan luoda edellytykset perustavaa laatua olevien poliittisten ja taloudellisten uudistusten suorittamiselle rauhanomaista tietä.

Niissä kapitalistisissa maissa, missä porvaristolla on käytettävissään voimakas sota- ja poliisikoneisto, missä riistäjä-

luokat ryhtyvät sotilaskomennon ja taantumuksellisen virkakoneiston tukemina vastustamaan työtätekevien tahtoa kaihtamatta aseellista taisteluakaan, siellä työväenluokan ja kaikkien työtätekevien on pakko kukistaa porvariston valta asevoimalla. Luokkataistelun ankaruus ja väkivallan käyttö tai sen puuttuminen sosialismiin siirryttäessä ei tule riippumaan niinkään paljon proletariaatista kuin sen vastarinnan voimakkuudesta, jolla taantumuspiirit yrittävät estää kansan valtaenemmistön tahtoa toteutumasta, siitä, turvautuvatko nuo piirit itse väkivaltaan sosialismista käytävän taistelun jossakin vaiheessa.

Niin moninaisia kuin sosialismiin siirtymisen konkreettiset muodot ovatkin, on kommunistisen puolueen johtaman työväenluokan poliittinen herruus, so. proletariaatin diktatuuri, menestyksellisen sosialistisen rakennustyön välttämätön ja ratkaiseva ehto.

NKP:n XX edustajakokous tähdensi, että vaikka kommunistien mielestä sosialismiin voidaankin siirtyä rauhanomaista tietä, mm. siten, että proletariaatti valtaa enemmistön parlamentaarisisissa laitoksissa, ei tätä saa sekoittaa reformistien käsityksiin, sillä reformistit kiistävät proletariaatin diktatuurin, korvaavat yhteiskunnan vallankumouksellisen uudistamisen vähäisillä reformeilla eivätkä itse asiassa haluakaan, että kapitalistisesta järjestelmästä tehtäisiin loppu ja että työväenluokka valtaisi poliittisen vallan. Reformisteja kuten ainakin kapitalistisen järjestelmän puolustajia vastaan on käytävä päättäväistä taistelua.

Puolueen XX edustajakokouksen nykyisistä kansainvälisistä periaatekysymyksistä esittämällä yleisillä näkökohdilla on suuri teoreettinen ja käytännöllinen merkitys. Samalla kun ne ovat marxismin-leninismin luovaa kehittelyä, ne antavat vastauksen joukkoja kiinnostaviin ajankohtaisiin kysymyksiin ja osoittavat kommunistisille puolueille uusia mahdollisuuksia ja keinoja käydä taistelua rauhan säilyttämisen ja lujittamisen hyväksi sekä avaavat uusia näköaloja kapitalismin vallankumouksellisesta muuttamisesta sosialismiksi. Ne osoittavat uusia mahdollisuuksia kaikkien edistyksellisten voimain yhdistämiseen työväenluokan johdolla, kommunististen ja sosialististen samoin kuin muidenkin puolueiden väliseen yhteistoimintaan ja kansakäyntiin, mikäli viimeksi mainitut todella tahtovat ajaa rauhan asiaa, taistella imperialistista sortoa vastaan ja puolustaa oman kansansa kansallisia etuja, puolustaa demokratiaa ja riippumattomuutta.

Keskuskomitean toimintakertomuksessa tehtiin yhteenvedot Neuvostoliiton kommunistisesta rakennustyöstä NKP:n XIX edustajakokouksen jälkeisenä aikana. Viides viisivuotissuunnitelma (vv. 1951—1955) oli täytetty teollisuuden kokonais- tuotannon osalta 4 vuodessa ja 4 kuukaudessa. Neuvostokansa oli täten saavuttanut uuden suuren voiton taistelussa

Neuvostoliiton taloudellisen voiman ja puolustusmahdin lujittamiseksi, maan viemiseksi eteenpäin kohti kommunismia.

Viidennen viisivuotissuunnitelman viimeisenä vuotena teollisuuden kokonaistuotanto lisääntyi vuoden 1950 kokonaistuotantoon verrattuna 85 prosentilla (tuotantovälineiden tuotanto — 91%). Kulutustarvikkeiden tuotannon viisivuotissuunnitelma ylitettiin, sodanedellinen taso tuli ylitetyksi enemmän kuin kaksinkertaisesti. Maatalous kehittyi menestyksellisesti.

Työläisten ja toimihenkilöiden reaalipalkka oli kohonnut, kolhoosilaisten tulot olivat lisääntyneet. Viisivuotiskaudella kaupungeissa ja työläisasutuksissa rakennettujen asuintalojen yhteinen pinta-ala käsitti yli 150 miljoonaa neliometriä. Maan korkeakouluissa opiskeli viisivuotiskauden päättyessä lähes kaksi miljoonaa ylioppilasta — yli kaksi kertaa enemmän kuin Euroopan kaikissa kapitalistisissa maissa.

Edustajakokous antoi ohjeeksi toimia edelleenkin päättäväisesti sen hyväksi, että rauhanomaisessa taloudellisessa kilvoittelussa tulisi ratkaistuksi *Neuvostoliiton taloudellinen perustehtävä*, jona on kehittyneimpien kapitalististen maiden *saavuttaminen ja sivuuttaminen historiallisesti mahdollisimman lyhyessä ajassa tuotteiden valmistuksessa asukasta kohden*. Sosialistisen talousjärjestelmän etevämyys ja Neuvostoliitossa saavutettu yhteiskunnallisen kehityksen taso ovat tehneet reaalisesti mahdolliseksi tämän historiallisen tehtävän täyttämisen.

Puolueen XX edustajakokous osoitti taloudellisen perustehtävän joudutetun ratkaisemisen tärkeimmät suunnat:

on edelleenkin kehitettävä ensi sijassa raskasta teollisuutta — raudan, teräksen ja värillisten metallien tuotantoa, öljy- ja kivihiiliteollisuutta, kemiallista sekä koneenrakennusteollisuutta;

on toteutettava johdonmukaisesti Leninin ohjetta maan sähköistämisestä, huolehdittava voimatalouden edeltävästä kasvusta ja sähkövoiman käytön jatkuvasta laajentamisesta teollisuudessa, toteutettava yhä laajemmassa mitassa kulkulaitoksen ja maatalouden sähköistämistä;

on kaikin keinoin kehitettävä ja parannettava rakennusteollisuutta, joka voi turvata täydellisesti teollisuuden perusrakennustöiden, asuntojen sekä kulttuuri- ja yleishyödyllisten laitosten rakentamisen tarpeet;

on käytettävä mahdollisimman tehokkaasti hyväksi maan suunnattomia luonnonvaroja, vallattava teollisuudelle uusia raaka-aine-, polttoaine- ja sähkövoimalähteitä, luotava lähimpien 10—15 vuoden aikana maan itäalueille suuri kivihiilentuotannon ja voimatalouden keskus, kolmas suuri metallurgisen teollisuuden keskus, joka pystyy tuottamaan 15—20 miljoonaa tonnia harkkorautaa vuodessa, sekä uusia koneenrakennusteollisuuden keskuksia;

on kiihdytettävä määrätietoisesti teknillistä edistystä: sovellettava tuotantoon tieteen ja tekniikan uusimpia saavutuksia,

korkean työtehon omaavia koneita ja parhaita valmistusmenetelmiä, joudutettava töiden koneellistamisen vauhtia, sovellettava laajasti tuotantoprosessin automatisointia, käytettävä monipuolisemmin atomienergiaa rauhanomaisiin tarkoituksiin, kehitettävä kaikkiin keinoin uusia tuotannon aloja ja haaroja sekä uusittava rautatielaitoksen teknillinen välineistö;

on parannettava tuotannon organisaatiota laajentamalla teollisuuden spesialisointia ja kehittämällä tuotantolaitosten keskinäistä yhteistoimintaa;

on kiihdytettävä kulutustarvikkeiden tuotannon kehitysvauhtia, laajennettava kaikkiin keinoin tekokuitujen, muovien ja muiden synteettisten aineiden tuotantoa vaatteiden, jalkineiden ja taloustavaroiden valmistuksen lisäämistä silmälläpitäen;

on jatkettava herpaantumattomalla tarmolla työtä maatalouden kohottamiseksi, toteutettava mitä lyhimmissä ajassa koko maataloustuotannon kauttaaltainen koneellistaminen, käytettävä laajasti hyväksi maataloustieteen saavutuksia ja eturivin työntekijäin kokemusta, supistettava työn ja aineellisten varojen kulutusta maataloustuoteyksikköä kohti sekä kohotettava jyrkästi kaikkien viljelyskasvien satoisuutta ja karjatalouden tuottoisuutta;

on kohotettava jatkuvasti työtätekevien aineellista asemaa: korotettava työläisten ja toimihenkilöiden, ensi sijassa pienipalkkaisten työntekijäin, reaali-palkkaa, lisättävä kolhoosilaisten tuloja, siirrettävä asteittaisesti työläiset ja toimihenkilöt lyhennettyyn työpäivään työpalkkaa pienentämättä, suurennettava eläkkeitä ja toteutettava muita sosiaalisia parannuksia;

on kehitettävä kaikkiin keinoin työtätekevien luovaa aktiivisuutta ja aloitteellisuutta taistelussa työn tuottavuuden lisäämiseksi, kohotettava jatkuvasti työväenluokan ja kolhoositalonpoikaiston teknillisen ja yleisen kulttuurin tasoa, parannettava spesialistien valmistuksen laatua yhdistämällä opetus ja tuotannollinen työ kiinteästi toisiinsa, lähennettävä kouluopetusta elävään elämään;

on pyrittävä järjestelmällisesti parantamaan neuvostotammattiliitto- ja nuorisoliittojärjestöjen työtä ja kohottamaan niiden osuutta maan taloudellisessa elämässä.

XX edustajakokous tähdensi, että puolueen koko organisaatorisen toiminnan parantaminen taloudellisen rakennustyön alalla on näiden tehtävien menestyksellisen täyttämisen tae.

„Puoluejärjestöjen on käännettävä jyrkästi huomionsa taloudellisen rakennustyön konkreettista johtamista koskeviin kysymyksiin, perehdyttävä entistä paremmin teollisuuslaitosten, kolhoosien, kone- ja traktoriasemien sekä neuvostotilojen toiminnan teknilliseen ja taloudelliseen puoleen voidakseen syvällä asiantuntemuksella johtaa niiden työtä” („Neuvostoliiton kommunistisen

puolueen XX edustajakokous. Pikakirjoituspöytäkirja”, II osa, Gospolitizdat, 1956, ss. 424—425).

Edustajakokous hyväksyi ohjeet Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen kuudetta viisivuotissuunnitelmaa varten vuoksi 1956—1960.

Tärkeä sija NKP:n XX edustajakokouksen työssä oli kysymyksellä marxismille-leninismille vieraan yksilönpalvonnan ja sen seurausten poistamisesta. Edustajakokous antoi tunnustuksensa sille suurelle työlle, jonka Keskuskomitea oli suorittanut leniniläisten puolue-elämän normien voimaanpalauttamiseksi ja puolueen sisäisen demokratian kehittämiseksi. Edustajakokous arvosteli periaatteellisesti J. V. Stalinin palvontaan liittyviä virheitä ja määritteli toimenpiteet, joilla sen seuraukset saadaan täydellisesti poistetuksi.

Yksilönpalvonnan arvostelussa puolue piti ohjeenaan tunnettuja marxismin-leninismien määritelmiä kansanjoukkojen, puolueen ja yksilön osuudesta historiassa, poliittisen johtajan palvonnan sopimattomuudesta, olivatpa hänen ansionsa miten suuria tahansa.

Puolue tiesi, että viholliset yrittävät käyttää yksilönpalvontaan liittyvien virheiden julkista arvostelua hyödykseen neuvostovastaisissa puuhissaan. Mutta puolue ryhtyi tähän arvosteluun pitäen ohjeenaan periaatteellisia näkökohtia ja kommunistisen rakennustyön intressejä. Puolue piti lähtökohtanaan sitä, että vaikka tämä arvostelu aiheuttaakin tilapäisiä vaikeuksia, niin kansan edun ja työväenluokan lopullisten tarkoitusten kannalta katsoen se on johtava kiistämättä myönteisiin tuloksiin. Yksilönpalvonnan vastustaminen oli tarpeellista ennen kaikkea siksi, että oli luotava varmat takeet siitä, *ettei puolueessa eikä koko maassa enää milloinkaan synny moisia ilmiöitä*, että puolueen johtamistyö tapahtuu kollektiivisuusperiaatteen ja oikean, marxilais-leniniläisen politiikan pohjalla sekä miljoonien työtätekevien aktiivisella ja luovalla osanotolla. Yksilönpalvonnan arvostelulla oli erittäin suuri merkitys puolueen edelleenlujittamiselle, marxismin-leninismien luovalle kehittämiseksi, sosialistisen demokratismien laajentamiselle ja koko kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle.

Edustajakokouksen päätöslauselmissa ja NKP:n Keskuskomitean kesäkuun 30. p:nä 1956 hyväksymässä päätöksessä „Yksilönpalvonnan ja sen seurausten poistamisesta” puolue antoi selvän vastauksen kysymyksiin yksilönpalvonnan syntymisen syistä, sen ilmenemisen luonteesta ja sen seurauksista.

J. V. Stalinin palvonta syntyi tietyissä konkreettisisissa historiallisissa oloissa. Sosialismin rakentaminen suhteellisen takapajuisessa, imperialistisen sodan ja kansalaissodan hävittämässä maatalousmaassa, jota vihamieliset kapitalistiset valtiot ympäröivät ja jota uhkasi ainainen ulkoapäin tulevan hyökkäyk-

sen vaara, kohtasi suunnattomia vaikeuksia. Monimutkainen ulko- ja sisäpoliittinen tilanne vaati rautaista kuria, valppauden jatkuvaa lisäämistä, johdon jyrkkää keskitystä. Imperialististen valtioiden kiihkeiden hyökkäilyjen jatkuessa neuvostoyhteiskunnan oli pakko saattaa voimaan eräitä tilapäisiä demokraatian rajoituksia. Näitä rajoituksia poistettiin sitä mukaa kuin Neuvostovaltio lujittui ja demokraatian ja sosialismin voimat kehittyivät kaikkialla maailmassa. Sosialismin voitto Neuvostoliitossa oli maailmanhistoriallinen urotyö, jonka neuvostokansa suoritti Kommunistisen puolueen johdolla.

Näinä vuosina J. V. Stalin, toimiessaan puolueen KK:n pääsihteerinä, taisteli yhdessä muiden puolueen ja Neuvostovaltion johtavien toimihenkilöiden kanssa aktiivisesti Leninin testamentin toteuttamiseksi käytännössä. Hänen toimintansa liittyi Neuvostoliitossa suoritettuihin suuriin socialistisiin uudistuksiin. Eteväenä teoretikkona ja organisaattorina hän johti taistelua trotskilaisia, oikeisto-oppoportunisteja, porvarillisia nationalisteja vastaan, ympäröivien kapitalistimaiden juonia vastaan. J. V. Stalinilla oli suuria ansioita ei ainoastaan sosialismin voiton turvaamisessa Neuvostoliitossa, vaan myös maailman kommunistisen liikkeen ja vapausliikkeen kehittämisessä. Tämä luonnollisesti lisäsi suuresti J. V. Stalinin arvovaltaa ja suosiota. Mutta ajan pitkään alettiin pitää hänen ansioinaan kaikkia voittoja, joita Neuvostomaa saavutti puolueen johdolla. Siten alkoi vähitellen kehittyä J. V. Stalinin palvonta.

Yksilönpalvonnalla kehittymistä edistivät huomattavasti eräät J. V. Stalinin luonteen kielteiset puolet, joihin V. I. Lenin oli aikoinaan kiinnittänyt huomiota. Kommunistisen puolueen ja neuvostokansan saavuttamat menestykset, J. V. Stalinin kohdistetut ylistykset panivat tämän pään pyörälle. Yliarvioiden kohtuuttomasti merkitystään ja ansioitaan hän alkoi uskoa erehlymättömyyteensä ja suosia oman persoonansa ylistelyä. Hänen sanansa alkoivat yhä enemmän erota teoista. J. V. Stalinin palvonta hänen viimeisinä elinvuosinaan aiheutti erittäin suurta vahinkoa puolueen ja valtion johtamiselle.

Yksilönpalvonnalla synnyttämät virheet ja epäkohdat jarruttivat neuvostoyhteiskunnan kehitystä, tuottivat sille suurta vahinkoa, kahlitsivat joukkojen luovaa aloitteellisuutta, mutta eivät voineet muuttaa eivätkä muuttaneet neuvostojärjestelmän syvästi demokraattista, aitoa kansanomaista luonnetta, vaikka sosialismin viholliset niin väittivätkin. Puolueen harjoittama politiikka oli oikeaa, se ilmensi kansan intressejä.

Sen arvostelun tarkoituksena, jonka puolue kohdisti yksilönpalvontaan, oli poistaa tämän palvonnalla vahingolliset seuraukset ja siten lujittaa sosialismin asemia *eikä* kieltää summamutikassa J. V. Stalinin myönteistä osuutta puolueen ja maan elämässä. Kommunistisen puolueen ja sen Keskuskomitean johdolla, jossa J. V. Stalinilla oli johtava asema, Neuvostoliitto

saavutti kehityksessään suunnattomia maailmanhistoriallisia menestyksiä. J. V. Stalin teki paljon hyödyllistä Neuvostomaalle, NKP:lle ja koko maailman työväenliikkeelle. „Toveri Stalinin toiminnassa”, N. S. Hruštšev sanoi, „näemme kaksi puolta: myönteisen, jolle annamme kannatuksemme ja jota pidämme suuressa arvossa, sekä kielteisen, jota arvostelemme, jonka me tuomitsemme ja torjumme... Puolueemme tuomitsee, me kaikki tuomitsemme jyrkästi Stalinia niiden karkeiden virheidensä ja vääristelyjen johdosta, jotka ovat tuottaneet vakavaa vahinkoa puolueelle ja kansalle” („P r a v d a”, elokuun 28. pnä 1957).

Poistamalla yksilönpalvelon seuraukset puolue raivasi laajan työkentän joukkojen aktiiviselle toiminnalle ja luovalle aloitteellisuudelle, saavutti lyhyessä ajassa suuria tuloksia Neuvostoliiton kansantalouden ja kulttuurin kehittämisessä, lujitti oleellisesti sosialismin asemia maailman areenalla. Täten puolueen leniniläinen karaistuneisuus ilmeni jälleen kerran täydellä voimalla.

NKP:n XX edustajakokous totesi, että neuvostolainen yhteiskunta- ja valtiojärjestelmä, neuvostoyhteiskunnan moraalinen ja poliittinen yhtenäisyys sekä kansojen välinen ystävyys ovat huomattavasti lujittuneet, ja määritteli sosialistisen demokratismin edelleen kehittämisen tiet ajankohtaisia tarpeita vastaavasti.

„Kommunistisen rakennustyön suuret tehtävät”, sanottiin edustajakokouksen päätöslauselmassa KK:n toimintakertomuksen johdosta, „vaativat työätekevien luovan aktiivisuuden ja aloitteellisuuden jatkuvaa kohottamista, yhä laajempaa joukkojen osallistumista valtion hallintaan, sen organisatoriseen ja taloudelliseen toimintaan. Sitä varten on kehitettävä kaikki keinoin neuvostodemokratismia, parannettava määrätietoisesti kaikkien neuvostoelinten työtä keskuksessa ja maaseudulla, lujitettava niiden yhteyttä joukkoihin” („Neuvostoliiton kommunistisen puolueen XX edustajakokous. Pikakirjoituspöytäkirja”, II osa, ss. 422—423).

Edustajakokouksen päätöksissä on annettu periaatteelliset ohjeet kansallisuuspolitiikan kysymyksistä. Hyväksytyään liittotasavaltojen oikeuksien laajentamiseen tähtäävät Keskuskomitean toimenpiteet edustajakokous kehotti jatkamaan työtä samaan suuntaan. Uusissa olosuhteissa, kun tasavaltojen talous on kehittynyt ja lujittunut ja kansallisten työntekijäin joukko kasvanut lukuisaksi, kaivattiin yhä ilmeisemmin valtion taloudellisen johtotoiminnan uusia muotoja, joissa olisi oikealla tavalla yhdistynyt keskitetty johto ja tasavaltojen omatoimisuus ja jotka olisivat vastanneet kommunismin rakentamiseen tähtäviä kansojen yhteisiä intressejä ja samalla kansallisia eroavaisuuksia ja erikoisuuksia sekä lujittaneet kansojen ystävyyttä.

Edustajakokous hahmotteli kulttuurirakennustyön ja työtä-tekevien kommunistisen kasvatustyön laajan ohjelman, otti esille kysymyksen nousevan sukupolven kasvatusta ja opetusjärjestelmän vakavasta parantamisesta opetuksen ja tuotannollisen työn kiinteämmän yhdistämisen pohjalla.

Tärkeitä toimenpiteitä suunniteltiin puolueen rivien edelleen lujittamiseksi, puolueen johtajanosan voimistamiseksi Neuvostovaltiossa ja puolueen organisatorisen työn parantamiseksi.

NKP:n XX edustajakokouksessa arvosteltiin ankarasti ideologisessa työssä ilmeneviä puutteellisuksia, ennen kaikkea sen irtautuneisuutta kommunistisen rakennustyön käytännöllisistä tehtävistä, dogmaattisuutta ja kirjanoppineisuutta. Edustajakokous asetti tehtäväksi poistaa nämä puutteellisuudet, parantaa perinpohjaisesti ideologista työtä sitomalla teoreettisen toiminnan, propagandan ja agitaatiotyön kiinteästi kommunismin puolesta käytävän taistelun ajankohtaisiin tehtäviin.

Edustajakokouksen päätöksissä korostetaan, että ideologisen rintaman työntekijäin ja puoluejärjestöjen velvollisuutena on varjella marxilais-leniniläisen teorian puhtautta kuin silmäterää, taistella leppymättömästi kaikkinaisia porvarillisen ideologian ilmauksia vastaan ja karaista kaadereita marxilais-leniniläisessä hengessä.

Edustajakokous vahvisti NKP:n sääntöihin eräitä osittaisia puoluerakennustyön käytännön esilletuomia muutoksia ja teki päätöksen puolueen uuden ohjelman valmistamisesta.

NKP:n XX edustajakokous oli suuri historiallinen tapahtuma, joka aloitti uuden tärkeän vaiheen puolueen elämässä, Neuvostomaan kehityksessä, maailman kommunistisessa ja työväenliikkeessä. Edustajakokous määritteli Neuvostoliiton kommunistisen rakennustyön konkreettiset tehtävät ja viitoitti neuvostojärjestelmän kehittämisen ja lujittamisen tiet. Se asetti ja ratkaisi uudella tavalla joukon perustavaa laatua olevia nykyisen kansainvälisen kehityksen periaatekysymyksiä, joilla on määräävä vaikutus sekä nykyhetken tapahtumain kulkuun että myös tulevien näköalojen muodostumiseen.

Edustajakokous teki tieteellisen yhteenvedon nykyisessä historiallisessa tilanteessa esiintyvistä uusista ilmiöistä ja antoi mallinäytteen marxismin-leninismiin luovasta kehittämisestä rikastuttaessaan vallankumouksellista teoriaa puolueen sisä- ja ulkopoliittikan kysymyksiä koskevilla uusilla johtopäätöksillä ja määritelmillä. Edustajakokous osoitti havainnollisesti, että puolue ja sen Keskuskomitea eivät ole ainoastaan kollektiivinen poliittinen ja organisatorinen keskus, vaan myös kollektiivinen marxilaista teoreettista ajattelua kehittävä keskus.

Edustajakokouksen päätöksillä oli erittäin suuri vaikutus koko puolueen elämään ja kommunismin tietä kulkevan sosialistisen neuvostoyhteiskunnan kehitykseen.

4. Sosialistisen demokratian laajeneminen. Puolueen johtavan osuuden kasvu ja puolueen yhtenäisyyden lujittaminen. Teollisuuden ja rakennustoiminnan johdon uudelleenjärjestely

Koko puolue hyväksyi yksimielisesti NKP:n XX edustajakokouksen historialliset päätökset ja neuvostokansa antoi niille lämpimän kannatuksensa. Kansanjoukot näkivät noissa päätöksissä taisteluohjelman, joka innoitti uusiin tuloksellisiin ponnistuksiin sosialistisen talouden ja kulttuurin kehittämiseksi, kansan elintason parantamiseksi. Alkoi valtava joukkoliike, jonka päämääränä oli edustajakokouksen päätösten mahdollisimman nopea toteuttaminen.

Kansan aktiivisuus kohosi, mikä ilmeni sosialistisen kilpailun jatkuvana laajenemisena. Lukuisat Moskovan ja Moskovan alueen teollisuuslaitosten työläiskollektiivit panivat alulle laajan kilpailun kuudennen viisivuotiskauden ensimmäisen vuosisuunnitelman täyttämistä ennen määräaika. Maaseudulla käytiin sitkeää kamppailua viljan ym. maataloustuotteiden tuotannon lisäämiseksi. Vuoden 1957 alussa alkoi puolueen johdolla laaja liike, jonka tarkoituksena on USA:n saavuttaminen ja sivuuttaminen maidon, voin ja lihan tuotannossa asukasta kohden jo lähimpinä vuosina.

Kansanjoukkojen aktiivisuuden nopea kasvu sekä kommunistisen rakennustyön mittasuhteiden laajeneminen edellyttivät sosialistisen demokratian jatkuvaa kehittämistä, puolueen johtotyön laadullista parantamista sekä valtio- ja talouselinten, ammattiliitto- ja nuorisoliittojärjestöjen kaiken toiminnan parantamista. Puolue katsoi tehtäväkseen ryhtyä yhteiskunnan tarvetta vastaavasti entistä laajaperäisempään työhön joukkojen järjestämiseksi ja kasvattamiseksi sekä parantaa entisiä ja kehittää uusia muotoja, joissa joukot osallistuvat välittömästi valtion taloudelliseen järjestämistyöhön ja sivistykselliseen kasvatustoimintaan.

Puolue aloitti näiden tehtävien täyttämisen siitä, että ryhtyi kohottamaan kommunistien aktiivisuutta ja puoluejärjestöjen taistelukuntoisuutta, parantamaan puolueen johtotyötä sekä yleensä puoluejärjestöjen työtyyliä. Uutta ja tunnusomaista puoluejärjestöjen elämässä oli se, että niiden toiminta perustui nyt talouselämän syvälliseen ja konkreettiseen tuntemukseen, arvokkaimpien kokemusten sekä tieteen ja tekniikan saavutusten hyväksikäyttämisen taitoon. Puoluetuontekijät perehtyivät menestyksellisesti talouselämän prosesseihin, määrittivät kolhoosien, neuvostotilojen, piirien, alueiden ja tasavaltojen taloudellisen kehityksen vallitsevat tendenssit. Se auttoi heitä löytämään ja ottamaan käyttöön uusia tuotannon reservejä.

Keskuskomitea omisti erikoista huomiota puolueen piirijärjestöille, koska niiden toiminnasta riippui suuresti maatalouden jyrkän kohottamisen puolesta käytävän taistelun menestys. Piirien johtoporrasta lujitettiin kokeneilla, kyvykkäillä, talouselämän kysymyksiin perehtyneillä työntekijöillä, aloitekykyisillä joukkojen järjestäjillä. Keskuskomitean onnistui parantaa huomattavasti puoluepiirikomiteoiden toimintaa.

XX edustajakokouksen päätöksiä täytäten puolue paransi kommunistien aatteellis-poliittista kasvatustyötä ja järjesti uudella tavalla puoluevalistusverkoston. Ryhdyttiin hävittämään päättäväisesti propagandan ja käytännöllisen kommunistisen rakennustyön välille muodostunutta vahingollista juopaa. Puolueen teoreettisen työn alalla tapahtui hedelmällistä vilkastumista. Työntekijöiden oikeaa kasvatusta uudessa tilanteessa ja puolueen politiikan tieteellistä perustelemista vaaransi huomattavasti dogmatismi, joka muuttaa elävän, alati kehittyvän marxismin-leninismien opin kuolleeksi kaavaksi, irrottaa teorian käytännöstä, haittaa teorian luovaa kehittämistä ja jarruttaa kommunistisen rakennustyön tärkeimpien kysymysten tieteellistä kehittelyä sekä käytännöllistä ratkaisua. Puolue ryhtyi taistelemaan johdonmukaisesti teorian ja käytännön alalla esiintynyttä dogmatismia sekä eräillä puolueen jäsenillä ilmenneitä revisionistisia katsomuksia vastaan. Puolue huolehti siitä, että marxilais-leniniläistä teoriaa kehitettiin luovasti sitomalla se erottamattomasti käytäntöön.

Puolue selvitteli päättäväisesti, mutta tahdikkaasti muuttamalla kulttuurialan työntekijöillä syntyneitä ideologisia väärinkäsityksiä. Eräät kirjailijat eivät käsittäneet yksilönpalvonnan puoluekantaisen arvostelun sisältöä. He alkoivat etsimällä etsiä sosialistisesta rakennustyöstä vain virheitä ja varjopuolia, kieltäytyivät tunnustamasta välttämättömäksi puolueen johtavaa osuutta aatteellisen työn alalla. Eräät kohottivat äänensä tieteen, kirjallisuuden sekä taiteen puoluekantaisuutta ja aatteellisuutta vastaan, kiistivät sen, että näiden alojen ja kommunistisen rakennustyön ajankohtaisten tehtävien välillä on olemassa suoranainen yhteys. Yritettiin saattaa epäilyksen alaiseksi neuvostolaisen kirjallisuuden ja taiteen perusmetodi, sosialistisen realismin metodi.

Puolue ja sen Keskuskomitea tekivät suuren työn tieteen, kirjallisuuden ja taiteen työntekijäin keskuudessa selittäen heille marxilais-leniniläisen ideologian olemusta. Puolue näytti vakuuttavasti vielä liiemmän kerran, että neuvostokulttuurin todellisen kukoistuksen ainoa lähde on tämän kulttuurin yhteys elämään, kansan asian palvelu, kommunistisen rakennustyön edistäminen.

NKP:n XX edustajakokouksen vaatimusten mukaisesti puoluejärjestöt rakensivat joukkokasvatus- ja agitaatiotyön uudelle pohjalle ja yhdistivät sen läheisemmin kommunistisen rakennustyön tehtäviin. Puolue lujitti jatkuvasti yhteyksiään

työväenluokkaan, kolhoositalonpoikaistoon ja neuvostosivistyneistöön, alkoi tutkia perusteellisemmin ja syvällisemmin niiden kokemusta ja tehdä yhteenvetoja siitä. Tämän kokemuksen pohjalla puolue ja sen Keskuskomitea perustelivat teoreettisesti ja toteuttivat käytännössä monia suuria, ohjelmallisen merkityksen omaavia poliittisia ja taloudellisia toimenpiteitä, jotka viitoittivat eteenpäin sosialismin kommunismiksi kehittymisen tietä.

Puolue ryhtyi parantamaan neuvostoelinten toimintaa. Päätohtoksessaan „Työtätekevien edustajain neuvostojen toiminnan parantamisesta ja yhteyksien lujittamisesta niiden sekä joukkojen välillä” (tammikuu 1957) NKP:n Keskuskomitea määritteli Neuvostojen perustehtävät uudessa tilanteessa seuraavasti: paikallisten Neuvostojen osuuden suurentaminen taloudellisen rakennustyön ja kulttuurin alalla, niiden toiminnan vilkastuttaminen ja yhteyksien lujittaminen niiden ja joukkojen välillä, työtätekevien laaja osallistuminen Neuvostojen valiokuntien ja muiden omatoimisten joukkoelinten toimintaan. NKP:n Keskuskomitea kehotti liittotasavaltojen puolue- ja neuvostoelimiä laajentamaan käytännössä paikallisten Neuvostojen oikeuksia, ennen kaikkea kansantalouden suunnittelun alalla, paikallisen ja osuuskunnallisen teollisuuden tuotannon ja tuotteiden jakelun suunnittelussa, asuintalojen, sivistyksellisten ja yleishyödyllisten laitosten rakennustöiden sekä tienrakennuksen järjestelyssä, rakennusaineiden ja -tarvikkeiden sekä polttoaineiden tuotannon kehittämässä, finanssi- ja budjettikysymysten ratkaisemisessa.

Työtätekevien edustajain neuvostojen aktiivisuus taloudellisen rakennustyön ja sivistystoiminnan aloilla kohosi. Neuvostojen valinnallisten elinten merkitys kasvoi tuntuvasti, ja ne alkoivat valvoa tiukemmin talous-, kulttuuri- ym. neuvostojärjestöjen toimintaa. Neuvostojen jäsenten työ aktivoitui. Neuvostojen poliittinen ja taloudellinen toiminta muuttui sisältörikkaaksi ja monipuoliseksi. Neuvostojen merkitys joukkojen järjestäjinä kasvoi huomattavasti.

Huomattavimpia puolueen talouspoliittisia toimenpiteitä oli teollisuuden ja rakennustoiminnan johtotyön uudelleenjärjestely, sosialististen taloudenhoitoperiaatteiden edelleen kehittäminen.

Puolue suuntasi ponnistuksensa yhteen päämäärään: se pyrki politiikallaan ja vastaavilla taloudellista rakennustyötä edistävillä toimenpiteillään turvaamaan sosialismin taloudelliselle laeille mahdollisimman laajan vaikutuskentän kaikilla tuotannon aloilla. Tutkimalla taloudenhoidon organisaatiomuotoja Keskuskomitea tuli siihen johtopäätökseen, että järjestelmä, jossa kansantaloutta johdettiin alaansa erikoistuneiden keskusministeriöiden ja -hallintojen välityksellä, oli käyttänyt mahdollisuutensa loppuun eikä vastannut tuotannon saavuttamaa tasoa ja laajuutta. Maassa oli yli 200 tuhatta teollisuuslaitosta ja alun toista sataa tuhatta rakennustyömaata. Muutamista

harvoista yleisliittolaisista ministeriöistä ja hallintovirastoista oli mahdoton johtaa konkreettisesti ja joustavasti näin monilukuisten ja päälle päätteeksi laajan maan eri puolilla sijaitsevien teollisuuslaitosten ja rakennustyömaiden paljoutta. Yhdestä keskuksesta käsin ei voitu pitää täydellisesti lukua eri alueiden, tuotantolaitosten ja rakennustyömaiden kaikista erikoisuuksista eikä liioin ottaa niitä huomioon näiden alueiden tai laitosten toimintaan liittyvien kysymysten ratkaisuisissa.

Kävi välttämättömäksi järjestää tuotannon ja rakennustoiminnan johtamistyö sillä tavoin, että se vastaisi parhaiten maan tuotantovoimien kehityksen vaatimuksia ja mahdollistaisi sosialistisen tuotannon reservien täydellisemmän hyväksikäytön.

Ottaen huomioon ajankohtaiset tarpeet puolue asetti kysymyksen teollisuuden ja rakennustoiminnan johtamismuotojen ja -menetelmien perusteellisesta muuttamisesta. Tätä kysymystä käsiteltiin NKP:n Keskuskomitean helmikuun (v. 1957) täysistunnossa, jossa tehtiin päätös „Teollisuuden ja rakennustoiminnan johtotyön järjestelyn parantamisesta”.

Keskuskomitea osoitti teollisuuden johdon uudelleenjärjestelyn perussuuntauksen ja määritteli uuden johtojärjestelmän periaatteeksi sen, että samalla kun säilytetään sentralisoitu valtiollinen johto, laajennetaan tasavaltojen ja eri seutujen neuvosto- ja talouselinten oikeuksia, voimistetaan laajojen työtätekevien joukkojen aktiivista osallistumista tuotannon johtotyöhön. Kansantaloutta kehitetään edelleenkin yhtenäisen valtionsuunnitelman mukaisesti, mutta operatiivisen johtotyön painopiste siirretään paikallisille elimille — maan tärkeimmille taloudellisille hallintoalueille perustettaville *kansantalousneuvostoil*e. Pätevien ja kokeneiden paikallisten työntekijäin suuri armeija loi olemassaolollaan tarvittavat edellytykset tämän uudistuksen toteuttamiselle.

Teollisuuden ja rakennustoiminnan johdon uudelleenjärjestelyllä oli suuri valtiollinen merkitys, ja siksi tämä kysymys esitettiin koko kansan pohdittavaksi. Sen käsitelyyn osallistui kokouksissa ja sanomalehtien palstoilla yli 40 miljoonaa henkeä.

Toukokuussa 1957 Neuvostoliiton Korkein Neuvosto vahvisti lain, joka sisälsi NKP:n Keskuskomitean ehdottamat ja koko kansan hyväksymät toimenpiteet.

Teollisuuden ja rakennustoiminnan johdon uudelleenjärjestely suoritettiin puolueen johdolla nopeasti, joustavasti ja järjestyneesti. Lyhyen ajan sisällä muodostettiin taloudelliset hallintopiirit ja perustettiin kansantalousneuvostot, joihin nimitettiin kokeneita työntekijöitä. Nämä neuvostot ottivat käsiinsä teollisuuden välittömän johdon.

Teollisuuden ja rakennustoiminnan johdon uudelleenjärjestely oli tärkeä vallankumouksellinen toimenpide. Sen merkitys on siinä, että se *lähentää johdon* tuotantoon, tekee johtotyön

konkreettisemmaksi, tilanteen tasalla pysyväksi ja joustavaksi, antaa maksimaalisen *vapauden* paikallisten työntekijäin *omaloitteisuudelle* ja edistää työtätekevien laajempaa mukaantuloa taloudellisen rakennustyön johtamiseen. Se suurensi entisestään liittotasavaltojen sekä paikallisten puolue- ja neuvostoelinten osuutta teollisuuslaitosten johtamisessa, avasi suuria mahdollisuuksia talouspiirien talouden kehittämiseksi kiinteänä kokonaisuutena, tuotantoalojen erikoistumiselle ja tuotantolaitosten keskinäisen yhteistoiminnan tehostamiselle kansantaloudessa.

Teollisuuden ja rakennustoiminnan johdon uudelleenjärjestely on leniniläisen demokraattisen sentralismin periaatteen luovaa kehittämistä taloudellisen rakennustyön alalla. Uusi johtamismuoto liittää uudessa konkreettisessa historiallisessa tilanteessa mitä parhaiten toisiinsa keskitetyn suunnittelun ja demokraattiset johtomenetelmät, sen ansiosta kansantalouden johtotyö saadaan mahdollisimman tehokkaaksi käyttämällä täydellisemmin hyväksi sosialistisen talousjärjestelmän etuisuuksia ja laajentamalla työtätekevien joukkojen osuutta tuotannon johtamisessa.

Tärkeäksi talouspoliittiseksi toimenpiteeksi, joka oli tarkoitettu kohottamaan kansanjoukkojen aktiivisuutta ja lisäämään niiden osuutta yhteisten asioiden hoidossa sekä tuotannon johdossa, muodostui kolhoosien ja kolhoosilaisten oikeuksien laajentaminen siten, että ne saivat oikeuden muuttaa ja täydentää kolhoosin peruskirjan erinäisiä kohtia. Keskuskomitea ja Neuvostoliiton Ministerineuvosto osoittivat päätöksessään maatalousarttelin säännöistä ja kolhoosilaisten omatoimisuuden jatkuvasta kehittämisestä kolhoosituotannon järjestelyyn sekä arttelin asiain hoidon alalla, että maaseudulla on luotu vankka aineellinen tuotantoperusta sekä hankittu runsaasti kokemusta kollektiivisen talouden järjestämisessä ja hoidossa. Kolhoositalonpoikaiston poliittinen tietoisuus on kasvanut. Kolhooseilla on kokeneita, poliittisesti kypsyneitä työntekijöitä, jotka kykenevät johtamaan yhteistaloutta oikealla tavalla. Näin ollen on luotu kaikki edellytykset sille, että voidaan edelleen laajentaa kolhoosien itsenäisyyttä tuotannon järjestelyssä ja arttelin asiain hoidossa, kolhoosielämän kysymysten ratkaisemisessa koko kansan etujen ja kolhoosien etujen oikean yhteensovittamisen pohjalla. Puolue ja hallitus kehottivat kolhoosilaisia täydentämään ja muuttamaan arttelin sääntöjen erinäisiä kohtia paikallisten olosuhteiden vaatimalla tavalla ja pitäen lähtökohtanaan perustehtävän täyttämistä — maanviljelyksen ja karjatalouden jyrkkää kohottamista.

Tämä toimenpide merkitsee suurta edistystä kolhoosidemokratian kehityksessä, sosialistisen demokratismiin laajentumista ja syvenemistä. Sillä on suuri taloudellinen ja poliittinen merkitys, koska se innostaa kolhoosilaisia omatoimisuuteen, lisää heidän kiinnostustaan oikeaan, säästeliääseen ja tuottoisaan

taloudenhoitoon ja luo uusia mahdollisuuksia maataloustuotannon kasvulle.

Noudattaen XX edustajakokouksen viitoittamaa toimintalinjaa, joka edellyttää joukkojen laajaa osallistumista tuotannon johtamiseen ja valtion asioiden hoitoon, puolue ryhtyi tärkeämerkityksisiin toimenpiteisiin parantaakseen ammattiliittojen toimintaa. Lukuisissa puolueen asiakirjoissa, ennen kaikkea NKP:n Keskuskomitean joulukuun (v. 1957) täysistunnon päätöksissä, on osoitettu perustellusti, että ammattiliittojen osuus kommunistisessa rakennustyössä kasvaa jatkuvasti, määritelty, millä tavalla ammattiliitot osallistuvat poliittisten, taloudellisten, sivistyksellisten ja kasvatuksellisten tehtävien ratkaisemiseen, osoitettu keinot ammattiliittojen toiminnan uudestijärjestämiseksi uusissa olosuhteissa.

Neuvostoliiton ammattiliitoille on asetettu suuria velvollisuuksia. Niiden tulee turvata joukkojen osallistuminen tuotannon johtamiseen, parantaa jatkuvasti sosialistista kilpailua, mobilisoida työläisiä ja toimihenkilöitä täyttämään ja ylittämään valtionsuunnitelmat, kohottaa työn tuottavuutta, parantaa tuotantolaitosten ja rakennustyömaiden johtomenetelmiä. Puolue osoitti että tuotannolliset neuvottelukokoukset ovat tarkoituksenmukaisin keino vetää työtätekeviä laajasti mukaan tuotannon johtotyöhön. Samalla todettiin tarkoituksenmukaiseksi muuttaa tuotannolliset neuvottelukokoukset vakinaisesti toimiviksi neuvotteluelimiksi, joihin kuuluu työläisten, toimihenkilöiden, laitoksen johdon, puolue- ja nuorisoliittojärjestöjen sekä tieteellisten ja teknillisten yhdistysten edustajia ja joiden toiminnassa laitoksen työläiset, teknikkokunta ja toimihenkilöt ovat aktiivisesti mukana.

Ammattiliittojärjestöjen toiminta-alaa ja oikeuksia on laajennettu, jotta ne voisivat osallistua tehokkaammin kommunismin rakentamiseen. Niille on myönnetty oikeus osallistua tuotantolaitoksen tuotanto- ja finanssisuunnitelman laatimiseen, työn normitusta ja palkkausta koskevien kysymysten järjestelyyn sekä valvoa työlainsäädännön noudattamista. Ne voivat herättää kysymyksen työlakeja rikkovien ja kollektiivisten työehtosopimusten velvoituksista piittaamattomien johtavien talousmiesten erottamisesta, ne voivat esittää oman mielipiteensä johtaviin toimiin ehdotetuista henkilöistä. Työläisiä ja toimihenkilöitä voidaan erottaa työstä vain ammattiliiton tehdas- ja paikalliskomiteain suostumuksella.

Puolueen päätösten perusteella Neuvostoliiton ammattiliitot paransivat toimintaansa. Niiden merkitys taloudellisessa rakennustyössä suureni, niiden järjestävän sekä poliittisen kasvatustyön taso kohosi, ammattiliittodemokratia laajeni ja liittojen jäsenistön aktiivisuus lisääntyi.

Puolueen johdolla saatiin aikaan suuria muutoksia myös nuorisoliiton ja sen kaikkien järjestöjen toiminnassa. Järjestöjen

työ vilkastui tuntuvasti, sai uutta sisältöä ja kävi määrätietoisemmaksi. XX edustajakokouksen päätökset innoittivat nuorisoa, avasivat sille laajan toimikentän, jolla se saattoi yrittää rohkeasti ja panna liikkeelle luovan tarmonsä. Nuorisoliittöjärjestöt auttavat aktiivisesti puoluetta sen kaikissa toimissa ja päätösten täytäntöönpanossa. Ne ottivat kummikohdetoimintansa piiriin tärkeimmät ja vaikeimmat kommunismin rakennustyömaat. Puolueen kutsuun vastaten nuorisoliittöjärjestöt lähettivät safotatuhansia vapaaehtoisia raivaamaan uudis- ja kesannoituneita maita, rakentamaan hiilikaivoksia, masuuneja ja terässulattimoja, voimalaitoksia, kemiallisia tehtaita. Maaseudun nuorisoliittolaiset ovat alkaneet osallistua entistä aktiivisemmin kolhoosituotantoon. Puolue on auttanut nuorisoliittöä kehittämään nuorisoliittolaisten aloitteellisuutta ja omatoimisuutta, vapautumaan nuorisotyötä vaivanneesta muodollisuudesta, virallisuudesta ja tarpeettomasta kohusta sekä parantamaan nuorison kasvatusyötä.

Sosialistisen demokratismän laajentaminen sekä puolue-, neuvosto-, talous-, ammattiliitto- ja muiden yhteiskunnallisten järjestöjen parantuneen toiminnan tuloksena voimistunut joukkojen työntö turvasi kansantaloudellisten suunnitelmien menestyksellisen täyttämisen. Vuosina 1956—1957 pantiin käyntiin yli 1.600 suurta teollisuuslaitosta, mm. maailman suurin, Leninin nimeä kantava Volgan vesivoimalaitos. Teollisuuden tuotanto lisääntyi huomattavasti. Tuotantovälineitä valmistavien teollisuusalojen tuotos lisääntyi 24 prosenttia. Maataloudessa saavutettiin suuria tuloksia. Vuonna 1956 korjattiin kaikkia aikaisempia vuosia runsaampi viljasato. Sen ansiosta valtio saattoi muodostaa 3.304 miljoonan puudan viljavarannon. Vaikka sääsuhteet vuonna 1957 olivatkin useilla seuduilla epäsuotuisat, hankittiin mainittuna vuonna viljaa 263 miljoonaa puutaa enemmän, maitoa ja maitotuotteita melkein 10 miljoonaa tonnia ja lihaa 1,45 miljoonaa tonnia enemmän kuin vuonna 1953.

Puolueen XX edustajakokouksen jälkeen toteutettiin suurimerkityksisiä parannuksia neuvostoihmisten toimeentulon ja kulttuurimahdollisuuksien kohottamiseksi. Lauantain ja juhlien aattpäivien työaikaa lyhennettiin kahdella tunnilla, naisten synnytyslomia pidennettiin, alaikäisten työpäivää lyhennettiin kahdella tunnilla, useilla teollisuusaloilla siirryttiin seitsemän ja kuuden tunnin työpäivään. Keskikoulun yläluokilla sekä erikoisalojen opistoissa ja korkeakouluissa voimassa olleet koulumaksut poistettiin. Vanhuus- ja invalidieläkkeitä suurennettiin tuntuvasti.

Samaan aikaan kun puolue toteutti Keskuskomitean johtamana NKP:n XX edustajakokouksen päätöksiä ja saavutti merkittäviä tuloksia kansantalouden kehittämässä sekä työtätekevien elintason kohottamisessa, ilmaantui henkilöitä, jotka

nousivat puolueen linjaa vastaan. Niitä olivat G. M. Malenkov, L. M. Kaganovitš ja V. M. Molotov, jotka muodostivat Keskuskomitean Puhemiehistössä puoluevastaisen ryhmänsä.

Tämä puoluevastainen ryhmä vastusti NKP:n XX edustajakokouksen omaksumaa leniniläistä sisä- ja ulkopoliittista suuntausta, pyrki muuttamaan puolueen poliittista linjaa ja tekemään tyhjäksi puolueen toimenpiteet.

Puoluevastaisen ryhmän jäsenet vastustivat liittotasavaltojen oikeuksien laajentamista talous- ja kulttuurirakennustyön alalla ja valtiokoneiston supistamiseen sekä virkavaltaisuuden hävittämiseen suunnattuja puolueen toimenpiteitä. He yrittivät estää teollisuuden ja rakennustoiminnan johdon uudelleenjärjestelyn.

Puoluevastainen ryhmä ei tunnustanut välttämättömäksi toimenpiteitä, joilla lisättiin kolhoositalonpoikaiston aineellista kiinnostusta maataloustuotannon laajentamista kohtaan, se vastusti maatalouden vanhan suunnittelutavan uudistamista sekä kolhoosilaisten talouksille säädetyn maataloustuotteiden luovutusvelvollisuuden lakkauttamista. Ryhmä asettui vastustamaan kolhooseissa alkanutta ja puolueen aktiivisesti tukemaa liikettä, jonka tavoitteena on saavuttaa ja sivuuttaa lähivuosina USA maidon, voion ja lihan tuotannossa asukasta kohden. Ryhmän jäsen Molotov vastusti niinkin tärkeää toimenpidettä kuin uudis- ja kesannoituneiden maiden raivausta, jonka hyödyllisyys on koettu käytännössä ja joka on saanut suuren merkityksen maan talouselämässä. Puoluevastainen ryhmä ei hyväksynyt puolueen ulkopoliittista linjaa, jonka päämääränä on kansainvälisen jännityksen lieventäminen, rauhan vakauttaminen, kansojen yhteistoiminnan kehittäminen ja niiden keskinäisen ystävyyden lujittaminen.

Malenkov, Kaganovitš ja Molotov asettuivat vastustamaan myös puolueen toimenpiteitä yksilönpalvonnan seurausten poistamisen alalla. Se ei ollut sattuma. He olivat olleet puolueessa korkeassa asemassa ja olivat siten osasyllisiä yksilönpalvonnan aiheuttamiin virheisiin.

Keskuskomitean Puhemiehistö ja Keskuskomitea kävivät sitkeää taistelua puoluevastaisen ryhmän jäsenten erehdyksiä vastaan, yrittivät oikaista heitä toivossa, että he tekevät virheidensä arvostelusta tarpeelliset johtopäätökset ja lähtevät kulkemaan yhtä jalkaa puolueen johtavan kollektiivin kanssa. Ryhmän jäsenet menivät kuitenkin yhä pitemmälle puoluevastaisissa, epäleniniläisissä kannanotoissaan ja nousivat ryhmätaisteluun puolueen johtoa vastaan. He liittoutuivat keskenään puoluevastaisella pohjalla, valitsivat taistelumenetelmäkseen juonittelun ja järjestivät salaliiton puolueen Keskuskomiteaa vastaan. Malenkov, Kaganovitš ja Molotov sekä heihin yhtynyt Šepilov yrittivät ryhmäkuntalaisia menettelytapoja käyttäen saada aikaan henkilönvaihdoksia puolueen johtotelimissä

muuttaakseen sitten puolueen politiikkaa ja saattaakseen puolueessa jälleen käytäntöön NKP:n XX edustajakokouksen tuomitsemat virheelliset johtomenetelmät.

Tähän ryhmäkuntaan kuului tosiasiallisesti myös N. A. Bulganin. Kavalalla puoluevastaisella menettelyllään hän myötävaikutti suuresti siihen, että puoluevastainen ryhmä rohkeni nousta vastustamaan puolueen leniniläistä linjaa.

Keskuskomitean Puhemiehistössä puhkesi kesäkuussa 1957 päättäväinen ja ankara taistelu puoluevastaista ryhmää vastaan. N. S. Hruštšev, Puhemiehistön varsinaiset ja varajäsenet, Keskuskomitean sihteeri A. B. Aristov, N. I. Beljajev, L. I. Brežnev, J. A. Furtseva, A. I. Kiritšenko, F. R. Kozlov, A. I. Mikojan, N. A. Muhitdinov, P. N. Pospelov, M. A. Suslov, N. M. Svernik sekä Keskuskomitean jäsenet N. G. Ignatov, O. W. Kuusinen, D. S. Korotšenko, J. E. Kalnberzin, A. P. Kirilenko, A. N. Kosygin, K. T. Mazurov, V. P. Mžavanadze, N. V. Podgornyi, D. S. Poljanski ym. esiintyivät jyrkästi tuota puoluevastaista ryhmää vastaan ja torjuivat päättäväisesti sen hyökkäilyt puolueen leniniläistä linjaa ja Keskuskomiteaa vastaan.

Vuoden 1957 kesäkuussa pidetty NKP:n Keskuskomitean täysistunto käsitteli puoluevastaista ryhmää koskevan kysymyksen. Kaikki Keskuskomitean varsinaiset ja varajäsenet sekä Keskustarkastuskomitean jäsenet tuomitsivat yksimielisesti hajottajain toiminnan. Puheenvuorojen käyttäjät ehdottivat sovellettavaksi ryhmän jäseniin nähden kaikkein ankarimpia puoluerangaistuksia. Täysistunto hyväksyi yksimielisesti päätöksen, jossa tuomittiin puoluevastaisen ryhmän ryhmäkuntalaistoiminta.

Täysistunto tähdensi, että puoluevastainen ryhmä oli rikkonut puolueen sääntöjä ja V. I. Leninin laatimaa X edustajakokouksen päätöstä „Puolueen yhtenäisyydestä”. Ryhmän jäsenet eivät olleet vapautuneet vanhoista käsityksistä eivätkä aikansa eläneistä toimintamenetelmistä. He olivat irtautuneet puolueen ja maan elämästä, eivät nähneet uusia olosuhteita, muuttunutta tilannetta, osoittivat vanhoillisuutta, pitivät kiinni dogmaattisista katsomuksistaan kommunistisen rakennustyön kysymyksissä, takertuivat lujasti vanhentuneisiin työmuotoihin ja -menetelmiin, jotka eivät edistäneet kommunismin rakentamista. Kaikki tuo oli heidän puoluevastaisen näkökantansa perustana. He yrittivät kiskoa puoluetta taaksepäin hylkimällä sitä, mitä elämä luo ja mitä neuvostoyhteiskunnan kehityksen edut, koko sosialistisen leirin edut edellyttävät.

„He ovat laholaisia ja dogmaatikkoja niin sisä- kuin ulkopolitiikan kysymyksissä”, sanottiin Keskuskomitean täysistunnon päätöksessä, „he suhtautuvat marxismin-leninismiin kirjanoppineesti, kaavamaisesti. He eivät pysty käsittämään, että elävän marxismin-leninismien vaikutus,

taistelu kommunismin puolesta ilmenee nykyaikana siinä, että toteutetaan puolueen XX edustajakokouksen päätöksiä, noudatetaan määrätietoisesti rauhanomaisen rinnakkainolon politiikkaa, ponnistellaan johdonmukaisesti kansojen keskinäisen ystävyyden aikaansaamiseksi, harjoitetaan sosialistisen leirin kaikinpuolisen lujittamisen politiikkaa, parannetaan teollisuuden johtotyötä, kamppaillaan maatalouden kaikkien alojen kohottamisen puolesta, aineellisen yltäkylläisyyden puolesta, voimaperäisen asuinrakennustoiminnan puolesta, pyritään laajentamaan liittotasavaltojen oikeuksia, edistämään kaikkien kansallisuuksien kulttuurin kukoistusta, kehittämään kaikin keinoin kansanjoukkojen aloitteellisuutta" („P r a v d a", heinäkuun 4. pnä 1957).

Keskuskomitean kesäkuun täysistunto katsoi puoluevastaisen ryhmän toiminnan olevan ristiriidassa Kommunistisen puolueen leniniläisten periaatteiden kanssa. KK:n täysistunnossa ilmituotujen kumoamattomien tosiasioiden edessä puoluevastaisen ryhmän jäsenet tunnustivat ryhmäkuntansa puoluevastaisen toiminnan vahingolliseksi ja sitoutuivat alistumaan puolueen päätöksiin.

Täysistunto erotti Malenkovin, Kaganovitšin, Molotovin ja Šepilovin Keskuskomitean ja Keskuskomitean Puhemiehistön jäsenyydestä.

N. A. Bulganinille annettiin ankara muistutus sekä varoitus. Bulganin lupasi korjata karkeat virheensä ja taistella aktiivisesti puolueen linjan toteuttamiseksi. Aika kuitenkin näytti, ettei hän täyttänyt lupaustaan eikä ollut sen luottamuksen arvoinen, jota hän nautti KK:n Puhemiehistön jäsenenä. Sen johdosta Keskuskomitean täysistunto vapautti sittemmin Bulganinin NKP:n Keskuskomitean Puhemiehistön jäsenyydestä. Jo ennen sitä hänet oli vapautettu Neuvostoliiton Ministerineuvoston puheenjohtajan tehtävistä.

M. G. Pervuhin ja M. Z. Saburov omaksuivat väärän, horjuvan kannan silloin kun käytiin taistelua puoluevastaista ryhmää vastaan ja vasta KK:n täysistunnossa tunnustivat virheensä ja sanoutuivat irti tuosta ryhmästä. Sen vuoksi Pervuhin vapautettiin KK:n Puhemiehistön varsinaisen jäsenen tehtävistä ja siirrettiin varajäseneksi. Saburov erotettiin KK:n Puhemiehistön jäsenyydestä.

Se, että Keskuskomitea paljasti ja tuomitsi Malenkovin, Kaganovitšin, Molotovin ja Bulganinin ryhmän sekä heihin yhtyneen Šepilovin puoluevastaisen toiminnan, lujitti yhä enemmän puolueen leniniläistä yhtenäisyyttä. Se oli puolueen päälinjan uusi voitto, luovan marxismin-leninismen voitto. Puolue ja neuvostokansa hyväksyivät yksimielisesti Keskuskomitean täysistunnon päätöksen. Kommunistit ja puolueeseen

kuulumattomat tuomitsivat jyrkästi puoluevastaisen ryhmän jäsenten menettelyn, ja nämä joutuivat puolueesta ja joukoista irtautuneiden yksilöiden asemaan. Kommunistit, kaikki neuvostoihmiset ryhmittivät entistä tiiviimmin leniniläisen Keskuskomitean ympärille täyttääkseen menestyksellisesti NKP:n XX edustajakokouksen historialliset päätökset.

Käydessään taistelua marxismista-leninismistä poikkeamia sekä leniniläisten johtoperiaatteiden vääristelyä vastaan puolue paljasti suuria puutteita Neuvostoarmeijan ja -laivaston riveissä tehtävän puolue- ja poliittisen työn alalla. Kävi ilmi, että puolustusministerinä ollessaan G. K. Žukov ei noudattanut Neuvostoliiton Asevoimien johtamisessa leniniläisiä periaatteita. Hänen noudattamansa linja tähtäsi puoluejärjestöjen, poliittisten elinten sekä Sotaneuvostojen toiminnan kaventamiseen sekä sen johto- ja valvontaoikeuden mitätöintiin, joka puolueella, sen Keskuskomitealla ja Neuvostohallituksella on Asevoimiin nähden. Neuvostoarmeijaan alettiin Žukovin omalla myötävaikutuksella juurruttaa hänen persoonansa kulttia ja suurennella yletömästi hänen osuuttaan Suuressa Isänmaallisessa sodassa. Siten vääristeltiin sodan todellista historiaa: väheksyttiin neuvostokansan ponnistuksia, Asevoimien sankaruutta, kommunistien ja poliittisten työntekijäin merkitystä, neuvostolaisten sotapäälliköiden sodankäyntitaitoa sekä Kommunistisen puolueen osuutta kansan johtajana ja innoittajana.

Vuoden 1957 lokakuussa pidetty NKP:n Keskuskomitean täysistunto teki päätöksen „Puoluetyön ja poliittisen toiminnan parantamisesta Neuvostoarmeijassa ja -laivastossa”, jossa se tuomitsi Asevoimien leniniläisten johtoperiaatteiden törkeät loukkaukset ja erotti Žukovin puolueen johtoelimistä.

Täysistunto tähdensi Kommunistisen puolueen ratkaisevaa merkitystä maan Asevoimien lujittamisessa. Neuvostoarmeijan ja -laivaston mahdin peruslähteenä on se, että Kommunistinen puolue toimii niiden järjestäjänä, ohjaajana ja kasvattajana. Tärkeä osuus Asevoimien lujittamisessa kuuluu yksinpäällikkyyttä toteuttavien komentajien ohella Sotaneuvostoille, armeijan ja laivaston poliittisille elimille sekä puoluejärjestöille, joiden tehtävänä on harjoittaa horjumatta ja johdonmukaisesti Kommunistisen puolueen politiikkaa. Täysistunto osoitti keinot puolueetyön ja poliittisen toiminnan voimistamiseksi Neuvostoarmeijassa ja -laivastossa.

Puolueen johtavan osuuden suureneminen kommunistisessa rakennustyössä vaati puolueen keskustelinten poliittisen ja organisatorisen osuuden laajentamista sekä kollektiivisuuden lujittamista niiden toiminnassa. Sitä silmällä pitäen NKP:n Keskuskomitea lisäsi Puhemiehistön ja Sihteeristön jäsenmäärää. NKP:n Keskuskomitean Puhemiehistön jäseniksi valittiin A. B. Aristov, N. I. Beljajev, L. I. Brežnev, J. A. Furtseva, N. S. Hruštšev, N. G. Ignatov, A. I. Kiritšenko, F. R. Kozlov,

O. W. Kuusinen, A. I. Mikojan, N. A. Muhitdinov, M. A. Suslov, N. M. Švernik, K. J. Vorošilov ja Puhemiehistön varajäseniksi P. N. Pospelov, D. S. Korottšenko, J. E. Kalnberzin, A. P. Kirilenko, A. N. Kosygin, K. T. Mazurov, V. P. Mžavanadze, M. G. Pervuhin, N. V. Podgornyj ja D. S. Poljanski. NKP:n Keskuskomitean Sihteeristöä laajennettiin. KK:n sihteereitä ovat: N. S. Hruštšev (Ensimmäinen sihteeri), A. B. Aristov, L. I. Brežnev, J. A. Furtseva, N. G. Ignatov, A. I. Kiritšenko, O. W. Kuusinen, N. A. Muhitdinov, P. N. Pospelov ja M. A. Suslov.*

Venäjän Liittotasavallan keskusjärjestöjen, alueiden ja aluepiirien puolue-, neuvosto- ja talouselimien toiminnan johdon konkretisoimiseksi ja suuremman joustavuuden aikaansaamiseksi taloudellista rakennustyötä sekä sivistystyötä koskevien kysymysten ratkaisemisessa perustettiin NKP:n Keskuskomitean VSFNT:n Byroo.

Puolueen jatkuvaan lujittamiseen sekä puolueen ja valtiollisen toiminnan uudelleenjärjestelyyn tähdätyt Keskuskomitean toimenpiteet olivat V. I. Leninin puolueesta esittämän opin edelleen kehittämistä. Nämä toimenpiteet olivat osoitus siitä, että puolueen merkitys neuvostoyhteiskunnan johtavana ja suuntaavana voimana kasvaa herkeämättä. Puolueen johtavan osuuden kasvu maan taloudellisessa, poliittisessa ja kulttuurillisessa elämässä on sosialistisen yhteiskuntakehityksen lainmukaisuus, jonka vaikutus voimistuu sitä mukaa kuin kommunistinen rakennustyö laajenee.

Sosialismista kommunismiin siirtymisen kaudella, jolloin subjektiivisen tekijän, yhteiskunnan tietoisien johtamisen, merkitys suurenee, marxilais-leniniläisen teorian aseilla varustetun puolueen tehtävänä on johtaa kommunismin periaatteille rakentuvien uusien taloudellisten ja poliittisten suhteiden luomista.

Väsymättömällä organisatorisella ja poliittisellä työllään puolue, joka edustaa neuvostokansan järjestyneintä ja tietoisinta osaa, tiivistää joukkojen rivejä, lujittaa koko kansan tahdon ja toiminnan yhtenäisyyttä, innoittaa kansaa rakentamaan kommunistista yhteiskuntaa. Suunnatonta moraalista ja poliittista arvovaltaa nauttiva kommunistinen puolue pystyy ratkaisemaan kommunistisen rakennustyön nykyvaiheen vaikeimman ja mutkikkaimman tehtävän, kasvattamaan yhteiskunnan kaikkia jäseniä kommunismin hengessä, hävittämään kapitalismin jäännökset täydellisesti ihmisten tietoisuudesta ja kohottamaan jatkuvasti joukkojen tietoisuutta ja aktiivisuutta.

Puolue on se arvossapidetty ja vaikutusvaltainen voima, joka lujittaa Neuvostoliiton kansojen keskinäisiä aatteellisia ja

* NKP:n historian suomenkielistä laitosta painokuntoon valmistettaessa NKP:n KK:n Puhemiehistön ja Sihteeristön kokoonpanossa on tapahtunut erinäisiä muutoksia. *Suom.*

poliittisia siteitä ja liittää niitä yhteen kommunismia rakennettaessa.

NKP on Neuvostovaltion johtava ja suuntaava voima. Vain puolue voi johtaa menestyksellä yhteiskunnallisia (ammattiliitto-, nuoriso- ym.) järjestöjä, joiden toimikenttä laajenee ja vaikutus yhteiskunnan elämään voimistuu. Puolue ohjaa näiden järjestöjen toimintaa kommunistisen rakennustyön yleisille linjoille.

5. Yhteenvetoja puolueen toiminnasta neuvostokansan johtajana neljän vuosikymmenen ajalta. Kommunististen puolueiden solidaarisuuden ja keskinäisten yhteyksien lujittuminen

Marraskuussa 1957 neuvostokansa, kaikkien maiden työtätekevät ja koko edistyksellinen ihmiskunta juhlivat Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen 40-vuotispäivää. Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston juhlaistuntoon osallistui Neuvoston jäsenten ja neuvostoyhteiskuntapiirien edustajien lisäksi ulkolaisia kutsuvieraita — kaikkien sosialististen maiden puolue- ja hallitusvaltuuskunnat, 64 veljespuolueen, kommunistisen ja työväenpuolueen edustajia, suuri joukko eri maiden yhteiskunnallisten, kulttuurillisten ja tieteellisten järjestöjen valtuuskuntia sekä huomatuimpien kansainvälisten ammattiyhdistys-, nuoriso- ja naisjärjestöjen edustajia.

Juhlaistunnossa N. S. Hruštšev esitti selostuksessaan suurten uudistusten maailmanhistorialliset tulokset ja osoitti ne erinomaiset saavutukset, joihin Neuvostoliitto on päässyt neljänkymmenen vuoden aikana taloudellisessa ja sivistyksellisessä rakennustyössään. Neuvostoliiton valtavat saavutukset talous- ja kulttuurielämän kaikilla aloilla ovat havainnollinen ja vakuuttava todistus sosialismin suuresta etevämmyydestä kapitalismiin verrattuna. Neuvostoliitto on näyttänyt koko maailmalle, että kansan luomislahjat tulevat esiin kaikessa laajuudessaan vasta sosialismin aikana.

Sosialismi on laajentunut yhteen maahan rajoittuvasta järjestelmästä maailmanjärjestelmäksi. Tämä on maailman kommunistisen ja työväenliikkeen valtava voitto. Se on tulos työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston sankarillisesta taistelusta, tulos siitä, että kommunistiset ja työväenpuolueet ovat johtaneet tätä taistelua ja osanneet soveltaa luovasti marxismin-leninismiin oppia kunkin maan konkreettisiin oloihin. Sosialistinen maailmanleiri edustaa valtavan suurta, jatkuvasti kasvavaa mahtia.

Neuvostoliiton Korkein Neuvosto hyväksyi juhlaistunnossaan Vetoimuksen Neuvostoliiton kansoille sekä Vetoimuksen kaikkien maiden työtätekeville, poliittisille ja yhteiskunnallisille

toimihenkilöille, tieteen ja kulttuurin edustajille, parlamenteille ja hallituksille.

Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston juhlaistunnon julki-
lausumat ja pöytäkirjat muodostuivat puolueen ja neuvostokan-
san yhteenvedoiksi Neuvostoliiton taisteluista ja voitoista, suu-
renmoiseksi näkyväksi osoitukseksi koko maailmalle sosialismin
pohjalla suoritetuista sosiaalisista, taloudellisista ja kulttuuril-
lisista muutoksista.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen nelikymmenvuotisen
toiminnan suuret tulokset ovat pääpiirteissään seuraavat:

1. Neuvostomaassa NKP:n johtama työväenluokka liitossa
työätekevän talonpoikaiston kanssa otti ensi kerran ihmiskun-
nan historiassa vallan omiin käsiinsä. Puolue ymmärsi hyvin,
että kansanjoukkojen voiton varmentamista, riistäjien taltutta-
mista, maan riippumattomuuden säilyttämistä ja uuden yhteis-
kunnan rakentamista varten työätekevät tarvitsevat omaa
voimakasta ja lujaa valtiota. Puolue ryhtyi luomaan sellaista
valtiota, vaikka sillä ei ollutkaan kokemusta maan hallinnassa
eikä tehtäviinsä valmennettuja työntekijävoimia, ja se ratkaisi
loistavasti tämän tehtävän.

Puolue määritteli tieteellisesti uuden vallan siten, että se on
luokkaolemukseltaan työväenluokan diktatuuria ja sen yhteis-
kunnallisena perustana on työväenluokan ja talonpoikaiston
liitto. Tekemällä yleiset johtopäätökset joukkojen vallankumous-
taistelujen kokemuksista puolue löysi yhteiskunnan uuden valtio-
organisaatiomuodon, joka ilmensi proletariaatin diktatuurin
olemusta,— Neuvostojen tasavallan. Vanha valtiokoneisto murs-
kattiin. Luotiin uusi, kansan tahtoa toteuttava valtiokoneisto.

Puolue kehitti proletariaatin diktatuurin koneiston, ts. kan-
san etuja parhaiten edustavien valtiollisten (Neuvostot) ja
yhteiskunnallisten (ammattillisten, osuustoiminnallisten, nuo-
riso- ym.) organisaatioiden järjestelmän. Neuvostojen kautta se
turvasi jokaiselle työätekevälle reaalisen mahdollisuuden osal-
listua välittömästi maan hallintaan.

Proletariaatin diktatuurin pystyttämisen jälkeen alkoi por-
varillisen demokratian luhistumisen aikakausi, todellisen kan-
sanvallan — sosialistisen demokratian — aikakausi.

2. Kun proletariaatin diktatuuri oli pystytetty, kommunistit
keskittyivät kaikella tarmollaan toteuttamaan leniniläistä suun-
nitelmaa — rakentamaan uutta, sosialistista yhteiskuntaa. Sel-
laisen tehtävän täyttäminen olisi tuottanut suunnattomia vai-
keuksia mille maalle tahansa, mutta Venäjällä nämä vaikeudet
olivat vielä monin verroin suuremmat.

Maailman vallankumousliikkeellä ei ollut kokemuksia sosia-
listisesta rakennustyöstä, se ei tuntenut uusille periaatteille
pohjaavan yhteiskuntaelämän organisaatiomuotoja eikä sosia-
listisen talouden johtomenetelmiä. Sosialismi oli olemassa vain
teorian, aatteissa. Maa, jossa sosialismia jouduttiin ensiksi

rakentamaan, oli taloudellisesti takapajuinen maa, jossa pien-tavaratuotanto oli vallitsevana. Teollisuustuotannossa Venäjä oli jäänyt jälkeen kehittyneistä kapitalistimaista noin 50—100 vuotta. Imperialistisen sodan ja kansalaissodan seurauksena maassa vallitsi lisäksi hirveä rappiotila. Sosialismia jouduttiin rakentamaan oloissa, jolloin oli puute pätevistä työntekijöistä ja väestön sivistystaso oli alhainen. Kukistetut riistäjäloukat vastustivat sosialistista rakennustyötä epätoivon vimmallalla. Vaikeuksia lisäsi se, että Neuvosto-Venäjä oli ainoa sosialistinen maa ja kapitalististen maiden ympäröimä. Imperialistiset valtiot eivät voineet sulattaa sitä, että työtätekevät olivat voittaneet, vaan yrittivät kukistaa kansan vallan turvautuen sotilaallisiin keinoihin, taloudelliseen saartoon, diplomaattiseen painostukseen, pelotteluun ja parjauksiin. Kaikki se kärkevoitti maan sisäistä luokkataistelua ja voimisti pikkuporvariston horjuntaa. Puolueeseen kuuluneet trotskilaiset ja muut opportunistit kiistivät sen mahdollisuuden, että Venäjällä voidaan rakentaa sosialismi, ja olivat vastuksena uutta yhteiskuntaa rakentamassa.

Kommunistipuolue ryhtyi rohkeasti johtamaan kansaa aivan uutta, ennen tutkimatonta yhteiskuntakehityksen tietä eteenpäin. Yhteiskuntaelämän kaikki puolet — yhteiskunnan poliittinen ja taloudellinen järjestys, sen luokkarakenne, valtiokoneisto, oikeus- ja moraalikäsitteet, ihmisten katsomukset — joutuivat marxilais-leniniläisen teorian pohjalla suoritetun perusteellisen muokkauksen alaisiksi.

Tuotantovälineiden yksityisomistuksen synnyttämät poliittiset, sosiaaliset ja taloudelliset suhteet, jotka olivat olleet vallalla vuosituhansia ja siitä syystä näyttivät ikuisilta ja järkkymättömiltä, korvattiin 15—20 vuodessa sosialistisilla suhteilla, joiden perustana on tuotantovälineiden yhteiskunnallinen omistus. Neuvostoliitossa rakennettiin sosialistinen yhteiskunta. Riistäjäloukat hävitettiin ikiajoiksi. Neuvostomaassa elää ja tekee työtä kaksi keskenään ystävällismielistä luokkaa — työläiset ja talonpojat — sekä niiden keskuudesta lähtöisin oleva sivistyneistö. Kaikki maan rikkaudet ovat kansan omaisuutta. Kukaan ei voi anastaa itselleen toisen ihmisen työn tuloksia. Ainoaksi aineellisten ja kulttuurihyödykkeiden saannin turvavaksi lähteeksi on tullut työ. Ylevä periaate: „Ken ei työtä tee, hänen ei syömänkään pidä”, on vakiintunut koskemattomaksi säännöksi. Ensimmäisen kerran yhteiskuntakehityksen historiassa sosialismi on muuttunut vuosisataisesta haaveesta, tieteellisestä ennakkonäkemyksestä, joksi Marx ja Engels sen kehittivät, *muuttunut todellisuudeksi, kansanjoukkojen elämän sisällöksi.*

Sosialismin rakentaminen Neuvostoliitossa on Kommunistisen puolueen ja neuvostokansan suurenmoinen saavutus. Se on puolueen politiikan todellinen triumfi, puolueen ideologian

riemuvoitto, puolueen viisaan kansanjoukkojen johtamisen tulos.

3. Puolue on saanut pystytetyksi työtätekevien poliittisen ja taloudellisen kaikkivallan, todellisen *kansanvallan*. On luotu todellinen vapaus, tasa-arvoisuus ja veljeys ihmisten ja kansojen välisissä suhteissa, todella onnellinen elämä koko kansalle. Kapitalistimaissa vallitsevat taloudelliset suhteet ovat pohjaltaan ristiriidassa todellisen demokratian kanssa. Yhdessäkään porvarillisessa valtiossa kansalla ei ole eikä voi olla todellisia oikeuksia eikä vapauksia. Parlamenttivaalit on kapitalistimaissa järjestetty sillä tavoin, että parlamenttiin saadaan valituksi yksinomaan porvariston edustajia tai ainakin taataan heille suuri enemmistö. Yhdysvaltojen kongressissa esimerkiksi ei ole ainoatakaan työmiestä eikä työtätekevää farmaria. Kongressin jäsenenä on teollisuusyrittäjiä, raharuhtinaita ja heidän käskyläisiään.

Sosialistinen demokratia ei ainoastaan julista, vaan myös turvaa aineellisesti kaikille Neuvostomaan kansalaisille todellisen sanan-, paino-, kokoontumis- ja mielipiteenilmaisuvapauden, takaa kaikille kansalaisille oikeuden työhön, lepoon, sivistyksen sekä sosiaalihuoltoon.

Neuvostokansa on maansa yksinomainen herra, oman kohtalonsa valtiias. Kaikki valta niin koko valtakunnan mitassa kuin myös eri tasavalloissa, alueilla, kaupungeissa, piireissä ja kylissä kuuluu Työtätekevien edustajien neuvostoille. Neuvostot valitaan yleisen, yhtäläisen ja välittömän vaalioikeuden perusteella ja salaisella äänestyksellä. Neuvostojen jäsenenä on yksinomaan työtätekeviä. Neuvostomaan työtätekeville on turvattu mahdollisuus osallistua käytännössä kansantalouden johtamiseen, mitä mahdollisuutta ei ole eikä voi olla demokraattisimmassakaan porvarillisessa tasavallassa.

4. Silloin kun puolue valmisteli vallanottoa, se lupasi kansalle muuttaa köyhän ja heikon maan mahtavaksi sosialistiseksi suurvallaksi. Porvarilliset poliitikot tekivät karkeaa pilaa bolševikkien lupauksesta. He uskottelivat, ettei bolševismi kykene rakentamaan työhön, että se vain hävittää ja tuhoaa. Myös Neuvostomaahan myötätuntoisesti suhtautuvien keskuudessa oli ihmisiä, jotka epäilivät bolševikkien suunnitelmien reaalisuutta ja pitivät niitä utopiana. Kommunistinen puolue on kumonnut teoillaan nuo perättömät väitteet ja epäilykset.

Puolueen rakentava toiminta on jatkunut vasta vähän aikaa — kaiken kaikkiaan neljäkymmentä vuotta. Näiden neljäkymmenen tai oikeamminkin 22 vuoden aikana, sillä 18 vuotta on mennyt imperialistien aloittamiin sotiin ja niiden jälkeiseen talouden jälleenrakentamiseen, Neuvostoliitto on kulkenut taloudellisessa kehityksessä sellaisen matkan, jonka katkaisemiseen kapitalistimailta meni kokonainen vuosisata.

Maa on tehnyt jättiläisharppauksen entisestä takapajuisuudesta teolliseen kukoistukseen. Teollisuuden kokonaistuotannossa Neuvostoliitto on noussut ensimmäiselle sijalle Euroopassa ja toiselle sijalle maailmantilastossa. Neuvostoliiton teollisuuden kokonaistuotto nousi vuonna 1957 33-kertaiseksi vuoteen 1913 verrattuna ja 46-kertaiseksi vuoteen 1917 verrattuna. Tuotantovälineiden tuotanto lisääntyi vuoteen 1913 verrattuna miltei 75-kertaiseksi.

Vuonna 1913 Venäjällä tuotettiin 29,1 miljoonaa tonnia hiiltä. Vuonna 1957 Neuvostoliiton hiilentuotanto oli jo 463 milj. tonnia. Euroopan kapitalistimaat yhdessä tarvitsivat samanlaisen lisäyksen aikaansaamiseen noin 65 vuotta. Vuonna 1913 tuotettiin Venäjällä 4,2 milj. tonnia harkkorautaa, vuonna 1957 Neuvostoliitossa 37 milj. tonnia. Yhtä suuren lisäyksen aikaansaanti vaati Euroopan kapitalistimailta, kaikki mukaan luetuina, lähes 75 vuotta. Vuonna 1913 Venäjällä tuotettiin 4,2 milj. tonnia terästä. Vuonna 1957 Neuvostoliiton teräksentuotanto ylitti 51 milj. tonnia. Neuvostoliitto tuottaa nykyään terästä yhtä paljon kuin Englanti, Ranska, Japani ja Ruotsi yhteensä.

Neuvostoliitto on noussut toiselle sijalle maailmassa teollisuuden kokonaistuotannon määrässä ja saavuttanut siten ensimmäisen voiton kapitalistimaiden kanssa käymässään taloudellisessa kilpailussa. Nyt neuvostokansa ratkaisee puolueen johtamana uutta suurta tehtävää — se on asettanut tavoitteekseen saavuttaa ja sivuuttaa historiallisesti lyhimässä mahdollisessa ajassa kehittyneimmät kapitalistimaat tuotannossa asukasta kohden. Tässä suhteessa Venäjän jälkeenjääneisyys oli todella katastrofaalinen. Vuonna 1913 Venäjä valmisti teollisuustuotteita kutakin asukasta kohti 13—14 kertaa vähemmän kuin USA. Puolueen ja kansan työllä tämä jälkeenjääneisyys on huomattavalta osaltaan poistettu. Vuonna 1957 Neuvostoliitto valmisti tuotteita kutakin asukasta kohti enää vain 2,6 kertaa vähemmän kuin USA.

5. Puolue on ratkaissut talonpoikaiskysymyksen yksityistaloudesta kollektiivitalouteen siirtymisen tietä ja ensimmäisen kerran historiassa *johdattanut talonpojat onnelliseen elämään.*

Talonpoikaiskysymys on „ikuisia” ja vaikeimpia riistoyhteiskunnan synnyttämiä ongelmia. Kapitalismin aikana hajanaiset ja järjestymättömät maaseudun proletaarit sekä puoliproletaarit, joita yksityisomistuksellisen pientuotannon olosuhteet, köyhyys ja koko maaseudun elämänjärjestys painavat, ovat täydellisesti tilanherrojen, kulakkien ja kapitalistien mielivallan alaisia.

Erikoisen raskas ja tukala oli talonpoikain asema tsaristisella Venäjällä. Alkeelliset, vähätuottoiset taloudenpitomuodot ja tavattoman ankara riisto tekivät talonpojan elämän äärimmäisen raskaaksi. Tilanherraluokan hävittäminen, maan kansal-

listaminen ja luovuttaminen talonpoikain käyttöön saivat aikaan muutoksen maaseudun uurastajain asemassa. Mutta talonpoikaiskysymys ei tällöinkään tullut ratkaistuksi täydelleen.

Puolue keksi sen ainoan keinon, jonka avulla talonpojille voidaan taata turvattu toimeentulo ja riistosta vapaa elämä,— se keino on tuotannollinen osuustoiminta. Lukemattomien pienten, alkeellista kalustoa käyttäneiden talonpoikaistalouksien tilalle järjestettiin talonpoikain vapaaehtoisen yhteenliittymisen pohjalla kollektiivisia suurtalouksia (kolhooseja). Yksityisomistuksellisissa talonpoikaistalouksissa yleisesti käytetyt sahat, aurat ja puiset äkeet on kolhooseissa korvattu traktoreilla, autoilla, leikkuupuimureilla ja muilla monimutkaisilla maatalouskoneilla.

Riistoyhteiskunnan synnyttämä ja vuosisatoja vallinnut kaupungin ja maaseudun välinen vastakohtaisuus on hävitetty. Työläisten ja talonpoikain liitosta on tullut murtumaton.

Yhteiskunnallisten uudistusten yhteydessä muuttui perin pohjin myös maaseudun elämänjärjestys, sortuivat ne tuhatvuotiset tukipylyvät, jotka olivat pönkittäneet vanhaa talonpoikaiselämää, sen pienomistuksellisia tapoja ja tottumuksia. Talonpoikain tietoisuudessa ja ajattelutavassa tapahtui murros. Muovautui aivan uusi talonpojan tyyppi — kolhoosilainen. Tämä riistosta vapaa, valistunut ja monipuolisesti kehittynyt talonpoika on oman onnensa seppä.

Kommunistinen puolue on johdattanut talonpoikaiston lavealle sosialismin tielle.

6. Puolue on murskannut kansallisuussorron kahleet ja ensimmäisen kerran ihmiskunnan historiassa ratkaissut *kansojen keskinäisten suhteiden* ongelman, rakentanut niiden välille veljellisen ystävyuden.

Kansallisuussortoa on maailmassa harjoitettu jo kauan ja se on voimistunut sitä mukaa kuin luokkasuhteet ovat kehittyneet. Kapitalismin aikana, eritoten imperialismin kaudella, on syntynyt lukuisasti sellaisia valtioita, jotka rakentuvat väkivalan, armottoman riiston ja sorron sekä orjuutettujen kansojen oikeudettomuuden pohjalle. Suurin osa kansoista on joutunut ankaran riiston kohteeksi. Samanlainen oli myös tsaristisen Venäjän monien kansojen kohtalo. Kansallisuuskysymys oli silloin ajankohtaisimpia, päivänpolttavimpia kysymyksiä.

Kommunistinen puolue esitti kansallisuuskysymyksessä aivan uudet, oikeudenmukaiset periaatteet ja toteutti ne käytännössä. Puolue on yhdistänyt monilukuiset Neuvostomaan kansat sopuisaksi perheeksi tasa-arvoisuuden, kansallisen itsenäisyyden ja keskinäisen avunannon edistyksellisten periaatteiden pohjalla. On muodostettu Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto, johon kuuluu kymmeniä kansoja. Kaikille Neuvostoliiton kansoille on turvattu täydellinen kansallinen vapaus, poliittinen

tasa-arvoisuus sekä tosiasiallinen taloudellinen tasa-arvoisuus, joka on kaikkinaisen tasa-arvoisuuden aineellinen perusta.

Puolue on politiikassaan pyrkinyt kehittämään kiihdytetyssä tahdissa aikoinaan pahimmin takapajulle jääneitä kansoja. Teollisuustuotanto Armenian tasavallassa nousi vuonna 1957 49-kertaiseksi vuoteen 1913 verrattuna, Kirgisian tasavallassa vastaavasti 46-kertaiseksi ja Kazakstanissa 40-kertaiseksi. Taka-Kaukasian ja Keski-Aasian neuvostotasavallat ovat menneet teollisessa kehityksessä paljon edelle naapurimaistaan, Turkista ja Iranista.

Puolue on turvannut muodoltaan kansallisen ja sisällöltään sosialistisen kulttuurin kaikinpuolisen kehityksen. Kunkin kansan kulttuuri vaikuttaa toisten kansojen kulttuuriin ja luo omalta osaltaan yhteistä sosialistista neuvostokulttuuria.

Kansojen elämässä tapahtuneet perusteelliset muutokset ovat johtaneet siihen, että vanhat porvarilliset kansakunnat ovat muuttuneet Neuvostoliitossa sosialistisiksi kansakunniksi. Aikaisemmista pikkukansoista ja etnillisistä ryhmistä on koostunut uusia kansakuntia, jotka ovat heti alun alkaen muotoutuneet sosialistisiksi kansakunniksi. Kansakuntien keskinäiset suhteet käyvät yhä läheisemmiksi, ne saavat jatkuvasti uusia vaikutteita toisiltaan. Maassa on luotu jatkuvasti laajeneva aineellinen, poliittinen ja ideologinen perusta, joka yhdistää kaikki Neuvostoliiton kansat eheäksi kokonaisuudeksi.

7. Puolueen johdolla Neuvostoliitossa on suoritettu tavattoman lyhyessä ajassa kulttuurivallankumous, mitä syvällisin ja suorastaan suurenmoinen mullistus ihmisten henkisten suhteiden alalla.

Puolue on avannut kansalle tien sivistykseen. Valtaosa tsaristisen Venäjän väestöstä ei osannut lukea eikä kirjoittaa. Ennen vallankumousta vain viidesosa lapsista ja alaikäisistä nuorista kävi koulua. Oppikoulu- ja varsinkin korkeakoulusivistyksen saanti oli mahdollista vain varakkaille. Kansan laajat joukot eivät tunteneet kirjoja, sanoma- tai aikakauslehtiä. Neuvostovalta teki olemassaolonsa ensimmäisten 15 vuoden kuluessa suurin piirtein lopun lukutaidottomuudesta. Saatettiin voimaan nelivuotinen ja sittemmin seitsenvuotinen oppivelvollisuus. Neuvostoliitossa opiskelee vuosittain keskimäärin yli 50 miljoonaa henkeä. Neuvostovallan aikana on avattu satojatuhansia kirjastoja, rakennettu tuhansia kerhotaloja ja elokuva-teattereita, maassa toimii satojatuhansia kiertäviä elokuva-kojeita. Kirjojen vuotuinen painosmäärä on suurentunut runsaasti 10-kertaiseksi ja lehtien painos 18-kertaiseksi. Mitä kulttuuriin ja väestön lukutaitoisuuteen tulee, niin siinä suhteessa Neuvostoliitto on edellä maailman kaikista kapitalistimaista.

On koulutettu uusi, kansan keskuudesta noussut sivistyneistö, jota yhteiset edut ja tehtävät liittävätkin kansaan. Ennen

vallankumousta sivistyneistö oli harvalukuinen ja sen suurin osa palveli tilanherra- ja porvariluokkia. Vuonna 1913 koko Venäjän kansantalouden palveluksessa oli 136 tuhatta korkeakoulusivistyksen saanutta specialistia. Neuvostoliitossa heitä oli vuonna 1957 jo 2 milj. 805 tuhatta, ts. 21 kertaa enemmän. Teknillisen sivistyneistön luominen vaati kapitalistimailta noin 100 vuotta. Neuvostomaassa tämä tehtävä ratkaistiin 15—20 vuodessa. Insinörikoulutuksen mittasuhteissa Neuvostoliitto on jo kauan sitten jättänyt taakseen maailman kaikki kapitalistimaat.

On luotu kerrassaan uusi, sosialistinen kulttuuri, joka edustaa ihmiskunnan nykyisen kulttuurikehityksen korkeinta vaihetta. Sen luonteenomaisia piirteitä ovat todellinen ihmisrakkaus, edistysellisyys, kansanomaisuus. Työväenluokka on valikoinut kulttuuriperinnöstä huolellisesti ja tunnollisesti kaiken mitä siinä on ollut arvokasta, edistyksellistä ja totuudellista, muokannut kriittisesti ja käyttänyt perustana uuden, todella kansanomaisen sosialistisen kulttuurin rakentamisessa. Samalla se on heittänyt yli laidan kaiken taantumuksellisen, epätieteellisen ja epätaiteellisen. Niin valtavaa uudistustyötä ei mikään muu luokka ole tehnyt eikä ole voinut tehdä.

Puolue on luonut mahdollisuudet tieteen valtavalle kehitykselle. Neuvostotiede on monessa suhteessa vallannut ensimmäisen sijan maailmassa. On hävitetty riistoyhteiskunnan synnyttämä henkisen ja ruumiillisen työn välinen vastakohtaisuus. Miljoonien ihmisten työ on muuttunut tietoiseksi, luonteeltaan luovaksi; nimenomaan joukot luovat sosialistista kulttuuria.

Puolueen uudistavan toiminnan tuloksena on yhdistetty ne yhteiskuntakehityksen jättiläisvoimat — kansa ja kulttuuri, joukot ja tieteellis-teknilliset tiedot —, jotka ovat olleet vuosituhansia toisistaan eristettyinä. Se on jouduttanut huomattavasti neuvostoyhteiskunnan kehitystä.

8. Puolue asetti päämääräkseen sellaisen yhteiskuntajärjestelmän luomisen, jonka vallitessa tyydytetään täydellisesti kaikkien ihmisten aineellisen ja henkisen elämän tarpeet, tehdään mahdolliseksi jokaisen yksilön kaikinpuolinen, sopusuhtainen kehitys. Puolueen monitahoinen toiminta kokonaisuudessaan palvelee tätä suurta tarkoituspäätä. Huolenpito kansan hyvinvoinnista on ollut ja on aina oleva puolueen olemassaolon perustarkoitus, sen toiminnan *korkein laki*.

Kapitalismi on itse olemukseltaan kykenemätön antamaan työtätekeville onnellista, vaurasta elämää. Se yhteiskunnallinen kumous, joka Neuvostoliitossa on suoritettu Kommunistisen puolueen johdolla, on antanut työtätekeville loputtomasti erilaisia hyvyyskäsiä. Sosialismi turvaa kansan hyvinvoinnin jatkuvan kasvun. Kaupungin ja maaseudun työtätekevien pelottava vitsaus, työttömyys, on hävitetty ikiajoiksi. Jokaisella

neuvostokansalaisella on työtä eikä huomispäivä häntä huoleta. Neuvostoihmiset syövät ja pukeutuvat vuosi vuodelta yhä paremmin ja nauttivat kaikista kulttuurin antimista. Kun otetaan huomioon työttömyyden likvidointi ja työpäivän lyhentäminen, niin työläisten reaalipalkka kohosi vuonna 1956 miltei 5-kertaiseksi vuoteen 1913 verrattuna ja talonpoikain reaalitulot 6-kertaisiksi. Kulutustavarain hintoja alennetaan jatkuvasti. Alkeis-, keski- ja korkeakouluopetus on maksutonta ja sen lisäksi huomattava osa opistojen ja korkeakoulujen opiskelijoista saa stipendejä.

Lukuisat lääkintälaitokset suojelevat kansalaisten terveyttä. Neuvostoliitossa on jokaista 10 tuhatta asukasta kohti 17 lääkäriä, USA:ssa 12, Japanissa 10, Ranskassa 10, Englannissa 9, Turkissa 3, Iranissa 1. Lääkintäpalvelu ja sairaanhoito on Neuvostomaassa maksutonta. Miljoonia työtätekeviä käy joka vuosi maksuttomasti tai pientä maksua vastaan hoitamassa terveyttään ja lepäämässä monilukuisissa parantoloissa, loma- ja matkailijakodeissa. Miljoonat lapset viettävät joka vuosi kesälomaansa pioneerileireillä tai lasten parantoloissa.

Tärkeänä väestön elämän kohentumisen osoittimena on kuolleisuuden aleneminen. Ennen vallankumousta kuolleisuus oli Venäjällä runsaasti kaksi kertaa suurempi kuin USA:ssa ja Englannissa ja puolitoista kertaa suurempi kuin Ranskassa. Viimeksi kuluneina vuosina Neuvostoliitossa on ollut kaikkein alhaisin kuolleisuus, mutta väestön luonnollinen lisäkasvu on sen sijaan ollut suurempi kuin valtaosassa kapitalistimaita. Ihmisen keski-ikä oli Neuvostoliitossa vuosina 1955—1956 runsaasti kaksi kertaa pitempi kuin Venäjällä ennen vallankumousta.

Neuvostoliitossa on maailman parhain sosiaalivakuutusjärjestelmä. Neuvostoliiton kansalaisilla on taattu aineellinen turva vanhuuden päivinä, sairauden tai työkyvyttömyyden kohdatessa.

Valtio käyttää joka vuosi suuria summia koulujen ja sairaaloiden ylläpitoon, maksuttomaan opetukseen, maksuttomaan lääkintä- ja sosiaalihuoltoon. Vuonna 1957 näihin tarkoituksiin käytettiin yli 200 miljardia ruplaa eli noin $\frac{1}{3}$ valtion budjetin koko menopuolesta.

Neljänkymmenen vuoden sisällä kymmeniä miljoonia ihmisiä on muuttanut uusiin, ajanmukaisiin asuntoihin. Asunnonvuokrat (erinäisine muine palvelumaksuineen) ovat Neuvostoliitossa maailman alhaisimmat. Ne tekevät 4—5 prosenttia työläisperheen tuloista.

Puolue johdattaa neuvostokansaa kulutustarvikkeiden runsauteen ja sitten niiden yltäkylläisyyteen.

9. Puolueen uudistavan toiminnan tärkeimpiä tuloksia on *henkisesti olemukseltaan uuden* ihmisen kasvattaminen. Riistojärjestelmä polki ja tukahdutti tuhansien vuosien kuluessa

lahjakkaita kansanaineksia, rappeutti ihmisiä, kylvi heidän suhteisiinsa petomaista ihmisvihan moraalia ja sitä vastaavia tottumuksia.

Perinpohjaisten yhteiskunnallisten ja taloudellisten muutosten yhteydessä tapahtui puolueen sitkeän ja määrätietoisen kasvatustyön tuloksena syvällisiä vallankumouksellisia muutoksia myös neuvostoihmisten henkisessä olemuksessa, heidän moraalikäsitteissään, suhtautumisessaan kollektiiviin ja toisiinsa. Neuvostoihmisen luonteenomaisia piirteitä ovat syvälinen aatteellisuus, rajaton uskollisuus kommunismin asiaa ja sosialistista Isänmaata kohtaan, yhteiskunnan etujen asettaminen kaiken muun yläpuolelle, tunnollinen suhtautuminen työhön ja sosialistiseen omaisuuteen, syvä ihmisrakkkaus, internationalismi, joka liittyy erottamattomasti patriotismiin, syvä kunnioitus kaikkia suuria ja pieniä kansoja kohtaan ja näiden kansallisen riippumattomuuden tunnustaminen koskemattomaksi. Monille ihmisille työ on lakannut olemasta pelkkä keino toimeentulon turvaamiseksi. Siitä on tullut elämän tarkoitus, ilon ja nautinnon lähde. Tavallinen arkinen työ on monille Neuvostoliiton työtätekeville se lähde, josta he ammentavat innoitusta sankaritekoihin ja luovaan toimintaan, sillä tämä kommunistisen yhteiskunnan rakentamistyö koituu kaikkien ihmisten hyödyksi.

Se rakentava työ, jota neuvostokansa on tehnyt Kommunistisen puolueen johdolla Neuvostovallan 40-vuotisen olemassaolon aikana, on kumonnut täydellisesti riistäjäin sepittämän taantumushenkisen tarun, että työväki muka on älyllisesti rajoitunutta ja poliittisesti ala-arvoista.

Kun valta siirtyi kansan käsiin ja aineellinen tuotanto järjestettiin tuotantovälineiden yhteiskunnallisen omistuksen pohjalle, joukot saivat mahdollisuuden vaikuttaa suoraan ja välittömästi yhteiskunnallisten suhteiden kaikkiin puoliin. Ja juuri siinä on sosialismin oloissa tapahtuvan hämmästyttävän nopean sosiaalisen, taloudellisen ja sivistyksellisen edistyksen ehtymätön lähde.

10. Kommunistinen puolue on saanut aikaan sen, että on hävitetty kaikkein kauhein, vuosituhantinen yhteiskunnallinen paha — ihmisen harjoittama toisen ihmisen sosiaalinen sorto, riistäjäluokan riistonalaista luokkaa kohtaan harjoittama väkivalta.

Edistyksen viholliset kuvailevat mielellään sosialismia väkivallan yhteiskunnaksi viitaten siihen, että siirtyminen kapitalismista sosialismiin vaatii paljon uhreja. Todellisuudessa väkivalta on olennaista nimenomaan kapitalismille, ja kapitalismin normaali, „rauhanomainen” olemassaolo vaatii ihmiskunnalta paljon enemmän uhreja kuin yhteiskunnan edistyksellisessä kehityksessä väistämätön sosialistinen vallankumous. Neljäkymmenen viimeksi kuluneen vuoden tapahtumat ovat siitä vakuuttavana todistuksena.

Kapitalismi synnyttää sotia, jotka vaativat kansoilta äärettömän suuria uhrauksia ja aiheuttavat kansoille tavattomia kärsimyksiä ja kurjuutta. Lokakuun vallankumouksen voittoa seuranneena 40-vuotiskautena käytiin ensimmäisen maailmansodan viimeiset taistelut sekä toinen maailmansota, joka oli verisin kaikista ihmiskunnan tähänastisista sodista. Näiden sotien välisenä aikana ja toisen maailmansodan jälkeen on tämän tästä syntynyt uusia sodan pesäkkeitä eri puolilla maapalloa. Yksinomaan näissä kahdessa maailmansodassa sai surmansa yli 40 miljoonaa ihmistä. Kun otetaan lukuun vielä muissa sodissa kaatuneet sekä ne, jotka ovat menettäneet henkensä kapitalistien tukahduttaessa vallankumouksellisia ja kansallisia vapausliikkeitä, ja ne, jotka ovat kuolleet haavoihin ja nälkään, niin tuo luku suurenee moninkertaiseksi.

Sodat ovat olennaisesti vieraita sosialismille. Päinvastoin kuin kapitalistimaat Neuvostoliitto ei ole itse aloittanut ainoatakaan sotaa. Imperialistit ovat olleet alullepanijoina ja pakottaneet neuvostokansan kaikkiin niihin sotiin, joita se on joutunut käymään ulkoisia maahanhyökkäyjiä ja sisäisiä vastavallankumouksellisia vastaan, japanilaisia militaristeja, saksalaisia fasistianastajia ja näiden satelliitteja vastaan. *Socialismi turoaa kansoille rauhan* ja pelastaa ne verisiltä sodilta. Jos suurimpien kapitalistimaiden proletariaatin olisi onnistunut ottaa valta käsiinsä ensimmäisen maailmansodan jälkeen, niin kansat eivät olisi joutuneet kokemaan toisen maailmansodan eivätkä monien muidenkaan sotien kauhuja.

Neuvostomaan historiallinen kokemus osoittaa, että kansojen täytyy hävittää kapitalismi, jos ne haluavat tehdä lopun yhteiskunnallisesta sorrosta ja väkivallasta ja välttyä niiden aiheuttamilta kärsimyksiltä.

11. Kommunistinen puolue ja Neuvostovaltio ovat kehittäneet, julistaneet ja toteuttavat johdonmukaisesti aivan *uusia periaatteita maiden välisissä suhteissa*. Sellaisia periaatteita ovat toistensa kansallisen itsenäisyyden ja alueellisen eheyden molemminpuolinen kunnioittaminen, toistensa sisäisiin asioihin puuttumattomuus, tasa-arvoisuus ja molemminpuolinen hyöty, kieltäytyminen käyttämästä sotia ulkopoliittisina keinoina, yhteiskunta-taloudelliselta järjestelmältään erilaisten valtioiden rauhanomainen rinnakkainolo.

Vuonna 1917 syntyneen sosialistisen Neuvostovaltion ensimmäisenä lainsäädännöllisenä toimenpiteenä oli Asetus rauhasta. Siitä pitäen Neuvostomaa on puoltanut johdonmukaisesti ja horjumattomasti rauhan asiaa, pyrkinyt taltuttamaan militaristeja ja ponnistellut sitkeästi sen hyväksi, että saataisiin aikaan asevoimien yleinen supistaminen ja sitten niiden täydellinen likvidoiminen.

Sillä, että Neuvostoliitto julistaa kansainvälisten suhteiden alalla uusia periaatteita, jotka ovat hengeltään täysin päinvas-

taisia kuin imperialististen valtioiden aggressiivinen anastuspolitiikka, on tavattoman suuri merkitys ihmiskunnan tulevaisuudelle. Neuvostoliiton ulkopoliittika on tehokas uuden maailmansodan puhkeamista ehkäisevä ja rauhan säilymistä edistävä tekijä.

Imperialististen maiden hallitsevat piirit eivät hyväksy Neuvostoliiton rauhanomaisen ulkopoliittikan periaatteita, vaan noudattavat hyökkäys- ja sotaseikkailupoliittikkaa. Siitä syystä Neuvostovaltio, samalla kun se ponnistelee sitkeästi rauhan hyväksi, lujittaa jatkuvasti puolustuskuntoisuuttaan, mikä on maan riippumattomuuden ja kommunistisen rakennustyön menestyksen takeena.

Neljän vuosikymmenen aikana Neuvostoliitto on Kommunistisen puolueen johdolla osoittanut pystyvänsä puolustamaan maataan. Neuvostokansa murskasi maahanhyökkääjät vuosina 1918—1920 ja sai siten mahdollisuuden tehdä rauhanomaista sosialistista rakennustyötä. Vieläkin musertavamman iskun se antoi saksalaisille fasistianastajille, jotka rohkenivat kajota neuvostokansan sosialistisiin aikaansaannoksiin.

Neuvostovaltio on luonut puolueen johdolla mahtavat nykyaikaisilla taisteluvälineillä varustetut Asevoimat, jotka kykenevät torjumaan kaikki mahdolliset hyökkäykset.

12. Lokakuun vallankumouksen voiton jälkeisenä 40-vuotiskautena Kommunistinen puolue ja neuvostokansa ovat sisäisellä uudistustoiminnallaan vaikuttaneet *tavattomasti koko maailmanhistorian kulkuun*, ihmiskunnan kohtaloihin. Uskollisina proletaarisen internationalismin periaatteille Kommunistinen puolue ja neuvostokansa pitävät ja ovat aina pitäneet itseään kansainväliseen kommunistiseen vapausliikkeeseen kuuluvana osastona. Neuvostoliitto vaikuttaa historialliseen edistykseen pääasiallisesti sosiaalisilla ja taloudellisilla uudistuksillaan, taloudellisilla saavutuksillaan. Ajankohtaisten sosiaalisten ongelmien edistyksellinen ratkaisu ja taloudellisen kehityksen tavattoman nopea vauhti todistaa sosialismin etevämyyttä kapitalismiin verrattuna, suurentaa sosialismin puoleensavetävää voimaa, heikentää ja järkyttää kapitalismin asemia, jouduttaa ihmiskunnan edistyksellistä kehitystä. Neuvostoliitto on rai-vannut muillekin maille valtatie sosialismiin.

Saksalaisten fasistianastajien murskaaminen toisessa maailmansodassa oli Kommunistisen puolueen ja neuvostokansan suurenmoinen maailmanhistoriallisen merkityksen omaava voitto. Se on Neuvostoliiton suuri ansio ihmiskunnan edessä. Lyödessään fasismin sotilaallisesti, moraalisesti ja poliittisesti neuvostokansa suojasi puolueen johdolla riippumattomuutensa ja sosialistiset saavutuksensa sekä vapautti samalla myös Euroopan, Aasian, Afrikan ja Amerikan kansat hitleriläisestä orjuudesta tai fasistien pakkovallan uhalta, pelasti miljoonia

ihmisiä tuholta ja ihmiskunnan kulttuurin saavutukset hävitykseltä.

Voimasuhde maailman areenalla muuttui sosialismin eduksi ja kapitalismin vahingoksi, mikä loi suotuisat edellytykset vallankumouksellisille mullistuksille muissa maissa, työtätekevien voitolle Kiinassa sekä useissa Euroopan ja Aasian maissa, joista tuli kansandemokraattisia tasavaltoja. Edistyksellisten voimien voitto sodassa johti imperialismin siirtomaajärjestelmän kriisiin syvenemiseen, ja tämä järjestelmä alkoi hajota sortettujen kansojen iskuista.

Nämä ovat perusyhteenvedot puolueen ja kansan toiminnasta Neuvostovaltan 40-vuotisen olemassaolon ajalta.

Tarkastellessaan Neuvostoliiton kulkemaa nelikymmenvuotista taivalta kommunistit voivat täydellä syyllä sanoa ylpeästi: puolueen ohjelmajulistuksia on täytetty ja täytetään edelleenkin kunniakkaasti. Näiden vuosien kuluessa on Neuvostomaan yhteiskuntaelämässä suoritettu puolueen johdolla erittäin syvälle käyviä uudistuksia, joilla on maailmanhistoriallinen merkitys ja jotka on luettava neuvostokansan ja Kommunistisen puolueen pysyväksi historialliseksi ansioksi. NKP:n nelikymmenvuotinen kokemus todistaa vakuuttavasti ja kumoamattomasti, että *sosialismin tie on koko ihmiskunnan ainoa oikea tie.*

Neuvostokansa, joka on hankkinut itselleen luovan rakentajakansan, sankarikansan maineen, on ammentanut voimia pääasiallisesti siitä, että sen taistelua vapauden ja onnen, kommunismin puolesta johtaa suuren Leninin perustama ja taisteluissa karaistunut Kommunistinen puolue. Neuvostokansa on saavuttanut maailmanhistorialliset voittonsa puolueen oikean politiikan, sen vallankumouksellisen tarmon ja järjestävän toiminnan ansiosta.

„Neuvostovaltion koko nelikymmenvuotinen kokemus opettaa, että ilman puoluetta, yhtenäistä ja monoliittista kuin kallio, ilman yhteiskunnan kehityslakeja tuntevaa puoluetta, ilman marxismin-leninismin suurille periaatteille uskollista puoluetta työväenluokka, työtätekevä talonpoikaisto, kansamme kokonaisuudessaan ei olisi pystynyt ottamaan valtaa käsiinsä, murskaamaan vihollisiaan, rakentamaan sosialistista yhteiskuntaa eikä pystyisi toteuttamaan menestyksellisesti asteittaista kommunismin siirtymistä” (N. S. Hruštšev, Neljäkymmentä vuotta Lokakuun Suuresta sosialistisesta vallankumouksesta, s. 36).

Neuvostoihmisten pyrkimys liittää omat kohtalonsa puolueen vaiheisiin ja taistella sen lipun alla todistaa vakuuttavasti, että puolueen arvovalta kansan keskuudessa kasvaa ja sen yhteydet joukkoihin lujittuvat. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen valmistelun kaudella puolueen riveihin kuului

240 tuhatta jäsentä. Kului neljäkymmentä vuotta, ja Neuvostoliiton kommunistisesta puolueesta tuli monimiljoonainen puolue. Vuonna 1958 sen riveissä oli yli 7 milj. 800 tuhatta henkeä. Puolue tekee kaiken voitavansa laajentaakseen ja lujittaakseen yhteyksiään kansanjoukkoihin.

Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen nelikymmenvuotisjuhlan vietto muodostui vakuuttavaksi osoitukseksi siitä, että neuvostokansa kannattaa yksimielisesti Kommunistista puoluetta, jota se pitää etujensa ilmaisijana, tunnustettuna ja koettuna johtajanaan ja opastajanaan.

Sosialististen maiden, kaikkien kommunististen ja työväenpuolueiden luja yhtenäisyys ja yksimielisyys tuli voimakkaasti ilmi Lokakuun vallankumouksen nelikymmenvuotisjuhlien aikana. Puheet, joita ulkomaiden kommunististen ja työväenpuolueiden sekä kansainvälisten yhteiskunnallisten järjestöjen valtuuskuntien johtajat pitivät Korkeimman Neuvoston juhlaistunnossa, kertoivat koko maailman työtätekevien solidaarisuuden kasvusta. Kiinan Kansantasavallan puolue- ja hallitusvaltuuskunnan johtaja Mao Tse-tung sanoi puheessaan: jo yksin se tosiasia, että Lokakuun vallankumouksen nelikymmenvuotispäivälle omistetuissa Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston juhlaistunnossa on läsnä työväenluokan ja laajojen kansanjoukkojen edustajia eri maista, puhuu „maailman kansojen suuresta yksimielisyydestä ja symbolisoi kansainvälisen sosialistisen liikkeen nousua ja kehittymistä” („P r a v d a”, marraskuun 7. p:nä 1957).

Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen nelikymmenvuotispäivän juhlisiin osallistuneet kommunististen ja työväenpuolueiden valtuuskunnat päättivät käyttää hyväksi Moskovassa oloaan ja kokoontua yhteen käsitelläkseen kaikkia julkisuuspöytäkirjoja, niin kommunistisia kuin työväenpuolueitaakin kiinnostavia ajankohtaisia kysymyksiä. Marraskuun 14.—16. p:nä 1957 pidettiin sosialististen maiden kommunististen ja työväenpuolueiden edustajain neuvottelukokous ja marraskuun 16.—19. p:nä yli 60 maan kommunististen ja työväenpuolueiden edustajain neuvottelukokous. Nämä kokoukset muodostuivat kaikkein edustavimmiksi kommunistisen liikkeen koko tähänastisessa historiassa, sillä tämän liikkeen riveissä oli vuosina 1957 yli 33 miljoonaa kommunistia. Vaihdettauan mielipiteitä kansainvälisen tilanteen ja maailman kommunistisen liikkeen ajankohtaisista kysymyksistä sosialististen maiden kommunististen ja työväenpuolueiden edustajat hyväksyivät neuvottelukokouksessaan Julkilausuman. 64 kommunistisen ja työväenpuolueen edustajain neuvottelukokous julkaisi kaikkien maiden työläisille ja talonpojille, koko maailman miehille ja naisille, kaikille hyvätahdon ihmisille osoitetun Rauhanmanifestin.

Julkilausumassa yhdyttiin täydellisesti NKP:n XX edustajakokouksen yhteenvetoihin ja kannanottoihin kansainvälisen

kehityksen tärkeimmistä periaatekysymyksistä. Julkilausumassa on tehty teoreettinen yhteenveto sosialismin ja rauhan puolesta käydyssä taistelussa saadusta suunnattoman rikkaasta käytännön kokemuksesta ja siten annettu merkittävä kollektiivinen panos marxismin-leninismin luovaan kehitykseen. Julkilausumassa esitetään marxilaisesti perusteltu arvio kansainvälisestä tilanteesta ja niistä perusteellisista muutoksista, joita viime aikana on tapahtunut voimain sijoituksessa kansainvälisellä areenalla. Julkilausumassa tähdennetään, että nykyhetken tärkeimpänä kansainvälisenä tehtävänä on rauhan puolustaminen, taistelu imperialistien suorittamia uuden maailmansodan valmisteluja vastaan. Siinä sanotaan, että rauhan asiaa ovat puoltamassa aikamme mahtavat voimat, jotka kykenevät ehkäisemään sodan.

Julkilausuma vahvisti sen, että kommunistiset ja työväenpuolueet ovat yhtenäisiä katsomuksissaan sosialistisen vallankumouksen ja sosialistisen rakennustyön peruskysymyksiin nähden. Samalla kun Julkilausumassa viitataan sosialismin rakentamismuotojen ja -tapojen moninaisuuteen, mikä johtuu kunkin maan konkreettisten historiallisten olosuhteiden omalaatuisuudesta, siinä yleistetään sosialismin puolesta käytävän taistelun tärkeimmät peruspiirteet ja lainmukaisuudet. Näitä yleisiä piirteitä ja lainmukaisuuksia ovat seuraavat: työväenluokka, jonka ydinjoukkona on marxilais-leniniläinen puolue, johtaa työtätekeviä joukkoja proletarisen vallankumouksen toteuttamisessa muodossa tai toisessa sekä proletariaatin diktatuurin pystyttämisessä muodossa tai toisessa; työväenluokan liitto talonpoikaiston perusjoukon sekä muiden työtätekevien kerrosten kanssa; kapitalistisen omistuksen hävittäminen ja yhteiskunnallisen omistuksen voimaansaattaminen tärkeimpiin tuotantovälineisiin nähden; vähitellen tapahtuva maatalouden sosialistinen uudistaminen; kansantalouden suunnitelmallinen kehitys, joka suuntautuu sosialismin ja kommunismin rakentamiseen, työtätekevien elintason kohottamiseen; sosialistisen vallankumouksen suorittaminen ideologian ja kulttuurin alalla ja sosialismin asialle uskollisen runsaslukuisen sivistyneistön kouluttaminen; kansallisen sorron hävittäminen ja tasa-arvoisuuden ja veljellisen ystävyuden aikaansaaminen kansojen kesken; sosialismin saavutusten suojeleminen ulkoisten ja sisäisten vihollisten hyökkäysryityksiltä; kyseisen maan työväenluokan solidaarisuus muiden maiden työväenluokkaa kohtaan — proletarinen internationalismi.

Julkilausumassa osoitetaan, että nämä peruspiirteet ja lainmukaisuudet ovat ominaisia kaikkien sosialismin raiteille siirtyneiden maiden kehitykselle ja että on sovellettava oikein näitä kommunismin perusperiaatteita sen tai tämän maan historiallisia olosuhteita ja kansallista omalaatuisuutta vastaavasti.

Julkilausuma antoi murskaavan iskun opportunistille. Se osoitti, että on tehtävä päättäväisesti loppu revisionismista sekä dogmatismista kommunististen ja työväenpuolueiden riveissä, ja tähdensi samalla, että perusvaarana nykyoloissa on revisionismi, porvarillisen ideologian ilmaus, joka lamaannuttaa työväenluokan vallankumouksellisen tarmon ja vaatii kapitalismin säilyttämistä tahi restaurointia.

Vedoten kaikkien maiden miljooniin hyväntahdon ihmisiin kommunististen ja työväenpuolueiden edustajat kehottivat kansoja tehostamaan rauhantaistelua.

„Rauha voidaan säilyttää vain sillä ehdolla”, sanottiin Rauhanmanifestissa, „että kaikki ne, joille rauha on kallis, yhdistävät ponnistuksensa, terästävät valppauttaan sodan lietsojien salajuonien suhteen, tajuavat täydellisesti, että heidän pyhänä velvollisuutenaan on voimistaa taistelua uhanalaiseksi joutuneen rauhan puolustamiseksi.”

Se yksimielisyys, jolla kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukokoukset hyväksyivät Julkilausuman ja Rauhanmanifestin, kuvasti maailman kommunistisen liikkeen suurenmoista aatteellista ja poliittista voittoa. Tuo yksimielisyys oli sitä merkittävämpi senkin vuoksi, että maailman taantumuspiirit olivat ponnistelleet kovasti saadakseen aikaan hajaannusta kommunistisessa liikkeessä. Kommunististen ja työväenpuolueiden marraskuiset neuvottelukokoukset antoivat musertavan iskun taantumuspiirien suunnitelmille.

Maailman kaikki kommunistiset ja työväenpuolueet antoivat kannatuksensa ja hyväksymisensä neuvottelukokousten laatimille ohjelmaluontoisille asiakirjoille — Julkilausumalle ja Rauhanmanifestille.

Vain Jugoslavian kommunistien liiton johtohenkilöt eivät hyväksyneet kaikkien kommunistien tunnustamia Julkilausuman teesejä, vaan asettuivat kansainvälistä kommunistista liikettä vastaan. Jugoslavian kommunistien liiton valtuuskunta kieltäytyi osallistumasta sosialististen maiden kommunististen ja työväenpuolueiden edustajain neuvottelukokoukseen eikä allekirjoittanut neuvottelukokouksen hyväksymää Julkilausumaa. Tämä todisti, että JKL:n johtohenkilöt eivät olleet luopuneet leniniläisvastaisista katsomuksistaan eivätkä arvostaneet NKP:n ja muiden marxilaisten puolueiden hyvää tahtoa, jota nämä osoittivat pyrkiessään normalisoimaan suhteensa Kommunistien liittoon marxismileninismien periaatteiden pohjalla. Marxismista-leninismistä luopuminen tuli täydellisimmin ilmi ohjelmassa, joka hyväksyttiin vuonna 1958 Jugoslavian kommunistien liiton VII edustajakokouksessa. Maailman kaikki kommunistiset ja työväenpuolueet arvioivat tämän ohjelman revisionistiseksi. Haluten auttaa JKL:n johtohenkilöitä vapautumaan virheellisistä katsomuksistaan Neuvostoliiton kommunistinen puolue arvosteli

toverillisesti ohjelman epämarxilaisia kannanottoja. Tämä maailman työväenliikkeen parasta tarkoittava, marxismin-leninismiin voiton hyväksi harjoitettu arvostelu sai osakseen kaikkien veljespuolueiden yksimielisen kannatuksen. Mutta Kommunistien liiton johtomiehet torjuivat tämän arvostelun, esiintyivät senkin jälkeen vihamielisesti NKP:ta ja muita veljespuolueita vastaan ja joutuivat siten eristetyiksi kansainvälisen kommunistisen liikkeen riveissä.

Julkilausumasta tuli sosialististen maiden kommunististen ja työväenpuolueiden voimakas aatteellinen ase. Se innoitti kansanjoukkoja jatkamaan menestyksellistä taisteluaan sosialismin voiton saavuttamiseksi.

Kansandemokratian maiden työtätekevien rakentavaa työtä johtavat niiden taisteluhenkiset marxilais-leniniläiset puolueet: Albanian Kansantasavallassa Albanian Työn Puolue, KK:n ensimmäisenä sihteerinä E. Hodja; Bulgarian Kansantasavallassa Bulgarian Kommunistinen Puolue, KK:n ensimmäisenä sihteerinä T. Živkov; Kiinan Kansantasavallassa Kiinan Kommunistinen Puolue, KK:n puheenjohtajana Mao Tse-tung; Korean Kansandemokraattisessa Tasavallassa Korean Työn Puolue, KK:n puheenjohtajana Kim Ir Sen; Mongolian Kansantasavallassa Mongolian Kansanvallankumouksellinen Puolue, KK:n ensimmäisenä sihteerinä J. Tsedenbal; Puolan Kansantasavallassa Puolan Yhdistynyt Työväenpuolue, KK:n ensimmäisenä sihteerinä W. Gomulka; Romanian Kansantasavallassa Romanian Työväenpuolue, KK:n ensimmäisenä sihteerinä G. Gheorghiu-Dej; Saksan Demokraattisessa Tasavallassa Saksan Sosialistinen Yhtenäisyyspuolue, KK:n ensimmäisenä sihteerinä W. Ulbricht; Tšekkoslovakian Tasavallassa Tšekkoslovakian Kommunistinen Puolue, KK:n ensimmäisenä sihteerinä A. Novotný, Unkarin Kansantasavallassa Unkarin Sosialistinen Työväenpuolue, KK:n ensimmäisenä sihteerinä J. Kadar; Vietnamin Demokraattisessa Tasavallassa Vietnamin Työtätekevien Puolue, KK:n puheenjohtajana Ho-chi-Minh.

Kommunististen ja työväenpuolueiden marraskuun (v. 1957) neuvottelukokoukset, niiden hyväksymät asiakirjat samoin kuin veljespuolueiden harjoittama jugoslaviaalaisten johtohenkilöiden revisionismin arvostelu ovat kirkas todistus kommunististen ja työväenpuolueiden murtumattomasta yhtenäisyydestä, yksimielisyydestä ja läheisestä yhteistoiminnasta, jonka aatteellisena perustana on marxismi-leninismi, ne ilmentävät kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä tapahtunutta suurta aatteellista ja poliittista nousua. Neuvottelukokoukset avasivat uusia näköaloja maailman kommunistisen liikkeen kehitykselle, sosialistisen leirin mahtavien voimien jatkuvalla lujittamiselle, kaikkien kansojen taistelulle rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta.

6. Puolueen toiminta Neuvostoliiton taloudellisen perustehtävän nopeutetun ratkaisemisen hyväksi. Toimenpiteet kolhoosijärjestelmän kehittämiseksi. Asteittaisen kommunismin siirtymisen probleemien kehittäminen

Nojautuen niihin saavutuksiin, joihin neuvostokansa on päässyt Neuvostovallan aikana neljässä kymmenessä vuodessa, puolue on seurannut edelleen määrätietoisesti XX edustajakokouksen hyväksymää maan talouden ja kulttuurin voimakkaan kehittämisen linjaa. Nyt, kun Neuvostoliitto on saavuttanut suurenmoisia tuloksia kansantalouden ja kulttuurin kohottamisessa, kommunistisen yhteiskunnan rakentamisesta on tullut puolueen ja neuvostokansan välitön käytännön tehtävä.

Laskettuaan maan voimavarat ja kaikki mahdollisuudet puolue tuli siihen johtopäätökseen, että nykyään on olemassa reaalin mahdollisuus *voittaa aikaa ja supistaa* Neuvostoliiton taloudellisen perustehtävän toteuttamisen *määräaikoja*. Suuntana on taloudellisen perustehtävän *nopeutettu* ratkaiseminen, sillä sitä vaativat neuvostoyhteiskunnan sisäiset tarpeet, maailman sosialistisen liikkeen edut ja rauhantaistelun tehtävät. Ainoastaan sillä ehdolla, että tuotantovoimat ovat korkealle kehittyneet, että saavutetaan ja sivuutetaan kehittyneimmät kapitalistimaat tärkeimpien teollisuus- ja maataloustuotteiden tuotannossa uskasta kohti, voidaan päästä voitolle kilpailussa kapitalismin kanssa, parantaa jyrkästi kansan hyvinvointia ja kohottaa sen kulttuuritasoa, tuottaa ensin täysin riittävästi ja sitten jo yllin kyllin kulutustarvikkeita, luoda edellytykset kommunismin siirtymistä varten. Neuvostoliiton taloudellisen mahdin kasvu sekä tieteen ja tekniikan kukoistus jouduttavat kaikkien sosialististen maiden kehitysvauhtia, suurentavat sosialismin kansainvälistä arvovaltaa ja vaikutusta, lujittavat sen asemia ja voimistavat miljoonissa ihmisissä pyrkimystä sosialismin. Suureen sosialististen maiden leiriin kuuluvan, ensiluokkaiset Asevoimat omaavan Neuvostovaltion mahti on pitkäaikaisen ja kestävän rauhan varma tae. Juuri sen vuoksi koko edistyksellinen ihmiskunta on kiinnostunut Neuvostoliiton nopeasta taloudellisesta kehityksestä.

Näistä tarpeista ja tehtävistä lähtien puolue on ryhtynyt laatimaan uutta maan talouden kehittämisen ohjelmaa ja määritellyt tuotannon laajentamisen pääsuuntaviivat ja mittasuhteet seuraaviksi 15 vuodeksi.

Tässä ajassa aiotaan laajentaa suuresti teollisuus- ja maataloustuotantoa, kohottaa harkkoraudan vuosituotanto 75—85 miljoonaan ja teräksen 100—120 miljoonaan tonniin. Hiilen tuotannon on määrä kasvaa 650—750 milj. tonniin, öljyn 350—400 milj. tonniin ja sähkövoiman tuotannon 800—900 miljardiin kilowattituntiin.

Samaan aikaan kun puolue järjestää joukkoja toteuttamaan näitä suuria suunnitelmia, se kiinnittää huomiota aineellisten voimavarojen oikeaan käyttöön, teknillisen välineistön jatkuvaan parantamiseen ja tuotantovoimien järkipäraseen sijoitteluun. Voimaperäisimmin kehitetään niitä tuotannon aloja, jotka laajentavat ihmisen valtaa luonnon suhteen, kohottavat jyrkästi työn tuottavuutta, parantavat teknologisia prosesseja, mahdollistavat entistä täydellisemmän raaka-ainevarojen käytön, jouduttavat kommunismin aineellisen ja teknillisen perustan luomista.

Ensiarvoinen merkitys siinä suhteessa on kemiallisen teollisuuden nopealla kehittämisellä. Kemian menetelmiä käyttäen voidaan suuresti nopeuttaa teknologisia prosesseja ja kohottaa tuntuvasti tuotannon voimaperäisyyttä. Kemiallisen teollisuuden kehitys on mitä tärkein kommunistisen yhteiskunnan aineellisen ja teknillisen perustan luomisen edellytys.

Toukokuussa 1958 pidetty NKP:n Keskuskomitean täysistunto suunnitteli kokonaisen sarjan toisiinsa liittyviä toimenpiteitä kemiallisen teollisuuden ja varsinkin synteettisten aineiden ja niistä valmistettävien esineiden tuotannon kehittämiseksi kansantalouden ja väestön tarpeiden tyydyttämistä silmälläpitäen. Seitsemän vuoden kuluessa rakennetaan ja uusitaan yli 250 kemiallisen teollisuuden ja sen sisaralojen tuotantolaitosta. Kemiallisen teollisuuden laajentamiseen liittyviin perusrakennustöihin on myönnetty yli 100 miljardia ruplaa.

Puolue huolehtii väsymättä työtätekevien toimeentulon parantamisesta. On päätetty lähimpien 5—6 vuoden kuluessa tyydyttää täydellisesti väestön tarpeet kankaiden, vaatteiden, jalkineiden ym. tehdasvalmisteisten kulutustavaroiden osalta. Tämä suunnitelma on reaalinen. Neuvostoliitossa saavutettu taloudellinen kehitystaso on luonut kaikki edellytykset sille, että nyt voidaan, varsinkin kemiallisen teollisuuden kehityksen ansiosta, laajentaa joukkokulutustavarain tuotantoa paljon nopeammassa tahdissa kuin ennen, silti vaarantamatta raskaan teollisuuden ensisijaista kehitystä ja maan puolustuskuntoisuuden lujittamista.

Suurta edistystä on saavutettu asuntoprobleemin ratkaisemisessa. Neuvostoyhteiskunta sai perinnöksi tsaristisen Venäjän hallitsevilta luokilta hyvin vähän asuntoja, ja niistäkin suurin osa oli huonossa kunnossa. Kymmeniä miljoonia ihmisiä asui parakeissa, vieläpä maamajoissakin. Vallankumouksen jälkeen Neuvostoliitossa harjoitettiin melkoista asuntorakennustoimintaa. Asuntopula lieveni jonkin verran. Mutta sodan seurauksena asuntojen puute kävi jälleen erittäin polttavaksi. Hitleriläiset olivat hävittäneet satoja kaupunkeja ja tuhansia kyliä jättäen kodittomiksi noin 25 miljoonaa ihmistä. Sellaisten hävitysten korjaaminen on vaatinut suuria ponnistuksia, on rakennettu uudelleen kokonaisia kaupunkeja ja tuhansia kyliä. Mutta silti

Neuvostoliiton kansalaiset kärsivät vielä vakavaa asuntopulaa. Neuvostoliiton taloudellisen mahdin nopean kasvun ansiosta on nyt luotu aineelliset edellytykset asunto-ongelman ratkaisemiseksi. Puolue ja hallitus ovat laatineet laajan asuntorakennusohjelman. Koko maassa tehdään loppu asuntopulasta lähimpien 10—12 vuoden kuluessa. Uusien asuntojen rakentamisessa päästään vuonna 1960 sadan miljoonan neliömetrin vuosituotantoon.

Puolue on toteuttanut erittäin tärkeitä toimenpiteitä maatalouden nopean kohottamisen alalla USA:n saavuttamiseksi ja sivuuttamiseksi maataloustuotteiden tuotannossa.

Puolueen oikean politiikan, puoluejärjestöjen suuren järjestävän toiminnan ja kolhoositalonpoikaiston uhrautuvan työn tuloksena taloudelliset olot maaseudulla muuttuivat vuosina 1953—1957. Kolhoosijärjestelmä siirtyi uuteen kehitysvaiheeseen, jolle ovat luonteenomaisia seuraavat peruspiirteet:

Kolhooseista on tullut suuria, taloudellisesti vankkoja sosialistisia talouksia. Ne harjoittavat tuotantoa käyttäen laajasti hyväkseen nykyaikaisen tekniikan ja tieteen saavutuksia, eturivin talouksissa hankittua kokemusta.

Suurten yhdistettyjen kolhoosien yhteiskäytössä on monenlaisia nykyaikaisia koneita; monet kolhoosit ovat rakentaneet voima-asemia ja omia teollisuuslaitoksia.

Kolhoosit ovat kasvattaneet itselleen monilukuisia työntekijäkaadereita: ammattitaitoisia peltoviljelijöitä, karjanhoitajia, sähköteknikkoja, konemiehiä, rakentajia, kolhoosituotannon johtajia ja järjestäjiä.

Kolhoosien tulot ovat lisääntyneet huomattavasti ja kolhoosilaisten aineellinen toimentulo on parantunut. Niinpä kolhoosien rahalliset tulot tekivät vuonna 1949 keskimäärin 111 tuhatta ruplaa kolhoosia kohti, mutta vuonna 1957 ne nousivat jo 1 milj. 250 tuhanteen ruplaan.

Maataloudessa oli syntynyt uusi tilanne, ja sitä vastaavasti kävi välttämättömäksi tehdä suuria muutoksia kolhoosituotannon järjestelyssä ja johtamisessa. Vuoden 1958 helmikuussa pidetty NKP:n Keskuskomitean täysistunto teki yhteenvedot parhaiden kolhoosien kokemuksesta ja hyväksyi päätöksen „Kolhoosijärjestelmän edelleen kehittämisestä sekä kone- ja traktoriasemien uudelleenjärjestelystä”.

Täysistunto totesi, että kone- ja traktoriasemat olivat täyttäneet historiallisen tehtävänsä kolhoosijärjestelmän rakentamisessa ja vakiinnuttamisessa, maatalouden koneistamisessa sekä työväenluokan ja talonpoikaiston liiton lujittamisessa.

Uusissa olosuhteissa tämä kolhoosien tuotannollisen ja teknillisen palvelun muoto alkoi jarruttaa kolhoosien kehitystä, kahlita kolhoosien ja kolhoosilaisten aloitteellisuutta. Se, että kaksi sosialistista laitosta — kolhoosi ja kone- ja traktoriasema — harjoitti taloudenpitoa samalla maalla, aiheutti yhä

enemmän kielteisiä seurauksia. Tällainen järjestelmä johti useinkin siihen, ettei kukaan ollut vastuussa tuotannon järjestelystä ja konekaluston käytöstä, se heikensi niin kolhoosien kuin kone- ja traktoriasemienkin vastuuta satoisuuden kohottamisesta, aiheutti suuria ja tarpeettomia menoja hallintokoneiston rinnakkain toimivien renkaiden ylläpitoon.

Kaikki tämä puhui vakuuttavasti sen puolesta, että oli muutettava kolhoosien tuotannollisen ja teknillisen palvelun muotoja. NKP:n Keskuskomitean täysistunto katsoi tarkoituksenmukaiseksi muuttaa kone- ja traktoriasemat korjaus- ja huoltoasemiksi ja myydä kone- ja traktoriasemien omistamat koneet sekä maanmuokkausvälineet kolhooseille erilaisten määräaikaisten kuluessa, ottaen huomioon eri seutujen paikalliset olosuhteet. Entinen järjestys jäi toistaiseksi voimaan niiden kolhoosien kohdalla, jotka eivät pystyneet ostamaan traktoreita eivätkä muita koneita ja, mikä tärkeintä, eivät kyenneet käyttämään oikealla tavalla erilaisia monimutkaisia koneita. Kone- ja traktoriasemat huolehtivat edelleenkin sellaisten kolhoosien tuotannollisesta ja teknillisestä palvelusta.

Koko kansa käsitteli NKP:n Keskuskomitean täysistunnon ehdottamia toimenpiteitä. Niiden käsittelyyn osallistui lähes 50 miljoonaa henkeä. Kommunistisen puolueen suunnittelemat ja kansan hyväksymät toimenpiteet saivat lain voiman maaliskuussa 1958 pidetyssä Korkeimman Neuvoston istunnossa.

NKP:n Keskuskomitean suosituksen nojalla Korkeimman Neuvoston jäsenet päättivät yksimielisesti tuossa istunnossaan nimittää N. S. Hruštševin Neuvostoliiton Ministerineuvoston puheenjohtajaksi. NKP:n KK päätti, että N. S. Hruštšev jää samalla Keskuskomitean Ensimmäiseksi sihteeriksi.

Kone- ja traktoriasemien uudelleenjärjestely oli tärkeämerkityksinen vallankumouksellinen toimenpide. Sitten kolhoosijärjestelmän voiton tämä oli *suurin ja merkittävin tapahtuma* sosialistisen maatalouden rakennustyössä. Ikiajoiksi kolhoosien käyttöön luovutettu maa ja maataloustuotannon nopealle laajentamiselle avautui uusia suuria mahdollisuuksia.

Kolhoosien tuotannollisessa ja teknillisessä palvelussa tapahtuneet muutokset edellyttivät, että myös valtion ja kolhoosien välisessä taloudellisessa kanssakäymisessä oli siirryttävä uusiin toimintamuotoihin. Ennen kaikkea oli muutettava maataloustuotteiden hankintajärjestystä ja -ehtoja. NKP:n Keskuskomitea analysoi kesäkuun (v. 1958) täysistunnossaan voimassa ollutta hankintajärjestelmää kaikinpuolisesti. Keskuskomitea tähdensi sitä, että hehtaaria-kohti-periaatteen soveltamisella on suuri stimuloiva merkitys maataloustuotteiden valtionhankinnoissa. Mutta kokonaisuudessaan hankintajärjestelmä oli monimutkainen, hankala ja moniasteinen, hankintamuotoja oli lukuisia ja hinnat vaihtelivat suuresti. Tämä järjestelmä joutui mo-

nosti ristiriitaan sosialistisen yhteiskunnan taloudellisten lakien kanssa. Keskuskomitean kesäkuun täysistunto päätti likvidoida moninaiset hankintamuodot ja ottaa käytäntöön yhtenäisen maataloustuotteiden valtionhankintamuodon, tuotteiden oston yhtäläistä, taloudellisesti perusteltua, maan talousvyöhykkeittäin luokiteltua hinta-asteikkoa soveltaen.

Uusien ostohintojen tasoa määriteltäessä otettiin huomioon se, että kolhooseille on korvattava tuotantokustannukset ottaen lähtökohdaksi kunkin vyöhykkeen keskinkertaiset tuotantoehdot, työn tuottavuuden kasvun, tuotteiden omakustannushinnan alentamisen ja tarpeellisten kasautumisvarantojen luomisen laajennettua uusintamista varten.

Kone- ja traktoriasemien uudelleenjärjestely sekä maataloustuotteiden hankintajärjestyksen ja -ehtojen muuttaminen ovat *tärkeitä* talouspoliittisia toimenpiteitä, jotka jouduttavat neuvostoyhteiskunnan kehitystä kommunismia kohti. Ne lujittavat yhä enemmän työväenluokan ja talonpoikaiston liittoa ja luovat edellytyksiä kolhoosituotannon ja koko kansantalouden entistä nopeammalle kehitykselle. Kone- ja traktoriasemien uudelleenjärjestely edistää kolhoosien jakamattomien varantojen kasvua, lujittaa kolhoositaloudellista ja osuuskunnallista omistusta ja edistää sen jatkuvaa kehittymistä yleiskansalliseksi omistukseksi. Jakamattomien varantojen suurentaminen ja lujittaminen on tärkeimpiä edellytyksiä sille, että kolhoositaloudellinen ja osuuskunnallinen omistus muuttuu vähitellen yleiskansalliseksi.

Keskuskomitean helmi- ja kesäkuun täysistuntojen päätöksissä on perinpohjin perusteltu teoreettisesti kolhoosijärjestelmän kehityksen perspektiivejä, kolhoosijärjestelmän osuutta kommunismissa rakennustyössä, osoitettu keinot, joiden avulla kolhoositaloudellinen omistus voidaan kohottaa yleiskansallisen omistuksen tasalle ja luoda yhtäläinen kommunistinen omistumuoto.

Taloudellisen rakennustyön tehtävien ohella puolue on joutunut ratkomaan työtätekevien ja varsinkin nousevan sukupolven kommunistisen kasvatustyön ajankohtaisia kysymyksiä. Maassa suoritettu kansanopetustoimen uudelleenjärjestely vaikuttaa erittäin suuresti kommunismia kohti kulkevan neuvostoyhteiskunnan aineelliseen ja henkiseen kehitykseen.

Neuvostokoulu on kasvattanut miljoonia valistuneita, sivistyneitä kansalaisia, jotka ovat aktiivisesti mukana sosialistisessa rakennustyössä. Se on kasvattanut mainioita spesialisteja kaikkia talouden, kulttuurin ja tieteen aloja varten. Näistä saavutuksista huolimatta yleissivistävien koulujen ja korkeakoulujen toiminta ei tyydyttänyt kommunistisen rakennustyön vaatimuksia, siinä ilmeni vakavia epäkohtia. Puolueen Keskuskomitean osoittamana peruspuutteena oli se, että vaikka koulu antoi teoreettisia tietoja, jäi nuoren polven valmennus käytännölliseen

toimintaan heikoksi, koulu ei totuttanut nuoria työntekoon, ei kiinnittänyt riittävästi huomiota nuorison ohjaamiseen työhön aineellisten hyödykkeiden tuotannon piiriin. Tämä kouluopetuksen tietty irtaantuneisuus käytännöstä oli ristiriidassa kommunistisen rakennustyön tehtävien kanssa eikä sitä voitu sietää kauemmin.

Puolue asetti kysymyksen keski- ja korkeakouluopetuksen uudelleenjärjestämisestä. N. S. Hruštšev esitti koululaitoksen uudelleenjärjestelyä koskevat perusajatukset NKP:n KK:n Puhemiestölle osoittamassaan kirjeessä, ja sittemmin ne esitettiin NKP:n KK:n ja Neuvostoliiton Ministerineuvoston teeseissä „Koulun ja käytännön välisen yhteyden lujittamisesta ja Neuvostoliiton kansanopetusjärjestelmän edelleen kehittämisestä”.

Kansanopetuksen uudelleenjärjestely koski koko neuvostokansan etuja. Tämä kysymys esitettiin kansan käsiteltäväksi. Lehdistössä julkaistut NKP:n KK:n ja Neuvostoliiton Ministerineuvoston teesit herättivät laajaa vastakaikua, ja miljoonat kansalaiset kannattivat niitä lämpimästi. Maan yleinen mielipide totesi koululaitoksen uudelleenjärjestelyn ajankohtaiseksi tehtäväksi. Koko neuvostokansan hyväksymien teesien pääkohdat on vahvistettu lailla, jonka Neuvostoliiton Korkein Neuvosto hyväksyi joulukuussa 1958.

Koululaitoksen uudelleenjärjestelyn pohjaksi on otettu se periaate, että opiskelu on yhdistettävä tuottavaan työhön, käytännölliseen kommunistiseen rakennustyöhön. Koulun perustehtävänä on valmistaa nousevaa sukupolvea elämään, yhteiskunnalle hyödylliseen työhön, kohottaa nuorison yleissivistyksellistä ja polyteknillistä tietotasoa, kouluttaa korkeasti sivistyneitä ihmisiä, jotka tuntevat hyvin tieteiden perusteet, kasvattaa nuorisoa sosialistisen yhteiskunnan periaatteiden syvään kunnioittamisen hengessä, kommunismin aatteiden hengessä. Kommunistisen yhteiskunnan rakentajain nuoren polven on yhteiskunnalle hyödylliseen toimintaan osallistuessaan tehtävä voimiensa mukaista ja mahdollisimman monen laatuista ruumiillista työtä.

Näitä vaatimuksia vastaavasti säädettiin yleisen seitsenvuotisen oppivelvollisuuden asemesta yleinen kahdeksanvuotinen oppivelvollisuus. Kahdeksanvuotisen koulun opetus- ja kasvatus työn perustana on tieteiden perusteiden opetuksen, polyteknillisen opetuksen ja työkasvatuksen yhdistäminen toisiinsa ja koululaisten laaja osallistuminen heidän iälleen sopivaan yhteiskunnalle hyödylliseen työhön. Koulun päätettyään nuorison tulee ryhtyä tekemään yhteiskunnalle hyödyllistä työtä, ja koko myöhempi opiskelu (työläis- ja talonpoikaisnuorison kouluissa, yleissivistystä ja tuotannollista opetusta antavissa polyteknillisissä työkouluissa, opistoissa ym. erikoisalojen oppilaitoksissa) yhdistetään tuotannolliseen työhön teollisuuslaitoksissa tai maataloudessa.

Työvoimareservien hallinnon alaiset tehdaskoulut, ammatti-, rautatie-, vuoriteollisuus- ja rakennusteknilliset opistot sekä maatalouden koneistamisopistot, kansantalousneuvostojen ja eri päähallintojen alaiset teknilliset ammattikoulut, tehdaskoulut ym. ammattioppilaitokset muutetaan kaupungeissa ja maaseudulla vähitellen teknillisiksi ammattiopistoiksi. Mainittujen opistojen oppilaskunta muodostetaan siitä nuorisosta, joka menee kahdeksanvuotisen koulun päätettyään tuotannon palvelukseen, ja niiden opetus- ja kasvatustyön pohjana on opiskelijain välitön ja vakinainen osallistuminen tuotannolliseen työhön, läheinen yhteys teollisuuslaitoksiin, rakennustyömaihin, neuvostotiloihin ja kolhooseihin.

Korkeakouluihin voivat päästä henkilöt, jotka ovat saaneet täydellisen keskikoulusivistyksen. Specialistien koulutuksen perustana korkeakouluissa tulee olemaan opetuksen ja yhteiskuntaa hyödyttävän työn yhdistäminen toisiinsa. Opetuksen ja käytännöllisen työn konkreettisia yhdistämismuotoja määriteltäessä otetaan huomioon korkeakoulun profiili, ylioppilaskunnan kokoomus sekä myös kansalliset ja paikalliset erikoisuudet. On todettu välttämättömäksi parantaa ja laajentaa kaikin puolin ilta- ja kirjeopiskelumuotoja, kehittää yliopistokoulutusta ja tehostaa ylioppilaiden teoreettista ja käytännöllistä valmennusta.

Keski- ja korkeakoululaitoksen uudelleenjärjestely, jonka pohjana on opetuksen liittäminen läheisesti aineelliseen tuotantoon ja tuottavaan työhön, kuvastaa puolueen suurta huolenpitoa maamme nuoren sukupolven kasvatuksesta, opetustyön kehittämistä ja parantamisesta, uuden, monipuolisesti kehittyneen ihmisen muovaamisesta siten, että hän liittäisi henkisen ja ruumiillisen työn sopusuhtaisesti yhdeksi jakamattomaksi yhteiskunnallisen työn prosessiksi. Yleissivistävän pohjakoulun ja korkeakoulun uudelleenjärjestely on siten esittävä tärkeää osaa ruumiillisen ja henkisen työn välillä säilyneen olennaisen eroavuuden hävittämisessä ja niiden edellytysten luomisessa, jotka ovat välttämättömiä maan kommunismiin siirtymistä varten.

Niillä poliittisilla ja taloudellisilla toimenpiteillä, joihin puolue ryhtyi NKP:n XX edustajakokouksen edellä ja sen jälkeen, on ollut suuri historiallinen merkitys neuvostokansan taistelussa kommunismin rakentamisen puolesta ja taloudellisen perustehtävän ratkaisemisessa. Neuvostoliitto on saavuttanut päättyneen viisivuotiskauden (1954—1958) aikana suurta edistystä taloudellisen ja kulttuurillisen kehityksen sekä kansanjoukkojen toimeentulon parantamisen alalla.

Uutta ja tärkeintä sosialismin ja kapitalismin välisessä rauhansomaisessa kilpailussa oli se, että Neuvostoliitto oli ohittanut kehittyneimmän kapitalistisen maan, USA:n, sekä kehityksen vauhdissa että myös sellaisten tärkeimpien teollisuustuotteiden

kuin rautamalmin, hiilen, öljyn, harkkoraudan, teräksen, semen-
tin ja villakankaiden tuotannon absoluuttisen lisäkasvun mää-
rässä.

Teollisuustuotannon keskimääräinen vuotuinen lisäys vuo-
sina 1953—1957 muodostui seuraavaksi: rautamalmi — Neuvostoliitossa lisäystä 6,1 milj. tonnia, kun taas USA:ssa tuotanto
väheni 3 milj. tonnilla, harkkorauta — Neuvostoliitossa
2,4 milj. tn, USA:ssa 0,8 milj. tn; teräs — Neuvostoliitossa
3,26 milj. tn, USA:ssa 0,3 milj. tn; hiili (kivihiileksi muunnet-
tuna) — Neuvostoliitossa 30,6 milj. tn, USA:ssa 6,2 milj. tn;
sementti — Neuvostoliitossa 3,2 milj. tn ja USA:ssa 1,2 milj.
tonnia.

Neuvostoliiton teollisuuden kokonaistuotanto lisääntyi
vuonna 1958 vuoden 1953 kokonaistuotantoon verraten 1,7-ker-
taiseksi. Harkkoraudan, teräksen ja valssiraudan sekä metallin-
työstökoneiden tuotanto kasvoi miltei 1,5-kertaiseksi, hiilen tu-
otanto enemmän kuin 1,5-kertaiseksi, öljyn enemmän kuin 2-ker-
taiseksi ja sähkövoiman tuotanto 1,73-kertaiseksi. Työläisten
työn tuottavuus kasvoi vuodesta 1953 vuoteen 1958 1,4-kertai-
seksi.

Mainioita tuloksia on saatu maataloudessa. Joulukuussa 1958
pidetty NKP:n Keskuskomitean täysistunto teki yhteenvedot sen
kehityksestä viiden vuoden ajalta (vuodet 1954—1958).

NKP:n KK:n joulukuun täysistunton jälkeen kulunut kausi oli merkityk-
seltään historiallinen. Puolueen suunnittelemien toimenpiteiden
ansiosta oli lyhyessä ajassa likvidoitu maatalouden jälkeen-
jääneisyys ja lujitettu kolhoosien sekä neuvostotilojen taloutta,
koko sosialistista järjestelmää.

Maataloustuotteiden tuotanto ja hankinta lisääntyivät viisi-
vuotiskauden aikana huomattavasti. Viljan kokonaissato vuonna
1958 oli 8,5 miljardia puutaa — 69 prosenttia suurempi kuin
vuonna 1953. Viljanhankintasuunnitelma ylitettiin. Vuonna 1953
valtion viljavarastoihin kertyi 1 miljardi 899 miljoonaa puutaa
viljaa, mutta vuonna 1958 jo 3,5 miljardia puutaa. Valtionhan-
kinnat eivät olleet vielä milloinkaan aikaisemmin tuottaneet
näin suurta viljamäärää.

Teollisuus-, juuri- ja vihanneskasvien kokonaissadot sekä
markkinointi kohosivat tuntuvasti. Sokerijuurikkaan kokonais-
tuotanto lisääntyi viisivuotiskauden kuluessa enemmän kuin
2-kertaiseksi, kuitupellavan enemmän kuin 2,5-kertaiseksi, kas-
viksien 1,4-kertaiseksi, perunan 1,2-kertaiseksi ja raakapuuvil-
lan 1,2-kertaiseksi.

Puolueen suunnittelemien toimenpiteiden tuloksena on vii-
meksi kuluneina vuosina tehty loppu maatalouden elintärkeän
alan, karjatalouden, pitkällisestä jälkeenjääneisyydestä. Se on
puolueen ja koko neuvostokansan erittäin suurimerkityksinen
saavutus. Nautakarjan pääluku oli vuonna 1958 24 prosenttia

suurempi kuin vuonna 1953, sikakanta on kasvanut samassa ajassa 41% ja lammaskanta 29%. Karjan tuottoisuus on lisääntynyt jyrkästi. Maidon tuotanto oli vuonna 1958 1,6-kertainen vuoteen 1953 verrattuna, lihan (karjakannan lisäkasvuun huomioon ottaen) 1,4-kertainen. Yhteiskunnallisen karjatalouden lisäkasvu on ollut suurempi kuin maan koko karjatalouden keskimääräinen lisäkasvu. Kolhoosien ja neuvostotilojen osuus karjataloustuotteiden kokonaishankinnoissa on kasvanut huomattavasti. Kolhooseista ja neuvostotiloista on tullut ratkaiseva tekijä valtion turvaamisessa karjataloustuotteilla. Se on maatalouden ja yleensä kommunistisen rakennustyön erinomainen saavutus.

Taloudellisen perustehtävän ratkaiseminen edistyy maataloudessa samoin kuin teollisuudessakin menestyksellisesti. Puolueen toimenpiteiden tuloksena Neuvostoliitto on sivuuttanut USA:n maatalouden kokonaistuotannon kasvuvauhdissa. Neli-vuotiskautena (vuosina 1950—1953) maatalouden kokonaistuotannon vuotuinen lisäkasvu teki Neuvostoliitossa keskimäärin 1,6% ja USA:ssa 1,7%. Sen sijaan seuraavana viisivuotiskautena (vuosina 1954—1958) maataloustuotannon vuosikasvu teki Neuvostoliitossa keskimäärin yli 8%, mutta USA:ssa vajaat 2%. Neuvostoliitto pääsi useiden maataloustuotteiden tuotannossa miltei USA:n tasalle, ja joidenkin varsin tärkeiden tuotteiden osalta se jopa ylitti USA:n tason. Maidon ja voin kokonaistuotannossa Neuvostoliitto on jo saavuttanut USA:n. Se korjaa vehnää 2 kertaa enemmän, sokerijuurikasta 4 kertaa enemmän ja tuottaa villaa 2,3 kertaa enemmän sekä perunaa huomattavasti enemmän kuin USA.

Täysistunnossa pitämässään selostuksessa N. S. Hruštšov antoi seuraavan arvion maatalouden kehittämisessä saavutetuista tuloksista:

„NKP:n KK:n syyskuun täysistunnon jälkeen kulunut viisivuotiskausi on merkityksellinen juuri sen vuoksi, että puolueen toimenpiteiden tuloksena on saatu liikkeelle kolhoosijärjestelmän voimat, on otettu käyttöön sen reservit, laskettu reaalin perusta sellaisen tehtävän täyttämiseksi kuin maataloustuotteiden runsauden aikaansaaminen ja entistä korkeamman työntuottavuuden saavuttaminen maamme maataloudessa. Tällä kaikella on arvaamattoman suuri merkitys kommunistisen rakennustyön menestymisen ja kansan elintason kohottamisen kannalta.”

Keskuskomitean täysistunto teki yhteenvedot maatalouden kehityksestä viimeksi kuluneen viisivuotiskauden ajalta ja korosti, että yleisten saavutusten takaa on kyettävä näkemään myös eräiden alueiden, aluepiirien ja tasavaltojen työssä esiintyneet puutteet samoin kuin erinäisten kolhoosien ja jopa kokonaisten piirien jälkeensä jääneisyys. Täysistunnossa arvosteltiin

vakavasti eräiden paikallisten puoluejärjestöjen toiminnassa ilmenneitä puutteita. Täysistunto korosti, että saavutettujen tulosten tulee olla sysäyksenä, joka saa maataloudessa aikaan uuden, entistä voimakkaamman nousun. Puolueen paikallisjärjestöt ovat kuluneen viisivuotiskauden aikana hankkineet runsaasti kokemusta, ja niiden velvollisuutena on järjestää entistä tarmokkaammin maatalouden työntekijöitä ja koko neuvostokansaa taisteluun maataloustuotannon vieläkin voimakkaamman nousun aikaansaamiseksi.

Keskuskomitean täysistunto laati maatalouden edelleen kehittämisen ohjelman ja hyväksyi maatalouden kehityksen tavoiteluvut vuosiksi 1959—1965 katsoen niiden täyttämisen valtakunnalliseksi tehtäväksi. Viljan kokonaistuotannon tulee suunnitelman mukaan nousta vuonna 1965 10—11 miljardiin puutaan, lihan tuotannon (teuraspaino) 16 miljoonaan tonniin ja maidon 100—105 miljoonaan tonniin. Muidenkin maataloustuotteiden tuotanto lisääntyy huomattavasti.

Keskuskomitean joulukuun täysistunto tähdensi, että kolhooseilla ja neuvostotiloilla on kaikki mahdollisuudet täyttää ja vieläpä huomattavasti ylittää nämä tehtävät. Maatalouden nykyinen kehitystaso tekee mahdolliseksi saavuttaa ja sivuuttaa lähivuosina Yhdysvallat tärkeimpien maataloustuotteiden tuotannossa asukasta kohti.

Täysistunnon päätöksissä osoitetaan, että alkaneella seitsenvuotiskaudella on maatalouden kokonaistuotannon kasvu turvattava suurentamalla satoisuutta ja karjatalouden tuottoisuutta, kohottamalla huomattavasti työn tuottavuutta maatalouden jatkuvan koneellistamisen ja sähköistämisen pohjalla. Tärkeintä on se, että tuotetaan mahdollisimman paljon tuotteita mahdollisimman vähällä työn ja varojen kulutuksella. On mobilisoitava kaikki sosialistisen maatalouden käytettävissä olevat voimavarat ja mahdollisuudet viljan, lihan, maidon, voin ja muiden maataloustuotteiden tuotannon lisäämiseksi. Puolueen paikallisjärjestöjen tulee organisoida jokaisessa kolhoosissa ja jokaisella neuvostotilalla maatalouden kehittämissuunnitelmien laatiminen tälle seitsenvuotiskaudelle kiinnittäen erikoista huomiota mainittujen voimavarojen mahdollisimman täydelliseen hyväksikäyttöön.

NKP:n KK:n joulukuun täysistunto oli tärkeä tapahtuma puolueen ja koko maan elämässä. Sen suorittama työ, joka oli samalla puolueen poliittinen selonteko kansalle maatalouden tilasta, herätti syvällistä vastakaikua kaikkien työtätekevien sydämissä. KK:n täysistunnon päätökset olivat koko kansalle voimallinen kehoitus taisteluun uusien voittojen saavuttamiseksi maataloudessa, maataloustuotteiden runsauden aikaansaamiseksi.

Puolueen ja koko neuvostokansan ponnistelu, jonka tarkoitusperänä on ollut teollisuus- ja maataloustuotannon voimakas

kohottaminen, on vaikuttanut myönteisesti neuvostoihmisten elintason kohoamiseen. Neuvostokansan aineellinen hyvinvointi on vuosi vuodelta parantunut. Työläisten ja toimihenkilöiden reaali-palkat ovat huomattavasti nousseet ja kolhoosilaisten tulot kasvaneet.

Neuvostoliitto on saavuttanut erinomaisia tuloksia kulttuurin, tieteen ja tekniikan kehittämisessä. Neuvostomaa on ensimmäisenä maailmassa rakentanut kokeilumielessä 5000 kilowatin atomivoimalaitoksen. On pantu alulle useiden suurten atomivoimalaitosten rakennustyöt ja laskettu käyntiin ensimmäinen osa eräästä rakenteilla olevasta atomivoimalaitoksesta, jonka kokonaistehoksi tulee 600 tuhatta kilowattia. On kehitetty manertenvälinen kauko-ohjus, joka voidaan lähettää mihin valittuun maaliin tahansa. On rakennettu atomivoimalla kulkeva jäänsärkijä, konstruoitu voimakkaita suihkulentokoneita ja maailman suurin ydintutkimuksessa käytettävä kiihdytinlaite (synkrofasotroni). Nämä tieteelliset ja teknilliset saavutukset kruunasi Maan keinotekoisien kiertolaisten ja aurinkokuntamme tekoplaneetan rakentaminen sekä onnistunut laukaiseminen.

Tällaiset ovat perussyhteenvedot neuvostokansan taistelusta talouden ja kulttuurin kehittämiseksi viimeksi kuluneella viisivuotiskaudella.

Nämä tulokset on saavutettu neuvostokansan uhrautuvalla rakentavalla työllä, Kommunistisen puolueen ja sen Keskuskomitean tavattoman suurisuuntaisen poliittisen ja järjestävän toiminnan ansiosta. Mitä tärkein osuus kommunistisen rakennustyön tehtävien ratkaisemisessa kuuluu liittotasavaltojen, aluepiirien, alueiden ja piirien johtaville puolue-elimille sekä puolueen perusjärjestöille, jotka johtavat Keskuskomitean ohjaimina joukkoja taisteluun kansantalouden ja kulttuurin jyrkän nousun aikaansaamiseksi. Keskuskomitea pyrkii johdonmukaisesti juurruttamaan leniniläistä työtyyliä, leniniläisiä metodeja kaikkien puolue-elinten, valtionlaitosten ja muiden yhteiskunnallisten järjestöjen toimintaan.

Johtavat puolueetyöntekijät, joilla on paljon tietoa ja kokemusta, jotka käsittävät elämän uudet vaatimukset ja tuntevat vastuunsa heille uskotusta tehtävästä, tuovat työhön bolševistista intomielisyyttä, antavat kaikki voimansa ja tietonsa kansan palvelukseen ja toteuttavat väsymättömällä ja uhrautuvalla työllään puolueen leniniläistä päälinjaa.

Niillä valtavilla uudistuksilla, joita neuvostokansa on toteuttanut Kommunistisen puolueen johdolla, ja niillä suurenmoisilla tuloksilla, joita on saavutettu kansantalouden sekä kulttuurin kehittämisessä, on luotu Neuvostoliitolle kaikki edellytykset ja mahdollisuudet siirtyä uuteen, mitä tärkeimpään kehitysvaiheeseensa — kommunistisen yhteiskunnan laajamittaiseen rakennustyöhön.

LYHYITÄ YHTEENVETOJA

Vuodet 1953—1958 olivat uusi merkittävä vaihe Kommunistisen puolueen elämässä ja taistelussa, jonka tarkoituksena on sosialistisen Synnyinmaan mahdin lujittaminen, kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen ja maailmanrauhan turvaaminen. Poliittisten ja taloudellisten toimenpiteiden merkittävyyden, puolueen rakentavan toiminnan laajuuden sekä joukkojen yhteiskunnallisen aktiivisuuden kannalta katsoen tämä kausi on Neuvostoliiton kommunistisen puolueen historian tärkeimpiä kausia.

XX edustajakokouksen ja Keskuskomitean päätöksissä sekä muissa asiakirjoissa puolue on esittänyt leniniläisittäin periaatteellisen, syvällisen ja kaikinpuolisen arvion maassa vallinneesta asiaintilasta ja erikoisesti kansainvälisistä suhteista nykykaudella. Samalla kun puolue on pannut merkille neuvostokansan valtavat saavutukset talouden ja kulttuurin kaikilla aloilla, se on paljastanut puolue-, valtio-, talous- ja kulttuurielämässä havaitsemansa vakavat puutteet, osoittanut keinot niiden poistamiseksi, laatinut laajan, taloudellisesti perustellun ohjelman vähitellen tapahtuvaa sosialismista kommunismiin siirtymistä varten ja toteuttaa sitä menestyksellisesti käytännössä.

Puolue on päättäväisesti heittänyt yli laidan kaiken, mikä on vierasta leninismiin hengelle. Se on arvostellut julkisesti ja ankarasti yksilönpalvontaa, sen aiheuttamia virheitä ja kielteisiä ilmiöitä ja aloittanut johdonmukaisen taistelun yksilönpalvonnan seurausten ja muiden epäkohtien poistamiseksi, se on murtanut vanhat käsitykset, luopunut empimättä kaikesta aikansa eläneestä, mikä voisi jarruttaa neuvostoyhteiskunnan kehitystä. Puolueen johtavat kaaderit, kommunistit, joiden kasvatus pohjaa Leninin kuolemattomaan oppiin, ovat ponnistelleet aktiivisesti palauttaakseen täydellisesti voimaan leniniläiset perinteet, jotka ovat ilmenneet näinä vuosina uudella voimalla Keskuskomitean ja koko puolueen toiminnassa, ja kehittääkseen niitä edelleen.

Puolue on uudestijärjestänyt puoluetönsä pitäen siinä perustana demokraattisen sentralismin periaatteen johdonmukaista toteuttamista ja luovaa kehittämistä, johtotyön kollektiivisuutta, itsekritiikkiä ja muita koeteltuja leniniläisiä puolue-elämän normeja. On tehty loppu puoluedemokratian loukkauksista ja luotu laajat mahdollisuudet puoluejärjestöjen ja puolueen jäsenten oma-aloitteisuudelle. Keskuskomitea on käsitellyt ja ratkaisu kysymykset kollektiivisesti kaikki tärkeimmät sisä- ja ulkopoliittiset kysymykset. Kommunistit ja puoluejärjestöt ovat alkaneet osallistua paljon laajemmin taloudellisten ja poliittisten tehtävien käsittelyyn ja puolueen politiikan määrittelyyn. On tehty paljon puolueen johtotyön uudelleenjärjestämiseksi ja johtamismeto-

dien ja -tyylin parantamiseksi. Puoluejärjestöt ovat alkaneet perehtyä syvälisemmin asiain tilaan kommunistisen rakennustyön eri aloilla, johtavat työtä joustavasti ja suuremmalla asian-tuntemuksella, asettavat ja ratkovat asiallisesti valtio- ja talouselämän peruskysymyksiä.

Puolue on tehnyt lopun yksilönpalvonnan kahlitsevasta vaikutuksesta ideologian alalla, puolustanut ja toteuttanut johdonmukaisesti luovan marxilaisuuden linjaa. Puolueessa on palautettu entiselleen ja vakiinnutettu leninismille olennainen, mutta yksilönpalvonnan kaudella rikottu teoreettisen ja käytännöllisen toiminnan elimellinen yhtenäisyys. On avautunut uusia mahdollisuuksia marxilais-leniniläisen opin nopeaa kehitystä, joukkojen kokemuksen teoreettista yleistystä ja kommunistisen rakennustyön tärkeimpien kysymysten tieteellistä kehittelyä varten.

Puoluetyön ja valtiollisen toiminnan uudelleenjärjestely leniniläisten periaatteiden hengessä ja yksilönpalvonnan jälkiseurauksen likvidointi on kohottanut puolueen taistelukuntoisuutta, parantanut sen yhteyksiä joukkoihin ja lujittanut sen rivien yhtenäisyyttä. Puolueen suuntaava ja johtava osuus valtiollisessa, taloudellisessa ja kulttuurielämässä on kasvanut.

Puolue ja sen Keskuskomitea ovat suunnitelleet teoreettisesti ja toteuttaneet koko kansan tukemina useita suuria ohjelma- luontoisia poliittisia ja taloudellisia toimenpiteitä, jotka merkitsevät huomattavaa edistystä marxilais-leniniläisen teorian kehityksessä. Puolueen päätöksissä on perusteltu teoreettisesti ja määritelty käytännöllisesti kommunistisen yhteiskunnan rakentamisen konkreettiset tiet.

Teollisuuden johtotyö on järjestetty perinpohjaisesti uudelleen, on parannettu kansantaloudellista suunnittelua ja osoitettu keinot, joilla voidaan jouduttaa teknillistä edistystä ja tehostaa tuotantoalojen erikoistumista sekä tuotantolaitosten keskinäistä yhteistoimintaa.

Puolue on aloittanut yleiskansallisen kamppailun aikaansaadakseen jyrkän nousun maataloudessa. Käytännössä sovelletaan johdonmukaisesti kolhoosien ja kolhoosilaisten aineellisen kiinnostuksen sosialistista periaatetta. On pantu toimeen kone- ja traktoriasemien uudestijärjestely, muutettu maataloustuotteiden hankintajärjestelmää ja lujitettu kolhoosien aineellista ja teknillistä perustaa. Kolhoosien avuksi on lähetetty kokeneita työntekijöitä. Maatalouden alalla vuosina 1953—1958 tapahtuneet muutokset ovat olleet suurimpia sitten kollektivisoinnin ja ne ovat johtaneet maatalouden tuotantovoimien huomattavaan kasvuun, kolhoosijärjestelmän lujittumiseen ja kolhoositalonpoikaiston hyvinvoinnin kohoamiseen.

On suoritettu tärkeitä toimenpiteitä valtiollisen elämän alalla. On laajennettu liittotasavaltojen ja paikallisten Neuvostojen oikeuksia ja huomattavasti elävöitetty neuvostoelinten.

toimintaa. Yksilönpalvontaan liittyneistä sosialistisen oikeusjärjestyksen loukkauksista on tehty loppu ja ryhdytty toimenpiteisiin, jotka turvaavat kansalaisten perustuslaillisten oikeuksien loukkaamattomuuden. Ammattiliittojen toimintaa järjestetään uudella tavalla, ja niiden osuus valtion ja tuotannon johtamisessa on kasvanut. On menty eteenpäin kolhoosidemokratian laajentamisessa. Työätekevät osallistuvat entistä laajemmin Neuvostovaltion politiikan määrittelemiseen ja valtion johtamiseen. Neuvostoihmisten tietoisuuden ja kulttuurin taso on kohonnut. Kaikilla näillä toimenpiteillä on paitsi käytännöllistä myös teoreettinen merkityksensä. Ne viitoittavat konkreettiset tiet sosialistisen demokratian kehitykselle kommunistiin siirtyäessä ja merkitsevät huomattavaa edistystä sellaisten työmuotojen kehittämisessä, jotka mahdollistavat mitä tehokkaimman kansanjoukkojen osallistumisen kommunistiseen rakennustyöhön.

Puolueen toimenpiteet loivat entistä suotuisimmat edellytykset joukkojen luovan aloitteellisuuden kehittämistä ja uusien tuotannon kasvumahdollisuuksien löytämistä varten ja johtivat erittäin mittaviin saavutuksiin teollisuudessa ja maataloudessa samoin kuin tieteen ja tekniikan alalla. Näkyvänä osoituksena tästä on neuvostolaisten Maan sputnikkien ja aurinkokunnan tekoplaneetan laukaiseminen, joka aloitti uuden historiallisen aikakauden koko maailman tieteen ja tekniikan kehityksessä.

Kansantalouden kehittämisessä saavutettujen suurten tulosten pohjalla puolue on saanut parannetuksi kansan toimeentuloa: työläisten reaali-palkat ovat nousseet, kolhoosilaisten reaali-tulot suurentuneet, työpäivää on lyhennetty ja eläkkeitä korotettu huomattavasti.

Kaikkien näiden toimenpiteiden tuloksena on otettu jälleen pitkä askel asteittaisen sosialismista kommunistiin siirtymisen tiellä ja laskettu vankka pohja kansantalouden kaikkien alojen nopealle kehitykselle, taloudellisen perustehtävän ratkaisemiseksi mahdollisimman lyhyessä ajassa, kulutustarvikkeiden runsauden ja sitä seuraavan yltäkylläisyyden luomiselle.

Taloudellisten toimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä puolue on antanut tieteellisesti perustellut ja käytännössä tarkistetut vastaukset kommunistin rakennustyön sellaisiin tärkeihin kysymyksiin kuin kommunistisen yhteiskunnan aineellisen tuotantoperustan luomisen tiet, taloudellisen perustehtävän nopea ratkaiseminen, teknillisen edistyksen pääsuuntaviivat, kolhoosijärjestelmän kehityksen näköalat kommunistiin siirtyäessä, keinot, joiden avulla voidaan tuottaa aluksi riittävästi ja sitten jo yltä kyllin elintarvikkeita, sellaiset organisaatiomuodot, joiden kautta kansanjoukot voivat osallistua entistä laajemmin tuotannon johtamiseen. Puolueen päätökset ja sen johdolla suoritettavat toimenpiteet rikastuttavat kommunistisen rakennustyön teoriaa ja käytäntöä.

Ulkopoliittisessa toiminnassaan NKP on saavuttanut näinä vuosina loistavia tuloksia. Puolue on seurannut uskollisesti V. I. Leninin ohjeita ja antaen oivallisia näytteitä mitä mutkallisimpien kansainvälisten kysymysten luovasta ratkaisusta aktivisoitunut huomattavasti Neuvostovaltion ulkopoliitikkaa, soveltanut ulkopoliitikkassaan uusia, nykyhetken vaatimuksia parhaiten vastaavia toimintamuotoja ja -metodeja.

Neuvostoliiton kommunistinen puolue on tehnyt arvokasta työtä sosialistisen leirin maiden yhteistoiminnan lujittamiseksi ja kehittämiseksi marxismin-leninismin aatteiden pohjalta, proletaarisen internationalismin periaatteiden johdonmukaisen noudattamisen pohjalta. Puolue on kehitellyt yhdessä toisten veljespuolueiden kanssa uusia, sosialistisia periaatteita, joita noudatetaan kansainvälisissä suhteissa, sosialististen valtioiden taloudellisessa, poliittisessa ja kulttuurillisessa yhteistoiminnassa ja keskinäisessä avunannossa. NKP:n ja veljespuolueiden yhteinen politiikka on jouduttanut sosialististen maiden tuotantovoimien kehitystä, edistänyt niissä työn tuottavuuden ja kansojen hyvinvoinnin kasvua sekä koko sosialistisen leirin taloudellisen ja poliittisen mahdin voimistumista. Sosialististen maiden keskinäinen ystävyys on entisestään lujittunut.

Neuvostoliiton oikea sisä- ja ulkopoliitikka ja kommunistisen rakennustyön valtavat saavutukset ovat edistäneet suuresti maailman työväenliikkeen ja kommunistisen liikkeen kehitystä. Tekemällään tieteellisellä yhteenvedolla yleismaailmallisen vapausliikkeen nykyvaiheen kokemuksista Neuvostoliiton kommunistinen puolue on rikastuttanut marxilais-leniniläistä oppia kapitalismista sosialismiin siirtymisen lainmukaisuuksista.

Monimutkaisen maailmantilanteen kaikissa käänteissä puolue on noudattanut horjumatta V. I. Leninin viitoittamaa Neuvostoliiton ulkopoliitiikan päälinjaa — yhteiskunta- ja talousjärjestelmiltään erilaisten maiden rauhanomaisen rinnakkainolon linjaa. Puolue ja Neuvostovaltio ovat voimistaneet jatkuvasti aktiivisuuttaan ja aloitteellisuuttaan taistelussa rauhan säilyttämiseksi, kansainvälisen jännityksen poistamiseksi, hyvien naapurussuhteiden rakentamiseksi kaikkiin maihin niin valtiollisen kuin taloudellisenkin toiminnan alalla.

Tämän politiikan tuloksena on rauhanpuolustajain määrä lisääntynyt huomattavasti ja moniin valtioihin on solmittu ystävälliset suhteet. Totuus Neuvostoliiton ulkopoliitikkasta ja maan sisäpoliittisesta tilanteesta on levinnyt laajalle maamme rajojen ulkopuolella.

Imperialistiset hyökkääjät on paljastettu, ja he ovat joutuneet eristettyyn asemaan. Se on suonut mahdollisuuden sammuttaa heidän syyttämänsä sodan pesäkkeet (Korea, Indo-Kiina, Egypti, Libanon) ja säilyttää rauhan. Kaikkien maiden kansat ovat tulleet vakuuttuneiksi siitä, että rauha voidaan säilyttää.

Neuvostoliiton johdonmukainen taistelu rauhan ja kansojen turvallisuuden puolesta on vahvistanut maamme arvovaltaa ja vaikutusta kansainvälisissä asioissa.

Puolueen ratkoessa suuria historiallisia tehtäviä nousivat puoluevastaisen ryhmän jäsenet — Malenkov, Kaganovitš, Molotov, Bulganin ja Sepilov — sitä vastaan, he nousivat puolueen leniniläistä linjaa vastaan. He ottivat virheellisen kannan sisä- ja ulkopolitiikan peruskysymyksissä, vastustivat puolueen suunnittelemia ja kansan hyväksymiä valtiollisia ja taloudellisia toimenpiteitä, lähtivät ryhmäkuntalaisen hajotustoiminnan tielle ja häiritsivät Neuvostoliiton menestyksellistä eteenpäin kulkua, kommunismiin siirtymistä. Puolue paljasti heidät ja heitti syrjään siltä historian valtatieltä, jota neuvostokansa kulkee.

Leniniläisiä perinteitä noudattavaa puolueen sisä- ja ulkopolitiikkaa tukee päättävästi koko neuvostokansa, joka toteuttaa sitä käytännössä yhä kasvavalla aktiivisuudella.

Neuvostoliiton kommunistinen puolue on tuonut yhä täydellisemmin esiin sosialismin paremmuuden kapitalismiin verrattuna ja saanut osakseen mitä laajimpien yhteiskuntapiirien rakkauden ja myötätunnon kaikkialla maailmassa. Se kaikki on johdattanut miljoonia ja taas miljoonia ihmisiä sosialismin kannalle, lujittanut sosialismin asemia koko maailmassa.

Neuvostokansa on saavuttanut suuria tuloksia ja ryhtynyt toteuttamaan uusia tehtäviä varmana asiansa lopullisesta voitosta.

XVIII LUKU

NEUVOSTOLIITON SIIRTYMINEN KOMMUNISTISEN YHTEISKUNNAN LAAJAMITTAISEN RAKENNUSTYÖN KAUTEEN. PUOLUEEN XXI EDUSTAJAKOKOUS

1. Kansantalouden kehittämisen seitsenvuotissuunnitelma Neuvostoliitossa tapahtuvan kommunistisen rakennustyön ohjelman elimellisenä osana

Puolueen XX edustajakokouksen päätöksiä toteuttaessaan neuvostokansa pääsi huomattaviin tuloksiin talouden, kulttuurin ja tieteen kehityksessä. Entistä ilmeisemmäksi kävi, että sosialistinen talousjärjestelmä tarjoaa loputtomasti mahdollisuuksia tuotannon kehitysvauhdin nopeuttamista ja työtätekevien elinolojen parantamista varten. Tuotantovoimien kehityksessä saavutettu taso todisti, että Neuvostoliitossa olivat olemassa kaikki edellytykset siihen, että voidaan siirtyä korkeampaan vaiheeseen kommunistisessa rakennustyössä.

Puolue otti ajoissa huomioon sen, että Neuvostomaan kehityksessä oli alkamassa uusi kausi. NKP:n XX edustajakokous asetti tehtäväksi laatia useammaksi viisivuotiskaudeksi maan taloudellista ja kulttuurillista kehitystä koskevan perspektiivisuunnitelman. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen nelikymmenvuotispäivälle omistetussa Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston istunnossa N. S. Hruštšev esitti ne tärkeimmät tavoitteet, joihin on päästävä maan tuotantovoimien kehityksessä lähimpien viidentoista vuoden aikana. Mainitussa ajassa tuotanto kasvaa teollisuuden ratkaisevilla aloilla runsaasti kaksin-kolminkertaiseksi. Viideksitoista vuodeksi laadittu kansantalouden kehityksen perspektiivisuunnitelma on taloudellinen ohjelma kommunismin rakentamiseksi Neuvostoliitossa.

Puolueen XX edustajakokouksen päätösten sekä puolueen ja hallituksen myöhempien päätösten pohjalta ja sitä Neuvostoliiton tuotantovoimien kehitystä koskevaa ohjelmaa vastaavasti, joka esitettiin Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston juhlaistunnossa marraskuun 6. p:nä 1957, NKP:n Keskuskomitea ja Neuvostoliiton Ministerineuvosto laativat ehdotuksen Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen tavoiteluvuiksi vuosiksi

1959—1965. Seitsenvuotissuunnitelman luonnoksen laatimiseen osallistuivat liittotasavaltujen Ministerineuvostot, ministeriöt ja hallinnot, Neuvostoliiton Tiedeakatemia ja muut tieteelliset laitokset sekä kansantalousneuvostot. Valtavan suuren työn suorittivat paikalliset puolue-, neuvosto- ja talouselimet, puolue-, ammattiliitto- ja nuorisoliittojärjestöt. Luonnoksessa otettiin huomioon myös työläisten, kolhoosilaisten ja sivistyneistön lukuisat ehdotukset. Vuoden 1958 marraskuussa kokoontunut NKP:n KK:n täysistunto hyväksyi teesien luonnoksen puolueen XXI edustajakokoukselle tehtävästä N. S. Hruštševin selostuksesta „Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen tavoiteluvut vuosiksi 1959—1965” ja päätti julkaista ne lehdistössä, jotta niistä olisi voitu keskustella laajasti ennen edustajakokouksen kokoontumista.

Seitsenvuotissuunnitelman luonnoksesta käyty keskustelu muodostui vaikuttavaksi osoitukseksi puolueen ja kansanjoukkojen erottamattomasta yhteenkuuluvuudesta, neuvostokansan ryhmittymisestä Kommunistisen puolueen ympärille. Maassa pidettiin yli 968 tuhatta kokoustilaisuutta, joihin osallistui yli 70 miljoonaa henkeä ja joissa esiintyi 4 miljoonaa 672 tuhatta henkeä. Lehtien, aikakausjulkaisujen, radio- ja televisiolähetysten toimitukset saivat lisäksi yli 650 tuhatta kirjettä ja artikkeleita, joista julkaistiin noin 300 tuhatta.

Kommunistisen puolueen XXI edustajakokouksen merkeissä virisi koko kansan sosialistinen kilpailu valtiosuunnitelmien ja tehtävien täyttämiseksi ennen määräaikaan, mikä oli näkyvä todistus miljoonien työtätekevien työllistyksen uudesta noususta. Nuorisoliiton aloitteesta syntyi uusi isänmaallinen liike — nuoriso ryhtyi perustamaan kommunistisen työn prikaateja. Tämä liike sai pian laajat mittasuhteet. Sen tunnuksiksi tuli: opetelkaamme elämään ja työskentelemään kommunistisesti.

Kommunistisen puolueen ylimääräinen XXI edustajakokous — *kommunismin rakentajien edustajakokous* — pidettiin 27.1.—5.2.1959 neuvostokansan yleisen innostuksen vallitessa. Kokouksen osanottajat edustivat 7.622.356 puolueen jäsentä ja 616.775 jäsenkandidaattia.

Puolueen XXI edustajakokous kokoontui tärkeänä historiallisena ajankohtana, jolloin Neuvostomaa oli sosialismin voittoon perustuvien kaikilla yhteiskunnallisen elämän aloilla tapahtuneiden syvällisten uudistusten tuloksena siirtymässä uuteen kehityskauteen — *kommunistisen yhteiskunnan laajamittaisen rakennustyön kauteen*.

Edustajakokous käsitteli NKP:n KK:n ensimmäisen sihteerin, SNTL:n Ministerineuvoston puheenjohtajan N. S. Hruštševin selostuksen pohjalta kysymyksen „Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen tavoiteluvuista vuosiksi 1959—1965”.

N. S. Hruštševin selostuksessa ja edustajakokouksen päätöslauselmassa on tehty yhteenvedot neuvostokansan suurista

saavutuksista, osoitettu puolueen tehtävät seitsenvuotiskaudeksi, esitetty suunnitelma Neuvostoliiton kansantalouden kehittämistä varten vuosiksi 1959—1965, valaistu tärkeitä teoreettisia sosialismista kommunismiin siirtymisen kysymyksiä, tuotu esiin seitsenvuotissuunnitelman kansainvälinen merkitys.

NKP:n XXI edustajakokous totesi XX edustajakokouksen jälkeisen ajanjakson erääksi tärkeimmäksi ajanjaksoksi Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion historiassa. Edustajakokous hyväksyi Keskuskomitean toiminnan ja huomattavat sisä- ja ulkopoliittiset toimenpiteet, joiden ansiosta Neuvostomaa on kulkenut menestyksellisesti kommunismia kohti, Neuvostovaltion mahti kasvanut ja sen kansainvälinen arvovalta lisääntynyt.

Puolueen johdolla neuvostokansa on kulkenut varmoin askelin Leninin viitoittamaa tietä ja päässyt historiallisiin saavutuksiin sosialistisessa rakennustyössään. Neuvostoliitosta on tullut mahtava, taloudellisessa suhteessa korkealle kehittynyt sosialistinen suurvalta, edistyksellisen tieteen ja kulttuurin maa. Vuonna 1958 Neuvostoliiton teollisuuden kokonaistuotanto oli vuoteen 1913 verrattuna 36 kertaa suurempi, mm. tuotantovälineiden tuotanto oli kasvanut 83-kertaiseksi ja koneenrakennus- ja metalliteollisuuden tuotanto 240-kertaiseksi. Neuvostoliitossa tuotettiin vuonna 1958 noin 55 miljoonaa tonnia terästä, 113 milj. tonnia vuoriöljyä ja 496 milj. tonnia kivihiiltä, kehitettiin 233 miljardia kilowattituntia sähköenergiaa. Huomattaviin tuloksiin on päästy sosialistisessa maataloudessa. Maan vilja- ja teollisuuskasvien sato, karjatalouden tuotos ja maataloustuotteiden hankinnat eivät ole koskaan aikaisemmin olleet niin suuria kuin vuonna 1958.

Maan yhteiskunnallinen rikkaus on lisääntynyt. Neuvostovaltan olemassaolon aikana kansallistulo on asukasta kohti laskettuna kasvanut 15-kertaiseksi. Kansan elintaso on parantunut huomattavasti. Työläisten ja toimihenkilöiden reaalitulot olivat vuonna 1958 lähes kaksi kertaa suuremmat kuin v. 1940 ja kolhoosilaisten reaalitulot työntekijää kohti lukien enemmän kuin kaksi kertaa suuremmat. Ennennäkemättömään kukoistukseen on kohonnut Neuvostoliiton lukuisten kansojen yhteinen sosialistinen kulttuuri. Neuvostomaa on tieteen ja tekniikan kehityksen alalla edelläkävijämaa, joka raivaa tietä tulevaisuuteen. Maailman ensimmäinen tekokuu oli neuvostoliittolainen sputnik, aurinkokuntamme ensimmäinen tekoplaneetta on neuvostoliittolainen probeetta.

Viime vuosien aikaiset NKP:n KK:n ja Neuvostohallituksen toimenpiteet ovat lujittaneet entisestään Neuvostovaltiota, tehneet työläisten ja talonpoikien liiton vieläkin lujemmaksi ja Neuvostoliiton kansojen ystävyuden vieläkin läheisemmäksi. Sosialistisen maailmanleirin maiden keskinäinen ystävyys on lujittunut jatkuvasti.

Tehdessään yhteenvetoja neuvostokansan suurista saavutuksista edustajakokous totesi ylpeyden tuntein, että Neuvostoliitossa, joka raivasi ihmiskunnalle tien sosialismiin, tuotanto-voimat, sosialistiset tuotantosuhteet ja kulttuurin kehitys ovat saavuttaneet sellaisen tason, että voidaan ryhtyä rakentamaan kommunismia laajassa mitassa. Tärkeimpiä tehtäviä tällä kaudella — kommunistisen yhteiskunnan laajamittaisen rakentamisen kaudella — on kommunismin aineellisen ja teknillisen perustan luominen, Neuvostoliiton taloudellisen mahdin ja puolustuskunnan jatkuva lujittaminen ja samalla kansan kasvavien aineellisten ja henkisten tarpeiden entistä täydellisempi tyydyttäminen. Tällä kaudella on ratkaistava käytännössä Neuvostoliiton historiallinen tehtävä — saavutettava ja sivuutettava kehittyneimmät kapitalistiset maat tuotteiden valmistuksessa asukasta kohti.

Yksimielisessä päätöksessään edustajakokous hyväksyi N. S. Hruštševin teesit ja selostuksen, vahvasti Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen tavoiteluvut vuosiksi 1959—1965. Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen seitsenvuotissuunnitelma on mitä tärkein osa puolueen laatimassa kommunistisen yhteiskunnan rakentamisen ohjelmassa, ratkaiseva vaihe kommunismin aineellisen ja teknillisen perustan luomisessa. Seitsenvuotiskauden perusongelmana on mahdollisimman suuri ajanvoitto sosialismin ja kapitalismin välisessä rauhanomaisessa taloudellisessa kilpailussa.

Edustajakokous osoitti, että tulevalla seitsenvuotiskaudella puolueen perustehtävänä on

taloudellisella alalla — maan tuotantovoimien kaikinpuolinen kehittäminen, tuotannon lisääminen kaikilla talousaloilla raskaan teollisuuden ensisijaisen kehityksen pohjalla siinä määrin, että voitaisiin ottaa ratkaiseva askel kommunistisen yhteiskunnan aineellisen ja teknillisen perustan laskemisessa ja taata Neuvostoliiton voitto rauhanomaisessa taloudellisessa kilvoittelussa kapitalististen maiden kanssa. Maan taloudellisten mahdollisuuksien lisääntyminen, jatkuva teknillinen edistys kansantalouden kaikilla aloilla ja yhteiskunnallisen työn tuottavuuden jatkuva kasvu takaavat kansan elintason huomattavan kohoamisen;

poliittisella alalla — sosialistisen neuvostojärjestelmän ja neuvostokansan yhtenäisyyden ja yksimielisyyden lujittaminen, neuvostodemokratian kehittäminen, laajojen kansanjoukkojen kannustaminen aktiivisuuteen ja omatoimisuuteen kommunistisen yhteiskunnan rakentamisessa, kansalaisjärjestöjen toiminta-alan avartaminen valtion asioiden hoidossa, puolueen ja sosialistisen valtion järjestävän ja kasvattavan toiminnan voimistaminen, työläisten ja talonpoikien liiton samoin kuin Neuvostoliiton kaikkien kansojen keskinäisen ystävyyden lujittaminen;

ideologisen työn alalla — puolueen aatteellisen kasvatustyön tehostaminen, työtätekevien ja ennen kaikkea kasvavan polven kommunistisen tietoisuuden kohottaminen, heidän kasvattamisensa kommunistisen työhönsuhtautumisen, neuvostoisänmaallisuuden ja internationalismin hengessä, kapitalismin jäännösten hävittäminen ihmisten tajunnasta ja taistelu porvarillista ideologiaa vastaan;

kansainvälisten suhteiden alalla — rauhan ja kansojen turvallisuuden säilyttämiseen ja varmistamiseen suunnatun ulkopolitiikan johdonmukainen noudattaminen, pitäen pohjana sitä Leninin periaatetta, että yhteiskuntajärjestelmältään erilaisten maiden rauhanomainen rinnakkainolo on mahdollista; „kylmän sodan” lopettamiseen ja kansainvälisen jännityksen lieventämiseen tähtäävän linjan noudattaminen; sosialistisen maailmajärjestelmän ja veljeskansojen ystävyuden lujittaminen.

Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelma tietää talouden, kulttuurin ja kansan aineellisen elintason valtavaa nousua. Päätöksessä „Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen tavoiteluvut vuosiksi 1959—1965” sanotaan: „Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelman (vv. 1959—1965) tärkeimpänä tehtävänä on kohottaa edelleen voimaperäisesti talouden kaikkia aloja raskaan teollisuuden ensisijaisen kehityksen pohjalla ja lisätä huomattavasti maan taloudellista potentiaalia, jotta voitaisiin kohottaa herkeämättä kansan elintaso” („N K P:n ylimääräinen XXI edustajakokous. Pikakirjoituspöytäkirja”, II osa, Gospolitizdat, 1959, s. 471).

Seitsenvuotissuunnitelman mukaan kehitysvauhti ja tuotannon absoluuttinen lisäkasvu tulee olemaan varsin suuri kansantalouden kaikilla aloilla. Ensiarvoisen tärkeänä pidetään teollisuuden, varsinkin sosialistisen talouden perustana olevan raskaan teollisuuden kehittämistä. Teollisuuden kokonaistuotos on v. 1965 oleva 80% suurempi kuin v. 1958, tällöin tuotantovälineiden tuotanto lisääntyy 85—88% ja kulutustarvikkeiden tuotanto 62—65%. Teollisuustuotannon vuotuinen lisäkasvu tekee vv. 1959—1965 8,6%.

Edustajakokous kehotti kehittämään nopeammin ja laajentamaan huomattavasti tuotantoa sellaisilla tärkeimmillä raskaan teollisuuden aloilla kuin metallurginen ja kemiallinen teollisuus, voimalaus, polttoaine- ja koneenrakennusteollisuus. Harkkorauttaa on suunniteltu tuotettavaksi vuonna 1965 65—70 miljoonaa tonnia, terästä 86—91 milj. tn, valssirautaa 65—70 milj. tn, rautamalmia 150—160 milj. tn, vuoriöljyä 230—240 milj. tn, kaasua noin 150 miljardia kuutiometriä, kivihiiltä 600—612 milj. tn, sähkövoimaa 500—520 miljardia kilowattituntia. Kemiallisen teollisuuden tuotanto lisääntyy seitsenvuotiskauden aikana likipitään kolminkertaiseksi, koneenrakennusteollisuuden ja metalliteollisuuden tuotanto kaksinkertaistuu.

Raskaan teollisuuden nopean kehityksen ja maatalouden jatkuvan nousun pohjalla lisääntyy huomattavasti joukkokulutustarvikkeiden tuotanto. Kevyen teollisuuden kokonaistuotos lisääntyy seitsenvuotiskaudella 1,5-kertaiseksi ja ravintoaineteollisuuden 1,7-kertaiseksi. Väestön tarpeet kankaiden, pukimien, jalkineiden ja eräiden muiden tavaroiden kohdalta tulevat tyydytetyiksi täydellisesti.

Maatalouden perustehtävänä seitsenvuotiskaudella on kohottaa maataloustuotantoa siinä määrin, että voidaan tyydyttää runsain mitoin väestön tarpeet tärkeimpien elintarvikkeiden osalta, lisätä jyrkästi maataloudesta saatavien raaka-aineiden tuotantoa ja tyydyttää valtion kaikki muutkin tarpeet maataloustuotteiden osalta. Tämä tehtävä aiotaan ratkaista kohottamalla huomattavasti kaikkien viljelyskasvien satoisuutta, lisäämällä karjakantaa ja kohottamalla yhteiskunnallisen karjatalouden tuottoisuutta. Tärkeintä maataloudessa on edelleenkin viljantuotannon kaikinpuolinen lisääminen, koska se on koko maataloustuotannon perusta.

Tavoiteluvut edellyttävät, että maatalouden kokonaistuotos kasvaa seitsenvuotiskaudella 1,7-kertaiseksi. Tärkeimpien maataloustuotteiden tuotanto kohotetaan seuraaviin määrisiin: viljan tuotanto 10—11 miljardiin puutaan, sokerijuurikkaan 76—84 miljoonaan tonniin, raakapuuvillan 5,7—6,1 milj. tonniin, lihan (teuraspainon mukaan) vähintään 16 milj. tonniin, maidon noin 100—105 milj. tonniin ja perunan tuotanto 147 miljoonaan tonniin.

Valtio investoi vuosina 1959—1965 kansantalouteen 1.940—1.970 miljardia ruplaa. Tämä on miltei yhtä paljon kuin kaikki aikaisemmat sijoitukset kansantalouteen Neuvostovalian koko olemassaolon aikana. Varojen investointikohteet on osoitettu tarkoituksenmukaisimmalla tavalla, jotta mahdollisimman pienin menoin saataisiin mahdollisimman nopeasti suurennetuksi tuotantokapasiteettia, lisätyksi tuotteiden valmistusta ja kohotetuksi työn tuottavuutta. Tässä tarkoituksessa käytetään uusien tuotantolaitosten rakentamisen ohella paljon varoja jo toimivien tuotantolaitosten laajentamiseen ja teknilliseen uudestirakentamiseen, niiden koneistojen uusimiseen ja modernisointiin. Rakennustoiminnan teollistamista aiotaan jatkaa edelleenkin, jotta perusrakennustyöt saataisiin suoritetuksi aikanaan ja suunnitellussa laajuudessa.

Hyvin paljon on myönnetty varoja myös kansantalouden muita aloja varten. Valtio ja kolhoosit investoivat maatalouteen noin 500 miljardia ruplaa. Kululaitoksen ja tietoliikenteen kehittämiseen käytetään 209—214 miljardia ruplaa, asuntotuotantoon ja kunnalliseen rakennustoimintaan 375—380 miljardia ruplaa, koulujen, sairaaloiden ym. väestöä palvelevien kulttuuri- ja yleisten laitosten samoin kuin terveydenhoitolaitosten rakentamiseen yli 80 miljardia ruplaa.

Edustajakokous hyväksyi seitsenvuotissuunnitelman edellyttämän alueellisen tuotantovoimien sijoitustavan. Jotta kommunistisen rakennustyön valtava ohjelma tulisi menestyksellisesti täytetyksi, taloudellisen toiminnan piiriin otetaan maan runsaimmat ja käytön kannalta edullisimmat luonnonrikkauksien esiintymät, teollisuuslaitoksia sijoitetaan entistä lähemmäksi raaka- ja polttoainelähteitä, entistä järkipäisemmin tullaan käyttämään kaikkia kulkuvälineitä, spesialisimaan ja kehittämään kaikinpuolin liittotasavaltojen ja laajojen talousmaantieteellisten alueiden taloutta, entistä täydellisemmin tullaan käyttämään työvoimavaroja. Suurin huomio kiinnitetään maan itäosien — Uralin, Siperian, Kaukoidän, Kazakstanin ja Keski-Aasian — kehitykseen, sillä siellä on valtavia luonnonrikkauksia. Sinne suunnataan yli 40% koko seitsenvuotiskauden investoinneista.

Kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelma edellyttää kaikkien liittotasavaltojen talouden ja kulttuurin kaikinpuolista edistymistä. Joka tasavallassa kiinnitetään huomio ennen muuta niiden talousalojen kehittämiseen, joita varten luonnolliset ja taloudelliset edellytykset ovat suotuisimmat. Kaikkien neuvostotasavaltojen talouden valtava nousu on puolueen leniniläisen kansallisuuspolitiikan toteuttamista nykyvaiheessa. Tämä politiikka on Neuvostoliiton tasa-arvoisten kansojen murtumattoman ystävyuden lujittamista, kansojen, joita yhdistää yhteinen pyrkimys kulkea järkähtämättä eteenpäin kommunismiin johtavaa tietä. „*Meidän suunnitelmamme*”, N. S. Hruštšev sanoi edustajakokouksessa pitämässään selostuksessa, „*ilmentävät selvästi leniniläistä kansallisuuspolitiikkaa, joka antaa kaikille kansoille laajat mahdollisuudet kehittää kaikin puolin taloutta ja kulttuuriaan*” („N K P:n ylimääräinen edustajakokous. Pikakirjoituspöytäkirja”, I osa, s. 44).

Ratkaisevin sosialistisen tuotannon kasvua ja kansan elintason kohoamista edistävä tekijä on työn tuottavuuden kohottaminen juurruttamalla kansantalouden kaikilla aloilla laajassa mitassa käyttöön tieteen ja tekniikan uusimpia saavutuksia. Seitsenvuotissuunnitelman mukaisesti työn tuottavuus kohoaa teollisuudessa 45—50%, rakennusalalla 60—65%, rautateillä 34—37%, neuvostotiloilla 60—65% ja kolhooseissa likipitään kaksinkertaiseksi. Työn tuottavuuden kohoamisen seurauksena teollisuustuotteiden omakustannushinta alenee vähintään 11,5%. Edustajakokous osoitti, mitä tietä on kohotettava työn tuottavuutta laajaperäisen kommunistisen rakennustyön kaudella: tärkeintä on tässä suhteessa kansantalouden sähköistäminen, uuden tekniikan juurruttaminen tuotantoon laajassa mitassa, tuotantoprosessien täysmekanisointi ja automatisointi, spesialisoituminen ja tuotantolaitosten keskinäinen yhteistoiminta kansantalouden kaikilla aloilla, työtätekevien yleissivistyksellisen ja teknillisen tietotason kohottaminen.

NKP:n XXI edustajakokous totesi, että Neuvostoliiton teollisuuden ja maatalouden kehityksessä saavutettujen valtavien tulosten ansiosta on olemassa kaikki mahdollisuudet siihen, että neuvostokansa voi jo lähitulevaisuudessa elää entistä paremmin ja tyydyttää entistä täydellisemmin aineelliset sekä henkiset tarpeensa.

Vuosina 1959—1965 Neuvostoliiton väestön aineellinen elintaso samoin kuin kulttuuritasokin kohoaa varsin huomattavasti. Seitsenvuotissuunnitelman mukaan

kansantulo on vuonna 1965 oleva 62—65% suurempi kuin vuonna 1958, kansan kulutettavaksi tuleva tuotemäärä kasvaa 60—63%, työläisten ja toimihenkilöiden reaalitytulot kohoavat yhtä työntekijää kohti laskettuna keskimäärin 40%, kolhoosilaisten reaalitytulot vähintään 40%, veronkanto väestöltä lopetetaan lähivuosina;

työpalkat saatetaan lopullisesti järjestykseen, pienipalkkaisten työläisten ja toimihenkilöiden kuukausipalkkoja korotetaan seitsenvuotiskauden kuluessa 270—350 ruplasta 500—600 ruplaan;

vanhuudeneläkkeiden alinta rajaa kohotetaan 300 ruplasta 400 ruplaan kuukaudelta kaupungeissa ja 255 ruplasta 340 ruplaan niiden eläkeläisten osalta, jotka asuvat vakinaisesti maaseudulla ja joilla on yhteyttä maatalouteen; niin ikään korotetaan invalidien ja huoltajansa menettäneiden henkilöiden eläkkeiden alinta rajaa;

parannetaan huomattavasti kauppa- ym. väestönpalvelua, laajennetaan yhteisruokailulaitosten verkkoa ja alennetaan niiden tuotteiden hintoja; laajennetaan valtion- ja osuuskauppojen vähittäiskauppavaihtoa noin 62%;

laajennetaan lastenseimien ja -tarhojen, internaattikoulujen ja vanhainkotien verkostoa;

kaupungeissa ja työläisasutuksissa rakennetaan seitsenvuotiskaudella asuinrakennuksia, joiden yhteinen asuinpinta-ala tekee 650—660 miljoonaa neliometriä, eli noin 15 miljoonaa asuntoa; maaseudulla rakennetaan kolhoosilaisten ja sikäläisen sivistyneistön voimin noin 7 miljoonaa asuintalaa;

työläiset ja toimihenkilöt siirtyvät vuoden 1960 kuluessa seitsemäntuntiseen työpäivään ja kivihiihi- sekä vuoriteollisuuden johtavilla ammattialoilla maan alla työskentelevät työläiset kuusi-tuntiseen työpäivään; seitsemäntuntisia työpäiviä tekevät työläiset ja toimihenkilöt siirtyvät v. 1962 40-tuntiseen työviikkoon; vuodesta 1964 alkaen maanalaisissa töissä ja terveydelle vahingollisissa tuotanto-oloissa työskentelevät työntekijät alkavat siirtyä vähitellen 30-tuntiseen ja kaikki muut työntekijät 35-tuntiseen työviikkoon siten, että viikossa tulee olemaan kaksi vapaapäivää ja työpäivät vastaavasti 6—7-tuntisia. Neuvostoliitossa on silloin oleva maailman lyhin työpäivä ja työviikko.

Näissä seitsenvuotissuunnitelman edellyttämässä toimenpiteissä ilmenee selvästi Kommunistisen puolueen ja Neuvostohallituksen väsymätön huolenpito neuvostokansan hyvinvoinnista. Niiden toteuttaminen käytännössä muodostuu Neuvostoliiton työtätekevien uudeksi suureksi voitoksi.

Edustajakokous tähdensi sitä, että miljoonaisten joukkojen tietoisuuden ja aktiivisuuden kohottamisella, työlätekevien kommunistisella kasvatuksella on poikkeuksellisen tärkeä merkitys kommunismin rakentamisen kannalta. Kommunistisen kasvatustyön päätehtävänä nykyvaiheessa on kasvattaa uusia ihmisiä, kommunistisen yhteiskunnan tietoisia rakentajia. Puolueen ja hallituksen ideologisen työn tarkoituksena on kehittää neuvostoihmisissä uusia piirteitä, kasvattaa heitä kollektivismin ja työteliäisyyden, sosialistisen internationalismin ja patriotismin, kommunistisen moraalien ylevien periaatteiden ehdottoman noudattamisen hengessä.

Erikoisen merkityksen saa nuoren polven kommunistinen kasvatus. Parhaana neuvostonuorisoa kasvattavana ja karaisevana kouluna on nuorison aktiivinen osallistuminen kommunistiseen rakennustyöhön, opetuksen ja tuotannollisen työn yhdistäminen toisiinsa. Edustajakokous kehotti puolue- ja neuvostojärjestöjä toteuttamaan käytännössä kaikki keski- ja korkeakoulujen uudelleenjärjestelyä koskevat toimenpiteet ja saamaan aikaan sen, että neuvostokoulu sitoi opetuksen kiinteästi tuotantoon, käytännölliseen kommunistiseen rakennustyöhön ja kasvattaisi tietoisia, kaikin puolin sivistyneitä kansalaisia, kommunismin rakentajia.

Seitsenvuotissuunnitelman mukaisesti ryhdytään huomattaviin toimenpiteisiin kansanvalistuksen, tieteen ja kulttuurin kehittämiseksi.

Vuosina 1959—1965 siirrytään seitsenvuotisesta yleiseen kahdeksanvuotiseen oppivelvollisuuteen; lisätään sellaisten kaupunki- ja maaseutukoulujen lukumäärää, joissa opiskelijat voivat saada keskikoulusivistyksen työnsä ohella. Spesialistien koulutusta erikoisalojen opistoissa ja korkeakouluissa laajennetaan ja parannetaan. Korkeakouluissa valmistuu vuosien 1959—1965 kuluessa 2.300.000 spesialistia ja keskisivistyksen antavissa erikoisalojen oppilaitoksissa yli 4 miljoonaa henkeä.

Seitsenvuotissuunnitelma takaa neuvostotieteen kaikkien alojen entistä nopeamman kehityksen. Tiedemiehille on jo nyt luotu kaikki välttämättömät edellytykset tärkeiden teoreettisten tutkimusten toteuttamista ja uusien huomattavien keksintöjen tekoa varten. On suunniteltu laajaperäisiä tieteellisiä tutkimustöitä, tieteelliset voimat ja varat keskitetään tärkeimpiin, suuren tieteellisen ja käytännöllisen merkityksen omaaviin tutkimuskohteisiin. Ensiarvoinen merkitys annetaan fysiikan, kemian, matematiikan ja biologian alalla suoritettaville tutkimustöille, sillä näiden alojen menestyksellisestä kehittymisestä riippuu

niitä sivuavien tieteiden ja kansantalouden edistys. Yhteiskuntatieteiden, varsinkin taloustieteen tutkijoiden tehtäväksi on annettu luoda perusteellisia teoksia, jotka tekevät yleistävän yhteenvedon yhteiskunnallisen kehityksen lainmukaisuuksista ja käytännöllisestä sosialistisesta rakennustyöstä, tutkia ja selvittää niitä ongelmia, jotka koskevat asteittaista siirtymistä kommunismiin. Heidän velvollisuutensa on taistella jatkuvasti marxilais-leniniläisen teorian puhtauden puolesta ja paljastaa porvarillisen ideologian valheellisuus.

Sosialistinen kulttuuri on kehittyvä entistä korkeammalle. Elokuvalaitosten, yleisten kirjastojen, kerhotalojen, televisio-keskusten ja -asemien lukumäärä kasvaa huomattavasti, radioverkosto, kirjojen ja aikakausjulkaisujen painosmäärä suurenee. Kirjallisuuden, näyttämö-, elokuva-, sävel-, kuvanveisto- ja maalaustaiteen alalla toimivien henkilöiden tehtävänä on kohottaa entistä korkeammalle tuotteidensa aatteellista ja taiteellista tasoa, olla lähempänä kansan elämää, auttaa vastaisuudessakin aktiivisesti puoluetta ja valtiota työtätekevien kommunistisessa kasvatuksessa, kommunistisen moraalin propagoinnissa ja monikansallisen sosialistisen kulttuurin kehittämisessä.

Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelma olennoi kommunistisen rakennustyön nykyvaihetta vastaavaa puolueen leniniläistä päälinjaa. Se on talouden, kulttuurin ja kansan elintason uuden valtavan nousun ohjelma. Historia ei tunne toista niin suurenmoista ohjelmaa.

Puolueen XXI edustajakokous oli todistuksena Neuvostoliiton siirtymisestä uuteen historialliseen kehitysvaiheeseen. Neuvostoliitossa alkanut laajamittainen työ kommunistisen yhteiskunnan rakentamiseksi samoin kuin sosialismin ja kapitalismin voimasuhteiden muuttuminen maailman mitassa nosti Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen ratkaistavaksi useita tärkeitä teoreettisia kysymyksiä.

N. S. Hruštševin selostuksessa ja edustajakokouksen päätöslauselmassa on perusteltu tieteellisesti niitä tehtäviä, joita Neuvostoliitossa tapahtuva kommunistinen rakennustyö asettaa nykyvaiheessa, ja valaistu tärkeitä teoreettisia kysymyksiä, jotka koskevat Neuvostomaan siirtymistä sosialismista kommunismiin, sosialismin ja kommunismin voiton puolesta käytävää taistelua.

Neuvostoyhteiskunnan kehitys on osoittanut, että marxilais-leniniläinen oppi kommunismin kahdesta vaiheesta, sosialismin kehittymisestä kommunismiksi on oikea. Puolueen johdolla neuvostokansa on saavuttanut taloudellisen, yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän kaikilla aloilla sellaisia sosialistisia voittoja, jotka antavat mahdollisuuden ryhtyä rakentamaan laajassa mitassa kommunistista yhteiskuntaa. Selostuksessaan N. S. Hruštšev huomautti, että Neuvostoliiton käytännöllinen kommunistinen rakennustyö antaa perusteita tehdä muutamia tärkeitä johtopäätöksiä siitä, minkäluontoista on kommunismiin johtava

yhteiskunnan etenevä liike. Ensiksikin siirtyminen sellaisesta kehitysvaiheesta kuin sosialismi korkeampaan vaiheeseen, kommunismiin, on *lainmukainen* historiallinen prosessi, jota ei voi mielivaltaisesti keskeyttää eikä väistää. Yhteiskunta ei voi siirtyä kapitalismista kommunismiin välittömästi, käymättä lävitse sosialismivaihetta. Toiseksi siirtyminen sosialismista kommunismiin on *keskeytymätön* historiallinen prosessi. Vaikka kommunismi eroaakin sosialismivaiheesta, niiden välillä ei ole mitään muuria. Kommunismi kehittyy sosialismista, se on sosialismin välitön jatko. Kolmanneksi asteittaista siirtymistä kommunismiin ei saa käsittää miksikään vitkalliseksi liikkeeksi. Se on päinvastoin yhteiskunnan tuotantovoimien *nopean kasvun* kautta.

Sosialismin kehittymistä kommunismiksi voidaan jouduttaa kehittämällä kaikin tavoin aineellista tuotantoa. Siitä syystä Neuvostoliiton käytännöllisenä perustehtävänä nykyvaiheessa on kommunismin aineellisen ja teknillisen perustan luominen, tuotantovoimien uuden voimakkaan kasvun turvaaminen. Kommunismin aineellisen ja teknillisen perustan luominen edellyttää ennen kaikkea pitkälle kehittyneitä nykyaikaista teollisuutta, maan täydellistä sähköistämistä, tieteellistä ja teknillistä edistystä teollisuuden ja maatalouden kaikilla aloilla, kaikkien tuotantoprosessien täysmekanisointia ja automatisointia, uusien energialähteiden ja mitä runsaimpien luonnonrikkauksien, uusien synteettisten ja muunlaisten materiaalien tehokasta hyväksikäyttöä, kaikkien työtätekevien kulttuuritason ja teknillisen tietotason kohoamista, tuotannon järjestelyn parantamista ja yhteiskunnallisen työn tuottavuuden kohottamista.

„Kommunismi”, sanotaan edustajakokouksen päätöslauselmassa, „voidaan toteuttaa vain sillä ehdolla, että sivuutamme kehittyneet kapitalistiset maat tuotantotasoon nähden ja kohotamme työn tuottavuuden korkeammalle kuin mitä se on kapitalismin vallitessa” (NKP:n ylimääräinen XXI edustajakokous. Pikakirjoitus-pöytäkirja”, II osa, s. 443).

Laajamittaisen kommunistisen rakennustyön tulee taata aineellisten hyödykkeiden runsauden lisäksi myös henkisen kulttuurin todellinen kukoistus, entistä täydellisempi väestön tarpeiden tyydyttäminen, sosialistisen demokratian kehittyminen, ihmisten kasvattaminen tietoisiksi kommunistisen yhteiskunnan uurastajiksi. Tuotantovoimien kasvaessa täydellistyvät myös sosialistiset yhteiskunnalliset suhteet, jotka pohjautuvat toverilliseen yhteistoimintaan, ystävyyteen ja keskinäiseen avunantoon. Kaikilla kansantalouden aloilla tapahtuva teknillinen edistys ja opetuksen yhdistäminen yhä kiinteämmin tuotantoon on kohottava kaikkien työtätekevien kulttuuritasoa ja teknillistä

tietotasoa ja hävittävä henkisen ja ruumiillisen työn väliset oleelliset eroavuudet. Tuotannon täysmekanisointiin ja automatisointiin perustuva työpäivän lyheneminen ja työehtojen parantaminen on vaikuttava siihen suuntaan, että työ muuttuu kaikinpuolisesti kehittyneen ihmisen elämäntarpeeksi.

Yhteiskunnan sosialistisessa kehitysvaiheessa on olemassa kaksi omistusmuotoa: yleiskansallinen omistus ja osuuskunnallinen ja kolhoositaloudellinen omistus. Kommunismissa tulee olemaan vain yksi omistusmuoto — kommunistinen omistus. Tuotantosuhteiden kolhoositaloudellinen ja osuuskunnallinen muoto vastaa täydellisesti kommunistisen rakennustyön nykyistä vaihetta. Omistusmuodot eivät muutu mielivaltaisesti. Niiden kehitys perustuu objektiivisiin taloudellisiin lakeihin ja ne ovat riippuvaisia tuotantovoimien kehityksen luonteesta ja tasosta. Ne toimenpiteet, joihin puolue ja valtio ovat ryhtyneet viime vuosina maatalouden parantamiseksi ja kolhoosijärjestelmän lujittamiseksi, ovat tuoneet esiin siinä piilevät valtavat mahdollisuudet. Kolhoosijärjestelmä palvelee ja voi palvella vielä pitkän aikaa maatalouden tuotantovoimien kehitystä. Tulevaisuudessa kolhoositaloudellisen ja osuuskunnallisen omistuksen sulautuminen yhteen yleiskansallisen omistuksen kanssa on kuitenkin historiallisesti väistämätöntä. Mutta tämä ei tapahdu supistamalla osuuskunnallista ja kolhoositaloudellista omistusta, *vaan kohottamalla sen yhteiskunnallistamistasoa* sosialistisen valtion auttamana ja tukemana.

Sitä mukaa kuin kommunistinen rakennustyö edistyy, maatalouden tuotantovoimat tulevat jatkuvasti kehittymään, kolhoosituotanto yhteiskunnallistuu yhä enemmän, kolhoositaloudellinen ja osuuskunnallinen omistus lähenee yleiskansallista omistusta ja niiden välinen ero häviää. Jo nyt on selvää, että tämä tapahtuu siten, että kolhoosien jakamattomat varannot kasvavat, maatalouden kaikki alat joutuvat entistä täydellisemmin kolhoosien yhteiskunnallisen tuotannon piiriin, eri kolhoosien väliset tuotannolliset yhteydet laajenevat ja maataloustuotanto sähköistetään, koneellistetaan ja automatisoidaan.

Maataloudessa tapahtuva teknillinen edistys ja kolhoositaloudellisen ja osuuskunnallisen omistuksen sulautuminen yhteen yleiskansallisen omistuksen kanssa muodostavat sen perustan, jonka pohjalla maataloustyö muuttuu vähitellen eräänlaiseksi teollisen työn muunnokseksi, ja kaupungin ja maaseudun oleelliset eroavuudet katoavat vähitellen.

Neuvostoyhteiskunnan kehitys kommunismin suuntaan on asettanut ratkaistavaksi kysymyksen, miten on jaettava aineelliset ja henkiset hyödykkeet yhteiskunnan kaikkien jäsenten kesken. Sosialismin aikana aineelliset hyödykkeet jaetaan pitämällä periaatteena: „Jokainen kykyjensä mukaan, jokaiselle työnsä mukaan”. Tämä on ainoa järkevä ja oikeudenmukainen jakoperiaate yhteiskunnan ollessa kehityksessään sosialismi-

asteella samoin kuin kommunistisen rakennustyön nykyvaiheessa. Tasajako ei käy päinsä sosialismissa. Työn mukaan tapahtuva jako vastaa sosialistisen tuotannon kehityksen etuja, sillä sen ansiosta ihmisille on aineellisesti edullista kehittää tuotantoa, se kannustaa työntekijöitä lisäämään työn tuottavuutta, kohottamaan ammattitaitoa, parantamaan tekniikkaa. Sillä on niin ikään suuri kasvattava merkitys: se tekee työnteon yleiseksi ja välttämättömäksi, opettaa ihmiset varjelemaan yhteiskunnallista omaisuutta, noudattamaan sosialistista työkuria. Se kehittää työnteon moraalisia kannustimia, kohottaa työntöä. Sosialistisen yhteiskunnan jäsenten tietoisuustason kohotessa ja aineellisen kiinnostuksen periaatteen vaikuttaessa johdonmukaisesti työnteko muuttuu yhä enemmän tottumukseksi, muodostuu miljoonien työtätekevien elämäntarpeeksi.

Kommunismiin korkeimmassa vaiheessa tullaan noudattamaan periaatetta: „Jokainen kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeidensa mukaan”. Tarpeiden mukaiseen jakoon siirrytään asteittain. Siihen siirrytään sitten, kun on yllin kyllin kaikkia välttämättömiä kulutustarvikkeita ja kun kaikki tekevät vapaaehtoisesti ja saamiensa aineellisten hyödykkeiden määrästä riippumatta työtä kykyjensä mukaan tietoisina siitä, että yhteiskunta tarvitsee sitä.

Sitä mukaa kuin neuvostoyhteiskunta lähenee kommunismia, ihmiselämän yhteiskunnallinen puoli käy yhä näkyvämmäksi ja yhteiskunta alkaa huolehtia yhä enemmän jokaisesta jäsenestään. Yhteiskunnan kunkin jäsenen yksilöllisten tarpeiden tyydyttäminen tulee sitä täydellisemmäksi, mitä suuremmaksi kasvaa yhteiskunnan aineellisten ja henkisten hyödykkeiden määrä, eikä tämä tapahdu vain palkkoja korottamalla, vaan myös yhteiskunnallisten varantojen kautta, joiden osuus ja merkitys on jatkuvasti lisääntyvä. Neuvostoliitossa on määrätynyt selvästi todella *kommunistinen tie työtätekevien elintason kohottamiseen*, koko yhteiskunnan ja jokaisen yksilön elinolojen parantamiseen. Se tie on väestön turvaaminen täysin ajanmukaisilla asunnoilla, yhteisruokailun järjestäminen, yleisönpalvelun parantaminen, lastensuojelulaitosten verkoston laajentaminen, kansanopetustyön parantaminen, lepoajan vieton järjestäminen ja väestön lääkintäpalvelun parantaminen, kulttuurilaitosten rakentaminen jne.

Kommunistisen rakennustyön nykyvaiheessa aineellisten ja henkisten hyödykkeiden valtaosa jaetaan yhteiskunnan jäsenten kesken sen mukaan, kuinka suuri on heidän työosuutensa yhteiskunnallisessa tuotannossa. Työläiset ja toimihenkilöt saavat palkkaa, kolhoosilaiset tuloja yhteistaloudestaan. Neuvostoyhteiskunnassa kuitenkin jaetaan jo nyt huomattava ja yhä kasvava osa aineellisista ja henkisistä hyödykkeistä ilmaiseksi eläkkeiden muodossa, opintoapurahoina, suuriperheille äideille maksettavina lapsiavustuksina, koulujen, sairaaloiden,

lastensuojelulaitosten, oppilajasuntoloiden, kerhotalojen, kirjastojen ja muiden kulttuuri- ja yleishyödyllisten laitosten rakennus- ja ylläpitovaroina. Tämä osa yhteiskunnallisesta kulutusvarannosta on jatkuvasti suureneva, mikä onkin tärkeimpiä edellytyksiä voidaksemme siirtää asteittaisesti kommunistisen periaatteen mukaiseen jakoon.

N. S. Hruštševin selostuksessa on taloudellisen kehityksen ongelmien ohella valaistu sellaisia kysymyksiä kuin yhteiskunnan poliittinen järjestelmä, valtiorakenne ja valtion hallinta laajaperäisen kommunistisen rakennustyön kaudella. Marxismin leninismi opettaa, että kommunismissa valtio kuolee. Kysymys valtion kuolemisesta on kysymys sosialistisen valtiojärjestelmän kehityksestä kommunistiseksi yhteiskunnalliseksi itsehallinnoksi. Kommunistisessakin yhteiskunnassa tulee olemaan erinäisiä yhteiskunnallisia toimintoja, jotka ovat analogisia valtion nykyisten toimintojen kanssa. Luonteeltaan ja suoritusavaltaan ne tulevat olemaan kuitenkin toisenlaisia kuin nykyvaiheessa. Neuvostovaltiojärjestelmän kehityksessä on tärkeintä demokratian kaikinpuolinen kehittäminen: kaikkien työtätekevien osallistuminen taloudellisen ja kulttuurillisen rakennustyön johtamiseen, laajojen väestönkerrosten vetäminen mukaan hoitamaan yhteiskunnan kaikkia asioita, Neuvostojen, työtätekevien joukkojärjestöjen, merkityksen lisääntyminen. Monet tehtävät, jotka nykyään ovat valtioelimien asiaa, siirtyvät vähitellen kansalaisjärjestöille. Sellaisia ovat kulttuuripalvelun, terveydenhoidon, liikuntakasvatuksen ja urheilun kysymykset. Kansanmiliisi, toverioikeudet ja muut väestön vapaaehtoiset omatoiminnalliset elimet tulevat valtionlaitosten ohella huolehtimaan yhä suuremmassa mitassa yleisen järjestyksen ja kansalaisten oikeuksien turvaamisesta.

Erinäisten tehtävien siirtyminen valtioelimiltä kansalaisjärjestöille ei merkitse suinkaan, että sosialistisen valtion merkitys kommunistisessa rakennustyössä pieneneisi. Se päinvastoin laajentaa ja lujittaa sosialistisen yhteiskunnan poliittista perustaa, takaa sosialistisen demokratian jatkuvan kehittymisen ja lujittaa neuvostojärjestelmää. Sosialistinen Neuvostovaltio voi kiinnittää vieläkin enemmän huomiotaan sellaisiin tehtäviin kuin taloudellisen järjestelytoiminnan kehittäminen, työn ja kulutuksen määrän valvonta, sosialistisen omaisuuden suojeleminen, sosialistisen leirin maiden yhteistoiminnan laajentaminen.

Sosialistisen valtion tärkeimpiä tehtäviä on rauhan turvaaminen ja maanpuolustuksen varmistaminen. Neuvostovaltio on velvollinen lujittamaan ja kehittämään Asevoimiaan niin kauan, kuin aggressiivinen imperialistinen leiri on olemassa. On lujitettava kaikin tavoin valtion turvallisuuselimiä, joiden toiminta kohdistuu ensi kädessä niitä asiamiehiä vastaan, joita imperialistiset valtiot lähettelevät Neuvostoliittoon. Sellainen Neuvostovaltion tehtävä kuin sosialistisen Isänmaan puolustus käy tar-

peottomaksi vasta sitten, kun imperialistien taholta uhkaava sotilaallisen hyökkäyksen vaara on lopullisesti poistettu.

Perinpohjaisia muutoksia on tapahtunut Neuvostoliiton kansainvälisessä asemassa. Ollut ja mennyt on se aika, jolloin Neuvostoliitto oli ainoa sosialistinen valtio ja sitä ympäröivät vihamieliset kapitalistiset maat. Nyt on olemassa kaksi yhteiskunnallista maailmanjärjestelmää — kapitalismi ja sosialismi. Kapitalismi elää viimeisiä aikojaan. Elinvoimaa uhkuva sosialismi kehittyy ja menestyy. Sosialismilla on puolellaan kaikkien maiden työtätekevien myötätunto. Maailmassa ei ole nyt sellaisia voimia, jotka pystyisivät restauroimaan Neuvostoliitossa kapitalismin, nujertamaan sosialismin leirin. Voimasuhteet maailmassa ovat tätä nykyä sellaiset, että imperialistien jokainen hyökkäys sosialistisen leirin maita vastaan on tuomittu epäonnistumaan. Neuvostoliittoa ei uhkaa enää kapitalismin restauroiminen. „Tämä merkitsee”, N. S. Hruštšev sanoi selostuksessaan, „että *sosialismi on voittanut ei ainoastaan täydellisesti, vaan myös lopullisesti*” („N K P:n y l i m ä ä r ä i n e n X X I e d u s t a j a k o k o u s . P i k a k i r j o i t u s p ö y t ä k i r j a”, I osa, s. 107).

NKP:n XXI edustajakokous kehitteli tieteellisen kommunismin aatteita, rikastutti marxilais-leniniläistä teoriaa uusilla tärkeillä johtopäätöksillä. N. S. Hruštševin selostuksessa esitetyillä teoreettisilla päätelmillä siitä, millaisia ovat sosialismista kommunismiin siirtymisen tiet, on ohjelmallinen merkitys. Tieteellisen kommunismin teoria valaisee kirkkaasti neuvostoyhteiskunnan tietä kommunismiin.

2. NKP:n XXI edustajakokouksen kansainvälinen merkitys

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen XXI edustajakokouksella, sen tekemillä päätöksillä ja Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelmalla on valtava kansainvälinen merkitys. Toteuttaessaan seitsenvuotissuunnitelman neuvostokansa lujittaa entisestään Neuvostoliiton ja sosialistisen maailmanleirin asemia, kartuttaa rauhan voimia ja heikentää sodanhaluisia voimia. Neuvostoliiton seitsenvuotissuunnitelman toteutumisella on oleva valtava vaikutus kapitalististen maiden työtätekeviin joukkoihin, se hankkii sosialismille miljoonia uusia kannattajia.

Seitsenvuotissuunnitelma on uuden, ratkaisevan vaiheen alkuna sosialismin ja kapitalismin välisessä taloudellisessa kilvassa. Kommunistisen puolueen johdolla neuvostokansa on päässyt niin korkealle sosialistisen talouden kehittämisessä, että se voi menestyksellä kilvoitella taloudellisella alalla Amerikan Yhdysvaltojen kanssa, voittaa tässä kilvoittelussa ja mennä tuon johtavan kapitalistisen maan edelle.

Seitsenvuotissuunnitelma muodostaa ratkaisevan vaiheen toteutettaessa Neuvostoliiton taloudellista perustehtävää, jona on kehittyneimpien kapitalististen maiden saavuttaminen ja sivuuttaminen historiallisesti lyhimmän ajan kuluessa tuotteiden valmistuksessa asukasta kohti. Seitsenvuotiskauden lopulla Neuvostoliiton absoluuttiset tuotantoluvut ylittävät eräiden tärkeimpien teollisuustuotteiden kohdalla USA:n teollisuustuotannon nykyisen tason ja nousevat muiden osalta lähelle sitä. Tärkeimpien maataloustuotteiden tuotanto Neuvostoliitossa tulee seitsenvuotiskauden lopulla ylittämään USA:n maataloustuotannon nykyisen tason sekä tuotteiden kokonaismäärässä että asukasta kohti laskettuna.

Puolueen ja neuvostokansan varmuus siitä, että menestys taloudellisessa kilvoittelussa Amerikan Yhdysvaltojen kanssa on taattu, perustuu siihen, että Neuvostoliitossa taloudellinen kehitys on nopeampaa ja tuotannon absoluuttinen vuotuinen lisäkasvu useiden tärkeimpien tuotelajien (teräs, harkkorauta, rautamalmi, vuoriöljy, kivihiili, sementti, villakankaat) osalta suurempi kuin USA:ssa. Saavuttaakseen ja sivuuttaakseen Amerikan Yhdysvallat teollisuustuotteiden valmistuksessa asukasta kohti Neuvostoliitto tarvitsee seitsenvuotissuunnitelman tultua täytetyksi noin viitisen vuotta. Silloin ja ehkäpä jo aikaisemminkin Neuvostoliitto saavuttaa kärkitilan maailmantaloudessa niin tuotannon absoluuttiseen määrään nähden kuin myös tuotannossa asukasta kohti. Se on oleva *sosialismin maailmanhistoriallinen voitto* sosialismin ja kapitalismin rauhanomaisessa kilvoittelussa.

Seitsenvuotiskauden loppuun mennessä maailman taloudellisessa elämässä tapahtuu ratkaiseva käänne sosialismin hyväksi. Sosialistisen maailmanjärjestelmän ylivoima kapitalismin maailmanjärjestelmään verrattuna aineellisten hyödykkeiden tuotannossa — inhimillisen toiminnan ratkaisevalla alalla — tulee varmistetuksi.

Maailman arenalla on käynnissä kahden järjestelmän, sosialismin ja kapitalismin taloudellinen kilvoittelu. Sosialististen maiden talous kehittyy myrskyisää vauhtia. Sosialistisen leirin kaikkien maiden kokemus on todistanut, että tuotannon nopea kasvu on sosialismin yleinen lainmukaisuus. Teollisuustuotteiden valmistuksessa asukasta kohti sosialistinen maailmanjärjestelmä on jo saavuttanut kapitalistisen maailmanjärjestelmän. Sosialististen maiden väestö käsittää noin kolmanneksen maapallon väestöstä ja niiden osalle tulee enemmän kuin *kolmannes* maailman teollisuustuotannosta, noin puolet maailman viljantuotannosta ja 43% puuvillan tuotannosta. Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelman täyttämisen ja ylittämisen sekä kansandemokratian maiden taloudellisten kehityssuunnitelmien täyttämisen tuloksena sosialistinen maailmanjärjestelmä tulee tuottamaan seitsenvuotis-

kauden lopulla *enemmän kuin puolet* koko maailman teollisuustuotannosta. Siten sosialistinen järjestelmä todistaa vielä uudelleen etevämyytensä kapitalistiseen verrattuna.

Maailman sosialistiselle talousjärjestelmälle ovat ominaisia uudet taloudellisen kehityksen lainmukaisuudet, joiden hyväksikäyttö takaa kaikkien sosialististen maiden nopean kehityksen.

Sosialististen maiden taloudellisen kehityksen erikoisuus on siinä, että kunkin sosialistisen maan kehitys ja vaurastuminen lujittaa viime kädessä koko sosialistista maailmanjärjestelmää. Sen sijaan kapitalismin aikana jonkin tietyn maan tuotannollinen kasvu syventää eri maiden välisiä ristiriitoja, kärjistää niiden suhteita, voimistaa niiden välistä kilpataistelua ja aiheuttaa molemminpuolisia selkkauksia.

Sosialistisessa maailmanjärjestelmässä vaikuttaa uusi, aikaisemmin tuntematon taloudellisen kehityksen lainmukaisuus. Sosialistiset maat, jotka olivat ennen taloudellisesti takapajuisia, pääsevät taloutensa ja kulttuurinsa kehityksessä pian toisten tasalle nojaamalla muiden sosialististen maiden kokemukseen, keskinäiseen avunantoon ja yhteistyöhön. Siten kaikkien sosialististen maiden taloudellinen ja kulttuurillinen kehitys saavuttaa saman tason. Imperialismin vallitessa vaikuttaa sitä vastoin eri maiden taloudellisen ja kulttuurillisen kehityksen epätasaisuuden laki. Kapitalistisessa maailmassa kehitys tapahtuu siten, että toiset maat ryöstäytyvät edelle toisten maiden kustannuksella. Edelle ryöstäytyneet maat pyrkivät kaikin tavoin turvaamaan etuoikeutetun asemansa, voidakseen pitää muita maita alistettuina ja riippuvaisina.

Sosialistisessa talousjärjestelmässä vaikuttaa kansantalouden kehityksen suunnitelmallisuuden, määräsuhtaisuuden laki. Sosialistisen leirin kaikki maat kehittävät tuotantoon yhteisvoimin ja yhteisymmärryksessä, koordinoivat kansantaloudelliset suunnitelmansa. Sosialistisen leirin maiden kehityksessä esittää huomattavaa osaa kansainvälinen työnjako, varsinkin sen korkeimmat muodot — tuotantoalojen erikoistuminen ja tuotantolaitosten keskinäinen yhteistoiminta. Tämä avaa uusia mahdollisuuksia tuotannon nopealle kasvulle koko sosialistisessa leirissä ja kussakin sosialistisessa maassa erikseen. Nämä mahdollisuudet on otettu huomioon Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelmassa.

Sosialistiset maat kulkevat eteenpäin yhtenä rintamana. Muutamat kansandemokratian maat ovat jo siirtyneet sosialismin rakentamisen loppuvaiheeseen. Sitä mukaa kuin sosialistinen maailmanjärjestelmä edistyy ja lujittuu, sosialististen maiden kehitys käy yhä menestyksellisemmäksi ja niissä luodaan edellytyksiä, jotka tekevät mahdolliseksi siirtyä kommunismin ensimmäisestä vaiheesta sen toiseen vaiheeseen. Lähenee aika, jolloin nämä maat ryhtyvät kuten Neuvostoliittokin rakentamaan kommunistista yhteiskuntaa. Sosialismin kaikki maat

siirtyvät siis enemmän tai vähemmän samanaikaisesti kommunistisen yhteiskunnan korkeampaan vaiheeseen. Eri maiden erilaiset olosuhteet tulevat tällöin otetuiksi huomioon. Kommunismiin siirtyminen tulee väistämättömästi tapahtumaan eri tavoin, erilaisin keinoin ja eri muodoissa. Mutta kuten marxismileninismi opettaa, määräävää osaa eri maiden kehityksessä kommunismia kohti tulevat tällöin esittämään kaikille maille yhteiset lainmukaisuudet eivätkä niiden erikoiset ilmenemis- muodot.

Puolueen XXI edustajakokouksen päätöslauselmassa sanotaan, että Neuvostoliitto katsoo tärkeimmäksi tehtäväkseen myötävaikuttaa vastaisuudessaan siihen, että sosialististen maiden yhtenäisyys lujittuisi edelleen, että taloudelliset ja kulttuurilliset suhteet niiden kesken kehittyisivät entistä läheisemmiksi ja että vapaiden kansojen veljellinen liitto vahvistuisi entistä lujemmaksi marxismileninismien suurten aatteiden ja proletaarisen internationalismin periaatteiden pohjalla.

Edustajakokouksen hyväksymä Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelma innostaa sosialistisen leirin maiden kansoja, se yhdistää niitä vieläkin läheisemmin toisiinsa. Kommunististen veljespuolueiden edustajat toivat edustajakokouksessa pitämässään puheissa täydellisesti ja kirkkaasti ilmi sosialististen maiden kansojen ajatukset ja tunteet, sen ihastuksen ja hyväksynnän, jota Neuvostoliiton kommunistisen rakennustyön valtava suunnitelma saa osakseen niiden taholla.

NKP:n XXI edustajakokous lujitti kansojen luottamusta siihen, että ihmiskunta voi välttyä maailmansodilta. Puolueen XX edustajakokouksen johtopäätös, ettei sota ole kohtalonomainen välttämättömyys, on osoittautunut täysin oikeaksi. Viimeksi kuluneet vuodet ovat todistaneet, että imperialistit ovat iskeneet joka kerta kirveensä kiveen yrittäessään ratkaista kansainvälisiä kiistakysymyksiä sotien avulla. Rauhantahtoiset kansat ovat kyenneet säilyttämään rauhan. Rauhan suojamuurina on mahdettava sosialistinen leiri, jonka koko taloudellinen mahti, tieteelliset ja teknilliset saavutukset on asetettu palvelemaan kansojen rauhan ja turvallisuuden asiaa. Imperialististen valtioiden hyökkäys sosialistista leiriä vastaan voi päättyä vain yhdellä tavalla — kapitalismin tuhoon.

Neuvostoliiton ja sosialistisen leirin maiden taloussuunnitelmien toteuttamisella luodaan entistä suotuisimmat edellytykset nykyajan perusongelman ratkaisemista — yleisen rauhan säilyttämistä — varten. Kun Neuvostoliitosta tulee maailman edistynein teollisuusmaa ja Kiinan Kansantasavallasta mahtava teollisuusvaltio ja kun kaikki sosialistiset maat yhdessä alkavat tuottaa enemmän kuin puolet maailman teollisuustuotannosta, niin tilanne maailmassa muuttuu perin juurin. Sosialististen maiden taloudelliset voimavarat takaavat sen, että voimasuhde

kansainvälisellä areenalla muodostuu ratkaisevassa määrin edulliseksi rauhan asialle. Sosialistisen leirin maiden menestykset johtavat rauhantahtoisien voimien kasvuun ja vahvistumiseen. Yhä useammat maat yhtyvät rauhan lujittamisen asiaa ajaviin valtioihin. Se ajatus, että sotia ei voida sallia, syöpyy yhä syvemmälle ihmisten tietoisuuteen. Rauhantahtoiset kansat voivat silloin sosialistisen leirin mahtiin nojaten pakottaa sodanhaluiset imperialistiset piirit luopumaan uusista sotaisista suunnitelmistaan. Siten käy todella mahdolliseksi poistaa maailmansodat yhteiskunnan elämästä, vaikka sosialismi ei olekaan vielä voittanut kaikkialla, ja kapitalismi vallitsee yhä osassa maailmaa.

Kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelma on uusi osoitus Neuvostoliiton leniniläisestä rauhantahtoisesta politiikasta. Tuo suunnitelma henkii rauhanrakkautta. Neuvostokansa on kiinnostunut rauhan säilymisestä ja tekee kaikkensa sen hyväksi, että sota todellakin voitaisiin poistaa yhteiskunnan elämästä. Nykyään on kuitenkin olemassa vaara, että imperialistit ryhtyvät sotaan, ja tätä vaaraa ei saa aliarvioida.

N. S. Hruštševin XXI edustajakokouksessa pitämässä seloituksessa, hänen loppulausunnossaan ja edustajakokouksen päätöslauselmassa on valaistu nykyisen kansainvälisen tilanteen ajankohtaisia kysymyksiä, osoitettu sodanvaaran ja kansainvälisen jännityksen perussyöt ja Kommunistisen puolueen ja Neuvostovaltion nykyiset ulkopoliittiset tehtävät.

Edustajakokous totesi, että rauhan ja kansojen turvallisuuden varmentamisen kannalta on tärkeintä saada ratkaistuksi oikein Saksan kysymys ja päästä maiden kesken sopimukseen ydinasekokeiden lopettamisesta ja ydinaseiden täydellisestä kieltämisestä, aseistariisumisesta, „kylmän sodan” lopettamisesta. Sodanuhkan perussyynä on edelleenkin Amerikan imperialismiin aggressiivinen suuntaus. Pohjois-Atlantin sotaliitto on imperialististen valtioiden johtavin aggressiivinen ryhmittymä. USA:n, Länsi-Saksan, Englannin, Ranskan ja muiden aggressiiviseen Pohjois-Atlantin liittoon kuuluvien maiden hallitsevat piirit kieltäytyvät itsepintaisesti kansainvälisten pulmien rauhanomaisesta selvittelystä, kasaavat atomiaseita ja provosoivat sotilaallisia selkkauksia. Pääskuvoiman osa Pohjois-Atlantin liitossa on annettu Länsi-Saksalle, josta kehitetään tämän liiton tärkeintä atomi- ja raketitasetukikohtaa. Militarismi ja revanšismi kohottavat päätään Länsi-Saksassa uhaten rauhantahtoisia kansoja. Imperialistinen hyökkäys uhkaa kansoja eri puolilla maailmaa. Imperialistit provosoivat sotilaallisia selkkauksia Lähi-idässä, Tyynen meren alueella, käyvät sotaa vapautensa puolesta taistelevia Afrikan kansoja vastaan ja uhkaavat alinomaa puuttua aseellisesti latinalaisen Amerikan maiden sisäisiin asioihin.

Imperialististen valtojen aggressiivisen suuntauksen vastapainona on Neuvostoliiton rauhantahtoinen suuntaus. Neuvostoliiton rauhantahtoinen ulkopoliittikka asettaa imperialististen hyökkääjien tielle voittamattomia esteitä. Neuvostoliiton, sosialistisen leirin maiden ja Idän rauhantahtoisien valtioiden omaksuman lujan kannan ansiosta onnistui tukahduttaa aivan ituunsa vaaralliset sodanalut Lähi-, Keski- ja Kaukoidässä sekä tehdä tyhjiksi imperialististen hyökkääjien muut sodanlietsomisyhtymiset. Neuvostoliitto pyrkii jatkuvasti tervehdyttämään kansainvälistä tilannetta ja saamaan ajankohtaiset kansainväliset ongelmat ratkaistuksi rauhanomaisin keinoin.

Puolueen XXI edustajakokous hyväksyi Neuvostohallituksen leniniläisen rauhantahtoisin politiikan ja toimenpiteet, joihin hallitus oli ryhtynyt ajoissa ja aivan oikein rauhan ja kansojen turvallisuuden varmistamiseksi. Edustajakokous kehotti Keskuskomiteaa ja Neuvostohallitusta pitämään vastaisuudessaakin ohjeenaan leniniläistä rinnakkainolon periaatetta, taistelemaan jatkuvasti kansainvälisen jännityksen lieventämiseksi, toimimaan keskinäisen luottamuksen ja yhteistoiminnan aikaansaamiseksi valtioiden välillä niiden yhteiskunnallisesta järjestelmästä riippumatta, paljastamaan ja tekemään tyhjäksi imperialististen hyökkääjien aikeet. Edustajakokous korosti, että erikoisen tärkeää on laajentaa maailmankauppaa, kulttuurivaihtoa sekä valtiomiesten ja julkisuuden henkilöiden keskeistä henkilökohtaista kanssakäyntiä. USA:n ja Neuvostoliiton suhteiden paraneminen voisi vaikuttaa tervehdyttävästi kansainväliseen tilanteeseen, koska nämä kaksi suurvaltaa ovat erikoisesti vastuussa yleisen rauhan säilymisestä. Rauhansopimuksen solmiminen Saksan kanssa ja Berliinin kysymyksen ratkaiseminen edistäisivät huomattavasti kansainvälisen tilanteen paranemista, „kylmän sodan” likvidoimista ja aseistariisuntaa.

Edustajakokous kehotti neuvostokansaa, sosialistisen leirin maiden kansoja ja kaikkia rauhantahtoisia voimia olemaan äärimmäisen valppaina ja kamppailemaan entistä tarmokkaammin rauhan säilyttämiseksi. *„Me kehotamme kaikkia kansoja”,* N. S. Hruštšev sanoi edustajakokouksessa, *„kamppailemaan entistä tarmokkaammin rauhan säilyttämiseksi ja lujittamiseksi. Omasta puolestamme teemme kaiken voitavamme rauhan turvaamiseksi kaikkialla maailmassa”* („NKP:n ylimääräinen XXI edustajakokous. Pikakirjoituspöytäkirja”, I osa, s. 84).

XXI edustajakokous oli kansainvälisen kommunistisen liikkeen voimien kasvun, kaikkien marxilais-leniniläisten puolueiden yhteishengen valtava manifestaatio. Kommunistisia puolueita ja työväenpuolueita on 83 maassa. Niihin kuuluu yli 33 miljoonaa jäsentä. Tämä on työväenluokan suuri saavutus, marxismin-leninismien valtavan voiton osoitus. NKP:n XXI edustajakokoukseen osallistui edustajistoja 72 kommunistisesta ja

työväenpuolueesta. Ulkomaisten veljespuolueiden edustajat tervehtivät sydämellisesti Neuvostoliiton kommunistista puoluetta, joka johtaa varmana Neuvostoliiton kansoja kommunismia kohti. Ne kommunistiset ja työväenpuolueet, jotka eivät voineet lähettää edustajiaan, lähettivät edustajakokoukselle ystävällisen tervehdyksensä.

Edustajakokouksen asiakirjoissa on analysoitu syvällisesti nykyistä kansainvälistä työväenliikettä. Kapitalistisissa maissa on havaittavissa vaarallisia oireita taantumuksen uudesta hyökkäyksestä kansanjoukkojen valloittamien oikeuksien likvidoinniseksi. Tämä hyökkäys ilmenee siinä, että taantumuspörvaristo on ryhtynyt pystyttämään avointa diktatuuria ja herättämään henkiin fasismia. Varmin voima, joka pystyy asettamaan sulun fasismien uhalle, on demokraattisten voimien, ennen kaikkea työväenluokan yhtenäisyys. Neuvostoliiton menestyskellinen eteneminen kommunismia kohti, sosialistisen leirin kaikkien maiden saavutukset sosialistisessa rakennustyössä, työväenluokan entistä suurempi järjestyneisyys ja taantumusta vastaan käydyn taistelun runsaat kokemukset tarjoavat suotuisat edellytykset työväenluokan yhteistoiminnalle niin kansainvälisessä kuin kansallisessakin mitassa. Edustajakokous ilmaisi toivovansa, että kapitalistimaiden sosialidemokraattisen työväen laajat joukot ja niiden järjestöt oppivat luokkataistelun kulussa ymmärtämään entistä selvemmin yhteistoiminnan välttämättömyyden ja ryhtyvät työväenluokan muiden osastojen ja demokraattisten kerrosten kanssa yhdessä asettamaan sulkua fasisille ja sodalle.

NKP:n XXI edustajakokous totesi tyydytyksellä, että vuoden 1957 marraskuussa pidetyt kommunististen ja työväenpuolueiden edustajain neuvottelukokoukset olivat tuoneet julki veljespuolueiden täydellisen yksimielisyyden. Kaikki kommunistiset ja työväenpuolueet ovat hyväksyneet yksimielisesti neuvottelukokouksen Julkilausuman. Siitä on tullut maailman kommunistisen liikkeen taisteluohjelma. Julkilausumassa tuomitaan päävaarana revisionismi ja samoin dogmatismi sekä lahkolaisuus. Elämä on vahvistanut Julkilausuman johtopäätökset täysin oikeiksi. Marraskuun neuvottelukokousten jälkeen kommunistiset puolueet ja työväenpuolueet, koko kansainvälinen kommunistinen liike, ovat tiivistäneet jatkuvasti rivejään marxismin-leninismien aatteiden pohjalla. Kaikki marxilais-leniniläiset puolueet ovat arvostelleet periaatteellisesti Jugoslavian kommunistien liiton revisionistista ohjelmaa ja tuominneet sen yksimielisesti. Kommunistinen liike on antanut musertavia iskuja revisionismille. Revisionistit eivät ole onnistuneet hajottamaan kansainvälistä kommunistista liikettä eivätkä harhauttamaan ainoatakaan veljespuoluetta marxilais-leniniläiseltä tieltä.

N. S. Hruštševin selostuksessa, edustajakokouksen päätöslauselmassa, kokouksen osanottajien ja marxilais-leniniläisten

veljespuolueiden edustajien puheissa arvostellaan jugoslavia-laisten revisionistien katsomuksia ja politiikkaa, paljastetaan ja tuomitaan heidän sopimattomat taistelutapansa. Edustajakokous tähdensi, että jugoslavialaiset johtajat ovat luopuneet niin teoriassa kuin käytännössäkin työväenluokan kannasta, maailman proletariaatin solidaarisuusperiaatteista. XXI edustajakokous lausui, että Neuvostoliiton kommunistit, kaikki neuvostoihmiset tuntevat ystävyyttä Jugoslavian veljeskansoja ja Jugoslavian kommunisteja kohtaan. Neuvostoliitto on vastaisuudessaakin pyrkivä yhteistoimintaan Jugoslavian kanssa kaikissa imperialismia vastaan ja rauhan puolesta käytävän taistelun kysymyksissä, joissa Neuvostoliiton asenne ja Jugoslavian asenne käyvät yhteen.

Edustajakokous lausui, että NK P on yhdessä muiden kommunististen puolueiden kanssa vastuussa sosialistisen leirin ja koko maailman kommunistisen liikkeen tulevaisuudesta. Edustajakokouksen päätöslauselmassa sanotaan, että Neuvostoliiton kommunistinen puolue on vastaisuudessaakin „noudattava horjumattomasti Marxin, Engelsin, Leninin suurta internationalistista oppia ja taisteleva kaikenkarvaisia revisionisteja vastaan marxismin-leninismien puhtauden puolesta, uusien menestysten saavuttamiseksi maailman kommunistisessa liikkeessä ja työväenliikkeessä” („NK P:n ylimääräinen XXI edustajakokous. Pikakirjoituspöytäkirja”, II osa, s. 451).

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen XXI edustajakokous on maailmanhistoriallinen tapahtuma. Edustajakokouksen hyväksymä Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelma on saanut osakseen yleistä tunnustusta kaikkialla maailmassa. Koko maailman työtätekevät ja edistysmieliset ihmiset näkevät, että Neuvostoliiton seitsenvuotissuunnitelma on vahvistava rauhan, demokratian ja sosialismin voimia. Neuvostoliiton seitsenvuotissuunnitelma on aiheuttanut sekaannusta ja hämmennystä imperialistisissa piireissä. Porvarillisten julkisuuden henkilöiden samoin kuin porvarilehdistön on täytynyt kuitenkin tunnustaa Neuvostoliiton seitsenvuotissuunnitelma ja kommunistisen rakennustyön menestykset reaalisiksi.

3. Kommunistinen puolue on neuvostokansan johtava ja järjestävä voima taistelussa kommunismin viemiseksi voittoon Neuvostoliitossa

NK P:n XXI edustajakokous oli havainnollisena osoituksena puolueen erottamattomasta yhtenäisyydestä ja eheydestä, puoluejärjestöjen ja kaikkien kommunistien suuresta aktiivisuudesta ja siitä, että puolue pystyy ratkaisemaan menestyksellisesti ne suuret tehtävät, joita kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen asettaa. Puoluekokouksessa esiintyi kaikkien liittotasavalto-

jen, monien autonomisten tasavaltojen, alueiden ja aluepiirien puoluejärjestöjen edustajia, teollisuuden ja maatalouden eturivin työntekijöitä, tieteen, tekniikan ja kulttuurielämän edustajia. Edustajien puheiden läpikäyvästä ajatuksena oli puolueen yhtenäisyyden vaaliminen. Kommunistisen rakennustyön valtava suunnitelma sai kaikkien edustajien täydellisen hyväksynnän. He esittivät puheenvuoroissaan lukuisia arvokkaita ehdotuksia, joiden toteuttaminen jouduttaa seitsenvuotissuunnitelman täytäntöistä.

Edustajakokous hyväksyi yksimielisesti ne koko puolueen ja kansan yksimielisen kannatuksen saaneet päätökset, jotka tehtiin puolueen KK:n kesäkuun (1957) täysistunnossa, missä paljastettiin ja murskattiin aatteellisesti Malenkovin, Kaganovitšin, Molotovin, Bulganinin ja Sepilovin puoluevastainen ryhmä. Käyttäen mitä halpamaisimpia ryhmäkuntalaisia taistelutapoja tämä ryhmä oli yrittänyt murtaa puolueen yhtenäisyyden, kääntää puolueen pois Leninin viitoittamalta tieltä ja vastustanut puolueen XX edustajakokouksen päätösten toteuttamista. Edustajakokouksen päätöslauselmassa korostetaan, että Keskuskomitea menetteli oikein tuomitessaan jyrkästi ja sysäyttämään pois tieltä ryhmäkuntalaisten ja hajottajien halveksittavan ryhmän. Paljastettuaan ja murskattuaan aatteellisesti puoluevastaisen ryhmän puolue ryhmittyi entistä yksimielisempänä Keskuskomitean ympärille marxismin-leninismiin lipun alle.

NKP:n XXI edustajakokous kuvasti Kommunistisen puolueen arvovallan kasvua, neuvostokansan ryhmittymistä puolueen ympärille. Kansan rajaton luottamus Kommunistiseen puolueeseen ilmeni näkyvästi NKP:n jäsenistön kasvussa. XX ja XXI edustajakokouksen välisenä aikana puolueeseen liittyi alun toista miljoonaa työväenluokan, kolhoositalonpoikaiston ja työätekeväen sivistyneistön parhaimmiston edustajaa. Edustajakokous sai koollaolopäivinänsä vastaanottaa lukuisia tervehdys-sähkeitä, kirjeitä, ilmoituksia työrintamalla saavutetuista voitoista tehtaiden, uudisrakennusten, neuvostotilojen ja kolhoosien kollektiiveilta, sotilasyksiköiltä ja yhteiskunnallisilta järjestöiltä. Neuvostokansa näkee Kommunistisessa puolueessa oman kokeen johtajansa ja ohjaajansa.

Kommunismin ja sosialismin voiton puolesta käydyssä taistelun kokemus on vahvistanut oikeaksi leninismiin erään tärkeimmän johtopäätöksen, nimittäin sen, että puolueen merkitys on kommunistista yhteiskuntaa rakennettaessa kasvava yhä suuremmaksi.

Kommunistinen puolue on esittävä entistä tärkeämpää osaa ennen kaikkea kommunismia rakentavan neuvostokansan etujoukkona. Sosialistisen yhteiskunnan kehittyminen kommunistiseksi asettaa jatkuvasti uusia tehtäviä. Vain sellainen puolue, jolla on aseenaan marxilais-leniniläinen teoria ja joka osaa

soveltaa luovasti marxismin-leninismien periaatteita, voi näyttää oikein tietä kommunismin. Keskuskomitea on käsitellyt säännöllisesti täysistunnoissaan kommunistisen rakennustyön ajankohtaisia kysymyksiä ja osoittanut tulevan kehityksen suuntaviivoja. NKP:n XXI edustajakokouksen päätökset, joissa edustajakokous valaisee sosialismista kommunismin johtavan siirtymisen tärkeimpiä ongelmia, ovat uutena kirkaana osoituksena puolueen johtavasta osuudesta kommunistisen rakennustyön nykyvaiheessa.

Kommunistinen puolue on esittävä entistä tärkeämpää osaa maan talouselämän johtajana ja järjestäjänä. Tämä ilmenee ennen kaikkea siten, että puolue laatii kommunistisen rakennustyön suunnitelmat. Vain sellainen puolue, joka tuntee sosialismin taloudelliset lait, voi ohjata sosialistisen kansantalouden kehitystä kommunismin suuntaan. Puolue osoittaa valtionsuunnitelmissa kommunistisen rakennustyön tärkeimmät kysymykset ja menettelytavat niiden ratkaisemiseksi. NKP:n XXI edustajakokouksen vahvistama Neuvostoliiton kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelma on uusi näkyvä osoitus puolueen johtavan osuuden suurenemisesta taloudellisessa rakennustyössä sosialismista kommunismin johtavalla siirtymäkaudella. Neuvostovallan vuosina, varsinkin viimeksi kuluneina vuosina kansantalous on kasvanut tavattomasti. Kommunistisen rakennustyön suunnitelmien toteuttaminen merkitsee tuotannon jatkuvaa laajenemista. Tämä vaatii kiinnittämään jatkuvasti huomiota kansantalouden johdon parantamiseen. Teollisuuden ja rakennustoiminnan johdon uudelleenjärjestely, kansantalousneuvostojen muodostaminen taloudellisissa hallintopiireissä, liittotasavaltojen, paikallisten elinten ja laitosten oikeuksien laajentaminen, samoin kuin suunnittelutyön uudelleenjärjestäminen ovat parantaneet kaikkien puolueinstanssien johtotoimintaa taloudellisen rakennustyön alalla, suurentaneet puoluejärjestöjen vastuuta liittotasavaltojen ja autonomisten tasavaltojen, aluepiirien ja alueiden, teollisuuslaitosten, neuvostotilojen ja kolhoosien talouden tilasta ja kehityksestä.

Kommunistinen puolue on esittävä entistä suurempaa osaa työtätekevien kasvatuksessa. Monipuolisesti kehittyneiden ja sivistyneiden kommunistisen yhteiskunnan ihmisten, tulevaisuuden ihmisten kasvattaminen on tehtävä, joka on ratkaistava käytännössä laajaperäisen kommunistisen rakennustyön kaudella. Kymmenien ja satojen miljoonien ihmisten, koko neuvostokansan kommunistinen kasvatusta on mutkallinen ja vaikea prosessi. Kommunistisen maailmankatsomuksen vakiintuminen tapahtuu taistelussa kapitalismin jäännöksiä, neuvostoihmisten keskuuteen tunkeutuvaa porvarillista vaikutusta, vieraita katsomuksia ja tapoja vastaan. Vain Kommunistinen puolue, joka osaa soveltaa marxismin-leninismien teoriaa, voi kasvattaa työtätekeviä kommunismin hengessä, auttaa heitä kommunistisen

maailmankatsomuksen omaksumisessa ja taistella päättäväisesti porvarillista ideologiaa vastaan. XXI edustajakokous kehotti puoluetta parantamaan aatteellis-poliittista työtä, käyttämään kaikkia aatteellisen vaikutuksen keinoja kommunistisen rakennustyön tehtävien ratkaisemiseksi menestyksellisesti, selittämään työtätekeville, mitä on kommunismi ja mitä hyvyyksiä se tuo kansalle.

Kommunistinen puolue on esittävä entistä suurempaa osaa työväenluokan, kaikkien työtätekevien korkeimpana järjestömuotona. Toteuttaessaan käytännössä NKP:n XX edustajakokouksen päätöksiä puolue on tullut entistä läheisemmäksi kansalle, se on laajentanut ja lujittanut yhteyksiään joukkoihin. Puolueen toiminnassa on tullut säännöksi se, että tärkeimpiä valtiollisen, taloudellisen ja kulttuurillisen rakennustyön kysymyksiä koskevat lakiehdotukset esitetään koko kansan käsiteltäviksi, järjestetään kansantalouden, tieteen ja kulttuurielämän eri aloilla toimivien työntekijöiden neuvottelukokouksia ja käännetään maan elämää koskevissa ajankohtaisissa kysymyksissä työtätekevien puoleen. Sosialistisen valtioelämän kehittyessä demokratian kaikinpuolisen laajentamisen suuntaan liittotasavaltojen ja paikallisten elinten oikeudet taloudellisen ja kulttuurillisen rakennustyön johtamisessa laajenevat, neuvostojen, ammattiliittojen ja nuorisoliiton merkitys suurenee, muodostetaan uusia työtätekevien omatoiminnallisia elimiä suojelemaan yleistä järjestystä ja kansalaisten oikeuksia, kehitetään joukkojen aktiivisuutta ja vedetään ne laajalti mukaan hoitamaan yhteiskunnallisia asioita. Tällöin on tärkeää, että myös kaikki kansalaisjärjestöt vaalivat valtion etuja ja että estetään alkuunsa pienimmätkin paikallisen rajoittuneisuuden, nurkkakuntalaisuuden ja eristäytyneisyyden ilmaukset. Kommunistisen rakennustyön nykyvaiheessa tarvitaan enemmän kuin koskaan aikaisemmin auktoriteettista ja vaikutusvaltaista järjestöä, joka pystyy yhdistämään kaikkien muiden kansalaisjärjestöjen toimintaa. Sellainen järjestö on puolue. Kommunistinen puolue johtaa kaikkia kansalaisjärjestöjä, ohjaa niiden toimintaa samaan suuntaan, kommunistisen rakennustyön yhteisille raiteille.

Kommunistisen puolueen ja neuvostokansan tärkein tehtävä on nyt turvata kansantalouden kehityksen seitsenvuotissuunnitelman tinkimätön täyttäminen.

Edustajakokous tähdensi, että paikallisten puolue-elinten ja puolueen perusjärjestöjen organisatorista työtä on parannettava. Puoluejärjestöjen taistelukykyä ja puolueen jäsenjoukkojen aktiivisuutta on kohottanut se, että puolue-elämässä on ruvettu jälleen noudattamaan ja kehittämään edelleen leniniläisiä puolue-elämän normeja, kollektiivisen johtotoiminnan periaatteita, seuraamaan johdonmukaisesti puolueen sisäisen demokratian, kritiikin ja itsekritiikin kehittämisen linjaa. Seitsenvuotissuunnitelman menestyksellinen toteuttaminen ratkaistaan tuotanto-

laitoksissa ja rakennustyömailla, neuvostotiloilla ja kolhooseissa sekä tieteellisissä laitoksissa. Puoluejärjestöjen tehtävänä on mobilisoida ja järjestää joukot suorittamaan konkreettisia tuotannollisia tehtäviä, saattaa suunnitelman asettamat tehtävät kaikkien työtätekevien tietoon, saada jokainen kollektiivi täyttämään niitä järjestyneesti ja määrätietoisesti, toimia päättäväisesti puutteellisuuksien poistamiseksi ja vaikeuksien voittamiseksi. Jokaisessa työpaikassa, joka kolhoosissa, neuvostotilalla ja laitoksessa on luotava rakentavan työn ja tuotannollisen edistyksen ilmapiiri, jotta jokainen kollektiivi olisi omalla työllään aktiivisesti mukana täyttämässä ja ylittämässä seitsenvuotissuunnitelmaa.

Puolueen ideologisen työn tulee auttaa täyttämään menestyksellisesti kommunistisen rakennustyön tehtäviä. Nykyvaiheessa puolue asettaa ideologisen työn päätehtäväksi kasvattaa neuvostoihmisissä yhteenkuuluvaisuuden henkeä ja työteliäisyyttä, kommunistista suhtautumista työhön. Edustajakokous velvoitti puoluejärjestöt huolehtimaan siitä, että ideologinen työ liittyy kiinteästi käytännöllisten tehtävien ratkaisuun, että kasvatustyö olisi konkreettista ja määrätietoista, edistämään ja kehittämään kaikin tavoin kommunistisia työmuotoja sekä pyrkimään siihen, että jokainen työntekijä käyttäisi työssä mahdollisimman tehokkaasti konettaan, koneyhdistelmänsä, traktoriaan, leikkuupuimuriaan ja soveltaisi parhaita työmenetelmiä.

NKP:n XXI edustajakokous tähdensi, että ensiarvoinen merkitys kommunistisen rakennustyön tehtävien täyttämässä on puolueen ja valtion työntekijäkaadereilla. Puoluejärjestöjen tehtävänä on parantaa työntekijäin sijoittelua, nostaa rohkeammin esiin nuoria voimia, lujittaa jälkeenjääviä tuotantolaitoksia, kolhooseja, neuvostotiloja ja piirejä lähettämällä niihin päteviä työntekijöitä, kasvattaa kaadereissa, kaikissa kommunisteissa vaateliaisuutta, vastuuntuntoa saadusta tehtävästä, uskollisuutta kansan ja kommunismin asian palvelussa, kohottaa jatkuvasti heidän teoreettista tietotasoaan ja parantaa marxismin-leninismin opiskelua.

Puolueen XXI edustajakokous ilmaisi varmana vakaumuksestaan, että Neuvostoliiton siirtyminen kommunistisen yhteiskunnan laajamittaisen rakennustyön kauteen on kohottava neuvosto-, ammattiliitto- ja nuorisojärjestöjen aktiivisuutta entistä korkeammalle, innostava työväenluokkaa, kolhoositalonpoikais- toa ja työtätekevää sivistyneistöä entistä uutterampaan työhön Neuvostoliiton kansantalouden seitsenvuotissuunnitelman täyttämiseksi ja ylittämiseksi.

Kommunistinen puolue johdattaa neuvostokansaa Leninin viitoittamaa koeteltua tietä marxismin-leninismin suuren kaikkivoittavan lipun alla kommunismin siintäville kukkuloille. Neuvostoliitossa toteutetaan ihmiskunnan rohkeinta haavetta —

kommunismiin haavetta. Avaten tietä kommunismiin neuvostokansa kulkee eteenpäin käsi kädessä sosialististen maiden kansojen kanssa, tukenaan mahtava sosialismin leiri, kaikkien maiden työväenluokka, kaikki työtätekevät.

„Aloittamamme seitsenvuotiskausi”, N. S. Hruštšev sanoi edustajakoukselle pitämänsä selostuksen lopussa, „on uusi tärkeä, voipa sanoa ratkaiseva nousuvaihe maamme historiallisessa kehityksessä. Kommunistinen puolue ja koko neuvostokansa ovat vuorenvarmoja siitä, että ne saavuttavat tämänkin tavoitteen ja pääsevät lavealle tasangolle, jolloin eteen avautuu uusia avaria näköaloja ja matkanteko helpottuu” („NKP:n ylimääräinen XXI edustajakokous. Pikakirjoituspöytäkirja”, I osa, s. 120).

LOPPUKATSAUS

Mitkä ovat ne tärkeimmät johtopäätökset, joihin Neuvostoliiton kommunistisen puolueen kulkema historiallinen taival meidät oikeuttaa? Mitkä ovat tämän puolueen kehityksen ja taistelun peruslait? Mitä NKP:n historia opettaa?

1. Puolueen historia opettaa, että työväenluokka voi saavuttaa voiton ja ratkaista historialliset tehtävänsä — pystyttää proletariaatin diktatuurin, rakentaa sosialismin ja kommunismin — *vain silloin, kun sitä johtaa Kommunistinen puolue*, joka on vallankumouksellinen porvaristoon ja sen valtiovaltaan nähden, leppymätön sovittelijoita ja antautujia kohtaan ja vapaa opportunistista.

Suuren Leninin luoma Neuvostoliiton kommunistinen puolue on *uudentyyppinen* puolue. Erotukseksi reformistisista, sosialidemokraattisista puolueista — vanhantyyppisistä puolueista —, joiden politiikka oli proletariaatin ja porvariston välisen sovinnon ja rauhan hieromista, Kommunistinen puolue ilmentää proletariaatin, siis sellaisen luokan perusintressejä, joka taistelee viedäkseen voittoon sosialistisen vallankumouksen, tehdäkseen lopun riistojärjestelmästä, rakentaakseen sosialistisen ja kommunistisen yhteiskunnan.

NKP on työväenluokan ja koko neuvostokansan järjestynyt, marxilais-leniniläinen etujoukko, poliittinen johtaja. Leninismi opettaa ja historia on todistanut oikeaksi, että työväenluokan etujoukon aseman, kansanjoukkojen johtajan aseman puolue saavuttaa ja varmistaa taistelemalla uhrautuvasti työtätekevien perusetujen puolesta vallankumouksellisen liikkeen ja kommunismin rakentamisen kaikissa vaiheissa.

„Vain kommunistinen puolue”, V. I. Lenin kirjoitti, „jos se on todellakin vallankumouksellisen luokan etujoukko,

jos siihen kuuluu tämän luokan parhaimmisto, jos sen jäsenet ovat kyllin tietoisia ja uskollisia, sitkeän vallankumoustaistelun kokemusten valistamia ja karaisemia kommunisteja, jos tuo puolue on kyennyt saamaan aikaan katkeamattoman yhteyden oman luokkansa elämään ja sitä tietä kaikkiin riistettyjen joukkoihin ja saavuttanut tämän luokan ja näiden joukkojen täyden luottamuksen, vain sellainen puolue pystyy johtamaan proletariaattia, kun käydään mitä ankarinta, ratkaisevaa, viimeistä taistelua kapitalismin kaikkia voimia vastaan. Ja toisaalta vain sellaisen puolueen johtamana proletariaatti voi kehittää vallankumouksellisen rynnistyksensä täyteen voimaansa ja tehdä täysin tehottomaksi pienen vähemmistön — kapitalismin turmeleman työväenaristokratian, trade unionien ja osuustoiminnan vanhojen johtomiesten yms.— väistämättömän apaattisuuden ja osittaisen vastarinnankin, voi panna liikkeelle kaikki voimansa, jotka jo kapitalistisen yhteiskunnan taloudellisen rakenteen vuoksi ovat verrattomasti suuremmat kuin proletariaatin suhteellinen osuus väestöstä” (Teokset, 31. osa, ss. 163—164).

Tällaisen puolueen olemassaolo ja sen toiminta joukkojen johtajana oli Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen tärkeimpiä edellytyksiä. Maailman ensimmäisen sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen Neuvostoliitossa vaikeiden ja monimutkaisten ulko- sekä sisäpoliittisten olosuhteiden vallitessa, maan puolustaminen vihamielisiltä imperialistisilta voimilta, maan menestyksellinen kehitys kommunismia kohti kävi mahdolliseksi puolueen johdon ansiosta.

Neuvostoyhteiskunnan kehitys on osoittanut tietyksi lainmukaisuudeksi sen, että puolueen merkitys kommunistisessa rakennustyössä, yhteiskunnan poliittisessa ja aatteellisessa johtamisessa sekä maan taloudellisessa ja kulttuurillisessa elämässä kasvaa jatkuvasti.

2. NKP:n historiallinen kokemus on osoittanut oikeaksi marxismin-leninismien sen mitä tärkeimmän johtopäätöksen, että kapitalismista voidaan siirtyä sosialismiin ja että kommunistisen rakennustyön tehtävät voidaan ratkaista menestyksellisesti vain pohjaamalla *proletariaatin diktatuuriin*, ts. siihen että yhteiskunnan poliittinen, valtiollinen johto on työväenluokan käsissä.

Proletariaatin diktatuuri on välttämätön ennen kaikkea sitä varten, että voitaisiin murtaa vallasta syöstyjen riistäjien ja sosialismille vihamielisten luokkien kaikkien voimien vastarinta maan rajojen sisällä ja puolustaa sosialismin saavutuksia ulkoisten vihollisten hyökkäyksiltä.

Proletariaatin diktatuuri ei ole pelkkää väkivaltaa, se ei ole edes pääasiallisesti väkivaltaa.

Proletariaatin diktatuuri on eräänlainen työväenluokan luokkaliitto monimiljoonaisten työtätekevien kerrosten, ennen kaikkea työtätekevän talonpoikaiston kanssa sosialismin rakentamista ja lujittamista varten.

Tämän liiton kehitys on sosialismin kaudella johtanut siihen, että yhteiskunnasta on tullut moraalisesti ja poliittisesti yhtenäinen.

Proletariaatin diktatuurin tärkein tehtävä on siinä, että työväenluokka johtaa valtiollisesti työtätekevän talonpoikaiston joukkoja, kaupungin ei-proletaarisia työtätekeviä kerroksia sekä sivistyneistöä ja lujittaa liittoaan niiden kanssa vetääkseen ne mukaan sosialistiseen rakennustyöhön ja uudestikasvattaakseen niitä.

Solismin voitettua Neuvostoliitossa ei ole enää riistäjiä eikä niitä ole siis tarvinnut lannistaa, mutta työväenluokan diktatuuri on silti säilynyt. Sen tehtävänä on suojella maata imperialismin leirin ja sen asiamiesten rikollisilta yrityksiltä ja se on tarpeen kansan johtamisen kannalta Neuvostomaan kulkiessa eteenpäin jo saavutettuihin sosialismin voittoihin nojaten.

Proletariaatin diktatuuri ilmentää ja suojelee työtätekevien intressejä. Porvarilliseen demokratiaan verrattuna se on uusi ja korkeampi demokratian muoto. Neuvostoliitossa demokratia on sosialismin oloissa muodostunut yleiseksi sosialistiseksi demokratiaksi.

NKP:n historia opettaa, että ilman Kommunistista puoluetta proletariaatin diktatuuria ei voi olla olemassa. V. I. Lenin sanoi, että „...proletariaatin diktatuuri ei ole mahdollista muutoin kuin kommunistisen puolueen toteuttamana” (Teokset, 32. osa, s. 176). Vain joukkojen eturinnassa kulkeva marxilais-leniniläinen Kommunistinen puolue pystyy järjestämään työtätekevät, valistamaan niitä poliittisesti, osoittamaan niille tien sosialismiin ja kommunismiin, innostamaan niitä urotekoihin.

Kommunistinen puolue on johtava voima proletariaatin diktatuurin järjestelmässä. Uuden valtiovallan koneisto ja sen toimintaperiaatteet on kehitelty ja tarkistettu käytännössä puolueen johdolla. Proletariaatin diktatuurin järjestelmän muodostavat: Työtätekevien edustajien *neuvostot*, jotka ovat proletariaatin diktatuurin välittömiä ilmentymiä, *ammattiliitot*, jotka ovat työläisten ja toimihenkilöiden suurimpia joukkojärjestöjä, *nuorisoliitto*, joka yhdistää neuvostonuorison parhaimmiston laajat kerrokset, kaikenkattavat *osuustoimintajärjestöt*, erilaiset muut *kansalaisjärjestöt* ja *puolue*, joka on neuvostokansan etujoukko, työtätekevien kaikkien muiden järjestöjen poliittinen ohjaaja.

„Kokonaisuutena syntyy”, V. I. Lenin sanoi, „joustava ja verraten laaja, erittäin voimakas proletaarinen koneisto, joka muodollisesti ei ole kommunistinen ja jonka avulla

puolue on läheisessä yhteydessä *luokkaan* ja *joukkoihin* ja jonka avulla toteutetaan puolueen johdolla *luokan diktatuuria*" (Teokset, 31. osa, s. 30).

Koko kansa on tunnustanut puolueen johtavan aseman proletariaatin diktatuurin järjestelmässä. Kommunistinen puolue on „työätekevien kaikkien, niin yhteiskunnallisten kuin valtiollistenkin järjestöjen johtava ydinjoukko”, sanotaan Neuvostoliiton Perustuslaissa.

Neuvostoliiton työväenluokka toteuttaa diktatuuriaan Neuvostojen muodossa. Mutta historiallinen kokemus osoittaa, että proletariaatin diktatuurilla voi olla muitakin muotoja. Toisen maailmansodan jälkeen syntyi uusi proletariaatin diktatuurin muoto — *kansandemokratian* järjestelmä.

3. NKP:n historia opettaa, että sosialismin historialliset voimat Neuvostoliitossa olisivat jääneet puolueelta saavuttamatta, jollei puolue olisi pitänyt *marxismien-leninismien oppia* ohjeena kaikessa toiminnassaan.

„...bolševismi”, V. I. Lenin kirjoitti, „syntyi v. 1903 kaikkein vankimmalla teoreettisella perustalla, marxismien perustalla” (Teokset, 31. osa, s. 9).

Marxismi-leninismi on eheä ja johdonmukainen materialistidialektinen maailmankatsomus ja tieteellisen kommunismin oppi. Marxismi-leninismi on oppi yhteiskunnan kehityslaeista, oppi sosialistisesta vallankumouksesta ja proletariaatin diktatuurista, oppi sosialistisen ja kommunistisen yhteiskunnan rakentamisesta. Marxilais-leniniläinen teoria antaa puolueelle voimaa ja varmuutta siitä, että kommunismi voittaa. Teoria antaa puolueelle mahdollisuuden selvittää yhteiskunnallisen elämän lainmukaisuuksia, arvostella oikein tilannetta, käsittää ympäröivien ilmiöiden sisäisen syy-yhteyden ja niiden kehitysuunnan ja auttaa löytämään vastaukset käytännöllisen vallankumouksellisen taistelun ja kommunistisen rakennustyön asettamiin peruskysymyksiin.

Teoriaan nähden Kommunistisen puolueen ehdottomia vaatimuksia ovat:

a) uskollisuus marxismille-leninismille, marxismien-leninismien periaatteiden johdonmukainen puolustaminen, leppymättömyyden kielteinen suhde kaikkiin marxismista-leninismistä poikkeamiin, päättäväinen taistelu kaikkia marxismien-leninismien revisioyrityksiä vastaan;

b) teorian luova soveltaminen, sen omaksuminen, teorian kehittäminen yhteiskunnan muuttuneita ehtoja ja niitä tehtäviä vastaavasti, joita nousee puolueen ratkaistavaksi proletariaatin voiton puolesta käytävän taistelun ja kommunismin rakentamisen eri vaiheissa, päättäväinen taistelu dogmatismia ja kirjanoppineisuutta ja kaikkea sellaista vastaan, minkä

seurauksena on irrottautuminen elämästä, puolueen käytännöllisestä vallankumouksellisesta taistelusta.

c) teorian erottamaton yhteys käytäntöön, elämään, teorian ja käytännön elimellinen yhtenäisyys puolueen kaikessa toiminnassa.

V. I. Lenin, hänen taistelutoverinsa, puolue, ovat koko toimintansa aikana käyneet päättäväistä taistelua niin Venäjällä kuin kansainväliselläkin areenalla kaikenlaisia avoimia ja naamioituneita marxilaisuuden vihollisia ja revisionisteja vastaan. Tämän taistelun tuloksena Marxin ja Engelsin vallankumouksellinen oppi on siihen kohdistuneista ankarista hyökkäyksistä huolimatta voittanut ja saanut mitä laajinta kannatusta kaikkialla maailmassa, ja se on nyt mitä tehokkain aatteellinen ase rakennettaessa kommunismia Neuvostoliitossa, lujitettaessa ja kehitettäessä sosialistista maailmanjärjestelmää ja kansainvälistä vapausliikettä. Puolueen historia on hellittämättömän taistelun historiaa, taistelun, jota on käyty marxilais-leniniläisen teorian puhtauden puolesta niin avointa revisionismia kuin dogmatismiakin vastaan.

Taistellessaan marxilaisen teorian puhtauden puolesta V. I. Lenin ja hänen seuraajansa ovat samalla kehittäelleet *luovasti* tuota teoriaa. Marxilaisen teorian omaksuminen ei merkitse erinäisten johtopäätösten ja teesien ulkooppimista. Marxilaista teoriaa ei saa käsittää miksikään jähmettymäksi eikä kivettymäksi, ei miksikään dogmikokoelmaksi. Se kehittyy ja täydellistyy niin kuin kaikki muutkin tieteet rikastuen uusien kokemusten, uusien tietojen, uusien johtopäätösten ja väittämien ansiosta. Marxilaisen teorian omaksuminen on sitä, että tajutaan tämän teorian olemus ja opitaan käyttämään tätä teoriaa ratkaistaessa vallankumouksellisen liikkeen ja kommunistisen rakennustyön käytännön kysymyksiä. Samalla kun Kommunin puolue on pysynyt uskollisena marxismiin hengelle, se on luopunut marxismien eräistä vanhentuneista näkökohdista ja kehittänyt uusia periaatteellisia teoreettisia näkökohtia, jotka vastaavat yhteiskunnan elämässä tapahtuneita muutoksia ja työväenluokan etujen puolesta, sosialismin ja kommunismin asian puolesta käydyn käytännöllisen taistelun vaatimuksia.

Marxilaisen teorian ydinajatuksen perusteella V. I. Lenin teki useita nerokkaita keksintöjä ja uusia johtopäätöksiä, joilla proletariaatin ja sen vallankumouksellisen puolueen kannalta on ratkaiseva merkitys uusissa olosuhteissa imperialismin ja sosialistisen vallankumouksen kaudella.

V. I. Leninin kehittälemä oppi sosialistisesta vallankumouksesta on esimerkki marxilaisuuden luovasta kehittelystä ja vanhentuneiden näkökohtien korvaamisesta uusilla, proletariaatin poliittisen taistelun vaatimuksia vastaavilla päätelmillä.

Marx ja Engels, jotka löysivät esimonopolistisen kapitalismin lainmukaisuudet, opettivat, että sosialistinen vallankumous

ei voi voittaa yhdessä erillisessä maassa, että se voittaa vain, jos se tapahtuu yhtäaikaa kaikissa tai useimmissa kapitalistisissa maissa.

Kaikki marxilaiset pitivät ohjeenaan tätä johtopäätöstä, joka olikin oikea siinä vaiheessa, jolloin kapitalismi kehittyi nousevaa linjaa. Mutta 20. vuosisadan alkuun mennessä tilanne muuttui jyrkästi: kapitalismi kehittyi imperialismiksi, joka kärjisti kapitalismin kaikki ristiriidat äärimmilleen ja asetti sosialismiin siirtymisen ihmiskunnan välittömäksi tehtäväksi; nouseva kapitalismi oli muuttunut kuolevaksi kapitalismiksi. Se Marxin ja Engelsin näkemys, että sosialismi ei voi voittaa yhdessä erillisessä maassa, ei vastannut enää uutta tilannetta, ja V. I. Lenin ei suinkaan pelännyt tarkistaa sitä. Analysoituaan uuteen vaiheeseensa astunutta kapitalismia V. I. Lenin osoitti, että kapitalismin kehityksen epätasaisuus käy erikoisen tuntuvaaksi imperialismin kaudella ja kehitys muuttuu luonteeltaan hyppäykselliseksi, katastrofaaliseksi. V. I. Lenin päätyi siihen johtopäätökseen, että imperialismin kaudella sosialismi ei voi voittaa yhtäaikaisesti kaikissa kapitalistisissa maissa, mutta sen sijaan maailmanimperialismin rintamaketju voidaan murtaa sen heikoimmassa kohdassa ja sosialismi voi voittaa aluksi yhdessä erillisessä kapitalistisessa maassa.

Puolue torjui taistelussa opportunisteja vastaan tätä V. I. Leninin nerokasta johtopäätöstä vastaan tehdyt hyökkäykset. Siitä tuli koko vallankumouksellisen marxismin johtoaate, joka hedelmöitti käytännöllistä vallankumouksellista taistelua, antoi sille uusia suuntaviivoja ja innosti kaikkien maiden proletariaattia ottamaan käsiinsä aloitteen sekä ryhtymään vallankumoukselliseen rynnistykseen oman maansa porvaristoa vastaan. Lokakuun Suuri sosialistinen vallankumous ja sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen Neuvostoliitossa ovat todistaneet kumoamattomasti, että Leninin oppi sosialistisesta vallankumouksesta on oikea.

Ellei V. I. Lenin olisi ajoissa tehnyt tätä nerokasta johtopäätöstään ja ellei hänellä olisi riittänyt rohkeutta vaihtaa marxismin eräs vanhentunut perusaate uuteen, joka oli uudessa historiallisessa tilanteessa ainoa oikea, ja elleivät kommunistiset puolueet olisi omaksuneet tätä perusajatusta, ottaneet sitä ohjeekseen, niin eri maiden proletariaatin vallankumouksellinen aloitteellisuus ja aktiivisuus olisi ollut kahlittua, proletariaatilla ei olisi ollut selviä suuntaviivoja eikä varmuutta vallankumouksellisen aloitteensa menestymisestä.

Esimerkkinä marxilaisuuden luovasta kehittelystä on myös V. I. Leninin tekemä löytö, nimittäin Neuvostovallan havaitseminen proletariaatin diktatuurin valtiomuodoksi, joka on vakiintunut pysyväiseksi Neuvostoliitossa. Jollei V. I. Lenin olisi havainnut neuvostoja, Neuvostotasavaltaa proletariaatin diktatuurin muodoksi, niin puolue olisi joutunut harhailemaan

pimeässä, siitä olisi ollut vahinkoa proletariaatille, etua porvaristolle, ja marxilainen teoria olisi menettänyt varsin paljon.

Todistuksena marxismin luovasta kehittelystä on marxismin-leninismin kannattajien löytämä proletariaatin diktatuurin uusi muoto — kansandemokratia. Ennen toista maailmansotaa tunnettiin yksi proletariaatin diktatuurin muoto, nimittäin Neuvostot. Neuvostojen elinvoimaisuuden osoituksena on koko Neuvostomaan kokemus, ja sen merkitys kasvoi entistä suuremmaksi, kun Neuvostoliitossa rakennettiin sosialistinen yhteiskunta ja Neuvostoliitto voitti toisessa maailmansodassa. Ottaen huomioon toisen maailmansodan aikaisen ja sen jälkeisen maailmantilanteen sekä vallankumousprosessien reaalisien kulun niissä maissa, missä kansanvallankumous kehittyi, marxismin-leninismin kannattajat esittivät kuitenkin proletariaatin diktatuurin uuden muodon — kansandemokratian — pitäen lähtökohdana joukkojen kokemusta ja sitä Leninin perusajatusta, että proletariaatin diktatuurin muodot voivat olla erilaisia. Kansandemokratiaa on toteutettu käytännössä Kiinan Kansantasavallassa ja kaikissa muissa toisen maailmansodan jälkeen muodostuneissa sosialistisissa valtioissa.

Havainnollisena esimerkkinä marxilais-leniniläisen teorian luovasta kehittelystä ovat NKP:n XX edustajakokouksen päätökset. N. S. Hruštševin seloituksessa ja edustajakokouksen päätöksissä on kehitetty Leninin oppia kahden erilaisen yhteiskuntajärjestelmän rauhanomaisesta rinnakkainolosta, esitetty teoreettiselta ja poliittiselta merkitykseltään tärkeät perusajatukset sotien estämisen mahdollisuudesta meidän aikakaudellamme, sosialismiin siirtymisen muodoista eräissä kapitalistisissa maissa, kapitalististen maiden työväenluokan yhtenäisyyden aikaansaamisen teistä.

NKP:n XXI edustajakokous antoi uuden merkittävän panoksen tieteellisen kommunismin teoriaan. Edustajakokouksen päätöksissä ja N. S. Hruštševin seloituksessa on valaistu ja selvitelty teoreettisesti marxismin-leninismin periaatteiden pohjalta sellaisia Neuvostoliiton kommunistisen rakennustyön uuteen vaiheeseen liittyviä tärkeitä kysymyksiä kuin sosialismin kommunistiksi kehittymisen lainmukaisuudet, kolhoosiomistuksen ja sosialistisen kansanomistuksen kehitys- ja lähenemistiet, aineellisten hyödykkeiden jako yhteiskunnan jäsenten kesken, yhteiskunnan poliittinen organisaatio, valtiorakenne ja valtion hallinta laajaperäisen kommunistisen rakennustyön kaudella. Edustajakokous totesi, että sosialismin voitto Neuvostoliitossa ei ole ainoastaan täydellinen, vaan myös lopullinen. Mitä suurin merkitys on sillä XXI edustajakokouksen tekemällä johtopäätöksellä, että sosialistisen leirin maiden saavuttamat voitot, rauhanthahtoisten voimien kasvu ja lujittuminen kaikkialla maailmassa tekevät todella mahdolliseksi sen, että maailmansota voidaan poistaa yhteiskunnan elämästä jo ennen, kuin sosialismi on

voittanut täydellisesti koko maailmassa, vaikka kapitalismi vielä säilyykin osassa maailmaa.

XXI edustajakokouksen päätökset ja N. S. Hruštševin selostus ovat oivallinen esimerkki marxismin-leninisin luovasta soveltamisesta ja kehittamisestä. Edustajakokouksen kehittämien perusajatusten teoreettinen ja käytännöllinen merkitys NKP:n toiminnalle ja kaikille marxilais-leniniläisille veljespuoleille on valtavan suuri.

Leninismi opettaa, että se, joka ei ota huomioon yhteiskunnan kehityksessä tapahtuvia muutoksia eikä konkreettisia historiallisia olosuhteita ja joka pitää kiinni vanhentuneista väittämistä ja johtopäätöksistä ja kertailee vain vanhentuneita marxismin määritelmiä sen sijaan, että analysoisi tieteellisesti uusia historiallisia olosuhteita ja tekisi teoreettisia yleistyksiä proletariaatin luokkataistelun antamista uusista kokemuksista, hän pysyy uskollisena vain marxismin kirjaimelle ja vääristelee marxismin vallankumouksellista sisältöä, luopuu itse asiassa marxilaisuudesta.

Kommunistinen puolue ei ole milloinkaan irrottanut teoriaa vallankumouksellisesta käytännöstä. Kommunistisen puolueen murtumaton voima on teorian ja käytännön elimellisessä yhteydessä.

Kommunistinen puolue on aina pitänyt ja pitää ohjeenaan sitä Marxin ja Leninin johtoaatetta, että marxilaisuus ei ole dogmi, vaan toimintaohje.

4. NKP:n historia opettaa, että *työväenluokan yhtenäisyys* on sosialistisen vallankumouksen voiton välttämätön edellytys, mutta työväenluokan yhtenäisyyttä ei saavuteta, ellei paljasteta pikkuporvarillisia puolueita eikä eristetä niitä joukoista, ellei murskata näitä puolueita aatteellisesti.

Eserrät, menševikit, anarkistit, nationalistiset ja muut pikkuporvarilliset puolueet naamioituivat sosialistisiksi ja vallankumouksellisiksi puolueiksi voidakseen pettää joukkoja ja kehottivat proletariaattia ei taistelemaan porvaristoa vastaan, vaan sopimaan sen kanssa, ne eivät kehottaneet kukistamaan kapitalismia, vaan säilyttämään sen. Ne kiistivät sen, että työväenluokalle kuuluu johtava osa kansanjoukkojen vallankumouksellisessa taistelussa, eivät hyväksyneet proletariaatin diktatuuria, vaan yrittivät tehdä proletariaatista porvariston apuria. Pikkuporvarillisten puolueiden politiikka, jonka tarkoituksena oli proletariaatin ja porvariston luokkaetujen yhteensovittaminen, sovinnon aikaansaaminen proletariaatin ja porvariston välille, johti siihen, että nuo puolueet kavalsivat työväenluokan ja kaikkien työtätekevien edut ja siirtyivät lopulta vastavallankumouksen leiriin.

Käymällä leppymätöntä taistelua pikkuporvarillisia puolueita vastaan, valloittamalla joukot taitavalla ja joustavalla taktiikallaan proletariaatin etujoukon puolelle Kommunistinen puolue

loi Venäjän työväenluokan taisteluhenkisen yhtenäisyyden ja suojeli sitä kaikilta yrityksiltä hieroa sovintoa porvariston kanssa, suojeli sitä šovinismin, kansalliskiihkoisen vihamielisyyden vaikutukselta.

Samalla NKP:n historia osoittaa, että kommunistipuolueen johtama proletariaatti saattoi täyttää tehtävänsä kansanjoukkojen hegemonina vain käymällä armotonta, uhrautuvaa taistelua kaikkia tilanherrojen ja porvariston etuja ajavia puolueita — monarkisteja, lokakuulaisia, kadetteja — vastaan. Kommunistinen puolue valloitti talonpoikaisreservit kadeteilta ja eserriltä proletariaatin puolelle. Se taisteli esimerkiksi kansallisen porvariston puolueita vastaan, sai sorrettujen kansakuntien kansanjoukot vakuuttumaan siitä, että ne voivat saavuttaa vapauden vain proletariaatin johdolla.

Samalla kun Kommunistinen puolue kävi leppymätöntä taistelua porvarillisia ja pikkuporvarillisia puolueita vastaan, se noudatti joustavaa taktiikkaa horjuviin poliittisiin ryhmiin ja aineksiin nähden. Se teki kaiken voitavansa auttaakseen niitä, jotka olivat valmiita yhteistyöhön Neuvostovallan kanssa ja halusivat tunnustaa sen toimintaohjelman, voittaa epärointinsa, tajuta proletariaatin diktatuurin välttämättömyyden ja tukea sitä. Kommunistinen puolue suostui sopimukseen niiden kanssa heikentääkseen vallankumouksen vihollisten leiriä ja saadakseen erkanemaan toisistaan ne, jotka luokka-asemansa vuoksi olivat kapitalistisen järjestelmän puolustamisen kannalla, ja ne, jotka eivät olleet tällä kannalla, mutta eivät myöskään taistelleet lujamielisinä sosialismin puolesta Venäjällä. Kaikille rehellisille yhteiskunnallisille toimihenkilöille, poliittisille ryhmille ja puolueille, jotka julistivat olevansa sosialististen ihanteiden kannalla ja uskollisia kansalle, Kommunistinen puolue tarjosi mahdollisuuden asettua voittoisan vallankumouksen puolelle ja palvella työväenluokan, kansanjoukkojen etuja, Synnyinmaan etuja. Tämän kaltaisiin sopimuksiin kuului tunnettu sopimus, joka tehtiin vasemmistoeserrien kanssa valtiovallasta marraskuussa 1917 ja jonka seurauksena vasemmistoeserrit tulivat mukaan Kansankomissaarien Neuvostoon ilmoittaen kannattavansa Neuvostovaltaa, sekä sopimus eräiden maan kansallisilla alueilla vaikuttaneiden demokraattisten puolueiden ja ryhmien kanssa, jotka vastustivat kansallista sortoa ja tukivat Neuvostovaltaa.

„...vallan valtaamisen ja Neuvostotasavallan perustamisen hetkellä”, V. I. Lenin kirjoitti, „bolševismi osoittautui yhtenäiseksi, se oli vetänyt puolelleen kaikki parhaat ainekset sille läheisistä sosialistisista aatevirtauksista ja koonnut ympärilleen proletariaatin *koko* etujoukon ja työtätekevien *valtaenemmistön*” (Teokset, 30. osa, ss. 37—38).

5. NKP:n historia opettaa, että puolue ei olisi voinut säilyttää taistelutahtoista yksimielisyyttään eikä täyttää tehtävänsä sosialistisen vallankumouksen johtajana, proletariaatin diktaatturin ohjaavana ja johtavana voimana ja kommunistisen yhteiskunnan rakentajana, ellei se olisi käynyt *leppymätöntä* taistelua riveissään olevia opportunisteja, sovittelijoita ja heikkouskoisia vastaan, ellei se olisi murskannut ja voittanut niitä.

NKP:n historia osoittaa, että ennen vallankumousta tärkeimpiä opportunisteja synnyttäviä syitä olivat proletariaattiin ja sen etujoukkoon — Kommunistiseen puolueeseen — kohdistunut porvarillisen ideologian sekä järjestymättömien pikkuporvarillisten joukkojen vaikutus, työväenluokan laadullinen kirjavuus, koska siinä oli lujan kantajoukon lisäksi myös työläisaristokratiaa sekä muista luokista tulleita, ja vihdoin se, että puolueen riveihin tunkeutui pikkuporvarillisia mukanaolijoita. Porvariston vaikutuksen ja opportunistien levittäjiä olivat „ekonomistit”, menševikit, trotskilaiset, otzovistit, nationalisti-uklonistit ja muut antautujat. Bolševikit murskasivat V. I. Leninin johdolla kaikenkarvaiset opportunistit ja karkoittivat VSDTP:sta menševikit, jotka pyrkivät likvidoimaan työväenluokan vallankumouksellisen marxilaisen puolueen. Bolševikit pyrkivät johdonmukaisesti vahventamaan puolueen proletaarista ydinjoukkoa, ja heidän jatkuvana huolenaan oli puolueen jäsenen aatteellinen kasvatus sekä vallankumouksellinen karkaiseminen. He lujittivat organisatorisesti puoluetta ja sen yhteyksiä joukkoihin. Muutoin bolševikit eivät olisi voineet luoda vallankumouksellista marxilaista taistelupuoluetta eivätkä varmistaa Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voittoa.

NKP:n historia osoittaa, että siirryttäessä kapitalismista sosialismiin luokkataistelu kiihtyy erittäin ankaraksi. Tämä taistelu on ilmennyt myös puolueen sisällä trotskilaisten, zinovjevilaisten, buharinilaisten, nationalisti-uklonistien ja muiden antautujain, murskatun menševismien myötyreiden puoluevastaisina hyökkäilyinä. Puolueen sisäinen opportunisti Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön kaudella juonsi juurensa etupäässä seuraavista seikoista: kapitalististen luokkien jännökset, ennen kaikkea kulakisto, tekivät ankaraa vastarintaa; Neuvostoliitto oli vihamielisten kapitalististen maiden ympäröimä; pikkuporvaristo vaikutti työväenluokkaan ja puolueen horjuviin aineksiin tartuttaen niihin pikkuporvarillisia mielialoja; työväenluokka oli laadullisesti sekalaista, ja siitä syystä vihollisainesten oli helpompi vaikuttaa vähemmän tietoisiin työläisiin, jotka eivät olleet käyneet poliittisen taistelun koulua. Sosialismin voitto Neuvostoliitossa edellytti ehdottomasti puolueessa olleiden leninisminvastaisten ryhmäkuntien aatteellista ja järjestöllistä murskaamista.

Sosialismin voitettua ovat opportunistisen hoipertelun alkusyynä olleet ihmisten tietoisuudessa esiintyvät kapitalismin jäännökset, puolueen jäsenistön tietyn osan riittämätön marxismileninismien tuntemus ja vallankumouksellisen karaistuneisuuden puute, näiden puolueen jäsenten irtautuminen todellisuudesta, kansan elämästä, dogmaattisuus, se että he eivät käsitä kommunistisen rakennustyön uusia tehtäviä. Ei pidä myöskään unohtaa, että porvarillisen ideologian tunkeutuminen neuvostoyhteiskuntaan ja sen turmeleva vaikutus epävakaisiin aineksiin ei ole suinkaan mahdotonta niin kauan kuin on olemassa kapitalistisia valtioita. Samaa voi ilmetä myös Kommunistisen puolueen riveissä. Siitä syystä puolueen tärkeimpiä tehtäviä on huolehtia jatkuvasti kommunistien *aatteellisesta karkaisemisesta*, marxismileninismien propagoimisesta työtätekevien laajojen joukkojen keskuudessa ja taistella päättäväisesti riviensä yhtenäisyyden lujittamiseksi.

Marxismileninismien ideologisiin periaatteisiin perustuva *Kommunistisen puolueen yhtenäisyys* on ollut ja on oleva edelleenkin neuvostojärjestelmän lujuuden perusedellytyksenä, neuvostoyhteiskunnan moraalis-poliittista yhtenäisyyttä sementoivana voimana ja takeena siitä, että kommunismi voittaa Neuvostoliitossa.

6. Neuvostoliiton kommunistisen puolueen kulkema historiallinen taival on osoituksena siitä, että puolue voi johtaa menestyksellä työväenluokan taistelua vallasta, sen sosialistista ja kommunistista rakennustyötä vain sillä ehdolla, että puolueen järjestöelämä on hyvin *organisoitua*, että sen kaikilla järjestöillä, sen kaikilla jäsenillä on *yhteinen* tahto ja ne toimivat *yhtenäisenä* voimana, ja että puolueen riveissä vallitsee *rautainen kuri*. Puolueen toimintatavat ja järjestömuodot riippuvat konkreettisista historiallisista edellytyksistä, mutta V. I. Leninin kehittälemät ja perustelemat ja bolševismien pysyvään aarteistoon kuuluvat tärkeimmät järjestöperiaatteet pysyvät muuttumattomina.

Puolue noudattaa johdonmukaisesti leniniläisiä puolue-elämän normeja ja puoluejohtoperiaatteita. Puolueen järjestörakenteen ja sisäisen elämän tärkeimpänä johtavana periaatteena on *demokraattinen sentralismi*. Tämä periaate, joka on kestänyt NKP:n historian enemmän kuin puolivuosisataisen koetuksen, on arvokas siksi, että siinä yhdistyvät mitä tiukin sentralismi ja laaja puoluedemokratia, puolueen johtoelinten ehdoton auktoriteetti ja niiden valinnallisuus sekä tilivelvollisuus toiminnastaan puolueen jäsenjoukkojen edessä, puoluekuri ja puolueen jäsenjoukkojen luova aktiivisuus. V. I. Lenin opetti, että demokraattista sentralismia tarvitaan sitä varten, että „proletariaatin *organisatorinen* tehtävä (mikä onkin sen *tärkein* tehtävä) voitaisiin suorittaa oikein, menestyksellisesti, voittoisasti” (T e o k s e t, 31. o s a, s. 27).

Ei ole mikään sattuma, että marxismin-leninismien viholliset, kaikenlaiset revisionistit, vastustavat leniniläistä demokraattisen sentralismin periaatetta ja puolustavat federalismia, anarkistista autonomismia ja muita samantapaisia pikkuporvarillisia periaatteita.

Puoluedemokratia ja puoluekuri kuuluvat erottamattomasti yhteen; tämä yhtenäisyys on marxilais-leniniläisen puolueen sisäisen elämän, lujuuden ja taistelukykyisyyden, puolueen ja joukkojen välisten yhteyksien kestävyuden edellytys. Puolueen sisäistä demokratiaa voidaan laajentaa menestyksellisesti vain lujittamalla puoluejohtoa ja puoluekuriä. Juuri tässä ilmenee toisaalta demokratian ja toisaalta sentralismin sekä puoluekurin keskinäinen yhteys, asioiden pohdinnan vapauden ja kaikkia puolueen jäseniä velvoittavan hyväksytyjen päätösten sitovuuden keskinäinen yhteys.

Puolueen elämässä ja toiminnassa on mitä tärkein merkitys leniniläisellä *kollektiivisen johdon* periaatteella, joka juontuu itsestään demokraattisen sentralismin pohjalle rakennetun puolueen luonteesta. V. I. Lenin sanoi, että puolue ei voi käydä poliittista taistelua, järjestää vallankumouksellisia voimia eikä tehdä näistä kurinalaisia „ilman tiettyjen *toimintamuotojen ja -sääntöjen* kollektiivista kehittelyä” (Teokset, 4. osa, s. 201).

Kollektiivisuus johtotyössä estää puoluetta tekemästä yksipuolisia päätöksiä ja pahoja virheitä ja antaa mahdollisuuden oikaista pikaisesti tällaiset virheet, mikäli niitä satutaan tekemään. Puolueen kollektiivinen kokemus ja Keskuskomitean kollektiivinen viisaus ovat takeena siitä, että puolueen rivit pysyvät eheinä ja tiiviinä, että maata johdetaan oikein ja sosialismin ja kommunismin rakentaminen edistyy menestyksellisesti.

Kommunistisen puolueen kokemus osoittaa, että mitä lähemmäksi kommunismia päästään, sitä laajemmaksi käy puoluedemokratia, sitä suuremmaksi kommunistien aktiivisuus ja luova aloitteellisuus maan poliittisen ja taloudellisen elämän kysymyksiä ratkottaessa.

7. NKP:n historia opettaa, että marxilais-leniniläisen puolueen tekee voimakkaaksi ja voittamattomaksi sen *läheinen, katkeamaton yhteys* työväenluokkaan, kansanjoukkoihin; kansanvoima on sen *yhteenliittyneisyydessä* puolueen ympärille.

Puolue on kansan todellinen johtaja vasta silloin, kun se ilmentää tietoisesti sitä, mihin kansanjoukot pyrkivät, ja kulkee joukkojen edellä valaisten niille marxismin-leninismien teorian valolla tietä voittoon.

Puolue suorittaa etujoukon tehtävänsä vasta silloin, kun se ei vetäydy erilleen joukoista, mm. työtätekevien takapajuisista kerroksista, vaan toimii alinomaa niiden keskuudessa, kun se saa joukot vakuuttamaan asiansa oikeellisuudesta ja kohottaa näitä edimmäisten kommunismin esitaistelijain tasolle.

Niin *lahkolaismainen eristäytyminen* joukoista kuin myös takapajuisuuden *opportunistinen myötäileminen* ovat yhtäläisesti vieraita marxilais-leniniläiselle puolueelle.

Leninismi opettaa ja NKP:n kokemus todistaa, että puolue on voittamaton, jos se pystyy lähentymään työtätekevien laajoja kerroksia ja pysymään kiinteästi mukana työväenluokan ja kaikkien työtätekevien elämässä.

Puolue lakkaa olemasta työväenluokan etujoukko, jos se koteloituu omaan itseensä ja muuttuu lahkokunnaksi, pelkäksi propagandajärjestöksi.

Puolue on voittamaton, jos se ei ainoastaan opeta joukkoja, vaan myös ottaa oppia joukoista, syventyy tutkimaan kansan luovaa työtä, etsii huolellisesti uuden ituja, poistaa päättäväisesti luovaa aloitteellisuutta kahlitsevat byrokraattiset esteet, tukee aktiivisesti jokaista yhteiskunnan vallankumoukselliseen uudistamiseen tähtäävää työtätekevien aloitetta ja tarkistaa kriittisesti päätöksiään yhteiskuntaelämän kehityksestä saadun kokemuksen perusteella.

8. NKP:n historia opettaa, että puolueen menestys riippuu ennen kaikkea siitä, että se *kritikoi rohkeasti* omia puutteitaan, heikkouksiaan ja virheitään. Neuvostoliiton kommunistisen puolueen toiminta on todistanut loistavasti oikeaksi Marxin ajatuksen, että proletaarille vallankumoukselle on ominaista alituinen kritiikki ja itsekritiikki, että tämä on sen kehityksen lainmukaisuuksia.

Puolue ei voi täyttää tehtävänsä työväenluokan ja kaikkien työtätekevien johtajana, jos se lakkaa huomaamasta omia puutteitaan, jos se ei uskalla tunnustaa avoimesti ja rehellisesti virheitään eikä pysty oikaisemaan niitä ajoissa.

V. I. Lenin opetti, että puolue on voittamaton, jollei se pelkää kritiikkiä eikä itsekritiikkiä, ei peittele virheitään eikä toimintansa puutteellisuuksia, vaan kasvattaa kaadereita paitsi saavutusten, myös puoluetöydessä ja valtiollisessa toiminnassa tehtyjen virheiden perusteella ja osaa ajoissa havaita ja korjata virheensä.

Puolue menettää arvovaltansa, jos se salaa tekemänsä virheet joukoilta, hämää kipeät kysymykset, peittelee puutteitaan teeskentelemällä, että kaikki on kunnossa, jos se ei siedä kritiikkiä eikä itsekritiikkiä, lankeaa omahyväisyyteen ja on valmis lepäämään laakereilla.

„Poliittisen puolueen suhtautuminen omiin virheisiin”, V. I. Lenin kirjoitti, „on tärkeimpiä ja varmimpia kriteerioita arvioitaessa puolueen voimakkuutta ja sitä, miten se täyttää *käytännössä* velvollisuutensa omaa *luokkaansa* ja työtätekeviä *joukkoja* kohtaan. Virheen julkinen tunnustaminen, sen syiden paljastaminen, tuon virheen aiheuttaneen tilanteen erittely, virheen korjaamiseksi

tarvittavien keinojen huolellinen harkinta — juuri tämä on tunnusomaista vakavalle puolueelle, juuri täten puolue täyttää velvollisuuksiaan, juuri tämä on *luokan* ja edelleen myös *joukkojen* kasvatusta ja opettamista” (Teokset, 31. osa, s. 39).

Esimerkkinä rohkeasta itsekritiikistä on puolueen avoin julkilausuma J. V. Stalinin persoonan palvonnan raskaista seurauksista, vakavista virheistä, joita hän oli tehnyt elämänsä loppuajoina. NKP:n XX edustajakokous arvosteli periaatteelliselta kannalta näitä virheitä ja ryhtyi tarpeellisiin toimenpiteisiin niiden oikaisemiseksi. Tämä päättäväinen itsekritiikki on uusi näkyvä todistus Kommunistisen puolueen ja sosialistisen neuvostojärjestelmän voimasta ja lujudesta.

„Me kommunistit arvostelemme yksilönpalvontaa ilmiönä, joka on täysin vieras marxismin-leninismien hengelle ja sietämätön Kommunistisessa puolueessa, sosialistisessa yhteiskunnassa. Näin puolue tekee lujittaakseen asemiaan, lujittaakseen sosialistista järjestelmää ja estääkseen kerta kaikkiaan tällaisten ilmiöiden toistumisen tulevaisuudessa. Mutta me emme voi hyväksyä sitä, että yksilönpalvontaan kohdistunutta arvostelua yritetään käyttää sosialistista järjestelmää ja Kommunistista puoluetta vastaan” (N. S. Hruštšev, Neljäkymmentä vuotta Lokakuun Suuresta sosialistisesta valankumouksesta, s. 32).

9. Kommunistisen puolueen kulkema historiallinen taival on todistuksena siitä, että juuri se — marxilais-leniniläinen puolue — on *todella patrioottinen voima*, että se ilmentää ja puolustaa johdonmukaisesti oman kansansa etuja, Synnyinmaan etuja.

Neuvostoliiton kommunistinen puolue nousi valtaan maassa, jonka hallitsevat luokat ja niiden poliittiset puolueet olivat suistaneet perikadon partaalle, saattaneet täydelliseen rappiotilaan ja vaaraan joutua imperialististen valtojen jaettavaksi. Kommunistinen puolue otti vastuun maan kohtaloista, nostatti, järjesti ja innosti kansanjoukot taisteluun takapajuisuutta, rappiutilaa ja ulkovaltojen taholta uhkaavan orjuutuksen vaaraa vastaan, taisteluun sosialismin rakentamiseksi.

Kommunistisen puolueen johdolla maan tuotannolliset voimat vapautettiin kahleistaan ja luotiin pohja talouden ja tekniikan, tieteen ja kulttuurin ennennäkemättömälle edistykselle. Kommunistinen puolue johdatti maan lyhyessä ajassa suuriin historiallisiin voittoihin ja sai aikaan sen, että siitä tuli mahtava sosialistinen valtakunta, turvasi Synnyinmaan kukoistuksen ja suuruuden.

Puolue vei Neuvostomaan voittoon kahdessa isänmaallisessa sodassa, pelasti Synnyinmaan joutumasta vierasmaalaisten

imperialistien orjuuteen, säilytti Neuvostovaltion riippumattomuuden ja suvereenisuuden. Oikealla, kansan etujen mukaisella politiikallaan Kommunistinen puolue kohotti maan niin korkealle tasolle, ettei sellaista ollut vielä koskaan aikaisemmin saavutettu maan historiassa.

Kaikki muut poliittiset puolueet, jotka olivat toimineet Venäjän historiallisella areenalla, eivät suinkaan puolustaneet kansan ja Synnyinmaan etuja, vaikka mainostivatkin „rakkauttaan” Venäjään, vaan ajoivat kapitalistien ja tilanherrojen itsekkäitä etuja, tuomitsivat Venäjän jäämään takapajuisuuden ja kurjuuden tilaan ja olivat valmiita luovuttamaan sen ulkomaisten imperialistien ikeen alle.

Kansa oli oman kokemuksensa nojalla oppinut tuntemaan kaikki Venäjällä toimineet poliittiset puolueet ja uskoi maan johdon Kommunistiselle puolueelle. Kansa hylkäsi kaikki muut poliittiset puolueet — monarkistit, lokakuulaiset, kadetit, eserrät, menševikit, lukuisat nationalistiset puolueet. Näiden, ulkomaisen imperialismin palvelukseen astuneiden puolueiden poliittinen kehitys todistaa, että nuo puolueet eivät olleet ainoastaan sosialisminvastaisia, vaan ne olivat myös kansanvastaisia, epäisänmaallisia puolueita. Niiden toiminta oli maan kansallisten etujen vastaista.

Leninismi opettaa ja historian kokemus vahvistaa, että marxilais-leniniläiset puolueet ovat todella *isänmaallinen* voima. Se on uudentyyppiselle puolueelle lainomaista.

10. NKP:n mitä runsain kokemus opettaa, että puolue on saavuttanut historialliset voittonsa taistellessaan sosialismin puolesta ja hankkinut suunnattoman arvovalan Neuvostoliiton ja muiden maiden kansanjoukkojen keskuudessa sillä, että se on aina pitänyt *proletaarista internationalismia* johtavana periaatteenaan teoriassa sekä käytännössä.

V. I. Leninin ehdotuksesta puoluetta on alusta pitäen rakennettu Venäjän kaikkien eri kansallisuuksien työläisten yhteisenä järjestönä. Puolue kasvoi ja karaistui taistellessaan suurvaltašovinismia ja paikallista porvarillista nationalismia vastaan. Puolue esitti historiallisen kansakuntien itsemääräämistunnuksen. Kaikki Venäjään kuuluvat kansakunnat tunnustettiin oikeutetuiksi eroamaan vapaasti Venäjästä ja muodostamaan itsenäisen valtion. Taistelemalla uhrautuvaisesti suurvaltašovinismia vastaan kansojen vapauden ja sosialismin puolesta Venäjän proletariaatti hankki kaikkien tsarismien sortamien kansakuntien työtätekevien luottamuksen. Ensimmäisen kerran historiassa luotiin monikansallinen valtio, jonka perustana on kaikkien kansakuntien vapaaehtoinen yhteenliittyminen ja niiden osallistuminen tasa-arvoisina socialistiseen rakennustyöhön. Socialistisen rakennustyön kulussa ratkaistiin menestyksellisesti sellainen vaikea tehtävä kuin entisten sorrettujen kansojen taloudellisen ja kulttuurillisen eriarvoisuuden hävittäminen.

Täyttään uskollisesti internationalisen velvollisuutensa Kommunistinen puolue lujittaa johdonmukaisesti Neuvostoliiton kansojen välistä ystävyyttä ja yhdistää niitä niiden suorittaessa yhteistä suurta tehtävää, rakentaessa kommunistista yhteiskuntaa.

Marxilais-leniniläinen käsitys proletarisesta internationalismista on vanhantyyppisten puolueiden, II Internationalen puolueiden kantaan nähden perinjuurin vastakkainen. V. I. Lenin osoitti, että internationalismin tunnustaminen sanoissa ja sen korvaaminen pikkuporvarillisella nationalismilla käytännössä on tavanomainen ilmiö II Internationalen puolueiden keskuudessa. Pikkuporvarillinen nationalismi julistaa, että kansakuntien tasa-arvoisuuden tunnustaminen on internationalismia, kajoamatta tällöin lainkaan kansalliseen itsekkyyteen. Proletaarinen internationalismi, opettaa V. I. Lenin, vaatii sitomaan kunkin maan proletariaatin luokkataistelun edut erottamattomasti muiden maiden proletariaatin luokkataistelun etuihin, koko kansainvälisen työväenliikkeen etuihin.

Proletaarisen internationalismin periaatteen puoltajana NKP on täyttänyt ja täyttää edelleenkin velvollisuutensa maailman proletariaattia kohtaan. Leniniläisen puolueen ohjelman, strategian ja taktiikan, koko sen käytännöllisen toiminnan läpikäyvänä henkenä on proletaarinen internationalismi.

Pitäen itseään kansainvälisen työnarmeijan yhtenä osastona kommunistit ovat aina olleet ja ovat aktiivisesti mukana tämän armeijan riveissä taistelemassa marxilaisuuden puolesta. V. I. Leninin johdolla bolševikkipuolue auttoi vuosina 1914—1919 sosialidemokraattisten puolueiden internationalististen vasemmistoryhmien ja suuntien muodostumista ja järjestöllistä muotoutumista. Nämä ryhmät ja suunnat olivat sinä perustana, jolla alkoi sittemmin syntyä kommunistisia puolueita.

Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voitettua Kommunistisen puolueen ja koko neuvostokansan tärkeimmäksi internationalistiseksi velvollisuudeksi muodostui kommunismin rakentaminen Neuvostoliitossa, millä on valtava kansainvälinen merkitys. Rakentamalla sosialismia ja kommunismia NKP ja neuvostokansa ovat ennen kaikkea auttaneet tuntuvasti maailman proletariaattia ja kansojen vapausliikettä. Kapitalististen maiden kommunistiset puolueet ja työväenluokka ovat tukeneet vuorostaan mitä moninaisimmin tavoin ensimmäistä sosialistista maata. Katsoen Neuvostoliiton omaksi iskuprikaatiksi maailman proletariaatti pitää tärkeimpänä velvollisuutenaan puolustaa maailman ensimmäistä sosialistista valtiota — ihmiskunnan edistyksellisten voimien tukikohtaa. Proletaarinen internationalismi ilmenee juuri tänä molemminpuolisena kannatuksena.

Proletaarinen internationalismi ilmeni kirkkaasti toisen maailmansodan aikana. Neuvostoliiton sota fasistijoukkoja

vastaan ei ollut ainoastaan sotaa sosialismin maan puolesta, se oli myös taistelua Euroopan ja Aasian kansojen vapauden puolesta, taistelua koko ihmiskunnan pelastamiseksi fasismi-orjuuden vaarasta. Porvarillisten maiden työtätekevät, kaikki isänmaalliset voimat, joiden keskuudessa kommunistiset puolueet olivat edimmäisinä, taistelivat uhrautuvaisesti saksalaisia, japanilaisia ja muita imperialistisia anastajia vastaan, helpottaen Neuvostoliiton taistelua fasismia vastaan.

Sosialistisen maailmanjärjestelmän muodostumis- ja kehitysmiskaudella proletaarinen internationalismi vaatii ennen kaikkea puolustamaan ja lujittamaan tätä järjestelmää, kasvattamaan kansanjoukkoja ystävyyden, veljellisen yhteistoiminnan ja keskinäisen avunannon hengessä. Sosialististen maiden väliset suhteet rakentuvat uusien kansainvälisten periaatteiden — veljellisen ystävyyden, kaikkinaisen yhteistoiminnan ja keskinäisen avunannon — pohjalle. Sosialististen maiden yksimielisyyden ja veljellisen yhteistoiminnan perustana on näiden maiden kommunististen ja työväenpuolueiden sekä kansojen intressien yhteisyys ja se, että ne pyrkivät samaan päämäärään — rakentamaan kommunistisen yhteiskunnan.

Sosialistisen leirin maat noudattavat kansainvälisissä suhteissaan demokraattisia periaatteita, joita ovat täydellinen tasa-arvoisuus, alueellisen koskemattomuuden kunnioittaminen, valtiollinen riippumattomuus ja suvereenisuus, sekaantumattomuus muiden maiden sisäisiin asioihin.

Kapitalististen maiden työtätekevät ja sorretut kansat näkevät sosialistisessa maailmanleirissä, suuressa Neuvostoliitossa, rauhan ja kansojen välisen ystävyyden suojamuurin.

„Pääoma on kansainvälinen voima”, V. I. Lenin kirjoitti, „Sen voittamiseen tarvitaan työläisten kansainvälistä liittoa, työläisten kansainvälistä veljeyttä.

Me olemme kansallisvihan, kansallisuuksien välisen eripuraisuuden ja kansallisen karsinoitumisen vastustajia. Me olemme kansainvälisyyden kannattajia, internationalisteja” (Teokset, 30. osa, s. 268).

Kaikissa sankarillisen taistelunsa vaiheissa NKP on johdonmukaisesti noudattanut proletaarisen internationalismin periaatetta, se on pitänyt ja pitää ohjeenaan „Kommunistisen manifestin” kehotusta: „Kaikkien maiden proletaarit, liitykää yhteen!”

Kommunistisen puolueen menestyksellinen toiminta niin tsaarivallan ja kapitalismin kukistamiseksi käydyin taistelun kaudella kuin myös kommunismin rakentamisen kaudella on kouraantuntuvana osoituksena siitä, mikä mahtava voima on proletaarinen internationalismi, työtätekevien kansainvälinen solidaarisuus.

11. Yhteiskuntakehitys on viimeksi kuluneiden yli viiden vuosikymmenen aikana todistanut kokemusperäisesti, että Neuvostoliiton kommunistinen puolue on ollut oikeassa siinä historiallisessa kiistassa ja taistelussa, jota se on käynyt II Internationalen puolueita, sosialidemokratian ideologiaa ja politiikkaa vastaan.

Bolševikkipuolue lähti kulkemaan sosialistisen vallankumouksen tietä pitäen ohjeenaan Marxin ja Engelsin oppia, jota V. I. Lenin kehitti edelleen. Se kutsui tälle tielle kaikkia kansainvälisessä työväenliikkeessä vaikuttavia puolueita. Mutta sosialidemokraattiset puolueet valitsivat toisen, reformistisen tien. Koko maailman proletariaatilla ja sorretuilla kansoilla on nyt mahdollisuus vertailla ja arvostella näitä kahta eri kehitystietä kulkeneiden puolueiden ja maiden saavuttamia tuloksia.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen johdolla on saavutettu sosialismin maailmanhistorialliset voitot, jotka ovat saaneet koko edistyksellisen ihmiskunnan tunnustuksen. NKP:n aikaansaannosta on, että Neuvostomaasta on muodostunut mahdava sosialistinen valtakunta, rauhan, demokratian ja sosialismin linnake. Nyt NKP johtaa kansaa eteenpäin, rakentamaan kommunismia, joka on sosialistisen työväenliikkeen päämäärä.

Vallan toisenlaisista tuloksista kertoo sosialidemokraattisten puolueiden kokemus.

Sosialistisen Internationalen puolueet ovat viimeksi kuluneiden 30—40 vuoden aikana nousseet valtaan monissa maissa useammin kuin kerran. Saksan, Ranskan, Belgian, Tanskan, Norjan, Ruotsin, Hollannin sosialidemokraattiset ja sosialistiset puolueet samoin kuin Englannin ja Australian labour-puolueet ovat vuosien 1918—1958 aikana olleet hallituksissa joko yksin tai yhdessä porvarillisten puolueiden kanssa. Nauttien työväenluokan luottamusta ja saaden siltä tukea ne olisivat voineet ohjata maansa toiselle, ei-kapitalistiselle tielle ja toteuttaa sen, mistä puhutaan niiden ohjelmissa. Nämä puolueet olisivat voineet vallassa ollessaan ryhtyä toimenpiteisiin tehdäkseen lopun kapitalistisesta järjestelmästä, joka on ihmisen harjoittaman toisen ihmisen riiston, kurjuuden, työttömyyden ja tuhoisien sotien alkusyy. Mutta kuten tiedetään, mitään sellaista ei ole tapahtunut. Maat, joissa sosialisteiksi itseään sanovat reformistit ovat olleet vallassa vuosikausia, pysyvät yhä samoina kapitalistisina maina kuin ennenkin.

Muutamissa edellä mainituissa valtioissa työväenluokka on sosialidemokraattisten puolueiden myötävaikutuksella parantanut jonkin verran taloudellista asemaansa ja saanut erinäisiä oikeuksia ja demokraattisia vapauksia porvariston diktatuurin puitteissa. Mutta kaikesta tästä työväenluokka on maksanut kalliin hinnan, jona on ollut porvariston vallan säilyminen, riistoyhteiskunnan säilyminen, pysyvä ja jatkuvasti suureneva sodanvaara, tuhoisat talouspulat, työttömyys ja kaikesta tästä

johtuvat muut kansanjoukkojen onnettomuudet. Sitä paitsi vallassaolevat riistäjäluokat anastavat työtätekevilta heidän taisteluin hankkimansa aineelliset etuisuudet joka kerta, kun talouselämä joutuu vaikeuksiin, ja polkevat kansanjoukot takaisin samaan tilaan, jossa ne olivat vuosikymmeniä aikaisemmin.

Pääsyynä kapitalistisen järjestelmän säilymiseen niissä maissa, missä valta on ollut tai on sosialidemokraattisilla puolueilla, ovat näiden puolueiden teoreettiset, marxismin-leninisminvastaiset periaatteet ja näkökannat sekä opportunistinen käytäntö. Sosialidemokraattiset johtomiehet ovat pitäneet ja pitävät niin teoriassa kuin käytännössäkin lähtökohtana sitä perusajatusta, että proletariaatin ja porvariston luokkaedut voidaan saattaa sopusointuun, että porvariston herruutta ei pidä kukistaa vallankumouksellisesti, että proletariaatin diktatuuri on tarpeeton ja että sen sijaan on luotava porvarillisten ja sosialidemokraattisten puolueiden yhteenliittymä. Sosialidemokraattiset puolueet ovat loitonneet ajan oloon yhä enemmän marxilaisuudesta, ja monet niistä ovat luopuneet siitä avoimestikin.

Niiden tulosten vertaileminen, joihin maailman työväenluokan eri osat ovat päässeet kahta eri tietä kulkiessaan, todistaa vakuuttavasti, että sosialidemokratia on kärsinyt vararikon ja että marxismin-leninismien merkitys työväenluokan taistellessa sosialismin ja kommunismin voiton puolesta kaikkialla maailmassa on valtavan suuri.

* *
*

Näin siis Neuvostoliiton kommunistisen puolueen historia ja tämän puolueen johdolla saavutetut suuret voitot ovat havainnollisena todistuksena kommunismin aatteiden murtumattomasta voimasta, työväenluokan luomisvoimasta, luokan, joka on suorittanut historiallisen tehtävänsä — muuttanut kapitalistisen yhteiskunnan sosialistiseksi yhteiskunnaksi.

Läheisessä ystävyysliitossa muiden maiden veljespuolueiden kanssa NKP taistelee etujoukkona maailmanrauhan puolesta. Kommunistinen puolue on „aikakautemme järjen, kunnian ja omantunnon” olennoituma (L e n i n).

Kommunistisen puolueen ympärille ryhmittynyt neuvostokansa on elämän kaikilla aloilla saavuttamiinsa valtaviin menestyksiin pohjaten astunut kommunistisen yhteiskunnan laajamittaisen rakennustyön kauteen.

Nojaten jo saavutettuihin voittoihin ja käyttäen hyväksi valtavaa historian antamaa kokemusta Kommunistinen puolue suuntaa neuvostokansan mahtavat voimat ratkaisemaan innoittavaa tehtävää, rakentamaan kommunistista yhteiskuntaa, jonka lippuun on kirjoitettu: „Jokainen kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeidensa mukaan”.

SISÄLTÖ

Johdanto	5
--------------------	---

I luku

TYÖVÄENLIIKKEEN ALKU JA MARXILAIKUUDEN LEVIÄMINEN VENÄJÄLLÄ

(vuodet 1883—1894)

1. Kapitalismin kehitys ja kansanjoukkojen asema Venäjällä 19. vuosisadan jälkipuoliskolla	11
2. Vallankumoukselliset demokraatit ja narodnikit. Ensimmäiset työväenjärjestöt	16
3. Plehanov ja „Työn vapautus” ryhmä. Marxilaiset kerhot Venäjällä. V. I. Leninin vallankumouksellisen toiminnan alku	23
Lyhyitä yhteenvetoja	32

II luku

TAISTELU MARXILAISEN PUOLUEEN LUOMISEKSI VENÄJÄLLÄ. VSDTP:n PERUSTAMINEN. BOLŠEVISMIN SYNTY

(vuodet 1894—1904)

1. Leniniläisen vaiheen alku marxilaisuuden kehityksessä. Leninin taistelu narodnikkilaisuutta ja „legaalista marxilaisuutta” vastaan. Pietarin „Taisteluliitto työväenluokan vapauttamiseksi”. VSDTP:n I edustajakokous	34
2. V. I. Leninin suunnitelma marxilaisen puolueen rakentamiseksi. Leniniläisen „Iskran” taistelu puolueen luomiseksi	43
3. VSDTP:n II edustajakokous. Bolševikkipuolueen syntyminen	59
4. Taistelu menševikkejä vastaan puolueen lujittamiseksi	67
Lyhyitä yhteenvetoja	75

III luku

BOLŠEVIKKIPUOLUE vuosien 1905—1907 VALLANKUMOUKSESSA

1. Vallankumousliike Venäjällä vuoden 1905 edellä. Venäjän ja Japanin sota. Tammikuun yhdeksäs päivä. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen alku	77
2. Bolševikkien arvio vallankumouksen luonteesta, liikkeellepanevista voimista ja tehtävistä. Puolueen III edustajakokous	85
3. Vallankumouksen nousu. Yleisvenäläinen poliittinen lakko. Neuvostojen perustaminen. Joulukuun aseellinen kapina	96
4. Bolševikkipuolueen rakentaminen vallankumouksen aikana. VSDTP:n IV edustajakokous	107

5. Bolševikkien taktiikka I ja II Valtakunnanduumaan nähden. VSDTP:n V edustajakokous. Vallankumouksen tappion syyt	115
6. Vallankumouksen kansainvälinen merkitys	122
Lyhyitä yhteenvetoja	125

IV luku

BOLŠEVIKKIPUOLUE TAANTUMUSKAUDELLA

(vuodet 1907—1910)

1. Stolypinin ajan taantumus	128
2. Bolševikkien taistelu puolueen puolesta, likvidaattoreita, otzovisteja ja trotskilaisia vastaan	132
3. V. I. Lenin puolustaa ja kehittää marxilaista filosofiaa. V. I. Lenin kehittää edelleen oppia puolueesta	139
4. Puolue valloittamassa joukkoja puolelleen, valmistamassa joukkoja uuteen vallankumoukseen	147
Lyhyitä yhteenvetoja	152

V luku

**BOLŠEVIKKIPUOLUE UUDEN VALLANKUMOUKSELLISEN
NOUSUN VUOSINA**

(vuodet 1910—1914)

1. Stolypinin politiikan vararikko ja vallankumousmielisyyden voimistuminen joukkojen keskuudessa	154
2. Prahan puoluekonferenssi	157
3. Bolševistinen „Pravda” („Totuus”) lehti. Bolševikkien edustajaryhmä IV Valtakunnanduumassa	162
4. Puolue joukkojen vallankumouksellisen taistelun kärjessä	168
Lyhyitä yhteenvetoja	176

VI luku

**BOLŠEVIKKIPUOLUE IMPERIALISTISEN MAAILMANSODAN VUOSINA.
VENÄJÄN TOINEN VALLANKUMOUS**

(vuosi 1914—vuoden 1917 helmikuu)

1. Ensimmäisen maailmansodan puhkeaminen ja sen syyt. II Internationalen vararikko	178
2. Puolueen vallankumouksellinen työ joukkojen keskuudessa imperialistisen sodan aikana	183
3. Leninin oppi sosialistisesta vallankumouksesta	192
4. Helmikuun porvarillis-demokraattinen vallankumous. Työläisten ja sotilaiden edustajain neuvostojen perustaminen. Kaksoisvalta	198
Lyhyitä yhteenvetoja	204

VII luku

**PUOLUE LOKAKUUN SUUREN SOSIALISTISEN VALLANKUMOUKSEN
INNOITAJANA JA VOITON JÄRJESTÄJÄNÄ**

(maalis- — lokakuu 1917)

1. Maan ulko- ja sisäpoliittinen tilanne tsarismen kukistamisen jälkeen. Puolueen legalisoituminen	206
2. V. I. Leninin Huhtikuun teesit. VII Yleisvenäläinen (Huhtikuun) konferenssi. Puolueen suuntana porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittäminen sosialistiseksi vallankumoukseksi	212
3. Puolueen taistelu joukoista kaksoisvallan kaudella. Heinäkuun päivät	223

4. Puolueen VI edustajakokous. Aseellinen kapina puolueen suuntalinjana. Kornilovilaisuuden murskaaminen	230
5. Aseellisen kapinan valmistelu. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voitto	236
6. Vallankumouksen voiton syyt. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kansainvälinen merkitys	251
Lyhyitä yhteenvetoja	255

VIII luku

PUOLUE TAISTELUSSA SOCIALISTISEN VALLANKUMOUKSEN KEHITTÄMISEN JA NEUVOSTOVALLAN LUJITTAMISEN PUOLESTA

(lokakuu 1917 — vuosi 1918)

1. Puolue Neuvostovaltiota luomassa. Ensimmäiset sosialistiset uudistukset	257
2. Taistelua sodasta eroamiseksi. Brestin rauha. VKP(b):n VII edustajakokous	268
3. V. I. Leninin suunnitelma sosialistisen talouden perustan rakentamiseksi. Ensimmäinen Neuvostomaan Perustuslaki	276
Lyhyitä yhteenvetoja	286

IX luku

PUOLUE ULKOMAIDEN SOTILAALLISEN INTERVENTION JA KANSALAISSODAN KAUELLA

(vuodet 1918—1920)

1. Ulkomaiden sotilaallisen intervention ja kansalaissodan alku. Puolue järjestämässä vastaiskua maahanhyökkääjille ja valkokaartilaisille	288
2. Neuvosto-Venäjää vastaan suuntautuneen saksalaisintervention epäonnistuminen. Ententen intervention voimistuminen	296
3. Kolmannen, Kommunistisen Internationalen perustaminen. Puolueen VIII edustajakokous	302
4. Ratkaiseva käänne kansalaissodan kulussa. Koltšakin ja Denikinin murskaaminen	310
5. Puolueen IX edustajakokous. Tilanherrojen ja porvariston Puolan joukkojen ja Wrangelin murskaaminen. Intervention ja kansalaissodan päätyminen	319
6. Miksi Neuvostovalta voitti. Kansalaissodan opetukset	327
Lyhyitä yhteenvetoja	332

X luku

PUOLUEEN TOIMINTA KANSANTALouden JÄLLEENRAKENTAMISEKSI

(vuodet 1921—1925)

1. Kansainvälinen ja sisäinen tilanne kansalaissodan päättymisen jälkeen. Ammattiliittoväittely	334
2. Puolueen X edustajakokous. Siirtyminen uuteen talouspolitiikkaan	342
3. Uuden talouspolitiikan ensimmäiset tulokset. Puolueen XI edustajakokous. Neuvostovaltion ulkopoliittikka. Sosialististen Neuvostotasavaltujen Liiton (SNTL) muodostaminen	352
4. V. I. Leninin viimeiset kirjoitukset. V. I. Leninin suunnitelma sosialismin rakentamiseksi Neuvostoliitossa	364
5. Puolueen XII edustajakokous. Taistelu trotskilaisuutta vastaan. Taloudellisten vaikeuksien voittaminen. V. I. Leninin kuolema. Leninkutsunta puolueeseen	370

6. Puolueen XIII edustajakokous. Puolueen maaseututyön voimistaminen. Trotskin uuden hyökkäyksen paljastaminen	377
7. Voiko sosialismi voittaa Neuvostoliitossa? NKP(b):n XIV edustajakokous. Suunta maan sosialistiseen teollistamiseen. „Uuden opposiition” murskaaminen	384
Lyhyitä yhteenvetoja	392

XI luku

PUOLUEEN TOIMINTA MAAN SOCIALISTISEN TEOLLISTAMISEN JA MAATALOUDEN TÄYSKOLLEKTIVISOINTIIN VALMISTAUTUMISEN ALALLA

(vuodet 1926—1929)

1. Maailmantilanne ja puolueen ja Neuvostovaltion ulkopoliittikka vuosina 1926—1929	394
2. Maan sosialistisen teollistamisen alullepano. Puolueen taistelu trotskilais-zinovjevilaista puolueenvastaista blokkia vastaan	398
3. Neuvostokansan voimien mobilisointi maan teollistamiseen. Puolueen ja työtätekevien joukkojärjestöjen työn uudestijärjestäminen	406
4. Ensimmäiset saavutukset maan sosialistisessa teollistamisessa. Puolueen XV edustajakokous ja suunta maatalouden kollektivisointiin. Trotskilais-zinovjevilaisen puoluevastaisen blokin murskaaminen	410
5. Sosialismin yleisen hyökkäyksen valmistelu. Puolueen taistelu oikeistopoikkeamaa vastaan. Ensimmäisen viisivuotissuunnitelman hyväksyminen. Joukkoluontoisen kolhoosiliikkeen alku	417
Lyhyitä yhteenvetoja	430

XII luku

PUOLUE SOCIALISMIN YLEISEN HYÖKKÄYKSEN KAUDELLA. KOLHOOSIJÄRJESTELMÄN LUOMINEN

(vuodet 1929—1932)

1. Kapitalistisen maailman talouspula. Neuvostoliiton kansainvälinen asema sosialismin laajan hyökkäyksen vuosina	432
2. Maatalouden täyskollektivisointi. Siirrytään uuteen politiikkaan — likvidoimaan kulakistoa luokkana. Puolueen XVI edustajakokous	434
3. Puolueen organisatorinen ja poliittinen työ sosialismin yleisen hyökkäyksen kaudella	448
4. Puolueen taistelu kansantalouden teknillisen välineistön uudistamiseksi. Kolhoosiliikkeen laajeneminen. Kolhoosien organisatorinen ja taloudellinen lujittaminen. Ensimmäisen viisivuotiskauden yhteenvedot	456
Lyhyitä yhteenvetoja	467

XIII luku

PUOLUEEN TOIMINTA KANSANTALOUDEN SOCIALISTISEN UUDESTIRAKENTAMISEN LOPPUUNSUORITTAMISEKSI. SOCIALISMIN VOITTO NEUVOSTOLIITTOSSA

(vuodet 1933—1937)

1. Fasistisen hyökkäyksen alku. Neuvostoliiton ulkopoliittikka sodanvaaran voimistumisen aikana	469
2. Puolueen toimenpiteet sosialistisen talouden lujittamiseksi ja kehittämiseksi. Puolueen poliittisen joukkotyön voimistaminen. Puolueen XVII edustajakokous	475
3. Toisen viisivuotissuunnitelman täyttäminen ennen määräaikaa. Sosialismin voitto Neuvostoliitossa. Neuvostoliiton uusi Perustuslaki	484
Lyhyitä yhteenvetoja	494

XIV luku

PUOLUEEN TOIMINTA SOSIALISTISEN YHTEISKUNNAN LUJITTAMISEKSI JA KEHITTÄMISEKSI. MAANPUOLUSTUKSEN LUJITTAMINEN

(vuosi 1937 — kesäkuu 1941)

1. Neuvostoliiton taistelu rauhan ja kansojen turvallisuuden puolesta fasistien hyökkäyksen aktivisoitessa vuosina 1937—1938	496
2. Puolueen poliittinen työ sosialismin oloissa. Puolueen XVIII edustajakokous	499
3. Puolueen ja Neuvostovaltion taistelu kollektiivisen vastarinnan järjestämiseksi fasistien hyökkäystä vastaan vuonna 1939. Toisen maailmansodan alku	509
4. Puolueen organisatorinen työ teollisuuden alalla. Maan teollisen mahdin lujittaminen ja sen puolustuskuntoisuuden parantaminen	517
5. Puolueen toiminta kolhoosijärjestelmän lujittamisen ja maataloustuotannon kehittämisen hyväksi	523
6. Työväkevien aineellisen elintason ja kulttuuritason kohoaminen. Neuvostovaltion poliittisen mahdin lujittuminen. Puolueen rivien kasvu	529
Lyhyitä yhteenvetoja	534

XV luku

PUOLUE SUUREN ISÄNMAALLISEN SODAN KAUDELLA

(kesäkuu 1941 — vuosi 1945)

1. Fasisti-Saksan valapattoinen hyökkäys Neuvostoliiton kimppuun. Neuvostokansan ja maan kaikkien voimavarojen mobilisointi vihollisen torjumiseksi. Hitleriläisvastaisen liittoutuman muodostaminen	536
2. Hitleriläisten „salamosota”-suunnitelman epäonnistuminen. Fasisti-Saksan sotajoukkojen murskaaminen Moskovan edustalla	549
3. Ankara taistelu rintamalla vuoden 1942 kesällä. Stalingradin sankarillinen puolustus	558
4. Puolue valmistellessa ratkaisevaa käännettä Suuren Isänmaallisen sodan kullussa	562
5. Kommunistinen puolue järjestämässä Neuvostomaan täydellistä puhdistamista fasistisista miehittäjistä	578
6. Suuren Isänmaallisen sodan voitokas loppuunvieminen. Euroopan kansojen vapauttaminen hitleriläisten hirmuvallasta. Toisen maailmansodan päätyminen	585
7. Neuvostoliiton Suuressa Isänmaallisessa sodassa saaman voiton maailmanhistoriallinen merkitys ja tämän voiton lähteet	592
Lyhyitä yhteenvetoja	597

XVI luku

PUOLUEEN TOIMINTA SOSIALISTISEN KANSANTALouden JÄLLENRAKENTAMISEKSI JA KEHITTÄMISEKSI SODANJÄLKEISELLÄ KAUDELLA

(vuodet 1945—1953)

1. Maailmantilanteen perusteellinen muuttuminen toisen maailmansodan jälkeen. Kahden leirin muodostuminen	599
2. Puolueen toiminta kansantalouden jälle nrakentamisen ja jatkuvan kehittämisen alalla. Neljännen viisivuotissuunnitelman täyttäminen ennen määräaikaa	607
3. Puolueen organisatorinen ja ideologinen työ. NKP:n XIX edustajakokous	618

4. NKP:n osuus sosialististen maiden ystävyysliiton lujittamisessa. Sosialismin maailmanjärjestelmän muodostuminen	629
Lyhyitä yhteenvetoja	634

XVII luku

**PUOLUEEN TAISTELU KANSANTALouden VOIMAKKAAN NOUSUN
JA SOSIALISMIN RAKENNUSTYÖN LOPPUUNSUORITTAMISEN PUOLESTA**

(vuodet 1953—1958)

1. Maailmantilanne vuosina 1953—1958. Puolueen ja Neuvostovaltion taistelu kansainvälisen jännityksen lieventämiseksi	636
2. Puolueen toiminnan uudelleenjärjestäminen leninläisten puolue-elämän normien perustalla. Yksilönpalvonnan synnyttämien virheiden ja epäkohtien korjaaminen. Maatalouden jyrkkään nousuun ja teollisuuden teknilliseen edistykseen tähtäävät toimenpiteet	646
3. Puolueen XX edustajakokous ja sen historiallinen merkitys	656
4. Sosialistisen demokratian laajeneminen. Puolueen johtavan osuuden kasvu ja puolueen yhtenäisyyden lujittaminen. Teollisuuden ja rakennustoiminnan johdon uudelleenjärjestely	666
5. Yhteenvetoja puolueen toiminnasta neuvostokansan johtajana neljän vuosikymmenen ajalta. Kommunististen puolueiden solidaarisuuden ja keskinäisten yhteyksien lujittuminen	678
6. Puolueen toiminta Neuvostoliiton taloudellisen perustehtävän nopeutetun ratkaisemisen hyväksi. Toimenpiteet kolhoosijärjestelmän kehittämiseksi. Asteittaisen kommunismin siirtymisen probleemien kehittäminen	695
Lyhyitä yhteenvetoja	706

XVIII luku

**NEUVOSTOLIITON SIIRTYMINEN KOMMUNISTISEN YHTEISKUNNAN
LAAJAMITTAISEN RAKENNUSTYÖN KAUTEEN.
PUOLUEEN XXI EDUSTAJAKOULOUS**

1. Kansantalouden kehittämisen seitsenvuotissuunnitelma Neuvostoliitossa tapahtuvan kommunistisen rakennustyön ohjelman elimellisenä osana	711
2. NKP:n XXI edustajakokouksen kansainvälinen merkitys	725
3. Kommunistinen puolue on neuvostokansan johtava ja järjestävä voima taistelussa kommunismin viemiseksi voittoon Neuvostoliitossa	732
Loppukatsaus	738

Karjalan ASNT
Kulttuuriasiain ministeriön
Sortavalan kirjapaino

Sortavala, Karjalankatu, 32